I Fiyowe Uret

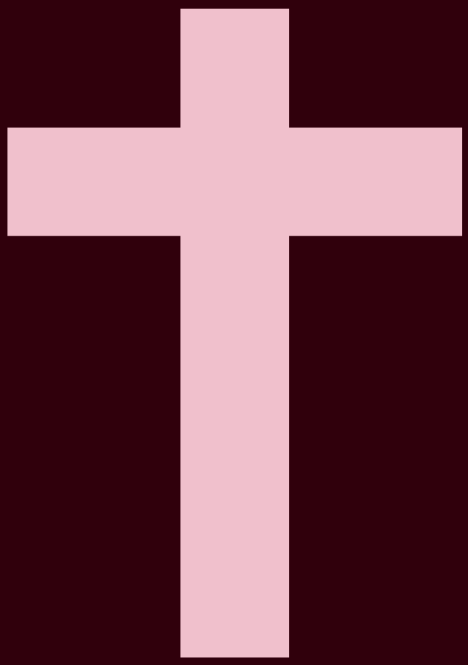

New Testament in Tiruray

I Fiyowe Uret
New Testament in Tiruray

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tiruray

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

- You must give Attribution to the work.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.
Printed book ISBN 9718260234

The New Testament

in Tiruray

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Aug 2023 from source files dated 29 Jan 2022
b0fb0c95-f209-5a97-9de8-b336c1289708

Contents

Mateo 1
Markos 46
Lukas 74
Juan 119
Rénigoy de Apostol 153
Roma 197
1 Korinto 217
2 Korinto 236
Galasia 249
Efeso 256
Filipos 263
Kolosas 268
1 Tesalonika 273
2 Tesalonika 278
1 Timoteo 281
2 Timoteo 287
Tito 291
Filemon 294
De Judio 296
Santiago 311
1 Pedro 316
2 Pedro 322
1 Juan 326
2 Juan 331
3 Juan 332
Judas 333
Kéfégétigan 335

I Fiyowe Uret Sénulat Mateowe

Been i niy Fiyowe Uret sénulat Mateowe fantag bé Jesu Kristowe. Sénulat Mateowey de ténoro Jesus, sani Nga i Tuluse, brab de mékégaif do rénigo no. Sénulat Mateowe soy Jesuse, Been i "Kristowe". I atag i "Kristowe", sani fénémili i Tuluse mégulέw. Bé do gétah, ménongot-ongot i de Judio bé kégumah i fénémili i Tuluse mégulέw. Ménongot-ongot ro non bé do gétah wén i de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne, bénréh roy wén i gégumahe ségétέw fénémili i Tuluse mégulέw bé de Judio. Fénggétiga Mateowey ni étέw bé Beeney Jesuse, sani "Kristowe".

Endob i de odoroy de Judio, méndalέw ro fo bé Jesuse brab ménrarék ro de. Mélaw nongot ro bé de gémamak kukuman, sani mégulέwe tidέw dob ingéde Roma, bé féléhuén i Jesuse. Endob amun ménléhuén i Jesuse dob kruse, brab amun ménlébéngén, méntébule. Mélaw tintu gétiga tom bé i Jesuse Beene foy tintuwe Nga i Tuluse.

I Mateowe, sani séménulate bé ni Fiyo Uret, ségétέw so bé de kuyug Jesus amun ménbati sénay Jesuse dob duniyae ni. Mélaw gétiga tom bé i kéluhanay do sénulatén toow fo toow.

I de katufua Jesu Kristowe

1 Ay niy de dawét i de katufua Jesu Kristo, sani ségétέwe séfu Datu Dabide séfu Abraham. 2 I Abrahamey boh Isake. Atin i Isakey boh Jakobe. Atin i Jakobey boh Judahe brab de dumo no sétiman boh. 3 Atin i Judahey boh Farese brab Sarawe. (Tamar i idéng ruwe.) Atin i Faresey boh Esrome. Atin i Esromey boh Rame. 4 Atin i Ramey boh Aminadabe. Atin i Aminadabey boh Nasone. Atin i Nasoney boh Salmone. 5 Atin i Salmoney boh Boose. (Rahab i idéng ne.) Atin i Boosey boh Obede. (Rut i idéng ne.) Atin i Obedey boh Jesewe. 6 Atin i Jesewey boh Datu Dabide. Atin i Dabidey boh Solomone. (I idéng ne been i bawag Uriase bé do gétah.) 7 Atin i Solomoney boh Roboame. Atin i Roboamey boh Abiase. Atin Abias i boh Asawe. 8 Atin i Asawey boh Josefate. Atin i Josefatey boh Jorame. Atin i Joramey boh Osiase. 9 Atin i Osiasey boh Jotame. Atin i Jotamey boh Akase. Atin i Akasey boh Esekayawe. 10 Atin i Esekayawey boh Manasese. Atin i Manasesey boh Amone. Atin i Amoney boh Josiase. 11 Atin i Josiasey boh Jekoniase brab de dumo no sétiman boh. Kéluhana ro mén-uwit mangéy dob mérayue ingéd féndawét Babilonia amun ténabanan i karowe ingéd bé girawe. 12 Amun diyo ron bati dob Babilonia, i Jekoniase wén i ngaén féndawét Salatiel. Atin i Salatieley boh Sorobabele. 13 Atin i Sorobabeley boh Abiude. Atin i Abiudey boh Eliakime. Atin i Eliakimey boh Asore. 14 Atin i Asorey boh Sadoke. Atin i Sadokey boh Akime. Atin i Akimey boh Eliude. 15 Atin i Eliudey boh Eleasare. Atin i Eleasarey boh Matane. Atin i Mataney boh Jakobe. 16 Atin i Jakobey boh Josehe, sani bawag Mariahe. Atin i Mariawey idéng Jesuse féndawét Kristo non Been i fénémili i Tuluse mégulέw. 17 Mélaw folo bra fot gékansad i de katufuan tidέw dob Abrahame taman dob Dabide. Atin tidέw dob Dabide taman dob gaiwe mén-uwit i de Judio mangéy Babilonia folo bra fot so gékansad i de katufuan. Atin tidέw béno taman bé kéumah Kristowe folo bra fot so gékansad i de katufuan.

I kéumah Jesu Kristowe

18 Ay ni urete fantag bé kéumah Jesu Kristowe. I idéng ne Maria. Atin i Mariahe ténlaana nén fébawagén dob ségétέwe lagéy féndawét Jose. Endob amun énda séna sébawag ro de, ménwaléy obor i Mariahe non fénobor i Rémogor i Tuluse. Enggétiga Mariahey ni. 19 Atin i Josehe, métintu étέw, mélaw ménika sébawag bé Mariahe non oborén. Endob fiyo étέw i Josehe, mélaw mika de ké kémalanan i Mariahe. Mélaw ménuyot i Josehe de ké sérontos bé Mariahe sékémén saén. 20 Dob lala Josehe mégitung fantag bé de ni, méntéfégitoy télakiwe tidέw dob Kadnane dob téginéf ne. Ménbéréh i télakiwe ni mano, "O Jose, séfu Datu Dabid, kago magalang-galang mawag bé Mariahe, non i funa nuwe mén-obor sabaf bé barakat i Rémogor i Tuluse. 21 Mégénga moso i Mariahe ségétέw nga lagéy. Atin

fédawétém Jesus, non Been i mémukase bé de étéwén dob de sala ro." Been i bénréh i télakiwe.
22 I funane ménrigoy kéluhanay de ni inok métuman i fénbéréh i Kadnane bé sénarigo nuwe étéw mano, 23 "I kénogone waléy obor, brab mégénga nga lagéy, atin fédawétén Emanuel." (I atag i dawéte Emanuel "Bati i Tuluse dob betome.")
24 Tidéw béno, énggétékénal i Josehe, atin nununo noy fémandu i télakiwe de, mélaw bénawagén i Mariahe. 25 Endob énda ménsétifon ro fidong taman énda séna mumah i nga ne. Brab amun ménumahén, féndawétén Jesus.

2

I kégumah i de gétuwan étéw

1 I Jesuse ménumah dob ingéde féndawét Betlehem dob sakuf i dakéle ingéd féndawét Judea, amun Herod sénay méguléwe de. Atin énda mérugayén tidéw bé kéumah Jesuse, wén i de gétuwan do étéw tidéw dob mérayue ingéd dob sébangan ménagéw ro mangéy dob ingéde Jerusalem. I de ni do lagéy furung gésobut bé de tanda dob de gitoon. 2 Atin amun énggumah ro dob Jerusalem, ménénginsa ro maro, "Hon i gonoy Ngae, sani waléye moso Datu i de Judio? Non énggito gey i gitoone dob sébangan tanda i kéumah ne. Atin mélaw angéyé key féngadafén."
3 Atin i Herode méguléw, amun énggélingoo noy fantage bé ni ségiyo datu, toow fo ménbuku, brab beroy de kéluhanay de étéw bati dob Jerusalem. 4 Mélaw lénimud Herodey kéluhanay de odoroy de fadi brab de témoro bé kitab i de Judio, atin ménénginsa dob berowe mano, "Hon i gonoy umaha Kristowe de, sani fénémili i Tuluse méguléw?"
5 Atin séménumbul ro maro, "Fatut mumah i Kristowe dob ingéde Betlehem dob sakuf i dakéle ni ingéd Judea. Non been i niy sénulat i sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne mano, 6 'I beeme, o Betlehem, dob dakéle ingéd Judawe, tintu békén go toow na fo gérifantad bé kéluhanay de ingéd dob Juda. Non tidéw dob beeme moso i odorone méguléw bé de étéw gu do Judio.' "
7 Tidéw béno, féntawag Herodey de ni gétuwan do étéw tidéw dob sébangan mangéy sélimud dob beene énda i ségiyo étéw de gétigan. Atin fénénginsaa no bero ké ati tintuwe gai énggito roy gitoone ni. Amun énggétiga Herode, 8 sénuguén bero mangéy Betlehem mano, "Agéw gom, toow gom fo séléd i Ngao no. Atin buluk gito gom, fégétiga kom begén inok angéyé ku so féngadafén." 9-10 Tidéw béno, amun énggélingoo roy bénréh Datu Herode, ménagéw ro. Atin énggito ro man i gitoone ni, sani gitoone so énggito ro dob sébangane bé gétahe. Toow ro fo ménoror amun énggito ro. Atin i gitoone ni ménagéw métah bero taman téménrén dob gatagay gonoy Ngae ni. Atin ménfuray ro bé gitoone ni taman dob no lawi. 11 Amun énggumah ro diyo, ménahur ro brab énggito roy Ngae ni brab Mariahe idéngén. Atin ménlingkuwéd ro dob adafay Ngae ni méngadaf de. Tidéw béno, bénungkal roy de balilaga tamuk nuwit ro do bélowon, do dukah, brab do fégéféamut féndawét mira. Atin niray ro dob Jesuse.
12 Tidéw béno, i Tuluse féningatén bero dob téginéf ruwe bé békénén séfule ro mangéy dob Datu Herode. Mélaw ménule ro mangéy dob karowe ingéd dob ségiyowe aguwon.

I kéféraréy ruwe mangéy Egipto

13 Amun ménagéw i de ni gétuwan do étéw, méntéfégitoy télakiy Kadnane dob Josehe dob téginéf ne. Atin bénréhén dob Josehe mano, "Tek go, brab uwitém i Ngae brab idéng ne méraréy mangéy dob ingéde Egipto. Atin bati gom diyo taman béréhé ku beem ké fakay gomén mule. Non i Datu Herode sélédé noy Ngae ni inok féléhué no."
14 Mélaw méntek i Josehe fiyon fo ké kérara kélungonon, atin nuwitén i Ngae ni brab idéng ne mangéy Egipto. 15 Atin ménbati ro diyo taman bé kéléhu Herode. Ménrigoy ni inok métuman i fénbéréh i Kadnane bé sénarigo nuwe mano, "Ténawag guy Nga guwe inok mésut tidéw Egipto."
16 Endob i Herode, amun énggétiga noy fénggakaray de gétuwan do étéw tidéw sébangan, toow fo ménkérit. Mélaw sénuguén

i de sundalo mangéy Betlehem brab dob de ingéd géliwét de, inok féléhué roy kéluhanay de nga lagéy tidéw ruwo gébélintuwa i idad ne mangéy fantad. I Herode énggétiga noy idad i Ngae ni sabaf bé kébéréh i de gétuwan do étéw bé gaiwe ménsut i gitoono no.

17 Mélaw méntuman i ménrugayén kébéréh i ségétéwe sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne féndawét Jeremias mano, 18 “Wén i émbéréhe énggélingoon dob ingéde Rama, kémérew brab rémuung. Non kémérew i Rakele sabaf bé de ngaén. Enda i géféoror de non i kéluhanay de ngaén ménléhu.”

I késéfule ruwe mangéy Nasaret

19 Amun ménléhu i Datu Herode, i télakiy Kadnane méntéfégito dob Josehe dob Egipto dob téginéf ne. 20 Atin ménbéréh i télakiwe ni mano, “Tek go brab uwitém i Ngae ni brab idéng ne mule mangéy dob ingéde Israel. Non ménléhuén i de méméléhu damén bé Ngae ni.” 21 Mélaw méntek i Josehe atin nuwitén i Ngae brab idéng ne mule mangéy Israel.

22 Endob énda ménbati ro dob Judea non ménggilak i Josehe non énggélingoo noy Arkelaowe ménwaléy mégulew amun ménléhu i boh ne Datu Herod. Atin féningatén man i Josehe dob téginéf ne, mélaw méntaus ro mangéy dob sakuf i dakéle ingéd féndawét Galilea. 23 Atin ménbati ro diyo dob ingéde féndawét Nasaret. Mélaw méntuman i ménrugayén kébéréh i de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne maro, “Fédawétén i Kristowe ‘ségétéw tidéw dob Nasaret.’ ”

3

I kéuret Juan Bautistawe

1 Bé no do gai, amun ménifus i firoye gébélintuwa, i Juan Bautistawe énggumah dob gonone énda i étéw de bati dob sakuf i dakéle ingéd Judea. Atin nuretén mano, 2 “Kailanga kom gésénule bé de sala gom brab témagak bé de tete adat gom non gédétén gumah i gaiwe mégulew i Tuluse dob de étéwén.” 3 I Juane ni, been i bénréh i méntélatae sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne féndawét Isaias mano, “Wén i ségétéwe mékes dob gonone énda i étéw de bati mano, ‘Tafay gom i aguwoy Kadnane. Fééntang gom i aguwo nuwe.’ ”

4 Atin kéménégal i Juane nawél buk dakél binatang féndawét kameliyo, brab kulit binatang i légét ne. Atin i amaé nuwe kasuk brab téné. 5 Atin ménangéy dob beeney médoowe do étéw tidéw Jerusalem, brab tidéw dob kéluhanay de ingéd sakuf Judeawe, brab de étéw bati dob de ingéd gédét dob wayége Jordan. 6 Atin amun fénayag roy de sala ro, bénautis Juane bero dob wayége Jordan.

7 Atin médoo soy de Fariseo brab de Saduseo ménangéy dob Juane inok fébautis ro. Endob amun énggito no bero, ménbéréh i Juane mano, “I begome maak do ulé gom non tete i de rigoné kom. Sedek mangéy gom dini? Enda géféraréy gom tidéw dob kékukum i Tuluse moso ké fébautis gom saén. 8 Buluk toow gomén gésénule bé de sala gom brab ténagak gom i de tete adat gom, féténgténg gom i kégésénule gome bé de fiyo ula-ulané kom. 9 Atin kagom fégitungén de ké i Tuluse fukasé no begom dob de sala gom sabaf bé begom i de séfu Abraham. Béréhé ku begom, fakay géféwaléyoy Tuluse séfu Abrahamey de batéw ni. 10 Béleewe ni, gédétén i kékukum i Tuluse bé de tete étéw. Ségilew bé falakule méntafayén ménténa dob darir i kayéwe inok i de kayéw énda mégonok ro fiyo, tuwongén atin ibérén dob aféye inok métuwég. 11 I begéne, bautiso ku begom bé wayége inok fégito gom énggésénule gom bé de sala gom. Endob wén nay gégumah gétundug begén brab bautisé no begom bé Rémogor i Tuluse brab aféye. Toow na fo gérotor bé begéne. Fiyon foy safatos ne, énda médaitu de mibit. 12 Féganané noy de fiyo étéw bé de tete étéw ségilew bé ségétéwe métof. I fégéétof ne diyo dob kémér ne inok fégéétofén bé énrek ne brab fégétimuén bé faréye dob kiwot ne. I de ukofén tuwégé no dob aféye énda émfandaén.”

I kébautise bé Jesuse

13 Bé no do gai, ménagéw i Jesuse tidéw Galilea mangéy dob wayége ni Jordan. Atin ménfégédét dob Juane inok fébautis de. 14 Endob géléé Juane damén mano,

“Begéney fatute bautiso mo, sedek Beem uman i mangéy fébautis begén?”

15 Endob séménumbul i Jesuse mano,
“Fédayaém saén béleewe ni. Non fatut
rigoné toy kéluhanay kétayay Tuluse.”
Mélaw ménagayun i Juane.

16 Atin amun ménbautisén i Jesuse,
géménaun tidéw dob wayége. Sonom
béno, ménungka i lawayo, brab énggito noy
Rémogor i Tuluse ménlus maak marafati
brab méntérimféna dob Beene. 17 Atin wén i
ménbéréhe tidéw dob lawayo mano, “Been
i niy Nga guwe. Toow fo kégédawa ku brab
tintu késuwata ku.”

4

Ténéngkad Satanasey Jesuse

1 Tidéw béno, i Rémogor i Tuluse
fénanangguwitén i Jesuse mangéy dob
gonone énda i étéw de bati, inok i odoroy
de saitan féndawét Satanas géténgkada noy
Jesuse rémigo tete. 2 Atin amun diyo i
Jesuse, énda ménamaén bé rugay i ménfote
folo gétérésangan. Mélaw toow fo ménlayaf.
3 Atin énggumah i Satanase dob Beene brab
ménbéréh mano, “Amuk Beemey Nga i
Tuluse, féwaléyém amaén i de batéw ni.”

4 Endob séménumbul i Jesuse mano, “Wén
i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, ‘Békén
amaén saén i funay étéwe méuyag. Yamula
kailangay étéwey kéluhanay kébéréh i Tuluse.’ ”

5 Tidéw béno, nuwit Satanasey Jesuse
mangéy dob Jerusalem brab nuwitén
mangéy dob toowe fo gérotor bérungoy
lawi i Tuluse. 6 Atin ménsébéréh man bé
Jesuse mano, “Amuk Beemey Nga i Tuluse,
antéfor go. Non wén i Ménsulate Kébéréh
i Tuluse mano, ‘Sugué y Tulusey de télaki
no démiyaga Beem. Brab sakémé ro Beem
inok énda émfali go bé de batéw, fiyon i de
sékéyém.’ ”

7 Tidéw béno, séménumbul i Jesuse mano,
“Endob wén soy Ménsulate Kébéréh i Tuluse
mano, ‘Kago téngkadén i Kadnane Tulusém
rémigo bé kétaya muwe rigonén.’ ”

8 Tidéw béno, nuwit Satanasey Jesuse
mangéy dob uruk i gérotore fo tuduk.
Brab fénténgténgén dey kéluhanay de ingéd
dob duniyae ni brab kéluhanay de ungangéy de ni. 9 Atin ménbéréh man i Satanase mano, “Buluk lingkuwédo mo begén
brab féngadafé mo begén, iray gu Beem i
kéluhanay de ni.”

10 Endob séménumbul i Jesuse mano,
“Férarey gon Satanas! Enda féngadafé ku
beem non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, ‘Lingkuwéd go saén dob adafay
Kadnane Tulusém. Been saén i féngadafé
muwe.’ ”

11 Tidéw béno, i Satanase ténagakén i Jesuse. Atin énggumah i de télaki brab ténalima
roy Jesuse.

Féngganay Jesusey galbék ne

12 Atin i Herode fénféférisu noy Juan
Bautistawe. Atin amun énggélingoo Jesuse,
ménule mangéy Galilea. 13 Atin téménara
saén dob ingéd ne Nasaret, brab ménangéy
bati dob Kafernaum dob fédoror i dogote
Galilea, fingé dob ingéde Sabuton brab Neftali. 14 Ménrigoy ni inok métuman i kébéréh i
sénarigoy Tuluse féndawét Isaias mano, 15 “I
de étéw bati dob de ingéd Sabuton brab
Neftali, brab fingé dob dogote, brab dob
difar i wayége Jordan, brab de étéw békén
Judio bati dob Galilea, 16 fiyon fo ké i de ni
étéw maak bati ro dob délémone non békén
ro do méngintulus, gégito ro dakél solo. Atin
fiyon fo ké maak kélungonon dob berowe
non mégilak ro bé kéléhue, réméndaw i soloe
ni dob berowe.”

17 Atin tidéw bé no gai, féngganaya Jesusey
kéuret ne mano, “Fatut gésénule gom bé de
sala gom brab tagak gom i de tete adat gom,
non gédétén i gaiwe féguléwoy Tulusey de
étéwén.”

Ténawag Jesusey de fot gétéw fatatugés

18 Wén i no sébaan fuweh, ménagéw i
Jesuse dob doror i dogote Galilea. Atin
bé lala ne magéw, énggito noy ruwowe
gétéw lagéy sétiman idéng. I dawét ruwe
Andres brab Simon (féndawét so Pedro).
Nibér roy biyala ruwe dob dogote non fatatugés ro. 19 Ménbéréh i Jesuse dob berowe
mano, “Enggomén, odor gom Begén, atin
kagomén séméléd sédo. Tidéw béleewe ni,
fésélédé ku begom étéw, inok modor ro
so Begén.” 20 Sonom béno, ténagak roy de
biyala ro atin ménodor ro bé Jesuse. 21 Bé

lala ruwe magéw, énggito Jesusey de ségiyo lagéy do sétiman idéng. I dawét ruwe Santiago brab Juan. Diyo ro dob awang ruwe beroy boh ruwe féndawét Sebedeo. Fégimué roy biyala ruwe. Atin ténabar Jesuse bero. 22 Atin sonom béno, ténagak roy boh ruwe dob awange atin ménodor ro bé Jesuse.

Nuwa Jesusey de médoo do étéw

23 Atin i Jesuse séménugud mangéy dob kéluhanay de ingéd dob Galilea. Atin téménoro dob de lawi féngadafan kay de Judio, brab nuretén i Fiyowe Uret fantag bé kéfégulew i Tuluse, brab nuwaén i de déméruun do séségiyo-giyo do déruun. 24 Atin, ménsélalag i bantuga Jesuse dob kéluhanay de ingéd dob Siria. Mélaw i de étéw nuwit ro mangéy dob Beeney kéluhanay de déméruun bé séségiyo-giyowe do déruun, do démawét, brab do rénahuko saitan, brab do rebengén, brab do kimoyén. Atin énggéféadi-adino Jesuse bero kéluhanan. 25 Atin toow fo médooy de étéw ménfuray bé Jesuse, do tidéw Galilea, brab do tidéw Dekapolis (i atag i Dekapolise "Do Folo Ingéd"), brab tidéw Jerusalem, brab tidéw Judea, brab tidéw dob difar i wayége Jordan.

5

I urete dob burure

1 Atin i Jesuse amun énggito noy médoowe do étéw ménlimud, ménénagé mangéy dob burure, atin ménsar diyo. Atin i de kuyugén ménfégédét ro dob Beene. 2 Atin ténoro Jesuse bero mano, 3 "Moror i de étéw gétiga ro énda gérigo ro fiyo saliyu ké tabangay Tuluse bero, non féguléwoy Tuluse bero. 4 Moror i de étéw rémuung, non i Tuluse féfiyoné noy de fédéw ro. 5 Moror i de térifantad étéw non gédoté roy ati fénasad i Tuluse. 6 Moror i de étéw toow fo méuyot ro rémigo bé kétayay Tuluse, non tabangay Tuluse de bero inok gérigono ro. 7 Moror i de étéw mégédaw bé de ségiyo étéw, non mégédaw i Tuluse bero. 8 Moror i de étéw malinis i de fédéw ro dob adafay Tuluse, non gito roy Tuluse moso. 9 Moror i de étéw do gémélé bé de sétiboh étéw, non fédawétén ro do nga i Tuluse. 10 Moror i de étéw férasayén sabaf bé kétintuy adat ruwe dob adafay Tuluse, non féguléwoy Tuluse bero.

11 "Moror gom ké féngirasén gom brab férasayén gom brab bérehon gom tete bé kéluhanay tugie sabaf bé kéunur gome Begén. 12 Féguyaya gom bé no gai gégumah, non i baras gome toow fo médoo diyo dob lawayo. Non loo so bé niy kéférasay i de étéw bé do énggétah do sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne."

13 Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano, "I begome ségilew gom bé timuse lénawék dob amaéne inok fiyoy nonom ne. Non sabaf bé begome, waléy fiyoy de étéw dob duniyae ni. Endob amuk mékédan i kétasik i timuse, éndaén géséfule i kétasik ne. Endaén i lagaén, brab fatut ibérén brab gédaay de étéw ké témara ro.

14 "Atin i begome ségilew gom bé soloe réméndaw dob délémone ni duniya. Loo so bé ni, i ingéde féntindég dob uruk i burure, énda mébunéyén. 15 Atin énda i ségétéw tumumon solo inok ahuré no dob fénléngkébé kuréng. Yamula fédiyoé no dob fédongone de inok réméndaw dob lawie. Mélaw gégitoy kéluhanay de étéw diyo. 16 Mélaw ségilew gom bé de solo, non fatut rigo gom i fiyowe sénga tékélid, inok i de étéw gito ro, atin dayéwé ro mélaw i Abay gome Tuluse dob lawayo."

Fantag bé kitabé

17 Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano, "Kagom fégitungén de ké ménangéyu dini inok kédané kuy kitabé niray Moisese taloo noy de kétoro i de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne. Non énda ménangéyu dini inok kédané ku, yamula ménangéyu dini inok tumané ku. 18 Béréhé ku begom i toowe, taman énda méalfa i duniyae ni brab lawayo, énda so mékédan i kitabe, fiyon kloh saén, taman énda métuman i kéluhanane. 19 Mélaw i étéwe mémélis bé kitabé fiyon fo ké toow saén fo kloh sugu, brab toroé no so dob de étéw i éndaén kailanga no odoron, toow na fo gérifantad bé de étéw féguléwoy Tuluse. Endob i étéwe modor bé kitabé brab toroé noy de étéw bé fatut odoro ro, toow fo gérotor bé de étéw féguléwoy Tuluse. 20 Béréhé ku begom, amuk énda toow na fo métintuy de

rigoné kom bé de rigonéy de Fariseo brab de témoro bé kitabe, énda géahur gom dob kéfégulew i Tuluse."

Fantag bé kékérite

21 Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano, "Enggélingoo kom i ténoro i de katufua kom maro, 'Kagom mémélehu, atin i mémélehue fatut mékukum.' 22 Endob toroé ku begom béleewe ni: I étéwe mékérit bé dumo nuwe, mékukum. Atin amuk wén i étéw béréhé no, 'Léngléngén go' dob dumo nuwe, fatut mékukum dob adafay de kéfédéwan. Atin amuk wén i étéw émbéréh dob dumo nuwe mano, 'Dufang go', médait mangéy dob gonoy aféye dob uleono emferno. 23 Mélaw amuk diyo go dob féngadafane témulak dob Tuluse, atin gétédémo mo wén i rénigo mo sala dob dumo muwe, 24 tagakém nay tulaké muwe dob adafay ahayane tulakan, atin fagayas go angéy dob dumo muwe brab séfiyo gom inok éndaén tete i de fédéw gom. Tidéw béno, séfule go brab irayém i tulak me dob Tuluse.

25 "Atin buluk wén i dumo mo sébanil beem, atin uwité no beem dob kémukume inok sétiyawan gom, buluk diyo gom séna dob de aguwon, béréh go fiyo inok géséfagayun gom, brab éndaén mélaw kailanga kom i, mangéye dob adafay kémukume. Non amuk Enda, atéé no beem dob kémukume, brab i kémukume atéé no beem dob de sundalo, brab i de sundalo férisuné ro beem. 26 Atin béréhé kuy toowe, énda moso géésut go tidéw dob férisunone taman énda gébayada moy kéluhanay késalaa muwe."

Fantag bé kélamfae

27 Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano, "Enggélingoo kom i kétoroe mano, 'Kago sétayan saliyu bé bawag me.' 28 Endob toroé ku begom béleewe, bé fiyon fo ké ténéngténg i lagéye saén i libune brab mingar de sétayan, énggésalaén non maak léménamfa i fédéw ne. 29 Mélaw amuk i funa muwe mésala i moto muwe fingé kuwonon, lésitém atin ibérém. Non mas na fiyo ké kulang i réfa i lowoh me ké ganaf i lowoh me atin géangéy go dob uleono emferno. 30 Atin amuk i funa muwe mésala i kuwonone kémérém, kélengém, atin ibérém. Non mas na fiyo ké kulang i réfa i lowoh me ké ganaf i lowoh me atin géangéy go dob uleono emferno."

Fantag bé késégélake

31 Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano, "Wén soy kétoroe mano, 'I lagéye gémélak bé bawag ne fatut iraya no bé sulate émbéréh ménségélak ron.' 32 Endob toroé ku begom béleewe, amuk wén i ségétéw lagéy gélaké noy bawag ne éndob énda mon bigaén i ni libun, toow fo ménsala i nan lagéy. Non been i ménfélamfae bé libuno no ké mawag man ségiyo lagéy. Atin énggélamfa soy lagéye ménawag bé libune gélak loo bé nan."

33 Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano, "Enggélingoo kom soy ténoro i katufua tome mano, 'Amuk sémafa go dob Kadnane, tintu kailanga mo tumanén i safa me ni.' 34 Endob toroé ku begom béleewe, amuk rémigo gom fasad, kagom sémafa. Kagom fégésafa i lawayo non been i niy saray Tuluse. 35 Atin kagom fégésafa i duniyae ni non been i niy ténaa nuwe bé de sékéyén. Atin kagom fégésafa i ingéde Jerusalem non been i niy gonoy barakatane Datu bati moso. 36 Atin kagom sémafa ké makom, 'Méléhuu na dob ni.' Non énda géféfuteo kom taloo no géféitama kom i fiyon suwarew bé de buk gom. 37 Béréh gom saén, 'Hoo', taloo no 'Enda.' Amuk umana kom i nan bé de safa, tidéw dob Satanasey nan kébéréh gom."

Fantag bé késulie

38 Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano, "Enggélingoo kom i kétoroe mano, 'Fatut séfésuliém i motowe bé motowe, brab i kiféne bé kiféne.' 39 Endob toroé ku begom béleewe ni, kagom sulion i étéwe réménigo tete dob begome. Ufama, amuk wén i téménamfiling bé fiféy me fingé kuwonon, fédayaém de témamfiling so bé ségébalae de. 40 Atin amuk wén i muwit beem dob adafay kémukume inok gédoté noy kégal me irayém soy kamisita muwe de. 41 Atin amuk wén i sundalo fégésé no beem mobo bé de uwitén bé ségékilomitrowe saén, oboém taman ruwo gékilomitro. 42 Atin iraya moy mongote dob beeme. Atin amuk wén i méuyot mélét dob beeme, fééléto mo."

Fantag bé késébanile

43 Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano,
“Atin énggélingoo kom i kétoroe mano,
‘Fégédaw go bé de dumo mo séloyuk, atin
férarék go bé de sébanil beem.’ 44 Endob
ay niy kagéne kétoro begom: Fégédaw gom
bé de sébanil begom. Atin dasala kom i
de émférasay begom, 45 inok waléy gom do
nga i Abay gome Tulus dob lawayo. Non
i Tuluse féréndawé no soy térésange dob
de fiyo étéw loo so dob de tete étéw. Atin
féranaay Tuluse soy de étéw rémigo fiyo loo
soy de étéw rémigo tete. 46 Amuk mégédaw
gom saén bé de étéw mégédaw begom, énda
i baras i Tuluse de begom. I de lémiful
kémubra buwis rigoné roy nan, fiyon fo
ké énda fiyo ro étéw. 47 Atin amuk sébéréh
gom saén bé de dumo gom séloyuk, énda i
funa kom médayéw. Non fiyon i de békén
méngintulus rigoné roy nan. 48 I Abay gome
Tulus dob lawayo, rigoné no saén i fiyowe.
Brab i begome fatut so rigoné kom saén i
fiyowe.”

6

1 Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano,
“Kagom rémigo bé fiyowe émfésuwat bé
Tuluse dob téngaangay de étéw saén inok
dayéwéy de étéw begom. Non amuk rigoné
kom i ni, énda i ségiyo baras gédoté kom
tidéw dob Abay gome Tulus dob lawayo.
2 “Mélaw amuk tabanga moy ségétéwe
méskinan bé kéiraya muwe de limus, kago
fégétuwan de dob de ségiyo loo bé de étéw
do ubo-ubo saén méngintulus rigoné ro dob
de lawi féngadafan brab dob de aguwon.
Rigoné roy ni inok dayéwéy de étéw bero.
Mélaw béréhé ku begom i toowe, énggédot
roy kéluhanay de baras ro, atin énda i baras
i Tuluse de bero. 3-4 Endob amuk tabanga
moy ségétéwe méskinan, kago fégito-gitoy
kérigo muwe de inok fiyon i de dumo mo do
séloyuk énda gétiga ro de. Endob fiyon fo ké
énda gitoy de étéw de, i Abay me Tulus gito
noy rénigo muwe brab Been i marasane
beem.”

Fantag bé kédasale

5 Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano,
“Buluk démasal gom, kagom iringén i de
étéw do ubo-ubo saén méngintulus. Méuyot
ro témindég démasal dob de lawi féngadafan
brab dob de aguwon inok gitoy de étéw
bero. Béréhé ku begom i toowe, i gédoté
ruwe saén bé nan rigoné roy kédayéw i de
dumo étéw bero. 6 Endob buluk démasal
gom, angéy gom dob sibéy gome brab
fintu gom, atin dasal gom dob Tuluse Abay
gom dob lawayo énda gito gom de. Amuk
rigoné kom i ni, gédoté kom i baras gome
tidéw dob Tuluse Abay gom. Beene saén i
gégitowe bé kéluhanay rigoné kome.

7 “Buluk démasal gom, kagom dulién i
kédasale énda i atagén. I de étéw énda
gétiga roy Tuluse rigoné roy ni non maro
ké fégélingoéy Tuluse bero ké mérugay i
kédasal ruwe. 8 Kagom iringén bero. Énda
kailanga kom i mérugaye kédasal non gétigay
Abay gomey kailanga kome bé énda séna
nongot gom de.

9 “Ay niy ufamawe de. Dasal gom loo bé
ni, ‘Abay gey dob lawayo, kéluhanay étéwe
damén féngadafé ro Beem. 10 Féguléwo mo
damén i kéluhanay de étéw inok i kétaya
muwe mérigo dob fantade ni loo so bé
mérigowe dob lawayo. 11 Irayan gey bé
amaé keye bé ni gai. 12 Fésagada mo begey
bé de sala gey loo so bé kéfésagad geye bé
de énggésala begey. 13 Kago fédayaén begey
météngkad rémigo sala. Brab diyaga mo
begey bé Satanase.’

14 “Buluk fésagada kom i de étéw réménigo
tete dob begome, i Boh gome dob lawayo
fésagada no so begom. 15 Endob buluk énda
fésagada kom i de ménsala dob begome, i
Abay gome Tulus énda so fésagada no be-
gom.”

16 Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano,
“Atin amuk fuwasa gom inok tintu
méngintulus, kagom féélumén i falas
gome loo bé rigonéy de ubo-ubo saén
méngintulus. Féélumé roy falas ruwe inok
fégétiga ro bé de étéw bé mélayaf ro non
fuwasa ro. Béréhé ku begom i toowe, énda i
ségiyo baras gédoté ro saliyu bé kédayéw i de
étéw. 17 Endob amuk fuwasa gom, furauf
gom brab suwat gom, 18 inok i de ségiyo
étéw, énda gétiga ro de ké fuwasa gom. Atin
mélaw i Abay gome Tulus énda gitono, Been
saén i gégitowe bé rigoné kome, atin barasa
no begom.

19 “Atin kagom mitong kurta brab do lan-
guntaman dob duniyae ni, non mébinasa
ro. Non i de tamuk dob duniyae ni
keke i de ifés taloo no tangisén taloo no
fénakawén non géahur i de ménakaw dob
de lawi gom. 20 Endob fatut itong gom i
de baras gom dob lawayo non énda i ifés
de méminasa taloo no tangisén taloo no
fénakawén. 21 Non i gonoy de tamuk gom,
been soy gulaané kome.
22 “I motowe maak solo i lowohe.
Buluk fiyoy moto muwe, maak géfékaya i
kéluhanay lowoh me non gégito go. 23 Endob
buluk ménsadil i de moto mo, maak
délémon i lowoh me non énda gégito go.
Mélaw buluk i solo me waléy délémon, toow
fo délémon mon.
24 “Enda i sugu-suguén fakay galbéko
no séréngan i ruwowe gétéw amu. Non
amuk mégédaw bé ségétéwe de, mérarék bé
ségétéwe de. Taloo no odoro noy kétayay
ségétéwe de, brab siyawé noy ségétéwe de.
Mélaw énda fakay gom modor bé Tuluse
amuk fégitungé kom saén i kurtae.
25 “Mélaw béréhé ku begom, kagom
émbuku fantag bé kéuyag gome, bé ati amaé
kome look inémé kome, taloo noy lowoh
gome, bé ati kégalé kome. Non wén nay labi
na fo mélaga bé amaéne funa kom méuyag,
brab wén nay labi na mélaga bé kégale kay
de lowoh gom. 26 Fégitung gom i de kloh
manok. Enda mohok ro taloo no kémétéw
ro, brab énda mitong ro amaén dob de
kiwot. Endob i Abay gome Tulus féamaé
no so bero. Atin mas gom na balilaga bé
de kloh manok! 27 Enda i étéw géfétaah bé
umul ne bé kébuku ne, fiyon ségéuras saén.
28 “Enda soy funa kom émbuku fantag bé
kégale. Fégitung gom i de flores. Méruk
ro fiyon fo ké énda gémalbék ro taloo no
rémigo ro do kégal ro. 29 Endob béréhé ku
begom, fiyon i Solomone toow fo kawasa
datu, énda i kégalén loo bé de fiyo do falasén
do flores. 30 Endob buluk loo bé nan i
kéfékégal i Tuluse bé de kéroon méuyag ro
saén singkow, atin bé démoe ibérén ro brab
inohén, békén ba fékégalé no so begom?
Toow fo kloh i kéféginugut gome.
31 “Mélaw kagom émbuku bé amaé kome
brab inémé kome brab kégalé kome. 32 Non
i de étéw énda méngintulus ro, been i nan
i fégitungé ruwe taman émbuku ro. Endob
i Abay gome Tulus gétiga noy kéluhanay
kailanga kome. 33 Mélaw kagom émbuku.
Yamula fatut kétaya kom ké méguléw i Tu-
luse dob begome brab kétaya kom rémigo
bé métintuwe, atin mélaw irayay Tuluse be-
gom bé kéluhanay de éntingayén kailanga
kom. 34 Atin mélaw kagom émbuku béleewe
ni fantag bé ati mérigowe démo, fégitung
gom fo ké gégumahén. Kagomén umanan i
kékérégéna kome béleewe bé kébukue fantag
bé démoe.”

7

Kagom kémukum

1 Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano,
“Kagom kukumén i de étéw, inok i Tuluse
énda so kukumé no begom. 2 Non i kékukum
gome bé de ségiyo étéw, iringéy Tuluse so
ké kukumé no begom. Atin i kérigo gome
bé de ségiyo étéw, rigonéy Tuluse so dob
begome. 3 Sedek gito moy klohe sala i
dumo muwe, éndob énda gito moy kaame
sala toow na fo dakél? 4 Atin béréhé mo dob
dumo muwe mamo, ‘Adih, téréno moy nan
salaém.’ Endob wén i kaame sala toow na
fo dakél. 5 Fédayéw-dayéw go, éndob békén
go fiyo étéw. Téréno mo na métah i kaame
sala toow na fo dakél, inok gétabanga moy
dumo muwe émfétérén bé kaane kloh sala.
6 “Atin kagom iray i mékétéfuwe dob de
itu. Non amuk rigoné kom, kekeé ro
saén begom. Atin kagom iray i balilagae
fégonoén perlas dob de babuy. Non amuk
rigoné kom, daa ro saén. Mélaw kagom
témoro bé Fiyowe Uret dob de étéw mika
mégélingo.”

Ongot gom dob Tuluse

7 Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano,
“Ongot gom dob Tuluse atin irayén begom.
Séléd gom, atin gito gom. Tawag gom
dob béngawane, atin i fintue ungkaén inok
géahur gom. 8 Non i kéluhanay de mongot
dob Tuluse, gédoté ro. Atin i kéluhanay de
séméléd, gito ro. Atin i kéluhanay de témawag
dob béngawane, géahur ro. 9 Ufama, ségétéw
go boh, atin i nga me mongot fan, énda
iraya mo de batéw. 10 Taloo no mongot
sédo, énda iraya mo de ulé. 11 Fiyon fo ké
tete gom étéw, gétiga kom soy miraye bé

éntingayéne fiyo dob de nga gom. Labi nay Tuluse toow fo fiyo, gétiga noy miraye fiyo na dob begome. Beeney Boh gome dob lawayo, brab irayén i de fiyo do éntingayén dob de étéw mongot dob Beene.

12 "Buluy kétaya kome rigonéy de étéw dob begome, rigo gom so dob berowe. Non been i atag i kéluhanay de sugu dob kitabé niray Moisese brab de kétoro i de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne."

I mérate béngawan

13 Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano, "Ahur gom dob mérate béngawan mangey dob lawayo. Non toow fo buka i béngawane mangéy dob uleone emferno atin médooy de étéw muntul de non magad i kéagéw ruwe diyo. 14 Endob i mérate béngawan mangéy dob umule magufusa, mérégén i kéuntule de. Mélaw énda médooy étéwe géuntul de.

15 "Atin ingat gom inok énda géunur gom bé de ubo-ubo sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne. Non fiyon fo ké ubo-ubo ro mégédaw maak do ménorom ayam, tintu tete i adat ruwe brab binasané ro begom. Non i toowe, ségilév ro bé de mérayar do binatang. 16-18 Endob gélolo gom bero sabaf bé de rigoné ro. Ufama, énda i fiyo kayéw mégonok bé tetee onok, taloo no tete kayéw mégonok bé fiyowe onok. I sulu-suluwe énda mégonokén bé manggae. Brab i kayéwe suwaran énda mégonokén saging. I fiyowe kayéw mégonok saén fiyo, atin i tetee kayéw mégonok saén tete. 19 Atin i kayéwe énda mégonokén fiyo, tuwongén brab ibérén dob aféye inok inohén. 20 Mélaw gélolo gom i de ubo-ubo sénarigoy Tuluse sabaf bé de tete rigoné ro.

21 "Enda kéluhanay de étéw témawag Begén maro, 'Kadnan, o Kadnan,' géangéy ro dob lawayo. Endob i de étéw rémigo bé kétayay Abay guwe Tulus, bero saén i géangéy dob lawayo. 22 Bé gaiwe gégumah i kékukum i Tuluse, médooy de étéw émbéréh dob Begéne maro, 'Kadnan, o Kadnan, nuret gey i kébéréh i Tuluse nusar gey i dawét me. Atin nusar gey soy dawét me fégédédél bé de saitan tidéw dob de étéw rénahuko ro, brab rénigo gey i de médoo do mékégaif dob dawét me.' 23 Endob béréhé ku bero maku, 'Enda gélolo gu begom. Férayu gom dob Begéne. Begom i de étéw do rémigo tete.'

24 "Béréhé ku begom i fantage bé de mégélingo bé kébéréh guwe brab odoro ro. Berowey ségiléwe bé ségétéwe métilédtéd réménigo lawi brab féntindégén i de liléyén dob émbagére batéw. 25 Amun mérégés i ranae brab énggégumah i dunuke brab énggébéla diyo i émbagére réfuruh, énda méntuwongén non féntindég dob rotor i batéwe.

26 "Endob i étéwe énggélingo bé de kébéréh gu éndob énda odoro no de, ségilév bé dufange étéw féntindégén i lawi ne dob faréke saén. 27 Mélaw amun ménrégés i ranae brab énggumah i dunuke brab énggébéla diyo i émbagére réfuruh, méntuwong brab toow fo ménbinasa."

28 Amun énggilid i Jesuse témoro bé de ni, ménggaif i de médoo do étéw bé kétoro ne. 29 Non békén ségilév i kétoro ne bé de maistéroy kitab i de Judio. Non énda saén ténoroén i kéfégitung i de ségiyo étéw. Yamula ténoroén i kaane kéfégitung.

8

Nuwa Jesusey ségétéwe fémuteén

1 Tidéw béno, léménudug i Jesuse tidéw dob burure ni. Atin ménfuray i de médoo do étéw. 2 Tidéw béno, wén i ségétéwe étéw fémuteén ménangéy dob Beene brab léméningkuwéd dob adafa nuwe. Atin ménbéréh i fémuteéne ni étéw mano, "Kadnan, buluk méuyot go, géféadi-adino mo begén."

3 Atin i Jesuse béntérén i kémér ne brab kénuwahén, brab ménbéréh mano, "Méuyotu. Adi-adi go." Sonom béno, ménkédan i fémute ne brab ménadi-adi. 4 Atin bénréh Jesuse dob beene bé békén ureté no dob de ségiyo étéw, brab sénuguén mano, "Ay go dob fadie inok féténgténgém ménadi-adi gon. Tidéw béno, tulak go, loo bé ménbérébe dob kitabé tidéw dob Moisese inok gétigay kéluhanay de étéw ménadi-adi gon."

Nuwa Jesusey sugu-sugué sundalowe

5 Amun énggumah i Jesuse dob ingéde Kafernaum, wén i ségétéwe Romano kafitay de sundalo ménangéy dob Beene.

Atin ménongot tabang dob Jesuse mano,
6 "Maistéro, wén i sugu-sugué kuwe toow fo
fasang déméruun béni. Diyo dob lawi guwe
énda gélékutohén."
7 Atin ménbéréh i Jesuse mano, "Na,
mangéyu diyaan atin uwaé ku."
8 Endob bang i kafitane, "Kagonén
damén mangéy dob lawi guwe. Non toow
go fo gérotor étéw atin mélaw énda médaitu
témanggaf Beem dob lawi guwe. Endob
toow go fo barakatan, mélaw béréhém saén
i sugu me mamo, 'Adi-adi gon,' atin gétiga
kuy waléy adi-adiy sugu-sugué kuwe.
9 Gétiga kuy ni non wén i mas gérotor
sundalo mémanduon begén. Brab wén
soy do sundalo fémanduo ku. Atin buluk
béréhé ku dob ségétéwe de, 'Angéy go
diyoo,' mangéy diyo. Brab buluk maku dob
ségétéwe de, 'Enggon,' témingé. Brab buluk
béréhé ku dob sugu-sugué kuwe, 'Rigo moy
ni,' rigoné no."
10 Amun énggélingoo Jesusey ni, ménggaif
de. Atin ménbéréh dob de étéw furay dob
Beene mano, "Béréhé ku begom i toowe,
fiyon foy de Judio, énda i ségétéw énggito
gu loo bé ni kéféngintoowén étéw. 11 Béréhé
ku begom, bé gaiwe gégumah mégulew i
Tuluse, médooy de étéw gégumah tidéw
dob kéluhanay sugud i duniyae, fiyon i de
békén Judio. Atin i Tuluse féguléwo no
bero beroy de katufua tom ro Abraham,
Isak, brab Jakob. 12 Endob wén i de Ju-
dio diyo ro so damén éndob kénda no bero
mangéy dob délémone gonon dob liyuwe.
Diyo ro kémérew brab kémigét i de kifé
ro." 13 Atin ménbéréh i Jesuse dob kafitane
ni mano, "Ule gon, ménadi-adinén i sugu-
sugué muwe loo bé kéunur me mérigo."
Atin i sugu-sugué nuwe, ménadi-adi bé no
so uras.

Nuwa Jesusey de médoo do étéw

14 Tidéw béno, méntaus i Jesuse mangéy
dob lawi Pedrowe. Diyo énggito noy térima
Pedrowe libun déméruun gara-gara toow fo
méduf. 15 Atin i Jesuse kénuwahén i kémér
i libune ni. Atin sonom béno, ménkédan
i kéédufne brab ménadi-adi. Atin méntek
dénuwoto no bero.
16 Amun mélédén i térésange, i de étéw
nuwit roy de médoo do sénaitanan ménangéy
dob Jesuse. Ménbéréh saén i Jesuse atin
fénféraréyén i de saitan. Atin nuwa Jesusey
kéluhanay de déméruun diyo. 17 Rénigo noy
ni inok tumané noy kébéréh i sénarigoy Tu-
luse muret bé kébéréh ne féndawét Isaias
mano, "Uwaé noy de déruu tom, atin kédané
noy de tete tom."

18 Atin amun énggito Jesusey de médoo
étéw géliwét de, sénuguén i de kuyugén
mifar dob dogote. 19 Tidéw béno, wén i
témoroe bé kitabé ménfégédét dob Jesuse
brab ménbéréh mano, "Maistéro, modoru
Beem fiyon udenén ayo mo."
20 Endob ménbéréh i Jesuse mano, "I de
kufés, wén i tosong ahuro ro. Brab i de
kloh manok, wén i salag ro. Endob i Nga
i Kéilawane, sani Begéne, énda i gono ku
témérén taloo no fidong. Mélaw toow go fo
kérégénan amuk modor go Begén."
21 Atin wén i ségétéwe kuyugén ménbéréh
dob Jesuse mano, "Maistéro, modoru
Beem. Endob tungkasém na begén métah
mangéy lémbéng bé boh guwe."
22 Endob séménumbul i Jesuse mano,
"Félébéngém bé de étéw énda munur Begén
i de ménléhu ro. Endob i beeme, odor go
Begén."

Féntéré Jesusey défuke

23 Tidéw béno, i Jesuse brab de kuyugén
ménda ro awang mifar dob dogote. 24 Atin
téménékow ménggumah i émbagére défuk.
Atin séndamfa-damfaay de bagél i awange,
taman gédét méélédé. Endob i Jesuse
énggéfidong. 25 Atin ménangéy i de kuyugén
dob Beene, brab nulég ro maro, "Kadnan,
tabangén gey! Gédét tom méléhu!"
26 Séménumbul i Jesuse mano, "Sedek
mégilak gom? Toow fo kloh i kéunur
gome." Tidéw béno, téménindég i Jesuse
brab ménbéréh dob réfuruhe brab dob de
bagél mano, "Térén gom!" Sonom béno,
téménrén i défuke brab méntinanék i dogote.
27 Ménggaif i kéluhanay de kuyug Jesus. Atin
ménsébéréh-béréh ro maro, "Ati keeyén i
Jesuse ni? Fiyon i réfuruhe brab de bagél
modor ro bé sugu ne."

Dénédél Jesusey de saitan

28 Amun énggumah i ro Jesuse dob difar
i dogote dob ingéde Gerasa, bénalak i de

ruwo gétéw lagéy rénahukoy de saitan. Bati ro dob de takub do lébéng atin toow ro fo émbaraw. Mélaw énda i do étéw gétara diyo. 29 Atin ménkes ro maro, “Nga i Tuluse, ati rigoné muwe dob begeye? Aw ménangéy go ba dini inok kukumé mo begey fiyon fo ké énda séna gégumah i fatute gai?”

30 Enda mérayuén dob no gonon, diyo i médoowe do babuy témabtab. 31 Atin nongot i de saitan dob Jesuse maro, “Amuk féféraréyé mo begey, féahurém begey dob do babuy diyo.”

32 Atin bang Jesuse, “Agéw gom.” Mélaw ménsut i de saitan tidéw dob do étéw no brab ménahur ro dob de babuy ni. Sonom béno, i kéluhanay de babuy ni, ménraréy ro mangéy dob fingase brab ménantéfor ro mangéy dob dogote atin ménlénė ro.

33 Atin i de étéw témalima bé de babuy ni amun énggito roy ni ménrigo, ménségéta ro mangéy dob ingéde brab nuret roy kéluhanay de rénigo Jesus brab ati ménrigowe dob de lagéy sénaitanan bé gétahe. 34 Mélaw ménangéy diyo i kéluhanay de étéw dob ingéde ni inok malak bé Jesuse. Atin amun énggito ro, nongot roy Jesuse ké tékédan dob no gono ro.

9

Nuwa Jesusey ségétéwe kimoyén

1 Tidéw béno, ménda i Jesuse dob awange atin ménséfule mifar dob dogote brab ménule mangéy dob ingéd ne. 2 Diyo, énggumah i de étéw ménuwit bé ségétéwe kimoyén ténanggung ro mangéy dob Jesuse. Amun énggito Jesusey kéféngintoow ruwe, ménbéréh dob ni étéw kimoyén mano, “Adih, kago émbuku! I de salaém ménfésagadén.”

3 Tidéw béno, wén i de témoro bé kitabé ménsébéréh ro dob de fédéw ro maro, “Embéréh mékémurka i ni étéw, non réféngé noy Tuluse.”

4 Edob i Jesuse gésobuto noy de itunga ro. Mélaw ménbéréh mano, “Sedek tete i kéfégitung gome loo bé nan? 5 Toow na fo mélému ké béréhén, ‘I de salaém ménfésagadén.’ Non énda gito no ké wén i barakat gu de rémigo. Endob toow fo mérégén ké béréhén. ‘Tindég go brab agéw go.’ Non giton ké wén i barakat gu de rémigo. 6 Endob féfégétiga ku begom i fantage bé Nga i Kéilawane, sani Begéne. Wén i barakat gu brab kuwagib gu dob duniyae ni émfésagad bé de sala.” Tidéw béno, bénréhén dob ni kimoyén mano. “Tindég go brab ule go unwitém mule i iroo muwa nan.”

7 Sonom béno, téménindég i kimoyéne ni brab ménagéw mule. 8 I de médoo do ménlimud do étéw diyo, amun énggito roy ni, ménggilak ro, atin dénayéw roy Tuluse non nirayén dob Jesusey kuwagibé émfésagad bé de sala.

I kétawage bé Mateowe

9 Tidéw béno, méntékédan i Jesuse dob no gonon. Atin i lala ne magéw, énggito noy ségétéwe étéw kémubra buwis féndawét Mateo, ménsar dob de kubranan buwis. Atin ménbéréh i Jesuse mano, “Odor go Begén.” Atin téménindég i Mateowe brab ménodor de.

10 Tidéw béno, i Jesuse beroy de kuyugén ménama ro dob lawi Mateowe séréngan bé de médoo do kémubra buwis brab de ségiyo so do tete étéw. 11 Atin amun énggitoy de Fariseoy ni, ménénginsa ro dob de kuyug Jesus maro, “Sedek ménsélawék i Maistéro gome mama bé de kémubra buwis brab de ségiyo tete étéw?”

12 Endob i Jesuse énggélingoo no brab ménbéréh mano, “I de fiyo kégélowoho no, énda kailanga roy muwae, éndob kailangay de wén déruu no. 13 Enda ménangéyu dini inok tabaré kuy de métintu étéw, éndob ménangéyu dini inok tabaré kuy de wén salaén inok gésénule ro. Basa gom brab tantu gom fégitung i ni Ménsulat Kébéréh i Tuluse mano, ‘Mas méuyotu de ké ségédaw gom bé kétulak gome.’ ”

Fantag bé kéfuwasawe

14 Tidéw béno, wén i de kuyug Juan Bautista ménangéy ro dob Jesuse brab ménénginsa ro maro, “I begeye, sénga tékélid fuwasa gey. Loo so bé de Fariseo. Sedek énda fuwasay de kaam kuyug?”

15 Atin sénumbulo Jesuse bero mano, “Ufama, i de kana dob uyote énda waléy tete i de fédéw ro taman énda tékédan i témérimawe lagéy. Endob amuk gégumah i

gaiwe ké édotén nén i témérimawe lagéy dob berowe, been nay no fuwasa ro. Ségilów so bé de kagén kuyug, non amuk diniwu séna, énda fuwasa ro."

16 Tidéw béno, nuret Jesusey sébaane binuwaya fantag bé sébidanay mantuwe kétoroén brab tafaye kétoro i de Judio. Ménbéréh mano, "Enda i étéw usaré noy mantuwe safut fégétabungén bé tafaye kégal. Non amuk rigoné no, kéménkén i mantuwe safut, atin méfendet i tafaye kégal, atin minut gétimal i rédet ne. 17 Brab énda i étéw mahur bé mantuwe arak dob tafaye ahuron arak rénigo bé kulit i ayame. Non amuk rigoné no, mébétus i mantuwe arak dob tafaye ahuron brab mébinasa brab méitis i mantuwe arak. Yamula fatut i mantuwe arak ahurén dob mantuwe kulit fédéngon de, atin méitong kéluhanan."

Nuwa Jesusey ruwowe gétéw libun

18 I lala Jesuse émbéréh séna, énggégumah i ségétéwe odoroy de Judio, brab ménlingkuwéd dob adafa Jesuse brab ménbéréh mano, "I nga guwe libun mantu séna ménléhu. Endob amuk modor go begén brab angéyé mo gamakén, gétiga kuy tébule." 19 Mélaw téménindég i Jesuse brab ménodor bé ni lagéy. Ménodor soy de kuyugén.

20-21 Amun ménagéw ro, ménggéta i ségétéwe libun bero. I ni libun foloén bra ruwo gébélintuwa i kéranas i adat ne. Amun ménfuray bé Jesuse, ménggitung mano, "Amuk gékuwaha ku saén i kégal ne, adi-adiwu." Mélaw ménangéy dob ségang Jesuse brab kénuwahén i kégal ne.

22 Tidéw béno, séménling i Jesuse brab amun énggito noy ni libun, sénbérého no mano, "Di, kago émbuku. I kéféngintoow mey funa muwe ménadi-adi." Sonom beno, i ni libun ménadi-adi.

23 Tidéw béno, méntaus i Jesuse mangéy dob lawi i odoroy de Judio ni. Amun énggumah, énggito noy de médoo do étéw diyo. Rémuung ro brab selekén ro brab émbaat ro fo.

24 Ménbéréh i Jesuse mano, "Tékédan gom! Enda ménléhu i ngae ni. Fidong saén." Tidéw béno, sénbayat roy Jesuse bé bénréh ne.

25 Amun ménsut i de étéw dob lawie, ménahur i Jesuse dob sibéy i ngae ni libun, brab génamakén dob kémér ne. Bé béno so, méntek i ngae ni. 26 Tidéw béno, i urete fantag bé ni rénigo Jesuse ménlégéb dob kéluhanay de ingéd diyo.

Nuwa Jesusey ruwowe gétéw langafén

27 Tidéw béno, méntékédan i Jesuse tidéw diyo. Atin bé lala ne magéw, ménfuray i ruwowe gétéw lagéy do langafén. Ménkes ro maro, "Séfu Datu Dabid, fégédaw go begey!"

28 Atin amun ménahur i Jesuse dob lawie, ménfégédét i de langafén ni. Atin fénénginsaa Jesuse bero mano, "Aw munur gom ba ké géuwaa ku begom?"

Atin séménumbul ro maro, "Hoo Maistéro, munur gey."

29 Tidéw béno, i Jesuse kénuwahén i de moto ro brab ménbéréh mano, "Mérigo dob begome loo bé kéunur gome de." 30 Atin sonom béno, énggégito ro. Atin ménégét i kébéréh Jesuse de bero mano, "Kagom uretén i ni dob de étéw."

31 Endob amun ménagéw ro, nuret roy ni rénigo Jesuse. Atin mélaw ménséfélalag i bantuga nuwe dob kéluhanay de ingéd diyo.

Nuwa Jesusey ségétéwe mow

32 Lala ruwe magéw i de ni ruwo gétéw do éndaén do langafén ro, énggumah i de étéw nuwit ro dob Jesusey ségétéwe mow sabaf bé saitane rénahuko no. 33 Atin dénédél Jesusey saitane ni. Atin sonom béno, énggébéréh i lagéye ni non éndaén mowén. Atin i kéluhanay de étéw diyo ménggaif ro, brab ménbéréh ro maro, "Enda séna énggégito gey bé mékégaife loo bé ni dob ingéd tome ni Israel."

34 Endob ménbéréh i de Fariseo maro, "I funa nuwe gédédél do saitan non wén i barakatén tidéw dob Satanase sani odoroy de saitan."

35 Tidéw béno, ménagéw i Jesuse mangéy sémugud dob kéluhanay de ingéd diyo. Atin téménoro dob de lawi féngadafan kay de Judio, brab nuretén i Fiyowe Uret fantag bé kéfégulów i Tuluse bé de étéwén. Atin nuwaén soy de médoo do étéw bé ségiyo-giyowe do déruun. 36 Atin amun énggito noy de médoo do étéw ménlimud dob Beene, ménuray i na nuwe bero, non ménbuku ro

brab kailanga roy tabange. Maak do bili-bili énda i mifat bero. 37 Mélaw ménbéréh dob de kuyugén mano, “I de ni do médoo do étéw méuyot munur dob Begéne, ségiléw ro bé bukae safad fatutén kétéwén. Endob kloh saén i kémétéwe de, sani de témoro bero munur. 38 Mélaw dasal gom dob Tuluse inok umana noy de gémalbék témabangan betom kémétéw.”

10

I de folo bra ruwo gétéw kuyug Jesuse

1 Atin i Jesuse ténawagén i de folo bra ruwo gétéw kuyugén mangéy dob Beene. Atin niraya no bero barakat inok gédédél ro do saitan brab géuwaa roy de kéluhanay de ségiyo-giyo do déruun. 2 Ay niy de dawét i de Apostol, sani de sénugu: Simon (féndawétén so Pedro), brab Andres dumo no sétiman idéng, Santiago brab Juan sani de nga Sebedeo, 3 brab Filipi, brab Bartolome, brab Tomas, brab Mateo sani kémubrawe buwis, brab Santiago nga Alfeo, brab Tadeo, 4 brab Simon ségétéw toow fo gulaané noy ingéd ne, brab Judas Iskariot sani ménfékéfoe bé Jesuse.

Sénugu Jesusey de folo bra ruwo gétéw kuyugén

5 Atin sénugu Jesusey de ni folo bra ruwo gétéw kuyugén mano, “Kagom mangéy dob de ingéd i de békén Judio taloo no dob de ingéd sakuf i dakéle ingéd Samaria. 6 Yamula, agéw gom mangéy dob de étéw dob Israel non ségiléw ro bé de méntadin do bili-bili. 7 Agéw gom brab uret gom makom, ‘Gédétén i gaiwe féguléwoy Tulusey de étéwén.’ 8 Atin uwa gom i de déméruun, tébule gom i de ménléhu, féadi-adi gom i de fémuteén, féférarév gom i de saitan. Atin kagom fébayadén i de étéw, non énda fébayadé ku begom bé kéiraya kuwe begom. 9 Atin kagom muwit kurta, fiyon bélowon look filak, taloo no do kloh kurta. 10 Atin kagom muwit réban, taloo no tugé, taloo no lékasa kom kégal look sinilas. Non i de tabanga kom fatut tabanga ro so begom bé atiy kailanga kome.

11 “Atin amuk gégumah gom dob sébaane ingéd, séléd gom i ségétéwe méuyot témayakuf begom. Atin bati gom diyo taman tékédan gom tidéw dob no ingéd. 12 Atin buluk mahur gom dob lawie, béréh gom bé féfiyonéy Tulusey de étéw bati dob ni lawi. 13 Buluk i de étéw dob nan lawi tayakufé ro begom, féfiyonéy Tuluse bero. Endob buluk énda tayakufé ro begom, énda so féfiyonéy Tuluse bero. 14 Atin buluk gégumah gom dob sébaane ingéd énda tayakufé ro begom taloo no énda fégélingoé ro begom, tékédan gom diyo. Atin tag-tag gom i de bubuk sébuwan dob de sékéy gom inok fégétiga kom bero bé kukuméy Tuluse bero. 15 Béréhé ku begom i toowe, bé gaiwe kémukum i Tuluse, toow na fo gétimal i kékukum ne bero bé de tete étéw ménbati dob de ingéd Sodom brab Gomorah bé gétahe.

16 “Fégélingo gom, féuwit gu begom maak do bili-bili mangéy dob kérara i de itu talun. Mélaw ingat gom brab fatut rigo gom saén i fiyowe. 17 Ingat gom non wén i de étéw kémfo begom brab uwité ro begom mangéy dob adafay kémukume. Atin badasé ro begom dob de lawi féngadafan kay de Judio. 18 Atin uwité ro begom dob adafay de méguléw begom brab de datu inok kukumé ro begom sabaf begom i do kuyug gu. Endob been i niy gaiwe uret gom i Fiyowe Uret dob berowe brab dob de békén Judio. 19 Atin amuk kéfoé ro begom brab kukumé ro begom, kagom émbuku fantag bé atiy béréhé kome bero look ati kébéréh gome. Non bé no gai, iray begom i fatute kébéréh fégésumbul gom bero. 20 Non i kébéréhe békén tidéw dob itunga kome, yamula i Rémogor i Abay gome Tulus i émfébéréhe begom.

21 “Atin bé no gai, wén i de étéw atéé roy de dumo ro sétiman idéng inok féléhuén. Loo soy rigonéy de abay dob de nga ro. Atin wén soy de nga waléy sébanil bé de lukés ro brab féféléhu ro. 22 Atin i kéluhanay de étéw mérarék ro begom sabaf bé kéunur gome Begén. Endob ati fédaydaye munur taman dob tamfadane, méfukas ro. 23 Atin amuk férasayé ro begom dob sébaane ingéd, féraréy gom mangéy dob ségiyowe ingéd. Béréhé ku begom i toowe, énda séna géfégilido kom i galbék gome dob kéluhanay de ingéd dob Israel, séfuleun mangéy dini,

sani Nga i Kéilawane.

24 “I méganade békén gérotor na bé témoroe de. Atin i sugu-sugué ne békén gérotor na bé amu ne. 25 Mélaw i méganade fatut moror ké iringé noy témoroe de. Atin i sugu-sugué ne fatut moror ké iringé noy amu ne. Atin amuk i ulew i ségékurénge féndawét do étew Beelsebul sani Satanase, labi na fo tete i fédawét ruwe bé kuréngo nuwe. Mélaw amuk féngiras i de étew Begén, toow na fo gétimal i kéféngiras ruwe begom.

26 “Mélaw kagom mégilak bé étéwe. I kéluhanay rigonéy de étew do méntéléb, mébukeh so moso. Brab i kéluhanay de méntéléb, mébukeh so moso. Brab i kéluhanay de ménbunéy, giton so moso. 27 Atin i béréhé kuwe ni dob begome saén, fatut béréh gom so dob de médoo do étew. Atin i ségurawé kuwe dob begome, fatut toro gom dob de médoo do étew. 28 Atin kagom mégilak bé de géféléhu bé lowoh gome, éndob énda géféléhuo roy rémogor gome. Yamula fatut gom mégilak bé Tuluse non wén i barakatén méminasa bé de lowoh gom loo soy de rémogor gom dob uleono emferno. 29 Ufama, i de kloh manok toow fo mélémuy kéfébéléye bero dob fadiyane. Endob énda i sébaan mélawu bero dob fantade ké énda fédayaéy Abay tome de Tulus. 30-31 Atin i begome mas gom na balilaga bé de kloh manok. Mélaw kagom mégilak, non i Tuluse tuganulé no begom. I Tuluse gétiga no fiyon i kédooy de buk gom dob de ulew gom.

32 “Atin ati murete fantag bé kéunur ne Begén dob de étew, ureté ku soy fantage bé kéunur ne dob Abay guwe Tulus dob lawayo. 33 Endob ati démirunge bé kéunur ne Begén dob adafay de étew, dirungé ku so moso i kéunur ne dob adafay Abay guwe Tulus.

34 “Atin kagom fégitungén de ké ménangéyu dini inok kédané kuy késétibohe dob duniyae ni. Békén. Yamula ménangéyu dini inok sétiboh i de étew. Non i de étew munur Begén brab de étew énda munur Begén waléy ro sébanil. 35 Non ménangéyu dini inok fésébanilé kuy de boh brab de nga ro lagéy. Loo so bé de idéng brab de nga ro libun. Loo soy de libun bé de térima ro libun. 36 Atin mélaw i toowe na fo sébanil i de étew, beroy de dumo no ségékuréng.

37 “Atin i étéwe mas nay kéimu ne bé de lukésén bé Begéne, énda médaitén waléy kuyug gu. Atin i étéwe mas nay kéimu ne bé de ngaén bé Begéne, énda so médaitén waléy kuyug gu. 38 Atin fiyon atiy étéwe énda furayén Begén bé kéfédayday ne bé de mérégén fiyon fo ké féléhuén dob kruse, énda médaitén waléy kuyug gu. 39 Atin i étéwe méuyot émféraru bé umul ne dob duniyae ni, méléhu. Endob i étéwe méléhu bé kéfuray ne Begén, gédoté noy umule magufusa.

40 “I étéwe témayakuf begom, tayakufé no so Begén. Atin i étéwe témayakuf Begén, tayakufé no soy Tuluse ménféuwit Begén. 41 Atin i étéwe témayakuf bé sénarigoy Tuluse sabaf sénugu i Tuluse, gédoté noy barase ségilew bé nan sarigon. Atin i étéwe témayakuf bé métintuwe étew sabaf bé kétintuy adat ne, gédoté noy barase ségilew bé nan métintu étew. 42 Atin béréhé ku begom i toowe, i étéwe miray fiyon ségétabu saén mélégéney wayég dob ségétéwe gérifantad kuyug gu sabaf bé been i kuyug gu, tintu gédoté noy barase.”

11

I kéfénginsa Juan Bautistawe

1 Amun énggilid i kétoro Jesuse bé de folo bra ruwo gétew kuyugén, ménagéw mangéy dob de ingéd diyo inok témoro brab muret diyo.

2 Bé béno do gai, ménférisuy Juan Bautistawe. Atin amun énggélingoo noy fantage bé de rigoné Kristo, sénuguén i de dumo bé de kuyugén mangéy dob Beene inok ménginsa. 3 Atin fénénginsaa ro maro, “Beeme bay no bénréh Juane gégumah ongot-ongoté key, taloo no ongot-ongot gey na ségiyo?”

4 Atin séménumbul i Jesuse mano, “Séfule gom mangéy dob Juane brab uret gom i de énggito gom do rénigo gu brab de énggélingoo kom. 5 I de langafén énggégito ro, brab i de fikat énggéagéw ro, brab i de fémuteén ménadi-adi ro, brab i de bokongén énggégélingo ro, brab i de ménléhu méntébule ro. Atin ureté kuy

Fiyowe Uret dob de méskinan. 6 Atin béréh
gom so dob Juane bé toow fo moror i étéwe
énda ruwo-ruwoy kéféngintoow ne Begén."

7 Amun ménséfule i de kuyug Juan,
ménbéréh i Jesuse dob de médoo do étéw
fantag bé Juane mano, "Ati nangéy gome
ténéngténg dob gonone énda i étéw de bati?
Ségétéw maak kéroon faniréy réfurehe?
Békén, non i kéunur Juane énda méfélukén
loo bé kéroone. 8 Aw ménangéy gom diyo
inok angéyé kom téngténgén i ségétéwe
lagéy toow fo fiyoy kégal ne? Békén, non
i de étéw kémégal ro fiyo bati ro dob de
toow fo fiyo lawi kay de datu. 9 Ati nangéy
gome ténéngténg? Ségétéw étéw sénarigoy
Tuluse muret? Hoo, éndob béréhé ku
begom, i Juane békén saén sénarigon muret
bé kébéréh i Tuluse. 10 Non been i Juane
niy fantage bé Ménsulate Kébéréh i Tuluse
mano, 'Sugué kuy sugu-sugué kuwe métah
Beem. Been i témafaye bé kégumah me
métah Beem.' " 11 Atin féntaus Jesusey
kébéréh ne mano, "Béréhé ku begom i
toowe, énda i toow na fo gérotor bé Juane
bé kéluhanay de étéw ménumah. Endob
dob gaiwe féguléwoy Tulusey de étéwén, i
kéluhanay de térifantad étéw sakuf i Tuluse,
toow ro na fo gérotor bé Juane béleewe
ni. 12-13 Bé énda séna témoro i Juane de,
i Moisese brab de sénarigoy Tuluse nuret
ron i fantage bé kéfégulew i Tuluse bé de
étéwén. Atin tidéw dob gaiwe féngganaya
Juaney kéuret ne taman so béleewe ni,
médooy de étéw sétiboh inok fégésé ro
mahur de. 14 Wén i kébéréh i de énggétah do
sénarigoy Tuluse muret bé gégumah Eliase
inok ureté noy kégumah Kristowe. Atin
Juan i téménumane bé nan kébéréh. Fiyo
ké géunur gom bé ni. 15 Mélaw fétuntay gom
fo toow amuk méuyot gom de ké gésobuto
kom i de ni.

16 "Ati féségiléwo kuwe bé de étéw méuyag
béni? Ségilew gom bé de nga ménsar dob
fadiyane brab mika ro mégérémét. Tabar
i de dumo ro bero maro, 17 'I begeye
ménségagung gey, éndob énda ménsayaw
gom. Brab léméninggéng gey linggéng
ménléhuon, éndob énda kéménrew gom.'
18 Non ménangéy diniy Juan Bautistawe
ménfuwasa brab énda ménінémén arak.
Brab bénréh i de étéw sénaitanan kun.
19 Endob i Nga i Kéilawane, sani Begéne,
ménangéyu dini, brab mamau atin minému.
Brab ménbéréh i de étéw, 'Ay niy ségétéwe
étéw arumén mama brab miném arak,
brab wén i dumo no do lémiful kémubra
buwis brab do tete étéw.' Endob i kégétigay
Tuluse, énggiton toow fo métintu sabaf bé
de rénigo no."

20 Tidéw béno, dénowoy Jesusey de étéw
dob de ingéd gono no réménigo médoo do
mékégaif. Non énda fo ténagak roy de sala
ro fiyon fo ké énggito roy de mékégaif rénigo
Jesuse. 21 Ménbéréh mano, "Mékégédaw-
gédaw gom do étéw bati dob Korasin, brab
de begom do bati dob Betsaida. Buluk i de
mékégaif rénigo gu dob begome ménrigo so
dob de ingéd Tiro brab Sidon, ménrugayén
damén i de étéw diyo kéménégal do saku
brab rénigono ro awéw i de lowoh ro inok
fégétiga roy énggésénule ro bé de sala ro.
22 Mélaw béréhé ku begom, dob gaiwe
kémukum i Tuluse, toow na fo gétimal i
kékukum ne begom bé kékukum ne bé de
étéw dob Tiro brab Sidon. 23 Brab be-
gome do étéw bati dob Kafernaum, méuyot
gom téfégérotor taman dob lawayo. Endob
ibérén gom mangéy dob uleono emferno.
Amuk i de mékégaif rénigo gu dob begome
ménrigo so dob ingéde Sodom, énda damén
ménbinasa no non énggésénule ro damén.
24 Béréhé ku begom, dob gaiwe kémukum i
Tuluse, toow na fo gétimal i kékukum ne be-
gom bé kékukum ne bé de étéw dob Sodom."

25 Bé béno, i Jesuse déménasal mano,
"Abay, Kadnay lawayo brab fantade,
fésalamata ku Beem non fénggétiga moy
toowe dob de étéw énda i féngganad ro,
brab bénunéyém i toowe dob de étéw
do métilédtéd brab énggéféganad. 26 Hoo
Abay, ménrigoy ni non kaam kétayan brab
késuwatan."

27 Tidéw béno, ménbéréh man i Jesuse
dob de étéw mano, "Sénarig i Abay guwey
kéluhanane dob Begéne. Enda i gétigan bé
atiy Ngae saliyu bé Abaye. Brab énda i
gétigan bé atiy Abaye saliyu bé Ngae, brab
fiyon atiy kétayay Ngae fégétiga no de.

28 "I kéluhana kome do lugotén gémalbék
bé kéfukas gome bé de lowoh gom dob
de sala gom, angéy gom dob Begéne atin

fétéréné ku begom non fukasé ku begom. 29 Unur gom Begén brab iring gom Begén. Non térifantadu mégédaw begom brab fétéréné ku begom. 30 Non i de sugu gu begom toow fo magad, brab énda mérégén i de férigo gu begom."

12

Fantag bé gaiy kétérène

1 Enda mérugayén tidéw béno, wén i no sébaan fuweh gai kétérén, i Jesuse brab de kuyugén téménara ro dob de médoo do farév. Atin mélayaf i de kuyugén, mélaw méndot ro do farév atin ménama ro. 2 Endob i de Fariseo diyo, amun énggito roy ni rénigo ro, ménbéréh ro dob Jesuse maro, "Téngténgém! I de kuyugém fénlis roy kitab tome fantag bé gaiwe kétérén."

3 Séménumbul i Jesuse mano, "Aw énda ba énggébasana kom i rénigo Datu Dabide? Wén i no gai toow fo ménlayaf beroy de sundalo no. 4 Atin ménahur ro dob lawi i Tuluse brab namaén i fane niray dob Tuluse beroy de sundalo no. Rénigo noy ni fiyon fo ké dob kitabe, fadi saén i fakaye mama bé ni fan. 5 Aw énda séna énggébasana kom i ni dob kitabé niray Moisese? Sénulatén bé fatut gémalbék i de fadi dob lawi i Tuluse sénga gai kétérén. Endob békén sala i ni. 6 Béréhé ku begom, wén i ségétéwe étéw dini mas na balilaga bé lawi i Tuluse. 7 Wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, 'Mas na méuyotu de ké ségédaw gom bé kétulak gome.' Amuk énggésobuto kom i ni, énda damén kukumé kom i de étéw énda i sala ro. 8 Non i Nga i Kéilawane, sani Begéne, wén i kuwagib gu fantag bé ati fakaye dob gaiy kétérène."

Nuwa Jesusey ségétéwe étéw ménsadil i kémér ne

9 Tidéw béno, méntékédan i Jesuse diyo atin ménagéw mangéy dob sébaane lawi féngadafan kay de Judio. 10 Atin diyo soy ségétéwe lagéy ménsadil i ségébalae bé kémér ne. Atin diyo soy de étéw méuyot témbo bé Jesuse rémigo bé éndae fakay dob kitabe. Mélaw ménénginsa ro dob Jesuse maro, "Aw fakay ba dob kitab tomey muwae ké gai kétérén?"

11 Atin séménumbul i Jesuse mano, "Ufama, buluk i bili-bili gome mélawu dob ménaléme kalut bé gai kétérène, ati rigoné kome? Békén ba abangé kom inok géésut fiyon fo ké gai kétérén? 12 Atin i étéwe toow na fo balilaga bé bili-biliwe! Mélaw fakay dob kitab tomey témabange fiyon fo ké gai kétérén." 13 Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse dob lagéye ni ménsadil i kémér ne mano, "Bétérém i kémér me."

Atin béntérén i kémér ne, atin sonom béno ménadi-adi loo bé ségébalae de. 14 Tidéw béno, i de Fariseo ménsut ro, atin ménséuret-uret ro bé ati kéféléhu ruwe bé Jesuse.

15 Atin énggétiga Jesusey de rigoné ro, mélaw méntékédan diyo. Atin ménfuray dob Beeney de médoo do étéw. Atin nuwaén i kéluhanay de déméruun bero. 16 Endob sénuguén bero bé békén ureté roy fantage bé Beene dob de ségiyo étéw, 17 inok métuman i fénbéréh i Tuluse bé sénarigo nuwe muret féndawét Isaias mano, 18 "Beeney sugu-sugué kuwe fénémili gu. Toow fo kégédawa ku brab késuwata ku. Fédiyoé kuy Rémogor guwe dob Beene, atin ureté noy fantage bé kékukum guwe dob kéluhanay de étéw. 19 Enda séédélén taloo no mégeng ké émbéréh, atin énda métanugén ké émbéréh dob de aguwon. 20 Enda ikaa noy de étéw do maak fénréku férébong taloo no lémat-lémat solo. Yamula tabanga no bero. Atin fédayday taman géfétabana noy kétintuwe. 21 Atin médooy de étéw dob séngae ingéd sémarig dob Beene." Been i bénréh Isaiase.

Dénédél Jesusey saitane

22 Tidéw béno, wén i de étéw nuwit ro dob Jesusey ségétéwe langafén brab mow sabaf bé rénahukoy saitane. Atin nuwa Jesuse inok gégito brab gébéréh. 23 Atin i kéluhanay de étéw ménggaif ro brab ménséfénginsa-nginsa ro maro, "Aw Been keeyén i séfu Datu Dabide, sani Kristowe ongot-ongoté tom?"

24 Endob i de Fariseo, amun énggélingoo roy kébéréh i de étéw ni, ménbéréh ro maro, "Beelsebul, sani Satanase, odoroy de saitan, i ménirayane de barakat inok gédédél bé de saitan."

25 Endob énggétiga Jesusey de itunga ro, mélaw ménbéréh dob berowe mano, "Ufama, amuk i de étéw dob sébaane ingéd énda géséfagayun ro brab sétiboh

ro, mébinasay nan ingéd. Taloo no i ségékurénge étéw dob sébaane lawi énda so géséfagayun ro brab sékérit ro, éndaén séko sétifon ro. 26 Mélaw buluk i Satanase démédél bé saitane, mésébaad ro brab énda so gétindég i fangangatura nuwe. 27 Bénréh guy ni non bérébé kom i démédélu saitan bé barakat i Satanase. Atin i fégédédél i de kuyug gom de, énda usaré roy barakat i Satanase. Mélaw fégitoy de kuyug gom békén ka Satanas i barakat guwe. 28 Endob démédélu saitan bé barakat i Rémogor i Tuluse. Atin mélaw énggiton énggégumah dob begomey gaiwe mégulew i Tuluse dob de étéwén."

29 Tidéw béno, fénggétiga Jesuse bero bé toow na fo barakatan i Beene bé Satanase mano, "Ufama, i Satanase ségiléw bé ségétéwe émbagér étéw mantay bé lawi ne. Enda i ségétéw étéw géahur dob lawi i émbagére ni étéw atin tulisé noy tamuk ne taman énda na géikéto no de na métah. Tidéw béno, gétuliso noy kéluhanay tamuk ne.

30 "I éndae modor Begén, sébanil Begén. Brab i éndae témabangan Begén, alangé no Begén. 31 Mélaw bérébé ku begom, i kéluhanay sala i de étéw brab de tete kébéréh ro, géfésagadan. Endob i émbérébe tete fantag bé Rémogor i Tuluse, énda géfasagada no. 32 I émbérébe tete fantag bé Nga i Kéilawane, sani Begéne, émfésagadan. Endob i émbérébe tete fantag bé Rémogor i Tuluse, énda émfésagada no bé de ni gai taloo no dob de gai gégumah moso."

33 Atin ménbéréh man i Jesuse mano, "Ufama, i fiyowe kayéw mégonok bé fiyowe onok, atin i tetee kayéw mégonok bé tetee onok. I de séségiyo-giyo do kayéw gélolon ro dob onok ruwe. 34 I de begom maak do ulé gom. Enda gébéréh gom fiyo non toow gom fo tete. Non ati diyoe dob de fédéw gom, been soy nan i bérébéy de ba gom. 35 I métintuwe étéw rémigo fiyo, non i diyoe dob fédéw ne fiyo. Atin i tetee étéw rémigo tete non i diyoe dob fédéw ne tete.

36 "Atin bérébé ku begom, dob gaiwe kémukum i Tuluse, i séngae étéw mékukum sabaf bé de kébéréhén énda i lantékén. 37 Non i de kébéréh gom, been i nan i fégékukume begom. Amuk i kébéréh gome fiyo, énda mékukum gom. Endob amuk tete, mékukum gom."

38 Tidéw béno, wén i de Fariseo brab do témoro bé kitabé ménbéréh dob Jesuse maro, "Maistéro, méuyot gey de ké gito gey Beem rémigo mékégaif."

39 Atin ménbéréh i Jesuse dob berowe mano, "I begome do étéw méuyag béleewe ni, toow gom fo do tete brab békén gom méngintulus. Mongot gom sébaan mékégaif. Endob énda i féténg-téng de begom saliyu bé mékégaife loo bé ménrigowe dob Jonase, sani énggétahe sénarigoy Tuluse. 40 Non i Jonase, ménbati télew gétérésangan dob sur i toowe fo dakél sédo. Atin loo bé nan i Nga i Kéilawane, sani Begéne, batiu moso télew gétérésangan dob bukag i fantade. 41 Atin dob gaiwe kémukum i Tuluse, i de énggétah do étéw dob Ninibé témindég ro témbo begom do étéw méuyag béni. Non ménunur ro brab énggésénule ro bé uret Jonase. Endob béleewe ni, wén i mas na gérotor bé Jonase ay ni. Gido loo énda gésénule gom. 42 Atin dob gaiwe kémukum i Tuluse, témindég i baiwe tidéw dob ingéde Seba, brab téboé no begom. Non séménugud tidéw dob mérayue inok fégélingoé noy kégétigay Datue Solomon. Endob béleewe ni wén i ségétéwe mas na gérotor bé Solomone ay ni."

43 Ménbéréh man i Jesuse mano, "Buluk i saitane mésut tidéw dob étéwe rénahuko no, sémugud dob tikare gonon séméléd téréno no. Endob buluk énda i gito no téréno no, 44 émbéréh mano, 'Séfuleu dob étéwe sungu gono ku ténagak gu.' Tidéw béno, séfule brab gito noy tafaye ténidéwo no malinis brab métintu nén, non énda i saitan bati diyo. 45 Tidéw man béno, mésut brab muwit fitéw gétéw mas na tete saitan dumo no mahur dob no étéw brab bati ro diyo. Mélaw i no étéw toow na fo kéfasangan bé énggétahe goho no. Loo so bé nan i mérigowe dob de tete étéw méuyag béni."

46 I lala Jesuse émbéréh séna dob de étéw, énggumah i idéng ne brab de tuwaréyén lagéy. Atin téménindég ro dob liyuwe brab nongot ro ké géségito ro de. 47 Mélaw wén i ménbérébe dob Jesuse mano, "I idéng me brab do tuwaréyém diyo ro dob liyuwe. Méuyot ro géségito Beem."

48 Séménumbul i Jesuse mano, “Béréhé ku
begom atiy idéng guwe brab do tuwaréy
gu.” 49 Tidéw béno, ténénduén i de kuyugén
brab ménbéréh mano, “Ay niy maake idéng
gu brab do tuwaréy gu. 50 Non i kéluhanay
étéwe rigoné roy kétayay Abay guwe Tulus,
beroy maake idéng gu brab do tuwaréy gu.”

13

I binuwayae fantag bé sémabuge

1 Dob béno so gai, méntékédan i Jesuse
tidéw dob lawie ni, brab ménangéy dob
dogote atin ménsar dob dénsaane. 2 Atin
toow fo médooy étéwe ménlimud géliwét de.
Atin non médoo ro, ménda i Jesuse dob
awange ménsar diyo bé lala i de étéw diyo
dob dénsaane. 3 Atin ténoro Jesuse bero
bé médoowe kétoro fén-agéw dob de bin-
uwaya. Ménbéréh mano, “Wén i ségétéwe
ménangéy sémabug bé béne ne. 4 Atin amun
sémanabug, i dumoy de béneén ménbigodoy
dob doror i aguwone. Atin énggumah i
de kloh manok nama ro. 5 Atin i dumoy
de béneén ménsawér dob fantade médooy
de batéw de, éndob kloh saén i fantade
de. Atin magad téménunoh i de béne non
énda ménalém i fantade de. 6 Endob amun
sémbang i térésange, ménlaay i de nohokén
brab ménléhu, non énda ménalém i darir
ruwe. 7 Atin i dumoy de béneén ménsawér
dob fantade brab dob de duwaléy suwar
énda séna témunoh ro. Ménruk mélaw i de
suwar séréngan bé de nohok, atin ménléhu i
de nohok non lénimfung i de suwar. 8 Endob
i dumoy de béneén ménsawér dob fiyowe
fantad. Atin i de ni nohok ménggonok ro
médoo taman téléw folo takéf, ném folo
takéf, brab mératu takéf i séngae sébaan
béne.” 9 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne
mano, “Fégitung gom i fantage bé ni bénréh
gu begom amuk méuyot gom de ké gésobuto
kom.”

10 Tidéw béno, ménangéy i de kuyugén
dob Jesuse atin fénénginsaa ro maro, “Sedek
minuwaya go dob de étéw ké ureto mo
bero?”

11 Séménumbul i Jesuse mano, “Dob be-
gome do kuyug gu, Tulus i émfégétigane
begom fantag bé kéféguléw ne bé de étéwén.
Endob i de ni éntingayén ménbuney, énda
émfayagén dob de ségiyo étéw. 12 Non i étéwe
munur bé kétoro guwe, umana kuy kétoro
guwe de inok gésobut ro médoo. Endob i
étéwe énda munurén bé kétoro guwe, dotén
dob beeney kétoroe. 13 I de ségiyo étéw,
bérého ku saén bero fén-agéw dob de bin-
uwaya, inok fiyon fo ké téngténgé ro, énda
gito ro de. Brab fiyon fo ké fégélingoé ro,
énda gélingoo ro de brab énda gésobuto ro
de. 14 Mélaw méntuman i Ménsulate Kébéréh
i Tuluse nuret i sénarigo nuwe féndawét Isa-
ias mano, ‘Fiyon fo ké témantu ro mégélingo,
énda gésobuto ro de, brab fiyon fo ké témantu
ro téméngténg, énda gito ro de. 15 Non i
de ni étéw, ménwaléy métégas i de fédéw
ro, brab méntéléb i de kélingo ro, brab
méntéléfédéng i de moto ro. Amuk énda,
gégito ro brab gégélingo ro brab gésobuto ro.
Atin waléy ro damén do munur dob Begéne
atin mélaw fukasé ku damén bero dob de
sala ro.’ ”

16 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano,
“Endob i begome, fatut moror gom, non
gégitoy de moto gom brab gégélingo i de
kélingo gom. Atin mélaw gésobuto kom.
17 Non béréhé ku begom i toowe, médooy de
sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne brab
de ségiyo métintu étéw toow fo ménuyot
gégito bé énggito gome do rénigo gu. Brab
ménuyot ro fo gégélingo bé énggélingoo
kome do kétoro gu. Endob énda énggito ro
de brab énda énggélingoo ro de.

18 “Fégélingo gom i atag i binuwayae fan-
tag bé sémabuge. I atag i ni béne, been
i kébéréh i Tuluse. Atin i de ségiyo-giyo
gékélasi do fantad ségiléw bé de ségiyo-giyo
gékélasi do étéw. Atin i sémabuge ureté noy
kébéréh i Tuluse dob de ségiyo-giyo do étéw.

19 “Wén i do étéw énggélingoo roy fantage
bé kéféguléw i Tuluse, éndob énda gésobuto
ro de. Enggumah i Satanase inok kédané
noy de kébéréh énggélingoo ro. Fénggiring
ro bé de béne ménbigodoy dob doror i agu-
wone brab nama i de kloh manok. 20 Atin
ay ni atag i de béne ménsawér dob fan-
tade médooy de batéw de. Fénggiring ro bé
de étéw énggélingoo roy kébéréh i Tuluse
brab ménoror ro de témayakuf. 21 Endob
énda méégét i kéunur ruwe. Mélaw amuk
kérégénan ro loo ké mérasay ro sabaf bé
kébéréhe ni, énda taus ro modor de. Ségiléw
ro bé de nohok énda i do darir ro, non

mélaay ro ké méduf i térésange. 22 Atin ay
niy atag i de béne ménsawér dob de duwaléy
suwar. Fénggiring ro bé de étéw énggélingoo
roy kébéréh i Tuluse éndob ténagak ro non
ménangga ro saén bé de kébuku ro bé
de kéfaguyag ro brab kéuyot ruwe waléy
kawasa dob ni duniya. Ségilém ro bé de no-
hok ménléhu non ménéfuk ro bé de suwar.
Enda mélaw ménggonok ro. 23 Endob ay
niy atag i de béne ménsawér dob fiyowe
fantad. Fénggiring ro bé de étéw énggélingoo
roy kébéréh i Tuluse brab énggésobuto ro.
Atin munur ro de, mélaw rénigo roy kétayay
Tuluse ségilém bé kéfégonok i de nohok dob
fiyowe fantad médooy de onok ro. I de
dumo étéw rénigo roy fiyowe, i de dumo
bero rénigo roy médoowe fiyo, brab i de
dumo bero rénigo roy toowe fo médoo fiyo."

I binuwayae fantag bé de kéroon

24 Atin ménuret man i Jesuse sébaan
binuwaya mano, "I kéfégulém i Tuluse
loo bé ni. Wén i ségétéwe lagéy wén i
safadén. Atin sénabugén i fiyowe béneén
diyo. 25 Endob wén i étéwe sébanil bé ni
lagéy. Mélaw wén i no sébaan kélungonon,
ménangéy i sébanile de étéw dob safad ne
bé lala i kéluhanay de étéw fidong. Atin
séménabug so do onok kéroon dob safade
ni. Tidéw béno, ménraréy. 26 Mélaw amun
téménunoh i de nohok brab ménggonok
téménunoh soy de kéroon séréngan bero.
27 Atin i de sugu-suguéy ni lagéy ménangéy
ro dob beene brab ménénginsa ro maro,
'Amu, aw békén ba séménabug go fiyo béne
dob safad me? Sedek ménsélawék i de
kéroon de?' 28 Atin séménumbul i gefee de
mano, 'Rénigoy ségétéwe sébanil begén.' Atin
ménénginsa man i de sugu-suguén ni maro,
'Aw méuyot go de ké angéyé key randutén
i de kéroon de?' 29 Séménumbul i gefee de
mano, 'Kagom. Non amuk randuté kom i
de kéroon de, géranduto kom soy de dumo
bé de nohok faréy. 30 Fédaya gomén méruk
i de kéroon séréngan bé de faréy taman bé
gaiy kékétéwe de. Tidéw béno, béréhé ku bé
de kémétéw de maku, Randut gom sunguy
de kéroon. Tidéw béno, timu gom brab raga
gom inok tuwégén dob aféye. Tidéw béno,
kétéw gom i faréye brab fédiyo gom dob
kiwot guwe.' "

31 Atin ménuret man i Jesuse sébaan bin-
uwaya mano, "Ségilém i kéfégulém i Tuluse
bé sébaane toow fo kloh béne, éndot i étéwe
brab nohokén dob safad ne. 32 Fiyon fo ké
toow fo kloh béne, amun téménunoh brab
ménruk, ménwaléy toow fo dakél kayém bé
kéluhanay de nohokén. Atin fiyon i de kloh
manok sémalag ro dob de fongo no."

33 Atin ménuret man i Jesuse sébaan bin-
uwaya mano, "Atin i kéfégulém i Tuluse
ségilém bé fégéfééruke fan. Endot i libune
brab sénlawékén dob téléwe géasad arinah
taman ménruk i kéluhana nuwe."

34 I de ni, téménoro i Jesuse dob de
ménsélimud do étéw fén-agém dob de bin-
uwaya. Enda i sébaan uret bénréhén bero ké
békén fén-agém dob binuwayae. 35 Rénigo
noy ni inok métuman i Ménsulate Kébéréh i
Tuluse nuret i sénarigo nuwe mano, "Ureto
kuy de étéw dob de binuwaya. Atin béréhé
ku beroy de ménbunéy tidéw féganay bé
kélimbag i duniyae."

36 Tidéw béno, i Jesuse ténagakén i
de ménlimud ni do étéw atin ménahur
dob lawie. Tidéw béno, i de kuyugén
ménfégédét ro dob Beene brab ménbéréh ro
maro, "Béréhém begey i atag i binuwayae
fantag bé de kéroon dob safade."

37 Atin séménumbul i Jesuse mano, "I
lagéye séménabug bé béne ne dob safad ne,
been i Begéne, sani Nga i Kéilawane. 38 Atin
i safade, been i duniyae ni. Atin i fiyowe
do béne, beroy de munur bé Tuluse brab
fédayaé roy Tuluse mégulém bero. Atin i
de kéroon, beroy de békén méngintulus. Sa-
tanas i méguléwone bero. 39 Atin i sébanile
étéw séménabug bé de kéroon, been i Sa-
tanase. Atin i kékétéwe, been i tamfaday
duniyae ni. Atin i de kémétéw de, beroy de
télaki. 40 I de kéroon timuén brab tuwégén
dob aféye. Ségilém so bé niy mérigowe dob
tamfaday duniyae ni. 41 I Nga i Kéilawane,
sani Begéne, sugué kuy de télaki gu. Atin
timué roy de tete étéw brab de ménfésala bé
de dumo ro. Atin féganané no bero tidéw
dob de étéw fédayaé roy Tuluse méguléwon
bero. 42 Atin ibéré ro bero dob uleono
emferno. Diyo kémérew ro brab kémigét
i de kifé ro. 43 Tidéw béno, i de métintu
do étéw réméndaw ro maak térésang dob

kéfégulew i Abay ruwe Tulus. Fétuntay gom i ni ké méuyot gom de ké gésobuto kom."
44 Atin ménuret man i Jesuse do binuwaya mano, "I kéfégulew i Tuluse loo bé ni. Wén i do bélowon ménrugayén ménbunéy lénébéng dob fantade. Atin wén i ségétéwe étéw énggégito de. Tidéw béno, lénébéngén man. Atin toow fo moror, ménule brab fénbéléyén i kéluhanay languntama nuwe. Tidéw béno, ménséfule brab bénléyén i fantado no.
45 "Atin i kéfégulew i Tuluse loo bé ni. Wén i ségétéwe étéw démagang brab séméléd bé toowe fo balilaga perias. 46 Amuk gégito sébaan perlas toow fo balilaga, ménagéw brab fébéléyén i kéluhanay languntama nuwe brab béléyé noy perlaso no.
47 "Atin i kéfégulew i Tuluse loo bé ni. Wén i fukéte lénawu dob bukag i dogote. Atin médooy de séségiyo-giyo do sédo géahur de. 48 Atin amuk ménféno, i de fatatugés bégéngé ro mangéy dob fédoror i dogote. Tidéw béno, mésar ro inok féganané roy de sédo. Ahuré roy de fiyo sédo dob baskete ahuron de. Endob ibéré roy de tete sédo.
49 Loo so bé niy mérigowe dob tamfaday duniyae. I de télaki angéyé ro fégananén i de tete étéw bé de métintu étéw. 50 Atin ibéré roy de tete étéw dob emfernowe. Diyo ro kémérew brab kémigét i de kifé ro."
51 Tidéw béno, ménénginsa i Jesuse dob de kuyugén mano, "Aw gésobuto kom i de ni bénréh gu?"
Atin séménumbul ro maro, "Hoo."
52 Atin ménbéréh man i Jesuse mano, "Mélaw i séngae témoro bé Ménsulate Kébéréh i Tuluse, féganadé ro soy kétoro guwe fantag bé kéfégulew i Tuluse, gétoro bé tafaye brab mantuwe kétoro. Ségilew mélaw bé ségétéwe étéw usaré noy tafaye brab mantuwe insodén."
53 Amun énggilid i Jesuse muret bé de ni binuwaya, méntékédan diyo. 54 Atin ménule mangéy dob ingéd ne. Atin diyo téménoro dob lawie féngadafan kay de Judio. Atin i kéluhanay de énggégélingo bé kétoro ne toow ro fo ménggaif. Atin ménséfénginsa ro maro, "Ati tidéwoy kégétigay ni étéw témoro? Ati tidéwoy barakat ne rémigo bé de mékégaif ni? 55 Aw békén ba, Been i Nga i fandaye rémigo lawi? Aw békén ba Maria i idéng ne? Atin békén ba Santiago brab Jose brab Simon brab Judas i de tuwaréyén? 56 Békén ba i de libu no bati so dini? Tidéwoy kégétiga nuwe de, loo soy barakat ne?"
57 Mélaw ménika ro de.
Mélaw ménbéréh i Jesuse dob berowe mano, "I sarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne, basanan dob kéluhanay de gonon saliyu saén dob kaane ingéd brab dob de kaan do samung brab dob de kaan do étéw sétifon lawi." 58 Atin énda réménigo no do médoo mékégaif diyo non énda méginugut ro de.

14

I kélého Juan Bautistawe

1 Bé béno, i Herode, sani méguléwe dob Galilea, énggélingoo noy de rénigo Jesus.
2 Atin ménbéréh i Herode dob de sarigo no mano, "Been keeyén i Juan Bautistawe méntébule. Been keeyén i funa nuwe wén i barakatén rémigo do mékégaif."
3 Bénréhén i ni non fénkéfoén i Juane, brab fénikétén, brab fénahurén dob férisunone. Rénigo noy ni sabaf bé ibo ne féndawét Herodiyas lénamfaén tidéw dob dumo nuwe sétiman idéng féndawét Filipi. 4 I Herode fénférisu noy Juane non dénowoy Juane mano, "Fénlisém i kitabé non énda damén fatut bawagé moy bawag i dumo muwe." 5 Mélaw i Herode ménuyot méméléhu bé Juane, éndob ménggilak bé de Judio non kénarang roy Juane ségétéw sénarigoy Tuluse muret.
6 Endob amun réménigo karagiya i Herode fégétédémo no bé kéumah ne, ménsayaw i kénogo Herodiyase dob adafay de médoo do étéw diyo. Atin toow fo ménsuwat i Herode de. 7 Mélaw fénasada noy ni kénogon bé irayén dey atiy kétaya nuwe ongoté no. Atin rénigo noy safae dob beene.
8 Atin fénbéréh i idéng i kénogone ni mano, "Uwit gom diniy ulew Juan Bautistawe dob biléwe, atin irayém begén."
9 Tidéw béno, i Datu Herode toow fo méntete i fédéw ne non mika damén rémigo bé ni. Endob non bé fasad ne rénigo no dob adafay de kana no, sénuguén bé iray dob kénogone ni. 10 Mélaw fénkélénggén i ulew Juane dob férisunone. 11 Atin wén i ménuwit bé ulew ne dob biléwe brab nirayén dob

kénogone ni. Tidéw béno, nuwitén dob idéng ne. 12 Atin i de kuyug Juan nangéy roy bangkay ne brab lénébéng ro. Tidéw béno, ménangéy ro dob Jesuse brab fénggétiga ro de.

Fénwaléy Jesuse médooy klohe amaén

13 Atin amun énggélingoo Jesusey ni uret fantag bé kéléhu Juane, méntékédan diyo brab ménda dob awange mangéy dob géfélébue gonon. Endob amun énggélingooy de étéw i ayo Jesuse, méntékédan ro dob de ingéd ro atin ménémantad ro ménggéta ro bé Jesuse. 14 Amun téménéfadén i Jesuse, énggito noy de médoo ni do étéw ménlimud. Atin ménuray i na nuwe bero brab nuwaén i de déméruun bero.

15 Amun témégénén i de kuyugén ménangéy ro dob Beene brab ménbéréh ro maro, "Enda i lawi dini, atin témégénén béni. Féagéw mon bero inok mangéy ro dob de ingéd gédét dini. Diyo gébéléy ro amaé ro."

16 Endob ménbéréh i Jesuse mano, "Enda kailanga roy magéwe. Iraya kom bero amaé ro."

17 Endob séménumbul i de kuyugén maro, "Enda i amaén dini saliyu bé limowe timan fan brab ruwo timan sédo."

18 Atin bang Jesuse, "Uwit gom dini."

19 Atin sénuguén i de étéw mésar dob de kéroon diyo. Tidéw béno, éndot Jesusey limowe timan fan brab ruwowe timan sédo, atin léménéngag dob lawayo brab ménfésalamat dob Tuluse. Tidéw béno, sénbaad-baadén i de fan brab nirayén dob de kuyugén. Atin sénaar ro dob de étéw. 20 Atin i kéluhanay de étéw téménantu ro mama taman ménbésor ro. Tidéw béno, ténimu i de kuyug Jesus i de sama i de amaén brab ménféno i foloe bra ruwo timan dakél biton. 21 I kédooy de étéw ménama limo ngibu ro do lagéy saliyu bé de libun brab do nga.

Ménagéw i Jesuse dob rotor i wayége

22 Tidéw béno, fénéda Jesusey de kuyugén dob awange, atin féntahén bero mangéy fingé difar bé dogote, bé lala ne émféule bé de médoo ni do étéw. 23 Atin amun énggéféuleo noy de étéw, ménénagé dob burure énda i dumo no inok démasal. Amun kélungononén, diyo i Jesuse dob burure énda i dumo no. 24 Bé béno, i awange diyoén dob kérara i dogote. Atin kérégénan i de kuyugén non énggébéla i de bagél dob awang ruwe, non rumfakéy réfuruhe.

25 Amun lingkuwog mangéy fuweh, ménangéy i Jesuse dob berowe ménagéw dob rotor i wayége. 26 Atin i de kuyugén, amun énggito roy Jesuse magéw dob rotor i wayége, toow ro fo ménggilak. Ménkes ro sabaf bé kégilak ruwe brab maro, "Ménayam!"

27 Endob sonom béno, ménbéréh i Jesuse mano, "Kagom mégilak! Begén. Fétana gom i de fédéw gom."

28 Tidéw béno, ménbéréh i Pedrowe mano, "Kadnan, amuk tintu Beem, féagéwém so begén dob rotor i dogote mangéy dob Beeme."

29 Atin bang Jesuse, "Enggon." Mélaw méntéfor i Pedrowe tidéw dob awange atin ménagéw dob rotor i wayége saréw dob Jesuse. 30 Endob amun énggétérédama noy émbagére réfuruh, ménwaléy mégilak, atin minut méléd dob dogote. Atin ménkes mano, "Kadnan, tabangénu."

31 Sonom béno, béntér Jesusey kémér ne atin génamakén i Pedrowe. Atin ménbéréh i Jesuse mano, "Toow fo kloh i kéunur me. Sedek ruwo-ruwoy fédéw me?"

32 Tidéw béno, ménda ro dob awange, atin téménrén i réfuruhe. 33 Atin i de kuyugén dob awange fénéngadaf roy Jesuse brab ménbéréh ro maro, "Tintu fo Beem i Nga i Tuluse!"

Nuwa Jesusey de médoo do déméruun

34 Atin méntaus ro mifar dob dogote brab énggumah ro dob ingéde Genesaret. 35 I de étéw diyo énggélolo roy Jesuse. Mélaw fénsamfay roy kébéréhe dob de déméruun dob de ingéd géliwét brab nuwit ro dob Jesuse. 36 Atin nongot roy Jesuse bé tungkasé noy de déméruun fiyon gékuwaha ro saén damén i tamanay kégal ne. Atin i kéluhanay de énggékuwah de, ménadi-adi.

15

1 Tidéw béno, wén i do Fariseo brab do témoro bé kitabé ménangéy dob Jesuse tidéw Jerusalem. Ménénginsa ro maro, 2 "Sedek i de kuyugém énda odoro roy adat

tome tidéw dob de katufua tom? Non énda méguse ro ké mama ro loo bé adat tome."

3 Atin séménumbul i Jesuse mano,
"Sémuliu ménginsaan begom. Sedek félisé
kom i de sugu i Tuluse inok odoro kom i
kagome kétoro? 4 Non ménbéréh i Tuluse
mano, 'Basana moy abay me brab idéng
me.' Atin ménbéréh so mano, 'Buluk wén
i ségétéw émbéréh tete fantag bé abay
ne look idéngén, fatut féléhuén.' 5 Endob
i begome, témoro gom bé amuk wén i
ségétéw kérégénan i abay ne look idéngén,
brab wén i fégétabangén irayén damén,
fakay émbéréh mano, 'Kay Tulusey ni.'
6 Mélaw dob kétoro gome, éndaén kailangay
de étéw i masanane bé de lukés ro. Mélaw
ténagak gom i kébéréh i Tuluse inok odoro
kom i kagome kétoro. 7 Enda toow i
kéunur gome bé Tuluse, ubo-ubo saén.
Toow i kébéréh Isaiase, sani ségétéwe
sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne,
amun sénulatén i fantage bé begome mano,
8 'Bang i Tuluse, basanay de ni do étéw
Begén dob kébéréh ruwe saén. Endob énda
munur ro Begén dob de fédéw ro. 9 Enda
i atag i kéféngadaf ruwe Begén, non toroé
roy de sugu rénigoy kéilawane brab béréhé
ro tidéw dob Begéne.' "

Fantag bé amaéne

10 Tidéw béno, ténawag Jesusey de étéw
mangéy dob Beene. Atin ménbéréh dob
berowe mano, "Fégélingo gom Begén brab
fégésobut gom. 11 I funay de étéw waléy
mékérésik dob adafay Tuluse, békén sabaf
bé atiy amaé ruwe. Yamula, i de tete
kébéréh ro mésut tidéw dob de ba roy funa
ruwe waléy mékérésik dob adafay Tuluse."

12 Tidéw béno, ménfégédét i de kuyugén
dob Jesuse, atin ménbéréh ro maro, "Gétiga
mo, i de Fariseo méntete i de fédéw ro sabaf
bé kébéréh ma nan?"

13 Endob séménumbul i Jesuse mano,
"Mékédan i de békén katabuwan kétoro ro
békén tidéw dob Abay guwe Tulus, ségiléw
bé ségétéwe rémandut bé de kéroon géliwét
bé de nohokén. 14 Fédaya gom bero. Maak
do langafén ro marak bé de dumo ro lan-
gafén. Atin amuk wén i langafén marak bé
ségétéwe so langafén, ruwo ro mélawu dob
kalute."

15 Atin ménbéréh i Pedrowe mano,
"Fékéntayém dob begeyey nan binuwaya."

16 Atin bang Jesuse, "Aw énda séna wayo
gésobuto kom de? 17 I funay Tuluse énda
mésuwat bé de étéw békén sabaf bé de amaé
ro. Non i amaéy étéwe, mahur dob sur ne
brab taus so mésut tidéw dob lowoh ne.
18 Endob i de tete kébéréh mésut tidéw dob
ba i étéwe, tintu fo tidéw dob fédéw ne. Atin
been i niy funay étéwe waléy mékérésik
dob adafay Tuluse. 19 Non tidéw dob
tetee fédéwén mésut i de tete kéfégitungén
inok méméléhu, brab sétayan bé békéne
bawagén, brab sébiga, brab ménakaw, brab
témugi, brab témifu. 20 Been i niy funay de
étéw waléy mékérésik dob adafay Tuluse.
Endob fiyon fo ké énda méguse i étéwe loo bé
adat tome do Judio ké mama, énda waléyén
mékérésik dob adafay Tuluse."

21 Tidéw béno, méntékédan i Jesuse diyo
brab ménangéy dob de ingéd gédét dob
Tiro brab Sidon. 22 Atin wén i ségétéwe
libun békén Judio bati diyo. Been i séfu
i de étéw tidéw Kanan. Atin ménfégédét
dob Jesuse. Atin ménbéréh métanug mano,
"Séfu Datu Dabid, fégédawanu! I kénogo
kuwe rénahukoy saitane atin mélaw toow fo
kéfasangan."

23 Endob ménantés i Jesuse brab énda
sénumbulo noy libune ni. Tidéw béno, i
de kuyugén ménangéy ro dob Jesuse brab
nongot ro maro, "Féagéwém i ni libun non
toow fo selekén furay betom."

24 Tidéw béno, bénréh Jesuse mano,
"Sénuguu saén mangéy témabang bé de Judio
non ségiléw ro bé de méntadin do bili-bili."

25 Tidéw béno, i libune ni ménfégédét
brab léméningkuwéd dob adafa nuwe.
Atin ménfégédaw-gédaw mano, "Maistéro,
tabangénu."

26 Tidéw béno, nuret Jesusey sébaane bin-
uwaya inok fégétiga no de bé tabangé noy
de Judio sungu, atin tidéw béno tabangé
noy de békén Judio. Ménbéréh mano, "Enda
fatutén ké dotén i amaéy de nga atin ibérén
dob de itu."

27 Endob ménbéréh i libune ni mano,
"Toow, Maistéro, éndob fiyon foy de itu
géamaa roy de mumu mélawu tidéw dob
amaéy gefee de."

28 Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse mano,
“Di, méégét i kéunur me fo toow. Mélaw
rigoné kuy nan ongoté mo.” Atin bé no so
uras i kénogo nuwe ménadi-adi.

Nuwa Jesusey de médoo do étéw

29 Tidéw béno, ménagéw i Jesuse
ménémantad mangéy bé doror i dogote
Galilea. Atin ménénagé dob burure brab
ménsar diyo. 30 Atin médooy de ménlimud
do étéw ménangéy ro dob Beene, atin nuwit
roy de fikat, brab do langafén, brab do
ménsadil i de kémér ro brab de sékéy ro,
brab do mow, brab do médoo so étéw do
déméruun. Atin féndiyo ro bero dob adafa
Jesuse. Atin nuwa Jesuse bero. 31 Atin
toow fo ménggaif i de étéw amun énggito
roy de mow énggébéréh, brab de ménsadil
do kémér ro ménadi-adi, brab de fikat
énggéagéw, brab de langafén énggégito. Atin
dénayéw roy Tuluse féngadaféy de Judio.

Fénwaléy Jesuse médooy klohe amaén

32 Tidéw béno, ténawag Jesusey de
kuyugén mangéy dob Beene. Atin
ménbéréh dob berowe mano, “Méuray
i na guwe bé de étéw ni, non téléwén
gétérésangan ro dob Begéne, atin béleewe
ni ménétéyén i de amaé ro. Atin mikau
émféule bero ké mélayaf ro non mésumba
ro keeyén dob de aguwon.”

33 Atin ménénginsa i de kuyugén maro,
“Ati kéfingé-fingé i kéféama geye bé de
médoo ni do étéw dob ni gonon mérayu
tidéw dob de lawi?”

34 Atin i Jesuse fénénginsaa no bero mano,
“Firoy timan i fa koman?”

Séménumbul ro maro, “Fitéw timan brab
wén soy koy kloh de kloh sédo.”

35 Tidéw béno, i Jesuse sénuguén i de
ménlimud do étéw mésar dob fantade.
36 Atin éndotén i fitéwo no timan fan brab
do sédo, brab ménfésalamat dob Tuluse.
Tidéw béno, sénbaad-baadén, brab nirayén
dob de kuyugén. Atin sénaar ro dob de
étéw. 37 Atin i kéluhanay de étéw téménantu
ro mama taman ménbésor ro. Tidéw béno, i
de kuyugén ténimu roy de sama i de amaén
brab ménféno i de fitéw timan biton. 38 I
kédoo ruwe do ménama fot ro ngibu do
lagéy saliyu bé de libun brab de nga.

39 Tidéw béno, fénule Jesusey de ménlimud
do étéw. Tidéw man béno, ménda dob
awange atin ménagéw mangéy dob ingéde
Magadan.

16

1 Wén i no sébaan fuweh, wén i do Fariseo
brab do Saduseo ménangéy dob Jesuse.
Ménuyot ro téméngkad bé Jesuse. Mélaw
nongot ro dob Beene rémigo mékégaif inok
fégito no tidéw dob Tuluse. 2 Endob
séménumbul i Jesuse mano, “Amuk gito gom
furoy lawaye ké méléd i térésange, émbéréh
gom makom, ‘Enda rémanaén démo.’ 3 Atin
buluk gito gom furo brab délémon i lawaye
ké sémbang i térésange, béréhé kom makom,
‘Rémana séko.’ Mélaw gétiga kom i atag
i de tanda dob de rawén. Endob énda
gétiga kom i atag i de tanda dob de ni do
gai. 4 I begome do étéw méuyag béni, toow
gom fo tete brab békén gom méngintulus.
Ongoté kom ké rémigowu mékégaif inok
gétiga kom Begéney Kristowe. Endob énda
i féténgténg gu begom saliyu bé sébaane
mékégaif ségilew bé ménrigowe dob Jonase
bé do gétah.” Tidéw béno, ténagak Jesuse
bero brab ménagéw.

5 Tidéw béno, i de kuyug Jesuse ménifar ro
dob dogote. Endob énggélifoto roy muwite
fan. 6 Atin nuret Jesuse beroy sébaane bin-
uwaya fantag bé de tete adatén do étéw.
Ménbéréh mano, “Ingat gom brab sénggila
gom i fégéfééruke fan kay de Fariseo brab
kay de Saduseo.”

7 Endob i de kuyugén, énda énggésobuto
roy ni binuwaya. Marok bénréh Jesusey
fantage bé tintuwe fégéfééruk fan. Mélaw
ménségéno-géno ro falan saén bero maro,
“Bénréhén i ni non énda i fa tom.”

8 Endob i Jesuse énggétiga noy de kébéréh
ro. Mélaw ménbéréh mano, “Sedek ségéno-
géno gom fantag bé kékulang i fa tome?
Toow fo kloh i kéunur gome. 9 Aw énda
séna énggésobuto kom de? Aw énggélifoto
kom i rénigo guwe? Amun sénbaad-baad guy
de limo timan do fan dob de limo ngibu
do lagéy, firoy gébiton i énggétimuo kome
samaén? 10 Atin amun sénbaad-baad guy de
fitéw timan do fan dob de fot ngibu lagéy,
firoy gébiton i énggétimuo kome samaén?
11 Sedek énda séna énggésobuto kom i békén

fantag bé faney bénréh guwe? Ingat gom
brab sénggila gom i fégéféé́ruk i de Fariseo
brab de Saduseo."
12 Tidéw béno, i de kuyugén énggésobuto
ro bé féingaté Jesuse bero bé kétoro i de
Fariseo brab de Saduseo. Atin énggétiga
ro békén nuretén i fantage bé tintuwe
fégéféé́ruk fan.

I kéunur Pedrowe

13 Wén i no sébaan fuweh, i Jesuse
ménagéw gédét dob ingéde Sesarea Filipo.
Diyo fénénginsaa noy de kuyugén mano,
"Ati kébéréh i de étéw ké ati Begéne ni, sani
Nga i Kéilawane?"
14 Séménumbul ro maro, "Wén i do
ménbéréh maro, Juan Bautista go kun. I
de dumo de maro, Elias go kun. Brab
i de dumo de maro, Beemey Jeremiase
kun, taloo no ségétéw bé de gétah sénarigoy
Tuluse."
15 Tidéw béno, ménénginsa i Jesuse man
mano, "Dob begome, ati kébéréh gome fan-
tag bé Begéne?"
16 I Simon Pedrowe séménumbul mano,
"Beemey Kristowe, Nga i méuyage Tulus."
17 Atin bang Jesuse, "Simon, nga Juan,
fénfiyoy Tuluse beem. Non békén kéilawan
i ménfégétigane beem bé ni. Yamula i
Abay guwe Tulus i ménfégétigane de beem.
18 Atin béréhé ku beem, beem i Pedrowe,
atin dob batéwe ni fétindégé kuy simbaa
kuwe. Enda méléhu i de étéw munur Begén
loo bé kéunur me. 19 Atin iray gu beem i at-
urane bé de étéw féguléwoy Tuluse. Mélaw
ati sugué muwe énda fakayén rigonén dob
fantade ni, énda so fakayén dob lawayo.
Atin ati sugué muwe fakay rigonén dini
dob fantade, fakay so dob lawayo."
20 Tidéw béno, sénugu Jesuse dob de
kuyugén bé békén ureté ro dob de ségiyo
étéw ké Been i Kristowe.

I kéuret Jesuse fantag bé kélé́hu ne

21 Tidéw bé no gai, i Jesuse fénkéntayén
i kébéréh ne dob de kuyugén mano,
"Kailanga kuy mangéye Jerusalem brab
diyo i de odoroy de Judio brab de odoroy
de fadi brab de témoro bé kitabé, férasayé ro
fo Begén toow. Atin wén soy do méméléhu
Begén. Endob dob gétélé́w ne gétérésangan,
tébuleu."
22 Sonom béno, i Pedrowe nuwitén i
Jesuse mangéy dob géliyu-liyuwe inok bero
saén, atin génléén mano, "Kadnan, énda
damén fédayaéy Tuluse de mérigo dob
Beemey ni bénréhém."
23 Endob sénarew Jesusey Pedrowe atin
ménbéréh mano, "Maak Satanas go! Férayu
go Begén. Alangé mo Begén non i kéfégitung
me békén tidéw dob Tuluse, yamula tidéw
sa dob kéilawane."
24 Tidéw béno, bénréh Jesuse dob de
kuyugén mano, "Buluk atiy méuyote fu-
ray Begén, kailanga no diguré noy kaane
kétayan inok odoro noy kétayay Tuluse.
Tidéw béno, kailanga no fédayday bé de
kérégénon ségilé́w bé Begéne, fiyon fo ké
féléhuén dob kruse. 25 Non atiy méuyote
émféraru bé umul ne, méléhu. Endob i
méléhue bé kéfuray ne Begén, gédoté noy
umule magufusa. 26 Ufama, fiyon fo
ké i ségétéwe étéw gédoté noy kéluhanay
éntingayéne dob duniyae ni, énda i lagaén
buluk méléhu atin géangéy dob uleono em-
ferno. Enda i fégébaliway étéwe de inok
méuyag man. 27 Non i Begéne, sani Nga i
Kéilawane, séfuleu moso begey i de télaki gu,
réméndawu bé barakat i Abay guwe Tulus.
Atin bé béno gai, barasa kuy de étéw loo bé
fatute sabaf bé de rénigo ro. 28 Béréhé ku
begom i toowe, wén i do dumo begom énda
méléhu ro taman gito roy késéfule guwe
inok méguléw."

17

Enggiton i kéréndaw Jesuse

1 Ném gétérésangan tidéw bé béno, nuwit
Jesusey Pedrowe brab Santiagowe brab
Juane dumo Santiagowe sétiman idéng
dob uruk i gérotore tuduk sébero-bero
saén. 2 Atin i falas Jesuse ménfégalin dob
téngaanga ruwe. Réménéndaw i rangih ne
maak térésang. Atin ménwaléy fute i kégal
ne maak géfékaya. 3 Atin i de ni kuyugén,
métékow énggito ro soy Moisese brab Eliase
sébéréh-béréh ro bé Jesuse. 4 Ménbéréh i
Pedrowe dob Jesuse mano, "Kadnan, toow
fo fiyo non dob ni tom. Amuk kétaya mo,
rémigowu télé́w timan dung-dung. Sébaan
i kaame de, sébaan i ka Moisese de, brab
sébaan i ka Eliase de."

5 Amun émbéréh sénay Pedrowe,
méntégalung dob berowey réméndawe
rawén. Atin wén i ménbérého tidéw dob
rawéne mano, “Been i niy kénimuo kuwe
Nga gu, toow fo kénsuwata ku. Fégélingo
gom.”
6 Amun énggélingooy de kuyugén i ni,
toow ro fo ménggilak. Mélaw méntélengkéb
ro tédunsum. 7 Endob i Jesuse fénggédéto no
bero brab kénuwahén bero. Atin ménbéréh
mano, “Tek gom brab kagom mégilak.”
8 Amun léménéngag ro téméngténg, énda i
saliyu énggito ro bé Jesuse saén.
9 Atin bé lala ruwe léménudug tidéw
dob tuduko no, sénugu Jesuse bero mano,
“Kagom uretén i fantage bé ni énggégito
gom taman tébuleu, sani Nga i Kéilawane.”
10 Tidéw béno, i de ni kuyugén ménénginsa
ro dob Jesuse maro, “Sedek bénréh i
de témoro bé kitabé bé kailanga Eliasey
séfulee, tidéw béno mégulew i Kristowe?”
11 Atin séménumbul i Jesuse mano, “Toow
i nan bé fatut séfule i Eliase sungu inok
tafayé noy kéluhanane. 12 Endob béréhé
ku begom, énggumahén i Eliase, éndob énda
énggéloloy de étéw de. Yamula fénrasay ro
loo bé kétaya ruwe. Atin loo so bé nan i
kéférasay ruwe moso Begén.”
13 Tidéw béno, i de ni kuyugén
énggésobuto roy bénréh Jesuse fantag bé
Juan Bautistawe.

Dénédél Jesusey saitane

14 Amun ménséfule ro dob de ménlimud
étéw, ménfégédét i ségétéwe lagéy dob Je-
suse brab léméningkuwéd dob adafa nuwe.
15 Atin ménbéréh mano, “Maistéro, fégédaw
go bé nga guwe lagéy. Non rebengén brab
toow fo kérasayan. Ségamét métuwar dob
aféye brab mélawu dob wayége. 16 Nuwit gu
dob de kuyugém, éndob énda géuwaa ro de.”
17 Atin ménbéréh i Jesuse dob de
ménlimud do étéw mano, “Enda sémarig
gom bé Tuluse, brab toow gom fo do tete
étéw. Lugoténun sétafik begom. Enda
gétuwa ku de ké ati nay kérugay i kétingkél
guwe sétafik begom. Uwit gom diniy ngao
no.” 18 Atin dénédél Jesusey saitane bé
kébéréh ne. Mélaw ménraréy i saitane, atin
sonom béno, ménadi-adiy ngae ni.
19 Tidéw béno, i de kuyugén ménangéy
ro dob Jesuse sébero-bero saén. Atin
ménénginsa ro maro, “Sedek énda
géféféraréyo key i no saitan?”
20 Séménumbul i Jesuse mano, “Non ku-
lang foy kéunur gome. Béréhé ku begom i
toowe, amuk wén saén i kloh kéunur gom
ségilew bé kékloh i oloy sabie, gébéréh gom
dob tuduke ni makom, ‘Ay go diyoo.’ Atin
magéw ba. Atin mélaw amuk wén i kéunur
gom, gérigono kom i kéluhanay éntingayéne.
21 Endob i ni klasi saitan, géféféraréyo kom
saén bé kédasal gome brab kéfuwasa gome.
Endaén i saliyu de fakay.”

I kéuret Jesuse fantag bé kélého ne

22 Amun ménlimud i de kuyug Jesus dob
Galilea, bénréhén bero mano, “I Nga i
Kéilawane, sani Begéne, fékéfo séko bé de
étéw sébanil Begén. 23 Atin féléhué ro
Begén. Endob dob gétélew ne gétérésangan,
tébuleu.”
Atin toow fo méntete i de fédéw i de
kuyugén amun énggélingoo roy ni.
24 Amun énggumah i Jesuse beroy de
kuyugén dob Kafernaum, ménangéy dob
Pedrowey de kémubra kurta kay lawi i Tu-
luse dob Jerusalem. Atin ménénginsa ro
maro, “Aw mayad ba kurta i Maistéro gome
kay lawi i Tuluse?”
25 Séménumbul i Pedrowe mano, “Hoo,
mayad.”
Tidéw béno, amun ménahur i Pedrowe
dob lawie, bénréh Jesuse sungu mano, “Si-
mon, ati karang me de? Ati isuwe mayad
buwis dob datue, do ngaén taloo no do
ségiyo étéw?”
26 Séménumbul i Pedrowe mano, “I de
ségiyo étéw.”
Atin ménbéréh man i Jesuse mano,
“Amuk loo, énda kailangay de ngaén i
mayade buwis dob datue. Atin mélaw
énda so kailanga kuy mayade kurta kay
lawi i Abay guwe Tulus. 27 Endob énda
méuyotu de ké mérarék Betoy de étéw
ni. Mélaw ay go dob dogote atin duray
go. Edotém i sunguwe sédo géduraya mo.
Atin féténganga mo brab gito moy félatahe
fakayén fégébayad i ruwowe gétéw dob lawi
i Tuluse. Dotém brab bayada moy katowe
de.”

18

1 Bé béno do gai, ménangéy i de kuyug Jesuse dob Beene brab ménénginsa ro maro, “Ati isuwe begey toow na fo gérotor dob kéfégulew i Tuluse?”

2 Tidéw béno, ténawag Jesusey ségétéwe nga atin féntindégén dob téngaanga ruwe. 3 Atin bénréhén bero mano, “Béréhé ku begom i toowe, amuk énda émfégalin i de fédéw gom inok iringé kom i kétérifantad i de nga, énda géahur gom dob kéfégulew i Tuluse. 4 Non i toowe na fo gérotor bé de étéw féguléwoy Tuluse, been i gérifantade loo bé ngae. 5 Atin atiy étéwe témayakuf bé ngae loo bé ni sabaf bé kéunur ne Begén, tayakufé no so Begén.

6 “Endob amuk wén i émfésala bé ségétéwe mantu séna munur dob Begéne loo bé ni nga, toow fo mékégédaw-gédaw. Toow fo gétimal ké mékukum, mélaw mas na fiyo dob beene ké ibérén dob dogote nikéton dakél batéw i reer ne. 7 Mékégédaw-gédaw i de étéw dob duniyae ni non wén i de éntingayén émfésala bero. Démoyun wén i do étéw émfésala bé de dumo ro. Endob mékukum ro fo toow moso.

8 “Mélaw amuk been i kémér me taloo no sékéyém i funa muwe gésala, kélengém brab ibérém. Non mas na fiyo ké gédoté moy umule magufusa ménkéléng i bala i kémér me taloo no sékéyém, bé géangéy go dob uleono emferno énda i kulang bé lowoh me. Non diyo wén i aféye énda émfandaén taman sa taman. 9 Atin amuk i moto muwey funa muwe gésala, lésitém brab ibérém. Non mas na fiyo ké gédoté moy umule magufusa énda i bala moto mo, bé géangéy go dob emfernowe énda i kulang bé lowoh me.

10 “Atin kagom siyawén i de étéw gérifantad segilew bé ni nga. Non béréhé ku begom, wén i karo télaki démiyaga bero, atin bati ro dob lawayo beroy Abay guwe Tulus. 11 Non i Nga i Kéilawane, sani Begéne, ménangéyu dini inok fukasé kuy de étéw ménsala do maak do méntadin ro.

12 “Fégitung gom i fantage bé ni ufama. Wén i ségétéwe étéw wén i mératu bili-bili no. Endob méntadin i sébaane de. Ati rigoné nuwe? Tagaké noy siyowe de folo bra siyow dob fétabtabane, atin angéyé no sélédén i sébaane de méntadin. 13 Tidéw béno, buluk énggito no, toow fo moror. Béréhé ku begom, toow na fo moror sabaf bé nan sébaan méntadin bili-bili énggito no bé de siyow de folo bra siyow énda méntadin ro. 14 Ségilew so bé ni, i Abay gome Tulus dob lawayo toow fo mika de ké wén i sébaan bé de ni gérifantad do méngintulus mékukum.

15 “Amuk wén i ségétéw dumo mo brab ménsala dob beeme, ay go dob beene inok sébegom-begom saén. Tidéw béno, toroém dey sala ne. Amuk gésénule de, tintu fo ténabanga mo séfule dob Tuluse. 16 Endob amuk énda gésénuleén de, uwitém i ségétéwe taloo no ruwo gétéw bé de dumo mo séfule mangéy dob beene. Mélaw wén i dumo mo émbéréh toow i kébéréh me fantag bé sala ne. 17 Endob amuk énda fo gésénuleén de, téboém dob kéluhanay de munur dob lawie féngadafan. Atin amuk énda na fo gésénuleén de, fiyon fo ké téboéy kéluhanay munure de, kagom séloyuk de maak ségétéw békén méngintulus look ségétéw lémiful kémubra buwis.

18 “Atin béréhé ku begom i toowe, amuk wén i sugué kom bé énda fakayén rigonén dob fantade ni, énda so fakayén dob lawayo diyo. Brab amuk wén soy sugué kom fakay rigonén dob fantade ni, fakay so dob lawayo diyo.

19 “Atin béréhé ku so begom, amuk wén i ruwo gétéw begom dob duniyae ni séfagayun bé kédasal gome, i Abay guwe Tulus dob lawayo rigoné no. 20 Non fiyon fo ké wén saén i ruwo taloo no télew gétéw sélimud méngadaf Begén, diyou so dob berowe.”

Fantag bé kéfésagade

21 Tidéw béno, ménfégédét i Pedrowe brab ménénginsa mano, “Kadnan, amuk wén i dumo gu démoyunén gésala dob begéne, firoy gule fatut fésagada ku? Aw fésagada ku taman fitéw gule?”

22 Séménumbul i Jesuse mano, “Médoo na gule tidéw bé nan. Kago térénon i émfésagade. 23 Ureté ku begom i sébaane binuwaya fantag bé kéfégulew i Tuluse. Wén i ségétéwe datu mégulew, éntukén i de utong i de sugu-sugué no dob beene.

24 Atin amun féngganaya no, nuwitén dob
beeney ségétéwe bé de sugu-sugué no, lak-
saén i utong ne. 25 I ni sugu-suguén
énda gébayada noy utong ne. Mélaw i
datue, fébéléyén i ni sugu-suguén brab
bawag ne brab de ngaén, inok waléy ro do
rifén. Brab i kéluhanay éntingayéne kaan,
fébéléyén so inok gébayada noy utong ne.
26 Endob ménlingkuwéd i ni sugu-suguén
dob adafay datue, brab ménfégédaw-gédaw
mano, 'Tingkélonu na. Enda sénay kurta gu,
éndob bayada ku so beem ké wén i kurta
gu.' 27 Ménuray i nay datue de. Mélaw
fénsagada no, brab éndaén fénbayadén de.
Tidéw béno, fénuleén.
28 "Tidéw béno, i sunguwe ni sugu-suguén
ménagéw brab énggébalaka noy ségétéwe
bé de dumo no sugu-suguén, énggéutong
dob beene kloh kurta. I ni sungu sugu-
suguén génamakén i dumo nuwe ni dob
reer ne brab kénrangén. Atin ménbéréh
mano, 'Bayadanu bé utong me begén!'
29 Tidéw béno, ménlingkuwéd i géruwowe
ni sugu-suguén, brab ménfégédaw-gédaw
mano, 'Tingkélonu na. Enda sénay kurta
gu, éndob bayada ku so beem ké wén i
kurta gu.' 30 Endob i sunguwe ni sugu-
suguén énda fo fénggélingoén de. Yamula
fénférisu no taman énda gébayada noy utong
ne. 31 Amun i de dumo sugu-suguén
énggito roy ni ménrigo, toow fo méntete i
fédéw ruwe de. Atin ménangéy ro dob
datue ménlolok, brab nuret roy kéluhanay
ménrigowe. 32 Tidéw béno, féntawag i datuey
sunguwe ni sugu-suguén brab ménbéréh
mano, 'Toow go fo tete étéw. Fénsagada ku
beem bé kéluhanay utong me begén non
ménfégédaw-gédaw go. 33 Fégédaw go so
damén bé dumo muwe sugu-suguén loo bé
kégédaw guwe beem.' 34 Toow fo ménkérit i
datue, mélaw fénférisu noy ni sugu-suguén
taman énda gébayada noy kéluhanay utong
ne."
35 Atin féntama Jesusey ni binuwaya bé
ni kébéréh mano, "Loo bé nan i kérigoy Boh
guwe dob lawayo bé séngae ségétéw begom,
buluk énda toow fo fésagada kom i de étéw
énggésala dob begome."

19

Fantag bé ségélake

1 Tidéw béno, amun énggilid i Jesuse
témoro bé de ni, ménagéw tidéw Galilea
brab ménangéy dob sakuf i dakéle ingéd
Judea dob difar i wayége Jordan. 2 Atin
ménfuray i de médoo do ménlimud do étéw.
Atin diyo fén-adi-adi noy de déméruun bero.
3 Atin wén i de Fariseo ménangéy dob
Beene inok téngkadé ro inok gésumbulo
no bero bé békéne damén katabuwan.
Ménénginsa ro maro, "Aw fakay dob kitab
tome ké gélakéy lagéyey bawag ne sabaf bé
de udenén do funa no?"
4 Atin séménumbul i Jesuse mano, "Aw
énda séna énggébasana kom i Ménsulate
Kébéréh i Tuluse mano, 'Dob féganaye,
amun léménimbag i Tuluse, rénigo noy
ségétéwe lagéy brab ségétéwe libun.' 5 Atin
bang i Tuluse, 'Been i niy funay lagéye
témagak bé boh ne brab idéng ne atin sétifon
bé bawag ne. Atin mélaw i ruwowe gétéw
waléy ro ségétéw.' "
6 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne
mano, "Mélaw éndaén ruwo ro gétéw non
ménwaléy ron maak sébaan. Mélaw békén
fatut ké fésésuwayéy kéilawane bero, non
Tulus i ménféwaléye bero ségétéw."
7 Tidéw béno, ménénginsa man i de
Fariseo maro, "Sede mélaw ké niray
Moisesey sugue bé fakay gélakéy lagéyey
bawag ne amuk iraya no sulat bé kégélak
ne de, tidéw béno fakayén féagéwé no?"
8 Séménumbul i Jesuse mano, "Niray Moi-
sesey nan sugu non toow fo métégas i de
uléw gom. Endob bé gétaho, amun lénimbag
i Tulusey de étéw, énda ténungkas i Tulusey
de ménsébawag ségélak. 9 Mélaw béréhé ku
begom, ati lagéye gémélak bé bawag ne
saliyu bé kébigae funa no de, atin mawag
ségiyo libun, énggélamfa."
10 Tidéw béno, ménbéréh i de kuyugén
maro, "Amuk loo bé nan i késébawage, i
ségétéwe étéw mas fiyo ké énda mawagén."
11 Atin bang Jesuse, "I kétoroe ni békén
kay kéluhanay de étéw. Yamula kay do étéw
saén fénémili i Tuluse inok énda mawag ro.
12 Wén i de séségiyo-giyo do funay de étéw
énda mawag ro. Wén i de étéw énda gébawag
ro non ménsadil ro tidéw fanay kéumah ro.
Wén soy do kafun de. Atin wén soy do étéw

énda mawag ro inok mégéror ro gémalbék témoro fantag bé kéfégulów i Tuluse bé de étéwén. Mélaw amuk fénémili i Tuluse beem inok énda mawag go, odoro mo."

13 Wén i no sébaan fuweh, wén i do étéw ménuwit bé de nga ro dob Jesuse inok tégéné no bero bé lala ne démasalan bero. Endob amun énggitoy de kuyugén, génlé roy de étéw ni. 14 Endob ménbéréh i Jesuse mano, "Féangéy gom i de kloh nga dob Begéne. Brab kagom alangén bero, non i de étéw sémarig loo bé késarig i de ni do nga, féguléwoy Tuluse bero."

15 Atin ténégé noy de nga ni brab fénfiyo no bero. Tidéw béno, ménagéw i Jesuse.

Fantag bé kékawasawe

16 Wén i no sébaan fuweh, i ségétéwe kénogo lagéy ménangéy dob Jesuse atin ménénginsa mano, "Maistéro, ati fiyowe rigoné ku inok gédoté kuy umule magufusa?"

17 Séménumbul i Jesuse mano, "Sedek fénginsaa mo Begén fantag bé ati fiyowe? Enda i ségiyo fiyo saliyu saén bé Tuluse. Amuk kétaya mo gédoté moy umule magufusa, odoro moy de sugu tidéw dob Moisese."

18 Ménénginsa man i ni lagéy mano, "Ati isuwe de bé de sugu?"

Atin séménumbul i Jesuse mano, "Kago méméléhu, kago lémamfa, kago ménakaw, kago uretén i dumo muwe bé békéne toow, 19 fégadata moy boh me brab idéng me, atin fégédaw go bé de dumo mo étéw loo bé kégédaw me bé kaame lowoh."

20 Atin bang i lagéye ni, "I kéluhanay de ni nodoro ku. Ati nay fatute rigoné ku?"

21 Atin séménumbul i Jesuse mano, "Amuk kétaya moy waléye fo métintu dob adafay Tuluse, ule go brab fébéléyém i kéluhanay éntingayéne kaam atin irayém i kurtae dob de méskinan. Atin mélaw kawasa go moso dob lawayo. Tidéw béno, énggonén, odor go Begén."

22 Amun énggélingooy étéwe niy ni, toow fo méntete i fédéw ne atin ménagéw non toow fo kawasa.

23 Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse dob de kuyugén mano, "Béréhé ku begom i toowe, toow fo mérégén i kéahur i de kawasa dob kéfégulów i Tuluse. 24 Atin béréhé ku begom, mas mélémuy kéahur i dakéle ayam dob tosong i darume bé kéahur i ségétéwe étéw kawasa dob kéfégulów i Tuluse."

25 Amun énggélingooy de kuyugén i ni, toow ro fo ménggaif. Atin ménénginsa ro maro, "Ati mélaw i de fakay méfukas?"

26 Atin ténéngténg Jesuse bero atin séménumbul mano, "Énda fakayén rigonéy de étéw, éndob i Tuluse fakay gérigono noy kéluhanane."

27 Tidéw béno, ménbéréh i Pedrowe mano, "Ténagak gey i kéluhanane atin ménfuray gey Beem. Ati mélaw i gédoté keye de?"

28 Séménumbul i Jesuse mano, "Béréhé ku begom i toowe, dob mantuwe duniya amuk mésar i Nga i Kéilawane, sani Begéne, dob gérotore saray méguléwe, i de begom do kuyug gu mésar so dob de folo bra ruwo saray méguléwe inok féguléwo kom i de folo bra ruwo gétribo do Judio. 29 Atin atiy étéwe téménagak bé lawi ne taloo no dumo no sétiman idéng, taloo no bohén brab idéngén, taloo no ngaén, taloo no fantadén inok ureté noy fantage bé kéunur ne Begén, gégédot mératuh takéf bé de ténagakén brab gédoté no soy umule magufusa. 30 Endob médooy de étéw gérotor béni waléy do gérifantad moso. Atin médooy de gérifantad béni waléy do gérotor moso."

20

I binuwayae fantag bé de gémalbék

1 Atin ménbéréh i Jesuse sébaan binuwaya mano, "I kéfégulów i Tuluse bé de étéwén ségilów bé ni. Wén i ségétéwe étéw, wén i safadén. Wén i no sébaan fuweh ménagéw toow géfuwén séméléd do étéw inok gémalbék dob safad ne. 2 Atin ménagayun bayada no bero sébaan félatah loo bé fatute sahud bé ségétérésangane galbék. Tidéw béno, sénuguén bero mangéy gémalbék dob safad ne. 3 Amun géraraan lémowot i térésange, ménangéy man i gefee ni safad dob fadiyane. Diyo, énggito noy de étéw téménindég énda i rigoné ro. 4 Mélaw ménbéréh dob berowe mano, 'Angéy gom so galbék dob safad guwe, atin bayada ku begom bé katabuwane.' 5 Mélaw ménagéw

ro mangéy gémalbék. Tidéw béno, rénigo noy ni bé géutuhe de, atin rénigo no so man bé géraraan lémudug i térésange de. 6 Amun alas singko nén témégénén, ménangéy man dob fadiyane. Atin diyo énggito noy de lagéy téménindég énda i rigoné ro. Atin fénénginsaa no bero mano, 'Sedek énda gémalbék gom bé ni térésang?' 7 Séménumbul ro maro, 'Enda i galbék gey non énda i fégalbék begey.' Tidéw béno, bénréh i gefee ni safad mano, 'Angéy gom so galbék dob safad guwe.' Mélaw ménangéy ro gémalbék. 8 Amun sémingkufén, i gefee bé safade ni bénréhén dob sarigo nuwe mano, 'Tabarém i de géménalbék atin sukaya mo bero. Bayada mo sunguy de mantu séna gémalbék taman dob de énggétah de.' 9 Tidéw béno, i de géménalbék bé témégéne nén, énggédot roy sébaane félatah sénga ségétéw bero fiyon fo ké géménalbék ro ségéuras saén. 10 Mélaw i de énggétah do géménalbék tidéw géfuwén taman sémingkuf, marok gégédot ro mas na médoo kurta. Endob amun bénayada no bero, niraya no so bero sébaan félatah. 11 Tidéw béno, amun éndot roy sahud ruwe, ménbutég-butég ro dob gefee bé safade ni. 12 Ménbéréh ro maro, 'I de étéw énggéfuray do géménalbék, ségéuras saén i kégalbék ruwe. Endob sénahudo mo bero ségiléw so bé begeye fiyon fo ké géménalbék gey ségétérésangan tidéw géfuwén taman sémingkuf. Fatut damén bayada mo begey mas gérotor non géménalbék gey ségétérésangan dob kéé duf i térésange.' 13 Endob ménbéréh i gefee ni safad dob ségétéwe bero mano, 'Adih, énda léniful gu begom. Ménagayun tom bé gémalbék gom ségétérésangan atin bayada ku begom sébaan félatah sénga ségétéw. Mélaw rénigo guy ati fénasad guwe. 14 Mélaw dot gomén i sahud gome atin taus gom ule. I ni ségétéw énggéfuray gémalbék, méuyotu mirayan de ségiléw bé kéiraya kuwe begom. 15 Békén ba wén i kuwagib gu rémigo ké udenén i kérigo gu bé kurta guwe loo bé kétaya kuwe de? Médalew gom keeyén sabaf mégédawu bé de ségiyo étéw.' "

16 Tidéw béno, fénggilid Jesusey binuwaya ne mano, "Mélaw i de gérifantad béni, waléy ro moso do gérotor. Atin i de gérotor béni, waléy ro moso do gérifantad."

I kéuret Jesuse fantag bé kélého ne

17 Tidéw béno, i lala Jesuse ménagé mangéy Jerusalem, nuwitén i de folo bra ruwo gétéw kuyugén inok sébero-bero ro saén. Atin ménbéréh dob berowe bé lala ruwe magéw mano, 18 "Na, magéw tom mangéy dob Jerusalem, sani Ingéd i Nga i Kílawane, sani Begéne, irayu dob de odoroy do fadi brab dob de témoro bé kitabé. Atin kukumé ro Begén féléhuén. 19 Atin atéé ro Begén dob de békén Judio. Atin i de békén Judio, diyangkaé ro Begén, brab tafésé ro Begén, brab féléhué ro Begén dob kruse. Endob amuk méifus i téléwe gétérésangan, tébuleu."

20 Tidéw béno, i bawag Sebedeowe ménangéy dob Jesuse beroy de ngaén Juan brab Santiago. Atin léméningkuwéd dob adafa Jesuse atin wén i nongotén dob Beene.

21 Atin ménénginsa i Jesuse mano, "Ati kétaya muwe?"

Séménumbul i ni libun mano, "Suguém bé amuk Beem i mégulé we moso, i de nga gu ni géésar ro so fingé dob kuwono muwe brab i ségétéwe de fingé dob biwong me."

22 Atin bang Jesuse, "Enda gétiga kom i nan ongoté kom. Aw géfédayday gom bé de kérégénon loo bé mérigowe séko dob Begéne?"

Séménumbul ro maro, "Hoo, gagané key."

23 Atin ménbéréh man i Jesuse mano, "Toow mérigo dob begomey de kérégénon mérigowe dob Begéne. Gido loo, békén kagén kuwagib i mémilie bé ati mésare fingé dob kuwono kuwe brab fingé dob biwong guwe. I de ni saran kay de étéw fénémili i Abay guwe Tulus mésar diyo."

24 Tidéw béno, i de folo gétéw dumo ro do kuyugén amun énggélingoo roy ni nongot ro, ménkérit ro bé Juane brab Santiagowe. 25 Mélaw ténawag Jesuse bero kéluhanan mangéy dob Beene, atin ménbéréh dob berowe mano, "Gétiga kom i de mégulé w dob de békén Judio, wén i kuwagib ro mégulé w bero, atin démoyun sugué ro bero. 26-27 Endob békén fatut loo bé nan dob begome. Amuk wén i ségétéw begom méuyot waléy odoron, fatut waléy sugu-suguéy de

dumo no. Atin amuk wén i ségétéw begom méuyot waléy gérotor, fatut térifantad.
28 Fatut miring Begén, sani Nga i Kéilawane,
non énda ménangéyu dini inok wén i do
sugu-sugué ku. Yamula ménangéyu dob
duniyae ni inok waléyu sugu-suguén brab
inok iray guy umul guwe fégéfukas bé
médoowe étéw dob de sala ro."

Nuwa Jesusey ruwowe gétéw langafén

29 Amun ténagak Jesusey ingéde Jeriko
beroy de kuyugén, wén i de médoo do
ménlimud do étéw ménfuray de. 30 Atin wén
i ruwowe gétéw langafén ménsar dob doror
i aguwone. Amun énggélingoo roy Jesuse
témara, ménkes ro maro, "Séfu Datu Dabid,
fégédawan gey!"
31 Endob i de ménlimud do étéw génlé ro
maro, "Kagom selekén!" Endob taus ro so
mékes toow na fo métanug maro, "Séfu Datu
Dabid, fégédawan gey!"
32 Tidéw béno, téménrén i Jesuse atin
ténawagén bero. Atin ménénginsa dob
berowe mano, "Ati kétaya kome rigoné ku
dob begome?"
33 Séménumbul ro maro, "Kadnan, méuyot
gey de ké féadi-adiné mo begey inok gégito
gey damén."
34 Atin ménuray i na Jesuse bero atin
kénuwahén i de moto ro. Sonom béno,
énggégito ro nén. Atin ménfuray ro bé Jesuse.

21

I kéahur Jesuse dob Jerusalem

1 Atin méntaus i Jesuse beroy de kuyugén
mangéy Jerusalem. Amun gédét ron
dob Jerusalem, énggumah ro dob ingéde
féndawét Betfage dob tuduke féndawét
Olibo. Tidéw béno, sénugu Jesusey ruwowe
gétéw bé de kuyugén métah. 2 Ménbéréh
dob berowe mano, "Taus gom agéw
mangéy dob nan ingéd gésaréwo kom.
Buluk gégumah gom diyo, gito gom i
kudae féndawét 'asno' ménikét diyo beroy
nati nuwe. Ukoh gom bero atin uwit
gom bero dob Begéne. 3 Atin amuk wén
i ménginsa dob begome, béréh gom de
makom, 'Kailangay Kadnane bero.' Atin
i ménginsae magad tungkasé no begom."
4 I ni ménrigo inok métuman i kébéréh
i sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne
mano, 5 "Béréh go dob de étéw bati dob
Jerusalem mamo, 'Téngténg gom, gégumah
i datu gome térifantad kémuda dob natiwe
asno.' "
6 Tidéw béno, ménagéw i de ni ruwo
gétéw kuyugén brab nodoro roy sugu Jesuse. 7 Atin ménséfule ro nuwit roy kudae
féndawét asno brab nati nuwe. Tidéw béno,
namféno roy natiwe bé de kégal ro brab
kéménuda i Jesuse. 8 Diyo wén i de médoo
do étéw ménlimud. Bénékah roy de dumo
bé de kégal ro dob aguwo Jesuse. Atin i
de dumo bero kéménléng ro do dau bongo
brab bénékah ro dob agéwone inok fégito
roy kébasana ruwe de. 9 Atin i de médoo
do étéw magéw ro métah bé Jesuse brab
i de médoo de furay ro bé Jesuse, ménkes
ro maro, "Dayéwé tom i séfu Datu Dabide!
Féfiyonéy Tuluse damén i ni étéw gégumah
tidéw dob Kadnane! Dayéwé tom i Tuluse!"
10 Amun énggumah i Jesuse dob
Jerusalem, kélogoyan i kéluhanay de étéw.
Ménsébéréh ro maro, "Ati ni étéw?"
11 Atin i de médoo do étéw ménodor
bé Jesuse séménumbul ro maro, "Been i
niy sarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne
féndawét Jesus tidéw Galilea."

Dénédél Jesusey de démagang dob lawi i Tuluse

12 Tidéw béno, ménangéy i Jesuse dob
lawi i Tuluse. Amun ménahur, dénédélén
i de étéw démagang brab do méléy-méléy
diyo. Atin bénluweén i de ahayay de
lémuluk kurta brab ténuwarén i de saray
de émfébéléy do fégétulak do marafati.
13 Atin ménbéréh dob berowe mano, "Wén
i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, 'I lawi
guwe fédawétén lawi gonon démasal.' Endob fénwaléy gom lawi i de ménakaw."
14 Tidéw béno, i de langafén brab de fikat
ménangéy ro dob Jesuse dob lawi i Tuluse.
Atin fén-adi-adi no bero. 15 Endob i de
odoroy de fadi brab de témoro bé kitabé
ménwaléy ro ménkérit amun énggito roy de
ni fiyo rénigo Jesuse brab amun énggélingoo
roy kéékes i de nga dob lawi i Tuluse maro,
"Dayéwé tom i séfu Datu Dabide." 16 Mélaw
ménbéréh i de ni odoron dob Jesuse maro,

“Aw énggélingoo moy de kébéréh i de ni nga?
Sedek énda fétéréné mo bero?”
Séménumbul i Jesuse mano, “Hoo,
énggélingoo ku. Atin fiyo ké dayéwé ro
Begén. Aw énda séna énggébasana kom i
Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, ‘Fédayéw
i Kadnane bé de nga.’ ”
17 Tidéw béno, ténagak Jesuse bero atin
méntékédan dob Jerusalem mangéy dob
ingéde Betania. Diyo ménbati bé no
kélungonon.
18 Bé géfuwéne de, bé lala ne séfule
mangéy Jerusalem, ménlayaf i Jesuse.
19 Atin énggito noy sébaane kayéw féndawét
igos dob doror i aguwone. Mélaw
fénggédéto no inok médot bé onok ne.
Endob amun séménléd de, énda i énggito no
onokén saliyu bé de dau no. Tidéw béno,
ménbéréh dob kayéwe ni mano, “Endaén
damén mégonok go!” Sonom béno ménlaay
i kayéwe ni.
20 I de kuyugén, amun énggito roy ni,
ménggaif ro. Atin ménénginsa ro maro,
“Sedek ménagad ménlaay i kayéwo no?”
21 Atin séménumbul i Jesuse mano,
“Béréhé ku begom i toowe, amuk tintu gom
munur brab énda ruwo-ruwoy fédéw gome,
gérigono kom i loowe bé rénigo guwe dob
kayéwe. Atin békén saén i ni, non gébérého
kom dob tudukey ni makom, ‘Angéy go
dob dogote’, atin mérigo ba. 22 Non amuk
munur gom, gédoté kom i ati ongoté kome
ké démasal gom dob Tuluse.”
23 Tidéw béno, ménangéy man i Jesuse dob
lawi i Tuluse, atin diyo téménoro. Atin i
de odoroy de fadi brab de odoroy de Judio
ménangéy ro dob Jesuse atin ménénginsa ro
maro, “Ati atura muwe rémigo bé de ni? Ati
ménirayane Beem kuwagib bé ni?”
24 Séménumbul i Jesuse mano, “Sémuliu
ménginsaan begom. Amuk sumbulo kom
Begén, sumbulo ku so begom ké ati
kuwagib guwe rémigo bé de ni. 25 Ati
séménugue bé Juane inok mautis, Tulus loo
ké étéw saén?”
Atin séédél ro maro, “Amuk béréh tom
‘Tidéw dob Tuluso’, fénginsaa no betom
sedek énda fénéngintoowo tom i Juane.
26 Endob buluk béréhé tom, ‘Tidéw dob
étéwe,’ kéluhanay de ni étéw mékérit ro
betom.” Ménggilak ro bé de étéw non
ménunur i de ménlimud bé Juaney ségétéwe
sénarigoy Tuluse. 27 Mélaw séménumbul ro
dob Jesuse maro, “Enda gétiga key de.”
Atin mélaw bénréh Jesus mano, “Enda
so béréhé ku dob begome ké ati kuwagib
guwe rémigo bé de ni rigoné ku.”
28 Tidéw béno, nuret Jesusey sébaane bin-
uwaya mano, “Fégitung gom i fantage bé
ni. Wén i ségétéwe lagéy wén i ruwo gétéw
ngaén lagéy. Ménangéy dob ofoe de atin
ménbéréh mano, ‘Adu, agéw go mangéy
dob safade gémalbék béni.’ 29 Endob i
ni nga ménbéréh mano, ‘Mikau.’ Endob
énda mérugayén tidéw béno, ménagéw non
ménfégalin i fédéw ne. 30 Atin ménangéy soy
boh ne dob tuwaréye bé de ngaén. Atin
ménbéréh mano, ‘Adu, angéy go galbék dob
safade béleewe ni.’ Atin bang i ni nga, ‘Hoo,
magéwu.’ Endob énda fo ménagéwén. 31 Na,
ati karang gome de, ati isuwe bé de ngaén i
ménodorone bé kétayay boh ruwe?”
Séménumbul ro maro, “I ofoe de.”
Atin bang Jesuse man, “Hoo, atin béréhé
ku begom i toowe, i de ménsala étéw loo bé
de lémiful do kémubra buwis brab de sundal
géahur dob kéfégulew i Tuluse géétah na
begom. 32 Non i Juan Bautistawe ménangéy
dob begome fégétiga no begom i métintuwe
aguwon, éndob énda ménunur gom de. En-
dob i de lémiful kémubra buwis brab de
sundal énggésénule ro ménunur ro de. Atin
fiyon fo ké énggito gom i kégésénule ruwe,
énda fo gésénule gom taloo no munur gom
de.”

I binuwayae fantag bé de tete témalima

33 Atin ménbéréh man i Jesuse mano,
“Fégélingo gom nay ni ségiyo binuwaya.
Wén i ségétéwe étéw wén i safadén nohoko
no do ubas. Atin fénlangkatén i lémiwéte de,
atin kénalutén i fédongo nuwe bé fégékérése
bé de onokén. Atin réménigo so tam-
bala. Tidéw béno, féntalimaén bé de ségiyo
étéw. Tidéw béno, ménagéw mangéy dob
mérayue ingéd. 34 Amun énggumah i gaiy
kékétéwe de, sénuguén i de sugu-sugué no
inok doté roy kaane de baad bé de onokén.
35 Endob i de témalima bé safade, génamak
roy de ni sugu-suguén. Atin lénubag roy
ségétéwe de, atin fénléhu roy ségétéwe de,

atin nibéro ro batéw i gétéléwe de taman ménléhu. 36 Tidéw béno, i gefee bé safade ni,
sénuguén man i de ségiyo do sugu-sugué no
éndob mas na médoo. Endob i de témalima
bé safade, ségiléw soy rénigo ruwe dob
berowe. 37 Tidéw béno, i gefee bé safade ni,
sénuguén i tintuwe ngaén non fénggitungén
mano, 'Fégadata roy nga guwe.' 38 Endob
amun énggitoy de témalima bé safad ne,
ménsébéréh-béréh ro maro, 'Been i niy nga i
gefee bé ni safad. Féléhué tom inok gékatom
i ni safad.' 39 Mélaw génamak ro, atin fénsut
ro dob liyuy safade. Tidéw béno, fénléhu
ro."

40 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano,
"Amuk gégumah i gefee bé safade ni, ati
rigoné nuwe dob de téménalima bé safad
ne?"

41 Séménumbul ro maro, "Angéyé no
féléhuén i de ni tete étéw. Tidéw béno, irayén
man dob ségiyowe témalima inok iray ro
dey kaane baad bé de nohok ké gégumah
i kékétéwe de."

42 Atin ménbéréh i Jesuse dob berowe
mano, "Aw énda séna énggébasana kom
i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, 'I
batéwe nikaay de réménigo bé lawie, been i
ménwaléye toow na fo balilaga fiyo batéw. I
ni rénigoy Kadnane ula-ula, atin mégaif tom
de.' "

43 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano,
"Mélaw béréhé ku begom i Tuluse éndaén
sarigé noy safad ne dob begome. Yamula
sarigé no dob de ségiyo étéw rigoné roy
kétaya nuwe. I atag i ni, éndaén féguléwoy
Tuluse begom. Yamula féguléwo noy de
ségiyo étéw munur dob Beene. 44 Atin atiy
mélawue dob nan batéw toow fo mébinasa.
Brab buluk i batéwe ni mélawu dob de étéw,
rénahé no bero maak bubuk sébuwan."

45 I de odoroy de fadi brab de Fariseo,
énggélingoo roy de ni binuwaya nuret Je-
suse. Atin gétiga ro beroy bénrého nuwe
fantag bé de ni. 46 Mélaw ténlama ro kénéfo
i Jesuse, éndob énda gagané ro de non
ménggilak ro bé de médoo do ménlimud do
étéw diyo. Non i de ni étéw kénarang roy
Jesuse ségétéw sénarigoy Tuluse muret bé
kébéréh ne.

22

I binuwayae fantag bé uyote

1 Atin ménuret man i Jesuse binuwaya
dob de étéw. 2 Ménbéréh mano, "I kéféguléw
i Tuluse loo bé ni. Wén i ségétéwe datu
réménigo karagiya dob uyot i nga ne lagéy
fébawagén. 3 Amun énggumah i gaiwe,
sénuguén i de sugu-sugué no mangéy
témawag bé de étéw sénéngkat ro brab
émbéréh dob berowe bé énggumahén i gaiy
uyote brab fatut magéw ro mangéy dob
lawi ne. Endob ménika ro magéw. 4 Mélaw
i datue ni sénuguén man i de ségiyo sugu-
sugué no mangéy méréh dob de ni do étéw
sénéngkat ro mano, 'Méntafayén i karagiyae
béleewe ni. Ménsumbalién i de bobo ayam
atin méntogohén i kéluhanane. Enggomén,
angéy gomén dob uyote ni.' 5 Endob i de
étéw sénéngkat ro, énda fo nifat ro de brab
énda fo ménangéy ro dob uyote ni. Yamula
i ségétéwe de ménangéy dob safad ne, atin i
ségétéwe de ménangéy dob daganga nuwe.
6 Atin i de dumo bé de ni étéw sénéngkat ro
génamak roy de sugu-suguéy datue ni. Atin
lénubag ro brab fénléhu ro bero. 7 Mélaw i
datue ni toow fo ménkérit. Mélaw sénuguén
i de sundalo no atin fénléhu roy de ni
étéw ménméléhu, atin ténuwég roy ingéd
ruwe. 8 Tidéw béno, ménbéréh dob de
sugu-suguén mano, 'Méntafayén i uyote,
éndob i de sungu do étéw sénéngkat gu énda
fo médait ro mangéy dini. 9 Agéw gom
mangéy dob de dakél aguwon atin séngkat
gom médoo do étéw taman atiy gito gome
de.' 10 Mélaw i de sugu-suguén ménagéw
ro dob de aguwon atin lénimud roy de
médoo do étéw, sani kéluhanay de énggito
ro do fiyo étéw brab do tete étéw. Atin
mélaw i gonoy uyote ni toow fo ménféno
bé étéwe. 11 Endob amun ménahur i datue
inok téngténgé noy de kana, énggito noy
ségétéwe lagéy énda kéménégalén loo bé
fatute dob uyote. 12 Atin ménénginsa i datue
mano, 'Adih, sedek ménahur go dob ni uyot
énda kéménégal go loo bé fatute?' Endob
énda séménumbul i lagéye ni. 13 Tidéw béno,
bénréh i datue dob de sugu-sugué no mano,
'Ikét gom i de kémérén brab de sékéyén, atin
ibér gom dob liyuy lawie ni mangéy dob

délémone. Diyo kémérew brab kémigét i de
kifé no.' "
14 Atin fénggilid Jesusey binuwayae ni
mano, "Non fiyon fo ké médooy de étéw
sénéngkat i Tuluse, kloh saén i méfémilie de
waléy do étéwén."

Fantag bé buwise

15 I de Fariseo, ménangéy ro sélimud
sébero-bero saén. Atin ménsébéréh-béréh
ro fantag bé ati kéténgkad ro bé Jesuse
inok gébéréh bé békéne damén katabuwan.
16 Tidéw béno, sénugu roy de dumo bé de
kuyug ro brab de dumo bé de kuyug Datu
Herod mangéy ménginsa dob Jesuse. Atin
ménbéréh i de ni étéw dob Jesuse maro,
"Maistéro, gétiga key toow i kétoro me. Brab
métintu go, énda i isu ramigo mo bé de
étéw. Yamula toroé moy toowe fantag bé
kétayay Tuluse toow. 17 Mélaw béréhém
begey, ati karang me de, aw fatut gey ba
mayad buwis dob Sesare, sani datue dob
Roma taloo no énda?"
18 Endob i Jesuse énggétiga noy tetee
kétaya ro brab bénréhén bero mano, "I de
begom do ubo-ubo gom saén méngintulus.
Sedek télamané kom Begén fagakaran?
19 Féténgténg gom Begén i félatahe kurta
fégébuwis."
Amun niraya ro de, 20 ménénginsa i Jesuse
dob berowe mano, "Ati gefee dawét brab
falas gito gom dob nan?"
21 Séménumbul ro maro, "Ka Sesar."
Tidéw béno, bénréh Jesuse mano, "Iray
gom dob Sesarey ka Sesare. Brab iray gom
dob Tulusey kay Tuluse."
22 Amun énggélingoo roy ni, ménggaif
ro bé késumbul Jesuse. Atin ménagéw ro
ténagak roy Jesuse.

Fantag bé kétébulee

23 Bé no so térésang, wén i de Saduseo
ménangéy ro dob Jesuse. (Been i berowey
de énda méngintoow bé kéfétébule i Tuluse
bé de étéw moso.) 24 Ménbéréh ro dob
Jesuse maro, "Maistéro, bénréh Moisese bé
buluk i ofo i ménléhue, brab énggéféledo
noy bawag ne, énda i nga ro, fatut bawagéy
tuwaréy ne inok wén i séfu i ni étéw bé
tuwaréy ne. 25 Na, wén i fitéw gétéw
sétuwaréy falan lagéy ménbati dini Brab i
ofoe de ménawag. Tidéw béno, ménléhu
énda i nga ro. Tidéw béno, i gétunduge
de bénawagén soy bawage fénled i ofo ne.
26 Atin ménléhu so énda i nga ro. Atin
i gétéléwe de bénawagén so taman dob
géfitéw ruwe. Endob ménléhu ro kéluhanan
énda i nga ro. 27 Tidéw béno, ménléhu soy
ni libun. 28 Mélaw bé gaiy kétébulee moso,
ati isuwe bawag i ni libun bé de ni fitéw
gétéw sétiman idéng? Non énggébawaga no
bero kéluhanan bé méuyag ro de séna."
29 Séménumbul i Jesuse mano, "Tintu
békén katabuwan i kéfégitung gome. Non
énda gétiga kom i Ménsulate Kébéréh i Tuluse
taloo noy barakat ne. 30 Non amuk tébule i
de étéw, ségilew ro bé de télaki dob lawayo
atin énda sébawag ro. 31 Atin fantag bé
kétébulee, aw énda séna énggébasana kom i
Ménsulate Kébéréh i Tuluse dob begome?
32 Fiyon fo ké ménléhu i ro Abrahame, Isak,
brab Jakob, bang i Tuluse, 'Begéney Tuluse
féngadafé Abrahame, Isake, brab Jakobe.' I
atag i ni, i Tuluse féngadaféy de méuyag do
étéw, békén i de ménléhu."
33 Atin amun énggélingooy de étéw i ni
kétoro Jesuse, ménggaif ro.

I toowe na fo gérotor sugu

34 I de Fariseo, amun énggélingoo roy
fantage bé kéféantés Jesuse bé de Saduseo,
ménsélimud ro. 35 Atin i ségétéwe bero
témoro bé kitabe, ténéngkadén i Jesuse inok
énda damén katabuwan i késumbul ne.
36 Ménénginsa mano, "Maistéro, ati isuwe
toow fo gérotor bé de sugu dob kukumay
Tuluse?"
37 Séménumbul i Jesuse mano, "Féimu go
bé Kadnane Tulusém bé kéluhanay fédéw
me, brab kéluhanay kamatu me, brab
kéluhanay itunga muwe. 38 Been i niy
toowe fo gérotor sugu. 39 I géruwowe toow
fo gérotor sugu ringon so bé sunguwe de.
Féimu go bé dumo muwe ringon so bé
kéimu me bé kaame lowoh. 40 I toowe
atag i kéluhanay de kukuman niray Moisese
betom tidéw dob ni ruwo timan sugu.
Tidéw so dob niy kéluhanay ténoro i de
sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne."
41 Amun ménlimud sénay de Fariseo,
ménénginsa i Jesuse dob berowe mano,
42 "Ati antaf gom bé Kristowe? Ati katufua
nuwe?"

Séménubul i de Fariseo maro, “Dabid i katufua Kristowe.”
43 Ménbéréh man i Jesuse mano, “Amuk loo, ati kéfanu-fanu nuwe ké fénbéréh i Rémogor i Tuluse bé Dabide bé fédawétén i Kristowe ‘Kadnan?’ Non ménbéréh i Dabide mano, 44 ‘I Kadnane ménbéréh dob Kadna kuwe, sar go dob kuwono kuwe taman témabanu bé de sébanil Beem.’ 45 Amuk féndawét Dabidey Kristowe ‘Kadnan’, ati kéfanu-fanu nuwe ké i Kristowe séfu Dabide saén?”
46 Endob énda i ségétéw bero énggésumbul, ménantés ro. Atin tidéw bé no gai, éndaén i étéw émbaraw ménginsa dob Jesuse.

23

1 Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse dob de ménsélimud étéw brab dob de kuyugén mano, 2 “I de témoro bé kitabe brab de Fariseo, beroy de étéw sénarigon témoro bé kitabé niray Moisese. 3 Mélaw fatut odoro kom démoyun i kéluhanay kétoro ruwe begom. Endob kagom iringén i de rigoné ro non énda modor ro bé karowe kétoro. 4 Sugué roy de étéw bé médoowe, maak féobo ro beroy de toow fo émbégat do obo, éndob énda témabang ro de. 5 Fédayéw-dayéw ro saén dob téngaangay de étéw. Féndakél roy de fédongo ro bé Ménsulate Kébéréh i Tuluse ténaléy ro bé de kémér ro inok gitoy de étéw. Atin féntaah roy de kégal ro maak do tintu fo méngintulus. 6 Atin méuyot ro mésar dob de fiyo saran dob kandulie brab dob de lawi féngadafan. 7 Atin méuyot ro fégadatan ségifaén dob de fadiyan brab fédawét i de étéw bero ‘Maistéro.’ 8 Endob kagom fédayaén i de étéw fédawét ro begom ‘Maistéro’, non fantay-fantay gom sédumon atin ségétéw saén i Maistéro gome. 9 Atin kagom fédawét i de étéw dob duniyae ni ‘Abay’, non ségétéw saén i Abay gome sani Tuluse dob lawayo. 10 Atin kagom so fédayaén i de étéw fédawét ro begom ‘Uléw’, non ségétéw saén i Uléw gome sani Begéne, Kristo. 11 I toowe na fo gérotor dob begome fatut waléy sugu-suguén. 12 Atiy étéwe téfégérotor, fégérifantadén. Atin i étéwe térifantad, fégérotorén.
13 “I begome do Fariseo brab do témoro bé kitabé, mékukum gom fo toow. Ubo-ubo saén i kéfénginteulus gome. Alangé kom i de étéw méuyot mahur dob kéfégulew i Tuluse. Mika gom mahur atin alangé kom i de étéw méuyot mahur. 14 Mékukum gom fo toow do témoro bé kitabe brab begome so do Fariseo. Ubo-ubo saén i kéfénginteulus gome. Lafisé kom i de libun balew inok afasé kom i de lawi ro. Tidéw béno, démasal gom bé de métaah kédasal dob téngaangay de étéw non makom ké médirung i de ni tete rigoné kom. Sabaf bé ni toow na fo gétimal ké mékukum gom moso.
15 “Mékukum gom fo toow do témoro bé kitabe brab begome do Fariseo. Ubo-ubo saén i kéfénginteulus gome. Mégéror gom magéw émféunur bé ségétéwe étéw dob Tuluse. Endob amuk munur, féwaléyé kom toow na fo tete bé begome, funa no toow na fo fatut mangéy dob uleono emferno.
16 “Mékukum gom fo toow. Maak do langafén gom éndob araké kom i de ségiyo étéw. Ténoro gom bé fiyon fo ké wén i étéw sémafa bé lawi i Tuluse, ulanden ké énda métuma no. Endob amuk wén i rémigo safa bé de bélowon dob lawi i Tuluse, béréhé kom tintu fo fatut tumané noy fasad ne. 17 Dufang gom brab maak langafén gom. Ati isuwe toow na fo gérotor, i de bélowon dob lawi i Tuluse look i mékétéfuwe lawi i Tuluse funay de bélowon mékétéfu? Toow na fo balilaga i lawi i Tuluse. 18 Atin témoro gom so bé amuk sémafa i étéwe dob ahayane tulakan dob lawi i Tuluse, ulanden ké métuman i fasad ne. Endob amuk sémafa bé atiy tulake diyo dob no tulakan béréhé kom dob beene bé tintu fo fatut tumané noy fasad ne. 19 Toow gom fo maak do langafén! Ati isuwe toow na fo gérotor, i tulake look i mékétéfuwe tulakan funay tulake mékétéfu? Mas gérotor i ahayane tulakan. 20 Mélaw amuk sémafa i ségétéwe étéw dob ahayane tulakan, énda saén sémafaén dob nan, yamula sémafa so dob kéluhanay de tulak féndiyo dob ahayane. 21 Atin amuk sémafa i ségétéwe étéw dob lawi i Tuluse, énda sémafaén saén dob nan, yamula sémafa so dob Tuluse bati diyo. 22 Atin amuk sémafa i ségétéwe étéw bé lawayo, sémafa so dob saray Tuluse brab dob Tuluse mésaran de.
23 “Mékukum gom fo toow do témoro bé kitabé brab de begom do Fariseo. Ubo-

ubo saén i kéféngintulus gome. Iray gom dob Tulusey géfoloe bé kéluhanay languntama kome fiyon i faninue nohok gom, éndob dénigur gom i de gérotor sugu dob kitabe loo bé kétintuwe, brab kégédawe, brab gésarigone adat. I de ni niray gom fatut rigoné kom éndob kagom digurén i de dumo de. 24 Maak do langafén gom marak bé ségiyowe étéw! Modor gom bé de kloh do sugu éndob félisé kom i de gérotor do sugu. Ségilew gom bé ségétéwe étéw kédané noy liféte tidéw dob wayége inémé no, éndob inémé noy dakéle ayam.

25 "Mékukum gom fo toow do témoro bé kitabe brab begome do Fariseo. Ubo-ubo gom saén métintu éndob i de fédéw gom toow fo tete. Non toow gom fo arumén brab lémiful. Ségilew gom bé ségétéwe étéw urahé noy tabue look biléwe fingé fuweh saén éndob dungisan fo toow dob bukag ne. 26 Maak do langafén gom, begom do Fariseo, non énda gito gom i toowe. Féfiyo gom i de fédéw gom loo bé ségétéwe murah bé bukag i tabue. Tidéw béno, tintu gom fiyo, brab métintuy adat gome so.

27 "Mékukum gom fo toow do témoro bé kitabe brab de begom do Fariseo. Ubo-ubo gom saén fiyo éndob tete i de adat gom. Ségilew gom bé de lébéng fiyoy de falas ro dob liyuwe, éndob dob bukage wén i do bukal de brab do mérénah do bangkay. 28 Non ubo-ubo gom saén métintu inok i de étéw karangé ro begom do fiyo étéw. Endob i de fédéw gom méféno bé tugie brab sala.

29 "Mékukum gom fo toow do témoro bé kitabe brab de begom do Fariseo. Ubo-ubo saén i kéféngintulus gome. Rémigo gom do fiyo lawi lébéngon kay de sénarigoy Tuluse, brab rémigo gom fiyo do lébéngon kay de métintu étéw ménrugayén ménléhu. 30 Atin béréhé kom makom, 'Amuk méuyag gey bé gaiwe méuyag i de ni sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne, énda mamung gey bé de katufua key méméléhu bero.' 31 Endob bé nan kébéréh gom, fégito gom bé begom i de séfu i de ménméléhu bé de ni sénarigoy Tuluse. 32 Mélaw fatut fétaus gom i de tete rénigoy de katufua kom. 33 Maak do ulé gom non i de katufua kom maak do ulé ro. Mélaw kagom karangén de ké géséliya gom bé kékukume begom mangéy dob uleono emferno. 34 Mélaw sugué kuy de sénarigoy Tuluse muret, brab de gétigan étéw, brab de témoro mangéy dob begome. Endob féléhué kom i de dumo bero, brab féléhué kom i de dumo bero dob de krus, brab badasé kom i de dumo bero dob de lawi féngadafan, brab fégétaé kom i de dumo bero dob de ségiyo-giyo ingéd. 35 Mélaw mékukum gom bé sala i de étéw bé kéféléhu ruwe bé de métintu étéw, tidéw dob sunguwe métintu étéw ménléhu féndawét Abel taman dob Sekariase sani nga Barakiase. Fénléhu dob lawi i Tuluse dob élét i ahayane tulakan brab mékétéfuwe sibéy. 36 Béréhé ku begom i toowe, i de begom do étéw méuyag béni mékukum gom sabaf bé de ni sala bé kéféléhue bé kéluhanay de ni."

37 Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse fantag bé adat i de étéw dob Jerusalem mano, "I Begome do étéw dob Jerusalem, tete i fédéw guwe fantag bé begome. Non fénléhu gom i de sénarigoy Tuluse muret brab nibéro kom batéw i de sénugu dob begome taman ménléhu ro. Firoy gule i kétaya kuwe témimu begom loo bé kétimu i méritone manok télikub-kubo noy de fiyakén bé de fafakén? Endob ménika gom de. 38 I lawi gome métagak brab mébinasa moso. 39 Atin béréhé ku begom, tidéw béleewe ni, éndaén gito gom Begén taman énda émbéréh gom moso, 'Féfiyonéy Tuluse damén i gégumahe tidéw dob Kadnane.' "

24

Fantag bé tamfaday duniyae

1 I lala Jesuse magéw tidéw dob lawi i Tuluse, i de kuyugén ménfégédét ro dob Beene toroé roy de fiyo falasén do lawi bé lawi i Tuluse. 2 Endob ménbéréh i Jesuse mano, "Gito gom i de ni? Béréhé ku begom i toowe, i kéluhanay de ni mébinasa, brab fiyon i de batéw fénggérigo de émbéragar ro."

3 Amun ménsar i Jesuse dob tuduke féndawét Olibo, ménangéy i de kuyugén dob Beene sébero-bero saén. Atin ménbéréh ro maro, "Béréhém begey kédiron mérigoy de ni. Brab ati fégélolonone de ké gédétén gégumah i késéfule me brab tamfaday de gai?"

4 Séménumbul i Jesuse mano, “Ingat gom
inok énda méfagakaran gom. 5 Non médoo
mosoy de étéw gégumah usaré roy dawét
guwe, brab béréhé ro maro, ‘Begéney Kris-
towe.’ Atin médooy de géfagakara ro. 6 Atin
gélingoo kom i kébéréh i sétibohe brab
gélingoo kom soy fantage bé de gira. Endob
kagom mégilak de. I de ni kailangan mérigo
éndob békén sénay ni tamana nuwe. 7 I de
ingéd sétiboh ro bé de ségiyo ingéd. Brab
i de sakuf fangangaturan sétiboh ro bé de
ségiyo. Atin wén mosoy lénggob brab do
luba dob de séségiyo-giyo do ingéd. 8 Endob
i de ni féganaya no saén loo bé kéféganay
i kékédawétay ségétéwe libun obor gédétén
mégénga.

9 “Atin i kéluhanay de étéw mérarék ro
begom sabaf bé kéunur gome Begén. Atin
mélaw kéfoén gom inok férasayé ro begom
brab féléhué ro begom. 10 Atin bé béno,
wén i médoo do étéw témérén munur. Atin
sékéfo ro brab mésérarék ro. 11 Tidéw béno,
médooy de ubo-ubo sarigoy Tuluse muret
bé kébéréh ne gégumah brab fégakara roy de
médoo do étéw. 12 Atin sabaf bé kélégéb i
tetee, éndaén ségédaw i de étéw. 13 Endob ati
géfédaydaye munur taman dob tamfadane,
méfukas ro. 14 Atin i ni Fiyo Uret fantag bé
kéféguléw i Tuluse uretén dob kéluhanay de
ingéd dob duniyae ni inok gétigay kéluhanay
de étéw. Tidéw béno, gégumah i tamanane.

15 “Atin gito gom i ‘Mékésirang-sirange
Surga’ bénréh i sénarigoy Tuluse féndawét
Daniel bé do gétah. Atin témindég dob
mékétéfuwe gonon.” (Fégésobutéy ma-
sawe.) 16 Atin féntaus Jesusey kébéréh
ne mano, “Bé béno gai, i de étéw bati
dob Judea fatut méraréy ro dob de tuduk.
17 Atin i étéwe dob liyuy lawi ne, békénén
fatut mahur dob lawi ne inok angéyé
noy insod ne. Fatut magayasén méraréy.
18 Atin i étéwe diyo dob safad ne, békénén
fatut séfule dob lawi ne inok angéyé noy
géruwowe lafin kégalén. 19 Bé do no do gai,
toow fo mékégédaw-gédaw i de libun obor
brab de mériton do idéng. 20 Dasal gom
dob Tuluse brab ongot gom dob Beene
inok dob gaiwe kailanga kom i méraréye
bé de gai mélégénéy taloo no gai kétérén.
21 Non toow na fo gétimal i kérégéy ni
bé kéluhanay de ségiyo do kérégénon dob
ségiyowe gai tidéw bé kélimbag i Tuluse bé
duniyae taman so béleewe ni. Atin éndaén
i kérégénon loo bé ni tidéw bé béno gai.
22 Endob i Tuluse fénfokoén i do no gai.
Amuk énda rénigo noy ni, énda i ségétéw
méuyag. Féfokoé noy de gai non ménuray
i na nuwe bé de fénémilién étéw.

23 “Bé béno gai, amuk wén i émbéréh
dob begome mano, ‘Téngténg gom, ay
niy Kristowe,’ taloo no ‘Diyoo, ay nan,’
kagom munur de. 24 Non gégumah i de
émbéréh, ‘Begén i Kristowe,’ brab do ubo-
ubo sénarigoy Tuluse. Atin gérigono roy
de dakél mékégaif inok géfagakara roy de
fénémili i Tuluse, amuk fakay. 25 Fétuntay
gom i de ni. Béréhé ku dob begome lokut
énda séna mérigo no.

26 “Atin amuk wén i émbéréh dob be-
gome mano, ‘Téngténg gom, diyo i Kristowe
dob gonone énda i étéw de bati,’ kagom
mangéy diyo. Look amuk émbéréh ro
maro, ‘Téngténg gom, ay diyoo ménrékunéy,’
kagom munur de. 27 Non i Nga i Kéilawane,
sani Begéne, giton i késéfule guwe ségiléw bé
kégitone bé kilote réméndaw tidéw sébangan
mangéy élédon.

28 “Fiyon atiy gonoy de ménléhu, diyo soy
de uwak sétimu.

29 “Enda mérugayén tidéw bé de mérégén
do gai, i térésange waléy délémon, brab i
térésang kélungonone éndaén réméndawén,
brab i de gitoon mélawu ro tidéw dob
lawayo brab i de éntingayén dob lawayo
mékuyung. 30 Tidéw béno, giton dob
lawayoy fégélolonone bé kégumah guwe,
sani Nga i Kéilawane. Atin i kéluhanay
de étéw dob duniyae ni kémérew ro bé
kégilak ruwe. Tidéw béno, gito ro Begén
dob rawéne gégumah tidéw dob lawayo
barakatan brab réméndaw. 31 Atin dob
métanuge béréh i témburiwe, sugué kuy de
télaki gu mangéy dob séngae gonon dob
duniyae ni. Atin timué roy de fénémilién
étéw gu tidéw dob kéluhanay de ingéd.”

32 Tidéw béno, nuret Jesusey sébaane bin-
uwaya mano, “Fétuntay gom i ni ufama
fantag bé kayéwe. Dini dob betome ni,
sonom lémbud i de fongo no brab émféantu
daun, gétiga kom gédétén i basa médufe.
33 Ségiléw so bé béno gai. Amuk gito gomén

mérigoy de ni bénréh gu, gétiga kom gédétén i késéfule guwe. 34 Atin béréhé ku begom i toowe, i de étéw méuyag béni, énda méléhu ro taman mérigoy de ni. 35 I lawayo diyo brab duniyae ni méalfa, éndob i kébéréh guwe énda méalfaén.

36 “Endob énda i ségétéw gétigan bé gaiy kégumah i no gai séfuleu. I de télaki dob lawayo énda gétiga ro de, brab fiyon i Begéne, sani Nga i Tuluse, énda so gétiga ku de. I Abay guwe saén Tulus i gétigane bé nan gai. 37 I késéfule guwe ségilév bé gai Noehe. 38 Non bé gai Noehe, amun gédétén gégumah i dunuke, i de étéw énda ménbuku ro. Yamula ménama ro, ménineém ro, ménawag ro taman bé gaiy kéahur Noehe dob barkowe. 39 Non i de étéw énda énggétiga roy ati mérigowe séko. Endob tékow énggumah i dunuke atin ménléné ro kéluhanan saliyu bé Noehe brab de samungén. Ségilév so bé niy kétékow i késéfule guwe. 40 Bé béno gai, wén i ruwo gétéw lagéy diyo gémalbék dob safade, atin i ségétéwe de dotén brab i ségétéwe de méféled. 41 Atin wén i ruwo gétéw do libun gémiling, atin i ségétéwe de dotén, brab i ségétéwe de émféled. 42 Ingat gom mélaw, non énda gétiga kom i gaiy késéfule i Kadna kome, sani Begéne. 43 Fétuntay gom i ni ufama. Amuk i gefee bé lawie gétiga noy gaiwe gégumah i ménakawe, énda fo fidongén brab énda fédayaé no mahur i ménakawe. 44 Mélaw fatut tafay gom sénga tékélid. Non séfuleu bé gaiwe énda karangé kom de.

45 “Ati gésarigone brab gétuwane sugu-suguén? Been i sugu-suguéne sénarigoy amu ne mégulév bé de dumo no sugu-suguén, inok irayén i de amaén bé fatute gai. 46 Toow fo moror i ni sugu-suguén ké séfule i amu ne brab gito no rémigo bé kaane galbék loo bé fatute. 47 Béréhé ku begom i toowe, i amue ni sarigé noy kéluhanay de kaan do éntingayén dob ni sugu-suguén. 48 Endob amuk tete i adat i ni sugu-suguén atin fégitungé no mano, ‘Mérugay sénay késéfule i amu guwe.’ 49 Atin féganaya noy lémubage bé de dumo no sugu-suguén, atin mama brab miném séréngan bé de molon. 50 Tidéw béno, séfule i amu ne bé gaiwe énda gétigay ni de sugu-suguén, atin kétékowan. 51 Mélaw i amu ne, kukumé noy ni sugu-suguén atin fédiyoé no dob gonoy de ubo-ubo étéw. Diyo kémérew brab kémigét i de kifé no.”

25

I binuwayae fantag bé de folo gétéw kénogon

1 Atin nuret Jesuse man i sébaane binuwaya fantag bé késéfule ne mano, “I kéfégulév i Tuluse loo bé ni. Wén i do folo gétéw kénogon. Nangéy ro bénalak i ségétéwe témérima lagéy. I séngae kénogon wén i kaan solo nuwit. 2 Endob i limowe de gétéw do béngu brab i de limo de gétéw do métilédtéd. 3 Non i de limo de do béngu ménuwit ro do solo éndob énda i do wayégén. 4 Endob i de limo de gétéw do métilédtéd nuwit roy de solo brab de katiya ménféno fitroliyo. 5 Tidéw béno, ménlis i témérimawe ni lagéy. Atin mélaw ménwaléy manat i de ni folo gétéw kénogon. Atin énggéfidong ro.

6 “Amun kérara kélungononén, wén i mékese mano, ‘Ay ni nén i témérimawe lagéy énggumahén! Enggomén, angéy gom balak.’ 7 Sonom béno, méntek i de folo ni gétéw kénogon, atin ténumo roy de solo ro. 8 Tidéw béno, i de béngu ni do kénogon bénréh ro dob de métilédtéd do kénogon maro, ‘Irayan gey bé fitroliyo goma nan, non ménfadéng i de solo gey.’ 9 Endob séménumbul i de métilédtéd do kénogon maro, ‘Enda fakayén non kulang i fitroliyo geye ké tukido key de begom. Fatut angéy gom de béléy kagom.’ 10 Mélaw ménagéw i de béngu ni do kénogon inok méléy ro do fitroliyo. Atin amun ménagéw ro, énggumahén i témérimawe lagéy. Atin i limowe de do énggétafay, ménodor ro bé témérimawe ni lagéy ménahur ro dob uyote. Tidéw béno, ménfintuén i béngawane.

11 “Enda mérugayén tidéw béno, énggumah man i de béngu do kénogon. Atin téménawag ro maro, ‘Maistéro, féahurén gey.’ 12 Endob séménumbul i témérimawe ni lagéy mano, ‘Tintu fo énda gélolo gu begom.’ ”

13 Atin fénggilid Jesusey binuwayae ni mano, “Been i funa kome fatut mingat. Non énda gétiga kom i gai guwe séfule.”

14 Atin ménuret man i Jesuse sébaan
binuwaya fantag bé kéfégulew i Tuluse
bé de étéwén mano, “Wén i ségétéwe
étéw ménagéw mangéy dob mérayue ingéd.
Amun énda séna magéwén de, ténawagén
i de sugu-sugué no atin sénarigén i de
languntama no dob berowe. 15 Nirayén
dob séngae sugu-suguén loo bé kétilédtéd
ruwe. Dob sunguwe de niraya no limo
ngibu kurta. Atin dob géruwowe de niraya
no ruwo ngibu, atin dob gétéléwe de niraya
no séngibu kurta. Tidéw béno, ménagéwén
i ni étéw ménangéy dob mérayue ingéd.
16 Sonom so bé kéagéw i amu ruwe, i
sunguwe sugu-suguén méndagang-dagang.
Atin énggéinség de limo ngibu kurta. 17 Atin
loo so bé niy rénigoy géruwowe sugu-
suguén, atin énggéinség de ruwo ngibu
kurta. 18 Endob i gétéléwe sugu-suguén
ménagéw brab kéménalut dob fantade, atin
lénébéngén i séngibuwe kurta sénarig dob
beene.

19 “Tidéw béno, amun ménrugayén,
ménséfule i amu ruwe atin ténawagén i de
sugu-sugué no inok étuké noy kurta ne.
20 Atin i sunguwe sugu-suguén, téméningé
brab ménbéréh dob amu ne mano, ‘Amu,
ay niy limowe ngibu kurta sénarigém dob
begéne. Ay ni soy limowe ngibu kurta
inségén.’ 21 Atin ménbéréh i amu ne
mano, ‘Fiyo, mésarigon go brab fiyo go
sugu-suguén. Non mésarigon go bé klohe,
mésarigon go so bé médoowe. Méuyotu ké
moror go séréngan begén.’ 22 Tidéw béno,
i géruwowe sugu-suguén téméningé brab
ménbéréh mano, ‘Amu, ay niy ruwowe
ngibu kurta sénarigém dob begéne. Atin
ay ni soy ruwowe ngibu inségén.’ 23 Tidéw
béno, ménbéréh i amu ne mano, ‘Fiyo,
mésarigon go brab fiyo go sugu-suguén.
Non mésarigon go bé klohe, mésarigon go
so bé médoowe. Méuyotu ké moror go
séréngan begén.’ 24 Tidéw béno, téméningé
i gétéléwe sugu-suguén. Atin ménbéréh
mano, ‘Amu, gétiga ku beem métégas go
fo étéw. Edoté moy békéne kaam, brab
kétéwé moy békéne nohokém. 25 Mélaw
mégilaku fo beem. Atin mélaw, ménagéwu
brab bénunéy guy kurta me dob fantade
inok énda métadino. Atin téngténgém, ay
niy séngibuwe kurta sénarigém dob begéne.’
26 Tidéw béno, ménkérit i amu ne, atin
ménbéréh mano, ‘Tete go fo sugu-suguén
brab faukén go fo toow. Aw gétiga mo
médotu kun bé békéne kagén, brab kéntéw
guy békéne nohok gu? 27 Amuk kémarang go
loo bé nan, fatut damén féndiyoém i kurtae
dob bangkue inok buluk séfuleu, fakay
doté ku brab wén i inségén.’ 28 Tidéw béno,
bénréh i amue ni dob de étéw dob sékulo
ruwe téménindég mano, ‘Dot gom i kurta ne
atin iray gom dob ségétéwe wén i folo ngibu
kurtaén. 29 Non i de étéw mésarigon ro,
umanan irayan inok waléy médooy karowe
de. Endob i de étéw énda mésarigon ro,
fiyon i klohe dob berowe dotén so. 30 Atin
i ni tete sugu-suguén, ibér gom dob liyuwe
dob délémone gonon. Diyo kémérew brab
kémigét i de kifé no.’ ”

I de bili-bili brab do kambing

31 Atin ménuret man i Jesuse ségiyo
binuwaya mano, “I Nga i Kéilawane, sani
Begéne, amuk séfuleu begey i de télaki
gu inok mégulew, mésaru dob sarane kay
mégulewe. 32 Atin mélimud dob adafa
kuwey kéluhanay de étéw. Atin féganané
kuy de fiyo étéw bé de tete étéw ségilew
bé kéféganay témalimae bili-bili bé de bili-
bili no brab de kambing. 33 Atin fédiyoé
kuy de fiyo étéw dob kuwono kuwe atin
fédiyoé kuy de tete étéw dob biwong guwe.
34 Atin i Begéne, sani mégulewe, béréhé
ku dob de fiyo étéw dob kuwono kuwe
maku, ‘Fénfiyoy Abay guwe Tulus begom.
Enggomén, ahur gom dob kéfégulew i
Tuluse loo bé kébantak ne de tidéw bé
kélimbag ne bé duniyae ni. 35 Non amun
ménlayafu, fénama gom Begén. Atin amun
méntéruménu, fénineém gom Begén. Atin
amun énda séna gélolo gom Begén, ténayakuf
gom Begén dob de lawi gom. 36 Atin
amun énda i kégal gu, fénkégal gom Begén.
Atin amun déménruunu, ténalima gom
Begén. Atin amun ménférisuwu, ténukaw
gom Begén.’ 37 Tidéw béno, i de ni fiyo
étéw émbéréh dob Begéne maro, ‘Kadnan,
kédiron i kégito geye Beem mélayaf atin
fénama gey Beem, taloo no térumén go
atin fénineém gey Beem? 38 Brab kédiron i
kétayakuf geye Beem dob de lawi gey fiyon

fo ké énda séna gélolo gey Beem? Brab kédiron i kégito geye Beem félawas atin féngkégal gey Beem? 39 Brab kédiron i kégito geye Beem déméruun taloo no ménférisu go atin ténukaw gey Beem?' 40 Tidéw béno, béréhé ku bé de fiyo étéw maku, 'Béréhé ku begom i toowe, amun ménggédaw gom bé ségétéwe gérifantad dumo gu, maak ménggédaw gom so Begén.' 41 Tidéw béno, béréhé ku dob de étéw dob biwong guwe maku, 'I begome médait gom mékukum, férayu gom tidéw dob Begéne. Angéy gom dob aféye énda émfandaén taman sa taman méntafayén ka Satanase brab de kaan do kuyug do saitan. 42 Non amun ménlayafu, énda fénama gom Begén. Atin amun méntéruménu, énda fénineém gom Begén. 43 Atin amun énda gélolo gom Begén, énda ténayakuf gom Begén dob de lawi gom. Atin amun énda i kégal gu, énda fénkégal gom Begén. Atin amun déménruunu brab amun ménférisuwu, énda ténalima gom Begén.' 44 Tidéw béno, i de ni tete étéw émbéréh ro maro, 'Kadnan, kédiron wayoy kégito geye Beem mélayaf taloo no térumén, taloo no ségétéw go énda gélolo gey de, taloo no énda i kégalém, taloo no déméruun, taloo no ménférisu, atin énda ténabang gey Beem?' 45 Atin i Begéne, sani méguléwe, sumbulo ku bero maku, 'Béréhé ku begome i toowe, amun énda ténabang gom i ségétéwe toow fo gérifantad kuyug gu, maak énda so ténabang gom Begén.' 46 Tidéw béno, i de ni do tete étéw, féangéyé ku bero dob uleono emferno inok mékukum ro taman sa taman. Endob i de métintu do étéw gédoté roy umule magufusa."

26

I bantak i de odoroy de Judio

1 Amun énggilid i Jesuse témoro bé de ni, ménbéréh dob de kuyugén mano, 2 "Gétiga kom amuk méifus i ruwowe gétérésangan, gégumah i gaiy kanduli tome do Judio féndawét 'Témara.' Bé béno, i Begéne sani Nga i Kéilawane, atéénu inok féléhué ro Begén dob kruse."

3 Bé béno so, i de odoroy de fadi brab de odoroy de Judio, ménlimud ro dob lawi i gérotore fadi féndawét Kayafas. 4 Diyo ménséfagayun ro kéfoé roy Jesuse inok féléhuén. Endob bénantak ro rigonén ké énda i ségiyo étéw de gétigan. 5 Ménsébéréh ro maro, "Békén saén bé lala tome kémanduli, kinok wén i mérimbur bé de étéw."

6 Atin diyo i Jesuse dob lawi i ségétéwe ménadi-adinén fémuteén féndawét Simon, dob ingéde Betania. 7 Atin bé lala Jesuse mama, énggumah i ségétéwe libun wén i fiyo katiyaén ménféno bé balilagae nor fégéféamut. Atin ménfégédét dob Jesuse, atin lénukaén dob uléw ne. 8 Endob i de kuyugén, amun énggito roy ni rénigoy libune ni, ménwaléy ro mékérit. Atin ménbéréh ro maro, "Sedek séninggula saén i nan fégéféamut? 9 Non amuk fénbéléy damén i nan nor, wén i médoo kurta gédotén de brab iray damén dob de méskinan."

10 Endob i Jesuse énggétiga noy kébéréh ruwe, atin ménbéréh mano, "Kagom dowoyén i libune ni. Non toow fo fiyoy rénigo nuwe dob Begéne. 11 I de méskinan taus ro bati dob begome sénga tékélid, éndob i Begéne énda démoyunu bati dob begome. 12 Bé kéluka ne bé fégéféamute dob Begéne, fégétafay bé lowoh guwe ké lébéngénu. 13 Atin béréhé ku begom i toowe, dob séngae gonon dob duniyae ni uretén i Fiyowe Uret, uretén soy kérigo nuwe Begén. Mélaw i de étéw gétédémo roy ni libun."

I rénigo Judase

14 Tidéw béno, i ségétéwe bé de folo bra ruwo kuyugén féndawét Judas Iskariot ménangéy dob de odoroy de fadi. 15 Atin ménénginsa dob berowe mano, "Firoy i iray gome begén ké fékéfo guy Jesuse dob begome?" Atin bénayada ro télew folo félatah. 16 Tidéw bé no gai, sénléd Judasey fiyowe gai fékéfoén i Jesuse.

17 Amun dob sunguwe fuweh bé kékanduli i de Judio féndawét "Fan énda i Fégéfééruk de" look "Témara", i de kuyugén ménangéy ro dob Jesuse atin ménénginsa ro maro, "Hon i kétaya muwe gono key témafay bé amaé muwe bé ni kanduli?"

18 Atin séménumbul i Jesuse mano, "Angéy gom Jerusalem atin béréh gom dob étéwe diyo makom, 'Enggumahén kun i uras i

Maistérowe. Mélaw mamung bé kékandulie
“Témara” begey i de kuyugén dob lawi me.’
”
19 Mélaw i de kuyugén nodoro roy
kébéréh Jesuse, atin ténafay roy amaé ruwe
kay kandulie féndawét “Témara” dob no
lawi.
20 Amun kélungononén, i Jesuse ménsar
mama séréngan bé de folo bra ruwo gétéw
kuyugén. 21 Bé lala ruwe mama, bénréh
Jesuse mano, “Béréhé ku begom i toowe,
wén sékoy ségétéwe begom émfékéfo Begén.”
22 Tidéw béno, toow fo méntete i de fédéw
i de kuyugén, atin ménénginsa i séngae
ségétéw bero dob Jesuse maro, “Kadnan,
békén begén, hay?”
23 Séménumbul i Jesuse mano, “I ségétéwe
séréngan Begén mérém fan, beeney
émfékéfoe séko Begén. 24 I Nga i Kéilawane,
sani Begéne, méléhuu loo bé kébéréh i
Ménsulate Kébéréh i Tuluse. Endob toow fo
mékégédaw-gédaw i émfékéfoe Begén. Mas
na fiyo dob beene ké énda damén ménumah
i ni étéw, non mékukum fo toow.”
25 Tidéw béno, ménbéréh i Judase sani
ménfékéfoe de mano, “Maistéro, békén
begén, hay?”
Atin séménumbul i Jesuse mano, “Hoo,
beem.”

I kéama i Kadnan

26 I lala ruwe mama, éndot Jesusey fane
brab ménfésalamat dob Tuluse. Tidéw béno,
sénkébeng-kébengén, brab sénaarén dob de
kuyugén. Atin ménbéréh mano, “Ay niy
lowoh guwe. Dot gom brab ama gom.”
27 Tidéw béno, éndot Jesusey tabue wén i
arak de atin ménfésalamat dob Tuluse. Atin
nirayén dob berowe mano, “Iném gom de,
kéluhana kom. 28 Non been i niy dara guwe,
sani tandae bé fasad i Tuluse, réménanas
inok méfésagadan i de sala i de médoo do
étéw. 29 Béréhé ku begom, éndaén minému
arak taman dob gaiwe minému mantu
arak séréngan begom amuk mégulew i Abay
guwe Tulus dob de étéwén.”
30 Tidéw béno, kéménanta ro sébaan kanta
démayéw bé Tuluse. Tidéw béno, ménagéw
ro mangéy dob tuduke féndawét Olibo.

Nuret Jesusey fantage bé Pedrowe

31 Atin ménbéréh i Jesuse dob de kuyugén
mano, “Kino séko bé ni kélungonon mérarey
gom kéluhanan tagaké kom Begén non wén
i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, ‘Féléhué
kuy témalimae bé de bili-bili, atin i de bili-
bili no émbéragar ro.’ ” 32 Atin féntaus
Jesusey kébéréh me mano, “Endob amuk
tébuleu, magéwu métah begom mangéy
Galilea.”
33 Tidéw béno, ménbéréh i Pedrowe dob
Jesuse mano, “I begéne, énda fo tagaké ku
Beem, fiyon fo ké mérarey i kéluhanay de
dumo gu.”
34 Endob ménbéréh man i Jesuse mano,
“Béréhé ku beem i toowe, bé énda séna
ukoro i férufete bé ni kélungonon, dirungé
mo Begén télew gule bé énda gélolo mo
Begén.”
35 Ménbéréh man i Pedrowe mano, “Enda
fo dirungé ku Beem, fiyon fo ké méléhuu
séréngan Beem.”
Atin loo so bé niy kébéréh i de kéluhanay
de dumo kuyugén.
36 Tidéw béno, ménagéw i Jesuse beroy de
kuyugén dob gonone féndawét Getsemani.
Amun énggumah ro diyo, ménbéréh i Jesuse
dob berowe mano, “Sar gom dob ni bé lala
guwe mangéy démasal dob diyoo.” 37 Atin
nuwitén i Pedrowe brab de ruwo gétéw
lagéy nga Sebedeowe, sani Santiagowe
brab Juane. Atin méntete i fédéw Jesuse
brab ménbuku fo toow. 38 Atin ménbéréh
dob de ni télew gétéw kuyugén mano, “I
fédéw guwe toow fo ménbuku taman toow
fo démawét. Bati gom dini, brab tulik gom.”
39 Tidéw béno, ménagéw i Jesuse gumaha
témabar. Atin méntélengkéb méntédunsum
brab déménasal mano, “Abay, amuk fakay
saén, kago fédayaén Begén mérasay. Endob
i kaame saén kétayan i mérigowe damén,
békén kagén kétayan.”
40 Tidéw béno, ménséfule dob de télew
ni gétéw kuyugén. Atin énggito no bero
énggéfidong. Ménbéréh dob Pedrowe mano,
“Aw énda wayo gétulik go fiyon ségéuras
saén?” 41 Atin ménbéréh dob berowe télew
gétéw mano, “Tulik gom, atin dasal gom
inok énda métukawan gom. Méuyot gom
rémigo bé kétaya kuwe, éndob i de lowoh
gom mélubay brab magad géfélis bé de sugu
gu.”
42 Tidéw béno, ténagak Jesuse man bero,
atin déménasal mano, “Abay, amuk énda

fakayén ké géséliyahu bé ni kérasay, mérigo damén i kétaya muwe." 43 Tidéw béno, ménséfule man i Jesuse mangéy dob de téléw ni gétéw kuyugén. Atin énggito no bero énggéfidong non toow ro fo manat.

44 Tidéw béno, ténagak Jesuse man bero bé gétéléwe gule inok démasal. Atin déménasal ségilém so bé énggéétahe de. 45 Tidéw béno, ménséfule man mangéy dob de téléw ni gétéw kuyugén atin ménbéréh dob berowe mano, "Aw tafay gom so fidong brab témérén? Téngténg gom! Enggumahén i urase féképfo i Nga i Kéilawane, sani Begéne, atin atéénu dob de ménsala étéw. 46 Na, tek gom, magéw tomén. Téngténg gom, ay nan nén gégumah i émfékéfoe Begén!"

I kékéfoe bé Jesuse

47 Amun émbéréh sénay Jesuse, énggumah i Judase sani ségétéwe bé de folo bra ruwo gétéw kuyugén. Atin wén i dakéle ménlimud étéw dob beene énggumah. Non sénugu i de odoroy de fadi brab de odoroy de Judio bero. Atin ménuwit ro do sundang brab do bastun. 48 Atin énggétiga roy ati fégélolono ruwe bé Jesuse, non amun énda séna gégumah ro diyo, bénréh Judase bero mano, "I étéwe aréké ku, kéfo gom non Been."

49 Mélaw sonom so bé kégumah Judase, ménfégédét dob Jesuse brab ménbéréh mano, "Fiyo kélungonon, Maistéro." Tidéw béno, narék Judasey Jesuse.

50 Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse dob Judase mano, "Adih, fétausém i kérigo muwe bé rigoné muwe."

Tidéw béno, i de étéw ménodor bé Judase, ménfégédét ro dob Jesuse brab kénéfo ro. 51 Atin wén i ségétéwe kuyug Jesuse bénindasén i sundang ne atin ténibohén i ségétéwe rifév gérotore fadi brab ménsilaf i ségébalae bé kélingo ne. 52 Endob ménbéréh i Jesuse mano, "Rumaém i sundang ma nan. Non i kéluhanay de témiboh, méléhu ro so bé sundange. 53 Aw énda ba gétiga mo de? Amuk kétaya ku, gétawagu mongot tabang dob Abay guwe Tulus, atin sugué noy laksaéne do télaki no témabang Begén matuhon bé de ni étéw. 54 Endob amuk rigoné kuy nan, énda métuman i de Ménsulat Kébéréh i Tuluse fantag bé ati mérigowe dob Begéne."

55 Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse dob de ménlimud do étéw mano, "Sedek ménuwit gom do sundang brab do bastun, inok kéfoé kom Begén maak ségétéwu tulisan kéfoé kom? Sénga fuweh diyou dob lawi i Tuluse témoro, éndob énda kénéfo gom Begén. 56 Endob ménrigoy kéluhanay de ni inok métuman i Ménsulate Kébéréh i Tuluse sénulat i de sénarigo no."

Tidéw béno, kéluhanay de kuyugén ménraréy ténagak roy Jesuse.

I kékukume bé Jesuse

57 Atin i de étéw kéménéfo bé Jesuse nuwit ro dob lawi i gérotore fadi féndawét Kayafas. Diyo ménlimud i de témoro bé kitabé brab de odoroy de Judio. 58 Atin i Pedrowe ménfuray ro bero éndob énda ménfégédétén, méntaman saén dob fésayaway lawi i gérotore ni fadi. Atin ménahur dob fésayawane ni brab ménsar diyo beroy de guwardiya inok gétiga noy ati mérigowe dob Jesuse. 59 Atin i odoroy de fadi brab kéluhanay de ménlimud do odoron séménléd ro do tugi kétébo bé Jesuse inok kukumé ro méléhu. 60 Endob énda i énggélingoo ro funa ro de méméléhu, fiyon fo ké médooy de téménindég brab ménbéréh do tugién kétébo bé Jesuse. Tidéw béno, wén i ruwowe gétéw lagéy téménindég brab ténébo roy Jesuse. 61 Ménbéréh ro maro, "Ménbéréh i ni étéw mano, 'Gébinasana kuy lawi i Tuluse atin fétindégé ku man bé téléwe gétérésangan.' "

62 Tidéw béno, i gérotore fadi téménindég brab ménbéréh dob Jesuse mano, "Ati késumbul me bé ni kétébo ro Beem?" 63 Endob ménantés i Jesuse. Tidéw béno, ménbéréh man i gérotore ni fadi mano, "Sugué ku Beem sémafa dob adafay méuyage Tulus, aw Beeme bay Kristowe Nga i Tuluse?"

64 Atin séménumbul i Jesuse mano, "Toow i nan bénréhém bé Nga i Tuluse Begén. Atin béréhé ku begom i toowe, gito gom i Nga i Kéilawane, sani Begéne, mésar moso dob kuwonoy barakatane Tulus brab gito gom Begén dob de rawén séfuleu tidéw dob lawayo."

65 Sonom béno, i gérotore ni fadi amun énggélingoo noy ni kébéréh Jesuse, kénusién i kégal ne inok fégito noy kékérit ne de. Atin ménbéréh mano, “Mékémurka fo toow i kébéréh ne non réféngé noy Tuluse! Endaén kailanga tom i téméboe de dob betome. Non énggélingoo tomén i mékémurkae kébéréhén béleewe ni. 66 Ati karang gome de fatut rigoné tom?”

Atin séménumbul i de odoron maro, “Fatut mékukum méléhu.”

67 Tidéw béno, dénuraa roy rangih Jesuse atin lénubag ro. Atin wén soy do téménamfiling bé Jesuse. 68 Atin ténléb roy de moto no bé munsalawe brab ménbéréh ro maro, “Amuk Beem i Kristowe, antukém ké ati téménamfilinge Beem.”

Dénirung Pedrowey Jesuse

69 I lala i de ni mérigo, i Pedrowe diyo ménsar dob fésayawane. Atin ménfégédét i ségétéwe kénogon sugu-suguéy gérotore fadi. Atin ménbéréh dob Pedrowe mano, “Beem soy dumo Jesuse tidéw Galilea.”

70 Endob dénirung Pedrowe dob téngaangay de étéw diyo mano, “Enda gétiga kuy nan béréhé mo.” 71 Tidéw béno, ménangéy i Pedrowe dob béngaway fésayawane. Diyo wén i ségiyowe kénogon sugu-suguén énggito noy Pedrowe. Atin ménbéréh dob de lagéy diyo mano, “Ay niy ségétéwe dumo Jesuse tidéw Nasaret.”

72 Atin dénirung Pedrowe man mano, “Méléhuu so dob ni, énda gélolo guy nan lagéy.”

73 Enda ménrugayén tidéw béno, i de lagéy téménindég diyo ménfégédét ro dob Pedrowe. Atin ménbéréh ro maro, “Tintu fo beem i ségétéwe bero. Non dob kébéréh me énggélolo gey beem ségétéw go so tidéw Galilea.”

74 Tidéw béno, séménafa foy Pedrowe dob berowe mano, “Amuk tugio ku begom, kukuméy Tuluse begén. Enda gélolo guy nan étéw!”

Sonom béno, ménukoro i férufete. 75 Atin énggétédémo Pedrowey kébéréh Jesuse mano, “Bé énda séna ukoro i férufete, dirungé mo Begén téléw gule bé énda gélolo mo Begén.” Mélaw i Pedrowe, ménsut tidéw diyo atin kéménrew fo toow.

27

1 Amun toow géfuwén, i kéluhanay de odoroy de fadi brab de odoroy de Judio, ménlimud ro inok bantaké roy kéféléhu ruwe bé Jesuse. 2 Atin nikét roy Jesuse brab nangéy ro naté dob Pilatowe sani méguléwe tidéw Roma.

I kéléhu Judase

3 I Judase, sani ménfékéfoe de, amun énggito noy kékukume bé Jesuse, énggésénule. Mélaw nuwitén séfule i téléwe folo félatah mangéy dob de odoroy de fadi brab dob de odoroy de Judio. 4 Atin ménbéréh mano, “Ménsalau non fénkéfo gu inok féléhuén i ni ségétéw étéw énda i rénigo no tete.”

Endob séménumbul i de odoron maro, “Ulanden dob begeye. Kaam saén sala i nan.”

5 Tidéw béno, i Judase nibérén i de kurta ni dob lawi i Tuluse, atin ménagéw tidéw diyo. Atin ménfétoyo méntébitin.

6 I de odoroy de fadi ténimu roy de félatah ni brab ménbéréh ro maro, “I ni kurta fénggéféléhu bé étéwe, mélaw énda fakayén dob kitab tome itongén dob tulakane dob lawi i Tuluse.” 7 Atin amun ménagayun ro, nusar roy kurtae ni fégébéléy bé fantad i ségétéwe rémigo binangga, inok wén i fantad lébéngon bé de étéw énda bati ro dob Jerusalem. 8 Been i funay fantade ni féndawét “Démara Fantad” taman béleewe ni.

9 Mélaw méntuman i kébéréh i sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne bé do gétah féndawét Jeremias mano, “Endot roy téléwe folo félatah, sani kurtae ménagayun i de Judio fénggébéléy de. 10 Atin nusar roy ni kurta fénggébéléy bé fantad i ségétéwe rémigo do binangga, loo bé sugu i Kadnane Begén.” Been i niy kébéréh Jeremiase bé gétahe.

I kékukume bé Jesuse

11 Atin i Jesuse téménindég dob adafay méguléwe tidéw Roma féndawét Pilato. Atin fénénginsaa noy Jesuse mano, “Aw Beem i Datu i de Judio?”

Atin séménumbul i Jesuse mano, “Beem i ménbéréh de.” 12 Endob amun ténébo i de

odoroy de fadi brab de odoroy de Judio,
ménantés saén i Jesuse.
13 Mélaw ménbéréh i Pilatowe dob Jesuse
mano, “Sedek énda sumbulo moy kéluhanay
de kétobo ro ni Beem?”
14 Endob énda séménumbul i Jesuse,
ménantés saén. Mélaw ménggaif fo toow i
méguléwe.
15 I ni ménrigowe bé gaiy kékandulie
Témara. Atin i adat i méguléwe, sénga
kanduli ro Témara témangéy ségétéw férisu
fémiliéy de ménlimud do Judio. 16 Bé no gai,
wén soy ségétéwe bantugén férisu féndawét
Barabas. 17 Mélaw amun ménlimud i de
étéw, ménénginsa i Pilatowe dob berowe
mano, “Ati isuwe kétaya kom tangéyé ku
inok géésut dob begome? Barabas loo ké
Jesuse féndawét so Kristo?” 18 Rénigo noy ni
non énggétiga no i de odoroy de Judio, naté
roy Jesuse non méndaléw ro de.
19 Amun diyo ménsar i Pilatowe dob
saray kémukume, fénsamfay i bawag ney
sébaane kébéréh mano, “Kago rigonén i
éntingayéne dob ni étéw énda i salaén. Non
wén i énggétéginéfo kuwe na kélungonono
atin toowu fo ménbuku fantag bé Beene.”
20 Endob i de odoroy de fadi brab de
odoroy de Judio, fénfagayu roy de ménlimud
do étéw bé ongoté ro dob Pilatowey
tangéyé noy Barabase, atin féléhuén i
Jesuse. 21 Endob i Pilatowe ménénginsa
mano, “Aw ati isuwe wayo kétaya kom
tangéyén inok géésut dob begome?”
Atin séménumbul i de étéw maro,
“Barabas.”
22 Atin ménénginsa i Pilatowe mano, “Ati
mélaw i rigoné kuwe dob Jesuse féndawét so
Kristo?”
Séménumbul ro kéluhanan maro,
“Féléhuén dob kruse!”
23 Endob ménénginsa man i Pilatowe
mano, “Endob ati tetee rénigo no?”
Tidéw béno, ménkes i de étéw minut
métanug maro, “Féléhuén dob kruse!”
24 Amun énggétiga Pilatowe énda fo mag-
ayun i de étéw atin sérimbur ro séko, éndotén
i wayége atin ménggguse dob téngaangay de
étéw. Atin ménbéréh dob berowe mano,
“Békén kagén sala i kéléhu i ni étéw énda i
salaén. Kagom saén aturan.”
25 Atin ménbéréh i kéluhanay de étéw
maro, “Kagey aturan i kéléhu ne brab atu-
ray de séfu gey so.”
26 Tidéw béno, ténangéy Pilatowey
Barabase mésut mangéy dob de étéw. Atin
féntafésén i Jesuse. Tidéw béno, natéén dob
de sundalo inok kélabo ro dob kruse.
27 Tidéw béno, i de sundalo Pilato nuwit
roy Jesuse mahur dob lawi Pilatowe. Atin i
kéluhanay de dumo ro sundalo ségébataliyon
ménlimud ro géliwét bé Jesuse. 28 Atin
lénékas roy de kégalén brab fénkégal ro bé
furowe kégal maak datu. 29 Tidéw béno,
lénuku roy suwarane kélég atin fénsayaf
ro bé Jesuse, atin féndiyo roy kayéwe dob
kuwonone kémérén ubo-ubo maak datu.
Tidéw béno, ménlingkuwéd ro dob adafa
nuwe brab déniyangka ro. Atin ménbéréh
ro maro, “Méraru damén i datu i de Judio.”
30 Atin dénuraa ro, brab éndot roy ni kayéw
tidéw dob kémér ne brab bénadas roy uléw
ne. 31 Amun énggilid ro déniyangka, lénékas
roy furowe ni kégalén brab fénkégal ro man
bé kaane kégal. Tidéw béno, nuwit ro mésut
inok kélaboné ro dob kruse.

Kénlabo roy Jesuse dob kruse

32 I lala ruwe magéw tidéw Jerusalem,
énggébalaka roy étéwe féndawét Simon tidéw
dob ingéde Siren. Atin i de sundalo
fénégés ro démuwal bé krus Jesuse. 33 Atin
énggumah ro dob sébaane gonon féndawét
Golgota (i atag ne “gonoy kulobong uléwe.”)
34 Diyo niray roy arake sénlawék bé uwae
fégékédan démawét fénineém ro bé Jesuse.
Endob amun éngétemtemo no, ménika de
miném.
35 Tidéw béno, kénlabo ro dob kruse. Atin
sénbaad roy de kégalén bé késékungkungo
ruwe de. 36 Tidéw béno, ménsar ro diyo
ténéngténg roy Jesuse. 37 Atin féndiyo roy
sénulat ruwe fingé rotor bé uléw Jesuse bé
kétébo ruwe de mano, “Ay niy Jesuse, sani
datu i de Judio.” 38 Tidéw béno, kénlabo
ro dob de krus i ruwowe gétéw tulisan, i
ségétéwe de fingé dob kuwono nuwe brab
i ségétéwe de fingé dob biwong ne.
39 Atin i de étéw, téménara ro dob adafa
Jesuse atin déniyangka ro brab dénangu-
danguo ro inok dowoyé ro. 40 Atin ménbéréh

ro dob Jesuse maro, “Bénréhém bé binasané moy lawi i Tuluse atin fétindégé mo man bé téléwe gétérésangan. Amuk tintu Nga i Tuluse Beem, tabangém i lowoh me atin lus go tidéw dob krusa nan inok énda méléhu go.”
41 Atin ségiléw so bé ni, i de odoroy de fadi brab de témoro bé kitabe brab de odoroy de Judio déniyangka ro. 42 Ménbéréh ro maro, “Ténabangén i de ségiyo étéw inok énda méléhu ro, éndob énda gétabanga noy lowoh ne inok énda méléhuén. Amuk Beeney datu tome do Judio, fatut mélus tidéw dob krusa nan inok géunur tom de. 43 Sémarig bé Tuluse brab bénréhén bé Been kun i Nga i Tuluse. Na, éntengé tom ké féimuéy Tuluse brab tabangé no béleewe ni inok énda méléhuén.”
44 Atin fiyon i de tulisan séréngan bé Jesuse kénlabo dob de krus, déniyangka ro so.

I kélého Jesuse

45 Amun géutuhén, ménwaléy délémon i kéluhanay fantade taman ménifus i téléwe géuras. 46 Amun géraraan lémudug i térésange de, ménkes i Jesuse mano, “Eli, Eli, lama sabaktani?” I atag ne, “Tulus gu, Tulus gu, sedek ténagakém Begén?”
47 Atin i de dumo bé de étéw témindég diyo, énggélingoo roy ni kébéréhén, atin ménbéréh ro maro, “Tawagé noy Eliase.”
48 Atin wén i ségétéwe bero ménagayas éndotén i maake gafas, nérémén dob mélémuwe arak, féndiyoén dob kayéwe, brab ténunggulén dob ba Jesuse inok fééséfén de damén.
49 Endob i de dumo bé de étéw téméngténg, ménbéréh ro maro, “Fédayaém mon, non méuyot gey de téméngténg ké gégumah i Eliase témabangan de inok énda méléhuén.”
50 Tidéw béno, ménkes man i Jesuse atin ménléhuén.
51 Tidéw béno, i rindunge dob lawi i Tuluse ruwoy ménsésédaya nuwe tidéw rotor mangéy fantad. Atin wén i émbagére luba brab wén i de dakél batéw ménséufak.
52 Atin wén i de takub do lébéng ménungka brab médooy de ménléhu do étéw i Tuluse méntébule ro. 53 Ménagéw ro tidéw dob de lébéng ro. Atin amun méntébule i Jesuse, ménangéy ro mahur dob mékétéfuwe ingéd Jerusalem brab méntéfégito dob médoowe do étéw.
54 I odoroy de sundalo brab de sundalo no ténulik roy Jesuse, amun énggito roy ni luba brab kéluhanay de ni ménrigo, toow fo ménggilak ro. Atin ménbéréh ro maro, “Tintu fo Been i Nga i Tuluse.”
55 Diyo soy de médoo do libun, kémulay ro tidéw dob gétangkae. Beroy de libun ménfuray bé Jesuse tidéw Galilea brab ténabang ro. 56 Bero ro Maria tidéw Magdala, brab Maria idéng Santiagowe brab Jose, brab idéng Juane brab Santiagowe sani de nga Sebedeo.

I kélébénge bé Jesuse

57 Amun témégénén, énggumah i ségétéwe lagéy kawasa tidéw Arimatea. I dawét ne Jose atin been soy ségétéwe kuyug Jesuse. 58 Ménangéy dob Pilatowe, atin nongotén i bangkay Jesuse. Atin sénuguén i Pilatowe ké fakay ro iray i bangkay Jesuse dob Josehe ni. 59 Mélaw éndot Josehe, atin bénausén bé mantuwe fute safut. 60 Tidéw béno, féndiyoén dob kaane lébéng, mantu séna ténosong dob rangih i fingase. Tidéw béno, kénriringén i dakéle batéw fénggétélébén bé béngaway lébénge ni. Atin tidéw béno, ménagéw i Josehe tidéw diyo. 61 Atin diyo i Mariahe tidéw Magdala brab dumo nuwe féndawét so Maria. Ménsar ro dob saréwoy lébénge.
62 Bé gétunduge de fuweh, Sabado. Atin i de odoroy de fadi brab de Fariseo ménlimud ro bero ro Pilato. 63 Atin ménbéréh ro maro, “Datu, gétédémo key bé méuyag sénay nan étéw ubo-ubo datu gey, bénréhén bé tébule kun ké méifus i téléwe gétérésangan. 64 Mélaw fiyo ké sugu go bé de guwardiya inok tintu bantayan i lébéng ne taman bé gétéléwe gétérésangan, inok i de kuyugén énda géahur ro témulis bé bangkay ne atin béréhé ro dob de étéw bé méntébule. Non toow na fo gétimal i nan tugi bé sunguwe de.”
65 Séménumbul i Pilatowe mano, “Dot gom bé de sundalo gu mantay bé lébéng ne inok énda i géahur diyo.”
66 Mélaw ménagéw ro atin rénigo roy tandae dob béngaway lébénge inok gito ro ké

wén i mahur de. Tidéw béno, féndiyo roy de guwardiya mantayan de.

28

I kétébule Jesuse

1 Amun ménifus i Sabadowe de, toow géfuwén bé Duminggue de, i Mariahe tidéw Magdala ménagéw mangéy dob lébéng Jesuse beroy dumo nuwe libun féndawét so Maria inok angéyé ro téngténgén i lébénge ni. 2 Atin méntékow wén i émbagér luba, atin i télakiy Kadnane ménlus tidéw dob lawayo. Kénriringén i dakéle batéw tidéw dob béngaway lébénge, atin ménsar diyo dob batéwo no. 3 I falas ne maak kilot atin toow fo fute i kégal ne. 4 Sonom béno, i de guwardiya diyo ménwaléy ro toow fo ménggilak, brab léménukub ro. Atin méntélengkéb ro maak do ménléhu ro.

5 Atin i télakiwe ni ménbéréh dob de libun ni mano, “Kagom mégilak, Gétiga ku sélédé kom i Jesuse, sani fénléhu ruwe dob kruse. 6 Endob éndaén dini no, non méntébuleén loo bé bénréh ne mérigo. Enggomén ahur gom, téngténg gom i gono nuwe méniro. 7 Na, fagayas gom agéw mangéy dob de kuyugén atin uret gom dob berowe makom, ‘Méntébuleén i Jesuse. Atin mangéy béni Galilea métah begom. Gito gom diyo.’ Na, taus gom brab fégétédém gom i ni bénréh gu begom.”

8 Mélaw ménagayas ro ménagéw tidéw dob lébénge ni. Atin fiyon fo ké ménggilak ro, ménoror ro so. Atin léménéntu ro mangéy dob de kuyugén inok ureté ro dob berowe.

9 Atin tékow bénalak Jesusey de libun ni atin ménbéréh dob berowe mano, “Fiyo térésang.” Tidéw béno, ménfégédét ro dob Beene brab génamak roy sékéy ne atin fénéngadaf ro. 10 Atin ménbéréh i Jesuse dob berowe mano, “Kagom mégilak. Agéw gom atin béréh gom dob de kuyug gu bé fatut magéw ro mangéy Galilea, atin gito ro Begén diyo.”

11 Amun ménagéw i de ni libun, i de dumo bé de sundalo mantay bé lébénge ni ménséfule ro mangéy Jerusalem atin nuret ro dob de odoroy de fadi i kéluhanay ménrigowe. 12 Mélaw i de odoroy de fadi brab de odoroy de Judio, ménsélimud ro. Atin ménagayun ro ké ati rigoné ruwe. Niraya ro médoo kurta i de sundalo. 13 Atin bénréh ro bero maro, “Béréh gom bé nangéy i de kuyugén i bangkay ne bé kélungonone atin fénénakaw ro bé lala gome fidong. 14 Atin amuk énggélingooy méguléwey fantage bé ni, béréhé key dob beene inok énda mékéritén begom atin mélaw énda i funa kom mégilak.”

15 Tidéw béno, i de guwardiya, éndot roy kurtae ni atin nodoro roy sugu i de odoroy de Judio ni. Atin mélaw, taman so béleewe ni, wén i do Judio muret bé ni uret.

Méntéfégito man i Jesuse

16 Tidéw béno, i de folo bra sébaan kuyugén ménagéw ro mangéy Galilea dob sébaane tuduk bénréh Jesuse fatut ayo ro. 17 Atin amun énggito roy Jesuse, fénéngadaf ro, fiyon fo ké wén i de dumo bero ruworuwoy de fédéw ro munur de. 18 Atin ménfégédét i Jesuse dob berowe atin ménbéréh mano, “I kéluhanay kuwagibé méguléw dob lawayo brab dob fantade niray dob Begéne. 19 Mélaw angéy gom dob kéluhanay de ingéd dob duniyae ni atin féunur gom i kéluhanay de étéw bé Begéne. Bautis gom bero dob dawét i Abaye Tulus, brab Nga i Tuluse, brab Rémogor i Tuluse. 20 Atin toro gom bero bé fatut odoro roy kéluhanay de sugu gu begom. Atin fégétédém gom i ni, diniwu dob begome sénga tékélid taman dob tamfaday duniyae ni.”

I Fiyowe Uret Sénulat Markose

Been i niy Fiyowe Uret sénulat Markose fantag bé Jesu Kristowe. Sénulat Markosey médoowe do mékégaif rénigo Jesuse amun ménbati séna dob duniyae ni. Sénulat Markose soy dumoy de ténoro Jesus.

I Markose ni, sani séménulate bé ni Fiyo Uret, beeney dumo Pedrowe ménangéy muret fantag bé Jesuse. Ségétéw so bé de kuyug Jesus i Pedrowe ni, amun ménbati sénay Jesuse dob duniyae ni. Mélaw gétiga tom i kéluhanay de sénulat Markos toow fo toow.

I kéuret Juan Bautistawe

1 Ay niy Fiyowe Uret fantag bé Jesu Kristowe, sani Nga i Tuluse. 2 Bé gétaho, wén i ségétéwe sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne féndawét Isaias. Sénulatén mano, “Bang i Tuluse, ‘Sugué kuy sarigo kuwe métah Beem inok tafayé noy aguwo muwe.’ 3 Diyo dob gonone énda i étéw de bati, brab mékes mano, ‘Gégumah i Kadnane! Tafay gom i aguwo nuwe, brab féentang gom i de aguwo no.’ ” Been i bénréh Isaiase.

4 Mélaw énggumah i Juane dob gonone énda i étéw de bati. Mautis bé de étéw brab ménuret mano, “Fatut gom gésénule bé de sala gom brab féka gom i de tete adat gom. Tidéw béno, fébautis gom inok fégito gom i kégésénule gome. Atin, i Tuluse fésagadé noy de sala gom.” 5 Atin médooy de étéw dob Judea brab dob ingéde Jerusalem ménangéy ro dob Juane. Fénayag roy de sala ro brab bénautisén bero dob lowoh i wayége Jordan.

6 I Juane ni kéménégal nawél buk dakél ayam féndawét kamelyo, brab kulit binatang i légét ne. Atin i amaé nuwe kasuk brab téné. 7 Atin ménuret i Juane mano, “Wén i ségétéwe témundug begén. Toow na fo gérotor begén. Fiyon foy ikét i safatos ne, énda métororu de mukoh. 8 Wayég i fégébautis guwe begom, éndob i Beene, bautisé no moso begom bé Rémogor i Tuluse.”

I kébautise bé Jesuse

9 Bé no do gai, énggégumah i Jesuse tidéw dob Nasaret dob sakuf i dakéle ingéd Galilea. Atin bénautis Juane so dob wayégo no Jordan. 10 Amun géménaunén i Jesuse tidéw dob wayége, sonom béno énggito noy lawaye ménungka brab i Rémogor i Tuluse ménlus maak marafati brab méntérimféna dob Beene. 11 Brab wén i ménbéréhe tidéw dob lawayo mano, “Beem i Nga guwe. Toow fo mégédawu de brab mésuwatu de.”

12 Tidéw béno, fénagéw i Rémogor i Tulusey Jesuse mangéy dob gonone énda i do étéw de bati. 13 Atin ménbati diyo fot folo gétérésangan. Bé béno, sénga tékélid ténéngkad Satanasey Jesuse rémigo tete damén. Diyo soy de mérayar do binatang, éndob énggumah i de télaki brab ténabanga ro.

I kéféganay i galbék Jesuse dob Galilea

14 Amun ménférisunén i Juane, ménséfule i Jesuse mangéy Galilea, brab nuretén i Fiyowe Uret tidéw dob Tuluse. 15 Ménbéréh mano, “Enggumahén i fatute gai. Endaén mérugayén taman gégumah i kéféguléw i Tuluse bé de étéwén. Fatut gésénule gom bé de sala gom brab féka gom i de tete adat gom, brab unur gom dob Fiyowe Uret.”

16 Wén i no sébaan fuweh ménagéw i Jesuse dob doror i dogote féndawét Galilea. Atin énggito noy ruwowe gétéw fatatugés féndawét Simon brab Andrese tuwaréyén. Ibéré roy de biyala ro dob dogote. 17 Atin béréh Jesuse bero mano, “Odor gom Begén. Kagomén séméléd sédo. Tidéw béleewe, fésélédé ku begom étéw inok modor ro so Begén.” 18 Sonom béno, ténagak roy de biyala ro brab ménodor ro bé Jesuse.

19 Atin amun méntaus magéw i Jesuse kloh, énggito noy Santiagowe brab Juane sani de nga Sebedeo. Diyo ro dob awang ruwe sékafété roy de biyala ro. 20 Sonom béno, ténawagén bero. Atin ténagak roy boh ruwe Sebedeo dob awange beroy de témabang do sukayan do fatatugés, atin ménodor ro bé Jesuse.

Dénédél Jesusey saitane

21 Atin i Jesuse beroy de kuyugén ménangéy ro dob ingéde Kafernaum. Amun gai kétérén, ménahur i Jesuse dob lawie féngadafay de Judio, brab téménoro.

22 Atin i de étéw do mégélingo de, toow ro fo ménggaif bé kétoro ne. Non békén ségiléw i kétoro ne bé de Judio témoro bé kitab ruwe. Non i berowe, ténoro ro say de kéfégitung i de ségiyo étéw. Endob ténoro Jesusey kaane kéfégitung.

23 Amun téménoro i Jesuse, tékow ménahur dob lawie féngadafan i ségétéwe étéw rénahukoy saitane. 24 Amun énggito noy Jesuse, ménkes mano, “Ati amungé muwe begey, Jesus tidéw Nasaret? Ménangéy go ba dini inok binasané mo begey? Enggétiga ku ké ati Beeme. Beem i Mékétéfuwe tidéw dob Tuluse.”

25 Endob génlé Jesusey saitane ni mano, “Kago selekén, brab tékédan go tidéw dob beena nan!”

26 Tidéw béno, i saitane, toow fo fénkikilén i étéwo no brab ménkes métanug, atin méntékédan. 27 Atin toow fo ménggaif i de étéw bé ni. Ménsébéréh ro maro, “Ati ni? Mantu keey kétoro. I ni étéw wén i kuwagibén sémugu bé de saitan, brab odoro roy késugu ne!”

28 Mélaw i kéurete fantag bé Jesuse magad ménlégéb dob kéluhanay de gonon dob dakéle ingéd Galilea.

Nuwa Jesusey de médoo étéw

29 Tidéw béno, ténagak roy lawie ni féngadafan, brab ménagéw ro mangéy dob lawi Simone brab Andrese. Atin ménodor soy Santiagowe brab Juane. 30 Atin diyo gara-gara i térima Simone libun non déméruun toow fo méduf. Amun énggumah i Jesuse dob ni lawi, bénréh ro dey fantage bé ni déméruun. 31 Atin i Jesuse ménangéy dob tébing ne atin génamakén i kémér ne brab fénétekén. Sonom béno, ménkédan i kéeduf ne brab ménadi-adiy libune ni. Tidéw béno, dénuwoto no bero.

32 Bé no kélungonon, amun ménléd i térésange, i de étéw nuwit ro mangéy dob Jesusey kéluhanay de déméruun brab de étéw rénahukoy de saitan. 33 Atin médooy de étéw dob no ingéd ménlimud ro dob fésayaway lawie ni. 34 Atin i Jesuse énggéféadi-adino noy médoowe déruunan bé médoowe gékélasi déruun, brab fénféraréyén i médoowe saitan. Atin i de ni saitan, énda fénbéréhén bero non gétiga roy ati Beene.

35 Amun lingkuwog mangéy fuweh bé sébaane de géfuwén, méntek i Jesuse brab ménsut dob lawie ménangéy dob géfélébue gonon dob liyuy ingéde. Atin diyo déménasal. 36 Mélaw i Simone brab de dumo no, nangéy ro sénléd i Jesuse. 37 Amun énggito ro, ménbéréh ro maro, “Sélédéy kéluhanay de étéw Beem.”

38 Endob séménumbul i Jesuse mano, “Fatut taus tom magéw mangéy dob de dumo ingéd gédét dini inok géuretu so diyo, non been i niy funa kuwe ménangéy dini.”

39 Mélaw lénégébén sénugudon i séngae gonon dob Galilea. Atin ménuret dob de lawi féngadafay de Judio, brab fénféraréyén i de saitan.

Nuwa Jesusey ségétéwe fémuteén

40 Wén i no sébaan fuweh, i ségétéwe fémuteén ménangéy dob Jesuse, brab léméningkuwéd dob adafa nuwe mongot tabang. Ménbéréh mano, “Amuk kétaya mo, géféadi-adino mo begén.”

41 Atin toow fo ménuray i na Jesuse de. Mélaw béntér Jesusey kémér ne brab kénuwahén. Atin ménbéréh mano, “Kétaya ku. Adi-adi go.” 42 Sonom béno, ménkédan i fémute ne, brab ménfiyoy lowoh ne. 43 Tidéw béno, i Jesuse fénagéwén brab ménbagér i kébéréh ne de mano, 44 “Fégélingoém, kago béréhén i fantage bé ni rénigo gu dob fiyon udenén étéw. Endob taus go agéw mangéy dob fadie brab féténgténgém i lowoh me inok gétiga no adi-adi gon. Tidéw béno, irayém i tulake loo bé sénugu i kitabe tidéw dob Moisese inok fégito moy kéadi-adi muwe dob kéluhanay de étéw.”

45 Ménagéw bangnoor i ni étéw, éndob nuretén dob séngae étéw énggébalaka no, tidéw béno ménséfélalag foy ni uret. Mélaw éndaén gérengkay-réngkay i Jesuse rémahur dob kéluhanay de ingéd. Yamula ménbati saén dob de liyu. Atin i de étéw tidéw dob de kéluhanay de gonon ménangéy ro dob Beene.

2

Nuwa Jesusey ségétéwe kimoyén

1 Amun ménifus i firoye gétérésangan tidéw béno, ménséfule i Jesuse mangéy

Kafernaum. Atin ménlégéb i urete bé ménule mangéy diyo. 2 Mélaw toow fo médooy de étéw ménangéy sélimud dob lawie batio Jesuse. Atin non toow ro fo médoo, éndaén i gonon de fiyon fo dob fésayawane. Atin nuret Jesuse beroy kébéréh i Tuluse. 3 Bé lala ne témoro, énggumah i fote gétéw lagéy ténanggung roy ségétéwe kimoyén, uwité ro damén mangéy dob Beene. 4 Endob énda i fiyo kélawang ro dob Jesuse, non bé médoowe do étéw. Mélaw ménénik ro dob atéf i lawie. Tidéw béno, ténosong roy atéfe dob gataga Jesuse. Amun méntosongén, ténuntu roy ténanggunge ni kimoyén. 5 Amun énggito Jesusey kéféngintoow ruwe, ménbéréh dob ni étéw kimoyén mano, “Adih, i de salaém ménfésagadén.”

6 Tidéw béno, i de témoro bé kitab i de Judio ménsar diyo, séféngins-nginsa i de fédéw ro maro, 7 “Sedek émbéréh mékémurka i ni étéw? Enda i géfésagad bé de sala ké békén i Tuluse saén!”

8 Endob bé béno so, énggétiga Jesusey de itunga ro. Mélaw ménbéréh dob berowe mano, “Sedek sébéréh gom loo bé nan dob de fédéw gom? 9 Toow na fo mélému béréhén, ‘I de salaém ménfésagadén.’ Non énda gito no ké wén i barakat gu de rémigo. Endob toow fo mérégén béréhén, ‘Tindég go, furutém i iroo muwa nan, brab agéw go.’ Non giton ké wén i barakat gu de rémigo. 10 Endob féfégétiga ku begom i fantage bé Nga i Kéilawane, sani Begéne. Wén i barakat gu brab kuwagib gu dob duniyae ni émfésagad bé de sala.” Tidéw béno, bénréhén dob kimoyéne ni mano, 11 “Béréhé ku beem, tindég go, furutém i iroo muwa nan, brab ule go.”

12 Sonom béno, téménindég i kimoyéne ni dob téngaanga ruwe, brab fénurutén i iroo nuwe, brab ménagéw. Atin i kéluhanay de étéw diyo, toow ro fo ménggaif brab dénayéw roy Tuluse maro, “Enda nay énggito tom tidéw féganay loo bé ni.”

13 Tidéw béno, i Jesuse ménangéy man dob fédoror i dogote Galilea. Atin énggumah i de médoo do étéw brab ménlimud ro dob Beene. Atin féngganaya noy témoroe bero. 14 Tidéw béno, méntaus i Jesuse magéw. Atin énggito noy ségétéwe étéw kémubra buwis féndawét Lebi, nga Alfeo ménsar dob de kubranan buwis. Brab ménbéréh i Jesuse dob beene mano, “Odor go Begén.” Tidéw béno, téménindég brab ménodor bé Jesuse.

15 Enda mérugayén tidéw béno, diyo i Jesuse mama dob lawi Lebiwe. Atin diyo soy médoowe do étéw kémubra buwis brab médoo do ménsala étéw ménsar mama séréngan bé Jesuse brab de kuyugén, non médoo ro ménfuray bé Jesuse. 16 Atin i de témoro bé kitab i de Judio do Fariseo, amun énggito roy Jesuse mama séréngan bé de ménsala étéw brab de kémubra buwis, ménénginsa ro dob de kuyug Jesus maro, “Sedek ménsélawék i Jesuse mama bé de kémubra buwis brab de ségiyo tete étéw?”

17 Endob i Jesuse énggélingoo noy ni brab séménumbul mano, “I de fiyo kégélowoho no, énda kailanga roy muwae, éndob kailangay de wén déruu no. Enda ménangéyu dini inok tabaré kuy de métintu étéw, éndob ménangéyu dini inok tabaré kuy de wén salaén inok gésénule ro.”

18 Wén i no sébaan fuweh, ménfuwasay de kuyug Juan Bautista brab de Fariseo. Atin wén i de étéw ménangéy dob Jesuse brab ménénginsa ro maro, “I de kuyug Juan brab de kuyug i de Fariseo, fuwasa ro. Sedek i de kaam do kuyug énda fuwasa ro?”

19 Séménumbul i Jesuse mano, “Ufama, i de kana dob uyote, énda fuwasa ro ké diyo soy témérimawe lagéy. Taman diyo sénay témérimawe lagéy, énda fuwasa ro. 20 Endob gégumah i gaiwe, ké méédot dob berowey témérimawe lagéy. Atin been nay noy gaiwe fuwasa ro. Ségilew so bé de kagén kuyug, non amuk diniwu séna, énda fuwasa ro.”

21 Tidéw béno, nuret Jesusey sébaane binuwaya fantag bé sébidanay mantuwe kétoroén brab tafaye kétoro i de Judio. Ménbéréh mano, “Enda i ségétéw étéw fégétabungén i mantuwe safut dob tafaye kégal. Non amuk rigoné no, kéménkén i mantuwe safut, atin méfendet i tafaye kégal, atin minut gétimal i rédet ne. 22 Brab énda i étéw mérowo bé mantuwe arak dob tafaye ahuron arak rénigo bé kulit i ayame. Non amuk rigoné no, bétus i mantuwe arak i tafaye ahuron brab mébinasa méitis i mantuwe arak. Endob fatut i mantuwe arak

ahurén dob mantuwe kulit ayam fédéngon de."

Fantag bé gaiy kétéréne

23 Wén i no sébaan fuweh gai kétérén, i
Jesuse brab de kuyugén téménara ro dob de
médoo do farey. Atin amun ménagéw ro,
i de kuyugén méndot ro bé de onok farey.
24 Tidéw béno, i de Fariseo ménbéréh ro dob
Jesuse maro, "Sedek rigoné roy ni, non dob
kitab tome énda fatut i gémalbéke ké gai
kétérén?"
25 Séménumbul i Jesuse mano, "Aw énda
ba énggébasana kom i rénigo Datu Dabide?
Wén i no gai toow fo mélayaf beroy de
sundalo no. 26 Mélaw ménahur ro dob lawi
i Tuluse brab méndot bé ténulake fan brab
namaén, atin niraya no soy de dumo no de.
Rénigo noy ni fiyon fo ké dob kitabe fadi
saén i fakaye mama bé ni fan. Rénigo noy
ni dob gaiwe Abitar sénay gérotore fadi."
27 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano,
"Rénigoy gai kétéréne kay de étéw, békén i
étéwey rénigowe kay gai kétéréne. 28 Mélaw i
Nga i Kéilawane, sani Begéne, wén i kuwagib
gu fantag bé atiy fakaye rigonén bé gaiwe
kétérén."

3

Nuwa Jesusey étéwe ménsadil i kémér ne

1 Tidéw béno, ménangéy i Jesuse man
dob lawie féngadafay de Judio. Diyo soy
ségétéwe lagéy ménsadil i kémér ne. 2 Endob
diyo soy de Fariseo méuyot témbo bé Jesuse.
Mélaw ténulik ro, inok gito ro ké muwa bé
no gai kétérén. 3 Atin ménbéréh i Jesuse dob
lagéye ni ménsadil i kémér ne mano, "Ay go
dini dob téngaangay de étéw ni." 4 Tidéw
béno, fénénginsaa noy de étéw mano, "Ati
karang gome de, ati isuwe fakay dob kitabe
bé gaiwe kétérén? Rémigo fiyo, loo ké tete?
Témabang bé étéwe inok énda méléhuén, loo
ké féléhuén?"
Endob ménantés ro. 5 Atin ménkérit i
Jesuse bé lala ne téméngténg bé de étéw
géliwét de. Endob tete soy fédéw ne non
bé de kétégas i de atura ro énda fo méuray i
na ruwe bé ni lagéy. Tidéw béno, ménbéréh
dob lagéye ni mano, "Bétérém i kémér ma
nan." Atin béntérén i kémér ne atin sonom
béno, ménadi-adi. 6 Tidéw béno, i de Fariseo
toow ro fo ménkérit atin ménsut ro tidéw
dob lawie féngadafan. Atin ménsélimud ro
bé de étéw do modor bé Datu Herode brab
ménséfagayun ro bé féléhué roy Jesuse brab
rénigo roy bantak fédéw ruwe.
7 Atin i Jesuse brab de kuyugén ménagéw
ro man mangéy dob dogote Galilea, brab
médooy de étéw ménfuray de. Tidéw ro
Galilea brab Judea, 8 brab tidéw Jerusalem,
brab Idumea, brab tidéw fingé sébangay
wayége Jordan, brab tidéw dob géliwéte bé
Tirowe brab Sidone. I de ni do médoo étéw
ménangéy ro dob Jesuse non énggélingoo
roy kéluhanay de rénigo no do mékégaif.
9 Atin non toow fo dakél i de ménlimud do
étéw, i Jesuse bénréhén bé de kuyugén bé
témafay ro sébaan awang édaa no inok énda
mérasékén. 10 Non énggéféadi-adino noy de
médoo do étéw. Mélaw i kéluhanay de wén
do déruuno sédéri ro fégédét dob Jesuse
inok gékuwaha ro. 11 Atin i kéluhanay de
étéw rénahukoy de saitan, amun énggito roy
Jesuse, méntélengkéb ro dob adafa nuwe
brab mékes ro maro, "Beemey Nga i Tu-
luse."
12 Endob i Jesuse génléén bero bé énda
fégétiga ro de dob de ségiyo.

Fénémili Jesusey de folo bra ruwo gétéw apostol

13 Tidéw béno, i Jesuse ménénagé mangéy
dob burure brab ténawagén mangéy dob
Beeney de fénémilién do waléy do sarigo
no. Atin ménangéy ro dob Beene. 14 Atin
fénémilién i de folo bra ruwo gétéw, atin
féndawétén bero do apostol (i atag ne "do
sénugu"). Non fénodorén bero dob Beene,
brab sugué no bero muret. 15 Atin niraya
no bero barakat inok gédédél ro do saitan
rémahuk dob de étéw.
16 Ay niy de dawét i de apostol do
fénémilién: Simon (féndawét Jesuse Pedro
so), 17 Santiago brab Juan, sani de nga Sebe-
deo. I Jesuse féndawétén so bero Boanerges
(i atag ne "do nga dégu"), 18 brab Andres,
Filipi, Bartolome, Mateo, Tomas, Santi-
ago nga Alfeo, Tadeo, Simon sani ségétéwe
toow fo gulaané noy ingéd ne, 19 brab Judas
Iskariot, sani ménfékéfoe bé Jesuse.
20 Tidéw béno, i Jesuse ménule. Atin
ménlimud man i médoowe étéw dob Beene.
Mélaw i Jesuse brab de kuyugén, énda i uras

ro mama. 21 Atin i de samungén, amun énggélingoo roy ni, nangéy ro kénéfo, non bénréh i de étéw bunég kun.

22 Atin wén i de témoro bé kitab i de Judio énggumah ro tidéw Jerusalem. Ménbéréh ro maro, “I Jesuse ni rénahuko Beelsebule, sani Satanase, i odoroy de saitan. Been i funa nuwe wén i barakatén démédél bé de saitan.”

23 Mélaw i Jesuse ténawagén i de ni étéw mangéy dob Beene, brab nuretén beroy de binuwaya mano, “Enda fakayén ké féféraréyé Satanasey de dumo no saitan. 24 Ufama, amuk wén i ingéd énda géséfagayun ro brab sétiboh ro, mébinasa. 25 Taloo no i ségékurénge étéw dob sébaane lawi amuk énda so géséfagayun ro brab sékérit ro, waléy mébinasa. 26 Ségiléw so bé Satanase. Buluk i de sugu-sugué no mésébaad énda géséfagayun ro, énda so gétindég i fangangatura nuwe, brab mébinasa.

27 “I Begéne, ténabana kun i Satanase. Been i niy funa kuwe géféféraréyo kuy de kuyugén sani de saitan. Ufama, énda i ségétéw étéw géahur dob lawi i émbagére étéw atin tulisé noy tamuk ne taman énda na géikéto no de métah.

28 “Béréhé ku begom i toowe, i kéluhanay de sala brab de tete kébéréh i de étéw fakay émfésagad. 29 Endob i émbéréhe tete fantag bé Rémogor i Tuluse énggérigo sala énda émfésagada no non énda mékédan i nan sala taman sa taman.” 30 Bénréh Jesusey ni non wén i de ménbéréh maro, “Rénahuko saitan i Jesuse, funa no géféféraréy bé de saitan.” Endob i toowe, Rémogor i Tulusey manangguwite bé Jesuse.

31 Tidéw béno, énggumah i idéng Jesuse brab de tuwaréyén lagéy. Téménindég ro dob liyuy lawie, brab fén-uwito ro kébéréh bé tawagé roy Jesuse. 32 Wén i de médoo do étéw ménlimud ménsar géliwét bé Jesuse, atin ménbéréh ro maro, “I idéng me brab de tuwaréyém diyo ro dob liyuwe. Méuyot ro géségito Beem.”

33 Atin séménumbul i Jesuse mano, “Wén i ségiyo idéng gu brab do tuwaréy gu.” 34 Atin iling-iling dob de étéw ménsar géliwét de brab ménbéréh mano, “Téngténg gom, ay niy de maak idéng gu brab do tuwaréy gu. 35 Non i de étéw rémigo bé kétayay Tuluse, beroy do maak idéng gu brab do tuwaréy gu.”

4

I binuwayae fantag bé sémabuge

1 Wén i no sébaan fuweh, téménoro man i Jesuse diyo dob dogote Galilea. Atin toow fo dakél i ménlimude do étéw géliwét de. Mélaw ménda dob awange brab ménsar diyo gédét dob dénsaane, bé lala i de étéw téménindég dob dénsaane. 2 Atin médooy de ténoroén bero fénagéwén dob de binuwaya.

3 Ménbéréh mano, “Fégélingo gom. Wén i ségétéwe étéw ménangéy sémabug bé béne ne. 4 Amun sénabugén i béne ne, i de dumo bé béne ne ménbigodoy dob doror i aguwone. Diyo énggumah i de kloh manok, atin nama ro. 5 I de dumoy de béneén ménsawér dob fantade médooy de batéw de, éndob kloh saén i fantade médooy de batéw de, éndob kloh saén i fantade de. Tidéw béno, ménagad téménunoh non énda ménalém i fantade de. 6 Endob amun sémbang i térésange, atin démawét foy médufe, ménlaay i nohoke brab ménléhu, non énda toow ménalém i de kédarir ro. 7 I de dumoy de béneén ménsawér dob fantade wén i do suwar de énda séna téménunoh ro. Atin ménséréngan téménunoh i de suwar brab de nohok. Mélaw ménéfuk i de nohok brab énda énggéfogonok ro. 8 Endob i de dumo bé de béne ménsawér dob fiyowe fantad, brab témunoh ro brab ménruk ro brab ménggonok ro médoo taman téléw folo takéf, ném folo takéf brab mératu takéf i séngae sébaan béne.”

9 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “Fégitung gom i fantage bé ni bénréh gu begom amuk méuyot gom de ké gésobuto kom.”

10 Tidéw béno, amun sébaa Jesuse séden, i de dumo bé de étéw énggégélingo bé ni binuwaya, beroy de folo bra ruwo gétéw do kuyugén ménangéy fégédét dob Beene. Atin ménénginsa ro fantag bé atag i de ni binuwaya. 11 Atin séménumbul i Jesuse mano, “Dob begome do kuyug gu, fégésobutéy Tuluse begom i de ménbunéy fantag bé kéfégulew i Tuluse bé de étéwén. Endob

dob de ségiyo étéw, énggélingoo ro saén i de ni fén-agéw dob de binuwaya, 12 inok fiyon fo ké téngténgé ro fo toow, énda gito ro de. Brab fiyon fo ké gélingoo ro fo toow, énda gésobuto ro de. Non amuk gésobuto ro, gésénule ro bé de tete adat ro brab munur ro bé Tuluse, atin fésagada no bero."

13 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano, "Aw énda gésobuto kom i ni binuwaya? Ati mélaw i kégésobut gome bé de ségiyo kétoro gu fén-agéw dob de binuwaya? 14 Ay niy atag i ni binuwaya énggélingoo kom. I atag i ni béne, been i kébéréh i Tuluse. Atin i de séségiyo-giyo gékélasi do fantad ségiléw bé de séségiyo-giyo gékélasi do étéw. Atin i sémabuge ureté noy kébéréh i Tuluse dob de séségiyo-giyo do étéw. 15 I de dumo bé de béne ménlawu dob doror i aguwone. Diyo nama i de kloh manok. I atag i ni, wén i do étéw énggélingoo roy uret i Tuluse, éndob énggégumah i Satanase, atin kénda noy ni uret énggélingoo ro. 16 I dumoy de béne ménsawér dob fantade médooy de batéw de. I atag i ni, wén i do étéw énggélingoo roy uret i Tuluse brab ténayakuf ro brab ménoror ro de. 17 Endob loo bé de nohok énda ménalém i darir ruwe, énda so méégét i kéunur ruwe. Sémarig ro bé Tuluse singkow saén. Endob amuk kérégénan ron taloo no férasayén ro sabaf bé uret i Tuluse, magad mékédan i késarig ruwe. 18 I de dumoy de béne ménsawér ro dob de duwaléy suwar. I atag i ni, wén i do étéw énggélingoo roy uret i Tuluse, 19 éndob non bé de bukué ro fantag bé de kéuyag ro, brab kéuyot ruwe waléy kawasa, brab kéuyot ruwe bé de ségiyo do languntaman, been i niy funa ruwe gélifoto roy uret i Tuluse brab énda gérigono roy fatute kétayay Tuluse rigoné ro. 20 Atin i de dumoy de béne ménsawér ro dob fiyowe fantad. I atag i ni, wén i de étéw énggélingoo roy uret i Tuluse brab toow fo nunuro ro. Mélaw rigoné roy kétayay Tuluse rigoné ro. I de dumo bero gérigono roy de fiyo, brab i de dumo bero gérigono ro na foy médoowe do fiyo, brab i de dumo bero toow na fo gérigo ro do médoo do fiyo."

21 Atin ménbéréh man i Jesuse mano, "Enda i témumon solo inok bunéyé no dob bukag i kurénge fénléngkéb, taloo no fédiyoé no dob fantad i katriwe. Yamula fédiyoé no dob fégonone de. 22 Ségiléw so bé ni, i de kétoro gu ménbunéy béleewe, giton moso. Atin i kéluhanay éndae gésobuton béni, gésobuton moso. 23 Komon fégitung gom fantag bé ni bénréh gu begom amuk méuyot gom de ké gésobuto kom."

24 Atin ménbéréh man i Jesuse mano, "Fétuntay gom i gélingoo kome. Non i kékukum gome bé de dumo gom do étéw, iringéy Tuluse so ké kukumé no begom, éndob toow na fo gétimal. 25 Atin i étéwe mégélingo brab munur, méumanan nay kégésobut ne. Endob i étéwe énda munurén, fiyon foy klohe fégitungé no gésobuto no, dotén dob beene."

26 Atin ménbéréh man i Jesuse mano, "I kédakél i kéféguléw i Tuluse bé de étéwén ségiléw bé kééruk i de béne sénabug i ségétéwe étéw dob fantade. 27 Tidéw béno, témunoh i de béne fiyon fo ké énda gésobutoy sémabugey funay de nohok témunoh. Méruk i de nohok fiyon fo ké fuweh ké gémalbék taloo no kélungonon ké fidong. 28 Non i fantade fétunohé noy de nohok brab féfégonoké no. Dob sunguwe de, démaun. Tidéw béno, musu. Tidéw man béno, kémifénén. 29 Atin amuk lagasén, fakayén kétéwé no non énggumahén i gaiy kékétéwe de."

30 Atin ménbéréh man i Jesuse mano, "Ati fégiringo tom bé kéféguléw i Tuluse bé de étéwén? Ati binuwayae ureté tom? 31 Ségiléw na bé toowe fo kloh béne, éndot i étéwe brab nohokén dob fantade. 32 Tidéw béno, téménunoh brab ménruk taman ménwaléy toow fo dakél nohok. Atin ménongo dakél fongo, inok i de kloh manok salaga ro."

33 I uret i Tuluse nuret Jesuse dob de étéw fén-agéw dob de médoo do binuwaya loo bé ni. Nuretén bero taman énggésobuto ro. 34 Enda i no kétoroén bero ké békén binuwaya. Endob amuk beroy de kuyugén saén brab énda i do ségiyo étéw diyo, fégétiga no beroy de atag i de binuwaya.

Féntéré Jesusey défuke

35 Bé béno gai, amun sémingkufén, bénréh Jesuse dob de kuyugén mano, "Mifar tom mangéy dob difar i dogote ni." 36 Mélaw

ténagak roy de ménlimud do étéw, brab i de kuyugén ménda ro dob awange énsara Jesuse. Tidéw béno, ménifar ro. Wén soy do ségiyo awang ménodor bero. 37 Tidéw béno, amun diyo ron dob kérara i dogote, tékow énggumah i émbagére défuk. Atin nahuroy de bagél i awang ruwe taman gédét ménféno bé wayége. 38 Endob i Jesuse diyo dob ulinay awange, ménfidong déménanan. Atin téningé i de kuyugén atin nulég ro maro, "Maistéro, aw énda i ula mé de ké mégra tom?"

39 Tidéw béno, méntek i Jesuse brab génléén i réfuruhe brab de bagél mano, "Fétinanék gom!" Sonom béno, téménrén i réfuruhe, atin ménlingén-ngén i dogote. 40 Atin ménbéréh i Jesuse dob de kuyugén mano, "Sedek mégilak gom? Aw énda séna sémarig gom?"

41 Endob toow ro fo ménggilak atin ménsébéréh-béréh ro maro, "Ati nén mon i ni étéw? Fiyon i défuke brab de bagél géfétéréno no!"

5

Dénédél Jesusey de saitan

1 Atin méntaus ro taman énggégumah ro dob difar i dogote, dob ingéde Gerasa. 2 Amun téménéfad i Jesuse, bénalak i étéwe rénahukoy saitane. Tidéw dob de takub do lébéng, 3 non bati diyo. Brab éndaén fo méikétén, fiyon fo ké sangkali. 4 Non médoonén gule nikét bé sangkaliey de sékéyén brab de kémérén. Endob i de sangkali sékétusé no, brab de futow fénggéfatung bé de sékéyén séfindasé no. Atin énda nay ségétéw étéw émbagér ménggéfifit de. 5 Fuweh na kélungonon i kéagéw ne dob de duwaléy lébéng brab dob de tuduk. Diyo mékes brab falié noy lowoh ne bé de batéw.

6 Atin amun énggito noy Jesuse dob mérayue, léménéntu mangéy fégédét brab ménlingkuwéd dob adafa nuwe. 7-8 Atin i Jesuse sénuguén i saitane mano, "Saitan, sut go tidéw dob beena nan!"

Tidéw béno, ménkes métanug i étéwe rénahukoy saitane ni. Ménbéréh i saitane mano, "Jesus, Nga i toowe fo gérotor Tulus, ati kérigo muwe begén? Ongoté ku Beem, fasad go dob Tuluse bé kago fédawéton begén."

9 Atin fénénginsaa Jesuse mano, "Ati dawét me?"

Atin séménumbul mano, "Laksaén i dawét guwe non bé médoo gey do saitan dob ni étéw." 10 Atin féntausén i kéfégédaw-gédaw ne dob Jesuse bé békén damén dédélé Jesuse bero mangéy dob mérayue.

11 Enda mérayuén dob no gonon, diyo i médoowe do babuy témabtab dob méngulandige. 12 Atin nongot i de saitan dob Jesuse maro, "féangéyén gey dob do babuy diyo, brab fédayaém begey mahur dob berowe." 13 Atin ténungkas Jesuse bero. Mélaw i de saitan ménsut ro dob étéwe ni brab ménahur ro dob de babuy ni. Wén i ruwo ngibu kédooy de ni babuy, brab kéluhana ro ménraréy ro ménangéy dob fingase brab ménantéfor ro mangéy dob dogote, atin ménléné ro.

14 I de étéw témalima bé de babuy ni, amun énggito roy ni ménrigo, ménségéta ro brab nuret roy ni dob ingéde brab dob de ségiyo gonon géliwét. Atin ménangéy diyo i de étéw inok susiné roy ni ménrigo. 15 Ménfégédét ro dob Jesuse brab énggito roy étéwe ni bé gétaho rénahukoy de médoo do saitan. Ménsar diyo, kéménégal brab métintunén i kéfégitung ne. Atin kéluhana ro mégilak ro de. 16 Nuret i kéluhanay de énggégito de ké ati ménrigowe dob étéwe ni bé gétaho sénaitanan brab ati ménrigowe dob de babuy.

17 Mélaw i de étéw nongot roy Jesuse tékédan dob ingéd ruwe ni.

18 I lala Jesuse ménda dob awange, i lagéyo no ténkédanay de saitan nongotén dob Jesuse mano, "Modoru Beem."

19 Endob énda ténungkas Jesuse de. Yamula ménbéréh mano, "Ule go brab uretém dob de samungém i kéluhanay fiyowe rénigoy Kadnane Tulus dob beeme brab kégédaw ne beem."

20 Mélaw ménagéw brab ménsugud-sugud dob gonone diyo féndawét "Do Folo Ingéd", brab nuretén i kéluhanay rénigo Jesuse dob beene. Atin i kéluhanay de étéw énggégélingo de, ménggaif ro de.

Nuwa Jesusey ruwowe gétéw libun

21 Tidéw béno, ménséfule i Jesuse mi-
far dob dogote. Amun énggumah dob di-
fare, diyo dob fédoror i dogote ménlimud i
médoowe étéw géliwét de. 22 Atin énggumah
i ségétéwe étéw féndawét Jairo, ségétéw
odoron dob lawie féngadafan kay de Ju-
dio. Amun énggito noy Jesuse, ménfégédét
dob Beene brab méntélengkéb dob adafa
nuwe. 23 Atin toow fo nongotén dob Jesuse
mano, "I klohe kénogo ku toow fo kétimalan
déméruun. Enggonén angéyém gamak inok
adi-adi brab inok énda méléhuén."
24 Mélaw ménodor i Jesuse de. Atin
ménodor i médoowe étéw brab mésérasék ro
lémiwét bé Jesuse.
25 Diyo soy ségétéwe libun kéfasangan non
foloén bra ruwo gébélintuwa i kéranas i
adat ne. 26 Brab ménétéyén i kurta ne
fénggébayadén bé de doktor, éndob énda foy
ségétéw géuwa de. Yamula minut gétimal
i déruu nuwe. 27 Enggélingoo noy de uret
fantag bé Jesuse, mélaw ménfuray so bé de
médoo ni do étéw ménlimud inok gékuwaha
noy kégal Jesuse. 28 Non fénggitungén mano,
"Amuk gékuwaha ku saén i kégal ne, adi-
adiwu."
29 Mélaw kénuwahén i kégal Jesuse. Sonom
béno, téménrén i kéranas i adat ne, atin
énggétérédama no ménadi-adi bé déruu
nuwe. 30 Endob bé béno so, énggétiga Jesuse
bé ménsut i barakat ne tidéw dob Beene.
Mélaw méntékélid brab ménénginsa dob de
ménlimud do étéw mano, "Ati kéménuwahe
bé kégal guwe?"
31 Atin séménumbul i de kuyugén maro,
"Gito moy médoowe ni étéw géliwét Beem
brab séndantélo ro Beem. Sedek fénginsaé
moy ati kéménuwahe Beem?"
32 Endob i Jesuse féntausén i kéiling-
iling ne téméngténg ké atiy kéménuwahe
de. 33 Tidéw béno, i libune ni énggétiga
no atiy ménrigowe dob beene. Mélaw
ménfégédét lémukub bé kégilak ne, atin
méntélengkéb dob adafa Jesuse. Brab
bénréhén i kéluhanay toowe. 34 Tidéw béno,
bénréh Jesuse de mano, "Di, i kéféngintoow
mey funa muwe ménadi-adi. Taus go ule
brab kagonén émbuku. Endaén déméruun
go bé ni déruun."
35 Amun béréhé Jesusey ni, énggumah i
de étéw tidéw dob lawi Jairowe. Ménbéréh
ro dob Jairowe maro, "Déménigurén i nga
me. Endaén kailanga mo féangéyé mo diyo
i Maistérowa nan."
36 Endob i Jesuse, énda ténula noy kébéréh
ruwe ni, yamula bénréhén dob Jairowe
mano, "Kago mégilak. Féginugut go saén."
37 Atin i Jesuse, énda i ségétéw fénodorén
saliyu bé ro Pedrowe, Santiagowe, brab
Juane dumo Santiagowe sétiman idéng.
38 Amun énggumah ro dob lawi i odor-
ono no, énggito Jesusey ménribuke, atin
énggélingoo noy de ni médoo étéw toow
fo selekén non kémérew ro brab rémuung
ro. 39 Tidéw béno, ménahur i Jesuse brab
bénréhén mano, "Sedek ménribuk gom brab
selekén gom kémérew? Non i ngae ni énda
ménléhuén, éndob ménfidong saén."
40 Mélaw sénbayat roy Jesuse. Tidéw béno
fénsutén bero kéluhanan, atin nuwitén i
abay i ngae ni brab idéng ne brab de téléw
gétéw kuyugén ménodor de, atin ménahur ro
mangéy dob sibéye gonoy ngae ni méniro.
41 Tidéw béno, génamak Jesusey kémér ne
brab ménbéréh mano, "Talita kumi." (I atag
ne "Di, tek go!")
42 Sonom béno, méntek i ngae ni atin
ménagéw. Folo bra ruwo gébélintuwa i idad
ne. Toow ro fo ménggaif bé ni rénigo Jesuse.
43 Endob i Jesuse fénégétén i kébérého nuwe
bero bé békén ureté ro dob ségiyowey ni
ménrigo. Atin sénuguén bero émféama bé ni
nga.

6

1 Tidéw béno, ménagéw man i Jesuse tidéw
diyo atin ménule mangéy dob kaane ingéd.
Atin ménodor i de kuyugén so. 2 Atin bé
gaiy kétéréne, ménangéy témoro dob lawie
féngadafan kay de Judio. Médooy de étéw
diyo, atin amun énggélingoo roy kétoro Je-
suse, ménggaif ro. Mélaw ménséfénginsa ro
maro, "Ati ni dakél kégétuwan, brab tidéwo
nuwe de? Sedek gérigono noy mékégaife
galbék? 3 Aw békén ba Beeney fandaye
rémigo lawi nga Maria brab ofo Santiago,
Jose, Judas brab Simon? Brab aw békén
ba dini dob betomey de libu no?" Mélaw
ménika ro de.
4 Atin ménbéréh i Jesuse dob berowe
mano, "I ségétéwe sarigoy Tuluse muret
bé kébéréh ne, basanan dob kéluhanay de

gonon saliyu saén dob kaane ingéd brab dob de kaan do samung brab dob de kaan do étéw sétifon lawi."
5 Atin énda i gérigono no mékégaif galbék saliyu saén bé gémamake bé firoye déméruun atin géféadi-adino no bero. 6 Atin ménggaif i Jesuse non énda ménunur ro dob Beene.

Sénugu Jesusey de folo bra ruwo gétéw kuyugén

Tidéw béno, ménagéw i Jesuse sémugud témoro dob de ingéd gédét diyo. 7 Atin ténawag Jesuse mangéy sélimud dob Beeney de folo bra ruwo gétéw do kuyugén. Tidéw béno, sénuguén bero sémugud séruwo-ruwo gétéw. Atin niraya no bero barakat inok géféférarέyo roy de saitan. 8 Atin bénréhén bero mano, "Kagom muwit éntingayén saliyu saén bé tugée. Kagom muwit amaén, taloo no réban, taloo no kurta. 9 Fatut séminilas gom, éndob kagom muwit lékasa kom kégal." 10 Atin bénréhén so bero mano, "Fiyon atiy lawie témayakuf begom, bati gom diyo taman tagaké kom i nan ingéd. 11 Buluk wén i no ingéd énda tayakufέy de étéw begom, tékédan gom diyo, brab tag-tag gom i de bubuk sébuwan dob de sékéy gom émfégétigan bé kukuméy Tuluse bero."
12 Tidéw béno, ménagéw i de kuyugén ni brab nuret roy fatut gésénule i de étéw bé de sala ro brab tagaké roy de tete adat ro. 13 Atin énggéféférarέy ro do médoo saitan, brab lénulawa ro nor i de médoo do déruunan atin ménadi-adi ro.

I kélέhu Juan Bautistawe

14 Bé béno, i Herode, sani méguléwe dob Galilea, énggélingoo noy de rénigo Jesus non ménbantug dob kéluhanay de gonon. Wén i do étéw ménbéréh ro bé i Juan Bautistawe méntébule non maro ké Juan i Jesuse. Been kun i niy funa nuwe wén i barakatén gérigo do mékégaif.
15 Brab i de dumo de béréhé roy Elias kun i Jesuse, sani méntélatae sarigoy Tuluse bé do gétah. Brab i de dumo de béréhé roy Jesus kun i toowe fo énggétah sénarigoy Tuluse muret.
16 I Herode, amun énggélingoo noy de ni, ménbéréh mano, "Beeney Juan Bautistawe fénkéléng guy ulέw ne, éndob méntébule."
17-18 Ay niy funa Herode ménfékéléng bé ulέw Juane. I Herode lénamfaén i bawag i tuwarέy ne Filipi. I dawét i ni libun Herodiyas. Tidéw béno, bénréh Juane dob Herodey ménsala non énda fakayén dob kitab i de Judio ké bawagén i iboe. Tidéw béno, i Herode fénkéfoén i Juane brab fénférisu no.
19 Mélaw i Herodiyase ménkérit bé Juane brab ménuyot de méméléhu, éndob énda féndaya Herode de. 20 Non i Herode ménggilak bé Juane non gétiga noy métintu étéw i Juane brab fiyoy adat ne. Mélaw déniyaga no. Atin méuyot de mégélingo, fiyon fo ké ménriyarah de ké fégélingoé noy Juane.
21 Endob énggumah i gaiwe rigoné Herodiyasey tetee dob Juane. Non réménigo karagiya i Herode fégétédémo no bé kéumah ne. Atin sénéngkatén i médoowe do odoron brab de sarigo datu Herode brab de odoroy de sundalo, brab de gérotor do étéw dob ingéde Galilea. 22 Atin i kénogo Herodiyase ménahur dob karagiyae ni, atin ménsayaw. Mélaw ménfiyoy fédéw Herode beroy de kana no. Atin bénréh Herode dob kénogone ni mano, "Ongotém dob begéney atiy kétaya muwe, brab iray gu." 23 Atin séménafa mano, "Fasada ku beem, iray gu dob beemey atiy ongoté muwe dob begéne, fiyon fo ké ségébala bé ni ingéd féguléwo ku."
24 Mélaw ménsut brab ménénginsa dob idéng ne mano, "Ati ongoté kuwe?"
Atin séménumbul i Herodiyase mano, "Ongotém i ulέw Juan Bautistawe."
25 Tidéw béno, ménagayas séfule mangéy dob datu Herode brab ménongot mano, "Kétaya ku ké béleewe ni irayém begén i ulέw Juan Bautistawe dob biléwe."
26 Atin toow fo méntete i fédéw datu Herode, non mika rémigo bé ni. Endob sabaf bé méégéte fasadén rénigo no dob téngaangay de kana no, ménika ké énda magayun no bé ni ongotén. 27 Mélaw fénagayasén sénugu i ségétéwe guwardiya mangéy dob férisunone inok kéléngé noy ulέw Juane brab uwité no séfule. Tidéw béno, i guwardiyawe ni, ménagéw dob férisunone brab kénléngén i ulέw Juane.

28 Atin nuwitén i uléw ne dob biléwe, brab
nirayén dob ni kénogon. Atin niray i
kénogone ni dob idéng ne. 29 I de kuyug
Juan, amun énggélingoo roy ni, nangéy roy
bangkay ne, atin lénébéng ro.

Fénwaléy Jesuse médooy klohe amaén

30 Amun ménséfuleén i de apostol mangéy
dob Jesuse, bénréh roy kéluhanay de rénigo
ro brab de ténoro ro. 31 Atin toow fo
médooy de étéw ménangéy ségito bé Je-
suse, mélaw énda i uras Jesuse brab de
kuyugén mama. Mélaw bénréh Jesuse dob
de kuyugén mano, “Enggomén, magéw
tom dob géfélébue gonon inok gétérén tom
singkow.” 32 Mélaw ménda ro dob awange
inok mangéy ro dob géfélébue gonon.
33 Endob médooy de étéw énggégito bero
magéw, brab énggétiga ro bero. Mélaw
ménagayas i de étéw tidéw dob kéluhanay
de ingéd léméntu mangéy dob ayo Je-
suse beroy de kuyugén. Atin énggétah
ro na énggégumah bé Jesuse. 34 Amun
déménunggu i awange ni brab ménlus i Je-
suse dob dénsaane, énggito noy de médoo do
étéw ménlimud. Atin ménuray i na nuwe
bero, non géségiléw ro bé de bili-bili énda i
témalima bero. Mélaw féngganayén i kétoro
ne bero bé médoowe kétoroén. 35 Amun
témégénén, i de kuyug Jesus ménangéy
ro dob Beene brab ménbéréh ro maro,
“Témégénén, atin i ni gonon mérayu dob
dakéle ingéd. 36 Mélaw féagéwém i de étéw
ni inok mangéy ro dob de ingéd gédét dini.
Diyo gébéléy ro amaé ro.”
37 Endob i Jesuse ménbéréh dob de
kuyugén mano, “Iraya kom bero amaé ro.”
Atin ménbéréh ro maro, “Ay aba-aba, aw
méuyot go de ké méléy gey amaén kay de
médoowe ni étéw? Labi ruwo ngibu filak i
nan!”
38 Atin fénénginsaa Jesuse bero mano,
“Firoy timan i fa tome? Ay gom ta langu.”
Amun gétiga ro, séménumbul ro maro,
“Limo timan fan brab ruwo timan sédo.”
39 Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse dob
de kuyugén mano, “Féésar gom i de étéw
sésélumfuk-lumfuk dob de mélunéw kéroon.”
40 Mélaw i de étéw, ménsar ro ménsélumfuk-
lumfuk, sémératuh-ratuh brab sélimo-limo
folo. 41 Tidéw béno, éndot Jesusey limowe
timan fan brab ruwowe timan sédo,
atin léménéngag saréw dob lawayo brab
ménfésalamat dob Tuluse. Tidéw béno,
sénbaad-baadén i de fan, brab nirayén dob
de kuyugén inok saaré ro dob de étéw. Atin
loo so bé niy rénigo nuwe bé ruwowe timan
sédo. 42 Atin i kéluhanay de étéw, téménantu
ro mama taman ménbésor ro. 43 Tidéw
béno, ténimu i de kuyug Jesus i de sama i
de fan brab sédo brab ménféno i foloe bra
ruwo timan biton. 44 I kédooy de ménama,
limo ro ngibu do lagéy saliyu na bé de libun
brab de nga.

Ménagéw i Jesuse dob rotor i dogote

45 Tidéw béno, fénda Jesusey de kuyugén
dob awange atin fénétahén bero mangéy
fingé difar bé dogote dob ingéde Betsaida,
bé lala ne émféule bé de étéw ménlimud.
46 Atin amun ménggétawén dob berowe,
ménangéy i Jesuse dob sébaane burur
inok démasal. 47 Atin amun sémingkufén,
i awange diyoén dob kérara i dogote.
Atin i Jesuse ségétéwén saén dob fantade.
48 Atin énggito no kérégénan i de kuyugén
mémurah bé awang ruwe, non gérumfaka
roy réfuruhe. Mélaw amun lingkuwogén
mangéy fuweh, ménangéy i Jesuse dob
berowe magéw dob rotor i dogote. Géfédéw
damén gélamfasa no bero, 49 éndob énggito
ro magéw dob rotor i wayége. Atin maro ké
ménayam. Mélaw ménkes ro. 50 Non kéluhana
ro ménggilak amun énggito ro.
Endob sonom béno, i Jesuse ménbéréh
dob berowe mano, “Kagom mégilak! Begén.
Fétana gom i de fédéw gom.” 51 Tidéw béno,
ménda dob awang ruwe. Atin téménrén
i réfuruhe. Atin toow fo ménggaif i de
kuyugén, 52 non fiyon fo ké énggito roy
mékégaife rénigo Jesuse dob de amaén, énda
gésobuto ro de non métégas i de atur ro.
53 Atin amun énggéifar ro, déménunggu
ro dob ingéde Genesaret, atin ménamfil ro
fédoror. 54 Atin amun téménéfad ron dob
awange, sonom béno énggiloloy de étéw
bati diyo i Jesuse. 55 Mélaw ménagayas ro
léméntu dob séngae ingéd diyo inok fégétiga
ro dob de étéw. Tidéw béno, nuwit roy
de déméruun ténanggung ro mangéy dob
énggélingoo ruwe gono Jesuse. 56 Atin dob
séngae nayo no, fiyon fo ké kloh ingéd
taloo no dakél, nuwit roy de déméruun dob

de fadiyan, atin nongot ro dob Beeney kuwahé ro saén i férung-fung i kégal ne. Atin i séngae gékuwah de adi-adi.

7

I kétoroe fantag bé adat i de Judio

1 Wén i no sébaan fuweh, i de Fariseo brab de témoro bé kitab i de Judio, do tidéw Jerusalem, téningé roy Jesuse. 2 Atin énggito roy dumoy de kuyugén mama énda méngguse ro loo bé adat i de Judio.

3 Non i de Fariseo, brab kéluhanay de Judio, énda mama ro taman énda géféguse ro non odoro roy adate tidéw dob de katufua ro bé do gétah. 4 Brab buluk méléy ro amaén dob fadiyane, énda amaé ro de taman énda méurahén. Atin médoo nay de dumo adat ro loo bé kéurahe bé de tabu brab de kuréng brab de galang ahur-ahuron brab de katri.

5 Mélaw i de Fariseo brab de témoro bé kitabe, ménénginsa ro dob Jesuse maro, “Sedek i de kuyugém énda odoro roy adat tome tidéw dob de katufua tom, non énda méguse ro ké mama ro?”

6 Atin séménumbul i Jesuse mano, “Enda toow i kéunur gome bé Tuluse, ubo-ubo saén. Toow i kébéréh Isaiase, sani ségétéwe méntélata sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne, amun sénulatén i fantage bé begome mano, ‘Bang i Tuluse, basanay de ni étéw Begén dob kébéréh ruwe saén. Endob énda munur ro Begén dob de fédéw ro. 7 Enda i atag i kéféngadaf ruwe Begén, non toroé roy de sugu rénigoy kéilawane brab béréhé ro tidéw dob Begéne.’ ”

8 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “Mélaw ténagak gom i de sugu i Tuluse inok odoro kom i adat i kéilawane saén. 9 Furung gom mika bé de sugu i Tuluse inok modor gom bé kagome kétoro. 10 Non wén i sugu i Tuluse niray Moisese bé do gétah mano, ‘Basana moy abay me brab idéng me.’ Atin bénréhén so mano, ‘Buluk wén i ségétéw émbéréh tete fantag bé abay ne look idéng ne, fatut féléhuén.’ 11 Endob i begome, témoro gom bé amuk wén i ségétéw étéw émfasang i abay ne look idéng ne, brab wén i tabang irayén damén, tungkasé kom de émbéréh ‘Korban’. (I atag i Korbane ‘Kay Tuluse’.) 12 Mélaw éndaén tungkasé kom de témabang bé de lukésén. 13 Mélaw ténagak gom i kébéréh i Tuluse inok modor gom bé adate toroé kom. Brab do médoo nay de rigoné kom ula-ula loo bé ni.”

I kétoroe fantag bé amaén

14 Tidéw béno, ténawag Jesuse man i de étéw mangéy dob Beene. Atin ménbéréh dob berowe mano, “Fégélingo gom Begén, kéluhana kom, brab fégésobut gom. 15 I funay de étéw waléy mékérésik dob adafay Tuluse, békén non bé atiy amaé ruwe. Ya-mula, i de tete kébéréh mésut tidéw dob de ba ro, been i funay de étéw waléy mékérésik dob adafay Tuluse. 16 Fétuntay gom i ni bénréh gu.”

17 Tidéw béno, amun ténagak Jesusey de médoo do étéw ménlimud brab énggérahur dob lawie, ménénginsa i de kuyugén dob Beene fantag bé atag i ni kébéréhén. 18 Atin sénumbulo Jesuse bero mano, “Ségiléw gom bé kéluhanay de ségiyo étéw, non énda gésobuto kom i ni kétoro gu. I funay Tuluse énda mésuwatén bé de étéw békén sabaf bé de amaé ro. 19 Non i amaéy étéwe, mahur dob sur ne brab mésut so dob lowoh ne. Enda mahurén dob fédéw ne.” Bé ni kébéréh Jesuse, ténoroén bé i kéluhanay amaéne fiyo, fakay amaéy de étéw.

20 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “I géésute tidéw dob étéwe, been i funa nuwe mékérésik. 21 Non tidéw dob fédéwe, gégumah i tetee kéfégitung, brab sébiga, brab ménakaw, brab mémélehu, 22 brab sétayan bé bawag i ségiyowe, brab arumén, brab lémiful, brab tete i rigonéy de lowoh ro, brab mingar, brab témbo bé éndae toow, brab félangka-langka, brab dufang, brab kéluhanay de tete rigonén. 23 I kéluhanay de ni tete tidéw dob fédéw i étéwe brab funa no mékérésik.”

24 Tidéw béno, ménagéw i Jesuse tidéw diyo mangéy dob de ingéd gédét dob ingéde Tiro. Diyo réménahur dob lawie, atin ménuyot ké énda gétigay de étéw i gono nuwe. Gido loo, ménsélalag i Jesuse diyo bati. 25 Atin diyo i libune wén i klohe kénogo no rénahukoy saitane. Atin énggélingoo noy fantage bé Jesuse. Mélaw ménagayas ménangéy dob Beene brab méntélengkéb dob adafa nuwe. 26 Atin

nongotén dob Jesuse bé féféraréyé noy saitane tidéw dob kénogo nuwe ni. Endob i ni libun, békén Judio. Yamula, tidéw dob ségiyowe ingéd féndawét Fenisia dob Siro.
27 Mélaw nuret Jesusey sébaane binuwaya inok fégétiga no de bé tabangé noy de Judio sungu, atin tidéw béno tabangé noy de békén Judio. Ménbéréh mano, “Féamaén na métah i de nga. Non énda fatutén ké dotén i amaéy de nga atin ibérén dob de itu.”

28 Endob ménbéréh i libune ni mano, “Toow, Maistéro, éndob fiyon foy de itu géamaa roy de mumu mélawu tidéw dob amaéy de nga.”

29 Mélaw séménumbul i Jesuse mano, “Fiyoy nan kébéréhém. Mélaw ule go non ménsutén i saitane tidéw dob nga me.”

30 Tidéw béno, ménule i ni libun, brab énggito noy nga ne méniro, brab i saitane éndaén rénahuko no de.

Nuwa Jesusey ségétéwe bokongén brab mow

31 Tidéw béno, ménagéw i Jesuse tidéw dob de ingéd gédét dob Tiro brab ménémanték mangéy bé ingéde Sidon atin méntaus dob dogote Galilea. Atin téménara dob gonone féndawét “Do Folo Ingéd”. 32 Atin wén i de étéw nuwit ro mangéy dob Jesusey lagéye bokongén brab énda toowén gébéréh fiyo. Atin nongot ro dob Beeney gamaké no inok adi-adi.
33 Mélaw i Jesuse, nuwitén férayu tidéw dob de ménlimud do étéw. Tidéw béno, féndiyoén i de dau kémérén dob de kélingo i bokongéne ni, brab fénreén i dau kémér ne brab kénuwahén i dila ne. 34 Tidéw béno, léménéngag i Jesuse saréw dob lawayo, brab fénsénarén i kéférénawa nuwe, atin ménbéréh dob beene mano, “Ifata”. (I atag ne “Méungka go.”)

35 Sonom béno, i de kélingoén ménadi-adi brab énggégélingo, atin i kébéréh ne ménadi-adi so. Mélaw ménganay ménbéréh fiyo.
36 Tidéw béno, i Jesuse sénuguén i de étéw diyo bé békén béréhé roy ni rénigo no dob de ségiyo. Endob amun sénuguén bero bé békén ureté ro, ménlabi na foy kéuret ruwe de. 37 Atin i kéluhanay de énggégélingo de toow ro fo ménggaif. Ménbéréh ro maro, “Fiyo wayoy kéluhanay de rigoné no ula-ula. Géféfégélingoo noy de bokongén brab géfébérého noy de mow.”

8

Fénwaléy Jesuse médooy klohe amaén

1 Enda mérugayén tidéw béno, ménlimud man i de médoo étéw. Amun méntéy i de amaé ro, ténawag Jesusey de kuyugén mangéy dob Beene, brab ménbéréh dob berowe mano, 2 “Méuray i na guwe bé de ménlimud ni do étéw, non méntéléwén gétérésangan i kédini ruwe ni dob Begéne, atin béleewe méntéy i amaé ruwe. 3 Atin amuk féuleé ku bero mélayaf ro, mésumba ro dob de lowoh aguwon, non i de dumo bero mérayu i de kétidéw ro.”

4 Atin ménbéréh i de kuyugén mano, “Ati kéfingé-fingé i kéféamae bé de médoo ni étéw dob ni gonon mérayu tidéw dob de lawi?”

5 Atin i Jesuse fénénginsaa no bero mano, “Firoy timan i fa koman?”

Séménumbul ro maro, “Fitéw timan.”

6 Tidéw béno, sénuguén i de ménlimud ni do étéw bé mésar ro dob fantade. Atin éndotén i fitéwe timan fan brab ménfésalamat dob Tuluse. Tidéw béno, sénbaad-baadén, brab nirayén dob de kuyugén inok saaré ro dob de étéw. Atin rénigo roy ni. 7 Brab wén soy do kloh sédo ro, éndob énda médoo no. Atin ménfésalamatén man dob Tuluse brab bénréhén bé de kuyugén bé saaré ro so.
8 Atin i kéluhanay de étéw, téménantu ro mama taman ménbésor ro. Fot ngibuy kédoo ruwe. 9 Tidéw béno, i de kuyugén ténimu roy de sama ro brab ménféno i fitéwe timan biton. Tidéw béno, fénule Jesusey de ménlimud ni do étéw. 10 Sonom béno, ménda dob awange beroy de kuyugén, atin ménangéy ro dob ingéde Dalmanuta.

11 Wén i no sébaan fuweh, i de Fariseo ménangéy ro dob Jesuse brab ménséédél ro de. Ménuyot ro téméngkad bé Jesuse, mélaw nongot ro bé rigono no bero sébaan mékégaif galbék inok fégito no bero tidéw dob Tuluse. 12 Endob i Jesuse fénsénarén i kéférénawa nuwe sabaf bé kétete i fédéw ne. Brab ménbéréh mano, “I de begom do étéw méuyag béleewe ni, sedek ongoté kom i mékégaife? Béréhé ku begom i toowe,

énda rigoné kuy mékégaife inok méngintoow gom.”

13 Tidéw béno, i Jesuse beroy de kuyugén ténagak roy de étéw ni, atin ménda ro man dob awange mifar dob dogote.

14 Atin i de kuyugén énggélifoto roy muwite fan saliyu bé sébaane saén fan dob awange. 15 Atin nuret Jesuse beroy sébaane binuwaya fantag bé de tete adatén do étéw. Ménbéréh mano, “Ingata kom brab sénggila gom i fégéfééruke fan kay de Fariseo brab datu Herode brab de kuyugén.”

16 Endob i de kuyug Jesus, énda énggésobuto roy ni binuwaya. Marok bénréh Jesusey fantage bé tintuwe fégéfééruk fan. Mélaw ménségéno-géno ro maro, “Bénréhén i ni non énda i fa tom.”

17 Endob i Jesuse énggétiga noy kéfégitung ruwe. Mélaw ménbéréh mano, “Sedek ségéno-géno gom fantag bé kékulang i fa tome? Aw énda séna gésobuto kom de? Maak do lénglengén gom. 18 Wén i do moto gom éndob maak do langafén gom. Wén soy do kélingo gom éndob maak do bokongén gom. Aw énggélifoto kom i rénigo guwe? 19 Amun sénbaad-baad guy de limo timan fan dob de limo ngibu étéw, firoy gébiton i énggétimuo kome samaén?”

Atin séménumbul ro maro, “Folo bra ruwo.”

20 Atin ménénginsa i Jesuse man mano, “Atin amun sénbaad-baad guy de fitéw timan fan dob de fot ngibu étéw, firoy gébiton i énggétimuo kome samaén?”

Atin séménumbul ro maro, “Fitéw.”

21 Atin ménbéréh man i Jesuse mano, “Aw énda séna fo gésobuto kom de?”

Nuwa Jesusey ségétéwe langafén

22 Wén i no sébaan fuweh, énggumah i Jesuse beroy de kuyugén dob ingéde Betsaida. Atin wén i de étéw nuwit ro mangéy dob Beeney ségétéwe langafén lagéy, brab nongot roy gamaké no inok adi-adi. 23 Atin i Jesuse, narakén i ni langafén brab ménsut ro kloh dob no ingéd. Tidéw béno, dénuraa noy de moto no brab ténégé noy langaféne ni. Tidéw béno, ménénginsa i Jesuse mano, “Aw wén i gito mo?”

24 Atin iling-iling i lagéye ni brab séménumbul mano, “Hoo, gégitowu do étéw éndob maak do kayéw magéw.”

25 Tidéw béno, i Jesuse ténégé no man féruman i de moto no. Sonom béno, téménéngténg i ni lagéye brab énggégitonén fiyo non ménadi-adinén i de moto no. 26 Atin i Jesuse sénuguén mule brab bénréhén mano, “Kago mawét dob nan ingéd.”

I kéunur Pedrowe

27 Tidéw béno, méntaus i Jesuse brab de kuyugén mangéy dob de ingéd gédét dob ingéde Sisarea Filipo. Brab amun diyo ro séna dob de lowoh aguwon, fénénginsaa Jesuse bero mano, “Ati kébéréh i de étéw ké ati Begéne?”

28 Séménumbul ro maro, “Wén i de émbéréh maro, Juan Bautista go kun. I de dumo maro, Elias go kun. Brab i de dumo maro, Beem kun i énggétahe sénarigoy Tuluse muret.”

29 Tidéw béno, ménénginsa i Jesuse man mano, “Dob begome, ati kébéréh gome fantag bé Begéne?”

I Pedrowe séménumbul mano, “Beemey Kristowe sénugu i Tuluse inok mégulew go dob de étéw.”

30 Tidéw béno, bénréh Jesuse bero mano, “Kagom béréhén i ni fantag bé Begéne dob de ségiyo.”

I kéuret Jesuse fantag bé kélehu ne

31 Tidéw béno, i Jesuse féngganayén i kétoro ne bero fantag bé mérigowe dob Beene. Ménbéréh mano, “I Nga i Kéilawane, sani Begéne, médooy rasayé kuwe. Brab i de odoro tom do Judio brab de odoroy de fadi brab de témoro bé kitabe ikaa ro Begén. Atin féléhué ro Begén. Endob dob gételéwo nuwe gétérésangan tébuleu.” 32 Ménkéntay i kébéréh ne bé ni dob berowe. Mélaw i Pedrowe nuwitén i Jesuse inok ruwo ro saén, atin génléén. 33 Endob séménling i Jesuse brab ténéngténgén i de kuyugén. Atin génléén i Pedrowe mano, “Férayu go dob Begéne, non maak Satanas go. Non énda mégitung go loo bé Tuluse, éndob mégitung go loo bé kéilawane.”

34 Tidéw béno, ténawag Jesusey de ménlimud do étéw brab de kuyugén inok mangéy ro dob Beene. Atin ménbéréh

dob berowe mano, “I étéwe méuyot furay Begén, kailangan diguré noy kaane kétayan inok odoro noy kétayay Tuluse. Tidéw béno, kailanga no gédayday bé de kérégénon ségilew bé Begéne, fiyon fo ké féléhuén dob kruse. 35 Non i étéwe méuyot émféraru bé umul ne, méléhu. Endob i méléhue bé kéfuray ne Begén brab sabaf bé Fiyowe Uret, gédoté noy umule magufusa. 36 Ufama, fiyon fo ké i ségétéwe étéw gédoté noy kéluhanay éntingayéne dob duniyae ni, énda i atagén buluk méléhu atin mangéy dob emfernowe. 37 Enda i tamuk fakay fégéluluk i étéwe inok gédoté no saén i umule magufusa. 38 Mélaw buluk wén i mémala muret fantag bé kéunur ne Begén brab de kétoro gu dob duniyae ni méféno bé de énda méngintulus béleewe ni, i Begéne, sani Nga i Kéilawane, malané ku so buluk séfuleu moso begey i de télakiy Tuluse. Bé béno, réméndawu loo bé Abay guwe Tulus.”

9

1 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “Béréhé ku begom i toowe, wén i do dumo begom énda méléhu ro taman énda gito roy kéfégulew i Tuluse bé de étéwén, gégumah darabayay barakat ne.”

Enggiton i kéréndaw Jesuse

2 Amun ménifus i néme gétérésangan, nuwit Jesusey Pedrowe brab Santiagowe brab Juane, atin ménangéy ro dob uruk i gérotore tuduk, énda i ségiyo étéw diyo. Atin i lala ruwe téméngténg bé Jesuse, i falas ne ménfégalin. 3 Brab i kégal ne ménwaléy fute réméndaw. Enda nay étéw dob duniyae ni gétumaka noy kégale inok fute loo bé ni. 4 Sonom béno, méntéfégitoy Eliase brab Moisese brab ménsébéréh ro bé Jesuse. 5 Atin i Pedrowe ménbéréh dob Jesuse mano, “Maistéro, toow fo fiyo non dob ni tom. Rémigo gey télew timan dung-dung. Sébaan i kaame de, sébaan i ka Moisese de, brab sébaan i ka Eliase de.” 6 Enda gétiga Pedrowey fiyowe béréhé no non toow ro fo ménggilak.

7 Tidéw béno, wén i rawéne ténggalungo no bero. Atin wén i ménbéréh tidéw dob rawéne ni mano, “Been i niy toowe fo kénimuo ku Nga gu. Fégélingo gom.” 8 Sonom béno, méniling-iling i de kuyugén éndob énda i énggito ro saliyu saén bé Jesuse.

9 Amun léménudug ro tidéw dob tuduko no, i Jesuse fénégétén i kébéréh ne dob berowe mano, “Kagom génoén dob ségiyowey ni énggito gom taman i Nga i Kéilawane, sani Begéne tébule.”

10 Atin nodoro roy sugu Jesuse ni éndob séfénginsa ro sébero-bero saén maro, “Ati keey i atag i kébéréh ne mano, ‘Tébuleu?’ ” 11 Atin fénénginsa ro dob Jesuse maro, “Sedek i de témoro bé kitabe émbéréh ro bé kailangan géétah na gégumah i Eliase, atin tidéw béno gégumah i Kristowe kun?”

12 Atin séménumbul i Jesuse mano, “Toow, géétah gégumah i Eliase inok tafayé noy kéluhanane. Endob sedek ménsulat i kébéréh i Tuluse bé i Nga i Kéilawane mérasay médoo brab ikaay de étéw? 13 Endob béréhé ku begom, i Eliase énggégumahén, éndob i de étéw fénrasay ro loo bé kétaya ruwe. Been soy ménbéréhe dob Ménsulate Kébéréh i Tuluse mérigo dob beene.”

Dénédél Jesusey saitane

14 Atin amun énggumaha ro Jesusey de ségiyo kuyugén, énggito roy dakéle ménlimud do étéw diyo so. Atin wén i de témoro bé kitab i de Judio séédél bé de kuyugén. 15 I kéluhanay de étéw do ménlimud, amun énggito roy Jesuse, toow fo ménggaif ro, atin ménségéta ro mangéy dob Beene atin sénggifa ro. 16 Atin fénénginsaa Jesusey de kuyugén mano, “Ati no funa kom séédél bé do étéw diyo?”

17 Atin wén i ségétéwe lagéy dob de étéw ni ménlimud séménumbul mano, “Maistéro, nuwit guy nga guwe lagéy mangéy dob Beeme, non rénahukoy saitane funa no mow. 18 Atin wén i no férasayéy saitane, atin tuwaré no dob fantade. Atin rémbéw i ba ne, brab kémigét i de kifé no, brab waléy de témingkog. Nongot gu bé de kuyugém bé féféraréyé roy saitane, éndob énda gagané ro de.”

19 Atin ménbéréh i Jesuse dob berowe mano, “Enda sémarig gom bé Tuluse. Lugoténun sétafik begom. Enda gétiga ku ké ati nay kérugay i kétingkél guwe sétafik begom. Uwit gom diniy ngaa nan.” 20 Mélaw nuwit roy ngae dob Beene.

Atin i saitane ni amun énggito noy
Jesuse, ténuwarén i ngae ni dob fantade
brab ménkériring, rémbéw i ba ne so.
21 Atin fénénginsaa Jesusey abay ne mano,
“Ménfiroyén i kégédam ne bé ni?”

Atin séménumbul mano, “Tidéw na fo
kékélohén. 22 Brab médoonén gule féléhuéy
saitane damén méibér dob aféye brab dob
wayége. Mélaw amuk wén i fiyo gérigono
mo, fégédawan gey brab tabangén gey.”

23 Atin séménumbul i Jesuse mano, “Sedek
fénginsaa mo Begén ké wén i fiyo gérigono
ku? Fakay i kéluhanane dob étéwe munur
dob Tuluse.”

24 Sonom béno, ménbéréh métanug i boh
i ngae ni mano, “Mununu, éndob kulang i
kéunur guwe. Féégétém i kéunur guwe.”

25 Tidéw béno, énggito Jesusey médoowe
do étéw ségéta fégédét dob berowe. Mélaw
sénuguén i saitane mano, “I beeme saitan
émfémow brab émfébokong bé étéwe. Sugué
ku beem, sut go tidéw dob ni nga, brab
kagonén séfuleon de!”

26 Sonom béno, i saitane ni ménkes,
brab gétimal i kéfékikil ne de. Tidéw
béno, ménsut i saitane atin i ngae ni
maak ménléhuén non éndaén lékutohén.
Mélaw médooy de étéw ménbéréh ro maro,
“Ménléhuén.” 27 Endob i Jesuse génamakén
i kémér ne brab féntekén, atin téménindég i
ngae ni.

28 Tidéw béno, i Jesuse brab de kuyugén
ménule ro. Atin amun ménahur ro dob
lawie, brab énda i ségiyo étéw diyo,
ménénginsa i de kuyugén dob Jesuse maro,
“Sedek énda gagané key i émféféraréye bé
no saitan?”

29 Séménumbul i Jesuse mano, “I ni klase
saitan, énda médédélén bé fiyon udenén
fégédédél de, saliyu saén bé kédasale.”

I kéuret Jesuse fantag bé kélého ne

30 Tidéw béno, ménagéw ro man tidéw
diyo atin téménara ro dob ingéde Galilea.
Atin ménika i Jesuse ké gétigay de étéw i
gono nuwe. 31 Non ténoroén i de kuyugén
mano, “I Nga i Kéilawane, sani Begéne,
fékéfo dob de étéw moso sani de sébanil
Begén. Atin féléhué ro Begén. Endob amuk
méifus i téléwe gétérésangan, tébuleu.”

32 Endob bé béno gai, i de kuyugén énda
énggésobuto roy béréhé Jesuse. Atin mégilak
ro de ménginsa ké ati atag ne.

33 Atin méntaus ro taman énggumah
ro dob ingéde Kafernaum. Atin amun
énggérahur ro dob lawie diyo, i Jesuse
ménénginsa dob de kuyugén mano, “Ati
funa kome séédél dob de lowoh aguwon?”

34 Endob mémala ro sémumbul non amun
diyo ro séna lowoh aguwon, ménséédél ro
ké ati isuwe bero toow fo gérotor. 35 Tidéw
béno, i Jesuse ménsar brab ténawagén i de
folo bra ruwo gétéw do kuyugén mangéy
dob Beene. Atin ménbéréh dob berowe
mano, “Amuk wén i ségétéw témayan toow
fo gérotor, ay niy fatute rigoné no. Fatut
térifantad brab waléy ségétéw sugu-suguéy
kéluhanay de dumo no.” 36 Tidéw béno,
éndot Jesusey ségétéwe nga brab féndiyoén
dob adafa ruwe. Atin sénfifi Jesuse brab
ménbéréh dob berowe mano, 37 “Fiyon atiy
étéwe témayakuf bé ngae loo bé ni sabaf
bé kéunur ne Begén, tayakufé no so Begén.
Brab atiy témayakufe Begén, tayakufé no soy
Tuluse ménféuwit Begén.”

38 Atin ménbéréh i Juane mano,
“Maistéro, énggito gey i ségétéwe étéw
démédél do saitan nusarén i dawét me.
Endob génlé gey non békén dumo tom.”

39 Bang Jesuse, “Kagom géléén de. Non
amuk wén i rémigo mékégaif usaré noy
dawét guwe, énda magadén émbéréh tete
fantag bé Begéne. 40 Non i békéne sébanil
betom, dumo tom. 41 Béréhé ku begom
i toowe, buluk wén i témabang begom,
fiyon iraya no saén begom ségétabu wayég
inémén sabaf begomey de kuyug gu, tintu
gédoté noy barase moso.

42 “Endob amuk wén i émfésala bé
ségétéwe loo bé ni nga munur dob Begéne,
toow fo gétimal i kékukume de. Mélaw mas
na fiyo dob beene ké ibérén dob dogote
iképton dakél batéw i reer ne. 43-44 Mélaw
amuk sébaan bé kémér mey émfésalae
beem, kélengém. Non mas na fiyo ké
gédoté moy umule magufusa ségébala saén
i kémér me, bé géangéy go dob uleono
emferno ké ruwoy kémér me. Non diyo
dob emfernowoy de sofot énda méléhu ro,
brab i aféye énda méfandaén. 45 Atin amuk i
funa muwe mésala i sébaane bé sékéy me,

kéléngém. 46 Non mas na fiyo ké gédoté
moy umule magufusa ségébala saén i sékéy
me, bé géangéy go dob emfernowo, ruwoy
de sékéyém. 47 Atin amuk ségébala bé
moto muwey funa muwe mésala, lésitém.
Non mas fiyo ké géahur go dob kéfégulów
i Tuluse ségébala saén i moto muwe, bé
géangéy go dob emfernowo ruwoy de moto
mo. 48 Non diyo dob emfernowoy de
sofot énda méléhu ro, brab i aféye énda
méfandaén.
49 "Atin i aféye fédiyoén moso dob
kéluhanane ségilów bé timuse fédiyoén dob
amaéne.
50 "I timuse fiyo, non émféfiyo bé amaéne.
Endob buluk mékédan i kétasik ne, éndaén i
nonomén brab éndaén géséfule i kétasik ne.
Atin ségilów so bé ni, i de rigoné kom fatut
géiring bé timuse inok émféfiyo gom bé de
étéw. Atin békén fatut sékérit gom."

10

Fantag bé késégélake

1 Tidéw béno, ménagéw i Jesuse tidéw
Kafernaum mangéy dob sakuf i dakéle
ingéd Judea brab dob difar i wayége Jor-
dan. Atin diyo médooy de ménangéy sélimud
man dob Beene. Atin ténoroén bero loo bé
adat ne.
2 Atin wén i de Fariseo ménangéy dob
Jesuse inok téngkadé ro inok gébérého noy
békéne katabuwan. Mélaw fénénginsaa ro
maro, "Aw fakay dob kitab tome ké i lagéye
gélaké noy bawag ne?"
3 Atin séménumbul i Jesuse mano,
"Ati sugu Moisese dob kitabe fantag bé
késégélake?"
4 Atin séménumbul i de Fariseo maro,
"Ténungkas Moisesey lagéye gémélak bé
bawag ne amuk irayén i sulate bé
késégélake."
5 Endob ménbéréh i Jesuse dob berowe
mano, "I funa Moisese ténungkasén be-
gom ségélak non métégas i de atur gom.
6 Endob dob féganayo bé kélimbage bé
kéilawane, rénigoy Tulusey ségétéwe lagéy
brab ségétéwe libun. 7 Atin been i niy
funay lagéye tagaké noy abay ne brab
idéng ne atin sétafik bé bawag ne. 8 Atin
i ruwowe ni gétéw waléy sébaan. Mélaw
éndaén ruwo ro gétéw, éndob ségétéw saén.
9 Mélaw buluy fénwaléy i Tuluse sébaan, énda
fakayén séfériyaséy étéwe."
10 Atin i de kuyug Jesus, amun ménule
ro ménahur ro dob lawie bero Jesuse,
ménénginsa ro dob Beene fantag bé
késégélake. 11 Atin séménumbul mano,
"Fiyon atiy lagéye gémélak bé bawag ne atin
mawag man ségiyo libun, léménamfa, brab
ménsala dob sunguwe bawagén. 12 Atin
amuk wén i libun génlakén i bawag ne atin
mawag ségiyo lagéy, léménamfa."
13 Wén i no sébaan fuweh, wén i do
étéw nuwit roy de nga ro dob Jesuse inok
féfiyoné no bero. Endob i de kuyugén génlé
roy de étéw ni, non marok énda fiyo no
ké félugotén i Maistérowe. 14 Endob amun
énggito noy rénigoy de kuyugén, ménkérit
i Jesuse. Atin ménbéréh dob de kuyugén
mano, "Fédaya gom i de nga mangéy dob
Begéne. Brab kagom alangén bero non i
de étéw sémarig loo bé késarig i de ni nga,
féguléwoy Tuluse bero. 15 Béréhé ku begom
i toowe, buluk i késarig i ségétéwe békén loo
bé késarig i ngae, énda féguléwoy Tuluse de."
16 Tidéw béno, sénfifi noy de nga brab ténégé
noy de ulów ro féfiyoné no bero.

I kawasawe étéw

17 Atin amun i ro Jesuse méntaus ro
magéw, wén i ségétéwe lagéy ménséfégéta
mangéy dob Jesuse brab ménlingkuwéd dob
adafa nuwe. Atin ménénginsa mano, "Fiyo
Maistéro, ati rigoné kuwe inok gédoté kuy
umule magufusa?"
18 Séménumbul i Jesuse mano, "Sedek
fédawété mo Begén fiyo? Enda i ségiyo
fiyo saliyu saén bé Tuluse. 19 Gétiga moy
de sugu. Kago mémélehu, kago lémamfa,
kago ménakaw, kago uretén i dumo muwe
bé békéne toow, kago lémiful, brab fégadata
moy boh me brab idéng me."
20 Séménumbul i lagéye ni mano,
"Maistéro, i kéluhanay de ni nodoro ku tidéw
féganay klohu de séna."
21 Atin ténéngténg Jesuse brab ménimu
de. Atin ménbéréh mano, "Sébaan i kulange
beem. Ule go brab fébéléyém i kéluhanay
éntingayéne kaam atin irayém i kurtae dob
de méskinan. Atin mélaw kawasa go moso
dob lawayo. Tidéw béno, énggonén, odor
go Begén." 22 Amun énggélingooy étéwe niy

ni, énggiton ménwaléy tete i fédéw ne. Atin ménagéw loo bé nan, non toow fo kawasa.
23 Tidéw béno, i Jesuse méniling-iling dob de kuyugén brab ménbéréh dob berowe mano, “Toow fo mérégén i kéahur i de kawasa dob kéféguléw i Tuluse.”
24 Atin i de kuyugén ménggaif ro bé ni bénréh Jesuse. Gido loo, féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “Do kuyug gu, toow fo mérégén i kéahure dob kéféguléw i Tuluse.
25 Mas na mélémuy kéahur i dakéle ayam dob tosong i darume bé ségétéwe étéw kawasa dob kéféguléw i Tuluse.”
26 Tidéw béno, ménumanan i kégaif i de kuyugén brab ménsébéréh ro maro, “Ati mélaw i de fakay méfukas?”
27 Atin ténéngténg Jesuse bero brab séménumbul mano, “Amuk dob rigonéy kéilawane saén, énda fo fakayén. Endob i Tuluse gérigono no, non fakay gérigonoy Tulusey kéluhanane.”
28 Tidéw béno, ménbéréh i Pedrowe mano, “Ténagak gey i kéluhanane atin ménfuray gey Beem.”
29 Atin bang Jesuse, “Béréhé ku begom i toowe, i ségétéwe témagak bé lawi ne, taloo no de dumo no sétiman idéng, taloo no do lukésén, taloo no do ngaén, taloo no fantadén inok ureté noy Fiyowe Uret fantag bé Begéne,
30 gégédot toow na fo médoo bé de ni do gai. Gégédot mératuh takéf bé de lawi, brab dumo no sétiman idéng, brab do lukésén, brab do ngaén, brab do fantadén. Atin saliyu na bé nan, gédoté noy umule magufusa dob de gai moso. Endob amuk dini séna, férasayén sabaf bé Fiyowe Uret.
31 Endob i de médoo do énggéétah béleewe ni, do géfuray moso. Atin i de médoo do énggéfuray béleewe, waléy do géétah moso.”

Nuret Jesusey fantage bé kélého ne

32 Atin i Jesuse beroy de kuyugén, amun diyo ro dob aguwone mangéy dob Jerusalem, ménagéw i Jesuse dob métah ruwe. Atin ménggaif i de kuyugén brab ménggilak i de ménfuray bero, non magéw ro mangéy dob Jerusalem. Atin i Jesuse nuwitén man i de folo bra ruwo gétéw do kuyugén, inok sébero-bero saén, brab bénréhén beroy ati mérigowe moso dob Beene.
33 Ménbéréh mano, “Fégélingo gom, mangéy tom Jerusalem. Diyo, i Begéne, sani Nga i Kéilawane, irayu dob de odoroy de fadi brab dob de témoro bé kitabe. Atin kukumé ro Begén méléhu. Tidéw béno, atéé ro Begén dob de békén Judio.
34 Atin i de békén Judio, diyangkaé ro Begén, brab duraa ro Begén, brab badasé ro Begén, brab féléhué ro Begén. Endob amuk méifus i téléwe gétérésangan, tébuleu.”

I ongoté ro Santiagowe brab Juane

35 Tidéw béno, i Santiagowe brab Juane, sani de nga Sebedeo, téningé roy Jesuse. Atin ménbéréh ro maro, “Maistéro, wén i ongoté keye dob Beeme rigoné mo.”
36 Atin bang Jesuse, “Ati kétaya kome rigoné ku begom?”
37 Atin séménumbul ro maro, “Amuk Beem i méguléwe moso brab mésar go dob saray mégulówe, tungkasém so begey mésar dob sékulo muwe ségétéw i fingée dob kuwono muwe brab ségétéw i fingée dob biwong me.”
38 Endob ménbéréh i Jesuse dob berowe mano, “Enda gétiga kom i ongoté kome. Aw gagané kom i de émfasang mérigo dob Begéne séko? Aw gagané kom i kéléhue loo bé mérigowe dob Begéne?”
39 Atin séménumbul ro maro, “Hoo, gagané key.”
Atin bang Jesuse bero, “Toow, mérasayu fo séko toow, atin mérasay gom so. Atin féléhuénu, atin féléhuén gom so.
40 Endob békén Begén i mémilie bé ati mésare fingé dob kuwono kuwe taloo no fingé dob biwong guwe. I de ni saran kay de étéw fénémili i Abay guwe Tulus mésar diyo.”
41 Atin i de folo gétéw dumo do kuyugén, amun énggélingoo roy ni ongoté ro Santiagowe brab Juane, ménkérit ro bero.
42 Mélaw ténawag Jesusey kéluhana ruwe inok sélimud ro, brab ménbéréh dob berowe mano, “Gétiga kom i de étéw kun odoron, wén i atura ro bé de étéw brab mégulówon bero.
43 Endob békén loo bé niy begome. Amuk wén i ségétéw begom méuyot waléy odoron, fatut waléy sugusuguéy kéluhanay de dumo no.
44 Atin amuk wén i ségétéw begom méuyot waléy gérotor, fatut térifantad.
45 Non fiyon i Begéne

sani Nga i Kéilawane, énda ménangéyu dini inok wén i do sugu-sugué ku. Yamula ménangéyu dob duniyae ni inok waléyu sugu-suguén brab inok iray guy umul guwe fégéfukas bé médoowe étéw dob de sala ro."

Nuwa Jesusey langaféne

46 Atin énggumah i ro Jesuse dob ingéde Jeriko. Atin amun méntaus ro ménagéw tidéw diyo beroy dakéle do ménlimud étéw, ténaraa roy ségétéwe étéw langafén ménsar dob doror i aguwone mongot limus. I dawét ne Bartimeo, nga Timeo. 47 Atin amun énggélingoo noy Been i Jesuse tidéw Nasaret témara, téménawag métanug mano, "Jesus, séfu Datu Dabid, fégédaw go begén!"

48 Médooy de étéw génlé ro maro, "Kago selekén!" Endob taus so mékes toow na fo métanug mano, "Séfu Datu Dabid, fégédaw go begén!"

49 Atin téménrén i Jesuse brab ménbéréh mano, "Tawag gom i étéwa nan."

Mélaw ménbéréh ro dob langaféne ni maro, "Oror go! Tindég go non tawagé Jesuse beem."

50 Mélaw kénda noy géruwowe lafin bé kégal ne brab ménagayas téménindég brab ménagéw mangéy dob Jesuse.

51 Atin fénénginsaa Jesuse mano, "Ati kétaya muwe rigoné ku dob beeme?"

Séménumbul i langaféne ni mano, "Maistéro, méuyotu ké gégitowu damén."

52 Atin ménbéréh i Jesus mano, "I kéféginugut mey funa muwe ménadi-adi. Na, ule gon." Sonom béno, énggégito nén i lagéye ni, atin ménfuray bé Jesuse dob aguwone.

11

I kéahur Jesuse dob Jerusalem

1 Amun i Jesuse brab de kuyugén gédét ron dob ingéde Jerusalem, énggégumah ro dob sébaane tuduk féndawét Olibo, gédét dob de ingéd féndawét Betfage brab Betania. Atin sénugu Jesusey ruwowe gétéw bé de kuyugén inok métah ro magéw. 2 Atin ménbéréh dob berowe mano, "Taus gom agéw mangéy dob nan ingéd gésaréwo kom. Buluk gégumah gom diyo, gito gom i natiwe kuda nikét, énda sénay énggékuda de. Ukoh gom brab uwit gom dini. 3 Buluk wén i ménginsa dob begome, 'Sedek rigoné kom i ni?' béréh gom de, 'Kailangay Kadna tome, atin féséfuleén so magad.' "

4 Mélaw ménagéw ro brab énggito roy natiwe ni kuda dob no ingéd, diyo dob aguwone nikét dob béngaway sébaane lawi. Amun nukoh ron, 5 i de étéw diyo ménénginsa ro maro, "Sedek ukohé kom i kudaa nan?"

6 Atin séménumbul ro loo bé kébéréh Jesuse de bero. Mélaw fénagéw i de étéw bero muwit bé natiwe ni kuda. 7 Atin nuwit ro mangéy dob Jesuse. Brab namféno ro bé de kégal ro. Atin kénudaa Jesuse. 8 Atin médooy de étéw bénékah roy de dumo bé de kégal ro dob aguwo Jesuse fégito roy kébasana ruwe de. Atin wén soy de étéw bénékah roy de daun kénléng ro dob de kayéw dob de safad. 9 Atin i de méntah do étéw brab de ménfuray, ménkes ro maro, "Dayéwé tom i Tuluse! Féfiyonéy Tuluse damén i ni étéw gégumah tidéw dob Kadnane. 10 Féfiyonéy Tuluse damén i kéféguléw ne émfétaus bé kéféguléw i séfu tome Datu Dabid. Dayéwé tom i Tuluse!"

11 Atin méntaus i ro Jesuse mangéy Jerusalem. Amun énggumah ro diyo, ménangéy i Jesuse dob lawi i Tuluse. Atin amun énggilidén ténéngténgén i kéluhanay de languntaman diyo, ménsut atin ménséfule mangéy Betania beroy de folo bra ruwo gétéw kuyugén, non témégénén.

12 Atin dob sébaane de fuweh, bé lala ruwe magéw tidéw Betania mangéy Jerusalem, mélayaf i Jesuse. 13 Atin énggékulaya no tidéw mérayu i kayéwe féndawét igos méramfung i dau nuwe. Mélaw nangéyén lénangu kinok wén i onokén. Endob amun énggumah, énda i ségiyo énggito no saliyu bé de dau no, non békén séna gaiy no do kayéw igos mégonok. 14 Atin ménbéréh dob ni kayéw mano, "Tidéw béleewe ni, éndaén i géama bé onok me féruman." Atin énggélingooy de kuyugén.

Dénédél Jesusey de démagang dob lawi i Tuluse

15 Amun énggumah i ro Jesuse dob Jerusalem, méntaus so dob lawi i Tuluse.

Amun ménahur, dénédélén i de étéw démagang brab do méléy-méléy diyo. Atin bénluweén i de ahayay de lémuluk kurta brab ténuwarén i de saray de émfébéléy do fégétulak do marafati. 16 Atin énda fédayaé no de ké wén i étéw muwit do éntingayén témara dob fésayaway lawi i Tuluse ni. 17 Atin ténoroén i de étéw mano, “Ménsulat dob Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, ‘I lawi guwe, fédawétén lawi gonon démasal kay kéluhanay de étéw.’ Endob fénwaléy gom lawi i de ménakaw.”

18 Atin i de odoroy de fadi brab de témoro bé kitabe énggélingoo roy ni. Mélaw sénalikél roy fiyowe kéfélého ro de. Non ménggilak ro bé Jesuse non ménggaif i de ni médoo do étéw bé kétoro ne.

19 Atin amun sémingkufén, méntékédan i Jesuse brab de kuyugén tidéw dob Jerusalem.

20 Atin bé géfuwéne de, bé lala ruwe magéw dob aguwone, énggito roy kayéwo no féndawét igos ménggangu taman dob de darirén. 21 Atin i Pedrowe, énggétédémo noy ati ménrigowe. Mélaw ménbéréh dob Jesuse mano, “Maistéro, téngténgém. I kayéwo diyo fénémulaém, ménggangu.”

22 Atin bang Jesuse, “Sarig gom dob Tuluse. 23 Béréhé ku begom i toowe, fiyon udenén méréhon bé tuduke ni mano, ‘Angéy go dob dogote’, atin énda ruwo-ruwoy fédéw ne, éndob méginugut bé kébéréh ne méagéwon, méagéwon ba. 24 Mélaw béréhé ku begom, fiyon udenén ongoté kom ké démasal gom, féginugut gom bé gédoté kom, atin gédoté kom ba. 25 Atin amuk démasal gom, fésagada kom i étéwe ménsala dob begome, inok i Abay gome Tulus fésagada no soy de sala gom. 26 Non amuk énda fésagada kom i de dumo gom, i Abay gome dob lawayo, énda so mon fésagada no begom bé de sala gom.”

27 Atin ménséfule man i ro Jesuse dob Jerusalem. Atin amun diyo séménugud i Jesuse dob lawi i Tuluse, i de odoroy de fadi brab de témoro bé kitabe brab de odoroy de Judio, ménfégédét ro dob Jesuse. 28 Atin fénénginsaa ro maro, “Béréhém begey ké ati atura muwe rémigo bé de ni? Ati ménirayे Beem kuwagib?”

29 Sénumbulo Jesuse bero mano, “Sémuliu ménginsa dob begome. Amuk sémumbul gom, sémumbulu so ké ati tidéwoy kuwagib guwe rémigo bé de ni. 30 Béréh gom Begén, ati séménugue bé Juane inok mautis, Tulus loo ké étéw saén?”

31 Atin i de odoroy de Judio séédél ro maro, “Amuk béréhé tom ‘Tidéw dob Tuluse’, fénginsaa no betom ké sedek énda fénéngintoowo tom i Juane. 32 Endob buluk béréhé tom, ‘Tidéw dob étéwe’, mékérit i de étéw betom.” Non mégilak ro bé de étéw non féngintoowoy de étéw i Juane sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne. 33 Mélaw séménumbul ro dob Jesuse maro, “Enda gétiga key de.”

Mélaw bénréh Jesuse mano, “Enda so béréhé ku de begom ké ati ménirayane Begén kuwagib rémigo bé de ni rigoné ku.”

12

I binuwayae fantag bé de tete témalima

1 Tidéw béno, téménoro man i Jesuse binuwaya. Ménbéréh mano, “Wén i ségétéwe étéw wén i safadén nohoko no do ubas. Atin bénunsudo no kayéw fénggélangkatén de lémiwét, brab kéménalut fédéngon bé fégékérése bé wayég i de onokén. Brab réménigo tambala. Tidéw béno, féntalimaén bé de ségiyo étéw, brab ménagéw mangéy dob mérayue ingéd. 2 Amun énggégumah i gaiy kékétéwe de, séménugu ségétéw sugu-sugué no inok gédoté noy kaane de baad bé de onokén. 3 Endob i de témalima bé ni safad génamak ro brab lénubag roy ni sugu-suguén. Brab fénule ro énda i suwaréw nuwitén. 4 Tidéw béno, i gefee bé safade sénugu non man i géruwowe sugu-sugué no. Endob i de témalima bé safad ne, fénali roy ulév ne brab fénémala ro. 5 Tidéw béno, i gefee sénugu non man i gétéléwe sugu-sugué no. Endob i de témalima bé safad ne, fénléhu ro. Loo so bé noy kérigo ruwe bé de médoo do sugu-suguéy gefee bé safade ni. Wén i do lénubag ro de, wén soy dob fénléhu ro de. 6 Tidéw béno, i gefee bé ni safad, wén nay ségétéwe sénuguén, sani kénimuo nuwe ngaén lagéy. Mélaw sénuguén mangéy dob berowe non fénggitungén mano, ‘Fégadata roy nga guwe.’ 7 Endob amun énggitoy de témalima bé safad ne, ménsébéréh-béréh ro

maro, ‘Been i niy nga i gefee bé ni safad. Féléhu tom inok gékatom i ni safad.’ 8 Mélaw génamak ro atin fénléhu ro, brab nibér ro dob liyuy safade ni.”

9 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “Ati rigonéy gefee bé safade ni dob de ni téménalima bé safad ne? Angéyé no féléhuén bero. Brab irayén man dob ségiyowe témalima. 10 Aw énggébasana kom i ni Ménsulat Kébéréh i Tuluse mano, ‘I batéwe nikaay de réménigo bé lawie, been i ménwaléye toow na fo balilaga fiyo batéw. 11 I ni rénigoy Kadnane ula-ula, atin mégaif tom de.’ ”

12 Atin i de odoroy de Judio, ténulama ro kénéfo i Jesuse non énggébéla dob berowey ni binuwaya. Endob énda fakayén non mégilak ro bé de médoo do étéw. Mélaw ténagak roy Jesuse brab ménagéw ro.

Fantag bé buwise

13 Tidéw béno, i de odoroy de Judio sénugu roy de Fariseo brab de kuyug Herod mangéy dob Jesuse inok téngkadé ro émbéréh bé békéne katabuwan. 14 Mélaw ménangéy ro dob Jesuse ménginsa maro, “Maistéro, gétiga key toow i kétoro me. Brab métintu go, énda i isu ramigo mo bé de étéw. Endob toroé moy toowe fantag bé kétayay Tuluse toow. Mélaw béréhém begey, aw fatut ba mayad gey buwis dob Sesare sani datue dob Roma taloo no énda?”

15 Endob énggétiga Jesusey akar ruwe, mélaw bénréhén bero mano, “Sedek férudio kom Begén? Uwitonu sélafin félatah, brab féténgténg gom Begén.”

16 Amun niraya ro de, ménénginsa i Jesuse mano, “Ati gefee dawét brab falas gito gom dob nan?”

Séménumbul ro maro, “Ka Sesar.”

17 Tidéw béno, bénréh Jesuse mano, “Iray gom dob Sesarey ka Sesare. Atin iray gom dob Tulusey kay Tuluse.” Atin toow ro fo ménggaif bé kébéréh Jesuse ni.

Fantag bé kétébulee

18 Atin wén i de Saduseo ménangéy ro dob Jesuse. I de Saduseo do étéw énda méngintoow ro bé kéfétébule i Tuluse bé de étéw moso. 19 Atin ménénginsa ro dob Jesuse maro, “Maistéro, sénulat Moisese betom i kukumane bé buluk i ofo i étéwe ménléhu, brab énggéféledo noy bawag ne, énda i nga ro, fatut bawagéy tuwaréy ne inok wén i séfu i ni étéw bé tuwaréy ne. 20 Ufama, wén i fitéw gétéw sétuwaréy falan lagéy. Brab i ofoe de ménawag. Tidéw béno, ménléhu énda i nga ro. 21 Tidéw béno, i géruwowe de bénawagén soy bawage fénled i ofo ne. Atin ménléhu so énda soy nga ro. Ségiléw soy ménrigowe dob gétéléwo ruwe. 22 Atin ségiléw so dob kéluhana ruwe. I fitéwo no gétéw énggébawaga roy ni libun éndob ménléhu ro kéluhanan énda i nga ro. Tidéw béno, ménléhu soy ni libun. 23 Mélaw bé gaiy kétébule i kéluhanay de étéw moso, ati isuwe bawag i ni libun bé ni fitéw gétéw sétiman idéng? Non énggébawaga no bero kéluhanan bé méuyag ro de séna?”

24 Séménumbul i Jesuse mano, “Toow fo békén katabuwan i kéfégitung goma nan, non énda gétiga kom i de Ménsulat Kébéréh i Tuluse taloo noy barakat ne. 25 Non amuk tébule i de étéw, éndaén sébawag ro. Non ségiléw ro bé de télaki diyo dob lawayo. 26 Atin i fantage bé kétébulee, aw énda énggébasana kom de dob librowe sénulat Moisese fantag bé mérinoe kayéw? Non diyo ménsulat i bénréh i Tuluse dob Moisese mano, ‘Begén i Tuluse féngadafé Abrahame, Isake, brab Jakobe.’ 27 I atag i ni, i Tuluse féngadaféy de méuyag étéw, békén do ménléhu. Mélaw tintu békén katabuwan i kéfégitung gome.”

I toowe na fo gérotor sugu

28 Diyo soy ségétéwe témoro bé kitabe brab énggélingoo noy de ni do étéw séédél bé Jesuse. Atin amun énggétiga noy toow fo fiyoy késumbulo Jesuse bé de Saduseo, ménfégédét dob Jesuse brab ménénginsa mano, “Ati isuwe bé de sugu dob kitabe toow na fo mélaga?”

29 Atin séménumbul i Jesuse mano, “Ay niy toowe na fo mélaga sugu: ‘Fégélingo gom do Judio, i Kadna kome Tulus sébaan saén. 30 Féimu go bé Kadnane Tulusém bé kéluhanay fédéw me, brab bé kéluhanay kamatu me, brab bé kéluhanay itunga muwe, brab bé kéluhanay bagér me.’ 31 Atin ay niy géruwowe sugu: ‘Féimu go bé de dumo mo ringon so bé kéimu me bé kaame lowoh.’ Enda i ségiyo sugu gérotor na bé de ni.”

32 Atin ménbéréh i témoroe bé kitabe
dob Jesuse mano, “Fiyoy kébéréh ma nan,
Maistéro. Toow i no bénréhém sébaan
saén i Tuluse brab énda i ségiyo saliyu bé
Beene. 33 Atin fatut féimu tom bé Tuluse
bé kéluhanay fédéw tome, brab bé kéluhanay
itunga tome, brab bé kéluhanay bagér tome,
brab fatut féimu tom bé de dumo tom
ringon so bé kéimu tome bé de katome
lowoh. Toow na mélaga i de ni ruwo sugu
bé kéluhanay ténuwége ténulak do ayam brab
do nirayén dob Tuluse.”

34 Atin énggétiga Jesusey fiyoy késumbul
i ni lagéy. Mélaw ménbéréh dob ni lagéy
mano, “Magad saén i kéféguléwoy Tuluse
beem.” Atin tidéw béno, énda nay ségétéw
ménbaraw ménénginsa dob Beene.

35 Amun téménoro i Jesuse dob lawi i
Tuluse, ménénginsa mano, “Ati kéfanu-fanu
nuwe ké béréh i de témoro bé kitabey Kris-
towe séfu Dabid saén? 36 Non fénbéréh
i Rémogor i Tuluse bé Dabide mano, ‘I
Kadnane ménbéréh dob Kadna kuwe, sar
go dob kuwono kuwe, taman témabanu bé
de sébanil Beem.’ ” 37 Atin féntaus Je-
susey kébéréh ne mano, “Amuk féndawét
Dabidey Kristowe ‘Kadnan’, ati kéfanu-fanu
Kristowe séfu Dabide saén?”

Atin i dakéle ménlimud do étéw ménoror
ro mégélingo bé kétoro Jesuse. 38 Atin
ténoroén bero mano, “Ingat gom bé de
témoro bé kitabe non méuyot ro sugud-
sugud bé de toow fo fiyo kégal ro, brab
méuyot ro fégadatan ségifaén dob de
fadiyan. 39 Brab méuyot ro mésar dob de
fiyo saran dob de lawi féngadafan brab dob
de kanduli. 40 Endob lafisé roy de libun
baléw inok afasé roy de lawi ro. Tidéw
béno, démasal ro bé de métaah kédasal dob
téngaangay de étéw non marok médirung i de
ni tete rigoné ro. Endob i ni do étéw toow
na fo gétimal ké mékukum ro moso.”

41 Wén i no sébaan fuweh, amun diyo
i Jesuse dob lawi i Tuluse, ménsar gédét
dob ahurone kurta. Atin ténéngténgén i
de étéw lémawu bé kurta ruwe. Médooy de
kawasa do étéw léménawu ro médoo kurta.
42 Tidéw béno, énggito no soy ségétéwe libun
baléw méskinan. Enggumah i ni baléw brab
ménray saén ruwo lafin furo kurta tintu
énda balilagaén. 43 Atin i Jesuse ténawagén
i de kuyugén mangéy dob Beene, brab
mano bero, “Béréhé ku begom i toowe,
i ni méskinan libun baléw maak mas na
médooy niray ne bé kéluhanay de dumo étéw
kawasa. 44 Non i de ni étéw do kawasa,
ménray ro saén kloh tidéw dob de médoo
kurta ro. Endob i ni baléw éntéyén i
kéluhanay kurta ne fégéfaguyagén.”

13

Fantag bé tamfaday duniyae

1 I lala Jesuse mésut tidéw dob lawi i
Tuluse, i ségétéwe bé de kuyugén ménbéréh
dob Beene mano, “Téngténgém, Maistéro.
Toow fo dakél i de ni batéw fénggérigo bé de
lawi i Tuluse ni, mélaw toow fo fiyoy de ni
lawi.”

2 Endob ménbéréh i Jesuse mano, “I de
dakél ni do lawi, gégumah mosoy gaiwe i
kéluhanane gito gom mébinasa. Brab fiyon i
de batéw fénggérigo de, émbéragar ro.”

3 Atin amun diyo i ro Jesuse ménsar dob
Tuduke Olibo, dob gatagay lawi i Tuluse,
fénénginsaa ro Pedrowe brab Santiagowe
brab Juane brab Andrese sébero-bero saén.
4 Ménénginsa ro dob Jesuse maro, “Kédiron
mérigoy de ni, sani kébinasay lawi i Tuluse?
Brab ati fégélolonone de bé ni gai ké gédétén
gégumah?”

5 Atin séménumbul i Jesuse mano, “In-
gat gom inok énda i méfagakaran begom.
6 Non médoo mosoy de étéw gégumah us-
aré roy dawét guwe, brab émbéréh ro
maro, ‘Begéney Kristowe’. Atin médooy
de géfagakara ro. 7 Atin kagom mégilak ké
gélingoo kom i de sétiboh brab fantag bé
de gira. I kéluhanay de ni mérigo, éndob
békén sénay niy tamana nuwe. 8 I de ségiyo
ingéd sétiboh ro bé de ségiyo ingéd. Brab
i de ségiyo sakuf fangangaturan sétiboh ro
bé de ségiyo. Atin wén mosoy do luba dob
de médoo do gonon, brab lénggob. I de
ni mérigo ségiléw bé ségétéwe obor libun
kéararan non been sénay niy féganayay rasay
ne.

9 “Endob ingat gom, non kéfoén gom
moso brab uwitén gom dob adafay de
kémukum. Atin mébadas gom moso dob
de lawi féngadafan kay de Judio. Brab
uwitén gom dob adafay de datu brab do
mégulew inok kukumén gom sabaf begom

i do kuyug gu. Endob been i niy gaiy kéuret gome bé Fiyowe Uret dob berowe.
10 Atin bé énda séna gégumah i tamanane,
i Fiyowe Uret kailangan uretén na métah
dob kéluhanay ingéde. 11 Atin amuk kéfoé
ro begom brab uwitén gom dob adafay
kémukume, kagom émbuku fantag bé atiy
késumbul gome. Non amuk diyo gomén,
béréh gom saén i atiy iraye dob begome
fatut késumbul gom. Non i kébéréh gome
bé béno, békén tidéw dob de itunga kom.
Yamula fébéréh i Rémogor i Tuluse begom.
12 Atin bé béno, wén i do étéw iray roy de
dumo ro sétiman idéng inok féléhuén. Loo
so bé niy rigonéy de lukés, féféléhu roy de
nga ro. Loo soy de nga féféléhu roy de
lukés ro. 13 Atin i kéluhanay de étéw mérarék
begom sabaf bé kéunur gome Begén, éndob
ati fédaydaye munur taman dob tamfadane,
beeney méfukase.

14 “Atin gito gom i ‘Mékésirang-sirange
Surga’ diyo dob mékétéfuwe gonon békén
fatut gonon. (Fégésobut i masawe.) Amuk
mérigoy ni, i de étéw bati dob Judea, fatut
ro méraréy dob de tuduk. 15 Atin bé béno,
i étéwe diyoén dob liyuy lawi ne, éndaén
fatutén séminggula bé urase mahur dob
lawie inok uwité noy de tamukén. 16 Atin
bé béno, i étéwe diyo dob safad ne, éndaén
fatutén mule inok angéyé noy géruwowe
lafin kégalén. 17 Bé do no do gai, toow
fo mékégédaw-gédaw i de libun obor brab
de libun mériton. 18 Dasala kom inok
énda mérigoy de ni dob gaiwe mélégéney.
19 Non bé no do gai, toow na fo gétimal i
kérasay i de étéw, sani kérasaye énda sénay
énggéagéw de tidéw féganay bé kélimbag i
Tuluse bé duniyae taman so béleewe ni.
Atin énda na moso i géréféng de. 20 Atin
amuk énda féfokoéy Kadnaney do no gai,
énda nay kéilawan méuyag. Endob sabaf bé
de fénémilién do étéwén, féfokoé noy do no
gai.

21 “Atin amuk wén i émbéréh dob begome
mano, ‘Téngténg gom, ay niy Kristowe!’
look ‘Téngténg gom, ay diyoo!’ kagom un-
uron de. 22 Non wén i do tugién do étéw
gégumah brab béréhé ro bero kun i Kris-
towe taloo no sarigoy Tuluse. Atin gérigo
ro do mékégaif brab do tanda, inok fégakara
roy de fénémili i Tuluse do étéw ké fakay.
23 Mélaw ingat gom. Bénréh gun begom i
kéluhanay de ni bé énda séna mérigo no.

24 “Bé do no gai moso, amuk gilid i dakéle
ni késélibug, waléy délémon i térésange brab
éndaén réméndaw i térésang kélungonone.
25 Atin i de gitoon médagdag ro tidéw dob
lawayo, brab i de éntingayén dob lawayo
mékuyung. 26 Tidéw béno, i Nga i Kéilawane,
sani Begéne, téfégitowu tidéw dob lawayo
dob de rawén toow fo barakatan brab
réméndaw. 27 Atin sugué kuy de télaki gu
mangéy dob séngae gonon dob duniyae ni.
Atin séfélimudé kuy de fénémili i Tuluse do
étéw tidéw dob tamanay fantade brab dob
lawayo.”

28 Tidéw béno, nuret Jesuse beroy ni bin-
uwaya mano, “Fégitung gom i de kayéw.
Dini dob betome ni, sonom lémbud i de
fongoy kayéwe brab émféantu daun, gétiga
kom gédétén i basa médufe. 29 Loo so bé
ni amuk gito gom i de ni bénréh gu bé
gétahe mérigo, gétiga kom gédétén i késéfule
guwe. 30 Béréhé ku begom i toowe, i de
étéw méuyag béni, énda méléhu ro taman
mérigoy de ni. 31 I lawaye brab fantade
méalfa, éndob i kébéréh guwe énda méalfaén.

32 “Endob i gaiwe mérigoy de ni, énda i
gétigan de, fiyon foy de télaki dob lawayo,
fiyon i Begéne, sani Nga i Tuluse. I Abaye
Tulus saén i gétigane de. 33 Ingat gom,
brab tulik gom, non énda gétiga kom de
ké kédiron i kégumah i ni gai. 34 Ségilév
bé ségétéwe ménagéw tidéw dob lawi ne
mangéy dob ségiyowe ingéd. Atin sénarigén
i lawi ne dob de sugu-sugué no. Mélaw
wén i galbék fatut rigonéy de sugu-sugué
no. Atin bénréhén dob sugu-sugué nuwe
dob béngawane mantay brab békén fidong.
35 Mélaw ingat gom, non énda gétiga kom
i gaiwe séfuleu, ségilév bé de sugu-suguén
énda gétiga roy gaiwe séfule i gefee bé lawie,
ké témégén, look kérara kélungonon, look
ukoro i de manok, look géfuwén. 36 Kinok
métékow i kégumah ne atin gito no bero
fidong. Enda fatut mérigo no dob begome.
37 Mélaw béréhé ku begom brab dob de
kéluhanay de étéw so: Tulik gom.”

14

1 Bé béno gai, ruwo séden gétérésangan
i méifuse tidéw béno gégumah i kékanduli i
de Judio féndawét “Témara”. Bé no kanduli,
amaé roy fane énda i fénggéféé́ruk de. Atin i
de odoroy de fadi brab de témoro bé kitabe
sélédé roy ati kékéfo ruwe bé Jesuse brab
féléhué ro. Endob méuyot ro de rémigo ké
énda gétigay de ségiyo de étéw. 2 Ménsébéréh
ro maro, “Enda fakayén ké rigoné tom ké
kanduli tom, kinok mésélibug i de étéw.”
3 Wén i no sébaan fuweh, diyo i Jesuse
dob Betania dob lawi i ségétéwe lagéy
féndawét Simon. I ni lagéy ménadi-adi bé
déruune fémute. Amun mama ro, énggumah
i ségétéwe libun nuwitén i fiyowe katiya
ménféno bé mamute nor toow fo balilaga
féndawét nardo. Atin ménfégédét dob Je-
suse brab rénébeén i reer i katiyae ni atin
lénukaén i nore ni dob ulév Jesuse. 4 Atin i
de dumo bé de étéw diyo, amun énggito roy
ni, ménkérit ro brab ménsébéréh ro maro,
“Sedek séninggula saén i nan fégéféamut?
5 Non amuk fénbéléy damén i nan nor, wén
i médoo kurta gédotén de brab iray damén
dob de méskinan.” Atin nugar roy ni libun.
6 Endob ménbéréh i Jesuse mano, “Fédaya
gom i ni libun. Sedek dowoyé kom? Toow
fo fiyoy ni rénigo no dob Begéne. 7 Démoyun
gom gésébegom i de méskinan, atin fakay
gom témabang bero dob gaiwe kétaya kom.
Endob i Begéne, éndaén mérugayu bati dini
dob begome. 8 I ni libun, rénigo noy gagané
nuwe. Lénulawa no fégéféamut i lowoh
guwe inok métafayan i kélébénge Begén.
9 Béréhé ku begom i toowe, fiyon udenén
gonon dob duniyae uretén i Fiyowe Uret, i
rénigo nuwe dob Begéne méuret so funa no
métédém.”

I rénigo Judase

10 Tidéw béno, i Judas Iskariote, sani
ségétéwe bé de folo bra ruwo kuyug Je-
suse, ménangéy dob de odoroy de fadi inok
sébéréh bero bé ati kéfékéfoe bé Jesuse dob
berowe. 11 Atin toow ro de fo ménoror, brab
fénasada ro iraya ro kurta i Judase. Mélaw
sénlédén i fiyowe gai kékéfo de.
12 Dob sunguwe gai bé kandulie féndawét
“Témara” taloo no “Kéama bé Fane Enda
i Fénggéféé́ruk de”, bé béno gai fatut ro
sémumbali nati bili-bili fégékanduli ro.
Mélaw i de kuyugén ménénginsa ro dob
Jesuse maro, “Hon i gonone kétaya mo
tafayé key i amaé muwe bé ni kanduli
‘Témara’?”
13 Tidéw béno, sénugu Jesusey ruwowe
bé de kuyugén mano, “Agéw gom mangéy
Jerusalem. Diyo wén i ségétéwe lagéy
ménuwit ségébinangga wayég gébalaka no
begom. Furay gom de. 14 Atin amuk
mahur dob lawie, ahur gom so. Brab béréh
gom dob gefee bé lawie makom, ‘Méuyot
i Maistérowe de ké gétiga no hon i sibéye
de gono no mama beroy de kuyugén bé ni
kékanduli.’ 15 Atin i gefee bé lawie toroé no
begom i dakéle sibéy wén i do ténafay do
kasangkafan dob rotor i lawie. Diyo tafay
gom i kéluhanay amaé tome.”
16 Tidéw béno, ménagéw i de ruwo ni
gétéw do kuyugén brab ménahur ro dob
Jerusalem. Atin énggito roy kéluhanane
loo bé kébéréh Jesuse de bero. Tidéw
béno, ténafay roy de amaé ro kay kandulie
“Témara”.
17 Atin amun sémingkufén, énggumah
diyo i Jesuse beroy de folo bra ruwo
gétéw kuyugén. 18 Amun ménsar ro mama
dob doror i ahayane, ménbéréh i Jesuse
mano, “Béréhé ku begom i toowe, wén
sékoy ségétéw begom émfékéfo Begén, sani
ségétéwe séréngan Begén mama.”
19 Tidéw béno, ménwaléy tete i fédéw i de
kuyugén. Atin ménsétundug-tundug i séngae
ségétéw bero ménénginsa dob Jesuse mano,
“Békén begén, hay?”
20 Atin sénumbulo Jesuse bero mano, “I
beene ségétéw begom do folo bra ruwo
gétéw kuyug gu, sani ségétéwe begom
séréngan Begén mérém bé fa nuwe dob
biléwe. 21 I Begéne, sani Nga i Kéilawane,
méléhuu loo bé Ménsulate Kébéréh i Tu-
luse fantag bé Begéne. Endob toow
fo mékégédaw-gédaw i étéwe ni émfékéfo
Begén. I nan étéw, mas na fiyo dob beene
ké énda damén ménumahén, non mékukum
fo toow.”

I kéama i Kadnane

22 Atin bé lala ruwe mama, éndot Jesusey
fane, brab ménfésalamat dob Tuluse, brab
sénkébeng-kébengén, brab sénaarén dob de

kuyugén. Atin ménbéréh mano, “Ay niy
fane. Been i lowoh guwe. Ama gom.”
23 Tidéw béno, éndotén i tabue, brab
ménfésalamat dob Tuluse, brab nirayén
bero. Atin kéluhana ro ménineém de. 24 Atin
ménbéréh i Jesuse mano, “I ni arak, been
i dara guwe réménanas sabaf bé médoowe
étéw. Been i niy tanda i fasad i Tuluse bé de
étéwén. 25 Béréhé ku begom i toowe, éndaén
minému arak taman géinému mantu arak
dob gaiwe féguléwoy Tulusey de étéwén.”
26 Tidéw béno, kéménanta ro sébaan kanta
démayéw bé Tuluse. Tidéw béno, ménagéw
ro mangéy dob tuduke Olibo.

Nuret Jesusey fantage bé Pedrowe

27 Atin bang Jesuse dob de kuyugén, “I
kéluhana kome mérarév séko tagaké kom
Begén. Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tu-
luse mano, ‘Féléhué kuy témalimae bé de
bili-bili, atin mélaw mésébéragar i de bili-
bili.’ ” 28 Atin féntaus Jesusey kébéréh
ne mano, “Endob amuk tébuleu, métahu
magéw begom mangéy dob Galilea.”
29 Atin bang Pedrowe, “Enda fo tagaké
ku Beem, fiyon fo ké i kéluhanay de ségiyo
kuyugém mérarév ro tagaké ro Beem.”
30 Endob ménbéréh i Jesuse dob Pedrowe
mano, “Béréhé ku beem i toowe, bé ni
kélungonon, bé énda séna ukoro i férufete
ruwo gule, dirungé mo Begén télév gule bé
énda gélolo mo Begén.”
31 Atin ménbéréh man i Pedrowe toow
na fo méégét mano, “Fiyon fo ké géodoru
Beem méléhu, énda dirungé ku Beem.” Atin
i kéluhanay de dumo no do kuyug ménbéréh
loo bé nan dob Jesuse.
32 Tidéw béno, ménagéw i ro Jesuse
dob gonone féndawét Getsemani. Amun
énggumah ro, ménbéréh i Jesuse dob de
kuyugén mano, “Sar gom dob ni bé lala
guwe démasal.” 33 Tidéw béno, nuwit
Jesusey ro Pedrowe, Santiagowe, brab
Juane, atin méntaus ro magéw kloh. Atin
ménwaléy toow fo tete i fédéw Jesuse brab
ménbuku. 34 Atin ménbéréh dob de ni télév
kuyugén mano, “I fédéw guwe toow fo
ménbuku taman toow fo démawét. Bati gom
dini, brab tulik gom.”
35 Tidéw béno, ménférayu dob berowe
gumaha témabar. Atin méntéléngkéb dob
fantade brab déménasal mongot bé amuk
fakay saén, énda damén mérigoy ni kérasay
dob Beene. 36 Déménasal mano, “Abay,
fakay gérigono moy kéluhanane. Mélaw kago
fédayaén Begén mérasay séko. Endob i
kaame kétayan i mérigowe damén, békén i
kagéne kétayan.”
37 Tidéw béno, ménséfule mangéy dob de
télév ni gétéw kuyugén, atin énggito no bero
énggéfidong. Atin ménbéréh dob Simon
Pedrowe mano, “Simon, géfidong go? Aw
énda wayo gétulik go fiyon ségéuras saén?”
38 Atin ménbéréh dob berowe télév gétéw
mano, “Tulik gom, brab dasal gom inok
énda métukawan gom. Méuyot gom rémigo
bé kétaya kuwe, éndob mélubay i de lowoh
gom, brab magad géfélis bé de sugu gu.”
39 Tidéw béno, ménagéw man i Jesuse,
brab déménasal so loo bé énggétahe de.
40 Tidéw béno, ménséfule man, brab énggito
no bero énggéfidong man, non toow ro fo
manat. Atin énda gétiga roy ati fiyowe
kébéréh ro dob Jesuse.
41 Atin ménagéw man i Jesuse atin
énda mérugayén tidéw béno, ménséfule
dob gétélév ne gule, brab ménbéréh dob
berowe mano, “Aw tafay gom séna fidong
brab témérén? Na, énggumahén i urase.
Téngténg gom, i Nga i Kéilawane, sani Begéne
féképfo dob de ménsala étéw. 42 Na tek gom,
magéw tomén. Téngténg gom, ay nan nén
gégumah i émféképfoe Begén.”

I kéképfoe bé Jesuse

43 Amun émbéréh sénay Jesuse, énggégumah
i Judase, sani ségétéwe bé de folo bra ruwo
gétéw kuyugén. Atin ménodor i de médoo
do étéw sénugu i de odoroy de fadi brab de
témoro bé kitabe brab de odoroy de Judio.
Ménuwit ro do sundang brab do bastun.
44 Atin i ménféképfoe de, sani Judase, bé
gétahe niraya noy de étéw fégétigana ro de
non bénréhén bero mano, “I étéwe aréké
ku, been i no. Képfo gom brab toow gom fo
bantayan bé lala gome de muwit.”
45 Mélaw amun énggégumah i Judase,
ménfégédét dob Jesuse brab ménbéréh
mano, “Maistéro.” Atin narékén. 46 Mélaw
i de étéw kénépfo roy Jesuse. 47 Endob i
ségétéwe bé de kuyug Jesus diyo, rénau
noy sundang ne brab ténibohén i rifév

gérotore fadi brab ménsilaf i ségébalae bé kélingo ne. 48 Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse dob de kéméfo de mano, “Sedek ménuwit gom do sundang brab do bastun, maak ségétéwu tulisan kéfoé kom? 49 Sénga fuweh diyou dob lawi i Tuluse témoro. Diyo gom so, éndob énda kénéfo gom Begén. Endob mérigoy ni inok métuman i Ménsulate Kébéréh i Tuluse.”

50 Tidéw béno, i kéluhanay de kuyugén ténagak roy Jesuse brab ménrarey ro.

51 Wén i ségétéwe kénogo lagéy ménfuray bé Jesuse. I ni kénogo lagéy énda i kégalén, ménggélimot saén mut. Atin ténlama ro so kénéfo. 52 Endob ménrarey ménfélawas non énggétagaka noy mut ne bé kéfagayas ne.

I kékukume bé Jesuse

53 Tidéw béno, nuwit roy Jesuse dob lawi i gérotore fadi. Diyo ménlimud i kéluhanay de odoroy de fadi brab de odoroy de Judio brab de témoro bé kitabe. 54 Atin ménfuray i Pedrowe éndob ménférayu kloh. Brab ménahur dob fésayaway lawi i gérotore ni fadi. Diyo ménsar beroy de guwardiya géliwét dob aféye télagang ro.

55 Atin i de odoroy de fadi brab kéluhanay de kéfédéwan, salkélé roy gétimale kétébo ro bé Jesuse inok wén i funa ro de méméléhu, éndob énda gérigono ro de. 56 Médooy de tugién do étéw téménébo bé Jesuse bé békéne toow, éndob i de kébéréh ro énda géséodorén.

57 Tidéw béno, wén i do téménindég émbéréh bé ni tugién kétébo maro, 58 “Enggélingoo key i kébéréh ne mano, ‘Binasané kuy lawi i Tuluse ni rénigoy de kéilawan, brab amuk méifus i téléwe gétérésangan, rémigowu man ségiyo lawi i Tuluse békén rénigoy kéilawane.’ ” 59 Gido loo, énda géséfagayun i kébéréh i de ni étéw tugién.

60 Tidéw béno, i gérotore fadi téménindég dob téngaangay de ménlimud do odoron brab ménénginsa dob Jesuse mano, “Ati késumbul me bé ni kétébo ro Beem?”

61 Endob énda séménumbul i Jesuse, ménantés saén. Atin ménénginsa man i gérotore fadi mano, “Aw Beemey Kristowe, Nga i ménbantuge Tulus?”

62 Atin séménumbul i Jesuse mano, “Hoo, Begén. Atin gito gom moso Begén, sani Nga i Kéilawane, mésar fingé dob kuwonoy barakatane Tulus. Atin gito gom Begén dob de rawén séfuleu tidéw dob lawayo.”

63 Tidéw béno, i gérotore ni fadi kénusién i kégal ne émféténgténg bé kékérit ne bé kébéréh Jesuse ni. Atin ménbéréh mano, “Endaén kailanga tom i téméboe de dob betome. 64 Non énggélingoo tomén i mékémurkae kébéréhén. Ati karang gome de fatut rigoné tom?”

Atin kéluhana ro kénukum ro bé fatut féléhuén.

65 Tidéw béno, i de dumo bero dénuraa roy Jesuse. Atin ténléb roy de moto no bé munsalawe brab ténafés ro brab fén-antuk ro de ké ati téménafése de. Atin i de guwardiya, génamak ro brab lénubag ro.

Dénirung Pedrowey Jesuse

66 Atin amun diyo sénay Pedrowe dob fésayaway lawie ni, téménara i ségétéwe kénogon sugu-suguéy gérotore fadi. 67 Amun énggito noy Pedrowe télagang, fénandangén brab ménbéréh mano, “Beem soy dumo Jesuse tidéw Nasaret.”

68 Endob dénirung Pedrowe mano, “Enda gétiga ku de brab énda gésobuto kuy nan béréhé mo.” Amun bénréhén i ni, ménagéw mangéy dob béngawane. Atin sonom béno, ménukoro i férufete.

69 Atin i kénogone ni sugu-suguén, amun énggito no man i Pedrowe diyo dob béngawane, bénréhén man dob de étéw diyo mano, “Beeney lagéye dumo Jesuse.” 70 Endob dénirung Pedrowe man.

Enda mérugayén tidéw béno, i de étéw diyo ténébo roy Pedrowe man maro, “Tintu go dumo no, non ségétéw go so tidéw Galilea.”

71 Tidéw béno, toow fo séménafa i Pedrowe mano, “Kukuméy Tuluse damén begén ké tugiénu. Toow fo énda gétiga kuy nan étéw béréhé kom.”

72 Sonom béno, ménukoro i férufete bé géruwo nuwe gule. Bé béno so, énggétédémo Pedrowey bénréh Jesuse dob beene mano, “Enda séna ukoro i manoke bé géruwo nuwe gule, dirungé mo Begén téléw gule bé énda gélolo mo Begén.” Mélaw toow fo kéménrew i Pedrowe.

15

I kékukume bé Jesuse

1 Atin modor géfuwén, i de odoroy de fadi ménsélimud ro beroy de odoroy de Judio brab de témoro bé kitabe brab kéluhanay de kéfédéway de Judio. Atin ménagayun ro. Mélaw nikét roy Jesuse bé de sangkali brab narak ro nuwit ro mangéy dob Pilatowe, sani méguléwe tidéw Roma, atin naté ro dob beene. 2 Atin fénénginsaa Pilatowey Jesuse mano, “Aw Beem i Datu i de Judio?”

Atin séménumbul i Jesuse mano, “Beem i ménbéréh de.”

3 Atin i de odoroy de fadi ténébo roy Jesuse bé médoowe kétébo ro de. 4 Mélaw ménénginsa man i Pilatowe mano, “Sedek énda sémumbul go? Non énggélingoo moy de médoo do kétébo ro Beem.”

5 Endob énda fo séménumbul i Jesuse. Atin mélaw ménggaif i Pilatowe.

6 Ménrigoy ni dob gaiwe kanduli ro féndawét Témara. Atin i adat Pilatowe, sénga kanduli Témara, témangéy ségétéw férisu, been i niy ongotéy de étéw de. 7 Atin bé béno gai, wén i ségétéwe férisu féndawét Barabas. Ménférisu beroy de dumo no ménsétiboh bé de gémamak kukuman. Ménméléhu étéw bé no késétiboh ro. 8 Mélaw amun ménlimud i de étéw ménfégédét ro dob Pilatowe ongoté ro ké témangéy ségétéw férisu, 9 ménénginsa i Pilatowe mano, “Kétaya kom ké fésuté kuy datu gome do Judio?” 10 Rénigo noy ni non énggétiga noy funay de odoroy de fadi ménaté bé Jesuse non méndaléw ro de.

11 Endob i de odoroy de fadi fénkérit roy de ménlimud do étéw atin mélaw nongot ro dob Pilatowe ké tangéyé noy Barabase mangéy dob berowe. 12 Atin ménbéréh man i Pilatowe dob de étéw mano, “Ati mélaw i kérigo gu bé ni lagéy féndawét gom ‘Datu i de Judio’?”

13 Endob i de étéw ménkes ro maro, “Kélabo gom dob kruse!”

14 Atin ménénginsa i Pilatowe mano, “Sede? Ati tetee rénigo no ula-ula?” Endob i de étéw ménkes ro man minut fo métanug bé i Jesuse kélabonén dob kruse.

15 Tidéw béno, ménuyot i Pilatowe ké fiyoy de fédéw i de ménlimud do étéw. Mélaw féntangéyén i Barabase, atin fénbadasén i Jesuse brab fénatéén dob berowe inok kélaboné ro dob kruse.

16 Tidéw béno, i de sundalo nuwit roy Jesuse mangéy mahur dob fésayaway lawi i odorone tidéw Roma. Atin lénimud roy kéluhanay de dumo ro sundalo ségébataliyon. 17 Atin fénkégal roy Jesuse bé furowe métaah kégal maak datu, brab lénuku roy suwarane kélég atin fénsayaf ro bé Jesuse. 18 Tidéw béno, ubo-ubo basana ro maro, “Méraru damén i Datu i de Judio!” 19 Atin bénadas roy uléw ne bé kayéwe brab dénuraa ro, brab léningkuwédo ro ubo-ubo basana ro. 20 Atin amun énggilid ro déniyangka, kénda roy furowe kégal brab fénkégal ro dey kaane insod. Tidéw béno, nuwit ro mésut dob Jerusalem atin nangéy ro kénlabo dob kruse.

Kénlabo roy Jesuse dob kruse

21 Atin amun diyo ro séna dob de aguwon, énggébalaka roy étéwe féndawét Simon tidéw dob ingéde Siren, abay Alejandrowe brab Rufo. Béno sénay kégumah ne dob no ingéd tidéw dob de safadén. Atin fénégés ro démuwal bé krus Jesuse. 22 Atin nuwit roy Jesuse mangéy dob gonone féndawét Golgota (i atag ne “gonoy kulobong uléwe”). 23 Atin niraya roy Jesuse arak lénawékon uwa, éndob énda éndotén de. 24 Tidéw béno, i de sundalo kénlabo roy Jesuse dob kruse brab sénsaar-saar roy de kégalén, sénkungkungo roy ati gégédote bé séngae de sélafin. 25 Géraraan lémowot i térésange bé kékélabo ruwe bé Jesuse dob kruse. 26 Atin diyo dob kruse wén i ménténae sulat bé kétébo ruwe de mano, “Datu i de Judio”. 27 Kénlabo ro soy ruwowe gétéw ménakaw dob de krus. I sébaane de fingé dob kuwono Jesuse, brab i sébaane de fingé dob biwong Jesuse. 28 Mélaw méntuman i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Kénarang roy Beene ségétéw bé de ménsala étéw.”

29 Atin i de témara dob no, déniyangka roy Jesuse brab dangu-danguo ro inok duwoyé ro, brab maro, “Hoy! Aw békén ba Beem i ménbéréhe bé binasané moy lawi i Tuluse brab rigoné mo man bé téléwe gétérésangan? 30 Lus go mélaw dob krusa nan brab tabanga moy kaame lowoh.”

31 Atin ségilew so bé niy kédiyangka i de
odoroy de fadi de brab de témoro bé kitabe.
Ménsébéréh-béréh ro maro, “Ténabangén i
de ségiyo étéw inok énda méléhu ro, éndob
énda gétabanga noy kaane lowoh inok énda
méléhuén. 32 Amuk Beeney Kristowe, sani
datu tome do Judio, fatut mélus béleewe
ni tidéw dob kruse ni inok gito tom brab
géféginugut tom de.”

Atin i de ruwo gétéw énggésérengan de
ménklabo dob de krus, déniyangka ro soy
Jesuse.

I kéléhu Jesuse

33 Amun géutuhén, ménwaléy délémon i
kéluhanay de gonon dob duniyae taman
géraraan lémudug i térésange de. 34 Atin
amun géraraan lémudug i térésange de,
téménawag i Jesuse métanug mano, “Eloi,
Eloi, lama sabaktani?” I atag ne “Tulus gu,
Tulus gu, sedek ténagakém Begén?”

35 Atin i de dumoy de étéw diyo
énggégélingo de, ménbéréh ro maro,
“Fégélingo gom, tawagé noy Eliase.” 36 Atin
i ségétéwe bero diyo, ménagayas éndotén i
maake gafas brab nérémén dob mélémuwe
arak. Tidéw béno, féndiyoén dob kayéwe
brab féndiyoén dob ba Jesuse inok éséfé
no. Atin ménbéréh i ni étéw mano, “Fédaya
gomén. Tuliké tom ké gégumah i Eliase
émfélus de.”

37 Tidéw béno, ségule man ménkes i Jesuse,
atin ménléhuén.

38 Sonom béno, i rindunge dob lawi i
Tuluse ruwoy ménséséday a nuwe, ménkusi
tidéw rotor mangéy fantad. 39 Atin i odoroy
de sundalo téménindég dob adafay krus
Jesuse, énggélingoo noy kéékes Jesuse brab
énggito noy kéléhu ne. Ménbéréh i ni sun-
dalo mano, “Tintu fo Nga i Tulusey ni
lagéy.”

40 Atin diyo soy de libun kémulay gétangka
tidéw dob no, ro Maria Magdalena, brab
Maria idéng Jose brab ménguwéde séna San-
tiago, brab diyo soy libune Salome. 41 I
de ni do libun, ménfuray ro bé Jesuse
brab ténabang ro amun diyo de séna dob
Galilea. Atin diyo soy de médoo na do libun
ménodor de mangéy Jerusalem.

I kélébénge bé Jesuse

42 Bé béno gai, témégénén i térésange
bé kétafay ruwe bé gétunduge de fuweh,
sani gai kétéréne. 43 Mélaw énggumah i
ségétéwe lagéy féndawét Jose, tidéw Ari-
matea. Beeney ségétéwe bé de kéfédéway
de Judio, brab toow fo fégadatan. Brab
ongot-ongoté noy kégumah i kéfégulew i Tu-
luse. Atin i Josehe ménbaraw ménangéy
dob Pilatowe nongotén i bangkay Jesuse.
44 Atin i Pilatowe, ménggaif non magad i
kéléhu Jesuse. Mélaw féntawagén i odoroy
de sundalo brab ménénginsa ké ménrugayén
i kéléhu Jesuse. 45 Amun énggélingoo noy
kébéréh i odoroy de sundalo bé tintu fo
ménléhuén i Jesuse, ténungkasén i Josehe
médot de. 46 Mélaw i Josehe, bénléyén
i futee safut brab amun ménkédanén i
bangkay Jesuse dob kruse, bénausén bé
safuto no. Atin féndiyoén dob lébénge
ténosong dob rangih i fingase. Tidéw
béno, kénriringén i dakéle batéw mangéy
dob béngaway lébénge ni fénggétélébén de.
47 I Maria Magdalenawe brab Mariahe
idéng Josehe ténéngténg ro brab énggito roy
lébénge fénggonon bé bangkay Jesuse.

16

I kétébule Jesuse

1 Amun ménifus i gaiy kétéréne, i Maria
Magdalenawe, brab Mariahe idéng San-
tiagowe, brab Salomewe, ménléy ro do
fégéféamut inok fédiyoé ro dob bangkay
Jesuse. 2 Atin toow séna fo géfuwén bé
no Duminggu, amun sémbang i térésange,
ménangéy ro dob lébénge. 3-4 Atin amun
diyo ro dob de aguwon, ménséuret-uret
ro maro, “Ati sékoy kémériringe bé batéwe
tidéw dob béngaway lébéngo no inok géahur
tom?” Non toow fo dakél i batéwo no.
Endob amun énggumah ro, brab téngténg
ro, énggito roy batéwe fénggétéléb bé
béngawane ménkériring. 5 Amun ménahur
ro dob lébénge ni, énggito roy ségétéwe
kénogo lagéy ménsar fingé kuwonon, brab
kéménégal fute. Atin toow ro fo ménggaif.

6 Atin ménbéréh i ni lagéy mano, “Kagom
mégaif. Gétiga ku sélédé kom i Jesuse tidéw
Nasaret, sani fénléhue dob kruse. Endob
éndaén dini no, non méntébuleén. Téngténg
gom, ay ni féniroo ruwe de. 7 Na, agéw gom,

brab uret gom i ni kébéréh dob de kuyugén labi na fo dob Pedrowe, bé métah begom i Jesuse mangéy Galilea. Diyo gito gom, loo bé kébéréh ne de dob begome bé do gétah."
8 Tidéw béno, i de ni libun, ménsut ro tidéw dob lébénge ni brab léménéntu ro magéw. Non toow ro fo ménggilak brab ménggaif. Atin énda énggéureto roy ni dob de ségiyo non ménggilak ro.

I de kétéfégito Jesus

9 Amun méntébule i Jesuse bé toowe géfuwén bé no Duminggu, méntéfégito sungu dob Maria Magdalenawe, sani libune fénférarey Jesusey de fitéw gétéw saitan tidéw dob beene. 10 Atin i Mariahe ni, ménangéy dob de kuyug Jesus, bé lala ruwe rémuung brab kémérew fantag bé kéléhu Jesuse. Atin nuretén dob berowey fantage bé kétébule Jesuse. 11 Endob amun énggélingoo roy kébéréh ne bé méntébule i Jesuse brab énggito no, énda ménunur ro de.
12 Amun énggilid i ni, méntéfégito man i Jesuse bé ségiyowe falasén dob ruwowe gétéw bé de kuyugén bé lala ruwe magéw dob de aguwon mangéy dob de safad. 13 Atin ménséfule ro mangéy Jerusalem brab nuret roy ni dob de dumo ro do kuyug. Endob énda ménunur ro bero.
14 Atin tidéw béno, méntéfégito man i Jesuse dob de folo bra sébaan gétéw do kuyugén bé lala ruwe mama. Atin nugarén bero sabaf bé kulang i kéunur ruwe, brab sabaf métégas i de uléw ro funa ro énda munur bé kéuret i de énggégito de tidéw bé kétébule ne. 15 Atin ménbéréh i Jesuse dob berowe mano, "Angéy gom dob kéluhanay de gonon dob duniyae ni, brab uret gom i Fiyowe Uret dob kéluhanay de étéw. 16 Atin i kéluhanay de munur brab mébautis, méfukas ro. Atin i kéluhanay de énda munur, mékukum ro. 17 Atin i de munur géféténgténg ro bé de ni do tanda bé barakat guwe: Géféférarey ro do saitan, usaré roy dawét guwe. Atin gésébéréh ro bé de ségiyo késébéréh énda gétiga ro de. 18 Atin amuk géfurut ro do ulé, taloo no géiném ro udenén bisa, énda gésug-sug ro. Atin tégéné roy de uléw i de déméruun brab géféadi-adino ro bero."

I kédiyat Jesuse

19 Atin amun énggilid i Kadnane Jesus bé kébéréh ne dob berowe, féndiyat i Tuluse mangéy dob lawayo brab ménsar fingé dob kuwonoy Tuluse. 20 Atin i de kuyugén ménagéw ro mangéy muret dob kéluhanay de ingéd. Atin i Kadnane ténabanga no bero brab fénggito noy toow i kéuret ruwe bé kéférigo nuwe bero bé de mékégaif galbék.

I Fiyowe Uret Sénulat Lukase

Been i niy Fiyowe Uret sénulat Lukase fantag bé Jesu Kristowe. Sénulat Lukasey médoowe bé de mékégaif rénigo Jesuse brab de ténoroén. Fénggito Lukasey Jesuse, sani Nga i Tuluse, ménwaléy kéilawan brab féndawét "Nga i Kéilawane". I funa Jesuse ménwaléy kéilawan inok fukasé noy de étéw tidéw dob de sala ro. Fukasé noy de étéw bé kéléhu ne dob kruse.

I Lukase, sani séménulate bé ni Fiyo Uret, ségétéw doktor, mélaw toow fo métilédtéd. Fénénginsaa noy médoowe bé de kuyug Jesus inok gésulata noy de toow fo rénigo Jesuse brab de bénréhén brab ati toowe fo ménrigo dob Beene. Mélaw gétiga tom bé i kéluhanay de sénulat Lukas toow fo toow. Sénulat Lukasey ni Fiyo Uret dob gérotore étéw féndawét Teofilo.

1 Teofilo,
Wénén i médoo séménulat fantag bé kéluhanay ménrigowe fantag bé Jesuse dob kérara geye. 2 Sénulat roy tintuwe ségiléw bé kéuret i de ménuret de betom fantag bé Jesuse, sani de énggégito de tidéw féganay. 3 Atin fiyon i begéne, toow gu féngganad i kéluhanay de ni ménrigo tidéw féganay. Mélaw fatutu so sémulat bé mékéntaye mangéy dob beeme bé urete fantag bé Jesuse. 4 Rigoné kuy ni inok gétiga moy toowe bé ténoroe nén beem.

I kébéréh i télakiwe fantag bé Juan Bautistawe

5 Brab i ni sulaté ku beem tafayén tidéw féganay bé Herod i méguléwe séna dob Judea. Bé béno, wén i ségétéwe lagéy féndawét Sakarias, ménamung dob ségéklasiwe fadi féndawét Abias. I Sakariase ni, wén i bawagén féndawét Elisabet. Tidéw so dob katufua Aarone ségétéw fadi. 6 Atin i Sakariase brab Elisabete bawagén, métintu ro dob adafay Tuluse. Odoro ro brab tumané roy kéluhanay sugu i Tuluse. 7 Endob énda i nga ro, non i Elisabete atir, brab do lukés ro nén.

8 Amun énggégumah i gaiwe gémalbék i ni ségéklasi fadi féndawét Abias, ménamung soy Sakariase diyo dob lawi i Tuluse beroy de dumo no. 9 Atin sénbunuto ro loo bé adat ruwe do fadi ké mémili ro ségétéw dumo ro mangéy témuwég dukah dob lawi i Tuluse. Atin Sakarias i ménfémilie. 10 Amun tuwégé Sakariase nén i dukahe dob lawi i Tuluse, i kéluhanay de ménlimud do méngadaf déménasal ro dob liyuwe. 11 Tidéw béno, i télakiwe tidéw dob Kadnane méntéfégito téménindég fingé dob kuwonoy ahayane féngadafan tuwégon bé dukahe. 12 Amun énggito Sakariasey ni, toow fo ménggaif brab ménggilak. 13 Endob i télakiwe ménbéréh mano, "Kago mégilak Sakarias. Enggélingooy Tulusey kédasal me. Mélaw i bawag me Elisabet géfégénga ségétéw nga lagéy. Atin fédawétém Juan. 14 Atin waléy go méoror brab méoror soy de médoo étéw ké mumah. 15 Non waléy moso gérotor dob adafay Tuluse brab énda minémén éntingayén arak mékéolon. Atin énda séna ménfégéngaén, i Rémogor i Tulusey mémanduone de. 16 Atin sabaf bé kétoro i nga me, médooy de Judio gésénule brab munur bé Kadnane Tulus ro. 17 Beeney géétahe bé Kadnane brab fémanduoy Rémogor i Tuluse brab iraya no barakat rémigo do mékégaif loo bé rénigo Eliase bé do gétah. Brab beeney émféséulite bé de ménsébanil do lukés bé de nga ro. Brab i de étéw énggésala, gésénule ro sabaf bé kétoro ne, brab méginugut ro dob Tuluse, brab waléy ro man métintu. Atin mélaw waléy médooy étéwe géingat ongot-ongot bé kégégumah i Kadnane," bang i télakiwe ni.

18 Tidéw béno, ménbéréh i Sakariase mano, "Endob ati kégétiga kuwe de ké toow i ni bénréhém? Non i begéne brab bawag guwe toow geyén fo lukés."

19 Séménumbul i télakiwe mano, "Begéney Gabriele, sugu-suguéy Tuluse démoyun dob adafa nuwe. Sénugu i Tuluse begén inok béréhé ku dob beemey ni fiyo uret. 20 Atin béleewe waléy go émow. Enda gébéréh go taman énda métuman i ni bénréh gu, non énda munur go bé de bénréh gu beem, sani kébéréhe métuman dob gaiwe kétayay Tuluse métuman."

21 Bé béno, i de étéw dob liyuy lawi i Tuluse, ongot-ongoté roy Sakariase ké mésut, brab ménggaif ro de non ménrugay dob

bukag i lawi i Tuluse. 22 Amun ménsut, énda
gésébéréhén bero. Atin énggétiga roy wén i
méntéfégito de dob bukag i lawi i Tuluse,
non séniniyasa no sa bero bé de kémérén,
non émowén.
23 Amun énggilidén i galbék Sakariase
ni dob lawi i Tuluse, ménule. 24 Enda
mérugayén tidéw béno, i bawag ne Elisa-
bet ménwaléy obor. Atin ménbati i Elis-
abete dob bukag i lawie, énda ménsut-
sutén bé ménlimowe gétérésang kélungonon.
25 Bang Elisabete, "Toow fo mégédaw i Tu-
luse begén, non géfégéngau. Rénigoy Tu-
lusey ni inok éndaén kémalananu dob de
étéw."

I kébéréh i télakiwe fantag bé Jesuse

26 Dob gééném ne gétérésang kélungonon
bé kéobor Elisabete, sénugu i Tulusey
télakiwe féndawét Gabriel mangéy dob
sébaane ingéd dob Galilea féndawét Nasaret.
27 Wén i nuwitén kébéréh fénsamfayén
dob ségétéwe kénogon féndawét Maria.
I Mariahe ténlaana nén fébawagén dob
ségétéwe lagéy féndawét Jose. Beeney séfu i
ségétéwe méntélata datu i de Judio féndawét
Dabid. 28 Ménggégumah i télakiwe dob
Mariahe brab ménbéréh mano, "Oror go!
I Kadnaney dumo muwe, brab niraya no
beem dakél bantugan."
29 Toow fo ménbuku i Mariahe bé bénréh
i télakiwe ni, brab fénggitungén ké ati atag
i ni bénréhén. 30 Atin ménbéréh man i
télakiwe mano, "Kago mégilak, Maria. Been
i niy dakéle bantugan niray i Tuluse beem.
31 Waléy go obor, brab mégénga go ségétéw
nga lagéy, atin fédawétém Jesus. 32 Waléy
mébantug lagéy brab i fédawét i de étéw
de Nga i Toowe Gérotor Tulus. Féwaléyéy
Kadnane Tulus datu ségilém bé katufua
nuwe Dabid. 33 Waléy datu dob de étéw
Israel taman sa taman. I kéfégulém ne énda
métamano."
34 Atin ménbéréh i Mariahe dob télakiwe
mano, "Endob kénogonu séna, énda i bawag
gu, non énda séna ménsétifonu bé mawage
begén. Ati kéfingé-fingé i ni mérigo?"
35 Séménumbul i télakiwe mano, "I
Rémogor i Tuluse mangéy dob beeme brab
i barakat i Tuluse dob beeme. Been
i niy funay mékétéfuwe nga fédawétén
Nga i Tuluse. 36 Fégitungém i Elisabete
samungém. Bénréh i de étéw éndaén
kun fakayén géfégénga, non toowén fo
lukés. Endob fiyon fo ké loo bé nan, mén-
énémén gétérésang kélungonon obor. 37 Non
gérigonoy Tulusey kéluhanay éntingayéne."
38 Atin bang Mariahe, "Begéney sugu-
suguéy Tuluse. Mérigo dam i ni kéluhanan
loo bé bénréh manan." Tidéw béno,
méntékédan i télakiwe.

Ténukaw Mariahey Elisabete

39 Tidéw béno, i Mariahe ménagayas
ménagéw ménangéy dob sébaane ingéd dob
de tuduk dob de sakuf Juda. 40 Ménangéy
dob lawi Sakariase brab ténukawén i
Elisabete. 41 Amun i Elisabete énggélingoo
noy béréh Mariahe séménigifa, i ngae dob
ésur ne énggékédu, atin i Rémogor i Tuluse
fénémanduo noy Elisabete. 42 Amun toow
fo méoror i Elisabete, méntanug i kébéréh
ne mano, "Bé kéluhanay de libun, toow
fo fénfiyoy Tuluse beem, brab toow so fo
féfiyoné noy ngae oboré mo. 43 Endob
mégaifu non begéne soy fénfiyoy Tuluse,
non i idéng i Kadna kuwe nangéyén
ténukaw begén ségétéw gérifantad. 44 Gétiga
kuy de ni non amun énggélingoo kuy
béréh me séménigifa, i ngae dob ésur guwe
ni énggékédu bé kéoror ne. 45 Féfiyonéy
Kadnane damén beem non nunuro mo
métuman i kébéréh ne."
46 Tidéw béno, ménbéréh i Mariahe mano,
"Dayéwéy rémogor guwey Kadnane, 47 brab
toow fo méororu fantag bé Tuluse sani
Mémukase begén. 48 Non fénggétédémén
begén ségétéw térifantad sugu-sugué no.
Tidéw béleewe tabaréy de étéw begén
fénggédawan. 49 Non i barakatane Tu-
lus rénigo noy mékégaife dob begéne.
Mékétéfuy dawét ne. 50 Tidéw féganay
taman béleewe, toow fo mégédaw bé de étéw
mégadatan de. 51 Rénigo noy de mékégaif
galbék bé barakat ne. I de étéw téfégérotor,
bigodoyéy Tuluse bero inok énda mégulit i
de tete bantak ro. 52 Kédané noy de datu
dob de gono ro, brab fégérotoré noy de
étéw térifantad. 53 I de méskinan fégédét dob
Tuluse, fébésoré no bero bé de fiyo. Endob
i de kawasa énda fégédétén dob Beene, énda
i iray i Tuluse bero. 54-55 Ténabanga no
betom do étéwén do Judio, non gétédémo

noy fasad ne dob katufua tome Abraham
bé mégédaw de brab kéluhanay de séfuén
taman sa taman," bang Mariahe.
56 Tidéw béno, ménbati i Mariahe dob ro
Elisabete téléw gétérésang kélungonon, atin
béno na ménule.

I kéumah Juan Bautistawe

57 Atin amun énggumahén i gaiwe
kéumahan i Elisabete, ménggénga ségétéw
nga lagéy. 58 I de dumo no ségédét brab do
samungén, énggélingoo ro toow fo mégédaw
i Tuluse de, atin mélaw kéluhana ro ménoror.
59 Atin amun waléwén gétérésangan i
ngae ni, ténuma roy adat i de Judio, mélaw
ténuli ro. Atin sébéréh-béréh i de étéw bé
fédawétén Sakarias, ségiléw bé dawét i boh
ne. 60 Endob ménbéréh i idéng ne mano,
"Békén Sakarias i dawét ne. Fédawété tom
Juan."
61 Tidéw béno, séménumbul ro maro,
"Endob énda i dumo no bé nan dawét."
62 Tidéw béno, séniniyasa roy boh ne non
énda gégélingoén. Fénénginsaa ro ké ati
dawét i ngae kétaya no fédawét de.
63 Atin ménongot i Sakariase sulatan
brab sénulatén, "I dawét ne Juan." Tidéw
béno ménggaif i de étéw. 64 Sonom béno,
énggébéréh i Sakariase, atin ménggánay
démayéw bé Tuluse. 65 I de dumo ro ségédét
toow ro fo ménggaif. Brab i urete fan-
tag bé ni ménrigo, ménlégéb dob kéluhanay
de ingéd dob de tuduk sakuf i Judeawe.
66 Atin i kéluhanay énggégélingoe bé ni uret
fégitungé ro brab ménénginsa ro maro, "Ati
keeyén i kéwaléyoy ni nga?" Non gétiga ro
Kadnan i mémanduone de.
67 Atin i boh ne Sakarias fénémanduoy
Rémogor i Tuluse, mélaw ménuret bé
kébéréh i Tuluse mano, 68 "Dayéwé
tom i Tuluse Kadna tom do Judio, non
énggégumahén inok maun émfésagad bé de
étéwén. 69 Niraya no betom barakatan
Mémukas tidéw dob de séfu i sugu-sugué
nuwe Datu Dabid. 70 Been i Mémukase
bénréh i de sénarigo no muret bé de
kébéréhén bé do gétah. 71 Réménigo fasadén
dob betome bé sugué no dob betomey
Mémukase inok témaban tom bé de sébanil
betom brab de mérarék betom. 72 Bé késugu
ne de, ténuma noy fasad ne mégédaw bé de
katufua tom. Mélaw gétédémo noy fasad ne,
73 ténlaa no bé katufua tome Abraham, 74 bé
fukasé no betom dob de sébanil betom inok
rigoné tom i kétaya nuwe, énda i gilak tom.
75 Atin fakay tom méngintulus bé toowe
brab fiyowe dob adafa nuwe sénga fuweh
taman méuyag tom." 76 Tidéw béno, bénréh
Sakariase dob nga ne mano, "I beeme nga
gu fédawétén go sarigon muret bé kébéréh
i Toowe Fo Gérotor Tulus. Métah go bé
Kadnane inok tafayé moy aguwo nuwe.
77 Embéréh go dob de étéw bé méfukas ro
bé kéfésagad i Tuluse bero. 78 Non toow
fo mégédaw i Tuluse betom. I kéfukas ne
betom ségiléw bé réndaw i térésange dob
sébangane. 79 Non i kégédaw i Kadnane
betom do étéw mégilak méléhu, ségiléw bé
kéréndaw i térésange dob délémone, inok
fémanduo no betom dob aguwone énda i
bukuén de." Been i bénréh Sakariase.
80 Atin i ngae ni ménruk émbagér brab
ménwaléy métintu. Atin amun dakélén,
ménbati dob sébaane gonon énda i étéw de
bati, taman bé gaiwe ménuret dob de étéw
Judio.

2

I kéumah Jesuse

1 Dob de gai bé béno, wén i ségétéwe
méngguléw dob Roma féndawét Augusto.
Méniray sugu dob kéluhanay de étéw félista
ro inok iraya ro buwis. 2 Been i niy sun-
guwe kéfélista bé de étéw, atin ménrigoy
ni amun Kireniowey méguléwe dob Siria.
3 Atin mélaw i kéluhanay étéwe ménule
ménangéy dob de karo ingéd, sani de gonoy
de katufua ro, inok émfélista ro.
4 Mélaw i Josehe ménagéw tidéw Nasaret
sakuf i dakéle ingéd Galilea, mangéy dob
ingéd ne féndawét Betlehem sakuf i dakéle
ingéd Judea. I Betleheme ni, been i niy
ingéde numahay méntélatae Datu Dabid.
Ménangéy diyo i Josehe non beeney séfu
Dabide. 5 Ménangéy diyo bero Mariahe
ténlaana no bawagé no moso. Bé béno gai,
gédétén kéumahan i Mariahe. 6 Amun diyo
ron dob Betlehem, ménggégumah i gaiy
kékéumaha nuwe. 7 Endob éndaén i gono
ro dob de lawi kay de kana diyo. Mélaw
ménangéy ro dob kayab i de ayam. Atin
diyo ménkéumahan i Mariahe bé ngae lagéy

sungu ngaén. Atin bénausén bé de safut brab féndiyoén dob amaay de ayam.
8 Bé no so kélungonon, énda mérayuén tidéw diyo wén i do témalima bé de bili-bili dob de fétabtaban. 9 I télakiwe tidéw dob Kadnane méntéfégito dob berowe. Brab i géfékayae réndaw tidéw dob Kadnane réménéndaw dob berowe. Toow ro fo ménggilak. 10 Endob ménbéréh i télakiwe mano, "Kagom mégilak. Wén i fiyowe uret gu funay kéluhanay étéwe méoror. 11 Béleewe ni, i Mémukase begom ménumah dob Betlehem. Been i Kristowe Kadnan. 12 Gito gom bénaus bé de safut, fén-iro dob amaay de ayam. Been i nan i funa kome gétigan bé uret guwe ni toow."
13 Atin bé béno so, méntékow méntéfégitoy de médoo dumo no télaki brab kémanta ro dayéwé roy Tuluse maro, 14 "I kéluhanay de étéw damén démayéw bé Tuluse diyo dob toowe fo gérotor laway. Irayén damén i fiyowe kébati énda i bukuén de, loo bé fasad ne dob de étéw dob duniyae ni mésuwat i Tuluse bero."
15 Amun ménséfule i de télaki mangéy dob lawayo, ménsébéréh-béréh i de témalima bé de bili-bili maro, "Fénggétigay Kadnane betom i fantage bé ménrigowe dob ingéde Betlehem. Magéw tom angéyé tom téngténgén."
16 Mélaw ménagayas ro magéw brab énggito roy Mariahe brab Josehe brab énggito roy klohe nga fén-iro dob amaay de ayam. 17 Amun énggito ro, bénréh ro dob Mariahe brab Josehey kébéréh i télakiwe fantag bé ni kloh nga. 18 Atin nuret i de témalima bé de bili-bili dob de ségiyo étéw gébalaka ro, atin ménggaif i kéluhanay énggégélingoe de. 19 Enggétédémo Mariahey kéluhanay ni ménrigo brab sénga tékélid fégitungé no. 20 I de témalima bé de bili-bili ménséfule ro kémanta dayéwé roy Tuluse, non bé de énggito ro brab de énggélingoo ro. Ménrigoy kéluhanane loo bé kébéréh i télakiwe de bero.
21 Amun énggégumah i géwaléwe gétérésangan, i ngae ni ténuli, brab niraya ro dawét Jesus, sani dawéte niray i télakiwe de bé énda séna obor i Mariahe de.
22 Amun énggégumah i gaiwe bé kétuma ruwe bé sugu Moisese fantag bé kéfélinise dob adafay Tuluse amun mégénga, i Josehe brab Mariahe nuwit roy ngae ni dob lawi i Tuluse dob ingéde Jerusalem. 23-24 Atin i Mariahe brab Josehe téménulak ro loo bé ménsulate dob Kukumay Tuluse ruwo timan lémugén inok félinis i Mariahe dob adafay Tuluse. I funa ruwe ménuwit bé ngae ni inok odoro roy ménsulate dob Kukumay Tuluse mano, "Fatut iray dob Kadnaney sunguwe nga lagéy."
25 Bé béno so, wén i ségétéwe lukés lagéy dob Jerusalem féndawét Simeon. Ségétéw métintu étéw brab toow fo modor bé kukumay Tuluse. Atin sénga tékélid ongot-ongoté noy kéfukase bé de Judio. Brab i Simeone ni sénga tékélid fémanduoy Rémogor i Tuluse. 26 Fénggétigay Rémogor i Tuluse de bé énda méléhuén taman énda gito noy Kristowe, sani fénasad i Kadnane sugué no Mémukas. 27 Fénémanduoy Rémogor i Tulusey Simeone mangéy dob lawi i Tuluse bé kéuwit i de lukés Jesus de inok rigoné roy adate dob Ménsulate Kébéréh i Tuluse. 28 Tidéw béno, éndot Simeoney Jesuse brab sénfifi no brab ménfésalamat bé Tuluse mano, 29 "Barakatan Kadnan, ténuma moy fasad me begén, brab fakayén méléhuu. 30 Non énggito gun i Mémukase sénuguém, 31 sani ténafay me inok i kéluhanay de étéw gito ro. 32 Ségétéw maak solo réméndaw dob de étéw békén Judio inok fégétiga no beroy fantag bé Beeme. Brab Been i funay de étéw démayéw so begey do Judio."
33 Tidéw béno, ménggaif i de lukés Jesus bé ni kébéréh Simeone fantag bé Jesuse. 34-35 Atin déménasal i Simeone dob Tuluse inok féfiyoné no bero, brab bénréhén dob Mariahe idéng Jesuse mano, "I ni nga fénémili i Tuluse émféingat bé de étéw dini dob Israel inok i itungay médoowe émfayag. Médooy de étéw mika bé nga me ni moso, brab funa mo tete i fédéw me. Endob mékukum i de énda de munur, brab méfukas i de munur de." Been i niy bénréh Simeone.
36 Atin wén soy ségétéwe libun muret bé kébéréh i Tuluse, féndawét Anah, nga Fanuel tidéw dob katufua ro Asere. Toowén fo lukés brab ménsétifon bé bawag ne fitéw gébélintuwa tidéw fanay ménsébawag ro. 37 Endob ménbaléw taman

walew folo bra efot gebelintuwa i kelukes ne. Brab enda fo mentekeda no dob lawi i Tuluse non fuweh na kelungonon i kefengadaf ne demasal brab fuwasa. 38 Atin amun diyo senay lukes Jesuse dob lawi i Tuluse, enggegumah i ni lukes libun. Sonom beno, menfesalamat dob Tuluso, atin nuretén i fantage bé Jesuse bé Beeney ongot-ongoté ruwe tidew dob Tuluse. Nuretén dob de étew diyo dob Jerusalem ongot-ongoté ro soy kefukase bero.

39 Atin i Josehe brab Mariahe, amun enggeodoro ron i keluhanay senugue dob Kukumay Tuluse, menule ro mangey dob Nasaret dob sakuf i Galileawe. 40 Atin menruk i ngae ni, brab menwaley embagér brab toow fo metilédtéd. Atin toow fo megédaw i Tuluse de.

I Jesuse beroy de maistéro

41 Senga belintuwa i idéng Jesuse brab boh ne mangey Jerusalem inok mamung ro kanduli féndawét "Témara". 42 Amun folo bra ruwo gebelintuwa i idad Jesuse, ménodor bero, loo bé adat i de Judio. 43 Amun gilid i kekanduli ruwe, i de lukés Jesus ménule ro tidew Jerusalem. Enda gétiga ro de ké mentéféled i Jesuse. 44 Maro ké ménodor so bé kédoono ruwe ménule. Amun ménségétérésangan ron magew, sénléd roy Jesuse dob de samung ro brab dob de dumo ro. 45 Endob énda énggito ré de. Mélaw dob géruwowe de gai, ménséfule ro mangey Jerusalem sélédé ro. 46 Dob gételew ne gétérésangan, énggito ro dob lawi i Tuluse. Ménsar beroy de maistéroy de Judio, fégélingoé no bero brab fénginsaa no bero. 47 I kéluhanay de mégélingo de, ménggaif ro bé de fiyo fénginsaé no brab de katabuwan késumbulén. 48 Atin i de lukés Jesus ménggaif ro bé kégito ruwe de diyo. I idéng ne ménsébéréh de mano, "Jesus, i boh me brab begéne ménbuku gey fantag bé Beeme. Méntaluwan gey séméléd Beem. Sédék rénigo moy ni?"

49 Endob séménumbul i Jesuse mano, "Enda kailanga no sélédé kom Begén. Gétiga kom damén ay niwu dob lawi i Boh guwe." 50 Endob i de lukés Jesus énda énggésobuto roy atag i bénréh Jesuse.

51 Tidew béno, ménodor i Jesuse mule bé de lukésén mangey Nasaret, brab nunuro no bero bé kéluhanay rigoné nuwe ula-ula. Enggétédémoy idéng ney kéluhanay de ni, atin sénga tékélid fégitungé no. 52 Amun ménruk i Jesuse, ménwaléy émbagér brab métilédtéd. Atin kéluhanay de étew méuyot ré de, brab i Tuluse toow fo ménoror de.

3

I kéuret Juan Bautistawe

1 Dob géfolo ne bra limo gébélintuwa bé kéfégulew Tiberiowe, atin Ponsio Pilato sénay méguléwe bé Judeawe, brab Herod i méguléwe bé Galileawe, brab i Filipiwe dumo no sétiman idéng i méguléwe bé Itureawe brab Trakanite, brab Lisaniasey méguléwe bé Abiliniawe, 2 atin i de toow do gérotor fadi ro Anas brab Kaifas dob Jerusalem, ménsébéréh i Tuluse bé Juane nga Sakarias. Bé béno gai, ménbati i Juane dob gonone énda i étew de bati. 3 I kéluhanay de ingéd gédét dob wayége Jordan sénugudo no muret mano, "Kailanga kom gésénule bé de sala gom brab fébautis gom. Atin fésagaday Tuluse begom." 4 I rénigo Juane diyo loo bé sénulat i méntélatae sénarigoy Tuluse muret féndawét Isaias mano, "Wén i ségétéwe mékes dob gonone énda i étew de bati mano, 'Tafay gom i aguwoy Kadnane. Fééntang gom i aguwo nuwe. 5 Tamfurén i kéluhanay de géléna, brab fédatarén i kéluhanay de tuduk brab do buntud fédatarén, brab féntangén i de aguwon bingkug, brab i de kémérih fédosoén. 6 Brab i kéluhanay de étew gégito bé Mémukase tidew dob Tuluso.' "

7 Atin médooy étéwe ménangéy dob Juane inok fébautis ro. Endob i Juane ménbéréh mano, "I begome maak do ulé gom non tete i de rigoné kom. Sedek mangéy gom dini? Enda géférarey gom tidew dob kékukum i Tuluse ké fébautis gom saén. 8 Buluk toow gomén gésénule bé de sala gom, féténgténg gom i de fiyo ula-ulané kom. Atin kagom fégitungén i Tuluse fukasé no begom dob de sala gom sabaf bé begom i de séfu Abraham. Béréhé ku begom, fakay géféwaléy i Tuluse séfu Abrahame tidew dob de batew. 9 Béleewe ni, gédétén i kékukum i Tuluse bé de tete étew. Ségilew bé falakule méntafayén ménténa dob darir i kayéwe inok i de kayéw

énda mégonok ro fiyo, tuwongén atin ibérén dob aféye inok métuwég."
10 Atin i de médoo étéw fénénginsa ro dob beene maro, "Ati fatute rigoné key?"
11 Atin séménumbul i Juane mano, "Ati wéne ruwo lafin kégalén, fatut iraya noy éndae de. Brab ati wéne amaé no, fatut témukid de so."
12 Enggégumah soy de kémubra buwis inok fébautis ro. Atin ménbéréh ro maro, "Maistéro, ati fatute rigoné key?"
13 Séménumbul i Juane mano, "Amuk kémubra gom, kagom lifulén i de étéw. Yamula édot gom saén i katabuwane."
14 Atin i de sundalo ménénginsa ro so dob beene maro, "I begeye, ati fatute rigoné key?"
Atin séménumbul i Juane mano, "Kagomén médot kurta fénagéw dob kéfégése. Taloo no témébo gom bé békéne toow. Kasukudan gomén bé sukay gome."
15 Atin i de médoo étéw amun énggélingoo roy kétoro Juane, kémarang ro brab mégitung ro ké beeney Kristowe ménggumah dob duniyae. 16 Mélaw i Juane ménbéréh dob bero mano, "I begéne, bautiso ku begom bé wayége, éndob wén nay gégumahe mas na gérotor begén. Fiyon foy ikét i safatos ne, énda métororu de mukoh. Brab bautiso no begom bé Rémogor i Tuluse brab aféy. 17 Féganané noy de fiyo étéw bé de tete étéw ségiléw bé ségétéwe métof. I fégéétof ne diyo dob kémér ne inok fégéétofén bé énrek ne brab fégétimuén bé faréye dob kiwot ne. Brab i de ukofén tuwégé no dob aféye énda émfandaén."
18 Brab wén soy médoowe gékélasi kéuret Juane bé de étéw fantag bé Fiyowe Uret.
19-22 Amun médooy de étéw ménbautisén, i Jesuse bénautis Juane so. Amun ménbautis i Jesuse, déménasal, brab i lala ne démasal, ménungka i lawaye. Atin i Rémogor i Tuluse ménlus maak marafati brab méntérimféna dob Jesuse. Atin wén i ménbéréhe tidéw dob lawayo mano, "Beem i Nga guwe. Toow fo kégédawa ku brab késuwata ku."
Atin i Herode datu, dénowoy Juane fantag bé Herodiyase lénamfaén bawag i dumo nuwe sétiman idéng brab fantag bé de médoo na do tete rénigo Herode. Tidéw béno, numana no nay sala ne bé kéféférisu nuwe bé Juane.

I de katufua Jesus

23 Bé kéféganay Jesuse bé galbék ne, téléw folo gébélintuwa i kélukés ne. Brab i de étéw maro ké Jesusey nga Josehe. Been i nga Elihe. 24 Been i nga Batate. Been i nga Lebihe. Been i nga Melkihe. Been i nga Janahe. Been i nga Josehe. 25 Been i nga Matatiase. Been i nga Amose. Been i nga Nahume. Been i nga Eslihe. Been i nga Nagehe. 26 Been i nga Maate. Been i nga Matatiase. Been i nga Semeihe. Been i nga Josehe. Been i nga Judahe. 27 Been i nga Joanahe. Been i nga Resahe. Been i nga Sorababele. Been i nga Salatiele. Been i nga Nerihe. 28 Been i nga Melkihe. Been i nga Adie. Been i nga Kosame. Been i nga Elmodame. Been i nga Ere. 29 Been i nga Josuehe. Been i nga Eliesere. Been i nga Jorime. Been i nga Matate. Been i nga Lebihe. 30 Been i nga Simeone. Been i nga Judahe. Been i nga Josehe. Been i nga Jonane. Been i nga Eliakime. 31 Been i nga Meleawe. Been i nga Mainane. Been i nga Matatawe. Been i nga Natane. Been i nga Dabide. 32 Been i nga Jessehe. Been i nga Obede. Been i nga Boose. Been i nga Salmone. Been i nga Naasone. 33 Been i nga Aminadabe. Been i nga Admine. Been i nga Arniwe. Been i nga Esrome. Been i nga Farese. Been i nga Judahe. 34 Been i nga Jakobe. Been i nga Isake. Been i nga Abrahame. Been i nga Tarehe. Been i nga Nakore. 35 Been i nga Seruge. Been i nga Ragauwe. Been i nga Pelege. Been i nga Hebere. Been i nga Salae. 36 Been i nga Kainane. Been i nga Arfakade. Been i nga Seme. Been i nga Noehe. Been i nga Lameke. 37 Been i nga Matuseleme. Been i nga Enoke. Been i nga Jarede. Been i nga Mahalaleele. Been i nga Kainane. 38 Been i nga Enoke. Been i nga Sete. Been i nga Adame. Been i nga i Tuluse.

4

Téngkad Satanasey Jesuse

1 Atin i Jesuse fénémanduoy Rémogor i Tuluse, ménule tidéw dob wayége Jordan,

brab fénanangguwit i Rémogor i Tuluse mangéy dob de gonon énda i étéw de bati.
2 Amun diyoén i Jesuse, ménggégumah i odoroy de saitan féndawét Satanas inok téngkade noy Jesuse rémigo tete. I kérugay i ni éfot folo gétérésangan. Bé do no gai, énda ménama i Jesuse, atin toow fo ménlayaf.
3 Ménggégumah i Satanase dob Beene brab ménbéréh mano, “Amuk Beemey Nga i Tuluse, féwaléyém amaén i de batéw ni.”
4 Endob séménumbul i Jesuse mano, “Wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, ‘Békén amaén saén i funay étéwe méuyag.’ ”
5 Tidéw béno, méntékow nuwit Satanasey Jesuse mangéy dob gérotore gonon. Brab fénténgténgén dey kéluhanay de ingéd dob duniyae.
6 Atin ménbéréh i Satanase mano, “Buluk lingkuwédo mo begén brab féngadafé mo begén, iray gu beem i kéluhanay ature mégulew bé de ni inok médayéw go. Géiraya ku kuwagib i étéwe fémilié ku magatur bé kéluhanay de ni, non begéney wéne atura no bé de ni béleewe.
7 Lingkuwédonu brab féngadafénu, atin kéluhanay de ni gédoté mo.”
8 Endob séménumbul i Jesuse mano, “Wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, ‘Lingkuwéd go saén dob adafay Kadnane Tulusém. Been saén i féngadafé muwe.’ ”
9 Tidéw béno, nuwit Satanase mangéy dob ingéde Jerusalem, brab nuwitén mangéy dob toowe gérotor bérungoy lawi i Tuluse. Atin ménsébéréh man bé Jesuse mano, “Amuk Beemey Nga i Tuluse, antéfor go.
10 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, ‘Suguéy Tulusey de télaki no démiyaga Beem,
11 brab sakémé ro Beem inok énda émfali go bé de batéw dob fantade, fiyon i de sékéyém.’ ”
12 I Jesuse séménumbul mano, “Endob wén soy Ménsulate Kébéréh i Tulus mano, ‘Kago téngkadén i Kadnane Tulusém rémigo bé kétaya muwe rigonén.’ ”
13 Atin i Satanas ténéngkadén i Jesuse rémigo tete bé médoowe ségiyo-giyo kéténgkadén de. Endob énda génaga né de. Tidéw béno, ténagakén i Jesuse singkow.

I kéféganay i galbék Jesuse dob Galilea

14 Tidéw béno, ménséfule i Jesuse mangéy Galilea, brab i barakat i Rémogor i Tuluse dob Beene. Atin i urete fantag bé Jesuse méraan ménlégéb dob de ingéd diyo.
15 Atin téménoro i Jesuse dob de lawi féngadafan kay de Judio brab kéluhanay de étéw dénayéw ro.
16 Tidéw béno, énggégumah i Jesuse dob Nasaret, sani gono nuwe ménruk. Atin bé gaiwe kétérén, ménahur dob lawie féngadafan loo bé adat ne, atin téménindég inok basané noy Ménsulate Kébéréh i Tuluse.
17 Brab wén i niraye de basanén sénulat i Méntélatae sarigoy Tuluse muret féndawét Isaias, brab amun nukabén, énggébasa na noy ménsulate diyo mano,
18 “I Rémogor i Tuluse ay ni dob Begéne, non fénémilién Begén inok muret bé Fiyowe Uret dob de méskinan. Sénuguén Begén inok muretu fantag bé kétangéye bé de ménkalabusu, brab émféséfule bé de fiyo kéténgténg i de langafén, brab témabang bé de kéfasangan.
19 Atin sénuguén Begén muret fantag bé bélintuwae fégétigay Tulusey kégédaw ne bé de kéilawan.”
20 Tidéw béno, amun énggilid i kébasa nuwe de, dénili noy ni basanén, atin fénséfuleén dob sugu-suguéne gémalbék dob féngadafane. Atin ménsar i Jesuse inok témoro. Atin ténéngténg i kéluhanay de étéw diyo.
21 Atin ménbéréh mano, “Bé ni gai, i ni ménsulat méntuman dob adafa kome.”
22 Tidéw béno, i kéluhanay de étéw diyo énggédayéwo roy Jesuse, brab ménggaif ro bé kéfiyoy de kébéréhén. Mélaw ménséfénginsa ro maro, “Aw békén bay ni nga Josehe saén?”
23 Atin ménbéréh i Jesuse mano, “Béréhé kom sékoy sébaane binuwaya mano, ‘Amuk beemey muwae, uwaém i lowoh me. Non amuk beemey ségétéwe tintu sarigoy Tuluse, rigo moy de mékégaif galbék dini dob kaame ingéd ségilew bé de rénigo mo kun dob Kafernaum.’ ”
24 Féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “I toowe béréhé ku begom, énda i ségétéw sarigoy Tuluse tayakufén dob kaane gonon.
25 Endob béréhé ku begom i toowe fantag bé gai Eliase. Enda fénrana i Tuluse de bé téléwe gébélintuwa brab éném gétérésang kélungonon. Atin énggégumah i lénggobé dob de ni gonon. Bé béno gai, médooy

de balew do libun Judio. 26 Endob fiyon
ségétew bé no do balew dumo tom Judio
dob Israel, énda féfégédét i Tulusey Eliase
dob berowe. Yamula sénugu i Tuluse
mangéy dob ségétewe libun balew békén
Judio dob sébaane ingéd féndawét Sarepta
dob Sidon. 27 Loo so bé gai Eliseawe
ségétew so sarigoy Tuluse. Wén i do médoo
étew déméruun fémute bé de dumo tom
Judio. Endob énda i ségétew bero fén-adi-
adi saliyu bé ségétewe étew békén Judio
féndawét Naaman tidéw Siria." 28 Atin i de
kéluhanay de étew diyo dob lawie féngadafan
toow ro fo ménkérit bé kégélingo ruwe bé ni
bénréh Jesuse. 29 Mélaw dénédél ro taman
dob uruk i tuduke diyo, sani féntindégo ro
bé karowe ingéd, inok dérié ro damén dob
fingase inok mélawu. 30 Endob ménagéw i
Jesuse témara dob kérara ruwe atin méntaus
magéw ténagakén bero.

Dénédél Jesusey de saitan

31 Atin méntaus i Jesuse léménudug
mangéy Kafernaum sani sébaane ingéd
sakuf i Galileawe. Diyo bé gaiy kétéréne,
téménoro dob de étew dob lawie féngadafan.
32 Atin éngkéségiyonan i de étew bé de
kétoroén non énda saén ténoroén i kéfégitung
i de ségiyo étew. Yamula ténoroén i
kaane kéfégitung. 33 Atin diyo dob lawie
féngadafan, wén i étéwe rénahukoy saitane.
Brab ménkes toow fo métanug mano,
34 "Adéhoyoy! Ati amungé muwe begey,
Jesus tidéw Nasaret? Ménangéy go ba dini
inok binasané mo begey? Enggétiga key ké
ati Beeme. Beem i Mékétéfuwe tidéw dob
Tuluse."
35 Endob génlé Jesusey saitane ni mano,
"Kago selekén, brab tékédan go." Sonom
béno, ténuwar i saitaney étéwe ni rénahuko
no. Atin méntékédan brab énda ménkaid i
étéwe ni.
36 Atin éngkéségiyonan ro kéluhanan. Brab
ménsébéréh-béréh ro maro, "Ati ni kébéréh?
Dob kébéréh ne saén wén i barakatén.
Sugué noy saitane tékédan atin modor
tékédan." 37 Atin i urete fantag bé Jesuse
ménlégéb dob de kéluhanay de ingéd diyo.

Nuwa Jesusey de médoo étéw

38 Tidéw béno, méntékédan i Jesuse tidéw
dob lawie féngadafan brab ménangéy dob
lawi Simone, atin diyo i térima Simone li-
bun déméruun toow fo méduf. Atin nongot
roy Jesuse bé uwaé no. 39 Atin téménindég i
Jesuse dob tébing i libune ni, atin féntékéda
noy kéeduf ne. Sonom béno, ménadi-adiy
libune ni. Atin méntek dénuwoto no bero.
40 Amun mélédén i térésange, i de médoo
do étéw wén i déméruu ro, nuwit ro dob
Jesuse inok uwaé no bero. Atin kénuwah
Jesuse bero brab ménadi-adi ro kéluhanan.
41 Fénféraréyén soy médoowe saitan. Brab
ménkes ro maro, "Beemey Nga i Tuluse."
Endob génléén bero inok métanék ro, non
énggétiga roy Beeney Kristowe.
42 Amun géfuwénén, méntékédan i Jesuse
ménangéy dob sébaane gonon énda i étéw
de bati. Endob i de étéw sélédé ro brab
ménangéy ro dob Beene brab nongot ro
ké énda damén tagaké no bero. 43 Endob
bénréhén bero mano, "I funa kuwe sénugu
mangéy dini inok ureté ku dob de dumo
ingéd i Fiyowe Uret fantag bé kéfégulew i
Tuluse dob de étéwén. Mélaw fatut ureté ku
dob de dumo ingéd."
44 Atin i Jesuse ménagéw ménuret dob de
féngadafan dob Judea.

5

Ténawag Jesusey de sungu kuyugén

1 Wén i no sébaan fuweh, diyo i Jesuse
dob doror i dogote féndawét Genesaret.
Ménfégédét i de médoo do étéw sédantélo
ro inok mégélingo ro bé kébéréh i Tuluse
ureté Jesuse. 2 Atin i Jesuse énggito noy
ruwowe do awang diyo dob doror i dogote.
Brab i de gefe de méntéfor ro non urahé
roy de fukét ro. 3 Amun i Jesuse ménda dob
sébaane bé de awang ni ka Simon, nongotén
bé féangéyé no kloh dob ménaléme de. Brab
diyo ménsar ménuret bé kébéréh i Tuluse
dob de étéw diyo ménribuk dob doror i do-
gote.
4 Amun énggilid témoro i Jesuse, bénréhén
bé Simone mano, "Fékérara tom dob
ménaléme de brab lawu gom i da fukét
goma nan inok gégédot gom do sédo."
5 Endob i Simone séménumbul mano,
"Maistéro, méntérasay gey ségékélungonon
brab énda foy énggédot gey de. Endob
amun bénréhém, lawué key de fukét gey."
6 Amun ménunur ro bé lénawu roy de fukét

ro, énggégédot ro toow fo médoo sédo, brab i de fukét ro gédét mékusi. 7 Tidéw béno, nabit roy de dumo ro dob ségiyowe awang, inok témabang ro médot bé de sédo. Brab amun énggégumah ro, fénéno roy ruwowe timan awang taman gédét ro méélédd. 8 Amun énggito Simon Pedrowey ni fénrigo Jesuse ula-ula, ménlingkuwéd dob adafa nuwe brab ménbéréh mano, "Kadnan, kago fégédét begén, non ségétéwu étéw ménsala."

9 I funa nuwe énggébéréh loo bé ni non toow fo ménggaif i Simone brab de dumo no bé kédooy de sédo énggédot ro. 10 Fiyon foy de nga Sebedeo, ro Santiago brab Juan dumo Simone gémalbék, ménggaif ro so. Atin ménbéréh i Jesuse dob Simone mano, "Kago mégilak. Brab éndaén séméléd gom sédo. Tidéw béleewe, fésélédé ku begom étéw inok furay ro so Begén."

11 Amun féndunggu roy de awang ro, fénled roy kéluhanane, atin ménodor ro bé Jesuse.

Nuwa Jesusey ségétéwe fémuteén

12 Wén i no sébaan fuweh dob sébaane ingéd, énggébalaka Jesusey ségétéwe étéw fémuteén. Atin bé kégito nuwe bé Jesuse, méntédunsum dob fantade brab ménfégédaw-gédaw bé Jesuse mano, "Kadnan, buluk méuyot go, géféadi-adino mo begén."

13 Atin i Jesuse béntérén i kémér ne brab kénuwahén, brab ménbéréh mano, "Méuyotu. Adi-adi go!" Sonom béno, ménkédan i fémute ne brab ménadi-adi. 14 Atin bénréh Jesuse bé békén ureté no dob ségiyowe étéw brab sénuguén mano, "Ay go dob fadie inok, féténgténgém i ménadi-adi gon. Tidéw béno, tulak go loo bé ménbérébe dob Kitabé tidéw dob Moisese inok gétigay kéluhanay de étéw ménadi-adi gon."

15 Endob i urete fantag bé Jesuse ménlégéb mangéy mérayu. Mélaw wén i toow fo médoo étéw ménangéy dob Beene inok mégélingo ro bé uret ne brab féuwa ro bé de déruu ro. 16 Wén i no do gai, i Jesuse ménangéy dob sébaane gonon énda i étéw de bati inok félébu brab démasal diyo.

Nuwa Jesusey ségétéwe kimoyén

17 Wén i no sébaan fuweh, téménoro i Jesuse. Atin diyo i de odoroy de Judio féndawét Fariseo ménsar beroy de témoro bé kitabe. Tidéw ro dob de sakuf Galilea brab Judea brab tidéw dob ingéde Jerusalem. Atin i barakat i Tuluse méndiyo dob Jesuse inok uwaé noy de déméruun bé de étéw. 18 Atin énggumah i de étéw ménuwit bé kimoyéne ténanggung ro. Kétaya ro uwitén mahur inok fédiyoé ro dob téngaanga Jesuse. 19 Endob énda i fiyo kéfélawang ro de, non bé médoowe do étéw. Mélaw ménénik ro dob atéf i lawie. Tidéw béno, ténosongo ro féagéwo ro de témuntun mangéy fantad dob kérara i de étéw dob adafa Jesuse. 20 Amun énggito Jesusey kéfénginttoow ruwe, ménbéréh dob ni étéw kimoyén mano, "Adih, i de salaém ménfésagadén."

21 Tidéw béno, i de Fariseo brab de témoro bé kitabé fénggitung ro maro, "Sedek émbéréh mékémurka i ni étéw? Enda i géfésagad bé de sala ké békén i Tuluse saén!"

22 Endob i Jesuse gésobuto noy de itunga ro. Mélaw séménumbul mano, "Sedek séfénginsa gom dob de fédéw gom fantag bé kébéréh guwe? 23 Toow na fo mélému béréhén, 'I de salaém ménfésagadén.' Non énda gito no ké wén i barakat gu de rémigo. Endob toow fo mérégén béréhén, 'Tindég go brab agéw go.' Non giton ké wén i barakat gu de rémigo. 24 Endob féfégétiga ku begom i fantage bé Nga i Kéilawane, sani Begéne. Wén i barakat gu brab kuwagib gu dob duniyae ni émfésagad bé de sala." Tidéw béno, bénréhén dob kimoyéne mano, "Béréhé ku beem, tindég go brab agéw go uwitém i iroo muwe mule mangéy dob lawi me."

25 Sonom béno, téménindég i kimoyéne ni dob téngaanga ruwe brab ménagéw nuwitén i iroo nuwe brab ménule mangéy dob lawi ne démayéw bé Tuluse. 26 Atin i kéluhanay de étéw diyo, toow ro fo ménkéségiyonan brab ménggilak ro. Atin dénayéw roy Tuluse maro, "Enggégito tom do mékégaif bé ni gai."

27 Amun énggilidén ni de rénigo Jesus, ménagéw brab énggito noy ségétéwe étéw kémubra buwis féndawét Lebi, ménsar dob de kubranan buwis. Brab ménsébéréh i Jesuse de mano, "Odor go Begén." 28 Tidéw

béno, i Lebiwe fénledén i kéluhanane brab téménindég ménodor bé Jesuse.

29 Atin rénigo Lebiwey sébaane dakél karagiya dob lawi ne. Brab diyo i médoowe do étéw kémubra buwis brab médoo na étéw ménsar mama brab miném bero Jesuse. 30 Atin i de témoro bé kitabé brab de Fariseo, ménbutég-butég ro brab ménbéréh ro dob de kuyug Jesus maro, "Sedek ménsélawék gom mama bé de kémubra buwis brab de ségiyo tete étéw?"

31 Endob séménumbul i Jesuse mano, "I de fiyo kégélowoho no, énda kailanga roy muwae, éndob kailangay de wén déruu no. 32 Enda ménangéyu dini inok tabaré kuy de métintu étéw. Yamula ménangéyu dini inok tabaré kuy de wén salaén inok gésénule ro."

33 Atin wén i de ménénginsa dob Jesuse maro, "I de kuyug Juan sénga tékélid démasal ro brab fuwasa. Loo so bé de kuyug i de Fariseo. Endob i de kaam do kuyug mama brab miném ro."

34 Endob i Jesuse sénumbulo no bero mano, "Ufama, i de kana dob uyote énda waléy tete i de fédéw ro taman énda tékédan i témérimawe lagéy. 35 Endob gégumah i gaiwe ké édotén nén i témérimawe lagéy dob berowe, brab been nay no fuwasa ro bé do no gai. Ségilév so bé de kagén kuyug, non amuk diniwu séna, énda fuwasa ro."

36 Tidéw béno, nuret Jesusey sébaane binuwaya fantag bé sébidanay mantuwe kétoroén brab tafaye kétoro i de Judio. Ménbéréh mano, "Enda i étéw rémiyas bé mantuwe kégal inok fégétabung bé tafaye kégal. Non amuk rigoné no, mésinggula i mantuwe kégal, brab énda fo médait féséréfaén i mantuwe bé tafaye de. 37 Brab énda i étéw mahur bé mantuwe arak dob tafaye ahuron arak rénigo bé kulit ayame, non mébétus i mantuwe arak dob tafaye ahuron brab mébinasa brab méitis i mantuwe arak. 38 Endob fatut i mantuwe arak ahurén dob mantuwe kulit fédéngon de. 39 Brab énda i étéw buluk géiném bé tafaye arak méuyot bé mantuwe de non mano, 'I tafaye arak mas na fiyo.' "

6

Fantag bé gaiy kétéréne

1 Wén i no sébaan fuweh gai kétérén, i Jesuse brab de kuyugén téménara ro dob de médoo do farév. Atin i de kuyugén méndot ro de brab kénugut ro. Tidéw béno, ménama ro. 2 Endob i de Fariseo diyo ménbéréh ro maro, "Sedek rigoné roy ni, non békén fatut rigonén galbék bé gaiwe kétérén?"

3 Séménumbul i Jesuse mano, "Aw énda ba énggébasana kom i rénigo Datu Dabide? Wén i no gai toowén fo mélayaf beroy de sundalo no. 4 Atin ménahur ro dob lawi i Tuluse brab méndot bé ténulake fan brab namaén, atin niraya no soy de dumo no de. Rénigo noy ni fiyon fo ké dob kitabe, do fadi saén i fakaye mama bé ni fan."

5 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano, "I Nga i Kéilawane, sani Begéne, wén i kuwagib gu fantag bé ati fakaye bé gaiwe kétérén."

Nuwa Jesusey ménsadile kémérén

6 Bé sébaane man gai kétérén, ménahur i Jesuse dob lawi i de Judio féngadafan inok témoro. Atin diyo soy ségétéwe lagéy ménsadil i kuwonone bé kémér ne. 7 Atin i de Fariseo, sani de odoroy de Judio, diyo so beroy de témoro bé de kitab. Atin ténulik roy Jesuse inok gito roy funa ruwe de témbo rémigo énda fakayén dob kitabe. Mélaw ténéngténg ro inok gito ro ké muwa i Jesuse bé gaiwe kétérén. 8 Endob i Jesuse, gétuwa noy de itunga ro. Atin ménbéréh dob lagéye ni ménsadil i kémér ne mano, "Ay go dini, tindég go dob adafay kéluhanay de étéw ni." Mélaw téménindég brab ménagéw mangéy diyo. 9 Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse dob de Fariseo brab dob de maistéro mano, "Ati karang gome de, ati isuwe fakay dob kitabé bé gaiwe kétérén? Rémigo fiyo loo ké tete? Témabang bé étéwe loo ké féléhuén?" 10 Atin iling-iling i Jesuse brab ménbéréh dob lagéye ni mano, "Bétérém i kémér me." Atin bénétérén i kémér ne atin sonom béno ménadi-adi.

11 Tidéw béno, toow fo ménkérit i de Fariseo brab de témoro. Atin ménséuret-uret ro bé ati rigoné ruwe bé Jesuse.

Fénémili Jesusey de folo bra ruwo Apostol

12 Atin ménagéw i Jesuse bé béno gai ménangéy dob burure inok démasal, atin déménasal diyo dob Tuluse ségékélungonon. 13 Amun géfuwénén, ténabarén i de kuyugén,

atin ménémili folo bra ruwo féndawét do Apostol, sani de sénugu. 14 Fénémilién i Simone (féndawétén so Pedro), brab Andrese dumo no sétiman idéng, brab Santiago, brab Juan, brab Filipi, brab Bartolome, 15 brab Mateo, brab Tomas, brab Santiagowe nga Alfeo, brab Simone ségétéw toow fo gulaané noy ingéd ne, 16 brab Judase nga Santiago, brab Judas Iskariote beeney ménfékéfoe bé Jesuse.

Nuwa Jesusey de médoo étéw

17 Atin léménudug i Jesuse beroy de Apostolén, brab téménindég dob sébaane gonon datar. Diyo soy médoowe do étéw do kuyugén brab do étéw tidéw Judea brab Jerusalem brab tidéw dob Tiro brab Sidon gédét dob dogote. 18 Ménangéy ro diyo inok mégélingo bé kébéréh Jesuse brab féuwa bé de déruu ro. Atin nuwa Jesusey de déméruun brab de rénahukoy saitane, atin ménadi-adi ro. 19 Atin i kédoonoy de étéw magafas ro inok gékuwaha ro, non i barakat ne ménsut tidéw dob Beene funay kéluhanane ménfiyo.

20 Tidéw béno, ténéngténg Jesusey de kuyugén, atin ménbéréh mano, "Méoror gom do méskinan, non féguléwoy Tuluse begom. 21 Méoror gom do mélayaf béni, non fébésorén gom moso. Méoror gom do kémérew béni, non gébayat gom moso.

22 "Méoror gom amuk wén i mérarék begom sabaf bé kéunur gome Begén. Brab méoror gom amuk wén i sémiyaw begom brab bérého ro begom tete fémalanén gom sabaf bé kéunur gome Begén, sani Nga i Kéilawane. 23 Féguyaya gom bé béno gai non i baras gome toow fo médoo diyo dob lawayo. Non loo so bé niy rénigoy de katufua tom bé de gétah sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne.

24 "Endob mékégédaw-gédaw gom do kawasa, non énggétéy gomén i de funa kom méguyaya. 25 Mékégédaw-gédaw gom do bésor béleewe ni, non félayafén gom moso. Brab mékégédaw-gédaw gom do gébayat béleewe, non fébukuén brab fékérewén gom moso.

26 "Mékégédaw-gédaw gom amuk kéluhanay de étéw émbéréh do fiyo fantag bé begome, non loo bé niy kérigoy de katufua tom bé de gétah tugién do ubo-ubo sénarigoy Tuluse muret."

Fantag bé kégédawe

27 Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano, "Endob béréhé ku begom, fégédaw gom bé de sébanil begom brab rigo gom i fiyowe dob de mékérit begom. 28 Béréh gom i fiyowe dob de mingon begom brab dasala kom i de démufang begom. 29 Amuk wén i témamfiling bé fifév me, fédayaém de témamfiling so bé ségébalae de. Brab buluk wén i mafas bé de kégal gom, iray gom soy kamisita gome. 30 I kéluhanay mongote dob begome, iraya kom. Brab i de médot bé de éntingayén kagom, kagom étukén de. 31 Brab buluy kétaya kome rigonéy de étéw dob begome, rigo gom so dob berowe.

32 "Amuk mégédaw gom bé de mégédaw begom saén, énda médait gom médot baras. Non fiyon foy de énda do métintu étéw mégédaw ro so bé de mégédaw bero. 33 Brab amuk rémigo gom fiyo dob de rémigo fiyo dob begome saén énda médait gom médot baras. Non fiyon foy de énda métintu do étéw rigoné roy loowe bé nan. 34 Atin amuk émféélét gom dob de wén fégébayadén de, énda médait gom médot baras. Non fiyon foy de tete étéw émféutong ro so dob de dumo ro tete étéw inok géséfule so kéluhanan. 35 Endob fégédaw gom bé de sébanil begom, brab rigo gom i fiyowe dob berowe. Atin féélét gom brab kagom ongot-ongotén i baliwa nuwe. Atin i baras gome dakél brab waléy gom do nga i Toowe Gérotor Tulus, non ségilév gom bé Tuluse mégédaw bé de énda gétigan émfésalamat brab de tete étéw. 36 Komon fégédaw gom loo bé kégédaw i Boh gome dob lawayo.

37 "Kagom kémukum bé de dumo gom, inok i Tuluse énda so kukumé no begom. Atin i de dumo gom ménsala, kagom dusanén bero, inok énda so dusanéy Tuluse begom. Fésagada kom i de dumo gom atin mélaw fésagaday Tuluse begom. 38 Iray gom dob de dumo gom étéw, atin irayay Tuluse begom. I kédooy iray gome ségilév bé kédooy iray i Tuluse begom. Atin toow fo médooy iray i Tuluse taman gaba-gaba."

39 Brab ménbéréh man i Jesuse sébaan binuwaya mano, "Fakay bay langafén

marak bé dumo nuwe so langafén? Békén
ba mélawu ro dob kalute? 40 I méganade
békén gérotor na bé témoroe de. Endob
i ségétéwe étéw amun énggéféganadén fo
toow, ségiléwén bé téménoroe de.
41 "Sedek gito moy klohe sala i dumo
muwe, éndob énda gito moy kaame sala
toow na fo dakél? 42 Atin béréhé mo dob
dumo muwe mamo, 'Adih, téréno moy nan
salaém.' Endob wén i kaame sala toow na
fo dakél. Fédayéw-dayéw go, éndob békén go
fiyo étéw. Téréno mo na métah i kaame sala
toow na fo dakél, inok gétabanga moy dumo
muwe témérén bé kaane kloh sala."

Fantag bé fiyowe brab tetee étéw

43 Féntaus Jesusey kébéréh ne mano,
"Enda i fiyo kayéw mégonok bé tetee onok,
taloo no tete kayéw mégonok bé fiyowe
onok. 44 I ségiyo-giyowe kayéw gélolon
bé onok ne. Ufama, i sulu-suluwe énda
mégonokén bé mangae. Brab i kayéwe
suwaran énda mégonokén saging. 45 Ségiléw
so bé étéwe. I métintuwe étéw rémigo fiyo,
non tidéw dob fédéw ne fiyo. Atin i tetee
étéw rémigo tete, non tidéw dob fédéw ne
tete. Non i bae émbéréh bé atiy diyoe dob
fédéwe.
46 "Sedek fédawété kom Begén 'Kadnan',
éndob énda rigoné kom i de béréhé ku be-
gom? 47 Atiy méuyote fégédét Begén brab
mégélingo bé béréhé kuwe brab odoro noy
de kétoro gu, fégétiga ku begom ké ati
kélasi nuwe étéw. 48 Beeney ségiléwe bé
étéwe réménigo lawi brab féntindégén i liléy
ne dob émbagére batéw. Atin énggégumah
i dunuke brab énggébéla. Endob énda
méntuwongén non féntindég dob rotor i
batéwe. 49 Endob i étéwe énggégélingo bé de
kébéréh gu éndob énda odoro no de, ségiléw
bé étéwe émfétindég lawi dob fantade énda
i batéw féntindégo no bé de liléyén. Atin
énggégumah i dunuke brab énggébéla dob
nan lawi. Atin méntuwong brab toow fo
ménbinasa."

7

Nuwa Jesusey sugu-sugué sundalowe

1 Amun énggilidén i Jesuse témoro bé de
étéw, ménagéw mangéy Kafernaum. 2 Atin
diyo i ségétéwe Romano kafitay de sun-
dalo. Wén i sugu-sugué nuwe déméruun
gédétén méléhu. Toow fo mégédaw i kafi-
tane de. 3 Mélaw amun énggélingoo noy fan-
tage bé Jesuse, séménugu bé de dumo bé de
odoroy de Judio mongot bé Jesuse témukaw
damén dob lawi ne inok méuwa i sugu-
sugué nuwe. 4 Amun ménangéy ro dob
Jesuse, ménfégédaw-gédaw ro de maro, "I ni
étéw médait ké tabanga mo damén. 5 Non
mégédaw betom do Judio, brab beeney
ménférigowe bé lawi geye féngadafan dini."
6 Mélaw ménodor i Jesuse bero. Amun
éndaén mérayuén dob lawie ni ayo ro, i
kafitane ni séménugu bé de dumo no malak
bé Jesuse inok méréh de bé éndaén tausén,
non énda médait kun i kafitane témanggaf bé
Jesuse. 7 Fénbéréh i kafitane mano, "Toow
go fo gérotor étéw, atin mélaw énda métororu
malak Beem. Toow go fo barakatan,
mélaw fiyon fo ké béréhé mo saén, 'Adi-
adi', gétuwa kuy waléy adi-adiy sugu-sugué
kuwe. 8 Gétuwa kuy ni non wén i mas
gérotor sundalo sémugu begén. Brab wén
soy do sundalo sugué ku. Atin buluk
béréhé ku, 'Angéy go diyoo', mangéy diyo.
Brab buluk maku, 'Enggomén', témingé ro.
Brab buluk béréhé ku dob de sugu-sugué
ku, 'Rigo gom i ni', rigoné ro."
9 Amun énggélingoo Jesusey ni, ménggaif
de. Brab séménling dob de étéw furay dob
Beene brab ménbéréh mano, "Béréhé ku
begom, fiyon fo ké dob de Judio, énda i
énggito gu kéféngintoow loo bé ni étéw."
10 Tidéw béno, amun ménséfule i de
sénugu dob lawi i kafitane, énggito roy sugu-
suguéne ni adi-adi nén.

Ténébule Jesusey kénogo lagéye

11 Enda mérugayén tidéw béno, ménagéw i
Jesuse dob ingéde féndawét Nain. Ménodor
i de kuyugén brab médoowe do étéw. 12 Atin
amun ménggumah ro dob béngaway no
ingéd, ménggébalaka roy de étéw méntidéw
dob no ingéd. Ténanggung roy bangkaye,
mangéy ro lémbéng. I bangkaye ni buntung
nga lagéy i libune baléw. Wén i médoowe
étéw tidéw dob no ingéd ménodor ro
may lémbéng bé no kénogo lagéy. 13 Atin
amun énggitoy Kadnane Jesus i baléwo no,
ménuray i éna nuwe de. Atin ménbéréh

mano, “Ina, kago kémérew.” 14 Atin ménangéy i Jesuse dob niroo nuwe. Tidéw béno, kénuwahén atin méntétudoy i de ménuwit de. Atin ménbéréh i Jesuse mano, “Adih, tek go!” 15 Sonom béno, méntek i kénogo lagéye brab ménbéréh. Atin niray Jesuse dob idéng ne.

16 Toow fo ménggaif i de étéw de diyo atin dénayéw roy Tuluse maro, “Ay niy toowe fo gérotor sarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne, ménggumah dob betome. Ménlus i Tuluse mangéy dob begeye inok tabanga no begey do fénémilién.”

17 Atin mélaw i urete fantag bé Jesuse ménlégéb dob Judea, brab dob de ségiyo-giyo ingéd géliwét de.

I kéfénginsa Juan Bautistawe

18 Brab i de kuyug Juan nuret ro dob beeney kéluhanay ni rénigo Jesuse. 19 Atin sénugu Juaney ruwowe bé de kuyugén mangéy ménginsa dob Jesuse maro, “Beeme bay no bénréh Juane gégumah ongot-ongoté key, taloo no fatut ongot-ongot gey na ségiyo?”

20 Amun énggumahay de étéw niy Jesuse, fénénginsaa ro maro, “Sénugu Juan Bautistawe begey mangéy ménginsa ké Beeme bay Kristowe bénréh Juane gégumah ongot-ongoté key, taloo no fatut ongot-ongot gey na ségiyo?”

21 Bé béno so, fén-adi-adi Jesusey de médoo déruunan brab do rénahuko saitan, brab nuwaén soy médoowe do langafén inok gégito ro. 22 Atin sénumbulo Jesusey de sénugu Juan mano, “Séfule gom brab uret gom dob Juaney de énggito gom rénigo gu brab de énggélingoo kom. I de langafén énggégito, brab de fikat énggéagéw, brab de bokongén énggégélingo, brab de fémuteén ménadi-adi, brab de ménléhu méntébule. Brab ureté key i Fiyowe Uret dob de méskinan. 23 Atin toow fo méoror i étéwe énda ruwo-ruwoy kéféngintoow ne Begén.”

24 Amun ménuleén i de kuyug Juan, ménbéréh i Jesuse dob de médoo étéw fantag bé Juane mano, “Ati nangéy gome ténéngténg dob gonone énda i étéw de bati? Ségétéw maak kéroon faniréy réfuruhe? Békén, non i kéunur Juane énda méfélukén loo bé kéroone. 25 Aw ménangéy gom diyo inok téménggténg gom ségétéw étéw toow fo fiyoy kégal ne? Békén, non i de étéw kémégal ro fiyo brab do kawasa, énda bati ro dob de gonon énda i étéw de bati. Yamula bati ro dob de toow fo fiyo lawi kay de datu. 26 Ati nangéy gome ténéngténg? Ségétéw étéw sénarigoy Tuluse muret? Hoo, éndob béréhé ku begom, i Juane békén saén sénarigon muret bé kébéréh i Tuluse. 27 I Juane niy fantage bé ni Ménsulat Kébéréh i Tuluse amun bénréh i Tuluse Begén mano, ‘Sugué kuy sugu-sugué kuwe métah Beem. Been i témafaye bé kégumah me métah Beem.’ ” 28 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “Béréhé ku begom, énda i toow na fo gérotor bé Juane bé kéluhanay de étéw ménumah. Endob bé gaiy kéfégulew i Tuluse bé de étéwén, i kéluhanay de térifantad étéw sakuf i Tuluse, toow ro na fo gérotor bé Juane béleewe ni.”

29 Amun énggélingoo roy kébéréh Jesuse, i kéluhanay de étéw fiyon foy de lémiful kémubra do buwis, énggélolo roy aguwoy Tuluse katabuwan. Beroy de bénautiso Juan. 30 Endob i de Fariseo brab de témoro bé kitabe, ménika ro rémigo bé kétayay Tuluse. Atin berowey de énda bénautis Juan.

31 Atin ménbéréh i Jesuse man mano, “Ati féségiléwo kuwe bé de étéw méuyag béleewe ni? Ati ségiléwo ruwe? 32 Ségilew ro bé de nga ménsar dob fadiyane brab mika ro mégérémét. Tabar i de dumo ro bero maro, ‘I begeye ménségagung gey, éndob énda ménsayaw gom. Brab léménginggéng gey linggéng ménléhuon, éndob énda kéménrew gom.’ 33 Non ménangéy diniy Juan Bautistawe ménfuwasa brab énda méninémén arak. Brab bénréh gom, ‘Sénaitanan.’ 34 Endob i Nga i Kéilawane, sani Begéne, ménangéyu dini, brab mamau atin minému. Brab ménbéréh gom, ‘Ay niy ségétéwe étéw arumén mama brab miném arak, brab wén i dumo no do lémiful kémubra buwis brab do tete étéw.’ 35 Endob fégétigay Tulusey métintuwe dob kéluhanay de ngaén.”

I kégédaw i tetee libun

36 Atin wén i ségétéwe Fariseo, féndawét Simon, séménéngkat bé Jesuse mangéy dob lawi ne mama. Mélaw ménodor i Jesuse

ménangéy diyo brab ménsar ro mama.
37 Brab wén i ségétéwe tete libun dob
no ingéd. Amun énggétiga noy Jesuse
ménangéy mama dob no lawi, ménangéy
so diyo ménuwit katiya toow fo fiyo,
ménféno mamut nor balilaga. 38 Amun
ménfégédét dob Jesuse, téménindég gédét
dob de sékéyén kémérew. Atin i de énloén
léménuyut dob de sékéy Jesus. Brab ténrafo
no bé buk ne brab narékén i de sékéyén.
Brab lénulawa no bé mamute nor. 39 Amun
énggito Simoney ni, ménbéréh dob fédéw
ne mano, “Buluk Jesusey ségétéwe sarigoy
Tuluse muret bé kébéréh ne, gélolo no
damén ké atiy ni libun mémiraw de, ségétéw
libun tete.”
40 Endob ménbéréh i Jesuse mano, “Si-
mon, wén i béréhé kuwe Beem.”
Séménumbul i Simone mano, “Maistéro,
béréhém begén.”
41 Atin bénréh Jesusey ni binuwaya
mano, “Wén i ruwowe étéw énggéutong
dob ségétéwe émféélét kurta. I ségétéwe de
énggéutong limo ratuh, brab i ségétéwe de
limo folo saén. 42 Amun énda i fégébayad
ro de, fénsagada no bero, inok éndaén
kailanga roy mayade. Na fénginsaa ku
beem, ati isuwe toow na fo méimu bé étéwe
ni ménféutong bero?”
43 Séménumbul i Simone mano, “Karangé
ku, i toowe de méimu, been i énggéutonge
médoo.”
Atin bang Jesuse, “Katabuwan i nan
sumbulém.” 44 Tidéw béno, séménling i Je-
suse dob libune ni, brab ménbéréh man
dob Simone mano, “Enggito moy rénigoy ni
libun? Ménahuru dob lawi me, éndob énda
méniray go wayég fégéurah gu bé de sékéy
gu, loo bé adat tome do Judio fatut rigoné
mo damén. Endob i ni libun fénreén i de
sékéy gu bé de énloén, brab ténrafo no bé
buk ne. 45 I beeme, énda narékém Begén loo
bé adat tome témayakuf bé de kana. Endob
i ni libun, tidéw fanay kégumah gu, énda
téménréno marék bé de sékéy gu. 46 Enda
so lénulawa moy uléw guwe nor. Endob i ni
libun, lénulaw noy sékéy guwe bé mamute
nor. 47 Mélaw béréhé ku beem, giton i
dakéle kéimuén non i de médoo do salaén
ménfésagadén. Endob i étéwe kloh saén
fénsagadan, kloh soy kéimu ne.”
48 Atin bénréhén bé libune ni mano, “Di, i
kéluhanay de salaém fénsagadanén.”
49 Atin i de étéw bero ménama diyo
ménsébéréh-béréh i de fédéw ro maro, “Ati
keeyén i ni étéw géfésagad do sala?”
50 Atin bénréh Jesuse man dob libune ni
mano, “I kéféngintoow mey funay Tuluse
ménukas beem. Taus go mule, atin kago
émbuku.”

8

1 Brab énda ménrugayén tidéw béno,
ménangéy i Jesuse dob de ségiyo-giyo
ingéd ménuret bé Fiyowe Uret fantag bé
kéféguléw i Tuluse bé de étéwén. Brab
ménodor i de folo bra ruwo kuyugén.
2 Ménodor soy de libun fén-adi-adi no
rénahukoy de saitan brab do déméruun.
Ségétéw beroy Mariahe tidéw Magdala,
dob beeney méntékédan i fitéwe timan sai-
tan. 3 Ménodor soy Juanawe bawag Kusawe
sénarigo Datu Herode, brab Susanawe,
brab médoo na do dumo libun. I ni do
libun, témabang ro miray bé de kailanga ro
Jesus.

I binuwayae fantag bé sémabuge

4 Wén i no sébaan fuweh, wén i
médoowe étéw tidéw dob ségiyo-giyowe ingéd
ménangéy ro dob Jesuse mégélingo. Amun
médoo ro ménsélimud, nuret Jesusey ni
binuwaya mano, 5 “Wén i ségétéwe étéw
ménangéy sémabug bé béne ne. Amun
sabugé noy béne ne, i de dumo bé béne ne
ménbégodoy dob doror i aguwone. Diyo
gédaay de étéw taloo no nama i de kloh
manok. 6 I de dumoy de béneén ménsawér
dob fantade wén i do batéw de. Tidéw béno,
amun méganayén témunoh, ménlaay ro non
tikar i fantade de. 7 I de dumoy de béneén
ménsawér dob fantade wén i do suwar de
énda séna témunoh ro. Ménruk mélaw i de
suwar séréngan bé de nohok, atin ménléhu i
de nohok non lénimfung i de suwar. 8 Endob
i de dumo bé de béne ménsawér dob fiyowe
fantad, brab téménunoh ro brab ménggonok
ro médoo taman mératu takéf sénga sébaan
béne.” Atin féntaus Jesusey kébéréh ne
mano, “Fégitung gom fantag bé ni bénréh
gu begom amuk méuyot gom de ké gésobuto
kom.”

9 Tidéw béno, fénénginsaay de kuyugén
ké ati atag i nan binuwaya. 10 Sénumbulo
no bero mano, “Dob begome do kuyug gu,
Tuluse i émfégétigane de begom fantag bé
kéfégulów ne bé de étéwén. Endob i de ni
éntingayén ménbunéy, brab énda émfayagén
dob ségiyowe. Enggélingoo ro say de ni fén-
agéw dob de binuwaya, inok fiyon fo ké
téngténgé ro, énda gito ro de. Brab fiyon fo
ké gélingoo ro, énda gésobuto ro de.

11 “Ay niy atag i ni binuwaya énggélingoo
kom. I atag i ni béne, been i kébéréh i
Tuluse. Atin i ségiyo-giyowe klasi fantad
ségilów bé de ségiyo-giyo klasi étéw. 12 I de
dumoy de béne ménlawu dob doror i agu-
wone. I atag i ni, wén i de étéw énggélingoo
roy kébéréh i Tuluse, éndob énggégumah i
odoroy de saitan brab kénda noy ni kébéréh
dob de fédéw ro. Been i nan i funa ruwe
énda sémarig ro bé Tuluse. Brab énda mélaw
gédoté roy mantuwe umul. 13 I dumoy de
béne ménsawér dob fantade, wén i do batéw
de. I atag i ni, wén i de étéw énggélingoo
roy kébéréh i Tuluse brab ténayakuf ro brab
ménoror ro de. Endob énda ménbatién dob
fédéw ruwe. Sémarig ro bé Tuluse singkow
saén. Endob buluk kérégénan ron, éndaén
sémarig ro bé Tuluse. 14 I dumoy de béne
ménsawér ro dob de duwaléy suwar. I atag
i ni, wén i de étéw énggélingoo roy kébéréh i
Tuluse, éndob sabaf bé de kébuku ro fantag
bé de kéuyag ro, brab kéuyot ruwe waléy
kawasa, brab de kéuyot ro méguyaya, been
i noy funa ruwe énda gérigo ro bé fatute
kétayay Tuluse rigoné ro. 15 Atin i de dumoy
de béne ménsawér ro dob fiyowe fantad.
I atag i ni, wén i de étéw énggélingoo roy
kébéréh i Tuluse, brab toow fo nunuro ro.
Féntaus roy késarig ruwe bé Tuluse atin
rigoné roy kétayay Tuluse rigoné ro.”

16 Atin ménbéréh man i Jesuse mano,
“Enda i témumon solo inok bunéyé no dob
bukag i kurénge fénléngkéb, taloo no fédiyoé
no dob fantad i katriwe. Yamula fédiyoé no
dob fégonone de inok atiy mahure gito noy
réndaw ne. 17 I kéluhanay bénunéye, giton
moso. Brab i kéluhanay dirungéne, gétigan
moso. Mélaw atiy éndae gésobuto kom béni,
gésobuto kom moso.

18 “Komon féfiyo gom i kéfégélingo
gome. Non i étéwe mégélingo brab munur,
méumanan nay kégésobut ne de. Endob i
étéwe énda munur, fiyon foy klohe fégitungé
no gésobuto no, dotén dob beene.”

19 Tidéw béno, ménangéy dob Jesusey
idéng ne brab de tuwaréyén, éndob énda
géfégédét ro non bé médoowe étéw géliwét
de. 20 Brab wén i ménbéréhe dob Jesuse
mano, “I idéng me brab de tuwaréyém diyo
ro dob liyuwe. Méuyot ro géségito Beem.”

21 Endob séménumbul i Jesuse mano,
“Wén i ségiyo idéng gu brab do tuwaréy
gu, non bé kéluhanay étéwe mégélingo bé
de uret i Tuluse brab munur de, beroy de
maak idéng gu brab do tuwaréy gu.”

Féntéré Jesusey défuke

22 Sébaane de fuweh, ménda i Jesuse
awang beroy de kuyugén atin bénréhén
bero mano, “Mifar tom.” Mélaw ménangéy
ro dob dogote ni. 23 Amun diyo ro dob
kérarae, énggéfidong i Jesuse. Atin amun
énggéfidong, énggumah i émbagére défuk.
Atin ménahuron wayég i awange, brab toow
fo ménkakaidan ro. 24 Tidéw béno, téningé
i de kuyugén i Jesuse atin nulég ro maro,
“Kadnan, gédét tomén méélédˮ. Méntek i
Jesuse brab nélénoy défuke atin féntanékén
i de bagél. Tidéw béno, ménlingén-ngén.
25 Atin ménbéréh i Jesuse dob de kuyugén
mano, “Hon i kéfénginttoow gome de?”

Atin éngkéségiyonan ro brab mégilak ro.
Brab ménsébéréh-béréh ro maro, “Ati ni
étéw Jesus? Fiyon i défuke brab de bagél
géfétéréno no.”

Dénédél Jesusey de saitan

26 Mélaw méntaus ro mifar démunggu
mangéy dob fantade Geraseno, dob di-
far i Galileawe. 27 Amun téménéfad i
Jesuse, bénalak i étéwe rénahukoy de saitan
tidéw dob sébaane ingéd diyo. I ni étéw
énda batién dob lawie, éndob ménrugayén
félawas diyo bati dob de takub do lébéng.
28-29 Médoo gule i ni étéw géméndam fiyon
fo ké férisunén brab ikétén bé sangkaliey
de sékéyén brab de kémérén. Been so
ménséfantud brab uwitéy de saitan mangéy
dob gonone énda i étéw de. Amun énggito
noy Jesuse, ménkes toow fo métanug, brab
méntéléngkéb dob téngaanga Jesuse brab

ménbéréh toow fo métanug mano, “Jesus, Nga i toowe fo gérotor Tulus, fégédaw-gédawu Beem. Kago fédawéton begén.” Bénréhén i no non féngganaya Jesusey démédéle bé de saitan réménahukon de.

30 Fénénginsaa Jesuse mano, “Ati dawét me?”

Atin séménumbul mano, “Laksaén i dawét guwe.” Non toow fo médooy de saitan ménahur dob beene. 31 Tidéw béno, ménfégédaw-gédaw i de saitan bé Jesuse bé békén damén dédélé no bero mangéy dob emfernowe.

32 Enda mérayuén dob no gonon, diyo i médoowe do babuy témabtab dob méngulandige. Nongot i de saitan bé Jesuse ké fakay mahur ro dob de babuy. Atin ténungkas Jesuse bero. 33 Sonom béno, i de saitan ménsut ro dob étéwe brab ménahur ro dob de babuy ni. Atin i kéluhanay de babuy ni, ménrarey ro ménangéy dob fingase brab ménantéfor ro ménangéy dob dogote, atin ménléné ro.

34 I de étéw témalima bé de babuy ni, amun énggito roy ni ménrigo, ménségéta ro brab nuret roy ni dob de dakél ingéd brab dob de ségiyo ingéd géliwét. 35 Mélaw ménangéy diyo i de étéw inok susiné roy ni ménrigo. Ménfégédét ro dob Jesuse brab énggito roy étéwe bé gétaho félawas sénaitanan, ménsar gédét dob sékéy Jesuse wénén i kégalén, brab métintunén. Atin kéluhana ro mégilak ro de. 36 Nuret i kéluhanay de énggégito de ké ati kéuwa Jesuse bé étéwe ni gétaho sénaitanan. 37 Tidéw béno, i kéluhanay de étéw tidéw dob ingéde Geraseno, nongot roy Jesuse tékédan, non toow ro fo mégilak. Mélaw, ménda i Jesuse dob awange, atin méntékédan. 38 I ségétéwe ni étéw ténkédanay de saitan, nongotén bé Jesuse mano, “Modoru Beem.”

Endob bénréh Jesuse de mano, 39 “Ule go brab uretém i fiyowe rénigoy Tuluse dob beeme.” Mélaw ménule brab ménsugud-sugud dob kéluhanay gonone dob ni ingéd brab nuretén i kéluhanay rénigo Jesuse dob beene.

Nuwa Jesusey ruwowe gétéw libun

40 Amun ménséfule i Jesuse mifar, toow fo méoror i de étéw de, non ongot-ongoté ro diyo. 41 Brab diyo wén i ségétéwe étéw fédawétén Jairo, ségétéw sarigon dob lawie féngadafan kay de Judio. Méntéléngkéb dob adafa Jesuse bé ongoté noy mangéy i Jesuse dob lawi ne. 42 Non i buntunge ngaén libun folo bra ruwo gébélintuwa, gédétén méléhu. Mélaw ménagéw i Jesuse modor de.

Amun magéw i Jesuse sénribukoy de médoo étéw. 43 Diyo soy ségétéwe libun kéfasangan non foloén bra ruwo gébélintuwa i kéranas i adat ne. Brab méntéy i kurta ne fénggébayadén bé de doktor, éndob énda foy ségétéw géuwa de. 44 Tidéw béno, ménfégédét dob ségang Jesuse, atin kénuwahén i kégal ne. Sonom béno, téménrén i kéranas i adat ne. 45 Tidéw béno, ménénginsa i Jesuse mano, “Ati kéménuwahe Begén?”

Endob ménggidih i kéluhanane. Atin ménbéréh i Pedrowe mano, “Maistéro, toow fo médooy étéwe géliwét Beem, brab sédantélo ro Beem.”

46 Endob ménbéréh man i Jesuse mano, “Wén i kéménuwah Begén, non énggétérédama kuy barakat guwe ménsut tidéw dob Begéne.” 47 Amun énggétigay libune ni énggétiga Jesuse, ménfégédét lémukub atin méntéléngkéb dob adafa Jesuse brab dob téngaangay médoowe étéw, brab bénréhén dob Jesuse sedek kénuwahén, brab bé béno so méntékow adi-adi. 48 Tidéw béno, bénréh Jesuse de mano, “Di, i kéféngintoow mey funa muwe ménadi-adi. Taus go ule, brab kagonén émbuku.”

49 Amun béréhé Jesusey ni, énggégumah i sugu-sugué Jairowe. Ménbéréh mano, “Amu, déménigurén i nga me. Endaén kailanga no anggaén i Maistérowa nan.”

50 Endob amun énggélingoo Jesusey ni, bénréhén dob Jairowe ni mano, “Kago émbuku. Sarig go saén atin adi-adiy nga me.”

51 Amun énggégumah i ro Jesuse dob lawi Jairowe, énda i nuwitén mahur taus saliyu bé Pedrowe, brab Juane, brab Santiagowe, brab de lukés i ngae ni. 52 Atin i kéluhanay de étéw ni dob lawie ni kémérew so brab ruungé roy ngae ni. Ménbéréh i Jesuse mano, “Kagom kémérew. Non i ngae ni énda ménléhuén, éndob ménfidong saén.”

53 Tidéw béno, sénbayat ro saén i Jesuse non gétiga roy ngae ni ménléhuén.
54 Endob génamak Jesusey kémér i ngae ni brab ténabarén mano, “Di, tek go!”
55 Sonom béno, i ngae ni méntébule brab tékow méntek. Atin sénugu Jesuse bero bé iraya ro amaé no. 56 Toow fo ménggaif i de lukés i ngae ni. Endob bénréh Jesuse bero bé békén ureté ro dob de étéw i ni ménrigo.

9

Sénugu Jesusey de folo bra ruwo kuyugén

1 Fénsélimud Jesusey de folo bra ruwo kuyugén. Atin niraya no bero barakat inok géuwaa roy de déméruun brab géféférarévo roy de saitan. 2 Brab sénugu Jesuse bero muret fantag bé kéfégulév i Tuluse bé de étéwén, brab muwa bé de déméruun.
3 Atin bénréhén bero mano, “Kagom muwit éntingayén, fiyon fo ké tugé, taloo no réban, fiyon amaén, brab kurta, taloo no lékasa kom kégal. 4 Fiyon atiy lawie témayakuf begom, bati gom diyo taman tagaké kom i nan ingéd. 5 Buluk wén no ingéd énda tayakufév de étéw begom, tékédan gom diyo, brab tag-tag gom i de bubuk sébuwan dob de sékév gom émfégétigan bé kukuméy Tuluse bero.”
6 Tidéw béno, ménagéw i de kuyugén ni ménangéy dob de ségiyo-giyo ingéd muret bé Fiyowe Uret, brab muwa ro do déméruun diyo.

7 Bé béno, i Herode, sani méguléwe dob Galilea, énggélingoo noy de rigoné Jesuse. Toow fo ménggaif brab énda gésobuto no de, non wén i do étéw ménbéréh ro bé Juan Bautistawe méntébule non maro ké Juan i Jesuse. 8 Brab i de dumo béréhé roy Jesuse Elias méntéfégito. Brab i de dumo béréhé roy Jesusey toowe fo énggétah sénarigoy Tuluse muret méntébule. 9 Endob ménbéréh i Herode mano, “Fénkéléng guy ulév Juane. Endob ati ni gélingoo ku fantag bé de ni?” Méuyot de ké gito noy Jesuse.

Fénwaléy Jesuse médooy klohe amaén.

10 Amun énggéséfule i de apostol Jesus, bénréh roy de rénigo ro. Tidéw béno, nuwitén bero saén mangéy dob sébaane ingéd féndawét Betsaida. 11 Médooy de étéw énggégélingo fantag bé ni brab ménfuray ro bero. Méoror i Jesuse bé kégito nuwe bero, brab nuretén beroy fantage bé kéfégulév i Tuluse bé de étéwén. Fén-adi-adi né soy de déméruun bero.
12 Amun sémingkufén, i de folo bra ruwo gétéw kuyug Jesuse ménangéy ro dob Beene brab ménbéréh ro maro, “Enda i batioy de étéw ni dini. Féagéwém bero inok mangéy ro dob de ingéd gédét dini. Diyo gébéléy ro amaé ro brab diyo ro so fidong.”
13 Endob ménbéréh i Jesuse dob de kuyugén mano, “Iraya kom bero amaé ro.”

Endob séménumbul ro maro, “Enda i amaén dini saliyu bé limowe timan fan brab ruwo timan sédo. Hon i ayo tome de méléy amaén bé ni kédoo étéw?” 14 (Wén i limo ngibu do lagéy diyo.)

Atin bénréh Jesuse bé de kuyugén mano, “Féésar gom i de étéw sélimo folo sénga sélumfuk.”
15 Atin nodoroy de kuyugén i bénréh Jesuse bero. 16 Tidéw béno, éndot Jesusey limowe timan fan brab ruwowe timan sédo, atin léménéngag dob lawayo brab ménfésalamat dob Tuluse. Tidéw béno, sénbaad-baadén i de fan brab de sédo, brab nirayén dob de kuyugén inok saaré ro dob de étéw. 17 I kéluhanay de étéw ménama ro médoo taman ménbésor ro. Tidéw béno, ténimu i de kuyug Jesusey de sama i de amaén brab ménféno i foloe bra ruwo timan dakél biton.

I kéunur Pedrowe

18 Wén i no, i Jesuse ségétéwén saén démasal ménfélébu. Brab i de kuyugén ménangéy ro dob Beene. Atin fénénginsaa Jesuse bero mano, “Ati kébéréh i de médoo étéw ké ati Begéne ni?”
19 Séménumbul ro maro, “Wén i de émbéréh maro, Juan Bautista go kun. I de dumo maro, Elias go kun. Brab i de dumo maro, Beemey énggétahe sénarigoy Tuluse kun méntébule.”
20 Tidéw béno, ménénginsa i Jesuse man mano, “Dob begome, ati kébéréh gome ‘fantag bé Begéne?’ ”

I Pedrowe séménumbul mano, “Beemey Kristowe sénugu i Tuluse inok méguléw go bé de étéw.”
21 Atin bénréh Jesuse bero mano, “Kagom béréhén i ni dob ségiyowe.”

I kéuret Jesuse fantag bé kélého ne

22 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano,
“I Nga i Kéilawane, sani Begéne, médooy
rasayé kuwe. Brab ikaay de odoroy de Ju-
dio brab de odoroy de fadi brab de témoro
bé kitabe, brab féléhué ro Begén. Endob
dob gételéwo nuwe gétérésangan, tébuleu.”
23 Atin ménbéréh man i Jesuse mano,
“Buluk atiy méuyote furay Begén, kailan-
gan diguré noy kaane kétayan inok odoro
noy kétayay Tuluse. Tidéw béno, kailanga
no fédayday bé de kérégénon ségilew bé
Begéne, fiyon fo ké féléhuén dob kruse.
24 Non atiy méuyote émféraru bé kéuyag
ne, méléhu. Endob i méléhue bé kéfuray
ne Begén, gédoté noy umule magufusa.
25 Ufama, fiyon fo ké i ségétéwe étéw gédoté
noy kéluhanay éntingayéne dob duniyae ni,
énda i atagén buluk méléhu atin mangéy
dob emfernowe. 26 Buluk atiy mémalawe
muret fantag bé kéunur ne Begén, brab
mémala so fantag bé de kébéréh gu, malané
ku so buluk séfuleu moso réméndawu brab
réméndaw i Boh guwe brab de télaki no.
27 Béréhé ku begom i toowe, wén i do dumo
begom énda méléhu ro taman gégito bé
kéfégulew i Tuluse bé de étéwén.”

Enggiton i réndaw Jesuse.

28 Walew gétérésangan tidéw bé kébéréh
Jesuse bé de ni, nuwitén i Pedrowe, brab
Juane, brab Santiagowe, atin ménangéy
ro dob rotor i tuduke démasal. 29 I lala
Jesuse démasal, i falas ne ménfégalin, brab i
kégal ne ménwaléy fute réméndaw. 30 Sonom
béno, méntékow méntéfégitoy ruwowe
gétéw lagéy ménsébéréh bé Jesuse. I ni
do étéw, been i Moisese brab Eliase, sani
do méntélataén sénarigoy Tuluse muret bé
kébéréh ne. 31 Réméndaw soy de falas ro.
Atin sébéréh-béréh ro bé Jesuse fantag bé
kélého ne dob Jerusalem moso sabaf been
i funay Tuluse séménugu de dob duniyae.
32 I Pedrowe brab dumo nuwe énggéfidong.
Endob amun énggétékénal ro, énggito roy
kéréndaw Jesuse brab de ruwo gétéw dumo
no téménindég. 33 Amun féganayén tagak
i de ruwo gétéw étéw i Jesuse, sénbérého
Pedrowe mano, “Maistéro, toow fo fiyo
non dob ni tom. Rémigo gey télew timan
dung-dung. Sébaan i kaame de, sébaan i
ka Moisese de, brab sébaan i ka Eliase de.”
(Enda gétiga noy béréhé nuwe ni.)
34 Amun émbéréh sénay Pedrowe,
méntékow i rawéne méntégalung dob
berowe. Brab ménggilak i de kuyugén ké
météléb ro bé rawéne. 35 Atin wén i béréhe
tidéw dob rawéne ni mano, “Been i niy Nga
guwe fénémili gu. Fégélingo gom.”
36 Amun téménrén i béréhe ni, énggito roy
sébaa Jesuse saén. I de kuyugén méntanék
ro fantag bé ni, brab bé béno énda i ségétéw
nureto ro bé de énggito ro.
37 Bé sébaane de fuweh, léménudug ro
tidéw dob tuduke, atin bénalak i médoowe
étéw i Jesuse. 38 Wén i ségétéwe lagéy dob
kérara ruwe téménabar mano, “Maistéro,
téngténgém i nga guwe. Been i buntunge
nga gu lagéy. Ongoté ku dob Beeme uwaé
mo damén. 39 Wén i no rahukoy saitane,
atin tékow gékes. Atin i lowoh ne témingkog
brab rémbéw i ba ne. Sénga tékélid gémédam,
fédawéto no, brab mérugay na fo tékédanay
saitane. 40 Nongot gu bé de kuyugém ké
féférarayé roy saitane, éndob énda gagané ro
de.”
41 Ménbéréh i Jesuse dob de ménlimud
mano, “Enda sémarig gom bé Tuluse, brab
toow gom do tete étéw. Lugoténun sétafik
begom. Enda gétiga ku ké ati nay kérugay i
kétingkél guwe sétafik begom.” Atin bénréh
Jesuse dob ni lagéy mano, “Uwitém diniy
nga ma nan.”
42 Amun fégédét i ngae ni dob Jesuse,
rénahukoy saitane man brab méntuwar
fulad-fulad. Tidéw béno téméningkog man.
Atin fénférarey Jesusey saitane, brab i ngae
ni ménadi-adi. Tidéw béno, fénséfule Jesuse
man mangéy dob boh ne. 43 Ménggaif i
kéluhanay de étéw bé barakat i Tuluse. Atin
amun kéluhanay de étéw ménggaif ro bé no
rénigo Jesuse, ménbéréh dob de kuyugén
mano, 44 “Kagom lifotén i béréhé kuwe
ni begom. I Nga i Kéilawane, sani Begéne,
fékéfo séko bé de étéw sébanil Begén.”
45 Endob bé béno gai, i de kuyugén énda
énggésobuto roy béréhé nuwe. Bénunéyén
bero inok énda gétiga roy atag ne. Atin
mémala ro de ménginsa ké ati atag ne.
46 Wén i no sébaan fuweh, ménséédél i
de kuyugén ké ati isuwe bero toow gérotor.
47 Enggésobuto Jesuse ké atiy diyoe dob

itunga ruwe. Mélaw éndotén i ségétéwe nga atin féntindégén dob tébing ne. 48 Atin bénréhén bero mano, “Fiyon atiy étéwe témayakuf bé ngae loo bé ni sabaf bé kéunur ne Begén, tayakufé no so Begén. Brab atiy témayakufe Begén, tayakufé no soy Tuluse ménféuwit Begén. Non atiy toowe térifantad bé begome, beeney toowe gérotor.”

49 Tidéw béno, ménbéréh i Juane mano, “Maistéro, énggito gey i ségétéwe étéw démédél do saitan nusarén i dawét me fégéféraréyén. Endob génlé gey non békén dumo tom.”

50 Bang Jesuse, “Kagom géléén de. Non i békéne sébanil betom, dumo tom.”

I kéagéw Jesus mangéy Jerusalem

51 Amun gédétén i Jesuse démiyat dob lawayo, bénabaén fo ménsaréw mangéy Jerusalem. 52 Méntah i Jesuse séménugu bé de kuyugén mangéy dob sébaane ingéd dob sakuf i Samariawe inok tafaya ro gono no diyo. 53 Endob i de étéw diyo dob Samaria, énda ténayakuf ro de non gétiga ro ségétéw Judio mangéy Jerusalem. 54 I Santiagowe brab Juane, amun énggito roy ni, ménbéréh ro maro, “Kadnan, méuyot go de ké mongot gey aféy tidéw dob lawayo inok métuwég ro?”

55 Endob séménling i Jesuse atin génléén bero. 56 Tidéw béno, méntaus ro mangéy dob ségiyowe gonon.

57 Amun taus ro nén, i ségétéwe étéw ménsébéréh bé Jesuse mano, “Modoru Beem, fiyon fo ké ati ayo muwe de.”

58 Séménumbul i Jesuse mano, “I de kufés, wén i tosong ahuro ro. Brab i de kloh manok, wén i salag ro. Endob i Nga i Kéilawane, sani Begéne, énda i gono ku témérén. Mélaw toow go fo kérégénan amuk modor go Begén.”

59 Atin bénréhén dob ségiyowe étéw mano, “Furay go Begén.”

Endob séménumbul i ni étéw mano, “Kadnan, tungkasém na begén métah mangéy lémbéng bé boh guwe.”

60 Séménumbul i Jesuse mano, “Félébéngém bé de étéw énda munur ro Begén i de ménléhu ro. Endob i beeme, agéw go mangéy muret fantag bé kéféguléw i Tuluse bé de étéwén.”

61 Wén man i ségiyowe étéw ménbéréh mano, “Kadnan, modoru Beem. Endob tungkasénu na mangéy mégétaw dob de lukés gu.”

62 Séménumbul i Jesuse mano, “Enda i ségétéw étéw démadu atin séméling. Loo so bé de kuyug gu. Buluk séméling ro, énda métoror ro ké féguléwoy Tuluse bero.”

10

Sénugu Jesusey de étéw

1 Tidéw béno, ménémili i Jesuse fitéw folo bra ruwo gétéw do lagéy. Atin sénuguén bero séruwo-ruwo métah dob de ingéd ayo no so. 2 Atin bénréhén bero mano, “Wén i médoo do étéw méuyot munur bé Fiyowe Uret. Ségiléw ro bé de buka kétéwén. Endob kloh saén i begome do kémétéw. Dasal gom dob Kadnane inok émféuwit médoo na do kémétéw dob kaane ni kétéwén. 3 Amuk magéw gom, ingat gom. Non féuwit gu begom maak do bili-bili mangéy dob kérara i de itu talun. 4 Kagom muwit réban, taloo no talufi, taloo no ségiyo sinilas. Brab kagom mérugay séuret-uret bé atiy étéwe gébalaka kom dob de aguwon. 5 Buluk mahur gom dob de lawi, béréh gom féfiyonéy Tulusey de étéw bati dob ni lawi. 6 Buluk i de étéw dob no bati fiyo, brab tayakufé ro begom do sénugu gu, féfiyonéy Tuluse bero. Endob buluk énda fiyo ro étéw, brab énda tayakufé ro begom do sénugu gu, énda so féfiyonéy Tuluse bero. 7 Bati gom dob no lawi témayakuf begom. Atiy amaéne brab inéméne iray ro begom, tanggaf gom. Non i begome do gémalbék kailanga kom i sukay gome. Brab kagom téfégalin tidéw dob sébaane lawi mangéy dob sébaane de. 8 Buluk mahur gom dob sébaane ingéd, brab ténayakuf ro begom, ama gom i éntingayéne iray ro begom. 9 Uwa gom i de déméruun dob no ingéd brab béréh gom dob de étéw diyo makom, ‘Endaén mérugayén taman bé gaiwe féguléwoy Tuluse begom.’ 10 Endob buluk mangéy gom dob sébaane ingéd brab énda tayakufé ro begom, angéy gom dob de aguwon dob no ingéd brab béréh gom makom, 11 ‘Fiyon foy de bubuk sébuwan dob de sékéy gey, tag-tagé key so inok gétuwa kom i kukuméy

Tuluse begom non nuret gey dob begomey fantage bé kéfégulew i Tuluse éndob mika gom de.' 12 Atin béréhé ku begom, bé no gai, toow na fo gétimal i kékukum i Tuluse bé de étéw dob no ingéd bé kékukum ne bé de tete étéw dob ingéde Sodom.

13 "Mékégédaw-gédaw gom do étéw bati dob Korasin, brab begome dob Betsaida. Buluk i de mékégaif rénigo gu dob begome ménrigo so dob de ingéd Tiro brab Sidon, ménrugayén i de étéw diyo mésar ro brab kéménégal ro do saku brab rénigono ro do awéw i de lowoh ro inok fégétuwa ro énggésénule ro bé de sala ro. 14 Endob toow na fo gétimal i kékukum i Tuluse begom moso bé kékukum ne bé de étéw dob Tiro brab Sidon. 15 Brab i begome do étéw dob Kafernaum, méuyot gom téfégérotor taman dob lawayo. Endob ibérén gom mangéy dob uleone emferno."

16 Tidéw béno, bénréh Jesuse dob de kuyugén mano, "Atiy mégélingoe begom, fégélingoé no so Begén. Brab atiy mikae begom, mika so Begén. Brab atiy mikae Begén, mika so bé Ménféuwite Begén."

17 Tidéw béno, i fitéwe folo bra ruwo gétéw ménagéw ro mangéy muret dob de ségiyo-giyo ingéd. Atin ménséfule ro toow fo moror brab ménbéréh ro maro, "Kadnan, fiyon foy de saitan odoro roy de béréhé key buluk labité key i dawét me."

18 Atin bénréh Jesuse bero mano, "Enggito guy Satanase ménlawu tidéw dob lawayo maak kilot. 19 Niraya ku begom barakat inok fiyon fo ké gédaa kom i de ulé brab do sifitan, énda i kaid gom de. Brab i kéluhanay barakat Satanase sébanil betom énda i kaid tom de. 20 Endob kagom méoror sabaf sa bé i de saitan unuro ro begom. Yamula oror gom sabaf ménsulatén i de dawét gom dob lawayo."

21 Bé béno so, fénoror i Rémogor i Tulusey Jesuse. Déménasal mano, "Abay Kadnay lawayo brab fantade, fésalamata ku Beem non fénggétiga moy ni dob de étéw énda i fénganad ro, éndob bénunéyém dob de métilédtéd brab énggéféganad. Hoo Abay, ménrigoy ni non kaam kétayan brab késuwatan."

22 Tidéw béno, ménbéréh man i Jesuse dob de étéw mano, "Sénarig i Abaye Begén i kéluhanane. Enda i gétigan bé atiy Ngae saliyu bé Abaye. Brab énda i gétigan bé atiy Abaye saliyu bé Ngae, brab fiyon atiy kétayay Ngae fégétigan no de."

23 Tidéw béno, séménling i Jesuse dob de kuyugén ménsébéréh bero énda i ségiyo dumo ro mano, "Toow fo fénfiyoy Tuluse begom bé énggégito gom. 24 Béréhé ku begom, dob gétaho médoo do datu brab do sénarigon muret bé kébéréh i Tuluse ménuyot ké gito roy énggito gome, éndob énda énggito ro de. Brab ménuyot ro mégélingo bé énggélingoo kome, éndob énda énggélingoo ro de."

I binuwayae fantag bé mégédawe étéw

25 Wén i no sébaan fuweh, i ségétéwe témoro bé kitabé ménangéy dob Jesuse. Atin ténukawa no fénénginsaan i Jesus mano, "Maistéro, ati fatute rigoné ku inok gédoté kuy toowe umul magufusa?"

26 Séménumbul i Jesuse mano, "Ati énggito muwe dob Ménsulate Kébéréh i Tuluse? Ati kégésobut me de?"

27 Séménumbul i ni lagéy mano, "Féimu go bé Kadnane Tulusém bé kéluhanay fédéw me, brab bé kéluhanay kamatu me, brab bé kéluhanay itunga muwe, brab bé kéluhanay bagér me. Brab féimu go bé kéluhanay de dumo mo ringon so bé kéimu me bé kaame lowoh."

28 I Jesuse ménbéréh mano, "Katabuwan i nan késumbulém. Rigo moy ni inok gédoté moy tintuwe umul."

29 Endob i ni lagéy mika kémalanan. Mélaw ségiyo nén man i fénénginsa ne mano, "Endob ati dumo guwe fatut féimué ku?"

30 Atin séménumbul i Jesuse bé ni binuwaya mano, "Wén i no sébaan fuweh, i ségétéwe lagéy bé de Judio ménagéw tidéw Jerusalem léménudug mangéy dob ingéde féndawét Jeriko. Amun diyoén dob de agéwon, ténulis i de tulisan. Lénubag ro, brab éndot roy éntingayéne kaan loo soy kégal ne. Brab ténagak ro gédétén méléhu. 31 Tidéw béno, ménggumah i ségétéwe fadi bé de Judio. Amun énggito noy ni lagéy, ténaraa no saén, atin méntaus magéw. 32 Tidéw béno, ménggumah i ségétéwe témabang dob de féngadafan, brab i beene Judio so. Amun énggito noy ni lagéy, fénggédéto no brab

ténéngténgén singkow, atin méntaus so magéw. 33 Tidéw béno, i gétéléwe étéw ménggumah. Endob békén Judioy ni étéw. Beeney étéwe tidéw dob ségiyowe ingéd féndawét Samaria. Amun énggito noy ni lagéy ménfali, ménuray i éna nuwe de. 34 Fénggédéto no brab nuwaén i de falién brab bénausén. Atin fénkudaén i ni lagéy dob kuda ne brab nuwitén dob sébaane lawi kay de kana inok diyo fétausé noy kéfagifat ne de. 35 Dob gétunduge de fuweh, niraya no kurta i gefee bé ni lawi, brab bénréhén de mano, 'Fagifatém i ni lagéy. Buluk kulang i ni kurta, bayada ku beem ké séfuleu.' "

Amun énggilid Jesuse nuret i ni binuwaya, fénénginsaa noy ségétéwe ni témoro bé kitabé mano,

36 "Ati karang me de, ati isuwe bé de téléw ni gétéw étéw i tintuwe dumoy ni lagéy ténulis?" 37 Séménumbul i ni maistéro mano, "I ségétéwe ménggédaw de."

Atin i Jesuse bénréhén dob ni lagéy mano, "Rigo mo loo bé rénigoy ni étéw ménggédaw."

38 Amun diyo i Jesuse brab de kuyugén dob de aguwo ro, énggégumah ro dob sébaane ingéd. Diyo i ségétéwe libun fédawétén Martah. Atin ténayakufén bero dob lawi ne. 39 Wén i tuwaréy ne so libun fédawétén Maria. Ménsar gédét dob sékéy Jesuse brab mégélingo bé de toroé no. 40 Ménbuku i Martahe bé kéluhanay de galbékén témogoh, mélaw ménfégédét dob Jesuse ménbéréh mano, "Kadnan, émbuku go damén non i tuwaréy guwa nan fédayaé no begén gémalbék. Suguém inok tabanga no begén."

41 Séménumbul i Jesuse mano, "Martah, toow fo ménbuku go bé médoowe galbékém. 42 Endob sébaan saén i fiyowe kailangan rigonén. Fénémili Mariawey fiyowe de. Brab énda médotén dob beene."

11

I dasal i Kadnane

1 Wén i no sébaan fuweh, amun énggilid i Jesuse démasal, i ségétéwe bé de kuyugén ménbéréh mano, "Kadnan, i Juan Bautistawe ténoroén i de kuyugén démasal. Toroén gey so démasal."

2 Séménumbul i Jesuse mano, "Amuk démasal gom, dasal gom loo bé ni: 'Abay, kéluhanay étéwe damén féngadafé ro Beem. Fégulówo mo damén i kéluhanay de étéw. 3 Irayan gey amaé key sénga fuweh. 4 Fésagada mo begey bé de sala gey loo so bé kéfésagada keye bé de énggésala begey. Atin kago fédayaén begey météngkad rémigo sala.' " 5 Féntaus Jesusey kébéréh ne mano, "Ufama, i ségétéwe begom wén i dumo no brab ménangéy go diyo bé kérara kélungonone brab ménbéréh go mamo, 'Adih, fégédawanu. Irayanu téléw timan fan. 6 Non wén i kana gu mantu séna ménggumah brab énda i féama gu de.' 7 Atin sémumbul i ni dumo mo mano, 'Kago anggaén begén. Ménfintuén i de béngawa key, brab fidongén i de nga gey. Enda gééteku brab iray gu beem i nan ongoté mo.' " 8 Féntaus Jesusey kébéréh ne mano, "Gétiga ku amuk démayday go mongot, iraya no beem bé ongoté muwe. Békén miray sabaf bé dumo muwe, yamula sabaf bé énda émala go mongot. 9 Mélaw béréhé ku begom, ongot gom dob Tuluse, atin irayén begom. Ay gom dob Tuluse amuk wén i kailanga kom, atin tabanga no begom. Dasal gom dob Tuluse atin sumbulo no begom, non buluk wén i mongot dob Tuluse bé éntingayéne, iray i Tuluse. 10 Buluk wén i fégédét dob Tuluse bé de kailanga no, tabangay Tuluse de. Buluk wén i démasal dob Tuluse, sumbulo no. 11 Ufama, ségétéw go boh, atin i nga me mongot sédo, énda iraya mo de ulé. 12 Taloo no mongot onok manok, énda iraya mo de sifitan. 13 Fiyon fo ké tete gom étéw, gétiga kom soy miraye bé éntingayéne fiyo dob de nga gom. Labi nay Tuluse toow fo fiyo, gétiga noy miraye fiyo na begom. Beeney Boh gome dob lawayo, brab irayén i Rémogor ne dob de étéw mongot de."

14 Wén i no sébaan fuweh, dénédél Jesusey saitane mow ménahur dob ségétéwe étéw. Amun i saitane ni méntékédan, énggébéréh i étéwe ni rénahuko no. Atin i de ménlimud do étéw ménggaif ro de. 15 Endob i de dumo bé de ménlimud ménbéréh ro maro, "Beelsebul, sani Satanase, i odoroy de saitan, i ménirayane de barakat inok tékédan."

16 Brab i de dumo bé de étéw ténukawa roy

Jesuse bé kéongot ruwe de bé féténgténgén i fégélolonone de tidéw dob lawayo, inok gétiga ro tidéw dob Tuluse. 17 Endob énggétiga Jesusey de itunga ro, mélaw ménbéréh mano, “Ufama, i ingéde énda séfagayun ro brab sétiboh ro, mébinasa. Taloo no i ségékurénge étéw dob sébaane lawi énda so séfagayun ro brab sékérit ro, waléy mébinasa. 18 Buluk i de sugu-sugué Satanas mésébaad énda géséfagayun ro, énda so gétindég i fangangatura nuwe. Bénréh guy ni non béréhé kom i démédélu saitan bé barakat Satanase. 19 Atin i fégédédél i de kuyug gom de, énda usaré roy barakat Satanase. Mélaw fégitoy de kuyug gom békén ka Satanas i barakat guwe. 20 Endob démédélu saitan bé barakat i Tuluse. Atin mélaw énggiton énggumah dob begomey gaiwe mégulew i Tuluse bé de étéwén.”

21 Tidéw béno, fénggétiga Jesuse bero bé toow na fo barakatan bé Satanase mano, “Ufama, i Satanase ségilew bé ségétéwe mantay bé lawi ne. Buluk i émbagére étéw bantaya noy lawi ne, brab wén i kulangé no, i de insodén énda i géfénakaw de. 22 Endob buluk gégumah i ségiyowe étéw toow na fo émbagér bé gefee lawi, gédoté noy kulangé nuwe sarigoy gefee de. Atin gédoté no soy kéluhanay languntamane dob lawi ne brab baade noy kéluhanay de éndotén.

23 “I éndae modor Begén, sébanil Begén. Brab i mikae sétabang Begén, alangé no Begén.

24 “Buluk i saitane mésut tidéw dob étéwe rénahuko no, sémugud dob tikare gonon séméléd téréno no. Endob buluk énda i gito no téréno no, émbéréh mano, ‘Séfuleu dob étéwe sungu gono ku ténagak gu.’ 25 Tidéw béno, séfule brab gito noy tafaye ténidéwo no mélinis brab métintu nén. 26 Tidéw man béno, mésut brab muwit fitéw gétéw mas na tete saitan dumo no mahur dob no étéw. Mélaw i no étéw toow na fo méfasang bé féganaye goho no.”

27 Amun bénréh Jesusey ni, i ségétéwe libun tidéw dob de ménsélimud ménbéréh mano, “Toow fo méoror i libune ménggénga Beem brab réméniton Beem.”

28 Endob ménbéréh i Jesuse mano, “Toow na fo méoror i de mégélingo bé kébéréh i Tuluse brab odoro ro.”

I fégélolonone niray Jonase

29 Amun i de étéw minut ro médoo ménlimud géliwét bé Jesuse, ménbéréh mano, “Toow fo tete i de étéw bé ni gai. Mongot ro do mékégaif inok fégélolonó ro ké Begén i Kristowe, sani fénémili i Tulus mégulew. Endob énda i méiray de bero saliyu bé mékégaife loo bé ménrigowe bé Jonase. 30 Loo bé fégélolonone nirayén dob de étéw dob Ninibé amun ménsut i Jonase méuyag tidéw dob sur i dakéle sédo, iraya ku séko fégélolonon i de étéw bé ni gai. 31 Bé gaiwe kémukum i Tuluse, témbo i baiwe tidéw dob ingéde Séba bé de étéw méuyag béni. Non sénugudén tidéw dob tamanay duniyae mégélingo bé kégétiga Solomone. Endob béleewe ni wén i ségétéwe mas na gétigan bé Solomone ay ni, been i Begéne, éndob énda munur gom Begén. 32 Atin bé gaiy kékukum i Tuluse, i de énggétah étéw dob Ninibé témindég ro so témbo bé de étéw méuyag béleewe. Non ménunur ro brab énggésénule ro bé uret Jonase. Endob béleewe wén i mas na gérotor bé Jonase ay ni.

33 “Enda i ségétéw témumon solo atin fédiyoé no dob énggébunéye taloo no dob fantad i kurénge fénléngkéb. Yamula fédiyoé no dob fégonone de inok atiy gégumahe étéw gito noy réndaw ne. 34 I moto muwe maak solo i lowoh me. Buluk fiyoy moto muwe, maak géfékaya non gégito go. Endob buluk i moto muwe ménsadil, maak délémon non énda gégito go. 35 Ingat gom mélaw inok i réndawe dob beeme békén waléy délémon. 36 Mélaw buluk tintu munur go, i lowoh me méféno bé géfékayae, brab énda i délémon de, non maak réméndaw i soloe dob beeme.”

Fantag bé de Fariseo

37 Amun énggilid i Jesuse émbéréh, i ségétéwe Fariseo sénéngkatén mangéy mama. Mélaw ménodor i Jesuse mangéy dob lawi ne brab ménsar diyo mama. 38 Amun énggito noy Jesuse énda ménggusеén loo bé adat i de Judio, ménggaif i Fariseowe ni. 39 Bé béno so, ménbéréh i Jesuse mano, “I de begom do Fariseo, urahé kom i lowoh gome fingé fuweh saén.

Endob dob de fédéw gom ménféno bé tetee itungan brab do sala. Ségilew gom bé de tabu ménlinis fingé fuweh saén, éndob dungisan dob bukag ne. 40 Dufang gom do étéw. Békén ba rénigoy Tulusey de fédéw gom loo soy de lowoh gom? 41 Mélaw iray gom do limus bé éntingayéne kagom atin waléy gom mélinis dob bukage so.

42 “Endob mékégédaw-gédaw gom do Fariseo non niraya kom i Tuluse fiyon bé géfoloe bé de faninu nohok gom, éndob dénigur gom i métintuwe brab kéimue bé Tuluse. I ni niray gom fatut rigoné kom éndob kagom digurén i sébaane de.

43 “Mékégédaw-gédaw gom do Fariseo non méuyot gom bé fiyowe do saran dob lawie féngadafan. Brab méuyot gom ségifaén fégadatan dob de fadiyan. 44 Mékégédaw-gédaw gom non i de étéw marok waléy ro fiyo bé kéfuray ruwe begom, éndob been i funa ruwe waléy tete. I begome maak do lébéng énda i tandaén, gédaay de étéw énda gétiga ro de, funa ro géliyén.”

45 Atin i ségétéwe bero témoro bé de kukuman ménbéréh mano, “Maistéro, bé kébéréh me bé nan, fénémala mo so begey.”

46 Séménumbul i Jesuse mano, “I begome témoro bé kitabe, mékégédaw-gédaw gom, non sugué kom i de étéw bé médoowe. Maak féoboé kom bero do toow fo émbégat, éndob énda témabang gom de. 47 Mékégédaw-gédaw gom non ségilew gom bé de katufua kom énda munur ro bé de sénarigoy Tuluse muret. Rémigo gom fiyo do lébéngon kay de fénléhu i de katufua kom. 48 Mélaw fénggétiga kom i ménagayun gom bé rénigoy de katufua kom non beroy do ménméléhu brab begom i do rémigo do lébéngon. 49 Been i funane ménbéréh i Tuluse bé kégétiga nuwe mano, ‘Fén-uwito ku bero do muret fantag Begén, brab i de dumo de fénléhu ro brab i de dumo de fénrasay ro bero.’

50 “Been i funa kome mékukum, non ménamung gom bé kéféléhue bé de kéluhanay sénarigoy Tuluse muret tidéw bé kélimbag i duniyae. 51 Tidéw bé kéléhu Abele taman bé kéléhu Sakariase, fénléhu dob élét i ahayane féngadafan tulakan brab mékétéfuwe sibéy. Hoo, béréhé ku begom i de étéw méuyag béni, mékukum ro sabaf bé de ni.

52 “Mékégédaw-gédaw gom do témoro bé kitabe, non bénunéy gom i toowe dob de méuyot gétigan de. Brab mika gom munur bé toowe, atin anggaé kom i de méuyot munur.”

53 Amun énggilid i Jesuse bé kébéréh ne, méntékédan dob no gonon, éndob i de Fariseo brab de témoro bé kitabé nangga ro bé de mékérit kériklamo ro brab médoo éntingayén fénginsaé ro 54 tukawa ro téngkadén inok sumbulo no bero bé békéne damén katabuwan.

12

1 Amun i ngibunéne do étéw ménsélimud gésééda ro do sékéy, féngganay Jesusey béréhé nuwe bé de kuyugén sungu mano, “Ingat gom inok énda miring gom bé kéunur i de Fariseo ubo-ubo saén. 2 I kéluhanane rénigoy de étéw maak ténléb, mébukeh séko. Brab i kéluhanane dirungén, émfayag séko. 3 Atiy béréhé muwe dob kélungonone, gélingoon so dob fuwehe. Brab atiy ségurawé muwe dob gonone fénintu, been so gélingoon dob médoowe do étéw.

4 “Béréhé ku begom do dumo gu, kagom mégilak bé géféléhue bé lowoh gome, éndob saliyu bé ni éndaén i gérigono no. 5 Béréhé ku begom i ati fatute kégilaka kom. Fégilak gom bé Tuluse non géféléhuo noy lowoh gome brab wén soy barakatén émféangéy begom dob emfernowe. Hoo, béréhé ku begom fégilak gom de.”

6 Atin ménbéréh man i Jesuse mano, “Ufama, i de kloh manok toow fo mélémuy kéfébéléye bero dob fadiyane. Endob énda i sébaan de lénifot i Tuluse. 7 Atin i begome mas gom na balilaga bé de kloh manok. I Tuluse énggétuwa no fiyon firoy i de buk gom dob de uléw gom. Mélaw kagom mégilak.

8 “Béréhé ku begom, ati murete fantag bé kéunur ne Begén dob de étéw, ureté ku soy fantage bé kéunur ne dob adafay de télakiy Tuluse. 9 Endob atiy démirunge Begén dob adafay de étéw, dirungé ku so moso dob adafay de télakiy Tuluse.

10 “Atiy émbéréhe tete fantag bé Nga i Kéilawane, sani Begéne, émfésagadan. Endob

i émbéréhe tete fantag bé Rémogor i Tuluse énda émfésagada no.
11 “I de sébanil Begén, buluk uwité ro
begom dob de féngadafan taloo no dob de
gémamak kukuman, inok métébo gom sabaf
bé kéunur gome Begén, kagom mégilak taloo
no émbuku ké ati késumbul gome. 12 Non i
Rémogor i Tuluse toroé no begom ké atiy
fatute béréhé kom.”

I binuwayae fantag bé kawasawe étéw

13 Wén i médoowe ménsélimud géliwét bé
Jesuse. Ménbéréh i ségétéwe de dob Jesuse
mano, “Maistéro, béréhém bé ofo guwe,
irayén begén i baad guwe bé de langunta-
man fénled i boh geye begey bé kéléhu ne.”
14 Séménumbul i Jesuse mano, “Enda
i atura ku de maad ké ati séfiroy be-
gom.” 15 Atin ménbéréh i Jesuse dob de
étéw mano, “Kagom arumén! Békén bé
kékawasawey funay étéwe fiyoy kéuyag ne.”
16 Atin nureto Jesuse bero sébaan bin-
uwaya fantag bé ségétéwe étéw kawasa
mano, “Wén i safadén, fiyoy kééruk i
de nohok-nohokén. 17 I kawasawe étéw
ménggitung, ‘Enda i fégono ku bé kéluhanay
kéntéw guwe. Ati rigoné kuwe? 18 Gétuwa
ku, ay ni rigoné kuwe. Gébaé kuy
kiwot guwe, brab rémigowu bé dakéle
de, inok gétimuo kuy de kéntéw gu brab
de éntingayén kagén. 19 Tidéw béno,
mégitungu, Ségétéwu bagian. Wén i kagéne
bé éntingayéne fiyo kailanga ku bé firoye
gébélintuwa. Témérénu. Mamau, minému,
brab méguyayau.’ 20 Endob i Tuluse bénrého
noy ni étéw mano, ‘Dufang go! Bé ni
kélungonon, méléhu go. Mélaw békénén
kaam i éntingayéne nitongém.’ ”
21 Atin féntama Jesusey ni binuwaya
mano, “Ségilév bé niy aruméne kawasa
étéw énda modorén bé kétayay Tuluse.”
22 Atin bénréh Jesuse dob de kuyugén
mano, “Kagom émbuku fantag bé kéuyag
gome, bé ati amaé kome, taloo no bé lowoh
gome, bé ati kégalé kome. 23 Wén nay labi
mélaga bé amaéne funa kom méuyag, brab
wén nay labi mélaga bé kégale kay lowoh
gome. 24 Fégitung gom i de kloh manok.
Énda mohok ro taloo no kémétéw ro, brab
énda i kiwot ro. Endob féamaéy Tuluse
so bero. Atin mas gom na balilaga bé
klohe manok. 25 Mélaw toow na fo féamaé
no begom. Enda i étéw géfétaah bé
kéuyag ne bé kébuku ne, fiyon fo ké ségéuras
saén. 26 Amun énda gérigono kom i ni kloh
éntingayén, sedek émbuku gom bé de ségiyo?
27 Fégitung gom i de flores. Méruk ro fiyon
fo ké énda gémalbék ro, taloo no rémigo ro
do kégal ro. Endob béréhé ku begom, fiyon
i Solomone toow fo kawasa datu, énda i
kégalén loo bé de fiyo do falasén do flores.
28 Endob buluk loo bé nan i kéfékégal i
Tuluse bé de kéroon bé singkowe ay nan
méuyag, atin bé démoe ibérén inohén, békén
ba fékégalé no so begom? Toow fo kloh
i kéféginugut gome. 29 Kagomén démoyun
émbuku bé amaé kome brab inémé kome.
30 Non i de étéw énda méngintulus ro, been
i niy fégitungé ruwe taman émbuku ro. En-
dob i Abay gome dob lawayo gétiga noy
kailanga kome. 31 Mélaw fédaya gom i Tu-
luse mégulév begom, atin iraya no begom
éntingayén kailanga kom.
32 “Do kuyug gu, kagom mégilak fiyon fo
ké énda médoo gom, non kétayay Abay gome
Tulus ké begom soy mégulév beroy Tuluse.
33 Fébéléy gom i languntama kome, brab
iray gom dob de méskinan inok kawasa
gom dob lawayo. Non dob lawayo, i de
éntingayé kom énda i réménég de, taloo no
ménakaw de, brab énda i ifés minasa de.
34 Non hon i gonoy tamuk me de, diyo soy
itunga muwe brab fédév me.”

Fantag bé késéfule Jesuse

35-36 Atin ménuret man i Jesuse sébaan
binuwaya fantag bé késéfule ne mano, “In-
gat gom bé késéfule guwe loo bé de sugu-
suguén ongot-ongot bé amu ruwe. Ir-
ing gom bé de ni sugu-suguén, mingat
ro ongot-ongot bé amu ruwe séfule tidéw
dob sébaane uyot. Maginsod ro, brab
féréndawé roy solo ruwe inok géingat ro.
Buluk gégumah, magad saén géungkaa roy
béngawane. 37 Toow fo moror i de ni
sugu-suguén bé kégumah i amu ruwe, non
énggéingat ro ongot-ongot bé késéfule ne.
Béréhé ku begom, i ni amu kémégal inok
kémana brab fésaré noy de sugu-sugué no
brab duwoto no bero. 38 Toow ro fo
moror buluk énggito no bero énggéingat
ongot-ongot fiyon fo ké gégumah kérara

kélungonon, taloo no ménalém kélungonon.
39 Atin fégétédém gom i ni, buluk i gefee
bé lawie gétiga noy ati urase gégumah i
ménakawe dob lawi ne, ingata no brab énda
fédayaé no de ké ahuroy ménakawey lawi ne.
40 Brab i begome so, fatut mingat gom non
i Nga i Kéilawane gégumah dob gaiwe énda
karangé kom de gégumah."

41 Ménénginsa i Pedrowe mano, "Kadnan,
béréhé moy ni binuwaya dob begeye saén
do kuyugém, taloo no kay kéluhanane?"

42 Atin i Kadnane séménumbul mano,
"Atiy mégérore brab métilédtéde sugu-
suguén, been i sénarigoy amu ne mégulew
bé kéluhanay galbéke brab iraya noy de
dumo no sugu-suguén bé de karo baad bé
de amaén bé katabuwane gai. 43 Toow fo
méoror i nan sugu-suguén ké gitoy amu
ne gémalbék bé késéfule ne. 44 Béréhé ku
begom, i amu i nan sugu-suguén sarigé no
dob beeney kéluhanay languntama nuwe.
45 Endob mékégédaw-gédaw i ni sugu-
suguén buluk mégitung mano, 'Mérugay
nay késéfule i amu guwe.' Tidéw béno,
féganayé no tafésén i de dumo no sugu-
suguén do lagéy brab libun, atin mama
brab miném taman molon. 46 Ati keeyén
i mérigowe amuk i amu i nan tete sugu-
suguén gégumah bé gaiwe békén karangé
no, brab énda gétiga no de? I ni amu,
amuk gito noy tetee rigoné no, tor-toré
noy ni sugu-suguén atin fédiyoé no dob
gonone emferno beroy de kéluhanay de
énda munur.

47 "I ni sugu-suguén gétiga no fo toow
i kétayay amu ne rigonén, éndob énda
rigoné no de. Mélaw i ni sugu-suguén
mékukum moso toow fo gétimal. 48 Endob
i sugu-sugué ne énda gétiga noy kétayay amu
ne rigonén, atin réménigo énda fiyo no,
mékukum éndob énda toowén gétimal. I
sénarigone bé médoowe, médoo soy ongoténe
de. Atin i nirayane médoo, médoo soy
ongoténe de.

49 "Ménangéyu dini inok muwit maak
afév dob duniyae ni, brab méuyotu de
damén ké mérinoén. 50 Kéfasanganu séko,
brab tete i fédéw guwe ni taman gilid
mérigoy ni. 51 Ati karangé kome funa ku
ménangéy dini? Inok éndaén i sékérit dob
ni duniya? Békén. Ménangéyu dini inok
mésébaad i de étéw. 52 Tidéw béleewe, i de
limo gétéw dob ségékurénge, mésébaad ro
sabaf bé ati Begéne ni. I téléwe de énda
magayun ro bé ruwowe de, taloo no i ru-
wowe de énda magayun ro bé téléwe de.
53 Mésébaad ro sabaf bé kéunur ruwe. I
bohe brab de ngaén lagéy énda séfagayun ro.
Loo so bé idénge brab de ngaén libun, énda
séfagayun ro."

54 Ménbéréh soy Jesuse dob de médoo
étéw mano, "Dob ni gonon, buluk gégito
gom bé rawéne dob élédon, magad i kébéréh
gome, 'Rémana séko.' Atin rémana ba. 55 Atin
buluk wén i réfuruh tidéw déligdigan, béréhé
kom, 'Méduf sékoy gaiwe ni.' Atin méduf ba.
56 Gétiga kom i mérého bé atag i éntingayéne
dob fantade ni brab dob lawayo. Sedek
énda gétiga kom i atag i de rigonéy Tuluse
bé béleewe? Non mika gom munur.

57 "Atin sedek énda mégitung gom bé atiy
fiyowe rigoné kom inok énda mékukum gom
moso? 58 Buluk wén i dumo mo sébanil,
atin uwité no beem dob de kémukum inok
sétiyawan, buluk diyo gom séna dob de
agéwon, béréh go fiyo inok séfégayun gom
bé énda séna gégumahén dob adafay de
kémukum. Non i de kémukum séko irayén
beem dob de sundalo, brab i de sundalo
férisuné ro séko beem. 59 Béréhé ku begom,
énda séko géésut go tidéw dob férisunone
taman énda gébayada moy kéluhanay késalaa
muwe."

13

1 Bé béno so, i médoowe do étéw
bénréh ro dob Jesusey fantage bé de étéw
tidéw Galilea. Fénféléhu i Datue Pilato
bero bé lala ruwe témulak dob Tuluse.
2 Séménumbul i Jesuse mano, "Amun i do
no étéw tidéw Galilea fénléhu loo bé no,
makom ké toow ro na fo wén i sala ro bé de
dumo ro bati dob Galilea, brab been i funa
ruwe ménléhu. 3 Béréhé ku begom, békén.
Endob saliyu ké gésénule gom témagak bé
tetee adat gom, méléhu gom so ségiléw bé
berowe. 4 Atin fantag bé de folo bra waléw
ménléhu dob Siloe bé kétuwongoy tambalae
bero, makom ké mas na wén i sala ro bé de
dumo ro bati dob Jerusalem? 5 Béréhé ku
begom, békén. Endob saliyu ké gésénule

gom témagak bé tetee adat gom, méléhu gom so ségilew bero."
6 Atin bénréh Jesuse beroy ni binuwaya
mano, "Wén i ségétéwe étéw, wén i safadén.
Nohokén i sébaane kayéw méama i onok
ne. Nangéyén ténéngténg ké wén i onokén,
éndob énda i énggito no de. 7 Tidéw béno,
bénréhén dob étéwe témalima bé safad ne
ni mano, 'Bé rugay i téléwe gébélintuwa
démoyunu séfule séméléd ké wén i onok i
ni kayéw, éndob énda foy énggito gu de.
Mélaw tuwongém, non ransiné no saén us-
arén i ni fantad.' 8 Endob séménumbul i
étéwe ni témalima de mano, 'Fédayaén na
bé rugay i ségébélintuwae atin kaluto ku
géliwét de. Brab rigono ku abuno funa no
bobo. 9 Buluk bé sébaano bélintuwa gégumah
mégonok, fiyo. Buluk énda, been nay no
tuwongén.' "

Nuwa Jesusey libune

10 Wén i no gai kéféngadaf i de Judio, sani
gaiwe kétérén. Dob no gai, téménoro i Je-
suse dob sébaane lawi féngadafa ro. 11 Wén i
ségétéwe libun diyo békutén non féndéruuy
saitane. Been i funa nuwe ménfoloén
bra walew gébélintuwa énda géfééntangén
témindég fiyon kloh. 12 Amun énggito Je-
suse, sénbérého no métanug mano, "Adi-adi
gon!" 13 Brab nahay Jesusey de kémérén
dob libune ni, brab bé béno so énggétindég
mééntang. Atin dénayéw i libune niy Tu-
luse.
14 Endob i uléwe bé no lawi féngadafan
toow fo ménkérit non fén-adi-adi Jesusey ni
libun bé gaiwe kétérén. Mélaw ménbéréh
i ni lagéy dob de étéw mano, "Wén i
ném gétérésangan bé ségéfadiyane gémalbék
tom, mélaw ay gom dini féuwa bé ni ném
gétérésangan. Endob kagom mangéy dini
féuwa bé gaiwe kétérén."
15 Endob ménbéréh i Jesuse mano, "Enda
toow gom munur dob Tuluse, ubo-ubo say
kéféngintoow gome. Buluk i safi gome taloo
noy kuda gome térumén, ukohé kom so dob
nikéto kome de brab angéyé kom féinémén
fiyon fo ké gai kétérén. 16 I libune ni ségétéw
dumo tom Judio non séfu Abraham so,
brab féndéruuy saitane foloén bra walew
gébélintuwa. Fatut uwaén fiyon fo ké gai
kétérén." 17 I de étéw diyo énda ménuyot
ro bé Jesuse, ménmala ro bé kébéréh ne.
Endob i de dumo de, toow ro fo méoror non
bé kéluhanay de mékégaif rénigo Jesuse.
18 Atin ménbéréh i Jesuse mano, "Ati
ségiléwoy kéfégulew i Tuluse bé de étéwén?
Ati fégiringo kuwe de? 19 Ségilew na bé
toowe fo kloh béne, éndot i étéwe brab no-
hokén. Atin téménunoh brab méruk taman
ménwaléy dakél kayéw. Brab salagay de
kloh manok i de fongo no."
20 Tidéw béno, ménbéréh man i Jesuse
mano, "Ati fégiringo kuwe bé kéfégulew i Tu-
luse bé de étéwén? 21 Ségilew bé fégéféeruke
fan éndot i libune brab sénlawékén bé
téléwe géasad bé arinahe taman ménruk i
kéluhanane brab ménwaléy médoo."

I mérate béngawan

22 Atin amun ménagéw i Jesuse mangéy
Jerusalem, ménawét dob de ségiyo-giyo do
ingéd brab téménoro diyo. 23 Atin wén
i ségétéwe étéw ménénginsaan de mano,
"Kadnan, kloh saén i de étéw fukaséy Tu-
luse?"
Séménumbul i Jesuse manó, 24 "Rigo
moy tamay gagané muwe mahur bé
mérate béngawan mangéy dob lawayo,
non béréhé ku beem, médoo do étéw i
témélamawe mahur, éndob énda gagané
ro de. 25 Non i gefee de témindég brab
fintué noy béngawane. Atin amuk diyo gom
dob liyuwe, témuktuk gom, fégédaw-gédaw
émbéréh makom, 'Kadnan, ungkaém i
fintue ni inok géahur gey.' Endob sémumbul
mano, 'Enda gélolo gu begom. Brab énda
gétiga kuy tidéwo kome de.' 26 Tidéw béno,
émbéréh gom makom, 'Ménama gey brab
ménineém gey sétifon Beem. Brab téménoro
go dob de ingéd gey.' 27 Atin sémumbul
mano, 'Enda gélolo gu begom. Brab énda
gétiga kuy tidéwo kome de. Begom i de
démoyun rémigo tete. Férayu gom Begén.'
28 Atin i begome moso kémérew gom brab
kémigét i de kifé kom buluk gito gom i
katufua kome Abraham brab Isake, brab
Jakobe, brab i kéluhanay sénarigoy Tuluse
muret diyo ron dob lawayo. Endob i
begome énda géahur gom diyo. 29 Wén soy
de médoo étéw békén Judio tidéw déligdigan,
sébangan, tégénon, brab élédon, diyo ro
géésar mama beroy Tuluse ké féguléwo

no bero. 30 Atin bé béno, i de énggétah béni waléy ro moso do géfuray. Brab i de énggéfuray béni waléy ro moso géétah."

31 Bé béno so, i de dumo Fariseo bénréh ro dob Jesuse maro, "Tagakém i ni gonon brab angéy go dob ségiyowe gonon non méuyot i Datue Herod méméléhu Beem."

32 Endob séménumbul i Jesuse mano, "Agéw gom brab béréh gom bé Herode mégakar étéw, fétausé kuy kéféférarey guwe bé de saitan brab kéuwa guwe bé de étéw béleewe ni brab démo. Atin dob gétéléwo nuwe gai, géfégilido kuy galbék guwe dini. 33 Endob i Begéne kailangan tausu béleewe brab démo brab dob téléwe. Non i toowe, énda i sénarigoy Tuluse muret bé de kébéréhén féléhuén saliyu dob Jerusalem."

34 Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse fantag bé adat i de étéw dob Jerusalem mano, "Do étéw dob Jerusalem, tete i fédéw guwe fantag bé begome non fénléhu gom i de sénarigoy Tuluse muret brab nibéro kom batéw i de sénugu dob begome taman ménléhu ro. Firoy gule i kétaya kuwe témimu begom loo bé kétimu i méritone manok télikub-kubo noy de fiyakén bé de fafakén? Endob ménika gom de. 35 I lawi gome métagak moso. Endaén gito mo Begén taman bé gaiwe gégumah ké béréhé mo moso, 'Féfiyonéy Tuluse damén i gégumahe tidéw dob Kadnane.' "

14

Nuwa Jesusey lagéye

1 Wén i no sébaan fuweh gai kétérén, ménangéy i Jesuse mama dob lawi i ségétéwe odoroy de Fariseo. Atin i de sébanil bé Jesuse ténulik ro inok gito roy funa ruwe de témébo. 2 Diyo soy ségétéwe rémambuk. Atin ménfégédét dob Jesuse. 3 Atin fénénginsaa Jesusey de Fariseo brab de témoro bé kitabé mano, "Fakay ba dob kitab tomey muwae bé gaiwe kétérén?"

4 Endob ménantés ro. Mélaw génamak Jesusey étéwe déméruun atin nuwaén brab ménadi-adi. Tidéw béno, fénagéwén. 5 Atin fénénginsaa Jesusey de étéw témulik mano, "Buluk wén i nga gom taloo no safi gom ménlawu dob kalute ménalém wén i wayég de bé gaiwe kétérén, békén ba fagayasé kom bégéngén mésut dob kalute fiyon fo ké gai kétérén?"

6 Endob ménantés ro non énda i éntingayén késumbul ro de.

7 Atin wén i de étéw sénéngkat ro mama diyo ménuyot ro mésar dob de fiyo saran kay de gérotor étéw. Amun énggito Jesusey ni, nuretén beroy ni binuwaya mano, 8 "Amuk wén i séméngkat begom déméngan bé sébaane uyot, kagom mésar dob de fiyo saran, non amuk wén i do étéw toow na fo gérotor sénéngkat, karoy de fiyo saran. 9 Tidéw béno, i séménéngkate begom fégédét inok kédané no begom dob de sara kom brab fégaliné no begom mangéy dob mase na gérifantad gonon. Atin been i funa kome mémala. 10 Yamula, buluk sénéngkat gom, angéy gom sar dob de gérifantad saran inok i séménéngkate mangéy fégédét dob begome brab émbéréh mano, 'Do adih, énggomén, diyo gom dob de fiyo ni saran.' I ni géiray begom fiyo kéfégadat dob téngaangay de médoo étéw. 11 Non i kéluhanay de étéw félangka-langka waléy ro gérifantad. Brab i kéluhanay de étéw térifantad waléy ro gérotor."

12 Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse dob gefee ni karagiya mano, "Buluk rémigo go karagiya, kago séngkatén say de gélolo mo, do dumo mo, brab do samungém, brab do étéw kawasa dumo mo ségédét. Buluk rigoné moy ni, sémuli ro so séméngkat beem inok gésulio ro beem. 13 Yamula, amuk rémigo go karagiya, séngkatém i de méskinan, de fikat, de kimoyén, brab do langafén. 14 Mélaw féfiyonéy Tuluse beem fiyon fo ké énda gésulio ro beem. Sulioy Tuluse beem bé gaiwe kétébule i de métintu étéw."

I binuwayae fantag bé karagiyae

15 I ségétéwe bé de ménsar mama, ménbéréh mano, "Toow fo méoror i de étéw mama beroy Tuluse dob kéfégulew ne."

16 Amun énggélingoo Jesusey ni, nuretén i sébaane binuwaya mano, "Wén i ségétéwe étéw lagéy réménigo dakél karagiya brab séménéngkat médoo étéw. 17 Amun énggégumah i gaiy ni karagiya, i ni étéw sénuguén i sugu-sugué nuwe

mangéy méréh dob de étéw sénéngkat ro, ‘Méntafayén i kéluhanane. Enggomén, angéy gomén dob karagiyae ni.’ 18 Endob énda ménangéy ro diyo. Yamula bénréh roy de funa ro énda géangéy diyo. I sébaane de mano, ‘Bukué ku, énda géangéyu diyoan, non mantuwu séna ménléy fantad, angéyé ku téngténgén.’ 19 I géruwowe de ménbéréh mano, ‘Bukué ku, énda géangéyu diyoan, non mantuwu séna ménléy folo timan safi brab magéwu angéyé ku bero langunén.’ 20 I gétéléwe de ménbéréh mano, ‘Bukué ku, énda géangéyu diyoan, non mantuwu séna ménawag.’ 21 I sugu-suguéne ni ménule brab bénréhén dob lagéye gefe karagiya i kéluhanay de ni. Mélaw toow fo ménkérit i ni gefe karagiya. Tidéw béno, bénréhén dob sugu-sugué nuwe mano, ‘Fagayas go, angéy go dob de agéwon brab dob de kalsada, brab uwitém diniy de méskinan do étéw, do kimoyén, do langafén, brab do fikat.’ 22 Atin ménagéw i ni sugu-suguén. Tidéw béno, ménséfule mangéy dob gefee ni karagiya, brab bénréhén de mano, ‘Rénigo guy sénugu me begén, éndob énda séna féno i lawie bé étéwe.’ 23 Atin i gefee ni karagiya bénréhén dob sugu-sugué nuwe mano, ‘Agéw go mangéy dob de agéwon mangéy dob de kloh ingéd brab fiyon dob de tuduk, brab uwitém i de étéw diyo mangéy dini, méuyotu de ké méféno étéw i lawi guwe ni. 24 Endob i de étéw sénéngkat gu sungu, énda gétem-tem ro bé de amaén ténafay gu.’ ”

25 Wén i no sébaan fuweh, amun ménagéw i Jesuse, ménodor i de médoo do étéw géliwét de. Atin sénlingén bero mano, 26 “Fiyon atiy méuyote modor Begén, éndob mas nay kéimu ne bé de lukésén, brab bawag ne, brab de ngaén, brab de dumo no sétiman idéng, brab i kaane lowoh, énda médaitén waléy kuyug gu. 27 Atin fiyon atiy étéwe énda fédaydayén bé de kérégénon fiyon fo ké féléhuén dob kruse, énda médaitén waléy kuyug gu. 28 Ufama, buluk wén i méuyot rémigo lawi, békén ba mésar na métah inok fégitungé no ké firoy i laga i kérigowe de, inok gétiga no ké wén i katabuwan kurtaén fégéfégilidén de? 29 Buluk féngganayén saén i kérigo nuwe de, atin énda géfégilidén de, waléy sébayat i de étéw gégito de. 30 Maro, ‘Dufang i ni étéw. Féngganayén saén i kérigo nuwe de, éndob énda géfégilidén de.’ 31 Taloo no, i ségétéwe datu mangéy sétiboh bé sébanile de datu. Békén ba mésar na métah brab fégitungé no ké gagané no bé foloé ngibu sundalo no kuntra bé ruwowe folo ngibu sundaloy sébanile de? 32 Buluk gékarangay datue ni bé énda gégagay kaane sundalo, émféuwit sarigo no mangéy malak bé sébanile de datu amuk mérayu séna inok méréh bé éndaén sétiboh ro.” 33 Féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “Ségiléw so bé begome. Amuk méuyot gom waléy kuyug gu, kailangan tagak gom i kéluhanay gulaané kome.”

34 Tidéw béno, nuret Jesusey sébaane binuwaya fantag bé késégiléw i timuse bé de kuyugén mano, “I timuse fiyo. Endob buluk mékédan i kétasik ne, éndaén i nonomén brab éndaén géséfule i kétasik ne. 35 Enda fiyo no bé fantade taloo no bé abunowe. Fatut ibérén saén. Tuntay gom i ni énggélingoo kom.”

15

I métadine bili-bili

1 Wén i no sébaan fuweh, amun ténoro Jesusey de étéw, ménggégumah i de médoo lémiful kubrador brab de tete étéw mangéy mégélingo. 2 Wén soy do Fariseo brab do témoro bé kitabé diyo. Atin sabaf bé kéika ruwe bé de tete étéw, ménriklamo ro maro, “I ni lagéy méuyot témayakuf bé de tete étéw brab séréngan na bero mama.” 3 Mélaw nureto Jesuse bero do binuwaya mano,

4 “Amuk i ségétéwe begom wén i mératu bili-bili no brab méntadin i sébaane de, ati rigoné muwe? Békén ba tagaké moy siyowe de folo bra siyow dob fétabtabane, atin angéyé mo sélédén i sébaane de méntadin taman gito mo? 5 Tidéw béno, buluk gito mo, duwalé mo mule toow fo méoror. 6 Brab tabaré moy de dumo mo brab béréhé mo dob berowe, ‘Toowu fo méoror non énggito guy méntadine bili-bili gu. Enggomén, rémigo tom karagiya.’ ” 7 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “Loo so bé niy Tuluse. Toow fo méoror amuk wén i ségétéw tete étéw gésénule brab tagaké noy tetee adatén, atin rigoné noy kétayay Tuluse. Mas méoror i Tuluse bé ni ségétéw

étéw ménggésénule bé kéoror ne bé de siyow folo bra siyow fiyo étéw énda kailanga roy gésénulee.”

8 Ménuret man i Jesuse ségiyo binuwaya mano, “Wén i ségétéwe libun wén i folo timan balilaga félatahén. Atin méntadin i sébaane de. Ati rigoné nuwe? Témumon solo brab kodosé noy lawi ne sélédé no taman gito noy ni sébaan félata méntadin. 9 Tidéw béno, tabaré noy de dumo no brab béréhé no bero mano, ‘Toow fo méororu non énggito guy félata guwe méntadin. Enggomén, rémigo tom karagiya.’ ” 10 Féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “Béréhé ku begom man, i de télakiy Tuluse toow ro fo méoror amuk wén i ségétéw tete étéw gésénule brab tagaké noy tetee adatén atin rigoné noy kétayay Tuluse.”

I dufange nga

11 Atin nuret Jesusey gétéléwe binuwaya mano, “Wén i ségétéwe étéw lagéy wén i ngaén ruwo gétéw lagéy. 12 Wén i no sébaan fuweh i tuwaréye bé de ngaén ménangéy dob boh ne mano, ‘Boh, irayém begén i baad guwe bé de languntaman katom.’ Mélaw i boh ne bénaadén i kéluhanay languntama ruwe dob ruwowe gétéw ngaén. 13 Enda mérugayén tidéw béno, i tuwaréye bé de ngaén fénbéléyén i kéluhanay kaane baad. Atin ménagéw ménangéy dob mérayue ingéd, brab nuwitén i kurta ne. Diyo séninggulaén i kéluhanay kurta ne bé kédufang ne. 14 Tidéw béno, ménggumah i dakéle lénggob dob kéluhanay sugud i no dakél ingéd. Atin toow fo mélayaf i dufange ni étéw, non éndaén i kurtaén. 15 Mélaw ménahur dob sébaane galbék kay ségétéwe bati diyo. Sénuguén dob fantad ne émféama babuy. Non bé toowén fo mélayaf, 16 méningar bé amaéy de babuy. Endob énda i mirayan de kéama. 17 Tidéw béno, énggétiga noy kédufang ne atin ménggitung mano, ‘I kéluhanay de sugu-suguéy boh guwe, gaba-gabay de amaé ro. Endob ay niwu méléhu mélayaf. 18 Séfuleu mangéy dob boh guwe brab béréhé ku diyo, Boh, ménsalau dob Tuluse brab dob beeme. 19 Endaén médaitu fédawété mo ngaém. Endob fégédaw go begén. Rigo mo begén sébaan bé de sugu-sugué mo.’ ” 20 “Mélaw ménule. Amun mérayu séna dob lawi ruwe, énggitoy boh ne brab mén-uray i éna nuwe de. Léménéntu bénalakén i nga ne nékéfén brab narékén. 21 Atin ménbéréh i nga ne mano, ‘Boh, ménsalau dob Tuluse brab dob beeme. Endaén médaitu fédawéto mo ngaém.’ 22 Endob i boh ne ténawagén i de sugu-sugué no brab bénréhén bero mano, ‘Féraan gom. Uwit gom i toowe fo fiyo kégal brab fékégal gom de. Fétisingo kom brab fésafatoso kom. 23 Atin sumbali gom i kagéne toow fo bobo nati safi. Rémigo tom dakél karagiya. 24 Non i nga guwe maak ménléhu, éndob béleewe ni méuyag. Maak méntadin, éndob béleewe ni énggiton.’ Tidéw béno, rénigo roy dakéle karagiya.

25 “Endob béno so, ménggégumah i ofoe ngaén lagéy tidéw dob de galbéko no. Amun gédétén dob lawie, ménggaif bé énggélingoo noy kantawe brab énggito noy de étéw mésayaw. 26 Mélaw ténabarén i ségétéwe bé de sugu-sugué ro brab ménénginsa ké ati rigoné ruwe. 27 Séménumbul i ni sugu-suguén mano, ‘Ménséfule i tuwaréy me. Sénugu i boh me begey séménumbali bobo nati safi, non i tuwaréy me ménséfule énda i sugsugén.’ 28 Tidéw béno, toow fo ménkérit i ofo ne lagéy, brab énda méntausén dob lawie. Mélaw i boh ne ménsut brab ménfégédaw-gédaw inok mahur dob lawie. 29 Endob bénréhén dob boh ne mano, ‘Géménalbéku bé firoye gébélintuwa brab énda fénlis guy fénrigo muwe begén. Endob énda foy nirayém begén fiyon sébaan kambing inok rémigowu karagiya begey i de dumo gu. 30 Endob i ni ngaém ménraréy, brab séninggulaén i éntingayéne nirayém de bé de kédufanga no. Endob amun ménule, sénumbalio mo bé boboe nati safi.’ 31 Séménumbul i boh ne mano, ‘Adu, bati go dini sénga tékélid brab i éntingayéne kagén, kaam so. 32 Endob fatut rémigo tom karagiya inok féténgténg tom i kéoror tome non i tuwaréy me maak ménléhu, éndob béleewe méuyag. Brab maak méntadin, éndob béleewe énggiton.’ ”

16

1 Atin nuret Jesuse bé de kuyugén i ni binuwaya mano, “Wén i ségétéwe kawasa étéw, wén i sénarigo nuwe lémiful. 2 Amun

énggélingooy amu nuwey ni, ténabarén i sénarigo nuwe ni brab ménénginsa mano, ‘Ati ni énggélingoo ku fantag beem? Fénakawa mo begén? Béréhém begén i kéluhanay kérigo muwe bé kagéne kurta. Non éndaén fakayén sarigo ku beem. Mélaw kédané ku beem dob ni galbék.’ 3 Tidéw béno, i sénarigone ni ménggitung mano, ‘Ati rigoné kuwe, ké kédané no begén dob ni galbék? Enda émbagéru gémalbék mérégén loo bé kémalute. Atin mémalawu mongot limus. 4 Gétiga kuy ati rigoné kuwe inok buluk mékédanun dob galbék guwe ni, tayakufév de étéw so begén dob de lawi ro.’ 5 Tidéw béno, ténabarén i kéluhanay de étéw énggéutong dob amu nuwe ni. Atin bénréhén dob sunguwe de mano, ‘Firoy i utong me bé amu guwe?’ 6 Séménumbul i ni étéw mano, ‘Mératu dakél latah nor.’ Atin ménbéréh i sénarigone ni mano, ‘Ay ni sulate bé utong me. Sar go brab sulatém bé limo folo saén dakél latah nor.’ 7 Tidéw béno, fénénginsaa noy géruwowe ni étéw énggéutong mano, ‘Firoy i utong me bé amu guwe?’ Séménumbul mano, ‘Séngibu gésaku farév.’ Atin bang i sénarigone ni, ‘Ay ni sulate bé utong me. Sar go brab sulatém bé walév ratu gésaku saén.’ 8 Tidéw béno, amun i amu nuwe ni énggélingoo noy kéluhanay rénigoy sénarigo nuwe ni, dénayéwén mano, ‘Toow fo métilédtéd i ni étéw lémiful.’ ”

Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “I de étéw dob duniyae ni mas na furung ro maguyag bé de méngintulus. Non tafayé roy kéfaguyag ruwe dob de géfuray gai moso. Atin i de étéw méngintulus fatut so tafayé roy kéfaguyag ruwe dob de géfuray gai moso dob lawayo.

9 “Mélaw béréhé ku begom, usar gom i kurta gome fégétabang bé de étéw méskinan. Atin i Boh gome dob lawayo tayakufé no begom diyo. 10 Buluk mésarigon go bé klohe, mésarigon go so bé médoowe. Endob buluk énda mésarigon go bé klohe, énda so mésarigon go bé médoowe. 11 Atin amuk énda mésarigon gom bé de funan méungangén dob duniyae, énda so mésarigon gom bé toowe fo funan méungangén dob lawayo. 12 Buluk énda mésarigon gom bé tamuk i dumo gome étéw béni, énda so sémarig i Tuluse begom bé tamuke dob lawayo.”

13 Atin ménbéréh man i Jesuse mano, “Enda i sugu-suguén fakay galbéko no séréngan i ruwowe gétéw amu. Non amuk mégédaw bé ségétéwe de, mérarék bé ségétéwe de. Taloo no odoro noy kétayay ségétéwe de, siyawé noy ségétéwe de. Mélaw énda fakay go modor bé Tuluse amuk fégitungé mo saén i kurtae.”

14 Diyo soy de Fariseo do toow fo méuyot bé kurtae. Amun énggélingoo roy ni kétoro, déniyangka roy Jesuse. 15 Mélaw bénrého Jesuse bero mano, “I begome maak métintu do étéw, éndob ubo-ubo saén i de ula-ulané kom dob adafay de étéw. Endob i Tuluse gétiga noy fédéw gome. Ati médayéwe dob de étéw, toow fo mika i Tuluse de.

16 “Wén i do tafay ménsulat kukuman niray Moisese bé gétahe tidéw dob Tuluse, brab wén soy do sénulat i de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne bé gétahe. I de sulat ni fatut nodoron taman sa bé kégumah Juan Bautistawe. Tidéw béno, fatut uretén i Fiyowe Uret fantag bé kéfégulév i Tuluse. Brab kéluhanay de étéw fégésé roy mahure. 17 Endob énda fakayén ké wén i mékédan bé kukumane, fiyon kloh saén. Mas na magad mékédan i duniyae brab lawaye, éndob i kukumane énda mékéda no.”

18 Atin bang Jesuse man, “Fiyon atiy gémélake bé bawag ne atin mawag man ségiyo libun, énggélamfa. Brab i lagéye bawagé noy libune génlak, énggélamfa so.”

I kawasawe brab Lasarowe

19 Ménbéréh man i Jesuse mano, “Wén i ségétéwe kawasa étéw kéménégal toow fo fiyo kégal, brab maguyag bé toowe fo fiyo kéfaguyag sénga fuweh. 20 Wén soy ségétéwe étéw toow fo méskinan féndawét Lasaro. Ménféno békukang i lowoh ne. Sénga fuweh uwitén dob béngaway lawi i étéwe ni kawasa, 21 non ménuyot damén ké géama fiyon do kloh sama saén ménlawu tidéw dob amaéy ségétéwe ni kawasa. Atin fégédét i de itu dob beene inok dilaé roy de békukangén. 22 Tidéw béno, i Lasarowe ni méskinan ménléhu. Atin nuwit i de télakiy Tuluse mangéy dob tébing i katufuay de Judio féndawét Abraham dob lawayo. Brab i

étéwe ni kawasa ménléhu so brab lénébéng.
23 I ni étéw kawasa, énggéangéy dob uleone
emferno mérasay. Brab amun léménéngag,
énggito no dob mérayuey miskinane Lasaro
dob tébing Abrahame. 24 Tidéw béno,
téménabar mano, 'Bebe Abraham, fégédaw
go begén. Suguém i Lasarowa nan angéyé
no élédén i tuko ténoro ne dob wayége
brab féluyuté no dob dila guwe ni inok
fégéfélégénéy gu. Non ay niwu dob rinoe
ni mérasay.' 25 Endob séménumbul i Abra-
hame mano, 'Adu, fégétédémém i kéuyag
mo séna, gédoté moy éntingayéne fiyo atin
i Lasarowe kérégénan mérasay. Béleewe
ay niy Lasarowe mésésaya brab ay nan
go mérasay kérégénan. 26 Brab saliyu na
bé de ni, wén i sébaane léfak toow fo
ménalém dob élét tome inok i méuyote mi-
far mangéy diyoan tidéw dini taloo no
tidéw diyoan mangéy dini énda géifarén.'
27 I kawasawe ni ménbéréh man mano,
'Bebe, suguém i Lasarowe mangéy dob lawi
i boh guwe. 28 Non wén i limowe gétéw do
dumo gu sétiman idéng diyo. Brab ureté no
émféingat bero inok énda mangéy ro dob ni
gonon mérasay.' 29 Atin séménumbul i Abra-
hame mano, 'Diyo soy de sénulat Moises
brab de sénarigoy Tuluse muret bé gétaho.
Gébasana roy de ménsulat diyo inok géingat
ro.' 30 Endob ménbéréh i kawasawe ni
mano, 'Enda fo munur ro bé de ménsulat.
Endob buluk wén i ségétéw tidéw dob de
ménléhu tébule mangéy diyo, fakay munur
ro, brab gésénule ro bé de sala ro.' 31 Endob
séménumbul i Abrahame mano, 'Buluk énda
munur ro bé de sénulat Moises brab de
sénarigoy Tuluse muret, énda so munur ro
fiyon fo ké wén i ségétéw tébule tidéw dob
de ménléhu.' "

17

1 Atin ménbéréh i Jesuse dob de kuyugén
mano, "I de éntingayén funay de étéw gésala
gégumah, éndob mékégédaw-gédaw i étéwe
muwit de. 2 Toow fo gétimal ké mékukum,
mélaw mas na fiyo ké ibérén dob dogote
nikéton bé dakéle batéw i reer ne ké beeney
funay ségétéwe mantu séna méngintulus
gésala. 3 Mélaw ingat gom. Atin buluk
énggésala i dumo gome, gélé gom. Brab
buluk gésénule, fésagada kom. 4 Fiyon
fo ké énggésala dob beeme fitéw gule bé
ségétérésange, atin séfule so fitéw gule mon-
got fasinsiya, fésagada mo."

5 Tidéw béno, i de kuyug Jesus
ménbéréh ro maro, "Kadnan, umana moy
kéféngintoow geye."

6 Atin séménumbul i Jesuse mano, "Buluk
wén i kéféngintoow gom loo bé kédakél i
oloy sabie, gébérého kom dob kayéwe ni
makom, 'Térandut go, brab angéy go téohok
dob dogoto', atin unuro no begom."

7 Atin ménbéréh i Jesuse man mano,
"Ufama, buluk i ségétéwe begom wén i
sugu-sugué no démadu taloo no témalima
bé de ayamém, buluk gégumah i ni sugu-
suguén tidéw dob de galbéko no, énda
béréhé mo de, 'Enggon, ama go nén.'
8 Yamula béréhé mo de, 'Lékas go, tafayém i
amaé kuwe, atin duwoto mo begén, brab
ongot-ongotém ké gilidu mama. Tidéw
béno, mama go so kaam.' " 9 Atin féntaus
Jesusey kébéréh ne mano, "I nan ségétéw
sugu-suguén, énda fatutén ongot-ongot
bé kéfésalamate bé kérigo nuwe bé fatute.
10 Ségiléw so bé begomey ni sugu-suguén.
Buluk énggilid gomén bé galbéke sénugu
i Tuluse rigoné kom, fégétédém gom i
ni, begom saén i de sugu-suguén, mélaw
kagom ongot-ongotén i kéfésalamate. Rénigo
gom saén i fatute rigoné kom."

Nuwa Jesusey foloe gétéw fémuteén

11 Amun i Jesuse ménangéy Jerusalem,
ménagéw mangéy bé élét i de sakuf Samaria
brab Galilea. 12 Amun mahur dob sébaane
ingéd, énggébalakay de folo gétéw lagéy. Wén
i déruu ro fémute. Atin non fémuteén ro,
téménindég ro dob mérayue. 13 Brab mékes
ro maro, "Jesus! Maistéro! Fégédaw go
Begey!"

14 Amun énggito Jesuse bero, ménbéréh
mano, "Agéw gom mangéy féténgténg dob
de fadi inok gétiga ro ménadi-adi gom."
15 Amun ménagéw ro mangéy dob de fadi,
ménadi-adi ro dob aguwone. Atin amun
i ségétéwe bero énggito noy ménadi-adi,
ménséfule ménangéy dob Jesuse, mékes
dayéwé noy Tuluse. 16 Atin méntéléngkéb
dob adafa Jesuse fésalamat. I ni lagéy
békén Judio, éndob tidéw dob sakuf i ingéde
féndawét Samaria. 17 Ménbéréh i Jesuse dob

de étéw mano, “Folo gétéw i ménadi-adiwe. Hon i de siyow de? 18 Endob ségétéw saén i ménséfulee mangéy fésalamat bé Tuluse, sani ségétéwe tidéw dob ségiyowe ingéd.” 19 Atin sénbérého Jesusey ni lagéy mano, “Tindég go brab taus go dob ayo muwe. Ménadi-adi gon non ménggínugut go Begén.”

Fantag bé kéfégulew i Tuluse

20 I de dumo do Fariseo fénénginsa ro dob Jesuse ké kédiron i kégumah i gaiy kéfégulew i Tuluse bé de étéwén. Séménumbul i Jesuse mano, “I kégumah i kéfégulew i Tuluse énda gitono. 21 Enda i ségétéw de gébéréh begom, ‘Ay ninén, téngténgém!’ Taloo no, ‘Diyoonén.’ Non i kéfégulew i Tuluse diyo dob de fédéw gom.”

22 Tidéw béno, bénréh Jesuse dob de kuyugén mano, “Gégumah i gaiwe féngonoyé kom i gito gom i gaiy késéfule i Nga i Kéilawane, sani Begéne. Endob énda gito gom de. 23 Atin béréhéy de étéw begom maro, ‘Ay diyoonén.’ Taloo no, ‘Ay ninén.’ Endob kagom munur de taloo no mangéy gom diyo inok téngténgé kom. 24 Non i késéfule guwe maak kilot métékow réméndaw brab géfékaya i kéluhanay lawayo. 25 Endob bé sunguwe, kamarasayanu, brab i de étéw méuyag béni, ikaa ro Begén. 26 Loo so bé gai Noehe, i gaiy késéfule guwe. 27 Bé gai Noehe, méguyaya i de étéw, mama ro, miném ro, mawag ro taman bé kéahur Noehe dob barkowe. Tidéw béno, i dunuke énggégumah atin ménléné ro kéluhanan saliyu bé Noehe beroy de samungén. 28 Ségilew so bé gai Lote bé gétaho. Bé béno, i de étéw mama ro, miném ro, sébéléy ro, mohok ro, brab rémigo ro do lawi. 29 Endob bé gai kéféled Lote bé ingéd ne Sodom, i rinoe brab do bara ménlawu maak rana tidéw dob lawayo méninasa bero kéluhanan do ménféled. 30 Loo so moso bé niy gai guwe séfule.

31 “Bé béno gai, i de étéw diyo ro dob liyuy lawi ruwe, éndaén fatut ro mahur angéyé roy de insod ro. Loo so bé niy étéwe diyo dob de galbékono, énda so fatutén séfule mangéy dob lawi ne. 32 Fégétédém gom i bawag Lote non séménling inok téngténgé noy de insod ro ménféled, mélaw i lowoh ne ménwaléy égas timus. 33 Atiy méuyote émféraru bé kéuyag ne, méléhu. Endob i méléhue bé kéfuray ne Begén, gédoté noy umule magufusa. 34 Béréhé ku begom, bé béno kélungonon bé késéfule guwe, wén i ruwo gétéw séurir fidong, atin i ségétéwe de dotén, brab i ségétéwe de émféled. 35 Atin wén i ruwowe gétéw do libun gémiling, atin i ségétéwe de dotén, brab i ségétéwe de émféled. 36 Atin ruwo gétéw diyo dob galbéko ruwe, atin i ségétéwe de dotén, brab i ségétéwe de émféled.”

37 Tidéw béno, fénénginsaay de kuyugén maro, “Kadnan, hon i gonoy de ni de mérigo?”

Séménumbul i Jesuse mano, “Hon i gonoy wéne de ménléhu, diyo soy de uwak sétimu. Loo so bé toowe tete étéw, gégumah dob berowey kékukum i Tuluse.”

18

1 Tidéw béno, nuret Jesuse bé de kuyugén i ni binuwaya inok démoyun ro démasal brab énda mékédan i inam ruwe. 2 Ménbéréh mano, “Wén i ségétéwe kémukum dob sébaane ingéd, énda fo mégilakén bé Tuluse taloo no énda fo fégadata noy étéwe. 3 Brab wén soy ségétéwe libun balew dob no ingéd. Démoyun mangéy dob ni étéw kémukum fégédaw-gédaw bé tabanga no bé tiyawa nuwe bé fétabana no damén i sébanile de. 4 Bé sunguwe de, mika i kémukume témabang. Endob tidéw béno, fénggitungén mano, ‘Fiyon fo ké énda mégilaku bé Tuluse brab énda fégadata kuy de étéw, 5 éndob taluwanu bé késéfule-fule ne mongot tabang. Mélaw tabanga kuy balewe ni, inok éndaén séfuleén taman kérégénanu.’ ”

6 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “Tuntay gom i béréhéy kémukume ni fiyon fo ké békén métintu étéw. 7 Toow na fo tabangay Tuluse begom do fénémilién amuk démasal gom fuweh na kélungonon. Brab énda métana i kétabang ne begom. 8 Béréhé ku begom, magad tabangay Tuluse begom. Endob buluk gégumah i gaiwe séfuleu, kloh saén i de munur Begén.”

9 Atin nuret Jesuse man i sébaane binuwaya dob de étéw fégitungé roy métintu ro éndob siyawé roy de dumo étéw. 10 Bang Jesuse, “Wén i ruwowe gétéw

étéw ménangéy dob lawi i Tuluse inok démasal ro. I ségétéwe de Fariseo brab i ségétéwe de kémubra buwis. 11 I Fariseowe ni téménindég atin déménasal mano, ‘Fésalamata ku Beem Tulus non békén ségiléwu bé de dumo gu étéw, do ménakaw, do arumén ro, do lémamfa ro. Fésalamata ku Beem non békén ségiléwu bé diyoo étéw lémiful kémubra buwis. 12 Fuwasawu ruwo gule bé ségéfadiyane, brab iray gu dob Beemey géfoloe bé kéluhanay sahudé kuwe.’ 13 Endob i ségétéwe ni kémubra buwis téménindég dob mérayue, brab mémala énda géténgangén dob lawayo, brab éntungén i kuméng ne bé kétete i fédéw ne. Atin déménasal mano, ‘Tulus, fégédaw go begén ségétéwu ménsala.’ ” 14 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “Béréhé ku begom, i ni étéw kémubra buwis, amun ménule, fénsagaday Tuluse bé de salaén. Endob i Fariseowe ni, énda fénsagaday Tuluse de. Non i de étéw téfégérotor, fégérifantadén ro. Brab i de étéw térifantad, fégérotorén ro.”

15 Wén i no sébaan fuweh, wén i médoowe do étéw ménuwit bé de nga ro dob Jesuse inok féfiyoné no bero. Endob amun énggitoy de kuyugén, génlé roy de étéw ni. 16 Endob ténabar Jesusey de nga mangéy dob Beene, brab bénréhén dob de kuyugén mano, “Féangéy gom i de nga dob Begéne. Brab kagom alangén bero non i de étéw sémarig loo bé késarig i de ni nga, féguléwoy Tuluse bero. 17 Béréhé ku begom i toowe, buluk i késarig i ségétéwe békén loo bé késarig i ngae, énda so féguléwoy Tuluse de.”

I kawasawe étéw

18 Atin i ségétéwe uléw i de Judio ménénginsa dob Jesuse mano, “Fiyo maistéro, ati rigoné kuwe inok gédoté kuy umule magufusa?”

19 Séménumbul i Jesuse mano, “Sedek fédawété mo Begén fiyo? Enda i ségiyo fiyo saliyu saén bé Tuluse. 20 Gétiga moy de sugu. Kago lémamfa, kago méméléhu, kago ménakaw, kago uretén i dumo muwe bé békéne toow, fégadata moy boh me brab idéng me.”

21 Séménumbul i uléwe ni mano, “I kéluhanay de ni, nodoro ku tidéw féganay klohu de séna.”

22 Amun énggélingoo Jesusey ni, bénréhén de mano, “Sébaan i kulange beem. Fébéléyém i kéluhanay éntingayéne kaam atin irayém i kurtae dob de méskinan. Atin mélaw kawasa go moso dob lawayo. Tidéw béno, énggonén, odor go Begén.” 23 Amun énggélingooy étéwe niy ni, toow fo tete i fédéw ne, non toow fo kawasa. 24 Amun énggito Jesuse ni tete i fédéw ne, bénréhén mano, “Toow fo mérégén i kéahur i de kawasa dob kéféguléw i Tuluse. 25 Mas na mélémuy kéahur i dakéle ayam dob tosong i darume bé kéahur i ségétéwe étéw kawasa dob kéféguléw i Tuluse.”

26 I de énggégélingo bé de ni, fénénginsa ro maro, “Ati mélaw i de fakay méfukas?”

27 Séménumbul i Jesuse mano, “I de békén fakay rigonéy étéwe, fakay gérigonoy Tuluse.”

28 I Pedrowe ménbéréh mano, “Ténagak gey i de lawi gey inok furay gey Beem.”

29 Atin bang Jesuse, “Béréhé ku begom i toowe, i ségétéwe téménagak bé lawi ne, bawag ne, taloo no dumo no sétiman idéng, do lukésén, taloo no do ngaén inok ureté noy fantag bé kéféguléw i Tuluse, 30 gégédot toow na fo médoo dob de ni do gai. Brab dob de gai gégumah, gédoté noy umule magufusa.”

Nuret Jesusey fantag bé kélého ne

31 Wén i no sébaan fuweh, ténabar Jesusey de folo bra ruwo gétéw kuyugén séberobero saén, atin bénréhén dob berowe mano, “Fégélingo gom, mangéy tom Jerusalem. I Jerusalemey ingéde mérigoy kéluhanay ménsulate bé gétaho sénulat i de étéw sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne fantag bé Begéne. 32 I Begéne sani Nga i Kéilawane, irayu dob de békén Judio. Atin diyangkaé ro Begén brab fémalané ro Begén, brab duraa ro Begén, 33 brab badasé ro Begén, brab féléhué ro Begén. Endob amuk méifus i téléwe gétérésangan, tébuleu.”

34 Endob i de kuyug Jesus, énda énggésobuto roy de ni bénréh Jesuse. I atag i de ni kébéréh ménbunéy dob berowe, brab énda gésobuto ro de.

Nuwa Jesusey langafé ne

35 Amun gégumah i Jesuse dob ingéde Jeriko, diyo i ségétéwe étéw langafén ménsar dob doror i aguwone mongot limus. 36 Amun énggélingoo noy médoowe do étéw téménara, ménénginsa ké ati ni gérigonon.
37 Wén i séménumbule mano, “I Jesuse tidéw Nasaret témara.”
38 Tidéw béno, téménabar métanug mano, “Jesus, séfu Datu Dabid, fégédaw go begén!”
39 I de étéw métah bé Jesuse géléé ro maro, “Kago selekén!” Endob taus so mékes toow na fo métanug mano, “Jesus, séfu Datu Dabid, fégédaw go begén!”
40 Atin téménrén i Jesuse brab nongotén i étéwe ni uwitén mangéy dob Beene. Amun énggéfégédétén, fénénginsaa Jesuse mano, 41 “Ati kétaya muwe rigoné ku dob beeme.”
Séménumbul i langaféne ni mano, “Kadnan, méuyotu gégito damén.”
42 Atin bénréh Jesuse de mano, “Gégito gon. Adi-adi gon, non méngintoow go.”
43 Sonom béno, énggégito nén i langaféne ni, atin ménfuray bé Jesuse démayéw bé Tuluse. Amun énggitoy de étéw i ni ménrigo, dénayéw ro soy Tuluse.

19

Jesus brab Sakeo

1 Atin méntaus i Jesuse bé kéagéw ne, atin ménahur dob ingéde féndawét Jeriko. 2 Wén i ségétéwe kawasa féndawét Sakeo diyo bati. Beeney lémifule kémubra buwis dob de dumo no Judio kay de Romano. 3 Amun énggélingoo noy Jesuse témara, méuyot i Sakeowe téméngténg inok gétiga no ké ati Jesuse ni étéw. Endob énda gito no de, non bé médoowe étéw géliwét bé Jesuse brab i Sakeowe foko lagéy. 4 Mélaw léménéntu mangéy dob métaho, brab ménénik dob kayéwe inok gito noy Jesuse témara. 5 Amun gédétén i Jesuse dob kayéwe ni, léménéngag brab ménsébéréh bé Sakeowe mano, “Sakeo, fagayas go élus. Fatut mangéyu dob lawi me béleewe ni.”
6 Atin ménagayas i Sakeowe mélus tidéw dob kayéwe ni brab méoror ténayakufén i Jesuse dob lawi ne. 7 Amun i de étéw énggégito bé ni, ménséguraw ro maro, “I Jesuse ni sugud-sugud mangéy dob tetee étéw.”
8 Endob i Sakeowe téménindég brab ménsébéréh bé Jesuse mano, “Kadnan, iray gu dob de méskinan i ténga i éntingayéne kagén. Brab buluk wén i léniful gu, bayada ku fot takéf bé éndot guwe dob berowe.”
9 Atin ménbéréh i Jesuse dob beene mano, “Béleewe ni, i Tuluse fénukasén beem brab kéluhana kom dob ni lawi, non munur go ségilew bé kéunur Abrahame. 10 Non i Nga i Kéilawane, sani Begéne, ménangéyu dob ni duniya inok fukasé kuy de étéw ménsala non maak méntadin ro.”
11 Amun mégélingo ro séna, féntaus Jesusey kébéréh ne bé sébaane binuwaya non gédét ron dob Jerusalem, atin non i de étéw maro ké béno so gégumah i kéfégulew i Tuluse. 12 Ménbéréh mano, “Wén i ségétéwe gérotor étéw ménangéy dob mérayue ingéd inok rigonén datu diyo. Tidéw béno, bantaké noy séfule. 13 Amun énda séna magéwén, ténabarén i foloe gétéw bé de sugu-sugué no brab niraya no dob séngae ségétéw sébaan bélowon félatah. Brab bénréhén bero mano, ‘Féinség gom i ni taman késéfule gu.’ 14 Endob i do étéw dob no gonon mika ro de. Mélaw séménugu ro de étéw émbéréh maro, ‘Mika gey bé ni étéw waléy datu gey.’
15 “Endob fiyon fo ké loo bé nan, ménwaléy datu. Mélaw ménséfule brab fénsuguo noy de sénarigo no bé de bélowon félatah inok susiné no ké wén i inségén. 16 I sunguwe de ménbéréh mano, ‘Maistéro, i de nirayém begén félatah, énggéinség gu de na folo timan.’ 17 Tidéw béno, bang i datue, ‘Fiyo, mégéror go sugu-suguén. Non gésarigon go bé klohe, sarigo ku beem mégulew bé foloe do ingéd do sakuf gu.’ 18 Atin i géruwowe bé de sugu-suguén ménbéréh mano, ‘Maistéro, i de nirayém begén félatah, énggéinség gu de na limo timan.’ 19 Tidéw béno, séménumbul i datue ni mano, ‘Féguléw go bé limowe do ingéd do sakuf gu.’ 20 Tidéw béno, i gétéléwe bé de sugu-sugué no ménbéréh mano, ‘Maistéro, ay niy kurtae nirayém begén. Bénunéy gu brab nitong gu ténaléy dob munsalawe. 21 Non mégilaku beem non

métégas go étéw. Médot go bé békéne kaam. Brab kémétéw go dob békéne nohokém.' 22 Séménumbul i datue ni mano, 'Tete go fo sugu-suguén. Kukumé ku beem bé de bénréhém. Gétiga mo kun médotu bé békéne kagén, brab kémétéwu bé békéne nohok gu. 23 Amuk kémarang go loo bé nan, sedek énda féndiyoém dob bangkuey kurta guwe inok buluk séfuleu, fakay doté ku brab wén i inségén?' 24 Tidéw béno, bénréh i datue ni dob de étéw dob sékulo ruwe téménindég mano, 'Dot gom i kurta ne ni atin iray gom dob ségétéwe énggéinség folo timan.' 25 Endob séménumbul ro maro, 'Maistéro, wénén i kaan folo kurta.' 26 Ménbéréh man i datue mano, 'Béréhé ku begom, buluy wéne den médoo, méirayén de na uman. Brab i étéwe de wén i kulang de, fiyon foy klohe dob beene dotén so.' 27 Atin féntaus i datuey ni kébéréh mano, 'Atin fantag bé de sébanil begén, mika ro de ké waléyu datu ro, uwit gom bero dini brab féléhu gom bero dob téngaanga kuwe ni.' "

I kéahur Jesuse dob Jerusalem

28 Amun i Jesuse brab de kuyugén gédét ron dob dakéle ingéd Jerusalem, 29 énggégumah ro dob sébaane tuduk féndawét Olibo, gédét dob de ingéd féndawét Betfage brab Betania. Ténabar Jesusey ruwowe bé de kuyugén, 30 brab ménsébéréh bero mano, "Etah gom mangéy dob nan ingéd. Buluk gégumah gom diyo, gito gom i natiwe kuda diyo, énda sénay énggékuda de. Ukoh gom brab uwit gom dini. 31 Buluk wén i ménginsa dob begome, 'Sedek ukohé kom?' béréh gom de, 'Kailangay Kadna tome.' "

32 Nodoroy de ruwo ni gétéw kuyugén i bénréh ne. Atin énggito roy natiwe ni kuda loo bé bénréh Jesuse. 33 Amun nukoh ron, énggitoy de gefe de bero brab ménénginsa ro maro, "Sedek ukohé kom i kuda geya nan?"

34 Séménumbul ro maro, "Kailangay Kadna tome." 35 Atin nuwit roy kudae mangéy dob Jesuse. Brab namféno ro bé de kégal ro brab fénkuda roy Jesuse diyo. 36 Amun méntaus i Jesuse dob Jerusalem, i de étéw bénékah roy de dumo bé de kégal ro dob aguwo Jesuse fégito roy kébasana ruwe de.

37 Amun énggégumah i Jesuse dob gonone lémudug dob tuduke Olibo, i kéluhanay de médoo kuyugén ménfésalamat ro dob Tuluse brab ménoror ro démayéw métanug, non bé kéluhanay de mékégaif énggito ro. 38 Ménkes ro maro, "Dayéwé tom i Tuluse. Féfiyonéy Tuluse damén i ni datu ménggumah tidéw dob Kadnane. Endaén damén i bukuén dob lawayo."

39 I de dumo bé de Fariseo diyo do ménribuk, ménbéréh ro dob Jesuse maro, "Maistéro, féantésém i de kuyugém nan."

40 Endob bang Jesuse ni, "Béréhé ku begom, buluk fén-antés ro, i de batéw ni mékes dayéwé ro Begén."

41 Amun taus ron gédét dob Jerusalem, gékulaya Jesusey ni ingéd. Amun énggito no, kénrewo no bé kéuray i na nuwe de. 42 Brab ménbéréh mano, "Méuyotu damén gétiga kom béleewe ni ké atiy kékédane bé bukuéne brab késétibohe, éndob béleewe ni énda gétiga kom de. 43 Gégumah i gaiwe dob begome, géséliwétoy de sébanil begom brab langkaté ro begom inok énda géléfas gom géliwét. 44 Féléhué ro begom kéluhanan fiyon foy de kéluhanay de dumo gom, brab do nga gom. Atin binasané roy de lawi taman énda i sébaan batéw mésama dob rotor i sébaane de. Non énda fénggélolo gom i gaiwe bé kéangéy i Tuluse begom mémukas."

Dénédél Jesusey de démagang dob lawi i Tuluse

45 Amun énggégumah i Jesuse dob Jerusalem, méntaus dob lawi i Tuluse. Amun ménahur, dénédélén i de étéw démagang diyo. 46 Atin bénréhén beroy ni mano, "Wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, 'I lawi guwe, lawi gonon démasal.' Endob fénwaléy gom lawi i de ménakaw."

47 Atin sénga fuweh diyo i Jesuse témoro dob Lawi i Tuluse. Endob i de uléw i de fadi, brab de témoro bé kitabe, brab i de mégulew bé de étéw, ténulama ro féléhuén. 48 Endob énda gérigono ro de non i de médoo étéw énda fo séféka ro de, non ménuyot ro mégélingo bé kéluhanay de béréhé no.

20

1 Wén i no sébaan fuweh, amun diyo i Jesuse témoro dob lawi i Tuluse, brab ureté noy Fiyowe Uret, i de uléw i de fadi brab

de témoro bé kitabé brab de odoroy de Judio, ménfégédét ro dob Jesuse. 2 Atin fénénginsaa ro maro, “Béréhém begey ké ati atura muwe rémigo bé de ni? Ati ménirayane Beem kuwagib?”

3 Sénumbulo Jesuse bero mano, “Sémuliu ménginsaan begom. Béréh gom Begén, 4 ati séménugue bé Juane inok mautis, Tulus loo ké étéw saén?”

5 Atin séédél ro maro, “Amuk béréhé tom ‘Tidéw dob Tuluso’, fénginsaa no betom ké sedek énda fénéngintoowo tom i Juane. 6 Endob buluk béréh tom ‘Tidéw dob étéwe’, kéluhanay de ni étéw ménlimud, ibéro ro betom batéw taman méléhu tom, non féngintoowo roy Juane sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne.” 7 Mélaw séménumbul ro maro, “Enda gétiga key ati kétidéw ne de.”

8 Mélaw bénréh Jesuse mano, “Enda so béréhé ku de begom ati ménirayane Begén kuwagib rémigo bé de ni rigoné ku.”

I binuwayae fantag bé de tete témalima

9 Atin nuret Jesusey ni binuwaya mano, “Wén i ségétéwe étéw wén i safadén nohoko no. Brab féntalimaén bé de ségiyo étéw. Tidéw béno, ténagakén ménangéy dob mérayue ingéd bé ménrugaye gai. 10 Amun énggégumah i gaiy kékétéwe de, séménugu ségétéw bé de sugu-sugué no inok mongot bé kaane de baad bé de onokén. Endob i ni étéw lénubag i de témalima bé ni safad. Brab fénule ro énda i suwaréw nuwitén. 11 Tidéw béno, séménugu man bé géruwowe bé de sugu-sugué no. Endob lénubag ro so brab fénémala ro brab fénule ro énda i suwaréw nuwitén. 12 Tidéw béno, fénuwitén soy gétéléwe bé de sugu-sugué no. Endob féndawéto ro so taman ménfali. Brab dénédél ro. 13 Tidéw béno, i gefee bé ni safad ménbéréh mano, ‘Ati rigoné kuwe? Gétuwa ku. Féuwit guy tintuwe nga gu kégédawa ku. Fégadata roy nga guwe.’ 14 Endob amun énggitoy de témalima, ménsébéréhbéréh ro maro, ‘Been i niy nga i gefee bé ni safad. Féléhué tom inok gékatom i ni safad.’ 15 Tidéw béno, dénédél ro mésut tidéw dob safade brab fénléhu ro.” Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “Ati rigonéy gefee safad dob de ni téménalima bé safad ne? 16 Angéyé no féléhuén bero. Brab irayén man dob de ségiyo témalima de.” Amun énggélingooy de étéw i ni kébéréh Jesuse, ménbéréh ro maro, “Békén damén mérigoy nan.”

17 Tidéw béno, ténéngténg Jesuse bero atin ménénginsa mano, “Amuk békén, ati atag i ni Ménsulat Kébéréh i Tuluse mano ‘I batéwe nikaay de réménigo bé lawie, been i ménwaléye toow na fo balilaga fiyo batéw’? 18 Fiyon atiy mélawue dob nan batéw mébinasa. Brab buluk i batéwe ni mélawu dob de étéw, rénahé no bero maak bubuk sébuwan.”

19 Atin i de témoro bé kitabé brab do ulév i de fadi, ténulama ro kénéfo i Jesuse bé béno gai, non gébéla dob berowey ni binuwaya. Endob énda fakayén non mégilak ro bé de médoo do étéw. 20 Mélaw ténulik ro. Atin sénarigo roy de étéw ménginsaan de inok buluk békén katabuwan i késumbul ne, wén i funa ro de témébo brab uwité ro dob de étéw gémamak bé de kukuman. 21 Tidéw béno, i de étéw ni fénginsaa ro maro, “Maistéro, gétiga key toow i kétoro me. Brab métintu go, énda i isu ramigo mo bé de étéw. Yamula toroé moy toowe fantag bé kétayay Tuluse toow. 22 Mélaw béréhém begey, aw fatut ba mayad gey buwis dob Sesare sani datue dob Roma taloo no énda?”

23 Endob énggétiga Jesusey akar ruwe brab bénréhén bero mano, 24 “Irayanu félatah.” Amun niraya ro de, ménénginsa i Jesuse mano, “Ati gefee dawét brab falas gito gom dob nan?”

Séménumbul ro maro, “Ka Sesar.”

25 Tidéw béno, bénréh Jesuse mano, “Iray gom dob Sesarey ka Sesare. Brab iray gom dob Tulusey kay Tuluse.”

26 I de étéw ténulama ro fégakaran i Jesuse, toow ro fo ménggaif, non toow fo fiyoy késumbul ne de. Mélaw énda i funa ro témébo bé Jesuse. Komon ménantés ro.

Fantag bé kétébulee

27 Atin wén i do Saduseo diyo, sani de énda méngintoow bé kéfétébule i Tuluse bé de étéw moso. Mélaw ménfégédét ro dob Jesuse ménginsa maro, 28 “Maistéro, sénulat Moisese betom i kukumane bé buluk i ofo i étéwe ménléhu, brab énggéféledo noy bawag ne, énda i nga ro, fatut bawagéy tuwaréy ne inok wén i séfu i ni étéw bé tuwaréy

ne. 29 Ufama, wén i fitéw gétéw sétuwaréy falan lagéy. Brab i ofoe de ménawag. Tidéw béno, ménléhu énda i nga ro. 30 Tidéw béno, i gétunduge de bénawagén soy bawage fénled i ofo ne. Atin ménléhu so énda i nga ro. 31 Atin i gétéléwe de bénawagén so taman dob géfitéw ruwe. Endob ménléhu ro kéluhanan énda i nga ro. 32 Tidéw béno, ménléhu soy ni libun. 33 Mélaw bé gaiy kétébulee moso, ati isuwe bawag i ni libun bé ni fitéw gétéw sétiman idéng? Non énggébawaga ro kéluhanan bé méuyag ro de séna."

34 Séménumbul i Jesuse mano, "I de étéw béleewe, sébawag ro. 35 Endob i de étéw métoror tébuleén géangéy dob lawayo, éndaén sébawag ro. 36 Non ségiléw ro bé de télaki brab énda méléhu ro. Beroy de nga i Tuluse non méntébule ro. 37 Atin fantag bé kétébulee, fiyon i Moisese fénggétuwa noy wén i kétébule. Non dob mérinoe kayéw, féndawétén i Kadnane 'Tuluse féngadafé Abrahame, Isake, brab Jakobe.' 38 I atag i ni, i Tuluse féngadaféy de méuyag étéw, békén do ménléhu. Non i kéluhanay ménléhue, méuyag séna dob karang i Tuluse."

39 Atin i de dumo bé de témoro bé kitabé ménbéréh ro maro, "Fiyoy késumbul me Maistéro." 40 Tidéw béno, énda ménbaraw ro de ménginsaan man.

41 Atin bénréh Jesuse dob berowe mano, "Ati kéfakay ne ké béréh i de étéw i Kristowe séfu Dabid? 42 Non fiyon i Dabide bénréhén dob kaane libro féndawét 'De Kanta' mano, 'I Kadnane ménbéréh dob Kadna kuwe, sar go dob kuwono kuwe, 43 taman témabanu bé de sébanil Beem.' " 44 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano, "Amuk féndawét Dabidey Kristowe 'Kadnan', ati kéfakay Kristowe séfu Dabid?"

45 Amun dob téngaangay de kéluhanay de étéw mégélingo, bénréh Jesuse dob de kuyugén mano, 46 "Ingat gom bé de maistéroy de kukuman non méuyot ro sugud-sugud bé de toow fo fiyo kégal ro, brab méuyot ro fégadatan ségifaén dob de fadiyan, brab méuyot ro mésar dob de fiyo saran dob de lawi féngadafan brab dob de karagiya. 47 Endob lafisé roy de libun balew inok afasé roy de lawi ro. Tidéw béno, démasal ro bé de métaah kédasal dob téngaangay de étéw non marok médirung i de ni tete rigoné ro. Endob i ni do étéw toow na fo gétimal ké mékukum ro moso."

21

1 Amun diyo i Jesuse dob lawi i Tuluse, énggito noy de kawasa étéw lémawu ro kurta dob ahurone kurta. 2 Atin énggito no soy ségétéwe libun balew méskinan, méniray saén ruwo lafin furo kurta tintu énda balilagaén. 3 Atin bénréh Jesuse mano, "Béréhé ku begom i toowe, i ni méskinan libun balew maak mas na médooy niray ne bé de dumo étéw kawasa. 4 Non i de ni étéw kawasa, méniray ro saén kloh tidéw dob de médoo kurta ro. Endob i ni balew éntéyén i kéluhanay kurta ne fégéfaguyagén."

Fantag bé tamfaday duniyae

5 Atin i de dumo bé de étéw diyo séuret-uret ro fantag bé lawi i Tuluse rénigo bé de batéw toow fo fiyo brab de toow fo fiyo falasén balilaga éntingayén niray i de étéw dob Tuluse. Endob ménbéréh i Jesuse mano, 6 "Gégumah mosoy gaiwe, i kéluhanane gito gom mébinasa. Brab fiyon i de batéw fénggérigo de émbéragar ro."

7 Atin ménénginsa ro maro, "Maistéro, kédiron mérigoy de ni? Brab ati fégélolonone de bé ni gai ké gédétén gumah?"

8 Atin séménumbul i Jesuse mano, "Ingat gom inok énda géfagakaran gom. Non médoo mosoy de étéw gégumah usaré roy dawét guwe, brab émbéréh ro maro, 'Begéney Kristowe, brab i gai guwe ay ni nén.' Endob kagom unuron bero loo ké furay gom bero. 9 Atin kagom mégilak ké gélingoo kom i kébéréh i sétibohe brab gélingoo kom soy fantage bé de gira. I kéluhanay de ni mérigo éndob békén sénay niy tamanane."

10 Bénréh Jesuse man mano, "I de ingéd sétiboh ro bé de ségiyo ingéd. Brab i de sakuf fangangaturan sétiboh ro bé de ségiyo. 11 Atin wén mosoy do émbagér luba, brab lénggob, brab do médoo mékégilak kérégénon dob de ségiyo-giyo ingéd. Brab wén mosoy téfégito fégélolonon de tidéw dob lawayo. 12 Endob bé énda séna mérigoy de ni, kéfoén gom brab kérégénan gom sabaf bé kéunur gome. Brab uwitén gom

dob de lawi féngadafan inok kukumén gom brab férisunén gom. Brab uwitén gom dob adafay de datu inok kukumén gom sabaf begom i do kuyug gu. 13 Endob amuk mérigoy de ni dob begome, been i niy gaiy kéuret gome bé Fiyowe Uret dob berowe. 14 Fégétédém gom i ni, amuk mérigoy de ni dob begome, kagom émbuku fantag bé ati késumbul gome. 15 Non iraya ku begom kégétigan brab do kébéréh inok i de sébanil begom énda i fiyo késumbulo ro begom. 16 Fiyon i de lukés gom brab do dumo gom sétiman idéng brab de samung gom brab do dumo gom, iray ro begom dob de gémamak kukuman inok féléhué roy de dumo begom. 17 Atin i kéluhanay de étéw mérarék ro begom sabaf bé Begéne. 18 Endob fiyon fo ké méléhu gom, maak énda gébinasana roy fiyon sébaan buk dob de uléw gom. 19 Fédayday gom munur Begén bé nan gai féfasangén gom non been i funa kome méfukas.

20 “Atin buluk gito gom i Jerusaleme séliwétoy de sundalo nén, émfégétigan begom bé gédétén i kébinasa nuwe. 21 Atin i de étéw bati dob sakuf Judeawe fatut ro mérarév dob de tuduk. Brab de étéw dob Jerusalem fatut ro so mérarév. Brab i de étéw géliyu de, békén fatut ro mahur. 22 Non been i niy gaiwe kémukum i Tuluse inok métuman i Ménsulate Kébéréh i Tuluse. 23 Toow fo mékégédaw-gédaw i de libun obor brab de libun mériton non gégumah i gaiwe toow fo mékégilak atin i Tuluse kukumé noy de ni do étéw Judio. 24 Atin i de dumo étéw féléhuén tibohén bé sundange, brab i de dumo de férisunén dob de ségiyo-giyo ingéd. Brab i de étéw békén Judio daa roy Jerusaleme inok mébinasa taman gilid i karowe gai.

25 “Wén so mosoy fégélolonon de dob térésange brab térésang kélungonone brab de gitoon, brab dob duniyae niy kéluhanay de ingéd kégilakan non bé késelekéy émbagére bagél dob dogote. 26 I de étéw mésumba ro funowén bé kégilak ruwe ongot-ongot bé ati mérigowe dob duniyae ni, atin non i de éntingayén dob lawayo mékuyung. 27 Tidéw béno, i Nga i Kéilawane, sani Begéne, téfégitowu tidéw dob lawayo gégumah dob rawéne toow fo barakatan brab réméndaw. 28 Buluk mérigoy de ni, tindég gom brab léngag gom non gédétén gumah i gaiwe méfukas gom.”

29 Tidéw béno, nuret Jesuse beroy ni binuwaya mano, “Fégitung gom i de kayéw. 30 Dini dob betome ni, buluk gito gom i de dau ro mégalin, gétiga kom gédétén i gaiwe méduf. 31 Loo so bé ni amuk gito gom i de ni mérigo, gétiga kom gédétén i kégumah i kéfégulév i Tuluse.

32 “Béréhé ku begom i toowe, i de étéw méuyag béni, énda méléhu ro taman mérigoy de ni. 33 I lawaye brab duniyae méalfa ro, éndob i kébéréh guwe énda méalfaén.

34 “Ingat gom. Kagom démoyun fégitungén i kéfaguyayae brab téolon-olone, brab kagom toowén fégitungén i kéuyaga kome, non i nan gai séfuleu gégumah bé gaiwe békén karangé kom. 35 Non tékow gégumah i ni gai dob kéluhanay de étéw dob duniyae ni. 36 Ingat gom brab sénga tékélid gom dasal inok émbagér gom énda mékaid gom bé kéluhanay de ni mérigo. Atin gétindég gom dob adafa kuwe énda mémala gom.”

37 Bé béno do gai, sénga fuweh mangéy i Jesuse témoro dob lawi i Tuluse, brab sénga kélungonon ménangéy dob tuduke Olibo. 38 Brab i kéluhanay de étéw dob no gonon, sénga toow géfuwén mangéy ro dob lawi i Tuluse inok fégélingoé roy Jesuse muret.

22

I rénigo Judase

1 Bé béno gai, i kékanduli i de Judio féndawét “Témara” gédétén. Bé no kanduli, amaé roy fane énda fénrukén. 2 Atin i de odoroy de fadi brab de témoro bé kitabé séméléd ro bé ati kéféléhu ruwe bé Jesuse. Endob sékémén saén, non mégilak ro bé de étéw.

3 Tidéw béno, i Satanase rénahuko noy Judas Iskariote ségétéw bé de folo bra ruwo kuyug Jesuse. 4 Atin ménangéy i Judase dob de uléw i de fadi brab de mégulév bé lawi i Tuluse brab sénbéréh roy ati kékéfo ro bé Jesuse. 5 Toow ro de fo ménoror brab ménuyot ro de ké iraya ro kurta i Judase. 6 Tidéw béno, ménagayun i Judase, brab sénlédén i

gaiwe ké énda i dumo Jesuse médoo étéw inok fékéfoén.
7 Amun ménifus i firoye gétérésangan,
ménggumah i gaiwe fatut i de Judio
sémumbali nati bili-bili kay kékandulie
féndawét “Témara”. 8 Mélaw sénugu Jesusey
ruwowe bé de kuyugén ro Pedro brab Juan.
Brab ménsébéréh bero mano, “Agéw gom
brab tafay gom i amaé tome kay kandulie
ni ‘Témara’.”
9 Ménénginsa ro dob Jesuse maro, “Hon i
kétaya muwe de gono key témogoh?”
10 Séménumbul i Jesuse mano, “Dob
Jerusalem. Amuk gumah gomén diyo
gébalaka kom i ségétéwe étéw lagéy ménuwit
binangga ménféno wayég. Furay gom de
mangéy dob lawie ayo no. 11 Tidéw béno,
béréh gom dob gefee bé lawie makom,
‘Méuyot i Maistérowe ké gétiga no hon i
sibéye de gono no mama beroy de kuyugén
bé ni kékanduli.’ 12 Atin i gefee bé lawie
toroé no begom i dakéle sibéy wén i de
kagamitan de dob rotor i lawie. Diyo i
kéluhanay gamité kome. Diyo tafay gom i
kéluhanay amaé tome.”
13 I Pedrowe brab Juane ménangéy ro dob
no ingéd. Atin énggito roy kéluhanane loo bé
kébéréh Jesuse de bero. Tidéw béno, ténafay
roy de amaé ro kay kandulie “Témara”.

I kéama i Kadnane

14 Amun ménahur i Jesuse dob lawie,
atin amun gumahén i urase, ménsar dob
doror i ahayane beroy de kuyugén. 15 Atin
ménbéréh i Jesuse mano, “Toow fo méuyotu
mama séréngan begom bé ni kéama kan-
duli ‘Témara’ non éndaén mérugayén taman
mékukumu. 16 Béréhé ku begom i toowe,
éndaén mamau bé ni kéama bé kékandulie
‘Témara’ taman gégumah i gaiy kéfégulew i
Tuluse bé de étéwén. Bé no gai, wén i mantu
atag i ni kanduli.”
17 Tidéw béno, éndot Jesusey tabu i arake
brab ménfésalamat dob Tuluse. Atin ni-
rayén i tabue dob de kuyugén. Atin
bénréhén dob berowe mano, “Edot gom i
ni brab sétukido kom i arake ni. 18 Béréhé
ku begom, éndaén minému arak loo bé ni
taman gégumah i gaiy kéfégulew i Tuluse bé
de étéwén.”
19 Tidéw béno, éndotén i fane, brab
ménfésalamat dob Tuluse brab sénkébeng-
kébengén, brab sénaarén dob de kuyugén.
Atin ménbéréh mano, “Ay ni fane. Been
i lowoh guwe, niray fégéfukas begom.
Ama gom i ni inok gétédémo kom Begén.”
20 Amun énggilid i kéama ruwe, éndotén i
tabue brab ménbéréh mano, “I tabue ni
been i niy dara guwe rémanas, fégéfukas
begom, sani tandae bé mantuwe fasad i
Tuluse bé de étéwén.
21 “Endob téngténg gom. I émfékéfoe séko
Begén dini dob Begéne ni mama. 22 I Nga
i Kéilawane, sani Begéne, féléhuén loo bé
kétayay Tuluse mérigo. Endob mékégédaw-
gédaw i étéwe ni émfékéfo, non mékukum fo
toow.”
23 Tidéw béno, i de kuyugén séfénginsa ro
ké ati isuwe bero rémigo bé ni.
24 Tidéw béno, ménséédél de kuyugén ké
ati isuwe bero toow na fo gérotor. 25 Atin
bang Jesuse dob berowe, “I de étéw datu
dob ni duniya wén i atura ro dob de
étéw ro, brab i de ulew tabarén ‘Dumoy
de étéw.’ 26 Endob békén fatut loo bé ni
dob begome. I toowe gérotor bé begomey
fatute fénggiring bé toowe tuwarey begom.
Brab i méguléwe géiring bé sugu-suguéne.
27 Ufama, ati isuwe mas na gérotor, i étéwe
duwoton ménsar mama, taloo no i étéwe
démuwoton de? Békén ba i étéwe ménsar
mama? Endob i Begéne, ay niwu dob kérara
gome loo bé ségétéwe sugu-suguén.
28 “Atin i begome do méntaus ménodor
Begén fiyon fo ké bé de gai kérégénanu.
29 Atin loo bé kéiray i Boh guwe Begén
bé kuwagibé mégulew, iraya ku so begom
kuwagib loo bé ni. 30 Bé gaiwe méguléwu,
mama gom brab miném gom séréngan
Begén. Brab géésar gom dob de saran kay
de datu inok kémukum gom bé foloe brab
ruwo do sakuf i de Judio.”

Nuret Jesusey fantag bé Pedrowe

31 Atin ménbéréh i Jesuse dob Simon
Pedrowe mano, “Simon, fégélingoém. I
Satanase méntungkas bé tukawa no be-
gom kéluhanan, loo bé kéfanire bé faréye
inok féganané noy fiyowe bégas bé ukofe.
32 Endob i Begéne, dénasala ku beem inok
i kéfénginto ow me méégét. Brab amuk

séfule go mangéy dob Begéne, féégétém i kéfengintoow i dumo muwe."
33 Endob bang Pedrowe, "Kadnan,
modoru Beem fiyon fo ké dob kalabusuono
taloo no fiyon fo ké dob léhuone."
34 Séménumbul i Jesuse mano, "Pedro,
énda séna ukoro i férufete béleewe, dirungé
mo Begén télew gule bé énda gélolo mo
Begén."
35 Tidéw béno, fénénginsaa Jesuse bero
mano, "Bé késugu guwe begom bé kagom
muwit kurta taloo no amaén, brab safatos,
wén bay kulang dob begome?"
Séménumbul ro maro, "Enda."
36 "Endob béleewe," bang Jesuse, "bu-
luy wéne kurtaén brab amaén, uwité no,
brab buluy éndae sundangén, fébéléyén i
géruwowe lafin kégalén inok fégébéléyén
sundang. 37 Non béréhé ku begom i ni,
métuman i Ménsulate Kébéréh i Tuluse fan-
tag bé Begéne mano, 'I ni étéw mékukum
maak ségétéw énda ménodorén bé kitab i
gémamake kukuman.' Hoo, i ménsulate fan-
tag bé Begéne féganayén métuman béni."
38 Tidéw béno, i de kuyugén maro, "Kad-
nan, wén i ruwo timan sundang dob ni."
Atin séménumbul i Jesuse mano, "Békén
tintu sundang i bénréh guwe begom!
Témérén tomén séuret-uret!"
39 Tidéw béno, ménagéw i Jesuse loo bé
adat ne rigoné no mangéy dob tuduke
Olibo. Atin ménodor i de kuyugén de.
40 Amun gégumah ro dob no gonon, bang
Jesuse, "Dasal gom inok énda métukawan
gom."
41 Tidéw béno, ménférayu bero gumaha
témabar. Atin ménlingkuwéd brab
déménasal, 42 mano, "Abay, buluk méuyot
go de, kago fédayaén Begén mérasay. Endob
i kaame kétayan i mérigowe damén, békén
kagén kétayan." 43 Tidéw béno, i télakiwe
tidéw dob lawayo méntéfégito dob Beene
brab fénbagérén. 44 Bé béno uras, toow fo
ménbuku i Jesuse. Brab toow fo émbagér
i kédasal ne. Atin ménénét fo toow, brab
léménuyut i énét ne dob fantade maak dara.
45 Amun énggilid démasal, téménindég
ménagéw ménangéy dob de kuyugén.
Endob énggito no bero énggéfidong ro non
lugotén ro non émbuku ro. 46 Mélaw nulégén
bero mano, "Sedek fidong gom? Tek gom
brab dasal gom inok énda métukawan gom."

I kékéfoe bé Jesuse

47 Amun émbéréh sénay Jesuse, énggégumah
i médoowe étéw, brab Judasey ségétéwe
bé de folo bra ruwo gétéw kuyugén i
méngguléwe bero. Fénggédéto noy Jesuse
inok aréké no. 48 Fénénginsaa Jesuse mano,
"Judas, fékéfoém i Nga i Kéilawane bé arék
me?"
49 Amun énggitoy de kuyug Jesus i ni
ménrigo, ménbéréh ro maro, "Kadnan,
sétiboh gey bé de sundang gey?" 50 Atin i
ségétéwe bé de kuyugén ténibohén i rifév
gérotore fadi brab ménsilaf i kuwonone
kélingoén.
51 Endob bang Jesuse, "Ngaén i nan!"
Brab génamakén i kélingoéne ménfali, atin
ménuwa.
52 Atin ménbéréh i Jesuse dob de odoroy
de fadi, brab de odoroy de mantay bé lawi i
Tuluse, brab de odoroy de Judio mangéy de
kéméfo mano, "Sedek ménuwit gom do sun-
dang brab do tafés, maak ségétéwu tulisan
kéfoé kom? 53 Sénga fuweh Betom dob
lawi i Tuluse, éndob énda kénéfo gom Begén.
Endob méuyot gom rigoné kom i ni béni,
non délémon, brab énda i gégito begom."

Dénirung Pedrowe

54 Tidéw béno, kénéfo roy Jesuse, brab
nuwit ro dob lawi i gérotore fadi. Brab i
Pedrowe ménfuray bero, éndob ménférayu
kloh. 55 Atin wén i aféye nuyag diyo
dob kérara i fésayawane brab wén i de
ménsar géliwét. Ménsar so diyo i Pedrowe.
56 Enggitoy ségétéwe kénogon sugu-suguén i
Pedrowe brab bénréhén mano, "I étéwe ni
dumo no."
57 Endob dénirung Pedrowe mano, "Di,
énda gélolo guy nan étéw ménkéfo."
58 Enda ménrugayén, ségétéw man i
énggégélolowe bé Pedrowe mano, "Beem
soy ségétéwe bero."
Endob séménumbul i Pedrowe mano,
"Békén! Békén dumo no begén!"
59 Amun ségéuras man tidéw béno,
ségétéw man i ménbéréhe mano, "I ni étéw
tintu dumo no, non ségétéw étéw so tidéw
Galilea."

60 Séménumbul man i Pedrowe mano,
“Adih, énda gétiga kuy béréhé muwa nan.”
Atin sonom béno, i férufete ménukoro bé
émbéréh sénay Pedrowe. 61 Atin i Kad-
nane Jesus séménling brab ténéngténgén
i Pedrowe. Bé béno so énggétédémo
Pedrowey bénréh Jesuse mano, “Enda
séna ukoro i férufete béleewe, dirungé mo
Begén télév gule bé énda gélolo mo Begén.”
62 Tidéw béno, ménsut i Pedrowe ménangéy
dob fuwehe brab toow fo kéménrew.

I kékukume bé Jesuse

63 Atin i de étéw mantayan bé Jesuse
féganayé ron tafésén brab diyangkaén.
64 Tidéw béno, ténléb roy de moto no
bé munsalawe brab féantuk ro de ké ati
téménafése de. 65 Brab toow ro fo fénémalay
Jesuse bé tetee kébéréh ro.

66 Amun géfuwénén, i de odoroy de Judio,
brab de odoroy de fadi, brab do témoro
bé kitabe, ménsélimud ro, brab fén-uwit
roy Jesuse dob téngaanga ruwe. 67 Atin
fénénginsaa roy Jesuse maro, “Buluk Beem
i Kristowe, sani fénémili i Tuluse mégulév,
béréhém begey.”

Atin séménumbul i Jesuse mano, “Fiyon
fo ké béréhé ku begom, énda méginugut
gom de. 68 Atin buluk wén i fénginsaé ku
begom, énda sumbulo kom de. 69 Endob
tidéw béleewe, i Nga i Kéilawane fésarén dob
kuwonoy barakatane Tulus.”

70 Mélaw fénénginsaa roy Jesuse maro,
“Aw Nga i Tuluse Beem?”

Atin séménumbul i Jesuse mano, “Toow i
nan bénréh gom bé Nga i Tuluse Begén.”

71 Tidéw béno, ménbéréh ro maro, “En-
daén kailanga tom i témboe de dob betome.
Non énggélingoo tomén tidéw dob Beene.”

23

1 Tidéw béno, i kéluhana ruwe ménlimud,
nuwit roy Jesuse mangéy dob Pilatowe
sani mégulévwe tidéw Roma. 2 Nuret ro
dob Pilatowey kéluhanay de tete rénigo Je-
suse kun. Bénréh ro maro, “Enggito gey
i ni étéw fanangguwité noy de étéw inok
sébanil ro begom do gémamak kukuman.
Enda fébayade no bero buwis dob toowe
fo gérotor datu féndawét Sesar dob Roma.
Bénréhén so bé Beene kun i Kristowe sani
ségétéwe datu.”

3 Tidéw béno, fénénginsaa Pilatowey Jesus
mano, “Aw Beem i Datu i de Judio?”

Séménumbul i Jesuse mano, “Beemey
ménbéréhe de.”

4 Atin bang Pilatowe dob de odoroy
de Judio brab dob kéluhanay de étéw
diyo, “Karangé ku, énda i funa no fatut
mékukum.”

5 Endob fétausé ro soy kétébo ruwe de
maro, “I ni étéw téménoro dob kéluhanay
sugud i de ingéd dob Judea fanangguwité
noy de étéw sétiboh begom do gémamak
kukuman. Féngganayén rénigoy ni dob
Galilea, atin ménangéy dini inok rigoné no
so.”

6 Amun énggélingoo Pilatowey ni,
ménénginsa mano, “Aw tidéw Galilea i
ni étéw?” 7 Amun énggétiga no tidéw
diyo, sénugu Pilatowey Jesuse mangéy
dob Herode, sani datue dob Galilea, non
diyo dob Jerusalem bé no gai. 8 Ménoror
i Herode bé kégito nuwe bé Jesuse. Non
médooy énggélingoo nuwe fantag bé Jesuse,
brab ménrugayén i kéuyot ne de géségito.
Témayan de damén ké gito noy Jesuse
rémigo mékégaif. 9 Mélaw médooy fénénginsa
ne bé Jesuse. Endob énda séménumbul i
Jesuse. 10 Diyo soy de odoroy de fadi brab
de témoro bé kitabe. Atin toow ro fo ténébo
i Jesuse. Endob énda soy sumbul Jesuse
de. 11 Mélaw i Herode brab de sundalo no,
déniyangka ro brab fénémala ro. Tidéw béno,
fénkégala roy Jesuse bé toowe fo fiyo métaah
kégal maak datu brab fénséfule ro mangéy
dob Pilatowe. 12 Tidéw béno, i Herode brab
Pilatowe ménwaléy ro sékélayaman, fiyon fo
ké sébanil ro méntaén.

13 Ténawag Pilatowey de odoroy de Judio,
brab de odoroy de fadi, brab de ségiyo-
giyo étéw. 14 Atin bénréhén bero mano,
“Nuwit gom i ni étéw Jesus dob begéne,
brab bénréh gom fanangguwité noy de
étéw gom sétiboh begey do gémamak kuku-
man. Endob béleewe fénénginsaa ku dob
adafa kome, atin énggétiga ku énda i toow
bé kéluhanay bénréh gome. 15 I datu Herode
énggétiga no so énda i salaén loo bé de
bénréh gom, mélaw fénséfuleén so mangéy
dini. I ni étéw énda i rénigo no tete. Békén
fatut féléhuén. 16 Mélaw fébadas gu saén,
tidéw béno fétangéy gu.”

17 I ni ménrigo bé gaiy kékandulie
“Témara”. Atin i adat i méguléwe tidéw
Roma sénga kanduli “Témara” témangéy
ségétéw ménkalabusu inok fiyoy fédéw i de
Judio de. 18 Mélaw non énda kukumé Pila-
towey Jesuse féléhuén, i de étéw ménsélimud
ménkes maro, “Féléhu gom, brab tangéy
gom i Barabase.” 19 (I Barabase ni
étéw ménférisu non ménamung sétiboh
dob Jerusalem bé de gémamak kukuman.
Ménméléhu so do étéw.)
20 I Pilatowe ménbéréh man ségule dob de
étéw ménsélimud bé i kétaya nuwey Jesusey
tangéyéne. 21 Endob ménkes i de étéw maro,
“Féléhu gom! Kélabo gom dob kruse!”
22 Endob ménbéréh i Pilatowe bé gétéléw
ne gule mano, “Ati rénigoy ni étéw? Enda i
gétiga ku funa tom de méméléhu. Fétafés gu
sa atin tangéyén.”
23 Endob i de étéw ménkes ro man minut
métanug i Jesuse kélabonén dob kruse.
24 Tidéw béno, sabaf bé kéékes ruwe,
ménagayun i Pilatowe bé kéongot ruwe
kémukum bé Jesuse. 25 Atin loo bé kétaya
ruwe, ténangéyén i Barabase, sani étéwe
férisu sabaf bé beeney ségétéwe méméléhu
brab fénsétibohén i de étéw sébanil bé
de gémamak kukuman. Atin i Pilatowe
nirayén i Jesuse dob de étéw ménsélimud
inok rigoné roy ati kétaya ruwe rigonén dob
Jesuse.

Kénlabo roy Jesuse dob kruse

26 Nuwit i de étéw i Jesuse mésut dob
Jerusalem inok kélaboné ro dob kruse.
Atin dob de aguwon, énggébalaka roy étéwe
féndawét Simon tidéw dob ingéde Siren.
Béno sénay kégumah ne dob no ingéd.
Fénodor ro inok fégésé ro démuwal bé kruse
furay bé Jesuse.
27 I médoowe étéw furay bé Jesuse. I
de dumo bero do libun kémérew ro brab
rémuung non bé kérigo ruwe bé Jesuse.
28 Sénling Jesuse bero mano, “Do libun
tidéw Jerusalem, kagom kérewon Begén.
Kérewo kom i de lowoh gom brab de nga
gom. 29 Non gégumah i gaiwe mérégén brab
émbéréh i de étéw maro, ‘Méoror i de libun
énda mén-obor ro, énda i do nga ro, brab
énda i féntutu ro do nga.’ 30 Bé no gai,
émbéréh i de étéw dob de tuduk maro, ‘Tam-
furén gey!’ brab dob de burur, ‘Bunéyén
gey!’ 31 Non buluk rigonéy de étéw i ni dob
ségétéwe étéw énda i rénigo no tete, toow na
fo mas gétimal dob de étéw réménigo tete.”
32 Atin ménuwit ro so ruwo gétéw
férisu inok séréngan ro féléhuén bé Jesuse.
33 Amun ménggégumah ro dob no gonon
féndawét “kulobong uléw”, kénlabo ro diyo
i Jesuse dob kruse ni. Kénlabo ro soy
ruwowe gétéw férisu dob de krus. I sébaane
de fingé dob kuwono Jesuse, brab i sébaane
de dob fingé biwong Jesuse. 34 Tidéw
béno, déménasal i Jesuse mano, “Abay,
fésagada mo bero non énda gétiga roy rigoné
ruwe.” Atin i de sundalo sénkungkungo
roy ati gégédote bé kégal Jesuse. 35 I lala
i de étéw téménindég diyo témanud, i de
odoroy de Judio déniyangka roy Jesuse
maro, “Ténabangén i de ségiyo étéw inok
énda méléhu ro. Mélaw, buluk Beeney
Kristowe tintu Mémukas fénémili i Tuluse,
sedek énda gétabanga noy lowoh ne inok
énda méléhuén?”
36 Déniyangka i de sundalo so. Atin téningé
ro brab niraya ro bé mélémuwe arak brab
ménbéréh ro maro, 37 “Buluk Beemey datu
i de Judio, tabangém i lowoh me.”
38 Brab wén i ménsulate dob rotor i uléw
Jesuse mano, “Ay niy datu i de Judio.”
39 Atin i ségétéwe bé de férisu ménbitin
diyo bero Jesuse, diyangkaé no soy Jesuse
mano, “Aw békén ba Beemey Kristowe
Mémukas? Mélaw tabangém begey brab i
kaame lowoh.”
40 Endob i dumo nuwe férisu ménbéréh
dob sunguwe de mano, “Kago émbéréh loo
bé nan! Aw énda mégilak go bé Tuluse?
I betome téléw gétéw ménkukum féléhuén.
41 Atin i betowe fatut féléhuén non bé de
tete rénigo to. Endob i ni étéw énda foy tete
rénigo no.” 42 Tidéw béno, ménbéréh dob
Jesuse mano, “O Jesus, fégétédéménu amuk
Beemén i méguléwe.”
43 Séménumbul i Jesuse mano, “Béréhé ku
beem i toowe, béleewe séko diyo go dob
Begéne dob bélowono fantad.”

I kéléhu Jesuse

44 Amun géutuhén, éndaén réméndaw i
térésange. Déménlémon i fantade taman

ménifus i téléwe géuras. 45 Tidéw béno,
i rindunge bénitin dob mékétéfuwe sibéy
dob lawi i Tuluse, ruwoy ménsésédaya
nuwe. 46 Atin i Jesuse ménkes métanug
mano, “Abay, sarigé kuy kamatu guwe
dob Beeme.” Amun énggébérého noy ni,
ménléhu i Jesuse.
47 Wén i ségétéwe gérotor odoroy de sun-
dalo énggito noy ni ménrigo, atin dénayéwén
i Tuluse mano, “Toow fo métintuy ni étéw!”
48 I de étéw ménsélimud diyo, amun
énggito roy ni ménrigo, ménule ro ménmala
brab tete i de fédéw ro. 49 Atin i kéluhanay
de étéw énggébalaka roy Jesuse, fiyon i
médoowe bé de libun tidéw Galilea ménodor
de, téménindég ro dob mérayue téméngténg
brab énggito ro soy kéluhanay ni ménrigo.

I kélébénge bé Jesuse

50 Wén i ségétéwe lagéy féndawét Jose
tidéw Arimatea sébaan ingéd dob Judea.
Ségétéw fiyo étéw brab ménunur bé de
kukumay de Judio. 51 Fiyon fo ké beeney
ségétéwe bé de kéfédéway de Judio, énda
ménagayu no bé rénigo ruwe bé Jesuse.
Ongot-ongoté no soy gaiy kéfégulew i Tu-
luse bé de étéwén. 52 Ménangéy dob Pi-
latowe brab nongotén i bangkay Jesuse.
53 Atin éndotén i bangkay Jesuse tidéw dob
kruse brab bénausén bé fiyowe safut, brab
nahurén dob lébénge ténosong dob rangih i
fingase. I ni lébéng énda séna ménlébéngo
no. 54 I gaiwe béno témégén Biyarnes brab
gédétén i gaiwe Sabado sani gaiwe kétéréy
de Judio.
55 I de libun ménodor bé Jesuse tidéw
Galilea, ménfuray ro bé Josehe brab énggito
roy lébénge brab ati kéahure bé bangkay
Jesuse diyo. 56 Tidéw béno, ménule ro brab
téménafay ro fégéféamut brab do mamut
daun kay bangkay Jesuse. Endob bé gaiwe
kétérén, téménrén ro loo bé kébéréh i de
kukuman nodoro ro.

24

I kétébule Jesuse

1 Amun toow fo géfuwén bé no Dum-
inggu, i de libun ménodor bé Jesuse
tidéw Galilea, ménangéy ro dob lébéng
Jesuse. Nuwit roy mamute daun ténafay
ro. 2 Amun énggégumah ro dob lébéng
ne, énggito roy batéwe fénggétéléb bé
béngaway lébénge ni ménkériring. 3 Tidéw
béno, ménahur ro, éndob i bangkay Jesuse
éndaén diyoén. 4 I lala ruwe témindég
mégaif, méntékow méntéfégitoy ruwowe
gétéw lagéy, sémélinang i de kégal ro.
5 Toow fo ménggilak i de ni libun, mélaw
déménungul ro. Tidéw béno, ménbéréh i de
lagéy ni maro, “Sedek mangéy gom dob
lébénge séméléd bé ségétéwe étéw méuyag?
6 Endaén dini no, non ténébule i Tuluse
nén. Fégétédém gom i de kébéréhén begom
diyo de séna dob Galilea mano, 7 ‘I Nga
i Kéilawane iray dob de tete étéw atin
kélaboné ro dob kruse. Endob dob gétélév
ne gétérésang, tébule.’ ”
8 Tidéw béno, i de libun ni, énggétédémo
roy bénréh Jesuse. 9 Mélaw ménagéw ro
tidéw dob lébénge brab nuret ro dob de folo
bra sébaan kuyug Jesuse brab dob kéluhanay
de dumo étéw i kéluhanay énggito ruwe brab
énggélingoo ruwe. 10 (I ni do libun ro Maria
Magdalena, Juana, brab Mariawe idéng
Santiago, brab de dumo libun, nuret roy
de ni dob de apostol.) 11 Endob i de kuyug
Jesus, énda ménunur ro bé bénréh i de libun
ni, non maro ké dufang saén i kébéréh
ruwe de. 12 Endob i Pedrowe ni ségétéw bé
de kuyug Jesus téménindég brab léménéntu
mangéy dob lébénge. Amun énggégumah
diyo, sénarirén ténéngténg, atin énggito no
say de safut fénggébaus bé bangkay Jesuse,
ménféled. Mélaw ménule ménggaif bé no
ménrigo.

I de kétéfégito Jesus

13 Atin bé béno gai, wén i ruwo gétéw
bé de kuyugén ménangéy dob sébaane
ingéd fédawétén Emaus, folo bra ruwo
gékilometroy kérayu ne tidéw Jerusalem.
14 Amun diyo ron dob de aguwon,
ménséuret-uret ro fantag bé kéluhanay de
ménrigo bé Jesuse. 15 I lala ruwe séuret-uret
magéw so, bé béno soy Jesuse ménggégumah
séodor béro magéw. 16 Endob nalang ro
fégélolonć ro ké Been i Jesuse. 17 Atin
fénénginsaa Jesuse bero mano, “Ati nan
ureté kom bé lala goma nan magéw?”
Tidéw béno, téménrén ro magéw brab
ménbuku i falas ruwe. 18 Ségétéw bero

féndawét Kleopas ménbéréh dob Jesuse mano, “Beem saén keeyén i étéwe bati dob Jerusalem, énda gétiga moy atiy ménrigowe diyo bé de ni gai.”

19 Ménénginsa i Jesus mano, “Ati no ménrigo?”

Séménumbul i de kuyugén maro, “Fantag bé Jesuse tidéw Nasaret, ségétéw sénarigoy Tuluse muret. Barakatan i de kébéréhén brab de rénigo no dob téngaangay de étéw brab dob Tuluso. 20 I uléwoy de fadi gey brab de odoro key fénkéfo roy Jesuse inok kukumén brab féléhuén kélabonén dob kruse. 21 Wénén i inam gey bé Beene damén i mémukase betom do Judio. Atin béleewe niy gétéléwo nuwe gétérésangan tidéw bé no ménrigo. 22 Brab wén i de dumo gey do libun, fénggaif ro begey non ménangéy ro dob lébénge toow fo gino géfuwén. 23 Endob amun sénléd roy bangkay ne, énda énggito ro de. Atin ménséfule ro, brab bénréh ro bé wén i de télaki méntéfégito émbéréh bé Jesuse méntébule. 24 Tidéw béno, i de dumo begey do kuyug Jesus ménangéy ro so dob lébéng Jesuse ni, brab énggito roy kéluhanane toow ménrigo loo bé kébéréh i de libun ni, éndob énda gito roy bangkay Jesuse.”

25 Tidéw béno, bénréh Jesuse bero mano, “Toow gom fo dufang, brab énda munur gom bé bénréh i sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne. 26 Békén ba kailangan mérasay i Kristowe atin tidéw béno médayéw fo toow?” 27 Tidéw béno, fénggétiga Jesuse dob berowe ké atiy ménsulate dob libro Moisese brab i sénulat i kéluhanay sénarigoy Tuluse fantag bé Beene.

28 Amun gédét ro nén dob ayo ruwe ni, i Jesuse ni fénténgténgén bé maak taus magéw mangéy férayu. 29 Endob nongot ro bé Jesuse maro, “Odor go begey témérén non gédétén séméingkuf.” Mélaw ménodor i Jesuse bero mahur dob lawie. 30 Amun diyo ron ménsar dob doror i ahayane, méndot i Jesuse fan brab fénsalamata no. Tidéw béno, sénkébeng-kébengén, atin sénaarén dob berowe. 31 Tidéw béno, énggélolo roy Jesuse, éndob tékow ménalfa dob téngaanga ruwe. 32 Tidéw béno, ménsébéréh-béréh ro maro, “Been i funa tuwe toow fo fiyoy de fédéw to brab toow fo méoror to bé késébéréh-béréh ne beto amun diyo to dob de aguwon atin bé lala ne mureton beto fantag bé Ménsulate Kébéréh i Tuluse.”

33 Bé béno so, téménindég ro brab ménséfule ro mangéy Jerusalem. Diyo énggito roy de folo bra sébaan ménsélimud beroy de dumo kuyugén. 34 Atin séuret-uret ro maro, “I Kadna tome toow méntébule, non méntéfégito dob Simone.” 35 Tidéw béno, nuret i ruwowe gétéw dumo roy ménrigowe dob de aguwon, brab ati kégélolo ruwe de bé de sékébeng-kébengén fan.

36 I lala ruwe séuret-uret, méntéfégitoy Jesuse téménindég dob kérara ruwe ménsébéréh bero.

37 Endob toow fo mégilak ro non maro ké ménayam i Jesuse. 38 Mélaw ménbéréh man i Jesuse mano, “Sedek mégilak gom? Aw mérégén i kéunur gome ké méuyagu? 39 Téngténg gom i de kémér gu ni brab de sékéy gu ni. Gito gom? Toow, Begén. Gamakénu inok gétuwa kom békénu ménayam. I ménayame énda i ungéén brab énda i bukalén. Endob gito gom, wén i kagén de.”

40 Tidéw béno, fénténgténg Jesusey de kémérén brab de sékéyén. 41 Toow ro fo ménggaif brab énda géféngintoow ro de, non toow fo fiyo damén ké toow. Mélaw i Jesuse fénénginsaa no bero mano, “Wén i féama gom Begén?” 42 Atin niraya ro sébaan sédo, 43 atin éndotén brab namaén dob adafa ruwe.

44 Atin bénréhén bero mano, “Been soy ni mérigowe bénréh gu begom amun diyou dob begome séna bé énda séna méléhuu. Nuret guy métuman i kéluhanane fantag bé Begéne dob de sénulat Moises brab de sénulat i de sénarigoy Tuluse muret, brab dob de sénulatén kanta dob Ménsulate Kébéréh i Tuluse.”

45 Tidéw béno, fénggétiga Jesuse dob berowe inok gésobuto roy Ménsulate Kébéréh i Tulus. 46 Bénréhén man bero mano, “Wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse bé i Kristowe mékukum, éndob dob gétéléw ne gétérésang tébule. 47 Atin sabaf bé atura kuwe fatut ureté kom dob kéluhanay de étéw bé kailanga ro gésénule bé de sala

ro brab rigoné roy kétayay Tuluse inok
fésagaday Tuluse bero. Uret gom étah dob
de étéw dob Jerusalem, tidéw béno dob
kéluhanay de étéw dob duniyae ni. 48 Fatut
ureté kom non begomey de énggégito bé
de ni ménrigo. 49 Sugué ku mangéy dob
begomey ati fénasad i Abay guwe. Endob
ongot-ongot gom dob Jerusalem taman
gégumah i barakate dob begome."

I kédiyat Jesuse

50 Tidéw béno, nuwit Jesusey de kuyugén
ménsut dob no ingéd taman Betania.
Amun ménggumah ro diyo, ténunggulén i de
kémérén brab déménasal dob Tuluse inok
féfiyoné no bero. 51 I lala ne rémigo bé ni,
déméniyat mangéy dob lawayo. 52 Atin
fénéngadaf roy Jesuse, brab ménoror ro
séfule mangéy Jerusalem. 53 Atin diyo
ménangéy ro sénga tékélid dob lawi i Tuluse
fésalamat bé Tuluse.

I Fiyowe Uret Sénulat Juane

Been i niy Fiyowe Uret sénulat Juane fantag bé Jesu Kristowe. Sénulat Juaney dumoy de mékégaif do rénigo Jesuse sani de galbék ménfégélolo bé i Beene, Nga i Tuluse. Sénulat Juaney Jesuse ménléhu génantino noy de kéilawan. Jesusey tulake fénléhu inok i sala i de étéw mékédan. Sénulat Juane so dob ni sulat bé amuk munur i de étéw dob Jesuse, iray i Tuluse beroy umule magufusa.

I Juane, sani séménulate bé ni Fiyo Uret, ségétéw bé de kuyug Jesus amun dini sénay Jesuse dob duniyae ni. Endob békén saén kuyug Jesus i Juane, non been soy toowe fo kégédawa Jesuse dumo no séloyuk dob duniyae ni. Mélaw énggito noy de rénigo Jesuse brab énggélingoo noy kébéréh ne. Mélaw gétiga tom toow fo toow i kéluhanay de ni sénulat Juane.

I Kristowe ménwaléy kéilawan

1 Dob féganaye wénén i féndawéte
“Kébéréh i Tuluse”, sani Kristowe. Atin
i Beene beroy Tuluse. Brab Beeney
Tuluse. 2 Beroy Tuluse bé féganaye. 3 Atin
fénlimbag i Tuluse bé Kristowey kéluhanay
éntingayéne. Enda i éntingayén ménlimbag
ké békén Kristowey léménimbage de. 4 Dob
Beeney umule brab i nan umul maak
Solo réméndaw dob de kéilawan. 5 I ni
Solo réméndaw dob délémone brab énda
géfandaay délémone de.

6 Wén i ségétéwe étéw sénugu i Tuluse, i
dawét ne Juan Bautista. 7 Ménangéy dini
muret fantag bé nan Solo inok i kéluhanane
mégélingo de brab munur bé nan Solo sani
Kristowe. 8 Békén Juaney Soloe, éndob
ménangéy saén dini muret fantag bé nan
Solo. 9 Tidéw béno, i toowe Solo énggégumah
dob duniyae inok réméndaw dob kéluhanay
kéilawane.

10 Mélaw i Kristowe dininén dob duniyae.
Endob fiyon fo ké Beeney léménimbage de,
énda géloloy de kéilawan de. 11 Ménangéy
dob kaane ingéd, éndob i de kaan étéw
énda ténayakuf ro de. 12 Endob i kéluhanay
téménayakufe de brab ménunure dob Beene,
niraya no bero kuwagib waléy nga i Tuluse. 13 Ménwaléy ro nga i Tuluse békén
sabaf bé rénigoy de étéw taloo no aturay
kéilawane mumah ro, yamula sabaf bé aturay Tuluse saén.

14 I Kristowe ménwaléy kéilawan, ménbati
sétifon betom. Enggito gey i barakat ne
tidéw dob Abayo Tulus, non been i buntunge Ngaén, toow fo mégédaw brab toow
fo toow i kébéréh ne.

15 Ménuret i Juan Bautistawe fantag
bé Kristowe. Ménbéréh métanug mano,
“Been i niy bénréh guwo begom gégumah
témundug begén, éndob gérotor na begén,
non bé énda séna ménumahu de, ménwénén.”
Been i bénréh Juane.

16 Tidéw dob toowe kégédawén betom,
énda téméré no miray do kéfiyonon dob betome kéluhanan. 17 Non i Tuluse nirayén
i kukumane fén-uwitén bé Moisese, éndob
i gédawe brab toowe kétoro fén-uwitén bé
Jesu Kristowe. 18 Enda i ségétéw énggégito
bé Tuluse. Endob i Buntunge Ngaén,
fénggétiga noy fantage bé Abay ne non
sédumon ro. Brab i Ngae, Tulus so.

I uret Juan Bautistawe

19 I de odoroy de Judio dob Jerusalem,
séménugu ro do fadi brab do témabang bé de
fadi féndawét do Lebita mangéy ménginsa
dob Juane, ké ati beene.

20 I Juane, bénréhén i mékéntaye brab
toowe mano, “Békén begéney Kristowe,
sani fénémili i Tuluse mégulév.”

21 Atin fénénginsaa ro man maro, “Ati
mélaw i beeme ni? Aw méntélata Elias go?”

Séménumbul man i Juane mano, “Békén.”

Atin ménénginsa ro man maro, “Aw
beemey nan sarigon muret bé kébéréh i
Tuluse?”

Atin séménumbul man i Juane mano,
“Békén.”

22 Atin ménbéréh ro man maro, “Béréhém
begey ké ati beeme ni, inok gébérého key
dob de séménugu begey. Ati gébérého
muwe fantag bé beeme?”

23 I Juane séménumbul niringén i kébéréh
Isaiase sani méntélatae sénarigoy Tuluse
muret bé kébéréh ne mano, “Begéney
ségétéwe dob gonone énda i étéw de bati,

mékes maku, ‘Fééntang gom i aguwoy Kadnane.’ ”
24 Atin i de sénugu tidéw dob de Fariseo,
25 ménénginsa ro man maro, “Amuk békén
go Kristo, taloo no Elias, taloo no sarigon
muret, sedek mautis go?”
26 Séménumbul i Juane mano, “Wayég i
fégébautis guwe, éndob wén i ségétéwe étéw
ménggélawék begom énda gélolo gom de.
27 Been i gégumahe témundug begén, éndob
toow na fo gérotor begén. Mélaw énda
médaitu fiyon mukoh bé ikét i safatos ne.”
28 Ménrigoy ni dob Betania, diyo dob
sébangay wayége féndawét Jordan, gono
Juane mautis.

I natiwe bili-biliy Tuluse

29 Dob sébaane de fuweh, énggito Juaney
Jesuse mangéy dob beene, brab ménbéréh
dob de étéw mano, “Téngténg gom, ay ni
nén i maake fégétulak nati bili-bili niray
i Tuluse non féléhuén inok mékédan i de
sala i de étéw dob duniyae. 30 Been i niy
bénréh guwo maku, ‘Wén i ségétéwe étéw
gégumah témundug begén, éndob gérotor na
begén, non bé énda séna ménumahu de,
ménwénén.’ 31 Bé gétahe de, énda gélolo
gu de, éndob i funa kuwe ménangéy dini
mautis bé wayége inok émfayag i Beene dob
begome do dumo gu Judio.”
32 Atin ménbéréh man i Juane mano,
“Enggito guy Rémogor i Tuluse ménlus tidéw
dob lawayo maak marafati méntérimféna
mangéy dob Beene. 33 Enda damén gétiga
ku de saliyu bé Tuluse, sani séménugue
begén mautis bé wayége, ménbéréh dob
begéne mano, ‘I étéwe gito mo térimfénaay
Rémogor guwe, Beeney mautise bé Rémogor
guwe.’ ” 34 Atin féntaus Juaney kébéréh
ne mano, “Enggito gu, brab gébérého kuy
Beeney Nga i Tuluse.”

I de sungu kuyug Jesuse

35 Dob sébaane de fuweh, diyo man
i Juane beroy de ruwo gétéw kuyugén.
36 Amun énggito noy Jesuse témara,
ménbéréh mano, “Téngténg gom, ay nan i
natiwe bili-biliy Tuluse.”
37 Amun énggélingooy de ruwo gétéw
kuyugén i ni bénréhén, ménfuray ro bé Je-
suse. 38 Atin séménling i Jesuse brab énggito
no bero furay dob Beene. Atin fénénginsaa
no bero mano, “Ati kétaya kome?”

Tidéw béno ménbéréh ro maro, “Hon i
batio muwe de, Rabi?” (I atag i Rabiwe
Maistéro.)
39 “Enggomén, inok gito gom,” bang Je-
suse. Atin ménodor ro, brab énggito roy ba-
tio nuwe. I urase béno, témégénén. Mélaw
énda ménule ro taman kélungonon.
40 I ségétéwe bé de ruwo ni gétéw
lagéy énggégélingo bé bénréh Juane brab
ménodor bé Jesuse, sani fédawéténe Andres
dumo Simon Pedrowe sétiman idéng. 41 I
sungu-sunguwe rénigo Andrese, sénlédén
i Pedrowe brab nureto no mano, “Enggito
gey i Kristowe.” (I atag i Kristowe fénémili
i Tuluse mégulów.) 42 Tidéw béno, nuwitén i
Simone mangéy dob Jesuse.

Atin ténéngténg Jesuse brab bénréhén
mano, “Beemey Simone, nga Jonas.
Fédawété ku beem Sefas.” (I Sefase ségilów
bé dawéte Pedro, atin i atag ne batéw.)
43 Dob sébaane de fuweh, bénaba Jesusey
mangéye Galilea. Brab énggito noy Fil-
ipiwe, atin ménbéréh dob beene mano,
“Odor go Begén.” 44 I Filipiwe, ségilów
bé Andrese brab Pedro, tidéw ro dob
ingéde féndawét Betsaida. 45 Atin i Filipiwe,
ménangéy dob Natanaele atin bénréhén
dob beene mano, “Enggito gey i étéwe, sani
étéwe sénulat Moisesey fantage bé Beene
dob kukumane bé do gétah, brab sénulat i
de sénarigoy Tuluse so muret bé kébéréh ne.
Beeney Jesuse, nga Jose, tidéw Nasaret.”
46 Atin ménénginsa i Natanaele dob Fil-
ipiwe mano, “Aw wén wayoy éntingayén
fiyo tidéw Nasaret?”

Bang Filipiwe, “Enggonén, angéyém
téngténg.”
47 Amun énggito Jesusey Natanaele
mangéy dob Beene, ménbéréh mano, “Ay
niy métintuwe étéw Judio. Enda i tugi dob
adat ne.”
48 “Ati kégétiga muwe begén?” bang
Natanael.

Séménumbul i Jesuse mano, “Enggito gu
beem dob fantad i kayéwe féndawét igos bé
énda séna ténawag Filipiwe beem.”

49 Tidéw béno, fénayag Natanaele mano,
“Maistéro, Beemey Nga i Tuluse brab Datu
gey do Judio.”
50 Ménbéréh i Jesuse mano, “Aw ménunur
go saén sabaf bé bénréh guwe beem énggito
gu beem dob fantad i kayéwe igos? Gégito
go na médoo éntingayén rigoné ku toow
fo mékégaif na tidéw bé ni. 51 Béréhé ku
begom i toowe, gito gom moso i lawaye
émbukeh brab i de télakiy Tuluse ménik brab
mélus dob Begéne, sani Nga i Kéilawane.”

2

I Jesuse dob uyote

1 Ménruwo gétérésangan tidéw béno, wén
i uyot dob Kana, sébaan ingéd dob Galilea.
Atin i idéng Jesuse diyo dob uyote ni. 2 Diyo
soy Jesuse brab de kuyugén non sénéngkat
ro so bero dob ni uyot. 3 Amun ménétéyén
i arake, ménbéréh i idéng Jesuse dob Beene
mano, “Endaén i arak ro.”
4 Endob séménumbul i Jesuse mano,
“Iday, kago suguén Begén. Enda séna
énggumah i gai guwe émfégito bé barakat
guwe.”
5 Tidéw béno, i idéng Jesuse ménbéréh
dob de sugu-suguén mano, “Rigo gom i
kéluhanay béréhé nuwe begom.”
6 Wén i ném timan do dakél binangga
diyo, usaréy de Judio ahuron wayég
fégéféguse ro loo bé adat ruwe. (Labi téléw
folo gélaya i kédakél i séngae binangga.)
7 Bénréh Jesuse dob de sugu-suguén mano,
“Féno gom wayég i de binangga.” Mélaw
fénéno ro wayég i de binangga déméngér ké
toow fo féno. 8 Tidéw béno, bénréhén bero
mano, “Sakug gom de kloh, brab uwit gom
dob méguléwe bé ni uyot.” Atin rénigo ro.
9 Amun i méguléwe bé uyote ménggétemtem
de, békénén wayég, non ménwaléyén
arak. Atin énda énggétiga noy ténidéwoy
ni de arak. Endob gétigay de sugu-
suguén séménakug de. Tidéw béno, i
méguléwe ni ténabarén i témérimawe lagéy.
10 Brab ménbéréh mano, “Dob de dumo
do karagiya, i de étéw duwoté ro métah
i fiyowe arak, brab buluk énggéinémén
témantuy kéluhanay kanawe, tidéw béno
duwoté roy mélémuwe de. Endob i beeme
dénuwotém wayoy toowe balilaga arak
géfuray béni!” Been i bénréh i uléwe.
11 Rénigo Jesusey ni sungu mékégaif dob
Kana, ingéd dob Galilea. Fénggito noy
barakat ne diyo, atin i de kuyugén ménunur
dob Beene.
12 Amun énggilidén i uyote, i Jesuse
brab idéng ne, brab de tuwaréyén, brab
de kuyugén, ménagéw ro mangéy Kaper-
naum. Atin ménbati ro diyo bé ménfiroye
gétérésangan.

I Jesuse dob lawi i Tuluse

13 Gédétén i kandulie féndawét “Témara”
kay de Judio, mélaw ménénagé i Jesuse
mangéy Jerusalem. 14 Dob fésayaway lawi
i Tuluse, énggito noy de étéw émfébéléy
do fégétulak safi, bili-bili, marafati. Brab
énggito no soy de lémuluk kurta ménsar dob
sékuloy de ahaya ro. 15 Mélaw réménigo
fégétafésén taléy brab dénédélén bero tidéw
dob lawi i Tuluse. Dénédélén soy de safi
brab do bili-bili. Atin bénluweén i de
ahayay de lémuluk kurta brab sénawarén
i de félatah ro. 16 Atin ménbéréh dob
de émfébéléy marafati mano, “Uwit gom
tékédan i de ni. Kagom rigonén fadiyan
i lawi i Boh guwe!” 17 Atin énggétédémoy
de kuyugén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse
mano, “O Tulus, i kéimu guwe bé lawi me,
maak aféy dob fédéw guwe.”
18 Atin i de odoroy de Judio ménénginsa ro
dob Jesuse maro, “Amuk wén i kuwagibém
tidéw dob Tuluse bé ni rénigo mo, fégitonon
gey mékégaif émféféngintoow de.”
19 Sénumbulo Jesuse bero mano, “Rundas
gom i lawi i Tuluse ni, atin fétindégé ku
man bé téléwe gétérésangan.”
20 Séménumbul i de Judio maro, “I ni lawi
Tulus, mén-fot folo bra ném gébélintuwa i
kéfétindége de, atin fétindégé mo man bé
téléwe gétérésangan saén?”
21 Endob i lawi i Tuluse béréhé Jesuse,
been i lowoh ne. 22 Amun gilid ménté bule
i Jesuse, énggétédémoy de kuyugén i bénréh
ne. Atin ménunur ro bé Ménsulate Kébéréh i
Tuluse brab de bénréh Jesus.

23 Bé kédiyo Jesuse dob Jerusalem, bé
gaiy kékanduli i de Judio féndawét “Témara”,
médooy ménggínugute bé Jesuse non énggito

roy médoowe mékégaif rénigo no. 24 Endob énda séménarig i Jesuse bero non gétiga noy kéluhanay étéwe. 25 Enda kailanga no ureton fantag bé étéwe non gétiga noy fédéw i kéilawane.

3

I Jesuse brab Nikodemowe

1 Wén i ségétéwe étéw féndawét Nikodemo, ségétéw bé de Fariseo sani de tintu modor bé adat i de Judio. Brab i Nikodemowe odoroy de Judio. 2 Wén i no sébaan kélungonon, ménangéy dob Jesuse atin ménbéréh mano, “Maistéro, gétiga key ségétéw go témoro tidéw dob Tuluse. Non énda i ségétéw gérigo bé de rigoné mo mékégaif ké békén tidéw dob Tulusey barakat ne.”

3 Séménumbul i Jesuse mano, “Béréhé ku beem i toowe, énda i ségétéw géahur dob féguléwoy Tuluse, saliyu ké mumah na féruman.”

4 Endob ménénginsa i Nikodemowe mano, “Ati kéfingé-fingé i kéumah i étéwe féruman ké lukésén? Endaén géahurén séruman dob sur i idéng ne atin mumah man!”

5 Séménumbul i Jesuse mano, “Béréhé ku beem i toowe, saliyu ké i étéwe mumah bé wayége brab bé Rémogor i Tuluse, énda géahurén dob féguléwoy Tuluse. 6 I kéluhanay étéwe mumah dob kéilawane brab gédoté roy lowohe. Endob i de étéw mumah bé Rémogor i Tuluse, bati i Rémogor i Tuluse dob de fédéw ro. 7 Mélaw kago mégaif bé kébéréh guwe, ‘Fatut go mumah féruman.’ 8 Non ségilév so bé réfuruhe. I réfuruhe mangéy dob kétaya nuwe ayo no. Gélingoo mo éndob énda gétiga moy hon i tidéwo nuwe de taloo no hon i ayo nuwe de. Loo so bé nan, énda gésobuto kom i kéumahe dob Rémogor i Tuluse.”

9 I Nikodemowe ménénginsa mano, “Ati kérigowe bé ni?”

10 Séménumbul i Jesuse mano, “I beeme ménbantug go témoro dob Israel, éndob énda gésobuto moy ni? 11 Béréhé ku beem i toowe, béréhé key i gétiga keye, brab ureté key i énggito geye, éndob énda i munur de begom. 12 Amuk énda munur go Begén bé ureté kuwe ni beem fantag bé de éntingayén dob duniyae ni, toow na fo énda munur go ké ureté kuy fantage bé de éntingayén dob lawayo. 13 Atin énda i ségétéw énggéangéy dob lawayo, saliyu bé Begéne, sani Nga i Kéilawane méntidéw diyo.”

14 Bé gétahe de, amun diyo i de Judio dob gonone énda i étéw de bati, kéneke i de ulé bero. Mélaw réménigoy Moisese kéninontow maak falas ulé brab féndiyoén dob kayéwe brab ténunggulén inok i kéluhanay de téméngténg de, énda méléhu ro. Ségilév so bé niy Nga i Kéilawane fatut tunggulén dob kayéwe, 15 inok i kéluhanay munure dob Beene énda méléhu ro, yamula gédoté roy umule magufusa. 16 I Tuluse toow fo mégédaw bé kéluhanay de étéw dob duniyae, mélaw nirayén i buntunge Ngaén inok i kéluhanay munure dob Beene, énda méléhu ro, yamula gédoté roy umule magufusa. 17 Non békén sénugu i Tulusey Nga ne dob duniyae ni inok kukumé noy kéilawane. Yamula inok fukasé noy kéilawane dob de sala ro.

18 I munure dob Jesuse énda mékukumén. Endob i éndae munur dob Beene mékukum non énda munurén bé buntunge Nga i Tuluse. 19 Been i funay Tuluse kémukum: I Soloe, sani Kristowe, ménangéy dob duniyae, éndob i de étéw méuyot ro bé délémone, brab mika ro bé Soloe non bé de tete rigoné ro. 20 I kéluhanay rémigowe tete mika ro bé Soloe brab énda fégédét ro de non mégilak ro ké giton i de tete rigoné ro dob géfékayae. 21 Endob i de métintu do étéw fégédét ro dob Soloe inok giton rénigo roy kétayay Tuluse.

I kéuret Juan Bautistawe

22 Tidéw béno, i Jesuse brab de kuyugén ménangéy ro dob ingéde Judea brab ménbati ro diyo bé ménfiroye gétérésangan, brab ménautis ro diyo. 23 Atin i Juane ménautis so, éndob dob ingéde Enon, gédét dob ingéde Salim non médooy wayége diyo. Atin i de étéw ménangéy dob beene inok bautiso no bero. 24 I ni ménrigo bé énda séna ménbilanggu i Juane de.

25 Bé béno, wén i ségétéwe Judio
ménséédél bé de dumo kuyug Juan fan-
tag bé kélimfiyowe dob adafay Tuluse.
26 Mélaw i de kuyug Juan, ménangéy ro dob
Juane, brab ménbéréh ro maro, “Maistéro,
énggétédémo moy dumo muwo ménta
dob sébangay wayége Jordan, sani étéwe
nuretém? Mautis béni atin kéluhanay étéwe
mangéy dob Beene.”
27 Endob séménumbul i Juane mano, “I
étéwe gédoté no saén i iray i Tuluse dob
beene. 28 Enggélingoo kom i bénréh guwe
bé békén begén i Kristowe, éndob énggétahu
sénugu bé Beene. 29 I Kristowe ségiléw
bé témérimawe lagéy brab begéney maake
séménunung bé témérimawe lagéy. Atin
i de kuyugén ségiléw ro bé térimawe li-
bun. I témérimawe libun kay témérimawe
lagéy, békén kay séménunge. Mélaw i
séménunge ongot-ongot brab fégélingoé
no atin méoror de ké gélingoo noy béréh
i témérimawe lagéy. Loo bé nan i kagéne
kéoror énggumah béleewe, non médooy de
étéw furay bé Jesuse. 30 Beeney fatute
waléy gérotor, atin i begéne fatut waléy
gérifantad.”
31 Non i Jesuse tidéw dob lawayo, mélaw
gérotor na bé kéluhanane. Endob i de
kéilawan, tidéw ro dob fantade ni saén.
Mélaw gébéréh ro saén fantag bé duniyae.
Endob i tidéwe dob lawayo, toow na fo
gérotor bé kéluhanane. 32 Ureté noy énggito
nuwe brab énggélingoo nuwe dob lawayo.
Endob kloh saén i munure de. 33 Endob i
étéwe munur bé uret ne, émfayag bé toow
i Tuluse. 34 Non i sénugu i Tuluse, ureté
noy kébéréh i Tuluse, non iray i Tulusey
Rémogor ne énda i tamana no. 35 Atin i
Abaye Tulus mégédaw bé Nga ne brab i
kéluhanay ature sénarigén dob Beene. 36 I
munure dob Nga i Tuluse, gédoté noy
umule magufusa. Endob i éndae munur
dob Beene, énda gédoté noy umule magu-
fusa, non énda mékédan i kérit i Tuluse dob
beene.

4

I libune dob Samaria

1 Enggélingooy de Fariseoy urete bé labi
na médooy gédoté Jesuse kuyugén brab
toow na médooy bautisé Jesuse étéw bé
Juane de. 2 Endob i toowe, do kuyug Jesus
i mautise, békén Jesus. 3 Amun énggélingoo
Jesusey ni uret, méntékédan dob Judea, atin
ménséfule mangéy Galilea. 4 Mélaw dob
kéagéw ro Jesuse, kailanga roy témarae dob
sakuf i ingéde féndawét Samaria.
5 Atin, énggégumah ro dob sébaane ingéd
dob Samaria féndawét Sikar, gédét dob fan-
tade niray Jakobé bé nga ne Jose bé gétaho.
6 Diyo, wén i kalute wén i wayég de, rénigo
Jakobe. Atin i Jesuse ménsar diyo dob
sékuloy kalute. Non ménlugotén bé kéagéw
ne brab géutuh térésang i kégumah ne diyo.
7-8 Bé béno, énda diyo i de kuyug Je-
sus non ménangéy ro dob fadiyane méléy
amaén. Atin i ségétéwe libun tidéw Samaria
énggégumah mangéy wayég. Atin ménbéréh
i Jesuse dob libune ni mano, “Aw fakay
géiraya mo Begén wayég inémén?”
9 I libune ni séménumbul mano, “I Beeme
ségétéw go Judio atin i begéne tidéwu
Samaria. Sedek mongot go miném dob
begéne?” (Bénréhén i ni non i de Ju-
dio karangé ro mékérésik i de étéw tidéw
Samaria, atin mélaw énda sélawék ro bero.)
10 Sénumbulo Jesuse mano, “Amuk gétiga
mo damén ké ati iray i Tuluse brab gélolo
mo Begén sani mongote wayég, i beeme
mongot so dob Begéne brab iraya ku beem
bé wayége miray umul.”
11 “Maistéro,” bang i libune ni, “énda i
fégésakugém brab i kalute ni ménalém. Hon
i gédoto muwe de bé wayége miray umul?
12 I katufua tome Jakob i kéménalute bé ni
kalut. I beene brab de ngaén dob ni so
ménineém loo soy de ayamén. Aw toow na
gérotor go bé beene?”
13 Séménumbul i Jesuse mano, “I minéme
bé wayége dob ni kalut waléy so man
térumén. 14 Endob i minéme bé wayége iray
gu, éndaén térumé no. Non i wayége iray gu
dob beene waléy séfut wayég dob fédéw ne
miray umul magufusa.”
15 Atin ménbéréh man i libune ni dob
Jesuse mano, “Maistéro, irayanu bé nan
wayég, inok éndaén térumén, brab éndaén
kailanga kuy mangéye dini médot wayég.”

16 Tidéw béno, bénréh Jesuse man dob ni
libun mano, “Angéyém i bawag me brab
séfule go mangéy dini.”
17 I ni libun séménumbul mano, “Enda i
bawag gu.”
Atin ménbéréh i Jesuse man mano,
“Toow i kébéréh me, énda i bawagém.
18 Non wénén i limo gétéw ménawag beem
brab i ségétéwe dumo mo sétifon béni békén
tintu bawagém. Bénréhém Begén i toowe.”
19 “Maistéro,” bang i ni libun, “Enggélolo
gu béni bé Beemey sarigone muret bé
kébéréh i Tuluse.” 20 Mélaw ménénginsa dob
Jesuse mano, “I de katufua key do tidéw
Samaria ménéngadaf ro dob ni tuduk, éndob
i begome do Judio, béréhé kom, Jerusalem
i fatute ayoy de étéw méngadaf bé Tuluse.
Mélaw ati isuwe toow fatut rigonéy de
étéw?”
21 Séménumbul i Jesuse mano, “Di,
féngintoowonu. Gégumah mosoy gaiwe, i
kéféngadafe bé Abaye Tulus, békén saén
dob ni tuduk taloo no dob Jerusalem saén.
22 I begome tidéw Samaria, féngadafé kom
i éndae gétiga kom, éndob i begeye do Judio
féngadafé key i gétiga keye, sani Tuluse. Non
usaréy Tulusey de Judio mémukas bé de
kéilawan. 23 Atin gégumah i nan gai brab
énggumahén béleewe, i de tintu méngadaf,
féngadafé roy Abaye bé de rémogor ro
brab fatut munur ro bé toowe fantag bé
Tuluse. Non i Abaye, been i niy kétaya
nuwe kéféngadaf de. 24 I Tuluse, Rémogor,
békén lowoh. Komon i méngadafe de,
fatut féngadafé no dob rémogore brab dob
toowe.”
25 Bang i libune ni, “Gétiga ku gégumah i
fénémili i Tuluse mégulew féndawét Kristo.
Buluk gégumah, féfégétuwa no betom i
kéluhanay éntingayéne.”
26 Atin ménbéréh i Jesuse mano, “Begéney
Kristowe, sani émbéréhe dob beeme.”
27 Bé béno so, énggumah i de kuyug Jesus,
brab ménggaif ro bé kégito ruwe de séuret-
uret roy libune ni. Endob énda i ségétéw
bero ménénginsa bé ati kétaya nuwe taloo
no sedek séuret-uret bé libune ni.
28 Tidéw béno, i libune ni fénledén i bi-
nangga ne, brab ménséfule mangéy dob
ingéde. Atin diyo bénréhén dob de étéw
mano, 29 “Enggomén, angéy gom téngténg
i étéwe bénréhén begén i kéluhanay rénigo
guwe. Békén ba keeyén Been i Kristowe?”
30 Mélaw i de étéw ménsut ro dob no ingéd
ménangéy dob Jesuse.
31 Amun énda séna gumah ro, ménongot i
de kuyugén mano, “Maistéro, ama go na.”
32 Endob sénumbulo no bero mano, “Wén
i amaé ku énda gétiga kom de.”
33 Tidéw béno ménsébéréh-béréh i de
kuyugén maro, “Wén bay ménuwiton de
amaén?”
34 Tidéw béno, bénréh Jesuse dob berowe
mano, “I kérigo guwe bé kétayay Tuluse
ménféuwit Begén, brab bé kéfégilide bé
galbéke férigo no Begén, been i maake
amaé ku. 35 Wén i bénréh gom, ‘Fot na
gétérésang kélungonon, atin kémétéwén.’ En-
dob béréhé ku begom, téngténg gom i de
ni étéw mangéy dini, non maak do nohok
togohén, fakayén kétéwén béleewe. Non
ay ninén i gaiwe munur ro Begén. 36 I
de étéw kémétéw sémahud brab timué roy
de kéntéw ro. Ségilew ro bé de émféunur
bé de dumo étéw inok gédoté roy umule
magufusa. Atin i de étéw muret fantag bé
Tuluse, maak beroy de mohok. Mélaw i de
mohok brab de kémétéw séoror ro. 37 Toow i
kébéréhe mano, ‘Ségétéw i mohoke, ségiyoy
kémétéwe de.’ 38 Fénuwit gu begom mangéy
kémétéw bé békéne génalbéko kom, ségiyoy
géménalbéke de atin ménangéy gom saén
kémétéw bé génalbéko ruwe.”
39 Médooy de étéw tidéw Samaria dob no
ingéd ménunur bé Jesuse non bé kébéréh i
libune mano, “Bénréhén begén i kéluhanay
rénigo guwe.” 40 Mélaw amun ménangéy i de
étéw tidéw Samaria dob Jesuse, nongot ro
fébatié roy Jesuse dob berowe. Atin ménbati
i Jesuse diyo ruwo gétérésangan.
41 Atin sabaf bé kéureto nuwe bero,
ménuman i kédooy ménunure dob Beene.
42 Atin bénréh ro dob libune ni maro,
“Munur geyén békén sabaf saén bé bénréh
me begey. Béleewe énggélingoo key i
kébéréh ne, mélaw gétiga key tintu Beeney
mémukase bé kéilawane dob de sala ro.”

Nuwa Jesusey nga i ségétéwe odoron

43 Amun énggilid i ruwowe gétérésangan,
i Jesuse ménule ménangéy Galilea. 44 Wén

soy kébéréh Jesuse mano, “I sarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne, énda fégadata no dob kaane ingéd.” 45 Endob amun énggumah dob Galilea, ténayakuf i de étéw diyo, non énggito roy kéluhanay rénigo nuwe mékégaif dob kékandulie féndawét “Témara” dob Jerusalem, non diyo ro so.

46 Tidéw béno, ménséfule i Jesuse mangéy Kana, sébaan ingéd dob Galilea, sani ingéde fénwaléyén arak i wayége. Atin wén i ségétéwe gémamak kukuman wén i ngaén lagéy déméruun dob ingéde Kafernaum. 47 Amun énggélingoo noy Jesuse énggumah dob Galilea tidéw Judea, ménangéy dob Jesuse brab nongotén dob Jesuse angéyé no uwaén i nga ne gédétén méléhu. 48 Atin bénréh Jesuse dob beene mano, “I begome, taman énda gégito gom do mékégaif, énda fo munur gom Begén.”

49 Bang i ni odoron, “Maistéro, énggonén, lokut énda séna méléhuén.”

50 Atin bénréh Jesuse dob ni odoron mano, “Ule gon, adi-adinén i nga me.” I ni étéw ménunur bé kébéréh Jesuse brab ménule.

51 Amun diyo séna lowoh agéwon, bénalak i de sugu-sugué no brab bénréh ro maro, “Ménadi-adinén i nga me.”

52 Atin fénénginsaa no bero mano, “Ati urase bé kéadi-adi nuwe?”

Atin séménumbul ro maro, “Ménkédan i kéeduf ne fuli natémégéno.” 53 Brab énggétédémoy boh ne been i noy urase bé kébéréh Jesuse dob beene mano, “I nga me adi-adinén.” Mélaw tidéw béno, kéluhana ro ségékuréng ménunur.

54 Been i niy géruwowe mékégaif rénigo Jesuse dob Galilea bé kétidéw ne Judea.

5

I kéuwa Jesuse dob Betesda

1 Wén i no sébaan fuweh, ménangéy i Jesuse dob Jerusalem non wén i kanduli diyo kay de Judio. 2 Atin diyo dob Jerusalem gédét dob béngawane kay de bili-bili, wén i kérigéwe de féndawét Betesda dob Hebreowe, sani késébéréh i de Judio. Wén i limo timan fésayawa no wén i do atéfén. 3 Diyo ménіro i médoowe do étéw déméruun, do langafén, do fikat, brab do kimoyén. Atin ongot-ongoté roy késékuyo i wayége ni. 4 Non wén i gai gégumah i télakiy Kadnane, angéyé no sékuyoén i wayége ni. Atin i géétahe mangéy téélédd dob ni wayég ké mésékuyo, waléy adi-adi fiyon fo ké atiy déruu nuwe. 5 Wén i ségétéwe lagéy diyo, méntéléwén folo bra walew gébélintuwa i kédéruu nuwe. 6 Amun énggito Jesusey ni lagéy méniro diyo brab énggétiga noy kérugay i kédéruu nuwe, fénénginsaa no mano, “Aw méuyot go adi-adi?”

7 Séménumbul i ni lagéy déméruun mano, “Maistéro, énda i témabangan begén mangéy téélédd dob wayége ké mésékuyo. Buluk féganayu séna fégédét, wénén i gégumah gétah begén.”

8 Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse dob beene mano, “Tindég go, furutém i ikam muwa nan, brab agéw go.” 9 Sonom béno, ménadi-adiy ni lagéy. Atin fénurutén i ikam ne brab ménagéw.

I no gai kéféadi-adi Jesuse bé ni lagéy Sabado, gai kétérén kay de Judio. 10 Mélaw i de odoroy de Judio ménbéréh ro dob ni lagéy ménadi-adi maro, “Béleewe Sabado, gai kétérén. Enda fakayén dob kitab tome ké uwité moy ikam muwa nan.”

11 Endob séménumbul i lagéyé ni ménadi-adi mano, “Endob bénréh i lagéye ni ménféadi-adi begén, furuté kuy ikam guwe brab magéwu.”

12 Atin ménénginsa i de odoron maro, “Ati no lagéy ménbéréh de dob beeme, ké furuté moy ikam muwe brab magéw go?”

13 Endob énda énggétigay ni lagéy ké ati no étéw ménféadi-adi de, non ménangéy i Jesuse dob de ménribuk do étéw.

14 Enda ménrugayén tidéw béno, énggito Jesusey ni lagéy dob lawi i Tuluse. Atin ménbéréh i Jesuse dob beene mano, “Téngténgém, ménadi-adi gon. Kagon rémigo sala inok énda toow gétimal i kékéfasanga muwe.”

15 Tidéw béno, ménagéw i ni lagéy brab bénréhén dob de odoroy de Judio bé Jesus i ménféadi-adiwe de. 16 Mélaw i de odoroy de Judio, féngganay roy kéférasay ruwe bé Jesuse, non ménuwa bé gai kétéréne. 17 Endob bénréh Jesuse dob berowe mano, “I Abay guwe Tulus énda téméréno gémalbék

fiyon fo ké gai kétérén, atin i Begéne fatut gémalbéku so sénga tékélid."

18 Been i niy funay de odoroy de Judio ménuman i kékérit ruwe bé Jesuse, atin toow na fo sarintaé ro féléhuén. Békén saén sabaf bé kégalbék ne ké gai kétérén, éndob sabaf so bé fédawété noy Tuluse Abayén, ula-ula réféngé noy Tuluse béno.

19 Atin sénumbulo Jesuse bero mano, "Béréhé ku begom i toowe, i Begéne Ngaén, brab énda i gérigono ku ké tidéw dob Begéne saén. Rigoné kuy gito guwe rigonéy Abay guwe Tulus. Udenén rigonéy Abay guwe, rigoné ku so. 20 Non i Abay guwe méimu Begén brab fégétiga no Begén i kéluhanay galbék ne. Atin méuman i férigo nuwe Begén toow na fo mékégaif galbék funa kom mégaif. 21 Non loo bé Abay guwe tébuleé noy de ménléhu brab iraya no bero umul, Begéne ni so, iraya ku umul i de étéw kétaya ku iraya ku de. 22 Atin békén i Abay guwey kémukume bé de étéw. Yamula niraya no Begén kuwagib kémukum bé kéluhanay étéwe, 23 inok basanay kéluhanay étéwe Begén loo so bé kébasana ruwe bé Abay guwe. I éndae masanan Begén, énda so basana noy Abay guwe séménugu Begén.

24 "Béréhé ku begom i toowe, i mégélingoe bé kébéréh guwe brab munur bé Tuluse séménugu Begén, wén i umulén magufusa. Atin énda mékukumén moso bé de salaén. Non éndaén méléhuén non fiyon fo ké méléhu i lowoh ne, gédoté noy umule magufusa. 25 Béréhé ku begom i toowe, gégumah i gaiwe brab ménggumahén béleewe ni, bé gélingooy de ménléhu i béréh guwe, atin i de mégélingo de, gédoté roy umule. 26 Non i umule tidéw dob Abaye, brab loo bé ni niraya no Begén, sani Nga ne, barakat inok wén i umul tidéw dob Begéne. 27 Atin i Abay guwe Tulus, niraya no so Begén kuwagib kémukum bé de kéilawan kagulan Begén i Nga i Kéilawane. 28 Kagom mégaif bé de ni, non gégumah i gaiwe i kéluhanay de étéw ménléhu dob de lébéng ro, gélingoo roy béréh guwe. 29 Atin mésut ro tidéw dob de lébéng ro, atin i de réménigo fiyo métébule inok gédoté roy umule magufusa. Endob i de réménigo tete métébule inok mékukum ro.

30 "I Begéne, énda i kagén gérigonon saliyu bé Abay guwe saén. Kémukumu loo bé kéfémandu i Tuluse de Begén. Mélaw i kékukum guwe métintu non békén kagén kétayan éndob kétayay Abay guwe séménugu Begén.

31 "Amuk ureté ku saén i fantage bé lowoh guwe, énda i géunur de. 32 Endob wén i ségiyowe muret fantag bé Begéne brab gétiga kuy uret ne fantag bé Begéne toow fo toow. 33 Séménugu gom mangéy dob Juane Mautis atin nuretén i toowe fantag bé Begéne. 34 Endob énda kailanga kuy kéuret i kéilawane fantag bé Begéne, éndob énggélabito ku émfégétédém begom i uret Juane fantag bé Begéne, inok munur gom Begén funa kom méfukas dob de sala gom. 35 I Juane maak solo, mérino brab réméndaw kagulan ténoroén begom, brab ménoror gom témayakuf bé kétoro ne begom éndob singkow saén. 36 Endob wén i labi na fo fiyo funa kom munur Begén bé de nuret Juan. Fégitung gom i galbéke rigoné ku, non been i galbéke niray i Abay guwe Begén. Mélaw i de galbék gu, been i émfégétigane bé sénugu i Abaye Tulus Begén. 37 Atin i Abaye séménugu Begén, fégétiga no soy fantage bé Begéne. Enda énggélingoo kom i béréh ne taloo no énggito gom i falas ne. 38 Atin énda fénbati gom dob de fédéw gom i kébéréh ne. Gétiga kuy ni non énda munur gom Begén, sani sénugu i Abaye Tulus. 39 Tantu gom féganad i Ménsulate Kébéréh i Tuluse, non gékaranga kom dob de ni gédoté kom i umule magufusa. Endob been i niy de ménsulat uret fantag bé Begéne. 40 Mélaw amuk munur gom dob Begéne, gédoté kom i umule magufusa, éndob mika gom munur Begén.

41 "Enda sélédé kuy kédayéw i kéilawane. 42 Endob gétiga kuy de fédéw gom, énda méimu gom bé Tuluse. 43 Sénugu i Tuluse Begén, atin Begén i sarigo nuwe. Gido loo énda ténayakuf gom Begén. Endob buluk wén i ségétéw gégumah énda sénugu i Tuluse de, tayakufé kom. 44 Enda munur gom non sélédé kom i kédayéw i de dumo gom étéw éndob énda sélédé kom i kédayéwe tidéw dob sébaane tintu Tulus. 45 Endob kagom fégitungén de ké Begén i témboe begom dob

Abay guwe Tulus. Békén Begén. Sénarigo kom i kitabé niray Moisese, éndob been i téméboe begom. 46 Endob amuk tintu gom munur bé kétoro Moisese, munur gom so Begén, non sénulatén i fantage bé Begéne. 47 Endob amun énda munur gom bé sénulat Moisese, énda so géunur gom dob Begéne."

6

Fénwaléy Jesuse médooy klohe amaén

1 Tidéw béno, ménifar i Jesuse dob dogote féndawét Galilea taloo no Tiberias. 2 Atin toow fo médooy de étéw ménfuray de non énggito roy de mékégaif galbék rénigo no bé kéuwa ne bé de déméruun. 3 Atin ménénagé i Jesuse beroy de kuyugén mangéy dob burure atin diyo ro ménsar. 4 Bé béno gai, éndaén mérugay i kékanduli i de Judio féndawét ro "Témara". 5 Amun ilingiling i Jesuse, énggito noy médoowe étéw démangkub mangéy dob Beene. Mélaw ménénginsa dob Filipihe mano, "Ayo tome de méléy amaén féama bé de étéw ni?" 6 (I funa Jesuse ménénginsa, téngkadé no saén i Filipihe. Endob gétiga Jesuse nén i rigoné nuwe.)

7 Atin séménumbul i Filipihe mano, "Fiyon fo ké wén i labi séngibu filak tom, kulang na fégébéléy amaéy médoowe ni étéw, fiyon fo ké sékéloh-kélohén dob séngae ségétéw."

8 Endob ménbéréh i ségiyowe kuyugén féndawét Andres (sani dumo Simon Pedrowe sétiman idéng) mano, 9 "Wén i ségétéw kénogo lagéy dob ni, wén i nuwitén limo timan mélému fan brab ruwo timan sédo. Endob toow fo kulang i ni féama bé médoowe ni étéw."

10 Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse dob de kuyugén mano, "Féésar gom i de étéw." Mélaw ménsar i de étéw diyo dob bukae gonon wén i do kéroon de. Wén i limo ngibu do lagéy saliyu na bé de libun brab do nga. 11 Atin éndot Jesusey fane brab ménfésalamat dob Tuluse. Tidéw béno, sénaarén dob de médoo étéw ménsar diyo. Loo so bé niy rénigo Jesuse bé de sédo de. Atin téménantu ro mama taman kétaya ro. 12 Amun énggéama ro nén taman ménbésor ro kéluhanan, ménbéréh i Jesuse dob de kuyugén mano, "Timu gom i kéluhanay de sama amaén inok énda mésinggulaén." 13 Mélaw ténimu roy de sama amaén. Atin ménféno i foloe bra ruwo timan dakél biton bé de sama i de limo timan fan.

14 Amun énggitoy de étéw i ni mékégaif galbék rénigo Jesuse, ménbéréh ro maro, "Tintu Been i niy toowe sarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne, sani suguéy Tuluse dob duniyae ni." 15 Atin gétiga Jesusey fégésé ro féwaléyé ro datu ro, mélaw ténagakén bero man brab ménangéy félébu dob de burur.

Ménagéw i Jesuse dob rotor i wayége

16 Amun témégénén, ménangéy i de kuyugén dob dogote. 17 Atin ménda ro awang mifar bé dogote mangéy Kafernaum, non kélungononén, atin énda séna énggumah i Jesuse dob berowe. 18 Bé béno uras, émbagér i réfuruhe brab dakél i bagéle dob dogote. 19 Amun ménggéfura ro ném gékilomitro tidéw dob dénsaane, énggito roy Jesuse magéw dob rotor i dogote mangéy dob berowe. Mélaw toow ro fo ménggilak. 20 Endob ménbéréh i Jesuse mano, "Begén, kagom mégilak!" 21 Atin ménoror ro brab fénéda ro dob awange, brab sonom béno énggégumah ro dob dénsaane ayo ro.

22 Amun géfuwénén, i de étéw ménbati séna dob difar i dogote, énggétiga ro sébaan saén i awange diyo béno kélungonon. Atin énggétiga ro énda ménodor i Jesuse bé de kuyugén méda dob awange mifar dob dogote. Brab gétiga ro énda i ségiyo awang diyo. 23 Tidéw béno, énggumah i de awang tidéw dob ingéde Tiberias, déménunggu gédét dob gonoy de étéw ménama fan amun énggilid fénsalamatay Kadnane Jesus. 24 Atin amun gétuway de étéw énda diyo i Jesuse loo soy de kuyugén, ménda ro bé de awang mangéy Kafernaum inok sélédé roy Jesuse.

25 Atin amun énggito roy Jesuse dob difar i dogote, fénénginsaa ro maro, "Maistéro, ménfiroyén i kégumah me dini?"

26 Sénumbulo Jesuse bero mano, "Béréhé ku begom i toowe, békén i kégésobut gome bé de mékégaif galbék rénigo guy funa kome séméléd Begén, éndob non bé de fénama gu begom atin ménbésor gom. 27 Kagom séméléd bé amaéne kay de sur gom saén

non waléy waréy i nan amaén. Endob séléd gom bé amaéne kay de fédéw gom funa kom méraru taman sa taman. I Nga i Kéilawane, sani Begéne, iray guy nan amaén non i Abaye Tulus fénggétiga no Been i séménugue Begén."

28 Atin ménénginsa ro dob Jesuse maro, "Ati fiyowe rigoné key inok rigoné key i kétayay Tuluse?"

29 Séménumbul i Jesuse mano, "Ay niy kétayay Tuluse rigoné kom: Unur gom Begén non Begén i sénugu i Tuluse."

30 Atin ménénginsa ro maro, "Ati mékégaife galbék féténgténgém begey inok munur gey dob Beeme? 31 I de katufua key bé do gétah, ménama ro fan féndawét 'mana' dob gonone énda i nohok do témunoh diyo, loo bé Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, 'Niraya no bero amaén tidéw dob lawayo inok géama ro.' "

32 Séménumbul i Jesuse mano, "Béréhé ku begom i toowe, békén Moises i ménféamae bero fan tidéw dob lawayo, éndob i ménféama bero been i Abay guwe Tulus. Atin i Abay guwe, irayén so begom i tintuwe amaén tidéw dob lawayo kay de fédéw gom. 33 Non i amaéne iray i Tuluse, been i énggégumahe tidéw dob lawayo inok miray umul dob de kéilawan."

34 Ménbéréh ro dob Jesuse maro, "Maistéro, irayan gey démoyun bé nan amaén."

35 Séménumbul i Jesuse mano, "Begéney amaéne miray umul. I kéluhanay étéwe mangéy dob Begéne éndaén mélayaf ro, brab i kéluhanay munure Begén éndaén térumén ro. 36 Endob fiyon fo ké énggito gomén Begén, éndob énda séna munur gom Begén. Bénréh gun i nan dob begome bé gétaho. 37 Mangéy dob Begéney kéluhanay de étéw niray i Abaye Begén. Brab énda dudulé kuy étéwe mangéy dob Begéne. 38 Non ménlusu tidéw dob lawayo inok rigoné kuy kétayay Tuluse séménugu Begén, békén inok rigoné kuy kagéne kétayan. 39 Atin ay niy kétayay Tuluse: énda fédayaé ku métadin i de nirayén Begén étéw, fiyon ségétéw. Yamula tébuleé ku bero kéluhanan dob tamfaday gaiwe. 40 Non been i niy kétayay Abay guwe: i kéluhanay gétigane Begén brab munure Begén, gédoté roy umule magufusa. Atin tébuleé ku bero dob tamfaday gaiwe."

41 Atin i de Judio amun énggélingoo roy bénréh Jesuse, mundég-mundég ro non bénréhén bé Beeney amaéne tidéw dob lawayo. 42 Brab ménbéréh ro maro, "Ati Jesuse ni, aw békén ba Beeney nga Josehe saén? Sedek bénréhén ménlus kun tidéw dob lawayo, non gétiga tom i boh ne brab idéng ne?"

43 Endob bénréh Jesuse mano, "Kagom mundég-mundég. 44 Enda i ségétéw géangéy dob Begéne, saliyu ké féfégédétéy Abaye séménugu Begén. Atin dob tamfaday gaiwe, tébuleé kuy kéluhanay mangéye dob Begéne. 45 Sénulat i de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne maro, 'I de kéilawan toroéy Tuluse moso.' Mélaw i séngae mégélingo bé Abaye brab modor bé kétoro ne, mangéy dob Begéne. 46 Endob énda i ségétéw énggégito bé Abaye, saliyu bé Begéne non tidéwu dob Tuluse. Mélaw Begéne say énggégitowe bé Abaye Tulus. 47 Béréhé ku begom i toowe, i de méginugut dob Begéne méuyag ro taman sa taman. 48 Begéney maake amaén miray umul. 49 I de katufua kom amun diyo ro dob gonone énda i nohok do témunoh diyo, ménama ro amaén féndawét 'mana', gido ménléhu ro so. 50 Endob Begéney amaéne tidéw dob lawayo. Atin i kéluhanay géamae bé ni amaén, énda méléhu ro. 51 Begéney amaéne miray umul ménlus tidéw dob lawayo. Atin amuk i ségétéwe géama de, méuyag taman sa taman. I amaéne iray gu funay de kéilawan méuyag, sani lowoh guwe."

52 Atin amun énggélingooy de Judioy ni bénréh Jesuse, ménséédél ro maro, "Ati kéfingé-fingé i kéiray i ni étéw bé lowoh ne inok amaé tom?"

53 Mélaw ménbéréh i Jesuse mano, "Béréhé ku begom i toowe, amuk énda amaé kom i lowoh i Nga i Kéilawane sani lowoh guwe, brab énda inémé kom i dara guwe, énda gédoté kom i umule magufusa. 54 Endob i de mama bé lowoh guwe brab miném bé dara guwe, wén i umul ro magufusa, atin tébuleé ku bero dob tamfaday de gai. 55 Non i lowoh

guwe been i nan i tintuwe amaén, atin i dara guwe been i nan i tintuwe inémén. 56 I kéluhanay mamae bé lowoh guwe brab minéme bé dara guwe diyou bati dob berowe atin dini ro bati dob Begéne. 57 Méuyag i Abaye séménugu Begén, atin i Begéne méuyagu sabaf bé Beene. Mélaw i kéluhanay mamae Begén méuyag so sabaf bé Begéne. 58 Begéney amaéne tidéw dob lawayo. I de katufua kom ménama ro amaén féndawét 'mana', gido ménléhu ro so. Endob i de mama bé ni amaén sani lowoh guwe méuyag ro taman sa taman."

59 Bénréh Jesusey ni bé kétoro ne dob lawie féngadafay de Judio dob ingéde Kafernaum. 60 Amun énggélingooy de kuyugén i ni kétoro, ménbéréh i de kédoono ro maro, "Toow fo ménalém i ni kétoro, ati mélaw i géfégélingoe de?"

61 Endob énggétiga Jesuse dob fédéw ney funay de kuyugén mundég-mundég. Mélaw bénréhén bero mano, "Aw toow fo mika gom bé bénréh guwe? 62 Ati béréhé kome ké gito gom Begén, sani Nga i Kéilawane, démiyat mule dob gonone tidéwo ku? 63 I miraye bé umule been i Rémogor i Tuluse. Endob i kéilawane, énda i barakatén miray umul. I nuret guwe begom tidéw dob Rémogor i Tuluse brab miray bé umule magufusa. 64 Endob gétiga kuy wén i de dumo begom énda munur ro Begén." (Bénréh Jesusey nan non gétiga non i de énda de munur tidéw féganay brab i étéwe émfékéfo de.) 65 Atin sénumfata noy kébéréh ne mano, "Been i nan i funa kuwe ménbéréh bé énda i géangéy dob Begéne saliyu ké féfégédétéy Abaye."

66 Tidéw béno, médoo bé de kuyugén i téménagake de brab éndaén ménodor ro de. 67 Mélaw fénénginsaa Jesusey de folo bra ruwo gétéw kuyugén mano, "Aw méuyot gom so témagak Begén?"

68 Séménumbul i Simon Pedrowe mano, "Kadnan ati nay odoro keye? I de kaam saén kébéréh i géiraye bé umule magufusa. 69 Munur gey brab gétiga key Beemey Mékétéfuwe Etéw tidéw dob Tuluse."

70 Atin ménbéréh i Jesuse mano, "Aw békén ba begom i foloe bra ruwo gétéw fénémili gu? Endob saitan i ségétéwe begom!" 71 I ténéndu i de kébéréh Jesus, been i Judase nga Simon Iskariot. Been i émfékéfoe de fiyon fo ké been i ségétéwe bé de folo bra ruwo gétéw kuyugén.

7

1 Tidéw béno, i Jesuse diyo ménsugud-sugud dob Galilea. Ménika mangéy sugud-sugud dob Judea non méuyot i de odoroy de Judio de mémélehu. 2 Bé béno, gédétén i kékanduli i de Judio féndawét ro "Dung-dung." 3 Mélaw ménbéréh i de tuwaréy Jesus do lagéy dob Beene maro, "Ay go Judea inok gitoy de kuyugém i de mékégaif galbékém. 4 Amuk i étéwe méuyot mébangtug, énda bunéyé noy de rigoné no. Amuk gérigono moy de mékégaif, rigoné mo dob adafay médoowe étéw." 5 (Loo bé niy kébéréh i de tuwaréyén non fiyon foy berowe énda séna munur ro dob Beene.)

6 Séménumbul i Jesuse mano, "Enda séna gumah i fatute gai rigoné kuy galbék guwe. Endob i begome fakay rigoné kom i kagome galbék bé de udenén gai. 7 I de tete étéw énda mérarék ro begom, éndob mérarék ro Begén non dowoyé kuy kéluhanay tetee rigoné ro. 8 Ay gom dob kandulie, éndob i Begéne énda séna mangéyu diyo non békén sénay niy gaiwe fatut mangéyu diyo."

9 Amun énggilid bénréhén i ni, ménbati saén dob Galilea.

10 Endob amun ménagéwén i de tuwaréyén mangéy dob kandulie dob Jerusalem, ménfuray soy Jesuse, éndob énda i énggétigan de non ménagéw nékémén saén. 11 Sélédéy de odoroy de Judioy Jesuse dob kandulie atin fénénginsa ro maro, "Hon i gono Jesuse de?"

12 Atin médooy de étéw ménlimud diyo séméguraw séuret-ureté roy fantage bé Jesuse. Embéréh i de dumo de maro, "Fiyo étéw i Jesuse." Endob bang i de dumo de, "Enda fiyo étéw i Jesuse, fégakara noy de étéw." 13 Endob énda i ségétéw ménfébénsag muret fantag bé Jesuse non mégilak ro bé de odoroy de Judio.

14 Amun gékérara ron bé kékanduli ruwe, ménangéy i Jesuse dob lawi i Tuluse brab téménoro. 15 Ménggaif foy de odoroy de Judio brab ménbéréh ro maro, "Sedek toow

fo mon gétigan i ni étéw, énda taén ménrugay i késékuwelah ne?"
16 Séménumbul i Jesuse mano, "I kagéne kétoro békén tidéw dob Begéne saén, éndob
tidéw dob Tuluse séménugu Begén. 17 I de
étéw méuyot ro rémigo bé kétayay Tuluse,
gétiga ro ké i kagéne kétoro tidéw dob Tuluse
taloo no tidéw saén dob Begéne. 18 I étéwe
muret saén bé kaane kétoro, méuyot saén
mébantug. Endob i étéwe méuyot rémigo
bé funay séménugue de émbantug, been i
nan i métintuwe étéw brab énda témugién.
19 Békén ba niray Moisesey kitabe? En-
dob énda i ségétéw begom modor de, non
amuk odoro kom, énda damén télamané
kom féléhuén Begén."
20 Séménumbul i de étéw maro, "Sénaitanan
go! Ati étéwe méuyot méméléhu Beem?"
21 Ménbéréh man i Jesuse mano, "Amun
rénigo guy sébaane saén mékégaif galbék,
ménkéségiyonan gom de non gai kétérén
béno. 22 Endob wén i sébaane kitab fantag
bé kétulie niray Moisese bé gétaho. (Endob i
toowe, tidéw i ni kitab dob de katufua tom.)
No mélawén fiyon fo ké gai kétérén, tulié
kom soy de nga gom. 23 Amuk tulié kom i
ségétéwe nga lagéy fiyon fo ké gai kétérén
inok odoro kom i kitabé tidéw dob Moisese,
sedek mékérit gom Begén sabaf bé kéféadi-
adi guwe bé ségétéwe étéw ké gai kétérén?
24 Kagom kukumén i de énggito gom saén.
Yamula fégitung gom fiyo brab kukum gom
métintu."
25 Tidéw béno, i de dumo bé de étéw tidéw
Jerusalem ménbéréh ro maro, "Aw békén
bay niy lagéye sélédéy de odoro tom inok
féléhuén? 26 Téngténg gom, ay ni émbéréh
dob adafa tome brab énda mon i gébérého
ro sébanil de. I de odoro key, gélolo ron keey
Beeney Kristowe sani ongot-ongoté tome.
27 Endob amuk gégumah kun i Kristowe,
énda i gétigan de ké hon i tidéwo nuwe de.
Endob gétiga tom i tidéwoy ni étéw."
28 Tidéw béno, amun diyo téménoro dob
lawi i Tuluse ménfébénsag i Jesuse émbéréh
mano, "Aw tintu gélolo gom ba Begén brab
gétiga kom i tidéwo kuwe? Enda ménangéyu
dini ké dob kagéne saén aturan. I toowe
Tulus i séménugue Begén, éndob énda gélolo
gom de. 29 Endob gélolo guy Beene, non
tidéwu dob Beene brab Beeney séménugue
Begén."
30 Tidéw béno, ténlama ro kénéfo i Je-
suse éndob énda i ségétew énggékéfo de non
énda séna énggumah i gaiwe fénémili Tu-
luse. 31 Endob médooy de étéw dob de
ménlimud ménunur de, brab ménbéréh ro
maro, "Beeney Kristowe, sani fénémili i
Tuluse mégulew, non énda i ségétéw gérigo
bé de mékégaif galbék rénigo no ké békén i
Kristowe."
32 Enggélingooy de Fariseoy ni késébéréh-
béréh i de étéw séguraw fantag bé Je-
suse. Mélaw i berowe brab de odoroy
de fadi, séménugu ro do mantay bé lawi
i Tuluse inok kémfo bé Jesuse. 33 Atin
ménbéréh i Jesuse dob de étéw mano, "En-
daén mérugay i kébati guwe dob begome
non séfuleu mangéy dob Tuluse séménugu
Begén. 34 Sélédé kom Begén éndob éndaén
gito gom Begén, non énda géangéy gom dob
batio kuwe."
35 Ménsébéréh-béréh i de Judio maro,
"Hon keey i ayo nuwe de, ké énda gito tom
de? Aw mangéy keey dob mérayue ingéd
i de Griego batioy de Judio so, atin toroé
noy de Griego? 36 Ati keey i atag i bénréh
ne mano, 'Sélédé kom Begén, éndob énda
gito gom Begén, brab énda géangéy gom dob
batio kuwe?' "
37 Amun dob tamfaday gaiwe bé
kékanduli ruwe sani toowe na fo balilaga
gai, téménindég i Jesuse brab ménbéréh
métanug mano, "Do étéw térumén, ay gom
dob Begéne, brab miném. 38 Non wén
i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, 'I
étéwe munur dob Begéne, tidéw dob fédéw
ne rémégés i wayége miray bé umule
magufusa.' " 39 I atag i bénréh Jesuse, ay ni:
i Rémogor i Tuluse mangéy dob de munur
bé Jesuse atin bati dob de fédéw ro. Endob
énda séna nirayén i Rémogor i Tuluse non
énda séna ménléhu i Jesuse brab tébule atin
mule mangéy dob lawayo.
40 Médooy de étéw énggégélingo de,
ménbéréh ro maro, "Tintu Beeney sarigoy
Tuluse muret bé kébéréh ne, sani sarigone
ongot-ongoté tom."
41 Bang i de dumo étéw, "Beeney Kris-
towe ongot-ongoté tom."

Endob séménumbul i de dumo de maro, “Ati kéfingé-fingé ne ké i Kristowe tidéw Galilea? 42 Non bang i Ménsulate Kébéréh i Tuluse, i Kristowe séfu Dabid. Mélaw fatut i Kristowe mumah dob ingéde Betlehem non i Dabide bati dob Betlehem.” 43 Mélaw énda géséfagayun i de antaf fédéw ro fantag bé Jesuse. 44 Atin ménuyot i de dumo de kémfo, éndob énda i ségétéw réménigo de.

45 Tidéw béno, i de guwardiya ménséfule ro mangéy dob de odoroy de fadi brab do Fariseo. Atin fénénginsaa roy de guwardiya maro, “Sedek énda kénéfo gom i Jesuse inok géuwito kom mangéy dini?”

46 Séménumbul ro maro, “Enda kénéfo gey de non ménggaif gey bé kétoro ne. Non ségiyo bé kéluhanay kétoroe énggélingoo key.”

47 Atin ménbéréh i de Fariseo maro, “Aw fiyon i begome, énggéfégakara no begom so? 48 Enda sénay ségétéw begey do odoro kom taloo no do Fariseo ménunur de. 49 I de munur dob Beene, beroy de gérifantad étéw saén, sani énda gétiga roy kitab tome. Mélaw kukuméy Tuluse bero.”

50 Atin diyo soy Nikodemowe sani ségétéwe so Fariseo. Been i ménangéye dob Jesuse bé gétahe de. Brab ménbéréh mano, 51 “Enda fakay dob kitab tomey kémukume ké énda séna énggésusinon i rénigo nuwe, brab énggélingoon i kébéréh ne.”

52 Séménumbul ro maro, “Aw tidéw go so Galilea? Basa moy Ménsulate Kébéréh i Tuluse, inok gétiga mo énda i sarigoy Tuluse tidéw Galilea.”

8

I libune ménsala

1 Tidéw béno, i kéluhana ruwe ménule. Endob i Jesuse ménangéy dob tuduke féndawét Olibo. 2 Dob gétunduge de fuweh, amun toow géfuwén, ménangéy man i Jesuse dob lawi i Tuluse. Amun ménangéy i kéluhanay de étéw dob Beene, ménsar i Jesuse brab ténoroén bero. 3 Bé no gai, i de Fariseo brab do témoro kitab, nuwit roy libune énggétékasan ménbuwah. Atin féntindég ro dob adafa Jesuse brab de médoo ni étéw. 4 Atin bénréh ro dob Jesuse maro, “Maistéro, énggétékasan i ni libun ménbuwah. 5 Dob kitab tome niray Moisese, fatut ibéron batéw taman méléhu i étéwe ménsala loo bé ni. Ati kébéréh me fantag bé ni?” 6 Fénénginsa ro dob Jesusey ni inok tukawa ro saén i Beene inok amuk békén damén katabuwan i késumbul ne, wén i funa ro témbo de.

Endob ménkudung-kudung i Jesuse brab séménulat dob fantade bé tuko ténoro ne. 7 Amun énda fo témérén ro ménginsa, téménindég i Jesuse brab bénréhén bero mano, “Ati éndae salaén begom, been i sunguwe de mibéron batéw.” 8 Tidéw béno, ménkudung-kudung man i Jesuse brab féntausén i késulat ne dob fantade. 9 Tidéw béno, amun énggélingoo roy bénréh Jesuse, ménule ro séségétéw-gétéw, i sunguwe ménule do lukés. Atin énda i ségétéw ménféled ké békén i Jesuse saén brab ni libun. 10 Atin téménindég i Jesuse brab ménénginsa mano, “Di, nayo ruwe de? Aw énda i ségétéw témbo beem?”

11 Séménumbul i ni libun mano, “Enda, Maistéro.”

Atin bénréh Jesuse mano, “Enda so téboé ku beem. Ule go brab kagonén ménsala féruman.”

12 Atin téménoroén man i Jesuse dob de étéw mano, “Begéney maake solo réméndaw dob kéilawane. I furaye Begén éndaén magéwén dob délémone, yamula magéw dob géfékayae brab gédoté noy umule magufusa.”

13 Ménbéréh i de Fariseo maro, “Beeme soy murete fantag bé lowoh me, mélaw énda i lantékén.”

14 Séménumbul i Jesuse mano, “Fiyon fo ké Begén i murete fantag bé Begéne, toow i béréhé kuwe non gétiga kuy tidéwo kuwe brab ayo kuwe. Endob i begome, énda gétiga kom i tidéwo kuwe taloo no ayo kuwe. 15 Kukumé kom i énggito gome saén non do kéilawan gom saén. Endob i Begéne, énda kémukumu. 16 Endob amuk kémukumu, métintuy kagéne kékukum non békén saén Begén i kémukume, éndob Begey i Abaye Tulus séménugu Begén. 17 Ménsulat dob kitab gome, amuk ségilév i uret i ruwowe gétéw, giton toow i urete. 18 Ruwo gey gétéw muret fantag bé Begéne. Begén brab Abaye séménugu Begén.”

19 Tidéw béno, fénénginsaa roy Jesuse maro, “Hon i gonoy Abay me de?”

Séménumbul i Jesuse mano, “Enda gétiga
kom Begén taloo no Abay guwe. Amuk
gétiga kom Begén, gétiga kom soy Abay
guwe.” 20 Bénréh Jesusey ni bé kétoro ne
dob lawi i Tuluse gédét dob fégono ruwe
limus. Endob énda i ségétéw kéménéfo de
non énda séna gumah i gaiwe fénémili i
Tuluse.
21 Ménbéréh man i Jesuse dob berowe
mano, “Tagaké kun begom, atin sélédé kom
Begén. Endob méléhu gom énda émfésagad
i de sala gom, brab énda géangéy gom dob
ayo kuwe.”
22 Been i niy funay de odoroy de Judio
ménséfénginsa maro, “Aw fétoyo moso? Aw
been i nan i funa nuwe ménbéréh mano,
‘Enda géangéy gom dob ayo kuwe?’ ”
23 Atin ménbéréh man i Jesuse mano, “I
begome, tidéw gom fantad, éndob i Begéne
tidéwu rotor. I begome, tidéw gom dob
duniyae, éndob i Begéne tidéwu dob lawayo.
24 Komon bénréh gu begom buluk méléhu
gom moso, énda émfésagadan i de sala
gom. Toow, amuk énda munur gom de ké
Begéney Beene bénréh gu, énda émfésagadan
i de sala gom.”
25 Atin ménénginsa ro maro, “Ati mélaw i
Beeme ni?”
Séménumbul i Jesuse mano, “Tidéw bé
féganaye de séna bé kétoro guwe, nuret gun
begom ké ati Begéne. 26 Atin médoo sénay
de béréhé ku fantag bé de rénigo gom do
tete funa kom mékukum. Toow i bénréh
i séménugue Begén, komon ureté ku dob
de étéw i énggélingoo kuwe saén tidéw dob
Beene.”
27 Endob i de étéw diyo, énda énggésobuto
ro de ké ureté noy fantage bé Abaye Tu-
lus. 28 Mélaw ménbéréh i Jesuse mano,
“Buluk tunggulé komén Begén, sani Nga
i Kéilawane, béno na gétiga kom Begéney
Beene bénréh gu. Atin gétiga kom so bé
énda i rigoné ku ké tidéw saén dob Begéne,
éndob béréhé ku saén i ténoro i Abaye Begén.
29 Brab dumo guy séménugue Begén. Enda
ténagakén Begén non démoyun rigoné kuy
késuwata nuwe.”
30 Atin médooy de étéw énggégélingo bé
de ni, ménunur ro dob Beene. 31 Mélaw
bénréh Jesuse dob de Judio ménunur de
mano, “Amuk modor gom bé ténoro guwe,
begom i de tintu kuyug gu, 32 atin gétiga
kom i toowe kétoro, atin i toowe kétoro i
témangéye begom.”
33 Sénumbulo ro maro, “I begeye ni do séfu
Abraham gey brab énda ménrifén gey, atin
sede mélaw ké béréhé mo fétangéy gey?”
34 Séménumbul i Jesuse mano, “Béréhé ku
begom i toowe, i kéluhanay étéwe rémigo tete
maak rifév salae. 35 I riféne, fakay dédélén
tidéw dob lawie. Endob i nga i gefee
lawi, gébati dob nan lawi taman sa taman.
36 Mélaw amuk Nga i Tulusey témangéye be-
gom, tintu gom békénén rifén. 37 Gétiga ku
do onok Abraham gom. Endob méuyot gom
méméléhu Begén, non énda tayakufé kom
i kétoro guwe. 38 Béréhé kuy ati fénggitoy
Abay guwe Begén, éndob rigoné kom mon
i énggélingoo kome dob kagome abay.”
39 Séménumbul ro maro, “Abraham i kag-
eye katufuan.”
Atin bénréh Jesuse bero mano, “Amuk do
tintu onok Abraham gom damén, rigoné
kom soy loo bé rénigo Abrahame. 40 Bénréh
gu begom i toowe énggélingoo ku tidéw
dob Tuluse, éndob méuyot gom Begén
méméléhu. Endob békén loo bé nan i rénigo
Abrahame. 41 Rigoné kom i ségiléwe bé
rénigoy abay gome.”
Endob ménkérit i de Judio maro, “Békén
gey nga dob liyuwe, Tulus saén i Abay
geye.”
42 Atin bénréh Jesuse bero mano, “Amuk
toow fo Abay gom i Tuluse, méimu gom
damén Begén, non tidéwu dob Tuluse.
Enda ménangéyu dini dob kagéne aturan,
éndob Tulusey séménugue Begén. 43 Sedek
énda gésobuto kom i béréhé kuwe ni? Non
mika gom keeyén munur bé toroé kuwe.
44 Satanas i abay gome atin rigoné kom
i kétayay Satanase. Méméléhu étéw tidéw
féganay brab tugién non énda i toow dob
beene. Atin amuk témugi, rigoné no
say adat ne non beeney bebe i kéluhanay
tugiéne. 45 Endob toow i kagéne kébéréh,
mélaw énda unuro kom Begén. 46 Ati
géféténgténge de begom ké wén i sala gu?
Enda. Atin amuk toow i béréhé kuwe,
sedek énda munur gom Begén? 47 I tidéwe
dob Tuluse fégélingoé noy kébéréh i Tuluse.

Endob békén gom tidéw dob Tuluse, mélaw énda fégélingoé kom i kébéréh i Tuluse."
48 Tidéw béno, fénénginsaay de Judio
maro, "Aw békén ba toow i bénréh geye
ségétéw go tidéw Samaria brab sénaitanan
go?"
49 Séménumbul i Jesuse mano, "Békénu
sénaitanan. I toowe, basana kuy Abay guwe
éndob énda basana kom Begén. 50 Enda
fébantug-bantugu, éndob i Tuluse kétaya no
ké basananu, atin Been i gétigane bé ati
fatute. 51 Béréhé ku begom i toowe, i de
modor bé kétoro guwe, énda méléhu ro."
52 Atin ménbéréh i de Judio maro,
"Béleewe ni gétiga keyén sénaitanan go. I
Abrahame ménléhu, brab do sénarigoy
Tuluse muret bé kébéréh ne, ménléhu ro
so. Endob bénréhém i modore bé kétoro me
énda méléhuén. 53 Aw toow go na fo gérotor
bé Abrahame katufua key? Ménléhu i
Abrahame brab de sénarigoy Tuluse so. Ati
kéfégitung me bé Beeme?"
54 Séménumbul i Jesuse mano, "Amuk
bantugé kuy lowoh guwe so, énda i lanték
i bantuga kuwe. Endob i Abay guwe Tulus,
Been i mirayane Begén bantugan. Béréhé
kom féngadafé kom i Tuluse. 55 Endob énda
gélolo gom de. Endob i Begéne, gélolo gu.
Amuk béréhé ku énda gélolo gu de, waléyu
témugi ségilém bé begome. Endob i toowe,
gélolo guy Beene, brab modoru bé kébéréh
ne. 56 I katufua kome Abraham moror de
bé kégito nuwe bé kégumah guwe. Enggito
no, komon moror béni."
57 Sabaf bé ni, ménbéréh i de Judio maro,
"Enda séna ménlimo go folo gébélintuwa,
éndob bénréhém bé énggito mon i Abra-
hame?"
58 Séménumbul i Jesuse mano, "Béréhé ku
begom i toowe, énda séna ménumah i Abra-
hame de, i Begéne ménwénén."
59 Sonom béno, ménémurut ro batéw
inok ibéré ro dob Jesuse damén taman
méléhu, éndob ménrékunéy i Jesuse brab
méntékédan dob lawi i Tuluse.

9

Nuwa Jesusey langaféne

1 Atin amun ménagéw i Jesuse, énggito
noy ségétéwe lagéy langafén tidéw fanay
kéumahén. 2 Atin i de kuyug Jesus
ménénginsa ro maro, "Maistéro, ati funa
nuwe ménumah langafén? Non bé sala ne
loo ké sala i de lukésén?"
3 Atin séménumbul i Jesuse mano, "Békén
sabaf bé sala ne taloo no sala i de lukésén.
Endob i funa nuwe langafén inok giton i
barakat i Tuluse mérigo dob beene. 4 Fatut
rigoné tom i fégalbék i Tuluse séménugu
Begén, lokut fuweh séna. Gégumah i
kélungonone, bé béno éndaén i ségétéw
gégalbék. 5 Amun diniwu dob duniyae,
maak géfékaya non Begén i Soloe réméndaw
dob kéilawane."
6 Amun énggilid i Jesuse émbéréh,
déménura dob fantade brab fénlémbuwekén
i sébuwane bé dura ne. Tidéw béno,
dénuletén dob de motoy ni lagéy langafén.
7 Atin ménbéréh i Jesuse mano, "Ay go
dob kérigéwe féndawét Siloam, brab furauf
go diyo." (I atag i Siloame "sénugu".)
Mélaw ménagéw i langafén ne ni brab rénigo
noy férigowe de. Atin amun ménséfule,
énggégitonén.
8 Tidéw béno, i de dumo ro ségédét
lawi brab de étéw énggégito de mongot
limus, ménséfénginsa ro maro, "Aw békén
ba beeney étéwe déménoyun mésar mongot
limus?"
9 Atin séménumbul i de dumo de maro,
"Been bay nan." Endob bang i de dumo de,
"Békén been i nan, ségilém ro sa keey falas."
Tidéw béno, i ni lagéy ménbéréh mano,
"Begén bay no étéw langafén bé gétaho."
10 Atin ménénginsa ro maro, "Sedek
énggégito gon béleewe?"
11 Atin séménumbul i ni lagéy mano,
"I lagéye féndawét Jesus, fénlémbuwekén
i sébuwane atin dénuletén dob de moto
gu. Atin sénuguén begén mangéy mérauf
dob Siloam. Tidéw béno, ménagéwu brab
ménuraufu, atin sonom béno énggégitowun."
12 Atin ménénginsa ro maro, "Hon i gonoy
nan de lagéy béleewe ni?"
Endob séménumbul mano, "Enda gétiga
ku de."
13 Tidéw béno, nuwit roy ni lagéy
éndaén langafén mangéy dob de Fariseo.
14 Gai kétérén i kéfélémbuwek Jesuse bé
sébuwane brab kéuwa ne bé motoy ni lagéy.
15 Fénénginsaay de Fariseo ké ati kéfingé-
fingé i kégégito nuwe. Atin séménumbul i

ni lagéy mano, “I Jesuse, fénlémbuwekén i sébuwane brab dénuletén dob de moto gu. Tidéw béno ménuraufu, atin sonom béno énggégitowu.”

16 Tidéw béno, i de dumo do Fariseo ménbéréh ro maro, “I Jesuse békén tidéw dob Tuluse non énda modorén bé ménbéréhe dob kitabé bé énda fakay i gémalbéke ké gai kétérén.” Endob i de dumo de ménbéréh ro maro, “Amuk i Jesuse ségétéw ménsala, énda fo gérigo no bé mékégaife.” Mélaw énda géséodor i de antaf fédéw ro.

17 Mélaw ménénginsa man i de Fariseo dob lagéye ni maro, “Ati karang me bé Jesuse ni étéw, non énggéféadi-adino no kun i de moto mo?”

Atin séménumbul i ni lagéy mano, “Beeney sarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne.”

18 Endob i de odoroy de Judio énda fo munur ro de ké langafén i ni lagéy tidéw bé do gétah, mélaw féntawag roy de lukésén.
19 Atin fénénginsaa ro bero maro, “Aw nga gom i ni? Aw langafén ba tidéw fanay kéumahén? Sedek énggégitonén béleewe ni?”

20 Séménumbul i de lukésén maro, “Gétiga key beeney nga geye brab langafén tidéw fanay kéumahén. 21 Endob énda énggétiga key de ké ati kéfingé-fingé i kégégito nuwe béleewe, taloo no ati ménuwae de. Endob fénginsaa kom i beene, non métuwanén san brab been i sémumbulone begom.” 22 Ménbéréh i boh ne brab idéng ne loo bé ni non mégilak ro bé de odoroy de Judio. Non sénfagayunoy de odoron éndaén féahurén dob de lawi féngadafan i étéwe ké béréhé noy Jesusey Kristowe tidéw dob Tuluse. 23 Been i niy funay boh i ni lagéy brab idéng ne séménumbul maro, “Métuwanén i nga geye, been i fénginsaa kome.”

24 Mélaw i de Fariseo féntawag ron man i lagéye ni éndaén langaféno brab ménbéréh ro maro, “Béréhém i toowe dob adafay Tuluse. Gétiga key i Jesuse ni ségétéw ménsala.”

25 Mélaw séménumbul mano, “Enda gétiga ku de ké i Jesuse wén i salaén loo ké énda. Ni saén i kagéne gétigan, bé gétaho langafénu éndob béleewe énggégitowun.”

26 Fénénginsaa ron man maro, “Ati rénigo nuwe dob beeme? Ati kéfingé-fingé i kéféadi-adi nuwe bé de moto mo?”

27 Séménumbul mano, “Bénréh gun begom, éndob énda fo fégélingoé kom de. Sede méuyot gom de man mégélingo ségule? Aw méuyot gom de ké waléy gom do kuyugén so?”

28 Tidéw béno, fénéngiras ro, brab bénrého ro maro, “Beem say kuyugén. Endob i begeye kuyug Moises gey. 29 Gétiga key ménsébéréh i Tuluse bé Moisese bé do gétah. Endob i ni étéw, énda gétiga key de ké hon i kétidéw ne de.”

30 Séménumbul i ni lagéy mano, “Toow fo mékégaif i nan. Enda gétiga kom wayoy tidéwo nuwe de, éndob fén-adi-adi noy de moto gu. 31 Gétiga tom i Tuluse, énda fégélingoé noy de ménsala. Endob fégélingoé noy de étéw méngintulus, rémigo bé kétaya nuwe. 32 Tidéw féganay kélimbag bé duniyae ni énda sénay ségétéw géféadi-adi ségétéw langafén tidéw fanay kéumahén inok waléy gégito. 33 Mélaw i Jesuse, amuk békén tidéw dob Tuluse, énda gérigono no de.”

34 Tidéw béno, ménkérit ro brab séménumbul ro maro, “I beeme fénggénga go toow fo ménsala, sedek beeme nay témoroe begey?” Tidéw béno éndaén, fénrahur ro de dob lawie féngadafan.

35 Amun énggélingoo Jesusey kénrigo ruwe bé ni lagéy, ménangéy dob beene. Amun énggito no, ménsébéréh i Jesuse de mano, “Aw munur go bé Nga i Kéilawane?”

36 Séménumbul i ni lagéy mano, “Maistéro, béréhém begén ké ati no étéw inok géunuru de.”

37 Séménumbul i Jesuse mano, “Enggito mon, non Been i Begéne sébéréh beem.”

38 Tidéw béno, ménbéréh i ni lagéy mano, “Kadnan, munuru Beem.” Atin fénéngadafén i Jesuse.

39 Atin ménbéréh i Jesuse mano, “Kékukum i funa kuwe ménangéy dob duniyae ni. I Begéne maak solo i de maak langafén inok waléy ro gégito amuk munur ro Begén. Atin i de gégito, sani de gétigan étéw, waléy ro maak langafén amuk énda munur ro Begén.”

40 Wén i de Fariseo énggégélingo bé kébéréh Jesuse, atin ménénginsa ro maro,
“Sede? Aw do langafén gey so?”
41 Séménumbul i Jesuse mano, “Amuk
maak do langafén gom, énda damén i sala
gom, éndob béleewe ni makom ké do gégito
gomén, non makom ké toow gomén gétigan.
Been i nan i funa nuwe i de sala gom énda
mékédano.”

10

I binuwayae fantag bé témalimae bé de bili-bili

1 I Jesuse, ménuret sébaan binuwaya
mano, “Béréhé ku begom i toowe, i
étéwe mahur dob rugéy de bili-bili énda
mangéyén bé béngawane atin mangéy
man bé de ségiyo agéwon, i nan étéw
ménakaw brab tulisan. 2 Endob i étéwe
mahur mangéy bé béngaway rugéy de bili-
bili, beeney témalimae bé de bili-bili. 3 I
mantaye dob fintue ungkaé noy béngaway
rugéne inok géahur i témalimae bé de bili-
bili. Brab i de bili-bili gélolo roy béréh ne.
Brab tawagé noy de kaan do bili-bili bé
de dawét ro. Tidéw béno, fanangguwité
no bero mésut tidéw dob rugéne mangéy
dob de fétabtaban. 4 Atin amuk mésut ro,
métah bero brab i de bili-bili furay ro de
non gélolo roy béréh ne. 5 Enda furay ro bé
ségiyowe étéw, yamula féraréyo ro non énda
gélolo roy béréh ne.” 6 Bénréh Jesuse beroy
ni binuwaya éndob énda fo énggésobuto ro
de.
7 Mélaw i Jesuse ménbéréh man mano,
“Béréhé ku begom i toowe, Begéney maake
béngawan ahuroy de bili-bili. 8 I de
énggéétah Begén do tugién témoro, beroy
maake do ménakaw brab do tulisan. Endob
i de kagén do étéw, beroy maake bili-bili,
énda fo fénggélingo ro bero. 9 Begéney
béngawane. I kéluhanay mahure dob Begéne,
méfukas ro dob de sala ro. Ségiléw ro
bé de bili-bili, mahur ro brab mésut ro
atin géagéw ro dob fiyowe tabtabén non
talimaé ku bero. 10 I tulisane, sani tugiéne
témoro mangéy sa dini inok ménakaw brab
méméléhu brab méminasa. Endob i funa
kuwe ménangéy dini inok iray gu dob de
kéilawan i umule énda i kulang de taman sa
taman.
11 “Begéney fiyowe témalima bé de bili-
bili, non iray guy férénawa guwe inok
méfukas i de kuyug gu. 12 I ségétéwe étéw
témalima bé de bili-bili sukayan saén, békén
been i gefee de, méraréy ké gégito itu-talun.
Tidéw béno, i itu-talune rambaé noy de bili-
bili brab béragaré no bero. 13 I ni étéw
sukayan saén tagaké noy de bili-bili non
békén kaan brab énda fo méimuén bero.
14 Endob Begéney maake fiyo témalima bé
de bili-bili. Gélolo guy de kuyug gu, brab i
de kuyug gu gélolo ro Begén, 15 ségiléw bé
kégélolo guwe bé Abay guwe Tulus brab
kégélolo nuwe Begén. Atin i Begéne iray
guy férénawa guwe inok méfukas i de kuyug
gu dob de sala ro. 16 Wén i de ségiyo do
bili-bili gu békén tidéw dob ni rugén. Fatut
fanangguwité ku so bero brab fégélingoé
roy béréh guwe. Mélaw i de kéluhanay de
étéw gu, waléy sébaan i rugé ruwe brab
ségétéw i témalimae de.
17 “I funay Abay guwe méimu Begén, non
énda gulaané kuy férénawa guwe. Endob
amuk méléhuu, méuyagu man. 18 Atin énda
i géafas bé férénawa guwe tidéw dob Begéne,
éndob kétaya ku fo iray gu. Wén i kuwagib
gu de miray brab wén soy kuwagib gu de
médot man ségule. Been i niy sénugu i Abay
guwe Begén rigoné ku.”
19 Amun énggélingooy de Judio man i
kébéréh Jesuse, énda man énggéséodor i
de antaf fédéw ro. 20 Médooy de étéw,
ménbéréh ro maro, “Bunég i ni étéw brab
rénahuko saitan. Kagom fégélingoén de.”
21 Endob i de dumo de ménbéréh ro
maro, “Enda gébéréh loo bé nan i étéwe
rénahuko saitan. Atin énda gaganéy
ségétéwe sénaitanan i émféadi-adiwe bé de
motoy langafène inok waléy gégito.”

22 Tidéw béno, énggumah i gaiwe kan-
dulioy de Judioy kéfégétédém ruwe bé
kéfélinise bé lawi i Tuluse. Bé béno, gai
mélégéney. 23 Atin i Jesuse diyo dob lawi
i Tuluse séagéw-agéw dob agéwone wén i
atéfén, féndawét bé dawét i méntélatae datu
Solomon. 24 Atin i de Judio ménsélimud
ro dob Jesuse brab ménénginsa ro maro,
“Taman kédiron nay kéféongot-ongot me
begey? Amuk Beemey Kristowe, san i

fénémili i Tuluse mégulew, béréhém begey i mékéntaye."

25 Séménumbul i Jesuse mano, "Bénréh
gun begom éndob énda munur gom de. I de
mékégaif galbék fénrigoy Abay guwe Tulus
Begén, been i da nan i émfégétigane begom
fantag bé Begéne. 26 Endob énda munur
gom de non békén gom do bili-bili gu. 27 I
kagéne do bili-bili fégélingoé roy kébéréh
guwe brab gélolo gu bero, atin furay ro
Begén. 28 Iraya ku bero umul magufusa,
brab énda méléhu ro. Atin énda i géafas bero
tidéw dob Begéne. 29 I Abay guwe Tulus
toow na fo gérotor bé kéluhanane. Been i
méniraye bero dob Begéne. Atin énda i géafas
bé de bili-bili gu tidéw dob Tuluse. 30 I
Begéne brab Abay guwe Tulus, sébaan gey
saén."

31 Tidéw béno, i de Judio ménurut ro batéw
man inok ibéro ro batéw i Jesuse féléhué ro
damén. 32 Endob ménbéréh i Jesuse mano,
"Médoonén i fiyowe galbék fénrigoy Abay
guwe Tulus Begén dob téngaanga kome. Ati
isuwe bé de ni funa kom Begén méméléhu?"

33 Séménumbul i de Judio maro, "Békén bé
de fiyo galbék i funa keye Beem méméléhu,
éndob sabaf mékémurka dob Tulusoy nan
béréhé mo. I Beeme ségétéw go saén
kéilawan, sedek béréhé mo Tulus go?"

34 Tidéw béno, séménumbul i Jesuse mano,
"Endob wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse
dob Kitab gome mano, 'Do tulus gom.'
" 35 Féntaus Jesusey kébéréh ne mano,
"Enggétiga tom, i Ménsulate Kébéréh i Tu-
luse toow fo toow taman sa taman. Mélaw
ténawag i Tuluse do tulus i de katufua tom
niraya no bé kébéréh ne. 36 Atin Begéney
fénémili i Abaye brab sénuguén mangéy dini
dob duniyae. Mélaw sedek béréhé kom
mékémurka i bénréh guwe bé Begéney Nga
i Tuluse. 37 Amuk énda rigoné kuy fégalbék
i Abay guwe Begén, kagom munur Begén.
38 Endob amuk rigoné ku, fatut unur gom
bé de génalbék gu, fiyon fo ké énda munur
gom bé kébéréh guwe, inok gétiga kom brab
gésobuto kom i Abaye dini dob Begéne, atin
i Begéne diyou dob Abaye."

39 Amun énggélingoo roy ni kébéréh Je-
suse, ténulama ro man i kéméfoe de, éndob
énggéséliyah brab ménsut.

40 Atin ménséfule i Jesuse mifar dob
wayége Jordan dob gono Juane mautis bé
gétahe de. Atin diyo ménbati. 41 Atin
médooy étéwe ménangéy dob Beene. Atin
ménsébéréh-béréh ro maro, "Fiyon fo ké i
Juane énda i do rénigo no mékégaif, éndob
toow i kéluhanay bénréh ne fantag bé Jesuse
ni." 42 Atin diyo médooy ménunure bé Je-
suse.

11

Ténébule Jesusey Lasarowe

1 Wén i ségétéwe lagéy déméruun, i dawét
ne Lasaro, diyo bati dob Betania. I Mariahe
brab Martahe do tuwaréyén libun bati ro
so dob no ingéd. 2 Been i niy Mariahe
léménuka bé fégéféamute dob de sékéy i Kad-
nane Jesus brab kénayasén bé buk ne. Atin
i Lasarowe lagéyén déméruun. 3 Mélaw i de
libuno ménféuwit ro kébéréh mangéy dob
Jesuse maro, "Kadnan, i toowe fo kégédawa
mo dumo mo séloyuk, déméruun."

4 Amun énggélingoo Jesusey ni, ménbéréh
mano, "Enda méléhu i Lasarowe bé nan
déruun. Ménrigoy ni inok médayéw i Tuluse,
atin tidéw so dob ni médayéw soy Begéne
sani Nga i Tuluse."

5 Toow fo méimu i Jesuse bé de ni
sétuwaréy ro Martah, Maria, brab Lasaro.
6 Endob fiyon fo ké énggélingoo Jesuse
déméruun i Lasarowe, énda na ménagéwén
tidéw dob gono nuwe bati taman énda
féntibusén nay ruwowe gétérésangan.
7 Tidéw béno, ménbéréh dob de kuyugén
mano, "Séfule tom mangéy Judea."

8 Endob bang i de kuyugén, "Maistéro,
békén ba énda séna ménrugay i kétulamay de
Judio diyo Beem méméléhu? Mélaw énda
fatutén séfule gon man mangéy diyo."

9 Séménumbul i Jesuse mano, "Aw békén
ba folo bra ruwo géuras i ségéfuwehe?
Atin énda gébangkud i étéwe magéw ké
fuweh non gito noy géfékayae dob duniyae.
10 Endob i étéwe magéw ké kélungonon
gébangkud non délémon." 11 Nuret Je-
susey binuwayae ni inok fégétiga no bé
de kuyugén bé énda gésug-sugén diyo dob
Judea non énda séna fénggilidén i galbék ne.
Amun énggilid Jesuse bénréh i ni, rénéfaa

no mano, “I Lasarowe dumo tom séloyuk, fidong. Mangéyu diyo inok ulégé ku.”
12 Atin i de kuyugén ménbéréh ro maro,
“Amuk fidong, waléy adi-adi.”
13 Endob i atag i bénréh Jesuse, ménléhu
i Lasarowe, éndob énda énggésobutoy de
kuyugén de. Marok tintu fidong. 14 Mélaw
bénréh Jesuse fénkéntayén dob berowe
mano, “Ménléhuén i Lasarowe. 15 Endob
sabaf bé begome, mororu non énda diyou.
Non wén i rigoné kuwe funa kom munur
Begén. Enggomén, magéw tomén.”
16 Atin ménbéréh i Tomase (féndawét
so “Séfing”) dob de dumo no kuyugén
mano, “Modor tom de inok méléhu tom so
séréngan bé Jesuse.”
17 Amun énggégumah ro diyo, énggélingoo
Jesuse bé ménfotén gétérésangan i kélébéng
ruwe bé Lasarowe. 18 I ingéde Beta-
nia, gédét saén dob Jerusalem, téléw
gékilomitroy kérayu ne. 19 Atin médooy de
Judio ménangéy diyo inok féfiyoné roy de
fédéw ro Martah brab Maria bé kéléhu i
lagéy ruwe.
20 Amun énggélingoo Martahe gédét
gumah i Jesuse, ménagéw bénalakén, éndob
i Mariahe ménféled dob lawie. 21 Atin
ménbéréh i Martahe dob Jesuse mano,
“Kadnan, amuk dini go, énda damén
ménléhu i lagéy guwe. 22 Endob gétiga ku
fiyon fo ké béleewe ni, iray i Tuluse Beem i
ati ongoté muwe de.”
23 Atin ménbéréh i Jesuse mano, “Tébule i
lagéy me.”
24 Atin bang Martahe, “Gétiga ku tébule
moso beroy kéluhanay de étéw dob tamfa-
day de gai.”
25 Séménumbul i Jesuse mano, “Begéney
témbulee brab miraye umul. I étéwe munur
Begén, fiyon fo ké méléhu, méuyag so.
26 Atin i méuyage étéw munur Begén, éndaén
méléhuén. Munur go bé ni?”
27 Atin séménumbul i Martahe mano,
“Hoo Kadnan, mununu Beemey Kristowe,
sani nongot-nongot geye Nga i Tuluse
ménangéy dob duniyae ni.”
28 Amun énggilid Martahe bénréh i
ni, ménséfule mangéy dob Mariahe
dumo no brab ménséguraw mano, “Eng-
gumah i Maistérowe brab féntawagén
beem.” 29 Amun énggélingoo Mariahey
ni, ménagayas témindég brab ménagéw
bénalakén i Jesuse. 30 (I Jesuse énda séna
énggumahén dob ingéde, diyo séna dob
gonoy bénalaka Martahe de.) 31 Atin i
de Judio diyo ro dob lawie émféfiyo bé
fédéw Mariahe, amun énggito roy Mari-
ahe ménagayas témindég brab ménagéw,
ménfuray ro de. Marok mangéy kémérew
dob lébénge.
32 Amun énggumah i Mariahe dob gono
Jesuse, méntélengkéb dob adafa nuwe brab
ménbéréh mano, “Kadnan, amuk dini go,
énda damén ménléhu i lagéy guwe.”
33 Amun énggito Jesusey Mariahe
kémérew brab de Judio ménodor de kémérew
ro so, ménuray i na Jesuse brab toow fo
méntete i fédéw ne. 34 Atin ménénginsa i
Jesuse mano, “Hon i gonoy lénébéngo kome
de?”
Séménumbul ro maro, “Kadnan, mangéy
tom diyo.”
35 Tidéw béno, kéménrew i Jesuse.
36 Mélaw ménsébéréh-béréh i de étéw maro,
“Téngténg gom, toow fo mégédaw i Jesuse
bé Lasarowe.”
37 Endob bang i de dumo de, “Enggéféadi-
adino noy de motoy langaféne. Sedek énda
énggéféadi-adino noy Lasarowe inok énda
damén ménléhuén?”
38 Atin amun énggégumah i Jesuse dob
lébénge, toow fo méntete i fédéw ne. I ni
lébéng takub, atin ténléb roy béngawa nuwe
bé dakéle batéw. 39 Tidéw béno, ménbéréh i
Jesuse mano, “Kéda kom i batéwa nan.”
Endob i Martahe, libuy ni ménléhu
ménbéréh mano, “Endob mahuén i
bangkay ne béleewe ni, non ménfotén
gétérésangan i kélébénge de.”
40 Atin ménbéréh man i Jesuse mano,
“Bénréh gun dob beeme, amuk munur go,
gito moy barakat i Tuluse.” 41 Mélaw kénda
roy batéwe dob béngaway lébénge. Atin i
Jesuse léménéngag brab ménbéréh mano,
“Abay, toow fo fésalamatu dob Beeme non
fénggélingoém Begén. 42 Atin gétiga ku
fégélingoé mo Begén sénga tékélid. En-
dob dasala kuy ni béleewe non bé de
étéw géliwét Begén inok munur ro Beem
i séménugue Begén.” 43 Amun énggilid
bénréhén i ni, ménbéréh toow fo métanug

mano, “Lasaro, sut go!” 44 Tidéw béno,
méntébule i Lasarowe brab ménsut. Atin
méntabéd i de kémérén brab de sékéyén
bé de safut fénggébaus bé lowoh ne, brab
méntéléb i rangih ne bé munsalawe. Atin
ménbéréh i Jesuse mano, “Kéda kom i de
fénggébaus de nan inok éndaén méfukétén.”
45 Médooy de Judio ménangéy témukaw
bé ro Mariahe, amun énggito roy rénigo
Jesuse, ménunur ro dob Beene. 46 Endob
i de dumo bero, ménangéy ro dob de
Fariseo brab nuret roy rénigo Jesuse.
47 Mélaw i de odoroy de fadi brab de
Fariseo, ménsélimud ro beroy de kéfédéway
de Judio. Atin ménbéréh ro maro, “Ati
rigoné tome? Non i Jesuse ni rémigo
médoo do mékégaif. 48 Amuk fédayaé tom
i ni rigoné no, kéluhanay étéwe munur
dob Beene. Tidéw béno, waléy datu i de
Judio atin mékérit i datu tome tidéw Roma.
Tidéw béno, mangéy diniy de sundaloy de
Romano inok binasané roy lawi i Tuluse
gono tom méngadaf, loo soy ingéd tome.”
49 Endob ménbéréh i Kayafase, sani
gérotore fadi bé no bélintuwa mano, “Enda
i lanték gom. 50 Aw énda ba gétiga kom
de, labi na fiyo ké ségétéw saén i méléhue
gémantinon bé kéluhanay Judiowe, inok énda
mébinasay ingéd tome?” 51 Bénréhén i ni
békén tidéw dob kaane saén kéfégitung.
Non beeney toowe gérotor fadi bé no
bélintuwa, mélaw sénarigoy Tuluse émbéréh
bé i Jesuse méléhu inok méuyag i de étéw
Judio. 52 Atin békén say de Judio, non i
funa Jesuse méléhu inok i kéluhanay de nga
i Tuluse, sani de munur dob Beene, fiyon
atiy gonone tidéwo ro, waléy ro sébaan.
53 Mélaw tidéw bé no gai, i de odoroy
de Judio fégitungé roy ati kéféléhu ruwe bé
Jesuse. 54 Mélaw éndaén féira-iray Jesuse dob
Judea ké magéw. Yamula ménangéy Efraim
gédét dob gonone énda i étéw de bati. Atin
diyo ménbati beroy de kuyugén.
55 Amun gédétén i kékanduli i de Ju-
dio féndawét “Témara”, médooy de étéw
tidéw dob de ségiyo-giyo gonon ménangéy
Jerusalem. Diyo ro rénigoy adate féndawét
“Félinis” inok géamung ro bé kandulie ni.
56 Atin sélédé roy Jesuse non énda énggito ro
de diyo. Atin ménséfénginsa ro dob lawi i
Tuluse maro, “Ati karang gome de, mangéy
keey diniy Jesuse bé ni kékanduli, loo ké
énda?” 57 Non i de odoroy de fadi brab de
Fariseo, bénréh ro dob de étéw buluk wén
i ségétéw gégito bé gono Jesuse, béréhé no
dob berowe inok gékéfoo ro.

12

1 Ném séden kélungonon taman bé gaiy
kékanduli ruwe féndawét “Témara”, i Jesuse
ménangéy Betania, sani ingéd Lasarowe,
i lagéye ténébuleén. 2 Diyo ténafay roy
kandulie fégébasa bé Jesuse. Bé no témégén,
i lala Martahe démuwot, ménsar i ro
Jesuse bero Lasaro. 3 Atin i Mariahe
éndotén i dakéle katiya ménféno fégéféamut
féndawét nardo, toow fo balilaga, atin
lénukaén dob de sékéy Jesus. Tidéw béno,
kénayasén bé buk ney de sékéy Jesus. Atin
ménlégéb i duwaléy lawie bé téréhung
i ni fégéféamut. 4 Endob i ségétéwe bé
de kuyugén féndawét Judas Iskariot, sani
ménfékéfoe de, ménbéréh mano, 5 “Sedek
séninggula saén i nan fégéféamut? Non
amuk fénbéléy damén i nan nor, wén i
médoo kurta gédotén de brab iray damén
dob de méskinan.” 6 Endob békén toow
i kéuray i na nuwe bé de méskinan.
Enggébérého noy no non i beene ségétéw
ménakaw. Beeney témimue bé kurta ruwe,
brab sénga tékélid médot de.

7 Endob séménumbul i Jesuse mano,
“Kago élénén i Mariahe. Atin fatut itongé
noy sama ne inok wén i fégéféamut bé
gaiwe kélébéng bé bangkay guwe. 8 I de
méskinan bati dob begome sénga tékélid.
Endob i Begéne, éndaén mérugayu bati dini
dob begome.”

9 Médooy de étéw énggélingoo ro diyo i
Jesuse dob Betania. Mélaw ménangéy ro
diyo. Békén say Jesusey funa ruwe mangéy
diyo, non ménangéy ro diyo inok gito ro soy
Lasarowe, sani lagéye ténébuleén. 10 Mélaw
i de odoroy de fadi bénantak fédéw roy
féléhué ro soy Lasarowe. 11 Non Lasarowey
funay médoowe Judio téménrén modor bé
kétoro i de odoro ro atin méngganay ro
munur bé Jesuse.

12 Bé gétunduge de fuweh, médooy de étéw do ménangéy dob Jerusalem inok
mamung bé ni kanduli féndawét Témara,
énggélingoo roy Jesuse mangéy Jerusalem.
13 Mélaw méndot ro do dau bongo brab
ménsut ro dob ingéde inok balaké roy Je-
suse. Ménbéréh ro métanug maro, “Dayéwé
tom i Tuluse! Féfiyonéy Tuluse damén i ni
gégumah tidéw dob Kadnane! Beeney datu
tome do Judio!”
14 Atin éndot Jesusey natiy kudae brab
kénudaa no. Mélaw méntuman i Ménsulate
Kébéréh i Tuluse mano, 15 “I begome do
étéw dob Jerusalem, kagom mégilak. Non
gégumah i datu gome kémuda dob natiwe.”
16 Enda fo énggésobutoy de kuyug Jesus i de
ni bé no gai. Endob amun déméniyat i Je-
suse, énggétédémo ro brab énggésobuto roy
Ménsulate Kébéréh i Tuluse, brab been i niy
rénigo ruwe dob Jesuse funan méntuman i
Ménsulate Kébéréh i Tuluse.
17 Bé béni, i de médoo do étéw énggégito bé
kétawag ne brab kétébule ne bé Lasarowe,
nuret ro dob de dumo roy fantage bé
rénigo Jesuse. 18 Been i niy funay médoowe
étéw ménalak bé Jesuse dob de agéwon non
énggélingoo roy rénigo nuwe ni mékégaif.
19 Mélaw ménsébéréh-béréh i de Fariseo
maro, “Endaén i fiyo rigoné tom, énténg
gom kéluhanay étéwe modor ro de.”
20 Atin diyo soy do étéw tidéw dob ingéde
Gris. Ménangéy ro so Jerusalem inok
géféngadafa ro bé no kékanduli. 21 Ménangéy
ro dob Filipihe (sani tidéwe Betsaida,
sébaan ingéd dob sakuf i Galileawe), brab
ménbéréh ro maro, “Maistéro, méuyot gey
géségito bé Jesuse.”
22 Tidéw béno, bénréh Filipihe bé An-
drese, brab ruwo ro ménangéy dob Jesuse
brab bénréh ro dob Beeney kéuyotoy de
étéw. 23 Atin ménbéréh i Jesuse mano,
“Enggumahén i gaiwe toow fo médayéw i
Nga i Kéilawane, sani Begéne. 24 Béréhé
ku begom i toowe, amuk i bénee énda
mélébéngén dob fantade, énda mégonokén.
Endob amuk ménlébéng, mégonok médoo.
Ségiléw bé Begéne, non amuk méléhuu,
médooy gégédote bé mantuwe umul. 25 I
aruméne étéw sani toowe fo gémulaan bé
férénawa nuwe, méléhu. Endob i étéwe
énda gulaané noy férénawa nuwe dob ni
duniya, gédoté noy mantuwe umul magu-
fusa. 26 Atiy méuyote gémalbékon Begén
fatut modor Begén, inok fiyon fo ké ati ayo
kuwe, diyo soy sugu-sugué kuwe. Atin
fébantug i Abay guwey étéwe gémalbékon
Begén.
27 “Toow fo tete i fédéw guwe béleewe ni.
Ati fatute béréhé ku? Enda mon gébérého
ku de ké maku, ‘Abay, kago fédayaén mérigo
séko dob Begéne.’ Non been i niy funa
kuwe ménangéy dini inok géagéwo kuy ni
kérasay.” 28 Tidéw béno, déménasal i Jesuse
mano, “Abay, fégito moy barakat me.”
Tidéw béno, wén i émbéréhe tidéw dob
lawayo mano, “Fénggito gun i barakat guwe
atin fégito gu man ségule.”
29 Atin amun énggélingooy de ménsélimud
do étéw diyo i ni, i de dumo de marok
léte, atin i de dumo de marok télakiy no
ménsébéréh bé Jesuse.
30 Endob bénréh Jesuse mano, “I funay
Tuluse ménbéréh békén inok gélingoo ku,
yamula inok gélingoo kom so. 31 Béleewey
gaiwe féganayéy Tulusey kékukum ne bé
de tete étéw. Atin fétékédanén i datu i ni
duniya, sani Satanase. 32 Atin i Begéne,
amuk métunggulu, féfégédété kuy kéluhanay
étéwe dob Begéne.” 33 (Bénréh Jesusey ni
inok fégétiga no beroy fégéléhu ne, tung-
gulén dob kruse.)
34 Atin ménbéréh i de étéw ménlimud
maro, “Ménbéréh dob Ménsulate Kébéréh
i Tuluse i Kristowe kun méuyag taman
sa taman. Mélaw sedek bénréhém i Nga
i Kéilawane fatut tunggulén? Ati ni Nga
Kéilawan?”
35 Mélaw bénréh Jesuse bero mano, “I
Begéne maak solo. Atin éndaén mérugay
i kébati guwe dob begome. Fétuntay gom
béleewe non diniwu séna inok gétiga kom
i fiyowe agéwon. Endob amuk délémonén,
éndaén gito gom i agéwone. 36 Mélaw amun
diniwu séna, unur gom Begén inok waléy
gom so do solo miring Begén.”
Amun énggilid i Jesuse ménbéréh,
méntékédan brab éndaén méntéfégito no bé
de étéw. 37 Fiyon fo ké énggito roy de médoo
rénigo Jesuse do mékégaif, énda so munur ro
de. 38 Dob ni méntuman i Ménsulate Kébéréh
i Tuluse, sénulat Isaiase sani méntélatae

sénarigoy Tuluse muret mano, “Kadnan,
énda i munur bé uret geye, atin énda i
énggétigan bé fénggitono muwe bé barakat
me.”
39-40 Atin sénulat Isaiase so mano, “I
Tuluse, fénwaléyén bero langafén brab
féntégasén i de fédéw ro, inok énda gégito
ro brab inok énda gésobut ro brab énda
gésénule ro brab munur dob Tuluse inok
tabanga no bero.” Atin been i funa ruwe
énda géunur ro.
41 Bénréh Isaiasey ni non bé gétahe de
énggito noy kébarakata Jesuse brab bénréhén
i fantage bé Beene.
42 Fiyon fo ké loo bé ni, médooy de odoroy
de Judio ménunur bé Jesuse. Endob énda
fénayag ro de non mégilak ro bé de Fariseo
fétékédané ro dob lawie féngadafan inok
éndaén géféngadaf ro diyo. 43 Énda fénayag
roy kéunur ruwe bé Jesuse non toow na
fo méuyot ro bé kédayéw i kéilawane bé
kédayéw i Tuluse.
44 Tidéw béno, méntanug i kébéréh Jesuse
mano, “I étéwe munur dob Begéne, énda
saén munurén dob Begéne, éndob munur so
bé Tuluse séménugu Begén. 45 Atin i étéwe
énggégito Begén, énggito no soy séménugue
Begén. 46 Begéney maake solo. Ménangéyu
dini dob duniyae inok réméndawu dob de
étéw. Mélaw i de munur dob Begéne,
éndaén bati ro dob délémone. 47 Atin i
étéwe énggégélingo bé kétoro guwe éndob
énda munurén de, békén Begén i kémukume
de, non énda ménangéyu dini inok kukumé
kuy de kéilawan, yamula fukasé ku bero
dob de sala ro. 48 I étéwe mika Begén brab
énda munurén bé kagéne kétoro, mékukum
dob tamfaday de gai. Atin i kémukume de,
been i kétoro guwe. 49 Non i kagéne kétoro
békén tidéw dob Begéne, éndob tidéw dob
Abay guwe Tulus séménugu Begén. Been
i ménfébéréhe Begén. 50 Atin gétiga ku, i
sugu ne miray bé umule magufusa. Mélaw
béréhé ku begom i sénugu i Abay guwe.”

13

Nurah Jesusey de sékéy i de kuyugén

1 Bé béno, ségékélungonon séden atin
kémanduli i de Judio féndawét “Témara”. Atin
énggétiga Jesuse, gédétén i gaiwe tagaké noy
duniyae ni atin séfule mangéy dob Abay
ne. Toow fo ménimu bé de kuyugén dob
duniyae ni, atin fénténgténgén i kédakél i
kégédaw ne bero.
2 Ménama i Jesuse beroy de kuyugén.
Atin i Satanase, bé gétahe de fénémanduo
noy Judas Iskariote sani nga Simon Iskariote inok fékéfoén i Jesuse. 3 Atin i Jesuse énggétiga noy Abay ne sénarigén dob
Beeney kéluhanane. Atin énggétiga noy
Beene tidéw dob Tuluse atin séfule mangéy
dob Tuluse. 4 Mélaw amun ménsar ro
séna dob sékuloy ahayane, téménindég i Jesuse brab kénda noy kégal ne brab nikétén
i tuwaliyawe dob owok ne. 5 Tidéw
béno, rénigono no wayég i félangganahe atin
nurahén i de sékéy i de kuyugén, brab
ténrafo no bé tuwaliyawe nikétén dob owok
ne. 6 Amun fégédét i Jesuse dob Simon Pedrowe, ménbéréh i Pedrowe mano,
“Kadnan, aw Beem i murahe bé de sékéy
gu?”

7 Séménumbul i Jesuse mano, “Enda
gésobuto kom i atag i ni rigoné ku béleewe
ni, éndob gésobuto kom so moso.”
8 “Kago”, bang Pedro. “Enda fo méuyotu
de ké Beem i murahe bé de sékéy gu.”
Endob séménumbul i Jesuse mano,
“Amuk énda géuraha ku begom, békén gom
do toow kuyug gu.”
9 Mélaw bang Pedrowe, “Kadnan, békén
say de sékéy gu, éndob urahém soy de kémér
gu brab ulév guwe de so.”
10 Endob ménbéréh i Jesuse mano, “I
étéwe énggilidén méndiyoh, kailangan urahé
no say de sékéyén, non limfiyonén i lowoh
ne. Atin limfiyo gomén saliyu bé ségétéwe
énda limfiyo no.” 11 Bénréh Jesusey ni non
gétiga no wén i ségétéwe bero émfékéfo de.
Been i niy funa nuwe ménbéréh mano,
“Enda kéluhana kom limfiyo.”
12 Atin amun énggilidén nurah Jesusey
de sékéy i de kuyugén, kéménégal brab
ménsar man dob amaane. Tidéw béno,
ménénginsa mano, “Aw énggésobuto kom
i rénigo guwe dob begome? 13 Fédawété
kom Begén ‘Maistéro’ brab ‘Kadnan’, atin
toow fo fatut i nan non Begéney Kadnane.
14 Mélaw i Begéne, sani Kadna kome brab

Maistéro gom, amun nurah guy de sékéy gom, fatut gom so séurah sékéy. 15 Ténoro gu begom i fatute adat. Rénigo guy ni inok iringé kom so. 16 Béréhé ku begom i toowe, énda nay rifén ké toow na fo gérotor bé gefee de, brab énda nay sugu-suguén ké toow na fo gérotor bé amu ne. 17 Amuk énggésobuto kom i de ni, toow gom na fo moror ké rigoné kom.

18 "Enda béréhé kuy ni dob begome kéluhanan, non gétiga kuy de fédéw gom do fénémili gu. Mélaw gétiga ku wén i ségétéw begom émfékéfo Begén. Mérigoy ni inok métuman i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, 'I étéwe dumo gu mama waléy sébanil Begén.' " 19 Féntaus Jesusey kébéréh ne mano, "Béréhé ku begom béleewe ni, bé énda séna ménrigo no inok amuk gégumah i gaiwe métuman i ni, géunur gom Begéney Kristowe tidéw dob Tuluse. 20 Béréhé ku begom i toowe, i étéwe témayakuf bé sugué kuwe, témayakuf so Begén. Atin i témayakufe Begén, ténayakufén soy Tuluse séménugu Begén."

21 Amun énggilid Jesuse bénréh i ni, toow fo ménlidu i na nuwe atin ménbéréh man mano, "Béréhé ku begom i toowe, wén sékoy ségétéwe begom émfékéfo Begén."

22 Tidéw béno, i de kuyugén ménggéséténgténgro, non énda gétiga roy ati isuwe bé berowey bénréh Jesuse. 23 Atin ménsar dob sékulo Jesusey kuyug ne toow fo kégédawa no. 24 Atin kénébit Simon Pedrowey ni kuyug brab ménbéréh mano, "Féngínsaém ké ati isuwe de."

25 Mélaw ménfégédét i ni kuyug dob Jesuse brab ménénginsa mano, "Kadnan, ati isuwe begey i émfékéfoe Beem?"

26 Séménumbul i Jesuse mano, "I étéwe iraya ku bé fane nérém gu, been i nan." Tidéw béno, amun énggérémo noy fane, nirayén dob Judase nga Simon Iskariote. 27 Amun énggédot Judasey fane, ménahur i Satanase dob Beene. Atin ménbéréh i Jesuse mano, "Fagayas gon, rigo mo nén i rigoné muwe." 28 Endob énda i ségétéw bé de kuyugén ménsar dob amaane, énggésobut bé funa Jesuse ménbéréh bé nan. 29 Non i Judase beeney témimue bé de kurta ro, brab marok sénugu Jesuse mangéy méléy bé de kailanga ro bé no kékanduli. Atin i de dumo bero marok sénuguén mangéy miray kurta dob de méskinan.

30 Amun énggédot Judasey fane ni, ménsut atin ménagéw. Bé béno, kélungonon.

I mantuwe sugu

31 Amun ménagéw i Judase, ménbéréh i Jesuse mano, "Béleewe gitonén i barakat guwe sani Nga i Kéilawane. Atin bé Begéne, giton soy barakat i Tuluse. 32 Brab amuk bé Begéne, énggitonén i barakat i Tuluse, tidéw béno fégitoy Tulusey barakat guwe. Atin rigoné noy ni magad. 33 Do nga gu, éndaén mérugay i kébati guwe dob begome, brab sélédé kom séko Begén. Endob béréhé ku begom béleewe niy bénréh guwe dob de odoroy de Judio, 'Enda géodor gom mangéy dob ayo kuwe.' 34 Atin ay niy mantuwe sugu iray gu begom: Ségédaw gom. Ségiléw bé kégédaw guwe begom, ségédaw gom. 35 Amuk ségédaw gom, gétigay kéluhanay de étéw mélaw begom i de kuyug gu."

36 Tidéw béno, ménénginsa i Simon Pedrowe mano, "Kadnan, ayo muwe de?"

Séménumbul i Jesuse mano, "Béleewe ni, énda géodor gom Begén mangéy dob ayo kuwe. Endob gétundug gom so moso may diyo."

37 Atin bang Pedrowe, "Kadnan, sedek énda géodoru Beem béleewe ni? Ulan den ké méléhuu sabaf bé Beeme."

38 Endob ménbéréh man i Jesuse mano, "Aw toow ulan den ké méléhu go sabaf bé Begéne? Béréhé ku beem i toowe, énda séna ukoro i férufete, dirungé mo Begén téléw gule bé énda gélolo mo Begén."

14

Jesusey agéwone mangéy dob lawayo

1 Bang Jesuse, "Kagom émbuku taloo no tete i de fédéw gom. Unur gom bé Tuluse, brab unur gom so Begén. 2 Wén i médoo do gonon dob lawi i Abay guwe. Atin magéwu angéyé ku tafayén i de gono kom. Enda béréhé ku begom i ni amuk békén toow. 3 Tidéw béno, amuk énggilidén méntafay i de gono kom, séfuleu mangéy dini brab uwité ku begom mangéy dob batio kuwe inok

sétifon tom. 4 Atin gétiga kom i agéwone
mangéy dob ayo kuwe."
5 Endob ménbéréh i Tomase mano, "Kad-
nan, énda gétiga key i ayo muwe de. Ati
mélaw i kégétiga keye bé agéwone mangéy
diyo?"
6 Séménumbul i Jesuse mano, "Begéney
agéwone, Begéney toowe, brab Begéney
umule. Enda i géangéy dob Abaye saliyu
bé Begéne. 7 Amuk toow fo gétiga kom
Begén, gétiga kom soy Abay guwe Tulus.
Atin tidéw béleewe ni, énggétiga komén brab
énggito gomén."
8 Atin bang Filipihe. "Kadnan, fégito mo
begey i Abaye Tulus. Been saén i nan i
kailanga keye."
9 Séménumbul i Jesuse mano, "Ménrugayén
i kébati guwe dob begome. Endob taman
so béleewe énda so wayo gélolo mo Begén
Filipi? I énggégitowe Begén, énggito no soy
Abaye. Sede mélaw ké émbéréh go, 'Fégito
mo begey i Abaye'? 10 Aw énda fo munur
go Begén diyou dob Abaye, atin i Abaye
dini dob Begéne? I de béréhé ku begom
békén tidéw dob Begéne. Tidéw dob Abaye
dini dob Begéne gémalbék. 11 Unur gom bé
kébéréh guwe, i Begéne diyou dob Abaye,
atin i Abaye dini dob Begéne. Taloo no
unur gom sabaf bé de mékégaif énggito
gom rénigo gu. 12 Béréhé ku begom i
toowe, i munure Begén gérigono noy de
galbék rigoné ku. Atin gérigo na toow fo
dakél mékégaif bé de kagén galbék, non
mangéyu dob Abay guwe. 13 Atin rigoné
kuy kéluhanay ongoté kome dob dawét
guwe, inok fégito guy kéfiyoy Abay guwe
Tulus. 14 Udenén éntingayén ongoté kom
dob dawét guwe, rigoné ku."

Fantag bé Rémogor i Tuluse

15 Féntaus Jesusey kébéréh ne mano,
"Amuk méimu gom Begén, odoro kom i de
sugué ku. 16-17 Atin ongoté ku dob Abaye,
brab sémugu ségiyo témabang sani Rémogor
i Tuluse témoro bé toowe. Atin bati dob
begome taman sa taman. I de étéw dob
duniyae sébanil bé Tuluse énda tayakufé
ro de non énda gito ro de brab énda gétiga
ro de. Endob i begome, gétiga kom non
bati dob begome brab énda tékéda no dob
begome.
18 "Atin i Begéne, énda tagaké ku begom
félébu, non séfuleo ku begom. 19 Endaén
mérugayén, i de sébanil bé Tuluse éndaén
gito ro Begén. Endob i begome, gito gom
man Begén. Atin non méuyagu man taman
sa taman, méuyag gom so taman sa taman.
20 Amuk gégumah i nan gai tébuleu, gétiga
kom i Begéne diyo dob Abay guwe, atin
i begome dini dob Begéne, loo bé kédiyo
guwe dob begome.
21 "I témayakufe bé de sugu gu brab rigoné
no, beeney méimue Begén. Atin i Abay
guwe féimué noy étéwe méimu Begén. Atin i
Begéne féimué ku so brab féfégétiga ku dob
beeney fantage bé Begéne."
22 Tidéw béno, ménbéréh i Judase (békén
Judas Iskariot) mano, "Kadnan, sedek
féfégétiga mo begey i fantage bé Beeme,
éndob énda fayagé mo de dob de étéw sébanil
bé Tuluse?"
23 Séménumbul i Jesuse mano, "I méimue
Begén, odoro noy kétoro guwe. Atin i Abay
guwe méimu de so brab i Abay guwe brab
Begéne mangéy gey bati dob beene. 24 I
étéwe énda méimuén Begén, énda so odoro
noy kétoro guwe. I de ni kébéréh gélingoo
kom békén kagén, éndob tidéw dob Abaye
séménugu Begén.
25 "Bénréh gu dob begomey de ni lokut
diniwu séna dob begome. 26 I témabange
sani Rémogor i Tuluse, féuwit i Abaye inok
fétausé noy galbék guwe. Atin toroé no
begom i kéluhanane brab féfégétédémén be-
gom i kéluhanay bénréh guwe begom.
27 "Féledé kuy kagéne kétanék dob be-
gome, inok fiyoy de fédéw gom. I kétanéke
iray gu begom békén loo bé kétanéke dob
duniyae ni. Mélaw kagom émbuku taloo no
mégilak gom. 28 Enggélingoo kom i bénréh
guwe bé tagaké ku begom éndob séfuleo
ku so begom. Amu damén ké toow gom
méimu Begén, moror gom bé kéangéy guwe
dob Abaye non i Abaye toow na fo gérotor
Begén. 29 Bénréh gu begom i ni lokut
énda séna ménrigo no, inok amuk métuman,
munur gom de. 30 Enda férugayé kuy
kébéréh guwe dob begome non gégumah
sékoy odoroy duniyae ni sani féndawéte
Satanas. Endob énda i barakatén gélawan
Begén. 31 Endob rigoné kuy kéluhanay

sénugu i Abaye inok gétigay de étéw i kéimu guwe bé Abaye. Enggomén, magéw tomén tékédan tom dini.”

15

I binuwayae fantag bé kayéwe

1 Ménbéréh man i Jesuse mano, “I Begéne maak sébaan idéng kayéw atin i Abay guwe Tulus Beeney gefee bé kayéwe. 2 Amuk wén i do fongoy kayéwe énda mégonokén, kéléngé no. Atin limfiyoné noy de fongo mégonok inok méuman i kéfégonok ruwe. 3 I begome maak do fongo gu brab ménlimfiyo gomén, non ménunur gomén bé de kétoro gu. 4 Kagom tékédan dob Begéne atin énda tékédanu dob begome. Enda i fongo géfégonok amuk énda ménsumfatén dob idéng i kayéwe. Ségilew bé begome non amuk sésuway gom Begén, énda gérigo gom bé fiyowe.

5 “Non i Begéne maak idéng kayéw atin i begome maak do fongo. I étéwe énda tékédan no dob Begéne, brab énda so tékédanu dob beene, géfégonok médoo do fiyo rigonén. Endob énda i fiyo gérigono kom ké tékédan gom dob Begéne. 6 Atin i endae ménsumfat dob Begéne ibérén loo bé fongowe. Tidéw béno, waléy mégangu. Atin i kéluhanay de fongo do mégangu, timuén inok ibérén dob aféye brab métuwég. 7 Endob i begome, amuk énda tékédan gom dob Begéne atin amuk modor gom bé kétoro guwe, udenén kétaya kom ongoté kom, atin gédoté kom. 8 Atin amuk énggéfégonok gom médoo do fiyo rigonén, dayéwéy de étéw i Abay guwe. Atin gétiga ro mélaw do kuyug gu begom. 9 Féimué ku begom ségilew bé kéimu i Abay guwe Begén. Fétaus gom i kétayakuf gome bé gédaw guwe begom. 10 Amuk odoro kom i de sugu gu, gétaus gom bé kétayakuf gome bé gédaw guwe begom, ségilew bé kéodoro ku bé de sugu i Abay guwe atin taus i kétayakuf guwe bé gédaw ne Begén.

11 “Bénréh gu begom i ni inok méoror gom ségilew bé Begéne inok toow tom fo séoror. 12 Ay niy sugu guwe begom: ségédaw gom loo bé kégédaw guwe begom. 13 Amuk toow fo mégédaw i ségétéwe étéw bé dumo nuwe, irayén i férénawa nuwe inok tabanga no. Been i niy toowe fo dakél kégédaw. 14 Begom i do dumo gu, amuk rigoné kom i sugué kuwe begom. 15 Endaén fédawété ku begom do sugu-suguén, non i ségétéwe sugu-suguén, énda gétiga noy rigonéy amu ne. Yamula fédawété ku begom do dumo gu, non bénréh gu begom i kéluhanay énggélingoo kuwe tidéw dob Abay guwe Tulus. 16 Békén begom i ménémilie Begén, yamula fénémili gu begom. Ténabar gu begom inok géfégonok gom do fiyo galbék énda mékédano. Atin mélaw i Abaye Tulus, irayén begom i kéluhanay ongoté kome dob dawét guwe. 17 Ay ni mélaw i sugu guwe begom: ségédaw gom.

18 “I de étéw sébanil bé Tuluse dob duniyae ni, amuk mérarék ro begom, fégétédém gom i ni, géétahu na kénraréko ro. 19 Amuk mamung gom sébanil bé Tuluse, méimu i de tete étéw begom. Endob fénémili gu begom inok sésuway gom bé de tete étéw dob duniyae ni. Mélaw mérarék ro begom. 20 Fégétédém gom i bénréh guwe begom, ‘Enda i sugu-suguén ké gérotor na bé amu ne.’ Mélaw amuk férasayé ro Begén, férasayé ro so begom. Endob amuk wén i do étéw odoro roy kagéne kétoro, odoro ro soy kagome de. 21 Endob i funa ruwe begom émférasay non do kuyug gu begom. Non énda gétiga roy Tuluse, sani séménugue Begén. 22 Amuk énda ménangéyu dini mureton bero, énda i sala ro. Endob béleewe ni énda géséliyah ro non énggélingoo roy toowe, éndob mika ro de. 23 Atin i de étéw mérarék Begén, békén mérarék ro saén Begén non mérarék ro so bé Abay guwe. 24 Enggito roy mékégaife galbék rénigo gu, énda gérigonoy ségiyowe de. Amuk énda énggito ro de, énda i sala ro. Endob énggito roy de ni, gido loo mérarék ro Begén brab Abay guwe Tulus. 25 Endob fatut mérigoy ni inok métuman i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, ‘Fiyon fo ké énda i funa ro, mérarék ro so Begén.’ ”

26 Féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “Gégumah sékoy témabange tidéw dob Abaye Tulus. Sugué ku mangéy dob begome. I dawét ne Rémogor i Tuluse, atin toroé noy toowe. Amuk gumahén dini, fégétiga no bé de étéw i fantage bé Begéne. 27 Atin

begome soy fatute muret fantag bé Begéne, non énggéséodor gom Begén tidéw féganay bé kétoro guwe."

16

1 Féntaus Jesusey kébéréh ne mano, "Bénréh gu begom i kéluhanay de ni inok énda mékédan i késarig gome dob Begéne. 2 Non éndaén moso tungkasé ro begom mahur dob de lawi féngadafan. Atin gégumah moso i gaiwe, i de étéw méméléhu begom, marok rigoné roy kétayay Tuluse. 3 Rigoné roy de ni non énda séna gélolo ro Begén taloo no Abay guwe. 4 Endob bénréh gu begom i de ni, inok amuk gégumah moso i nan gai kéférasay ro begom, gétédémo kom i bénréh gun begom.

"Enda bénréh gu de begom bé de gétah, non diniwu séna séodor begom. 5 Endob béleewe ni, muleu mangéy dob Tuluse séménugu Begén. Gido loo, énda i ségétéw begom ménginsa ké hon i ayo kuwe de. 6 Atin béleewe, toow fo tete i de fédéw gom non bénréh guy de ni. 7 Gido loo, béréhé ku begom i toowe, toow na fo fiyo dob begome ké magéwu, non buluk énda magéwu énda mangéy i témabange dob begome. Endob amuk magéwu, sugué ku mangéy dob begome. 8 Atin buluk gégumah, féfégétiga no bé de étéw i de sala ro. Féfégétiga no soy fantage bé fiyowe brab fantag bé kékukum i Tuluse. 9 Fégétiga no bero ménsala ro sabaf énda méginugut ro Begén. 10 Féfégétiga no beroy fantage bé fiyowe non muleu mangéy dob Abaye Tulus, atin éndaén gito gom Begén. 11 Atin féfégétiga no soy fantage bé kékukum i Tuluse, non i Satanase, sani odoroy kéluhanay tetee dob duniyae ni, ménkukumén.

12 "Médoo nay kéuyoto kuwe ureté ku begom, éndob énda séna gésobuto kom de béleewe ni, brab waléy gom émbuku ké béréhé ku. 13 Endob i Rémogor i Tuluse, sani témoroe bé toowe, amuk gégumah, féfégétiga no begom i kéluhanay toowe. Enda béréhé noy de kaan saén kéfégitung, yamula toroé noy kéluhanay énggélingoo nuwe tidéw dob Abaye, atin béréhé no begom i fantage bé kéluhanay mérigowe moso. 14 Dayéwé no Begén, non féfégésobutén begom i kéluhanay de kagén kétoro brab de rénigo gu. 15 I kéluhanay kay Abaye, kagén so. Been i niy funa kuwe ménbéréh bé i Rémogor i Tuluse, féfégésobutén begom i kéluhanay kétoro guwe.

16 "Endaén mérugayén tidéw béleewe ni, éndaén gito gom Begén. Enda man mérugayén tidéw béno, gito gom man Begén."

17 Atin i de dumo bé de kuyugén ménsébéréh-béréh ro maro, "Ati atag i bénréh ne mano, 'Endaén mérugayén tidéw béleewe, éndaén gito gom Begén, brab énda man mérugayén tidéw béno, gito gom man Begén?' Brab bénréhén so mano, 'Non muleun mangéy dob Abaye.' 18 Atin ati keey i atag i ni, 'Endaén mérugayén'? Enda gésobuto tom i no bénréhén."

19 Atin énggétiga Jesuse méuyot ro ménginsa, mélaw bénréhén bero mano, "Aw séfénginsa gom bé ati atag i bénréh guwe begom maku, 'Endaén mérugayén éndaén gito gom Begén, brab énda man mérugayén tidéw béno gito gom man Begén?' 20 Béréhé ku begom i toowe, i de tete étéw dob duniyae ni, toow ro fo moror bé mérigowe dob Begéne, éndob i begome, kémérew gom non toow fo tete i de fédéw gom. Endob énda man mérugayén waléy gom toow na fo moror. 21 Ufama, i libune kéararan, démawét non énggumahén i gaiy kékérasaya nuwe. Endob buluk ménkéumahanén, ménlifotén bé kékédawéta nuwe, sabaf bé kéoror ne bé ngae ménumah dob duniyae ni. 22 Ségilew bé nan soy begome. Béleewe ni, tete i de fédéw gom. Endob amuk gégumahén sékoy gaiwe géségito tom man, waléy gom toow fo moror. Atin énda i gékédan bé kéoror gome.

23 "Amuk gégumahén sékoy nan gai, éndaén ongoto kom Begén. Béréhé ku begom i toowe, i Abaye Tulus, irayén begom i kéluhanay ongoté kome dob dawét guwe. 24 Taman so béni, énda séna ménongot gom dob dawét guwe. Ongot gom atin gédoté kom, inok toow gom fo moror.

25 "Bénréh gu begom i de ni fénagéw dob binuwayae. Endob gégumah sékoy gaiwe éndaén binuwayaa ku begom, yamula fékéntayé kuy kéuret guwe fantag bé

Abaye. 26 Buluk gégumah i nan gai, begom i de mongot dob dawét guwe dob Beene inok iraya no begom. Békén Begén i mongote. 27 Non i Abaye toow fo mégédaw begom. Féimué no begom non ménimu gom Begén brab ménunur gom Begén tidéwu dob Beene. 28 Tidéwu dob Abaye Tulus, brab ménangéyu dob duniyae. Brab béleewe tékédanu dob duniyae ni, atin muleu mangéy dob Abaye."

29 Tidéw béno, ménbéréh i de kuyugén maro, "Béleewe mékéntay i kébéréh me, éndaén émbéréh go binuwaya. 30 Béleewe ni gétiga key gétiga moy kéluhanane, non fiyon fo ké énda séna ménginsa gey, gétiga mon i de fénginsaé key. Mélaw munur gey Beem, tidéw go dob Tuluse."

31 Atin bang Jesuse, "Aw méginugut gomén Begén? 32 Endob gégumah i gaiwe brab énggumahén, ké émbéragar gom, mule gom mangéy dob de lawi gom. Atin tagaké kom Begén ségétéw gu saén. Endob fiyon fo ké loo bé nan, wén i dumo gu, non i Abay guwe Tulus i dumo guwe. 33 Béréhé kuy de ni begom, inok fiyoy de fédéw gom sabaf bé késarig gome dob Begéne. Férégénoy de tete étéw begom, éndob fébaraw gom non ténabananén Begén i Satanase, sani odoroy duniyae ni."

17

1 Amun énggilid Jesuse bénréh i de ni, léménéngag saréw dob lawayo brab ménbéréh mano, "Abay, énggumahén i gaiwe. Fégito moy kéfiyo guwe funa ku fatut médayéw inok fégito gu soy kéfiyo muwe funa mo fatut médayéw. 2 Non sénarigém Begén i kuwagibé mégulew bé kéluhanay de kéilawan, inok iray guy umule magufusa dob kéluhanay de étéw nirayém Begén. 3 Atin ay niy kégédote bé umule magufusa: kailangan gétiga roy Beeme brab Begéne, non Beem saén i tintuwe Tulus brab Begén i sénugu me Jesu Kristo. 4 Fénggito guy kéfiyo muwe dob duniyae, funa mo fatut médayéw atin énggilid gun i galbéke sénuguém Begén rigoné ku. 5 Abay, béleewe ni ay niwu dob adafa muwe, féséfuleém dob Begéney bantuge loo bé bantug tuwe tidéw féganay bé énda séna ménlimbag i duniyae de.

6 "Féfégétiga kuy fantage bé Beeme dob de étéw dob ni duniya nirayém Begén. Beem i gefee bero, atin nirayém bero dob Begéne, atin ménunur ro bé kébéréh me. 7 Béleewe énggétiga ro tidéw dob Beemey kéluhanane béréhé ku brab rigoné ku. 8 Non fénsamfay gu dob berowey de kébéréhém nirayém Begén, atin ménggínugut ro de. Enggétiga ro toowu tidéw dob Beeme, brab ménunur ro sénuguém Begén.

9 "Dasala ku bero dob Beeme. Enda dasala kuy de tete étéw dob duniyae ni, éndob ongoté ku dob Beeme féfiyoné moy de étéw nirayém Begén non kaam so do étéw. 10 I kéluhanay kagéne kaam so, brab i kéluhanay kaame kagén so. Atin dob berowe énggiton i kéfiyo guwe funa ku fatut médayéw. 11 Atin muleu séko mangéy dob Beeme, brab éndaén batiu dob duniyae ni. Endob taus i karowe kébati dob duniyae ni. Fiyo Abay, diyaga mo bero bé barakat i dawét me, sani dawét me nirayém Begén, inok waléy ro sébaan, ségilew bé betowe sébaan. 12 Amun diniwu dob berowe, déniyaga gu bero bé barakat i dawét me nirayém Begén. Déniyaga gu bero inok énda i ségétéw métadin bero saliyu bé ségétéwe kailangan mékukum inok métuman i Ménsulate Kébéréhém. 13 Atin béleewe séfuleu mangéy dob Beeme. Béréhé kuy de ni lokut diniwu séna inok i de gégélingo de toow ro fo moror séréngan bé Begéne. 14 Fénsamfay gu dob berowey de kaam kétoro. Atin i de tete étéw dob duniyae, mérarék ro bero non éndaén mamung ro dob de tete étéw ségilew bé Begéne énda mamungu de. 15 Enda ongoté ku de dob Beeme ké kédané mo bero dob duniyae, éndob ongoté ku dob Beeme diyagané mo bero tidéw dob Satanase. 16 Enda mamung ro sébanil Beem ségilew bé Begéne énda mamungu de. 17 I de ni kato étéw, usarém i toowe féwaléyém bero do malinis dob adafa muwe. Atin i kaame kébéréh, been i toowe. 18 Sénugu gu bero muret dob de étéw ségilew bé késugu me Begén mangéy dob duniyae. 19 Atin sabaf bé berowe, iray gu Beem i fédéw guwe, inok i berowe so iray roy de fédéw ro dob Beeme.

20 “Békén saén i berowey dasala kuwe
dob Beeme, éndob dasala ku soy de étéw
munur ro dob Begéne non bé kéuret i de
ni kuyug gu. 21 Démasalu dob Beeme Abay
inok waléy ro sébaan ségiléw bé Betowe.
Atin ségiléw bé kédini muwe dob Begéne
brab kédiyo guwe dob Beeme, dini ro so
damén dob Betowe. Waléy ro damén
sébaan inok i de étéw dob duniyae munur
ro bé sénuguém Begén. 22 Niray gu beroy
barakate nirayém Begén inok i de fédéw ro
waléy sébaan loo bé Betowe. 23 Non i Begéne
diyou dob berowe, atin i Beeme dini go dob
Begéne. Mélaw waléy ro damén tintu sébaan
inok i de étéw dob duniyae gétiga ro Beem
i séménugu Begén brab féimuém bero loo bé
kéféimu me Begén.
24 “Abay, i de étéw nirayém Begén,
méuyotu de ké i ayo kuwe begey so inok gito
roy bantug guwe, sani bantuge nirayém
Begén non fénimuém Begén fiyon fo ké énda
séna ménlimbag i duniyae de. 25 Métintu
Abay gu, i de étéw sébanil Beem, énda
gétiga ro Beem. Endob i Begéne énggétiga
ku Beem. Atin i de ni kuyug, gétiga ro
sénuguém Begén. 26 Fénggétiga ku beroy
fantage bé Beeme, brab fétausé ku so inok i
kégédaw me bero waléy ségiléw bé kégédaw
me Begén, atin gédiyou dob berowe.” Been
i niy dasal Jesuse.

18

Kénéfo i Jesuse

1 Amun énggilid i Jesuse démasal, ménagéw
beroy de kuyugén ménifar ro bé wayége
féndawét Kidron. Wén i do nohok kayéw
diyo atin diyo ro téménrén. 2 Atin i Judase
sani émfékéfoe de énggétiga noy ni gonon
non diyo démoyun sélimud i Jesuse bé de
kuyugén. 3 Mélaw i Judase ménangéy diyo,
fénanangguwitén i médoowe sundalo brab de
mantay bé lawi i Tuluse sénugu i de odoroy
de fadi brab do Fariseo. Ménuwit ro do
solo brab do téla-ta brab do kulangén. 4 I
Jesuse énggétiga non i kéluhanane mérigo
séko dob Beene. Mélaw fénggédéto no bero
brab ménbéréh mano, “Ati sélédé kome?”
5 Séménumbul ro maro, “Sélédé key i Je-
suse tidéw Nasaret.”
Atin bang Jesuse, “Begén i no.”
Diyo soy Judase brab been i émfékéfoe
bé Jesuse. 6 Amun bénréh Jesuse Been
i no séléde ro, énggétésunud i de sundalo
brab kéluhana ro méntuwar. 7 Tidéw béno,
ménénginsa man i Jesuse mano, “Ati sélédé
kome?”
Atin séménumbul ro maro, “Jesus tidéw
Nasaret.”
8 Atin bang Jesuse, “Bénréh gun begom,
Begén i Jesuse. Mélaw amuk Begén i
sélédé kome féagéw gom i de dumo gu ni.”
9 Bénréhén i ni inok métuman i kébéréh ne
mano, “Abay, énda i énggétadino ku fiyon
ségétéw bé de étéw nirayém Begén.”
10 Tidéw béno, i Simon Pedrowe rénau
noy sundange tidéw dob ruma ne. Atin
ténibohén i ségétéwe rifén kay gérotore fadi
brab sénilafén i kélingo ne fingé kuwonon.
I dawét i ni rifén Malkus. 11 Tidéw béno,
bénréh Jesuse dob Pedrowe mano, “Ru-
maém i sundang ma nan. Non i kékérasaya
kuwe niray i Tuluse Begén, békén ba
kailangan téférasayun mon?”

Ménkukum i Jesuse

12 Tidéw béno, i de sundalo beroy odoro
ruwe, brab de mantay bé lawi i Tuluse,
kénéfo roy Jesuse brab nikét ro. 13 Atin
nuwit ro sungu dob Anase, térimay gérotore
fadi bé no bélintuwa féndawét Kayafas.
14 Atin i Kayafase féngginau noy de odoroy
de Judio bé gétahe de mano, “Toow na fo
fiyo ké ségétéw saén i méléhue inok énda
méléhu i kéluhanay de Judio.”
15 Atin i Pedrowe brab ségétéwe dumo no
kuyug ménfuray ro bé Jesuse. I ni ségétéw
kuyug, énggéloloy gérotore fadi, mélaw
énggéodor so bé Jesuse mahur mangéy dob
fésayaway lawi i gérotore fadi. 16 Endob i
Pedrowe méntéféled dob liyuy béngaway
fésayawane. Tidéw béno, i dumo nuwe
kuyug sani énggéloloy gérotore fadi ménsut
brab ménsébéréh bé kénogone mantay dob
béngawane, brab fénahurén i Pedrowe dob
fésayawane. 17 I kénogone ni ménénginsa
dob Pedrowe mano, “Aw békén ba beem
i ségétéwe bé de kuyug i lagéye kénéfo?”
Séménumbul i Pedrowe mano, “Békén
begén.”
18 Mélégénéy fo bé béno gai. Mélaw i de
sugu-suguén brab de guwardiya ménuyag

ro aféy atin téménindég diyo méntélagang ro. Atin diyo soy Pedrowe téménindég télagang.
19 Atin i gérotore fadi fénénginsaa noy Jesuse fantag bé de kuyugén brab bé de kétoroén. 20 Séménumbul i Jesuse mano, "Enda ménbunéy i de kétoro gu. Yamula toroé kuy kéluhanay de étéw non démoyunu témoro dob de lawi féngadafan brab dob lawi i Tuluse dob téngaangay de étéw, non diyo ménlimud i de Judio. Enda foy bénréh gu ké sénkém saén. 21 Mélaw sedek fénginsaa mo Begén? Fénginsaa moy de étéw énggégélingo Begén non gétiga roy de kétoro gu."
22 Amun bénréh Jesusey ni, i ségétéwe bé de guwardiya ténamfilingén i Jesuse brab ménbéréh mano, "Aw been i nan i késumbulo muwe bé gérotore fadi?"
23 Séménumbul i Jesuse mano, "Amuk tete i bénréh guwe, béréhém ati tetee de. Endob amuk toow i bénréh guwe, sedek tamfilingé mo Begén?"
24 Tidéw béno, i Jesuse tafay so nikét fénuwit Anase mangéy dob toowe gérotor fadi féndawét Kayafas.
25 Amun i Pedrowe diyo séna dob aféye télagang, fénénginsaay de étéw diyo maro, "Aw békén ba beem soy ségétéwe bé de kuyugén?"
Endob dénirung Pedrowe mano, "Békén begén."
26 Diyo i ségétéwe rifén kay toowe gérotor fadi sani samung i étéwe sénilaf Pedrowey kélingo ne. Ménénginsa mano, "Aw békén ba beem i énggito guwe dumo no bé kékéfo ruwe de dob safade?"
27 Atin dénirung Pedrowe man mano, "Békén begén." Sonom so béno, ménukoro i férufete.

28 Tidéw béno, nuwit roy Jesuse tidéw dob lawi Kayafase mangéy dob lawi i méguléwe bero tidéw Roma. Toow fo géfuwén bé no uras. Atin i de odoroy de Judio énda ménahur ro dob lawi i méguléwe inok odoro roy adat ruwe fantag bé kékanduli ruwe. Non amuk mahur ro dob lawi i de étéw békén Judio, énda géamung ro bé kandulie féndawét ro "Témara" non marok mékérésik dob adafay Tulusey de lawi i de étéw békén Judio. 29 Mélaw i méguléwe féndawét Pilato ménsut tidéw dob lawi ne mangéy dob berowe brab ménénginsa mano, "Ati funa kome témébo bé ni étéw?"
30 Séménumbul ro maro, "Amuk énda i rénigo no tete, énda uwité key de mangéy dob beeme."
31 Atin bang Pilatowe, "Uwit gom mangéy dob kagome kukuman, brab begom i kémukum de ké ati ménbéréhe dob kitab gome."
Endob séménumbul i de Judio maro, "Endob dob kitab gome do Romano, énda i kuwagib gey kémukum méléhu bé ségétéwe étéw." 32 Ménrigoy ni inok métuman i kébéréh Jesuse fantag bé kaane fégéléhu, sani dob kruse. Non i adat i de Romano, féléhué roy de étéw dob de krus.
33 Atin i Pilatowe ménahur dob lawi ne brab ténawagén i Jesuse, atin ménénginsa mano, "Aw Beem i datu i de Judio?"
34 Séménumbul i Jesuse mano, "Aw kaam sa kéfegitung i nan loo ké énggélingoo mo tidéw dob de ségiyo bénréh roy nan fantag bé Begéne?"
35 Atin bang Pilatowe, "Békénu ségétéw Judio! Endob do falan do dumo mo Judio brab de odoroy de fadi gom i ménuwite Beem dini. Ati tetee rénigo mo?"
36 Séménumbul i Jesuse mano, "I sakuf i féguléwo kuwe békén dob duniyae ni. Amuk duniyae niy sakuf i féguléwo kuwe, i de kuyug gu métah ro sétiboh inok énda gékéfooy de Judio Begén. I sakuf i kagéne féguléwon békén dini."
37 Mélaw i Pilatowe ménénginsa mano, "Amuk loo bé nan, aw ségétéw go datu?"
Séménumbul i Jesuse mano, "Toow i kébéréh me, Begén i datue. Atin i funa kuwe ménumah brab ménangéy dob duniyae ni inok féfégésobut guy toowe. Atin i de étéw modor bé toowe, fégélingoé ro Begén."
38 Atin bang Pilatowe, "Ati keeyén i toowe?"
Amun énggébérého Pilatowey ni, ménsut man ménangéy dob de Judio brab bénréhén mano, "Enda i gétiga ku sala i ni étéw. 39 Endob i adat gome, sénga kanduli gom féndawét 'Témara,' témangéyu ségétéw férisu,

sani ati fémilié kome. Aw méuyot gom de ké tangéyé kuy ni étéw datu gom do Judio?”

40 Séménumbul ro mékes maro, “Békén Been i tangéyéne. Méuyot gey de ké tangéyé moy Barabase saén.” (I Barabase ni, beeney ségétéwe ménakaw.)

19

1 Tidéw béno, i Pilatowe fénbadasén i Jesuse. 2 Atin i de sundalo méndot ro do suwaran kélég brab lénuku ro, atin fénsayaf ro bé Jesuse. Tidéw béno, fénkégal roy Jesuse furo kégal toow fo métaah, maak datu. 3 Atin déniyangka ro maro, “Méraru damén i datu i de Judio.” Atin ténamfiling ro médoo gule.

4 Tidéw béno, ménangéy man i Pilatowe dob de étéw ménribuk brab bénréhén mano, “Uwité ku mangéy dob téngaanga kome inok fégétiga ku begom énda i salaén.” 5 Atin ménsut i Jesuse séménayaf do lénuku suwar brab kéménégal furo. Tidéw béno, ménbéréh i Pilatowe mano, “Téngténg gom, ay niy étéwe.”

6 Amun énggitoy de odoroy de fadi brab de guwardiya, ménkes ro maro, “Féléhuén, kélabonén dob kruse!”

Tidéw béno, ménbéréh i Pilatowe mano, “Uwit gom brab begom i kémélabo de. Endob i begéne, karangé ku énda i salaén.”

7 Atin bang i de ménlimud, “Dob kitab geye fatut féléhuén non béréhé no Beene kun i Nga i Tuluse.”

8 Amun énggélingoo Pilatowey de ni, ménuman i kégilak ne. 9 Mélaw ménséfule man mahur dob lawie brab fénénginsaa noy Jesuse mano, “Hon i tidéwo muwe de?” Endob énda séménumbul i Jesuse. 10 Mélaw bang Pilatowe, “Sedek énda sémumbul go? Aw énda gétiga mo de ké wén i kuwagib gu témangéy Beem, loo so mémélehu Beem dob kruse?”

11 Atin séménumbul i Jesuse mano, “Gagané mo rigonén i nan dob Begéne sabaf saén nirayay Tuluse beem kuwagib. Been i funa nuwe i étéwe ménuwit Begén dini toow na fo dakél i sala ne.”

12 Amun énggélingoo Pilatowey ni, ménuyot damén témangéy bé Jesuse. Endob ménékes i de Judio maro, “Amuk fétangéyém i nan étéw, sébanil go wayo bé gérotore datu Sesar dob Roma. Non i ségétéwe étéw émbéréh been kun i datue, beeney sébanile bé Sesare.”

13 Amun énggélingoo Pilatowey kébéréh ruwe, fénsutén man i Jesuse. Tidéw béno, ménsar dob saray de kémukum dob gonone féndawét Gabata dob késébéréhe Hebreo (i atag ne i suduwe batéw.) 14 Gédétén géutuh bé no térésang atin i gétunduge fuweh, kémanduli i de Judio féndawét “Témara”. Tidéw béno, ménbéréh i Pilatowe dob de Judio mano, “Ay ni datu gome.”

15 Atin ménékes man i de étéw maro, “Féléhuén, kélabonén dob kruse!”

Atin ménénginsa i Pilatowe mano, “Aw méuyot gom de ké kélaboné kuy datu gome dob kruse?”

Tidéw béno, séménumbul i de odoroy de fadi maro, “Enda i ségiyo datu gey saliyu bé Sesare dob Roma.”

16 Tidéw béno, naté Pilatowe dob berowey Jesuse inok kélaboné ro dob kruse. Atin nangéy roy Jesuse.

Kénlaboy Jesuse dob kruse

17 Mélaw nuwit roy Jesuse mésut dob no ingéd brab ménangéy ro dob gonone féndawét Golgota dob gonone féndawét Golgota dob késébéréh i Hebreowe (i atag ne “gonoy kulobong uléwe”). Atin bé kéagéw ruwe fénduwal ro bé Jesusey krus ne. 18 Amun énggégumah ron diyo, i de sundalo, kénlabo roy Jesuse dob kruse. Atin kénlabo ro soy de ruwo gétéw lagéy dob de krus. I ségétéwe de fingé dob kuwono Jesuse, brab i ségétéwe de fingé dob biwong Jesuse. Atin diyo i Jesuse ténunggul dob kérara ruwe. 19 Atin wén i sénulat Pilatowe, féndiyo ro dob krus Jesuse mano, “I Jesuse tidéw Nasaret, datu i de Judio.” 20 Médooy de Judio énggébasa bé no non i ni gonon kénlaboy Jesuse dob kruse énda mérayuén dob Jerusalem. Atin sénulatén dob téléwe timan késébéréh, Hebreo, Latin, brab Griego. 21 Endob i de odoroy de fadi i de Judio ménbéréh ro dob Pilatowe maro, “Kago sulatén de ‘Datu i de Judio’. Yamula sulatém loo bé ni, ‘I ni étéw ménbéréh mano, Begén i datu i de Judio.’ ”

22 Endob séménumbul i Pilatowe mano, “I sénulat guwe, énda fakayén fégalinén.”

23 I de sundalo, amun énggilid ron kénlaboy Jesuse dob kruse, éndot roy de kégalén, sénbaad ro fot gétéw. Atin éndot ro soy lambung ne. Atin non nawél énda i kumbanga no, 24 i de sundalo ménsébéréh ro maro, “Katom riyasén de. Yamula sékung-kungo tom, atin i témabane gékaan.” Ménrigoy ni inok métuman i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Sénbaad roy de kégal gu brab sénkung-kungo roy lambung guwe.” Atin been i nan i rénigoy de sundalo.

25 Gédét dob krus Jesuse, diyo téménindég i idéng ne, brab tuwaréy idéng ne libun, brab bawag Kleopase féndawét Maria, brab ségétéwe so Maria tidéw Magdala. 26 Amun énggito Jesusey idéng ne brab ségétéwe na kuyugén toow fo kégédawa no, ménbéréh dob idéng ne mano, “Iday, béleewe ni beeney nga me.”

27 Atin ménbéréh so dob kuyug ne mano, “Béleewe ni beeney idéng me.” Mélaw méntidéw bé no, i kuyug Jesuse ni nuwitén i idéng Jesuse mule brab fénbatién dob lawi ne.

Ménléhu i Jesuse

28 Tidéw béno, amun énggétiga Jesuse ménggilidén i kéluhanane, ménbéréh mano, “Téruménu,” inok métuman i Ménsulate Kébéréh i Tuluse fantag bé Jesuse.

29 Wén i katiyae diyo ménféno bé mélémuwe arak. Mélaw nérém roy maake gafas atin ténunggul ro dob métaahe kayéw brab féndiyo ro dob ba Jesuse. 30 Atin amun énggéséfo no, ménbéréh mano, “Enggilidén.” Tidéw béno, méntédungul atin ménléhuén.

31 Tidéw béno, i de odoroy de Judio nongot ro dob Pilatowe ké fétéfoén i sékéy i de étéw dob de krus inok magad méléhu. Non i de Judio méuyot ro ké mékédan i lowoh i de étéw dob de krus bé no so gai, non bé gétunduge de térésang Sabado sani gaiwe témérén ro. Brab been i térésange bé kékanduli ruwe. Mélaw toow fo mékétéfu. 32 Mélaw i de sundalo ténéfo roy sékéy i de ruwo gétéw lagéy dumo Jesuse énggésérengan kénlabo dob de krus. 33 Endob amun ménfégédét ro dob Jesuse, énggito ro ménléhuén. Mélaw éndaén ténéfo roy de sékéyén. 34 Endob i ségétéwe bé de sundalo dénilékén i tébing Jesuse atin réménanas i darae brab wayég. 35 Begéney étéwe énggégito bé ni ménrigo. Gétiga ku toow, brab ureté ku toow fo toow inok munur gom de. 36 Ménrigoy de ni inok métuman i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Fiyon sébaan bé de bukalén, énda i météfo de.” 37 Brab wén soy Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Téngténgéy de étéw i dénilék ruwe.”

I kélébénge bé Jesuse

38 Tidéw béno, wén i ségétéwe lagéy féndawét Jose tidéw Arimatea, ménangéy dob Pilatowe brab nongotén i bangkay Jesuse. I Josehe ni ségétéw so kuyug Jesuse éndob énda ménfayagén non mégilak bé de odoroy de Judio. Tidéw béno, ténungkas Pilatowey bangkay Jesuse, mélaw nangéy Josehe. 39 Atin i Nikodemowe sani lagéye téménukaw bé Jesuse bé kélungonone, ménodor bé Josehe brab ménuwit fot folo gékilo fégéféamut. (I ni fégéféamut mira ménsélawék bé aloewe.) 40 Atin i de ni lagéy bénaus roy bangkay Jesuse bé futee safut atin sénlawék roy fégéféamute ni. Non been i niy adat i de Judio ké lémbéng ro.

41 Gédét dob gono Jesuse ménléhu, wén i do nohok kayéw diyo. Atin dob ni gonon wén i mantuwe rénigo lébéng takub énda séna ménlébéngo no. 42 Non bé gétunduge de térésang Sabado sani gaiwe témérén ro, fénagayas ro lénébéng i Jesuse dob lébénge ni, non gédét.

20

Méntébule i Jesuse

1 Amun toow fo géfuwén bé Duminggue de, kémélungon séna, ménagéw i libune féndawét Maria Magdalena mangéy dob lébénge. Atin énggito no ménkédan i batéwe dob béngaway lébénge. 2 Mélaw léménéntu mangéy dob Pedrowe brab ségétéwe ni bé de kuyug Jesus toow fo kégédawa no. Brab bénréhén mano, “Kénda roy bangkay i Kadnane dob lébénge brab énda gétiga key i fénggono ruwe de.”

3 Tidéw béno, i Pedrowe beroy ségétéwe ni kuyug Jesuse, ménagéw ro mangéy dob lébénge. 4 Léménéntu ro atin énggétah énggumah dob lébéngey dumo Pedrowe

kuyugén non toow na fo méraan. 5 Atin ménkudung-kudung sémarir, éndob énda ménahurén. Enggito no saén i de safut. 6 Tidéw béno, énggégumah i Pedrowe, atin ménahur i beene dob lébénge brab énggito noy de safut ménumbuk. 7 Enggito no soy safute fénggébaus bé ulév Jesuse. Enda ménlawékén dob de dumo safut, éndob méndilin dob ségiyowe gonon. 8 Tidéw béno, ménahur soy ségétéwe ni kuyug dumo Pedrowe, sani énggétahe énggumah dob lébénge. Atin amun énggito no, ménunur. 9 Bé ni gai énda séna gésobuto roy Ménsulate Kébéréh i Tuluse fantag bé Jesuse tébule. 10 Tidéw béno, ménule i de ruwo ni gétéw kuyug.

11 Endob i Mariahe kémérew dob liyuy lébénge. Bé lala ne kémérew, ménkudung-kudung sémarir dob bukag i lébénge. 12 Atin énggito noy ruwowe gétéw télaki kéménégal fute, ménsar ro dob féniroone bé bangkay Jesuse. I ségétéwe de ménsar fingé dob ulév ne atin i ségétéwe de fingé dob sékéy ne. 13 Atin ménbéréh ro maro, “Di, ati funa muwe kémérew?”

Atin séménumbul mano, “Nuwit roy Kadna kuwe atin énda gétiga kuy fénggono ruwe de.”

14 Tidéw béno, séménling brab énggito noy Jesuse téménindég diyo, éndob énda énggélolo no de ké Beeney Jesuse. 15 Atin bang Jesuse, “Di, ati funa muwe kémérew? Ati sélédé muwe?”

Dob fédéw Mariahe manok beeney magifate bé de nohok diyo. Mélaw ménbéréh mano, “Amuk Beemey ménuwite bé bangkay i Kadna kuwe, béréhém begén i fénggono muwe de inok angéyé ku.”

16 Tidéw béno, bang Jesuse, “Maria.”

Atin méntékélid ténéngténgén i Jesuse brab ménbéréh dob késébéréh i de Judio mano, “Raboni!” (I atag ne Maistéro.)

17 Amun énggélolo Mariahe Beeney Jesuse, ménbéréh i Jesuse mano, “Kago gamakén Begén, non énda séna énggéuleu mangéy dob Abay guwe Tulus. Endob ay go dob de tuwarév gu brab béréhém bero, mangéyu dob Abay guwe sani Tulus guwe. Been soy Abay gome brab Tulus gom.”

18 Mélaw ménagéw i Maria Magdalenahe nangéyén bénréh dob de kuyug bé énggito noy Kadnane brab ati de bénréhén de.

19 Amun kélungononén bé no Duminggu, i de kuyug Jesus ménsélimud ro dob lawie atin kénandado roy de fintu non mégilak ro bé odoroy de Judio. Atin tékow énggito roy Jesuse téménindég dob kérara ruwe. Atin ménbéréh mano, “Fiyoy de fédéw gom damén.” 20 Tidéw béno, fénténgténgén beroy de fali dob de kémérén brab tébing ne. Atin i de kuyugén toow ro fo ménoror non énggito ro. 21 Tidéw béno, ménbéréh man i Jesuse mano, “Fiyoy de fédéw gom damén. Sugué ku begom loo bé késugu i Abay guwe Begén.” 22 Tidéw béno, niyufén bero brab ménbéréh mano, “Tanggaf gom i Rémogor i Tuluse. 23 Amuk fésagada kom i ségétéwe bé de salaén, émfésagadan. Buluk énda fésagada kom de, énda émfésagadan no.”

Enggito Tomase

24 I ségétéwe bé de folo bra ruwo kuyug Jesuse féndawét Tomas (féndawét so “Séfing”) énda diyoén bé no gai méntéfégitoy Jesuse. 25 Mélaw i de dumo no kuyug nuret ro dob beene maro, “Enggito gey i Kadnane”.

Endob ménbéréh i Tomase mano, “Enda fo munuru de taman énda gito guy fali i de kélabo dob de kémérén brab taman énda géahuro kuy de dau kémér gu dob de fali dob de kémérén brab dob tébing ne.”

26 Ménifus i ségéfadiyane tidéw béno, ménsélimud man i de kuyug Jesus brab diyo soy Tomase. Fiyon fo ké i de fintu ménkandado, tékow méntéfégitoy Jesuse téménindég dob kérara ruwe. Atin i Jesuse ménbéréh mano, “Fiyoy de fédéw gom damén.” 27 Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse dob Tomase mano, “Téngténgém i de ni. Fédiyoém i de dau kémérém dob de kémér gu, brab féahurém i kémér me dob tébing guwe ni. Kagonén magalang-galang. Unur go Begén.”

28 Tidéw béno, ménbéréh i Tomase mano, “Beemey Kadna kuwe brab Tulus gu.”

29 Atin bang Jesuse, “Aw munur go Begén non énggito mo Begén? Toow fo méoror i de

munur Begén fiyon fo ké énda séna énggito ro Begén."

30 Médoo na do mékégaif rénigo Jesuse énggitoy de kuyugén éndob énda ménsulatén dob ni libro. 31 Ménsulat i de ni inok munur gom bé Jesusey Kristowe, sani Nga i Tuluse. Atin sabaf bé kéunur gome bé Jesuse gédoté kom i umule magufusa.

21

1 Tidéw béno, méntéfégito man i Jesuse dob de kuyugén dob dogote féndawét Tiberias. Loo bé niy énggéagéwo nuwe. 2 Diyo i Simon Pedrowe bero ro Tomas (féndawét so Séfing) brab Natanael tidéw Kana dob sakuf i Galileawe, brab ruwowe gétéw nga Sebedeo féndawét Juan brab Santiago, brab ruwowe gétéw kuyug Jesuse dumo ro. 3 Atin i Pedrowe ménbéréh dob berowe mano, "Mangéyu tugés."

Atin séménumbul ro maro, "Modor gey beem." Mélaw ménagéw ro ménangéy ro méda dob awange. Endob énda i sébaan énggédot ro sédo bé no ménségékélungonon. 4 Amun sémbang i térésange, diyo i Jesuse téménindég dob dénsaane. Endob i de kuyugén énda gétiga ro de ké Beeney Jesuse. 5 Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse mano, "Do adih, wén i énggédot gom sédo loo ké énda?"

Séménumbul ro maro, "Enda."

6 Atin ménbéréh man i Jesuse mano, "Lawu gom i fukét gome fingé dob kuwonoy awange atin gégédot gom de sédo." Mélaw lénawu roy fukét ruwe loo bé kébéréh Jesuse de. Tidéw béno, énggégédot ro toow fo médoo sédo. Atin énda génaga roy mégénge bé fukéte dob awange non toow fo émbégat i de médoo sédo.

7 Atin i ségétéwe ni bé de kuyug toow fo ménggédaw i Jesuse de, ménbéréh dob Pedrowe mano, "Beeney Kadnane!" Amun énggélingoo Pedrowe, "Beeney Kadnane", kéménégal (non kénda noy kégal ne) brab ménagayas ménantéfor dob wayége atin léménangoy mangéy dob dénsaane. 8 I de dumo do kuyugén ménfuray ro dob dénsaane ménda awang, génuyud roy fukéte ménféno sédo. Enda mérayuén tidéw dob dénsaane, wén keey i siyow folo gémitroy kérayu ne. 9 Amun déménunggu ron, énggito roy mégébarawe aféy wén i féntanang de sédo. Wén soy fan de. 10 Atin bang Jesuse, "Uwit gom diniy dumoy de sédo énggédot gom."

11 Mélaw i Pedrowe ménénik dob awange inok gédoté noy fukéte. Tidéw béno, génuyudén mangéy dob dénsaaney fukéte ménféno do dakél sédo. Fiyon fo ké ménféno bé dakéle sédo, mératuh bra limo folo bra télew, énda ménkusi i fukét ruwe. 12 Atin bang Jesuse bero, "Enggomén, mama tom." Enda i ségétéw bé de kuyugén émbaraw ménénginsa ké ati Beene ni, non énggétiga ron Beeney Jesuse Kadnan. 13 Mélaw i Jesuse ménfégédét dob fane brab méndot de brab bénaadén dob berowe, loo soy de sédo.

14 Been i niy gétéléwe gule méntéfégitoy Jesuse dob de kuyugén tidéw bé kétébule ne.

I Jesuse brab Pedrowe

15 Amun énggilid ron mama, ménénginsa i Jesuse dob Simon Pedrowe mano, "Simon, nga Jonas, aw toow na fo méimu go Begén bé kéimu i kéluhanay de ni Begén?"

Séménumbul i Pedrowe mano, "Hoo Kadnan, gétiga moy kéimu guwe Beem."

Atin bang Jesuse, "Fagifatém i de bili-bili gu." 16 Tidéw béno, ménénginsa man i Jesuse mano, "Simon, nga Jonas, aw toow fo méi mu go Begén?"

Séménumbul man i Pedrowe mano, "Hoo Kadnan, gétiga moy kéimu guwe Beem."

Atin bang Jesuse, "Fagifatém i de bili-bili gu." 17 Atin ménénginsa i Jesuse bé gétélew ne gule mano, "Simon, nga Jonas, aw méimu go Begén?" Méntete i fédéw Pedrowe non fénénginsaa Jesuse gétélew gule mano, "Aw méimu go Begén?"

Mélaw séménumbul i Pedrowe mano, "Kadnan, gétiga moy kéluhanane, gétiga moy kéimu guwe Beem."

Atin bang Jesuse, "Fagifatém i de bili-bili gu. 18 Béréhé ku beem i toowe, amun ménguwéd go séna, géikéto moy sintoro muwe, atin mangéy go dob kétaya muwe ayo mo. Endob buluk lukés gon, ségérun go kémawa, atin ségiyoy marake beem atin uwité no beem mangéy dob kéikaa muwe ayo mo." 19 (Bénréh Jesusey ni dob Pedrowe nuretén i atiy fégéléhu ne

funay Tuluse émbantug.) Tidéw béno, bang
Jesuse bé Pedrowe, “Furay go Begén.”
20 Atin séménling i Pedrowe, atin
énggito noy toowe ni fo kégédawa Jesuse
kuyugén, sani kuyuge ménfégédét dob
Jesuse bé kéama ruwe dob kékandulie brab
ménénginsa mano, “Kadnan, ati émfékéfoe
Beem?” 21 I Pedrowe, amun énggito noy
ni ségétéw kuyug, ménénginsa dob Jesuse
mano, “Ati mosoy géagéwoy ni étéw?”
22 Séménumbul i Jesuse mano, “Amuk
méuyotu de ké méuyag taman bé késéfule
guwe dob duniyae ni, ati mélaw i kaame
de? Furay go Begén.”
23 Sabaf mélaw bé ni, ménlégéb dob de
kuyug Jesuse i urete bé i ni kuyug énda kun
méléhuén. Endob békén bénréh Jesuse ké
énda méléhuén. I bénréh Jesuse saén mano,
“Amuk méuyotu de ké méuyag taman bé
késéfule guwe, ati mélaw i kaame de?”
24 Begéney nan kuyug Jesuse bénrého no!
Enggito guy kéluhanay de ni ménrigo brab
sénulat gu dob ni. Atin gétiga key i kéluhanay
de ni ménsulat toow fo toow.

25 Médoo nay de éntingayén rénigo Je-
suse tidéw bé de ni. Endob amuk sulatén
kéluhanan, kloh sa keeyén i duniyae fégonon
bé kéluhanay librowe ménsulat.

I de Rénigoy de Apostol

I ni sulat, been i niy fétausoy Fiyowe Uret sénulat Lukase. I Lukase, been i ségétéwe doktor. Atin sénulatén i ni dob ségétéwe gérotor étéw féndawét Teofilo.

Been i niy sulate fantag bé de rénigoy de kuyug Jesus amun déméniyatén i Jesuse. Féndawét Jesuse bero "do apostol" non sénuguén bero inok muret ro. (I atag i "apostole" sénugu.) Sénulat Lukasey fantage bé de rénigoy de apostol brab de kébéréh ro. I galbék i de apostol, been i kéurete bé Fiyowe Uret fantag bé Jesuse inok géunur i de étéw dob Beene.

I Rémogor i Tuluse, Been i téménabangane bé de apostol inok gérigono roy de mékégaif brab inok émbaraw ro muret fantag bé Jesuse.

1 Teofilo,
Dob sunguwe libro gu, sénulat gu dob beemey fantage bé kéluhanay de rénigo Jesus brab de ténoroén tidéw dob gaiwe féngganayén i kégalbék ne, 2 taman dob gaiwe féndiyat i Tulusey Jesuse mangéy dob lawayo. Amun énda séna déméniyatén de, fénémanduo no bé barakat i Rémogor i Tulusey de fénémilién do kuyugén féndawét do Apostol (i atag i ni do sénugu). 3 Méntéfégitoy Jesuse dob berowe médoo gule tidéw bé kéléhu ne taman fot folo gétérésangan inok toow fo gétiga ro méntébule. Dob de ni do gai méntéfégito dob berowe, ténoroén i fantage bé kéféguléw i Tuluse. 4 Atin amun ménsélimud i Jesuse beroy de kuyugén bénréhén bero mano, "Kagom séna tékédan dob Jerusalem. Endob ongot-ongot gom i fénasad i Abay guwe begom, sani bénréh guwe nén begom. 5 I Juane ménautis bé wayége éndob éndaén mérugayén bautison gom bé Rémogor i Tuluse."

6 Wén i no ségiyo gai ménsélimud i Jesuse beroy de apostol. Atin fénénginsaa ro maro, "Kadnan, aw béleewe ni bay gaiwe féséfuleé moy kuwagibe émfétindég bé ingéd tome Israel?"

7 Séménumbul i Jesuse mano, "Békénén fatut gétiga kom i de gai non i Abay guwe saén i wéne aturano bé de gai. 8 Endob amuk gégumah i Rémogor i Tuluse dob begome, waléy gom barakatan. Atin mélaw begomey murete fantag bé Begéne dob de étéw dob Jerusalem, brab dob kéluhanay de ingéd dob Judea brab Samaria, brab dob kéluhanay de ingéd dob duniyae ni."

I kédiyat Jesuse

9 Amun énggilid Jesuse bénréh i ni, féndiyat i Tulusey Jesuse mangéy dob lawayo atin ténéngténg ro taman méntélèb bé de rawén. 10 Amun déméniyatén i Jesuse, i lala ruwe séna léméngag dob lawayo, tékow méntéfégitoy ruwowe gétéw lagéy kéménégal ro fute téménindég diyo dob sékulo ruwe. 11 Brab ménbéréh ro maro, "Do étéw tidéw Galilea, sedek léméngag gom saréw dob lawayo? I Tuluse féndiyatén i Jesuse mangéy dob lawayo, atin séfule so moso loo bé kégito gome de déméniyat."

12 Tidéw béno, i de apostol ménséfule ro mangéy Jerusalem tidéw dob tuduke féndawét Olibo, ségékilometroy kérayu ne. 13 Amun énggégumah ron dob ayo ruwe ni ingéd, méntaus ro dob sibéye dob rotor i lawie gono ro bati. I de ni ro Pedro, Juan, Santiago, Andres, Filipi, Tomas, Bartolome, Mateo, Santiago nga Alfeo, Simon sani ségétéwe toow fo gulaané noy ingéd ne, brab Judas nga Santiago. 14 Sénga tékélid sélimud ro inok démasal ro beroy de libun brab Mariahe idéng Jesuse, loo soy de tuwaréy Jesus do lagéy.

15 Amun ménifus i firoye gétérésangan, ménsélimud i de munur bé Jesuse, wén i mératuh bra ruwo folo gétéw. Atin téménindég dob téngaanga ruwey Pedrowe brab ménbéréh mano, 16 "Do dumo gu, énda fakayén ké énda métuman i Ménsulate Kébéréh i Tuluse, fénbéréh i Rémogor i Tuluse bé Datu Dabidey fantage bé Judase, sani ménuwite bé de kéménéfo bé Jesuse. 17 I Judase, ségétéw betom, brab fénémili ménamung bé galbék tome." Been i bénréh Pedrowe.

18 Atin i kurtae énggédotén bé ni tete rénigo no bé Jesuse fénggébéléyén fantad, atin diyo ménlawu brab ménléhu non ménbétus i sur ne atin méntandég i de

téneekén. 19 Atin énggélingooy kéluhanay de
étéw dob Jerusalem i ni ménrigo, mélaw
féndawét roy ni fantad “Akeldama”, dob
karowe késébéréh. (I atag ne “Démara fan-
tad”.)
20 Féntaus Pedrowey kébéréh ne mano,
“Sénulat dob de Kanta tidéw dob Ménsulate
Kébéréh i Tuluse mano, ‘I lawi ne taus i
kétagake de damén atin énda i bati diyo
fiyon ségétéw.’ Brab ménsulat so mano,
‘Wén damén i émfétaus bé galbék ne.’
21-22 “Mélaw,” bang Pedrowe, “fatut
mémili tom ségétéw mantu dumo tom
muret fantag bé kétébule Jesuse. Fatut
beeney étéwe dumo tom ménséodor-odor bé
kédiniy Kadna tome séna, tidéw bé kéuret
Juane bé kébautis ne taman bé kédiyat
Jesuse mangéy dob lawayo.”
23 Mélaw ménémili ro ruwo gétéw lagéy,
ro Matias bero Jose Barsabas (féndawét so
Justo). 24 Tidéw béno déménasal ro maro,
“Kadnan, gétiga moy fédéw i kéluhanay
étéwe. Mélaw féfégétiga mo begey ké ati
isuwe fénémiliém bé de ruwo ni gétéw,
25 inok waléy apostol brab mamung
émfétaus bé galbéke ténagak Judase amun
ménuleén mangéy dob gonone fatut ay-
ono.” 26 Tidéw béno, sénbunuto ro atin
ménfémili i Matiase. Mélaw i Matiase
ménwaléy apostol beroy de folo bra sébaan,
brab ménamung bero.

2

I kégumah i Rémogor i Tuluse

1 Amun énggumahén i gaiy kékanduli
ruwe féndawét Pentekostes, i kéluhanay
de méginugut bé Jesuse, ménsélimud ro
dob sébaane gonon. 2 Atin tékow wén i
énggélingoo ro tidéw dob lawayo toow
fo métanug maak émbagér réfuruh. Atin
ménlégéb dob lawie gono ro ménsar.
3 Tidéw béno, énggito roy de maak dila
rino aféy ménlégéb brab méntégatag dob
bumbunay séngae ségétéw bero. 4 Atin
fénémanduoy Rémogor i Tuluse bero. Atin
ménsébéréh-béréh ro do séségiyo-giyo do
késébéréh non fénbéréh i Rémogor i Tuluse
bero.
5 Dob Jerusalem, wén i do Judio do
méngintulus ménbati diyo. Tidéw ro dob de
séségiyo-giyo ingéd dob duniyae. 6 Amun
énggélingoo roy ni démégués, médooy de
étéw ménangéy diyo brab ménsélimud
ro. Brab ménkéségiyonan ro non amun
ménsébéréh i de étéw méginugut bé Je-
suse, i séngae étéw énggélingoo noy kaane
késébéréh. 7 Non toow fo ménkéségiyonan
ro, ménséfénginsa ro maro, “Aw ati ni? Aw
békén ba kéluhanay de ni do étéw tidéw ro
Galilea? 8 Sedek gélingoo tom bero sébéréh
bé kéluhanay de késébéréh dob de ingéd
ténidéwo tom? 9 Tidéw tom dob Partia, dob
Media, dob Elam, dob Mesopotamia, dob
Judea, dob Kapadosia, dob Ponto, dob Asia.
10 Dob Frigia, dob Pamfilia, dob Egipto,
dob de ingéd sakuf i ingéde Libia gédét dob
Siren, brab dob Roma, 11 do Judio brab do
békén do Judio éndob ménwaléy do munur
bé kétoro i de Judio. Tidéw tom dob Kreta,
brab dob Arabia. Atin i séngae ségétéw
betom énggélingoo no bero sébéréh-béréh
dob kaane késébéréh fantag bé toowe fo
mékégaif rénigoy Tuluse.” 12 Atin toow fo
ménggaif ro brab énda énggésobuto roy ni
ménrigo. Mélaw ménséfénginsa ro maro, “Ati
atag i ni ménrigo?”
13 Endob i de dumo do étéw déniyangka
roy de kuyug Jesus brab ménbéréh ro maro,
“Molon i de ni do étéw.”

I kéuret Pedrowe

14 Tidéw béno, téménindég i Pedrowe
beroy de folo bra sébaan do dumo no
apostol brab ménbéréh métanug dob de
ménsélimud étéw mano, “Do dumo gu do
Judio brab kéluhanay de étéw bati dob
Jerusalem, toow gom fégélingo i béréhé
kuwe ni inok gésobuto kom. 15 I de ni do
étéw énda molon ro loo bé kéfégitung gome
de, non géraraan lémowot sénay térésange
ni. 16 Endob méntuman béleewe niy bénréh
i méntélatae sénarigoy Tuluse muret bé
kébéréh ne féndawét Joel mano, 17 ‘Ay niy
rigoné kuwe dob de tamfaday de gai, bang i
Tuluse. Iray gu témantuy Rémogor guwe dob
kéluhanay étéwe. Brab i de nga gom do lagéy
brab libun, béréhé roy de kébéréh gu. Atin
i de kénogo lagéy gom gito roy toowe tidéw
dob Tuluse, brab i de lukés gom so gito roy
toowe tidéw dob Tuluse amuk téméginéf ro.
18 Atin fiyon foy de sugu-sugué ku, do lagéy

brab do libun, ureté roy kébéréh guwe non
tantuno ku bero irayan bé Rémogor guwe.
19 Atin rémigowu do mékégaif dob lawayo
brab dob fantade. Giton i darae, aféye,
brab mégéfole bél. 20 Atin i térésange waléy
délémon, brab i térésang kélungonone waléy
furo maak dara. Been i niy mérigowe ké
énda séna gégumah i émbantuge gaiy Kad-
nane kémukum. 21 Atin i kéluhanay mongote
tabang dob Kadnane, méfukas ro dob de
sala ro.' "
22 Atin féntaus Pedrowey kébéréh ne
mano, "Do dumo gu do Judio, fégélingo gom
i ni! I Jesuse tidéw Nasaret, Beeney fénuwit
i Tuluse. Atin i de mékégaif do galbék
fénrigoy Tuluse de, been i fégétuwana kome
bé i Jesuse, Beeney tidéwe dob Tuluse. Atin
énggétuwa komén i ni non i kéluhanay de
ni, ménrigo dob kérara gome. 23 Enggétigay
Tulusey ati mérigowe non bénantak i Tuluse
fékéfoén i Jesuse brab nirayén begom atin
fénléhu gom fénkélabo bé de tete étéw dob
kruse. 24 Endob i Tuluse ténébuleén i Je-
suse brab ténungkasén tidéw dob kédawét i
kéléhue non énda fo fakayén gétaus méléhu i
Jesuse.
25 "Loo bé bénréh Dabide bé do gétah
fantag bé Jesuse mano, 'Démoyun gito
guy Kadnane dob sékulo kuwe, Beeney
dumo guwe dob kuwono kuwe, mélaw énda
mégilaku. 26 Sabaf bé ni, toow fo fiyoy
fédéw guwe brab béréhé kuy kéoror guwe.
Enda émbukuu bé lowoh guwe non wén i
inam gu. 27 Non énda tagaké mo Begén
dob gonoy de ménléhu. Brab énda fédayaé
moy lowoh i fiyowe sugu-sugué mo ké
mérénah. 28 Ténoroém begén i agéwone dob
kéuyage. Atin sabaf bé Beem i dumo guwe,
féororénu.' "
29 Féntaus Pedrowey kébéréh ne mano,
"Do dumo gu, toow fo béréhé ku begom i
fantage bé katufua tome Dabid. I beene
ménléhu brab lénébéng, atin taman béleewe
ni ay ni soy lébéng ne. 30 Beeney ségétéwe
sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne. Atin
énggétiga noy fénasad i Tuluse dob beene bé
i ségétéwe bé de séfuén waléy datu loo bé
beene. 31 Enggétiga Dabide ké ati rigonéy
Tuluse, komon énggébérého noy fantage bé
kétébule Kristowe mano, 'Enda méntagakén
dob gonoy de ménléhu brab énda mérénah i
lowoh ne.' 32 I Jesuse ni féntébule i Tuluse,
brab kéluhana key énggégito bé ni. 33 Atin i
Abay ne Tulus, féndiyatén i Jesuse mangéy
dob kuwono nuwe, sani toowe fo basanan
gonon. Atin i Jesuse, éndotén dob Beeney
Rémogor i Tuluse loo bé fénasad ne. Mélaw
i gito gome brab gélingoo kome bé béniy
barakat i Rémogor i Tuluse nirayén begey.
34 I bénréh Dabide, békén fantag bé lowoh
ne non énda déméniyat i Dabide mangéy
dob lawayo, éndob been i ménbéréh mano,
'Bénréh i Kadnane dob Kadna kuwe mano,
sar go fingé dob kuwono kuwe, 35 taman
tabana kuy de sébanil Beem.' 36 Mélaw,
i de kéluhana tom do Judio, fatut gétuwa
tom i Jesuse ni, sani kénlabo gome dob
kruse, féndawét i Tulusey Kristowe Kad-
nan." Been i niy bénréh Pedrowe.
37 I de étéw, amun énggélingoo roy ni,
ménbuku i de fédéw ro. Atin ménénginsa ro
dob Pedrowe brab dob de dumo no apos-
tol maro, "Do dumo gey, ati fatute rigoné
key?"
38 Atin séménumbul i Pedrowe mano, "I
séngae ségétéw begom fatut gésénule bé de
salaén brab fébautis inok fégito noy kéunur
ne bé Jesu Kristowe, inok i de salaén
émfésagadan. Tidéw béno, i Tuluse irayén i
Rémogor ne dob begome. 39 Non i ni fasad
i Tuluse, katom brab kay de nga tom, brab
kay kéluhanay de étéw dob de mérayu, non
kay kéluhanay fénémili i Kadna tome Tulus
munur dob Beene."
40 Atin médoo nay bénréh Pedrowe bero
fantag bé toowe brab fénfagayu no bero
mano, "Sésuway gom bé de tete étéw inok
énda mékukum gom so." 41 Atin médooy
étéwe ménunur bé kébéréh Pedrowe brab
ménfébautis ro, brab labi ro téléw ngibu
ménuman dob de kuyug Jesus bé béno.
42 Atin sénga tékélid fégélingoé roy kétoro i
de apostol, atin ménséodor-odor ro maak do
sétuwaréy ro. Brab séréngan ro mama brab
démasal.

43 Atin i de apostol, fénrigoy Tuluse bero
do médoo mékégaif galbék, mélaw toow fo
ménggaif i kéluhanay de étéw. 44 Atin i
kéluhanay de munur bé Jesuse, démoyun ro
sélimud atin i kéluhanay de languntama ro

séntukid-tukid ro. 45 Atin fénbéléy roy de
fantad ro brab de tamuk ro inok sétukid-
tukidé ro loo bé atiy de kailanga ro. 46 Sénga
fuweh sélimud ro dob lawi i Tuluse, brab
séréngan ro mama dob de lawi ro. Brab
lala ruwe mama, toow ro fo moror brab
térifantad. 47 Sénga tékélid dayéwé roy Tu-
luse brab mégédaw i de étéw bero. Atin
sénga fuweh umanay Kadnane bero bé de
mantu ménfukas étéw.

3

I kéuwae bé fikate

1 Wén i no sébaan fuweh, géraraan lémudug
i térésange de, sani uras i kédasal i de Ju-
dio, i ro Pedrowe brab Juane ménangéy
ro dob lawi i Tuluse. 2 Dob béngaway
lawi i Tuluse féndawét "Fiyo Fintu", wén i
ségétéwe lagéy fikat tidéw fanay kéumahén.
Sénga fuweh uwitéy de dumo no mangéy
dob ni béngawan inok mongot limus dob
de étéw mahur diyo. 3 Amun énggito noy
ro Pedrowe brab Juane mahur, ménongot
limus dob berowe. 4 Tidéw béno, ténéngténg
ro Pedrowe brab Juaney ni lagéy fikat
brab ménbéréh i Pedrowe mano, "Enténgén
gey." 5 Mélaw ténéngténgén bero, manok
iraya ro kurta. 6 Endob i Pedrowe ni
ménbéréh mano, "Enda i kurta gu taloo no
bélowon, éndob iray gu beem i wéne dob
begéne. Sabaf bé barakat i dawét Jesu
Kristowe tidéw Nasaret, béréhé ku beem,
agéw go!" 7 Atin génamak Pedrowey ku-
wonone kémérén brab féntindégén. Sonom
béno, tékow ménbagér i de sékéyén. 8 Atin
méntésongkow témindég brab ménggéagéw.
Atin ménahur dob lawi i Tuluse bero ro
Pedrowe brab Juane, magéw brab sayaw-
sayaw brab dayéwé noy Tuluse. 9 Atin
énggitoy kéluhanay de étéw i ni lagéy magéw
brab dayéwé noy Tuluse. 10 Atin amun
énggélolo ron beeney fikate démoyun mésar
mongot limus dob "Fiyowe Fintu", toow ro
fo ménggaif bé ni ménrigo dob beene.

11 Atin i lala ne géménamak dob ro
Pedrowe brab dob Juane dob kuridore
féndawét "Kuridor Solomone" ménfégédét
léméntu mangéy dob berowey kéluhanay
de étéw non ménggaif ro bé ni ménrigo.
12 Amun énggito Pedrowey de étéw ni,
ménbéréh dob berowe mano, "Do dumo
gu do Judio, sedek ménggaif gom bé ni?
Sedek téngténgé kom begey loo bé nan?
Aw makom ké ménggéagéw i ni lagéy sabaf
bé barakat geye taloo no sabaf bé fiyowe
kéféngintulus gey? 13 Endob Been i Tuluse
féngadafé Abrahame, Isak, brab Jakob,
brab de katufua tom, i ménirayane toow fo
gérotor barakat dob Jesuse, sénuguén. En-
dob niray gom dob de gémamak kukuman,
brab ménika gom de dob adafa Pilatowe
inok kukumé no, fiyon fo ké ménuyot de
témangéy. 14 I Jesuse ni métintu brab énda
i salaén, éndob ménika gom de brab énda
féntangéy gom de. Yamula féntangéy gom
uman i ségétéwe étéw ménméléhu. 15 Atin
fénléhu gom i Jesuse sani miraye bé umule
magufusa. Endob ténébule i Tuluse brab
énggito gey i ni. 16 Barakat i dawét Jesusey
énggéféadi-adiwe bé ni lagéy fikat gélolo
gom. Ménrigoy ni sabaf bé kéunur geye bé
Jesuse. Been i funa nuwe énggéagéw dob
téngaanga kome.

17 "Atin béleewe do dumo gu, gétiga ku
énda énggétiga kom i rénigo gome brab
de odoro tom bé kéféléhu gome bé Je-
suse. 18 Endob bé ni rénigo gom, ténumay
Tulusey bénréh i de sénarigo no muret
bé kébéréh ne bé gétaho, bé i Kristowe
fatut férasayén. 19 Mélaw tagak gom i de
tete adat gom brab unur gom bé Tuluse
inok fésagada no begom bé de sala gom.
20 Atin mélaw wén i do gai féfiyonéy Tu-
lusey de fédéw gom. Atin féuwitén i Jesuse
mangéy dob begome. Been i Kristowe,
sani fénémili ne méguléw begom. 21 Atin
béleewe, i Jesuse bati séna dob lawayo
taman bé kégumah i gaiwe féantunéy Tu-
lusey kéluhanane. Been i niy bénréh i de
sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne bé
gétaho. 22 Non i Moisese ménbéréh bé
gétaho dob de Judio mano, 'I Tuluse sémugu
moso ségétéw sarigo no loo bé begéne.
Been i ségétéwe bé de séfu tom. Un-
uro kom i kéluhanay béréhé nuwe begom.
23 Atin i kéluhanay étéwe énda munur ro de,
féganangéy Tuluse bero tidéw dob de étéwén,
brab binasané no bero.' Been i niy kébéréh
Moisese. 24 Bénréh i de dumo so sénarigoy
Tulusey fantage bé de mérigo bé de ni do

gai, tidéw dob Samuele brab dob kéluhanay de énggétundug dob beene. 25 Atin i de fasad i Tuluse bénréh i de sénarigo no bé do gétah, kagom so. Atin kagom soy fasad i Tuluse dob de katufua kom. Non bénréhén dob Abraham mano, 'Féfiyoné kuy kéluhanay étéwe dob duniyae fénagéw dob de séfuém.' 26 Komon amun fén-uwit i Tulusey Kristowe, sénuguén sungu mangéy dob betome do Judio inok féfiyoné no betom bé kéfésénule ne betom bé de tete rigoné tom." Been i niy kébéréh Pedrowe.

4

I Pedrowe brab Juane dob adafay de kéfédéwan

1 Amun émbéréh sénay ro Pedrowe brab Juane dob de étéw, énggégumah i de fadi, brab kafitay de mantay bé lawi i Tuluse, brab de Saduseo sani de étéw énda munur ro bé kétébulee. 2 Atin ménkérit ro non téménoro i ro Pedrowe brab Juane dob de étéw bé i Jesuse méntébule. Mélaw fénggito ro wén i kétébule. 3 Mélaw kénéfo ro bero, atin non sémingkufén bé béno, fénrisu ro bero taman bé démoe de. 4 Endob médooy ménunure bé de étéw énggégélingo bé kébéréh Pedrowe, atin i de munur énggégumah limo ngibuy kédooy de lagéy de saliyu na bé de libun de.

5 Amun bé démoe de, ménsélimud dob Jerusalem i de odoroy de Judio brab de lukés bero brab de témoro kukuman. 6 Bero soy gérotore fadi féndawét Anas, brab Kaifas, brab Juan, brab Alejandro brab kéluhanay samung i ni gérotor fadi. 7 Atin féntindég roy de ruwo ni gétéw apostol dob adafa ruwe brab fénénginsaa ro bero maro, "Ati gefee bé barakate brab ati gefee bé dawéte fénggérigo gom bé ni?"

8 Tidéw béno, fénémanduoy Rémogor i Tulusey Pedrowe atin mélaw séménumbul mano, "Do odoro key brab do lukés gey. 9 Amuk fénginsaa kom begey fantag bé fiyowe rénigo gey dob ni lagéy fikat brab ati kéféadi-adi geye de, 10 fégétiga ku dob kéluhana kome brab dob kéluhanay de Judio. I funay ni lagéy téménindég dob adafa kome ménadi-adi, non bé barakat i dawét Jesu Kristowe tidéw Nasaret. Been i fénléhu gome dob kruse éndob ténébule i Tuluse. 11 Wén i ménsulate fantag bé Jesuse dob Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, 'I batéwe nikaa kom do rémigo lawi, been i ménwaléye toow fo mélaga batéw.' I Jesuse, Been i nan batéw nikaa kom. 12 Been saén i Mémukase," bang Pedrowe, "non énda i ségiyo dob duniyae ni géfukas bé étéwe."

13 Toow fo ménggaif i de odoroy de Judio bé kébaraw ro Pedrowe brab Juane muret. Ménlabi na foy kégaif ruwe non énggétuwa roy énda i féngganad ro Pedrowe brab Juane. Atin mélaw énggélolo ro soy beroy de dumo Jesus. 14 Endob énda i gébérého ro, non énggito roy lagéye ni fikat ménadi-adi téménindég dob sékulo Pedrowe brab Juane. 15 Mélaw fénsut ro bero tidéw dob sénlimudo ruwe sibéy. Tidéw béno ménsébéréh-béréh ro maro, 16 "Ati kérigo tome bé de ni étéw? Non kéluhanay de étéw ni dob Jerusaleme ni, énggétiga roy mékégaife ni rénigo ro. Mélaw énda gédirungo tom de. 17 Endob géléé tom saén bero bé éndaén béréhé roy fantage bé Jesuse inok énda métarakén."

18 Mélaw ténawag ro man bero mahur brab bénrého ro bero bé békénén béréhé roy fantage bé Jesuse taloo no témoro ro labité roy dawét ne. 19 Endob i Pedrowe brab Juane séménumbul ro maro, "Fégitung gom ké ati isuwe métintu dob adafay Tuluse, odoro key i kagome sugu loo ké odoro key i sugu i Tuluse. 20 Non énda fakayén témérén gey muret fantag bé énggito geye brab bé énggélingoo keye." 21 Endob i de odoron toow na fo féningkél roy kégélé ruwe bero bé békénén ureté roy fantage bé Jesuse. Tidéw béno, ténangéy ro bero. Enda gédusana ro bero non bé kédooy de étéw démayéw bé Tuluse sabaf bé mékégaife rénigo ro. 22 Non i lagéye ni fén-adi-adi ro fotén folo gébélintuwa i idad ne, brab fikatén tidéw fanay kéumahén.

23 Amun méntangéyén i ro Pedrowe brab Juane, ménule ro mangéy dob de dumo ro munur bé Jesu Kristowe. Atin nuret roy kébéréh i odoroy de fadi brab de odoroy de Judio. 24 Amun énggélingoo roy ni, ménséréngan ro démasal dob Tuluso maro, "Kadnan, Beemey léménimbage bé lawaye brab fantade brab dogote brab kéluhanay

éntingayéne. 25 Fénbéréh i Rémogor me bé katufua keye Dabid sugu-sugué mo mano,
‘Sedek ménkérit i de étéw béken Judio? Brab sedek bantakéy de étéw i éndae gérigono ro dob Tuluse? 26 I de datu téménafay ro brab de mégulew dob duniyae ni ménsélimud ro inok sébanil ro bé Kadnane brab Kristowe fénuwitén.’ Been i niy sénulat Dabide.”

27 Atin féntaus roy kédasal ruwe maro, “Méntuman i Ménsulate Kébéréhém non ménsélimud i ro Herode brab Ponsio Pilatowe dob ni ingéd beroy de étéw béken Judio brab de dumo gey Judio. Ménsélimud ro sébanil bé Jesuse sani fiyowe sugu-sugué mo fénémiliém mégulew. 28 Ménsélimud ro rémigo bé kéluhanay éntingayéne fatut mérigo dob kaame kétayan brab dob barakat me mérigo. 29 Atin bé béni Kadnan, fégitungém i de tete kébérého ro begey brab tabanga mo begey do sugu-sugué mo inok émbaraw gey muret bé kébéréh me. 30 Brab féuwitém i barakat me émféadi-adi brab émférigo begey bé de mékégaif dob dawét i fiyowe sugu-sugué mo Jesus.”

31 Amun énggilid ron démasal, ménkuyung i lawie sénlimudo ro brab fénémanduoy Rémogor i Tuluse bero. Tidéw béno, ménbaraw ron muret bé kébéréh i Tuluse.

Séntukid-tukid roy de languntama ro

32 Atin i kéluhanay de munur bé Kristowe, ségilew i de fédéw ro brab itunga ro. Atin énda i isu bero gefe bé de languntama ro, éndob falan karo kéluhanan non séntukid-tukid ro. 33 Atin wén i barakat i de apostol féntaus roy kéuret ruwe fantag bé kétébule i Kadnane Jesus. Brab i Tuluse toow fo mégédaw bero. 34 Atin énda i ségétéw bero wén i kulang bé kéfaguyag ne non fébéléy roy de fantad ro taloo no do lawi ro atin i kurtae gédoté ro, 35 iray ro dob de apostol. Atin saaré roy kurtae dob katabuwane kailangay kéluhanane.

36 Atin wén i ségétéwe bero féndawét Jose. Beeney ségétéwe tidéw Siprus brab séfu i Lebitawe. Féndawét i de apostol so “Bernabe”. (I atag i ni “Ségétéw émféfiyo fédéw”.) 37 Fénbéléyén i fantad ne atin nirayén dob de apostol i kurtae de.

5

Ananias brab Safira

1 Wén i ségétéwe lagéy féndawét Ananias, beroy bawag ne féndawét Safira, fénbéléy roy dumoy fantad ruwe. 2 Endob nitongén i dumoy kurtae brab ménagayun soy bawag ne de. Atin nirayén i sama i kurtae dob de apostol. Endob bénréhén bé nirayén i kéluhanane. 3 Mélaw bénréh Pedrowe dob beene mano, “Ananias, sedek féndayaém i Satanase mémanduon beem? Non téménugi go dob Rémogor i Tuluse, non nitongém i dumoy kurtae énggédotém bé fénbéléy me fantad. 4 Amun énda séna fénbéléyém i fantad me, beem i gefee de. Atin amun fénbéléy mon, kaam soy kurtae de. Endob sedek bénantakém rénigoy ni? Béken téménugi go dob étéwe, yamula dob Tuluse téménugi go!” 5 Amun énggélingoo Ananiasey ni, méntuwar brab ménléhu. Atin i kéluhanay de énggégélingo fantag bé ni, toow ro fo ménggilak. 6 Atin ménahur i de kénogo lagéy brab éndot roy bangkay ne brab bénaus ro atin nangéy ro lénébéng.

7 Amun ménifus i téléwe géuras, énggumah i bawag ne, éndob énda séna énggétiga noy ati ménrigowe. 8 Tidéw béno, fénénginsaa Pedrowe mano, “Béréhém begén, aw been say niy kurtae énggédot i fantad gome?”

Atin séménumbul mano, “Hoo, been say nan.”

9 Mélaw bénréh Pedrowe de mano, “Sedek ténéngkad gom i Rémogor i Tuluse? I bawag me mantu séna ménléhu atin i de ménangéy de lémbéng, ay nan ron dob liyuwan, brab i beeme témundug so.” 10 Sonom béno, méntuwar so brab ménléhu dob adafa Pedrowe. Amun ménahur i de kénogo lagéy, énggito ro ménléhuén. Mélaw nangéy ro so lénébéng dob doror i bawag ne. 11 Atin toow fo méngkégilakan i kéluhanay de munur bé Kristowe, loo soy de kéluhanay de ségiyo étéw énggégélingo bé ni.

Médooy de mékégaif

12 Atin i de apostol, médooy de mékégaif rénigo ro énggitoy de étéw. Brab i kéluhanay de munur bé Kristowe ménsélimud ro diyo dob “Kuridor Solomone” dob lawi i Tuluse. 13 Enda i ségétéw ménamung bé de

énda munur bé Kristowe, fiyon fo ké fiyoy kébéréh i de étéw fantag bé de munur.
14 Endob minut médooy de étéw do lagéy brab do libun munur bé Kadnane. 15 Atin ménbantug i de mékégaif rénigoy de apostol. Mélaw nuwit i de étéw dob de aguwon i de déméruun. Féniro ro bero dob de katri brab dob de bénékah ikam inok buluk témara i Pedrowe, gébéla i anlung ne dob berowe.
16 Atin énggumah soy médoowe étéw tidéw dob de kloh ingéd géliwét dob Jerusalem. Brab nuwit roy de déméruun bero brab de étéw rénahukoy de saitan. Atin kéluhana ro ménadi-adi.

I kérasay i de apostol

17 Tidéw béno, i gérotore fadi brab de dumo no sani de Saduseo, méndalew ro bé de apostol. Mélaw ménséfagayun ro bé rigoné ruwe. 18 Atin kénéfo roy de apostol brab fénrisu ro bero. 19 Endob bé béno kélungonon, nungka i télakiy Kadnaney de béngaway férisunone. Tidéw béno nuwitén bero mésut brab bénréhén mano,
20 "Taus gom dob lawi i Tuluse brab uret gom dob de étéw i fantage bé ni mantu umul." 21 Tidéw béno, nodoroy de apostol i bénréh i télakiwe ni. Mélaw amun géfuwénén, ménahur ro dob lawi i Tuluse brab téménoro ro.

Atin i gérotore fadi brab de dumo no, ténawag roy de odoroy de Judio inok sélimud i de kéfédéway de Judio. Tidéw béno, séménugu ro mangéy dob férisunone inok uwité roy de apostol mangéy dob adafa ruwe. 22 Endob amun énggumah i de sénugu dob férisunone, énda énggito roy de apostol. Mélaw ménséfule ro mangéy dob de kéfédéwan do ménlimud brab nuret ro maro, 23 "Amun énggégumah gey dob férisunone, énggito gey i de béngawan do ménkandado brab diyo soy de guwardiya mantay dob liyuwe. Endob amun nungka gey, énda i énggito gey étéw dob rahure."
24 Mélaw i de odoroy de fadi brab kafitane odoroy de guwardiya bé lawi i Tuluse, amun énggélingoo roy ni, toow ro fo ménggaif. Atin fégitungé roy ati énggérigonoy de apostol. 25 Tidéw béno, wén i énggégumahe ménlolok dob berowe mano, "I de lagéy do fénrisu gom, diyo ro témoro bé de étéw dob lawi i Tuluse."
26 Mélaw ménangéy i kafitane dob lawi i Tuluse beroy de guwardiya no. Atin kénéfo roy de apostol brab nuwit ro séfule. Endob énda féndawéto ro bero non mégilak ro bé de étéw diyo ké ibéro ro bero batéw inok féléhué ro bero.
27 Nuwit roy de apostol mangéy dob adafay de ménlimud do odoron. Atin i gérotore fadi ménbéréh dob bero mano,
28 "Génlé geyén begom bé kagomén témoro fantag bé Jesuse, éndob énda nodoro kom de. Téngténg gom, ménlégébén dob Jerusaleme niy kétoro gome, atin bénréh gom, begey i ménméléhue bé Jesuse."
29 Endob séménumbul i Pedrowe brab de dumo no do apostol maro, "Fatut odoro key i Tuluse, békén étéw. 30 Amun énggilid gomén fénléhu i Jesuse bé kékélabo gome de dob kruse, i Tulus i de katufua tom i ménfétébulee de. 31 Atin féndiyat i Tuluse mangéy dob kuwono nuwe inok Been i Méguléwe brab Mémukase. Mélaw Been i émfésagade bé de sala tom do Judio amuk gésénule tom. 32 Géureto key i de ni non énggito gey, loo soy Rémogor i Tuluse muret, sani Rémogore iray i Tuluse dob de étéw munur dob Beene."
33 Atin i de odoron ni ménlimud, amun énggélingoo roy ni, toow ro fo ménkérit brab ménuyot ro ké féléhuén i de apostol ni. 34 Endob i ségétéwe bé de Fariseo féndawét Gamaliel téménindég dob kérara ruwe ménlimud. Beeney témoroe bé kitabe brab toow fo fégadatay de étéw. Atin fénfésutén i de apostol. 35 Tidéw béno ménbéréh mano, "Do dumo gu do Judio, ingata kom ké ati kérigo gome bé de ni do étéw. 36 Bé do gétah wén i ségétéwe étéw féndawét Teudas, ménbéréh been kun i toowe ménbantug gérotor étéw. Atin fot ratuh gétéw i ménwaléye kuyugén. Endob wén i ménméléhu de atin i de kuyugén ménbéragar ro brab énda i énggérigono ro. 37 Tidéw béno, dob de gaiy késinsuse bé émfélistay kéluhanay de étéw, énggumah man i ségétéwe étéw féndawét Judas tidéw Galilea. Atin médoo soy ménwaléye kuyugén. Endob amun fénléhu soy Judase, ménbéragar soy de kuyugén. 38 Ségiléw so keeyén bé kéléhu Jesuse. Mélaw béréhé ku begom, katom kémukum brab fédayaé

tomén i de ni do étéw. Non amuk aturay kéilawane saén, énda soy gérigono ro brab énda i rugaya ro. 39 Endob amuk aturay Tuluse, énda gégéléo tom bero, non waléy tom saén sébanil bé Tuluse."

Atin i de ménlimud do kéfédéwan, ménagayun ro bé bénréh Gamaliele ni. 40 Tidéw béno, fénahur ron man i de apostol brab féntafés ro bero. Atin génlé ron man bero bé békénén muret ro fantag bé Jesuse. Tidéw béno, ténangéy ro bero. 41 I de apostol amun ménsut ron tidéw dob de ménlimud do odoron, toow ro fo ménoror non kénarang i Tuluse médait ro kéfasangan brab kémalanan sabaf bé kéunur ruwe bé Jesu Kristowe. 42 Atin sénga fuweh ménangéy ro dob lawi i Tuluse brab dob de lawi i de étéw. Atin diyo ro témoro bé Fiyowe Uret fantag bé Jesu Kristowe.

6

I de fitéw gétéw do témabang

1 Bé do no do gai, amun minutén médooy de munur bé Kristowe, wén i de tete kégébaa no bé de munur do Judio do sébéréh Griego dob de munur do Judio do sébéréh Hebreo. Ménbéréh i de Judio do sébéréh Griego bé émfédaya kun i de balév bero, énda méirayan ro bé de kailanga ro sénga fuweh. 2 Mélaw i de folo bra ruwo gétéw do apostol ténimu roy kéluhanay de munur bé Kristowe brab bénréh ro dob berowe maro, "Enda fiyo no ké begey i sémaare bé de kailanga kom sénga fuweh, non fatut gey démoyun muret bé kébéréh i Tuluse, brab énda fatut diguré key i galbék geye. 3 Mélaw do dumo gey, fémili gom fitéw gétéw lagéy, do métilédtéd brab fémanduoy Rémogor i Tuluse. Atin iray gey beroy aturane bé de ni, 4 inok i begeye do apostol fakay gey démasal brab muret fantag bé Tuluse sénga tékélid."

5 Atin ménagayun i kéluhana ruwe bé bénréh i de apostol ni. Mélaw fénémili roy Estebane, ségétéw méégét i kéunur ne brab fémanduoy Rémogor i Tuluse. Fénémili ro soy ro Filipihe, Prokoro, Nikanor, Timon, Parmenas, brab Nikolas tidéw Antiokia ségétéw békén Judio, éndob ménrugayén i kéunur ne bé kukumay de Judio. 6 Atin nuwit ro bero mangéy dob de apostol. Tidéw béno, ténégéy de apostol i de bumbuna ro bé kédasala ruwe bero inok tabangay Tuluse bero bé mantuwe ni aturan.

7 Atin mélaw ménlégébén i urete fantag bé Tuluse. Atin minut médooy munure bé Kristowe dob Jerusalem. Atin médoonén i de fadi méganay so munur.

I kékéfoe bé Estebane

8 Atin i Estebane toow fo fénfiyoy Tuluse inok wén i barakatén rémigo do mékégaif dob téngaangay de étéw. 9 Endob wén i de étéw ménsébanil bé Estebane. Beroy de étéw dob simbaane féndawét "Méntangéy étéw". I de dumo bero do Judio tidéw Siren, brab tidéw Alejandria, I de ni do étéw beroy de dumoy de Judio tidéw. Silika brab Asia, ménggganay ro séédél bé Estebane. 10 Endob toow fo fénggétigay Rémogor i Tulusey Estebane émbéréh. Mélaw énda i ségétéw gésumbul bero. 11 Mélaw niraya ro kurta i de étéw inok béréhé roy éndae toow fantag bé Estebane maro, "Enggélingoo key i ni étéw ménbéréh tete fantag bé Moisese brab Tuluse." 12 Mélaw fénkérit roy de étéw brab de odoroy de Judio brab de témoro kitab. Atin kénéfo roy Estebane brab nuwit ro dob adafay de ménlimud do kéfédéwan. 13 Tidéw béno, nuwit roy de étéw émbéréh bé éndae toow fantag bé Estebane maro, "I Estebane ni démoyun émbéréh tete fantag bé mékétéfuwe lawi i Tuluse brab de kukuman sénulat Moisese. 14 Enggélingoo key bénréhén bé i Jesuse tidéw Nasaret, gébaé no kun i lawi i Tuluse brab fégaliné noy adate énggéféganada tom tidéw dob Moisese." 15 Tidéw béno, ténéngténg i kéluhanay de odoron i Estebane. Atin énggito roy rangih ne maak falas télaki.

7

I kéuret Estebane

1 Mélaw i gérotore fadi fénénginsaa noy Estebane mano, "Aw toow i de ni?"

2 Atin séménumbul i Estebane mano, "Do dumo gu brab do lukés gu, fégélingo gom i béréhé kuwe ni. I toowe fo ménbantug barakatan Tulus méntéfégito dob katufua tome Abraham amun bati de séna dob Mesopotamia, bé énda séna ménagéwén de

mangéy Haran. 3 Atin bénréhén de mano,
‘Tagakém i de samungém brab ingéd me
atin agéw go mangéy dob gonone toroé ku
beem.’ 4 Mélaw ténagakén i ingéd ne Kaldeo
brab ménagéw mangéy Haran, atin diyo
ménbati. Atin amun ménléhu i boh Abra-
hame, fénagéw i Tuluse man mangéy dob
ni ingéd gono kom bati béleewe ni. 5 Bé do
no do gai, énda nirayay Tulusey Abrahame
fantad fiyon kloh. Endob fénasad i Tuluse
dob Abrahame bé irayén dey ni fantad
brab dob de séfuén témundug de, fiyon fo
ké énda sénay nga Abrahame de. 6 Ay niy
bénréh i Tuluse bé Abrahame mano, ‘I de
séfuém bati ro dob ségiyowe ingéd toow fo
mérayu atin waléy ro do rifén diyo. Atin
mérasay ro taman fot ratuh gébélintuwa.
7 Endob kukumé kuy de étéw rémifén bero.
Atin i de séfuém tékédan ro dob nan ingéd
atin féngadafé ro Begén dob ni gonon.’ Been
i niy bénréh i Tuluse.” 8 Atin féntaus Es-
tebaney kébéréh ne mano, “Tidéw béno,
sénugu i Tuluse dob Abrahamey ni adat
sani kétulie inok wén i tanda bé ni fasad.
Mélaw ténuli Abrahamey nga ne Isak amun
ménwaléwén gétérésangan ménumah. Atin
i Isake ténulién soy nga ne Jakob. Atin i
Jakobe ténulién soy de folo bra ruwo gétéw
ngaén. Atin beroy de katufua tom do Judio.

9 “Endob i de nga Jakob méndaléw ro
bé tuwaréy ruwe féndawét Jose. Mélaw
fénbéléy ro atin ménwaléy rifén dob ingéde
Egipto. Endob Tulus i dumo nuwe. 10 Atin
ténabangay Tuluse inok énda i sug-sugén
fiyon fo ké médooy kérégénone. Atin amun
diyo i Josehe dob adafay datue dob Egipto,
fénfiyoy Tuluse brab niraya no kégétuwan.
Mélaw ménuyot i datue de. Tidéw béno
fénwaléy i datuey Josehe odoron dob no
ingéd brab beene soy odorone dob lawi
i datue ni. 11 Tidéw béno, énggumah i
dakéle lénggob dob ingéde Egipto brab dob
Kanaan. Atin toow ro fo ménrasay. Atin i
de katufua tom énda i amaé ro. 12 Mélaw
amun énggélingoo Jakobe wén i farév dob
Egipto, sénuguén i de ngaén, sani de katu-
fua tom mangéy diyo bé gésungu nuwe.
13 Dob géruwo nuwe gule ménangéy ro diyo,
méntéfégéloloy Josehe dob de dumo no
sétiman boh. Atin énggétuway datuey fan-
tage bé de samung Jose. 14 Mélaw fénsamfay
Josehey kébéréh ne bé féangéyén i boh ne
Jakob brab kéluhanay de samungén. Atin
fitéw ro folo bra limo kéluhanan. 15 Tidéw
béno, ménagéw i ro Jakobe mangéy Egipto.
Atin diyo ménléhu loo soy de ségiyo katu-
fua tom. 16 Atin nuwit i de bangkay
ro mangéy Sekem, atin lénébéng ro dob
lébéngone bénléy Abrahame dob de étéw
Hamor.”

17 Atin féntaus Estebaney kébéréh ne
mano, “Amun gédétén i gaiwe métuman
i fasad i Tuluse dob Abrahame, toowén
fo médooy de Judio dob Egipto. 18 Atin
bé béno, ségiyonén i datue dob Egipto,
atin énda énggétiga noy fantage bé Josehe.
19 Enda fo fiyoy ni datu. Fénggakara noy
de katufua tom. Atin fénrasayén fo bero
toow. Non fénégésén i de katufua tom bé
ibéré roy de nga ro inok méléhu. 20 Atin
bé no do gai, ménumah i Moisese, toow fo
fiyo nga. Rénitoy idéng ne sungu dob lawi
ruwe taman télév gétérésang kélungonon.
21 Amun fénliyu roy ngae dob lawie, éndot
i libune nga i datue dob Egipto. Atin
fénagifatén maak kaan so nga. 22 Mélaw
méntoro i Moisese bé kéluhanay kégétuwane
dob Egipto. Atin ménwaléy énggétigan étéw
dob de kébéréhén brab dob de rigoné no.

23 “Amun fotén folo gébélintuwa i Moi-
sese, ménuyot témukaw bé de dumo no
do Judio. 24 Atin amun énggumah dob
de dumo no, énggito noy kédusay ségétéwe
tidéw Egipto bé dumo nuwe Judio. Mélaw
ténabangén i dumo nuwe ni Judio brab
séménuli fénléhuén i étéwe tidéw Egipto.
25 Brab mano ké i de dumo no do Ju-
dio énggésobuto roy been i usaréy Tuluse
témabang bero inok métangéy ro. Endob
énda énggésobuto ro de. 26 Bé gétunduge
de fuweh, énggito noy ruwowe gétéw Ju-
dio sétiboh. Atin génléén bero mano,
‘Kagom sétiboh! Ségilév gom falan Judio.’
27 Endob i ségétéwe de férasayé noy dumo
nuwe ni, dénrién i Moisese brab ménbéréh
mano, ‘Békén beem i odoro keye taloo no
kéfédéwa key. 28 Aw méuyot go méméléhu
begén loo bé kéféléhu me bé ségétéwe tidéw
Egipto natémégéno?’ 29 Amun énggélingoo
Moisesey ni, ménrarév tidéw Egipto brab

ménangéy bati dob ingéde féndawét Madian.
Atin diyo énggébawag brab wén i ngaén
ruwo gétéw lagéy.”

30 Atin féntaus Estebaney kébéréh
ne mano, “Amun ménifus i fote folo
gébélintuwa, méntéfégito dob Moisesey
télakiwe dob mérinoe kayéw dob gonone
énda i étéw de bati, gédét dob tuduke
féndawét Sinai. 31 Toow fo ménggaif
i Moisese bé ni énggito no. Atin
amun ménfégédét inok gito no fo toow,
énggélingoo noy béréh i Kadnane mano,
32 ‘Begéney Tuluse fénéngadaf i de katufua
kom, ro Abraham, Isak, brab Jakob.’ Atin
i Moisese léménukub bé kégilak ne brab
éndaén géténgténgo no de. 33 Atin ménbéréh
man i Kadnane mano, ‘Kéda moy sinilas
me non i gono muwe témindég mékétéfu
fantad. 34 Enggito guy kéférasaye bé de étéw
gu dob Egipto. Brab énggélingoo kuy de
dogés ro. Mélaw ménlusu inok fétangéy gu
bero. Atin béleewe, sugué ku beem magéw
mangéy Egipto.’ ”

35 Atin féntaus Estebaney kébéréh ne
mano, “Nikaay de dumo no Judioy Moi-
sese bé kébéréh ruwe maro, ‘Békén beem
i odoro key taloo no kéfédéwa key!’ En-
dob beeney sénugu i Tuluse méguléw bero
brab émfétangéye bero. Atin i télakiwe
méntéfégito dob beene dob mérinoe kayéw
i téménabangane de. 36 Atin fénanangguwitén
i de étéw mésut tidéw Egipto. Rénigo noy
de mékégaif dob Egipto brab dob dogote
féndawét ‘Furo Dogot’ brab dob gonone
énda i bati diyo amun ménagéw ro diyo bé
fote folo gébélintuwa. 37 Atin i Moisesey
ménbéréh dob de Judio mano, ‘Emféuwit i
Tuluse mangéy dob begome ségétéw sarigo
no muret bé kébéréh ne ségiléw bé kéféuwit
ne begén. Been soy ségétéwe bé de séfu
Israele.’ ”

38 Atin féntaus Estebaney kébéréh
ne mano, “Moisesey dumoy de Judio
ménsélimud dob gonone énda i ségétéw
étéw bati diyo, bero soy de katufua tom
brab télakiwe ménsébéréh de dob tuduke
Sinai. Brab beeney énggégédote bé kébéréh
i Tuluse inok irayén so dob betome. I
kébéréh i Tuluse ni énda mékéda no taman
sa taman.

39 “Endob i de katufua tom énda ménodor
ro bé de sugu Moises. Yamula ménika ro
de brab ménuyot ro séfule mangéy Egipto.
40 Mélaw bénréh ro dob Arone sani ofo Moi-
sese maro, ‘Rigo go do kéninontow inok wén
i féngadafé key, brab inok wén i manang-
guwit betom. Non énda gétiga key ké ati
énggérigono Moisese sani ménanangguwite
betom tidéw Egipto.’ ”

41 Atin féntaus Estebaney kébéréh ne
mano, “Bé no do gai réménigo ro kéninontow
maak falas nati safi. Atin téménulak ro dob
adafa nuwe brab kénandulio ro inok fégito
roy kéoror ruwe bé ni rénigo ro. 42 Endob
sabaf bé ni, ténagak i Tuluse bero brab
féndayaén bero méngadaf bé de gitoon dob
lawayo loo bé sénulat i sénarigoy Tuluse
féndawét Amos mano, ‘Do étéw Judio, békén
Begén i ténulaka kome dob gonone énda i
ségétéw de bati bé lala i kédiyo gome bé
ménfote folo gébélintuwa. Yamula ségiyoy
fénéngadaf gome. 43 Non nuwit gom i batioy
sébaane tulus féndawét Molok brab sébaane
kéninontow maak gitoon tulus féndawét
Renfan. Do kéninontow i fénéngadaf gome,
mélaw féangeyé ku begom fingé na diyo bé
ingéde Babilonia.’ ”

44 Atin féntaus Estebaney kébéréh ne
mano, “I de katufua tom wénén i ginise
lawi sani tandae énda tagakéy Tuluse bero.
Nuwit ro amun ménagéw ro dob gonone
énda i étéw de bati. Rénigo roy ni loo
bé bénréh i Tuluse bé Moisese, ségiléw
bé fénggitoy Tuluse de. 45 Amun ménifus
i firoye gébélintuwa, i de katufua tom
énggédot roy ni tidéw dob de lukés ro. Atin
i de katufua tom nuwit ro dob de ingéd
ténaba ro bé gaiy kédédél i Tuluse bé de
étéw mésut dob do no gonon inok wén
i batioy de Judio. Atin i odoro ruwey
lagéye féndawét Josue. Atin fénbati roy lawi
i Tuluse diyo taman bé gai Datu Dabide.
46 Toow fo ménsuwat i Tuluse bé Dabide.
Atin nongotén dob Tuluse inok tungkasé
no rémigo bé lawi i Tuluse, sani Tuluse
fénéngadaf Jakobe. 47 Endob i nga Datu
Dabide féndawét Solomon i réménigowe bé
nan lawi.

48 “Endob béréhé ku begom, i toowe
fo gérotor Tulus énda batién dob de lawi
rénigoy kéilawane. Non bénréh i ségétéwe

sénarigoy Tuluse féndawét Isias mano,
49 ‘Bang i Tuluse, laway i sara kuwe, atin i
duniyaey ténaa kuwe bé de sékéy gu. Enda
i lawi gérigono kom inok batio ku taloo no
téréno ku. 50 Békén ba Begén i réménigowe
bé kéluhanay éntingayéne?’ ”

51 Atin féntaus Estebaney kébéréh ne
mano, “Toow fo métégas i de ulew gom!
Enda séna fo ménfégalin i de fédéw gom loo
bé kétayay Tuluse. Brab toow gom fo do
énda mégélingo bé kébéréh i Tuluse. Ségilew
gom so bé de katufua kom non atuho kom i
Rémogor i Tuluse sénga tékélid. 52 I de katu-
fua kom fénrasay roy kéluhanay de sénarigoy
Tuluse muret bé kébéréh ne bé do gétah.
Fénléhu roy de sénugu i Tuluse muret fantag
bé Kristowe sani métintuwe fo Sugu-suguéy
Tuluse. Atin i begome, kénéfo gom brab
fénléhu gom i Kristowe. 53 Enggétanggafa
kom i de kukuman féniray i Tuluse bé de
télaki, éndob énda nodoro kom de.” Been i
niy bénréh Estebane.

*I kéfélé*hue *bé Estebane*

54 Amun énggélingooy de odoron i kébéréh
Estebane, toow ro fo ménkérit. Kémigét i de
kifé ro bé kékérit ruwe. 55 Endob i Estebane
toow fo fénémanduoy Rémogor i Tuluse,
brab léménéngag dob lawayo, atin énggito
noy kéréndaw i Tuluse brab énggito noy Je-
suse témindég dob kuwonoy Tuluse. 56 Atin
ménbéréh i Estebane mano, “Téngténg gom!
Enggito guy lawayo ménungka, brab i Nga
i Kéilawane témindég fingé dob kuwonoy
Tuluse.”

57 Toow fo ménkérit i de odoron ni, mélaw
néféng roy de kélingo ro brab ménékes
ro. Atin sénréngana roy magayase de
gémamak. 58 Atin séngguyud ro mésut dob
ingéde ni brab nibéro ro batéw. Atin i de
témébo de, kénda roy de géruwo lafin bé de
kégal ro, atin fénled ro dob kénogo lagéye
féndawét Saulo. 59 Atin i lala ruwe mibéron
batéw bé Estebane, déménasal dob Kad-
nane mano, “O Kadnan Jesus, tanggafém
i rémogor guwe!” 60 Atin ménlingkuwéd
brab ménbéréh métanug mano, “Kadnan,
fésagadém i ni sala ro.” Sonom béno,
ménléhu.

8

I kérasay i de munur

1-2 Atin i Saulowe ménagayun bé kéfélé*h*ue
bé Estebane. Atin i Estebane, lénébéng
i de étéw munur bé Kristowe brab toow
fo rénuung ro. Atin méntidéwén bé no
térésang i kékérasayay de munur bé Kris-
towe. Brab kéluhana ro, saliyu bé de apos-
tol, ménbéragar ro tidéw Jerusalem mangéy
Judia brab Samaria.

3 Atin i Saulowe ténulama no binasanén
i kéféngintulus i de munur bé Kristowe,
ahuro noy séngae lawi brab kéfoé no
séguyudén i de étéw munur bé Kristowe.
Brab uwité no bero dob férisunone, do lagéy
brab do libun.

I kélégéb i Fiyowe Uret dob Samaria

4 Atin amun ménbéragar i de étéw
munur bé Kristowe dob de ségiyo ingéd,
nuret roy fantage bé Jesuse. 5 Atin i
Filipiwe ménangéy dob sébaane ingéd diyo
dob Samaria, atin diyo nuretén i Jesuse
Been i Kristowe sani fénémili i Tuluse
mégulew. 6 I de étéw, amun énggélingoo roy
kébéréh ne brab énggito roy kéluhanay de
mékégaif rénigo no, toow fo fénggélingo roy
kébéréh Filipihe. 7 Fénféraréyén i de saitan
réménahuk dob de médoo étéw, atin ménékes
ro bé lala ruwe tékédan. Brab fén-adi-adi
noy médoowe do fikat brab do kimoyén.
8 Mélaw toow fo ménoror i de étéw dob no
ingéd.

9 Wén i ségétéwe lagéy dob no ingéd
féndawét Simon, ségétéw béliyan. Bé de
énggétah do gai, fénggaifén i médoowe do
étéw dob Samaria bé de tete kéfagakarén.
Ménfébantug-bantug bé beene kun i gérotore
étéw. 10 Atin i kéluhanay de étéw dob
no ingéd do méskinan brab do kawasa,
fénggélingo ro. Bénréh ro maro “I ni
étéw féndawét Ménbantug Barakatan, sani
barakat i Tuluse.” 11 Ménrugay i kéfégaif ne
bero bé de tete kéfagakarén. Mélaw toow ro
fo fénggélingo. 12 Endob amun énggélingooy
de étéw i Fiyowe Uret nuret Filipiwe fan-
tag bé kéfégulew i Tuluse brab Jesu Kris-
towe, ménunur ro brab ménfébautis ro, do
lagéy brab do libun. 13 Atin fiyon i Si-
mone ménunur so bé Kristowe. Brab amun
ménbautisén, démoyun ménodor bé Filipiwe.

Atin toow fo ménggaif i Simone bé de énggito no rénigo Filipiwe.
14 Amun énggélingooy de apostol dob
Jerusalem i kétayakuf i de étéw dob Samaria
bé kébéréh i Tuluse, fénuwit roy ro Pedrowe
brab Juane mangéy diyo. 15 Amun
énggégumah ro diyo, dénasala roy de étéw
munur bé Kristowe inok tayakufé roy
Rémogor i Tuluse. 16 Non i Rémogor i Tuluse,
énda séna énggumahén dob berowe fiyon
ségétéw. Ménbautison ro saén inok fégito roy
kéunur ruwe bé Kadnane Jesus. 17 Tidéw
béno, ténégé Pedrowe brab Juaney de
bumbuna ro. Atin ténanggaf roy Rémogor
i Tuluse.
18 Atin énggitoy béliyane ni Simon i
kétanggaf ruwe bé Rémogor i Tuluse bé
kétégéy de apostol bero. Mélaw bénréhén
dob Pedrowe brab Juane bé iraya no bero
kurta. 19 Brab bénréhén mano, “Irayanu so
bé ni barakat inok amuk wén i tégéné ku,
gétanggaf so bé Rémogor i Tuluse.”
20 Endob séménumbul i Pedrowe mano,
“Mékukum go damén begom i kurta me,
non mamo ké gébéléyo mo bé kurtaey ni-
ray i Tuluse. 21 Enda fakay go mamung
bé galbék geye non énda séna métintuy
fédéw me dob adafay Tuluse. 22 Fatut go
gésénule bé ni tete kéfégitungém brab dasal
go dob Kadnane inok fésagada no beem
bé ni salaém. 23 Non énggito guy toow fo
mésina go brab bénilanggu i salae beem.”
24 Tidéw béno, séménumbul i Simone
mano, “Dasala kom begén dob Kadnane
inok énda i métuman damén bé de bénréh
gom dob begéne.”
25 Atin i ro Pedrowe brab Juane, amun
énggilid ron muret bé gétiga ruwe fantag bé
Kristowe, brab bénréh roy kébéréh i Kad-
nane, ménséfule ro mangéy Jerusalem. Bé
késéfule ruwe, ménawét ro dob médoowe do
ingéd dob Samaria brab nuret roy Fiyowe
Uret diyo.

I Filipihe brab odorone

26 Atin i Filipihe, sénugu i télakiy Kad-
nane mano, “Tafay go brab angéy go
déligdigan dob agéwone tidéw Jerusalem
mangéy Gasa.” (I ni agéwon éndaén i étéw
de magéwon.) 27 Mélaw ménangéy diyo
i Filipihe. Tidéw béno, énggébalaka noy
ségétéwe lagéy kafun sarigoy baiwe dob
ingéde Etiopia. Beeney ségétéwe gérotor
étéw mitong bé kurtae dob no ingéd. I ni
étéw séfule bé béno bé kéagéw ne ménangéy
méngadaf dob Jerusalem. 28 Diyo dob kale-
sah ne brab basané noy librowe sénulat i
méntélatae sénarigoy Tuluse féndawét Isaias.
29 Atin bénréh i Rémogor i Tuluse dob Fil-
ipihe mano, “Ay go fégédét diyo brab odor
go bé nan kalesah.” 30 Mélaw i Filipihe
ménségéta mangéy fégédét brab énggélingoo
noy kébasa nuwe bé librowe sénulat Isa-
iase. Atin fénénginsaa Filipihe mano, “Aw
gésobuto moy nan basané mo?”
31 Séménumbul i ni sarigon mano, “Ati
kégésobut guwe de ké énda i témoro de
begén?” Tidéw béno, féndaén i Filipihe dob
kalesah ne atin ménséfingé ro ménsar. 32 Ay
niy ménsulate dob libro Isaiase, bénasa no,
“Beeney maake bili-bili fénléhu. Beeney
maake nati bili-bili mantés ké kéléngén
i buk ne, non énda fo ménbéréhén fiyon
sétaga. 33 Toow fo ménfémala brab énda
méntintuy kékukume de. Atin énda i gébéréh
fantag bé de séfuén non ménléhuén brab
éndaén dini ro dob duniyae ni.”
34 Atin ménénginsa i ni sarigon dob Filip-
ihe mano, “Ati ni étéw ménsulat dob ni? Aw
bénréh i sarigoy Tulusey fantage bé kaane
lowoh taloo no ségiyo étéw?” 35 Tidéw
béno, fénggétiga Filipihe dob beeney atag
ni bénasa no brab nuretén i Fiyowe Uret
fantag bé Jesuse. 36 Atin amun diyo ro séna
lowoh aguwon, énggumah ro dob gonone
wén i wayég de. Atin ménbéréh i ni odoron
mano, “Ay wén i wayég dob ni. Aw fakayu
mébautis?”
37 Séménumbul i Filipihe mano, “Fakay
bautisé ku beem amuk tintu gon munur bé
Kristowe dob fédéw me.”
Atin séménumbul i ni sarigon mano,
“Munuru bé Jesu Kristowe, bé Beeney Nga
i Tuluse.”
38 Atin i ni sarigon féntéré noy kalesah
ne brab ménlus bero Filipihe ménangéy
dob wayége atin bénautis Filipihe. 39 Amun
géménaun ron tidéw dob wayége ni, nuwit
i Rémogor i Kadnaney Filipihe. Endaén
énggitoy sarigone niy Filipihe, éndob
méntaus magéw toow fo moror. 40 Atin i

Filipihe méntékow énggégumah dob sébaane ingéd féndawét Asdod. Atin tidéw diyo ménuret bé Fiyowe Uret fantag bé Jesuse dob kéluhanay de ingéd énggétaraa no bé kéagéw ne mangéy dob ingéde féndawét Sesaria.

9

I kéwaléy Saulowe munur

1 Atin i Saulowe bé do no do gai,
féntausén soy kérigo nuwe bé de kuyug
i Kadnane. Non ménbéréh féléhué no
kun bero. Atin ménangéy dob gérotore
fadi, 2 brab ménongot sulat dob beene
mangéy dob de odoroy de Judio dob de
lawi féngadafa ro dob ingéde Damasko inok
kéfoé noy kéluhanay étéwe gito no diyo do
modor dob Agéwo Jesuse brab uwité no
bero mangéy Jerusalem, do lagéy brab do
libun.
3 Atin ménagéw i Saulowe mangéy
Damasko. Amun gédétén dob no ingéd,
méntékow wén i réndaw tidéw dob lawayo
géliwét de. 4 Atin ménggétélengkéb i
Saulowe dob fantade brab énggélingoo noy
émbéréhe mano, “Saulo! Sedek férasayé mo
Begén?”
5 Ménénginsa i Saulowe mano, “Ati
Beeme, Kadnan?”
Atin séménumbul mano, “Begéney Jesuse
férasayé mo. 6 Tindég go brab taus go
mangéy Damasko, atin diyo wén i étéwe
béréhé no beem i fatute rigoné mo.”
7 Atin i de étéw dumo Saulowe magéw,
téménrén ro. Ménantés ro non énggélingoo
roy émbéréhe ni éndob énda gito ro de. 8 Atin
i Saulowe téménindég brab bénékahén i de
moto no, éndob énda gégito no. Mélaw narak
i de dumo no taman Damasko. 9 Atin
méntélew gétérésangan énda gégito no, brab
énda ménamaén taloo no ménineém.
10 Atin diyo dob Damasko wén i ségétéwe
kuyug Jesuse féndawét Ananias. Atin wén
i fénggitoy Tuluse dob beene non ténawag i
Kadnane mano, “Ananias!”
Séménumbul mano, “Ay niwu so Kad-
nan.”
11 Atin ménbéréh i Kadnane mano,
“Angéy go dob agéwone féndawét ‘Méén tang’
brab taus go dob lawi Judase brab
fénginsaém diyo i lagéye féndawét Saulo
tidéw Tarsus. Démasal sénay ni étéw béni.
12 Brab wén i fénggitoy Kadnane, brab
dob ni énggito noy ségétéwe lagéy féndawét
Ananias énggumah dob beene brab ténégé
no inok gégito man.”
13 Séménumbul i Ananiase mano, “Kad-
nan, énggélingoo kuy uret i médoowe étéw
fantag bé ni lagéy, brab kéluhanay tetee
rénigo no dob de kuyugém dob Jerusalem.
14 Atin ménangéy dini dob Damaskowe ni
non wén i kuwagibe tidéw dob de odoroy
de fadi inok kéfoé noy kéluhanay munure
Beem brab de lémabit bé dawét me ké
démasal ro.”
15 Endob ménbéréh i Kadnane mano,
“Angéy go diyo non fénémili guy ni étéw
inok waléy sugu-sugué ku muret fantag
bé Begéne dob de étéw békén Judio brab
dob de datu brab dob de Judio so. 16 Brab
fégétiga ku dob beene bé waléy so toow fo
mérasay sabaf bé kéunur ne Begén.”
17 Mélaw ménagéw i Ananiase mangéy
diyo. Amun énggégumah dob lawie
ménahur so brab ténégé noy Saulowe ni.
Atin bénréhén de mano, “Saulo, dumo
gu, sénugu i Kadnane begén mangéy dob
beeme. Beeney Jesuse sani méntéfégitowe
dob beeme dob aguwone bé kéangéy me
dini. Sénuguén begén inok waléy go man
gégito brab fémanduoy Rémogor i Tuluse
beem.” 18 Sonom béno, i de maak éner
ménlawu tidéw dob de moto Saulo brab
énggégito. Atin ménagayas témindég brab
ménfébautis. 19 Amun énggilid mama,
ménséfule i kébagér ne. Atin ménbati i
Saulowe dob de kuyug Jesus dob Damasko
bé ménfiroye gétérésangan.

I kéuret Saulowe dob Damasko

20 Atin i Saulowe ménagayas ménahur dob
de lawi féngadafay de Judio brab nuretén
i fantage bé Jesuse. Bénréhén mano, “I
Jesuse ni, Beeney Nga i Tuluse.”
21 Atin i kéluhanay de énggégélingo de
toow ro fo ménggaif brab ménséfénginsa
ro maro, “Aw békén ba beeney étéwe
tidéw Jerusalem méméléhu bé de munur
bé Jesuse? Aw békén ba ménangéy dini
inok kéfoé noy de kuyug Jesus, inok
uwité no mangéy dob odoroy de fadi dob
Jerusalem?”

22 Endob ménwaléy toow fo émbagér
muret i Saulowe brab fénggétiga no dob
de Judio dob Damasko i Jesuse, Been i
Kristowe, sani méguléwe tidéw dob Tuluse
ongot-ongoté ro. Atin énda i énggésumbul
bero.
23 Amun ménifus i firoye gétérésangan, i
de Judio ménsélimud ro atin ménséfagayun
ro bé féléhué roy Saulowe. 24 Fuweh na
kélungonon i kébantaya ruwe de dob de
béngaway ni ingéd inok féléhué ro. Endob
wén i ménlolok dob Saulowe fantag bé ni
rigoné ro. 25 Mélaw wén i no kélungonon, i de
kuyugén nuwit roy Saulowe dob gérotore
diding fénggédiding bé ni ingéd. Atin nahur
ro dob dakéle biton brab ténuntu ro mangéy
fingé bala dob faliluwangay didinge ni.

26 Atin ménule i Saulowe mangéy
Jerusalem brab téménlama magiyamongan
bé de kuyug Jesus. Endob mégilak ro de
brab énda munur ro de ké ménwaléyén
kuyug Jesuse. 27 Tidéw béno, i Bernabewe
nuwitén i Saulowe mangéy dob de apostol.
Atin i Bernabewe nuretén dob berowey
kétéfégitoy Kadnane brab késébéréh ne dob
Saulowe dob aguwone. Atin bénréh Bern-
abewe soy kébaraw Saulowe muret fantag
bé Jesuse dob Damasko. 28 Mélaw i Saulowe
ménbati dob berowe dob Jerusalem. Brab
séménugud muret fantag bé Kadnane dob
kéluhanay de gonon dob Jerusalem. 29 Atin
ménsébéréh brab ménséédél bé de Judio do
sébéréh Griego. Mélaw ténlama ro féléhuén
i Saulowe. 30 Amun énggétigay de dumo
no munur bé Jesuse, dénura ro mangéy
Sesaria brab fénule ro mangéy Tarsus.
31 Atin bé do no gai, énda ménrasay i de
munur bé Kristowe dob Judea brab dob
Galilea brab dob Samaria. Ménwaléy ro do
méégét munur brab méninut ro médoo non
ténabangay Rémogor i Tuluse bero, non toow
fo féngadafé roy Kadnane.

I rénigo Pedrowe

32 Atin i Pedrowe, démoyun ménagéw
mangéy dob de médoo do ingéd. Amun
nangeyén ténukaw i de dumo no munur bé
Kristowe dob Lida, 33 diyo énggébalaka noy
ségétéwe lagéy féndawét Eneas. I Enease
ni kimoyén brab ménwaléwén gébélintuwa
i éndae kégétekén. 34 Atin ménbéréh i
Pedrowe dob beene mano, “Eneas, uwaé
Jesu Kristowe beem. Tek go brab dili moy
iroo muwa nan!” Sonom béno énggétek i
Enease ni. 35 Enggitoy kéluhanay de étéw
dob Lida brab dob Saron i ni lagéy ménadi-
adi. Mélaw ménunur ro bé Kadnane.
36 Atin diyo dob Jopa, wén i ségétéwe
libun munur so bé Kristowe féndawét
Tabita. (Taloo no Dorkas dob késébéréhe
Griego. Atin i atag ne “séladéng”.) Sénga
tékélid rémigo fiyo dob de méskinan, brab
tabanga no bero. 37 Bé do no gai, ménwaléy
déméruun brab ménléhu. Mélaw i de dumo
no, nurah roy bangkay ne brab féndiyo
ro dob sibéye dob rotor i lawie. 38 Enda
mérayu i ingéde Jopa dob ingéde Lida.
Mélaw i de kuyug Jesus dob Jopa, amun
énggélingoo ro diyo i Pedrowe dob Lida,
séménugu ro ruwo gétéw lagéy mangey
diyo inok béréhé ro dob Pedrowe bé
magayas mangéy dob berowe. 39 Mélaw
ménodor i Pedrowe bero. Amun énggumah
ron, nuwit roy Pedrowe mangéy dob
sibéye dob rotor i lawie. Atin i kéluhanay
de libun do balew ménfégédét ro dob
Pedrowe, kémérew ro brab fénggito roy de
kégal rénigo Dorkase bé kéuyag ne séna.
40 Tidéw béno, fénsut Pedrowe bero dob
sibéye atin ménlingkuwéd démasal. Tidéw
béno, sénaréwén i bangkaye brab ménbéréh
mano, “Tabita, tek go!” Tidéw béno,
bénékahén i de moto no brab amun énggito
noy Pedrowe, méntek. 41 Atin i Pedrowe,
génamakén i de kémérén brab féntindégén.
Tidéw béno, ténawagén i kéluhanay de
munur bé Kristowe brab de libun do balew,
atin fénggito no beroy Dorkase ménuyag.
42 Atin i urete fantag bé ni ménlégéb dob
ingéde Jopa. Mélaw ménwaléy médooy
ménunure bé Kadnane. 43 Atin ménrugay
i Pedrowe dob Jopa. Ménbati dob lawi i
ségétéwe lagéy gémalbék léminis do kulit safi
féndawét Simon.

10

I Pedrowe brab Korneliowe

1 Dob Sesaria, wén i ségétéwe lagéy
féndawét Kornelio. Beeney kafitay de sun-
dalo tidéw Roma sani de sundalo féndawét
ro “Do tidéw Italiana”. 2 I ni kafitan toow

fo méngintulus, loo soy kéluhanay de dumo no dob kaane kuréngon. Démoyun miray tabang dob de Judio do méskinan. Brab sénga tékélid démasal dob Tuluse. 3 Wén i no sébaan fuweh, géraraan lémudug i térésange de, wén i fénggitoy Tuluse dob beene. Tintu fo énggito noy télakiy Tuluse ménahur dob lawi ne. Atin ténawag i télakiwe ni mano, "Kornelio!"

4 Atin ténéngténgén i télakiwe ni brab toow fo ménggilak. Atin séménumbul mano, "Ati no?"

Atin ménbéréh i télakiwe ni mano, "Mésuwat i Tuluse bé kégédaw me bé de fiyo rénigo mo brab kédasal me. Atin énggétédémo no beem. 5 Béleewe ni, sugu go do étéw mangéy Jopa inok angéyé roy ségétéwe lagéy féndawét Simon Pedro. 6 Diyo bati dob lawi i lagéye gémalbék léminis do kulit safi féndawét so Simon. I ni lawi gédét dob dogote." 7 Tidéw béno, méntékédan i télakiwe ni. Atin i Korneliowe ténawagén i ruwowe gétéw bé de sugu-sugué no, brab ségétéwe bé de sundalo no toow fo méngintulus. Beene soy ségétéwe bé de sarigo no. 8 Atin bénréhén beroy ni ménrigo. Tidéw béno, sénuguén bero mangéy dob ingéde Jopa.

9 Dob gétunduge de fuweh, amun gédét ron dob Jopa, i Pedrowe ménénik dob datare atéf i lawie batio no brab déménasal. Géutuhén bé béno. 10 Atin toowén fo mélayaf brab ménuyot fo mama. Endob i lala i de étéw dob nan lawi témafay séna bé amaé ruwe, wén i fénggitoy Tuluse dob Pedrowe ni. 11 Enggito noy lawaye ménungka brab wén i maake dakél safut térimféna mangéy fantad ténutun fot i sugud ne. 12 Diyo ménfuyut i kéluhanay séségiyo-giyowe do bi-natang do magéw brab do rémagaf dob fantade brab do kloh manok. 13 Brab énggélingoo noy émbéréhe mano, "Pedro, étek go! Sumbaliém brab amaém."

14 Endob séménumbul i Pedrowe mano, "Aba, énda fo gérigono ku de, Kadnan. Non tidéw féganay, énda séna ménamau bé de amaén liyén dob adat geye do Judio."

15 Atin énggélingoo no man i émbéréhe ni mano, "Kago béréhén liyén taloo no tete i bénréh i Tuluse fiyo." 16 Télew gule ménrigoy ni. Tidéw béno, i ni méntutun ménbatun séfule mangéy dob lawayo.

17 I lala Pedrowe mégitung bé atiy atag i ni énggito no, énggumah i de sénugu Kornelio. Non amun fénénginsa roy hon i lawie gono Pedrowe bati, ménangéy ro diyo. Brab diyo ro dob liyuy béngawane. 18 Atin téménawag ro brab fénénginsa ro ké diyo bati i lagéye féndawét Simon Pedro.

19 Atin i Pedrowe tafay so fégitungé noy atiy atag i ni énggito no. Tidéw béno, i Rémogor i Tuluse ménbéréh dob Pedrowe mano, "Pedro, wén i télew gétéw lagéy séméléd beem. 20 Tek go brab lus go, brab kago magalang-galang modor bero non Begén i séménugu bero." 21 Mélaw ménlus i Pedrowe brab bénréhén bero mano, "Begén i nan sélédé kom. Ati funa kome séméléd begén?"

22 Séménumbul ro maro, "Sénugu kafitan Korneliowe begey mangéy dini. I ni étéw toow fo métintu brab méngintulus, atin i kéluhanay de Judio fégadata ro. Ménbéréh i télakiwe dob beene bé féangeyé no beem dob lawi ne inok fégélingoé noy ati béréhé muwe." 23 Atin i Pedrowe ténayakufén bero dob lawie ni batio no, brab ménbati ro diyo ségékélungonon.

Atin bé démoe de ménodor bero brab wén soy do dumo bé de munur bé Kristowe dob Jopa ménodor de. 24 Dob gétunduge de fuweh, énggumah ro dob Sesaria. Diyo nongot-nongot Korneliowe bero. Atin ténawagén i kéluhanay de samungén brab do dumo no séloyuk. Mélaw diyo ro so. 25 Amun énggumahén i Pedrowe, bénalak Korneliowe brab ménlingkuwéd dob adafa Pedrowe inok féngadafé no. 26 Endob féntindég Pedrowe brab ménbéréh mano, "Tindég go, non i begéne kéilawanu so loo bé beema nan." 27 Atin féntaus Pedrowey késébéréh-béréh ruwe bé lala ruwe mahur dob lawie ni, atin énggito noy médoowe étéw ménlimud. 28 Tidéw béno ménbéréh i Pedrowe mano, "Gétiga komén i adat geye do Judio. Enda fakayén dob kitab geye ké sémugud gey mangéy dob de lawi gom do békén Judio taloo no sélawék gey begom. Endob fénggétigay Tuluse begén bé man-tuwe ni séna, bé fiyon fo ké ati no étéw, éndaén fégitungé ku de mékérésik. 29 Mélaw

amun fén-angéy gom begén dini, éndaén ménsédélu de. Mélaw fénginsaa ku begom, ati funa kome ménfétawag begén?”

30 Séménumbul i Korneliowe mano,
“Amun naméntéléwo, loo so béni géraraan
lémudug i térésange de, déménasalu dob lawi
guwe ni. Méntékow méntéfégitoy lagéye
toow fo sémélinang i kégal ne téménindég
dob téngaanga kuwe. 31 Atin ménbéréh
mano, ‘Kornelio, énggélingooy Tulusey
kédasal me brab énggétédémo noy kégédaw
me brab de fiyo rénigo mo. 32 Mélaw sugu
go étéw mangéy Jopa témawag bé lagéye
féndawét Simon Pedro. Diyo bati dob
lawi i lagéye gémalbék léminis do kulit safi
féndawét Simon gédét dob dogote.’ 33 Mélaw
ménagayasu séménugu mangéy témawag
beem. Atin mégédaw go non ménangéy
go dini. Atin ay ni gey ménlimud dob
adafay Tuluse inok mégélingo bé fébéréh
i Kadnane beem.”

I kébéréh Pedrowe

34 Atin ménbéréh i Pedrowe mano,
“Béleewe ni énggétiga ku, i Tuluse énda i isu
ramigo no bé de étéw. 35 Non tayakufév
Tulusey étéwe mégadatan de brab rigoné
noy fatute kétayay Tuluse, fiyon fo ké ati
katufua nuwe taloo no ké ati tidéwo nuwe
de. 36 Gétiga kom i kéiray i Tuluse bé kébéréh
ne dob de Judio. Dob berowe fénayagén
i Fiyowe Uret fantag bé kéfé fiyowe fédéw
sabaf bé Jesu Kristowe. Endob Beeney
Kadnay kéluhanane. 37 Gétiga kom ké ati
ménrigowe dob kéluhanay de ingéd dob
Israel, ménggánay dob Galilea amun i
Juane nuretén i fantage bé kébautis ne.
38 Brab énggétiga kom i fantage bé Jesuse
tidéw Nasaret. I Tuluse nirayén témantu
dob Beeney Rémogor ne brab barakat ne.
Séménugud dob kéluhanay de ingéd, rémigo
bé fiyowe brab fén-adi-adi noy de étéw
fénrasay Satanase. Enggérigono noy de ni
non dob Beeney Tuluse. 39 Brab begey i
énggégitowe bé de ni rénigo no dob de ingéd
i de Judio brab dob Jerusalem. Endob i de
étéw fénléhu roy Jesuse dob kruse. 40 Endob
ténébule i Tuluse dob gétélév ne gétérésang
brab fénggito noy Jesuse ménuyag. 41 Enda
méntéfégito no dob kéluhanay étéwe éndob
dob begeye saén méntéfégito do fénémili
i Tuluse. Ménsérengan begey mama
brab miném amun méntébuleén. 42 Atin
sénuguén begey mangéy muret bé Fiyowe
Uret dob kéluhanay étéwe brab muret bé
Beeney fénémili i Tuluse kémukum bé de
méuyag brab bé de ménléhu. 43 Atin i
kéluhanay de énggétah do sénarigoy Tuluse
muret bé kébéréh ne, nuret roy fantage
bé Jesuse. Atin bénréh ro bé i kéluhanay
munure dob Beene, fésagaday Tulusey de
sala ro sabaf bé barakat i dawét ne.” Been
i niy bénréh Pedrowe.

I kégumah i Rémogor i Tuluse dob de békén Judio

44 Amun émbéréh sénay Pedrowe, i
Rémogor i Tuluse méntérimféna mangéy
dob kéluhanay de mégélingo bé uret ne.
45 Atin i de kuyug Jesus do dumo Pedrowe
ménodor de tidéw Jopa do Judio ro. Atin
toow ro fo ménggaif bé kéiray i Tuluse so
témantu bé Rémogor ne dob de étéw békén
Judio. 46 Enggétiga ro niray i Tulusey
Rémogor ne dob de békén Judio non
énggélingoo roy késébéréh ruwe bé de ségiyo
késébéréh énda gétiga ro de brab dénayéw
roy Tuluse. Mélaw bénréh Pedrowe bero
mano, 47 “I de ni do étéw ténanggaf roy
Rémogor i Tuluse, ségilév so bé betome.
Mélaw énda fakayén ké énda bautisén ro
bé wayége.” 48 Mélaw bénréhén bero fatut
fébautis ro inok féténgténg roy kéunur ruwe
bé Jesu Kristowe. Tidéw béno, fénbati ro
nay Pedrowe dob berowe bé ménfiroye
gétérésangan.

11

I Pedrowe dob Jerusalem

1 Atin i de apostol brab de dumo ro
munur bé Kristowe dob Judea, énggélingoo
roy fantage bé de étéw békén do Judio
ménwaléy ro munur bé kébéréh i Tuluse.
2 Mélaw amun ménénagé i Pedrowe mangéy
Jerusalem, i de munur bé Kristowe do
Judio, dénowoy roy Pedrowe, 3 maro,
“Séménugud go mangéy dob lawi i de
békén Judio, sani de énda méntuli. Atin
ménsérengan go na bero mama.” 4 Mélaw
nuret Pedrowe beroy kéluhanay ménrigowe
tidéw féganay.

5 Ménbéréh i Pedrowe mano, “Amun
diyou dob Jopa, déménasalu atin wén i
fénggitoy Tuluse begén. Énggito gu tidéw
dob lawayoy maake dakél safut ténutun fot
i sugud ne. Atin ménténa dob téngaanga
kuwe. 6 Tidéw béno, ténéngténg gu fo
toow atin énggito gu diyo ménfuyut i
séségiyo-giyowe do ayam brab do mérayar
binatang do magéw brab do rémagaf dob
fantade, brab do kloh manok. 7 Tidéw
béno énggélingoo kuy émbéréhe mano,
‘Pedro, tindég go, sumbaliém brab amaém.’
8 Endob séménumbulu maku, ‘Aba, énda fo
gérigono ku de, Kadnan. Non énda séna
énggéamau bé kéluhanay amaéne ménbéréh
liyén dob adat geye do Judio.’ 9 Endob
énggélingoo ku man ségule i ni émbéréh
tidéw dob lawayo mano, ‘Kagonén béréhén
liyén taloo no tete i bénréh i Tuluse fiyo.’
10 Téléw gule ménrigoy ni. Tidéw béno,
ménbatun séfule mangéy dob lawayoy ni
maak safut ménféno do binatang. 11 Bé
béno so, énggumah dob lawie gono ku
bati i téléwe gétéw lagéy sénugu tidéw dob
ingéde Sesaria mangéy témawag begén.
12 Atin i Rémogor i Tuluse bénréhén begén
bé magéwu brab békénu magalang-galang
modor bero. Tidéw béno, ménodor so begén
i de ném ni gétéw do munur do dumo
gu tidéw Jopa mangéy Sesaria. Amun
énggumah geyén dob lawi Korneliowe,
ménahur gey. 13 Atin bénréhén begey i
fantage bé télakiwe énggito no dob lawi ne.
Atin bénréh i télakiwe de kun mano, ‘Sugu
go étéw mangéy témawag bé lagéye féndawét
Simon Pedro dob Jopa. 14 Ureté no beem i
funa muwe méfukas dob de salaém begom
i de samungém.’ Been i niy bénréh i télakiwe
de kun.”

15 Atin féntaus Pedrowey kébéréh ne
mano, “Amun ménganayu séna émbéréh
dob de étéw ni dob Jopa, i Rémogor i Tu-
luse ménlus mangéy dob berowe ségiléw
bé kéangéy ne dob betome do Judio bé
féganayo. 16 Tidéw béno énggétédémo kuy
bénréh i Kadnane mano, ‘I Juane mautis bé
wayége éndob bautison gom bé Rémogor i
Tuluse.’ ”

17 Atin féntaus Pedrowey kébéréh ne
mano, “Enggitonén i kéiray i Tuluse bé
Rémogor ne dob de ni étéw békén Judio
ségiléw bé kéiray ne de dob betome amun
ménunur tom bé Kadnane Jesu Kristo.
Mélaw énda i kuwagib gu mélén bé Tuluse
miray bé Rémogor ne dob berowe.”

18 Amun énggélingoo roy ni kébéréh
Pedrowe, téménrén ron bé kédowoy ruwe
de. Atin dénayéw roy Tuluse maro,
“Mégédaw so wayoy Tuluse bé de étéw
békén Judio non amuk gésénule ro, gédoté
ro soy umule magufusa.”

I de munur dob Antiokia

19 I de munur bé Kristowe ménbéragar ro
non bé kéférasaye bero tidéwén bé kéféléhue
bé Estebane. Mélaw énggégumah ro dob de
mérayu ingéd. I de dumo de dob Fenisia
atin i de dumo de dob Sipri brab dob An-
tiokia. Atin nuret roy Fiyowe Uret dob
de Judio saén. 20 Endob wén i de dumo
de tidéw Sipri brab do tidéw Sirin, amun
énggégumah ro dob Antiokia nuret ro so
dob de békén Judioy Fiyowe Uret fantag bé
Kadnane Jesus. 21 Atin i barakat i Kadnane
ténabangén bero funay médoowe do étéw
énggésénule brab ménunur bé Kadnane.

22 Atin i urete fantag bé de ni énggumah
dob de munur bé Kristowe dob Jerusalem.
Mélaw fénuwit roy Bernabewe mangéy An-
tiokia. 23 Amun énggumah diyo, énggito
noy kégédaw i Tuluse bero. Toow fo
ménoror i Bernabewe brab bénréhén bero
kéluhanan bé fédayday ro bé kéunur ruwe
dob kéluhanay de fédéw ro brab modor ro
bé de sugu i Kadnane. 24 Toow fo fiyo étéw
i Bernabewe ni. Fénémanduoy Rémogor i
Tuluse brab méégét i kéunur ne. Mélaw
sabaf bé kétoro ne, médooy de énggésénule
brab ménunur ro bé Kadnane.

25 Tidéw béno, ménangéy Tarsus i Bern-
abewe inok sélédé noy Saulowe. 26 Amun
énggito no, nuwitén mangéy Antiokia. Atin
ménségébélintuwa diyo ro beroy de munur
bé Kristowe brab téménoro ro dob de médoo
étéw. Atin diyo dob Antiokia, ménféganay
i kétawage bé de munur bé Kristowe “Kris-
tiyano”.

27 Bé do no do gai, wén i de sénarigoy
Tuluse muret bé kébéréh ne énggumah dob
Antiokia tidéw Jerusalem. 28 Téménindég
i ségétéwe bero féndawét Agabo brab

fénbéréh i Rémogor i Tuluse bé wén moso i gégumah dakél lénggob dob kéluhanay de ingéd dob duniyae ni. (Atin énggégumah i ni bé gaiy kéfégulew Klaudiowe dob Roma.) 29 Atin i de kuyug, ménséfagayun ro bé émféuwit ro tabang bé atiy tamay gagané ruwe mangéy dob de dumo ro do kuyug bati dob Judea. 30 Atin been i niy rénigo ruwe, brab fénuwit ro bé ro Saulowe brab Bernabewey karowe tabang do kurta mangéy dob de odoroy de munur diyo dob Judea.

12

I kérasay i de munur

1 Bé do no do gai, fénganay i datue féndawét Herod i kéférasay ne bé de dumo bé de munur bé Kristowe. 2 I Santiagowe dumo Juane sétiman idéng, fénféléhu Herode bé sundange. 3 Atin amun énggito no toow fo ménsuwat i de Judio bé ni rénigo no, fénkéfoén i Pedrowe. (Ménrigoy ni bé gaiy kékanduli i de Judio féndawét "Témara", sani kandulie mama ro fan énda i fégéféruk de.) 4 Amun énggékéfoo roy Pedrowe, fénrisu ro brab fénbantaya ro bé fote lumfuk do sundalo. Wén i fot gétéw dob séngae de sétumfuk. Atin bénantak Herode kukumén i Pedrowe dob téngaangay de étéw amuk gilid i kékanduli ruwe. 5 Mélaw ménbati i Pedrowe dob férisunone. Atin i de dumo no munur bé Kristowe téménantu ro démasal dob Tuluse inok tabanga noy Pedrowe.

I kétangéy Pedrowe tidéw dob férisunone

6 Amun ségékélungonon séden i télaa Herode kémukum bé Pedrowe, bé no kélungonon ménfidong i Pedrowe dob kérara i ruwowe gétéw sundalo mantayan de. Brab nikét roy Pedrowe bé ruwowe timan sangkali. Atin wén soy do sundalo mantay dob béngaway férisunone ni. 7 Atin tékow méntéfégitoy télakiy Kadnane brab ménggéfékaya i sibéy ne dob férisunone. Atin i télakiwe ni kénuyungén i Pedrowe dob wara nuwe inok ulégé no brab ménbéréh mano, "Fagayas go tek!" Sonom béno ménukoh i de sangkali dob de kémérén. 8 "Sintoro go brab sinilas go", bang i télakiwe ni. Atin nodoro Pedrowey bénréh i télakiwe ni. Ménbéréh man i télakiwe ni mano, "Kégalém i géruwowe lafin kégalém brab odor go begén." 9 Atin ménodor i Pedrowe bé télakiwe ni brab ménsut. Endob énda gétiga no de ké toow i ni rénigoy télakiwe ni, look fénggitoy Tuluse de dob téginéfe saén. 10 Ténaraa roy sunguwe brab géruwowe gonoy de sundalo ni do mantay. Tidéw béno, énggumah ro dob béngaway férisunone ni futow i fintu ne. Atin ménungka so fiyon fo ké énda i ménungka de. Atin amun énggésut ron, méntaus ro magéw brab amun énggéliyuno ron i sébaane aguwon, tékow ménalfa i télakiwe ni.

11 Tidéw béno énggétiga Pedrowe nén i ni ménrigo, mélaw énggébérého no mano, "Béleewe énggétiga kun toow wayoy ni ménrigo! Sénugu i Kadnaney télaki nuwe témangéy begén inok énda gérigono Herode brab de Judioy kétaya ruwe rigoné ro dob begéne."

12 Amun énggétiga noy ni, méntaus mangéy dob lawi Mariahe idéng Juan Markose. Diyo ménlimud i médoowe étéw démasal. 13 Amun énggumah i Pedrowe, téménuktuk dob liyuy fintue dob fésayawane. Atin ménfégédét i ségétéwe sugu-suguén kénogon féndawét Roda inok angéyé no susinén. 14 Amun énggélolo noy béréh Pedrowe, toow fo ménoror. Endob énda nungkaén i fintue. Yamula sabaf bé kéoror ne ménségéta séfule mangéy dob de étéw brab bénréhén bero i Pedrowe diyo dob liyuwe. 15 Endob ménbéréh ro maro, "Bunég go!" Endob énda téméré no émbéréh bé i Pedrowe diyo dob liyuwe. Mélaw bénréh ro maro, "Télaki Pedro keey i no."

16 Tafay so témuktuk i Pedrowe ni. Tidéw béno nungka roy fintue ni brab amun énggito roy Pedrowe, toow ro fo ménggaif. 17 Endob séniniyasa Pedrowe bero bé féantés ro, brab nuretén beroy kéféésut i Kadnane de tidéw dob férisunone. Atin ménbéréh mano, "Uret gom i ni dob Santiagowe brab dob de dumo tom munur bé Kristowe." Tidéw béno, ménagéw i Pedrowe mangéy dob ségiyowe gonon.

18 Amun géfuwénén, i de sundalo mantayan bé Pedrowe, toow ro fo ménggaif brab ménggilak. Enda énggétiga ro de ké ati énggérigono Pedrowe. 19 Atin fénséléd

Herodey Pedrowe. Atin amun énda énggito ro de, fénénginsaa Herodey de mantay bé férisunone, atin fénféléhuén bero. Tidéw béno, léménudug i Herode mangéy Sesaria tidéw Judea brab diyo ménrugay bati.

*I kélé*hu *Herode*

20 Bé béno gai, ménkérit i Herode bé de étéw tidéw Tiro brab de étéw tidéw Sidon. Mélaw ménséfagayun ro mangéy ro dob beene. Bé énda séna ménangéy ro dob Herode, ménsébéréh ro bé sarigo nuwe dob lawi ne féndawét Blasto bé odoro no bero mangéy dob Herode inok ongoté ro de ké kédané noy kékérit ne bero. Non énda i ségiyo édoto ro bé amaé ruwe ké békén dob ingéde sakuf Herode.

21 Amun énggumahén i télaa ruwe mangéy diyo, i Herode kéménégal kégal datu brab ménsar dob saray datue. Tidéw béno nureto no bero. 22 Atin ménkes i de étéw démayéw bé Herod maro, “Tulus i ni émbéréh, békén kéilawan.” 23 Sonom béno, kénukum i télakiy Kadnaney Herode non ténayakufén i kéféngadaf ruwe de, brab énda féféngadafé no bero bé Tuluse. Mélaw ménsofotén i lowoh ne atin ménléhu.

24 Atin bé do no gai, i urete fantag bé Tuluse ménlégéb dob de ingéd atin minut so médooy munure bé Kristowe.

25 Atin i ro Bernabewe brab Saulowe amun énggilid ron i galbék ruwe, ménséfule ro tidéw Jerusalem mangéy Antiokia, brab nuwit roy Juan Markose.

13

I késugue bé Saulowe brab Bernabewe

1 Diyo dob Antiokia, wén i de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne brab do témoro. I de ni, ro Bernabe, Saulo, Simeon (féndawét so mitam lagéy), Lusio (tidéw Sirin), brab Manaen (sani dumo Herode ménggéséeruk). 2 Wén i no sébaan fuweh, amun ménéngadaf ro dob Tuluse brab ménfuwasa ro, i Rémogor i Tuluse ménbéréh mano, “Iray gom Begén i ro Bernabewe brab Saulowe inok rigoné roy galbéke fénémili gu iray gu bero.” 3 Mélaw ménfuwasa ro brab déménasal ro brab ténégé roy ro Bernabewe brab Saulowe. Tidéw béno sénugu ro bero.

Dob Siprus

4 Atin i Bernabewe brab Saulowe do sénugu i Rémogor i Tuluse, ménagéw ro mangéy Selusia, atin tidéw Selusia ménda ro barko mangéy dob bungéde féndawét Siprus. Ménodor soy Juan Markose. 5 Amun téménéfad ro dob ingéde Salamis, nuret roy kébéréh i Tuluse dob de lawi féngadafay de Judio. Atin téménabang soy Juan Markose.

6 Atin amun énggéifara ronén i ni bungéd mangéy dob ingéde Pafos, diyo énggébalaka roy béliyane ségétéw Judio féndawét Bar-Jesus. (Í dawét ne Elimas dob késébéréhe Griego.) Bénréhén been kun i sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne. 7 Brab i ni béliyan, been i dumoy ségétéwe gobernador dob no bungéd féndawét Sergio Paulo, toow fo métilédtéd. Atin i ni gobernador féntawagén i ro Bernabewe brab Saulowe non méuyot mégélingo bé kébéréh i Tuluse. 8 Endob i béliyane ni Elimas, toow fo ménsébanil bero. Atin ténulama no balengén i fédéw i ni gobernador inok énda munurén. 9 Tidéw béno, i Saulowe (féndawét so Pablo) toow fo fénémanduoy Rémogor i Tuluse. Atin fénandangén fo toow i ni béliyan. 10 Brab ménbéréh i Pablowe mano, “Í beema nan, nga Satanas go! Tintu sébanil go bé kéluhanay fiyowe. Ménféno go bé tugie brab akar. Atin télamané mo féwaléyén tugi i toowe tidéw dob Kadnane. 11 Bé béni so, kukuméy Tuluse beem bé waléy go langafén brab mérugay énda gégito go.”

Sonom béno, i Elimase ménlangafén brab séménléd étéw marak de. 12 Atin i gobernadore ni ménunur bé Kristowe amun énggito noy ni ménrigo. Toow fo ménggaif bé kétoroe fantag bé Kadnane.

Dob Antiokia sakuf i ingéde Pisidia

13 Atin i Pablowe brab de dumo no ménda ro man barko dob Pafos, brab énggégumah ro dob gonone féndawét Perga sakuf i ingéde féndawét Pamfilia. Endob i Juan Markose ménsésuway bero atin ménséfule mangéy Jerusalem. 14 Atin tidéw Perga, méntaus ro mangéy Antiokia sakuf i ingéde Pisidia. Atin bé gaiwe kétérén, ménahur ro dob lawie féngadafay de Judio brab ménsar ro. 15 Amun énggilid i kébasawe bé de kitab sénulat Moisese brab de sénulat i de sénarigoy Tuluse, i de odoron dob lawie

féngadafan fénbéréh roy ro Pablowe brab Bernabewe maro, “Do dumo gey, amuk wén i kéuyoto kom béréhé kom dob de étéw ni émféfiyo bé de fédéw ro, kagom séko méangga, béréh gom so bero.”

16 Mélaw téménindég i Pablowe brab séniniyasa no bero bé de kémérén inok mantés ro. Tidéw béno, ménbéréh mano, “Do dumo gu do Judio, brab begome do étéw békén Judio do méngintulus, toow gom fégélingo. 17 I Tuluse féngadafé tom do Judio, i ménémilie bé de katufua tom. Atin fénwaléyén bero médoo amun ménbati ro dob mérayue ingéd Egipto. Endob fénésut i Tuluse so bero tidéw Egipto bé barakat ne. 18 Atin téningkéloy Tuluse bero bé ménfote folo gébélintuwa dob gonone énda i étéw de bati. 19 Amun énggilid ténaba noy de fitéw timan ingéd dob Kanaan, nirayén i fantade ni dob de Judio. 20 I kérugay i kéluhanay de ni fot ratuh bra limo folo gébélintuwa.

“Atin amun énggilid i ni, nirayay Tuluse bero do kéfédéwan inok wén i méguléw bero taman dob gai Samuele, ségétéw sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne. 21 Tidéw béno, i de Judio ménongot ro dob Tuluse datu ro. Atin fénémili i Tulusey ségétéwe lagéy féndawét Saulo nga Kis tidéw dob katufua Benjamene. Atin ménwaléy datu roy Saulowe bé ménfote folo gébélintuwa. 22 Amun kénday Tulusey Saulowe, Dabid i fénwaléy ne datu ro. Bénréh i Tuluse mano, ‘Enggito guy Dabide, nga Jessewe, kénsuwata ku. Rigoné noy kétaya kuwe.’ ”

23 Atin féntaus Pablowey kébéréh ne mano, “Jesusey ségétéwe bé de séfu Datu Dabid. Brab Beeney fénwaléy i Tuluse Mémukas bé de étéw Judio loo bé fénasad ne. 24 Amun énda séna féngganay Jesusey galbék ne, i Juan Bautistawe, nuretén dob kéluhanay de étéw do Judio bé fatut ro gésénule bé de sala ro brab fébautis ro. 25 Atin amun gédétén gilid i galbék Juane, bénréhén dob de étéw mano, ‘Békén katabuwan i kékarang gome begén. Non békénu Kristo sani ongot-ongoté kome. Endob gégumah gétundug begén. Atin gérotor na begén brab fiyon foy ikét i safatos ne, énda médaitu de mukoh.’ ”

26 Atin féntaus Pablowey kébéréh ne mano, “Do dumo gu do séfu Abraham, brab de begom do békén Judio do méngintulus so, betom i fén-uwitoy Tuluse bé ni Fiyo Uret fantag bé Mémukase. 27 I de étéw dob Jerusalem brab de odoro ro énda énggétiga ro de ké Jesusey Mémukase. Brab énda énggésobuto roy ménsulate kébéréh i de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne fiyon fo ké bénasa ro sénga fadiyan bé de gai kétérén. Endob fiyon fo ké loo bé ni, ténuma ro soy ménsulate bé kékukum ro bé Jesuse. 28 Atin fiyon fo ké énda i funa ro kémukum bé Jesuse, nongot ro so dob Pilatowe féléhuén i Jesuse. 29 Amun énggétumana ron i kéluhanay Ménsulate Kébéréh i Tuluse fantag bé Jesuse, kénda roy bangkay ne dob kruse brab lénébéng ro dob takube. 30 Endob ténébule i Tulusey Jesuse. 31 Atin dob ménfiroye gétérésangan, médoo gule méntéfégitoy Jesuse dob de étéw ménodor de amun ménagéw mangéy Jerusalem tidéw Galilea bé gétahe. Atin béleewe ni, beroy ménurete dob de Judio. 32-33 Brab ay ni gey inok ureté key dob begomey ni Fiyo Uret, sani Urete fantag bé fasad i Tuluse dob de katufua tom rigoné no. Atin i fasade ni, méntuman so dob betome do séfu ro non ténébuleén i Jesuse. Ay niy ménsulate dob géruwowe Kanta dob Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, ‘Beemey Nga guwe, béleewe ménwaléyu Bohém.’ ”

34 Atin féntaus Pablowey kébéréh ne mano, “Ay niy bénréh i Tuluse fantag bé kétébule ne bé Jesuse inok énda mérénah i lowoh ne mano, ‘Tintu iray gu begom i kéluhanay kéfiyonone loo bé fénasad guwe dob Dabide.’ 35 Atin bénréhén so dob Tuluse mano, ‘Enda fédayaé moy lowoh i fiyowe sugu-sugué mo mérénah.’ ”

36 Atin féntaus Pablowe man i kébéréh ne mano, “I ni sulat békén fantag bé Dabide, non amun énggilid rénigo Dabidey kénsuwatay Tuluse, ménléhu brab lénébéng dob sékuloy de katufua no atin ménrénah i lowoh ne. 37 Endob ténébule i Tulusey Jesuse, énda ménrénah i lowoh ne. 38 Mélaw do dumo gu, fatut gétiga kom i sabaf bé Jesuse saén i géureto keye begom, wén i kéfésagadén bé de sala gom.

39 Atin i kéluhanay de méginugut dob Beene émfésagad i de sala ro. Enda émfésagad gom
sabaf bé kéodoro kome bé de kitab sénulat
Moisese. 40 Mélaw, ingat gom inok énda
mérigo dob begomey bénréh i de sénarigoy
Tuluse maro, 41 ‘Téngténg gom, begom i
de démiyangka bé Tuluse. Mégaif gom bé
rigoné kuwe bé béni brab méléhu gom non
énda méngginugut gom de, fiyon fo ké wén
i téménoro de begom.’ ” Been i niy bénréh
Pablowe.

42 Tidéw béno, ménsutén i Pablowe brab
Bernabewe tidéw dob lawie ni féngadafan.
Atin bé lala ruwe mésut, rénafit i de étéw
man bero séfule bé gétunduge gai kétérén
inok ureto ro man bero ségule fantag bé
de ni. 43 Amun ménsutén i kéluhanane,
médooy de Judio brab do békén Judio do
ménggéodor bé kéféngintulus i de Judio,
ménodor ro bé ro Pablowe brab Bern-
abewe. Atin i de ni apostol, nureto ro bero
bé fétausé roy kétayakuf ruwe bé kégédaw i
Tuluse bero.

44 Amun dob gétunduge man gai kétérén,
gédét kéluhanay de étéw dob no ingéd
ménangéy ro dob lawie féngadafan inok
mégélingo ro man bé kébéréh i Kadnane.
45 Atin toow fo méndaléw i de Judio amun
énggito roy de médoo do étéw. Mélaw
ménbéréh ro sébanil bé de béréhé Pablo,
brab fénéngiras ro. 46 Endob toow na fo
ménfébaraw émbéréh i ro Pablowe brab
Bernabewe maro, “Fatut ureté key i
kébéréh i Tuluse dob begome do Judio
sungu. Endob amun ménika gom de,
fénggito gom énda médait gom gégédot bé
umule magufusa. Mélaw tagaké key begom
brab mangéy gey muret dob de békén
Judio. 47 Non been i niy sugue niray i
Kadnane begey mano, ‘Féuwit gu begom
maak do solo dob de étéw békén Judio, inok
i kéluhanay étéwe dob duniyae ni gélingoo
roy kéuret gome brab méfukas ro.’ ”

48 I de étéw békén Judio, amun
énggélingoo roy ni kéuret Pablowe brab
Bernabewe, toow ro fo ménoror brab
dénayéw roy kébéréh i Kadnane. Atin i de
étéw fénémili i Tuluse gégédot bé umule
magufusa, ménunur ro bé Kristowe.

49 Atin i kébéréh i Kadnane ménlalag dob
kéluhanay de gonon dob no ingéd. 50 Endob
i de Judio rénimbur roy de odoron do lagéy
dob no ingéd brab de gérotor libun do
békén Judio do méngintulus. Atin féngganaya
roy kéférasay ruwe bé ro Pablowe brab
Bernabewe brab fénférarey ro bero dob no
ingéd. 51 Mélaw i de apostol ni, ténagtag
roy de bubuk sébuwan dob de sékéy ro inok
féfégétiga ro bé de étéw bé kukuméy Tuluse
bero. Atin méntaus ro mangéy Ikonium.
52 Atin i de munur dob Antiokia dob sakuf
i ingéde Pisidia, toow ro fo ménoror brab
fénémanduoy Rémogor i Tuluse bero.

14

Dob Ikonium

1 Atin loo so bé ménrigowe dob Antiokia,
i ménrigowe dob Ikonium. I Pablowe
bero Bernabewe ménahur ro so dob lawie
féngadafay de Judio. Atin toow fo fiyoy
kétoro ruwe, mélaw médooy de Judio brab
do békén Judio ménunur bé Kristowe.
2 Endob wén i de Judio do énda méginugut
ro brab rénimbur roy de étéw békén do
Judio inok waléy ro mékérit bé de munur.
3 Endob i ro Pablowe brab Bernabewe,
ménrugay ro na ménbati diyo. Brab
ménfébaraw ro muret fantag bé Kadnane.
Atin nirayay Kadnane bero barakat inok
gérigo ro do mékégaif. Mélaw énggétigay
de étéw ni, toow i kéuret ruwe fantag bé
kégédaw i Tuluse. 4 Endob énda géséfagayun
i de étéw dob no ingéd. I de dumo bé de
étéw ménagayun ro dob de Judio. Atin i de
dumo bero ménagayun ro dob de apostol.

5 Tidéw béno, i dumo bé de Judio brab de
dumo bé de étéw do békén Judio, beroy de
odoro ro, bénantak ro bé dusané ro brab
ibéro ro batéw i de apostol inok méléhu
ro. 6 Endob amun énggélingooy de apostol
i ni bantak ro, ménraréy ro mangéy Listra
brab Derbe, brab dob de ségiyo gonon dob
sakuf i ingéde Lisonia. 7 Atin diyo nuret roy
Fiyowe Uret.

Dob Listra

8 Atin diyo dob Listra, wén i ségétéwe
lagéy fikat non ménsadil i de sékéyén
brab énda géagéwén tidéw fanay kéumahén.
9 Ménsar brab fénggélingoén i kétoro
Pablowe ni. Atin énggito Pablowey kéunur
ne funa no fakay waléy adi-adi. Mélaw

ténéngténg Pablowe fo toow. 10 Atin
féntanugén i kébéréh ne mano, “Fééntang go
tindég.” Sonom béno, ménagayas tésongkow
témindég i ni lagéy brab ménadi-adi, brab
ménagéw-agéw. 11 Amun énggitoy de
étéw i rénigo Pablowe ni, ménkes ro dob
karowe késébéréh dob no ingéd Lisonia
maro, “Ménlus i de tulus méntéfuwaléy
ro do kéilawan mangéy dob betome!”
12 Mélaw féndawét ro Seus i Bernabewe
brab féndawét ro Hermes i Pablowe non
beeney murete. Non Seus brab Hermes i
ruwowe bé de tulus kun féngadaféy de étéw
ni. 13 Atin i lawie féngadafa ro bé tulus ruwe
féndawét Seus, diyo dob liyuy béngaway
ingéd ruwe. Atin amun énggélingooy béliya
ruwey ni rénigo Pablowe brab Bernabewe,
nuwito no do safi brab do flores inok
témulak beroy de étéw dob adafay de
apostol.

14 Amun énggétiga ro Bernabewe brab
Pablowey ni rénigo ro, sénkusi roy de kégal
ro inok fégito roy kéika ruwe bé ni rigoné
ro. Brab léménéntu ro mangéy dob kérara i
de étéw ni ménribuk brab ménkes ro maro,
15 “Kagom rigonén i nan! Do kéilawan gey
so loo bé begoma nan. Ménangéy gey
dini inok ureté key i Fiyowe Uret fan-
tag bé Jesuse inok ikaa komén i de ni
do adat énda i do lantékén. Méuyot gey
de ké féngadafé kom i tintuwe Tulus sani
réménigowe bé lawaye, fantad, dogot, brab
kéluhanay éntingayéne. 16 Bé de énggétah
do gai, féndaya i Tuluse rigonéy de étéw i
kéluhanay karowe kétayan. 17 Endob tidéw
féganay, sénga tékélid fénggétiga noy fantage
bé Beene dob de kégédaw rénigo no. Iraya
no begom rana tidéw dob lawayo inok
méruk i de nohok gom ké gai ro. Iraya
no begom amaé kom atin féfiyoné noy de
fédéw gom.” 18 Endob fiyon fo ké loo bé nan
i kébéréh ne, ménkérégénan i Pablowe brab
Bernabewe gémélé bero bé kétulaka ruwe
bero.

19 Endob wén i do Judio énggégumah
dob no ingéd do tidéw Antiokia sakuf i
ingéde Pisidia brab do tidéw Ikonium. Atin
bénaleng roy fédéw i de étéw ni inok sébanil
ro bé Pablowe. Mélaw nibéro ro batéw i
Pablowe ni inok méléhu ro damén. Tidéw
béno, génuyud ro mésut i Pablowe tidéw
dob ni ingéd, atin ténagak ro non marok
ménléhuén. 20 Endob amun énggégumah
i de dumo no munur bé Kristowe atin
sénliwéto ro, téménindég i Pablowe brab
ménahur man dob no ingéd. Atin bé démoe
de ménagéw i ro Pablowe brab Bernabewe
mangéy Derbe.

I késéfule ruwe mangéy Antiokia

21 Amun énggumah ro dob Derbe, nuret
Pablowe brab Bernabewey Fiyowe Uret
atin médooy ménunure bé Kristowe. Tidéw
béno, ménséfule ro mangéy Listra brab Iko-
nium brab Antiokia dob sakuf i ingéde Pi-
sidia. 22 Brab fénbagér roy fédéw i de munur
diyo brab bénrého ro bero bé fétausé roy
kéodor ruwe brab késarig ruwe bé Jesuse.
Brab ménbéréh ro maro, “Kamarasayan
tom na médoo gule sungu atin géahur tom
dob kéfégulew i Tuluse.” 23 Atin dob
séngae do ménlimud do munur, i de apostol,
ménémili ro do étéw inok waléy ro odoroy
de munur. Atin démasal ro brab fuwasa
ro atin sarigé ro bero dob Kadnane, sani
unuro ruwe.

24 Atin ménagéw ro témara bé ingéde
Pisidia atin énggumah ro dob Pamfilia.
25 Nuret roy Fiyowe Uret dob ingéde Perga.
Tidéw béno léménudug ro mangéy Atalia.
26 Tidéw Atalia, ménda ro barko séfule
mangéy Antiokia, dob sakuf i ingéde Siria
sani ingéde gonoy de dumo ro munur
séménarig bero dob Tuluse inok tabanga no
bero bé galbék ruwe mantu séna fénggilid
ro.

27 Amun énggumah ro dob Antiokia,
lénimud roy de munur bé Kristowe atin
nuret roy kéluhanay de rénigoy Tuluse bé
kéagéw ruwe brab fantag bé kébéngaw i
Tuluse bé agéwone inok i de étéw békén
do Judio géunur ro bé Kristowe. 28 Atin
ménrugay ro ménbati diyo beroy de dumo
ro munur bé Kristowe.

15

I késélimude dob Jerusalem

1 Bé béno, wén i de étéw ménangéy
Antiokia tidéw Judea brab ténoro roy de
munur bé Kristowe maro, “Taman énda
fétuli gom loo bé ménbéréhe dob kitabe
sénulat Moisese, énda méfukas gom dob de

sala gom.” 2 Endob i Pablowe brab Bernabewe ménika ro bé kétoro ruwe ni brab toow ro fo ménkérit brab ménsédél ro bé de ni do étéw. Atin ménséfagayun ro kéluhanan bé i ro Pablowe brab Bernabewe brab de dumo do munur dob Antiokia, mangéy ro dob de apostol brab dob de odoroy de munur dob Jerusalem inok fénginsaé roy fantage bé ni.

3 Atin i de étéw do munur dob Antiokia sénugu ro bero mangéy Jerusalem. Atin bé kéagéw ruwe, énggétara ro dob de ingéd féndawét Fenisia brab Samaria. Atin diyo nuret roy fantage bé de étéw do békén Judio ménwaléy do munur. Mélaw i de munur dob do no ingéd toow ro fo ménoror amun énggélingoo roy de ni. 4 Amun énggégumah ro dob Jerusalem, i de munur brab de apostol brab do odoron, ténayakuf ro bero. Atin i Pablowe brab Bernabewe nuret roy kéluhanay rénigoy Tuluse dob berowe. 5 Endob i de dumo bé de Fariseo do ménwaléy munur bé Kristowe, téménindég ro brab ménbéréh ro maro, “Fatut tulién i de étéw do békén Judio do ménwaléy munur bé Kristowe brab fatut suguén ro bé odoro roy kéluhanay de kukuman sénulat Moisese.”

6 Atin ménsélimud i de apostol brab do odoron inok sétiyawané roy fantage bé ni. 7 Amun ménrugay ron ménsébéréh-béréh, téménindég i Pedrowe brab ménbéréh mano, “Do dumo gu, énggétiga kom i ni: Bé i kéluhana tome dini, fénémili i Tuluse begén bé do gétah inok ureté kuy Fiyowe Uret dob de békén Judio inok munur ro so. 8 I Tuluse gétiga noy fédéw i kéluhanay étéwe. Atin fénténgténgén i kétayakuf ne bé de békén Judio bé kéiray ne bé Rémogor ne dob berowe ségiléw so bé kéiray ne de dob betome. 9 Enda fénsébida no betom bé berowe non léninisén soy de fédéw ro non ménunur ro bé Kristowe. 10 Aw méuyot gom rémigo bé kéikaay Tuluse funa no kémukum begom? Aw féodoro kom beroy de sugu tidéw dob kitab Moisese fiyon foy de katufua tom brab betome énda énggéodoro tom de? 11 Békén i nan! Munur tom bé méfukas tom sabaf bé kégédaw i Kadnane Jesus, betom ségiléw so bé berowe.”

12 Tidéw béno, ménantés ro kéluhanan amun énggélingoo roy bénréh ro Bernabewe brab Pablowe fantag bé de mékégaif fénrigoy Tuluse bero amun diyo ro dob de étéw békén Judio. 13 Amun énggilid ron émbéréh, ménbéréh i Santiagowe mano, “Do dumo gu, fégélingo gom! 14 I Simon Pedrowe, mantu séna nuretén dob betomey sunguwe kégédaw i Tuluse dob de békén Judio amun fénémilién i de dumo bero ménwaléy so do kaan étéw munur bé Beene. 15 Ségiléw so bé niy bénréh i de méntélata do sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne. Non sénulat ro mano, 16 ‘Ménbéréh i Kadnane mano, séfuleu moso dob de séfu Datu Dabid. Brab fétindégé ku man bero non ségiléw ro bé sébaane lawi ménrundas. 17 Rigoné kuy ni inok i kéluhanay de étéw munur ro dob Begéne, loo soy de étéw békén Judio do fénémili gu waléy kagén do étéw. 18 Been i niy bénréh i Kadnane, sani ménfégétigane bé de ni tidéw féganay.’ ”

19 Atin féntaus Santiagowey kébéréh ne mano, “I kagéne de karang, énda damén férégéno tom i de étéw békén Judio énggésénule ron brab munur ro bé Tuluse. 20 Yamula, sulata tom bero, bé békén ro sa mama bé amaéne ménwaléyén mékérésik dob adafay Tuluse non ténulak dob de kéninontow, brab békén ro bigaén, brab békén amaé roy de binatang énda ménsumbalién, brab békén ro mama dara. 21 Fatut rigoné roy ni inok énda mékérit i de Judio non ménrugayén i de kitab sénulat Moisese, ménbasanén dob kéluhanay de lawi féngadafay de Judio sénga gai kétérén, atin ménuretén dob kéluhanay de ingéd.”

I sulate mangéy dob de munur do békén Judio

22 Tidéw béno, i de apostol brab de odoron brab kéluhanay de munur bé Kristowe, ménséfagayun ro ménémili bé de dumo bero. Atin fénuwit ro bero mangéy Antiokia ménodor ro bé Pablowe brab Bernabewe. Brab fénémili roy Judase (féndawét so Barsabas) brab Silase sani de ruwo gétéw toow fo basanay de munur. 23 Atin fénuwit ro beroy sulate ni émbéréh mano, “I de begey do apostol brab do odoron, sani de dumo gom munur bé Kristowe dob Jerusalem, ségifaé key begom do

dumo gey munur bé Kristowe do békén Judio bati dob Antiokia, dob Siria, brab dob Silisia. 24 Enggélingoo key wén i do dumo gey ménangéy dob begome brab fénbuku roy de fédéw gom bé de kébéréh ro. Endob énda sénugu gey bero rémigo bé de ni. 25 Mélaw ménséfagayun gey ménémili do lagéy inok sugué key bero mangéy dob begome. Modor ro bé Pablowe brab Bernabewe sani de kégédawa key do dumo tom. 26 Beroy de étéw niray roy férénawa ruwe dob galbék i Kadna tome Jesu Kristo. 27 Mélaw sugué key i ro Judase brab Silase inok ureté ro dob begomey ségiléwe bé ni sénulat gey. 28 I Rémogor i Tuluse fénggésobutén begey brab ménagayun gey bé éndaén férégénon gom saliyu bé de ni do sugu: 29 Kagom mama bé éntingayéne ténulak dob de kéninontow, brab kagom mama dara, brab kagom mama bé de binatang énda ménsumbalién, brab kagom bigaén. Fiyo ké odoro kom i de ni. Been say niy béréhé keye begom. Salamat."

30 Tidéw béno, ménagéw i de sénugu ro ni mangéy Antiokia. Amun énggégumah ro diyo, ténawag roy kéluhanay de munur bé Kristowe brab niray roy ni sulat. 31 I de étéw diyo amun énggébasana roy ni sulat, toow ro fo ménoror bé de ni kébéréh funay de fédéw ro ménfiyo. 32 Atin i ro Judase brab Silase (beroy de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne), ménrugay i kéureto ruwe bé de étéw inok waléy fiyoy de fédéw ro brab inok waléy méégét i kéunur ruwe bé Kristowe. 33 Atin ménbati ro diyo bé ménfiroye géfadiyan. Tidéw béno, fénséfule i de dumo ro munur bero mangéy Jerusalem dob de étéw séménugu bero. Atin ménbéréh ro mano, "Fiyo damén i kéagéw gome." 34 Endob i Silase ménbati dob Antiokia.

35 I Pablowe brab Bernabewe ménbati ro dob Antiokia bé ménfiroye gétérésang kélungonon. I berowe brab de médoo do dumo ro munur bé Kristowe, nuret ro brab ténoro roy kébéréh i Kadnane dob de étéw.

I késésuway Pablowe brab Bernabewe

36 Enda ménrugayén tidéw béno, i Pablowe bénréhén dob Bernabewe mano, "Séfule to mangéy dob de ingéd nureto to bé kébéréh i Kadnane inok angéyé to tukawén i de dumo tom munur bé Kristowe brab inok gétiga to ké ati falas ruwe diyo." 37 Atin i Bernabewe méuyot de ké uwitén i Juane Markose. 38 Endob i Pablowe ménika muwit bé Juan Markose non ténagakén bero dob Pamfilia brab énda ménfédaydayén modor bero dob galbék i Tuluse. 39 Mélaw i Pablowe brab Bernabewe toow ro fo énggésédél fantag bé Juan Markose. Tidéw béno ménsésuway ro. Nuwit Bernabewey Juan Markose ménda bé barkowe mangéy Siprus. 40 Atin i Pablowe fénémilién i Silase modor de. Atin i de dumo ro do munur déménasal ro dob Kadnane inok Been i manangguwit bero bé kéagéw ruwe brab mégédaw bero. 41 Atin ménagéw ro mangéy Siria brab Silisia, brab fénbagér roy kéunur i de dumo ro munur bé Kristowe dob de ni do ingéd.

16

Ménodor i Timoteowe

1 Atin i Pablowe ménangéy dob de ingéd féndawét Derbe brab Listra. Diyo wén i ségétéwe lagéy munur bé Kristowe féndawét Timoteo. I idéng ne ségétéw libun Judio, munur bé Kristowe. Endob i boh ne békén Judio, i beene ségétéw lagéy Griego. 2 Atin i kéluhanay de munur bé Kristowe dob Listra brab Ikonium bénréh roy fiyowe fantag bé Timoteowe. 3 Atin i Pablowe ni ménuyot muwit bé Timoteowe ni modor bero. Mélaw ténulién loo bé adat i de Judio. Rénigo noy ni inok énda siyawéy de Judio de, non i kéluhanay de Judio dob de ingéd ayo ro, gétiga roy békén Judioy boh ne. 4 Atin ménagéw ro man. Amun ménawét ro dob de ingéd, nuret ro dob de munur bé Kristowey de sugu sénfagayunoy de apostol brab do odoron bé késélimud ruwe dob Jerusalem. Atin bénréh ro bero bé odoro roy de ni do sugu. 5 Mélaw i de ménlimud do munur bé Kristowe ménwaléy émbagér i kéféginugut ruwe brab méninut ro médoo sénga fuweh.

Dob Troas

6 Ménagéw ro témara bé de sakuf i de gonon féndawét Frigia brab Galasia, non i Rémogor i Tuluse énda ténungkasén bero muret dob Asia. 7 Amun énggumah ro

dob gonone féndawét Misia, téménlama ro mangéy Bitinia. Endob i Rémogor Jesuse énda ténungkasén bero mangéy diyo. 8 Mélaw léménudug ro mangéy dob ingéde Troas dob fédoror i dogote, témara bé gonone Misia. 9 Amun bé kélungonone de wén i énggétéginéfo Pablowe, non wén i fénggitoy Tuluse de. Atin énggito noy ségétéwe lagéy tidéw Masedonia téménindég brab nongotén dob Pablowe mano, “Ay go dini dob Masedoniawe ni brab tabangén gey.” 10 Amun énggilid i ni téginéf, ménagékés gey mangéy Masedonia, non gétiga key ténawag i Tuluse begey dob Masedonia inok toroé key diyo i Fiyowe Uret.

Dob Filipos

11 Dob Troas, ménda gey barko féén tang mangéy dob bungéde Samotrasia. Atin bé gétunduge de fuweh, méntaus gey mangéy Neapolis. 12 Atin tidéw man Neapolis, ménagéw gey dob ingéde féndawét Filipos. Been i niy mélagae dakél ingéd dob sakuf i Masedoniawe. Brab médooy de étéw tidéw Roma bati diyo. Atin ménbati gey diyo bé ménfiroye gétérésangan. 13 Bé gaiy kétéréne, ménsut gey tidéw dob ingéde ni brab ménangéy gey dob fédoror i dakéle wayég, non makey ké diyo i gonoy de Judio démasal. Amun énggumah gey diyo, ménsar gey brab ménsébéréh-béréh gey i de libun ménlimud diyo. 14 I ségétéwe bé de ni do libun, i dawét ne Lidia, tidéw dob ingéde féndawét Tiatira. I galbék ne émfébéléy bé de balilaga furo safut. Tintu fo méngintulus i ni libun. Atin féntayakuf i Kadnaney fédéw ne atin ménunur bé de kétoro Pablo. 15 Mélaw ménfébautis i ni libun brab de dumo no sétifon. Tidéw béno bénréhén begey mano, “Amuk gékaranga kom tintuwu fo munur bé Kadnane, ay gom dob lawi guwe atin diyo gom bati.” Mélaw fénodorén begey.

I Pablowe dob férisunone

16 Wén i no sébaan fuweh, bé lala geye magéw mangéy dob gonone démasal, wén i ségétéwe rifén kénogon énggébalaka no begey. Rénahukoy saitane, komon gébérého noy ati mérigowe moso dob de gégumah do gai. Atin dakél i gédotéy de gefe de kurta bé ni galbékén béréhé noy ati mérigowe moso dob de étéw. 17 Atin ménfuray begey ro Pablowe brab ménkes mano, “I de ni do étéw, beroy sugu-suguéy toowe fo gérotor Tulus. Ureté ro dob begomey atiy géfukase begom.” 18 Beeniy rénigo nuwe bé ménfiroye gétérésangan taman ménrarék i Pablowe. Mélaw sénaréwén ténéngténgén i ni kénogon brab ménbéréh dob saitane mano, “Dob barakat Jesu Kristowe, sugué ku beem tékédan dob ni kénogon!” Sonom béno, méntékédan i saitane dob beene. 19 Endob i de gefe bé ni rifén, amun énggito ro éndaén gégédot ro de kurta, ménkérit ro fo toow. Atin kénéfo roy ro Pablowe brab Silase, atin génuyud ro bero mangéy dob de gémamak kukuman dob fadiyane. 20 Atin nuwit ro bero mangéy dob adafay de odoron tidéw Roma, brab bénréh ro maro, “I de ni do étéw, do Judio. Rimburé roy katome ni ingéd. 21 Toroé roy adate sébanil bé de kukuma tom. Do Romano tom, brab énda fakayén odoro tom i nan adat toroé ro.” 22 Atin médooy de étéw ménamung lémubag bé ro Pablowe brab Silase.

Atin i de odoron fénkéda roy de kégal ro Pablo brab Silas brab fénbadas ro bero. 23 Amun énggilid ro bénadas fo toow i ro Pablowe brab Silase, fénrisu ro bero, atin bénréh ro dob mantaye bé férisunone bé toow fo bantaya no bero. 24 Mélaw fénahurén bero dob sibéye dob kérara i férisunone brab fénatungén i de sékéy ro dob toowe fo émbégat do dakél kayéw inok énda géagéw ro.

25 Amun kérara kélungononén, i ro Pablowe brab Silase déménasal ro brab kéménanta ro dob Tuluse. Atin fénggélingo i de dumo ro férisu. 26 Atin méntékow léménuba toow fo émbagér, atin i férisunone ni ménkuyung fo toow. Brab sonom so béno, ménungka i kéluhanay de fintu. Atin ménukoh i de sangkali fénggéikét bé de sékéy i de férisu. 27 Atin ménulég i mantaye bé de férisu. Amun énggito no ménungka i kéluhanay de fintu, manok énggésut i kéluhanay de férisu. Mélaw nawitén i sundang ne dob ruma ne brab fétoyoén damén, non gétiga no féléhuéy de odoron amuk énggésut i de férisu. 28 Amun gédétén

damén fétoyo, ténawag Pablowe mékes mano, “Kago fétoyo, ay ni gey so kéluhanan!”
29 Atin i mantaye ni bé de férisu, téménawag ménongot solo brab ménségéta mahur dob férisunone ni. Toow fo léménukub bé kégilak ne, brab méntéléngkéb dob adafay de sékéy ro Pablo brab Silas.
30 Tidéw béno, nuwitén bero mésut brab fénénginsaa no bero mano, “Ati fatute rigoné ku inok méfukasu dob de sala gu?”
31 Atin séménumbul ro maro, “Unur go bé Kadnane Jesus atin méfukas go. Beeme brab de samungém so.” 32 Atin nuret roy kébéréh i Kadnane dob beene brab dob kéluhanay de dumo no sétifon. 33 Atin bé béno so kélungonon, i mantaye ni nurahén i de fali ro. Atin tidéw béno, ménagayas ménfébautis beroy de samungén. 34 Atin fénlowotén i ro Pablowe brab Silase dob lawi ne brab fénamaén bero. Atin i ni ségékuréng toow fo ménoror non ménunur ron bé Tuluse.
35 Atin bé géfuwéne de, i de odoron bé no ingéd, sénugu roy de sarigon mangéy dob férisunone inok tangéyé ro bero. 36 Mélaw i mantaye bé férisunone bénréhén dob Pablowe mano, “I de mégulév séménugu ro bé féésutén go brab Silase. Mélaw ésut gomén brab kagomén émbuku.”
37 Endob ménbéréh i Pablowe dob de sarigon mano, “Enda i funa ro begey kémukum. Gido loo bénadas ro begey dob téngaangay médoowe étév, brab fénrisu ro begey fiyon fo ké énda méntiyawan gey. Brab i begeye do Romano so! Atin béleewe bunéyé ro saén i kéféésut ruwe begey! Enda fakayén! Béréh gom dob de mégulév tidéw Roma, beroy mangéye dini émféésut begey.”
38 Atin i de sarigon ménséfule ro dob de mégulév tidéw Roma brab nuret roy kébéréh Pablowe. Atin amun énggélingoo ro Romano so wayoy ro Pablowe brab Silase, toow ro fo ménggilak. 39 Mélaw ménagéw ro mangéy dob férisunone brab nongot ro dob Pablowe brab Silase bé fésagadé ro bero. Tidéw béno, nuwit ro bero mésut tidéw dob férisunone brab nongot ro dob berowe bé tékédan ronén dob ni ingéd. 40 Atin i ro Pablowe brab Silase, amun ménsut ronén dob férisunone, méntaus ro mangéy dob lawi Lidiahe. Atin diyo énggito roy de dumo ro munur bé Kristowe. Brab bénréh ro beroy fiyowe inok fiyoy de fédéw ro. Tidéw béno méntékédan ro.

17

Dob Tesalonika

1 Atin amun méntaus magéw i ro Pablowe brab Silase, énggétara ro dob de ingéd féndawét Amfipolis brab Apolonia, atin énggégumah ro dob ingéde féndawét Tesalonika. Atin diyo wén i lawie féngadafan kay de Judio. 2 Atin i Pablowe loo bé adat ne ménahur dob lawie ni féngadafan. Méntélév gé-Sabadoy no, sani gaiy kétéré ruwe, i Pablowe ménsébéréh-béréh bé de étév atin i kébéréh ne tidéw dob Ménsulate Kébéréh i Tuluse. 3 Fénggétiga no bero tidéw dob ni ménsulat bé mérasay i Kristowe brab tébule. Ménbéréh i Pablowe mano, “Béréhé ku begom i toowe fantag bé Jesuse. Beeney Kristowe, sani fénémili i Tuluse mégulév.” 4 Atin wén i de ménunur bero brab nodoro roy ro Pablowe brab Silase. Loo soy médoowe do Griego méngintulus brab do gérotor do libun.
5 Endob i de Judio méndalév ro, mélaw lénimud roy de tete étév do énda i galbék ro tidéw dob de aguwon atin rénimbur roy ingéde ni. Atin dénunsuk roy lawi i ségétéwe lagéy féndawét Jason inok sélédé roy ro Pablowe brab Silase, brab inok uwité ro bero dob adafay de médoo étév. 6 Endob amun énda énggito ro bero, nuwit roy Jasone brab de dumo no munur bé Kristowe mangéy dob de mégulév bé ni ingéd. Atin ménkes ro maro, “Wén i de étév réménimbur bé kéluhanay de ingéd. Atin béleewe ni, ay ni ro énggégumah dob katome ni ingéd. 7 Atin i Jasone ni, fénbatién bero dob lawi ne. I kéluhana ruwe réménigo ro bé békéne fatut dob kitabe tidéw dob Datu tome dob Roma. Non bénréh roy wén i ségiyo datu, sani féndawéte Jesus.” 8 Amun énggélingoo roy ni kébéréh, ménrimbur i de médoo do étév ménlimud brab de mégulév bé ni ingéd. 9 Tidéw béno, i de mégulév fénégés roy Jasone brab de dumo no mayad loo bé adat ruwe inok métangéy ro. Tidéw béno fénsut ro bero.

Dob Berea

10 Amun kélungononén, i de dumo ro
munur bé Kristowe, fénuwit roy Pablowe
brab Silase mangéy dob ingéde féndawét
Berea. Amun énggégumah ro diyo,
ménangéy ro dob lawie féngadafay de Judio.
11 Atin i de étéw dob Berea, toow na fo
fiyoy adat ruwe bé de étéw dob Tesalonika.
Toow ro fo méuyot mégélingo bé kétoro
Pablowe. Atin féganadé roy Ménsulate
Kébéréh i Tuluse sénga fuweh inok susiné
ro ké toow i kétoro Pablowe. 12 Atin médoo
ro ménwaléy munur bé Kristowe. Loo
soy de Griego, do lagéy brab do libun
do gérotor dob no ingéd. 13 Endob i de
Judio dob Tesalonika, amun énggélingoo
roy Pablowe muret bé kébéréh i Tuluse dob
Berea, ménangéy ro diyo brab rénimbur roy
de médoo étéw diyo. 14 Mélaw i de munur
bé Kristowe fénagayas ro fénuwit i Pablowe
mangéy dob fédoror i dogote, éndob ménbati
i Silase brab Timoteowe dob Berea. 15 I
de déménuran bé Pablowe ménodor ro de
taman Atenas. Tidéw béno ménséfule ro
mangéy Berea. Atin nuwit roy kébéréh
Pablowe dob ro Silase brab Timoteowe bé
furay ro de magad.

Dob Atenas

16 I lala Pablowe ongot-ongot bero dob
Atenas, toow fo ménbuku non médoo foy
de kéninontow dob no ingéd. 17 Mélaw i
Pablowe ménsébéréh bé de Judio brab de
békén do Judio do méngintulus dob lawie
féngadafan. Brab sénga fuweh ménsébéréh-
béréh so dob fadiyane bé de étéw témara.
18 Ménsébéréh soy Pablowe bé de maistéro
témoro bé kéfégitung i de Griego diyo
féndawét Epikureo brab Estoiko. Atin
ménbéréh i de dumo bero maro, “Ati
béréhéy nan félangka-langka étéw énda i
gétiga-tiga no?”

Atin bang i de dumo de, “Béréhé no
keeyén i de tulus dob de ségiyo ingéd.”
Bénréh roy ni non nuret Pablowey fan-
tage bé Jesuse brab kétébulee. 19 Mélaw
nuwit roy Pablowe mangéy dob adafay de
ménlimud do odoron, sani féndawét ruwe
Areopayo brab ménbéréh ro maro, “Méuyot
gey gétigan fantag bé ni mantu kétoro
béréhé mo. 20 Enda gésobuto key i de dumo
bé de kébéréhém non toow fo ségiyo bé
kageye kéfégitung. Brab méuyot gey de ké
gétiga key i atag i de ni.” 21 (Loo bé niy
kébéréh ruwe non i kéluhanay de étéw dob
Atenas brab de étéw tidéw dob de ségiyo
ingéd bati diyo, méuyot ro mégélingo brab
séuret-uret bé de mantu uret sénga tékélid.)

22 Mélaw téménindég i Pablowe dob
téngaangay kéluhanay de odoron diyo
ménlimud. Atin ménbéréh mano, “Do
étéw dob Atenase ni, énggito gu toow
gom fo mégéror méngadaf. 23 Non amun
ménsugud-sugudu dob kagome ni ingéd brab
ténéngténg guy de gono kom méngadaf,
énggito guy sébaane gono kom méngadaf
témulak. Wén i sénulate de mano, ‘Dob
ni, féngadafén i tuluse énda gélolono.’ I
nan féngadafé kom fiyon fo ké énda gélolo
gom de, Been i ni ureté ku begom. 24 I
Tuluse léménimbag bé duniyae ni brab
kéluhanay éntingayéne. Been i Kadnay
lawaye brab duniyae. Atin énda batién
dob de lawi rénigoy kéilawane. 25 Atin énda
i éntingayén kailanga no géiray i étéwe de
tidéw dob de génalbéko no. Non Beeney
méniraye bé kéuyage brab férénawawe dob
kéluhanay de étéw brab Been soy miraye
bé kéluhanay éntingayéne kailanga tom.
26 Tidéw dob ségétéwe étéw, rénigo noy
kéluhanay de séségiyo-giyo do étéw brab
bénragarén betom dob duniyae ni. Atin
Been i ménémilie bé de gai tom brab de
gono tom bati. 27 Rénigo noy ni inok i de
étéw sélédé roy Tuluse brab dob késéléd
ruwe de, gito ro so keeyén. Endob i toowe,
énda mérayu i Tuluse dob betome do étéw.
28 ‘Non tidéw dob Beeney kéuyag tome brab
férénawa tome brab kégéagéw tome.’ Loo
so bé niy bénréh i de dumo gom do muret
binuwaya maro, ‘Betome soy de ngaén.’ ”

29 Atin féntaus Pablowey kébéréh ne
mano, “Non betom i do nga i Tuluse, katom
karangén de ké i falas i Tuluse loo bé falas
i de kéninontow do bélowon taloo no do
filak taloo no do batéw rénigoy kéilawane.
30 Féndaya i Tulusey éndae kégéloloy de étéw
de bé do gétah, brab énda kénukumén bero.
Endob béleewe ni sénuguén i kéluhanay de
étéw dob kéluhanay de ingéd bé fatut ro
gésénule bé de tete rigoné ro brab fatut
tagaké ro. 31 Non fénémili i Tuluse nén i
gaiwe ké kukumé non i kéluhanay de étéw

dob duniyae ni bé toowe fo métintu. Atin i fékukumé nuwe Been i fénémili ne. Atin fénggélolo noy ni dob kéluhanay de étéw bé kéfétébule ne de tidéw bé kéléhu ne."
32 I de dumo bé de étéw diyo, amun énggélingoo roy kébéréh Pablowe fantag bé kétébulee, déniyangka roy Pablowe. Endob i de dumo de ménbéréh ro maro, "Méuyot gey man mégélingo beem muret féruman fantag bé de ni." 33 Mélaw méntékédan i Pablowe tidéw dob de ménlimud ni do étéw.
34 Atin i de dumo bé de étéw ni ménwaléy ro munur bé Jesuse brab nodoro roy Pablowe. Ségétéw beroy lagéye féndawét Dionisio, ségétéw kéfédéwan diyo. Brab ségétéw so libun féndawét Damares brab wén soy do ségiyo do étéw do ménunur.

18

Dob Korinto

1 Amun énggilid i ni, méntékédan i Pablowe dob Atenas brab ménangéy dob ingéde féndawét Korinto. 2 Diyo énggébalaka noy ségétéwe Judio féndawét Akila tidéw Ponto. Mantu séna énggumah tidéw Italia beroy bawag ne féndawét Prisila, non i datue féndawét Klaudio, féntékéda noy kéluhanay de Judio diyo dob Roma. Atin nangéy Pablowe bero lénangu. 3 Atin ménbati diyo non ségilév i galbék ruwe Akilawe rémigo tulda. Brab ténabanga no bero gémalbék. 4 Sénga gai kétérén, ménangéy i Pablowe dob lawie féngadafay de Judio, atin ménsébéréh bé de étéw diyo inok i de Judio brab de békén Judio waléy ro géunur bé Kristowe.
5 Amun énggumah i ro Silase brab Timoteowe tidéw Masedonia, éndaén géménalbék i Pablowe saliyu bé kéuret ne fantag bé Jesuse. Nuretén dob de Judioy Jesusey Kristowe, sani fénémili i Tuluse mégulév.
6 Amun ménwaléy ro sébanil bé Pablowe brab bénrého ro do tete, ténagtag Pablowey de bubuk sébuwan dob kégal ne, brab ménbéréh mano, "Békénén kagén aturan ké énda méfukas gom. Yamula do begom soy séndito kom de. Tidéw béleewe ni mangéyun muret dob de békén Judio."
7 Mélaw méntékédan diyo brab ménangéy bati dob lawi i ségétéwe lagéy békén Judio méngintulus féndawét Titio Justo. Ménsédoror i lawi ne dob lawie féngadafay de Judio. 8 Atin i lagéye féndawét Krispo, beeney mégulévwe bé lawie féngadafan. I ni lagéy tintu fo ménunur bé Kadnane, loo soy kéluhanay de samungén. Atin wén i de médoo do ségiyo étéw dob Korinto énggélingoo roy Fiyowe Uret, brab ménunur ro brab ménfébautis ro.
9 Wén i no sébaan kélungonon, i Pablowe wén i énggétéginéfo no brab i Kadnane ménsébéréh de mano, "Kago mégilak! Fétausém i kéuret me. Fiyon fo ké ati mérigowe, kago térénon i galbék me. 10 Non démoyunu modor beem. Enda gésug-sug go non médooy de kagén étéw dob ni ingéd."
11 Mélaw ménbati diyo bé rugay i ségébélintuwae bra ném gétérésang kélungonon témoro bé kébéréh i Tuluse.
12 Amun ménwaléy gobernador i lagéye féndawét Galion dob Akaya, ménsélimud i de Judio brab kénéfo roy Pablowe brab nuwit ro dob adafay gobernadore ni inok kukumé no. 13 Atin bénréh ro maro, "I ni lagéy, féféngintulusé noy de étéw bé békéne fatut dob kitab geye."
14 Amun émbéréhén damén i Pablowe, ménbéréh i gobernador Galione dob de Judio mano, "Amuk tete i rénigo nuwe taloo no énda nodoro noy kukumay de Romano, fakay gétingkélo ku begom do Judio brab begén i kémukum de. 15 Endob i de ni funa kom de sébanil, been say fantage bé de dawét brab de kébéréh dob kagome kitab. Mélaw begom séden i kémukum de, non békén begén i kémukum de."
16 Brab féntékéda no bero dob gonone ni kémukum.
17 Tidéw béno, kénéfo roy lagéye mégulév bé lawie féngadafay de Judio féndawét Sostenes brab lénubag ro dob téngaangay gonone kémukum. Endob féndaya Galione saén, brab énda méntete i fédéw ne de.

I késéfule ro Pablowe mangéy Antiokia

18 Amun ménggilid i ni, ménbati nay Pablowe dob Korinto bé ménfiroye gétérésangan. Tidéw béno, ménggétaw dob de dumo no munur bé Kristowe. Amun énggumah dob Senkrea, ménfétébungow non méntumanén i fasade rénigo no. Tidéw béno, ménda barko bero ro Prisila brab

Akila mangéy Siria. 19 Amun énggumah ro
dob Efeso, ténagak Pablowey ro Akilawe
brab Prisilawe atin ménangéy dob lawie
féngadafay de Judio. Atin diyo ménsébéréh
bé de Judio. 20 Atin nongot ro dob beene
ké férugay na bati dob berowe. Endob
énda ménagayu no. 21 Yamula amun
mégétawén, bénréhén bero mano, “Amuk
kétayay Tuluse, séfuleu so mangéy dini.”
Tidéw béno, ménda barko brab méntékédan
dob Efeso.

22 Amun déménunggu dob Sesaria
ménangéy i Pablowe Jerusalem inok
angéyé no ségifaén i de munur bé Kris-
towe diyo. Tidéw béno, méntaus mangéy
Antiokia. 23 Atin ménbati saén diyo bé
ménfiroye géfadiyan. Tidéw béno ménagéwén
man. Atin ménawét man dob de gonon
dob sakuf i de ingéd féndawét Galasia brab
Frigia brab fénégétén i kéunur i kéluhanay
de kuyug Jesus diyo.

Fantag bé Apolose

24 Atin wén i ségétéwe Judio féndawét
Apolos tidéw Alejandria, énggumah dob
Efeso. Toow fo fiyo muret brab tintu
fo gétiga noy Ménsulate Kébéréh i Tuluse.
25 Méntoro fo bé fantage bé Agéwoy Kad-
nane. Atin toow fo émbagér i kéuret ne brab
kétoro ne fantag bé Jesuse. Katabuwan fo
brab toow i kétoro ne, éndob i gétiga nuwe
saén i kébautis Juane. 26 Atin ménggánay
fébaraw émbéréh dob lawie féngadafay de
Judio diyo, atin énggélingoo ro Akilawe
brab Prisilawe. Mélaw nuwit ro mangéy
dob lawi ruwe brab nuret ro dob beeney
kéluhanay éndae séna gétiga no fantag bé
Agéwoy Tuluse. 27 Tidéw béno, ménuyot i
Apolose mangéy Akaya. Mélaw i de dumo
no munur bé Kristowe dob Efeso, ténabanga
ro atin séménulat ro dob de dumo ro munur
bé Kristowe dob Akaya inok tayakufé ro
ké gégumah diyo. Atin amun énggégumah i
Apolose diyo, toow fo dakél i kétabang ne
bé de étéw do ménwaléy munur bé Kris-
towe sabaf bé kégédaw i Tuluse. 28 Non
tabanan i de Judio de ké séédél ro dob
téngaangay de médoo étéw. Non tidéw dob
Ménsulate Kébéréh i Tuluse fénggélolo noy
Jesuse, Beeney Kristowe.

19

I Pablowe dob Efeso

1 Amun diyo i Apolose dob Korinto, i
Pablowe ménawét dob de ingéd fingé dagé
taman énggumah dob Efeso. Atin diyo
énggito noy de dumoy de kuyug Jesus.
2 Brab fénénginsaa no bero mano, “Amun
munur gomén, aw énggumahén i Rémogor i
Tuluse dob begome?”

Séménumbul ro maro, “Enda gétiga key de
ké wén i Rémogor i Tuluse.”

3 Atin ménénginsa man i Pablowe mano,
“Ati funa kome ménfébautis?”

Séménumbul ro maro, “Ménfébautis gey bé
Juane inok fégito gey i kéunur geye bé kétoro
ne.”

4 Atin ménbéréh man Pablowe mano, “I
kébautis Juane, been i nan i fégélolonone bé
kégésénule i de étéw bé de sala ro. Atin
bénréh Juane dob de Judio bé fatut ro
munur bé étéwe gégumah gétundug de, sani
Jesuse.”

5 Amun énggélingoo roy ni, ménfébautis ro
inok fégito roy kéunur ruwe bé Kadnane
Jesus. 6 Atin ténégé Pablowe bero atin
énggumah i Rémogor i Tuluse dob berowe.
Atin énggésébéréh ro bé de ségiyo késébéréh
énda gétiga ro de brab nuret roy kébéréh i
Tuluse. 7 Gédét ro folo bra ruwo gétéw diyo.

8 Bé rugay i méntéléwe gétérésang
kélungonon diyo, i Pablowe démoyunén
mahur dob lawie féngadafay de Judio brab
ménsébéréh bé de Judio diyo. Atin toow fo
émbaraw muret émféunur bero bé kéfégulew
i Tuluse. 9 Endob i de dumo bero toow
fo métégas i de ulew ro, mélaw mika ro
munur. Atin ménbéréh ro na tete fantag bé
Agéwoy Kadnane dob téngaangay kéluhanay
de étéw ménlimud. Mélaw méntékédan i
Pablowe diyo brab nuwitén i kéluhanay
de kuyug Jesus. Atin féntausén i kétoro ne
bero dob sékuwelahane ka Tiranowe sénga
fuweh. 10 Atin téménoro diyo bé ménruwowe
gébélintuwa. Mélaw i kéluhanay de étéw bati
dob Asia, do Judio brab do békén Judio,
énggélingoo roy kébéréh i Kadnane.

I de nga Eskeba

11 Atin fénrigoy Tuluse do médoo mékégaif
i Pablowe. 12 Fiyon i de munsala brab do
tuwaliya nusar Pablowe, uwitén dob de

déméruun atin waléy ro adi-adi brab i de saitan réménahuk dob de étéw, ménraréy ro. 13 Atin wén i do Judio démoyun magéw brab do démédél saitan réménahuk dob de étéw. Atin ténulama ro nusar i dawét i Kadnane Jesus fégédédél ro saitan. Ménbéréh ro dob de saitan maro, “Dob dawét Jesuse sani ureté Pablowe, sugué key beem mérarév.” 14 I de dumo bé de ni do lagéy réménigo bé de ni, been i de fitéw gétéw nga i ségétéwe gérotor fadi i de Judio féndawét Eskeba.

15 Endob dénawaay saitane bero mano, “Gélolo guy Jesuse brab Pablowe, éndob ati begoma nan?”

16 Tidéw béno, sénayaway lagéye bero rénahukoy saitane brab énda énggégaga ro bé ni lagéy. Atin lénubagén bero. Mélaw ménrarév ro tidéw dob lawi ne ménfali brab ménlékas ro. 17 Atin i kéluhanay de étéw bati dob Efeso, do Judio brab do békén Judio énggélingoo roy fantage bé ni. Mélaw toow ro fo ménggilak. Atin ménumanan i kébantug i dawét i Kadnane Jesus. 18 Atin médoo soy de munur bé Kristowe ménangéy dob téngaangay de étéw atin ménémayag bé de tete rigoné ro. 19 Atin i de dumo bero do béliyan nuwit roy de nusar ro do libro béliyan. Atin ténambak ro bero brab ténuwég ro dob téngaangay de étéw. Atin bénilang ro ké firoy i laga i de ni do libro, énggégumah limo folo ngibu dob karowe kurta. 20 Atin loo bé niy kélalag i kébéréh i Kadnane dob de étéw diyo, brab minut médooy de étéw munur de.

I kérimbure dob Efeso

21 Amun énggilid i de ni, ménuyot magéw i Pablowe mawét dob de gonon sakuf i de ingéd féndawét Masedonia brab Gresia mangéy Jerusalem. Brab ménbéréh i Pablowe mano, “Amuk gégumahu dob Jerusalem, fatutu so mangéy Roma.” 22 Endob fénétah Pablowey de ruwo gétéw témabangan de ro Timoteo brab Erasto mangéy Masedonia. Atin i beene ménbati na dob Asia.

23 Bé do no do gai, toow fo mégukét i de étéw dob Efeso sabaf bé Agéwoy Kadnane. 24 Diyo wén i ségétéwe lagéy fanday féndawét Demetrio, méndot médoo do étéwén rémigo do kéninontow do filak. Atin i de ni kéninontow rénigo ro loo bé lawie féngadafan bé libune tulus ro féndawét Diana, atin fébéléy ro brab gégédot ro de médoo kurta. 25 Tidéw béno, i ni fanday féndawét Demetrio ténawagén i kéluhanay de étéwén rémigo do kéninontow beroy de dumo ro na géségilév galbék brab bénréhén dob berowe mano, “Gétiga kom i funa tome kawasa non bé ni galbék tom do rémigo kéninontow. 26 Endob énggito gomén brab énggélingoo komén i rigoné Pablowe ni. Bénréhén dob de étéw, i de tulus do rénigo tom békén kun tintu tulus. Atin médooy de étéw énggéféunurén. Békén saén dob ingéd tome ni Efeso, éndob loo soy kéluhanay de ingéd dob Asia. 27 Mélaw mébinasa keeyén i katome ni galbék sabaf bé nan kétoro, non émbéréh tete i de étéw fantag bé katome ni galbék. Brab saliyu na bé nan, tagakéy de étéw moso i lawie féngadafa tom bé libune tulus Diana. Atin been i nan i funay ménbantuge tulus Diana mékédan. Beeney féngadafév kéluhanay de étéw dob ingéde Asia brab dob duniyae ni, éndob éndaén mosoén fégadata ro de.”

28 I de ménlimud do étéw, amun énggélingoo roy ni, toow fo ménkérit ro brab ménkes ro maro, “Toow fo ménbantug i Dianahe sani tulus tome do tidéw Efeso.” 29 Tidéw béno, rénimbur roy ingéde. Atin kenéfo roy ruwowe gétéw lagéy tidéw Masedonia ménodor bé Pablowe féndawét Gayo brab Aristarko. Atin fénagayas ro nuwit mangéy dob dakéle lawi dob adafay de ménlimud do étéw. 30 Atin i Pablowe méuyot damén mangéy so dob adafay de ménlimud ni do étéw. Endob i de dumo no munur énda fénagéw ro de. 31 Atin i de dumo bé de mégulév dob Asia sani de dumo Pablo, ménféuwit ro kébéréh nongot ro so bé békén mangéy i Pablowe dob adafay de étéw ni ménlimud. 32 Atin toow fo ménrimbur i kéluhanay de étéw ni ménlimud atin kéluhana ro mékes séségiyo-giyoy béréhé ruwe, non i kédoono ruwe énda gétiga roy funa ruwe ménsélimud. 33 I de dumo bero marok Alejandrowey funa ruwe ménsélimud non féntindég i de Judio dob adafay de étéw. Atin i Alejandrowe séniniyasa noy de étéw bé békén ro selekén inok émbéréh bé mamfil

so dob berowe. 34 Endob amun énggétiga ro Judio soy beene, ménkes ro séréngan bé ménruwowe géuras maro, “Toow fo ménbantug i Dianahe, sani tulus tome do tidéw Efeso.”

35 Tidéw béno, i ségétéwe bé de mégulév bé ni ingéd, féntanékén i de étéw brab ménbéréh mano, “Do dumo gu dob Efesowe ni, i kéluhanay de étéw énggétiga ro dob Efesowe niy gonoy lawie féngadafan bé ménbantuge tulus Diana brab mékétéfuwe batéw ménlawu tidéw dob lawayo. 36 Enda i gédirung de. Mélaw kagomén mékérit taloo no rémigo gom tete bé éndae métayéw funa no. 37 Nuwit gom diniy de étéw ni fiyon fo ké énda mon ménénakaw ro dob de lawi féngadafan taloo no ménbéréh ro tete fantag bé tulus tome Diana. 38 Mélaw i Demetriowe beroy de dumo no fanday, amuk wén i téboé ro, fatut ro mangéy dob de kémukum bé fatute gai. Atin fakay témbo ro diyo. 39 Endob amuk wén nay ségiyo kétaya kom, fakay fétiyawa kom bé kéluhanay de étéw sélimud begey do odoro kom. 40 Non fakay betom i météboe bé ni késérimbur ménrigo béleewe ni. Brab énda géséliyah tom de non énda foy funa tom mérimbur.” 41 Amun énggilid bénréhén i ni, fénuleén i kéluhanay de étéw.

20

Dob Masedonia brab Akaya

1 Amun éndaén sérimbur ro, féntawag Pablowey kéluhanay de munur bé Kristowe inok sélimud ro. Atin fénbagérén i de fédéw ro bé kébéréh ne. Tidéw béno, ménggétawén dob berowe brab ménagéw mangéy Masedonia. 2 Nangeyén ténukaw i de ingéd diyo brab fénfiyo noy fédéw i de munur bé de kétoroén. Atin méntaus magéw taman énggumah dob Akaya. 3 Atin ménbati diyo téléw gétérésang kélungonon. Amun magéwén damén mangéy Siria, énggélingoo noy bénantak i de Judio diyo féléhué ro. Mélaw ménséfule i Pablowe témara bé Masedoniawe. 4 Atin wén i de lagéy de ménodor ro Sopater nga Piro tidéw Berea, ro Aristarko brab Segundo tidéw Tesalonika, Gayo tidéw Derbe, brab Timoteo, brab Tikiko brab Trofimo do tidéw Asia. 5 I de ni do lagéy méntah ro mangéy Troas atin nongot-nongot ro begey diyo. 6 Amun énggilid i kékandulione bé kéamae bé fane énda i fénggéfééruk de, ménda gey barko tidéw Filipos mangéy Troas. Ménlimo gétérésangan tidéw bé no, énggumah gey dob Troas atin diyo énggumaha key i de dumo gey. Atin ségéfadiyan gey ménbati diyo.

Dob Troas

7 Bé sunguwe fuweh bé no fadiyan, ménsélimud gey mama bé fane émfégétédém bé kéléhu Jesuse. Atin i Pablowe ménuret toow fo mérugay énggumah kérara kélungonon, non magéw so bé démoe de. 8 Atin médooy de solo dob sibéye dob rotor i lawie gono key ménsélimud. 9 I nan sibéy, been i toowe fo gérotor dob lawie ni télév géandana i kégérotor ne. Wén i kénogo lagéy diyo féndawét Eutiko, ménsar dob faliluwangay gérotore ni sibéy. Endob énggéfidong i ni kénogo lagéy, non toow fo métaah i uret Pablowe. Tidéw béno, ménlawu mangéy fantad tidéw dob gono nuwe ni ménsar brab ménléhu. Atin amun nangéy ro fénurut, énggito ro ménléhuén. 10 Endob ménlus soy Pablowe brab fénagayasén nangéy nékéf. Brab ménbéréh mano, “Kagom émbuku, méuyag so!” 11 Tidéw béno, ménénik man i Pablowe brab sénkébeng-kébengén i fane atin ménama. Atin féntausén i kéureto nuwe bero taman sémbangén i térésange. Tidéw béno, ménagéw i Pablowe. 12 Atin nuwit i de étéw mule i kénogo lagéye ni méuyag. Atin ménfiyoy de fédéw ro non ménuyag so.

Dob Mileto

13 Tidéw béno, ménsésuway gey bé Pablowe dob Troas, atin ménda gey barko mangéy Asos. Diyo nongot-nongot gey i Pablowe loo bé késugu ne begey, non ménuyot mémantad tidéw Troas mangéy Asos. 14 Amun énggéségito gey dob Asos, ménda soy Pablowe dob barkowe, atin kéluhana key méntaus mangéy Mitilin. 15 Tidéw béno, ménangéy gey Kios bé démoe de. Atin bé gétunduge de fuweh énggumah gey dob Samos. Dob gétunduge de man fuweh énggumah gey dob Mileto. 16 Atin i Pablowe ménuyot de ké témara gey saén dob Efeso inok énda méanggaén dob Asia non

toow fo magayas. Méuyot de ké gégumah dob Jerusalem bé gaiy Pentekostese, amuk fakay.

Ménggétaw i Pablowe

17 Mélaw tidéw Mileto, i Pablowe ménféuwit kébéréh mangéy Efeso brab féntawagén i de odoroy de munur bé Kristowe diyo inok balaké ro. 18 Amun énggumah ronén, ménbéréh i Pablowe mano, “Enggétiga kom i kébati guwe dob begome tidéw fanay kégumah gu dob sakuf i ingéde Asia. 19 Atin gétiga kom rénigo guy galbék i Kadnane bé béno. Atin énda téfégérotoru, yamula kéménrewu sabaf bé kégédaw guwe begom. Atin téméningkélu bé kéluhanay de mérégén énggéagéwo ku bé de tete rénigoy de Judio dob begéne. 20 Enda i sébaan dénigur gu bé funa kome fiyo dob de kétoro gu begom dob adafay médoowe étéw taloo no dob de lawi gom. 21 Méégét i kébéréh guwe dob de Judio loo so dob de békén Judio bé fatut ro gésénule bé de sala ro atin munur ro bé Kadnane Jesus brab rigoné roy kétayay Tuluse. 22 Atin béleewe ni fénémanduoy Rémogor i Tuluse begén bé mangéyu Jerusalem. Atin énda gétuwa ku de ké ati mérigowe dob begéne diyo. 23 Been say niy gétuwa kuwe, dob séngae ingéd nawéto ku, i Rémogor i Tuluse féningatén begén bé méférisuwu brab mérégén i géagéwo kuwe. 24 Endob énda gulaané kuy umul guwe brab ulan den ké méléhuu, amuk géfégilid gu saén i galbéke niray i Kadnane Jesus begén, sani kéurete bé Fiyowe Uret fantag bé kégédaw i Tuluse.

25 “Ménangeyu dob begome kéluhanan muret fantag bé kéféguléw i Tuluse bé de étéwén. Atin gétuwa ku béni, éndaén géségito tom man ségule. 26 Mélaw béréhé ku begom béleewe ni, amuk wén i ségétéw begom énda munurén bé Jesuse, békénén atura ku. 27 Non nuret gun begom i kéluhanay kétayay Tuluse. 28 Ingat gom brab diyaga gom i de lowoh gom loo soy de munur sénarig i Rémogor i Tuluse begom inok énda mékédan i de kéunur gom. Begom i maake témalima bé de bili-bili. Atin i de munur bé Jesuse beroy de maak do bili-bili. Atin i Tulusey gefee bé de bili-bili sabaf bé kéléhu i Nga ne. 29 Gétuwa ku, amuk tékédanun dini, wén i do gégumah do tugién témoro. Atin féteteé roy de fédéw i de munur. 30 Atin wén mosoy do étéw tidéw so dob begome ménlimud, émbéréh bé de tugi inok géuwito roy de munur dob békéne katabuwan agéwon. 31 Mélaw ingat gom, brab kagom lifotén i de ténoro gu begom kéluhanan, fuweh na kélungonon bé méntéléwe gébélintuwa. Atin toow fo kénrewo kuy kétoro guwe begom sabaf bé kégédaw guwe begom.

32 “Atin béleewe ni, sarigé ku begom dob Tuluse non tabanga no begom. Atin i kéuret guwe fantag bé kégédaw ne tabanga no so begom. Beeney émfébagére bé de kéunur gom, brab Been say miraye bé de kéfiyonon loo bé rigoné nuwe dob kéluhanay de étéwén. 33 Enda méningaru bé éntingayéne kagom, fiyon filak, taloo no bélowon taloo no kégal. 34 Gétiga kom i kégalbék guwe inok gédoté kuy kéluhanay kailanga keye begey i de dumo gu. 35 Fénggito gu begom i kéluhanay de rénigo gu bé fatut mégéror tom inok gétabanga tom i de étéw mérasay. Brab katom lifotén i kébéréh i Kadnane Jesus mano, ‘Toow na fo moror i étéwe miray bé étéwe médot.’ ”

36 Amun énggilid i Pablowe émbéréh, ménlingkuwéd ro kéluhanan brab déménasal ro. 37 Kéménrew ro kéluhanan brab nékéf roy Pablowe atin narék ro. Tidéw béno ménggétawén. 38 Ménlabi foy kétete i fédéw ruwe bé bénréh Pablowe bé éndaén kun gito ro de féruman. Tidéw béno, dénura ro mangéy dob barkowe édaa no.

21

I kéagéw geye mangéy Jerusalem

1 Amun énggéfégétaw geyén dob berowe, ménda gey brab méntaus gey mifar fééntang saréw dob bungéde Kos. Amun bé démoe de énggumah gey dob bungéde Rodas. Tidéw béno méntaus gey mangéy Patara. 2 Diyo énggito gey i sébaane barko mangéy Fenisia, mélaw ménda gey diyo. 3 Ménagéw gey taman énggékulaya key i bungéde Siprus, atin téménara gey saén mangéy de fingé déligdigan atin méntaus gey mangéy Siria. Atin déménunggu gey dob ingéde

Tiro non féntéfad roy de médoo do uwit diyo. 4 Atin diyo énggito gey i de munur bé Kristowe, mélaw ménbati gey diyo ségéfadiyan. Atin non fénémanduoy Rémogor i Tuluse bero, féngginau roy Pablowe bé békén taus mangéy Jerusalem. 5 Endob amun énggumahén i gaiwe magéw gey, méntékédan gey dob no inged. Atin i kéluhana ruwe dénura ro begey mangéy dob barkowe, bero soy de bawag ro brab de nga ro. Atin amun énggumah gey dob dénsaane, ménlingkuwéd gey kéluhanan brab déménasal gey. 6 Amun énggilid gey démasal, ménggétaw gey. Tidéw béno, ménda geyén man dob barkowe ni, atin ménule ro so kéluhanan.

7 Atin tidéw Tiro méntaus gey magéw taman énggumah gey dob ingéde féndawét Tolemaida. Diyo énggito gey i de dumo gey munur bé Kristowe. Atin téménrén gey diyo ménségétérésangan. 8 Dob gétunduge de fuweh, méntaus gey mangéy Sesaria. Amun énggumah gey diyo, ménbati gey dob lawi i ségétéwe lagéy muret bé Fiyowe Uret fantag bé Jesuse féndawét Filipi. Beeney ségétéwe bé de fitéw gétéw ménrugayén fénémili dob Jerusalem waléy témabang. 9 Atin wén i do fot gétéw do ngaén falan kénogon do muret so bé kébéréh i Tuluse. 10 Ménfiroy gétérésang tidéw bé kégumah geye diyo, énggumah i ségétéwe lagéy tidéw Judea féndawét Agabo. Beeney sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne. 11 Tidéw béno, ménfégédét dob begeye brab éndotén i sintoro Pablowe brab nikétén i de kaan sékéy brab de kémérén brab ménbéréh mano, "Ay niy bénréh i Rémogor i Tuluse mano, 'I gefee bé ni sintoro ikétéy de Judio dob Jerusalem loo bé ni brab atéé ro dob de étéw békén Judio.' "

12 Amun énggélingoo key i ni, i begeye brab de dumo gey munur diyo ménfégédaw-gédaw gey bé Pablowe bé békén damén taus mangéy Jerusalem. 13 Endob i Pablowe séménumbul mano, "Sedek kémérew gom? Kagom fébukuén begén! Fakayun féikét dob Jerusalem brab fakayun méléhu sabaf bé Kadnane Jesus."

14 Atin énda fo génaga gey i gémélée bé Pablowe. Mélaw téménrén gey gémélé de brab ménbéréh gey makey, "Mérigo damén i kétayay Kadnane."

15 Amun énggilid i firoye gétérésangan, téménifés gey atin méntaus gey mangéy Jerusalem. 16 Atin wén i do ménodor begey do munur bé Kristowe do tidéw Sesaria brab nuwit ro begey mangéy dob lawi i lagéye fébatio ro begey. Been i ségétéwe lagéy tidéw Siprus féndawét Mason. Beeney ségétéwe bé de toow fo énggétah do munur bé Kristowe.

Ténukaw Pablowey Santiagowe

17 Atin amun énggumah gey dob Jerusalem, i de dumo gey do munur bé Kristowe ménoror ro témayakuf begey. 18 Atin bé gétunduge de fuweh, i begeye Pablowe nangéy gey ténukaw i Santiagowe, sani odoroy de munur dob Jerusalem. Atin diyo soy kéluhanay de odoroy de munur bé Kristowe. 19 Amun gilid sénggifa Pablowe bero, nuretén i kéluhanay fénrigoy Tuluse de dob de békén Judio. 20 Amun énggélingoo roy ni, dénayéw roy Tuluse. Atin bénréh ro dob Pablowe maro, "Gétiga mo adih, firoy ngibuy Judiowe ménunur bé Kristowe, atin toow fo nodoro roy de kukuman tidéw dob Moisese. 21 Enggélingoo roy fantage bé kétoro me kun dob kéluhanay de Judio bati dob de ségiyo ingéd beroy de békén Judio bé békénén odoro roy de kukuma Moises. Brab bénréhém kun éndaén tulién i de nga ro taloo no odoron i adat i de Judio. 22 Ati mélaw i fatute rigoné tom? Non gélingoo ro sékoy fantage bé kégumah me dini. 23 Mélaw rigo moy ni béréhé key beem. Wén i do fot gétéw lagéy dini, réménigo ro fasad dob Tuluse loo bé adat tome do Judio. 24 Mélaw odor go bero brab amung go bé adat i kéfélinise dob adafay Tuluse. Atin sukaya mo bero bé ni kéfélinis. Tidéw béno, fétébungow ro loo bé adat tome do Judio. Mélaw fégito mo dob kéluhanay étéwe bé odoro moy kukuma Moisese, inok gétiga ro kéluhanan bé békén toow i urete fantag bé beeme. 25 Endob fantag man bé de étéw do békén Judio do ménwaléy munur bé Kristowe, sénulata key bero bé békén ro mama bé éntingayéne ténulak dob de kéninontow, taloo no mama dara, taloo no mama bé éntingayéne énda ménsumbalién,

taloo no ké bigaén ro." Been i niy bénréh ro Santiagowe dob Pablowe.

26 Mélaw dob gétunduge de fuweh, nuwit Pablowey de fot ni gétéw do lagéy brab ménfélinis ro dob adafay Tuluse loo bé adat ruwe do Judio. Tidéw béno ménahur dob lawi i Tuluse, atin fénggétiga no dob de fadi i gaiy kéfégilid i kéfélinise brab kéiray ruwe tulak bé de ni fot gétéw lagéy.

I kékéfoe bé Pablowe

27 Amun gédétén gilid i fitéwe gétérésangan, wén i de Judio tidéw Asia énggito roy Pablowe dob lawi i Tuluse. Atin rénimbur roy de étéw ni ménlimud atin kénéfo roy Pablowe. 28 Ménkes ro maro, "Do dumo gey do Judio, tabangan gey! Been i niy étéwe démoyun magéw mangéy témoro dob kéluhanay de étéw dob séngae ingéd bé békén odoro roy kukumane tidéw dob Moisese. Brab sébanil betom do Judio brab lawi i Tuluse. Atin saliyu na bé ni, ménuwit do békén Judio mahur dob lawi i Tuluse ni. Mélaw fénwaléyén mékérésik i mékétéfuwe ni gonon." 29 (Loo bé niy kébéréh ruwe non énggito roy ségétéwe lagéy békén Judio féndawét Trofimo tidéw Efeso ménséodor bé Pablowe mangéy Jerusalem. Atin marok nuwit Pablowe mahur dob lawi i Tuluse ni.)

30 Ménrimbur i de étéw dob Jerusalem. Atin maak dunuk i étéwe gégumah tidéw dob kéluhanay de gonon diyo. Kénéfo roy Pablowe brab génuyud ro mésut tidéw dob lawi i Tuluse. Tidéw béno, fénintu roy béngawane. 31 Amun télamané ro damén féléhuén, wén i ménangéye mélolok dob odoroy de sundalo tidéw Roma, bé mérimbur i kéluhanay étéwe dob Jerusalem. 32 Sonom so béno, i odoroy de sundalo ni, nuwitén i de sundalo no ségéta mangéy dob gonoy de étéw ni. Atin amun énggitoy de étéw ni énggumah i de sundalo beroy odoro ruwe, ténréno roy kélubag ruwe bé Pablowe. 33 Tidéw béno, i odoroy de sundalo ni, ménfégédét dob Pablowe brab kénéfoén. Atin fénikétén bé de sundalo no bé ruwowe timan sangkali. Tidéw béno fénénginsaa no bero mano, "Ati ni étéw? Ati rénigo nuwe?" 34 Atin ménkes i de étéw ni séségiyo-giyoy késumbul ruwe. Atin i odoroy de sundalo ni énda énggésobuto noy ni ménrigo non toow ro fo selekén. Mélaw fénuwitén i Pablowe bé de sundalo no mangéy dob kutae. 35 Amun énggumah ron dob géday kutae, nénat i de sundaloy Pablowe non bé kékérit i de étéw ni. 36 Ménfuray i de étéw ni mékes maro, "Féléhu gom!"

I kéuret Pablowe

37 Amun gédét ron féahurén dob kuta i de sundalo ni, ménbéréh i Pablowe dob odoroy de sundalo ni mano, "Aw fakay gésébéréhu beem?"

Atin séménumbul i odoroy de sundalo ni mano, "Aw gétigan go wayo sébéréh Griego? 38 Makuk beemey étéwe tidéw Egipto ménggánay bé késétibohe bé de gémamak kukuman. Atin ménanangguwit fot ngibu do méméléhu do étéwén brab ménangéy ro bati dob gonone énda i do étéw de bati."

39 Séménumbul i Pablowe mano, "I begéne, ségétéwu Judio tidéw Tarsus dob Silisia, sani ménbantuge ingéd. Aw fakay so dob beeme ké gébéréhu dob de étéw ni?"

40 Atin ténungkas i odoroy de sundalo ni. Mélaw téménindég i Pablowe dob gédane brab séniniyasa noy de étéw bé fétanék ro. Amun méntanék ronén, ménbéréh i Pablowe dob Hebreowe, sani késébéréh i de Judio.

22

1 Bang Pablowe, "Do dumo gu brab do lukés gu, fégélingo gom i béréhé kuwe ni bé kéamfilo kuwe bé lowoh guwe." 2 Amun énggélingoo ro ménsébéréh dob karowe késébéréh, toow na fo ménantés ro. Atin féntaus Pablowey kébéréh ne mano, 3 "I begéne, ségétéwu Judio ménumah dob Tarsus dob Silisia. Endob dob Jerusaleme ni ménruku. Atin ménggánadu dob toowe fo ménbantug témoro féndawét Gamaliel. Atin toow fo ténoroén begén bé de adat tom do Judio loo bé kukumay de katufua tom. Atin toow fo ménuyotu modor bé kétayay Tuluse ségilév so bé begome ni béleewe. 4 Fénrasay gu brab fénléhu guy de étéw munur bé Jesuse. Atin kénéfo guy de lagéy brab do libun brab fénrisu gu bero. 5 I gérotore fadi brab kéluhanay de kéfédéwan, gébéréh

ro toow i ni béréhé ku begom. Niraya ro begén sulat mangéy dob de dumo tom Judio dob Damasko. Atin ménangéyu diyo inok kéfoé kuy de munur bé Kristowe diyo, atin uwité ku damén dob Jerusaleme ni ikétén bé sangkalie inok kukumén ro.

6 "Endob amun géutuh térésang, diyou dob agéwone gédét dob Damasko. Atin méntékow wén i réndaw tidéw dob lawayo mangéy dob begéne. 7 Sonom béno, ménggétélengkébu dob fantade, atin énggélingoo kuy émbéréhe mano, 'Saulo! Sedek férasayé mo Begén?' 8 Tidéw béno ménénginsau maku, 'Ati beeme Kadnan?' Atin séménumbul mano, 'Begéney Jesuse tidéw Nasaret, sani férasayé muwe.' 9 Atin i de dumo gu ménodor begén, énggito roy ni réndaw éndob énda énggélingoo roy béréhe ni ménsébéréh begén. 10 Atin fénénginsaa ku maku, 'Kadnan, ati fatute rigoné ku?' Atin séménumbul i Kadnane mano, 'Tindég go brab taus go mangéy Damasko. Atin diyo wén i étéwe béréhé no dob beemey kéluhanay kétayay Tuluse rigoné mo.' 11 Bé béno so, ménwaléyu langafén non bé réndawe ni énggito gu. Atin narak i de dumo gu begén taman énggumah gey dob Damasko."

12 Atin féntaus Pablowey kébéréh ne mano, "Atin diyo wén i ségétéwe lagéy féndawét Ananias. Toow fo méngintulus brab toow fo nodoro noy de kitab tom. Atin tintu fo fénggadata noy kéluhanay de Judio bati diyo. 13 Atin ménangéy dob begéne brab ménbéréh mano, 'Saulo, dumo gu, gégito gonén!' Sonom béno, énggégitowu man atin ténéngténg gu. 14 Atin ménbéréh man mano, 'I Tuluse, fénéngadaf i de katufua tom, fénémilién beem inok gétigan i kétaya nuwe, brab inok giton i métintuwe sugu-sugué no féndawét Jesus, brab inok gélingoon i kébéréh ne. 15 Non waléy go muret dob kéluhanay de étéw fantag bé Kristowe émbéréh bé énggito muwe brab énggélingoo muwe. 16 Atin béleewe, kagonén téangga-angga. Tindég go brab fébautis gon, brab dasal go dob Kadnane. Atin i de salaém mékédan.' "

17 Atin féntaus Pablowey kébéréh ne mano, "Tidéw béno ménséfuleu mangéy Jerusalem. Atin amun déménasalu dob lawi i Tuluse, wén i fénggitoy Tuluse begén. 18 Enggito guy Kadnane brab ménbéréh dob begéne mano, 'Fagayas go, tagakém i Jerusaleme ni, non i de étéw dini énda tayakufé roy kéuret me fantag bé Begéne.' 19 Atin séménumbulu maku, 'Kadnan, gétiga roy démoyune kéagéw gu mangéy kémfo brab lémubag bé de munur Beem dob de lawi féngadafa ro. 20 Atin amun féléhué roy Estebane sani ségétéwe muret fantag bé Beeme, diyou de so ménagayun de. Begén i ménantay bé de kégal i de ménméléhu de.' 21 Endob ménbéréh i Kadnane dob begéne mano, 'Agéw go. Sugué ku beem mangéy mérayu dob de békén Judio.' "

22 Atin amun bénréh Pablowey ni fantag bé de étéw békén Judio, éndaén mégélingo i de étéw de. Atin ménkes ro toow fo métanug maro, "Féléhu gom, énda médait méuyag i ni étéw." 23 Atin ménkes ro, brab sénawér roy de bubuk sébuwan mangéy rotor bé kékérit ruwe brab kénda roy de dumo bé de kégal ro brab nafir ro dob rotoro. 24 Mélaw i odoroy de sundalo ni, fénuwitén i Pablowe mahur dob kutae ni, brab sénuguén i de sundalo no bé badasé ro inok gébérého noy ati rénigo nuwe, sani funay de Judio ni mékes brab mékérit. 25 Endob amun nikét roy Pablowe inok badasé ron damén, ménbéréh i Pablowe dob ségétéwe kafitan mano, "Aw fakay badasén i ségétéwe Romano fiyon fo ké énda séna ménkukumén ménsala?"

26 Atin amun énggélingooy kafitaney ni bénréh Pablowe, ménangéy dob odoroy de sundalo brab ménbéréh mano, "Ati rigoné muwe? I ni étéw ségétéw wayo Romano."

27 Mélaw i odoroy de sundalo ménangéy dob Pablowe brab ménénginsa mano, "Aw Romano go wayo?"

Séménumbul i Pablowe mano, "Hoo."

28 Atin ménbéréh i odoroy de sundalo ni mano, "I begéne, Romanowu so. Brab dakél i énggébayada kuwe inok waléyu Romano."

Atin ménbéréh man i Pablowe mano, "Endob i begéne, ménumahu ségétéw Romano."

29 Sonom béno, i de sundalo ni madasén damén bé Pablowe énggésunud ro. Atin i odoroy de sundalo ni toow fo ménggilak

non fénikétén bé de sangkali i ségétéwe so Romano.

Dob adafay de kéfédéwan

30 Atin i odoroy de sundalo ni ménuyot de ké gétiga noy funay de Judio ni témbo bé Pablowe ni. Mélaw bé gétunduge de fuweh, fénkéda noy de sangkali fénggéikét ro bé Pablowe. Atin sénuguén i de odoroy de fadi brab kéluhanay de kéfédéway de Judio sélimud. Tidéw béno, nuwitén i Pablowe brab féntindégén dob adafa ruwe ménlimud.

23

1 Atin ténéngténg Pablowey de ménlimud ni brab ménbéréh mano, “Do dumo gu Judio, toow fo fiyoy fédéw guwe dob adafay Tuluse fantag bé de rénigo gu taman so béleewe ni.” 2 Tidéw béno, i gérotore fadi féndawét Ananias, sénuguén i de étéw téménindég gédét dob Pablowe bé tamfilingé roy ba ne. 3 Atin ménbéréh i Pablowe mano, “I beema nan ubo-ubo go méngintulus! Tamfilingéy Tuluse so moso beem. Kukumé mo begén dob kitabe éndob rénigo moy éndae fakay dob kitabe bé kéfétamfiling me begén.”

4 Tidéw béno, ménbéréh i de étéw gédét dob Pablowe maro, “Sedek émbéréh go tete loo bé nan dob gérotore fadi i Tuluse?”

5 Séménumbul i Pablowe mano, “Do dumo gu, énda gétuwa ku de ké beeney gérotore fadi. Amuk énggétiga ku, énda damén fémalané ku de. Non bénréh i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, ‘Kago émbéréh tete fantag bé odoro kome.’ ”

6 Atin amun énggito Pablowey de dumo do lukés Saduseo brab de dumo do Fariseo, féntanugén i kébéréh ne dob de ménlimud do odoron mano, “Do dumo gu, i begéne, ségétéwu Fariseo brab i de lukés gu do Fariseo so. Mékukumu béni sabaf bé kéunur guwe bé kétébule i de ménléhu.”

7 Amun énggilid bénréh Pablowey ni, méngganay so séédél i de Fariseo brab de Saduseo, atin ménsébaad ro. 8 (Non i de Saduseo énda munur ro bé kétébulee, taloo no munur ro bé wén i do télaki taloo no do rémogor. Endob i de Fariseo munur ro bé kéluhanay de ni.) 9 Atin minut métanug i kéékes ruwe. Atin i de dumo bé de témoro kitab do Fariseo, téménindég ro brab émbagér i kébéréh ruwe maro, “Enda i funa key kémukum bé ni lagéy. Wén keey i rémogor taloo no télaki tintu ménsébéréh de.”

10 Atin minut toow fo méduf i késéédél ruwe ni. Atin i odoroy de sundalo ni, mégilak de ké mébinasay Pablowe ni. Mélaw sénuguén i de sundalo no mangéy dob kérara i de ménlimud étéw brab nuwit roy Pablowe séfule mangéy dob kutae.

11 Dob gétunduge de kélungonon, téménindég i Kadnane dob sékulo Pablowe brab ménbéréh mano, “Fébaraw go. Nuretém i fantage bé Begéne dob Jerusaleme ni. Atin fatut mangéy go so muret dob Roma.”

I bantak i de Judio

12 Atin bé géfuwéne de, wén i de dumo Judio ménsélimud ro inok géséfagayun ro bé ati rigoné ruwe. Atin ménséfasad ro bé énda mama ro taloo no miném taman énda géféléhuo roy Pablowe ni. 13 Labi fot folo gétéw i réménigowe bé ni. 14 Tidéw béno, ménangéy ro dob de odoroy de fadi brab dob de odoroy de Judio brab ménbéréh ro maro, “Séménafa gey bé énda mama gey taman énda géféléhuo key i Pablowe. 15 Mélaw ay niy rigoné tome. I begome brab de kéfédéwan, féuwit gom kébéréh mongot dob odoroy de sundalo tidéw Roma bé uwité noy Pablowe mangéy dob begome. Atin ubo-ubo toow fo méuyot gom ménginsaan bé Pablowe. Endob i begeye bonoé key dob de agéwon.”

16 Endob i lagéye nga i libu Pablowe énggélingoo noy ni bantak ro. Mélaw ménangéy dob kutae brab fénlolokén i ni dob Pablowe. 17 Tidéw béno i Pablowe, ténawagén i ségétéwe bé de sundalo brab ménbéréh mano, “Uwitém i ni kénogo lagéy mangey dob odoro kome. Non wén i béréhé no de.” 18 Atin nuwit i sundalowey ni kénogo lagéy mangey dob odoro nuwe brab ménbéréh dob odoro nuwe mano, “Féntawag i férisuwe Pablo begén brab féndura no begén i ni kénogo lagéy non wén kun i béréhé no beem.”

19 Tidéw béno, narak i odoroy de sundaloy ni kénogo lagéy brab ménférayu ro inok ruwo ro saén. Tidéw béno, fénénginsaa no mano, “Ati no béréhé mo begén?”

20 Atin séménumbul mano, “I de odoroy
de Judio ménséfagayun ro bé ongoté ro dob
beemey féuwitém démo i Pablowe mangéy
dob de ménlimud do kéfédéwan. Ubo-ubo
saén fénginsaa roy Pablowe inok méuman
i gétiga ruwe fantag bé beene. 21 Endob
kago magayun bé nan. Non wén i labi fot
folo gétéw do lagéy rékunéy dob de agéwon
inok bonoé ro. Séménafa ro bé énda kun
mama ro taloo no miném ro taman énda
géféléhuo roy Pablowe ni. Ténafaya ron
béleewe ni brab ongot-ongoté ro séden i
kaame kéfagayun.”

22 Atin séménumbul i odoroy de sundalo
ni mano, “Kago uretén i ni bénréhém begén
dob de ségiyo.” Tidéw béno, fénuleén i ni
kénogo lagéy.

Sénugu i Pablowe mangéy dob Felikse

23 Tidéw béno, i odoroy de sundalo
ni, téménawag ruwo gétéw kafitan brab
bénréhén bero mano, “Tafay gom ruwo
ratuh sundalo, brab fitéw folo do kuda
brab do sundalo kémudaan bero, brab ruwo
ratuh do sundalo muwit dilék inok magéw
ro mangéy Sesaria alas siyow séko bé ni
kélungonon. 24 Atin tafay gom soy kudae
kudaa Pablowe brab uwit gom mangéy
dob Gobernadore Feliks. Ingata kom fo
toow inok énda gésug-sugén.” 25 Tidéw béno,
séménulat i odoroy de sundalo ni mano,
26 “Ay niy sulate tidéw dob Klaudio Lisiase
mangéy dob Gobernador Felikse. Fiyo
térésang. 27 I ni lagéy kénéfo i de Judio brab
féléhué ron damén. Endob amun énggétiga
ku ségétéw so Romano, fénanangguwit guy
de sundalo gu brab nangéy gey ténabang.
28 Atin tidéw béno, ménuyotu de ké gétiga
kuy funa ruwe de témbo. Mélaw nuwit gu
mangéy dob de ménsélimud do témiyawan.
29 Atin bé béno, énggétiga ku énda i tete
rénigo no, funa ro de méméléhu taloo no
férisunén. Fantag saén bé de kitab roy funa
ruwe de témbo. 30 Amun énggétiga kuy
bénantak i de Judio bé féléhué ro, fénagayas
gu fénuwit mangéy dob beeme. Atin bénréh
gu dob de témbo de bé mangéy dob beeme
mélolok bé kéluhanay funa ruwe de témbo.”

31 Amun fénggilid i odoroy de sundaloy
sulat ne, nodoroy de sundaloy sugu ne.
Mélaw nuwit roy Pablowe mangéy Antipa-
tris bé no kélungonon. 32 Bé gétunduge de
fuweh ménséfule i de ménagéw saén do
sundalo mangéy Jerusalem. Endob i de
sundalo do kémuda, beroy déménurane bé
Pablowe taus mangéy Sesaria. 33 Amun
énggumah ro dob Sesaria, fénira-ira roy
Pablowe dob gobernadore brab niray ro
soy sulate. 34 Atin bénasay gobernadorey
sulate ni. Tidéw béno, fénénginsaa noy
Pablowe ké ati ingéde tidéwo no. Atin
séménumbul i Pablowe mano, “Tidéwu Sil-
isia.”

35 Atin ménbéréh i gobernadore mano,
“Fégélingoé ku beem dob gaiwe gégumah i
de témbo beem.” Tidéw béno, fénbantaya
noy Pablowe dob lawie fénrigo télata Datu
Herode.

24

I kétébo i de Judio bé Pablowe

1 Ménlimo gétérésangan tidéw béno, i
gérotore fadi féndawét Ananias ménangéy
Sesaria beroy de dumo no odoroy de Judio
brab ségétéwe gétigan bé kitab i de Romano
féndawét Tertulo. Ménangéy ro dob adafa
Felikse, sani gobernadore, inok téboé roy
Pablowe. 2 Atin i Felikse, amun féntawagén
i Pablowe, fénbéréhén i Tertulowe. Mélaw
fénggananaya noy témboe bé Pablowe mano,
“Gobernador Feliks, toow fo fégadata key
beem. Atin fiyoy kéfégulév me non i gaiy
kaame kéfégulév énda sénay ménsétiboh de.
Atin médooy de rénigo mo fiyo inok minut
waléy fiyoy ingéd tome ni. 3 Atin sabaf bé
ni, toow fo moror gey de brab fésalamat
gey kéluhanan dob beeme sénga tékélid.
4 Endob inok énda kélébuwan go méangga,
éndaén férugayé kuy kébéréh guwe. Mélaw
fégédawan gey brab fégélingoén gey fiyon
magad saén. 5 Enggétiga key i Pablowe
ni toow fo samuk non rénimburén i de
Judio dob kéluhanay de ingéd dob duniyae
ni. Atin beeney odorone bé ségéklasiwe
kéfénginttulus féndawét Nasareno. 6 Atin
ténlama no fénwaléy mékérésik i mékétéfuwe
lawi i Tuluse, bé rénigo nuwe liyén. Mélaw
kénéfo gey brab kukumé key damén dob
kageye kitab. 7 Endob i odoroy de sundalo
féndawét Lisias nangeyén nafas dob begeye

bé lala geye de ménfélubag. 8 Tidéw béno,
bénréhén begey bé angéyé key kun téboén i
ni étéw dob beeme. Atin amuk fénginsaa
moy ni lagéy, gétiga moy kéluhanay funa
keye de témbo." 9 Tidéw béno, i de Judio
ménamung ro so témbo brab bénréh roy
toow i de bénréh Tertulo ni.

I kéamfilo Pablowe bé lowoh ne

10 Tidéw béno, i gobernadore fénbéréhén
i Pablowe. Atin ménbéréh i Pablowe mano,
"Gétiga ku toow gon fo ménrugay kémukum
dob ni ingéd brab gétigan go odoro key do
Judio. Mélaw toowu fo moror émbéréh bé
kéamfilo kuwe bé kagéne lowoh dob adafa
muwe. 11 Ménfolo bra ruwo gétérésang
saén i kégumah guwe dob Jerusaleme ni
inok méngintulusu. Fakay go ménginsa dob
de ségiyo étéw inok toow fo gétiga moy
ni. 12 Atin i de Judio, énda énggito ro
begén ménséédél bé de étéw dob lawi i
Tuluse taloo no rénimbur guy de étéw dob
de lawi féngadafan taloo no dob ségiyowe
ingéd dob Jerusalem. 13 Atin énda i féfégito
ro émféféngintoow bé kétébo ruwe begén.
14 Endob fayagé ku beem i kéféngadaf
guwe bé Tuluse fénéngadaf i de katufua
key bé kéodor guwe dob Agéwo Kristowe.
Been i niy bénréh i de étéw ni békén
toow kéféngintulus. Endob munuru so bé
kéluhanay de kitab sénulat Moisese brab
kéluhanay sénulat i de méntélata do sénarigoy
Tuluse muret bé kébéréh ne. 15 Ségilew so
bé de ni étéw témbo begén, munuru so bé
kéfétébule i Tuluse bé de ménléhu, do fiyo
étéw loo soy de tete étéw. 16 Atin mélaw
démoyunu toow fo témélama rémigo fiyo dob
adafay Tuluse brab dob adafay de étéw
inok énda i sala gu.

17 "Amun dob ménfiroye gébélintuwa
énda ménbatiu dob Jerusalem, ménséfuleu
mangéy diyo inok uwité kuy kurta i de
dumo gu Judio brab inok témulaku. 18 Atin
been i niy rénigo guwe bé kégito ruwe
begén dob lawi i Tuluse, amun gilidu
ménfélinis dob adafay Tuluse loo bé adat
geye. Enda toow médooy étéwe dumo gu
diyo brab énda i rénimbur gu diyo. 19 Endob
wén i de Judio énggumah diyo do tidéw
Asia. Bero damén i mangéy dob beeme
témbo begén amuk wén i funa ro begén
témbo. 20 Taloo no fébéréhém i de étéw
ni ménangéy dini ké ati salae énggito ro
dob begéne bé kédini guwe dob adafay de
ménlimud do Judio do sétiyawan, 21 saliyu bé
sébaane bénréh gu métanug amun diyou dob
adafa ruwe maku, 'Kukumé kom begén
non munuru bé kétébule i de ménléhu.' "

22 Atin i Gobernador Felikse, toow fo
gétiga noy fantage bé Agéwo Jesuse, mélaw
téménrén kémukum. Atin ménbéréh mano,
"Fégilidé kuy kékukum guwe amuk gégumah
i Lisiase sani odoroy de sundalo tidéw
Jerusalem." 23 Atin sénuguén i kafitane bé
bantaya noy Pablowe, éndob niraya no so
kuwagib i Pablowe rémigo bé kétaya nuwe.
Brab ténungkasén soy de dumo Pablo magi-
fat de.

24 Amun énggilid i firoye gétérésangan,
ménséfule mangéy diyo i Felikse brab
bawag ne Drusila ségétéw libun Judio.
Atin féntawag roy Pablowe brab fénggélingo
roy kéuret ne fantag bé kéunur ne bé Jesu
Kristowe. 25 Endob amun féntaus Pablowey
kéuret ne fantag bé mééntange kéfaguyag
brab kédigure bé de tete kétayan brab gaiwe
gégumah i kékukum i Tuluse, ménwaléy
ménggilak i Felikse. Mélaw ménbéréh mano,
"Fakay gon séfule brab fétawagu man beem
ké wén i gai gu." 26 Atin i dob fédéw Felikse
ni, mano ké iraya Pablowe kurta. Mélaw
féntawagén médoo gule inok séuret-uret de.

27 Amun énggilid i ruwowe gébélintuwa,
békénén Feliks i gobernadore. Endob i
Felikse ménuyot de ké mésuwat i de Ju-
dio de, mélaw féndayaén i Pablowe dob
férisunone. Atin i ménwaléye gobernador i
lagéye féndawét Porsio Festo.

25

I Pablowe brab Festowe

1 Amun énggilid i téléwe gétérésangan
tidéw bé kégumah Festowe dob sakuf
i Judea, ménagéw tidéw Sesaria atin
ménangéy Jerusalem. 2 Atin i de odoroy de
fadi brab de odoroy de Judio ménangéy ro
dob beene brab nuret ro diyo i funa ruwe
téménébo bé Pablowe. 3 Atin ménfégédaw-
gédaw ro dob Festowe ni bé féuwitén i
Pablowe mangéy Jerusalem, non bénantak
ro féléhuén dob de agéwon. 4 Séménumbul
i Festowe mano, "I Pablowe ménférisu dob

Sesaria, atin séfuleu so magad mangéy diyo.
5 Mélaw i de odoro kom fatut ro modor
begén mangéy Sesaria brab tébo gom i nan
étéw ké wén i tete rénigo no."
6 Atin i Festowe ménbati na dob berowe
bé ménlabiwe ségéfadiyan. Tidéw béno
ménséfule mangéy Sesaria. Atin bé
gétunduge de fuweh, ménangéy mésar dob
gono nuwe kémukum brab séménugu bé
uwitén i Pablowe mangéy dob adafa nuwe.
7 Amun énggégumah i Pablowe, i de Judio
tidéw Jerusalem téménindég ro géliwét
de, brab bénréh roy kéluhanay gétimale fo
kétébo ro de. Endob énda i toow géfégito
ro bé kétébo ruwe de. 8 Endob i Pablowe
bénréhén i kéamfilo nuwe bé lowoh ne
mano, "Enda i rénigo gu tete dob kitab geye
do Judio, taloo no réménigowu tete sébanil
bé lawi i Tuluse, taloo no dob toowe fo
gérotor datu dob Roma."
9 Endob i Festowe méuyot de ké mésuwat i
de Judio de, mélaw fénénginsaa noy Pablowe
mano, "Aw méuyot go mangéy Jerusalem
inok diyo kukumé ku beem ké toow i de
kétébo ro beem?"
10 Séménumbul i Pablowe mano, "Ay niy
gono muwe kémukum, non wén i kuwag-
ibém tidéw dob toowe fo gérotor datu dob
Roma. Atin ay niwu dob adafa muwe
brab beem i fatute kémukum begén. Enda
i rénigo gu tete dob de Judio brab fiyon i
beeme gétiga moy ni. 11 Amuk wén i rénigo
gu tete dob kitabe atin fatutu féléhuén,
énda méuyotu méraréy. Endob amuk énda
toow i kéluhanay kétébo i de Judio begén,
éndaén fatutu iray dob berowe. Ongoté
ku dob beeme bé mangéyu dob adafay
toowe fo gérotor datu dob Roma inok been
i kémukume begén. Non ségétéwu so Ro-
mano, brab wén i kuwagib gu mékukum
dob adafay datue dob Roma."
12 Tidéw béno, ménsébéréh i Festowe dob
de dumo no témabang. Amun énggilid,
ménbéréh dob Pablowe mano, "Amun non-
gotém i mangéye dob adafay datue dob
Roma, mélaw uwitén go mangéy diyo."

I Pablowe brab Agripawe

13 Amun ménggéléfas i firoye gétérésang,
énggumah i datue féndawét Agripa brab
bawag ne féndawét Berenis dob Sesaria.
Nangéy ro ténukaw i Festowe diyo. 14 Amun
ménfiroy ron gétérésang énggumah diyo,
nuret Festowe dob Agripahey fantage bé
Pablowe mano, "Wén i ménférisuwe lagéy
dini bé Feliks sénay méguléwe de. 15 Amun
ménangéyu Jerusalem, i de odoroy de fadi
brab de odoroy de Judio, ténébo ro dob
begéne atin nongot roy féléhuén. 16 Endob
bénréh gu dob berowe bé békén adat tom
Romanoy matée bé ségétéwe étéw méntébo
ké énda séna énggéséténgaang roy de témbo
de taloo no énda séna méniraya no gai
mamfilon bé kaane lowoh. 17 Atin amun
ménangéy ro dini, fénagayas gu so bé démoe
de féntawag dob gono kuwe kémukum i
ni lagéy. 18 Amun énggéséténgaang ron,
téménindég i de téménébo de brab ménbéréh
ro. Endob énda wayoy tete rénigo no
funa ro de témbo. 19 Endob i funa ruwe
saén séédél i fantage bé kéféngintulus ruwe
brab fantag bé ségétéwe lagéy féndawét
Jesus. Ménléhuén i ni étéw éndob i Pablowe
bénréhén méuyag kun. 20 Bé béno, énda
gétiga kuy fiyowe kétiyawa ku bé ni,
mélaw fénénginsaa kuy Pablowe ké méuyot
mangéy Jerusalem atin diyo kukumén.
21 Endob i Pablowe nongotén bé bantayan
brab mangéy dob adafay datu tome dob
Roma inok been i témiyawane de. Mélaw
fénséfule gu man dob férisunone taman énda
séna géféuwito ku de mangéy dob datue dob
Roma."
22 Atin ménbéréh i Agripahe dob Festowe
mano, "I begéne so, Méuyotu ké gélingoo kuy
nan lagéy."

Atin séménumbul i Festowe mano,
"Fégélingoém fo démo."

23 Amun bé démoe de, énggumah i ro
Agripahe brab Berenise, beroy de odoroy
de sundalo brab do gérotor étéw dob no
ingéd. Atin toow fo fégadatan ro ménahur
dob gonone kémukum. Atin i Festowe
séménugu bé uwitén i Pablowe mangéy dob
dakéle ni sibéy. 24 Brab ménbéréh i Festowe
mano, "Datu Agripa brab do kéluhana kom
dini, ay niy lagéye ténébo i kéluhanay de
Judio dob begéne, dini brab dob Jerusalem.
Brab mékes ro énda kun médaitén méuyag.
25 Endob énda mon i énggito gu de fu-
nan de mémélehu. Atin amun nongotén
i mangéye dob toowe fo gérotor datu tom

dob Roma, ménuyotu de ké féuwit mangéy diyo. 26 Endob énda i gétiga ku sulaté ku mangéy dob datu tome fantag bé ni étéw. Mélaw Datu Agripa, fén-angéy gu dob adafa muwe beroy kéluhanay ni étéw inok amuk gilid énggésusino komén, wén i gésulata ku mangéy dob datue dob Roma. 27 Non gétiga ku bé békén fatut féuwit i ségétéwe férisu mangéy dob datue dob Roma ké énda i féodorén de kétébo de."

26

1 Atin ménbéréh i Agripahe dob Pablowe mano, "Tungkasé ku beem émbéréh bé kéamfilo muwe bé lowoh me."

Atin béntér Pablowey de kémérén bé kébéréh ne mano, 2 "Datu Agripa, toowu fo moror béleewe non gébérého ku beem i kéamfilo kuwe bé lowoh guwe fantag bé kéluhanay de kétébo i de Judio begén. 3 Non toow fo gétiga moy kéluhanay de adat tom do Judio brab de funa tom séédél. Mélaw ongoté ku dob beeme, kago mératér mégélingo begén.

4 "Gétigay kéluhanay de Judioy kagéne adat tidéw fanay kékloh gu dob kagéne ingéd loo so dob Jerusalem. 5 Ménrugayén énggétiga ro begén, brab géfayaga ro toow i ni ké kétaya ro, ségétéwu toow fo méngintulus mamung dob de Fariseo modor fo toow bé de kitab tom. 6 Atin béleewe ni kukuménu non bé inam guwe, sani késarig guwe bé fénasad i Tuluse bé de katufua key. 7 Been soy ni fasade ongot-ongotéy kéluhana tome do Judio, do sénaar dob foloe bra ruwo gétribo, non wén soy inam ro de. Mélaw méngintulus ro fuweh na kélungonon. Atin sabaf bé ni inam gu o Datu, ténébo i de Judio begén. 8 Endob sedek toow fo mérégén i kéunur gome bé kéfétébule i Tuluse bé de ménléhu?"

9 Atin féntaus Pablowey kébéréh ne mano, "Atin fiyon i begéne, bé gétahe makuk fatut rigoné kuy kéluhanay sébanile bé de étéw munur bé Jesuse tidéw Nasaret. 10 Atin bé gétaho, been i niy rénigo guwe dob Jerusalem. Atin méndotu kuwagib tidéw dob odoroy de fadi atin médooy fénrisu guwe bé de munur bé Tuluse. Brab amun kukumén ronén bé féléhuén ro, ménagayunu de so. 11 Atin médoo gule ménangéyu dob de lawi féngadafan inok férasayé ku bero. Atin ténulama gu bero fénégés démirung bé kéunur ruwe bé Jesuse. Atin bé kékérit guwe bero ménangéyu dob de ségiyo ingéd inok férasayé ku bero diyo.

12 "Been i nan i funa kuwe ménangéy Damasko, non tidéw dob de odoroy de fadi, wén i kuwagib gu kémfo bé de munur bé Jesuse diyo. 13 Atin, Datu, amun diyou dob de agéwon mangéy Damasko bé géutuhe térésang, énggito guy réndawe toow na fo géfékaya tidéw bé térésange, tidéw dob lawayo mangéy dob begéne brab dob de dumo gu. 14 Atin kéluhana key énggétélengkéb dob fantade. Atin énggélingoo kuy émbéréhe ménsébéréh begén dob késébéréh tome Judio mano, 'Saulo! Sedek férasayé mo Begén? Beem soy kérégénane bé nan rigoné mo non maak ayam go séménifa sabaf bé kédédél i gefee beem.' 15 Tidéw béno ménénginsau maku, 'Ati Beeme, Kadnan?' Atin séménumbul mano, 'Begéney Jesuse sani férasayé muwe. 16 Tindég go! Méntéfégitowu dob beeme inok beemey fémilié kuwe waléy sugu-sugué ku. Uretém dob de étéw i kégito muwe Begén béleewe ni brab de féténgténg gu beem moso. 17 Tabanga ku beem inok énda gébinasanay de Judio brab de békén Judio beem. Atin sugué ku beem mangéy muret dob de étéw do békén Judio. 18 Féfégésobutém beroy fantage bé Begéne inok gésénule ro tidéw dob délémone agéwon brab gito roy géfékayae tidéw dob Tuluse. Atin inok éndaén munur ro dob barakat Satanase, yamula munur ro bé barakat i Tuluse. Atin inok sabaf bé kéunur ruwe Begén i de sala ro émfasagadan, atin waléy ro so do étéw i Tuluse sabaf bé kéunur ruwe dob Beene.' "

19 Atin féntaus Pablowey kébéréh ne mano, "Mélaw Datu Agripa, nodoro kuy no énggito gu tidéw dob lawayo. 20 Mélaw ménuretu sungu dob Damasko, tidéw béno dob Jerusalem. Tidéw béno dob kéluhanay de ingéd i de Judio, tidéw béno dob ingéd i de békén Judio. Nureto ku bero bé fatut ro gésénule bé de sala ro brab munur ro bé Tuluse. Atin féfégito roy kégésénule ruwe bé de fiyo rigoné ro. 21 Been i niy funay de Judio kéménéfo begén dob lawi i Tuluse

brab féléhué ron damén begén. 22 Endob
taman so béleewe ni, ténabangay Tuluse so
begén. Mélaw béleewe ni téménindégu dini
muret dob kéluhanay de étéw do gérotor
brab do gérifantad. Atin i kéuret guwe
ségilew bé kébéréh Moisese brab de étéw
sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne
mérigo. 23 Bénréh roy fantage bé Kristowe,
bé fatut kun férasayén brab féléhuén. Atin
Beeney sunguwe tébule inok fukasé noy de
Judio brab de békén Judio."
24 Amun émbéréh sénay Pablowe bé
kéamfilo nuwe bé lowoh ne, ménkes i
Festowe mano, "Pablo, bunég go! I dakéle
kégétiga moy funa muwanan ménwaléy
bunég."
25 Endob séménumbul i Pablowe mano,
"Gobernador Festo, békénu bunég. I ni
kébéréh gu métintu brab toow. 26 Datu
Agripa, gétiga moy kéluhanay de ni. Mélaw
énda mégilaku de émbéréh dob beeme. Non
gétiga ku, énda méndirungén dob beeme
non ménrigoy de ni dob gonone gétigay
kéluhanay de étéw. Ménlalag mélaw i kéurete
de. 27 Datu Agripa, aw munur go bé
kébéréh i de étéw sénarigoy Tuluse muret bé
kébéréh ne? Gétiga ku munur go de."
28 Tidéw béno ménbéréh i Agripahe dob
Pablowe mano, "Dob ni foko kéuretém, aw
gékaranga mo géfuwaléyo mo begén munur
bé Kristowe?"
29 Séménumbul i Pablowe mano, "Fiyon
fo ké foko taloo no métaah, dasalé ku dob
Tuluso bé i beeme brab kéluhanay de étéw
ni mégélingo begén, waléy gom munur bé
Kristowe ségilew bé begéne éndob békén
méférisu loo bé begéne."
30 Tidéw béno téménindég i datue, brab
gobernadore brab libune féndawét Berenis
brab kéluhanay de étéw diyo atin ménagéw
ro. 31 Amun ménagéw ron, ménsébéréh-
béréh ro maro, "I ni étéw, énda i tete rénigo
no funan de méméléhu taloo no férisunén."
32 Atin ménbéréh i Agripahe dob Fes-
towe mano, "Amuk énda saén nongotén
i mangéye dob datue dob Roma, fakayén
damén tangeyén."

27

I kéagéw Pablowe mangéy Roma

1 Amun sénfagayuno ron i émféuwite begey
dob barkowe mangéy Roma dob sakuf i
dakéle ingéd Italiya, naté roy ro Pablowe
beroy de ségiyo do férisu dob odoroy de sun-
dalo tidéw Roma féndawét Julio. I de ni do
sundalo, féndawét ro "Do sundaloy Datue".
2 Ménda gey dob barkowe tidéw Adrami-
tio, non tafayén mangéy dob de ingéd dob
sakuf i Asiawe. Ménodor begey i Aris-
tarkowe ségétéw Masedonian tidéw Tesa-
lonika. 3 Amun bé démoe de déménunggu
gey dob Sidon. Atin i Juliowe, sani
odoroy de sundalo, toow fo mégédaw bé
Pablowe brab ténungkasén mangéy lémangu
bé de dumo no inok fagifaté ro. 4 Atin
méntaus gey magéw tidéw diyo. Atin
rénumfak i réfuruhey barko geye, mélaw
ménéngindoror gey bé bungéde féndawét
Siprus fingé tégénon inok mékélung gey bé
réfuruhe. 5 Tidéw béno, nifar gey i do-
gote mangéy bé doror i de ingéd féndawét
Silisia brab Pamfilia taman énggégumah
gey dob Mira, sébaan ingéd dob sakuf i
Lisiawe. 6 Atin diyo énggitoy kafitaney
sébaane barko tidéw Alejandria mangéy
Italia, mélaw féndaén begey dob ni barko.
7 Atin méntana i kéagéw geye bé ménfiroye
gétérésangan brab ménrégén i kéagéw geye
taman téménara gey dob ingéde féndawét
Kinido. Atin éndaén méntaus gey mangéy
fingé diyo non rumfakéy réfuruhey barko
geye. Mélaw ménifar gey mangéy fingé bé
déligdigay bungéde Kreta inok mékélung gey
bé réfuruhe. Atin téménara gey méngindoror
bé gonone Salmon. 8 Atin ménéngindoror
gey brab ménrégén foy kégumah geye dob
ingéde féndawét "Fiyo Dungguon" gédét
dob ingéde Lisia.
9 Atin ménrugay gey na diyo bati taman
éndaén mékégilak i magéwe dob dogote bé
do no do gai non gai mélégénéy. Mélaw
féngginau Pablowe bero mano, 10 "Enggito
gu toow fo mékégilak i kéagéwe tidéw
dini. Médooy de mébinasa bé de uwit dob
barkowe brab barkowe so. Brab wén soy
do dumo betom méléhu." 11 Endob i odoroy
de sundalo énda ménagayu no bé bénréh
Pablowe, yamula nodoro noy kébéréh i
kafitane bé barkowe brab gefee de. 12 Atin
énda kun fiyo térénon i dungguone ni ké gai

mélégénéy. Mélaw ménuyot i kédoono ruwe
ké magéw ro inok gégumah ro dob Fenisia
dob bungéde Kreta. Been i niy dungguone
fingé dob élédoy déligdigane brab élédoy
tégénone. Mélaw fiyoy téméréne diyo taman
gilid i gaiwe mélégénéy.

I défuke

13 Atin bé béno so, méniyuf i réfuruhe
énda émbagérén tidéw déligdigan. Mélaw i de
étéw dob barkowe maro ké fakayén i tause
magéw mangéy Fenisia, loo bé bénantak
ruwe. Brab bénatu ron i fériwatune atin
ménagéw ro ménéngindoror bé dénsaane dob
Kreta. 14 Endob énda ménrugayén tidéw
béno, i toowe fo émbagér réfuruh féndawét
“Tégénoy Sébangane” énggumah tidéw fan-
tad. 15 Atin énggébéla i ni réfuruh dob barko
geye. Atin énda fakay gey gétaus magéw
rémumfak bé réfuruhe ni. Mélaw féndaya gey
séden i kéuwit i réfuruhe begey. 16 Atin amun
énggétara gey dob sébaane kloh bungéd
féndawét Kauda fingé sébangan, ménalang i
réfuruhe diyo. Atin i klohe awang bénégéng
i barkowe, éndot ro tidéw dob dogote éndob
toow fo mérégén. 17 Atin amun ténaléy
ron i awange ni, nikét roy géliwéte bé
barkowe ni bé de dakél taléy inok énda
mérundasén. Mégilak ro ké mélébéng i
barkowe dob fantad i dogote non éndaén
ménalémén gédét dob Libia. Mélaw kénda
roy layage brab méntéanur séden i barkowe
modor bé kéfanir i réfuruhe de. 18 Atin énda
so téménrén i émbagére ni défuk. Mélaw dob
gétunduge de fuweh féngganaya roy lémawue
bé de uwit dob barkowe ni. 19 Atin bé
gétunduge de man fuweh nibér roy de du-
moy de usarén dob barkowe. 20 Ménfiroy
gétérésangan, i éndae kégito gey bé térésange
taloo no do gitoon atin démayday soy défuke
ni. Tidéw béno, éndaén foy inam gey ké
méuyag gey na.

21 Amun ménrugayén i éndae kégéama
i de étéw ni, téménindég i Pablowe dob
téngaanga ruwe brab ménbéréh mano, “Do
dumo gu, amuk fénggélingo gom saén
begén, énda damén méntékédan tom dob
Kreta, brab énda damén i do ménsinggula
brab do ménbinasa. 22 Endob béleewe
ni ay niy béréhé kuwe begom, kagom
mégilak non énda i ségétéw méléhu betom.
Endob i barkowe ni mébinasa. 23 Non bé
nakélungonono méntéfégito dob begéney
télakiy Tuluse, sani Tuluse féngadafé ku
brab gefee bé lowoh guwe. 24 Ménbéréh i
télakiwe ni dob begéne mano, ‘Kago mégilak
Pablo! Non fatut go témindég dob adafay
datue dob Roma. Atin sabaf bé kégédaw
i Tuluse beem, tabangé no soy kéluhanay
de dumo mo ni dob kéagéw gome inok
énda méléhu ro.’ 25 Mélaw,” bang Pablowe,
“kagom mégilak non sémarigu dob Tuluse
bé métuman i kéluhanay de bénréhén begén.
26 Endob méfanir tom mangéy dob sébaane
bungéd.”

27 Ménfoloén bra fot gékélungonon i
kéfanir i réfuruhe bé barko geye dob dogote
Medeteranean. Tidéw béno amun kérara
kélungononén, i de étéw gémalbék dob
barkowe marok gédét geyén dob fantade.
28 Mélaw lénawu roy taléye wén i fériwatun
de, inok témbuné roy kénalém ne. Atin
énggétiga ro fot folo gémitroy kénalém ne.
Atin énda ménrugayén tidéw béno, lénawu
ron man i taléye ni atin télew folo gémitro
séden i kénalém ne. 29 Atin non bé kégilak
ruwe ké mésanggat i barkowe dob de dakél
batéw, mélaw lénawu roy fote fériwatun
tidéw dob igor i barkowe brab déménasal
ro inok fuwehén damén. 30 Atin i de
étéw gémalbék dob barkowe ni sénfagayuno
roy méraréye damén. Mélaw ténuntu roy
klohe awang dob dogote. Ubo-ubo lawué
roy de fériwatun dob ulew i barkowe ni.
31 Endob ménbéréh i Pablowe dob odoroy
de sundalo brab dob de sundalo no mano,
“Amuk tékédan i de étéw ni gémalbék dob
barkowe ni, énda méuyag gom.” 32 Mélaw
kénléng i de sundaloy de taléy fénggéikét
bé awange ni brab féndaya ro mélawu inok
méanur sésuway bé barkowe.

33 Amun mangéyén fuweh, nongot
Pablowey mama ro kéluhanan brab
ménbéréh mano, “Ménfoloén bra fot
gétérésangan i kéongot-ongot gome atin
énda i nama gom. 34 Mélaw ama gom!
Toow fo kailanga kom i mamae inok
méuyag gom. Béréhé ku begom i ni, énda
i sébaan betom wén i sug-sugén.” 35 Amun
énggilid bénréhén i ni, méndot i Pablowe
bé fane brab ménfésalamat dob Tuluse dob
téngaanga ruwe. Tidéw béno bénaadén brab

ménama ro. 36 Atin éndaén ménbuku ro atin
ménama ro kéluhanan. 37 Ruwo gey ratuh
bra fitéw folo bra ném kéluhanan. 38 Amun
ménbésor ronén, nibér roy de farév dob
dogote inok waléy féngkag i barkowe.

Ménbinasay barkowe

39 Amun géfuwénén, wén i énggito geye
fantad éndob i de étéw gémalbék dob
barkowe, énda gélolo ro de ké ati no
gonon. Endob énggito roy linéke brab
dob dénsaane de wén i do médoo de farék.
Atin ménséfagayun ro amuk fakay diyo
ro démunggu. 40 Mélaw kénléng roy de
fériwatun brab féndaya ro ménlawu dob
ménaléme de. Atin nukoh ro soy ikét
i de suwil. Tidéw béno, ténunggul roy
layage inok faniréy réfuruhe mangéy dob
dénsaane. Mélaw ménagéw gey. 41 Endob i
barkowe ni ménsanggat dob fanser i dogote
brab téménrén diyo. Ménlébéng i lulung i
barkowe ni atin ménrundas i ulina nuwe
non énggébéla diyo i émbagére do bagél.
42 Sénfagayunoy de sundaloy méméléhue
bé de férisu inok énda i gélonguy brab
géférarév bero. 43 Endob i odoroy de
sundalo mika de ké féléhuén i Pablowe.
Mélaw génléén i de sundalo no bé éndaén
féléhuén i de férisu. Atin sénuguén i de
gétigan lémonguy bé téfélaway ron dob
dogote sungu brab lémonguy mangéy
dob dénsaane. 44 Atin i de dumo bero
énda gétigan ro lémonguy, sénuguén bero
médot bé de fafan brab do réfa i barkowe
inok rémantaw ro. Atin i kéluhana keye
énggégumah dob dénsaane, énda i énggésug-
sug begey.

28

Dob Malta

1 Amun énggégumah geyén dob dénsaane
énda ménkaid gey, wén i ménbéréhe dob
begeye bé Malta wayoy dawét i no bungéd.
2 Toow fo mégédaw i de étéw dob no
ingéd begey. Non amun réménana brab
toow fo mélégénéy, ménuyag ro aféy brab
ténuganul ro begey. 3 Atin i Pablowe
ménurut do kayéw fégésénuk. Atin amun
féndiyoén i de kayéw dob aféye, ménsut i
ulée tidéw dob de kayéw ni non kéédufan bé
aféye brab kénekeén i kémér Pablowe brab
ménbiti-bitin diyo. 4 I de étéw bati dob no
ingéd amun énggito roy ulée ni ménbiti-bitin
dob kémér Pablowe, ménsébéréh-béréh ro
maro, “Ménméléhu étéw keeyén i ni lagéy,
non fiyon fo ké énda ménléhuén dob dogote,
bagién soy méléhue.” 5 Endob kénuyung
Pablowey kémér ne atin ménlawu i ulée ni
dob aféye brab énda i kaidén. 6 Nongot-
nongot i de étéw ké lémbag i kémér Pablowe
loo ké tékow métuwar brab méléhu. Endob
amun ménrugayén i kéongot-ongot ruwe de
atin énda i énggérigono no de, ménfégalin i de
itunga ro brab ménbéréh ro maro, “Ségétéw
tulus i nan.”

7 Enda mérayuén tidéw diyo i fantade kay
lagéye féndawét Publio. Beeney méguléwe
bé no bungéd. Atin ténayakufén begey dob
lawi ne bé méntéléwe gétérésangan brab
toow fo ménggédaw begey. 8 Atin i boh
Publiowe déméruun méniro dob kamawe
non toow fo démfug brab mégudu. Atin
i Pablowe ménahur dob sibéy ne. Tidéw
béno, ténégé no brab déménasal atin modor
so béno, ménadi-adi so. 9 Sabaf bé ni
ménrigo, i kéluhanay de déméruun do étéw
dob no ingéd ménangéy ro dob Pablowe.
Atin kéluhana ro ménadi-adi. 10 Atin niraya
ro begey médoo do éntingayén. Brab amun
ménda geyén dob barkowe, niraya ro begey
bé kéluhanay éntingayéne kailanga key bé
kéagéw geye.

11 Diyo wén i sébaane barko tidéw
Alejandria féndawét “Do Séfing Tulus”,
non téménrén diyo bé gaiwe mélégénéy.
Mélaw amun énggéléfas i téléwe gétérésang
kélungonon, ménda gey. 12 Atin déménunggu
gey dob ingéde féndawét Sirakusa brab
téménrén gey diyo téléw gétérésangan.
13 Atin tidéw diyo, méntaus gey mangéy
Regio. Atin bé démoe de déménumfar i
réfuruhe tidéw déligdigan brab énggumah gey
dob Peteoli bé ménruwowe gétérésangan.
14 Atin diyo énggito gey i de dumo gey
munur bé Kristowe brab fénbati ro begey
diyo ségéfadiyan. Tidéw béno, méntaus
gey magéw mangéy Roma. 15 I de dumo
gey munur bé Kristowe bati dob Roma,
énggélingoo roy lalag i kégumah geye.
Mélaw ménagéw i de dumo bero mangéy
dob ingéde féndawét “Foro de Apio” brab
de dumo de ménangéy “Tres Tabernas”
inok balaké ro begey. Amun énggito

Pablowe bero, ménfésalamat dob Tuluso brab ménbagér i fédéw ne.

Dob Roma

16 Amun énggégumah gey dob Roma, ténungkas roy Pablowe bati dob sébaane lawi beroy ségétéwe sundalo mantayan de.

17 Amun énggéléfas i téléwe gétérésangan, féntawag Pablowey odoroy de Judio inok sélimud ro. Amun ménsélimud ron, bénréh Pablowe bero mano, “Do dumo gu, fiyon fo ké énda i rénigo gu sébanil bé de dumo tom do Judio taloo no bé adate tidéw dob de katufua tom, fénrisu ro begén dob Jerusalem atin naté ro begén dob de Romano. 18 Atin i de mégulew tidéw Roma fénénginsaa ro begén brab tangéyé ron damén begén non gétiga ro énda i rénigo gu tete funa ku méléhu. 19 Amun énda ménagayun i de Judio de, nongot guy mangéye dob datue dob Roma, fiyon fo ké énda i fégétébo gu bé de dumo gu Judio. 20 Been i niy funa kuwe ménongot géségito begom brab sébéréh begom. I funa kuwe ménikét bé de sangkali ni non bé kéunur guwe bé Kristowe, sani inam i kéluhanay de Judio.”

21 Atin séménumbul ro maro, “Enda sénay énggédot gey sulat tidéw Judea fantag bé beeme. Atin i de dumo tom do Judio ménangéy dini tidéw diyo énda mon i nuret ro tete fantag bé beeme. 22 Endob méuyot gey mégélingo ké ati kaame de kéfégitung non gétiga key dob kéluhanay de gonon, wén i do étéw émbéréh ro tete fantag bé kaame kéfénginteulus.”

23 Mélaw ménséfagayun ro mémili térésang sélimud bé Pablowe. Atin toow fo médooy ménangéye dob lawie gono Pablowe bati bé no térésang. Atin tidéw fanay géfuwén énggumah kélungonon i kétoro Pablowe bero fantag bé kéfégulew i Tuluse bé de étéwén. Atin ténulama no bero fén-unur bé Jesuse bé kélabit ne bero bé de sénulat Moises brab de étéw sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne. 24 Atin i de dumo bero énggéunur bé kébéréh ne, éndob i de dumo bero énda fo munur ro de. 25 Mélaw amun ménték édan ro, ménsébaad ro bé kébéréh Pablowe mano, “Toow i fénbéréh i Rémogor i Tuluse bé Isaiase ségétéw sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne dob de katufua kom, 26 mano, ‘Agéw go mangéy dob de ni do étéw brab béréhém bero, Mégélingo gom éndob énda gésobuto kom de, brab téméngténg gom éndob énda gito gom de. 27 Non métégas i de ulew i de étéw. Ménéféng i de kélingo ro, brab méntéléfédéng i de moto ro. Amuk énda loo no bé nan, gégitoy de moto ro, brab gégélingo i de kélingo ro, brab gésobut i de itunga ro, brab balengé roy de fédéw ro mangéy dob Begéne inok féadi-adiné ku bero.’ ”

28 Féntaus Pablowey kébéréh ne mano, “Mélaw fatut gétiga kom i uret i Tuluse fantag bé kéfukas ne ménuretén dob de békén Judio. Atin i berowe fégélingoé ro fo toow.” 29 Amun énggilid bénréh Pablowey ni, ménule i de Judio séédél ro fo toow.

30 Atin bé rugay i ménruwowe gébélintuwa, ménbati i Pablowe dob lawie gono no mafin. Atin ténayakufén i kéluhanay de étéw mangéy de témukaw. 31 Atin nuretén i kéfégulew i Tuluse, atin ménbaraw ténoroén i fantage bé Kadnane Jesu Kristo brab énda i géménlé de.

I Sulat Pablowe dob de Munur bé Kristowe dob Roma

Been i niy sébaane bé de sénulat Pablo fégétoro bé de munur bé Jesu Kristowe. Bé gétahe, toow fo mérarék i Pablowe bé de munur bé Jesuse, atin ménuyot méméléhu bero. Endob tidéw béno, méntéfégitoy Jesuse dob Pablowe tidéw dob lawayo. Tidéw béno, bénalengén i fédéw Pablowe brab ménwaléy munur bé Jesuse. Tidéw man béno, ménwaléy i Pablowe bantugan muret fantag bé Jesuse. Séménugud mangéy dob de médoo do ingéd inok féunuré noy de étéw dob Jesu Kristowe. Atin médooy de ménunur sabaf bé kéuret Pablowe ni.

Amun sénulat Pablowey ni sulat dob de munur do bati dob Roma, énda séna énggéangéyén de diyo. Endob ménuyot foy Pablowe mangéy diyo. Mélaw sénulatén i ni fégéségifaén bero. Sénulatén soy ni inok toroé no bero fantag bé Jesu Kristowe. Ténoro Pablowe so bé i kéluhanay de étéw, wén i do sala ro. Atin i bayad i salae, been i kéléhue. Endob i Tuluse, sénuguén i Nga ne Jesu Kristo dob duniyae ni inok féléhuén. Ménléhu i Jesuse génantino noy de kéilawan. Mélaw fésagadéy Tulusey de sala i de étéw amuk munur ro bé Jesuse. Atin i de munur bé Jesuse, féwaléyéy Tuluse bero métintu dob adafa nuwe. Been i niy kétoroe dob ni sulat Pablowe ni.

1 Begéney Pablowe sulata ku begom do munur bé Jesuse dob ingéde Roma. Begéney ségétéwe sugu-sugué Jesu Kristowe. Fénémili i Tuluse begén waléy apostol inok ureté kuy Fiyowe Uret fantag bé Jesuse.

2 I ni Fiyo Uret, fénasad i Tuluse bé do gétah bé kéfésulat ne bé de sénarigo no muret bé kébéréh ne dob Mékétéfuwe Libro. 3 Atin i ni uret, been i niy fantage bé Nga i Tuluse, sani Kadna tome Jesu Kristo. Ségétéw so kéilawan non ménumah tidéw dob katufua nuwe Datu Dabide. 4 Atin i Jesuse ni, Mékétéfu so Tulus non fénggito noy Been i Nga i Tuluse bé kétébule ne bé barakat ne. 5 Atin sabaf bé sénugu Kristowe begén, niray i Tuluse begén i fiyowe galbék gu non fénwaléy i Tuluse begén ségétéw apostol inok émbantug i Kristowe. Atin mélaw démoyunu magéw muret témoro dob de étéw dob kéluhanay de ingéd inok munur ro so bé Jesuse. 6 Atin fiyon i begome do munur bé Kristowe dob Roma, fénémili i Tuluse so begom waléy do kuyug Jesuse.

7 Mélaw sulata kuy kéluhana kome dob Roma do kénimuoy Tuluse brab fénémilién waléy kuyugén.

I Abay tome Tulus brab Kadnane Jesu Kristo mégédaw ro damén begom brab iray ro damén begom i métanéke fédéw.

Fésalamat i Pablowe bé Tuluse

8 Ay niy sunguwe béréhé ku begom: Fésalamatu bé Tuluse dob Jesu Kristowe sabaf bé begome. Non énggélingooy kéluhanay étéwey fantage bé kéunur gome. 9 Sabaf bé Tuluse, mégéroru gémalbék muret bé Fiyowe Uret fantag bé Nga ne Jesu Kristo. Atin énggétigay Tulusey kédasala kuwe begom sénga tékélid. 10 Atin démoyunu mongot bé kédasala kuwe bé féfakayéy Tulusey kéagéw guwe mangéy témukaw begom amuk kétaya no, non ménrugayén i kétaya kuwe témukaw begom. 11 Non toow fo méuyotu géségito begom inok gétoroo ku begom i ténoro i Rémogor i Tuluse begén funa kom waléy méégét i kéunur gome. 12 Mélaw séféfiyo tom fédéw bé kéunur tome bé Kristowe.

13 Do dumo gu, méuyotu ké gétiga kom i ni, médoonén gule bénantak guy mangéye témukaw begom éndob wén foy manggae begén. Méuyotu damén mangéy diyaan inok géféunuro kuy de étéw békén Judio dob begome dob Roma bé Jesuse, loo bé rénigo guwe dob de békén Judio dob de ségiyo ingéd. 14 Non maak wén i dakél utong gu dob kéluhanay de étéw. Atin i bayad guwe de, been i kéuret guwe fantag bé Jesuse. Fatut ureté ku dob de métilédtéd brab dob de léngléngén, dob de énggéféganad brab dob de énda énggéféganad. 15 Mélaw toowu fo méuyot muret bé Fiyowe Uret dob begome so do bati dob Roma.

I Fiyowe Uret

16 Enda fo mémalawu muret bé ni Fiyo
Uret non fiyon fo ké ati munure de, i sun-
guwe do Judio brab tidéw béno do békén
Judio, been so fukaséy Tuluse inok énda
mékukumén. 17 Non ménfayag dob Fiyowe
ni Uret bé féwaléyéy Tuluse métintuy de
étéw munur bé Kristowe sabaf saén bé
kéunur ruwe. Non wén i Ménsulate Kébéréh
i Tuluse mano, “I étéwe ménwaléy métintu
sabaf bé kéunur ne bé Tuluse, méuyag
taman sa taman.”

Ménsala i Kéilawane

18 Atin i Tuluse dob lawayo, fénggito noy
kékérit ne bé de tete adat i de étéw brab
de sala ro. Non sabaf bé de tete rigoné
ro, alangé roy toowe kétoro. 19 Kukuméy
Tuluse bero non magad damén gésobuto
roy fantage bé Tuluse. Non fénkéntayéy Tu-
luse nén i kéfégétiga nuwe de dob berowe.
20 Mélaw énda i funay ségétéwe étéw gébéréh
mano, “Enda gétiga ku de ké wén i Tulus.”
Non tidéw bé kélimbag i Tuluse bé duniyae
ni, énggétuwanén i magufusae barakat i Tu-
luse bé ati lénimbag ne fiyon fo ké énda giton
i Tuluse. Atin sabaf so bé atiy lénimbag
ne, fatut gétigay kéluhanay étéwe bé tintu
Tulus i Tuluse. 21 I de ni do étéw énda
munur ro bé Tuluse, gétiga roy fantage
bé Tuluse éndob énda fégadata ro de loo
damén bé fatute. Enda so fésalamata ro
de. Yamula i kéfégitung ruwe ménwaléy
énda i lantékén brab maak délémon. Non
éndaén gésobuto roy toowe tidéw dob Tu-
luse. 22 Atin fiyon fo ké béréhé ro do
métilédtéd ro, éndob ménwaléy ro do du-
fang. 23 Non énda féngadafé roy barakatane
Tulus magufusa, yamula féngadafé roy de
kéninontow rénigo ro loo bé falas i kéilawane
énda magufusaén, brab do kloh manok,
brab do binatang, brab do ulé.

24 Atin non toow fo dufang i de ni do étéw,
ténagak i Tuluse bero brab féndayaén bero
rémigo do tete kétaya ro. Atin mélaw toow
fo tete brab mékémalay de kérigo ro bé de
lowoh ro. 25 Atin énda munur ro bé toowe
fantag bé Tuluse. Yamula munur ro bé de
tugi. Féngadafé roy de lénimbag i Tuluse,
énda féngadafé roy Beene léménimbag bé de
ni. Médayéw damén i Tuluse taman sa
taman. Amen.

26 Atin sabaf bé kétagak ruwe bé Tuluse,
ténagak i Tuluse bero brab féndayaén bero
rémigo bé de tete do mékémala kétaya ro.
Fiyon i de libun bero, ménwaléy ro maak
lagéy. Mika ro sétayan bé de lagéy loo
damén bé fatute. Yamula sétayan ro falan
bero do libun. 27 Atin i de lagéy rigoné
roy tetee loo so bé ni. Ménwaléy ro maak
libun. Mika ro sétayan bé de libun loo
damén bé fatute. Yamula sétayan ro falan
bero do lagéy. Rigoné roy toowe fo tete
funa ro fatut mémala. Atin mékukum ro loo
bé fatute sabaf bé de tete rigoné ro bé de
lowoh ro.

28 Sabaf bé kéika ruwe munur bé Tuluse,
ténagak i Tuluse bero brab féndayaén bero
bé de tete kéfégitung ro. Mélaw rigoné roy
de tintu fo tete énda damén fatutén rigonén.
29 Atin falan tete i démoyune fénggitung
ro. Ménwaléy ro do tete étéw, do arumén,
do rémigo tete, do toow fo médalew, do
méméléhu, do méuyot sétiboh, do tugién, do
dusa, brab do géméno. 30 Atin démoyun
émbéréh ro tete fantag bé de dumo ro brab
mérarék ro bé Tuluse. Enda fégadata roy
dumo ruwe brab toow ro fo félangka-langka.
Toow ro fo furung mégitung bé de tete
rigonén. Atin énda odoro roy sugu i de
lukés ro. 31 Atin furah ro brab énda tumané
roy de fasad ro. Atin énda mégédaw ro
taloo no méuray i na ruwe bé dumo ruwe.
32 Enggétiga roy kébéréh i Tuluse bé fatut
méléhu i étéwe rémigo bé de ni do késalaan.
Endob fiyon fo ké loo bé ni, fétausé ro soy
de tete rigoné ro, atin méuyot ro de uman
ké mamung soy de dumo étéw bé de ni do
rigoné ro.

2

I kékukum i Tuluse

1 Mélaw gétiga tom fatut kukumén i de
tete étéw. Endob énda i ségétéw begom
gékukum bé de ni do étéw non fatut gom
so mékukum. Non rémigo gom so tete
ségilew bé berowe. Mélaw amuk dowoyé
kom bero, dénowoy gom soy de lowoh gom.
2 Atin gétiga tom mééntang i kékukum i Tu-
luse bé de étéw rémigo tete loo bé de ni.
3 Fiyon fo ké dowoyé kom i de ni do tete
étéw, éndob fiyon i begome rémigo gom

so tete ségilέw bé berowe. Mélaw kagom
fégitungén de ké géséliyah gom bé kékukum
i Tuluse. 4 Makom keeyén ké éndaén
kailanga kom odoron i kétayay Tuluse non
toow fo mégédaw i Tuluse brab tingkélé
noy kékérit ne. Endob gétiga kom damén i
funay Tuluse mégédaw brab témingkél inok
gésénule gom bé de sala gom. 5 Endob
toow fo métégas i de atura kom funa kom
mika gésénule. Mélaw méumanan i kékéritoy
Tuluse begom. Atin toow na fo gétimal i
kékukum i Tuluse begom bé gaiwe féfégito
noy méntange kékukumén. 6 Non iray i Tu-
lusey fatute irayén dob séngae étέw sabaf
bé de rénigo no. 7 Wén i do étέw rigoné roy
fiyowe sénga tékélid non méuyot ro de ké
dayéwéy Tuluse bero brab fégadata no bero
brab iraya no bero bé umule magufusa.
Mélaw tintu fo iray i Tuluse beroy umule
magufusa. 8 Endob wén soy do étέw toow
fo do méitung. Mika ro rémigo fiyo, yamula
rémigo ro tete. Mélaw toow fo émbégat i
kékukum i Tuluse bero, non tintu fo mékérit
bé de rigoné ro. 9 Toow fo kérasayan brab
kérégénan i kéluhanay de étέw rémigo tete,
dob de Judio sungu, tidέw béno dob de étέw
békén Judio. 10 Endob i de étέw rémigo bé
fiyowe, dayéwéy Tuluse bero brab iraya
no bero bantugan brab kédané noy kébuku
ruwe. Sungu-sungu dob de Judio, tidέw
béno dob de étέw békén do Judio. 11 Non
i kékukum i Tuluse toow fo méέntang, atin
énda i ramigo no.

12 I de étέw békén do Judio, énda gétiga roy
de sugu i kitabe tidέw dob Moisese. Mélaw
amuk gésala ro, kukuméy Tuluse bero,
éndob énda usaré noy kitabe fégékukumén
bero. Endob i de Judio, gétiga roy de sugu
i kitabe tidέw dob Moisese. Mélaw amuk
gésala ro, kukuméy Tuluse bero bé kitabe.
Atin i bayad i sala i de étέw kélέhu. 13 Non
i Tuluse énda féwaléyé no métintuy étέwe
mégélingo saén bé kitabe. Yamula béréhéy
Tuluse métintuy de étέw modor bé kitabe.
14 I de étέw békén do Judio, énda gétiga roy
kitabe tidέw dob Moisese. Endob fiyon fo
ké énda gétiga roy kitabe, wén i no géodoro
ro soy atiy ménsugue dob kitabe. Non gétiga
ro dob de fédέw roy atiy fatute rigonén.
Mélaw maak wén soy kitab dob de fédέw ro.
15 Bé de fiyo rigoné ro, fégito ro gétiga ro
dob de fédέw roy fatute dob kitabe. Atin
gétiga ro so dob de itunga roy fatute brab
tetee. Non amuk rigoné roy fiyowe, moror
ro. Endob amuk rigoné roy tetee, tete
soy fédέw ruwe de. 16 Mélaw loo bé niy
kékukum Jesu Kristowe bé de ménbunéy do
kéfégitung i de kéilawan bé gaiwe fékukuméy
Tuluse loo bé ménbéréhe dob Fiyowe Uret
ureté ku.

Fantag bé de Judio

17 Atin fantag bé begome do Judio.
Méuyot gom de fo ké fédawét gom i de
lowoh gom do “Judio”. Atin sémarig gom
bé kéodoro kome bé kitabe brab félangka-
langka gom non begom i fénémili i Tuluse.
18 Gétiga kom i kétayay Tuluse rigoné
kom atin gétiga kom i fatute non ténoro
i kitabe begom. 19 Makom ké begom i
manangguwite bé de étέw maak langafén
non énda gétiga roy fantage bé Tuluse. Brab
makom ké begom i do maak solo émfégito
bero bé agéwone mangéy dob Tuluse.
20 Atin makom ké begom i do témoro bé
de dufang, brab do maistéro dob de étέw
mantu séna ménggánad fantag bé Tuluse.
Loo bé niy kéfégitung gome non niray i
Tuluse begom i kitabe, atin diyo giton i
tintuwe kégétigan brab toowe. 21 Démoyun
gom témoro dob de ségiyo, éndob fatut toroé
kom i kagome lowoh. Témoro gom makom,
“Kagom ménakaw”, éndob ménakaw gom so.
22 Béréhé kom makom, “Kagom lémamfa”.
Endob lémamfa gom so. Brab bénréh gom
mika gom bé de kéninontow, éndob mahur
gom dob de lawi féngadafan inok ménakaw
do kéninontow. 23 Félangka-langka gom non
niray i Tulusey kitabe dob begome. Endob
fémalané kom i Tuluse bé éndae kéodoro
kom bé kitabe. 24 Wén i Ménsulate Kébéréh
i Tuluse mano, “Ménbéréh i de békén Judio
tete fantag bé Tuluse non bé de tete rénigo
gom do Judio.”

25 Atin i begome do Judio, makom ké
toow fo mélaga i kétulie begom. Atin toow,
wén i lagaén amuk odoro kom i kitabe.
Endob amuk énda odoro kom i kitabe, énda
i laga i kétulie begom. 26 Ufama, i étέwe
békén Judio, fiyon fo ké énda méntulién,
amuk odoro noy kitabe, maak méntuli so

dob adafay Tuluse. 27 Mélaw i de étéw békén Judio do énda méntulién, amuk modor ro bé kitabe, fégito ro bé fatut mékukum gom. Non énda odoro kom i kitabe fiyon fo ké dob begome sénulat i kitabe ni, brab do méntuli gom. 28 Non i étéwe métandaan saén i lowoh ne bé kétulie de éndob énda séna méntintuy fédéw ne, békén tintu Judio. Non i funane fétuli békén saén dob lowohe. 29 Yamula i tintuwe Judio, been i étéwe métintuy fédéw ne. Non maak méntuli i fédéw ne non fénwaléy i Rémogor i Tuluse métintuy fédéw ne. Békén i kitabey ménféwaléye de méntintu. Atin i étéwe ménwaléy méntintu non bé galbék i Rémogor i Tuluse, médayéw i Tuluse de, fiyon fo ké énda médayéw i de étéw de.

3

1 Amuk toow i ni, aw wén i laga i étéwe ké Judio loo ké énda? Aw wén i laga i kéfétulie loo ké énda? 2 Toow fo dakél i laga ne. Non wén i do dakél kéfiyonon niray i Tuluse dob betome do Judio. I sunguwe de, sénarig i Tuluse dob betomey Ménsulate Kébéréhén. 3 Fiyon fo ké i de dumo tom do Judio énda munur ro bé Kébéréh i Tuluse, been so tumanéy Tulusey fasad ne. 4 Non fiyon fo ké i kéluhanay de kéilawan do tugién, énda tugién i Tuluse. Non wén i ménsulate kébéréh Dabide fantag bé Tuluse mano, “Falan fo toow brab métintuy kébéréh me. Atin amuk wén i témbo Beem, Been so témaban i Tuluse.”

5 Endob amuk wén i dufang émbéréh mano, “Amuk rémigo tom tete, fiyo so, non gétigay de étéw i kéfiyoy Tuluse amuk gito roy kétete tome. Non mas gésobuto roy fiyowe rigonéy Tuluse bé de rigoné tom. Mélaw énda fatutén kukuméy Tuluse betom.” Endob toow fo dufang i étéwe gébéréh loo bé ni. 6 Békén toow i nan dufang kébéréh, non amuk énda métintuy Tuluse, énda gékukumo noy kéilawane.

7 Atin amuk wén soy dufang étéw émbéréh mano, “Fiyo so ké tugién tom inok giton i éndae kétugiéy Tuluse. Mélaw gédayéwoy de étéw i Tuluse non toow na fo fiyoy Tuluse bé betome. Mélaw énda fatut tom mékukum bé de sala tom.” Endob toow fo dufang i ni kébéréh. 8 Non ségilew bé niy dufange kébéréh mano, “Rémigo tom tete inok méumanan i fiyowe.” Toow fo dufang i nan kéfégitung. Endob wén i do étéw téménifu begén bé bénréh gu kun i nan kédufangan. Endob énda i énggébérého ku loo bé nan. Fatut mékukum i de étéw ménbéréh tugién fantag bé begéne loo bé nan. Atin mékukum ro mon.

Enda i métintu étéw

9 I betome do Judio, katom fégitungén de ké toow na fo fiyoy katome gohon bé de étéw békén do Judio. Non fénggito gun begom i funa tome ségilew. Enda i sébidana tom do Judio brab de békén Judio non kéluhana tom énggésala. 10 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Enda i métintu dob adafay Tuluse, fiyon ségétéw. 11 Enda i gésobut bé Tuluse, brab énda i séméléd bé agéwone mangéy dob Tuluse. 12 Non i kéluhanay étéwe ténagak roy Tuluse. I kéluhanane rémenigo tete. Enda i rémenigo fiyo, fiyon ségétéw. 13 I de ba ro maak do lébéng énda méntamfurén. Non toow fo tete i de kégébaa ro. Atin toow ro fo émbagér témugi. I de kébéréh ro maak bisa ulé. 14 Démoyun ron mémula brab mékétete fédéw i de kébéréh ro. 15 Toow ro fo magad méméléhu. 16 Atin i kéluhanay géayo ruwe mébinasa brab kéfasangan. 17 Sétiboh saén i gétiga ruwe. 18 Atin énda fo fégadata roy Tuluse.” Been i niy Ménsulate Kébéréh i Tuluse.

19 Atin énggétiga tom i ni: I kitabe tidéw dob Moisese kay de Judio, sani de téménlama modor bé ni kitab. Sénulatén inok énda i funay étéwe gébéréh bé énda i salaén. Atin mélaw i kéluhanay kéilawane fakay kukuméy Tuluse. 20 Non i kéilawane rémenigo bé éndae fakay dob kitabe. Mélaw énda i étéw ménwaléy métintu dob adafay Tuluse sabaf bé kéodoro nuwe bé kitabe. I funane wén i kitab inok fégito noy sala i étéwe.

I kéfétintuy Tuluse

21 Endob béleewe ni, fénggitoy Tulusey kéfétintu nuwe bé étéwe. Békén sabaf bé kéodoroy étéwe bé kitabe. Nuret i Ménsulate Kébéréh i Tulusey fantage bé de ni. 22 I Tuluse, féwaléyé no métintuy étéwe sabaf bé kéunur ne bé Jesu Kristowe. Rigoné noy ni

dob kéluhanay de munur bé Kristowe non énda i ramigoy Tuluse. 23 I kéluhanay étéwe énggésala brab toow fo kulang i kéluhanane dob fatute kétayay Tuluse. 24 Gido loo, sabaf bé kégédaw i Tuluse saén, fénwaléyén betom métintu non bé kéunur tome bé Jesu Kristowe sani kémédane bé de sala tom. 25 Sabaf bé de sala tom, kukuméy Tuluse damén betom bé kéléhue. Endob i Tuluse fénféléhuén i Jesu Kristowe inok gantino no betom bé de sala tom, brab inok mékédan i kékukum i Tuluse betom. Mélaw fésagadéy Tuluse betom bé de sala tom sabaf bé kéunur tome bé Jesuse, sani tulake niray i Tuluse. Rénigoy Tulusey ni inok fégito noy kééntang i kékukum ne. Bé do gétah, énda kénukumén i de étéw ménsala non toow fo témingkél i Tuluse. 26 Gido loo, fatut kukuméy Tulusey de sala. Been i niy funa nuwe kénukumén i Jesuse. Rénigo noy ni inok fégito noy kééntang i kékukum ne. Atin mélaw béleewe ni, fénwaléyén métintuy de étéw munur bé Jesuse.

27 Mélaw énda i funa tom félangka-langka. Non énda ménwaléy tom métintu sabaf bé kéodoro tome bé kitabe. Yamula ménwaléy tom métintu sabaf bé kéunur tome bé Jesu Kristowe. 28 Been i niy funa kuwe ménbéréh bé funay étéwe waléy métintu, békén sabaf bé kéodorone bé kitabe, yamula sabaf saén bé kéunure bé Jesuse. 29 Non i Tuluse békén saén i de Judioy géféngadafe de, éndob fiyon foy de békén Judio géféngadafa ro soy Tuluse. 30 Non sébaan saén i Tuluse. Atin ségilév i kéfétintu nuwe bé de Judio brab de békén Judio, sabaf saén bé kéunur ruwe bé Jesuse. 31 Endob kagom fégitungén de ké ikaa tomén i kitabe. Békén! Non amuk munur tom bé Jesuse, géodoro tom mélaw i kitabe.

4

Fantag bé Abrahame

1 Ufama, i Abrahame, sani katufua keye do Judio. 2 Amuk ménwaléy métintu non bé kéodoro nuwe bé de sugu i Tuluse, wén i funa no félangka-langka. Endob gétiga tom ménsala soy Abrahame, atin mélaw énda i funa no félangka-langka. 3 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Ménunur i Abrahame bé Tuluse. Atin mélaw kénarang i Tuluse métintu sabaf bé kéunur ne.” 4 Ufama, amuk wén i ségétéw étéw géménalbék, gédoté noy sahud ne. Atin médait sémahud. Békén saén niray de non sahudén bé génalbéko nuwe. 5 Endob békén loo bé nan i kéfétintuy Tuluse betom do munur dob Beene. Non féwaléyé no betom métintu sabaf saén bé kégédaw ne. Enda médait tom médot bé ni non énda génalbéko tom de. Ménsala tom, gido loo kénarang i Tuluse betom métintu non bé kéunur tome bé Jesuse. 6 Been i niy atag i kébéréh Dabide bé méoror kun i étéwe ménwaléyén métintu dob adafay Tuluse békén sabaf bé galbék ne. 7 Bénréh Dabide mano, “Méoror i de étéw fénsagaday Tulusey de sala ro brab ménkédan i de tete rénigo ro. 8 Toow fo méoror i étéwe lénifot i Kadnaney de salaén.” 9 Atin i ni kéfiyonon, békén saén niray dob de Judio, sani de méntuli. Yamula niray so dob de békén Judio, sani de énda méntuli. Non wén i ni Ménsulat Kébéréh i Tuluse lénabit gu bé gétahe mano, “Ménunur i Abrahame bé Tuluse, atin mélaw kénarang i Tuluse métintu sabaf bé kéunur ne.” 10 Ati gaiwe de fénwaléy i Tuluse métintuy Abrahame? Féntintuy Tulusey Abrahame bé énda séna méntulién de. 11 Tidéw béno, ménfétuli i Abrahame. Atin i funa nuwe ménfétuli inok wén i tanda fégito no bé kéfétintuy Tuluse de sabaf bé kéunur ne fiyon fo bé énda séna méntulién de. Mélaw i Abrahame ménwaléy maak katufuay de munur bé Tuluse, sani de ménwaléy métintu dob adafa nuwe, fiyon fo ké énda séna méntuli ro. 12 Beene soy katufuay de Judio do munur, éndob békén saén sabaf bé kéfétuli ruwe. Yamula sabaf so bé ségilév i kéunur ruwe bé Abrahame fiyon fo ké énda séna méntulién de.

I Kéunure

13 I Tuluse fénasada noy Abrahame brab de séfuén bé irayén i duniyae dob berowe. Endob i funay Tuluse réménigo bé ni fasad békén sabaf bé kéodoro Abrahame bé kitabe. Yamula non ménunur bé Tuluse funa no so ménwaléy métintu. 14 Non amuk i fénasad i Tuluse irayén dob de étéw modor bé kitabe, énda i atag i kéunur i étéwe brab énda i laga i fasad i Tuluse. 15 Endob énda waléy tom métintu bé kéodor tome bé

kitabe, non been i kitabey funay Tuluse mékérit betom. Non énda géodoro tom de. Endob amuk énda i kitab, énda géféliso tom de.

16 Rénigoy Tulusey fasad ne sabaf bé kéunur Abrahame de, inok giton i fasad i Tuluse sabaf saén bé kégédaw ne, békén sabaf bé galbék i étéwe. Atin i fasade ni kay kéluhanay de séfu Abraham. Non kay de Judio modor bé kitabe brab kay de étéw so békén Judio munur loo bé Abrahame. Non i Abrahame, beeney maake katufuay kéluhanay de munur, do Judio brab de békén Judio. 17 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse dob Abrahame mano, “Féwaléyé ku beem katufuay de étéw dob de médoo ingéd.” Mélaw dob adafay Tuluse, i Abrahame ménwaléy katufuay de munur bé Tuluse non ségiléw i kéunur ruwe bé beene. I Tuluse unuro tom, toow fo barakatan brab fakay tébuleé noy de ménléhu brab gélimbaga noy de éntingayén énda séna ménlimbagén. 18 I Abrahame ménunur bé Tuluse fiyon fo ké éndaén i inamén géfégénga. Mélaw ménwaléy katufuay de étéw dob de médoo ingéd. Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I de séfuém waléy ro médoo loo bé kédooy de gitoon dob lawayo.” 19 Bé béno gai toowén fo lukés i Abrahame, gédét mératuh gébélintuwa i idad ne, brab gétiga no éndaén fakayén géfégénga. Atin gétiga no soy bawag ne Sarah éndaén fakayén géfégénga non toowén fo lukés so. Endob fiyon fo ké loo bé niy kélubay i lowoh ne, émbagér i kéunur Abrahame bé Tuluse. 20 Brab énda ruwo-ruwoy fédéw ne fantag bé fasad i Tuluse de, yamula fénégétén i kéunur ne brab dénayéwén i Tuluse. 21 Non tintu fo séménarig dob Tuluse bé rigoné noy atiy fénasad ne dob beene. 22 Atin mélaw kénarang i Tuluse métintu sabaf bé kéunur ne. 23 Atin bang i ni Ménsulat Kébéréh i Tuluse mano, “Kénarang i Tuluse métintu” békén saén fantag bé Abrahame. 24 Yamula sénulatén so dob betome do munur bé Tuluse, sani téménébulee bé Jesuse Kadna tom, inok karangéy Tuluse so betom métintu sabaf bé kéunur tome. 25 Non i Jesuse sénugu i Tuluse inok féléhuén gémantinon betom sabaf bé de sala tom. Tidéw béno, méntébule, inok waléy tom métintu dob adafay Tuluse.

5

I kéfétintuy Tuluse

1 Mélaw i Tuluse fénwaléyén betom métintu dob adafa nuwe sabaf bé kéunur tome bé Kadna tome Jesu Kristo. Atin sabaf bé ni rénigo Jesuse, éndaén mékérit i Tuluse betom. 2 Atin non bé kéunur tome bé Jesuse, fénfakayén i kégédote bé kégédaw i Tuluse béleewe. Mélaw toow tom fo moror non gétiga tom réméndaw tom moso loo bé Tuluse. 3 Atin békén saén i niy funa tome moror. Moror tom so bé de mérégén géagéwo tom non sabaf bé de kérégénon, waléy tom géfédayday munur. 4 Atin amuk géfédayday tom munur, mésuwat i Tuluse betom. Atin amuk mésuwat i Tuluse betom, waléy émbagér i inam tome. 5 Atin i inam tome métuman, non fénggitoy Tulusey kégédaw ne betom bé kéiray ne bé Rémogor ne mangéy dob de fédéw tom.

6 Amun maak do férisu tom séna bé de sala tom brab énda gétabanga tom i lowoh tome, i Tuluse ténabangén betom dob fénémili ne gai. Non ménléhuén i Nga ne Jesus inok fukasé no betom do tete étéw. 7 Toow fo mérégén i ségétéwe étéw méléhu inok tabangé noy métintuwe étéw. Gido loo, wén so keey i ségétéw étéw méléhu inok tabangé noy métintuwe étéw. 8 Endob i Tuluse, fénggito noy kégédaw ne betom, non fiyon fo ké ménsala tom de séna, ménléhu i Kristowe génantino no betom. 9 Atin béleewe ni, ménwaléy tom métintu dob adafay Tuluse sabaf bé kéléhu Kristowe. Mélaw toow na fo gétiga tom bé méfukas tom tidéw dob kékukum i Tuluse sabaf bé Kristowe. 10 Bé gétahe de, sébanil i Tuluse betom, éndob sabaf bé kéléhu i Nga ne, ténayakufén man betom. Mélaw non béleewe ni do dumoy Tuluse nén betom, tintu gétiga tom méfukas tom sabaf bé kétébule i Nga ne. 11 Atin békén saén bé ni! Méoror tom fo toow non bé kégédaw i Tuluse fénggito no fénagéw dob Kadna tome Jesu Kristo. Been i niy funay Tuluse ménkédan i kérit ne betom brab ténayakufén betom.

I Adame brab Kristowe

12 I funa nuwe wén i do tete dob
duniyae ni, non ménsala i sunguwe étéw
féndawét Adam. Atin kéléhu i bayad i salae.
Tidéw béno, léménégéb i tetee mangéy
dob kéluhanay étéwe. Mélaw i kéluhanay
kéilawane méléhu non i kéluhanane ménsala.
13 Fiyon fo ké énda séna niray Moisesey
kitabe de, wénén i do sala dob duniyae ni.
Endob amun énda sénay kitab de, énda so
ménbilang i de sala de. 14 Gido loo, ménléhu
i kéluhanay étéwe tidéw dob Adame taman
dob Moisese, fiyon foy de étéw énda ménsala
ro loo bé kéfélis Adame bé sugu i Tuluse.

I Adame maak anlung Kristowe non
wén i gédotéy kéilawane tidéw dob berowe.
15 Endob békén ro ségiléw non i iray i Tu-
luse békén ségiléw bé sala Adame. Médooy
étéwe ménléhu sabaf bé sala Adame. En-
dob toow na fo dakél i kégédaw i Tuluse
irayén bé kéfésagad ne bé médoowe étéw
sabaf bé kégédaw Jesu Kristowe. 16 Atin loo
so bé ni, békén ségiléw i kégédaw i Tuluse
bé sala Adame. Non mékukum i kéilawane
sabaf bé sébaane saén sala Adame. En-
dob amun médooy de étéw réménigo médoo
do sala, ménwaléy métintuy kéilawane dob
adafay Tuluse sabaf saén bé kégédaw ne.
17 Sabaf bé sala Adame, méléhu i kéluhanay
kéilawane. Endob toow na fo mékégaif i
rénigo Jesuse non sabaf bé kégédaw Jesu
Kristowe, gédotén i kéfésagad i Tuluse brab
kéfétintu nuwe. Atin i de étéw do waléy
métintu sabaf bé kégédaw i Tuluse, beroy
Tuluse mégulév.

18 Mélaw amuk sabaf bé sébaane sala
Adame, mékukum i kéluhanane de, ségilév
so bé sébaane fiyo rénigo Jesu Kristowe. Non
sabaf bé rénigo Jesuse, méfukas i kéluhanane
inok énda mékukum ro brab gédoté roy
umule magufusa. 19 Non i médoowe
ménwaléy ménsala sabaf bé Adame énda
modorén bé sugu i Tuluse, éndob médooy
ménwaléye métintu dob adafay Tuluse
sabaf bé kéodor Jesuse bé sugu i Tuluse.

20 I funay Tuluse nirayén i kitabe inok
méuman i kégitone bé salae. Endob amun
minut médooy kégitone bé salae, toow na
fo méuman i kégédaw i Tuluse bé kéilawane.
21 Mélaw fiyon fo ké dakél i bagér i salae
non méléhu i de étéw, toow na fo barakatan
i kégédaw i Tuluse non féwaléyé no be-
tom métintu. Mélaw méuyag tom taman sa
taman sabaf bé Kadna tome Jesu Kristo.

6

Maak ménléhu i tafaye adat

1 Ati mélaw i fégitungé tome? Wén keey
i dufang gébéréh bé fatut fétausé tom kun
i késala tome inok méuman i kéfésagad
i Tuluse brab kégédaw ne betom. En-
dob békén fo katabuwan i nan. 2 Enda
fakayén ké taus tom mésala non i sunguwe
adat tom maak ménléhuén brab ménwaléy
tomén métintu. 3 Aw énda gétiga kom de
kéluhanan bé amun bénautis tom, fénggito
tom ménwaléy tom do dumo Jesu Kristowe,
maak ménamung tom so bé kéléhu ne? Non
Been i géménantinon betom. 4 Mélaw amun
bénautis tom maak ménamung tom so bé
kéléhu ne brab kélébénge de. Atin sabaf
bé barakat i Tuluse, méntébule i Kristowe.
Ménrigoy ni inok wén soy katom bé man-
tuwe umul brab adat.

5 Non amuk ménamung tom bé kéléhu
Kristowe, tintu fo géamung tom so bé
kétébule ne. 6 Atin gétuwa tom i ni, i tafaye
umul tom brab adat tome maak ménléhuén
énggéodor bé Kristowe dob kruse, inok i
tafaye adat ménsala mékédanén. Mélaw
békénén rifév salae betom, non éndaén
géfégéso no betom rémigo tete. 7 Non i
étéwe ménléhuén, éndaén gésalaén. 8 Atin
non maak ménléhu tomén séréngan bé
Kristowe, munur tom bé méuyag tom so
betom ro Kristowe. 9 Non gétiga tom
éndaén méléhu ségule i Kristowe non
méntébuleén. Mélaw éndaén gétabanay
léhuone de. 10 Ménléhu saén ségule inok
gantino noy kéléhu i kéilawane non bé de
sala tom. Atin méntébule, brab i umul ney
funay Tuluse mésuwat. 11 Mélaw loo so bé
ni, fatut tédémé kom bé éndaén kailanga
kom i rémigowe sala, non maak ménléhu
gom séréngan bé Jesuse. Atin tédém gom i
mantuwe umul gom brab adat gome sabaf
bé kéwaléy gome do dumo Jesu Kristowe
brab i umul gomey funay Tuluse mésuwat.

12 Mélaw, do dumo gu, kagom fédayaén
i de tete kétaya kom émfésala bé de lowoh
gom dob duniyae ni. Kagom magayun

bé de tete. 13 Atin kagom fédayaén i réfa i de lowoh gom mésala usaré kom fégérigo gom tete. Yamula iray gom i lowoh gome dob Tuluse inok usaré no bé fiyowe rigonén. Non been i fatute rigoné kom do ménfukasén tidéw dob kéléhue brab wénén i mantu umul gom brab adat. 14 Mélaw kagomén fédayaén i salae méguléwon begom, non éndaén sémarig gom bé kéodoro kome bé kitabe. Yamula sémarig gom bé kégédaw i Tuluse.

I kérigowe bé fiyowe

15 Wén keey i dufang gébéréh bé fatut fétausé tom kun soy késala tome non éndaén sémarig tom bé kéodor tome bé kitabe, atin sémarig tom saén bé kégédaw i Tuluse. Endob békén i nan. 16 Gétiga kom, amuk mamfun gom, waléy gom do rifén. Mélaw amuk modor gom bé amu gome sala, méléhu gom. Endob amuk modor gom bé amu gome Tulus, waléy gom métintu. 17 Fésalamatu bé Tuluse non fiyon fo ké rifév salae begom bé do gétah, ménwaléy gom so méégét munur bé toowe kétoro fantag bé Jesuse énggélingoo kom. 18 Atin amun méntangéy gomén tidéw dob salae, ménwaléy gom do métintu sugu-suguéy Tuluse. 19 I funa kuwe ménbéréh bé ni ufama fantag bé riféne brab amue, inok magad i kégésobut gome bé kétoro guwe. Bé do gétah, maak do rifén gom bé de tete kétaya kom. Mélaw namfuno kom i de tete do mékérésik rigoné kom brab ménumanan i de sala gom. Endob béleewe ni téféwaléy gom rifén dob métintuwe inok gérigono kom i fiyowe kétayay Tuluse.

20 Bé do gétah, amun rifév salae séna begom, énda gétiga kom i fantage bé fiyowe brab métintuwe. 21 Bé do no gai, énda gédoté kom i barase sabaf bé de tete rénigo gom. Kéléhu saén i gédoté kome de sabaf bé de ni sala. Atin béleewe ni mémala gom fantag bé de rénigo gom bé do gétah. 22 Endob béleewe ni méntangéy gomén dob salae brab ménwaléy gom do sugu-suguéy Tuluse. Atin i gédoté kome baras i fiyowe umul taman sa taman brab fiyowe adat funa kom gérigo bé kétayay Tuluse. 23 Non i étéwe mésala, gédote noy bayad i salae, sani kéléhue. Endob i étéwe munur bé Kadna tome Jesu Kristo, iray i Tulusey umule magufusa dob beene.

7

Fantag bé kitabe

1 Do dumo gu, gésobuto kom damén i ni non énggétiga kom i fantage bé kitabe. I kitabe wén i atura no bé étéwe taman méuyag séna. 2 Ufama, i libune wén i bawagén. Ménbéréh dob kitabe bé énda fakayén sétayan bé ségiyowe saliyu bé bawag ne taman méuyag ro séna. Endob amuk ménléhuén i bawag ne, fakayén mawag ségiyo. 3 Mélaw amuk sétayan bé ségiyowe lagéy ké méuyag sénay bawag ne, énggélamfa brab énda nodoro noy kitabe. Endob amuk ménléhuén i bawag ne, fakayén mawag ségiyo brab énda ménsalaén. 4 Mélaw do dumo gu, ségiléw so bé betome, non amun ménléhuén i Kristowe génantino no betom, maak ménléhu tom so. Mélaw éndaén kailanga no odoro tom i kitabe niray Moisese. Atin béleewe méuyag tom man séréngan bé Jesuse sabaf bé kétébule ne. Non i betome maak lowoh Kristowe brab Been i uléw tome. Mélaw gérigono tom i atiy kétayay Tuluse. 5 Bé do gétah, ménodor tom séna bé de tete kétaya tom. Atin non wén i de médoo do énda fakayén dob kitabe, toow fo ménuyot tom de rémigo. Atin non rénigo tom, ménkukum tom bé bayad i salae, sani kéléhue. 6 Endob béleewe, munur tomén bé Jesuse, mélaw fénukasén betom dob kitabe. Atin mélaw éndaén kailanga tom i modore bé kitabe inok waléy tom métintu, non amun ménléhu i Jesuse, maak ménléhu tom so funa tom ménfukas. Atin béleewe ni, wén i mantuwe agéwon fatut odoro tom. Been i Rémogor i Tuluse, sani témabangane betom. Mélaw éndaén kailanga tom i modore bé tafaye agéwon inok waléy tom métintu, sani kitabe tidéw dob Moisese.

7 Ati mélaw i gébérého tome fantag bé kitabe? Aw been i kitabey funa tome gésala? Békén! Yamula, i kitabe, fénggito no begén i de sala gu. Ufama, amuk énda énggétiga kuy kitabe mano, “Kago mingar,” énda gétiga kuy fantage bé kéingare. 8 Mélaw amun énggétiga ku tete i mingare, ménumanan i kéuyot guwe mingar sabaf bé

kitabe. Non amuk énda i kitab, énda i bagér i salae. 9 Amun énda séna gétiga kuy fantage bé kitabe, énda méuyotu rémigo sala. Endob amun énggétiga kun i kitabe, toow fo ménuyotu rémigo sala, 10 atin ménwaléyu médait méléhu. I funay Tuluse méniray bé kitabe, inok i de munur de méuyag ro taman sa taman. Endob ménsébéluwe non been uman i funa kuwe mékukum méléhu non énda géodoro ku de. 11 Fénggakaray salae begén bé kitabe, atin kénukum i salae begén méléhu bé kitabe.

12 Endob i kitabe, tidéw dob Tuluse, brab métintu brab fiyo brab mékétéfu. 13 Wén keey i dufang gébéréh bé i fiyowe kitab i funa tome mékukum méléhu. Endob békén toow i ni. Yamula, de sala tom i funa tome mékukum méléhu non énda géodoro tom i fiyowe kitab émfégito bé de sala. Mélaw sabaf bé kitabe, giton toow fo tete i de sala tom.

14 Gétiga tom fiyoy kitabe non tidéw dob Rémogor i Tuluse. Endob rifév salae begén non kéilawanu saén. 15 Enda gésobuto kuy rigoné kuwe. Non i kétaya kuwe rigonén, énda gérigono ku de. Yamula gérigono ku uman i kéikaa kuwe rigoné ku. 16 Atin amuk rigoné kuy éndae fakay dob kitabe, fiyon fo ké mikau de rémigo, giton i kéfagayu kuwe bé métintuy kitabe. 17 Mélaw, békén begén i rémigowe bé de ni do sala. Yamula rigonéy tetee dob lowoh guwe. 18 Gétiga ku énda i fiyo dob tafaye adat gu. Non fiyon fo ké méuyotu fo rémigo bé fiyowe, éndob énda gérigono ku de. 19 Non énda gérigono kuy fiyowe kétaya ku rigoné ku. Yamula gérigono kuy tetee kéikaa ku. 20 Atin amuk rigoné kuy békéne kétaya ku, békén begén i rémigowe de. Yamula rigonéy tetee dob lowoh guwe.

21 Ay niy mérigowe dob begéne. Amuk méuyotu rémigo fiyo, élénéy tetee dob lowoh guwe. 22 Endob i fiyowe dob fédéw guwe toow fo méuyot modor bé kétayay Tuluse. 23 Endob i tetee dob lowoh guwe sébanil bé fiyowe dob fédéw guwe. Atin fégésé no begén rémigo bé békéne kétayay Tuluse. Mélaw maak ménférisuwu dob salae. 24 Toowu fo mékégédaw-gédaw. Ati gétabange begén inok énda rifénu dob kagéne ni lowoh toow fo tete funa ku mékukum méléhu? 25 I Tuluse, Been saén i gétabange begén. Mélaw toow fo fésalamata kuy Tuluse! Non ténangéyén begén sabaf bé rénigoy Kadna tome Jesu Kristo.

Mélaw i fédéw guwe modor bé kétayay Tuluse, fiyon fo ké i lowoh guwe géodor bé tetee.

8

I mantuwe adat

1 I betome do ménwaléy dumo Jesu Kristowe, énda kukuméy Tuluse betom. 2 Non sabaf bé kéwaléy tome dumo Jesu Kristowe, i Rémogor i Tuluse fénukasén betom brab nirayén betom i umule magufusa. Atin mélaw éndaén i méméges betom mésala funa tom méléhu. 3 I kitabe énda gétabanga no betom, non énda géodoro tom de. Endob i Tuluse, Been i témabangane betom. Sénuguén i Nga ne Jesus inok waléy kéilawan éndob énda i salaén. Tidéw béno, ménléhu i Jesuse génantino no betom inok mékédan i de sala tom. Mélaw éndaén kailanga tom i modore bé de tete kétaya tom. 4 I funay Tuluse réménigo bé ni inok géodoro tom i fatute dob kitabe. Fakay i ni amuk fémanduoy Rémogor i Tuluse betom, brab éndaén fémanduoy tetee kétayay de lowoh tom betom. 5 Non i de étéw fémanduoy tetee kétayay de lowoh ro, fégitungé ro saén i fantage bé tetee kétayay de lowoh ro. Endob i de étéw fémanduoy Rémogor i Tuluse, fégitungé roy fiyowe loo bé kétayay Rémogor i Tuluse. 6 I étéwe fémanduoy tetee kétayay lowoh ne, méléhu. Endob i étéwe fémanduoy Rémogor i Tuluse, méuyag taman sa taman, atin éndaén mékérit i Tuluse de. 7 Non i de étéw fémanduoy de tete kétayay de lowoh ro, sébanil bé Tuluse. Non énda modor ro bé kitab i Tuluse non énda gagané ro de. 8 I de étéw fémanduoy tetee kétayay de lowoh ro, énda géfésuwata roy Tuluse.

9 Endob i begome, éndaén fémanduoy tetee kétayay de lowoh gom begom. Yamula fémanduoy Rémogor i Tuluse begom, amuk bati i Rémogor i Tuluse dob begome. Atin i éndae batioy Rémogor Kristowe, békén so kuyug Kristowe. 10 Endob amuk bati i Kristowe dob de fédéw gom, fiyon fo ké méléhu i de lowoh gom sabaf bé de sala

gom, méuyag gom taman sa taman non métintu gom dob adafay Tuluse. 11 I Tuluse,
Been i téménébulee bé Kristowe. Atin amuk
bati i Rémogor i Tuluse dob de fédéw gom,
tébuleé no so begom bé Rémogor ne bati dob
begome.
12 Mélaw do dumo gu, kailanga tom i
modore, éndob békén i tetee kétayay de
lowoh tom i fatute odoro tom. 13 Non
amuk odoro kom i fémandu i tetee kétayay
de lowoh gom, méléhu gom. Endob amuk
odoro kom i fémandu i Rémogor i Tuluse,
tagaké kom i tetee tafay adat brab méuyag
gom taman sa taman. 14 Non i de fémanduoy
Rémogor i Tuluse, beroy de nga i Tuluse.
15 Non i Rémogor i Tuluse nirayén dob
betome, békén fénwaléyén betom do rifén
mégilak bé Tuluse. Yamula fénwaléyén
betom do nga i Tuluse. Atin sabaf bé
Rémogor i Tuluse, gétawaga tom i Tuluse
“Boh tom.” 16 Atin i Rémogor i Tuluse, Been
i émfégésobute betom bé do nga Tulus tom.
17 Atin amun do ngaén betom, gédoté tom
moso i de kéfiyonon fénasadén betom. Atin
gédoté tom soy de éntingayén gédoté Kristowe. Non amuk mérasay tom ségilév bé
kérasay Kristowe, gédoté tom i toowe fo fiyo
séréngan bé Beene.

I gaiwe moso

18 Atin dob karang guwe de, ulanden
bé de kérasay tom dob duniyae ni béleewe.
Non toow na fo dakél i bantugane gédoté
tom moso. 19 Non i kéluhanay de éntingayén
lénimbag i Tuluse, toow fo ongot-ongoté roy
gaiwe fégitoy Tulusey de ngaén. 20 Non
i de éntingayén lénimbagén, éndaén ménfiyo
ro, békén dob karowe kétayan éndob dob
kétayay Tuluse non Been i kéménukume de.
Endob wén soy inam de, 21 non i kéluhanay
lénimbag ne, fégaliné no so inok éndaén
mérénah ro, brab éndaén rifév kéléhue bero,
non féwaléyéy Tuluse bero mantu loo bé
kéféwaléy ne bé de ngaén mantu. 22 Non
gétiga tom taman béleewe ni, i kéluhanay
de lénimbagén démorong ro loo bé kédorong
i kéumahane libun. Non ongot-ongoté roy
kéfuwaléye bero mantu. 23 Atin békén saén
i berowe. Non i betome, énggédot tomén
i Rémogor i Tuluse, sani tandae bé wén
nay iray i Tuluse betom. Mélaw démorong
tom so dob de fédéw tom bé kéongot-ongot tome bé kéfuwaléy i Tuluse betom do
ngaén brab kéfégali nuwe bé de lowoh tom.
24 Ménfukas tom sabaf bé inam tome bé
Tuluse émféantu betom inok méuyag tom
taman sa taman. Endob amuk gito tomén,
békénén inam. Non wén i inam tom amuk
énda séna gito tom i no ongot-ongoté tom.
25 Endob amuk wén i inam tom atin énda
séna gito tom i no inam tom, témingkél tom
ongot-ongot.
26 Loo so bé nan i kétabangay Rémogor
i Tuluse betom amuk énda tintu méégét i
kéunur tome. Non énda gétiga tom i atiy
fatute dasala tom. Endob fédasaléy Rémogor
i Tuluse betom dob de fédéw tom usaré
noy de éntingayén énda gébérého tom de.
27 Atin i Tuluse, sani gétiga noy de fédéw
tom, gésobuto noy kédasal i Rémogor ne non
démasal mongot témabang betom do munur
loo bé kétayay Tuluse.
28 Atin gétiga tom i ni. I de betom fénimu
i Tuluse, sani de étéw fénémilién sabaf
bé kétaya nuwe, fiyon atiy mérigowe dob
betome, rigonéy Tulusey nan bé kéfiyono
tome. 29 Non bé do gétah, énggétigay Tuluse nén atiy isuwe do waléy ngaén. Atin
fénémilién bero inok rénigo no bero waléy
loo bé Nga ne Jesus, inok i Beene waléy
ofo tom. 30 Atin i de betom do fénémili,
fénunurén betom, atin féntintu no betom,
maak énda i sala tom. Atin féamungé no so
betom bé kégérotor Kristowe.

I kégédaw i Tuluse

31 Amuk fégitungé tom i fantage bé ni,
gétiga tom i ni: I Tulusey dumo tome.
Mélaw énda i gétaban betom. 32 I Tuluse
énda ménikaén miray bé buntunge Ngaén
Jesus. Yamula ténulakén fénggéganti no betom kéluhanan. Amuk loo bé nan i kégédaw
ne, irayén so betom i kéluhanay kailanga
tome. 33 Enda i gétébo betom do fénémili
i Tuluse. Non Tulusey ménféwaléye betom métintu dob adafa nuwe. 34 Enda i
gékukum betom. Non i Jesu Kristowe, Been
i ménléhu brab méntébule brab déméniyat
mangéy dob kuwonoy Tuluse inok ongoté
no fésagadan tom. 35 Enda i gékédan bé
kégédaw Kristowe betom. Fiyon fo ké
kérégénan tom, taloo no wén i émférasay
betom, taloo no mélayaf tom, taloo no

méskinan tom, taloo no kakaidan tom, taloo no méléhu tom, énda gékédana roy kégédaw Kristowe betom. 36 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Kakaidan tom féléhuén sénga tékélid sabaf betom i do kuyugén. Maak do bili-bili tom gédét do sumbalién.” 37 Mélaw fiyon fo ké kakaidan tom, témaban tom so sabaf bé Jesuse sani mégédawe betom. 38 Non gétiga ku énda i gékédan bé kégédaw i Tuluse betom, fiyon fo ké méléhu tom taloo no méuyag tom. Fiyon i de télaki taloo no do saitan, énda gékédana roy kégédaw Jesuse betom. Enda i éntingayén dob ni béleewe taloo no mangéy séna dini, gégaga de. I de barakat ro énda gégaga ro. 39 Enda i éntingayén dob rotoro, taloo no dob ménaléme, gégaga de. Enda i sébaan lénimbag gékédan bé kégédaw i Tuluse betom fénagéwén dob Kadna tome Jesu Kristo.

9

Fantag bé de Judio

1 Wén i béréhé ku begom. Atin i ni béréhé ku, toow fo toow. Mununu bé Kristowe, mélaw énda témugiu. I Rémogor i Tuluse bati dob fédéw guwe brab mémanduon begén. Mélaw gétiga ku, toow i ni béréhé ku begom. 2 Toow fo tete i fédéw guwe béleewe ni brab démawét i fédéw guwe non bé de étéw gu, do dumo gu Judio, non énda munur ro bé Kristowe. 3 Amuk gagané ku saén, méuyotu damén mékukum gémantinon bero, brab waléyu sésuway bé Kristowe, inok i de dumo gu do Judio waléy ro munur bé Kristowe. 4 Beroy de ténayakuf i Tuluse bé do gétah maak do ngaén. Fénggito no beroy barakat ne, brab fénasada no bero féfiyoné no bero. Brab nirayén beroy kitabe, brab fatute adat bé kéfénga dafe, brab do fasad. 5 Fénémili i Tulusey de katufua ro. Brab i Kristowe, ségétéw bero amun ménwaléy kéilawan, non ménumah ségétéw Judio. Mélaw i Tuluse, sani méguléwe bé kéluhanane, médayéw dam taman sa taman! Amen!

6 Enda bénréh gu de ké énda tumanéy Tulusey fasad ne dob de Judio. Non békén kéluhanay de Judio do tintu méngintulus loo bé fatute damén. 7 Békén kéluhanay de Judio, sani de séfu Abraham, do tintu méngintulus. Non bénréh i Tuluse dob Abrahame bé do gétah mano, “Do séfu i nga me Isak saén i de tintu séfuém.” 8 Ay niy atag i ni, békén kéluhanay de séfu Abraham do nga i Tuluse. Non i Isake ménumah sabaf bé kéunur Abraham bé fasad i Tuluse. Atin ségiléw so béleewe ni. Non i de étéw do séfu Isake tidéw dob fasad i Tuluse dob Abrahame, i ménwaléye do nga i Tuluse. 9 Non fénasad i Tuluse bé Abrahame mano, “Bé fatute gai, séfuleu. Atin bé béno, géfégénga i bawag me Sarah ségétéw nga lagéy.”

10 Atin békén saén i ni. Non i nga ruwe féndawét Isak wén i ruwo gétéw ngaén bé bawag ne Rebekah. Beroy de séfing féndawét Jakob brab Esaw. 11-12 Atin amun obor sénay Rebekahe de, bénréh i Tuluse de mano, “I ofoe de waléy sugu-suguéy tuwaréye de.” Mélaw bénréh i Tulusey fantage bé ati mérigowe dob de ni do nga, fiyon fo ké énda séna ménumah ro, brab fiyon fo ké énda séna réménigo ro fiyo taloo no tete. Rénigoy Tulusey ni inok gétiga tom i kéfémili i Tuluse bé békén sabaf bé fiyowe rigonéy de étéw taloo no bé tetee, yamula sabaf bé kétayay Tuluse saén. 13 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Toow na fo fénimu guy Jakobe bé Esawe.”

14 Amuk loo bé ni, aw gébérého tom ba énda mééntang i rigonéy Tuluse? Békén! 15 Non ménbéréh i Tuluse dob Moisese bé do gétah mano, “I étéwe kétaya ku kéurayay na guwe, méuray i na guwe de. Atin mégédawu bé étéwe kétaya ku kégédawa ku.” 16 Mélaw i funay Tuluse féfiyoné noy étéwe békén sabaf bé rénigoy étéwe loo ké kétayay étéwe. Yamula i funa nuwe saén émféfiyo bé étéwe non bé kégédaw ne de. 17 Non wén i ni Ménsulat Kébéréh i Tuluse dob datue dob Egipto mano, “I funa kuwe beem ménféwaléy datu inok fégito guy barakat guwe sébanil beem, atin émbantugu mélaw dob kéluhanay sugud i duniyae ni.” 18 Mélaw gétiga tom mégédaw i Tuluse bé de étéw kétaya no kégédawa no. Brab fétégasé noy uléw i de étéw kétaya no fétégasé no.

19 Atin amuk sumbulo kom begén bé bénréh guwe makom, “Sedek kukuméy Tulusey de étéw ké énda munur ro sabaf bé kéfétégas i Tuluse bé de uléw ro? Enda i géatuh bé Tuluse.” 20 Endob énda i kuwagib

gom sémumbul démowoy bé Tuluse loo bé nan. Ufama, i binanggae énda gériklamo no dob réménigowe de mano, “Sedek rénigo mo begén loo bé ni?” Ségilév so bé étéwe, énda fatut riklamo no dob Tuluse. 21 Non i rémigowe bé ruwowe timan binangga, fiyon fo ké sébaan saén i fégérigowe de, sani métégase fantad, wén i kuwagibén rémigo bé sébaane de toow na fo fiyo brab balilaga.

22 Ségilév so bé rénigoy Tuluse. Méuyot i Tuluse émfégito bé kékérit ne brab émfégétigan bé barakat ne. Atin toow fo téningkélén i kékérit ne bé de étév fatut mékukum. 23 Atin méuyot so émfégito bé toowe kéfiyo no, énggiton dob dakéle kégédawén betom do méntafayén féwaléyé no fiyo loo bé Beene. 24 Non betom i de fénémili i Tuluse, békén saén tidéw dob de Judio, yamula fiyon foy tidéwe dob de békén Judio so. 25 Non wén i Kébéréh i Tuluse fénsulatén bé Hoseawe mano, “I de étév békén kagén, féwaléyé ku bero do kagén étév. Atin i de étév énda séna mégédawu bero, mégédawunén bero. 26 Atin dob ingéde bénrého ku bé békén ro do kagén étév, diyo fédawétén ro do nga i méuyage Tulus.” 27 Atin ménbéréh soy Isaiase bé do gétah fantag bé de Judio mano, “Fiyon fo ké médooy de Judio loo bé kédooy de farék dob de dénsaan énda kéluhana ro méfukas dob de sala ro, éndob kloh saén. 28 Non i Kadnane fagayasé no kukumén i kéluhanay kéilawane.” 29 Atin ménbéréh soy Isaiase bé do gétah mano, “I barakatane Kadnan Tulus, amuk énda méuray i na nuwe betom do Judio, météy tom mékukum kéluhanan loo bé kékukum ne bé de étév dob Sodom brab dob Gomora.”

30 Ay niy atag i ni bénréh gu. I de békén Judio, fiyon fo ké énda téménlama ro waléy métintu, wén i do ménwaléy métintu bero dob adafay Tuluse sabaf bé kéunur ruwe. 31 Endob i de Judio, énda waléy ro métintu fiyon fo ké télamané roy waléye métintu bé kéodoro ruwe bé kitabe. 32 Sede? Non énda séménarig ro bé Jesu Kristowe. Yamula séménarig ro bé de rigoné ro. Mélaw maak énggébangkud ro dob dakéle batéw. 33 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Fédiyoé kuy batéwe dob Sion, sani ingéd i de Judio. Atin i de étév énda méginugut ro de, maak gébangkud ro brab mélawu ro. Endob i de étév munur ro de, féfiyoné ku bero.”

10

1 Do dumo gu, ay niy kétaya kuwe brab kédasal guwe dob Tuluse: Méuyotu de fo ké méfukas i de dumo gu Judio dob de sala ro. 2 Gétiga kuy témantu ro méngintulus, éndob békén katabuwan i kéféngintulus ruwe non békén toow i kétoroe unuro ro. 3 Enda nodoro roy aguwone fantag bé kéfétintuy Tuluse bé étéwe. Yamula téménlama ro rémigo karo agéwon waléy métintu, sani kéodoro ruwe bé kitabe. Atin mélaw énda ménodor ro bé agéwoy Tuluse. 4 Wén i mantuwe agéwon mangéy dob Tuluse. Been i kéunure bé Jesu Kristowe. Mélaw i de munur bé Kristowe waléy ro métintu. Atin éndaén kailanga roy modore bé kitabe inok waléy ro métintu.

5 Sénulat Moisesey fantage bé kéwaléye métintu sabaf bé kéodorone bé kitabe mano, “Amuk wén i étév tintu fo modor bé kitabe énda félisé no de, gédoté noy umule magufusa.” 6 Endob ay niy Ménsulate Kébéréh i Tuluse fantag bé kéwaléye métintu sabaf bé kéunure mano, “Kagom fégitungén de ké kailanga kom sélédén i Kristowe dob lawayo inok féangéyé kom fantad mangéy dob betome. 7 Atin kagom fégitungén de ké kailanga kom i mangéye dob gonoy de ménléhu inok angéyé kom tébuleén i Kristowe.” 8 Non ay niy Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Toow fo gédét i kébéréh i Tuluse dob begome. Diyo dob de ba gom brab dob de fédéw gom.” Atin been i niy Fiyowe Uret fantag bé kéunure bé Kristowe ureté key. 9 Non amuk fayagé kom i Jesuse Kadnan bé de ba gom, brab amuk toow fo méginugut gom dob de fédéw gom bé ténébule i Tulusey Jesuse, méfukas gom dob de sala gom. 10 Non i kéunure dob de fédéw i funane waléy métintu dob adafay Tuluse. Brab bé kéfayage de bé baey funane méfukas dob de sala. 11 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I kéluhanay munure de gédoté ro saén i fiyowe.” 12 Non dob adafay Tuluse énda i sébidanay de Judio brab de békén Judio. Enda i ramigoy Tuluse. Non i Kristowe, Been i Kadnay

kéluhanay de munur dob Beene, brab tabangé noy kéluhanay de témawag mongot dob Beene. 13 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I kéluhanay de témawag bé Kadnane mongot tabang, méfukas ro.”

14 Endob énda gétawagay de étéw de amuk énda séna munur ro de. Atin énda géunur ro amuk énda séna énggélingoo roy fantage bé Jesuse. Atin énda gélingoo ro de amuk énda i muret fantag bé Jesuse dob berowe. 15 Atin énda i géuret de amuk énda i séménugu bé murete. Wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse fantag bé ni mano, “Toow fo fiyoy kégumah i de étéw magéw mangéy muret bé Fiyowe Uret.” 16 Endob békén kéluhanay de mégélingo munur bé Fiyowe Uret. Non wén i sénulat Isaiase dob Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Kadnan, kloh i de munur bé uret geye.” 17 Mélaw géunur i étéwe amuk gélingoo noy toowe uret fantag bé Kristowe.

18 Wén keey i émbéréh mano, “I funay de étéw énda munur non énda séna énggélingoo ro de.” Endob békén toow i nan non i kéluhana ruwe énggégélingo ron. Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I urete énggélingoon dob kéluhanay sugud i duniyae, atin i kébéréhe ménlégéb dob kéluhanane.” 19 Atin amuk wén i émbéréh mano, “Endob i de Judio énda énggésobuto ro de keey,” énda toow i nan. Non sénulat Moisese dob Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Fédaléwé ku begom do Judio non fukasé kuy de békén Judio. Atin fékérité ku begom non mégédawu bé de étéw énda énggétiga ro Begén bé do gétah.” 20 Atin ménkéntay i késulat Isaiase de so mano, “I de étéw énda sénléd ro Begén, énggétiga roy fantage bé Begéne non fénfégétiga ku bero.” 21 Endob bénréhén i fantage bé de Judio mano, “Toow fo métégas i de uléw ro brab énda modor ro bé kétaya kuwe. Non fiyon fo ké démoyun tawagé ku bero, éndob mika ro mégélingo.”

11

Fantag bé de Judio moso

1 Gido loo, kagom fégitungén de ké ténagak i Tuluse nén i de Judio. Fiyon i begéne, ségétéwu so Judio tidéw dob katufua keye Abraham brab ségétéwu so séfu Benjamen, ségétéw so Judio. 2 I Tuluse énda ténagakén i de kaan do étéw fénémilién bé do getah. Gétiga kom damén i sénulat Eliase fantag bé sala i de Judio. Déménasal i Eliase dob Tuluse mano, 3 “Kadnan, fénléhu i de Judioy de sénarigo mo muret bé kébéréh me. Atin généba roy de ahayan do tulakan gonoy de étéw méngadaf Beem. Atin begén séden i ménsamae méngadaf Beem, brab méuyot ro so méméléhu begén.” 4 Endob i Tuluse séménumbul mano, “Wén i fitéw ngibu do dumo mo do Judio fénliyu gu inok énda mamung ro méngadaf bé kéninontowe Baal.” 5 Ségiléw so bé béleewe ni, non wén soy kloh fénémili i Tuluse bé de Judio sabaf bé kégédaw ne bero. 6 Fémilié noy de étéwén békén sabaf bé de rénigo ro, yamula sabaf saén bé kégédaw ne bero. Non amuk fémilié noy de étéw sabaf bé galbék ruwe, békén sabaf saén bé kégédaw ne bero.

7 Amuk loo bé nan, i de Judio énda gito roy sélédé ruwe, sani kétintuwe. Non kloh saén bé de Judioy ménwaléye de métintu, sani de fénémili i Tuluse. Atin i de dumo de ménwaléy métégas i de uléw ro. 8 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I Tuluse fénwaléyén bero énda géfégitung brab énda gégito brab énda gégélingo inok énda gésobut ro taman béleewe ni.” 9 Atin bénréh Dabide so dob Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Géfégitung ro damén bé énda i sala ro non bé de médoo do kéfiyonon niray i Tuluse bero. Mélaw mékukum ro damén. 10 Waléy ro damén do langafén, inok énda gégito ro. Brab waléy ro damén do sungkungan taman sa taman sabaf bé de émbégat kérégénon oboé ro.”

11 Mélaw i de dumo gu do Judio maak énggébangkud ro sabaf énda ménunur ro bé Kristowe. Endob kagom fégitungén de ké ménlawu ro brab énda géfétindégoy Tuluse bero. Non i kéika ruwe bé Kristowe, ménwaléy kéfiyonoy de békén Judio. Non i urete fantag bé Kristowe ménlégéb dob de békén Judio funa ro ménfukas dob de sala ro. Ménrigoy ni inok i de Judio waléy ro médaléw. 12 I kégésala i de Judioy funay kéluhanay étéwe fénfiyoy Tuluse. Non sabaf bé kéika i de Judio de, ménwaléy do munur i de békén Judio. Mélaw méumanan

i kéfiyonone iray i Tuluse bé gaiwe gésénule i de Judio brab munur ro bé Kristowe.

Ufama bé Kayéwe

13 Atin fantag man bé begome do békén Judio, wén i béréhé ku begom. I begéne ségétéwu apostol sénugu mangéy dob begome do békén Judio. Atin i funa kuwe magayas gémalbék, 14 inok i de dumo gu do Judio waléy ro damén médaléw bé kéfukase begom funay de dumo bero waléy so moso munur bé Kristowe inok méfukas ro so. 15 Non amun ménika i Tuluse bé de Judio, énggésénule i de békén Judio atin ménwaléy ro do dumoy Tuluse. Atin mélaw méumanan i kéfiyonone iray i Tuluse amuk séfule i de Judio waléy dumoy Tuluse, non maak do ménléhu do méntébule.

16 Atin non i Abrahame munur bé Tuluse, wén so mosoy do séfuén waléy munur bé Tuluse. Non amuk fiyoy darir i kayéwe, fiyo soy de fongo no. 17 I de Judio ségiléw ro bé kayéwe mégonok. Atin Tulusey gefee de. Atin kénléngén i dumoy de fongo. Atin i begome, sénumfat i Tuluse begom diyo atin fénwaléyén begom do mantu fongoy kayéw i Tuluse. Mélaw gégédot gom so do kéfiyonon tidéw dob Tuluse ségiléw bé de Judio. 18 Endob kagom fégitungén de ké toow gom fo gérotor na bé de Judio. Non ségiléw gom so do falan fongo. Atin fatut gétiga kom i ni, i darire uyagé noy fongowe, békén i fongowey muyage bé darire.

19 Atin amuk émbéréh gom makom, “I Tuluse kénda noy de dumoy de Judio inok tanggafé no betom do békén Judio.” 20 Toow i nan. Endob i funa ruwe ménkédan non énda munur ro. Atin i funa kome ménsumfat non munur gom. Mélaw ingat gom, brab kagom félangka-langka. 21 Non amuk kénléng i Tulusey de sungu do fongo sani de Judio, kélénge no so begom do mantu fongo amuk témérén gom so munur. 22 Mélaw énggiton i kégédaw i Tuluse brab kékukum ne. Kukumé noy de étéw énda munur ro. Endob toow fo mégédaw begom amuk fédayday gom témayakuf bé kégédaw ne. Endob amuk énda fédayday gom, kédané no begom loo bé de sungu do fongo. 23 Atin i de Judio, amuk éndaén fédayday ro mika bé Tuluse brab amuk munur ro bé Jesuse, tayakufey Tuluse man bero brab sumfaté no bero dob sunguwe gonon dob kayéw ne non fakay rigonéy Tulusey ni. 24 Non amuk i de fongo tidéw dob ségiyowe kayéw, sani begome do békén Judio, fakay sumfaté no dob kayéw ne, toow na fo magad i késumfat ne ségule bé de fongo tidéw dob nan kayéw, sani de Judio.

I kégédaw i Tuluse

25 Do dumo gu, méuyotu de fo ké gétiga kom i toowe tidéw dob Tuluse fiyon fo ké énda gésobutoy de étéw de bé gétahe. I funa kuwe de émfégétigan begom inok énda fédayéw-dayéw gom non makom ké toow gom na fo gérotor bé de Judio. I kétégas i uléw i de Judio, énda démaydayén. Non wén so moso i gai gésénule ro. Been i gaiwe moso ké munur i kéluhanay de békén Judio fénémili i Tuluse. 26 Tidéw béno, i kéluhanay de Judio méfukas ro so. Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Wén i mémukase gégumah tidéw dob de Judio inok féwaléyé no métintuy de Judio. 27 Atin kédané kuy de sala ro loo bé fénasad guwe bero.” 28 I de dumo bé de Judio ménwaléy ro sébanil bé Tuluse non énda munur ro bé Fiyowe Uret. Ménrigoy ni inok méfukas gom do békén Judio. Gido loo, mégédaw i Tuluse bé de Judio non beroy de fénémilién, atin non bé fasad i Tuluse dob katufuay de Judio. 29 Non i Tuluse énda méfégalin i kéfégitung ne bé atiy fémilié nuwe brab iraya nuwe kéfiyonon. 30 Atin fantag man bé begome do békén Judio, bé do gétah énda modor gom bé de sugu i Tuluse. Endob béleewe énggédot gom i kégédaw i Tuluse non fénlis i de Judio. 31 Atin loo soy berowe, non fiyon fo ké énda modor ro bé de sugu i Tuluse béleewe ni, fakay i Tuluse méuray i na nuwe bero brab fésagadé no bero moso loo bé rénigo nuwe dob begome sabaf bé kégédaw ne. 32 Non i Tuluse, maak fénférisu noy kéluhanay de étéw sabaf bé de sala ro brab fénggito no médait ro mékukum. I funa nuwe réménigo bé ni inok mégédaw bé kéluhanane bé kéfésagad ne.

33 Toow fo mégédaw i Tuluse! Toow fo gétigan i Tuluse brab métilédtéd! Enda i gésobut bé kégétiga nuwe taloo no rigoné

nuwe. 34 Non wén i Ménsulate Kébéréh
i Tuluse mano, “Enda i étéw gésobut bé
kégétigay Tuluse taloo no kéfégitung ne.
Atin énda i géféginau bé Tuluse.” 35 Atin
wén soy Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano,
“Enda i géféélét dob Tuluse inok wén i
utongén.” 36 Non i Tulusey léménimbage
bé kéluhanay de éntingayén, brab Beeney
muyage brab méguléwe bé kéluhanane.
Atin i kéluhanay de éntingayén kaan inok
médayéw. Médayéw damén i Tuluse taman
sa taman. Amen.

12

I galbéke kay Tuluse

1 Mélaw do dumo gu, sabaf bé dakéle
gédaw i Tuluse betom, ongoté ku dob be-
gome ké fédaya gom i Tuluse méguléwon
begom. Been i maake tulak gom énda
méléhuén. Fatut tintu fo fiyoy rigoné kome
inok mésuwat i Tuluse de. Been i fatute
kéfengintulus gom. 2 Atin kagom miring
bé adat i de tete dob duniyae ni. Yamula
fédaya gom i Tuluse fégaliné no begom bé
kéféwaléy ne mantu bé de kéfégitung gom.
Tidéw béno, gétiga kom i kétayay Tuluse sani
fiyowe brab métintuwe brab mékésuwate.

3 Atin non niray i Tuluse begén i aturane,
béréhé ku begom i ni: Kagom fégitungén
de ké toow gom na fo gérotor bé de dumo
gom. Yamula térifantad gom brab i séngae
ségétéw begom fatut kémarang bé lowoh ne
loo bé kéunure niray i Tuluse dob beene.
4 Ufama, fégitung gom i lowoh i étéwe. Wén
i médoo do réfaén. Atin i de réfa lowoh
békén ségiléw i de rigoné ro. 5 Atin ségiléw
so bé niy betome do munur bé Kristowe.
Non fiyon fo ké médoo tom, ménwaléy tom
maak do réfa i lowoh Kristowe. Atin maak
sésumfat tom kéluhanan. 6 Toow fo mégédaw
i Tuluse. Non tidéw dob Beene wén i do
séségiyo-giyo kéfurungo tom. Mélaw fatut
rigonéy séngae ségétéw i kéfurungone niray
i Tuluse de. Amuk i ségétéwe betom furung
muret bé kébéréh i Tuluse, fatut muret
loo bé kéunure niray i Tuluse de. 7 Amuk
furung go témabang, tabang go. Amuk fu-
rung go témoro, toro go. 8 Amuk furung go
émféfiyo fédéw, rigo mo. Amuk furung go
miray, iray go témantu. Amuk furung go
mégulew, fégéror go fégulew. Amuk furung
go mégédaw, féororém i na muwe mégédaw.

9 Atin békén ubo-ubo saén i kégédaw
gome bé de dumo gom. Atin lékafit gom dob fiy-
owe. 10 I betome, do sédumon tom sabaf
bé Kristowe, mélaw fatut tom ségédaw. Atin
fatut méraan i na tome séfégadat. 11 Kagom
faukén, yamula fatut fégéror gom rémigo
bé kétayay Kadnane sabaf bé fiyowe fédéw
gom. 12 Fatut moror tom non wén i
inam tom dob Tuluse. Atin fatut témingkél
tom bé de mérégén. Atin fatut démoyun
tom démasal. 13 Atin fatut sétukidé tom
i éntingayéne katom dob de dumo tom
munur bé Kristowe amuk méskinan ro.
Brab fatut tayakufé tom i de étéw dob de
lawi tom fiyon fo ké énda gélolo tom de séna.

14 Kagom ongotén i kékukum i Tuluse bé
de étéw émférasay begom. Yamula fatut
dasal gom dob Tuluse inok féfiyoné no
bero. 15 Fatut mamung tom moror bé de
étéw moror brab mamung tom kémérew
dob de étéw kémérew. 16 Fatut waléy sébaan
i fédéw tome do munur bé Jesuse. Atin
kagom félangka-langka, yamula fatut tom
séloyuk bé de étéw térifantad. Atin kagom
fégitungén de ké do toow gom fo métilédtéd.

17 Amuk wén i réménigo tete dob be-
gome, kagom sémuli. Yamula fatut rigo
gom saén i fiyowe inok énda i gédowoy be-
gom. 18 Rigo gom i fiyowe taman gagané
kom inok énda i ségiyo étéw mékérit begom.
19 Atin do dumo gu, fégétédém gom i ni,
kagom sémuli bé tetee. Yamula fédaya gom
i Tuluse sémuli bé kérit ne. Non wén i
Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Begén
i sémuli. Begén i kémukum, bang i Kad-
nane.” 20 Atin fatut odoro tom i ni Ménsulat
Kébéréh i Tuluse mano, “Amuk mélayaf
i sébanile beem, féamaém. Atin amuk
térumén, féinémém. Non amuk rigoné moy
ni, waléy de mémala.” 21 Kagom fédayaén
i tetee sémugu begom rémigo tete. Yamula
rigo gom fiyo inok tabanan i tetee.

13

Fantag bé de gémamak kukuman

1 Fatut i kéluhanay étéwe modor bé sugu
i de gémamak kukuman. Non i kéluhanay

méguléwe, nirayay Tuluse bero aturan. Atin i ménfétindége bé gobernowe, Tulus. 2 Mélaw i sébanile bé gobernowe, sébanil bé féntindég i Tuluse, atin mélaw mékukum i no étéw. 3 Non i de rémigo fiyo énda kailanga ro mégilak bé de gémamak kukuman. Yamula i de rémigo tete kailanga ro mégilak ro bero. Amuk méuyot gom ké énda i funa kom mégilak bé de méguléw, rigo gom saén i fiyowe. Atin dayéwé ro so begom. 4 Non i de méguléw, berowey sugu-suguéy Tuluse inok fiyoy goho kome. Endob amuk rémigo gom tete, fatut mégilak gom bero non wén i kuwagib ro kémukum. Berowey suguéy Tuluse kémukum bé de rémigo tete. 5 Mélaw fatut tom modor bé sugu i de gémamak kukuman. Békén saén sabaf bé kékukum ruwe éndob sabaf so bé gétiga tom i fatute.

6 Been i ni soy funa tome mayad buwis. Non i de méguléw, berowey de sugu suguéy Tuluse amuk rigoné roy fatute rigoné ro. 7 Mélaw fatut bayada tom bé katabuwaney kéluhanay buwis tome. Atin fatut fégadata tom i de gémamak kukuman.

8 Kagom mutong. I maake utong gom saén i kégédaw i dumo gome, atin bayada kom bé gédawe sénga tékélid. Non i tintuwe mégédaw bé dumo nuwe tumané noy kitabe. 9 Non wén i ménsulate dob kitabe mano, “Kagom lémamfa. Kagom méméléhu. Kagom ménakaw. Kagom mingar.” Atin i de ni sugu brab de dumo de, fakay odoro tom amuk modor tom bé ni sugu mano, “Fégédaw go bé dumo muwe, ségilów bé kégédaw me bé kaame lowoh.” 10 I étéwe mégédaw bé dumo nuwe, énda rigoné noy tetee dob beene. Mélaw i kégédawe, been i niy kétumane bé kéluhanay de kitab.

11 Atin fatut ségédaw tom non gétiga tom i ni gai. Endaén mérugayén tidéw béleewe, séfule i Kristowe. Béleewe toow na fo gédét i nan gai bé amun ménggánay gomén munur bé Kristowe. Mélaw fatut mingat tom de brab kagom iringén i ségétéwe fidong. 12 Non béleewe ni maak kélungonon éndob gédétén fuweh, sani késéfule Kristowe. Mélaw fatut kédané tom i de tete adat tom tidéw dob délémone. Atin fatut tom rémigo fiyo non been i niy maake kulangé tom niray Kristowe betom do étéw bati dob géfékayae. 13 Fatut rigoné tom i fiyowe loo bé fatute rigonén dob géfékayae. Mélaw kagom téolo-olon, taloo no mamung bé de tete karagiya, kagom sétayan bé ségiyowe saliyu bé bawag gome, kagom sékérit, brab kagom médalów. 14 Yamula ongot gom dob Kadnane Jesu Kristo tabanga no begom rémigo bé fatute. Atin kagom odoron i de tete kétayay de lowoh gom loo bé tafaye adat gom.

14

Fantag bé amaéne

1 Amuk wén i dumo gom munur bé Kristowe, éndob énda séna méégét i kéunur ne, tayakuf gom. Atin kagom séédél de ké ati kaane karang. 2 I étéwe méégét i kéunur ne, gékaranga noy fakay amaé noy kéluhanay de amaén. Endob i étéwe énda séna méégét i kéunur ne, karangé noy fénéngalaf saén i fakaye amaé no. 3 I étéwe mama bé kéluhanay amaéne, békén fatut siyawé noy dumo nuwe ké mama saén fénéngalaf. Atin i étéwe mama saén fénéngalaf, békén fatut dowoyé noy dumo nuwe ké mama bé kéluhanane. Non ségilów ro ténayakuf i Tuluse bero. 4 Enda fatutén ké kukumé tom i dumo tome. Non ségilów tom do sugu-suguéy Tuluse. Mélaw Tulus saén i fatute kémukum betom bé ati fiyowe brab tetee. Atin i dumo gome munur bé Jesuse rigoné noy fiyowe non i Kadnaney témabanga ne de.

5 Loo so bé de gai. Wén i do étéw kémarang bé wén kun i toow na fo mékétéfu gai. Endob wén soy do ségiyo étéw kémarang bé i kéluhanay de gai fantay-fantay ro dob adafay Tuluse. Fatut fégitungéy séngae ségétéw i kétayay Tuluse. Tidéw béno fatut rigoné noy ati karangé nuwe kétayay Tuluse. 6 Amuk wén i étéw karangé no wén i gai toow na fo mékétéfu, rigoné no inok basana noy Kadnane. Amuk wén i étéw mama bé kéluhanay amaéne, rigoné no inok basana noy Kadnane. Gétiga tom i ni non fésalamata no dob Tuluse sabaf bé amaé no. Atin amuk wén i étéw énda mamaén bé kéluhanay de amaén, rigoné no inok basana noy Kadnane brab fésalamata no so dob Tuluse. 7 Non i betome do munur bé Jesuse, i funa tome méuyag brab méléhu

békén inok rigoné tom saén i kétaya tome.
8 Yamula amuk méuyag tom séna, rigoné
tom i funay Kadnane médayéw. Brab amuk
méléhu tom, méléhu tom inok médayéw i
Kadnane de. Mélaw amuk méuyag tom
taloo no méléhu tom, kay Kadnane be-
tom. 9 I funa Kristowe féndayaén i kéfélé-
hue de atin méntébule, inok Been i Kadnane
féguléwo noy de méuyag brab de ménléhu.
10 Mélaw kagomén dowoyén i de dumo gom
munur bé Jesuse. Brab kagomén siyawén i
de dumo gom munur. Non kéluhana tom so
moso témindég dob adafay Tuluse bé gaiy
kékukum ne. Mélaw Tulus saén i kémukume.
11 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse
mano, “Loo bé kétoow i kéuyag guwe, i
kétoow i kéluhanay étéwe lémingkuwéd dob
adafa kuwe. Atin i kéluhanay étéwe fayagé
ro Begén i Tuluse.” Been i bénréh i Kad-
nane. 12 Mélaw fétindégéy Tulusey séngae
étéw dob adafa nuwe inok béréhé roy
kéluhanay de rénigo ro.

13 Mélaw kagomén kukumén i de dumo
gom. Yamula fatut mingat tom inok i de
dumo tom énda gésala ro sabaf bé de rénigo
tom. 14 Sabaf sétiman i fédéw guwe bé
Kadnane Jesus, toow fo gétiga ku ténungkas i
Tuluse betom mama bé kéluhanay amaéne.
Endob amuk wén i étéw karangé no liyén
dob adafay Tulusey sébaane amaén, békén
de fatut mama. 15 Endob amuk gito no
begom mama, atin waléy tete i fédéw ne
de, énda mégédaw gom de. Mélaw kagom
amaén i amaéne funay dumo gome gésala.
Non i Jesuse ménléhu inok mékédan i de
salaén. 16 Atin amuk wén i fiyo rénigo
gom éndob kénarang i de étéw sala, kagom
rigonén de mon, inok énda gébéréh ro tete
fantag bé begome. 17 Non dob kéfégulew
i Tuluse bé de étéwén, énda mélaga i de
amaén taloo no do inémén. Endob i toowe
fo mélaga i kétintuwe brab kéfiyoy fédéwe,
brab kéorore sabaf bé kéfémandu i Rémogor
i Tuluse. 18 Amuk modor tom bé Kristowe
loo bé ni, mésuwat i Tuluse betom. Atin
mésuwat soy de ségiyo étéw betom.

19 Mélaw fatut démoyun télamané tom
rigonén i funa tome fiyoy de fédéw tom
brab funa tome waléy méégét i kéunur
tome. 20 Kagom binasanén i rigonéy Tuluse
sabaf bé amaéne saén. Ténungkas i Tuluse
betom mama bé kéluhanay amaéne. Endob
kagom mama bé éntingayéne funay dumo
gome gésala. 21 Ay niy fatute. Kagom
mama karne, taloo no miném arak taloo
no rémigo éntingayén funay dumo gome
gésala. 22 Odoro kom i de kékarang gom
fantag bé de amaén. Endob kagom séédél
bé de dumo gom fantag bé de ni non Tulus
i méguléwe begom. Méoror i étéwe fiyoy
fédéw ne non rigoné noy gékaranga nuwe
fiyo. 23 Endob i étéwe amaé noy gékaranga
nuwe tete, kukuméy Tuluse non gétiga no
gésala ké rigoné no. Non amuk rigoné tom
i gékaranga tome tete, gésala tom de.

15

1 Atin i betome méégétén i kéunur tome,
fatut tingkélo tom i de énda séna méégét
munur, brab fatut tabanga tom bero. Enda
fatut rigoné tom i de katom kétayan saén.
2 Yamula fatut rigoné tom soy mékésuwate
dob de dumo tom inok waléy méégét i
kéunur ruwe. 3 Non fiyon i Jesu Kristowe
énda rénigo noy kaane kétayan. Non wén
i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I de
tete bénréh ro dob Tuluse, bénréh ro so dob
Begéne.” Sénulatén i ni inok giton rénigo
Jesusey kétayay Tuluse fiyon fo ké fénrasay
ro. 4 Non i kéluhanay Ménsulate Kébéréh
i Tuluse, ménsulat inok métoro tom, brab
inok wén i inam tom sabaf bé kéwaléy tome
témingkél brab sabaf bé kéfiyoy de fédéw
tom ké masa tom bé Ménsulate ni Kébéréh
i Tuluse. 5 I Tuluse fétingkélé no betom
brab féfiyoné noy de fédéw tom. Mélaw
fésétimané no damén i de fédéw tom mir-
ing bé Jesu Kristowe, 6 inok séréngan tom
démayéw bé Tuluse Abay Kadna tom Jesu
Kristo.

7 Mélaw sétayakuf gom maak do sétuwaréy
ségilew bé kétayakuf Kristowe betom, inok
médayéw i Tuluse de. 8 Béréhé ku begom,
i Kristowe ménwaléy maak sugu-suguéy de
Judio inok fégito no tintu fo tumanéy Tu-
lusey fasad ne fénasadén dob katufuay de
Judio bé do gétah. 9 Atin rénigo noy ni
inok i de békén Judio dayéwé ro soy Tuluse
sabaf bé kégédaw ne. Non wén i Ménsulate
Kébéréh i Tuluse mano, “Toow fo dayéwé
ku Beem Tulus, brab dayéwéy de békén Ju-
dio so Beem. Dayéwé key Beem bé de kanta

gey.” 10 Atin wén soy ni Ménsulat Kébéréh i
Tuluse mano, “I de begom do békén Judio,
oror gom séréngan bé de Judio do fénémili
étéw.” 11 Atin wén soy ni Ménsulat Kébéréh i
Tuluse mano, “I de begom do békén Judio,
dayéw gom i Kadnane. Atin i kéluhanay
étéwe fatut dayéwé roy Tuluse.” 12 Atin
sénulat Isaiase soy ni mano, “Gégumah i
ségétéwe étéw séfu Jessehe. Atin Beeney
waléye mégulew bé de békén Judio. Atin
sémarig ro dob Beene.”

13 Atin i Tuluse, sani miraye kéfiyonon
ongot-ongoté tom, féororé no damén be-
gom, brab féfiyoné no damén i de fédéw
gom sabaf bé kéunur gome de, inok minut
méégét i inam gome dob Tuluse sabaf bé
barakat i Rémogor ne.

14 Atin fantag bé begome do dumo gu,
gétiga ku fiyoy de adat gom brab médooy de
gétiga kom brab gétigan gom sétoro. 15 Gido
loo, ménbarawu témoro begom dob ni su-
lat inok énda gélifoto kom de. Ménbarawu
non niray i Tuluse begén i aturane, 16 inok
muretu dob begome do békén Judio. Non
sénugu Jesu Kristowe begén rémigo bé ni.
Gémalbéku maak fadi non ureté kuy Fiy-
owe Uret i Tuluse inok i begome do békén
Judio waléy gom maak ténulak dob Tu-
luse. Atin tayakuféy Tuluse begom non
féntintuy Rémogor i Tuluse begom. 17 Atin
non bé kétabang Jesu Kristowe begén, énda
mémalawu émbéréh fantag bé kéluhanay
rigoné kuwe bé galbék i Tuluse. 18 Endob
i gébérého kuwe saén i fantage bé fénrigo
Kristowe begén bé kéusar ne begén. Non
wén i de begom do békén Judio ménodor bé
sugu i Tuluse sabaf bé kétoro guwe brab
rénigo guwe. 19 Non i barakat i Rémogor
i Tuluse fénrigo no begén i médoowe do
mékégaif. Mélaw amun ménagéwu tidéw
dob ingéde Jerusalem taman dob ingéde
Iliriko, tintu fo nuret guy Fiyowe Uret fan-
tag bé Jesu Kristowe. 20 Toow fo méuyotu
muret bé Fiyowe Uret dob de ingéd énda
séna énggégélingo i de étéw fantag bé Kris-
towe. Non mikau muret saén dob de étéw
énggégélingo ron fantag bé Jesuse tidéw dob
de ségiyo étéw. 21 Non wén i Ménsulate
Kébéréh i Tuluse mano, “I de étéw énda séna
énggélingoo roy fantage bé Beene, gétiga ro
moso. Atin i de étéw énda séna ménureton
ro, gésobuto ro moso.”

22 Been i niy funa kuwe médoonén
gule ménangga mangéy dob begome.
Non ménggéroru magéw mangéy dob de
séségiyo-giyo ingéd. 23 Endob béleewe ni,
énggilidén i rigoné kuwe dob de ni gonon.
Atin ménrugayén i kéuyot guwe mangéy dob
begome. 24 Mélaw méuyotu mangéy dob
begome. Non magéwu mangéy Espaniya,
atin fiyo ké mawétu dob begome singkow
bé kéagéw guwe mangéy diyo. Atin amuk
gilidén i fiyowe kétukaw gu begom, fiyo
ké tabanga kom damén begén bé kéagéw
guwe mangéy Espaniya. 25 Endob béleewe
ni mangéyu Jerusalem inok uwité kuy
tabange kay de munur bé Jesuse bati
diyo. 26 Non wén i niray i de munur bé
Kristowe dob Masedonia brab Akaya kay
de méskinan do munur bé Kristowe diyo
dob Jerusalem. Niray ro non been i kétaya
ruwe. 27 Toow ro fo moror témabang non
maak wén i utong ro bé de munur dob
Jerusalem. Non i de Judio ténukido ro
bero bé kéunur ruwe bé kéangéy guwe
dob de békén Judio. Mélaw i de békén
Judio, fatut témabang ro miray kurta dob
de méskinan do Judio dob Jerusalem.
28 Atin amuk fégilidé kuy ni galbék atin
géiraya kun beroy kéluhanay ni kurta, tausu
nén mangéy Espaniya brab mawétu dob
begome. 29 Atin gétiga ku amuk mangéyu
dob begome, féfiyoné Kristowe betom
sabaf bé kéagéw guwe.

30 Atin do dumo gu, non bé kéunur
tome bé Kadna tome Jesu Kristo brab
non bé késégédaw tome tidéw dob Rémogor
i Tuluse, ongoté ku begom dasal gom
témantu inok tabangay Tuluse begén.
Amuk rigoné kom i ni, géamung gom bé
galbék guwe. 31 Dasala kom begén inok i
de énda munur dob Judea énda fésug-sugé
ro begén. Brab dasal gom inok moror
i de munur dob ingéde Jerusalem sabaf
bé uwité kuwe bero. 32 Amuk mérigoy ni
brab amuk kétayay Tuluse, gétausu mangéy
dob begome, brab toowu fo moror. Mélaw
géséféfiyo tom do fédéw bé kétukaw guwe
begom. 33 I Tuluse, sani funa tome fiyoy
fédéw tome, fémanduo no damén begom

kéluhanan. Amen.

16

I késégifa Pablowe

1 Wén i ségétéwe libun féndawét Febe
mangéy dob begome. Beeney dumo tome
so munur bé Jesuse brab fiyoy adat ne.
Atin béleewe témabang gémalbek dob de
munur dob ingéde Senkrea. 2 Tayakuf gom
damén sabaf bé Kadnane loo bé fatute
rigoné tom do munur bé Jesuse. Atin
tabang gom bé atiy kailanga nuwe, non
médooy ténabang ne, atin ténabangén so
begén.
3 Atin féfégérarém gom begén i Prisi-
lahe brab Akilahe. Non beroy de dumo
gu géménalbék bé galbék Jesu Kristowe.
4 Niray roy férénawa ruwe bé kétabanga
ruwe begén, gédét ro féléhuén. Mélaw
fésalamata ku bero loo soy de étéw békén
Judio do munur bé Kristowe. 5 Atin
féfégérarém gom so begén i de munur
sélimud dob lawi ro Prisilahe brab Aki-
lahe. Brab féfégérarém gom so begén i
Epenetowe, sani kégédawa kuwe dumo gu.
Beeney sunguwe étéw ménunur bé Kris-
towe dob Asia. 6 Atin féfégérarém gom so
begén i Mariahe, sani mégérore gémalbékon
begom. 7 Atin féfégérarém gom so begén i
Andronikowe brab Juniase, sani de dumo
gu Judio. Bé gétahe, beroy de dumo gu do
férisu. I de apostol toow fo basana ro bero,
brab ménunur ro bé Jesuse bé énda séna
mununu de.
8 Atin féfégérarém gom so begén i Am-
pliatowe, sani kégédawa kuwe dumo tom
munur bé Kadnane. 9 Atin féfégérarém
gom so begén i Urbanowe, sani dumo
tome gémalbék bé galbék Jesu Kristowe.
Brab féfégérarém gom so begén i Estakiwe,
sani kégédawa kuwe dumo gu. 10 Atin
féfégérarém gom so begén i Apolose, sani
ménfégitowe bé kéimu ne bé Kristowe. Atin
féfégérarém gom so begén i de étéw dob
kuréngo Aristobuluse. 11 Atin féfégérarém
gom so begén i Herodione, sani dumo guwe
Judio. Atin féfégérarém gom so begén i
de étéw dob kuréngo Narsisuse munur bé
Kadnane.
12 Atin féfégérarém gom so begén i Trifae-
nawe brab Trifosowe, sani de gémalbék bé
galbék i Kadnane. Atin féfégérarém gom so
begén i Peruse, sani kégédawa kuwe dumo
gu, sani mégérore gémalbék bé galbék i Kad-
nane. 13 Atin féfégérarém gom so begén i
Rufuse, sani ménbantuge gémalbék kay Kad-
nane. Atin féfégérarém gom so begén i
idéng ne, sani maake idéng gu so sabaf bé
kégédaw ne begén. 14 Atin féfégérarém gom
so begén i Asinkrituse, Flegon, Hermes, Pa-
trobas, Hermas, brab de dumo ro munur.
15 Atin féfégérarém gom so begén i Filolo-
guse, Julia, brab Nereuse, brab libu nuwe
brab Olimpase brab kéluhanay de dumo ro
munur.
16 Atin fégito gom i kégédaw gome amuk
sémégifa gom. I kéluhanay de munur
fésamfayé roy késégifa ruwe begom.
17 Atin do dumo gu, ongoté ku dob
begome bé ingat gom bé de émféséédél
brab témoro bé ségiyowe kétoro bé féngganad
gome. Férayu gom de inok énda kédané roy
kéunur gome. 18 Non i de ni do étéw, énda
rigoné roy kétayay Kadnane Jesu Kristo.
Yamula rigoné roy karowe kétayan. Atin
tugio roy de énda séna féngganadén bé de
furung kébéréh ureté ro. 19 I kéluhana keye,
énggélingoo key i fantage bé kéodoro kome
bé Fiyowe Uret funa ku moror. Méuyotu
fo ké gétiga kom i kéluhanay fiyowe. Endob
énda damén gétiga kom i tetee. 20 Atin
i Tuluse, sani émféfiyowe bé fédéw tome,
tabanga no begom inok tabana kom sékoy
Satanase.
Atin mégédaw fo damén i Kadnane Jesus
begom.
21 I Timoteowe, sani dumo guwe
gémalbék, ségifaé no begom. Atin i Lusiowe
brab Jasone brab Sosipatare do dumo gu
Judio, ségifaé ro so begom.
22 Atin i begéne, Tersio sani fénsulat
Pablowe bé ni, ségifaé ku so begom sabaf bé
Kadnane.
23 Atin i Gayowe, sani gefee bé lawie
batio key brab sélimudo keye do munur,
ségifaé no so begom. Atin i Erastowe, sani
mitonge bé kurtae dob ni ingéd, brab Kar-
tuse dumo tom, ségifaé ro so begom.
24 Atin mégédaw fo damén i Kadna tome
Jesu Kristo begom kéluhanan. Amen.
25 Dayéwé tom i Tuluse. Géféégéto noy
de kéunur tom bé Jesuse. Gérigono noy ni

sabaf bé Fiyowe Uret fantag bé Jesu Kristowe ureté ku. Been i niy Fiyowe Uret énda gésobutoy de étéw de non ménbunéy ménrugayén. 26 Endob béleewe, i Fiyowe Uret fantag bé Jesuse giton dob de sénulat i de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne. Atin non sénugu i magufusae Tulus, fégétiga key bé de étéw dob kéluhanay de ingéd, inok i kéluhanay de étéw damén méginugut ro de.
27 Atin médayéw damén i sébaane Tulus. Enda i ségiyo saliyu bé Beene. Gétiga noy kéluhanane. Médayéw damén sabaf bé Jesu Kristowe taman sa taman. Amen.
Pablo

I Sunguwe Sulat Pablowe dob de Munur bé Kristowe dob Korinto

Been i niy sébaane bé de sénulat Pablo, sani ménbantuge muret fantag bé Jesu Kristowe. Tafayén séménugud i Pablowe dob ingéde Korinto. Atin i de dumo bé de étéw diyo ménwaléy ro munur bé Jesu Kristowe sabaf bé kéuret Pablowe.

Endob amun méntékédan i Pablowe diyo, wén i de dumo bé de munur diyo rénigo roy tetee. Atin i de dumo de, wén i de ménénginsa fantag bé ati fatute rigoné ro sabaf bé kéunur ruwe. Médooy de fénginsaé ro non mantu ro séna munur bé Kristowe.

Mélaw séménulat i Pablowe inok sumbulo no bero bé de fénginsaé ro. Nugar Pablowe soy de dumo bero do ménsala.

1 Begéney Pablowe, fénémili i Tuluse ménwaléy apostol Jesu Kristowe sabaf bé kétayay Tuluse. I Sostenese dumo tom munur bé Jesuse brab begéne, sulata key begom 2 do munur bé Tuluse bati dob Korinto. Fénémili i Tuluse begom inok waléy mélinis dob adafa nuwe sabaf bé Jesu Kristowe. Ménwaléy gom do étéw i Tuluse beroy kéluhanay de étéw dob kéluhanay de ingéd munur bé Jesu Kristowe, sani Kadna ruwe brab Kadna tome so.

3 I Abay tome Tuluse brab Kadna tome Jesu Kristo toow fo mégédaw damén begom brab iray ro damén i métanéke do fédéw.

I kéfiyonone sabaf bé Kristowe

4 Toow fo démoyunu fésalamat bé Tuluse non bé kégédaw ne begom fénagéw dob Jesu Kristowe. 5 Non toow fo fénfiyoy Tuluse begom bé kéwaléy gome do dumo Jesu Kristowe. Mélaw tintu fo énggésobuto kom i toowe kétoro brab gétigan gom so témoro de. 6 Ménwaléy toow fo méégét i kéunur gome bé ténoro geye begom fantag bé Kristowe. 7 Mélaw i Tuluse nirayén begom i kéluhanay kéfurunge kailanga kom tidéw dob Rémogor ne, bé lala gome ongotongot bé késéfule i Kadna tome Jesu Kristo. 8 Beeney émféégéte bé kéunur gome taman dob tamfaday duniyae, inok énda i sala gom dob gaiy késéfule ne. 9 Toow fo gésarig tom bé Tuluse, sani ménémilie betom inok waléy tom do dumoy Nga ne Jesu Kristo, sani Kadna tome.

Ménsébaad ro

10 Do dumo gu, sabaf bé kéfégulew i Kadna tome Jesus betom ongoté ku begom kagom sébaad-baad. Yamula séfagayun gom inok waléy ségilew i de fédéw gom brab de kéfégitung gom. 11 Non do dumo gu, bénréh i de étéw do dumo Kloewe démoyun gom kun séédél. 12 Wén kun i do dumo begom émbéréh maro, “Kuyug Pablo gey i begeye.” Atin i de dumo de kun émbéréh maro, “Kuyug Apolos gey i begeye.” Brab i de dumo begom émbéréh ro maro, “Kuyug Pedro gey i begeye.” Atin i de dumo do émbéréh maro, “Kuyug Kristo gey i begeye.” 13 Toow fo tete i nan. Maak sénufak-ufak gom i Kristowe. Békén begén i ménléhue dob kruse inok méfukas gom bé de sala gom. Brab énda ménbautis gom inok waléy gom do kagén kuyug.

14 Fésalamatu dob Tuluse non békén begén i ménautise begom saliyu bé Krispowe brab Gayowe. 15 Mélaw énda i gébéréh de ké ménbautis gom dob dawét guwe. 16 (Bénautis guy Estabanase brab kéluhana ro ségélawi. Endob éndaén i ségiyo énggétédémo ku bénautis gu.) 17 I funa Kristowe begén séménugu békén ké mautisu. Yamula sénuguén begén muret bé Fiyowe Uret. Atin énda fénfurungén begén muret loo bé de étéw dob duniyae ni, inok i de étéw mégélingo, énda munur ro saén sabaf bé kéfurung guwe émbéréh. Yamula munur ro sabaf bé barakat i Tuluse. Mélaw énda émbunéy i barakat Kristowe mémukas bé de étéw sabaf bé kéléhu ne dob kruse.

I kégétigay Tuluse

18 I de étéw mékukum ro, marok énda i laga i kéurete fantag bé kéléhu Jesuse dob kruse. Endob i betome do ménfukasén dob de sala tom, gétiga tom toow i Fiyowe Uret brab fégito noy barakat i Tuluse. 19 Wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse fantag bé ni mano, “Binasané kuy kégétigay de ménggánad. Atin fégito gu énda i laga i kéfégitung i de étéw marok do métilédtéd ro.” 20 Mélaw gétiga tom énda

i laga i kégétigay de énggéféganad taloo no de métilédtéd taloo no de furung émbéréh dob ni duniya. Non fénggitoy Tuluse énda i lanték i kégétigay kéilawane.

21 Toow fo gétigan i Tuluse. Bénantakén bé énda gésobutoy de étéw de sabaf bé de kégétiga ro saén. Yamula ménsuwat i Tuluse mémukas saén bé de étéw munur bé Fiyowe Uret ureté key, fiyon fo ké béréh i de étéw énda i laga i Fiyowe Uret. 22 I de Judio méuyot ro gégito do mékégaif inok géunur ro de. Atin i de étéw tidéw Akaya méuyot ro mégélingo bé de gétigan muret inok géunur ro de. 23 Endob ureté tom i fantage bé Kristowe ménléhu dob kruse. Endob i de Judio mika ro de. Atin i de étéw békén Judio fégitungé ro énda i lagaén. 24 Endob i de étéw do fénémili i Tuluse munur ro, do Judio brab do békén Judio, gétiga roy barakat i Tuluse brab kégétiga nuwe fénggito no dob kéléhu Jesu Kristowe. 25 Non i kégétigay Tuluse toow na fo gérotor bé kégétigay de étéw, fiyon fo ké fégitungé ro énda i lagaén. Atin i barakat i Tuluse toow na fo émbagér tidéw bé kébagér i de étéw, fiyon fo ké wén i do étéw fégitungé ro énda i bagér i Tuluse.

26 Do dumo gu, fégétédém gom i ni. Amun fénwaléy i Tuluse begom do munur, énda sénay médoo begom do gétigan, brab énda sénay médoo begom do odoron, taloo no do gérotor étéw. 27 Endob i Tuluse fénémilién i de étéw léngléngén ro dob adafay kéilawane inok kémalanan i de étéw marok toow ro fo gétigan. Atin fénémilién i de étéw do gérifantad dob adafay kéilawane inok kémalanan i de étéw do téfégérotor. 28 I Tuluse fénémilién i de étéw diyangkaén brab ikaan brab énda i laga ro kun dob duniyae ni inok fégito no énda i laga i de éntingayén karangéy de étéw toow fo mélaga. 29 Mélaw énda i étéw géfélangka-langka dob Tuluse. 30 Gido loo, fénwaléyéy Tuluse betom dumo Jesuse. Atin i kéluhanay de kégétiga tom tidéw dob Tuluse fén-angéyén bé Kristowe. Atin sabaf so bé Kristowe, ménwaléy tom do métintu brab malinis dob adafay Tuluse brab méfukas tom bé de sala tom. 31 Mélaw toow i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Amuk wén i méuyot fébantug-bantug, fatut fébantug-bantug saén bé atiy rénigoy Kadnane.”

2

I Fiyowe Uret

1 Atin do dumo gu, amun énggégumahu dob begome, nuret guy Fiyowe Uret i Tuluse. Endob énda ménfurungu émbéréh taloo no muret loo bé ségétéwe wén i kégétiga no. 2 Non ménuyotu saén muret dob begome fantag bé Jesu Kristowe brab fantag bé kéléhu ne dob kruse. 3 Mélaw amun énggumahu dob begome, toowu fo ménggilak brab léménukub, non gétiga ku énda furungu muret. 4 Atin amun nureto ku begom, énda ménusaru bé furunge kébéréh taloo no kégétigan. Yamula i Rémogor i Tuluse diyo dob begéney ménféunure begom bé barakat ne, 5 inok i kéunur gome békén sabaf bé kégétigay étéwe. Yamula munur gom saén sabaf bé barakat i Tuluse.

I kégétigay Tuluse

6 Endob i toowe, toroé kuy tintuwe ménalém kégétigan dob de étéw méégét i kéunur ruwe. Endob i ni kégétigan békén tidéw dob kéilawane taloo no tidéw dob de méguléw dob duniyae bé ni do gai. Non mékédan i kéféguléw ruwe. 7 Yamula toroé kuy ménaléme kégétigay Tuluse, sani ménbunéye non énda fénggitoy Tuluse de bé do gétah. Non amun énda séna lénimbag i Tulusey duniyae ni, énggétiga non i atiy rigoné nuwe bé fukasé no betom inok méuyag tom taman sa taman dob lawayo. 8 Enda i ségétéw méguléw dob duniyae ni énggésobuto noy ni ménalém kégétigan. Non amuk énggésobuto ro, énda damén fénléhu roy barakatane Kadnan dob kruse. 9 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Enda i ségétéw énggégito taloo no énggégélingo taloo no énggéfégitung bé de fiyo do languntaman ténafay i Tuluse kay de étéw méimu de.” 10 Atin i de ménbunéy bé do gétah, fénggésobut i Rémogor i Tuluse dob betome. Non gétigay Rémogor i Tulusey kéluhanane, fiyon i de ménalém kéfégitung i Tuluse. 11 Enda i gétigan bé atiy dob kéfégitung i ségétéwe étéw saliyu bé beene so. Ségilém so bé Tuluse. I Rémogor i Tuluse

saén i gétigane bé atiy dob kéfégitung i Tuluse. 12 Atin énggédot tom i Rémogor i Tuluse bati dob de fédéw tom. Békén rémogor tidéw dob duniyae ni, éndob Rémogor i Tuluse. Fégétiga no betom i kéluhanay niray i Tuluse betom.

13 Mélaw toroé tom i ténoro i Rémogor i Tuluse betom, békén tidéw saén dob kégétigay étéwe. Toroé tom i toowe tidéw dob Rémogor i Tuluse dob de étéw bati i Rémogor i Tuluse diyo dob de fédéw ro. 14 Endob i étéwe énda diyo i Rémogor i Tuluse dob fédéw ne, énda gétayakufo noy de éntingayén tidéw dob Rémogor i Tuluse non énda gésobuto no de. Atin karangé noy énda i lagaén non i Rémogor i Tuluse saén i émfégésobute de. 15 I étéwe batioy Rémogor i Tulusey fédéw ne, gésobuto noy kéluhanane. Endob i étéwe énda diyo i Rémogor i Tuluse dob beene, énda gésobuto noy kéfégitung i de étéw diyo i Rémogor i Tuluse dob berowe. 16 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Enda i gétigan bé atiy dob itungay Tuluse brab, énda i gétoro bé Tuluse.” Endob i betome do munur, fénggito Kristowe betom i kéfégitung ne.

3

Do sugu-suguéy Tuluse

1 Do dumo gu, amun diyou séna dob begome, énda énggébérého ku begom i ségiléwe bé kébéréh guwe dob de étéw fénémanduoy Rémogor i Tuluse. Non kailanga kuy émbéréhe dob begome maak do nga munur bé Kristowe. Non odoro kom sénay de tete kétaya kom. 2 Mélaw énda gétoroo ku begom bé de ménalém kégétigan, non ségilém gom bé ngae énda géamaa noy métégase amaén, éndob ratah saén. Fiyon béleewe ni, énda gésobuto kom i ménaléme kétoro gu. 3 Non odoro kom sénay de tete kétaya kom. Wén sénay do médalém brab do séédél begom. Mélaw giton dob begomey kéodoro kome bé de tete kétaya kom, ségilém bé de énda munur bé Jesuse. 4 Non amuk wén i émbéréh begom maro, “Begey i kuyug Pablowe”, brab émbéréh i de ségiyo maro, “I begeye do kuyug Apolos gey”, fégito gom i késégilém gome bé de énda séna munur.

5 Fégitung gom i fantage bé de ni. I begéne, sani Pablowe, ati begéne? Atin ati Apolose? Ségilém gey falan do sugu-suguéy Kadnane saén. Fénuret i Tuluse begey inok munur gom. Rigoné key saén i galbéke sénugu i Tuluse sénga ségétéw begey rigoné key. 6 Maak do gémalbék gey dob fantade. I begéne ségiléwu bé mohoke. Atin i Apolose ségilém bé mitisone de wayég. Endob Tulusey émfééruke bé de nohok. 7 Mélaw békén i mohoke taloo no mitisone de wayég i fatute de médayéw. Endob Tulus saén i fatute de médayéw non Been i émfééruke de. 8 I mohoke brab mitisone de wayég, énda i isu bero toow na fo gérotor. Atin irayay Tuluse bero baras loo bé kédakél i de galbék rénigo ro. 9 Non i begeye Apolosey de sugu-suguéy Tuluse brab sétabang gey gémalbék. Atin i begome maak do nohok i Tuluse.

Atin ségilém gom bé sébaane lawi rénigoy Tuluse. 10 Atin i Tuluse fénwaléyén begén ségétéw furung rémigo lawi. Mélaw begén i ménfédiyoe bé batéwe gonoy de liléy ménbunsud. Atin ségiyo man i émfétause bé kérigowe bé ni lawi. I atag i ni, wén i ségiyo témoro begom béleewe ni. Atin i émfétause bé galbéke fatut ingata noy rigoné nuwe. 11 Atin sébaan saén i batéw i lawi i Tuluse. Been i Jesu Kristowe fénwaléy i Tuluse maak batéw non Been saén i unuro tome. 12 Atin i de rémigo bé lawi i Tuluse, médooy de fégérigo ro de. Atin i de séségiyo-giyo fégérigo bé lawie ségilém bé de séségiyo-giyo kétoro. Amuk fiyoy kétoroe maak do bélowon brab do filak brab do balilaga do batéw. Enda métuwég i de ni do éntingayén. Endob amuk énda fiyoy kétoroe, ségilém bé de kayéw brab do kéroon. I de ni do éntingayén magad do métuwég. 13 Bé gaiwe moso séfule i Kadnane mangéy kémukum, giton i galbék i kéluhanay de étéw. Atin téngkadé noy de galbék ro bé aféye. Amuk fiyo, énda métuwégén. Endob amuk tete, métuwég. 14 Atin amuk énda métuwég i galbék i ségétéwe étéw, gédoté noy baras ne tidéw dob Tuluse. 15 Endob amuk météy métuwég i galbék i ségétéwe étéw, énda gédoté noy baras ne fiyon fo ké ménfukas inok énda mékukumén. Ségilém bé étéwe énggéférarey tidéw dob métuwége

lawi éndob énda i énggéuwito no.
16 Gétiga kom damén i begome maak lawi
i Tuluse non diyo i Rémogor ne bati dob
de fédéw gom. 17 Atin amuk wén i minasa
bé lawi i Tuluse, binasanéy Tuluse soy nan
étéw, non i lawi i Tuluse mékétéfu. Atin
begom i nan lawi.
18 Kagom tugion i lowoh gome. Non
amuk wén i ségétéw begom manok toow
fo gétigan dob adafay de dumo no dob
duniyae ni, fatut waléy énda i gétiga no dob
adafay de étéw, inok waléy toow fo gétigan
dob adafay Tuluse. 19 Non i kégétigane
dob duniyae ni énda i lagaén dob adafay
Tuluse. Non wén i Ménsulate Kébéréh i
Tuluse mano, “Usaréy Tulusey de akar i
de énggétigan do étéw fégélangkébén bero.”
20 Atin wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse
mano, “I Kadnane gétiga noy kéfégitung i
de gétigan do étéw énda i lagaén.” 21 Mélaw
kagom fégéfélangka-langka i kéfuray gome bé
de étéw. Non i begeye do sugu-sugué kom,
békén gey funa kom félangka-langka. 22 Atin
i begéne brab Apolose brab Pedrowe, ni-
ray i Tuluse begey dob begome inok ta-
banga key begom. Fiyon i duniyae ni,
brab de éntingayén gégumah moso, brab de
éntingayén béleewe ni, brab fiyon i de umul
brab kélehu, niray i Tuluse inok féfiyoné no
begom. 23 Atin i begome ka Kristowe, brab
i Kristowe kay Tuluse.

4

Do apostol

1 Atin fantag bé begeye do témoro, fatut
karangé kom begey do sugu-sugué Kris-
towe. Non sénarig i Tuluse dob begeyey
de ménalém kébéréhén. 2 Atin i sarigone
fatut odoro noy de sugu i amu ne. 3 Endob
énda émbukuu fantag bé ati kéfégitung gome
begén taloo no i kéfégitung i de ségiyo étéw
begén. Fiyon i begéne, énda kukumé kuy
kagéne lowoh. 4 Enda tete i fédéw guwe
fantag bé de rénigo gu. Gido loo, énda séna
gito no ké fiyo taloo no ké tete i de rénigo gu,
non Kadnaney kémukume begén. 5 Mélaw
kagom sékukum béleewe ni. Yamula ongot-
ongot gom i késéfule i Kadnane. Non fégito
no bé béno i kéluhanay rénigoy de étéw do
énda séna gito no béleewe ni. Atin fégito no
soy ati dob fédéw i kéluhanay étéwe. Bé béno
gai, i Tuluse dayéwé noy séngae ségétéw
look énda, sabaf sa bé de rénigo ro.
6 Do dumo gu, énggélabito kuy dawét
guwe brab Apolose. Endob i begeye do
ufama saén inok gétiga kom bé fatut odoro
kom saén i fénsulat i Tuluse. Mélaw kagom
karangén de ké toow na gérotor i ségétéwe
témoro bé dumo nuwe témoro. 7 Fégitungé
kom keey do toow gom na fo gérotor bé de
ségiyo. Endob dufang i nan kéfégitung. Non
i kéluhanay de éntingayén do kagom, Tulus
i méniraye de dob begome. Mélaw kagom
félangka-langka, non énda foy éntingayén do
kagom saliyu bé de gédoté kom tidéw dob
Tuluse.
8 Fégitungé kom keeyén bé éndaén
kailanga kom i tabange tidéw dob Tu-
luse. Fégitungé kom keeyén bé énggédot
gom i kéluhanay de kéfiyonon tidéw dob
Tuluse. Fégitungé kom keeyén bé béleewe ni
méguléw gom séréngan bé Kristowe fiyon fo
ké i begeye do apostol énda séna méguléw
gey. Endob i toowe, énda séna méguléw
gom. Endob méuyotu damén ké béleewe
ni méguléw gom inok méguléw gey so béni
séréngan begom. 9 Non dob karang guwe
de, rénigoy Tuluse begey do apostol do
toow fo gérifantad. Ségiléw gey bé de férisu
gédétén féléhuén dob téngaangay kéluhanay
de étéw brab de télaki. 10 I kékarang i
de ségiyo étéw begey, do dufang non
munur gey bé Kristowe. Endob i begome,
makom ké do toow gomén gétigan sabaf
bé Kristowe. Atin i begeye toow gey fo
kun mélubay. Endob i begome, makom ké
émbagér gomén. Atin énda fégadatay de étéw
begey fiyon fo ké fégadata ro begom. 11 Atin
taman so béleewe ni i begeye mélayaf gey
brab térumén gey, brab kulang i de kégal
gey. Brab férasayén gey lubagén brab énda
i lawi gey. 12 Mégéror gey gémalbék inok
gédoté key i de kailanga key. Atin amuk
ingonéy de étéw begey, dasala key bero
inok féfiyonéy Tuluse bero. Amuk férasayén
gey, fédayaé key saén. 13 Amuk wén i
émbéréh tete fantag bé begeye, sumbulo
key bé fiyowe kébéréh saén. Maak do
ruhuk gey saén. Taman béleewe ni siyawéy
de étéw begey dob duniyae.

14 Do dumo gu, békén sénulat guy ni ké
fémalané ku begom. Yamula inok toroé
ku begom maak do gulaané ku nga gu.
15 Non fiyon fo ké médooy témoroe begom
fantag bé Kristowe, ségétéw saén i maake
abay gom, sani begéne. Non ménwaléy
gom munur bé Kristowe amun nuret guy
Fiyowe Uret dob begome. 16 Mélaw ongoté
ku begom iring gom begén. 17 Been i funa
kuwe sémugu bé Timoteowe mangéy dob
begome. Been i toowe fo kégédawa ku maak
nga gu sabaf bé Kadnane, brab modor bé
de sugué ku de. Amuk gégumah dob be-
gome, féfégétédémén begom i de kétoro gu
fantag bé de adat tom sabaf bé Kristowe,
ségiléw bé ténoro guwe dob de munur dob
kéluhanay de ingéd.
18 Wén i do dumo begom do ménwaléy
félangka-langka non marok éndaén séfuleu
mangéy diyaan. 19 Endob séfuleu so
mangéy diyaan amuk kétayay Tuluse. Atin
bé béno, susiné kuy kédooy énggérigonoy de
félangka-langka, békén i de kébéréh ro saén.
20 Non i kéfégulélw i Tuluse betom békén dob
kébéréhe saén, éndob dob barakat ne. 21 Ati
isuwe kétaya kom? Amuk énda témérén
gom bé de tete rigoné kom, séfuleu moso
férasayé ku begom. Endob amuk tagaké
kom i de tete adat gom, séfuleu mégédaw
begom.

5

Wén i ségétéw bero ménsala

1 Wén i énggélingoo kuwe bé wén kun
i ségétéwe begom réménigo toow fo tete.
Lénamfaén kun i bawag i boh ne. Fiyon
i de énda méngintulus, énda gérigono roy
loowe bé ni. 2 Gido loo, toow gom fo
wayo félangka-langka. Endob fatut gom
damén mémala brab émbuku. Atin fatut
énda tungkasé kom méngintulus sélimud be-
gom i ni étéw réménigo bé ni. 3 I begéne,
fiyon fo ké mérayuu dob begome maak
diyou so dob begome non doyuné ku so
begom fégitungén. Atin sabaf bé atura
kuwe, kénukum gun i ni étéw ménsala, loo
bé rigoné kuwe damén ké diyou dob be-
gome. 4 Amuk sélimud gom, maak diyou
so non diyo soy fédéw guwe. Mélaw dob
atura kuwe tidéw dob Kadnane Jesu Kristo,
5 sugué ku begom miray bé ni étéw dob
Satanase inok binasané noy lowoh ne.
Tidéw béno, gésénule damén, atin mélaw
énda mékukum i rémogor ne bé gaiy kékukum
i Kadnane Jesus.
6 Kagom damén félangka-langka. Gétiga
kom i kébéréhe mano, “Géféérukoy klohe
saén fégéfééruk i kéluhanay fane.” 7 Atin i
étéwe ni ménsala, ségiléw bé fégéfééruke bé
fane. Fatut kédané kom tidéw dob begome
inok énda waléy gom tete kéluhanan. Ya-
mula waléy gom damén tintu fiyo. Atin
gétiga ku méntintu gomén béni sabaf bé
kéunur gome bé Kristowe. Non i Kristowe
ségiléw bé natiwe bili-bili fénléhu ténulak
bé gaiy kandulie féndawét “Témara”. Non
fénléhuén i Jesuse ténulak gémantinon be-
tom inok méfukas tom bé de sala tom.
8 Mélaw rigoné tom i mantuwe kanduli sani
kéamae émfégétédém bé kétulake bé Jesuse.
Atin fatut amaé tom saén i fane énda i
fénggéfééruk de. I atag i ni, fatut kéda kom
i de tafay tete adat gom atin fatut toow fo
fiyoy de adat gom brab béréh gom saén i
toowe.
9 Amun sénulata ku begom bé gétahe,
bénréh gu begom bé kagomén séloyuk bé
de étéw mékérésik i de adat ro. 10 Endob i
kébéréh guwe ni, fantag bé de békén munur
bé Jesuse, sani de bigaén, de arumén,
brab de lémiful, brab de méngadaf bé de
kéninontow. Non amuk dini gom dob
duniyae ni, kailanga kom séloyuk bero
sénga tékélid. 11 Endob i bénréh guwe, been
i fantage bé de étéw émbéréh do munur
bé Jesuse éndob do toow fo bigaén, do
arumén, look méngadaf ro do kéninontow,
look émbéréh do tete tugi fantag bé de étéw,
do molon, do lémiful. Kagom séloyuk bé de
ni do étéw émbéréh do munur ro kun bé
Jesuse éndob taus ro mésala loo bé de ni.
Fiyon mama, kagom séréngan bero.
12-13 I de étéw énda munur ro bé Jesuse,
énda i atura tom kémukum bero, non Tulus
saén i kémukume bero. Endob i de dumo
gom ménbéréh munur ro bé Jesuse, fatut
kukum gom bero amuk ménsala ro loo bé
ni. Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse
mano, “Kéda kom i tetee étéw dob begome.”

6

Fantag bé késébanil-banile

1 Amuk wén i méuyot témbo begom bé
dumo gome munur bé Jesuse, kagom
téboén de dob adafay de gémamak kuku-
man do békén munur. Yamula, fatut téboé
kom dob adafay de dumo gom munur.
2 Enda keey gétiga kom de, do betom
munur i kémukume moso bé kéluhanay de
étéw dob duniyae ni. Atin amuk be-
tom i kémukume bé duniyae ni, gékukumo
tom i kéluhanay de kloh éntingayén béleewe
ni. 3 Enda keey gétiga kom de, betom i
kémukume moso bé de télaki dob lawayo.
Mélaw toow fo fakay tom sétiyawan béleewe
ni dob fantade. 4 Mélaw amuk wén i témbo
begom bé dumo gome munur, énda fatutén
téboén dob adafay de gémamak kukuman
non énda munur ro bé Jesu Kristowe.
5 Fémala-mala gom! Aw énda foy ségétéw
gétigan begom témiyawan bé de ménsébanil
dob begome munur bé Jesuse? 6 Endob
réménigo gom wayo énda fiyo non sétébo
gom dob adafay de étéw gémamak kuku-
man, énda munur ro bé Jesuse.

7 Atin sabaf bé de késétébo gom, giton
fo toow i kékulang i késarig gome bé Tu-
luse. Toow na fo fiyo ké fédaya gom ké
wén i déménufang begom taloo no ké wén
i léméniful begom. 8 Endob i toowe, be-
gom i de ménsala brab do léméniful bé de
dumo gom munur. 9 Gétiga kom damén
i de étéw énda métintu ro, énda féguléwoy
Tuluse bero. Fétuntay gom. I de bigaén,
brab de méngadaf bé de kéninontow, brab
do lémamfa, brab do bakla, énda géahur ro
dob kéfégulew i Tuluse. 10 Atin loo soy de
ménakaw, brab de arumén, brab do molon,
brab do émbéréh do tete tugi fantag bé de
étéw, brab do lémiful, énda so géahur ro dob
kéfégulew i Tuluse. 11 Bé do gétah, wén i do
dumo begom loo bé nan. Endob béleewe
ni ménlinis gomén tidéw dob de sala gom,
atin do ménwaléy gomén do étéw i Tuluse.
Fénwaléyén begom do métintu bé barakat
i Kadnane Jesu Kristo brab Rémogor i Tu-
luse.

I fiyowe adat

12 I betome do munur, fakay gérigono tom
i kéluhanay éntingayéne amuk énda teteén.
Gido loo, békén kéluhanay éntingayéne fiyo.
Fiyon fo ké fakay rigoné kuy kéluhanane,
éndob békén fo fatut waléyu maak rifév de
rigoné ku. 13 Ufama, i sure, kay amaéne.
Atin i amaéne kay sure. Toow i nan. Endob
wén moso i gai kédanéy Tulusey sure brab
amaéne.

Atin i lowohe békén fégésébiga. Yamula
rénigoy Kadnaney lowoh i de étéw inok
rigoné roy galbék i Kadnane. Atin sabaf
bé Kadnane, waléy mantuy de lowoh tom
moso. 14 Non Tulusey ménfétébulee bé
Kadnane Jesus, atin fétébuleé no so mélaw
betom bé barakat ne.

15 I de begom do munur, gétiga kom
damén i de lowoh gom maak réfa i lowoh
Kristowe so. Mélaw énda fatutén sumfata
tom bé sundale. Toow fo tete i ni. 16 Gétiga
kom damén i ni. I étéwe sumfaté noy lowoh
ne dob sundale, waléy ro sétiman lowoh.
Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse fan-
tag bé sébawage mano, “I de ruwo gétéw
waléy ro sétiman lowoh.” 17 Endob i étéwe
sumfaté noy fédéw ne dob Kadnane waléy
ro sétiman fédéw.

18 Mélaw kagom témayan bé ségiyowe
saliyu bé de bawag gom. I de dumo
do sala énda sébanilén bé lowohe loo bé
ni. Endob i étéwe bigaén, ménsala sébanil
bé lowoh ne. 19 Gétiga kom damén i
lowoh gome maak lawi i Tuluse non i
Rémogor i Tuluse nirayén begom, bati dob
de fédéw gom. Mélaw i lowoh gome békén
kagom. 20 Yamula Tulus i gefee bé de
lowoh gom non bénléyén begom, atin i Nga
ney fénggébayad ne de amun ménléhu dob
kruse mémukas betom. Mélaw usar gom i de
lowoh gom bé funay Tuluse médayéw.

7

Fantag bé késébawage

1 Atin fantag man bé de fénénginsa gom
begén dob de sulat gom, ay niy késumbulo
kuwe de. Fiyo ké énda mawag i lagéye.
2 Endob sabaf médooy de étéw do bigaén,
fiyo ké i séngae lagéy fatut mawag ségétéw
libun, brab i séngae libun fatut mawag
ségétéw lagéy. 3 Atin fantag man bé de
sébawag, fatut ro séfidong. I lagéye énda
fatutén émbéréh “Kago” dob bawag ne. Loo
soy libune énda fatutén émbéréh “Kago” dob
bawag ne. 4 Non i libune békén been i gefee

bé lowoh ne, non kay bawag ne. Atin i lagéye békén so been i gefee bé lowoh ne, non kay bawag ne. 5 Mélaw kagom élénén i bawag gome ké rigoné noy kailanga nuwe. Endob amuk i de sébawag énda séfidong ro bé firoye kélungonon inok démasal ro, fakay. Endob amuk gilid i no, fatut fétausé roy késéfidong ruwe inok énda kudiyunéy Satanase bero sabaf bé kétayay lowoh ruwe.

6 Enda sugué ku begom bé de ni bénréh gu. Yamula féginau gu saén begom bé fiyo ké énda sébawag gom. 7 Non méuyotu de damén ké iringé kom begén énda i bawag gu. Endob énda ségilew tom kéluhanan. Non irayay Tulusey séngae ségétew kaan kéfurungon loo bé étéwe énda mawagén. Atin i de ségiyo étéw, irayay Tuluse bero ségiyo kéfurungon.

8 Ay niy béréhé kuwe dob de énda séna bawagén brab dob de balew: Toow na fo fiyo ké énda mawag gom, ségilew bé begéne. 9 Endob amuk énda gétingkélo kom i kétayay de lowoh gom, toow na fo fiyo ké mawag gom. Non toow na fo fiyoy mawage bé kérégénan gom sabaf bé kétayay lowohe.

10 Atin fantag man bé begome wénén i do bawag gom, ay niy béréhé kuwe dob begome. Been i niy sugu i Kadnane, békén saén kagén. I libune békén fo fatut ké ségélak bé bawag ne. 11 Endob amuk wén i libun génlak i bawag ne, énda fo fakayén ké mawag man ségiyo. Endob fakay séfule dob bawag ne. Atin i lagéye békén fo fatut ké gélaké noy bawag ne.

12 Atin fantag man bé begome do sébawag, ay niy kagéne saén féginau dob begome. (Non énda sénugu i Kadnaney ni.) Amuk wén i lagéy dumo tom munur bé Jesuse éndob i bawag ne énda munurén, atin i bawag ne ni mika ségélak, énda fatutén ké gélaké no. 13 Atin amuk wén i libun dumo tom munur bé Jesuse, éndob i bawag ne énda munurén, atin i bawag ne mika ségélak, énda fatutén gélaké no. 14 Non i bawage énda séna munurén, waléy malinis dob adafay Tuluse sabaf bé bawag ne munur bé Jesuse. Amuk békén loo bé ni, i de nga ro énda malinis ro dob adafay Tuluse maak do nga i de békén méngintulus. Endob i toowe fo, malinis ro dob adafay Tuluse. 15 Endob i bawage énda munurén, amuk gélaké noy bawag ne, fédaya gom gélaké no. Fakay i ni, non kétayay Tuluse ké métanék i kébati tome. 16 Fatut fédayaé no ké gélakéy bawag ne, non fiyon fo ké énda ségélakén, énda so gétiga no de ké sabaf bé beene waléy géunur i bawag ne loo ké énda.

17 Atin fiyon fo ké atiy gohoy séngae ségétew betom bé gaiwe fén-unur i Tuluse betom fatut fétausé tomén. Non niray i Kadnaney nan gohon. Been i sugué kuwe dob de munur dob kéluhanay de ingéd. 18 Amuk i ségétéwe begom méntulién bé énda séna ménwaléyén de munur bé Jesuse, éndaén fatutén ké kédané noy kétuli ne béleewe. Atin amuk i ségétéwe begom énda séna méntulién amun ménwaléyén munur, éndaén fatutén fétuli béleewe. 19 Non ulanden ké méntuli gom loo ké énda. I toowe fo mélaga i kéodoro kome bé de sugu i Tuluse. 20 Mélaw fiyon fo ké atiy gohoy séngae ségétew betom bé gaiwe fén-unur i Tuluse betom, fatut fédayday tomén loo bé nan. 21 Amuk ségétew go rifén bé gaiwe ménwaléy gon munur, kago émbuku de. Endob amuk fakay tangéyén go, rigo mo. 22 Non amuk ségétew go rifén bé gaiwe ménunur go, féwaléyéy Kadnane beem békénén rifén dob adafa nuwe. Atin loo so bé ni, amuk békén go ségétew rifén bé gaiwe ménunur go, waléy go rifé Kristowe. 23 I Tuluse bénléyén betom amun nirayén i buntunge Ngaén fénléhu géménantinon betom. Mélaw békén tom fatut waléy rifév kéilawane saén. Yamula rifév Tuluse betom. 24 Do dumo gu, fiyon fo ké atiy goho tome bé gaiwe fén-unur i Tuluse betom, fatut fétausé tom, non Tulus i dumo tome.

25 Atin fantag man bé de étéw énda sénay bawag ro, énda i gébérého ku sugu tidéw dob Kadnane. Endob ay niy karang guwe de, brab ségétéwu gésarigo kom non bé kégédaw i Kadnane begén. 26 I karang guwe de, fiyo ké énda mawag gom non mérégén i de gai béleewe ni. 27 I étéwe énda i bawagén, békén fatut sélédé no. Atin i étéwe wén i bawagén, békén fatut gélaké no. 28 Endob amuk wén i étéw méuyot mawag, fakay. Békén sala i mawage. Endob géagéw gom mérégén. Been i niy funa

kuwe énggébéréh bé kagom fatut mawag béleewe ni, non mikau de ké kérégénan gom loo bé de kékérégénay de sébawag.
29 Non béréhé ku begom do dumo gu, éndaén mérugay i gai tome. Mélaw tidéw béleewe ni, i étéwé wén i bawagén, fatut mégéror rémigo bé galbék i Kadnane maak énda i bawagén. 30 Ségiléw so bé de tete fédéwén, brab de fiyo fédéwén, brab de wén do languntama ro brab do énda i languntama ro. Ulanden non fatut ro mégéror rémigo bé galbék i Kadnane. 31 Atin amuk musar tom bé de éntingayén dob duniyae ni, békén fatut toowé tom gulaanén. Non éndaén mérugay i duniyae ni.
32 Méuyotu de fo ké énda émbuku gom. I lagéye énda i bawagén toow na fo mégéror rémigo bé galbék i Kadnane non énda i mangga de. Mélaw i fégitungé nuwe saén i funay Kadnane mésuwat. 33 Endob i lagéye bawagan, fégitungé noy de éntingayén dob duniyae ni inok fésuwaté noy bawag ne. 34 Sabaf bé ni, mésébaad i kéfégitung ne. Ségiléw so bé libune énda i bawagén, fégitungé no saén i fantage bé Kadnane inok toow fo mégéror rémigo bé galbék i Kadnane. Endob i libune wén i bawagén, fégitungé noy de éntingayén dob duniyae ni non méuyot de ké fésuwaté noy bawag ne.
35 Békén bénréh guy ni ké énda fébawagé ku begom. Békén! Bénréh guy ni inok tabanga ku begom rémigo bé fatute brab inok mégéror gom rémigo bé galbék i Kadnane, atin énda i mangga begom bé ni.
36 Fantag man bé de ménséfasad sébawag moso, amuk méuyot ro de ké éndaén fétausé roy késébawag ruwe inok énda i angga ro rémigo bé galbék i Tuluse, fiyo. Endob amuk méuyot ro fo séfidong, fatut ro sébawag loo bé kétaya ruwe. Enda mésala ro amuk sébawag ro. 37 Endob i lagéye, amuk énda i mémégés de éndob toow fo kétaya no ké éndaén fétausé no bawagén i libune fénasada no bawagé no, fiyo so. 38 Mélaw, fiyo ké bawagé noy kénogone fénasada no. Endob toow na fo fiyo ké énda bawagé no de.
39 I libune wén i bawagén, énda fakayén ké mawag ségiyo taman méuyag sénay bawag ne. Endob amuk ménléhu i bawag ne, fakay man mawag bé kétaya nuwe, éndob fatut ségétéw so munur bé Kadnane Jesus. 40 Endob toow na fo méoror ké éndaén mawagén ségule. Beeniy kéfégitung guwe de. Atin gékaranga ku, fénggésobut i Rémogor i Tuluse begén i ni.

8

Fantag bé amaéne

1 Atin fantag man bé fénénginsa gome ké fakay tom mama bé amaéne ténulak dob adafay de kéninontow, ay niy késumbul guwe de. Gétiga tom kéluhanan énda i barakat i de kéninontow. Gétiga tom énda i lanték ro. Endob i de étéw marok do gétigan ro, waléy ro félangka-langka. Endob békén tom fatut félangka-langka, yamula fatut mégédaw tom inok féfiyoné tom i fédéw i de dumo tom.
2 I étéwe manok toow fo gétigan, énda séna gétiga noy ati fatute gétiga no. 3 Endob i étéwe toow fo féimué noy Tuluse, géloloy Tuluse non ménwaléy étéw i Tuluse.
4 Na, fantag man bé amaéne ténulak dob adafay kéninontowe, gétiga kom i kéninontowe énda méuyagén taloo no Tulus. Non sébaan saén i Tuluse, atin éndaén i ségiyo de. 5 Bénréh i de dumo do étéw wén kun i médoo do tulus brab kadnan dob lawayo brab dob fantade. Atin toow, wén i médoo féngadaféy de étéw. 6 Endob gétiga tom, sébaan saén i Tuluse, sani Abaye ménfélimbag bé kéluhanane. Been i odoro tome brab féngadafé tom sénga tékélid. Atin sébaan saén i Kadnane sani Jesu Kristowe léménimbag bé kéluhanay éntingayéne brab Beeney funa tome méuyag.
7 Endob békén kéluhanay étéwe gétiga roy ni. Wén i de dumo étéw marok do tulus i de kéninontow non beeniy karowe kéunur bé do gétah bé énda séna ménunur ro de bé Jesuse. Mélaw amuk mama ro bé amaéne ténulak dob adafay kéninontowe, marok énggérigo ro bé salae funa ro tete fédéw. 8 Endob gétiga tom, békén amaén i funay Tuluse betom mésuwat. Non amuk mama tom de, loo so ké énda mama tom de, ulanden dob Tuluse.
9 Gido loo, ingat gom inok i de rigoné kom, békén funay dumo gome énda séna méégét i kéunur ne, waléy gésala. 10 I begome wén i gétiga kom, amuk mama gom

dob lawie féngadafan bé kéninontowe, atin amuk énggitoy ségétéwe énda séna gétiga noy fantage bé de ni kétoro, waléy so méuyot de mama, fiyon fo ké dob fédéw ne sala i mamae bé amaéne ténulak dob adafay kéninontowe. 11 Mélaw i ni étéw énda séna méégét i kéunur ne, énggésug-sug, non rénigo noy gékaranga nuwe mésala de. Enda fiyoy nan, non beene soy funa Kristowe ménléhu inok mékédan i sala ne. Mélaw i kégétiga muwe wayoy funay dumo muwe waléy gésala. 12 Mélaw amuk rigoné moy ni, beem i mésalae sébanil bé Kristowe non mésala go sébanil bé dumo muwe bé kéfésala me bé dumo muwe énda méégét i kéunur ne. 13 Mélaw amuk sabaf saén bé karnehey funay dumo muwe gésala, kagon mama de inok énda mésala i dumo muwe de.

9

Fantag bé sahud i de apostol

1 Enda i ségiyo étéw géatur begén non ségétéwu apostol brab non méntéfégitoy Kadna tome Jesus dob begéne. Atin i begome, ménunur gom bé Jesuse sabaf bé kétoro guwe begom. 2 Mélaw fiyon fo ké i de ségiyo do étéw énda fégélolonó ro begén ségétéw apostol, fatut fégélolonó kom begén non i kéunur gomey fégélolonone bé i begéne ségétéwu apostol. Non begén i murete fantag bé Kadnane dob begome do étéw dob Korinto.

3 Atin amuk wén i démowoy begén, ay niy késumbulo kuwe de: 4 Aw békén ba fatutu irayan kéama gu bé kégalbék guwe témoro fantag bé Kristowe? 5 Aw énda bay kuwagib gu miring bé rénigoy de dumo gu do apostol brab de tuwaréy Jesus brab Pedrowe? Non kéluhana ro wén i do bawag ro munur so bé Jesuse. Atin amuk magéw ro, uwité roy de bawag ro. Mélaw wén soy kuwagib gu rémigo damén bé nan. 6 I Bernabewe brab begéne, énda fatut gey gémalbék saliyu bé kétoro geye saén. Fatut irayan gey amaén bé kétoro geye saén. Sedek énda mérigoy ni loo bé mérigowe dob de ségiyo témoro? 7 Ufama, énda i ségétéw sundalo been soy mayadan bé kaane lowoh bé kégalbék ne sémundalo. Ségiléw so bé mohoke, wén i kuwagibén mama bé de kéntéwén. Loo soy témalimae bé de bili-bili, fatut gédoté noy de dumo gatas i de bili-bili talimaé no.

8 I ni bénréh gu békén saén tidéw dob kéilawane, non been soy niy ménbéréhe dob kukumay Tuluse. 9 Ménbéréh dob kitabe sénulat Moisese mano, “I ayame sad-sadé noy faréye inok mérek, békén fatut ikétén i ba ne.” Atin i Tuluse békén saén bénréhén i ni fantag bé ayame. 10 Non bénréhén so fantag bé begeye do muret bé Fiyowe Uret. I démaduwe brab kémétéwe wén i inam ro gégédot bé kéntéw ruwe. 11 Atin ségiléw so bé begeye. Nohok gey i kébéréh i Tuluse dob begome inok méuyag gom taman sa taman. Mélaw fatut irayan gey amaé key inok méuyag gey dob duniyae ni. 12 Non amuk i de ségiyo témoro begom wén i kuwagib ro médot tidéw dob begome, toow na fo dakél i kuwagib geye de.

Gido loo, énda séna ménongot gey tidéw dob begome. Yamula féndaya gey kéluhanay mérégéne inok énda saén méangga i kéuret geye bé Fiyowe Uret fantag bé Kristowe. 13 Gétiga kom damén i de étéw gémalbék dob lawi i Tuluse, mama ro so diyo. Atin i de fadi témulak, mama ro so bé dumoy ténulak ruwe. 14 Ségiléw soy ni bé begeye. Non sénugu i Kadnane bé fatut médot i de témoro bé kéfaguyag ruwe tidéw dob de ténoro ro.

15 Endob fiyon fo ké wén i kuwagib gu médot bé kéfaguyag guwe tidéw dob de ténoro gu, énda séna ménongotu dob berowe. Atin békén sémulatu béni inok mongotu dob begome. Mikau fo mongot dob begome. Toowu na fo méuyot ké méléhuu mélayaf kisak mékédan i funa kuwe félangka-langka, sani kégalbék guwe fiyon fo ké énda médotu sahud. 16 Endob énda i kuwagib gu félangka-langka sabaf bé kéuret guwe bé Fiyowe Uret. Non sénugu i Kadnane begén muret fantag bé Kristowe. Atin mélaw amuk énda rigoné ku de, toowu fo mékégédaw-gédaw non mékukumu fo toow. 17 Amuk muretu sabaf bé kétaya kuwe saén, gédoté kuy sahud guwe de. Endob sénugu i Tuluse bégén, mélaw fatut rigoné ku sabaf sénarigén i ni galbék dob begéne. 18 Ati mélaw i sahud guwe de? Ay ni: Been i dakéle kéoror gu bé kéuret guwe bé Fiyowe

Uret fiyon fo ké énda mongotu bé kéfaguyag guwe loo damén bé kuwagib guwe de.

19 Atin fiyon fo ké békénu ségétéw rifén, waléyu maak rifé́y kéluhanay étéwe inok tabangé ku bero waléy do munur bé Jesuse. 20 Mélaw amuk diyou dob de Judio, iringé kuy adat i de Judio inok munur ro. Fiyon fo ké énda kailanga no modoru bé kitabe tidéw dob Moisese, modoru de amuk diyou dob de modoron de inok munur ro bé Jesuse. 21 Atin amuk diyou dob de békén Judio, iringé ku soy adat ruwe inok munur ro so bé Jesuse. Endob fiyon fo ké éndaén modoru bé kitab Moisese, modoru bé kitab Kristowe. 22 Atin amuk diyou dob de étéw énda séna gétiga roy fatute amaé tom bé kéluhanay de amaén, énda amaé kuy amaéne karangé ro énda fiyo no. Rigoné kuy ni inok tabanga ku bero munur bé Jesuse. Mélaw rigoné kuy adat i de udenén étéw dumo gu inok i de dumo bero waléy géunur bé Jesuse.

23 Rigoné kuy kéluhanay de ni inok munur ro bé Fiyowe Uret fantag bé Jesuse, inok gédoté ku soy de kéfiyonon iray i Tuluse sabaf bé kélégéb i Fiyowe Uretén. 24 Gétiga kom damén i ni. Amuk sékuya i de étéw, kéluhana ro léméntu, éndob ségétéw saén i témabane brab gégédote bé barase. Mélaw fégéror gom loo bé sékuyae inok barasay Tuluse begom moso. 25 I étéwe sékuya toow fo fégéror bé rigoné nuwe inok waléy émbagér i lowoh ne. Rigoné noy ni inok témaban, atin gédoté noy barase de énda fo métingkélén. Endob i betome mégéror gémalbék bé galbék i Kadnane, gédoté tom soy katome baras énda mébinasa no taman sa taman. 26 Beeniy funa kuwe magayas féntang léméntu mangéy dob fégilidoy sékuyaane. Atin ségiléwu bé ségétéwe sémuntuk, toow fo tiliké no inok toow fo guraté no. 27 Atin i lowoh guwe ni, amuk wén i tete kétaya no, dusané ku inok énda modoru bé nan tete kétaya ku. Rigoné kuy ni inok i begéne téménoro bé médoowe, énda waléy mékédan i kagéne baras.

10

1 Do dumo gu, méuyotu de ké gétiga kom i énggéagéwoy de katufua tom amun ménodor ro bé Moisese. Déniyagay Tuluse bero kéluhanan. Non ténléb i rawéne bero bé kéagéw ruwe brab énggéifara roy dogote féndawét Furo Dogot. 2 Mélaw maak bénautison ro bé rawéne brab dogote inok waléy ro do kuyug Moises. 3 Atin ménama ro kéluhanan bé amaéne tidéw dob Tuluse. 4 Atin ménineém ro kéluhanan bé wayége tidéw dob Tuluse, non féninéém i Tuluse bero bé wayége tidéw dob sébaane batéw ménodor bero. I ni batéw been i Kristowe. 5 Gido loo, énda ménsuwat i Tuluse bé kédoono ruwe. Mélaw médooy ménléhue bero diyo dob gonone énda i étéw de bati.

6 I funa nuwe ménrigoy de ni inok wén i do ufama témoro betom, inok gétiga tom énda fatut féngonoyé tom i de tete éntingayén loo bé berowe. 7 Enda fatut tom méngadaf bé de kéninontow loo bé rénigoy de dumo bero. Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Ménsar ro dob adafa nuwe mama brab miném. Tidéw béno, téménindég ro mésayaw dob adafa nuwe.” 8 Atin énda fatut tom bigaén loo bé rénigoy de dumo bero, non kénukum i Tuluse bero bé kéléhu i ruwowe folo bra téléw ngibu bé ségétérésangane. 9 Atin békén fatut tukawa tom i Kadnane bé de rigoné tom do tete loo bé rénigoy de dumo bero, funay de ulé kéméneke bero atin ménléhu ro. 10 Atin énda fatut tom riklamo loo bé rénigo ruwe funay Tuluse sénuguén i télakiwe méméléhu bero.

11 I funay de ni do ménrigo inok wén i do ufama témoro brab émféingat bé kéluhanay étéwe, non éndaén mérugay i tamfaday gaiwe tidéw béleewe ni.

12 Mélaw, i étéwe manok toow fo méégét i kéunur ne, fatut mingat inok énda mésalaén. 13 I de kétukawa no bé séngae ségétéw étéw békén saén ménantu, non i kéluhanay kéilawane méntukawanén loo bé begome. Atin toow tom fo gésarig bé Tuluse non énda fédayaé no betom métukawan bé kétukawe gélamfas na betom. Non bé gaiwe métukawan tom, tintu fébagéré no betom inok wén i kétingkél tom, inok énda damén gérigo tom sala.

14 Mélaw do gulaané ku do dumo gu, kagom méngadaf bé de kéninontow. 15 Gétiga kom i fatute, mélaw fégitung gom i de bénréh gu inok gétiga kom ké toow look énda.

16 Amuk mamung tom bé “komiyuniyune”
fégétédémé tom i kéléhu Kristowe, mama
tom fan brab miném tom arak fénsalamata
key dob Tuluse. I inémé tome, been i
dara Kristowe sétukidé tom. Atin i amaé
tome, been i lowoh Kristowe sétukidé tom.
17 Sébaan i fane. Mélaw i kéluhana tome
waléy sébaan so non mama tom bé sébaane
fan.
18 Fégitung gom i fantage bé de étéw Judio.
I kéluhanay de mama bé ténulake, séréngan
ro do méngadaf bé Tuluse. 19 Ay niy atag i
ni kétoro gu begom. I kéninontowe, rénigoy
étéwe saén. Atin mélaw énda i atag i amaéne
ténulak dob adafay de kéninontow. 20 Gido
loo, békén saén do kéninontow i de féngadafé
ro, ké témulak ro do saitan so. Békén Tu-
lus i féngadafé ruwe. Mélaw mikau de ké
mamung gom bé kéféngadafe bé de saitan.
21 I betome do munur bé Kristowe, amuk
mama tom bé komiyuniyone, fégétédémé
tom i Kadnane Jesus brab Beeney féngadafé
tome. Mélaw énda fakay tom mama so bé
de amaén ténulak dob adafay de saitan non
maak mamung tom méngadaf bé de saitan.
22 Békén fatut fédaléwé tom i Kadnane. Non
toow fo barakatan brab gékukumo no be-
tom, atin énda géséliyah tom de.
23 Fiyon fo ké fakay rigoné tom i
kéluhanane békén fiyoy kéluhanay de
rigonén. Atin fiyon fo ké fakay rigoné tom
i kéluhanane, békén fégétabang bé de dumo
tom i kéluhanay de rigonén. 24 Békén fatut
tabanga tom saén i de katom lowoh. Fatut
tabanga tom soy de dumo tom.
25 Fakay amaé tom i de udenén karne
fébéléy dob fadiyane, brab békén fatut
féngínsaé tom ké ténulak dob adafay de
kéninontow, inok énda waléy tete i de fédéw
tom amuk amaé tom. 26 Non ténungkas i Tu-
luse betom mama bé kéluhanay amaéne dob
Ménsulate Kébéréhén mano, “Tulusey gefee
bé duniyae brab kéluhanay éntingayéne.”
27 Amuk wén i ségétéw étéw énda
munurén bé Kristowe atin séngkaté no
begom mama, brab amuk magéw gom
mangéy diyo, fatut amaé kom i kéluhanay
féama ne begom. Endob kagom féngínsaén
de ké ténulak i amaéne ni dob kéninontowe,
inok énda waléy tete i de fédéw gom ké
mama gom de. 28-29 Endob amuk wén
i émbéréh de begom mano, “I ni amaén
ténulak dob adafay kéninontowe”, kagom
amaén de, inok i ménbéréhe dob begome
énda waléy tete i fédéw ne.
Endob amuk ménginsa gom makom,
“Amuk fakay amaé kuy atiy kétaya kuwe,
sedek énda géamaa ku de sabaf saén bé
ségétéwe étéw énda gétiga no de ké ténungkas
i Tuluse betom mama bé kéluhanane?
30 Sedek wén i démowoy begén bé amaéne
fénsalamata ku dob Tuluse?”
31 Ay ni késumbul guwe de: Amuk wén
i rigoné kom look amaé kom look inémé
kom, rigo gom i kéluhanane inok médayéw
i Tuluse de. 32 Mélaw kagom rigonén i
funay dumo gome tete i fédéw ne, fiyon
Judio, taloo no békén Judio, loo soy de
munur bé Kristowe. 33 Iring gom i rigoné
kuwe. Kétaya ku ké démoyun fésuwaté kuy
kéluhanay étéwe. Enda rigoné kuy kéfiyonoy
kagéne saén lowoh, yamula rigoné ku soy
funay kéluhanay de étéw fiyo inok munur ro
so bé Jesuse brab méfukas ro bé de sala ro.

11

1 Mélaw iring gom begén loo bé kéiring
guwe bé Kristowe.

Fantag bé de libun

2 Do dumo gu, dayéwé ku begom, non
démoyun fégétédémé kom begén brab
odoro kom i de kétoro gu begom. 3 Atin
méuyotu de ké gésobuto kom i ni. I lagéye
uléw i bawag ne. Atin i Kristowey uléw i
lagéye. Atin Tulus i uléw Kristowe. 4 Mélaw
i lagéye amuk ureté noy kébéréh i Tuluse
taloo no démasal, fatut énda météléb i
uléw ne inok fégito noy Kristowe uléwén.
5 Endob i libune amuk ureté noy kébéréh i
Tuluse taloo no démasal, fatut télébé noy
uléw ne inok énda émfémalay bawag ne.
Non amuk énda, ségiléw bé libune ménérih
i uléw ne. 6 Atin amuk énda télébé noy uléw
ne, fatut fékélénggén i buk ne. Endob toow fo
mékémala ké ménkéléng i buk i libune taloo
no ménérih i uléw ne, mélaw fatut télébé noy
uléw ne. 7 Endob i lagéye énda fatut télébé
noy uléw ne ké démasal taloo no ké muret
bé kébéréh i Tuluse. Non beeney maake
anlung i Tuluse non niray i Tuluse dey
aturay duniyae ni. Békén libuney funay

bawag ne médayéw. 8 Non i sunguwe lagéy
békén tidéw dob libune. Yamula libuney
tidéwe dob lagéye. 9 Atin i lagéye békén
lénimbag inok kay libune. Yamula lénimbag
i libune inok kay lagéye. 10 Mélaw fatut
télébéy libuney uléw ne inok fiyon i de télaki
gétiga roy lagéy i uléw ne. 11 I betome do
munur bé Kadnane, i lagéye brab libune
fatut sétabang. Non i libune kailanga noy
kétabang i lagéye. Atin i lagéye kailanga noy
kétabang i libune. 12 Non loo bé gétaho, i
sunguwe libun tidéw dob sunguwe lagéy,
béleewe i lagéye mumah tidéw dob libune.
Atin i kéluhanane tidéw dob Tuluse, non
Been i lémimbage bé kéluhanane.

13 Begom séden i mégitunge de. Aw fakay
ba démasal i ségétéwe libun dob simbaane
amuk énda télébé noy uléw ne? Gétiga
tom énda fakayén. 14 Atin gétiga tomén
dob de fédéw tom bé énda fo fiyo no ké
métaah i buk i lagéye. Toow fo mékémala.
15 Endob toow fo fiyo ké métaah i buk i
libune funa no médayéw. Non niray dey
buk ne inok météléb i uléw ne. 16 Amuk
wén i mika bé ni kétoro, ay niy késumbul
guwe de. Enda i ségiyo adat ténoro gey
saliyu bé ni bé kéféngadafe. Atin ménagayun
soy kéluhanay de munur bé Tuluse dob
kéluhanay de ingéd.

I kéama i Kadnane

17 Ay niy ségiyowe na béréhé ku be-
gom. Enda dayéwé ku begom sabaf bé
késélimud gome méngadaf. Non énda fiyoy
rigoné kome, rigoné kom i tetee. 18 Non
énggélingoo ku, buluk sélimud gom kun,
ménsébaad-baad gom. Atin gétiga ku wén
i kétoow i ni. 19 Gido loo, kailanga kom i
mésébaade inok toow fo giton i isuwe tintu
fo sémarig bé Tuluse. 20 Amuk sélimud gom
mama bé amaéy Kadnane sani komiyu-
niyune, énda fiyoy nan rigoné kom. Mélaw
békén gom tintu mama bé amaéy Kadnane.
21 Non amuk mama gom, i de dumo begom
toow fo arumén. Mélaw i de dumo de mule
ro mélayaf. Atin saliyu na bé nan, waléy
i de dumo begom molon ké sélimud gom.
22 Sedek énda mama gom brab miném dob
de kagom lawi? Non bé kéarumé kome,
fémalané kom i de méskinan begom. Mélaw
i de ségiyo étéw émbéréh ro tete fantag bé
begome do munur bé Jesuse. Ati mélaw i
fiyowe béréhé ku? Enda fo dayéwé ku be-
gom loo damén bé kétaya kome de. Yamula
béréhé ku begom, toow fo tete i rigoné
kome.

23 Non i ténoro guwe begom fantag bé
komiyuniyune ségiléw so bé kétoro i Kad-
nane de begén. Bé kélungonone fénkéfo Ju-
dasey Kadnane Jesus, éndot Jesusey fane.
24 Atin amun gilid ménfésalamat dob Tu-
luse, sénbaad-baadén. Atin ménbéréh mano,
“Ay niy lowoh guwe, niray inok méfukas
gom. Ama gom i ni fégétédémo kom Begén.”
25 Loo so bé no, amun énggilid ro mama
fétémégén, éndotén i tabue. Brab ménbéréh
mano, “I ni tabu, beeniy mantuwe fasad i
Tuluse rénigo bé dara guwe. Amuk miném
gom de, rigo gom fégétédémo kom Begén.”

26 Non taman so bé késéfule i Kadnane,
sénga mama gom bé fane ni brab miném
dob tabue ni, fégito gom i késarig gome
bé kéléhu ne fégéfukas begom. 27 Mélaw
amuk wén i étéw mama bé éfay Kad-
nane brab miném dob tabu ne, éndob énda
méégét i kéfégitung ne fantag bé atag i
komuniyone ni, ménsala sébanil bé Kad-
nane. Non énda basana noy lowoh ne
brab dara ne. 28 Mélaw fatut susinéy séngae
étéw i kaane lowoh ké fiyo taloo no tete
i kéféngadaf ne. Amuk gékaranga no fiyo,
fakay mama bé fane brab miném dob tabu
i Kadnane. 29 Endob amuk wén i étéw
mama de brab miném de, atin énda rénigo
no de inok fégétédémé noy kéléhu i Kad-
nane, kukuméy Tuluse de sabaf bé nan
rénigo no. 30 Beeniy funa kome médooy
de mélubay begom brab do déméruun, atin
wén soy do ménléhu begom. 31 Endob
amuk susiné tom na sunguy de katom
lowoh bé kéféngadaf tome bé Kadnane,
énda kukuméy Tuluse betom. 32 Endob bé
kéfifit i Tuluse betom béleewe ni, toroé no
betom inok énda kukumé no betom moso
loo bé gétimale kékukumén bé de étéw énda
munur ro bé Jesuse.

33 Mélaw do dumo gu, amuk sélimud gom
mama bé komiyuniyone, kagom magayas.
Yamula séongot-ongot gom. 34 Atin amuk
wén i mélayaf, fatut mama na métah dob
lawi ne. Atin tidéw béno, mangéy sélimud.
Mélaw énda kukuméy Tuluse begom ké

sélimud gom. Atin fantag man bé de ségiyo kéféginau gu begom, béréhé ku fo ké séfuleu mangéy diyaan.

12

I iray i Rémogor i Tuluse

1 I kéuyoto kuwe béréhé ku begom i fantage bé de iray i Rémogor i Tuluse. Do dumo gu, méuyotu de fo ké gésobuto kom i de ni. 2 Bé gétahe, amun énda séna munur gom bé Jesuse, wén i ménféféngadaf begom bé de kéninontow. Atin sabaf bé ni, énggésala gom, fénéngadaf gom i de kéninontow, sani de énda méuyag. 3 Mélaw méuyotu de ké gétiga kom i ni. I étéwe fémanduoy Rémogor i Tuluse, énda géfémulaa noy Jesuse. Brab énda soy étéw gébéréh mano, "Jesusey Kadna kuwe," saliyu bé fénémanduoy Rémogor i Tuluse.

4 Médoo gékélasiy de kéfurungon iray i Rémogor i Tuluse, éndob sébaan saén i tidéwo ruwe sani Rémogor i Tuluse. 5 Médoo gékélasiy kégalbéke, éndob sébaan saén i Kadnane galbékon. 6 Médoo gékélasiy de rigoné tom, éndob sébaan saén i Tuluse émférigo de dob betome kéluhanan. 7 I Rémogor i Tuluse niraya noy séngae ségétéw betom bé sébaane kéfurungon inok fégétabang tom bé kéluhanay de dumo tom munur. 8 Non i Rémogor i Tuluse, irayén dob de dumo étéw i kéfurunge émbéréh bé toowe kégétigan. Atin dob ségiyowe man étéw, irayén i kéfurunge émfégésobut bé ménaléme kétoro. 9 Atin dob de ségiyo, irayén i émbagére kéunur. Atin dob de ségiyo, irayén i kégétigane muwa. Endob sébaan saén i Rémogor i Tuluse miray de. 10 Atin dob de ségiyo, irayén i barakate inok gérigo ro do mékégaif. Atin dob de ségiyo, irayén i kéfurunge muret bé kébéréh i Tuluse. Atin irayén dob de ségiyoy kéfurunge mégélolo bé barakate ké atiy tidéwo nuwe de, inok gétiga ro ké tidéw dob Tuluse loo ké tidéw dob Satanase. Atin irayén dob de ségiyoy kéfurunge sébéréh bé de séségiyo-giyo késébéréh énda séna gétiga ro de. Atin irayén dob de ségiyoy kéfurunge émfégésobut bé de ni do késébéréh. 11 Atin fiyon fo ké médoo gékélasiy de kéfurungon irayén, sébaan saén i Rémogor i Tuluse miray de. Atin irayén saén dob séngae ségétéw kétaya no iraya no de.

Maak lowoh

12 I Kristowe ségiléw bé sébaane lowoh. Atin betomey maake réfa i lowoh Kristowe. Wén i do séségiyo-giyo kéfurungo tom ségiléw bé rigonéy de réfa i lowohe. Endob sébaan saén i lowohe. 13 I begome kéluhanan, do Judio taloo no do békén Judio, do rifén taloo no do békén rifén, sébaan saén i Rémogor i Tuluse ménautison betom. Mélaw ménwaléy tom maak sébaan lowoh fémanduoy Rémogor i Tuluse.

14 Sébaan saén i lowoh i ségétéwe étéw éndob médooy de réfaén. 15 Ufama, amuk émbéréh i sékéye mano, "Békénu réfa i lowohe non békénu kémér," békén toow i nan. Non i sékéye, fiyon fo ké énda gégamakén loo bé kémére, réfa i lowohe soy beene. 16 Atin amuk émbéréh i kélingoe mano, "Békénu réfa i lowohe non békénu moto," békén toow i nan. Non i kélingoe, fiyon fo ké énda gégito no loo bé motowe, réfa i lowohe soy beene. 17 Ufama, amuk i sébaane lowoh falan saén moto, énda gégélingoén. Atin amuk falan saén kélingo, énda gétéréhungén. 18 Endob énda lénimbag i Tulusey étéwe loo bé nan. Non rénigo noy de séségiyo-giyo réfa i lowoh i étéwe loo bé kétayay Tuluse de. 19 Mélaw amuk ségéréfa saén i lowohe, énda médawétén lowoh. 20 Endob i toowe, médoo tom do réfa i lowoh Kristowe.

21 Mélaw i motowe énda gébéréhén dob kémére mano, "Enda kailanga ku beem." Atin i uléwe énda gébéréhén dob sékéye mano, "Enda kailanga ku beem." 22 I toowe, i de réfa i lowohe fégitungé tom do énda fo toowén balilaga, beroy de toow fo do kailangan. 23 Atin i de réfa i lowohe fégitungé tom do toow fo gérifantad, toowé tom fo talimaén. Atin i de dumo réfaén énda toowén fiyo, toowé tom féfiyonén bé kégale. 24 Enda kailanga no rigonén dob de dumoy réfa i lowohe do fiyo falas. Non rénigoy Tulusey de lowoh tom inok talimaé tom i de réfaén karangé tom énda balilaga ro. 25 Mélaw békén fatut sésinay de réfa i lowohe non rénigoy Tuluse bero inok sétabang ro. 26 Atin amuk kédawétan i ségéréfae bé lowohe, kédawétan ro so kéluhanan. Atin amuk médayéw i ségéréfae de, méoror ro kéluhanan.

27 Mélaw betomey lowoh Kristowe, brab
kéluhana tom do réfa i lowoh ne. 28 I betome
do munur maak sébaan saén i lowoh tome.
Atin niray i Tuluse dob séngae ségétéw be-
tom i kaane galbék. Fénémili i Tulusey de
étéw gémalbék loo bé ni. I sunguwe de,
rénigo noy dumoy de étéw do apostol. I
géruwowe de, rénigo noy de dumo de muret
bé kébéréh ne. I gétéléwe de, rénigo noy
de dumo de témoro. I de dumo de rénigo
no bero gétigan rémigo bé de mékégaif. I
de dumo de rénigo no bero gétigan muwa
bé de déméruun. I de dumo de rénigo no
bero témabang bé de dumo ro. I de dumo
de rénigo no bero do fiyo odoron. Atin
rénigo noy de dumo de furung sébéréh bé
séségiyo-giyowe késébéréh énda gétiga ro de.
29 Enda fakayén ké kéluhana tom do apostol,
taloo no do muret bé kébéréh i Tuluse, taloo
no do témoro, taloo no do rémigo bé de
mékégaif. 30 Enda fakayén ké kéluhana tom
muwa bé de déméruun, taloo no gésébéréh
bé de séségiyo-giyo késébéréh énda gétigano,
taloo no émfégésobut bé de ni do késébéréh.
31 Mélaw fatut ongoté kom dob Tulusey de
kéfurungon toow fo balilaga.

Endob wén na foy toow de balilaga sani
kégédawe.

13

I kégédawe

1 Fiyon fo ké gésébéréhu bé de séségiyo-
giyo késébéréh i de étéw brab de télaki, éndob
amuk énda mégédawu, énda i laga i kéfurung
guwe non ségiléwu saén bé selekéne agung
taloo no loo bé selekéne banting. 2 Atin
fiyon fo ké furungu témoro bé kébéréh i Tu-
luse, brab gésobuto kuy de ménalém kébéréh
tidéw dob Tuluse, brab fiyon fo ké toowu
fo gétigan, brab toow fo émbagér i kéunur
guwe inok géféaguwo kuy de tuduk, éndob
amuk énda mégédawu, énda foy lanték gu.
3 Atin fiyon fo ké iray guy kéluhanay de lan-
guntama ku inok tabanga kuy de méskinan,
brab iray guy lowoh guwe fétuwég gu bé
de étéw, éndob amuk énda mégédawu, énda i
baras gédoté ku.

4 I étéwe mégédaw toow fo tingkélo noy
de dumo no. I étéwe mégédaw rigoné noy
fiyowe dob de dumo no. I étéwe mégédaw
énda médaléwén bé de dumo no. I étéwe
mégédaw énda félangka-langkaén taloo no
fébantug-bantug. 5 I étéwe mégédaw énda
lémigis-ligisén. I étéwe mégédaw énda arumé
no. I étéwe mégédaw énda magadén mékérit.
I étéwe mégédaw magad fésagada noy de
dumo no. 6 I étéwe mégédaw énda méororén
bé tetee. Yamula méoror bé fiyowe brab
métintuwe. 7 Atin i étéwe mégédaw tingkélé
noy kékérasaya nuwe ké tete i de rigonéy de
dumo no dob beene. Fédayaé no sa bero.
I étéwe mégédaw, énda mékédan i késarig ne
taloo noy inam ne bé fiyoy de rigonéy de
dumo no étéw.

8 I de kéfurung émbéréh bé kébéréh i Tu-
luse, mékédan moso. I de kéfurung sébéréh
bé de séségiyo-giyo késébéréh énda gétiga no,
mékédan so moso. I kégétigane, mékédan so
moso. Endob i kégédawe énda mékéda no.
9 Non kulang sénay kéfurung tome émbéréh
bé kébéréh i Tuluse brab de kégétiga tom.
10 Endob amuk gumah i gaiwe iray i Tu-
luse betom i tintuwe fiyo, mékédan i de
éntingayén do kulang.

11 Bé kéénga guwe séna émbéréhu loo bé
ngae, brab i kéfégitung guwe, nga so. Endob
amun ménwaléyun métuwa, ménkédanén i
de adat gu loo bé ngae. 12 Ségiléw so
bé betome. Béleewe ni, i kégétiga tome
brab kégésobut tome bé Tuluse, kloh saén.
Ségiléw bé anlunge téngténgé tom dob
rébure féngalungon. Endob amuk gégumah
moso i gaiwe gito tomén foy Jesu Kris-
towe, gésobuto tomén i kéluhanane, ségiléw
bé kéfégésobut i Tuluse de betom, békénén
maak anlung.

13 Mélaw téléw i éntingayéne énda mékéda
no: kéunur, inam, brab kégédaw. Endob i
toowe de fo imfortante, been i kégédawe.

14

I iray i Rémogor i Tuluse

1 Mélaw fatut tom toow fo méuyot bé
kégédawe bé de dumo tom. Atin fatut
so méuyot tom bé de dumo do kéfurungon
tidéw dob Tuluse. Labi-labi na foy murete
bé kébéréh i Tuluse. 2 I étéwe sébéréh
bé késébéréhe énda gétiga no, dob Tuluse
saén sébéréh, békén dob étéwe. Non énda
gésobuto ro de. Béréhé no saén i de

ménbunéy non fébéréh i Rémogor i Tuluse de. 3 Endob i étéwe muret bé kébéréh i Tuluse, ureté no dob de étéw inok tabanga no bero émféégét bé de kéunur ro brab féginauné no bero, brab émféfiyo bé de fédéw ro. 4 I étéwe sébéréh bé késébéréhe énda gétiga no, tabanga no saén i kaane lowoh. Endob i murete bé kébéréh i Tuluse, tabanga noy kéluhanay de munur mégélingo.

5 Méuyotu de damén ké gésébéréh gom kéluhanan bé de késébéréh énda gétiga kom de, éndob toowu de na fo méuyot ké ureté kom i kébéréh i Tuluse. Toow na fo gérotor i étéwe ureté noy kébéréh i Tuluse bé étéwe sébéréh bé késébéréhe énda gétiga no, saliyu ké béréhé noy atag i bénréh ne inok géféfiyono noy fédéw i de dumo no munur. 6 Mélaw do dumo gu, amuk gégumahu diyaan atin sébéréhu bé késébéréhe énda gétiga tom de, énda gétabanga ku begom. Toow na fiyo ké ureté ku begom i fénggitoy Tuluse begén, taloo no béréhé ku begom i de gétiga ku, taloo no ureté ku begom i kébéréh i Tuluse, taloo no toroé ku begom. Non amuk rigoné kuy de ni, tabanga ku begom.

7 Ufama, fégitung gom i de baat. I faléndage taloo no fégérung, amuk i ségétéwe étéw énda gétiga noy kéiyuf ne bé faléndage taloo no énda gétiga noy kékébit ne bé fégérunge, ati fanu-fanuy kégétigay de mégélingo de ké atiy linggéngé nuwe. 8 Atin amuk wén i sundalo iyufé noy témburiwe inok mangéy sétiboh i de dumo no, éndob énda fékéntayé noy kéiyuf ne bé témburiwe, ati fanu-fanuy kégésobut ruwe de ké fatut ro magayas mangéy sétiboh. 9 Ségiléw so bé begome, amuk sébéréh gom bé késébéréhe énda gétiga kom de, énda mon i gésobut de. Mélaw énda i atagén brab énda i lagaén. 10 Médooy de séségiyo-giyo do késébéréh dob duniyae ni, éndob wén i atag i séngae késébéréh. 11 Endob amuk énda gésobuto kuy késébéréh i dumo guwe séuret-uret, énda fo gésésobutan gey. 12 Atin i begome, toow fo méuyot gom de ké gégédot gom bé de kéfurung tidéw dob Rémogor i Tuluse. Endob fatut télama gom usar i de kéfurung émfébagér bé kéunur i de dumo gom.

13 Mélaw i étéwe furung sébéréh bé késébéréhe énda gétiga no, fatut démasal dob Tuluse mongot kégétigan émfégésobut bé atag i késébéréh ne dob de dumo no. 14 Non amuk fédasaléy Rémogor i Tuluse begén dob késébéréhe énda gétiga ku de, moror i rémogor guwe fiyon fo ké énda gésobutoy itunga kuwe de ké atiy atag ne. 15 Ati mélaw i fiyowe rigoné ku? Fatut fédayaé kuy Rémogor i Tuluse émfédasal begén dob rémogor guwe. Endob usaré ku soy itunga kuwe ké démasalu. Fatut fédayaé kuy Rémogor i Tuluse émfékanta begén dob rémogor guwe, éndob fatutu so kémanta dob itunga kuwe. 16 Amuk i ségétéwe étéw dayéwé noy Tuluse bé rémogor ne saén, i de étéw énda gétiga roy fantage bé ni kéfurung, énda fo gésobuto ro de. Mélaw énda géséfagayun ro maro, “Amen” non énda gésobuto ro de. 17 Fiyon fo ké fiyoy kéfésalamat ne dob Tuluse, énda géfébagéro noy kéunur i de dumo no.

18 Fésalamatu dob Tuluse, non toow na fo gésébéréhu bé késébéréhe énda gésobuto ku de bé begome kéluhanan. 19 Endob amuk sélimudu bé de dumo gu munur bé Kristowe inok méngintulus, toow na fo méuyotu sébéréh bé késébéréhe gésobutoy kéluhanane fiyon sétaga saén bé médoowe kébéréh énda gésobuto ro de. Mélaw gétoroo kuy de étéw.

20 Do dumo gu, kagom miring bé kéfégitung i de nga. Endob iring gom i kéfégitung i de nga fantag bé tetee non énda gétiga roy tetee. Saliyu na bé nan, iring gom i kéfégitung i étéwe gétigan. 21 Wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Sugué ku mangéy dob de Judioy de étéw ségiyoy de késébéréh ro tidéw dob ségiyowe ingéd. Endob fiyon fo ké mérigoy ni, énda so fégélingoé ro Begén, bang i Kadnane.” 22 Mélaw i kéfurunge sébéréh bé késébéréhe énda gétiga no, niray i Tuluse inok i de énda munur gélolo ro tidéw dob Tuluse. Endob i kéfurunge muret bé kébéréh i Tuluse, niray i Tuluse inok émfébagér i kéunur i de munur.

23 Mélaw amuk sélimud gom do munur, atin sébéréh gom bé késébéréhe énda gétiga kom de, atin gégumah i étéwe énda munurén taloo no énda gétiga noy fantage bé ni kéfurung niray i Tuluse, manok bunég

gom. 24-25 Endob amuk kéluhana kom
muret bé kébéréh i Tuluse, atin i étéwe
énda séna munurén bé Jesuse ménangéy
témukaw begom, gésobuto noy késébéréh
gome. Mélaw waléy gétiga noy de salaén,
atin gésénule. Mélaw lémingkuwéd méngadaf
bé Tuluse brab émbéréh mano, “Tulus i
tintuwe mémanduon begom.”
26 Mélaw do dumo gu, amuk sélimud gom
méngadaf, fiyo ké wén i kémanta, brab wén
soy témoro, brab wén soy muret bé atiy
fénggitoy Tuluse de. Atin fatut wén soy
émbéréh dob séségiyo-giyowe késébéréh énda
gétiga no, brab fatut wén soy émfégésobut
bé ni késébéréh. Rigo gom i kéluhanay de
ni émfébagér bé kéunur i de dumo gom.
27 Atin amuk wén i gétigan sébéréh bé
késébéréhe énda gétiga no, fatut ruwo loo
ké téléw saén i rémigowe de. Atin fatut
sétélés-télés ro émbéréh. Atin fatut wén
soy émfégésobut bé kébéréh ruwe. 28 Endob
amuk énda i émfégésobut de, fatut mantés ro
kéluhanan atin sébéréh ro séden bé Tuluse
dob de fédéw ro. 29 Atin fakay émbéréh i
ruwowe taloo no téléw gétéw étéw muret
bé kébéréh i Tuluse. Brab i kéluhanay
étéwe fatut fégélingoé ro fo toow inok gétiga
ro ké katabuwan i kétoro ruwe taloo no
békén. 30 Atin amuk wén i ségétéw bé de
ménsar mégélingo, wén i fénggitoy Tuluse
de, fatut témérén i émbéréhe inok gébéréh
i ni étéw. 31 Fakay kéluhana kom muret bé
kébéréh i Tuluse, éndob sétélés-télés gom
muret, inok métoro brab émféfiyoy fédéw i
kéluhanane. 32 I kéluhanay de étéw nirayay
Tuluse kégétigan muret bé kébéréh ne, fatut
séongot-ongot brab sétélés-télés ro muret.
33 Non mika i Tuluse ké mégukét i késélimud
gome, yamula méuyot bé mélosoe.
Atin wén soy ni sugu gu begom,
sani ségiléwe bé rigonéy de munur dob
kéluhanay de ingéd. 34 I de libun fatut
féantés ro ké gai sélimud ro méngadaf, non
énda fatutén ké émbéréh ro. Non dob kitab i
de Judio, i libune fatut saén mégélingo brab
séodor-odor saén. Enda fakay ro mégulév.
35 Atin amuk méuyot ro méganad, fatut
ménginsa ro dob de bawag ro dob de lawi
ro, non mékémala ké émbéréh i de libun ké
sélimud gom dob simbaane.
36 Kagom fégitungén de ké tidéw saén dob
begomey kébéréh i Tuluse, taloo no makom
ké begom saén i nirayan de. Toow fo
békén i nan. 37 Amuk wén i ségétéw begom
manok niray i Tulusey kébéréh ne, look
wén i kéfurunge tidéw dob Rémogor i Tuluse,
fatut magayun bé do sugu i Tulusey de ni
kétoro sulaté ku dob begome. 38 Atin amuk
wén i étéw énda modorén bé ni sulat, kagom
fégélingoén de.
39 Mélaw do dumo gu, fatut méuyot gom
muret bé kébéréh i Tuluse. Endob kagom
fétérénén i étéwe émbéréh dob késébéréhe
énda gésobuto no de. 40 Endob fatut féfiyo
gom i de adat gom brab fétanék gom ké
sélimud gom méngintulus.

15

Fantag bé kétébule Kristowe

1 Atin béleewe, do dumo gu, féfégétédém
gu begom i Fiyowe Uret nuret gun begom
bé do getah. Bé béno tintu ménunur gom bé
ni Fiyo Uret fantag bé Jesu Kristowe taman
so béleewe ni. 2 Non i Fiyowe Uret nuret
gu dob begome, been i mémukase begom
tidéw dob de sala gom. Non énda kukuméy
Tuluse begom amuk démayday gom munur.
Non amuk énda fédayday gom, békén gom
tintu munur.
3 Atin i Fiyowe ni Uret, ténoro gu begom i
ténoroe begén. Toow fo gérotor i ni kétoro.
I Kristowe ménléhu génantino no betom
inok énda mékukum tom sabaf bé de sala
tom. Been soy kéuret i Ménsulate Kébéréh
i Tuluse. 4 Atin lénébéng i Kristowe brab
méntébule dob gétélév ne gétérésang loo
bé kéuret i Ménsulate Kébéréh i Tuluse.
5 Tidéw béno, méntéfégito dob Pedrowe.
Tidéw béno, méntéfégito dob kéluhanay de
folo bra ruwo kuyugén. 6 Tidéw béno,
méntéfégito dob labiwe limo ratuh do
dumo tom munur amun ménlimud ro. I
kédoono ruwe méuyag ro séna béleewe ni,
éndob i de dumo bero ménléhu ron. 7 Tidéw
béno, méntéfégito dob Santiagowe. Tidéw
béno dob kéluhanay de apostol.
8 Atin amun gilid méntéfégito dob
berowe, méntéfégito so dob begéne
énggéfuray. Atin ménununu maak ségétéwu
nga ménfégés i kéumah ne. Non fiyon fo
ké mikau de munur, fén-unur i Tuluse so
begén. 9 Atin begéne foy toowe gérifantad

bé kéluhanay de apostol, non amun énda séna mununu de, toow fo fénrasay guy kéluhanay de munur bé Jesuse. Mélaw énda médaitu fédawétén apostol. 10 Endob sabaf saén bé kégédaw i Tuluse, fénwaléyén begén apostol. Atin non bé kégédaw ne, wén i fiyowe ménrigo. Non toow na mégéror i kagéne galbék bé de dumo do apostol. Endob békén begén i gémalbéke. Yamula tabangay Tuluse de begén. 11 Atin ulanden ké énggélingoo kom i Fiyowe Uret tidéw dob begéne look tidéw dob de dumo gu apostol. Non ségilew i de kétoro gey. Atin been i nan i nununo kome.

Fantag bé kétébule i de munur

12 Atin ay niy ténoro guwe begom: Méntébule i Jesu Kristowe. Mélaw sedek i de dumo begom émbéréh bé énda kun fakayén tébule i de ménléhu moso? 13 Non amuk énda fakay tébule i de ménléhu, fiyon i Kristowe énda séna méntébuleén. 14 Atin amuk énda méntébule i Kristowe, énda foy lanték i kétoro geye brab énda i funa tom munur. 15 Atin békén saén i ni, non amuk loo bé nan i begeye, do tugién gey sébanil bé Tuluse. Non begey i ménbéréhe bé féntébule i Tulusey Kristowe. Mélaw tugién gey amuk énda tébule i de ménléhu, loo soy Kristowe. 16 Non amuk énda tébule i de ménléhu, énda so tébule i Kristowe. 17 Atin amuk énda méntébule i Kristowe, énda i lanték i kéunur gome. Mélaw énda séna mékédan i de sala gom brab mékukum gom. 18 Atin amuk énda i kétébule, i de ménléhu do munur bé Kristowe, énda man méuyag ro, yamula mékukum ro so. 19 Atin amuk i inam tome bé Kristowe taman saén dob kéléhu tome, toow tom fo mékégédaw-gédaw bé kéluhanay étéwe.

20 Endob i toowe, méntébule i Kristowe. Mélaw gétiga tom tébule soy kéluhanay de ménléhu. Non Beeney sunguwe saén méntébule. 21 I funay kéluhanay étéwe méléhu non ménsala i sunguwe étéw, sani Adame. Atin i funay kéluhanay étéwe tébule, non bé rénigoy ségétéwe sani Jesuse. 22 I kéluhanay kéilawane méléhu non énggédot tom i kéléhue tidéw dob katufua tome Adam. Atin ségilew so bé ni, i kéluhanay munure bé Kristowe tébule, non énggédot roy umule énda i tamana no tidéw dob Beene. 23 I sunguwe méntébule inok méuyag taman sa taman, Been i Jesu Kristowe. Tidéw béno, do betom kuyugén i gétunduge tébule dob gaiwe séfule moso. 24 Tidéw béno dob tamfaday de gai, i Kristowe tabana noy kéluhanay de mégulew do sébanil dob Tuluse. Binasané noy atura ruwe brab barakat ruwe. Atin irayén i kéfégulewe dob Tuluse Abayén. 25 Non i Kristowe kailanga noy méguléwe taman tabanay Tulusey kéluhanay de sébanil de. 26 Atin i toowe fo géfuray tabana Jesuse sébanil dey kéléhue. 27-28 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I Tuluse rigoné noy Kristowe mégulew bé kéluhanane.” Mélaw féguléwo Kristowey kéluhanane saliyu saén bé Tuluse, non Been i ménféguléwe bé Kristowe. Atin amuk Kristoy méguléwe bé kéluhanane, tidéw béno féféguléwén bé Abay ne Tuluse i Beene. Mélaw Kristowey méguléwe bé kéluhanane, brab Tulusey méguléwe bé Kristowe brab kéluhanane so.

29 Amuk énda i kétébule i de ménléhu, ati funay de étéw fébautis gémanti bé de ménléhu? 30 Atin amuk énda i kétébule, sedek fédayday gey rémigo bé galbék i Tuluse béni ké kakaidan gey sénga tékélid? 31 Do dumo gu, i de sébanil bé Tuluse, sénga fuweh i kéuyot ruwe mémélehu begén. Atin gétigay Tuluse toow i ni loo bé kétoow i kéoror guwe sabaf bé kéunur gome bé Kadna tome Jesu Kristo. 32 Toowu fo kérégénan dob ni ingéd, Efeso. Non i de sébanil begén maak do mérayar binatang méuyot ro begén mémélehu. Mélaw amuk énda i kétébule, énda i funa ku gémalbék. Amuk énda i kétébule, modoru bé kébéréhe mano, “Mama tom, brab miném tom brab méguyaya tom béleewe ni, non démo méléhu tom.”

33 Ingat gom inok énda munur gom bé éndae toow. Non amuk séloyuk gom bé de étéw do tete i de adat ro, waléy gom de géiring. 34 Féfiyo gom i de adat gom, brab tagak gom i de tete rigoné kom. Fatut mémala gom non wén i do dumo gom énda gétiga roy toowe kétoro fantag bé Tuluse.

35 Endob amuk wén i ménginsa mano, “Ati kéfingé-fingé i kéfétébule i Tuluse bé de ménléhu? Brab ati falas i lowoh ruwe?”

36 Ay niy késumbul guwe de. Toow fo dufang
i da nan kéfénginsa. Non i bénee lébéngén
dob fantade ké ohokén. Tidéw béno,
méuyag. 37 Amuk mohok gom, énda ohoké
kom i dakéle idéng kayéw, yamula ohoké
kom i bénee saén. 38 Tulusey méniraye bé
lowoh i bénee loo bé kétaya nuwe de. Atin i
séngae klase béne wén i kaan mantu lowoh
ké mérukén.
39 I kéluhanay de lénimbag do mérénawa,
séségiyo-giyoy de lowoh ro. I kéilawane
ségiyoy lowoh ne. I de binatang ségiyo soy
de karo lowoh. I de kloh manok brab do
sédo ségiyo soy de lowoh ro.
40 Wén i do séségiyo-giyo do lowoh dob
lawayo brab dob fantade. Atin i kéluhanay
de lénimbag i Tuluse, falan fiyoy de falas
ro. Endob énda ségilew i kéfiyoy de lowoh
dob lawayo brab de lowoh dob fantade.
41 Ufama, fiyoy falas i de solo dob lawayo
éndob békén ségilew. I térésange ségiyoy falas
ne, i térésang kélungonone ségiyo soy kaane
falas, i de gitoon ségiyo so. Fiyon i de gitoon
énda kéluhana ro ségilew i de falas ro.
42 Ségilew so bé niy kétébule i de
ménléhu. Non amuk ménlébéngén i
ménléhue, mébinasay lowoh ne. Endob
amuk méntébuleén, éndaén mébinasay
lowoh ne non mantu nén brab méuyag
taman sa taman. 43 Amuk ménlébéngén
i bangkaye, teteén i falas ne brab éndaén
i bagérén. Endob amuk méntébuleén,
toowén fo fiyoy falas ne brab émbagérén.
44 I bangkaye lénébéng, tidéw dob fantade
ni. Endob féwaléyéy Tuluse mantuy lowoh
ne inok médait ro méuyag beroy Tuluse
taman sa taman. Mélaw amuk wén i lowoh
médait dob duniyae ni, wén soy lowoh
médait dob lawayo. 45 Non wén i Ménsulate
Kébéréh i Tuluse mano, “I sunguwe étéw,
sani Adame, nirayay Tuluse férénawa inok
méuyag dob duniyae ni.” Endob i Kristowe,
sani féndawéte “Géruwowe Adam”, Been i
miraye bé umule magufusa inok méuyag
tom taman sa taman dob lawayo. 46 Békén
i umule dob lawayoy énggéétahe, non
énggéétah i umule dob duniyae ni. 47 I
Adame, sani sunguwe étéw, ménlimbag bé
fantad i duniyae ni. Endob i Kristowe, sani
maake géruwo Adam, tidéw dob lawayo. 48 I
kéluhanay kéilawane, ségilew i lowoh ruwe
bé Adame tidéw dob fantade. Endob i
kéluhanay waléye kuyug Kristowe, ségilew
moso i lowoh ruwe bé Kristowe dob
lawayo. 49 Amuk kéluhana tom ségilew bé
Adame tidéw dob duniyae, gégumah so
moso i gaiwe waléy tom so ségilew falas bé
Kristowe tidéw dob lawayo.
50 Do dumo gu, ay niy atag i béréhé kuwe
begom. I de lowoh tom ni méléhu non énda
géahurén dob lawayo. I loowe bé ni lowoh,
énda gédoté noy umule magufusa.
51 Fégélingo gom i ni ménbunéy
fénggétigay Tuluse begén. Enda kéluhana
tom méléhu, éndob méfégalin i de lowoh
tom bé de mantu lowoh. 52 Toow fo magad
i kéfégali nuwe, loo bé ségulee kémérék-
mérék i motowe, ké émbéréh i toowe
géfuray témburi. Atin modor so ké fébéréh
i Tulusey ni témburi, i kéluhanay de ménléhu
tébule ro. Atin i de lowoh ro émfégalin
inok éndaén méléhu ro, non méluwas tom
kéluhanan. 53 Non i tafaye lowoh fatut
méluwas inok éndaén méléhuén. Fatut
émfégalin i mébinasawe lowoh inok éndaén
mébinasa no. 54 Atin amuk ménfégalinonén
i tafaye lowoh bé mantuwe lowoh éndaén
méléhuén, bé béno métumanén i Ménsulate
Kébéréh i Tuluse mano, “Endaén i méléhu
non kénday Tuluse nén non ténaba nonén.”
55 Mélaw éndaén mégilak tom méléhu non
éndaén i kéléhu. Atin éndaén i funan émbuku
bé kéléhue non méntabananén. 56 I funa
nuwe wén i kéléhu non ménsala tom. Atin i
funa nuwe ménsala tom non énggéféliso tom
i kukumay Tuluse. 57 Endob fésalamat tom
bé Tuluse non bé rénigo nuwe. Non éndaén
mégilak tom bé kéléhue non fénukasén
betom sabaf bé rénigoy Kadna tome Jesu
Kristo.
58 Mélaw, do dumo gu do kégédawa ku,
fébagér gom i késarig gome bé Kadnane
inok énda mékédano. Fégéror gom dob
galbék i Kadnane. Non gétiga tom énda
mésinggula i galbék tome, amuk rigoné tom
kay Kadnane.

16

I tabange kay de munur dob Jerusalem

1 Atin wén i ségiyowe sugu gu begom.
Fatut timu gom kurta fégétabang gom bé
de dumo gom munur bé Jesuse dob Judea.

Sénugu gu soy ni dob de munur dob ingéde Galasia. 2 Sénga Duminggu, fatut témafay i séngae ségétéw begom bé atiy iray ne dob Tuluse. Fatut iray gom dob Tulusey baade gédoté kom. Itong gom inok amuk gégumahu diyaan, éndaén kailanga kom i témimue. 3 Atin amuk gégumahu diyaan, sugué kuy de étéw fénémili gom mangéy dob Jerusalem inok uwité roy de iray gom. Atin émféuwitu so do sulat émfégétigan bé de étéw dob Jerusalem fantag bé kétabang gome. 4 Atin amuk kailanga ku soy magéwe mangéy dob Jerusalem, féodoré ku bero.

I bantak Pablowe

5 Mangéyu diyaan ké gilidu nén téménara dob ingéde Masedonia. Non métahu mangéy diyo. 6 Atin amuk gumahu dob begome, batiu na keey diyaan firoy gétérésang kélungonon look taman gilid i basa barate. Atin amuk tausu magéw, fiyo ké tabanga kom begén bé kéagéw guwe dob atiy ayo kuwe. 7 Non énda méuyotu mawét diyaan ké magadu de saén. Yamula méuyotu de damén ké batiu na diyaan bé firoye gétérésang kélungonon, amuk fakay dob Kadnane.

8 Endob batiu na dob Efesowe ni taman gilid i kandulie féndawét Pentekostes. 9 Non dini médooy de méuyot mégélingo bé Fiyowe Uret toroé ku. Endob médoo soy sébanile de begén.

10 Atin i Timoteowe, amuk gégumah diyaan, fégédaw gom de brab tayakuf gom. Non gémalbék so kay Kadnane, ségilew bé begéne. 11 Atin énda fatutén ké siyawé kom. Yamula fégadata kom atin amuk taus i kéagéw ne séfule mangéy dob begéne, fatut tabanga kom. Non ongot-ongoté ku beroy de dumo no munur.

12 Atin fantag man bé dumo tome Apolos, féngginau gu fo bé angéyé no begom tukawén diyaan beroy de dumo no munur. Endob mika séna mangéy diyaan béleewe. Yamula mangéy fo kun diyaan ségiyo gai.

13 Fatut mingat gom, brab fédayday gom i kéunur gome bé Jesuse. Kagom mémala fantag bé kéunur gome. Yamula fébaraw gom brab fébagér gom. 14 Atin fiyon atiy rigoné kome, fégédaw gom.

15 Gétiga kom i fantage bé Stefanase brab de dumo no ségélawi. Beroy de sungu ménunur bé Kristowe dob Akaya. Toow ro fo mégéror témabang bé de dumo ro munur. 16 Mélaw, méuyotu ké fédaya gom i kéfégulew i de étéw loo bé beene brab kéluhanay étéwe mamung bé karowe galbék.

17 Toow fo mororu bé kégumah ro Stefanase, brab Fortunatowe brab Akaikowe dini. Non ténabang ro begén bé kégundoy guwe begom. 18 Fénfiyo roy fédéw guwe loo bé kéféfiyo ruwe bé de kagom so fédéw. Mélaw fatut fégadata kom i de étéw loo bé nan.

19 I de munur dob kéluhanay de ingéd dob Asia ségifaé ro begom kéluhanan. I ro Akilawe brab Prisilawe, toow ro fo ségifaén so begom sabaf bé Kadnane. Loo soy de munur sélimud dob lawi ruwe, ségifaé ro so begom. 20 Atin i kéluhanay de dumo tom munur dini, ségifaé ro so begom.

Fatut fégito gom i kégédaw gome amuk ségifaén gom.

21 Taman saén dob niy béréhé kuwe begom. I begéne, Pablo, sulaté kuy ni géfuray kébéréh bé kagéne kémér. Ségifaé ku so begom.

22 Amuk wén i do énda émféimu bé Kadnane, kukuméy Tuluse damén bero. Séfuleén damén i Kadnane. (Maranata.)

23 Atin fétauséy Kadnane Jesus damén i kégédaw ne begom.

24 Toowu fo méimu begom sabaf bé kéunur tome bé Jesu Kristowe.
Pablo

I Géruwowe Sulat Pablowe dob de Munur bé Kristowe dob Korinto

Ay niy sébaane bé de sénulat Pablo, sani ménbantuge muret fantag bé Jesu Kristowe. I ni sulat, been i niy géruwowe sulat sénulat Pablowe dob de munur do bati dob ingéde Korinto. Dob sunguwe sulat Pablowe, ténoroén i de étéw bé ati fatute rigoné ro. Atin dob ni géruwo sulatén, bénréh Pablowey kéoror ne sabaf bé kéodor ruwe bé ni kétoro.

Diyo dob Korinto, wén i do étéw ménbéréh bé békén kun tintu apostol i Pablowe. Mélaw dob ni so sulat, bénréh Pablowey funa nuwe toow fo tintu apostol, non toow fo mégoror lémégéb bé Fiyowe Uret fantag bé Jesu Kristowe. Mégoror gémalbék, fiyon fo ké toow fo mérasay sabaf bé kéuret ne ni.

1 Begéney Pablowe, ségétéw apostol sénugu Jesu Kristowe non been i galbéke kétayay Tuluse rigoné ku. I begeye Timoteowe, ségétéw so dumo gu munur bé Jesuse, sulata key begom do munur dob ingéde Korinto brab dob kéluhanay de ingéd dob Akaya.

2 I Tuluse Abay tom brab Kadnane Jesu Kristo mégédaw damén begom brab iray ro damén begom i métanéke fédéw.

Fésalamat dob Tuluse

3 Fatut tom fésalamat bé Tuluse sani Abay i Kadna tome Jesu Kristo. Toow fo mégédaw i Abaye Tulus, atin Been i tidéwoy kéluhanay tabange. 4 Tabanga no betom dob kéluhanay de kérégéno tom inok gétabanga tom soy de dumo tom amuk kérégénan ro fiyon ati klasi nuwe. Iraya tom so bero tabang loo bé tabange niray i Tuluse betom. 5 Non amuk toow fo mérasay tom loo bé Kristowe sabaf bé kéunur tome de, gédoté tom soy tintuwe kétabang tidéw dob beene. 6 I funa keye téférasay inok gédoté kom i tabange brab inok méfukas gom bé de sala gom. Atin amuk métabangan gey, métabangan gom so brab gédoté kom i bagére inok géfédayday gom témingkél bé de kérégénon ségilew bé begeye. 7 Atin i késarig geye begom, méégét non gétiga key amuk mérasay gom ségilew bé begeye sabaf bé kéunur gome bé Kristowe, tabangay Tuluse so begom ségilew bé kétabang ne begey.

8 Do dumo gey, méuyot gey de ké gétiga kom i fantage bé kérasay geye dob ingéde Asia. I de étéw diyo, toow fo fénrasay ro begey, atin mélaw makey ké éndaén méuyag gey. 9 Makey ké méléhu geyén bé béno. Endob ménrigoy ni inok énda sémarig gey bé kageye lowoh, yamula fatut sarigo key saén i Tuluse sani témébulee bé de ménléhu. 10 Ténabangén begey dob de makakaid inok énda méléhu gey sabaf bé de makakaid. Atin gétiga key tabangé no begey sénga tékélid. Sémarig gey bé énda téréno noy kétabang ne begey. 11 Atin fatut tabanga kom begey bé de kédasal gom, inok médooy étéwe fésalamat dob Tuluse non bé tabange nirayén begey sabaf bé kédasal i de médoo étéw.

12 Do dumo gey, wén i funa key fédayéw-dayéw, brab gétiga key toow fo toow i ni. Fiyoy de rénigo gey dob begome brab dob kéluhanay de étéw, non modor gey bé kétayay Tuluse. Atin tabangay Tuluse begey inok béréhé key i fiyowe brab toowe, békén dob kageye kégétigan éndob sabaf saén bé kégédaw i Tuluse. 13-14 Sulata key begom bé gébasana kome brab gésobuto kom. Méuyotu de damén ké gésobuto komén fo toow i de énda séna énggésobuto kom toow béleewe ni inok bé gaiwe séfule i Kadnane Jesus, moror gom sabaf bé begeye atin i begeye moror gey so sabaf bé begome.

15-16 Atin non gétiga ku fo toow gésobuto kom i ni, bénantak guy mangéye sémugud dob begome sungu bé do gétah bé kéangéy guwe dob ingéde Masedonia. Atin bénantak gu soy mawéte man ké séfuleu inok gétabanga ku begom ruwo gule, brab gétabanga kom so begén bé kéagéw guwe mangéy Judea. 17 Endob énda énggérigono kuy ni. Mélaw makom keeyén ké méfégalin i itunga kuwe sénga tékélid. Brab makom keeyén ké ségilew i kéfégitung guwe bé de étéw dob duniyae ni énda sarigon ro non magad fo fégaliné roy de itunga ro. Békén loo bé nan. 18 Béréhé ku begom i toowe, ségilew bé kétoow i Tuluse, tintu

fo bénantak guy rigoné kuy fénasad guwe begom. 19 Non témélamawu miring bé Jesu Kristowe Nga i Tuluse, sani ureté keye begom ro Silase brab Timoteowe. Non i Jesuse énda magad fégaliné noy itunga nuwe. Yamula tumané noy kéluhanay de béréhé no. 20 Non i Jesusey téménumane bé kéluhanay fénasad i Tuluse. Been i niy funa tome émbéréh “Amen” (i atag ne “toow”) fantag bé kébéréh i Tuluse inok médayéw i Tuluse. 21 I Tuluse, Beeney émféégéte bé kéunur tome bé Kristowe inok tintu tom do dumo no. Atin Tulus soy ménémilie betom. 22 Brab ténandaa no begey inok gélolon Beeney gefee begey. Atin nirayén betom i Rémogor ne bati dob de fédéw tom inok fégétiga no betom i irayén i kéluhanay fénasad ne.

23 Amuk énda toow i béréhé kuwe begom, kukuméy Tuluse damén begén. Gétiga roy funa kuwe énda ménangéy diyaan dob Korinto inok énda gédowoyo ku begom. 24 Enda méuyot gey sémugu begom ké ati fatute unuro kom. Non gétiga key méégétén i kéunur gome bé Kristowe. Yamula sétabang tom gémalbék inok toow gom na fo moror.

2

1 Atin do dumo gu, toow fo fénggitung gu bé énda mangéyu diyaan amuk féteteé ku saén i de fédéw gom ségiléw bé gétaho. 2 Non amuk féteteé kuy de fédéw gom, ati émféfiyowe bé kagéne fédéw? Enda, non énda géféfiyono kom i fédéw guwe amuk féntete guy de fédéw gom. 3 Beeniy funa kuwe séménulat dob begome bé do gétah. Ménikau mangéy dob begome, non i begome fatut damén féororé kom begén. Endob amuk ménangéyu diyaan bé béno, féntete gom saén i fédéw guwe. Gétiga ku fo toow, amuk mororu, moror gom so. 4 Amun sénulata ku begom, toow fo tete i fédéw guwe brab émbukuu brab énggékérewu. I funa kuwe sémulat békén ké féteteé kuy de fédéw gom. Yamula inok fégétiga ku begom i toowe kéimu gu begom kéluhanan.

Kéfésagad bé ségétéwe ménsala

5 I étéwa nan ménsala diyaan, énda fénteteén i fédéw guwe, yamula fénteteén i de fédéw gom, taloo no de fédéw i de dumo saén begom. Non énda méuyotu de ké fékélébuwanén i kédusawe de bé ni kébéréh gu. 6 Katabuwanén i kékukum i kédoono kome de. 7 Atin béleewe ni, fatut fésagad gomén brab féfiyo gom i fédéw ne, non amuk énda, mékédan keeyén i késarig ne bé Tuluse sabaf bé kélébuwan i kétete i fédéw ne. 8 Mélaw, ongoté ku begom bé fégétiga kom dey toow i kéimu gome de. 9 I funa kuwe séménulat dob begome bé gétaho inok téngkadé ku begom brab inok gétiga ku ké modor gom bé kéluhanay de sugué ku begom. 10 Atin amuk fésagadé kom i ségétéwe étéw, fésagadé ku so. Atin amuk wén i ménsala, fésagada ku inok moror gom. Gétiga Kristowe tintu fo fésagadé ku. 11 Atin i funa kuwe rémigo bé ni, inok énda lifulé Satanase betom. Non gétiga tomén i tetee bantakén.

12 Amun énggumahu dob ingéde Troas inok muretu bé Fiyowe Uret fantag bé Kristowe, énggito gu ténafay i Kadnaney agéwo kuwe bé galbék guwe diyo. 13 Gido loo, toow fo ménbukuu non énda énggito gu diyo i dumo tome munur Tito. Mélaw ménggétawu dob de étéw diyo, atin méntausu magéw mangéy dob ingéde Masedonia.

14 Endob toowu fo fésalamat bé Tuluse. Non sabaf bé kéunur tome bé Kristowe, féténgténgén betom dob kéluhanay de étéw inok fégétiga noy barakat ne. Mélaw sabaf bé betome, wén i de étéw dob kéluhanay de gonon gétiga roy fantage bé Kristowe. 15 Maak do dukah tom ténuwég Kristowe brab ténulakén dob adafay Tuluse. Atin i amut ne mélégéb dob de étéw do ménfukas brab dob de étéw so énda méfukas ro. 16 Dob de étéw énda munur bé Kristowe, maak ahu ménléhu i kétoro tome fantag bé Fiyowe Uret, non mékukum ro sabaf bé nan kétoro. Endob dob de étéw munur dob Kristowe, maak mamut i kétoro tome non fégétiga no bero bé iray i Tuluse beroy umule magufusa. Toow fo Fiyoy Urete ni. Mélaw énda i étéw tintu médait lémégéb de. 17 Endob i begeye, énda ségiléw gey bé de ségiyo do témoro. Non i berowe, ureté roy kébéréh i Tuluse inok gédoté roy kurtae. Endob sabaf Tulus i séménugue begey, gétiga no

ureté key i toowe, non begey i do sugu-
sugué Kristowe.

3

I mantuwe aguwon

1 Ati kéfégitung gome de, aw félangka-
langka geyén man fantag bé de ni? Enda.
Enda ségilów gey bé de ségiyo témoro
kailanga ro nay sulate tidéw dob de ségiyo
étéw émfégito bé kuwagib ruwe témoro inok
tayakufé kom bero. Atin kailanga ro soy
sulate tidéw dob begome amuk mangéy ro
témoro dob de ségiyo. 2 Endob i begeye,
énda kailanga key i de sulat loo bé nan.
Non i kéunur gomey maake sulat ménsulat
dob de fédéw gey inok gétigay kéluhanay
de étéw i fantage bé de kétoro gey. 3 Atin
gétiga roy begom i de maak do sulat tidéw
dob Kristowe, fénsamfayén dob begeye.
Atin i fénggésulate de békén tinta, yamula
Rémogor i méuyage Tulus i fénggésulate de.
Atin i sulatane de békén do batéw loo bé
kitabe niray Moisese, yamula i de fédéw
gey i sulatane de.

4 I funa keye gébéréh loo bé ni non
sémarig gey bé Tuluse, sabaf bé Kristowe.
5 Enda gébérého key de ké kagey kégétigan
i funa keye gérigo bé ni galbék. Non Tu-
luse saén i funa keye de gérigo. 6 Tulus
i ménirayane begey kégétigan inok gétoroo
key i mantuwe agéwon. Atin i mantuwe
ni agéwon, békén nirayén begey i kitabe,
yamula nirayén begey i Rémogor i Tuluse.
Non amuk sémarig tom bé kéodoro tome bé
kitabe niray Moisese, méléhu tom. Endob
amuk sémarig tom bé Rémogor i Tuluse,
irayén i mantuwe umul magufusa dob be-
tome.

7 Bé do gétah, amun sénulat i Tulusey
kitabe dob de batéw, fénggito noy barakat
ne. Amun énggito Moisesey kéréndaw i
Tuluse, réménéndaw soy kaane falas, fu-
nay de Judio énda géténgténg de, fiyon fo
ké ménlumén i kéréndaw ne. Mélaw amuk
loo bé nan i barakat i kégumah i kitabe
muwit kéléhu, 8 toow na fo fiyoy rigonéy
Rémogor i Tuluse. 9 Amuk barakatan i
galbéke kémukum bé de étéw, labi na fo
dakél i barakat i galbéke émfétintu bé de
étéw. 10 Mélaw i kitabe toow fo barakatan
bé gétaho, éndob éndaén i barakatén béleewe
ni. Non béleewe ni, wén na foy toow
barakatan tidéw bé beene. 11 Non amuk
barakatan i kitabe wén i tamana no, labi
na fo barakatan i mantuwe agéwon énda i
tamana no.

12 Atin sabaf bé ni késarig tom bé énda
mékédan i ni, toow tom fo émbaraw muret.
13 Enda ségilów tom bé Moisese ténlébén i
falas ne inok énda gitoy de Judioy kéélum
i kéréndaw ne taman mékédan. 14 Endob
toow fo métégas i de ulów i de Judio. Mélaw
taman so béleewe ni méntéléb so tafay i
de kégésobut ro. Météléb i de kégésobut
ro amuk gébasana roy kitabe sani tafaye
agéwon. Endob amuk wén i ségétéw bero
waléy dumo Kristowe sabaf bé kéunur ne
de, mékédanén i kétéléb i itunga nuwe brab
toow fo gésobuto no. 15 Taman so béleewe
ni amuk basané roy kitabe tidéw dob Moi-
sese, météléb i de itunga ro. 16 Endob amuk
munur ro bé Kadnane, mékédan i kétéléb
i de itunga ro. 17 I Kadnane ni ménlabit,
Been i Rémogor i Tuluse. Atin i étéwe bati
i Rémogor i Tuluse dob beene, ménfukas
dob kitabe, non éndaén kailanga no modor
de inok méfukas bé de salaén. 18 Mélaw
i kéluhana tome do munur bé Kristowe,
giton i anlung i kéréndaw i Kadnane dob
falas tome, non énda météléb i de kéfégitung
tom. Non giton i mantuwe adat tom mir-
ing bé Kristowe. Non i Rémogor i Tulusey
mégaline betom loo bé kéfiyoy Kadnane.
Mélaw minut fiyo miring bé Kadna tome
Jesu Kristo.

4

1 I Tuluse mégédaw begey, atin mélaw
fénémilién begey inok rigoné tom i ni
galbék. Mélaw énda mékédan i kéoror
geye bé galbék geye. 2 Dénigur gey i
de tete brab de ménbunéy do rigonén
toow fo do mékémala. Enda témugi gey
brab énda fégaliné key i kébéréh i Tuluse.
Yamula béréhé key i tintuwe fo toow
inok i kéluhanay étéwe gétiga ro do métintu
gey, brab inok gétigay Tuluse so. 3 Non
amuk ménbunéy i Fiyowe Uret ureté key,
ménbunéy saén dob de étéw énda méfukas
ro dob de sala ro. 4 Enda munur ro
non ténléb Satanasey kéfégitung ruwe.
Been i féngadafév de étéw dob duniyae
ni. Télébé noy de kéfégitung ro inok

énda gito roy kégéfékaya i Fiyowe Uret fantag bé kégérotor Kristowe, sani tintuwe anlung i Tuluse. 5 Non énda muret gey inok waléy gey émbantug. Yamula ureté key i Jesu Kristowe, Been i Kadnane, inok Been i waléye émbantug. Atin ureté key bé begeyey témabangane begom inok médayéw i Jesuse. 6 Amun lénimbag i Tulusey kéluhanay éntingayéne, ménbéréh mano, “Mékédan damén i délémone brab waléy wén damén i géfékaya.” Been soy émfégéfékayae bé de itunga tom inok gésobuto tom i kéfiyoy Tuluse fénténgténgén dob Jesu Kristowe.

7 Endob i de betom, maak do binangga tom saén nahuron drantung inok giton i barakate dob de lowoh tom békén katom, yamula kay Tuluse. 8 Démoyun gey mérasay éndob énda méntabanan gey. Wén i do no, énda gésobuto key de, éndob énda mékédan i kéunur geye de. 9 Médooy de sébanil begey, éndob énda tagakéy Tuluse begey. Wén i no fédawéto ro begey, éndob énda tagakéy Tuluse begey. Wén i no fédawéto ro begey, éndob énda mébinasa gey. 10 Ségiléw gey bé Jesuse non sénga tékélid médooy de mérarék begey, brab méuyot ro méméléhu begey. Mélaw giton i kéuyag Jesuse béleewe ni non Been i témabangane begey. 11 Amuk méuyag gey séna, démoyun gey gédét damén méléhu sabaf bé kéuret geye fantag bé Jesuse. Mérigoy ni inok giton i Jesuse méuyag non tabanga no begey démoyun. 12 I funa keye démoyun kakaidan non bé kéuret geye fantag bé Jesuse. Endob ulandenén, non been i niy funa kome gégédot bé umule magufusa.

13 Wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Ménununu de, mélaw béréhé ku.” Ségiléw so bé begeye, non munur gey de, mélaw béréhé key. 14 Non gétiga key i Tuluse sani téménébulee bé Kadnane Jesus, tébuleé no so begey brab begome brab féangéyé no betom dob adafa nuwe dob lawayo. 15 Atin i funa keye téférasay inok gédoté kom i de kéfiyonon. Atin bé lala ne minut médooy gégédote bé kégédaw i Tuluse, waléy so médooy de fésalamat dob Tuluse inok toow fo médayéw.

16 Been i niy funa keye énda mékédan i kéoror geye gémalbék. Non fiyon fo ké démoyun gey waléy lukés brab minut mélubay i lowoh geye, fébagérey Tulusey kéunur geye sénga fuweh. 17 Atin i de kérasay gey béleewe do kloh saén brab mékédan so moso. Atin sabaf bé de kéfédayday gey bé de ni kérégénon, toow na fo médayéw gey dob lawayo diyo moso, brab énda témérénо Mélaw toow na fo dakél i ni moso bé de kérégénon béleewe. 18 Non i de gulaané key békén i de éntingayén giton dob duniyae ni. Yamula toow gey fo méuyot bé de éntingayén do énda gito no. Non i de éntingayén giton dob duniyae ni, do méalfa ro moso. Endob i de énda séna giton, sani de éntingayén iray i Tuluse, énda mékédan ro.

5

1 Non gétiga key i ni. I de lowoh tom dob duniyae ni maak do lawi saén bation bé firoye gébélintuwa taman mékédanén, san ké méléhu tomén. Endob i Tuluse rénigo no soy de lawi tom dob lawayo. Been i de mantu do lowoh tom méuyag taman sa taman. 2 Atin non bé de kérégénon béleewe, toow fo méuyot tom de ké gédoté tomén magayas i de mantu lowoh tom dob lawayo. 3 Amuk gédoté tomén i mantuwe lowoh tom, éndaén mékédano. 4 Endob amuk bati tom séna dob de lowoh tom dob duniyae ni, gédogés tom bé de kérégénon. Gido loo, énda fo méuyot tom témagak bé tafaye lowoh tom. Yamula méuyot tom saén kémégal bé mantuwe lowoh inok i tafaye lowoh méumbayan bé mantuwe de éndaén méléhuén. 5 Tulus i téménafaye bé de ni inok mérigo dob betome moso. Brab nirayén betom i Rémogor ne maak tising tandaén bé kétuma nuwe bé kéluhanay de ni moso.

6 Mélaw toow fo méégét i kéunur tome sénga tékélid. Gétiga tom amuk bati tom séna dob de tafay lowoh tom dob duniyae ni, énda gébati tom sétifon bé Kadnane diyo dob lawayo. 7 Non dob de rigoné tom béleewe ni, énda furay tom bé atiy gito tome, yamula furay tom bé atiy unuro tome. 8 Tintu fo émbagér i kéunur tome brab méuyot tom témagak bé de tafay lowoh tom inok mule tom bati sétifon bé Kadnane. 9 Gido loo, i toowe fo kétaya tom rigoné tom

i késuwata nuwe fiyon udenén gono tom, dini taloo no diyo dob lawayo. 10 Non i kéluhana tome kailangan fo mékukum dob adafa Kristowe. Atin i séngae ségétéw étéw gédoté noy ati fatute barasén look kékukume de sabaf bé de rénigo no, fiyo loo soy tetee dob duniyae ni.

Do dumoy Tuluse

11 Atin non gétiga key i kégilake bé kékukum i Kadnane, télamané key féunurén i de étéw. Gétigay Tulusey de fédéw gey brab méuyot gey de so ké gétiga kom soy de fédéw gey. 12 I funa kuwe sémulat bé de ni kébéréh gu, békén inok dayéwé kom begey. Yamula inok gétiga kom i fiyowe rigoné key brab inok gétiga kom i sémumbulone bé de étéw dayéwé ro saén i falas i étéwe, békén i adat ne. 13 Wén keey i do étéw mégitung marok do bunég gey. Endob i funa ruwe marok bunég gey non toow fo rigoné key témantuy kétayay Tuluse. Endob gétiga kom énda bunég gey, non gétiga kom gémalbék gey inok tabanga key begom. 14 Toow fo mégédaw i Kristowe begey funa key mégéror gémalbék. Gétiga key ménléhu i ni ségétéw étéw inok méuyag i kéluhanay de étéw. Mélaw maak ménléhu i kéluhanane sabaf bé kégantino Kristowe bero. 15 Ménléhu géménantinon bé kéluhanay étéwe inok i de méuyag, éndaén rigoné roy kétaya ruwe. Yamula rigoné roy kétaya Kristowe, sani ménléhue brab méntébulee inok éndaén mékukum ro.

16 Mélaw i kéfégitung geye békén loo bé kéfégitung i de étéw énda munur ro bé Kristowe. Endob bé do gétah, i kéfégitung geye loo saén bé kéilawane, funa key makey ké kéilawan saén i Kristowe. 17 I étéwe waléy dumo Kristowe sabaf bé kéunur ne de, ménwaléy mantu étéw. I tafaye adatén méntagakén atin ménwaléyén mantuy adat ne. 18 Tulus i réménigowe bé de ni, non sabaf bé Kristowe, fénwaléyén betom éndaén sébanil dob Beene. Non séloyukén begey. Atin fégalbéké no begey inok féunuré key i de étéw inok waléy so séloyuk i Tuluse bero. 19 Mélaw ay niy kéuret geye: I Tuluse nusarén i Kristowe mémukas bé de kéilawan inok waléy tom séloyuk bé Tuluse atin fénsagadén i de sala tom. Atin sénarigo no begey muret fantag bé kéféwaléy ne betom séloyuk dob Beene.

20 Mélaw begey i de sarigo Kristo muret bé kéongot i Tuluse. Féongoté no begey bé fagayun gomén bé kétaya nuwe. Non kétayay Tuluse féwaléyé no begom do dumo no séloyuk. 21 Enda i sala Kristowe. Endob sabaf bé kéluhanay de sala tom, kénukum i Tulusey Kristowe, inok waléy tom métintu loo bé Tuluse non bé kéwaléy tome do dumo Kristowe sabaf bé kéunur tome de.

6

1 Non begey i do témabang bé galbék i Tuluse, ongoté key begom do téménanggaf bé kégédaw i Tuluse, usar gom i kégédaw ne fégérigo bé fiyowe. Kagom mika de. 2 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Dob fatute gai, fénggélingo guy de kédasalém, atin ténabang gu beem dob fatute gaiy kéfukas guwe bé kéilawane.” Fégélingo gom: Béleewe niy gaiwe fatut tayakufé kom i kégédaw i Tuluse. Béleewe niy gaiwe fatut fédaya gom i Tuluse mémukas begom bé de sala gom.

3 Toow fo ingata key i de rigoné key inok énda i géféika gey munur brab inok énda i gédowoy bé galbék geye lémégéb bé Fiyowe Uret. 4 Yamula, dob kéluhanay de rigoné key, fégito gey begey i de sugu-suguéy Tuluse. Non fiyon fo ké kérégénan gey brab kérasayan gey, témingkél gey. 5 Atin ménlubag gey, ménférisu gey, ménggésug-sug gey bé de mérimbur étéw. Atin wén i no taluwan geyén gémalbék, atin mélaw énda géama gey, brab énda géfidong gey. 6 Atin énda i rénigo gey mékérésik adat, brab gésobuto key i kébéréh i Tuluse, brab téméningkél gey, brab ténabanga key i de étéw. Atin Rémogor i Tulusey mémanduone begey brab toow gey fo ménggédaw. 7 Atin nuret gey i toowe kétoro, brab i barakatane Tulus tabanga no begey. Mélaw bé kéluhanay de ni fénggito gey, begey i de sugu-suguéy Tuluse. Atin i métintuwe brab fiyowey maake kélung gey brab dilék gey. 8 Wén i do masanan begey, éndob wén soy do émfémala begey. Wén i do démayéw begey, éndob wén soy do méngiras begey. Wén i do ménbéréh do tugién gey kun,

éndob toow i de béréhé key. 9 Wén i de
étéw émbéréh énda kun gélolo ro begey,
éndob toow fo gélolon gey. Gédét geyén
méléhu sénga tékélid, éndob méuyag gey
so. Ménkukum gey éndob énda méléhu gey.
10 Fiyon fok wén i do émfétete bé de fédéw
gey, éndob démoyun moror gey. Maak toow
geyén fo méskinan, éndob sabaf bé begeye,
médooy de étéw ménwaléy ro maak kawasa
taman sa taman. Maak énda i do kagey
bé de éntingayén, éndob wén i kagey bé de
kéluhanay de iray i Tuluse.
11 Do dumo gey dob Korinto, bénréh
geyén begom i kéluhanay dob de fédéw gey,
brab énda i ménbunéy de. 12 Enda kulang i
kéimu geye begom, éndob kulang i kagome
kéimu begey. 13 Béréhé ku begom do maak
nga gu, féimuén gey loo bé kéimu geye be-
gom.

Kagom mawag bé de énda munur

14 Kagom sébawag bé de étéw énda munur
ro bé Kristowe. Non énda ségiléw i fiy-
owe brab tetee, mélaw énda fakay ro waléy
sébaan. Enda fakay sétifon i géfékayae brab
délémone. 15 I Kristowe brab Satanase énda
géséfagayun ro. Atin énda waléy sétiman
fédéw i étéwe munur bé Kristowe bé étéwe
énda munurén bé Kristowe. 16 I lawi i Tu-
luse, sani gonone méngadaf, énda fakayén
ké diyo so féngadafén i de kéninontow. Atin
i betome maak lawi batioy méuyage Tulus.
Non bénréh i Tuluse mano, “Batiu dob de
kagén étéw brab modoru bero. Atin begén
i féngadafé ruwe, brab beroy de étéw gu.”
17 Atin bénréh i Kadnane so mano, “Tagak
gom i de étéw féngadafé roy de kéninontow
brab sésuway gom bero. Férayu gom dob de
mékérésik adat ro, atin tanggafé ku begom.
18 Waléyu Boh gom, atin waléy gom do nga
gu do lagéy brab do libun. Been i niy bénréh
i toowe fo barakatan Kadnan.”

7

1 Do dumo gu, been i niy de fénasad i
Tuluse betom rigoné no. Mélaw tagaké tom
i kéluhanay de tete, dob lowoh tome taloo
no dob fédéw tome. Atin linisé tom i de
lowoh tom brab télamané tom rigonén i de
malinis dob adafay Tuluse inok toow fo
métintu tom. Rigoné tom i ni non fégadata
tom i Tuluse.

I kéoror Pablowe

2 Fatut toow gom féimu begey. Enda i
rénigo gey tete dob ségétéwe étéw, taloo no
fénsala gey, loo ké lénafis gey. 3 Enda béréhé
kuy de ni ké dowoyé ku begom. Non loo bé
bénréh guwe bé do gétah, toow fo gulaané
ku begom. Amuk méuyag gey look méléhu
gey, mégédaw gey so begom. 4 Toow fo
sémarig gey begom brab géfélangka-langka
gey sabaf bé begome. Mélaw fiyon fo ké
kérasayan gey, fiyoy de fédéw gey, brab
toow gey fo moror sabaf bé begome.
5 Atin amun énggumah gey dini dob Mase-
donia, énda fo énggétérén gey. Non toow
fo ménkérégénan gey. Ménséédél begey i de
sébanil begey. Atin ménbuku gey fantag bé
de mantu munur bé Kristowe. 6 Endob i
Tuluse toow fo gétiga noy émféfiyowe bé de
fédéw i de étéw tete i de fédéw ro. Mélaw
fénororén i de fédéw gey bé kégumah Titoe.
7 Atin békén saén i kégumah ney funa keye
ménoror, non loo soy bénréh ne fantag bé
kéféfiyo gome bé fédéw ne. Atin nuretén
begey i kéuyot gome géségito begén. Brab
toow gom fo kun énggésénule atin fénagayas
gom bénréh dob de étéw témbo begén i
kéamfilo kome begén. Mélaw toowu na fo
moror.
8 Non fiyon fo ké méntete i de fédéw
gom bé sulat guwe, énda énggésénuleu de
ménféuwit dob begome. Endob bé do gétah,
énggésénuleu de brab ménuyotu de damén
ké éndaén fénuwit gu de dob begome amun
énggétiga ku ménwaléy tete i de fédéw gom.
9 Endob béleewe ni toow fo mororu, éndob
békén sabaf bé kétete i de fédéw gom. Ya-
mula mororu béleewe ni non énggésénule
gom. Non ténagak gom i de tete rigoné kom
sabaf bé kétete i de fédéw gom. Fénsénule
i Tuluse begom brab nusarén i kétete i de
fédéw gom. Mélaw fiyoy rénigo geye dob
begome bé nan sulat. 10 Non amuk féteteéy
Tulusey fédéwe, muwit kégésénule brab
kédigur bé de sala. Brab beeniy muwite bé
kéfukase bé kékukume. Mélaw toow fo fiyoy
nan kétete fédéw. Endob i kétete i fédéw i
de étéw énda munur bé Kristowe, muwit
kéléhu. 11 Endob i begome, fégitung gom i
fiyowe rénigoy Tuluse dob begome sabaf bé
kétete i de fédéw gom. Non sabaf bé kétete i
de fédéw gom, tintu méuyot gom rémigo bé

fiyowe, brab toow fo méuyot gom émfégito bé éndaén i sala gom béleewe ni. Atin ménkérit gom brab ménbuku gom bé salae rénigoy ségétéwe begom. Atin méuyot gom émfésuwat begén. Mélaw, sabaf bé kétete i de fédéw gom, kénukum gom i ni sala, atin fénténgténg gom bé békén kagom sala i ni. 12 Mélaw i funa kuwe séménulat dob begome bé gétahe békén saén sabaf bé nan étéw ménsala, taloo noy étéwe énggésalaa no. Yamula gétigay Tuluse séménulatu inok fégétiga ku dob begomey kédakél i kégédaw gome begey. 13 Been i niy funay de fédéw gey ménfiyo. Atin ménumanan foy kéfiyoy de fédéw gey. Non i Titoe fénororén begey bé kéuret ne fantag bé kéféoror gome de. 14 Ménfélangka-langkau fo muret dob Titoe fantag bé begome, atin fénggito gom foy kétoow i kéuret guwe. Démoyun gey émbéréh bé toowe dob begome. Atin ségilew so énggito Titoey kétoow i funa keye félangka-langka fantag bé begome. 15 Mélaw minut dakél i kéimu ne begom, bé lala ne gétédém bé kéuyot gome modor bé de sugu gu, brab kébasana kome de. 16 Toowu fo méoror non gésarigo ku fo begom toow.

8

I kéiraye dob Tuluse

1 Atin do dumo gey, méuyot gey de fo ké gétiga kom i ménrigowe dob de munur bé Kristowe dini dob Masedoniawe ni bé kégédaw i Tuluse. 2 Fiyon fo ké toow ro fo kérasayan brab kérégénan, toow ro fo moror. Mélaw fiyon fo ké toow fo méskinan ro, toow ro fo ménggédaw ménіray kurta fégétabang bé de dumo ro munur. 3 Atin béréhé ku begom i toowe, niray roy gagané ruwe. Tidéw béno, ménuman ron man miray non been i niy kétaya ruwe rigoné ro. 4 Komon nongot ro fo dob begeye ké tungkasé key bero mamung témabang bé de dumo tom munur bé Kristowe dob ingéde Judea. 5 Toow gey fo ménggaif non rénigo roy békéne fo bantak fédéw gey gérigono ro. I sunguwe de niray roy de lowoh ro brab de fédéw ro dob Kadnane. Tidéw béno, non rénigo roy kétayay Tuluse, nodoro roy de sugu gey. 6 Atin non Titoey ménggananaye bé ni rigonén, fénggінau gey bé fétausé noy kétimu ne kurta fégétabang bé de munur dob Judea inok géfégilido kom i galbéke ni rénigo gom bé kégédaw gome. 7 Gétiga ku énda kulang gom bé de kéunur gom, taloo no de kéuret gom, loo soy de kégétiga kom, loo soy kétaya kome témabang, loo soy kégédaw gome begey. Mélaw méuyot gey de ké fégito gom soy énda i kulang bé kégédaw gome bé kéiraye.

8 Enda sugué ku de begom, éndob méuyotu de ké gétiga kom i fantage bé de dumo gom munur dob de ségiyo gonon. Témantu ro fo témabang. Beeniy funa kuwe émbéréh de dob begome béleewe, inok iringé kom bero. Mélaw gétiga ku ké toow gom fo mégédaw. 9 Gétiga tom i kégédaw i Kadna tome Jesu Kristo. Non fiyon fo ké toow fo kawasa dob lawayo, ménwaléy méskinan dob duniyae ni bé kéwaléy ne kéilawan inok waléy gom kawasa dob lawayo sabaf bé kétérifantad ne.

10 Atin féginauné ku begom béni, fiyo ké fégilidé kom i féngganaya kome galbék bé no énggéétah bélintuwa. Begom i de sungu téménimu do kurta fégétabang, atin begom soy de sungu méuyot témabang. 11 Mélaw fatut fétausé kom taman géfégilido kom. Fatut méuyot gom magayas mégilid de ségilew bé kéfagayas gome bé kébantak gome de. Atin iray gom i atiy wéne begom. 12 Amuk méuyot gom miray bé atiy wéne begom, mésuwat i Tuluse témayakuf bé nan. Endob i Tuluse énda méuyotén ké iray gom i éndae gagané kom.

13 Enda méuyot gey de ké kérégénan gom sabaf bé de kétabang gom miray dob de ségiyo inok éndaén kérégénan ro. Endob kétaya key ké ségilew-gilew i kéluhanane. 14 Béleewe ni gétabang gom bé de ségiyo non gaba-gabay kagome kéfaguyag. Endob kulang foy karowe de. Atin dob gaiwe kulang gom brab gaba-gaba roy berowe, tabangé ro so begom. Mélaw ségilew-gilew i késétabang gome. 15 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I étéwe énggétimu médoo, énda gaba-gaba no. Atin i étéwe énggétimu kloh saén, énda so kulangén.”

16 Toow fo ménfésalamat gey dob Tuluse non bé kéuyot Titoe mégédaw begom loo

bé kégédaw geye begom. 17 Amun non-
got gey dob beene ké tabanga no begom,
toow fo ménuyot de rémigo. Atin non toow
fo méuyot témabang begom, mélaw méuyot
mangéy diyaan. 18 Féodoré key bé Titoey
ségétéwe dumo tom munur, mégéror fo
muret bé Fiyowe Uret, funa no toow fo
fégadatay de munur dob de ségiyo ingéd.
19 Atin saliyu na bé nan, beeney fénémili
i de munur dob de séségiyo-giyo ingéd
inok modor begey bé kéagéw geye mangéy
muwit bé kurtae fégétabang bé de méskinan
munur bé Kristowe. Rigoné key i ni galbék
inok médayéw i Kadnane de brab fégito gey
i kéuyot geye témabang.
20 Méuyot gey ké modor i de ni étéw non
toow gey fo mingat bé kéuwit geye bé ni
dakél iray inok énda i témbo begey. 21 I
kétaya keye rigoné key i fatute dob adafay
Tuluse loo so dob adafay étéwe.
22 Atin saliyu na bé ni, sugué key soy
ségétéwe dumo tom munur. Médoonén fo
gule ténéngkad gey atin mélaw gétiga key
méuyot fo témabang. Atin béleewe ni toow
na fo méuyot témabang begom non dakél
foy késarig ne dob begome. 23 Atin i Titoe,
beeney dumo guwe gémalbék témabang be-
gom. Atin i de étéw modor bé Titoe, beroy
de sénarigoy de munur dob de séségiyo-
giyo ingéd mangéy témabang begom inok
médayéw i Kristowe. 24 Fégito gom i kégédaw
gome bero inok i de munur dob de ségiyo
ingéd gétiga roy kégédaw gome brab gétiga
ro so toow i funa keye géfélangka-langka
fantag bé begome.

9

1 Endaén kailanga kuy sémulate dob be-
gome fantag bé kétabang gome bé de dumo
tom munur do méskinan dob Judea. 2 Non
gétiga ku toow gom fo méuyot témabang.
Brab dénayéw gu begom dob de munur
dini dob Masedoniawe ni. Bénréh gu bero
maku, “I de dumo tom munur dob ingéde
Akaya, tafay ron témabang tidéw bé no
énggéétah bélintuwa.” Amun énggélingoo
roy ni, i kédoono ruwe ménwaléy méuyot
témabang. 3 Mélaw béleewe ni, sugué ku
mangéy dob begomey de ni do dumo tom
munur inok tabanga ro begom métuman
i ni brab gétafaya komén i tabang gome
loo bé bénréh geye. Giton mélaw toow i
kédayéw geye begom. 4 Non amuk i de étéw
tidéw Masedonia modor ro begén mangéy
diyaan, atin amuk énda i ténafay gom kurta,
toow fo mémala gey de, brab kémalanan
gom de so. Non makey ké wén i ténafay
gom kurta. 5 Mélaw, makuk fiyo ké sugué
ku métah mangéy diyaan i de ni do dumo
tom munur inok gétafaya kom i iray gome,
sani fénasad gome. Mélaw amuk gégumahu
diyaan, méntafayén i de iray gom. Mélaw
giton i kéuyot gome miray énda ménfégés
gom de.

6 Fégétédém gom i ni, i étéwe mohok
kloh, kémétéw so kloh. Atin i étéwe mo-
hok médoo, kémétéw so médoo. 7 Mélaw,
sénga ségétéw étéw fatut irayén i bénantak
ne irayén. Atin békén fatut miray ké
tete i fédéw ne de taloo no ké manok
ménfégés de saén. Non toow fo mégédaw
i Tuluse bé étéwe toow fo moror ké mi-
ray. 8 Atin i Tuluse géirayén begom i
mas na médoo bé de kailanga kom inok
démoyun gaba-gabay kéfaguyag gome atin
géiray gom so tabang dob de ségiyo. 9 Non
wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano,
“Iraya no témantuy de méskinan, brab i
kégédaw ne énda i tamana no.” 10 Atin
i Tuluse irayén i de béne dob de mo-
hok, inok mama i de étéw. Mélaw iraya
no so begom do béne, sani de kétabang
gom dob de ségiyo, inok dakél i gékétéwo
kome, sani de médoo do fiyo rénigo gom
sabaf bé dakéle kégédaw gom. 11 Démoyun
iray i Tuluse begom i katabuwane inok
gétantu gom miray tabang sénga tékélid,
inok médooy fésalamate bé Tuluse sabaf
bé tabange tidéw dob begome uwité key.
12 Non i ni galbék rigoné kom, békén saén
i kétabange bé de munur, éndob been soy
funay de médoo étéw fésalamat dob Tuluse.
13 Atin amuk gito roy dakéle kégédaw gom
loo bé ni, médooy démayéwe bé Tuluse sabaf
bé kéodor gome bé sugu Kristowe, brab
sabaf bé kéégét i kéunur gome bé Fiyowe
Uret fantag bé Kristowe, non mégédaw gom
miray dob berowe brab dob kéluhanay de
ségiyo. 14 Atin mélaw dasala ro begom dob
Tuluse atin toow fo gulaané ro begom.

Atin i funa ruwe gémulaan begom non bé dakéle kégédaw gom bero tidéw dob Tuluse.
15 Mélaw fésalamat tom dob Tuluse non bé Nga ne Jesu Kristo toow fo mélaga nirayén betom.

10

Fantag bé Pablowe

1 Atin i begéne, sani Pablowe, wén i ongoté kuwe dob begome. Wén i de ménbéréh térifantadu kun ké diyou dob begome. Endob amuk énda kun diyou dob begome, toowu fo émbaraw sémulat dob begome. Endob ongoté ku dob begome bé toowe mélanat kébéréh loo bé kégédaw Kristowe. 2 Ongoté ku dob begome, féfiyo gom i de rigoné kom inok énda kailanga kuy fébarawe ké gégumahu dob begome, loo bé rigoné kuwe dob de étéw émbéréh bé i begeye kun ségiléw gey i de étéw énda munur ro bé Kristowe. Non rigoné key kun i de tete kétaya key. 3 Toow kéilawan gey saén, éndob énda sarigo key i kébagér i kéilawane fégésétiboh sébanil bé Satanase. 4 Non i kéuret geye énda ségiléwén bé kéuret i de tete étéw dob duniyae ni. Yamula i kéuret geye tidéw dob Tuluse brab wén i barakatén inok témaban gey bé de kétoro énda toowén.
5 Fégito gey énda toow i kéluhanay uret i de étéw sébanil bé Tuluse brab kébéréh i de étéw félangka-langka malang bé toowe kétoro fantag bé Tuluse. Atin fiyon i de kéfégitung ro énda toowén, fégaliné key inok modor so bé de sugu Kristo. 6 Atin amuk fégito gom tintu odoro kom i de sugu Kristo, tidéw béno kukumé key i de ségiyo munur amuk énda modor ro bé de suguén.
7 Kagom téngténgén saén i falas i étéwe, yamula fatut fégitung gom soy fantage bé fédéw ne. Amuk wén i étéw gékaranga no been i sugu-sugué Kristowe, fatut karangé no so begey, do sugu-sugué Kristowe so.
8 Non énda mémalawu félangka-langka bé aturane niray i Kadnane begey. Non nirayén dob begeye inok féégété key i kéunur gome, énda mébinasa gom de. 9 Mikau ké fégitungé kom fégilaké ku saén begom dob de sulat gu. 10 Endob wén keeyén i étéw émbéréh mano, “Dob de sulat Pablo, toow fo émbaraw brab émbagér. Endob amuk dini dob betome, toow fo mélanat i de kébéréhén brab énda furungén muret.” 11 Endob i étéwe mégitung loo bé nan, fatut gétiga noy ni. I de sénulat gey béleewe ni, fiyon fo ké sérayu tom, been soy nan i de rigoné key ké géséténgaang tomén.
12 Endob énda féségiléwé key i begeye bé de étéw do félangka-langka. Toow ro fo dufang, non marok bero saén i do gérotor, brab dayéwé ro soy de karo lowoh brab de étéw miring bé adat ruwe. 13 Endob i begeye, énda taluwan gey démayéw bé de lowoh gey, non béréhé key saén i de rénigo gey dob galbéke niray i Tuluse begey, loo bé de rigoné key dob begome. 14 Atin énda taluwan gey démayéw bé de lowoh gey, non begey i de sungu ménangéy diyaan muret dob begome bé Fiyowe Uret fantag bé Kristowe. 15 Enda félangka-langka gey fantag bé galbék i de ségiyo dob de ségiyo gonon énda sénugu i Tuluse begey. Endob méuyot gey de ké amuk minut émbagér i kéunur gome, gétabanga kom begey émféunur bé de dumo gom dob kagome ingéd. 16 Tidéw béno, géureto key i Fiyowe Uret dob de ingéd géliyu begom. Mélaw énda fégéfélangka-langka gey i galbék i ségiyowe étéw.
17 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Fiyon atiy méuyote félangka-langka, fatut félangka-langka sabaf saén bé rénigoy Kadnane.” 18 Non i étéwe dayéwé noy kaane lowoh, énda i lanték i kédayéw ne. Endob amuk Tulus i démayéwe bé ségétéwe, giton médait médayéw.

11

Do ubo-ubo apostol

1 Méuyotu de damén ké tingkélo kom na begén kloh bé kéuret guwe ni fiyon fo ké maak dufangu. 2 Toowu fo médalew fantag bé begome loo bé kédalew i Tuluse. Non i begome ségilew gom bé ségétéwe kénogon féntisingonén. Atin i Kristowe maak beeney lagéye ménfétisingon bé ni kénogon. Atin begéney maake ménfétisingon de brab toow fo méuyotu de ké gésébawag ro. 3 Mégilaku de ké tagaké kom i Kristowe loo ké éndaén modor gom bé de suguén taloo no ké éndaén gulaané kom de. Embukuu ké fésélawéké kom i toowe fantag bé Kristowe bé tugi i de ségiyo kéféngadaf. Amuk rigoné

kom i nan, géiringo kom moso i sala i sunguwe libun féndawét Eba, non méndurat bé kétugiéy ulée, sani Satanase. 4 Non amuk wén i ségétéw étéw gégumah dob begome, brab muret ségiyo kétoro fantag bé Jesuse bé kétoro geye, munur gom de wayo. Taloo no fiyon fo ké ureté roy ségiyowe rémogor brab ségiyowe kéféngintulus, munur gom de so wayo, fiyon fo ké énda ségiléwén bé kageye kétoro.

5 Atin i do no étéw diyaan do ubo-ubo do gérotor do apostol ro, gétiga ku énda i ségétéw bero toow na fo gérotor begén. 6 Fiyon fo ké énda furungu muret, énda kulang i kégétiga kuwe. Fénggito gey begom médoonén gule i kéluhanay de rénigo gey.

7 Nuret gu dob begomey Fiyowe Uret i Tuluse, éndob énda fénbayada ku de begom, fiyon kloh. Atin méntérifantadu inok waléy gom gérotor. Aw békén ba fiyoy nan rénigo gu? 8 Amun diyou dob begome gémalbék, i de munur bé Kristowe dob ségiyowe gonon i ménayadane begén. Mélaw énggéédotu dob berowe inok gétabanga ku begom. 9 Atin amun diyou dob begome, énda ménongotu kurta tidéw dob begome fiyon fo ké wén i kailanga ku. Yamula i de dumo tom munur dob Masedonia, nuwito ro begén bé kéluhanay de kailanga ku. Atin loo so bé do gétah, énda fo doté ku mosoy tabange tidéw dob begome. 10 Atin been i niy funa kuwe félangka-langka. Non énda méndotu kurta tidéw dob begome loo so dob de udenén ingéd dob Akaya. Atin énda so médotu moso tidéw dob begome. Been i fasad guwe brab gétiga ku fo toow loo bé kétoow i kétoro Kristowe. 11 Fégitungé kom keey énda méimuu begom non bé de ni kébéréh gu. Endob gétigay Tuluse, toow fo féimué ku begom.

12 Fétausé ku rigonén i de rigoné ku béleewe ni, mélaw énda mongotu tabang tidéw dob begome, inok i de téfégérotor do ubo-ubo saén do apostol, énda i funa ro félangka-langka brab inok énda gébéréh ro ségiléw i karowe rigonén bé kageye de. 13 I berowe, békén tintu ro apostol Kristowe. Yamula do ubo-ubo ro saén, brab do témugi ro. Magakar ro saén inok makom ké do tintu ro do apostol Kristowe. 14 Endob énda mégaifu de, non gétiga ku fiyon i Satanase géfarino noy falas ne loo bé falas i télakiy Tuluse. 15 Mélaw énda mérégéno ké ubo-ubo i de sugu-sugué Satanas inok maak do tintu sugu-suguéy métintuwe Tulus. Endob mékukum ro moso loo bé fatute sabaf bé de ni do tete rigoné ro.

I kérasay Pablowe

16 Séguleé ku man béréhén, kagom fégitungén de ké dufangu. Endob amuk karangé kom begén dufang, tingkélonu inok wén i funa ku géfélangka-langka loo bé ségétéwe dufang. 17 I ni béréhé ku begom béleewe ni, békén tidéw dob Kadnane, non fébantug-bantugu saén loo bé ségétéwe dufang. 18 Endob non médooy de émbéréh félangka-langka sabaf saén bé de éntingayén dob ni duniya, fakay so félangka-langkau. 19 Atin non makom keey ké toow gom fo do métilédtéd, fatut moror gom témingkélon bé de dufang. 20 Non amuk wén i téfégérotor étéw sugué no begom, taloo no afasé noy de languntama kom, taloo no lifulé no begom, taloo no félangka-langka dob téngaanga kome, taloo no tamfilingé no begom, tingkélo kom brab fédayaé kom saén. 21 Toow fo émbaraw ro, éndob i begeye énda émbaraw gey loo bé nan. Makom keeyén ké talaw gey non énda i rénigo gey tete loo bé nan dob begome.

Atin amuk félangka-langka ro, géfélangka-langkau so, fiyon fo ké dufang i ni kébéréh fégéfélangka-langka. 22 Félangka-langka ro non do Judio ro. Endob ségétéwu so Judio. Atin béréhé ro do étéw Israel ro, éndob loo soy begéne. Atin béréhé ro do séfu Abraham ro, éndob ségétéwu so séfu Abraham. 23 Gétiga ku émbéréhu béni maak ségétéw bunég, éndob énda gétérénu. Aw bénréh ro beroy de sugu-sugué Kristo? Endob i begéne ségétéw so sugu-sugué Kristowe, atin toowu na fo mégéror gémalbék bé berowe. Mas médoonén gule ménférisuwu sabaf bé kéuret guwe bé Kristowe. Mas médoonén so gule ténafésu, brab mas médoonén gule gédétun méléhu. 24 Limo gule bénadas i de Judio begén bé téléwe folo bra siyow gule badas. 25 Téléw gule bénadas i de Romano begén. Atin wén i no gai, i de étéw nibéro ro begén batéw taman marok

méléhuu nén. Télów gule méndau barko falan ménrundas dob dogote, brab wén i no gai ségétérésangan brab ségékélungonon i kérantaw-rantaw guwe dob dogote. 26 Dob démoyune kéagéw gu, médooy de makakaid do énggéagéwo ku: do makakaid dob de wayég dunuk, do makakaid dob do tulisan, do makakaid sabaf bé de dumo gu Judio brab do békén Judio so, de makakaid dob de ingéd brab dob de gonon énda i do étéw de bati, brab do makakaid dob dogote. Atin wén soy do makakaid tidéw dob de ubo-ubo saén do dumo gu munur, éndob i toowe, sébanil ro begén. 27 Toowu fo géménalbék, brab wén i no énda géfidongu. Atin wén i no mélayafu brab téruménu, atin kulang i amaé kuwe brab kégal guwe, brab énda i batio ku. 28 Atin békén saén i nan, non démoyunu émbuku fantag bé kéluhanay de sélimud do munur bé Kristowe. 29 Non amuk wén i kérasayan sabaf mélubay i kéunur ne, mérasayu so bé kébuku guwe. Taloo no amuk wén i ségétéw munur gésala sabaf wén i ménfésala de, tete i fédéw guwe de brab mékéritu bé ménfésalae de.

30 Enda méuyotu félangka-langka, éndob amuk félangka-langkau, béréhé ku saén i de fantag bé de kérégéno ku inok giton énda fo furungu. 31 I Tuluse sani Abay i Kadnane Jesus, médayéw damén i dawét ne taman sa taman. Gétiga no toow i kébéréh guwe. 32 Bé do gétah amun diyou de séna dob ingéde Damasko, wén i ségétéwe mégulów diyo fénémili Datu Aretase. Atin sénuguén i de sundalo no mantay dob béngaway no ingéd inok kéfoé ro begén. 33 Endob wén do téménabang begén, nahur ro begén dob dakéle biton. Atin ténuntu ro begén dob faliluwangay didinge fénggélangkat bé no ingéd. Mélaw énggéféraréyu.

12

1 Kailanga kuy fébantug-bantuge fiyon fo ké énda i lanték gu. Béréhé ku béleewe niy fantage bé de fénggitoy Kadnane begén loo soy de fénayagén dob begéne. 2 Wén i gélolo guwe lagéy munur bé Kristowe, atin ménfoloén bra fot gébélintuwa i kéuwit i Tuluse de mangéy dob toowe fo gérotor laway. Endob énda saén gétiga ku de ké toow énggéangéy diyo taloo no fénggitoy Tuluse de saén. Tulus saén i gétigane de. 3 Mélaw énda gétiga ku de ké ménangéy i lowoh ne dob bélowone fantad loo ké rémogor ne saén. Tulus saén i gétigane de. 4 Enggélingooy ni étéw diyo i de éntingayén énda gébéréhoy de kéilawan de, brab énda fo fakayén béréhéy étéwe. 5 Mélaw fébantug-bantugu sabaf bé ni étéw, éndob énda fébantug-bantugu fantag bé kagéne lowoh saliyu saén bé de éntingayén fégito no énda fo furungu de. 6 Amuk fébantug-bantugu, énda rigoné ku de loo bé ségétéwe dufang non béréhé kuy toowe. Endob énda fébantug-bantugu non mikau de ké karangéy de étéw begén toowu na fo gérotor bé fatute. Non fatut karangé ro begén sabaf saén bé de gito ro rigoné ku brab de gélingoo ro béréhé ku.

7 Atin inok énda géfélangka-langkau sabaf bé de fiyo énggito gu, nirayén begén i déruune toow fo démawét. Atin i Satanase nusarén fégéférasayén begén inok énda géfélangka-langkau. 8 Télów gule déménasalu dob Kadnane fantag bé ni ongoté ku ké kédané noy ni déruun. 9 Endob séménumbul i Kadnane mano, “Kégédaw guwe saén i kailanga muwe. Non toow fo minut dakél i barakat guwe témabang ké toow fo minut go mélubay.” Mélaw mororu félangka-langka sabaf bé de kélubay gu inok fébagéré Kristowe begén bé barakat ne. 10 Atin mélaw toow fo mororu sabaf bé de kélubay gu, brab kéingone begén, brab kédusawe begén, brab kéférasaye begén, brab de mérégén géagéwo ku sabaf bé kéunur guwe bé Kristowe. Non gétiga ku amuk mélubayu, wén soy gai fébagéré Kristowe begén.

11 Béleewe ni rigoné kuy rigonéy ségétéwe dufang non fébantug-bantugu. Endob fénégés gom de begén rémigo non fatut damén begom i mamfilone begén. Non fiyon fo ké gérifantadu, toowu na fo gérotor bé da nan do ubo-ubo saén do apostol diyo dob begoma nan. 12 Atin amun diyou dob begome, fénggito gu dob begomey ségétéwu fo tintu apostol. Non rénigo guy de mékégaif fiyon fo ké énggédaydaya kuy de mérégén. 13 I rénigo guwe dob begome ségilów so bé rénigo guwe dob de munur dob de ségiyo ingéd saliyu saén bé ni. Enda méndotu kurta dob begome fégétabang gom

begén loo bé kéédot guwe dob de ségiyo. Amuk karangé kom énggésalau sabaf bé ni, fésagadanu!

14 Beeniy gétéléwoy kétafay guwe mangéy témukaw begom, éndob énda mongotu kurta fégéfaguyag gu tidéw dob begome. Non begomey gulaané kuwe, békén i kurta gome. Ufama, i de nga békén fatut miray kéfaguyag dob de lukés ro, yamula i de lukés roy fatute miray kéfaguyag dob de nga ro. Atin begomey maake do nga gu non ménunur gom sabaf bé kéuret guwe. 15 Atin toowu de fo moror ké géétéyo ku miray i kéluhanay languntama kuwe brab férénawa guwe fégétabang begom. Endob maak minut kloh i kéimu gome begén bé lala guwe minut dakél i kéimu guwe begom.

16 Gétiga kom bé énda fénrégéno ku begom non énda i nongot gu kurta dob begome. Endob wén keeyén i émbéréhe begom mano, “I Pablowe toow fo tugién, fénagakara no betom, brab lénifulén betom.” 17 Endob ati étéwe fénagakara ku, taloo no ténugio ku, taloo no léniful gu? Enda! Aw wén i éndot gu tidéw dob begome bé késugu guwe bé de sarigo ku mangéy dob begome? Enda! 18 Nongot guy Titoe magéw mangéy diyaan brab sénugu gu modor soy ségétéwe dumo tom munur. Aw wén i éndot Titoe tidéw dob begome, taloo no lénafisén begom? Enda! Aw békén ba ségiléw i rénigo geye non sébaan saén i kétaya keye rigonén, sani témabange begom?

19 Makom keey ké béréhé key i de ni inok féténgténg gey begom énda i sala gey. Békén i nan. Non gétigay Tulusey, béréhé key saén i fébéréh Kristowe begey. Do dumo gu, i kéluhanay de rigoné key, rigoné key inok émbagér i kéunur gome. 20 Toow fo émbukuu ké gégumahu dob begome, gito gu begom rémigo bé békéne kétaya ku. Atin gito gom mélaw begén rémigo bé békéne kétaya kom. Been ké gumaha ku begom, séédél, mésérédaléw, sékérit, séitung, séingon, ségéno, séfélangkalangka, brab sérimbur. 21 Atin ménbukuu amuk gégumahu diyaan, fémalanéy Tuluse begén dob téngaanga kome, non gékérewu sabaf bé de médoo begom do ménsala bé do gétah, éndob énda séna énggésénule ro témagak bé de tete rigoné ro loo bé de kébigaé ro brab de tete kétaya ro.

13

1-2 Beeniy gétéléwe gule kétukaw gu begom. Atin wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Amuk wén i ségétéw étéw ténébo ménsala, kailangan wén i ruwo gétéw taloo no téléw gétéw énggégito de atin fayagé roy ati énggito ruwe fantag bé ni kétébo.” Mélaw amuk gégumahu diyaan, fégélingoé kuy de kétébo gom brab kukumé kuy de étéw ménsala. Bénréh gun i ni dob begome bé do gétah amun nangéy gu begom ténukaw bé géruwo nuwe gule. Atin béréhé ku man ségule dob ni sulat. 3 Bé béno gai, amuk gégumahu diyaan, fégito gu begom i kéluhanay émféngintoowe bé de kébéréh gu, toow fo tidéw dob Kristowe. Amuk wén i rigoné no dob begome, énda mélubayén, yamula fégito noy barakat ne dob begome. 4 Non fiyon fo ké maak énda i barakat Kristowe bé kéléhu ne dob kruse, méuyag béleewe ni sabaf bé barakat i Tuluse. Atin ségiléw bé begeye, maak énda i barakat gey non kérégénan gey sabaf bé kéunur geye bé Kristowe. Endob sabaf so bé kéunur geye bé Kristowe, i barakat i Tulusey muyage begey inok taus i kétabanga keye begom.

5 Séténgkad gom inok gétiga kom ké tintuy kéunur gome bé Kristowe loo ké énda. Atin gétiga kom damén ké bati i Kristowe dob de fédéw gom. Amuk énda bati i Kristowe dob begome, énda séna tintuy kéunur gome de. 6 Atin gétiga kom damén begey i de tintu apostol Jesu Kristowe. 7 Atin démasal gey dob Tuluse énda damén rigoné kom i tetee. I funa keye démasal loo bé ni békén ké fégito gey toow fo mégulit i kageye galbék ménféunur begom. Yamula démasal gey loo bé ni inok rigoné kom i fatute fiyon fo ké maak énda mégulit i de rénigo gey. 8 Non amuk modor gom bé toowe kétoro, énda fégito gey begom i atura keye. Non énda usaré key i atura keye rémigo sébanil bé toowe, yamula usaré key i atura keye témabang bé de étéw inok modor ro bé toowe kétoro. 9 Atin toow fo mororu amuk gito gu begom émbagér i kéunur gome atin mélaw énda fégito gey i atura keye. Mélaw démasal gey inok minut émbagér i

kéunur gome. 10 Been i niy funa kuwe sémulat bé de ni amuk énda diyou dob begome. Mélaw amuk gégumahu diyaan énda damén kailanga kuy démusawe kémukum begom. Non niray i Kadnane begén i aturay ségétéwe apostol inok fébagéré kuy kéunur gome, békén kukumé ku begom.

11 Taman saén dob niy sulaté kuwe begom. Féfiyo gom fo toow i de rigoné kom, odoro kom i de kéféginau gu begom. Séfagayun gom brab fétanék gom i fédéw gome. Mélaw i Tuluse, sani toowe fo mégédaw begom brab mirayan begom bé métanéke, démoyun diyo dob begome.

12 Atin amuk séségifa gom fatut fégito gom i késégédaw gome.

I kéluhanay de munur bé Kristowe bati dob de ségiyo ingéd ségifaé ro begom.

13 Atin mégédaw damén i Kadnane Jesu Kristo begom, brab mégédaw damén i Tuluse begom, loo soy Rémogor i Tuluse démoyun damén bati dob kéluhanay de fédéw gom.

Pablo

I Sulat Pablowe dob de Munur bé Kristowe dob Galasia

Ay niy sébaane bé de sénulat Pablo, sani ménbantuge muret fantag bé Jesu Kristowe. Tafayén séménugud i Pablowe dob ingéde Galasia, atin médooy de étéw ménwaléy munur bé Jesuse sabaf bé kéuret ne. Séménulat i Pablowe dob berowe.

I kédoonoy de étéw do bati dob Galasia, békén Judio. Mélaw énda ménodor ro bé kitabe taloo no adat i de Judio. Endob dénowoy i de Judioy de munur bé Jesuse brab ténoro ro bé kailanga ro soy modore bé kitab i de Judio.

Endob i Pablowe, énggétiga no énda kailangay de étéw i modore bé kitab i de Judio inok méfukas ro dob de sala ro. Yamula kailanga ro saén i munure bé Jesu Kristowe. Mélaw séménulat i Pablowe dob de munur do bati dob Galasia inok toroé no bero bé énda kailanga roy modore bé kitab i de Judio.

1-2 Begéney Pablowe, sulata ku begom do munur bé Jesu Kristowe dob de ingéd sakuf i Galasiawe. I begéne brab kéluhanay de dumo gu munur dini, ségifaé key begom. I begéne ségétéwu apostol békén sénugu i kéilawane, taloo no kéilawan saén i méniraye aturan dob begéne. Yamula i Jesu Kristowe brab Abay tome Tulus sani téménébulee bé Jesusey ménémilie begén, brab de ménféwaléy begén apostol brab de séménugu begén.

3 I Abay tome Tulus brab Kadnane Jesu Kristo, mégédaw ro damén begom brab fétanéké ro damén i de fédéw gom.

4 I Kristowe, nirayén i umul ne bé kéléhu ne dob kruse inok i de sala tom émfésagad, brab inok énda mékukum tom loo bé de étéw rémigo tete béleewe ni. I funa Kristowe nirayén i umul ne, non nodoro noy kétayay Abay tome Tulus. 5 Médayéw i Tuluse damén taman sa taman! Amen.

Sébaan saén i Fiyowe Uret

6 Toow fo ménggaifu bé rénigo gome. Sedek toow fo magad i kétagak gome bé Tuluse sani ménféunure begom sabaf bé kégédaw Kristowe. Non balengé kom i de fédéw gom brab munur gom bé ségiyowe “Fiyo Uret”. 7 Endob i toowe, énda i ségiyo Fiyo Uret non sébaan saén i toowe kétoro. Endob wén i do étéw diyaan fénbuku ro begom bé de tugién kétoro ro non méuyot ro mégalin bé toowe Fiyo Uret fantag bé Jesu Kristowe. 8 Endob amuk wén i muret atin i kéuret ne énda ségiléwén bé kageye kéuret fantag bé Jesuse dob begome, mékukum damén mangéy dob emfernowo. Fiyon fo ké do télaki taloo no begey, amuk fégaliné key i toowe kétoro, mékukum gey so damén! 9 Bénréh geyén begom atin béréhé ku man ségule béleewe ni. Amuk wén i témoro fantag bé Jesuse atin énda ségiléwén bé kétoroe nunuro komén bé do gétah, mékukum damén mangéy dob emfernowo!

10 Enggito gomén dob ni sulat énda sélédé kuy kédayéw i étéwe. Non méuyotu saén ké Tulus i démayéwe begén. Amuk méuyotu de saén ké mésuwat i de étéw begén, éndaén damén tausu waléy sugu-sugué Kristowe.

11 Do dumo gu, méuyotu de ké gétiga kom i ni, i Fiyowe Uret ténoro gu begom békén tidéw dob kéilawane. 12 Non énda énggédot gu de tidéw dob étéwe, brab énda i ségiyo de téménoro begén. Yamula fénggétiga Jesu Kristowe begén.

13 Enggélingoo kom i fantage bé tafaye adat gu. Toowu fo ménodor bé kétoro i de dumo gu Judio. Atin i de munur bé Kristowe, fénrasay gu fo bero toow brab ténlama gu béninasay kéféngintulus ruwe inok éndaén i étéw munur bé Jesuse. 14 I kédooy de dumo gu do Judio ségiléw gey idad, énda géréféngo ro begén bé kéodoro kuwe bé kétoro i de Judio. Brab toow na fo nodoro kuy adat i de katufua key.

15 Endob fiyon fo ké loo bé nan, i Tuluse toow fo mégédaw begén. Non bé énda séna ménumahu de, fénémili non begén inok waléyu sugu-sugué no. 16 Atin sabaf bé kétaya nuwe, fénggito no begén i Nga ne Jesus inok ureté kuy fantage bé Beene dob de békén Judio. Endob énda i féntoroo ku fantag bé Kristowe. 17 Atin énda ménangéyu dob ingéde Jerusalem inok ménginsau dob

de sungu do apostol. Yamula ménagayasu mangéy dob ingéde féndawét Arabia. Tidéw béno, ménséfuleu mangéy dob ingéde Damasko. 18 Atin téléw gébélintuwa tidéw béno, ménangéyu Jerusalem inok tukawé kuy Pedrowe. Brab ménbatiu dob beene ruwo géfadiyan. 19 Atin bé béno, énda i ségétéw énggito gu bé de dumo do apostol saliyu saén bé Santiagowe sani tuwaréy i Kadnane Jesus.

20 Béréhé ku begom bé toow i ni sulaté ku begom, békén tugi. Gétigay Tuluse so toow i ni.

21 Tidéw béno, ménangéyu dob de ingéd dob Siria brab dob Silisia. 22 Bé do no do gai, i de munur bé Kristowe dob Judea, énda séna énggébalaka ro begén taloo no gélolo ro begén. 23 Enggélingoo ro saén i bénréh i de étéw fantag bé begéne maro, “I étéwe toow fo fénrasayén betom bé do gétah brab ténlama no kédanén i kéunure bé Kristowe, béleewe ni ménbalengén i fédéw ne brab ménwaléyén wayo muret fantag bé Kristowe.” 24 Mélaw dénayéw roy Tuluse sabaf bé begéne ménwaléy munur bé Kristowe.

2

1 Folo bra fot gébélintuwa tidéw béno, ménséfuleu man mangéy Jerusalem begey Bernabewe. Brab nuwit gu soy Titoe. 2 Ménséfuleu non fénggétigay Tuluse begén bé fatutu mangéy diyo. Atin ménsélimud gey i de odoroy de munur, éndob énda i ségiyo étéw diyo. Atin nuret gu dob berowey Fiyowe Uret ténoro gu dob de békén Judio. Rénigo guy ni inok énda mékédan i kéluhanay galbék guwe sani kéféunur guwe bé de békén Judio. 3 Endob ménsuwat ro bé galbék guwe. Mélaw i dumo guwe Tito, fiyon fo ké ségétéw békén Judio, énda fénégés ro de fétuli. 4 Endob bé béno, wén i de étéw do ubo-ubo saén munur bé Kristowe brab ménamung ro dob begeye, méuyot ro de fo ké tulién. I de ni do étéw, i funa ruwe ménamung dob begeye, inok susiné ro saén ké modor gey bé kitabe niray Moisese loo ké énda. Brab méuyot ro de ké féwaléyé ro begey rifév kitabe, fiyon fo ké ménfukas geyén bé kéodorone bé kitabe tidéw dob Moisese sabaf bé kéunur geye bé Jesu Kristowe. 5 Endob énda fo ménagayun gey de, inok énda mésélawék i ségiyowe kétoro bé Fiyowe Uret ténoro gey begom.

6 Atin i de odoron diyo, énda numana roy de kagén kétoro non katabuwanén. (Féndawét gu bero do odoron non bero kun i odoroy de munur bé Kristowe. Endob ulanden dob begéne non gétiga ku énda i isu ramigoy Tuluse.) 7 Atin i de ni do odoron gétiga ro fénémili i Tuluse begén inok muret bé Fiyowe Uret dob de békén Judio loo bé kéfémili i Tuluse bé Pedrowe inok muret dob de Judio. 8 Non i Tuluse fénwaléyén begén apostol dob de békén Judio ségilew bé kéféwaléy ne bé Pedrowe apostol dob de Judio. 9 Atin i de odoron diyo ro Santiago, Pedro, brab Juan, énggésobuto ro niray i Tuluse begén i ni galbék. Mélaw ménséalamano ro begey Bernabewe fégétanda bé kégéséfagayu keye. Ménséfagayun gey bé i Bernabewe brab begéne magéw gey mangéy muret dob de békén Judio atin i berowe mangéy ro muret dob de Judio. 10 Wén i sébaane saén nongot ro, sani kétabange bé de méskinan do munur bé Kristowe bati dob Jerusalem. Endob toow fo ménuyotu nén témabang bero, bé énda séna ménongot ro.

11 Endob amun ménangéy i Pedrowe dob Antiokia, bénréh gu dob beene dob adafay de munur bé békén fo fatut i rénigo nuwe. 12 Ay niy rénigo nuwe. Amun énda séna énggumah i de Judio sénugu Santiagowe, i Pedrowe séréngan mama bé de békén Judio. Endob amun énggumah ron, éndaén ménsérénga no mama bé de békén Judio. Non mégilak bé de Judio do témoro bé kailangan métuli i de békén Judio. 13 Tidéw béno, i kéluhanay de Judio do munur diyo, ménggilak ro so loo bé kégilak Pedrowe. Mélaw éndaén séréngan ro mama bé de békén Judio do munur so. Atin fiyon i Bernabewe ménamung so. Enda fiyoy rénigo ruwe fiyon fo ké gétiga roy fatute. 14 Amun énggito guy rénigo ruwe ménsébanil bé Fiyowe Uret, bénrého kuy Pedrowe dob téngaangay kéluhana ruwe maku, “Pedro, fiyon fo ké i beeme ségétéw go Judio, éndob

ténagak mon i adat i de Judio. Sede mélaw ké fégésé moy de békén Judio modor bé adat i de Judio?" Beeniy kégélé guwe bé Pedrowe.

I Kéunure

15 I begeye, ménumah gey do Judio, békén
gey do étéw békén Judio do ménsala. 16 Gido
loo, gétiga tom i funay étéwe waléy métintu
dob adafay Tuluse. Békén sabaf bé kéodor
ne bé kitabe tidéw dob Moisese. Yamula
sabaf saén bé kéunur ne bé Jesu Kris-
towe. Atin i begeye do Judio, ménunur
gey so bé Jesu Kristowe inok waléy gey
métintu sabaf bé kéunur geye dob Beene.
Békén sabaf bé kéodor geye bé kitabe tidéw
dob Moisese. Non énda i ségétéw waléy
métintu sabaf bé kéodor ne bé kitabe. 17 I
de begey do Judio, amuk ménwaléy gey
métintu sabaf bé Kristowe, giton ménsala
gey so ségiléw bé de békén Judio. Endob
kagom fégitungén de ké Kristowey muwite
bé salae. Békén i nan! 18 Endob amuk
séfuleu modor bé kitabe tidéw dob Moi-
sese fiyon fo ké ténagak gun, fégito guy
begéne ségétéwu toow fo ménsala, non énda
ménodoru bé kitabe. 19 Maak ménléhuun,
atin mélaw éndaén kailanga no modoru bé
kitabe tidéw dob Moisese. Endob méuyagu
non énggédot guy mantuwe umul tidéw dob
Tuluse. Atin sabaf bé kéunur guwe bé
Kristowe, maak ménsérénganu de méléhu
dob kruse, non been i géménantinon begén.
20 Mélaw békénén begén i méuyage, yamula
méuyag i Kristowe dob begéne. Atin i kéuyag
guwe béleewe ni, méuyagu non bé kéunur
guwe bé Jesuse Nga i Tuluse. Toow fo
mégédaw begén. Ménléhu inok méuyagu.
21 Enda mikau bé kégédaw i Tuluse. Endob
amuk waléy métintuy kéilawane sabaf bé
kéodor ne bé kitabe, énda i atag i kéléhu
Kristowe.

3

Fantag bé kitabe

1 Do étéw dob Galasia, toow gom fo du-
fang! Sedek fénggélingo gom i de étéw
manangguwit begom témagak bé Fiyowe
Uret? Toow fo ménkéntay i kétoro guwe be-
gom fantag bé rénigo Jesu Kristowe amun
ménléhu dob kruse. 2 Wén i fénginsaé kuwe
begom, ati kégédot gome bé Rémogor i Tu-
luse? Aw sabaf bé kéodor gome bé kitabe
tidéw dob Moisese? Békén! Non gédoté kom
i Rémogor i Tuluse sabaf saén bé kéfégélingo
gome brab kéunur gome bé Fiyowe Uret
fantag bé Jesuse. 3 Aw toow gom fo dufang?
Ménwaléy gom métintu sabaf bé késarig
gome bé Rémogor i Tuluse. Aw makom ké
géumana kom i kétintu gome sabaf bé késarig
gome bé de lowoh gom? Enda fakayén!
4 Aw ménsinggula i de kéfiyonon énggédot
gom sabaf bé kéunur gome bé Jesuse? Enda
fo damén mésinggulaén. 5 Aw niray i Tu-
lusey Rémogor ne dob begome brab rénigo
noy de mékégaif galbék dob téngaanga kome
non nodoro kom i kitabe tidéw dob Moi-
sese? Enda! Yamula sabaf bé kéfégélingo
gome brab kéunur gome bé Fiyowe Uret
fantag bé Jesuse.

6 Ségiléw so bé ménrigowe dob katufua
keye Abraham. Non wén i Ménsulate
Kébéréh i Tuluse mano, "I Abrahame,
ménunur bé Tuluse. Atin sabaf bé kéunur
ne, kénarang i Tuluse métintu." 7 Mélaw fatut
gésobuto kom i ni: I de étéw munur bé Tu-
luse ségiléw bé kéunur Abrahame, beroy de
ménwaléy do tintu séfu Abrahame, sani de
tintu Judio. 8 Wén i Ménsulate Kébéréh i Tu-
luse bé fétintunéy Tuluse soy de békén Judio
sabaf bé késarig ruwe. Mélaw nuret i Tuluse
dob Abrahamey Fiyowe Uret bé do gétah,
mano, "Fénagéw dob beeme, féfiyoné kuy
kéluhanay de étéw dob duniyae." 9 I Abra-
hame ménunur bé Tuluse, mélaw i beene
fénfiyoy Tuluse. Atin ségiléw so bé ni, i
kéluhanay de étéw munur, féfiyonéy Tuluse
so bero.

10 Endob i de étéw sémarig bé kéodoro
ruwe bé kitabe tidéw dob Moisese,
mékukum ro. Non bang i Ménsulate Kébéréh
i Tuluse, "I étéwe énda démoyuno modor bé
kéluhanay de sugu dob kitabe, kukuméy
Tuluse." 11 Mélaw gésobuto tom bé énda
i ségétéw ménwaléy métintu dob adafay
Tuluse sabaf bé kéodor ne bé kitabe tidéw
dob Moisese. Non wén soy Ménsulate
Kébéréh i Tuluse mano, "I étéwe ménwaléy
métintu sabaf bé kéunur ne bé Tuluse,
méuyag taman sa taman." 12 Endob i étéwe
sémarig bé kéodoro nuwe bé kitabe, békén
ségétéw sémarig bé Tuluse. Non wén i

Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I étéwe modor sénga tékélid bé kéluhanay de sugu i kitabe tidéw dob Moisese, méuyag taman sa taman.”
13 Endob gétiga tom bé énda i ségétéw gérigo bé nan. Gido loo, i Kristowe fénukasén betom inok énda mékukum tom bé kitabe. Non i Kristowe ménkukumén génantino no betom. Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I étéwe ménléhu bénitin dob kayéwe, ménrigo non kénukum i Tuluse.” 14 Atin i funa Jesuse féndayaén i kéféléhue de loo bé nan, inok i kéfiyonone fénasad i Tuluse nirayén dob Abrahame, irayén so dob de békén Judio sabaf bé Jesu Kristowe. Mélaw gédoté tom i Rémogor i Tuluse fénasadén sabaf bé kéunur tome bé Jesu Kristowe.

15 Do dumo gu, ay niy ufamawe. Amuk wén i ruwo gétéw ménséfagayun brab rénigo roy fasade bé késulat ruwe bé de dawét ro, énda i gékédan de taloo no géuman de. 16 Atin loo so bé niy, rénigoy Tuluse fasad dob Abrahame brab dob séfu ne. I Ménsulate Kébéréh i Tuluse énda ménbéréhén mano, “de séfuém” non énda médoo no. Ménbéréh saén mano, “séfuém”, atin i atag i ni ségétéw saén, sani Kristowe. 17 Atin ay niy atag i bénréh guwe ni. I Tuluse rénigo noy fasade dob Abrahame. Atin fot ratuh bra téléw folo gébélintuwa tidéw béno, énggumah i kitabe tidéw dob Moisese. Endob i kitabe énda gékédana noy fasade non toow fo tumanéy Tulusey fasad ne. 18 Non amuk iray i Tulusey de kéfiyonon sabaf bé kitabe, békénén sabaf bé fasade. Endob i toowe, niray i Tulusey de kéfiyonon dob Abrahame sabaf saén bé fasad ne.

19 Atin amuk loo bé nan, ati ulane bé kitabe? Niray i kitabe inok giton i sala i étéwe taman gégumah i séfu Abrahame, sani fénasad i Tuluse. I ni kitab i Tuluse, fénuwitén bé de télaki mangéy dob ségétéwe kéfédéwan sani Moisese. 20 Endob amun niray i Tulusey fasad ne dob Abrahame énda kailanga noy kéfédéwane non ségétéw saén i réménigowe bé fasade, sani Tuluse.

21 Aw makom ké énda géséfagayun i kitabe brab fasad i Tuluse? Kagom fégitungén de loo bé nan. Non amuk i kitabe muwit umul magufusa dob betome, fakay tom waléy métintu sabaf bé kitabe. 22 Endob wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse bé i kéluhana tome do kéilawan dob duniyae ni mékukum tom sabaf bé de tete rigoné tom. Mélaw i Tuluse ténuma noy fasad ne dob betome sabaf saén bé kéunur tome bé Jesu Kristowe. Atin féfiyoné no betom sabaf saén bé kéunur tome.

23 Amun énda séna fénggétiga no betom i mantuwe aguwon mangéy dob lawayo, sani kéunure bé Jesuse, maak ménférisu tom dob kitabe. Atin énda géésut tom taman énda fénggito no betom i mantuwe aguwon. 24 Mélaw kitab i mégulew betom taman dob kégumah Kristowe inok waléy tom métintu sabaf bé kéunur tome de. 25 Atin béleewe ni ménwaléy tomén munur bé Kristowe, mélaw i kitabe éndaén féguléwo no betom.

26 Atin ménwaléy gom do nga i Tuluse sabaf bé kéunur gome bé Jesu Kristowe. 27 Atin ménfébautis gom inok féténgténg gom i kéunur gome bé Kristowe. Mélaw ménwaléy gom loo bé Kristowe non ménwaléy gom do dumo no. 28 Mélaw i de Judio brab de békén Judio, ségilew ro. Fiyon i de rifén brab de békén rifén, do lagéy brab do libun, falan ro ségilew. I kéluhana tome do munur bé Kristowe ségilew-gilew tom dob adafay Tuluse. 29 Amuk do kuyug Kristo gom, ménwaléy gom so do maak séfu Abrahame brab gédoté kom i kéluhanay fénasad i Tuluse.

4

1 Ufama, amuk wén i kawasa étéw brab ménléhu atin wén i ségétéw ngaén fénledén. I nan nga, amuk ménguwéd séna, maak sugu-suguén saén, fiyon fo ké been i gefee bé kéluhanane. 2 Brab wén i do sénarigoy méntélatae bohén témalima de brab mégatur de. Endob amuk dakélén i ni nga brab gégumahén dob idade bénréh i boh ne, gédoté non i kéluhanane. 3 Ségilew so bé betome, amun énda séna munur tom bé Kristowe, maak do rifén tom, non bé do gétah nodoro tom i de rémogor do uléw dob duniyae ni. 4 Endob amun énggumahén i fatute gai, i Tuluse sénuguén i Nga ne dob duniyae ni. Atin ménwaléy kéilawan bé kéumah ne dob ségétéwe libun. Tidéw

béno, nodoro noy kitabe tidéw dob Moisese. 5 Rénigo noy ni inok fukasé no betom do étéw maak do ménférisu dob kitabe inok waléy tom do nga i Tuluse.

6 Atin i Tuluse sénuguén i Rémogor i Nga ne mangéy bati dob de fédéw tom. Been i émbéréhe dob de fédéw tom mano, “Abay gu Tulus”. Rénigoy Tulusey ni inok gétiga tom do ngaén so betom. 7 Mélaw békén tomén do rifén, yamula ménwaléy tom do nga i Tuluse. Mélaw gédoté tom i kéluhanay éntingayéne kay de ngaén.

8 Bé do gétah, énda séna gélolo gom i Tuluse. Mélaw bé do no gai, rifén gom dob kéluhanay de tabaré kom do tulus, éndob békén tintu Tulus. 9 Endob béleewe ni, gélolo gomén i Tuluse non fénémilién begom. Mélaw sedek méuyot gom séfule dob de tafay kéféngintulus gom, énda i lantékén? Aw méuyot gomén man waléy rifén ségule dob de ni? 10 Sedek fégadata kom i de gai, do bélintuwa brab do térésang kélungonon brab do térésang sabaf bé kitabe? 11 Ménbukuu fantag bé begome non maak ménsinggula i kéluhanay de ténoro gu begom.

12 Ongoté ku begom do dumo gu, iring gom begén, loo bé kéiring guwe begom bé kétagak guwe bé kitabe tidéw dob Moisese. Atin énda séniyaw gom begén, 13 fiyon fo ké énggétiga kom i kédéruu kuwe bé do no do gai. Endob been i niy funa kuwe énggéuret bé Fiyowe Uret dob begome bé gésunguwe. 14 Endob énda séniyaw gom begén taloo no ménika gom begén, fiyon fo ké ménkérégénan gom fo toow sabaf bé kédéruu kuwe. Yamula ténayakuf gom begén maak ségétéw télakiy Tuluse look maak begéney Jesu Kristowe. 15 Brab toow gom fo ménoror bé béno. Tintu gétiga ku ké amuk fakay sa damén, fiyon i de moto gom iray gom fégétabang begén. Endob sedek ménbaleng i de fédéw gom? 16 Aw ménsébanil gom begén sabaf bé kéuret guwe bé toowe?

17 I de ségiyo étéw témoro begom bé de énda toow, fiyoy de rigoné ro dob begome, éndob énda fo fiyoy funa ruwe rémigo bé de ni. Méuyot ro de ké tagaké kom begén inok bero saén i de dumo gom séloyuk. 18 Enda tete i késédumone amuk fiyoy funane de. Méuyotu de ké séloyuk gom bé kéluhanay étéwe, békén ké begén saén. Brab amuk énda diyou dob begome, fatut wén i do ségiyo do dumo gom séloyuk. 19 Maak do gulaané ku do nga gu begom. Ségiléw bé libune kéararan ongot-ongoté noy kéumah i nga ne, démawét i fédéw guwe sabaf bé begome taman ségiléw i adat gome bé Kristowe. 20 Toowu fo méuyot damén ké diyou dob begome béleewe ni, inok séuret-ureté tom i fiyowe. Non émbukuu fo toow béni. Atin beeniy funa kuwe sémulat loo bé ni.

21 I begome do méuyot modor bé kitabe, fétuntay gom i atag i kitabe. 22 Non ménbéréh i kitabe bé i Abrahame wén i ruwo gétéw ngaén lagéy. I ségétéwe de ngaén bé bawag ne rifén féndawét Agar, atin i ségétéwe de ngaén bé bawag ne békén rifén féndawét Sarah. 23 I kéumah i nga ne bé libune rifén ségiléw bé kéumah i kéluhanay de nga. Endob i kéumah i nga ne bé libune békén rifén, ménrigo non fénasad i Tuluse bé Abrahame fiyon fo ké toow fo lukésén i Abrahame brab bawag ne Sarah brab énda i nga ro. 24 I de ni do ruwo gétéw libun maak binuwaya. Ay niy atag ne. Wén i ruwo gékélasi do étéw, do étéw riféy kitabe brab de étéw békén riféy kitabe. I libune féndawét Agar, ségiléw bé tafaye aguwon, sani kéodore bé kitabe énggédot Moisese dob tuduke Sinai. Brab i kéluhanay de ngaén, do rifén non i Agare rifén. 25 I riféne ni libun Agar anlung i tuduke Sinai dob Arabia, ségiléw bé de Judio dob Jerusalem non beroy de riféy kitabe tidéw dob tuduke Sinai. 26 Endob i bawag Abrahame féndawét Sarah békén rifén. Maak do ngaén betom non békén riféy kitabe betom. 27 Non bang i Ménsulate Kébéréh i Tuluse, “I beeme libun énda énggéfégénga go, oror go! Fiyon fo ké énda ménkédawétan go bé kékéumaha muwe, fatut mékes go bé kéoror me! Non fiyon fo ké ténagak i bawag me beem, toow na fo médooy kaame do nga bé libune wén i bawagén.”

28 Mélaw do dumo gu, i begome do nga i Tuluse so sabaf bé fasad ne, ségiléw bé Isake ménumah dob Sarahe non fénasad i Tuluse bé Abrahame, fiyon fo ké lukés ron.

29 Atin bé béno, i nga Abrahame ménumah
loo bé kéumah i de nga dob duniyae ni,
fénrasayén i tuwaréy ne ménumah sabaf
bé tabang i Rémogor i Tuluse. Ségilew
so bé de mérigo dob betome béleewe ni
non i de rifey kitabe férasayé ro betom.
30 Ay niy Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano,
“Féféraréyém i libune rifén brab nga ne,
non i nga i riféne énda fakayén gégédot bé de
languntaman iray dob nga i békéne rifén.
Non i kéluhanane kay nga i békéne rifén.”
31 Mélaw, do dumo gu, békén tom maak do
nga rifén. Yamula i betome maak do nga i
békéne rifén.

5

1 I Kristowe ténangéyén betom. Békénén
do rifey kitabe betom. Non éndaén kailanga
tom i modore bé kitabe. Mélaw kagom man
waléy rifey kitabe ségule.

2 Begéney Pablowe, mélaw fégélingo gom
i béréhé kuwe ni begom. Amuk sarigo
kom i kétulie begom inok méfukas gom bé
de sala gom, énda fukasé Kristowe begom.
3 Atin géléé ku man begom ségule. I étéwe
fétuli inok méfukas bé de salaén, kailanga
no soy modore bé kéluhanay kitabe. 4 I be-
gome do sémarig bé kéodoro kome bé kitabe
inok waléy gom métintu, énggésésuway gom
bé Kristowe, brab énda tayakufé kom i
kégédaw i Tuluse. 5 Endob i begeye, munur
gey bé Kristowe. Mélaw sémarig gey bé
Rémogor i Tuluse féwaléyé no begey do
métintu sabaf bé kéunur geye. 6 Non amuk
munur tom bé Jesu Kristowe, ulanden ké
métuli tom look énda. I toowe saén mélaga i
kéunur tome bé Jesuse. Atin giton i kéunur
tome bé de kégédaw tom.

7 Bé do gétah, tintu fo munur gom bé
toowe kétoro. Ati ménanangguwite begom
sésuway bé toowe kétoro? 8 I kéfanangguwite
begom sésuway bé toowe, békén galbék i
Tuluse. Non Been i téménawage begom inok
munur gom de. 9 I tugie kétoro begom
ségilew bé fégéfééruke bé fane. Non fiyon fo
ké kloh saén i fégéfééruke de, mélégéb dob
kéluhanay fane. 10 Endob fiyon fo ké loo
bé nan, sémarigu bé Kadnane tabanga no
begom inok énda munur gom bé de ségiyo
kétoro saliyu bé kagéne kétoro. Atin fantag
man bé nan étéw fénbukuén begom bé de
tugi kétoro, gétiga ku kukuméy Tulusey nan
étéw.

11 Do dumo gu, wén keeyén i émbéréh
begom bé toroé ku soy fatut gom fétuli.
Endob amuk toow i nan, sedek taman so
béleewe niy kéférasay i de Judio begén? Non
taman so béleewe ni, mékérit ro begén bé
kétoro guwe fantag bé kéléhu Kristowe dob
kruse, sani funa tome saén méfukas bé de
sala tom. 12 I da nan do étéw ménfébuku
begom bé de tugi kétoro ro bé fatut gom
fétuli, méuyotu de damén ké fékafun ron fo!

13 Do dumo gu, fénémili i Tuluse be-
tom inok méfukas tom dob kitabe. En-
dob fiyon fo ké loo bé nan, énda fatut
odoro tom i de tete kétayay de lowoh tom.
Yamula fatut ségédaw tom inok démoyun
tabanga tom i de dumo tom munur bé
Jesuse. 14 Non i kéluhanay de sugu dob
kitabe tidéw dob Moisese géodoron so amuk
rigonén i ni sébaan sugu, “Fégédaw go bé
dumo muwe, loo bé kégédaw me bé kaame
lowoh.” 15 Endob amuk démoyun gom
séédél brab séfétete fédéw, binasané kom i
kéféngintulus gome.

16 Mélaw ay niy béréhé kuwe begom:
odoro kom i fémandu i Rémogor i Tuluse,
atin mélaw énda odoro kom i de tete kétayay
de lowoh gom. 17 Non i de tete kétayay
de lowoh tom toow fo sébanil bé kétayay
Rémogor i Tuluse. Enda fo séfagayun ro.
Mélaw wén i no, énda gérigono tom i fiyowe
kétaya tom rigonén. 18 Endob amuk odoro
kom i fémandu i Rémogor i Tuluse, énda
kailanga kom i modore bé kitabe tidéw dob
Moisese.

19 Gélolo tom i de tete kétayay de lowoh
tom, sani do kébigaén, brab do toow fo
tete do rigonén, 20 brab kéféngadaf bé
de kéninontow, brab do kébéliyan brab do
rémamut, brab do étéw démoyun mérarék
brab sétiboh, do médalew, do sékérit, brab
do arumén, brab do sébaad-baad atin do
sébanil ro, 21 brab do mingar, brab do
molon, brab do sérimbur, brab do ségiyo na
tete do rigonén. Béréhé ku man begom
ségule, i de ni do étéw énda géahur ro dob
kéfégulew i Tuluse.

22 Endob gélolo tom soy de étéw modor
bé fémandu i Rémogor i Tuluse. Beroy
de étéw gulaané roy de dumo ro, brab
moror ro, brab fiyoy de fédéw ro, brab
témingkél ro ongot-ongot, brab mégédaw ro,
brab rigoné roy fiyowe, brab gésarigon ro,
23 brab térifantad ro, brab énda modor ro
bé de tete kétayay de lowoh ro. Amuk
rigoné tom i de ni, énda félisé tom i de sugu
tidéw bé do gétah. 24 Atin i kéluhana tome
do étéw ka Jesu Kristowe, maak fénléhu
tomén i de tete adat tom dob krus Jesuse.
Mélaw ténagak tom i tafaye adat tom brab
de tete kétaya tom. 25 I Rémogor i Tulusey
mirayane betom bé mantuwe umul, mélaw
fatut odoro tom i fémandu ne. 26 Katom
félangka-langka, taloo no séfékérit taloo no
séingar.

6

1 Do dumo gu, amuk énggétékasa kom
ménsala i dumo gome munur, fatut i de
begom fémanduoy Rémogor i Tuluse gélé
gom inok énda tausén mésala. Endob fatut
mélémak saén i kébéréh gome de. Brab
ingat gom so inok énda so gésala gom. 2 Atin
fatut sétabang gom sénga tékélid, non amuk
rigoné kom i ni, modor gom bé sugu Kris-
towe. 3 Atin amuk wén i étéw manok tin-
tunén fo fiyoy adat ne éndob énda fo toowén,
tugio noy kaane lowoh. 4 I kéluhana kome
fatut susi gom i de lowoh gom. Amuk
fiyoy de rigoné kom, fatut moror gom de.
Endob kagom usarén i adat i dumo gome
fégétémbu gom bé kagome adat. 5 Non i
séngae ségétéw étéw mékukum dob adafay
Tuluse sabaf bé de rénigo no. Mélaw kagom
sékukum.

6 I de étéw ténoro fantag bé Jesuse, fatut
tukidé roy kéfiyono ruwe dob témoroe de.

7 Kagom munur bé éndae toow. Enda
i ségétéw géfagakara noy Tuluse. Gétiga
noy kéluhanane. Mélaw buluk atiy ohokéy
ségétéwe, been soy nan i kétéwé nuwe. Atin
loo so bé ni, i Tuluse irayén i fatute dob
séngae ségétéw étéw sabaf bé rénigo nuwe.
8 I étéwe rémigo bé tetee non odoro noy
tetee kétayay lowoh ne, gédoté noy kéléhue
énda i tamana no. Endob i étéwe rémigo
bé kétayay Rémogor i Tuluse, gédoté noy
umule magufusa tidéw dob Rémogor i Tu-
luse. 9 Mélaw katom lugotén rémigo bé
fiyowe. Non amuk fédayday tom bé fiy-
owe rigoné tom, gédoté tom moso i fiy-
owe baras tom tidéw dob Tuluse. 10 Mélaw
fatut démoyun tom rémigo bé fiyowe dob
kéluhanay étéwe, brab labi na fo dob de
dumo tom munur bé Jesuse.

11 Téngténg gom i kédakél i de késulat
gu, non begén i sémulat bé de ni géfuray
kébéréh bé de kagén kémér. 12 I de étéw
fégésé ro begom fétuli, félangka-langka ro
brab méuyot ro saén ké dayéwéy de dumo
ro bero kéilawan. Méuyot ro fétuli begom
non mégilak ro ké férasay i de dumo ro
bero Judio sabaf bé késarig ruwe bé kéléhu
Kristowe. 13 I de étéw témoro bé fatut
gom fétuli inok modor gom bé kitabe, i
berowe énda so mon modor ro démoyun bé
kitabe. Méuyot ro de ké fétuli gom inok
dayéwéy de dumo ro bero Judio sabaf bé
kéfétuli gome. 14 Endob i begéne, i kagéne
saén funan fédayéw-dayéw i Kadna tome
Jesu Kristo sabaf bé kéléhu ne dob kruse.
Non éndaén rifénu dob de tete kétayan dob
duniyae ni brab éndaén géfégésoy de tete
kétayan begén rémigo sala, sabaf bé kéléhu
Jesuse dob kruse. 15 Ulanden ké métuli
i ségétéwe étéw, look énda. I toowe saén
mélaga i kéwaléy i adate mantu sabaf bé
Kristowe. 16 Atin i de étéw modor bé ni
ténoro gu, mégédaw damén i Tuluse bero
brab iraya no damén bero bé métanéke
fédéw, loo so dob kéluhanay étéw i Tuluse.

17 Atin ay niy tamfaday béréhé kuwe
begom dob ni sulat. Tidéw béleewe ni,
fiyo damén ké éndaén i ségétéw émférégénon
begén. Non i de laas gu dob lowoh guwe
ni, beeniy émfégitowe bé begéney tintuwe
sugu-sugué Jesuse. Non i de étéw sébanil bé
Jesuse bénadas ro begén médoo gule.

18 Do dumo gu, mégédaw fo damén i
Kadna tome Jesu Kristo begom kéluhanan.
Amen.
Pablo

I Sulat Pablowe dob de Munur bé Kristowe dob Efeso

Ay niy sébaane bé de sénulat Pablo, sani ménbantuge muret fantag bé Jesu Kristowe. Tafayén séménugud i Pablowe dob ingéde Efeso, atin wén i do étéw diyo ménwaléy ro do munur bé Jesu Kristowe sabaf bé kéuret ne. Séménulat i Pablowe dob berowe.

Amun sénulat Pablowey ni, ménférisu de nén sabaf bé kéuret ne fantag bé Kristowe. I funa Pablowe séménulat bé ni, non énggélingoo noy éndaén séodor-odor i de fédéw i de munur diyo. Endob mika i Pablowe de ké énda sétiman i fédéw i de kéluhanay de munur, fiyon fo ké do Judio ro look do békén Judio ro. Mélaw sénulatén i ni dob de békén Judio do munur bé Kristowe. Ténoroén bero bé fatut sétiman fédéw i kéluhanay de munur bé Jesu Kristowe, non maak sébaan saén i lowoh ruwe, atin i Jesuse, Been i uléw ruwe.

1 Begéney Pablowe, sani apostole sénugu Jesu Kristowe non beeniy kétayay Tuluse. Sulata ku begom do dumo gu munur bé Jesu Kristowe do bati dob Efeso, sani de énda témérén modor bé kétaya nuwe.

2 I Abay tome Tulus brab Kadnane Jesu Kristo, mégédaw ro damén begom brab iray ro damén begom i métanéke fédéw.

3 Toow fo fésalamat tom bé Tuluse sani Abay i Kadna tome Jesu Kristo. Non nirayén betom i kéluhanay kéfiyonone dob lawayo sabaf bé kéunur tome bé Kristowe. I de ni kéfiyonon kay de rémogor tom, békén kay de lowoh tom. 4 Bé do gétah, amun énda séna ménlimbag i duniyae de, fénémili i Tuluse nén betom sabaf bé Kristowe inok waléy tom do métintu étéw dob adafa nuwe énda i do sala tom.

5 Atin non toow fo mégédaw betom, bénantakén i émféwaléye betom do ngaén sabaf bé rénigo Jesu Kristowe. Rénigo noy ni non been i niy kétaya nuwe. 6 Dayéwé tom i Tuluse non bé fiyowe kégédawén betom bé kéiray ne bé toowe fo gulaané no Ngaén, Jesu Kristo. 7 Non sabaf bé kéléhu Kristowe, fénukasén betom dob de sala tom, non fénsagad non i de sala tom. Toow fo mégédaw i Tuluse! 8 Enda gétémbunon i kégédaw i Tuluse betom! Atin fénggétiga no brab fénggésobutén betom i fantage bé Beene. 9 Atin fénggétiga no betom i ménbunéye bantakén bé sunguwe fantag bé kérigo nuwe betom bé Kristowe. Fénggétiga no betom non been i niy kétaya nuwe rigoné no. 10 Atin ay niy bénantak ne rigoné no. Amuk gégumahén i fatute gai, féwaléyé noy kéluhanane dob lawayo brab dob duniyae ni sétiman uléw, atin Kristowey uléw ruwe.

11 I kéluhanay de rénigoy Tuluse, rénigo no non kétaya no brab bénantakén rigoné no. Atin been soy funa nuwe fénémilién betom bé énda séna ménlimbag i duniyae de inok waléy tom do étéwén sabaf bé kéunur tome bé Kristowe. 12 Mélaw i begeye do Judio do sungu munur bé Kristowe, toow fo dayéwé key i barakatane Tulus.

13 Ségiléw so dob begome. Non amun énggélingoo kom i toowe kétoro sani Fiyowe Uret fantag bé kéfukase dob de sala, ménunur gom so bé Kristowe. Mélaw i Tuluse nirayén begom i Rémogor ne inok bati dob de fédéw gom loo bé fénasad ne. Rénigo noy ni inok wén i tanda bé kéfukas gome. 14 Atin i Rémogor i Tuluse ni, Been soy maake tising inok tintu gétiga tom tumanéy Tulusey kéluhanay fénasad ne irayén betom brab fégilidé noy kéfukas ne betom dob de sala tom. Toow fo dayéwé tom i barakatane Tulus!

15 Mélaw amun énggélingoo kuy fantage bé kéunur gome bé Kadnane Jesus brab kégédaw gome bé kéluhanay de dumo gom munur, 16 énda fo témérénu fésalamat dob Tuluse sabaf bé begome. Atin dasala ku begom dob Tuluso. 17 Atin ongoté ku dob Tulus i Kadna tome Jesu Kristo sani barakatane Abay tom, bé irayén begom i Rémogor ne. Atin i Rémogor i Tuluse ni féwaléyé no begom métilédtéd brab féfégétiga no begom i Tuluse inok toow fo waléy gétiga kom i Tuluse. 18 Ongoté ku so dob Tuluso, féfégésobuté no begom inok gétiga kom i de médoo do kéfiyonon gédoté tom. Been i inam tome sabaf bé kéfémili

ne betom inok munur tom bé Kristowe.
19 Atin démasalu so inok waléy gétiga kom
i kédakél i barakat i Tuluse témabang be-
tom do munur. Atin i ni barakat i Tu-
luse, 20 funa no énggéfétébule bé Kristowe
brab énggéfédiyat de mangéy mésar dob
kuwono nuwe. 21 I Kristowe, Beene foy
toowe gérotor mégulew. Toow na fo gérotor
bé kéluhanay de datu, do odoron, do amu,
brab do barakatan étéw. Atin i dawét ne
toow na fo gérotor bé kéluhanay de dawét
dob de ni do gai brab dob de gai gégumah
moso. 22 Atin i Tuluse, fénwaléyén i Kris-
towe mégulew bé kéluhanane inok tabangé
no betom do munur de. 23 Atin i kéluhana
tome do munur, maak betom i lowoh Kris-
towe brab Been i ulew tome. Enda i kulang
dob Beene brab énda i kulang dob lawayo
taloo no dob fantade sabaf bé Beene.

2

1 Bé do gétah, maak do ménléhu gomén
sabaf bé de sala gom. 2 Bé béno, ménodor
gom bé de tete adat i do étéw sébanil bé
Tuluse. Brab ménodor gom bé Satanase
sani datu i de barakatan saitan dob lawayo
brab mégulew bé de étéw énda modor ro bé
Tuluse. 3 I toowe, bé gétahe, kéluhana tom
ménamung bero modor bé de tete kétayay
de lowoh tom brab de tete itunga tom.
Atin bé béno, ségilew tom so bé kéluhanay
kéilawane, non mékérit i Tuluse betom, brab
fatut mékukum tom.
4 Endob i Tuluse toow fo ménuray i na
nuwe betom brab toow fo mégédaw be-
tom. 5 Mélaw fiyon fo ké maak ménléhu
tom sabaf bé de sala tom, nirayén so be-
tom i mantuwe umul séréngan bé kéfétébule
ne bé Kristowe. Mélaw i funa tome saén
méfukas dob de sala tom non bé kégédaw
i Tuluse. 6 Sabaf ménwaléy tom do dumo
Kristowe, maak méntébule tom séréngan de
inok mamung tom so dob Beene mégulew
dob lawayo. 7 I funa nuwe réménigo bé
ni, inok féténgténgén taman sa taman i
dakéle kégédawén betom bé Jesu Kristowe.
8 Non ménfukas tom dob de sala tom sabaf
bé kégédaw i Tuluse amun ménunur tom.
Ménkédan i kékukum ne betom békén sabaf
bé galbék tome, yamula nirayén betom i
umule magufusa sabaf saén bé kégédaw ne.
9 Mélaw énda géfélangka-langka tom sabaf bé
kéfukas tome, non énda ménfukas tom dob
de sala tom sabaf bé fiyowe galbék tom. Ya-
mula sabaf saén bé gédaw i Tuluse. 10 Sabaf
bé kéunur tome bé Jesu Kristowe, lénimbag i
Tuluse betom inok wén i mantu umul tom
brab mantu adat tom. Fénwaléyén betom
mantu inok rigoné tom i fiyowe galbék
ténafayén rigoné tom.

11 I de begom do békén Judio, fégétédém
gom i sunguwe goho kom. I de Judio,
rigoné roy adat ruwe fétuli (sani tanda i
lowoh ruwe), atin fédawét ro begom do
“Békén tuli”. 12 Bé béno, bé énda séna munur
gom, ménsésuway gom bé Jesu Kristowe,
brab énda mén-amung gom dob de étéw
fénémili i Tuluse. Brab békén kagom i fasad
i Tuluse bé de étéwén. Bé béno, fiyon fo ké
méuyag gom dob duniyae ni, énda i inam
gom brab énda gélolo gom i tintuwe Tulus.
13 Endob béleewe ni, munur gomén bé Jesu
Kristowe funa kom ménwaléy do dumo no.
Mélaw éndaén mérayu gom dob Tuluse non
fénfégédét i Tuluse nén begom sabaf bé
kéléhu Kristowe génantino no begom.

14 Sabaf bé Kristowe, i begeye do Judio
brab de begom do békén Judio, ménwaléyén
sébaan i ulew tome. Mélaw éndaén sébanil
tom brab ménwaléy tomén sédumon sabaf
bé kéléhu Jesu Kristowe dob kruse. 15 Atin
amun ménléhuén, fénukasén betom inok
éndaén kailanga tom i modore bé de sugu
i kitab i de Judio. Atin i betome do ruwo
gékélasi do étéw, fénwaléyén betom sébaan
mantu gékélasi do étéw ménodor dob Beene.
Mélaw ménkédanén i késébanil tome. 16 Atin
kénda noy késékérit tome do Judio brab do
békén Judio sabaf bé kéléhu ne dob kruse.
Atin fénwaléyén betom ségékélasi do étéw
inok séfule tom méngadaf bé tintuwe Tu-
lus. 17 I Kristowe ménangéy dob duniyae
ni brab nuretén i Fiyowe Uret fantag bé
kékéday kékérit i Tuluse. Nuretén i ni dob
begeye do Judio do gédét dob Tuluse loo
so dob begome do békén Judio do mérayu
dob Tuluse. 18 Atin sabaf bé kéunur tome bé
Kristowe, i betome, do Judio brab do békén
Judio, fakay tom géfégédét dob Abaye Tu-
lus sabaf bé tabang i Rémogor ne.

19 Mélaw i begome do békén Judio, éndaén
sésuway gom bé de étéw i Tuluse. Yamula

ménwaléy tom sédumon sétiman Abay sani Tuluse, sabaf bé kéunur tome bé Kristowe. 20 Atin i betome do munur bé Kristowe, ségilέw tom bé sébaane lawi féntindég i Tuluse dob sébaane dakél batέw. I Kristowe, Been i nan i maake batέw. Atin i de apostol brab de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne, beroy de maak do liléy i nan lawi. 21 Mélaw émbagér i ni lawi sabaf bé Jesu Kristowe, brab Beeney funa tome ménwaléy lawi i Tuluse féngadafan de. 22 Atin i begome do békén Judio brab de kéluhana tom munur, féwaléyéy Tuluse betom sébaan lawi fébatio no bé Rémogor ne.

3

1 Atin sabaf bé kéluhanay de ni, dasala ku begom dob Tuluse. Atin i begéne Pablo ségétέw munur bé Jesu Kristowe, ménférisuwu non fénférisu ro begén amun nuret gu begom do békén Judioy fantage bé Jesuse. 2 Gétiga ku énggélingoo kom i kégédaw i Tuluse begén bé sénarigén dob begéney ni galbék muret dob begome fantag bé Kristowe inok méfukas gom so. 3 Bé do gétah, ménbunéy i bantak i Tuluse. Endob fénggétiga no begén. Sénulat gun begom i klohe fantag bé de ni. 4 Atin amuk gébasana kom i sulat guwe ni, gétiga kom i kégésobut guwe bé ni ménbunéy kétoro fantag bé Kristowe. 5 Bé do gétah, i Tuluse énda fénggétiga no dob de étέw i fantage bé ni ménbunéy. Endob béleewe ni, dob kétabang i Rémogor ne, fénggétiga noy ni dob begeye do apostol brab dob de sénarigo no muret bé kébéréh ne. 6 Atin ay niy ni ménbunéy. I begome do békén Judio, féfiyonéy Tuluse so begom loo so bé de Judio, sabaf bé kéunur gome bé Fiyowe Uret. Atin mélaw ménwaléy tom maak sétiman lowoh brab Kristowey uléwe. Mélaw waléy so kagom i de fasad iray i Tuluse bé de munur bé Jesu Kristowe.

7 Atin i begéne, fénémili i Tuluse begén inok waléyu sugu-sugué no magέw mangéy muret bé Fiyowe Uret. Atin i Tuluse férigo no begén i ni galbék sabaf bé kégédaw ne begén brab sabaf bé barakat ne ménggéféwaléy begén sugu-sugué no. 8 Begéney toowe fo gérifantad bé kéluhanay de munur bé Kristowe. Gido loo, fénfiyoy Tuluse begén bé késugu ne begén mangéy dob de békén Judio muret bé Fiyowe Uret fantag bé de toow fo fiyo do kéfiyonon gédotén sabaf bé kéunure bé Kristowe. 9 Brab sénuguén begén inok féfégésobut gu dob kéluhanay de étέw i fantage bé kétumay Tuluse bé de bantakén. I Tuluse, sani léménimbage bé kéluhanane, bénunéyén i bantak ne bé do getah. 10 I funa nuwe bénunéyén i bantak ne, inok bé béleewe ni usaré no betom do munur bé Kristowe féfégétiga no dob de barakatan do odoron do mégulέw dob lawayoy fantage bé de médoo do kégétigay Tuluse. 11 I funa nuwe réménigo bé ni, non tumané noy bénantak ne bé do gétah bé énda séna ménlimbag i de éntingayén de. Atin ténuma non béleewe ni nusarén i Kadna tome Jesu Kristo. 12 Atin ménwaléy tom do dumo Kristowe sabaf bé kéunur tome de. Mélaw éndaén mémala tom fégédét dob Tuluse. 13 Mélaw, do dumo gu, ongoté ku dob begome, bé kagom tete i de fédέw gom bé kérasay guwe ni bé kétabanga kuwe begom. Yamula fatut moror gom de non kéfiyono kom i funa kuwe mérasay inok féfiyonéy Tuluse begom.

14 Amuk fégitungé kuy kéluhanay de rénigoy Abaye Tulus dob betome, lémingkuwédu brab démasalu dob Beene. 15 I kéluhanay de munur dob duniyae ni taloo no dob lawayo, ténawagén betom do étέwén. 16 Atin ongoté ku dob Tuluse bé usaré noy dakéle barakatén fégéfébagér bé de fédέw gom bé barakat i Rémogor ne. 17 Brab ongoté ku so bé fébatié noy Kristowe dob de fédέw gom sabaf bé kéunur gome. Atin ongoté ku so bé fébagéré noy de kégédaw gom, 18 inok i begome brab kéluhanay de dumo tom munur bé Kristowe gédoté tom i kégétigane inok gésobuto tom i kédakél i kégédaw Kristowe betom. 19 Hoo, méuyotu de ké gétiga kom i kégédaw ne, fiyon fo ké énda i ségétέw étέw tintu gésobut de fo, inok énda témérén bati i Tuluse dob de fédέw gom brab énda so témérén i Tuluse mémanduon begom inok maak ménféno gom bé tintuwe Tulus.

20 Dayéwé tom i Tuluse, sani témabangane betom bé barakat ne, brab toow na fo médooy gérigono nuwe bé de ongoté tom

brab de fégitungé tom. 21 I kéluhana tome do
munur brab i Jesu Kristowe, dayéwé tom
damén i Tuluse taman sa taman. Amen.

4

1 Mélaw i begéne, sani ménférisuwe sabaf
bé rénigo guy galbék i Kadnane, ongoté ku
dob begome bé rigo gom i fiyowe loo bé
adate kétayay Tuluse, non begom i de étéw
fénémili i Tuluse inok munur de. 2 Fatut
démoyun gom térifantad brab métanék i
adat gome brab tingkél gom. Atin fatut
fégito gom i kégédaw gome bé de késétingkél
gom. 3 Atin tintu fo ingat gom inok énda
fésésuwayén i de fédéw gom taloo no sébanil
gom, non i Rémogor i Tuluse fénwaléyén
betom sédumon brab ségiléw i de fédéw tom
inok énda séédél tom. 4 Non sébaan saén i
lowohe, sani de betom do munur bé Kris-
towe, atin Been i uléwe. Atin sébaan saén
i Rémogore mémanduon betom kéluhanan.
Atin sébaan saén i inam tome sani umule
magufusa sabaf bé kéfémili i Tuluse be-
tom. 5 Atin sébaan saén i Kadnane sani
Kristowe, brab sébaan saén i unuro tome
sani Kristowe, brab Been saén i funa tome
ménbautis. 6 Sébaan saén i Tuluse, sani Abay
i kéluhanay de étéw, sani Kadnay kéluhanane.
Been i batie dob kéluhana tome do munur
brab férigo no betom kéluhanan i kaane
galbék.

7 I séngae ségétéw betom munur de, iraya
no kéfurung loo bé kétaya Kristowe iraya
no de. 8 Non wén i Ménsulate Kébéréh i
Tuluse mano, “Amun déméniyat mangéy
dob lawayo, nuwitén i médoowe do férisu.
Atin wén i de nirayén bé de étéwén.” 9 Ati
atag i “déméniyate mangéy dob lawayo?”
Ay niy atag ne: bé sunguwe ménlus mangéy
dob duniyae. 10 Mélaw i Beene ménlus,
sani Kristowe, Beene soy déméniyate. Atin
ménangéy dob toowe fo gérotor laway inok
diyo dob kéluhanay de gonon. 11 Atin
Beeney méniraye bé de kéfurungoy de étéw.
I de dumo betom, fénémilién waléy apostol.
Atin i de dumo de sénarigén dob berowey
murete bé kébéréh ne. I de dumo de
muret bé Fiyowe Uret. Atin i de dumo de,
fénwaléyén do pastor. Brab i de dumo de,
fénwaléyén do témoro. 12 Rénigo noy ni inok
tafayé no betom kéluhanan dob galbék i Tu-
luse, inok waléy émbagér i lowoh Kristowe,
sani de betom do munur de. 13 Mélaw waléy
ségiléw i de fédéw tom bé kéunur tome brab
kégétiga tome bé Jesu Kristowe Nga i Tu-
luse. Atin waléy méégét i kéunur tome
de brab waléy géiringo tom i tintuwe fiyo
adat Kristowe. 14 Atin amuk mérigoy ni,
békén tomén maak do nga, magad munur
bé de séségiyo-giyo do tugi kétoro i de étéw
do magakar. 15 Yamula, i betome fatut
démoyun ureté tom i toowe bé lala tome
mégédaw bé de dumo tom. Atin fatut maak
méruk tom inok énda i kulang dob kéunur
tome brab minut tom loo bé Kristowe sani
uléw tome. 16 Non i betome do munur
bé Kristowe, maak betom i sébaane lowoh,
brab Beeney uléwe. Atin i kéluhanay de réfa
i lowohe toow fo fiyoy késumfat ruwe sabaf
bé Kristowe. Mélaw amuk sétabang i de
réfaén, fiyo brab méruk i lowohe. I atag i ni,
amuk rigoné tom i de séségiyo-giyo galbék
niray i Kadnane, waléy tom minut ségiléw
bé Kristowe sabaf bé késégédaw tome.

17 Amun begéney sénarigoy Kadnane
muret, ay niy béréhé kuwe begom:
Kagomén rigonén i ségiléwe bé adat i de
békén méngintulus, non énda i lanték i de
itunga ro. 18 Brab délémon i de kéfégitung
ro. Enda i karo bé mantuwe umul tidéw
dob Tuluse non énda i gétiga-tiga ro sabaf
bé kétégas i de uléw ro. 19 Enda mémala
ro fantag bé de tete adat ro. Atin odoro
ro saén i de tete kétayay de lowoh ro,
brab témantu ro fo rémigo bé kéluhanay de
udenén klasi do tete.

20 Endob i begome, amun ménunur
gomén bé Kristowe, békén i nan i ténoroe
begom. 21 Non toow fo énggélingoo kom i
fantage bé Jesuse. Brab amun ménwaléy
gom do kuyugén, ténoroén begom i toowe
tidéw dob Beene. 22 Mélaw tagak gom i
tafaye itunga kom brab de tete adat gom
brab de kétaya kom bé do gétah, non toow
fo tete i de kétayay de lowoh gom témugion
begom funa kom waléy mébinasa. 23 I de
fédéw gom brab de itunga kom fatut fo
waléy mantu. 24 Fatut féwaléy gom mantuy
de adat gom lénimbag i Tuluse ségiléw bé
Beene. Tidéw béno, giton métintu gom brab
fiyo gom.

25 Mélaw kagomén témugi! Fatut kéluhana

kom béréhé kom i toowe dob de dumo gom. Non i begome do munur ségilew tom do réfa i lowoh Kristowe atin Been i uléwe. 26 Atin amuk mékérit gom, kagom fédayaén de gésala gom bé kékérit gome. Atin kagom férugayén de ké mékérit gom, kagom fégumahén de témégén. 27 Inok énda fakayén fanangguwité Satanase begom. 28 I ménakawe fatut témérén ménakaw. Atin fatut gémalbék inok gédoté noy méntintuwe kéfaguyag atin inok gétabanga noy de méskinan. 29 Kagom émbéréh tete. Yamula béréh gom i fiyowe dob de dumo gom sani kébéréhe gétabang bero brab géféégét bé kéunur ruwe. Témabang gom mélaw bé de mégélingo begom bé ati kailangay de fédéw ro. 30 Atin kagom rigonén i kéikaay Rémogor i Tuluse, sani funa nuwe tete i fédéw ne. Non i Rémogor i Tuluse, Been i tanda i Tuluse émfégito bé do étéw i Tuluse betom. Brab Been i maake tising émfégito bé fégilidéy Tuluse moso i kéfukas ne betom dob de sala tom. 31 Fatut kéda komén kéluhanan i kékérit gome brab kétete i de fédéw gom bé de dumo gom. Kagom fémalanén i de dumo gom taloo no bérého kom bero tete. Brab kagomén sémiyaw. 32 Yamula fatut gom ségédaw brab séfésagad gom, loo bé kéfésagad i Tuluse begom sabaf bé Kristowe.

5

1 Atin non ménwaléy gomén do nga i Tuluse toow fo gulaané no, fatut iring gom de. 2 Fatut démoyun gom ségédaw loo bé kégédaw Kristowe betom funa no nirayén i férénawa nuwe fénggéfukas betom. Ménwaléy maak dukah ténulak toow fo mamut, sani funay Tuluse ménsuwat.

3 Atin non do étéw i Tuluse begom, kagom arumén, taloo no bigaén gom, taloo no rémigo gom bé tetee. Atin kagom séureturet fantag bé de ni. 4 Atin kagom so labitén i de tete do mékérésik brab do dufang do késébéréh. Yamula fatut usaré kom i de ba gom fésalamat dob Tuluse. 5 Non béréhé ku begom i toowe, i de étéw do bigaén taloo no do rémigo tete, énda géahur ro dob kéfégulew Kristowe brab Tuluse. Atin énda so géahur i de étéw do arumén non i kéaruméne ségilew bé kéfengadafe kéninontow.

6 Kagom munur bé de tugién uret énda i lantékén. Non wén i de étéw témoro bé ulanden ké tete i de rigonén. Endob been i de niy funay Tuluse mékérit brab kukumé noy de étéw énda modor ro bé de suguén. 7 Mélaw kagom séloyuk bé de ni do tete étéw. 8 Bé do gétah, rénigo gom i de tete brab maak ménagéw gom dob délémone. Endob amun ménwaléy gomén munur bé Kadnane, magéw gom dob géfékayae. Mélaw rigo gom i fiyowe loo bé fatute rigonéy de étéw i Kadnane. 9 Non amuk magéw gom dob géfékayae, gérigono kom i fatute brab métintuwe brab toowe. 10 Féganad gom i adate émfésuwat bé Kadnane. 11 I de étéw bati séna dob délémone, sani de énda séna gétiga roy Kadnane, kagom mamung bé de tete rigoné ro énda i lantékén. Yamula fégito gom i fiyowe adat inok témérén ro damén bé de tete rigoné ro. 12 I de ménbunéy do tete fo rigoné ro, toow fo mékémala fiyon fo ké labitén saén. 13 Endob amuk réméndaw i Soloe, giton tete foy de ni do ménbunéy. 14 Atin mélaw waléy ro bati dob géfékayae. Non wén i binuwayae fantag bé de tete étéw mano, “I beeme fidong, tékénal go, brab tébule go! Atin i Kristowe réméndaw dob beeme.”

15 Mélaw fétuntay gom i de adat gom. Kagom iringén i rigonéy de étéw énda gétiga roy fatute. Yamula iring gom i rigonéy de étéw toow fo gétigan. 16 Toow fo tete i de rigonén dob de ni do gai. Mélaw amuk wén i fiyo gérigono kom, fagayas gom rigo. 17 Mélaw kagom rémigo kédufangan. Yamula fétuntay gom i kétayay Tuluse, inok gétiga kom.

18 Atin kagom molon bé arake funa kom mébinasa. Yamula fatut maak méféno gom bé Rémogor i Tuluse. 19 Atin amuk séureturet gom, sébéréh gom bé de kanta tidéw dob Ménsulate Kébéréh i Tuluse. Brab kanta gom i de kanta démayéw bé Kadnane loo bé kéfémandu i Rémogor i Tuluse. Atin fatut kémanta gom dob Tuluse bé de fédéw gom. 20 Fatut fésalamat gom bé Abaye Tulus sénga tékélid sabaf bé kéluhanay de kéfiyonon nirayén dob begome. Atin labit gom i dawét i Kadna tome Jesu Kristo ké fésalamat gom.

Fantag bé de sébawag

21 Fatut térifantad gom brab sébasa gom
inok giton i kébasana kome bé Kristowe.
22 I begome do libun bawagan, fatut
odoro kom i sugu i bawag gome, ségiléw bé
kéodoro kome bé de sugu i Kadnane. 23 Non
i lagéye, beeney uléw i bawag ne ségiléw bé
Kristowey uléw i de munur. Non betom
i maake lowohén brab Been i uléwe sabaf
bé kéfukas ne betom. 24 Mélaw i de libun
do bawagan, fatut odoro roy de sugu i de
bawag ro loo bé kéodoro tome do munur bé
de sugu Kristo.
25 Atin i begome do lagéy bawagan, fatut
mégédaw gom bé de bawag gom loo bé
kégédaw Kristowe betom do munur de.
Gétiga tom i kégédaw ne betom non ni-
rayén i férénawa nuwe bé kéfukas ne betom.
26 Rénigo noy ni inok waléy tom malinis dob
adafay Tuluse, sabaf bé kéfébautis tome
dob wayége brab kéodoro tome bé kébéréh
ne. 27 Rénigo noy ni inok i kéluhanay de
munur maak bawag Kristowe, uwitén dob
adafa nuwe toow fo malinis, brab métintu
énda i salaén. Féwaléyé no betom fiyo inok
gétanggafa no betom. 28 Fatut i de lagéy
mégédaw ro bé de bawag ro loo bé kégédaw
ruwe bé karowe lowoh. I lagéye mégédaw
bé bawag ne mégédaw so bé lowoh ne, non
ménwaléy ro maak sétiman lowoh. 29 Non
énda i étéw ikaa noy kaane lowoh. Ya-
mula féamaé no brab talimaé no, ségiléw
bé kétalima Kristowe betom do munur de.
30 Non betom i de réfa i lowoh ne. Brab
Beeney uléwe. 31 Non wén i Ménsulate
Kébéréh i Tuluse mano, “Been i niy funay
lagéye témagak bé boh ne brab idéng ne inok
mawag. Atin i ni ruwo gétéw étéw waléy
sébaan i lowoh ruwe.” 32 Been i niy sébaane
fo dakél toow fénggétigay Tuluse betom dob
Ménsulate Kébéréhén. Atin gésobuto kuy
atag i ni fantag bé Kristowe brab de betom
do munur de. 33 Gido loo, i atag ne fantag
so bé késébawage. Non i séngae lagéy fatut
mégédaw bé bawag ne. Brab i séngae libun
fatut basana noy bawag ne.

6

Fantag bé de nga brab de lukés ro

1 Atin i begome do nga, fatut odoro kom i
sugu i de lukés gom, non been i nan i fatute
rigonéy de munur bé Kadnane. 2 Wén i
sugue dob kitabe mano, “Basana moy boh
me brab idéng me.” Been i niy sunguwe
sugu wén i fasade, 3 mano, “Amuk basana
moy de lukésém, féfiyoné ku beem brab
méraru go dob duniyae ni.”
4 Atin i begome do boh brab do idéng,
amuk sugué kom i de nga gom, kagom
fékéritén bero. Yamula fifit gom bero brab
féginau gom bero dob kétoro i Kadnane.

5 Atin i begome do rifén, fatut odoro kom
i sugu i de amu gom, brab fatut basana
kom bero brab mégilak gom bero. Rigo
gom i ni tidéw dob fiyowe fédéw gom maak
odoro kom i de sugu Kristo. 6 Fatut rigo
gom i fiyowe sénga tékélid, békén saén dob
gaiwe téngténgéy amu gome begom inok
mésuwat begom. Yamula tidéw dob fiyowe
fédéw gom, rigo gom i kétayay Tuluse maak
begom i de rifé Kristo. 7 Atin fatut mo-
ror gom ké gémalbék gom, maak Kadnan i
galbéko kome, békén saén kéilawan. 8 Atin
fégétédém gom i ni, i Kadnane barasa noy
séngae ségétéw étéw, fiyon fo ké rifén taloo
no békén, sabaf bé fiyowe rénigo no.
9 Atin i begome do amu, fatut féfiyo gom
i kérigo gome bé de rifé kom. Kagom
fégilakén bero bé de tete kébéréh gom.
Fégétédém gom i ni, i begome brab de rifé
kom ségiléw gom so falan rifény Tuluse dob
lawayo, brab énda i isu ramigo no.

I de kulangén iray i Tuluse

10 Do dumo gu, ay niy tamfaday béréhé
kuwe begom dob ni sulat. Fébagér gom dob
barakat i Kadnane inok émbagér i kéunur
gome. 11 Usar gom i kéluhanay de kulangén
niray i Tuluse begom inok géatuh gom
bé Satanase brab de tete akarén. 12 Non
békén do kéilawan i dumo tome sétiboh. Ya-
mula sétiboh tom bé de saitan brab do tete
odoron dob délémone ni duniya brab dob
lawayo. 13 Mélaw béleewe ni gamak gom i
de kulangén tidéw dob Tuluse inok amuk
gégumah i tetee gai dunsukoy Satanase be-
gom, géatuh gom de. Tidéw béno, amuk
gilid i késétibohe, témaban gom.
14 Mélaw ingat gom. Béréh gom i toowe.
Been i niy maake légét gom kay sundalowe.
Atin rigo gom i métintuwe. Been i niy

maake futow fégékélung gom bé de kuméng gom. 15 Atin uret gom démoyun i Fiyowe Uret fantag bé kétanéke tidéw dob Kristowe. Been i niy maake safatos gom kay sundalowe. 16 Atin féginugut gom bé Kadnane sénga tékélid. Been i nan i maake kélung gom. Mélaw énda guratén gom bé de mérino séléb fégéfana Satanase begom. 17 Tayakuf gom i kéfukas i Tuluse begom dob de sala gom. Non been i niy maake futow sayaf fégétéléb bé de uléw gom. Atin usar gom i kébéréh i Tuluse, non been i niy maake sundang gom tidéw dob Rémogor i Tuluse. 18 Dasal gom sénga tékélid ongot gom tabang dob Tuluse. Atin fédaya gom fédasaléy Rémogor i Tuluse begom. Fatut mingat gom sénga tékélid brab dasala kom soy de dumo gom munur inok tabangay Tuluse so bero. 19 Atin dasala kom so begén inok fémanduoy Tuluse begén muret bé kébéréh ne, brab inok énda mégilaku émfégétigan bé de Fiyo Uret ménbunéy bé do gétah. 20 Atin sabaf bé Fiyowe ni Uret, begén i ségétéwe sénarigon magéw mangéy muret. Gido loo, béleewe ni ay niwu dob férisunone sabaf bé kéuret guwe. Mélaw dasalanu inok émbarawu muret bé Fiyowe Uret loo bé fatute.

21 I Tikikowe, sani kégédawa tome dumo tom munur brab gésarigone sugu-suguéy Kadnane rémigo bé galbék ne, beeney murete begom bé goho kuwe ni dini inok gétiga kom i ati rigoné kuwe. 22 Been i niy funa kuwe de sémugu mangéy dob begome inok ureté noy fantage bé de goho key dini brab inok féfiyoné noy de fédéw gom.

23 I Abaye Tulus brab Kadnane Jesu Kristo, mégédaw ro damén bé kéluhana kome do munur brab iray ro damén begom i métanéke fédéw brab émféégét bé de kéunur gom. 24 Atin mégédaw damén i Tuluse bé kéluhanay de énda témérén féimu bé Kadna tome Jesu Kristo taman sa taman.
Pablo

I Sulat Pablowe dob de Munur bé Kristowe dob Filipos

Ay niy sébaane bé de sénulat Pablo, sani ménbantuge muret fantag bé Jesu Kristowe. Tafayén séménugud i Pablowe dob ingéde Filipos atin wén i de étéw diyo ménwaléy ro do munur bé Jesuse sabaf bé kéuret ne. Séménulat i Pablowe dob berowe.

Amun sénulat Pablowey ni, ménférisunén sabaf bé kéuret ne fantag bé Kristowe. I de munur diyo bati dob Filipos, amun énggélingoo ro ménférisuy Pablowe, sénugu roy ségétéwe bero mangéy bati sétifon bé Pablowe dob férisunone inok tabanga no brab fagifaté no. Ménféuwit ro so kurta fégébayad bé fégéfaguyag Pablowe amun ménférisu. Mélaw sénulat Pablowey ni sulat émfésalamat dob berowe sabaf bé tabang ruwe de.

Fiyon fo ké ménférisuy Pablowe, toow fo méoror sabaf bé kéunur ne bé Jesu Kristowe. Séménulat soy Pablowe dob de munur do bati dob Filipos inok énda témérén ro munur, fiyon fo ké ati kérasaye gégumah dob berowe. Ténoro Pablowe bero bé fatut ro méoror sabaf bé Kristowe.

1 I begeye Pablo brab Timoteo do sugu-
sugué Jesu Kristowe. Sulata key begom
do munur bé Jesu Kristowe dob Filipos
brab dob de odoro kom do munur brab do
témabang.
2 I Abay tome Tulus brab Kadnane Jesu
Kristo mégédaw ro damén begom brab iray
ro damén begom i métanéke fédéw.
3 Fésalamatu dob Tulus tome sénga
gétédémo ku begom. 4 Atin sénga dasala
ku begom kéluhanan, toowu de fo moror,
5 non bé kétabanga kome begén bé galbék
guwe muret bé Fiyowe Uret tidéw fanay
kéunur gom taman so béleewe ni. 6 Mélaw
gétiga kuy ni: I fiyowe rigonén féngganay
i Tuluse dob begome, fétausé no taman
dob gaiwe séfule i Jesu Kristowe moso.
7 Toow fo gulaané ku begom kéluhanan.
Fatut gulaané ku begom non ténabanga
kom begén bé galbék guwe. Fiyon fo ké
béleewe ni diniwu dob férisunone ni loo so
bé do gétah bé kétoro guwe brab késumbul
guwe fantag bé Fiyowe Uret, ténabanga
kom so begén bé ni galbék niray i Tuluse
non mégédaw betom. 8 I Tuluse gétiga no
toow foy ni béréhé ku begom. Toowu fo
mégundoy begom brab féimué ku fo begom
loo bé kéimu Jesu Kristowe betom.
9 Atin démasalu dob Tuluse bé minut
dakél i késégédaw gome brab minut so
dakél i kégétiga kome bé toowe brab fatute,
10 inok géfémilio kom i tintuwe fiyo. Mélaw
énda i sala gom fégétébo begom dob gaiwe
séfule i Kristowe moso. 11 Atin gérigo gom
bé médoowe fiyo sabaf bé kéféwaléy Kris-
towe begom métintu, inok médayéw brab
basanay Tuluse.

12 Do dumo gu, méuyotu de ké gétiga kom
i ni: I kéluhanay de ménrigo dob begéne,
been i da nan i téménabange bé kélégéb i
Fiyowe Uret. 13 Non i kéluhanay de sundalo
mantay dob lawi i datue ni brab kéluhanay
de étéw so dini, gétiga roy funa kuwe
ménférisu dini non begén i sugu-sugué Kris-
towe. 14 Atin sabaf so bé kéférisu guwe,
i kédoonoy de dumo gu munur ménwaléy
émbagér i késarig ruwe bé Kadnane. Mélaw
méninut ro émbaraw brab éndaén mégilak ro
muret bé kébéréh i Tuluse.
15 I de dumo de ureté roy fantage bé Kris-
towe non médaléw ro begén brab méuyot
ro de ké gélawana roy de rénigo gu. En-
dob i de dumo de, fiyoy funa ruwe muret
fantag bé Kristowe. 16 Ureté roy fantage
bé Kristowe sabaf bé kégédaw ruwe non
gétiga ro fénémili i Tuluse begén muret brab
sémumbulon bé de étéw sébanil bé Fiyowe
Uret. 17 Endob i de dumo de, énda fo
fiyoy funa ruwe muret bé Fiyowe Uret.
Non muret ro sabaf saén bé kéuyot ruwe
waléy émbantug. Atin marok géumana roy
kékérégéna kuwe dob férisunone ni.
18 Endob ulanden! Mororu sabaf bé
kéuret ruwe fantag bé Kristowe. Fiyon
fo ké tete i funa ruwe muret bé Fiyowe
Uret loo ké fiyo, i toowe fo mélaga ké
uretén i Kristowe. 19 Atin énda témérénu
moror, non gétiga ku gégumah soy gaiwe
métangéyu dob férisunone ni, sabaf bé de
kédasal gom brab dob tabang i Rémogor Jesu
Kristowe. 20 Atin i toowe fo kétaya ku brab

wén i inam gu bé gétausu rémigo bé kétaya nuwe inok énda i funa ku mémala. Atin démoyun damén émbarawu fo toow inok i kéluhanay de rigoné ku, been i de niy funa Kristowe médayéw. Mélaw fiyon fo ké méuyagu taloo no méléhuu, médayéw i Kristowe sabaf bé kéluhanay de rigoné ku. 21 I karang guwe de, i funa kuwe méuyag inok médayéw i Kristowe. Endob amuk méléhuu, toow na fo fiyo, non diyou dob lawayo. 22 Mélaw énda gétiga kuy isuwe fémilié ku. Non amuk méuyagu, gétausu rémigo bé fiyowe galbékén. 23 Endob méuyotu méléhu inok gétékédanun dob duniyae ni brab inok géséloyukun bé Kristowe dob lawayo, inok toow na fo fiyoy kébati guwe. 24 Endob toow na fo fiyo ké méuyagu dini inok gétaus i kétabanga kuwe begom. 25 Atin sabaf bé ni, gétiga ku tausu séna méuyag. Atin batiu dob begome kéluhanan inok gétabanga ku begom émféégét bé kéunur gome bé Kadnane brab émfétaus bé kéoror gome sabaf bé kéunur gome, 26 inok amuk géséfuleu mangéy dob begome, méumanan i funa kome démayéw bé Jesu Kristowe sabaf bé begéne.

27 Endob fiyon fo ké ati mérigowe dob begéne, fatut féfiyo gom i de adat gom loo bé kétoro i Fiyowe Uret fantag bé Kristowe, inok fiyon fo ké énda géangéyu diyaan, gétiga ku énda émbaleng i de fédéw gom. Yamula gélingoo ku bé sébaan i de fédéw gom brab méuyot gom gémalbék bé galbék i Tuluse inok waléy médooy étéwe munur bé Fiyowe Uret fantag bé Jesu Kristowe. 28 Atin kagom mégilak bé de sébanil begom. Non amuk énda mégilak gom bero, gétiga ro niray i Tuluse begom i umule magufusa, atin gétiga ro so kukuméy Tuluse bero. 29 Non mégédaw i Tuluse begom, nirayén begom i kuwagibe munur bé Kristowe loo soy kérasaye sabaf bé Kristowe. 30 Non béleewe ni kéluhana tomén mérasay. Enggito gomén i kérasay guwe sabaf bé ni galbék bé do gétah, brab énggélingoo komén i fantage bé kérasay guwe béleewe ni. Atin béleewe ni, mérasay gom so loo bé ni.

2

Fantag bé Kristowe

1 Do dumo gu, ménwaléy émbagér i de fédéw gom sabaf bé kéunur gome bé Kristowe. Atin ménwaléy fiyoy de fédéw gom sabaf bé kégédaw Kristowe. Atin ménwaléy gom sédumon sabaf bé Rémogor i Tuluse. Atin ménwaléy gom ségédaw brab méséuray na. 2 Mélaw, sabaf bé de ni, ongoté ku dob begome, fésébaa kom saén i de fédéw gom brab de itunga kom, brab fésébaa kom saén i de kétaya kom, brab fébagér gom i késégédaw gome. Toowu fo moror begom amuk rigoné kom i de ni. 3 Atin kagom rémigo bé de éntingayén non bé kéuyot gome saén émbantug look inok waléy gom gérotor. Yamula térifantad gom brab kagom fégitungén de ké toow gom na fo gérotor bé de dumo gom. 4 Atin kagom saén fégitungén i fantage bé de kagom do kailangan. Yamula fégitung gom soy ati kétabanga kome bé de dumo gom. 5 Fatut iring gom i adat Jesu Kristowe brab itunga nuwe. 6 Non fiyon fo ké ségiléw bé Tulusey Kristowe, énda fégitungé no fatut témulama réméféng bé Tuluse. 7 Yamula ténagakén i kégérotor ne brab méntéféwaléy ségétéw sugu-suguén bé kéumah ne dob kéilawane. 8 Atin amun ménwaléyén ségétéw kéilawan, toow fo méntérifantad bé kéodoro nuwe bé de sugu i Abay ne Tulus taman so bé kéféléhue de dob kruso. 9 Atin sabaf bé ni, toow fo fénwaléy i Tuluse gérotor brab nirayén dey dawéte toow na fo gérotor bé kéluhanay de ségiyo dawét, 10 inok amuk labitén i dawét Jesuse, i kéluhanay de étéw dob lawayo, brab dob duniyae ni, loo soy dob fantad i duniyae, lémingkuwéd ro. 11 Atin kéluhana ro fayagé roy Jesu Kristowe, Been i Kadnane, inok médayéw i Abaye Tulus.

12 Mélaw do dumo gu, odor gom bé de sugu gu. Amun diyou séna dob begome, toow fo nodoro kom i de sugu gu. Atin béleewe amun éndaén diyou dob begome, fatut na fo odoro kom i kéluhanay de sugu gu. Mélaw fédayday gom i kégalbék gome dob kéodoro kome bé Tuluse brab dob kéfégadata kome de inok méfukas gom dob kékukume énda i tamana no. 13 Non démoyun i Tuluse diyo dob begome brab tabanga no begom inok kétaya kom brab

gérigono kom i késuwata nuwe.
14 Rigo gom i kéluhanay kétaya nuwe,
kagom riklamo de taloo no séédél gom de,
15 inok waléy gom do métintu étéw nga i
Tuluse brab énda i do sala gom fégétébo i
de étéw begom fiyon fo ké sélawék gom bé
de tete étéw bati dob délémone ni duniya.
Ségiléw gom bé de gitoon dob lawayo,
16 non ureté kom dob berowey fantage bé
mantuwe umul. Atin amuk rigoné kom i
ni, toowu fo moror sabaf bé begome dob
gaiwe moso séfule i Kristowe. Non giton
énda ménsinggula i kéluhanay rénigo guwe bé
kétabang guwe begom inok munur gom.
17 Iray guy kéuyag guwe keeyén maak
tulak dob Tuluse. Amuk lee, méororu
séréngan begom, atin maak umanén dob
kagome tulak iray gom dob Tuluse sénga
fuweh bé kéunur gome de. 18 Atin loo
soy begome, fatut so moror gom séréngan
begén amuk mérigoy ni.
19 Sémarigu bé Kadnane Jesus bé fakay
séko sugué kuy Timoteowe mangéy dob
begome. Atin amuk séfule mélaw mangéy
dini, gébérého no begén i fantage bé be-
gome funay fédéw guwe waléy fiyo. 20 Been
saén i dumo guwe dini gulaané no so
begom. 21 I de ségiyo étéw, fégitungé ro
saén i fantage bé de karo kéfiyonon. Enda
fégitungé roy fantage bé galbék Jesu Kris-
towe. 22 Endob i Timoteowe, gétiga kom
toow fo fiyoy adat ne. Ténabangén begén
lémégéb bé Fiyowe Uret loo bé kétabang i
ségétéwe nga bé abay ne gémalbék. 23 Mélaw,
méuyotu de sémugu mangéy diyaan amuk
toowén fo gétiga kuy mérigowe dob begéne.
24 Atin sémarigu so dob Kadnane bé énda
mérugayén tidéw béni, i begéne so géangéyu
so dob begome.
25 Atin gékaranga ku kailangan fo sugué
ku séfule mangéy dob begomey dumo
tome Epafrodito. Beeney dumo guwe
géménalbék muret bé Fiyowe Uret fiyon fo
ké wén i do sébanil begey. Beeney sénugu
gome mangéy dob begéne inok tabanga no
begén, atin béleewe ni féséfuleé kun mangéy
dob begome. 26 Toowén fo mégundoy be-
gom kéluhanan brab mélidu i na nuwe non
énggélingoo kom i kédéruu nuwe. 27 Toow
fo ménfasang déméruun, gédétén fo méléhu.
Endob toow fo ménuray i nay Tuluse de
loo soy begéne. Non amuk ménléhu de,
méuman i kétete i fédéw guwe de. 28 Mélaw
toow fo méuyotu de ké géuleén mangéy
diyaan non gétiga ku toow gom de fo moror
ké géségito gom, brab éndaén mélaw i funa
ku émbuku. 29 Mélaw fatut toow gom de fo
moror témayakuf non beeney dumo tome
munur bé Kadnane. Atin fatut basana kom
loo soy de étéw loo bé beene ni. 30 Non
géfédéw fo méléhu bé kégalbéko nuwe bé
Kristowe. Nirayén i férénawa nuwe bé
kétabanga nuwe begén bé galbék guwe énda
gétabang gom de.

3

1 Mélaw, do dumo gu, ay niy de tamfaday
de béréhé ku begom dob sulat guwe ni.
Oror gom sabaf bé Kadnane! Atin ulanden
ké séguleé ku man sulatén i fantage bé de
sénulat gun begom bé do gétah. Non amuk
séguleé ku man béréhén i de ni, mas kloh
i kaid gome. 2 Ingata kom i de étéw tete
i de rigoné ro. Fégésé ro begom mémali
bé de lowoh gom non sénugu i Tuluse kun.
3 Endob i toowe, betomey de tintu étéw i Tu-
luse, békén i berowe. Non maak ténuli i Tu-
luse betom sabaf bé késarig tome bé Jesuse.
Non féngadafé tom i Tuluse dob Rémogor
ne brab moror tom sabaf bé kéunur tome
bé Jesu Kristowe. Enda sémarig tom bé
de adat loo bé kétulie loo bé de rigoné ro.
4 Endob amuk fatut i késarige bé de adat loo
bé nan, fakayu de so gésarig. Atin amuk
wén i étéw gékaranga no toow fo nodoro
noy adat i de kéilawan brab gésarig de, labi
na foy begéne. 5 Non amun ménségéfadiyan
sénay kéumah guwe de, méntuliun. Begén
i ségétéwe séfu Benjamene, séfu i katufua
keye Israel. Tintuwu fo Judio. Atin fantag
man bé kitab i de Judio, toow fo nodoro
ku non ségétéwu Fariseo. 6 Atin non toow
fo odoro kuy de adat i de Judio, fénrasay
gu foy de munur bé Jesuse. Atin fantag
so bé kéodore bé kitabe inok i étéwe waléy
méntintu, énda fo énggéféliso ku de. 7 Bé do
gétah, makuk i kéluhanay de ni méumanan i
kétintu guwe de. Endob béleewe ni gétiga ku
fo énda i do lantékén. Atin ténagak guy de
ni atin gésarigu bé Kristowe. 8 Atin békén
saén i de niy de ténagak gu, non ténagak

guy kéluhanane inok gédoté kuy toowe na fo fiyo, sani kégétiga kuwe bé Kadna kuwe Jesu Kristo. Sabaf bé Kristowe ténagak guy kéluhanay de éntingayén. I kéfégitung guwe de, maak do réhuk saén do nibér gu inok gédoté kuy Kristowe, 9 brab waléyu dumo no. Brab inok waléyu métintu dob adafay Tuluse sabaf bé kéunur guwe bé Kristowe. Enda waléyu métintu sabaf bé kéodoro kuwe bé kitabe. Mélaw i funa kuwe waléy métintu békén tidéw dob lowoh guwe, yamula tidéw dob Tuluse sabaf bé kéunur guwe bé Kristowe. 10 I toowe fo kéuyoto ku béleewe ni ké gétiga ku fo toow i Kristowe brab barakat ne sani Kaane barakat sabaf bé kétébule ne. Atin méuyotu de so ké géamungu bé de kérasayén loo bé kéiray ne bé férénawa nuwe dob kruse, 11 inok i begéne so gétébuleu so moso.

12 Enda béréhé kuy de ni ké ménwaléyun fo métintu loo bé ni taloo no éndaén foy sala gu. Békén! Endob fédaydayu brab télamané ku inok mérigo moso i kéluhanay de ni, non been i niy funa Kristowe fénwaléyén begén kaan. 13 Do dumo gu, gétiga ku fo toow, énda séna méntuman i de ni dob begéne. Endob i sébaane télamané ku rigonén, sani lémifote bé de rénigo gu bé do gétah inok géfégitungo kuy de gérigono ku moso. 14 I begéne ségiléwu bé ségétéwe sékuya. Fééntangu léméntu taman dob tamfaday sékuyaane inok témabanu brab gédoté kuy baras guwe, sani kébati guwe dob lawayo sabaf bé kétawag i Tuluse begén sabaf bé Jesu Kristowe.

15 Loo bé nan i fatute fégitungéy kéluhanay de méégét munur. Endob amuk wén i dumo begom énda magayun no bé begéne, i Tuluse féfégétiga no begom i katabuwane. 16 Endob fatut odoro tom i kétoroe nodoro tomén taman so béleewe ni.

17 Atin do dumo gu, fédayday gom iring begén, brab iring gom i de étéw ségiléw i adat ruwe bé begeye. 18 Médoonén gule bénréh guy ni bé do gétah. Atin béleewe ni kérewo kuy kébéréh guwe de man ségule dob begome. Médooy de étéw toow fo tete i de adat ro. Brab sabaf bé de ni tete rigoné ro, giton dob niy sébanil ro bé kéurete fantag bé kéléhu Kristowe dob kruse. 19 Atin géangéy ro moso dob emfernowo, non i maake tulus ro sani de tete kétayay de lowoh ro. Atin félangka-langka ro bé de tete rigoné ro funa ro damén fatut mémala. Atin fégitungé ro saén i fantage bé de éntingayén dob duniyae ni. 20 Endob i betome, dob lawayo diyo i tintuwe ingéd tom. Atin ongot-ongoté tom i mémukase betom ké séfuleén mangéy dini tidéw dob lawayo, sani Kadna tome Jesu Kristo. 21 Amuk gégumahén i nan gai, fégaliné noy de ni gérifantad lowoh tom brab rigoné no loo bé kaane barakatan lowoh. Atin rigoné noy ni dob barakat ne sani barakat ne fégéfégulówén bé kéluhanay éntingayéne.

4

1 Mélaw do dumo gu, fédayday gom i késarig gome bé Kadnane brab odor gom bé de suguén. Toow fo gulaané ku begom brab mégundoyu fo begom. Mororu fo sabaf bé begome, brab géfédayéw-dayéwu fo sabaf bé begome.

2 Atin i begome Eudia brab Sintiki, ongoté ku dob begome, séfagayun gomén non i begome sédumon sabaf bé Kadnane. 3 Atin i beeme so, sani tintuwe dumo gu gémalbék, ongoté ku dob beeme tabanga moy de ni libun inok géséfagayun ro. Non mégéror ro téménabangan begén bé galbéke lémégéb bé Fiyowe Uret, bero ro Klemente brab de ségiyo dumo gu gémalbék. I kéluhanay de dawét ro ménsulatén dob libroy Tuluse sani listanane bé de dawét i de étéw gégédot bé umule magufusa.

4 Oror gom sénga tékélid sabaf bé Kadnane. Séguleé ku man béréhén: Oror gom!

5 Atin fatut ségédaw gom non gédétén i késéfule i Kadnane. 6 Atin kagom émbuku. Yamula dasal gom dob Tuluse brab ongot gom i de kailanga kom brab fatut so fésalamat gom dob Beene ké mongot gom. 7 Atin i kétanéke tidéw dob Tuluse, diyagané noy de fédéw gom sabaf bé kéwaléy gome do dumo Jesu Kristowe inok énda émbuku gom. Toow fo fiyoy kétanéke tidéw dob Tuluse, mélaw énda gésobutoy de étéw de.

8 Atin do dumo gu, umana kuy de ni sulaté ku bé ni sa: Fégitung gom i de éntingayén do fiyo, brab toow, brab métintu,

brab malinis. I de ni éntingayén funay de étéw médayéw brab mébasanan amuk rigoné ro. 9 Atin rigo gom i de ténoro gu begom brab de énggito gom rénigo gu. Atin mélaw diyo dob begomey Tuluse, sani miraye bé kétanéke dob betome.

10 Toow fo dakél i kéoror guwe brab kédayéw guwe bé Kadnane non fénggito gom man i kégédaw gome begén. Ménrugayén énda fénggito gom de fiyon fo ké méuyot gom de émfégito, énda fakayén. 11 Békén béréhé kuy ni sabaf bé wén i kulang bé de kailanga ku. Non ténoroén begén i ni, bé fiyon fo ké atiy goho kuwe, fatut fo kasukudanu. 12 Enggéagéwo kuy mérasaye kéfaguyag loo soy gaba-gabawe kéfaguyag. Atin ténoroén begén bé fatutu kasukudan sénga tékélid dob séngae gonon, fiyon fo ké mélayafu taloo no bésoru, fiyon fo ké mérasay i kéfaguyag guwe taloo no gaba-gaba. 13 Gérigono kuy kéluhanane sabaf bé tabang Kristowe émfébagér begén.

14 Endob toow fo fiyoy rénigo gome dob begéne, non ténabanga kom begén dob gaiwe ménkérégénanu. 15 I begome bati dob Filipos, gétiga kom fo toow bé begom saén i de munur téménabangan begén amun ténagak guy gono kome dob Masedonia dob gaiwe mantu séna nuret guy Fiyowe Uret. Enda i ségiyo do munur ménamung begom mirayan begén kurta. 16 Atin amun diyou séna dob Tesalonika, médoo gule fénuwito kom begén tabang. 17 Enda béréhé kuy ni ké iraya kom man begén. Yamula kétaya ku fo ké dakél i barase gédoté kom sabaf bé gédaw gome. 18 Enggédot gun i tabange fénuwit gom begén bé Epafroditowe. Atin toow fo gaba-gabay fénuwit gome begén. Mélaw ménwénén i kéluhanay kailanga kuwe béleewe ni. I nan do niray gom maak toow fo mamut tulak émfésuwat bé Tuluse brab gétanggafa no. 19 Atin i Tulus guwe, iraya no begom bé kéluhanay kailanga kome tidéw dob toowe fo kékawasa no sabaf bé Jesu Kristowe. 20 Médayéw damén i Abay tome Tulus taman sa taman. Amen.

21 Ségifaé kuy kéluhana kome do munur bé Jesu Kristowe diyaan. Atin i de dumo gu dini ségifaé ro so begom. 22 Atin i kéluhanay de munur dob ni gonon ségifaé ro so begom, labi na foy de munur bati dob lawi i datue ségifaé ro so begom. 23 Mégédaw damén begom kéluhanan i Kadnane Jesu Kristo.
Pablo

I Sulat Pablowe dob de Munur bé Kristowe dob Kolosas

Ay niy sébaane bé de sénulat Pablo, sani ménbantuge muret fantag bé Jesu Kristowe. I Pablowe ni, énda séménugudén mangéy dob ingéde Kolosas, éndob énggélolo noy odoroy de munur diyo féndawét Epafras. I Epafrase ni, ménwaléy munur non énggélingoo noy kéuret Pablowe dob ingéde Efeso.

Amun sénulat Pablowey ni, ménférisu de nén sabaf bé kéuret ne fantag bé Kristowe. Ménangéy i Epafrase dob Pablowe brab bénréhén dob beene bé wén i do tugién témoro énggumah dob de munur do bati dob ingéde Kolosas. Bénréh i de ni tugién témoro bé wén kun i de télaki do mas na gérotor bé Jesu Kristowe atin wén so kun i do étéw fatut féngadaféy de étéw. Atin i de ni tugién témoro, bénréh ro so bé de munur bé Kristowe, fatut ro kun modor bé kitab i de Judio.

Mélaw séménulat i Pablowe dob de munur do bati dob Kolosas inok toroé no bero bé i Jesuse, Been i tintuwe Nga i Tuluse, atin mélaw énda i mas na gérotor bé Beene. Ténoroén i Kristowe Beene saén i fatute féngadaféy de étéw, békén do télaki taloo no do ségiyo. Atin ténoroén bé i funay de étéw méfukas ro bé de sala ro, non bé kéunur ruwe saén bé Jesu Kristowe. Mélaw énda kailanga roy modore bé kitab i de Judio. Sénulat Pablowey ni dob berowe inok gétiga roy toowe fantag bé Kristowe atin inok énda munur ro bé de kétoro i de tugién témoro énggumah dob berowe.

1 I ni sulat tidéw dob begéne, sani Pablowe ségétéw apostol sénugu Jesu Kristowe non been i niy kétayay Tuluse. I begéne brab dumo tome munur Timoteo sémulat gey mangéy dob begome 2 do munur bé Kristowe dob Kolosas, sani de dumo gey démayday fo modor bé Kristowe.

I Abay tome Tulus mégédaw damén begom brab irayén damén begom i métanéke fédéw.

3 Sénga dasala key begom dob Tuluse, sani Abay i Kadna tome Jesu Kristo, démoyun gey fo fésalamat dob Beene sabaf bé begome. 4 Non énggélingoo key i fantage bé méégéte kéunur gom bé Jésu Kristowe brab kégédaw gome bé kéluhanay de dumo tom munur. 5 Atin i funa kome munur brab mégédaw, non bé inam gome bé de baras gom gédoté kom moso dob lawayo. Atin énda mékédan i de ni baras gom. Enggétiga kom i fantage bé ni amun ménuret dob begomey toowe, sani Fiyowe Uret fantag bé Jesuse. 6 Atin i ni Fiyo Uret énggélingoo kom, been soy niy lémégébe dob médoowe do étéw dob duniyae ni. Atin sabaf bé kéunur ruwe de, waléy fiyoy adat ruwe loo bé begome tidéw dob sunguwe gai énggélingoo kom i kégédaw i Tuluse brab tintu gésobuto kom i ni kégédaw i Tuluse. 7 Enggélingoo kom i fantage bé ni kégédaw i Tuluse tidéw dob Epafrase, sani gulaané tome dumo tom sugu-sugué Kristowe. Beeney mésarigone gémalbék témabangan begey muret fantag bé Kristowe. 8 Bénréhén begey i fantage bé kégédaw gome sabaf bé kéfémanduoy Rémogor i Tuluse begom.

9 Mélaw tidéw fanay kégélingo gey bé de ni, démoyun dasala key begom. Ongoté key dob Tuluse, féfégétiga no begom i kétaya nuwe rigoné kom, brab féfégésobuté no begom brab féfégétiga no begom i fatute dob kéfémandu i Rémogor ne. 10 Atin mélaw, gérigono kom i kétayay Kadnane inok mésuwat bé de adat gom. Gérigono kom i de kéluhanay de fiyo brab waléy gétiga kom i fantage bé Tuluse. 11 Atin démasalu bé fébagéré no begom bé barakat ne inok fédayday gom témingkél brab moror gom fiyon fo ké mérégén i de gétamana kom. 12 Atin géfésalamat gom dob Abaye Tulus non féndaitén so begom inok gégédot gom bé de irayén dob de étéwén, sani de étéw dob géfékayae munur bé Kristowe. 13 Non i Abaye Tulus, fénukasén betom tidéw dob délémone, sani kéféguléw Satanase brab fénbatién betom dob géfékayae, sani kéféguléw i gulaané nuwe Ngaén Jesus. 14 Atin sabaf bé kéléhu i Nga ne, ménfukas tom tidéw dob Satanase brab ménfésagad i

de sala tom.

Fantag bé Kristowe

15 Enda giton i Tuluse, éndob i Kristowe, been i ménfégitowe bé atiy Tuluse non giton i Kristowe. Atin Beeney sunguwe Ngaén non ménwénén bé énda séna lénimbag i Tulusey de udenén éntingayén. Atin Been i toowe na fo gérotor bé kéluhanay de lénimbag i Tuluse. 16 Non fénlimbag i Tuluse bé Kristowey kéluhanay éntingayéne, dob lawayo brab dob fantade, do giton brab de énda do giton, fiyon i de rémogor do énda gitono brab de odoro ro loo soy de mégulew bero, falan Kristoy léménimbage bé kéluhanay de éntingayén inok usaré noy kéluhanane. 17 Wénén i Kristowe bé énda séna ménlibag i de udenén éntingayén. Atin i kéluhanay de éntingayén diyo dob karowe gonon non Kristowey méguléwe béro. 18 I kéluhana tome do munur, betom i maake lowoh Kristowe atin Beeney uléwe. Atin Been i miraye umul dob betome do munur de. Beeney sunguwe Nga i Tuluse, atin Beeney toowe na fo gérotor bé kéluhanay de tébule. Mélaw Beeney toowe fo gérotor, gérotor na bé kéluhanane. 19 Non sabaf fo dob kétayay Tuluse, tintu fo ségilew soy Kristowe bé Beene. 20 Atin méuyot de so ké i kéluhanay éntingayéne dob duniyae ni brab dob lawayo géséfagayun de non bé Nga ne. Atin bé kélehu i Nga ne dob kruse, énggéféwaléyoy Tulusey kéluhanane dumo no.

21 Bé do gétah, mérayu gom dob Tuluse brab sébanil gom bé Tuluse non bé de tete rénigo gom brab de tete kéfégitung gom. 22 Endob béleewe ni non bé kéléhu Kristowe, fénwaléy i Tuluse begom do dumo no, inok waléy gom métintu dob adafa nuwe énda i sala gom brab énda i gétébo begom. 23 Endob kailanga kom i émfédaydaye bé késarig gome bé toowe kétoro. Atin féégét gom i kéunur gome. Brab kagom térénon i kégéinam gome bé de kéfiyonon fénasad i Tuluse begom amun énggélingoo kom i Fiyowe Uret. Been i niy toowe fo Fiyo Uret énggumah dob begome atin béleewe ni lémégéb mangéy dob kéluhanay ingéde dob duniyae ni. Atin i begéne, sani Pablowe, been i galbék guwe non sénugu Kristowe begén mangéy muret bé ni Fiyo Uret.

24 Atin béleewe ni, mororu sabaf bé kérasay guwe témabangan begom. Mororu non sabaf bé de kérasay gu, gétabangu émfégilid bé kérasay Kristowe inok waléy fiyoy lowoh ne, sani de munur de. 25 I Tuluse fénwaléyén begén sugu-suguéy de munur inok gétabanga ku begom bé kéuret guwe bé kéluhanay de kébéréhén. 26 Been i niy kébéréh i Tuluse ménbunéy dob kéluhanay de étéw bé do gétah. Endob béleewe ni fénggétiga noy de étéwén. 27 Béleewe ni méuyot i Tuluse de ké fégétiga no dob kéluhanay de étéwén i ni toow fo fiyo kétoro ménbunéy bé do gétah. Atin ay niy nan kétoro: Bati i Kristowe dob de fédéw gom, atin sabaf bé ni waléy gom toow fo fiyo dob lawayo loo bé kéfiyoy Tuluse. I ni kétoro kay kéluhanay de étéw. 28 Mélaw ureté key i fantage bé Kristowe dob kéluhanay de étéw. Brab féingaté key i kéluhanane brab toroé key beroy kéluhanay gétiga keye inok kéluhana ro munur bé Kristowe inok waléy ro énda i kulang dob kéunur ruwe. 29 Atin i begéne fégéroru gémalbék inok mérigo damén i de ni. Atin fébagérey barakat Kristowe begén inok gérigono kuy de ni.

2

1 Méuyotu de ké gétiga kom i kégéror guwe gémalbék témabangan begom brab de munur diyo dob Laodisea, loo soy kéluhanay de étéw énda séna gélolo ro begén. 2 Fégéroru gémalbék inok émbagér i de fédéw gom brab inok waléy gom maak sédumon sabaf bé dakéle késégédaw gom, brab inok tintu munur gom bé toowe sabaf bé kégésobut gome bé toowe kétoro fénggétigay Tuluse begom, sani fantage bé Kristowe. 3 Non Kristo saén i miraye bé tintuwe kégétigan brab tintuwe kégésobut.

4 Béréhé ku begom i ni inok énda géunur gom bé de tugi do akar i de étéw fiyon fo ké maak toow i de kéuret ro. 5 Non fiyon fo ké énda diyou dob begome, démoyun so fégitungé ku begom. Atin mororu fo non gétiga ku émbagér i kéunur gome bé Kristowe, brab énda téréno kom de.

6 Atin non ténayakuf gom i Kristowe
Kadna kom, fatut rigo gom i tintuwe mir-
ing bé Beene non begom i de dumo no.
7 Ufama, i kayéwe déménarir dob fantade.
Atin i begome, maak déménarir gom dob
Kristowe. Mélaw kagom sésuway bé Beene.
Rigo gom i kétaya nuwe brab fébagér gom
i kéunur gome loo bé ténoroe nén begom.
Atin fatut démoyun gom fésalamat dob Tu-
luse sabaf bé Kristowe. 8 Atin ingat gom
inok énda i magakaran begom émféunur bé
de tugi do kétoro énda i lantékén, fiyon fo
ké maak toow i de ni. Non tidéw saén
dob kéilawane, brab tidéw dob de saitan.
Békén toow i nan kétoro non békén tidéw
dob Kristowe. 9 I funa kuwe muret bé
ni dob begome, inok gétiga kom i toowe
fantag bé Kristowe. I Kristowe ménwaléy
kéilawan. Gido loo, i Kristowe, tintu ségiléw
bé Tuluse. 10 Atin i Tuluse niraya no begom
bé tintuwe umul sabaf bé begom i de dumo
Kristo. Beeney toowe mégulév, gérotor
na bé kéluhanay barakatane mégulév brab
do odoron. 11 Atin sabaf bé begom i de
dumo Kristo maak do méntuli gomén. I
kétuli gome, békén i kétulie rigonéy de étéw
loo bé adat i de Judio. Yamula Kristoy
maake téménuli begom bé kékéda nuwe
bé de tafayén tete do adat gom tidéw
dob begome inok éndaén kailanga kom i
rémigowe tete. 12 Brab amun ménbautis
gomén maak ménlébéng gomén brab maak
méntébule gom ménggéodor bé Kristowe,
sabaf bé kéunur gome bé barakat i Tuluse
ménfétébule de. 13 Bé do gétah énda i umul
gom magufusa, non médooy de sala gom
brab non énda modor gom bé kitabe ni-
ray Moisese, loo bé kéodoroy de Judio de.
Endob béleewe ni niray i Tulusey umule
magufusa dob begome loo bé ménfétébulee
bé Kristowe. Atin tintu fo fénsagadén i
kéluhanay de sala tom. 14 Maak kénayasén
i kéluhanay ménsulate do sala tom brab
kitabe atin maak kénlabo no dob kruso
séréngan bé Jesuse inok amun ménléhu i
Kristowe ménkédan i nan sulat fantag bé
de sala tom brab kitabe so. 15 Bé béno
amun ménléhu i Kristowe, i Tuluse kénda
noy kuwagib i de saitan mégulév brab de
tete mégulév. Atin fénémala no bero dob
téngaangay kéluhanay de étéw bé kétabana
nuwe bero bé kéléhu Kristowe dob kruse.
16 Mélaw kagom fédayaén i de étéw sémugu
begom bé atiy fatute amaé kom brab inémé
kom, taloo no sugué ro begom bé fatut kun
fégadata kom i de mékétéfu do gai, brab
do mantu térésang kélungonon, brab do gai
kétérén. 17 Non i kéluhanay de ni maak
do anlung i kéluhanay de éntingayén saén
do gégumah mosoén, atin i tintuwe, been
i Kristowe. 18 Kagom fédayaén i de étéw
do félangka-langka kukumé ro begom sabaf
bé de énggito ro kun tidéw dob Tuluse.
Télamané ro begom féféngadafén bé de télaki.
Endob kagom fédayaén de. I de ni do étéw
do ubo-ubo saén do térifantad ro, éndob i
toowe, do félangka-langka ro. Atin marok
do gérotor ro sabaf bé de fiyo kégétiga ro
kun, éndob i toowe, énda i funa ro félangka-
langka. 19 I de ni do étéw éndaén ménsumfat
ro dob lowohe, sani Kristowe. Endob i be-
tome maak lowoh Kristo, atin Been i uléwe.
Ménsumfat tom kéluhanan loo bé de réfa i
lowohe, atin féérukéy Tuluse betom non
ménsumfat tom kéluhanan dob Kristowe.

20 Maak ménléhu gom énggéodor bé Kris-
towe. Mélaw méntangéy gomén tidéw dob
de saitan brab éndaén géféguléwo ro be-
gom. Mélaw kagomén modor bero. 21 Atin
kagom odor-odor ké sugué ro begom maro,
“Kagom kuwahén i ni”, taloo no, “Kagom
amaén i nan”. 22 Non i amaéne waléy
mékédan ké namaén. Mélaw kagom odoron
i da nan do sugu non tidéw saén dob
kéilawane. 23 I de ni étéw maak fiyoy de sugu
ro, non fégésé roy de étéw méngadaf bé de
télaki, brab ubo-ubo ro térifantad, brab do
lubagé roy de lowoh ro. Endob i de ni do
sugu énda fo fiyo no brab énda fo toowén.
Non énda gétabanga ro betom mika bé de
tete kétayay lowoh tome.

3

1 Maak méntébule gomén ménggéodor bé
Kristowe, non wén i umul gom magu-
fusa sabaf bé Beene. Mélaw fatut fégitung
gom i fantage bé de éntingayén dob lawayo
diyo. Non diyo i Kristowe mégulév mésar
dob kuwonoy Tuluse. 2 Fégitung gom i
de éntingayén dob lawayo diyo, békén i de
éntingayén dob fantade ni. 3 Non maak

ménléhu gomén non éndaén modor gom bé de tete adat. Atin wén i tintuwe umul gom sétifon bé Kristowe dob lawayo. Atin énda mékédan i ni umul non sédumon i Kristowe bé Tuluse. 4 I tintuwe umul gom diyo dob Kristowe. Atin amuk séfule giton i kéfiyo nuwe, brab giton soy kéfiyoy mantuwe umul gom non géodor gom bé Kristowe.

5 Mélaw fatut tagak gom i de tete kétayay de lowoh gom, loo bé de kébigaén, brab mékérésike rigonén brab do kéarumén. Non i kéaruméne ségilew bé kéféngadafe bé kéninontowe. 6 I de étéw rémigo bé de ni, kukuméy Tuluse bero non énda modor ro bé de suguén. 7 Atin fiyon i begome, rénigo gom i da nan bé do gétah, non tete sénay de adat gom bé béno.

8 Endob béleewe ni, fatut tagak gom i kéluhanay de ni, loo bé kékérite, brab kéraréke, brab de ségiyo na do tete kébéréh. 9 Kagom tugion i de dumo gom, non ténagak gomén i de tafay do tete adat gom. 10 Brab ménfukas gomén bé kégédot gome bé mantuwe brab fiyowe adat. I ni mantu adat tidéw dob Tuluse. I Tuluse démoyun féwaléyé no begom mantu brab fiyo loo bé Beene inok toow fo gétiga kom i fantage bé Beene. 11 Mélaw ségilew-gilew i de mantu étéwén, fiyon fo ké do Judio taloo no do békén Judio, fiyon fo ké do méntuli taloo no énda, fiyon fo ké do énggéféganad taloo no énda, fiyon fo ké do rifén taloo no békén. Enda i ségiyo gérotor saliyu bé Kristowe, brab Been i batie dob kéluhana tome do munur de.

12 Betomey de étéw fénémili i Tuluse waléy do étéwén sabaf bé kégédaw ne betom. Mélaw fatut mégédaw gom brab méuray i na gome, brab térifantad gom, brab métanék i de adat gom brab témingkél gom. 13 Atin fatut sétabang gom, brab séfésagad gom amuk wén i réménigo tete dob begome. Fatut fésagad gom i de dumo gom loo bé kéfésagad i Kadnane begom. 14 Atin saliyu na bé de ni, fatut ségédaw gom, non been i niy funa kome waléy sétiman i de fédéw gom loo bé fatute. 15 Atin fédaya gom i Kristowe fétanéké noy de fédéw gom, inok énda sékérit gom non been i niy funay Tuluse fénwaléyén begom sébaan lowoh. Atin fatut démoyun gom fésalamat. 16 Atin i kéluhanay de fiyo kétoro Kristowe fatut démoyun bati dob de fédéw gom. Atin fatut sétoro gom brab séféginau gom loo bé kéfégétigay Tuluse de begom. Atin kanta gom i de kanta démayéw bé Tuluse brab de kanta émfésalamat dob Tuluse. 17 Mélaw i rigoné kome, fiyon fo ké dob de kébéréh taloo no dob de rigonén, fatut rigo gom sabaf begom i de kuyug i Kadnane Jesus. Atin sabaf bé kéunur gome bé Kristowe, fatut démoyun gom fésalamat dob Abaye Tulus.

18 I de begom do bawagan libun, odoro kom i de sugu i de bawag gom, non been i niy fatute rigonéy de munur bé Kristowe. 19 Atin i de begom do lagéy, fatut fégédaw gom bé de bawag gom brab kagom dusanén bero.

20 I de begom do nga, odoro kom i kéluhanay sugu i de lukés gom, non been i niy késuwatay Tuluse. 21 Atin i de begom do boh brab do idéng, kagom fékélébuwanén i kédowoy gome bé de nga gom taman waléy ro mékérit brab éndaén méuyot ro rémigo fiyo.

22 I de begom do rifén, odoro kom i kéluhanay sugu i de amu gom. Fatut rigo gom i fiyowe sénga tékélid, békén saén dob gaiwe téngténgéy amu gome begom inok mésuwat begom. Yamula tidéw dob fiyowe fédéw gom odoro kom i de sugu ro sabaf bé dakéle kébasana kom bé Kadnane. 23 Brab fiyon fo ké ati rigoné kome, fatut toow gom fo fégéror, maak békén saén kéilawan i galbéko kome éndob maak Kadnan i galbéko kome. 24 Fégétédém gom i ni, i Kadnane barasa no begom. Non i Kadnane barasa no begom bé de kéfiyonon irayén dob de étéwén. Non Kristowey tintuwe amu gom. 25 Atin i de étéw rémigo tete, kukuméy Tuluse bero loo bé kégétimal i de sala ro. Non i Tuluse, énda i isu ramigo no.

4

1 Atin i de begom do amu, fatut rigo gom i métintuwe brab fiyowe dob de rifé kom. Fégétédém gom i ni, fiyon i begome, wén soy Amu gom dob lawayo.

2 I kéluhana kome do munur, fatut fédayday gom i kédasal gome dob Tuluse. Brab kagom manat ké démasal gom. Atin fatut fésalamat gom dob Tuluse ké démasal gom. 3 Atin dasal gom so mongot dob Tuluse tabanga no begey inok wén i do gai géureto key i kébéréh ne brab géfégétiga key i Kristowe dob de étéw. Been i niy kétoroe ménbunéy bé gétahe. Atin ménférisuwu béleewe ni sabaf bé kéuret guwe bé ni Fiyo Uret. 4 Mélaw dasal gom inok fékéntayéy Tulusey kéuret guwe loo bé fatute rigoné ku.

5 Atin fatut fétuntay gom i de rigoné kom dob de étéw do énda séna munur bé Kristowe, atin tulama gom uret i Kristowe sénga gai fakay ureté kom. 6 Atin féfiyo gom démoyun i késéuret-uret gome bero brab i késéuret-uret gome fatut wén i lagaén. Brab fatut gétiga kom i fatute késumbul gom dob kéluhanay de étéw.

7 I gulaané tome dumo tom Tikiko, sani mésarigone gémalbék brab dumo gu so ségiléw sugu-suguéy Kadnane, been i émfégétigane begom fantag bé begéne brab goho kuwe ni dini. 8 Been i niy funa kuwe de sémugu mangéy dob begome, inok féororé no begom bé kéuret ne begom fantag bé de goho key dini. 9 Atin wén soy ségétéwe lagéy dumo gom sébaan gonon féndawét Onesimo modor de. Beeney gulaané tome dumo tom munur bé Jesuse. Toow fo mésarigon i ni étéw. I berowe, ureté ro dob begomey kéluhanay de ménrigo dini.

10 I Aristarkowe, ségifaé no begom. Been i dumo guwe ménférisu dini. Ségifaé Markose so begom, sani dumo Bernabewe sétiman bebe. Fén-uwito kun begom kébéréh fantag bé Markose, bé fatut tayakufé kom amuk gégumah dob begome. 11 Atin i Jesuse (féndawét so Justo) ségifaé no so begom. Enda i ségiyo do Judio mamungon begén muret fantag bé kéféguléw i Tuluse, saliyu bé de ni do téléw gétéw. Toow fo ténabanga ro begén.

12 Atin i Epafrase, ségifaé no so begom, sani dumo gome sébaan gonon brab ségétéw so sugu-sugué Jesu Kristowe. Sénga tékélid démasal fo dob Tuluso inok méégét i kéunur gome brab énda téméréno, brab inok rigoné kom fo toow i kétayay Tuluse. 13 Enggito gu foy kégéror ne gémalbék, mélaw géureto ku dob begomey fantage bé kégéror ne témabangan begom brab de étéw dob Laodisea loo soy de étéw dob Hierapolis. 14 Atin i Lukase, sani gulaané tome muwa brab Demase so, ségifae ro begom.

15 Atin fésamfay gom so dob de munur dob Laodiseay késégifa geye bero brab dob libune féndawét Nimfas brab dob de munur sélimud méngadaf dob lawi ne. 16 Amuk gilid basané kom i sulat guwe ni, fatut fébasa gom so dob de munur bati dob Laodisea. Brab wén soy sulat guwe mangéy dob de munur dob Laodisea, fatut basa gom so. 17 Atin béréh gom dob Arkipowe bé fatut fétausé noy galbéke niray i Kadnane de.

18 I begéne Pablo, sulaté kuy ni géfuray késégifa bé de kagén kémér. Kagom lifotén begén nikét bé sangkalie dob férisunone ni.

Mégédaw damén i Tuluse begom.

Pablo

I Sunguwe Sulat Pablowe dob de Munur bé Kristowe dob Tesalonika

Ay niy sébaane bé de sénulat Pablo, sani ménbantuge muret fantag bé Jesu Kristowe. Tafayén séménugud i Pablowe dob ingéde Tesalonika, atin médoo bé de étéw i ménwaléye do munur bé Jesuse sabaf bé kéuret ne. Endob i de Judio do bati diyo dénédél roy Pablowe mésut tidéw dob ni ingéd, non ménika ro bé kétoro ne fantag bé Kristowe.

Amun tékédan i Pablowe tidéw dob ingéde ni Tesalonika, ménbuku fantag bé de mantu do munur bati diyo. Ménbuku ké témérén ro munur bé Kristowe sabaf bé kéférasay i de Judio bero. Mélaw sénugu Pablowey ségétéwe dumo no gémalbék féndawét Timoteo inok susiné no ké ati gohoy de munur. Amun ménséfule i Timoteowe mangéy dob Pablowe, nuretén i fantage bé de munur dob Tesalonika bé fétausé roy kéunur ruwe bé Kadnane Jesu Kristo, fiyon fo ké mérasay ro. Mélaw sénulat Pablowey ni inok ureté no dob berowey kéoror ne brab inok féfiyo noy fédéw ruwe. Dob ni sulat, ténoro Pablowe soy fantage bé késéfule Kristowe brab kétébule i Tuluse bé de munur moso.

1 I begeye Pablo, Silas brab Timoteo,
sémulat gey mangéy dob begome do munur
bé Kristowe dob ingéde Tesalonika, do étéw
i Abaye Tulus brab Kadnane Jesu Kristo.

Mégédaw damén i Tuluse begom brab
irayén damén i métanéke fédéw.

2 Démoyun gey fésalamat dob Tuluse sabaf
bé begome kéluhanan, atin sénga tékélid
dasala key so begom dob Tuluso. 3 Non
buluk démasal gey dob Abay tome Tulus,
gétédémo key i de fiyo rigoné kom sabaf bé
kéunur gome bé Kristowe. Brab gétédémo
key i kégéror gome gémalbék sabaf bé kéimu
gome bé Kristowe. Brab gétédémo key i
kéégét i inam gome bé késéfule i Kadna
tome Jesu Kristo. 4 Do dumo gey, gétiga
key méimu i Tuluse begom brab fénémilién
begom waléy do étéwén. 5 Non amun nuret
gey dob begomey Fiyowe Uret, énda nureto
key saén begom, yamula fénggito gey so
begom i de mékégaif rénigo gey dob barakat
i Rémogor i Tuluse. Atin tintu énggétiga key
toow fo fiyoy toowe dob Fiyowe Uret. Atin
énggito gom i fiyowe adat gey amun diyo
gey dob begome atin rénigo gey i kéluhanay
de ni inok tabangé key begom. 6 Atin i
begome, niring gom i adat geye brab adat
i Kadnane. Fiyon fo ké ménggéagéw gom
médoo kérasay, ténayakuf gom i Fiyowe Uret.
Atin toow fo ménoror gom, non fénoror
i Rémogor i Tuluse so begom. 7 Mélaw,
ménwaléy gom do étéw fatut iringéy de
munur dob Masedonia brab Akaya. 8 Non
i kébéréh i Kadnane nuret gom békén saén
ménlégéb dob Masedonia brab Akaya. Ya-
mula i kéurete fantag bé kéunur gome bé
Tuluse ménlégéb mangéy dob kéluhanay de
ingéd. Mélaw éndaén kailanga key i murete
fantag bé kéunur gome. 9 Non kéluhanay de
étéw muret fantag bé kétayakuf gome begey
bé kéangéy geye témukaw begom. Atin ureté
ro soy kétagak gome bé kéféngadaf gome
bé de kéninontow amun ménunur gomén bé
tintuwe brab méuyage Tulus inok féngadafé
kom brab rigoné kom i kétaya nuwe. 10 Atin
ureté roy fantage bé kéongot-ongot gome bé
késéfule i Nga ne Jesus tidéw dob lawayo.
Beeney ténébule i Tuluse. Atin Beeney
mémukase betom inok énda kukuméy Tu-
luse betom amuk kukumé no moso i de
kéilawan.

2

1 Do dumo gey, begom soy énggétigane
de bé wén i fiyo rénigoy kétukaw geye
begom. 2 Gétiga kom i kéférasaye begey
brab kéféngirase begey dob ingéde Filipos.
Ménrigoy ni bé énda séna ménagéw gey de
mangéy dob begome. Endob fénbaraw i Tu-
luse begey inok géureto key begom i Fiyowe
Uret tidéw dob Beene, fiyon fo ké médooy
sébanile begey. 3 Atin i kéuret geye dob be-
gome békén tidéw dob tugie kétoro, taloo no
tete i funa keye témoro, taloo no fagakara
key begom. 4 Yamula, doyuné key béréhén
i kétayay Tuluse, non gékarangay Tuluse
médait gey muret bé Fiyowe Uret funa no
sénarigén dob begeye. Atin énda télamané
key fésuwatén i de étéw, yamula méuyot gey
émfésuwat bé Tuluse sani gétigane bé de

fédéw tom. 5 Gétiga kom i kageye kébéréh. I kageye kébéréh békén saén kékuwéy taloo no fégékurta gey. Gétigay Tuluse so toow i ni. 6 Atin énda séménléd gey bé de kédayéw gom begey taloo no kédayéw i de ségiyo. 7 Wén i atura key sémugu begom témabang begey non do apostol Kristo gey, éndob énda rénigo gey de. Yamula amun diyo gey dob begome, mélémak i kérigo geye begom ségiléw bé ségétéwe idéng toow fo mélémak i kérigo nuwe bé de ngaén. 8 Atin sabaf bé kéféimu geye begom, nuret gey dob begomey Fiyowe Uret tidéw dob Tuluse. Atin békén saén i ni, yamula ménuyot gey so séloyuk begom bé kéluhanay de rigoné kom, non toow fo gulaané key begom. 9 Do dumo gey, gétiga key gétédémo kom soy kégéror geye gémalbék. Amun nuret gey dob begomey Fiyowe Uret tidéw dob Tuluse, fuweh na kélungonon i kégalbék geye inok gédoté key i kéfaguyag geye. Mélaw énda méngkérégénan gom begey.

10 Gétiga kom brab gétigay Tuluse so bé fiyo brab métintuy de rénigo gey dob begome do munur. Enda i rénigo gey funay ségétéwe gétébo begey. 11 Gétiga kom i de rénigo gey dob séngae ségétéw begom, ségiléw bé kérigoy ségétéwe boh bé de ngaén. 12 Non fénbagér gey brab fénfiyo gey i de fédéw gom. Atin nongot gey dob begome bé rigoné kom i fiyowe sénga tékélid loo bé fatute rigonéy de étéw i Tuluse. Been i ménémilie begom inok féguléwo no begom brab inok gétiga kom i kéfiyo nuwe.

13 Atin ay ni soy funa keye démoyun fésalamat dob Tuluse. Amun nuret gey dob begomey kébéréh i Tuluse, fénggélingo gom brab ténayakuf gom. Ménunur gom de bé békén saén kébéréh i kéilawane, yamula kébéréh i Tuluse. Atin tintu fo tidéw dob Tulusey kébéréh geye, non usaréy Tulusey kébéréh ne émfébagér bé kéunur i betome do munur bé Jesuse. 14 Atin do dumo gu, i ménrigowe dob begome ségiléw bé ménrigowe dob de étéw i Tuluse do munur bé Jesu Kristowe bati dob Judea. Fénrasay i de dumo ro bero do Judio. Atin ségiléw so bé begome, i de dumo gom bati dob kagome ingéd férasayé ro so begom sabaf bé kéunur gome bé Jesuse. 15 I de Judio dob Judea fénléhu roy Kadnane Jesus brab de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne. Atin fénrasay ro so begey. Toow fo énda mésuwat i Tuluse bero. Atin sébanil ro so bé kéluhanay étéwe. 16 Non ténlama roy gémélée begey muret bé Fiyowe Uret dob de békén Judio, funa ro méfukas dob de sala ro. Mélaw ségiléw bé gétahe, toow fo ménféno ron bé salae. Mélaw béleewe ni, toow fo mékérit i Tuluse bero.

17 Atin do dumo gey, amun énggéséféka tom bé magade saén énda gélifoto key begom. Yamula toow fo mégundoy gey begom atin toow fo téménlama gey man mangéy diyaan inok géségito tom. 18 Méuyot gey séfule mangéy dob begome. Brab i begéne, Pablo, médoonén gule téménlamawu mangéy diyaan. Endob alangé Satanase fo begey. 19 I funa keye damén méuyot séfule mangéy sugud-sugud diyaan, non toow fo gulaané key begom. Atin gulaané key begom non sabaf bé begome, ménwaléy méégét i kéongot-ongot geye bé késéfule Jesu Kristowe. Atin sabaf bé begome, toow gey fo moror. Atin amuk diyo gey moso dob adafay Kadnane Jesu Kristo ké séfule, géureto key i fiyowe fantag bé de rénigo gey sabaf bé kéunur gome. 20 Toow, begom i funa keye moror brab géfélangka-langka.

3

1 Amun éndaén foy fégifusa key bé kégundoy geye begom, ménséfagayun gey téléw gétéw bé i begeye ruwo gétéw bati gey dob Atenas, 2 brab ségétéw saén i mangéye diyaan. Mélaw sénugu gey i Timoteowe, sani dumo tome munur brab dumo gey gémalbék dob Tuluse muret bé Fiyowe Uret fantag bé Jesu Kristowe. Sénugu gey i Timoteowe inok fébagéré noy kéunur gome brab féfiyoné noy de fédéw gom, 3 inok énda i ségétéw begom mébaleng i kéunur ne sabaf bé de kéférasay begom. Gétiga kom soy de ni do kérasay mérigo dob betome non beeniy bantak i Tuluse. 4 Non amun diyo gey séna dob begome, bénréh geyén dob begome bé férasayén tom moso. Atin tintu gétiga kom so bé toow fo ménrigo. 5 Been i niy funa kuwe séménugu bé Timoteowe mangéy dob begome. Endob téningkél guy kébuku

guwe fantag bé begome. Mélaw sénugu guy Timoteowe inok susiné noy fantage bé kéunur gome. Ménbukuu ké ténéngkad Satanase begom brab bénalengén i kéunur gome atin mésinggula mélaw i kéluhanay galbék geye.

6 Atin mantu séna énggumah i Timoteowe tidéw dob begome. Atin nuwitén i fiyowe uret fantag bé kéunur gome brab kégédaw gome. Atin bénréhén begey i doyuné kom kun fégitungén i fiyowe fantag bé begeye. Brab bénréhén soy kéuyot gome géségito begey loo bé kéuyot geye géségito begom. 7 Mélaw do dumo gey, fiyon fo ké béleewe ni médooy de mérégén géagéwo key brab kérasayan gey, ménfiyoy de fédéw gey sabaf bé begome. I kéunur gomey funay de fédéw gey ménfiyo. 8 Non bé do gétah, toow fo ménbuku gey fantag bé begome. Endob béleewe ni, moror gey non gétiga key méégét i kéunur gome bé Kadnane brab éndaén fo émbaleng i de fédéw gom. 9 Béleewe ni, géfésalamat gey dob Tuluso fantag bé begome. Fésalamat gey sabaf bé kéoror geye démasal dob Tuluso fantag bé begome. 10 Fuweh na kélungonon, démasal gey fo toow dob Tuluse ongoté key dob Beene tungkasé no betom géségito man ségule inok géféégéto key i kéunur gome amuk wén i kulang de.

11 I Abay tome Tulus brab Kadna tome Jesus, tafayé ro damén i agéwone inok géagéw gey mangéy dob begome. 12 Atin féinutéy Kadnane fédakélén damén i késégédaw gome brab kégédaw gome bé kéluhanay de étéw, inok waléy ségilew bé kédakél i kégédaw geye begom. 13 Mélaw fébagéré noy de fédéw gom, brab féwaléyé no begom toow fo fiyo brab do métintu inok énda métébo gom amuk diyo gomén dob adafay Abay tome Tulus bé gaiwe séfule i Kadnane Jesus beroy kéluhanay de étéwén.

4

1 Atin do dumo gey, wén soy béréhé keye begom. Ténoro gey begom i fatute adat rigoné kom inok mésuwat i Tuluse de. Atin been i niy rénigo gome. Atin béleewe ni sabaf bé atura keye tidéw dob Kadnane Jesus, ongoté key dob begome bé umana kom i da nan fiyo rigoné kom. 2 Gétiga kom i kétoro geye begom sabaf bé atura keye tidéw dob Kadnane Jesus. 3 Kétayay Tuluse ké métintu gom brab kagom bigaén. 4 I kéluhana kome fatut féfiyo gom i kébawag gome. Rigo gom i fatute loo bé kétayay Tuluse. 5 Mélaw féfiyo gom i kébawag gome loo bé fatute. Kagom iringén i de énda méngintulus, modor ro saén bé de tete kétayay de lowoh ro. 6 Mélaw fatut énda i ségétéw begom rémigo késalaan loo bé ni dob dumo gome munur bé Kristowe taloo no lafisé kom. Non i Kadnane kukumé noy de étéw rémigo tete loo bé ni. Bénréh geyén i ni dob begome bé do gétah brab sulaté ku man béleewe ni. 7 Non i Tuluse fénémilién betom inok waléy tom do métintu étéw. Enda fénémilién betom inok sétayan tom bé békéne do bawag tom. 8 Mélaw amuk wén i étéw mika bé ni kétoro, békén étéw i kéikaa nuwe, yamula Tulus, sani miraye bé Rémogor ne dob betome.

9 Enda kailanga kuy sémulatane begom fantag bé kégédaw gome bé de dumo gom munur. Non Tulus i téménoroe begom bé fatut ségédaw gom. 10 Atin gétiga key mégédaw gom bé kéluhanay de dumo gom munur bati dob Masedonia. Gido loo do dumo gey, ongoté key dob begome bé umana kom i kégédaw gome. 11 Fatut fétanék gom i kébati gome, brab kagom furaya fédéw i de dumo gom. Brab fatut fégéror gom gémalbék inok gédoté kom i kéfaguyag gome, loo bé bénréh geye begom bé do gétah. 12 Amuk rigoné kom i ni, fiyon i de énda munur fégadata ro begom, brab énda kailanga kom i mongote dob de ségiyo inok gédoté kom i kéfaguyag gome.

I késéfule Jesuse

13 Atin do dumo gey, méuyot gey de ké gétiga kom i fantage bé de ménléhuén kuyug Kristowe. Non amuk gétiga kom i toowe fantag bé ni, énda tete i de fédéw gom loo bé de étéw énda i inam ro. 14 Non munur tom bé i Jesuse, ménléhu, tidéw béno méntébule, atin séfule moso. Mélaw munur tom bé i de ménléhu munur bé Jesuse, tébule ro brab féséfuleéy Tuluse moso bero modor bé Jesuse.

15 Ay ni sulaté key i kétoro i Kadnane: I
de betom do méuyag séna dob gaiwe séfule
i Kadnane, énda géétah tom bé de ménléhu
do kuyug Jesuse. 16 Non bé gaiwe séfule
i Kadnane mélus tidéw dob lawayo, wén
i mékes toow fo métanug, brab émbéréh
i gérotore télakiy Tuluse, brab émbéréh i
témburiy Tuluse. Tidéw béno, i de étéw
munur bé Kristowe do ménléhuén, beroy
de sungu tébule. 17 Tidéw béno, i de betom
do kuyug Jesuse do méuyag séna bé béno
gai, sétimu tom betom i de mantu méntébule
dob rawéno diyo. Atin sébalak tom bé
Kadnane dob rotoro diyo. Tidéw béno,
diyo tom dob Kadnane taman sa taman.
18 Mélaw séféfiyo gom fédéw bé de ni do
kébéréh gu.

5

1 Do dumo gey, énda kailanga key i
sémulatane begom fantag bé gaiwe mérigoy
de ni. 2 Non gétiga kom i fantage bé késéfule
i Kadnane moso. Kétékowan moso i de étéw
de loo bé kékétékoway ségétéwe étéw ké
gégumah i ségétéwe ménakaw ké kélungonon.
3 Bé lala i de étéw émbéréh maro, “Métanék
i ni gai brab énda i makakaid bé ni
kébati,” sonom béno tékow gégumah i gaiwe
mébinasa ro. Atin énda géséliyaha ro de.
Atin métékow i kégumah i nan gai loo bé
kégumah i gaiwe kéararan i ségétéwe libun
obor. 4 Endob do dumo gu, énda bati gom
dob délémone loo bé de étéw énda gétiga roy
fatute. Mélaw énda fatut gom kétékowan bé
kégumah i gaiwe séfule i Kadnane loo bé
ségétéwe kétékowan ké gégumah i ségétéwe
ménakaw. 5 I kéluhana kome bati gom dob
géfékayae sani dob fangangaturay Tuluse.
Enda bati tom dob délémone, sani dob
fangangatura Satanase. 6 Mélaw katom
démoyun féfidongén i de itunga tom loo bé
de étéw énda ongot-ongoté roy kégumah
i Kadnane. Fatut démoyun tom mingat
brab féfiyoné tom i adat tome brab énda
odoro tom i de tete kétayay de lowoh
tom. 7 Kélungonon i kéfidong i de étéw
brab kélungonon soy kéolo ruwe. 8 Endob
i betome do bati dob géfékayae énda fatut
odoro tom i de tete kétayay de lowoh tom.
I betome do munur, fatut iringé tom i
sundalowe, non fatut kégalé tom i kéunur
tome bé Tuluse brab kégédaw tome bé de
dumo tom non been i niy maake futow
kémélung bé de kuméng tom. Brab fatut
féégété tom i inam tome bé kéfukas tome
dob de sala tom non been i niy maake
futow sayaf téméléb bé de ulév tom. 9 Non
fénémili i Tuluse betom békén inok kukumé
no betom. Yamula fénémilién betom inok
fukasé no betom sabaf bé Kadnane Jesu
Kristo. 10 Non i Jesuse génantino no betom
méléhu inok méuyag tom bati dob beene
taman sa taman fiyon fo ké ménléhu tomén
taloo no méuyag tom séna dob gaiwe séfule
mangéy dini. 11 Mélaw fatut fétaus gom
i késéféfiyo gome fédéw brab késétabang
gome loo bé rigoné kome béleewe ni.

12 Atin do dumo gey, ongoté key dob
begome bé fégadata kom i de gémalbék dob
begome, sani de odoro kom fénémili i Kad-
nane témoro begom. 13 Basana kom bero
brab féimu gom bero sabaf bé galbék ruwe
dob begome. Atin kagom sétiboh bé de
dumo gom munur.

14 Atin do dumo gey, ongoté key dob
begome bé béréh gom dob de faukén bé
fatut ro gémalbék. Atin fatut fébagér gom i
fédéw i de mégilak. Atin fatut tabanga kom
i de étéw kailanga roy tabange. Atin fatut
tingkélo kom i kéluhanay de étéw. 15 Féginau
gom i de étéw bé békén ro sémuli ké wén
i réménigo tete dob berowe. Yamula fatut
rigo gom fiyo dob de dumo gom munur
brab dob kéluhanay de étéw sénga tékélid.
16 Atin fatut moror gom sénga tékélid.
17 Brab fatut dasal gom démoyun. 18 Atin
fiyon fo ké ati goho kome, fatut fésalamat
gom dob Tuluse. Non been i niy kétayay
Tuluse rigoné kom sabaf bé kéwaléy gome
do dumo Jesu Kristowe.

19 Atin kagom alangén i Rémogor i Tuluse.
20 Atin kagom mika bé urete tidéw dob
Tuluse. 21 Téngkad gom i kéluhanane brab
tayakuf gom i fiyowe. 22 Atin férayu gom
dob kéluhanay tetee.

23 I Tuluse, sani émfétanéke bé de fédéw
gom, féwaléyé no damén begom métintu.
Atin diyagané no damén i de lowoh gom
brab de rémogor gom brab de fédéw gom
inok énda i rigoné kom fatut sénditon gom
de taman dob gaiwe séfule i Kadna tome

Jesu Kristo. 24 I Tuluse, sani ménféwaléye
begom do munur, rigoné noy ni non toow
fo gésarigon.
25 Do dumo gey, dasala kom so begey.
26 Fatut ségifa gom i kéluhanay de dumo
tom munur, brab fégito gom i kégédaw
gome bero ké séségifa gom.
27 Atin sabaf bé atura kuwe tidéw dob
Kadnane, ongoté ku dob begome bé basa
gom i ni sulat dob kéluhanay de dumo tom
munur diyaan.
28 Mégédaw damén begom i Kadna tome
Jesu Kristo.
Pablo

I Géruwowe Sulat Pablowe dob de Munur bé Kristowe dob Tesalonika

Ay niy sébaane bé de sénulat Pablo, sani ménbantuge muret fantag bé Jesu Kristowe. Been i niy géruwowe sulatén dob de munur do bati dob ingéde Tesalonika. Dob sunguwe sulat Pablowe, ténoroén i fantage bé késéfule Jesuse. Endob i de dumo bé de étéw diyo, énda gésobuto ro de. Mélaw sénulat Pablowe man i ni sulat inok fégétiga no beroy fantage bé késéfule Jesuse, non bé sungu-sunguwe, gégumah i Ségétéwe Sébanil bé Kristowe. I ni étéw, médooy férigo nuwe tete bé de étéw énda munur ro bé Kristowe.

Dob ni sulat, fénfiyo Pablowey fédéw i de étéw do munur diyo inok fédayday ro munur fiyon fo ké mérasay ro sabaf bé kéunur ruwe.

1 I begeye, Pablo, Silas brab Timoteo, sémulat gey mangéy dob begome do munur bé Kristowe dob ingéde Tesalonika, sani de étéw i Abay tome Tulus brab Kadnane Jesu Kristo.
2 I Abaye Tulus brab Kadnane Jesu Kristo, mégédaw ro damén begom brab iray ro damén begom i métanéke fédéw.

3 Do dumo gey, fatut gey démoyun fésalamat dob Tuluse sabaf bé begome. Non toow fo minut méégét i kéunur gome brab minut fo dakél i késégédaw gome. 4 Been i niy funa keye émbéréh bé fiyowe fantag bé begome dob de munur bé Kristowe dob de simbaay Tuluse dob de ségiyo ingéd. Ureté key i fantage bé kéunur gome brab kétingkél gome bé de kéférasay begom brab de mérégén géagéwo kom. 5 Dob kéluhanay de ni, giton métintuy kékukum i Tuluse, atin waléy gom toow fo médait féguléwo no. Atin i funa kome mérasay, sabaf bé kéféguléwoy Tuluse begom. 6 Endob métintuy Tuluse atin mélaw férasayé no moso i de étéw émférasay begom béleewe ni. 7-8 Atin kédané noy kérasay gome brab de kagey so kérasay. Rigoné noy ni dob gaiwe téfégito moso i Kadnane Jesus ké séfule tidéw dob lawayo kémégal mérino afév, beroy de barakatan do télaki no. Atin bé béno kukumé noy de étéw mika ro bé Tuluse brab de énda munur bé Fiyowe Uret fantag bé Kadna tome Jesus. 9 Mékukum ro mébinasa taman sa taman. Sésuway ro bé Kadnane brab dob barakat ne réméndaw. 10 Mérigoy ni dob gaiy késéfule ne inok dayéwéy kéluhanay étéw ne brab fégadatay kéluhanay de munur de. Atin géamung gom so dob berowe non ménunur gom bé kéureto keye begom.

11 Been i niy funa keye démoyun démasal mongot dob Tuluse bé féwaléyé no fiyoy de adat gom loo bé fatute rigonéy de étéw fénémili i Tuluse. Ongoté key so dob Beene bé tabanga no begom bé barakat ne inok gérigono kom i fiyowe kétaya kom rigonén sabaf bé kéunur gome de. 12 Mélaw dayéwé kom i Kadna tome Jesus, brab i Beene dayéwé no so begom. Mérigoy ni sabaf bé kégédaw i Tulus tome brab Kadnane Jesu Kristo.

2

I késéfule Jesuse

1 Do dumo gey, fégétiga key begom i fantage bé késéfule i Kadna tome Jesu Kristo brab kétimu ne betom inok diyo tom dob Beene. Ongoté key dob begome, 2 bé kagom magad mégilak taloo no émbuku i de fédéw gom amuk wén i gélingoo kom uret bé énggumahén kun i gaiy késéfule i Kadnane. Kagom munur de fiyon fo ké ségétéw kun sénarigoy Tulusey ménbéréhe de taloo no bénréh i ségétéwe kun muret taloo no wén kun i sulat tidéw dob begeye fantag bé ni. 3 Mélaw kagom fo fédayaén i de étéw fagakara ro begom. Non i gaiwe séfule i Kadnane, énda gégumahén taman énda médooy de waléy sébanil bé Tuluse brab téfégitoy Tetee Etéw sani tintuwe fo sébanil bé Tuluse, sani mangéye dob emfernowo moso. 4 Atin ay niy rigonéy nan étéw: Sébanil bé kéluhanay féngadaféy de étéw brab kéluhanay de mékétéfu kun. Atin toow fo téfégérotor dob kéluhanay de ni. Atin mahur so dob lawi i Tuluse brab mésar diyo atin béréhé no been kun i Tuluse.

5 Aw énda gétédémo kom i de ni? Bénréh gun i ni dob begome bé do gétah bé kédiyo guwe séna dob begome. 6 Endob béleewe

ni wén i malang bé ni Tete Etéw, atin gétiga kom i malange de. Endob téfégitoy ni Tete Etéw dob fatute gai. 7 Béleewe ni, gémalbékén i barakat i ni Tete Etéw, éndob mébunéy i de rigoné no. Endob i malange de, taus i kéalang ne de taman mékédan. 8 Tidéw béno, i Tetee Etéw téfégito. Endob amuk gégumah i Kadnane Jesus, féléhué noy ni Tete Etéw bé kéiyuf ne de brab binasané no dob barakat i kéréndaw ne. 9 Endob amuk gégumah i ni Tete Etéw, wén i barakatén tidéw dob Satanase. Brab gérigono noy kéluhanay de séségiyo-giyo do mékégaif do galbék do énda toowén non békén tidéw dob Tuluse. 10 Brab rémigo do médoo do gékélasi do tete inok fagakara noy de étéw do méléhu. Méléhu ro non énda ténayakuf roy toowe kétoro inok méfukas ro dob de sala ro. Yamula ménika ro de. 11 Been i niy funay Tuluse fénfégitungén bero bé békéne katabuwan inok munur ro bé de tugi. 12 Mélaw i kéluhanay de étéw énda munur ro bé toowe kétoro éndob méuyot ro rémigo tete, kukuméy Tuluse bero.

13 Do dumo gey, toow fo mégédaw i Kadnane begom. Fatut démoyun gey fésalamat dob Tuluse sabaf bé begom. Non fénémili i Tuluse begom fukasé no bé sunguwe. Hoo, fénwaléyén begom do métintu do étéwén bé barakat i Rémogor ne brab dob kéunur gome bé toowe kétoro. 14 Atin sénéngkat i Tuluse begom munur dob Beene bé Fiyowe Uret nuret gey begom, inok kagom soy kéfiyoy Kadna tome Jesu Kristo. 15 Mélaw do dumo gey, féégét gom i kéunur gome brab lékafit gom dob de toow ténoro gey begom dob de kéuret gey brab dob sulat geye.

16-17 I Kadna tome Jesu Kristo brab Abay tome Tulus fébagéré ro damén begom brab féfiyoné ro damén begom inok démoyun gom gérigo brab gébéréh bé fiyowe. Toow fo mégédaw i Tuluse betom, sani émfébagére bé de fédéw gom brab émféégéte bé kégéinam tome bé de kéfiyonon irayén.

3

1 Atin do dumo gey, ay niy tamfaday béréhé keye begom. Dasala kom begey inok magad mélégéb i kébéréh i Kadnane brab médooy de étéw munur dob Beene brab fégadata ro so ségiléw bé de rénigo gom. 2 Dasal gom so dob Tuluse inok énda fédayaé noy de tete étéw férasayé ro begey. Non médooy de étéw énda munur ro bé Fiyowe Uret.

3 Endob toow fo gésarig tom bé Kadnane. Fébagéré noy de fédéw gom brab diyagané no begom tidéw dob Satanase. 4 Atin sabaf bé kéunur geye bé Kadnane, gésarigo key begom. Gétiga key rigoné kom béleewe niy de sénugu gey begom brab taus gom so dob de gétundug do gai moso.

5 I Kadnane fanangguwité no damén begom inok minut méégét i kéféimu gome bé Tuluse brab inok fédayday gom fo toow sabaf bé kétabang Kristowe.

Fatut gémalbék

6 Do dumo gey, sabaf bé atura keye tidéw dob Kadnane Jesu Kristo, sugué key begom férayu dob de faukén do munur, sani de énda modor bé de ténoro gey bero. 7 Gétiga kom fatut rigo gom i ségiléwe bé rénigo geye. Enda ménfaukén gey amun diyo gey dob begome. 8 Atin énda nongot gey saén i kéfaguyag geye. Yamula bénléy gey i de amaé key. Atin ménfégéror gey gémalbék fuweh na kélungonon inok énda kérégénan gom sabaf bé begeye. 9 Rénigo gey i de ni fiyon fo ké wén i kuwagib gey médot bé kéfaguyag geye tidéw dob begome. Endob i funa keye énda méndot bé kéfaguyag geye tidéw dob begome inok iringé kom i fiyowe adat fénggito gey begom. 10 Atin amun diyo gey séna dob begome, ténoro gey begom i ni: “I étéwe mika gémalbék énda fatutén féamaén.”

11 I funa keye sémulat bé ni non énggélingoo key wén i do faukén begom énda gémalbék ro. Enda kun i saliyu rigoné ro ké békén furaya fédéw roy rigonéy de dumo ro. 12 Mélaw sabaf bé atura keye tidéw dob Kadnane Jesu Kristo, sugué key dob de faukén étéw bé rigoné roy fatute. Fatut gémalbék ro inok gédoté roy kéfaguyag ruwe.

13 Endob i begome, do dumo gey, kagom lugotén rémigo bé fiyowe. 14 Amuk wén i dumo gom énda modorén bé kétoro geye dob ni sulat, fégilolo gom. Tidéw béno, kagom séloyuk de inok waléy mémala. 15 Endob kagom sébanil de, yamula féginau

gom loo bé fatute rigoné kom dob de dumo
gom munur bé Jesuse.

16 I Kadnane, sani émfétanéke bé de fédéw
tom, toow fo damén fétanéké noy de fédéw
gom sénga tékélid fiyon fo ké ati goho kome.
Atin diyo damén i Kadnane dob begome
kéhuhanan.
17-18 Sulaté kuy ni bé kagéne kémér.
Ségifaé ku begom. Loo bé niy kéfirmana
kuwe bé kéluhanay de sulat gu. Loo bé niy
késulat guwe.
Mégédaw damén begom kéluhanan i
Kadna tome Jesu Kristo.
Pablo

I Sunguwe sulat Pablowe dob Timoteowe

Ay niy sébaane bé de sénulat Pablowe, sani ménbantuge muret fantag bé Jesu Kristowe. Sénulatén dob ségétéwe lagéy féndawét Timoteo. I Timoteowe ni, been i dumo Pablowe amun ménagéw mangéy muret fantag bé Kristowe. Ténabanga Timoteowey Pablowe atin beeney maake nga Pablowe.

Sénulat Pablowey ni inok féingaté noy Timoteowe fantag bé de tugién do émbéréh énda kun fakay i mamae bé de dumo amaén. Wén soy de ségiyo tugién kétoro ro.

Dob ni sulat, ténoro Pablowey fantage bé fiyowe kéféngintulus, atin ténoroén soy fantage bé ati klasiy étéwe fatut waléy odoroy de munur.

1-2 Timoteo,

Sulata ku beem, sani maake nga gu sabaf bé kéunur me bé Kristowe. I begéne Pablo, sani ségétéwe apostol Jesu Kristowe non i Tuluse brab Jesu Kristowe sénugu ro begén muret fantag bé Kristowe, sani mémukase betom dob de sala tom. Atin i Jesuse, Beeney sarigo tome.

I Abaye Tulus brab Kadna tome Jesu Kristo mégédaw ro damén beem, brab méuray damén i na ruwe beem, atin iray ro damén beem i métanéke fédéw.

Fantag bé tugiéne kétoro

3 Féginauné ku beem loo bé rénigo guwe bé do gétah amun ténagak gu beem bé kéagéw guwe mangéy Masedonia. Kago tékédan dob Efeso, non wén i de étéw témoro diyo bé éndae toow. Mélaw méuyotu de ké géléé mo bero. 4 Béréhém bero bé békénén féganadé roy de kétutul brab de kélabit bé de médoo do katufuan funa ro démoyun séédél. I de ni do éntingayén énda fégésobuté ro betom i bantak i Tuluse non i tintuwe aguwon, been i kéunure bé Kristowe. 5 I funa kuwe sémugu bé ni inok ségédaw ro sabaf bé kétagak ruwe bé de sala ro brab sabaf bé fiyoy fédéw ruwe brab sabaf bé tintuwe fo kéunur ro. 6 Endob wén i de étéw diyo bénaleng roy de ni inok témantu ro séédél bé éndae lantékén. 7 Méuyot ro témoro bé kitabe tidéw dob Moisese. Endob fiyon i karowe kébéréh, énda gésobuto ro de taloo no de kétoro ro do fégésé ro dob de ségiyo étéw.

8 Endob i betowe, gétiga to fiyoy kitabe tidéw dob Moisese amuk fiyoy kéusare de. 9 Gétiga to, i kitabe békén rénigo inok kay de fiyo do étéw. Yamula rénigoy kitabe inok wén i gémélé bé de tete étéw, brab i de étéw do ménsala, brab de énda méngintulus, brab de étéw énda fégadata roy Tuluse, brab de méméléhu bé de lukés ro brab de méméléhu do étéw, 10 brab de étéw sétayan bé de békén do bawag ro, brab de bakla, brab de miyag, brab de témugi, brab de témbo bé éndae toow, brab de étéw félisé roy toowe kétoro. 11 Atin i ni toow kétoro, tidéw dob Fiyowe Uret i ménbantuge barakatan Tulus, sani Fiyowe Uret sénarig dob begéne inok légébé ku.

12 Fésalamatu fo dob Kadna tome Jesu Kristo, sani émfébagére begén inok gérigono kuy ni galbék. Fésalamatu dob Beene non kénarangén begén mésarigon funa no fénémilién begén inok waléyu sugu-sugué no. 13 Fénémilién begén fiyon fo ké bé do gétah ménbéréhu fo tete fantag bé Beene, brab fénrasay gu, brab fénéngiras gu. Endob i Tuluse toow fo ménuray i na nuwe begén non énda séna ménununu, mélaw énda gétiga kuy fatute rigoné ku bé béno. 14 Atin i Kadna tome toow fo ménggédaw begén brab fénunurén begén brab ménggédaw begén non been i de niy rigoné nuwe dob de étéw do dumo Jesu Kristowe.

15 Wén i toowe kébéréh, fatut tayakuf gom brab unuro kom mano, “I Jesu Kristowe ménangéy dob duniyae ni inok fukasé noy de ménsala do étéw inok énda mékukum ro.” Atin begéney toowe fo tete bero kéluhanan. 16 Endob been i niy funay Tuluse ménuray i na nuwe begén, inok giton i kédakél i kétingkél Jesu Kristowe bé kégédaw ne begén sani toowe fo tete étéw. Mélaw i kéluhanay de étéw munur dob Beene moso, sani de gégédot bé umule magufusa, gétiga ro toow fo mégédaw i Kristowe. 17 I tintuwe Tulus, sani éndae giton, brab sani méguléwe bé kéluhanane, brab sani énda i féganayay kéuyag ne taloo no tamana no,

médayéw damén brab basanan taman sa taman. Amen!
18 Timoteo, beemey maake nga gu, sugué ku beem béleewe, loo bé kébéréhe bénréh i sénarigoy Tuluse fantag bé beeme bé do gétah.
Odor go bé de ni do kébéréh inok gétabana moy de békén toow kétoro loo bé ségétéwe sundalo tabana noy dumo nuwe sébanil.
19 Féégétém i kéunur me brab odoro moy fatute. Non wén i do étéw énda rigoné roy gétiga ruwe fatut, funay kéunur ruwe mébinasa. 20 I de dumo bero, been i ro Himeneowe brab Alejandrowe. Endob ténagak gu bero brab kénukum gu bero bé kéiray guwe bero dob Satanase inok gétiga ro énda fakay ro émbéréh tete fantag bé Tuluse.

2

1 I toowe fo sungu ongoté ku dob beeme, fatut dasala kom i kéluhanay étéwe. Fégédaw-gédaw gom ongot dob Tuluse atin fésalamat gom dob Beene bé kéluhanay de rigoné no dob begome. 2 Fatut dasala kom i de datu brab kéluhanay de méguléw inok métanék i kébati tome atin énda i sétiboh bé lala tome rémigo bé fiyowe loo bé kétayay Tuluse. 3 I funa kuwe mongot bé ni non fiyoy démasale. Been i niy funay Tuluse, sani mémukase betom, mésuwat. 4 I Tuluse méuyot de ké méfukas i kéluhanay de étéw inok énda mékukum ro. Brab méuyot so ké gétiga roy toowe kétoro. 5 Non sébaan saén i Tuluse brab sébaan saén i kéfédéway Tuluse brab kéilawane, Been i étéwe Jesu Kristo.
6 Non i Jesuse, nirayén i férénawa nuwe inok mékédan i kékukume bé kéluhanay étéwe. Mélaw dob fatute gai, fénggito noy kéuyot i Tuluse mémukas bé kéluhanay étéwe inok énda mékukum ro. 7 Atin been i niy funa nuwe ménémili begén inok waléyu apostol, atin sénuguén begén mangéy dob de békén Judio inok toroé ku bero inok munur ro bé toowe kétoro. Tintu fo béréhé kuy toowe, énda fo témugiu.
8 Dob séngae gonon, méuyotu ké démasal i de lagéy. I de lagéy démasal, fatut fiyoy de adat ro. I de kémér ro tunggulén bé lala ruwe démasal, békén fatut fégérigo sala. Atin i de ni lagéy, békén ro fatut mékérit bé de dumo ro taloo no séédél ro.
9 Atin méuyotu de so ké kémégal i de libun bé fatute kékégal. Enda fatut ro miring bé de libun énda mémala ro. Fatut ro météméd. Mélaw énda fatut fékélébuwané roy émféfiyowe bé de buk ro bé de séségiyo-giyo kéfutus taloo no de kéfégono bé de bélowon do ono look perlas, taloo no de kékégal bé de balilaga do kégal. 10 Yamula i funa ruwe médayéw non fiyoy de rigoné ro loo bé fatute rigonéy libune méngintulus.
11 Atin i de libun fatut mantés ro brab térifantad ro ké gai kéféganad. 12 Enda tungkasé kuy de libun témoro taloo no sugué roy de lagéy. Fatut mégélingo ro saén.
13 Non Adam i lénimbage sungu, tidéw béno Eba. 14 Atin békén Adam i fénggakara Satanase. Yamula, Eba i fénggakara Satanase inok géféliso noy sugu i Tuluse. 15 Endob i de libun, tabangé no bero ké mégénga ro, amuk fédayday ro munur, brab mégédaw ro, brab térifantad ro, brab rémigo ro fiyo.

3

Fantag bé de odoron

1 Toow i ni kébéréh mano, “Amuk méuyot i ségétéwe waléy odoroy de munur, toow fo fiyo, non tintu fo fiyoy nan galbék kétaya no.” 2 I ségétéwe odoroy de munur fatut ségétéw lagéy énda i salaén funan de témbo. Atin fatut ségétéw saén i bawag ne. Atin fatut mééntang i kéfégitung ne. Atin fatut énda odoro noy de tete kétayay lowoh ne. Atin fatut fo métintu, brab tayakufé noy de étéw dob lawi ne fiyon fo ké énda gélolo no bero. Atin fatut gétiga noy témoroe. 3 I odoroy de munur énda fatutén molon bé arake taloo no méuyot sétiboh. Yamula fatut métanék i adat ne brab mika sétiboh. Atin énda fatutén ké toow fo méuyot bé kurtae. 4 I étéwe odoroy de munur, fatut fiyoy kéféguléw ne bé bawag ne brab de ngaén. I de ngaén fatut odoro roy de suguén brab fatut fégadata ro démoyun. 5 Non amuk énda gétiga noy méguléwe bé kaane kuréngon, énda so gétiga noy méguléwe bé de munur bé Tuluse. 6 Atin i étéwe mantu séna ménwaléy munur bé Kristowe, békén fatut waléy odoroy de munur. Non amuk mérigoy ni, waléy félangka-langka atin mélaw

mékukum ségilów bé Satanase. 7 Atin i étéwe
waléy odoroy de munur, fatut ségétéw
fégadatay de békén munur inok énda génoé
ro de. Mélaw énda géfégakara Satanase de
funa no gésala.
8 Atin fantag man bé de témabang bé
simbaane, sani de fédawétén do “dikon”,
fatut so fiyoy de adat ro brab do métintu
ro do étéw. Enda fatut ro molon bé arake
taloo no arumén ro. 9 Atin fatut méégét
i kéunur ruwe bé toowe kétoro, brab énda
fatut ruwo-ruwoy de fédéw ro. 10 Amuk
wén i ségétéw méuyot waléy témabang dob
simbaane, fatut téngkadén na métah. Brab
amuk énda i funan de témbo, fakay waléy
“dikon”. 11 Atin i bawag i dikone, fatut
fiyoy adat ne. Enda fatutén géméno bé
étéwe. Fatut mééntang i kéfégitung ne. Atin
fatut fo mésarigon. 12 Atin i témabange, fatut
ségétéw saén i bawag ne. Atin fatut fiyoy
kéfégulów ne bé bawag ne brab de ngaén.
13 Atin i de témabang do géménalbék fiyo,
fégadatay de munur bero. Atin géfébaraw
ro muret fantag bé kéunur ruwe bé Jesu
Kristowe.

14 I lala guwe ni sémulat dob beeme,
wén i inam gu mangéy séko témukaw
beem. 15 Endob amuk wén i malang begén,
fégétigay ni sulat dob beemey fatute adat
tom do étéw i Tuluse. Betomey simbaay
méuyage Tulus. Betomey maake do liléy
brab sérinan, brab i toowe kétoro féndiyoén
dob betome. 16 Tintu fo gétiga tom i ni:
Toow fo fiyoy kétoro i katome kéféngintulus
fénggitoy Tuluse betom. Non been i ni:
I Kristowe ménwaléy kéilawan. Brab i
Rémogor i Tuluse fénggito noy Kristowe
métintu. Atin énggitoy de télaki. Atin wén
i do ménuret fantag bé Kristowe dob de
békén Judio. Atin médooy de étéw dob
duniyae ni ménunur de. Atin déméniyat
mangéy dob lawayo.

4

Fantag bé Amaéne

1 Ménkéntay i kébéréh i Rémogor i Tuluse
bé wén moso i do étéw témérén munur bé
toowe, brab waléy ro munur bé de tugién
do rémogor brab de kétoro i de saitan. 2 I
de ni do kétoro tidéw dob de témugi étéw
do ubo-ubo ro saén munur bé Kristowe.
Enda tete i de fédéw ro ké rémigo ro tete
non éndaén gétiga roy fatute. 3 I de ni do
étéw toroé roy énda kun fakay i mawage
brab énda kun fakay i mamae bé de dumo
anaén. Endob sedek lénimbag i Tulusey de
amaén? I funay Tuluse léménimbag bé de
amaén inok i betom do gétigan brab munur
bé toowe kétoro mama tom de. Mélaw
fakay tom mama bé de ni amaén amuk
gilid tom démasal fésalamat dob Tuluse.
4 Fiyoy kéluhanay de éntingayén lénimbag
i Tuluse. I kéluhanay de séségiyo-giyo do
amaén fatut amaén tom amuk gilid tom
démasal fésalamat dob Tuluse. Enda fatut
ikaa tom i lénimbag i Tuluse. 5 Gétiga tom
féfiyonéy Tulusey de amaé tom non bé
kéfésalamat tome de, atin non been i niy
kétoro i kébéréh i Tuluse de.

6 Toow go fiyo sugu-sugué Jesu Kristowe
amuk toroé moy de ni dob de dumo mo
munur bé Kristowe. Atin taus go minut
waléy fiyo sugu-suguén bé kéféganad me
bé Fiyowe Uret brab toowe kétoro nunuro
mo. 7 Endob kago fégélingoén i de tutul énda
médaitén uretén. Mika i Tuluse bé de ni non
békén toow. Yamula fébagérém i kéunur me
bé toowe kétoro inok rigoné moy kétayay
Tuluse. 8-9 Wén i toowe kébéréh, fatut un-
uroy de étéw mano, “Fiyo ké fébagéré moy
lowoh me. Endob toow na fiyo ké fébagéré
moy kéunur me, non wén i lagaén dob de
gai béleewe ni brab dob de gégumah do gai
dob lawayo moso.” 10 Been i niy funa
tome mégéror gémalbék, non sémarig tom bé
méuyage Tulus, sani mémukase bé kéluhanay
de étéw, brab tintuwe mémukas bé de étéw
munur dob Beene.
11 Mélaw toroém i de ni brab suguém dob
de étéw. 12 Atin kago fédayaén i de étéw
énda fégadata ro beem non ménguwéd go
séna. Yamula féfiyo moy kébéréh me brab
adat me brab kégédaw me brab kéunur me
brab kérigo muwe bé lowoh me, inok i de
munur bé Kristowe iringé ro beem. 13 Atin
tantu go basa bé Ménsulate Kébéréh i Tu-
luse dob adafay de étéw taman gégumahu
diyaan. Atin toroém bero brab ureto mo
bero. 14 Atin kago lifotén i kéfurunge niray i
Tuluse beem amun ménbéréh i de sénarigoy

Tuluse muret atin ténégéy de odoroy de munur i bumbuna muwe. 15 Tantu mo rigoy de ni inok i kéluhanay de étéw gito ro minut métintuy adat me rémigo bé kétayay Tuluse. 16 Ingata moy de rigoné mo brab de toroé mo. Non amuk taus go rémigo bé de ni, méfukas go bé de salaém brab méfukas soy de gégélingo beem.

5

1 Kago ugarén i de lukésén lagéy. Yamula féginau mo bero maak do bohém. Atin féginau moy de kénogo lagéy maak do dumo mo sétiman idéng. 2 Atin i de lukés do libun, féginau mo bero maak do idéngém. Atin dob de kénogon, féginau mo bero maak do dumo mo sétiman, idéng, kago dufangén bero.

3 Atin i de balów énda i samung ro magifat bero, fégadata mo bero brab tabanga mo bero. 4 Endob amuk wén i do nga i de balów taloo no do bebe ro, fatut do nga ro brab do bebe roy magifate bero inok baliwana roy kéfagifat i de lukés ro bero brab de bebe ro. Non been i niy kétayay Tuluse rigoné ro, sani kégédawe bé de lukés, tidéw béno bé de ségiyo étéw. 5 Endob amuk énda i samung i balówe magifat de, sémarig dob Tuluse atin démasal fuweh na kélungonon mongot tabang dob Tuluse. 6 Endob i balówe rigoné noy tetee kétaya no, maak ménléhuén fiyon fo ké méuyag séna. 7 Toroém beroy de ni bénréh gu inok énda i gétébo bero. 8 Endob amuk wén i ségétéw munur atin énda fagifaté noy de samungén brab énda fo fétintuné noy kéfagifat ne bé de dumo no sétifon lawi, ténagakén i kéunur ne brab ménwaléy toow na fo tete bé ségétéwe énda munur bé Kristowe.

9 Kago listanén i balówe dob listanay de balów fatut tabangan amuk énda séna labi no ném folo gébélintuwa. Atin békén saén i ni, fatut so éndaén mawagén man. 10 Brab fatut toow fo gétigay de étéw fiyoy adat ne loo bé fiyowe kéfagifatén bé de ngaén, brab tanggafé noy de kana dob lawi ne, brab urahé noy sékéy i de dumo no munur, brab tabanga noy de étéw kérasayan, brab rigoné noy fiyowe sénga tékélid.

11 Endob kago listanén i de balów do ménguwéd séna. Non amuk méuyot ro man mawag sabaf bé kétayay de lowoh ro, gétagaka roy galbék Kristowe. 12 Atin amuk rigoné roy ni, énda gétumana roy sunguwe fasad ro bé Kristowe. 13 Atin saliyu na bé ni, waléy ro faukén brab démoyun ro saén sugud-sugud. Atin umana ro nay tetee bé kégéno ruwe bé de étéw bé éndae fatut béréhé ro, brab furaya fédéw ro. 14 Mélaw dob kagéne de kéfégitung, fiyo ké mawag man ségule i de ménguwéd do balów brab mégénga ro, brab fagifaté roy de dumo ro sétifon lawi inok i de étéw sébanil betom énda i gébérého ro tete fantag bé betome. 15 Non i de dumo do balów ménbaleng i de fédéw ro atin béleewe ménwaléy ro do kuyug Satanas.

16 Amuk wén i libun munur bé Kristowe brab wén i do balów do samungén, fatut fagifaté no. Fatut tabanga no bero inok énda kérégénan i de munur magifat bero. Mélaw i de munur géfagifata roy de balów énda i do samung ro magifat bero.

17 I de odoroy de munur, amuk toow fo fiyoy galbék ruwe, médait ro sémahud ruwo takéf, labi na foy de mégéror muret brab témoro bé kébéréh i Tuluse. 18 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Kago ikétén i ba i safie amuk sad-sadé noy faréye inok mérek.” Non fatut mama i safie mérek bé de énrekén. Atin wén soy Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I gémalbéke, fatut gédoté noy sahud ne.”

19 Atin kago fégélingoén i kétéboe bé ségétéwe odoron taman énda i ruwo gétéw taloo no télów gétéw émféféngintoow de. 20 Atin géléém dob adafay de munur i ségétéwe odoron énda témérémo rémigo tete inok mégilak i de dumo de.

21 I Tuluse brab Jesu Kristowe brab de télakiy Tuluse, fiyon fo ké énda gito tom bero béni, téngténgé ro betom béleewe ni. Mélaw sugué ku beem bé odoro moy de ni ténoro gu beem. Brab kago wén i isu ramigo mo bé de étéw. Yamula ségiléw-gilów i kérigo muwe bé kéluhanay de étéw. 22 Atin kago magad mémili do étéw inok waléy ro odoroy de munur. Non amuk mésala ro, beem soy mésénditon de. Fatut énda i gétébo beem.

23 Atin kago miném saén wayég. Fatut miném go so kloh arak fégéuwa bé sur me,
non démoyun go déméruun.
24 Wén i do étéw magad fo giton i de sala
ro, mélaw magad ro so mékukum. Endob
wén soy do étéw mébunéy i de sala ro atin
énda gito no taman wén i sémusi de. 25 Atin
ségilév so bé ni, wén i do étéw toow fo
magad giton i de fiyo rigoné ro. Endob wén
soy do étéw énda fo magad giton i de fiyo
rigoné ro, éndob giton so moso.

6

1 I de munur do rifén, fatut toow fo
fégadata roy de amu ro sénga tékélid, inok
énda i gébéréh tete fantag bé Tuluse taloo
no fantag bé kétoro tome. 2 Atin i de munur
do rifén, amuk munur soy de amu ro, énda
fatut ro mérarék bé de amu ro, non falan
so bero do munur brab maak sétiman ro
idéng. Yamula fatut umana roy kégéror
ruwe gémalbék non i de tabangé ro, falan
so bero do gulaané ro dumo ro munur.

Fatut toroém beroy de ni brab férigo mo
bero. 3 Amuk wén i étéw témoro bé ségiyowe
kétoro brab énda magayu no bé toowe
kébéréh i Kadna tome Jesu Kristo brab
mika bé toowe kétoro fantag bé kétayay
Tuluse, 4 toow fo félangka-langka i nan étéw
brab énda i gétiga no. Wén i tete kétaya no
séédél brab méngiras, brab mantém fiyon fo
ké énda i funa no, 5 brab méuyot fo séédél bé
de dumo étéw tete i de kéfégitung ro brab de
étéw do éndaén munur ro bé toowe kétoro.
I de ni do étéw marok waléy ro kawasa bé
kéféngintulus ruwe.

6 Endob i toowe, i de tintu do méngintulus
maak do kawasa amuk fiyo ronén bé
kéluhanay éntingayéne karo, énda mingar ro
bé ségiyowe. 7 Non bé kéumah tome, énda i
nuwit tom. Brab amuk méléhu tom, énda
soy uwité tom. 8 Mélaw, amuk wén i amaé
tom brab kégal tom, fatut fiyo tom den.
9 Endob i de étéw toow fo méuyot waléy
kawasa, magad ro fo métukawan mésala bé
de tete brab do dufang kétaya ro, funa ro
mébinasa brab méléhu. 10 Non i kétayane
bé kurtaey funay étéwe rémigo bé kéluhanay
kélasiy tetee. Wén i do étéw toow fo méuyot
ro bé kurtae, funa ro témérén munur bé
Kristowe brab funa ro toow fo tete i de
fédéw ro.
11 Endob i beeme, Timoteo, ségétéw
go sugu-suguéy Tuluse. Mélaw férayu go
dob de ni do adat. Brab télama mo
rigoy métintuwe brab kétayay Tuluse. Atin
féégétém i kéunur me, brab fégédaw go bé de
dumo mo, brab tingkél go, brab fétanékém
i adat me. 12 Atin fégéror go rigo bé fatute
sabaf bé kéunur me, loo bé ségétéwe toow
fo méraan léméntu sékuya. Atin dotém i
umule magufusa. Non i funay Tuluse
beem ménémili waléy munur inok gédoté
moy umule magufusa. Atin énggédotém i
umule magufusa non fénayagém i Kristowe
dob adafay médoowe étéw. 13 I Tuluse, sani
muyage bé kéluhanay éntingayéne, brab Jesu
Kristowe, sani ménbérébe bé toowe dob
adafa Ponsio Pilatowe téngténgé ro betom
béleewe ni. Mélaw sugué ku beem bé 14 tintu
mo fo odoron i de sénugu gu beem brab
rigo mo inok énda i gétébo beem. Rigo
moy ni taman dob késéfule i Kadna tome
Jesu Kristo. 15 Féséfuleéy Tulusey Jesuse
dob fatute gai. Atin i Tuluse, Beeney
barakatane mégulév bé kéluhanane, brab
Beeney odoroy de odoron brab Kadnay de
datu. 16 Been say méuyage tidéw féganay
brab méuyag so taman sa taman. Brab bati
dob géfékayae énda i géfégédét de. Enda i
ségétéw énggégito de taloo no wén i gégito
de. Médayéw damén i Tuluse brab mégulév
damén taman sa taman. Amen.
17 Atin i de kawasa do munur, béréhém
bero bé békén ro félangka-langka brab
békén ro sémarig bé de kurta ro taloo
no de éntingayén do karo, non magad
so mékédan. Yamula fatut sémarig ro bé
Tuluse, sani témantuwe mirayan betom
bé kéluhanay éntingayéne inok fiyoy goho
tome. 18 Toroém i de kawasa rémigo fiyo,
inok maak kawasa ro bé fiyowe rigoné
ro. Fatut ro mégédaw brab fatut miray ro
tabang dob de ségiyo atin fatut tukidé roy
de languntama ro. 19 Amuk rigoné roy ni,
wén i gédoté ro tidéw dob Tuluse dob de gai
gégumah moso funa ro tintu kawasa, brab
énda mékédan no taman sa taman. Atin
gédoté roy tintuwe umul magufusa.

20 Timoteo, kago tagakén i toowe kétoro
sénarig dob beeme. Kago fégélingoén i de

késéuret-uret ikaay Tuluse. Atin férayu go
dob de dufang kéfégitung i de étéw fédawété
ro “Kégétigan.” 21 Non wén i do étéw
émbéréh wén kun i kégétiga ro. Endob been
i niy funa ruwe téménrén munur.
Mégédaw damén i Tuluse begom.
Pablo

I Géruwowe Sulat Pablowe dob Timoteowe

Ay niy sébaane bé de sénulat Pablo, sani ménbantuge muret fantag bé Jesu Kristowe. Been i niy géruwowe sulat Pablowe dob Timoteowe, sani téménabangane de lémégéb bé Fiyowe Uret. Amun sénulat Pablowey ni, ménférisunén sabaf bé kéuret ne fantag bé Kristowe. Gétiga no éndaén mérugayén taman féléhuénén. Mélaw sénulatén i ni sulat dob Timoteowe inok sarigé noy galbék ne dob beene, atin inok fébagéré noy fédéw Timoteowe inok énda témérén no témoro bé toowe fantag bé Jesu Kristowe.

1-2 Timoteo,

Sulata ku beem maak ségétéw nga gu gulaané ku. I begéne Pablo ségétéw apostol Jesu Kristowe non been i niy kétayay Tuluse. Sénuguén begén inok ureté kuy fantage bé mantuwe umul fénasadén betom, sani umule magufusa énggédot tom sabaf bé kéunur tome bé Jesu Kristowe. I Abaye Tulus brab Kadna tome Jesu Kristo mégédaw ro damén beem brab méuray damén i na ruwe beem brab iray ro damén beem i métanéke fédéw.

3 Begén i ségétéwe sugu-suguéy Tuluse brab fiyoy fédéw guwe bé kérigo guwe bé galbék i Tuluse loo bé rénigoy de katufua ku. Atin fuweh na kélungonon fésalamatu dob Tuluse démasal ongoté ku dob Beene bé tabanga no beem. 4 Toowu fo mégundoy beem. Atin gétédémo kuy kékérew me amun ténagak gu beem. Méuyotu géségito man beem inok mororu fo man. 5 Gétédémo kuy tintuwe kéunurém, ségilew bé kéunur i bebe me Loida brab idéng me Eunis. Gétiga kuy méégét soy kaame kéunur. 6 Atin sabaf bé ni, féfégétédém gu beem bé fatut fébagérém i kéfurunge niray i Tuluse beem amun ténégé ku beem. 7 Non i Tuluse énda nirayén betom i Rémogor ne inok talaw tom. Yamula nirayén betom i Rémogor ne inok émbaraw tom brab inok ségédaw tom brab inok gérigono tom i fatute.

8 Mélaw kago mémala muret fantag bé Kadna tome, brab kago mémala fantag bé begéne sani ménférisu sabaf bé kéunur guwe dob Beene. Yamula amung go bé kérasay guwe sabaf bé Fiyowe Uret. Gérigono moy ni non fébagérey Tuluse beem. 9 I Tuluse fénukasén betom dob de sala tom, brab fénémilién betom waléy do étéwén. Rénigo noy ni békén sabaf bé fiyowe rénigo tom. Yamula fénukasén betom sabaf bé kaane funan brab sabaf bé kégédaw ne betom bé énda séna ménlimbag i duniyae de. Atin i kégédaw ne betom fénagéwén dob Jesu Kristowe. 10 Atin béleewe ni fénggito noy kégédaw ne bé kégumah Jesu Kristowe sani mémukase betom dob de sala tom. Atin i Jesuse kénda noy barakat i kéléhue brab fénggétiga no betom i umule magufusa fénagéw dob Fiyowe Uret.

11 Atin i Tuluse fénémilién begén waléy apostol inok ureté ku brab toroé kuy ni Fiyo Uret. 12 Been i niy funa kuwe mérasay béleewe ni. Endob énda mékédan i késarig guwe, non toow fo gétiga kuy Tuluse unuro ku brab gétiga ku diyagané no begén taman gégumah i gaiwe séfule i Kadnane inok gérigono kuy galbéke sénarigén dob begéne. 13 Fédaydayém i kéodoro muwe bé de toow kébéréh ténoro gu beem. Atin fédayday go unur bé Tuluse brab fégédaw go bé de dumo mo. Gérigono moy ni non begom i de dumo Kristowe. 14 Bantaya moy toowe kétoro sénarig dob beeme. Gérigono moy ni sabaf bé barakat i Rémogor i Tuluse bati dob betome.

15 Gétiga moy kétagak i kéluhanay de dumo gu munur begén dob Asia, fiyon i ro Figelowe brab Hermogenese. 16 Endob féfiyonéy Tuluse damén i Onesiforowe brab de samungén. Non médoo fo gule fénoror ro begén. Enda mémala ro fantag begén ségétéwu férisu. 17 Yamula, amun énggumah i Onesiforowe dob Roma, fénagayasén begén sénléd taman énggito no begén. 18 Toow fo gétiga moy kétabanga nuwe begén dob ingéde Efeso. Mélaw mégédaw damén i Kadnane de dob késéfule ne moso mangéy kémukum.

2

1 Atin i beeme Timoteo, maak ségétéw go nga gu, fébagérém i kéunur me. Gérigono

moy ni sabaf bé kégédaw i Tuluse betom do
dumo Jesu Kristowe. 2 Enggélingoo moy de
kétoro gu nuret gu dob de médoo do étéw.
Mélaw i beeme, fatut toroém soy de étéw
gésarigo mo inok gétoro ro so dob de ségiyo.
3 Fatut amung go bé kérasay guwe sabaf
bé kéunur guwe, inok waléy go so sugu-
sugué Jesu Kristowe mérasay ségilew bé
fiyowe sundalo. 4 I sundalowe énda fu-
raya fédéwén i de rigonén békén kay sun-
dalowe. Yamula rigoné noy funay odoro
nuwe mésuwat. 5 Atin i sugu-suguéy Tuluse
ségilew bé ségétéwe sékuya léméntu. Enda
gétaba no saliyu ké odoro noy de sugu
bé késékuyae. 6 Atin i sugu-suguéy Tuluse
ségilew so bé ségétéwe mégéror gémalbék
dob fantade. Fatut been i sunguwe gégédot
bé kéntéw ne. 7 Fétuntayém i de ni do sénulat
gu, non i Kadnane féfégésobutén beem i
kéluhanay de ni.
8 Fégétédémém i Jesu Kristowe, sani séfu
Datu Dabide. Ménléhuén, éndob méntébule.
Been i niy Fiyowe ni Uret toroé ku, 9 funa
ku mérasay béleewe ni, nikétu bé sangkalie
maak ségétéw ménénakaw. Endob i kébéréh
i Tuluse énda ménikétén! 10 Been i niy funa
kuwe ni fédayday témingkél bé kéluhanay de
kérasay, inok gétabanga kuy de étéw fénémili
i Tuluse, inok méfukas ro so bé de sala
ro sabaf bé kéunur ruwe bé Jesu Kristowe
brab inok toow fo fiyoy goho ruwe beroy
Tuluse taman sa taman. 11 Wén i toowe
kébéréh mano, “Amuk séréngan tom de
méléhu bé kégantino Jesuse betom, séréngan
tom de so méuyag taman sa taman. 12 Atin
amuk témingkél tom bé de kéférasay be-
tom, gégumah so moso i gaiwe mégulew tom
séréngan bé Jesuse. Endob amuk dirungé
tom i Jesuse bé békén tom do kuyugén,
dirungé no so betom. 13 Atin fiyon fo ké
énda géfédayday tom rémigo bé kétaya Je-
suse, fédayday so fo rémigo bé ati bénréh ne
rigoné no dob betome. Non énda fakayén
ké énda tumané noy kébéréh ne.”

14 Féfégétédémém bé de munur diyaan
i fantage bé de ni. Suguém bero dob
adafay Tuluse bé békén ro séédél fantag bé
atag i kébéréhe saén. Non énda gédotén i
kéfiyonone bé késéédéle loo bé ni, yamula
mébinasa saén i kéunur i de mégélingo de.
15 Rigo moy kéluhanay gérigono muwe inok
mésuwat i Tuluse bé galbék me. Mélaw énda
i funa mo mémala brab katabuwan i kétoro
me bé toow i kébéréh i Tuluse. 16 Férayu
go dob de énda do lantékén késéuret-uret
ikaay Tuluse, non i de étéw rémigo bé ni
minut ro mérayu dob Tuluse. 17 I kétoro i
de énda méngintulus, ségilew bé de toow fo
mékébinasa kélaing magad fo témunoh dob
lowohe. Ro Himeneo brab Fileto i ruwowe
gétéw dumoy de ni témoro. 18 Ténagak roy
toowe aguwon brab béninasa roy kéunur i
de dumo bé de munur. Non bénréh roy
énggilidén kun i kétébule tome. 19 Endob i
toowe kétoro i Tuluse ségilew bé toowe fo
dakél batéw non énda émfarino. Non wén i
Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I Kad-
nane, gétiga noy ati kaane do étéw.” Brab
wén soy ségiyowe Ménsulat Kébéréh i Tuluse
mano, “I étéwe émbéréh bé been i étéw i
Kadnane, fatut tagaké noy de tete rigoné
no.”

20 Dob dakéle lawi, wén i do séségiyo-
ségiyo do bilew brab do limfung diyo. I de
dumo de do bélowon brab do filak. Atin
i de dumo de do kayéw rénigo do bilew
brab i de dumo de métégas fantad rénigo
do bilew. Mélaw i gefee de, usaré noy de
balilaga de amuk wén i do gérotor kana
no. Atin i de dumo de usaré ro sénga
fuweh. 21 Ségilew soy de ni bé étéwe. Amuk
toow fo malinis i fédéw i ségétéwe étéw
bé kétagak ne bé de tete adatén, maak do
bélowon tamuk i Tuluse usaré no dob fiy-
owe galbék, non médait usaréy Tuluse dob
fiyowe galbék. 22 Mélaw, férayu go dob de
tete kétayay lowoh i ménguwéde étéw. Atin
télama mo rigoy métintuwe, brab fébagérém
i kéunur me, brab fégédaw go démoyun, brab
fétanékém i de fédéw i de dumo mo inok
énda i sétiboh. Non been i niy adat i de fiyo
étéw démasal dob Kadnane mongot tabang.
23 Atin férayu go dob de dufang késéédél
énda i lantékén. Non been i niy funay de
étéw gésékérit. 24 Enda fatut séédél i sugu-
suguéy Kadnane. Yamula fatut mégédaw bé
kéluhanane. Brab fatut fiyo brab témingkél
bé kétoro ne. 25 Enda fatutén mékérit, ya-
mula fatut féfiyoné noy kétoro ne bé de
sébanil de, inok fégaliney Tuluse keeyén i

de fédéw ro atin gésobuto ro mélaw i toowe.
26 Tidéw béno, mééntang i de kéfégitung ro
brab géférarév ro tidéw dob Satanase, sani
kéménéfoe bero inok fégésé no bero modor
bé kétaya nuwe.

3

1 Fégétédémém i ni. Dob tamfaday de
gai, toow fo moso mérégén. 2 I de étéw
moso, do méitung brab arumén, brab do
toow fo félangka-langka, brab do tete i de
kégébaa ro, brab énda odoro roy de sugu
i de lukés ro, brab do énda fésalamat ro,
brab do mika ro modor bé de sugu i Tu-
luse. 3 Atin énda fo mégédaw ro, brab énda
méuray i na ruwe bé dumo ruwe, brab
do émbagér géméno fégébinasa ro bé dumo
ruwe, brab do magad sétiboh brab mékérit,
brab mika ro bé fiyowe. 4 Békén saén i
de ni, do tugién ro fo, brab énda fégitungé
roy de tete rigoné ro, brab do félangka-
langka ro fo, brab énda méimu ro bé Tuluse
éndob rigoné ro saén i de kétayay de karo
lowoh. 5 Atin ubo-ubo féngadafé roy Tu-
luse, éndob énda munur ro bé barakat ne.
Férayu go dob de ni do étéw. 6 I de dumo
bero, mahur ro dob de lawi inok toroé ro
brab féguléwo roy de libun énda émbagér i
de fédéw ro brab mégilak ro sabaf bé de
sala ro, atin médoo foy de tete kétaya ro.
7 Been i de niy de libun toow fo télamané
ro féganadén i toowe éndob énda fo gésobuto
ro de. 8 Ségiléw so bé késébanil ro Janese
brab Jambrese bé Moisesey késébanil i de ni
do lagéy bé toowe kétoro. Enda foy lanték i
de kéfégitung ro brab békén toow i kéunur
ruwe. 9 Endob énda mégulit i de rigoné
ro, non gitoy kéluhanay de étéw i kédufang
ruwe, ségiléw bé kégitoy de étéw bé kédufang
ro Janese bero Jambrese.

10 Endob i beeme Timoteo, gétiga moy
kétoro guwe brab adat guwe brab funa
kuwe gémalbék. Atin énggito moy kéunur
guwe brab kétingkél guwe brab kégédaw
guwe brab kéfédayday guwe fiyon fo ké gai
mérégén. 11 Atin énggito moy kéférasaye
begén. Brab énggétiga moy ménrigowe dob
begéne dob Antiokia, brab dob Ikonium,
brab dob Listra. Toow fo gétimal i kéférasaye
begén dob de ni do ingéd. Endob ténabangay
Tuluse begén dob kéluhanay de ni inok
énda mébinasawu. 12 Atin béréhé ku beem
i toowe, i kéluhanay de étéw méuyot modor
bé kétayay Tuluse sabaf bé kéunur ruwe
bé Jesu Kristowe, toow ro fo férasayén
kéluhanan. 13 Endob i de tete étéw brab
ubo-ubo saén i de kéunur ro, toow fo minut
ro tete. Géfagakara roy de ségiyo étéw bé
de kétugié ro brab fagakara ro soy karowe
lowoh. 14 Endob i beeme, fétausém i kéunur
me bé toowe ténoroén beem brab nunuro
mo. Non gétiga moy de téménoro beem.
15 Brab gétédémo mo tidéw fanay kéengaém,
énggésobuto mon i Ménsulate Kébéréh i Tu-
luse. Atin been i niy ménfégétigane beem
inok méfukas go dob de salaém sabaf bé
kéunur me bé Jesu Kristowe. 16 Atin i
kéluhanay de Ménsulat Kébéréh i Tuluse,
sénulat i de étéw non fénémanduoy Tuluse de
bero. Atin i kéluhanay de ni do ménsulat fiyo
fégétoro bé toowe, brab fégéféentang bé de
tugi, brab fégégélé bé tetee, brab fégétoro
bé métintuwe adat. 17 Mélaw dob kéféganade
de, i étéw i Tuluse waléy furung brab gérigo
bé kéluhanay de séségiyo-giyo do fiyo galbék.

4

1 Maak diyo to dob adafay Tuluse brab
Jesu Kristowe, sani séfulee moso brab
mégulév brab kémukum bé kéluhanay de
étéw, do méuyag loo soy do ménléhu. Mélaw
sugué ku beem, 2 bé uretém i kébéréh i
Tuluse. Fatut tafayém démoyun inok fiyon
fo ké ati gaiwe de, géuret go, fiyon fo
ké mika mégélingo i de étéw. Féégétém i
kéféunur me bero. Gélééém i de étéw bé
békén ro rémigo tete, brab féginau mo bero.
Atin fatut tingkélo moy kétoro me bero.
3 Gégumah moso i gaiwe éndaén fégélingoéy
de étéw i toowe kétoro. Yamula odoro
roy de tete kétaya ro. Atin séméléd ro bé
de maistéro do témoro saén bé de karo do
kétayan atin fétoro ro bero. 4 Atin éndaén
fo fégélingoé roy toowe kétoro. Yamula
fégélingoé ro saén i de békén do toow do
tutul. 5 Endob i beeme, fégitung go fiyo inok
gérigono moy métintuwe sénga tékélid, fiyon
fo ké atiy gégumahe mérégén dob beeme.
Atin fédayday go fiyon fo ké kérégénan go.

Atin fétausém i galbék me muret bé Fiyowe Uret, brab rigo moy kéluhanay kétayay Tuluse rigoné mo non beem i sugu-sugué nuwe.
6 I begéne maak ségétéwu tulak non énggumahén i gaiwe méléhuun. 7 Enggilid gun i kéluhanay fatute rigoné ku, ségilέw bé kéfégilid i ségétéwe sékuya léméntu. Enggilid gun i galbéke niray i Tuluse begén. Atin énda ménkédan i kéunur guwe bé toowe kétoro. 8 Atin dob gaiwe kémukum moso i Kadnane, gédoté kuy barase kay de métintu do étéw i Kadnane, sani métintuwe kémukum. Atin békén saén begén i gégédote bé ni baras, yamula irayén so dob kéluhanay de étéw toow fo ménggundoy bé Kristowe brab ongot-ongoté roy késéfule ne.
9 Timoteo, toow fo télama moy magayase mangéy dini. 10 I Demase, ténagak non begén sabaf bé kégulaa nuwe bé de éntingayén dob duniyae ni. Mélaw ménangéy dob ingéde Tesalonika. Atin i Kresentewe ménangéy Galasia, atin i Titoe ménangéy Dalmasia. 11 Lukas saén i dumo guwe dini. Angéyém i Markose brab uwitém mangéy dini non gétabanga no begén bé de galbék gu dini. 12 Sénugu guy Tikikowe mangéy dob ingéde Efeso. 13 Amuk mangéy go dini, uwitém i mégéfole kégal gu fénled gu dob lawi Karpowe dob Troas. Uwitém soy de libro gu, labi na foy de sulat gu.
14 I Alejandrowe, sani fandaye galang, toow fo tete i rénigo nuwe dob begéne. Endob Kadnan séden i kémukume de. 15 Atin ingata mo non toow fo émbagér i kéuret ne sébanil bé de kétoro tom.
16 Enda i dumo gu bé sunguwe kéamfilo ku bé lowoh guwe non ténagak ro begén kéluhanan. Fésagadéy Tuluse damén bero. 17 Endob énda ténagak i Kadnane begén. Been i dumo guwe brab fénbagérén begén, inok énggéureto kuy kéluhanay Fiyowe Uret dob kéluhanay de békén Judio. Atin ténabanga no begén inok énda géféléhuoy de tete étéw begén. 18 Atin gétiga ku, tabangay Kadnane begén inok énda gébinasana ro begén. Atin uwité no begén mangéy dob kéfégulέw ne dob lawayo énda i sug-sug gu. Médayέw damén i Kadnane taman sa taman. Amen!
19 Ségifaém begén i de sébawag ro Prisila brab Akila, brab kéluhanay de étéw dob lawi Onesiforowe. 20 I Erastowe ménbati dob ingéde Korinto, brab ténagak guy Trofimowe dob Mileto non déméruun. 21 Télama mo foy mangéye dini lokut énda séna gumah i gaiy mélégénéye. I ro Ebulowe, Pudente, Lino, Klaudia, brab kéluhanay de dumo tom do munur ségifaé ro beem.
22 Diyo damén i Kadnane dob beeme. Atin mégédaw damén i Tuluse begom kéluhanan.
Pablo

I Sulat Pablowe dob Ségétéwe Lagéy Féndawét Tito

Ay niy sébaane bé de sénulat Pablo, sani ménbantuge muret fantag bé Jesu Kristowe. Sénulatén i ni dob ségétéwe lagéy féndawét Tito, sani témabangane de bé kélégéb ne bé Fiyowe Uret.

Dob ni sulat, ténoro Pablowey ati klasiy étéwe fakay waléy odoroy de munur. Ténoroén soy fantage bé fiyowe adat i de munur bé Jesu Kristowe.

1 Tito,

I begéne, Pablo sani sugu-suguéy Tuluse brab ségétéw apostol Jesu Kristowe. Begéney fénémili i Tuluse inok sugué no begén mangéy témabang émfébagér bé kéunur i de étéw fénémili i Tuluse brab inok féfégésobut gu beroy toowe kétoro i katome kéféngintulus. 2 I ségiyowe de funa ku sémugu, inok gésobuto ro gésarig ro bé méuyag ro taman sa taman. I Tuluse, been i niy fénasad ne dob betome tidéw féganay bé énda séna ménlimbag i duniyae de, bé irayén betom i umule magufusa. Atin gétiga tom énda fakayén ké énda tumanéy Tulusey fasad ne. 3 Atin béleewe niy gaiwe fégétiga noy kébéréh ne. Non sénarigén dob begéney kébéréh ne brab ureté ku non been i niy sénugu i Tulus tome mémukas.

4 Sémulatu mangéy dob beeme, sani ménwaléye maak tintu nga gu bé kéunur tuwe bé Jesuse. I Abaye Tulus brab Jesu Kristowe, sani mémukase betom dob de sala tom, mégédaw damén beem, brab iray ro damén beem i métanéke fédéw.

5 I funa kuwe téménagak beem diyoan dob bungéde Kreta, inok géfégilido moy galbék tome, brab inok géfémili go do étéw waléy odoroy de munur dob séngae ingéd diyo. Fégétédémém i de kétoro gu fantag bé de ni. 6 I fémilié muwe odoron, fatut ségétéw lagéy énda météboén. Atin fatut ségétéw saén i bawag ne. Atin i de ngaén, fatut do munur ro brab énda karangéy de étéw bero do dufang taloo no mémélis bé de suguén. 7 I odorone, fatut ségétéw énda météboén, non beeney sarigone bé galbék i Tuluse. Enda fatutén félangka-langka, taloo no magad mékérit, taloo no miném arak taman molon, taloo no méuyot sétiboh, taloo no arumén bé kurtae. 8 I odorone, fatut féfiyoné noy kéfagifat ne bé de kana no. Brab fatut méuyot rémigo fiyo. Fatut métintuy kérigo nuwe bé de dumo no atin rigoné noy kétayay Tuluse. Brab fatut énda odoro noy de tete kétayay lowoh ne. 9 Atin fatut toroé no saén i atiy modore bé toowe kétoro, sani mésarigone kétoro to. Amuk rigoné noy ni, waléy émbagér i kéunur i de étéw bé toowe kétoro. Atin géfégito no énda katabuwan i kébéréh i de étéw sébanil bé toowe kétoro.

10 Non médooy de étéw mika mégélingo bé toowe kétoro brab duraté ro soy de ségiyo étéw bé de tugi kétoro ro énda i do lantékén, labi na foy kétoro i de munur do Judio. 11 Fatut fo géléén ro inok éndaén témoro ro. Non gukété roy de ségékuréng bé de kétoro ro énda fatutén toroén. I funa ruwe saén témoro loo bé nan non méuyot ro saén kémurta. Fatut ro damén mémala. 12 Bé gétahe wén i ségétéwe béliyan tidéw so diyaan dob Kreta, ménbéréh mano, “I de étéw dob Kreta do toow fo tete brab do tugién. Faukén ro so, éndob do arumén ro mama.” 13 Toow i nan bénréhén. Mélaw géléém fo bero toow inok waléy fiyoy kéunur ruwe. 14 Brab inok éndaén munur ro bé de békén toow do tutul i de Judio loo soy de sugu i de étéw mika bé toowe kétoro. 15 I étéwe malinis dob adafay Tuluse, karangé noy kéluhanay éntingayéne malinis. Endob énda i malinis dob de étéw énda séna malinis i de fédéw ro brab énda séna munur ro bé Kristowe non énda séna mélinis i de itunga ro brab énda mémala ro bé de sala ro. 16 Béréhé ro gétiga ro kun i Tuluse, éndob giton dob de tete rigoné ro énda gétiga roy Tuluse. Toow fo tete i de adat ro brab énda modor ro bé fatute. Enda médait ro rémigo fiyo.

2

1 Mélaw i beeme, fatut toroém saén i atiy modore bé toowe kétoro. 2 Béréhém dob de lukés lagéy bé fatut féfiyoné roy de rigoné ro brab fatut mégitung ro fiyo brab fatut énda odoro roy de tete kétayay de lowoh

ro. Atin fatut féégété roy kéunur ruwe bé Kristowe, brab fatut mégédaw ro bé de dumo ro, brab fatut ro témingkél. 3 Atin loo so bé niy toroé muwe bé de lukés libun bé fatut ro rémigo fiyo loo bé kétayay Tuluse. Békén ro fatut géméno, taloo no démoyun ro miném arak. Atin fatut témoro ro fiyo, 4 inok métoro i de ménguwéd do libun bé féimué roy de bawag ro brab de nga ro, 5 brab fatut énda odoro roy de tete kétaya ro taloo no de tete kétayay de lowoh ro. Brab fatut fégéror ro gémalbék dob de lawi ro, brab fatut odoro roy sugu i de bawag ro, inok énda i émbéréh tete fantag bé kébéréh i Tuluse unuro tom.

6 Atin loo so bé niy toroé muwe dob de ménguwéd do lagéy bé fatut énda odoro roy de tete kétaya ro. 7 Atin i beeme, fatut féfiyo moy de rigoné mo, inok iringéy de dumo étéw beem. Fatut toroé moy toowe, brab kago séfoyok bé lala me témoro. 8 Atin usarém i fiyowe kébéréh ké témoro go inok énda i gédowoy bé de béréhé mo. Mélaw i de sébanil beto mémala ro non énda gétéboo ro beto.

9 Toroém dob de rifén bé fatut odoro roy sugu i de amu ro brab fatut rigoné roy mékésuwate saén. Békén ro fatut séédél bé de amu ro. 10 Békén ro ménakaw. Yamula, fatut féténgténg ro bé de amu ro bé démoyun ro rémigo fiyo brab mésarigon ro. I de munur do rifén, amuk rigoné roy ni, médayéw i kétoroe fantag bé Tulus tome mémukas betom dob de sala tom.

11 I kégédaw i Tuluse, sani funay de étéw méfukas, fénggito no dob kéluhanay de étéw. 12 Atin i ni kégédaw, fégétiga no betom bé fatut tagaké tom i de tete rigonén kéikaay Tuluse, brab téréno tom i kéodoro tome bé de tete kétayay de lowoh tom, inok métintu tom brab rémigo tom fiyo loo bé kétayay Tuluse amuk bati tom séna dob duniyae ni, 13 bé lala i kéongot-ongot tome bé fiyowe fo gai séfule i toowe fo barakatan Tulus tom Jesu Kristo, sani mémukase betom. Bé béno, giton i kéréndaw ne. I késéfule ne, been i niy inam tome. 14 Nirayén i férénawa nuwe génantino no betom inok fukasé no betom dob kéluhanay tetee. Atin inok féwaléyé no betom do malinis do étéwén méuyot rémigo fiyo.

15 Toroém i de ni. Wén i atura mo mégulew bé de étéw diyoan. Mélaw usarém i atur me méginau bero brab géléém bero ké rémigo ro tete. Atin kago fédayaén bero énda fégadata ro beem.

3

1 Féfégétédémém bé de munur diyaan bé fatut odoro roy de sugu i de mégulew do gémamak kukuman. Fatut mamung ro bé de udenén bé de fiyo rigonéy de gémamak kukuman. 2 Béréhém bero bé békén ro fatut émbéréh tete fantag bé de étéw taloo no sétiboh ro. Yamula fatut ro rémigo fiyo dob kéluhanay de étéw, brab fatut ro émbéréh fiyo dob kéluhanay de étéw. 3 Non i betome so do munur, bé do gétah, do dufang tom brab énda ménodor tom bé de sugu i Tuluse brab énda énggétiga tom i fatute. Brab ménodor tom fo toow bé kéluhanay de tete kétayay de lowoh tom. Démoyun rénigo tom i tetee, brab toow fo médalew tom. I de dumo do étéw mérarék ro betom brab mérarék tom so bero. 4 Endob fukaséy Tuluse betom, non amun fénggito noy kégédaw ne betom, 5 kénda noy de sala tom. Rénigo noy ni békén sabaf bé fiyowe rénigo tom, yamula sabaf bé kéuray i na nuwe betom. Fénukasén betom bé kélinis i Rémogor i Tuluse betom, sani kéumah tome man ségule inok wén i mantu umul tom brab mantu adat tom taman sa taman. 6 I Tuluse ténantuno no betom nirayan bé Rémogor ne fénagéwén dob Jesu Kristowe, sani mémukase betom. 7 Rénigo noy ni inok waléy tom métintu dob adafay Tuluse sabaf bé kégédaw ne betom, brab inok gédoté tom i umule magufusa, sani ongot-ongoté tome. 8 Toow i ni kétoro.

Méuyotu de ké toroé moy de ni dob de munur bé Tuluse diyaan inok waléy ro rémigo bé fiyowe galbék. Non amuk fiyoy galbék ruwe, been i noy fégétabange bé de ségiyo étéw. 9 Endob kago mamung bé de késéédél énda i lantékén. Brab kago fégélingoén i toowe fo métaah kélabit bé de katufuan brab de késékérit fantag bé kitabe. I kéluhanay de ni do énda i lantékén. 10 Fatut géléém i étéwe émfésébanil bé de

munur. Atin amuk énda téméré no, géléém man ségule. Atin amuk énda fo téméré no, kago nén séloyuk de. 11 Non toow fo gétiga mo tete i étéwe loo bé ni, atin giton ménsala non bé de tete rénigo no.

12 Sugué ku mangéy diyaan i Artemase brab Tikikowe. Amuk gégumah ro diyaan, toow fo télama moy mangéye dob begéne dob ingéde Nikapolis, non méuyotu bati diyo bé gaiwe mélégénéy. 13 Toow fo télama mo tabangan i Apolose brab Senase sani gétigane bé kitabe inok magad i kégéagéw ruwe. Brab tabanga mo bero bé kéluhanay de kailanga ro. 14 Toroém i de dumo to munur bé fatut ro fégéror rémigo fiyo inok gétabanga roy de étéw do mérasay. Békén ro faukén.

15 Ségifaéy kéluhanay de dumo gu beem dini. Atin i de dumo gey munur do méimu begey, fésamfayém dob berowey késégifa geye bero. Mégédaw damén i Tuluse begom kéluhanan.
Pablo

I Sulat Pablowe dob Filemone

Ay niy sébaane bé de sénulat Pablo, sani ménbantuge muret fantag bé Jesu Kristowe. I Filemone ni, wén i rifé no féndawét Onesimo. Endob ténulis Onesimowey kurta Filemone, atin ménrarév. Amun énggumah i Onesimowe dob ingéde Roma, énggébalaka noy Pablowe. Atin nuret Pablowey fantage bé Jesu Kristowe dob beene. Tidéw béno, énggésénule i Onesimowe bé de salaén atin ménwaléy munur bé Kristowe. Tidéw béno, ténabangén i Pablowe brab fénagifatén non diyo i Pablowe dob férisunone.

Dob kitab i de Romano, fatut féléhuén i Onesimowe non ségétéw rifén ménrarév. Mélaw sénulat Pablowey ni sulat dob Filemone, sani gefee bé Onesimowe inok ongoté no dob beene bé fésagadé noy Onesimowe. Tidéw béno, fénuwitén i ni sulat bé Onesimowe non séfule mangéy dob Filemon.

1 Filemon,
Begéney dumo muwe Pablo. Ay niwu dob férisunone sabaf bé kéunur guwe bé Jesu Kristowe. I begéne brab Timoteowe, sani dumo tome munur, sulata key beem. I beeme, gulaané key beem dumo gey gémalbék bé galbék i Tuluse. 2 Atin sémulat gey so mangéy dob de munur sélimud méngadaf dob lawi me. Loo so dob Apiawe, sani maake libu key sabaf bé Kristowe, brab dob Arkipowe sani dumo geye maak sundalo gémalbék bé galbék i Tuluse.
3 I Abay tome Tulus brab Kadnane Jesu Kristo, mégédaw ro damén begom brab iray ro damén begom i métanéke fédéw.

4 Sénga démasalu, démoyunu fo fésalamat dob Tuluse sabaf bé beeme, Filemon. 5 Non énggélingoo kuy fantage bé mégéte kéunurém bé Kadnane Jesus brab fantag bé kégédaw me bé kéluhanay de dumo mo munur. 6 Atin démasalu so dob Tuluso bé waléy gétiga kom non bé késédumo tome sabaf bé kéunur tome bé Jesuse. Mélaw gésobuto kom i de kéfiyonon gédoté tom sabaf bé kéunur tome bé Kristowe. 7 Atin i kégédaw me bé de dumo mo, been i niy funa kuwe toow fo moror brab fiyoy fédéw guwe. Atin moror soy kéluhanay de munur bé Kristowe sabaf bé beeme.

8-9 Mélaw, wén i ongoté kuwe dob beeme. Fakay gésuguo ku beem rémigo bé fatute non bé atura kuwe tidéw dob Kristowe. Non begén i Pablowe, ségétéw sarigo Jesu Kristowe, atin béleewe ni ménférisuwu sabaf bé Beene. Gido loo, ongoté ku saén dob beeme non toow fo gulaané ku beem. 10 Mélaw, ongoté ku dob beeme bé fésagadém i Onesimowe. Beeney maake nga gu sabaf bé kéunur ne bé Kristowe. Non amun diniwu dob férisunone ni, fénunur gu. 11 Bé do gétah, énda i tabang Onesimowe beem. Endob béleewe ni toow fo énggétabangén dob beeme, loo so dob begéne.

12 Atin béleewe ni féséfuleé ku mangéy dob beemey ni toow fo gulaané ku étéw. 13 Méuyotu de damén émfébati dob begéne bé lala guwe bati dob férisunone ni sabaf bé kéfélégéb guwe bé Fiyowe Uret. Non amuk bati dini, gétabanga no begén loo bé beeme amuk dini go damén. 14 Endob énda rigoné kuy ni amuk énda tungkasé mo de begén. Non énda méuyotu mémégés beem. Yamula méuyotu de ké tidéw fo dob kaame kétayan i kétabanga muwe begén.

15 I funa nuwe keyén énggéséfékay Onesimowe beem bé magade saén, inok amuk séfule mangéy dob beeme, éndaén géséféka gom tidéw béleewe ni. 16 Atin béleewe ni, i Onesimowe, békénén rifé mo saén. Yamula ménwaléyén maak dumo mo sétiman idéng sabaf bé kéunur ne bé Kristowe. Toow fo gulaané ku éndob toow na fo gulaané mo non békén saén rifé mo, yamula ménwaléyén maak dumo mo sétiman idéng sabaf bé Kadna tome.

17 Mélaw amuk fégitungé mo begén ségétéw dumo mo, tayakufém loo bé kétayakuf me damén begén. 18 Atin amuk réménigo tete dob beeme taloo no wén i utongén beem, dob begéne séden étukém. 19 Sulaté kuy ni bé de kagén kémér: I begéne, Pablo, bayada ku beem. (Endob kago lifotén de wén i utongém begén, sani mantuwe umulém sabaf bé kéunur me bé Kristowe.) 20 Mélaw adih, toow fo

damén méuyotu de ké tabanga mo begén bé rigoné moy nan nongot gu. Féororénu non sédumon tom sabaf bé kéunur tome bé Kristowe.
21 Toow fo gétiga ku béleewe ni, rigoné moy kéluhanay ongoté kuwe beem dob sulat guwe ni, atin gétiga ku umana moy kérigo muwe bé éndae ongoté ku. 22 Atin wén nay ségiyo ongoté ku dob beeme. Tafayanu sibéy inok wén i batio ku ké mangéyu diyaan. Non wén i inam gu féséfuleéy Tuluse begén mangéy diyaan sabaf bé kédasala kome bé késéfule guwe mangéy diyoan.

23 Atin i Epafrase dumo gu ménférisu sabaf so bé kéunur ne bé Jesu Kristowe, ségifaé no beem. 24 Atin ségifaéy de dumo gu so gémalbék beem, ro Markos, Aristarko, Demas brab Lukas.
25 Mégédaw damén begom kéluhanan i Kadnane Jesu Kristo.
Pablo

I Sulate dob de Judio do Munur bé Jesu Kristowe

Enda gétiga tom de ké ati séménulate bé ni sulat, non i séménulate de énda sénulatén i dawét ne. Endob gétiga tom sénulatén dob de Judio do munur bé Jesu Kristowe. Sénulatén i ni inok fébagéré noy de fédéw ro, non i de dumo ro do Judio fénrasay ro bero sabaf bé kéunur ruwe bé Jesuse funa ro éndaén odoro roy kitab i de Judio.

Dob ni sulat, wén i kétoroe bé Jesuse, Been i Nga i Tuluse, atin mélaw toow na fo gérotor bé de télaki brab de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne brab fiyon i Moisese. Wén soy kétoroe bé fénléhu i Jesuse fégétulak fégékédan bé de sala i de kéilawan. Mélaw éndaén kailangay de étéw i témulake do ayam taloo no do ségiyo éntingayén. Wén soy kétoroe bé toow fo kailangay de étéw i munure bé Jesuse non Been i kéfédéway de étéw mangéy dob Tuluse.

1 Bé do gétah do gai, ménsébéréh i Tuluse bé de katufua tom do Judio fénagéwén dob de étéw do sénarigo no muret bé kébéréh ne. Fénbéréhén bero médoo gule brab dob séségiyo-giyowe aguwon. 2 Endob béleewe ni, dob de ni géfuray do gai, ménsébéréh dob betome fénagéwén dob tintuwe Ngaén. I Tuluse, fénlimbagén bé Nga ne niy kéluhanay éntingayéne, atin fénémili i Tulusey Beene waléy so gefe bé kéluhanane. 3 Atin i Nga i Tuluse ni, réméndaw bé barakat i Tuluse, non ségiléw so bé Tulusey ni Nga. Atin i Nga i Tuluse ni, Beeney émfétause bé kéluhanay éntingayéne inok énda méalfa ro. Rigoné noy ni dob barakatane kébéréhén. Atin amun énggilid kénda noy sala i de kéilawan, ménséfule mangéy dob lawayo inok mésar fingé dob kuwonoy Tuluse inok mégulew.

4 Mélaw i Nga i Tuluse, ménwaléy toow na fo gérotor bé de télaki. Loo so bé ni, bé kéfédawét i Tuluse Jesusey Nga ne, giton toow na fo gérotor i Jesuse bé de télaki. 5 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse bénréhén dob Jesuse mano, “Beemey Nga guwe, béleewe ménwaléyu Bohém.” Bénréh i Tulusey ni dob Jesuse, éndob énda bénréhén de dob de télaki no. Atin wén soy Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Begéney Boh ne, atin Beeney Nga guwe.” Bénréh i Tulusey fantage bé Jesuse, békén fantag bé de télaki. 6 Atin amun gédétén i gaiwe féuwit i Tulusey toowe fo gérotor Ngaén mangéy dob duniyae ni, ménbéréh man mano, “I Beene, fatut féngadafév kéluhanay de télaki gu.” 7 Endob ay niy kébéréh i Tuluse fantag bé de télaki no mano, “I de télaki gu, sani de sugu-sugué ku, féwaléyé ku bero do réfuruh brab do afév.” 8 Endob ay niy kébéréh i Tuluse fantag bé Nga ne mano, “Beemey Tuluse brab mégulew taman sa taman. Métintu foy kéfégulew me. 9 Atin méimu go bé fiyowe, brab mérarék go bé tetee. Been i niy funa kuwe, sani Tulus me, ménémili Beem inok fégérotoré ku Beem bé de dumo mo. Atin fénoror gu so beem.” 10 Atin wén soy ségiyowe Ménsulat Kébéréh i Tuluse dob Nga ne mano, “I Beeme, Kadnan, bé féganayo Beemey léménimbage bé duniyae. Atin rénigo moy lawaye bé de kémérém. 11 I duniyae brab lawaye, méalfa ro moso, éndob i Beeme, méuyag go taman sa taman. I de ni waléy ro tafay ségiléw bé kégale. 12 Ségiléw bé kékédét me bé kégale inok baliwana mo bé mantuwe de. Endob i Beeme, énda méfégalin go, atin énda i tamanay kéuyag me.” 13 Atin ménbéréh soy Tuluse dob Nga ne mano, “Sar go fingé dob kuwono kuwe ni taman fétabané ku Beem bé de sébanil Beem.” Endob énda bénréh i Tulusey ni dob de télaki no. 14 Mélaw, i de télaki, beroy do sugu-suguéy Tuluse saén. Enda gito gey bero, éndob suguéy Tuluse bero témabang betom do étéw gégédot bé umule magufusa tidéw dob Beene.

2

1 Mélaw fatut fo fétuntayé tom i de toow kétoro énggélingoo tom, inok taus i kéunur tome de. 2 Non toow i kitabe niray i Tuluse fénuwitén bé de télaki. Mélaw i kéluhanay de mémélis bé kitabe, ménkukum ro loo bé fatute. 3 Atin ségiléw so bé ni, tintu mékukum tom so amuk fédayaé tom brab énda odoro tom i kétoroe fantag bé fiyowe kéfukas i Tuluse betom bé de sala tom. I Kadna tome Jesus i sunguwe ménuret

betom fantag bé ni kéfukas, sani amuk munur tom bé Jesuse, kédané noy de sala tom inok énda mékukum tom. Atin i de étéw énggégélingo bé ni kéuret i Kadnane, bénréh roy toow fo toow i kéuret ne de. 4 Atin i Tuluse, fénggito no so toow i ni kéuret bé kéférigo nuwe bero do ségiyo-giyo do mékégaif bé barakat ne. Atin nirayén dob de ni muret i de kéfurungon sabaf bé kéfémanduoy Rémogor i Tuluse bero. Niray i Tuluse beroy loowe bé kétaya nuwe de irayén dob séngae ségétéw bero.

5 Atin béréhé ku begom i fantage bé mantuwe duniya gégumah moso. I Tuluse, énda fénémilién i de télaki mégulew bé ni mantu duniya. 6 Yamula fénémilién i de étéw. Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Tulus, sedek énda lifoté moy de étéw? Non kéilawan ro saén. Sede mélaw ké fagifaté mo bero? 7 Fénggérifantadém bero bé de télaki singkow saén. Endob niraya moy de kéilawan bantugan brab fénfégadata mo bero. 8 Atin fénémiliém i de étéw mégulew bé kéluhanay de éntingayén.” Been i niy Ménsulate Kébéréh i Tuluse. Mélaw gétiga tom féguléwoy kéilawaney kéluhanay éntingayéne, atin énda i éntingayén énda féguléwo no de. Endob gétiga tom so, béleewe ni énda séna mégulew i kéilawane bé kéluhanay éntingayéne. 9 Endob gido loo, gétiga tom i Jesuse fénggérifantad i Tuluse bé de télaki bé singkowe saén inok méléhu gantino noy kéluhanay de étéw inok énda méléhu ro. Ménrigoy ni sabaf bé kégédaw i Tuluse. Atin béleewe, bantugén i Jesuse brab fégadatan fo toow sabaf bé kéfédaya ne bé kéféléhue de. 10 I Tuluse, lénimbagén i kéluhanay éntingayéne brab Beeney émfétause bé kéluhanane. Atin fiyoy rénigo nuwe bé kéfédaya ne bé Jesuse. Mérasay, non sabaf bé kérasay ne, énda i kulang dob kéfukas ne betom. Rénigoy Tulusey ni inok féwaléyé no betom médoo do ngaén inok médayéw tom séréngan bé Jesuse taman sa taman. Non i Jesuse, Beeney aguwoy de étéw inok méfukas ro tidéw dob de sala ro.

11 I Jesuse, linisé noy de étéw dob de sala ro. Atin i betome do ménlinisén dob de sala tom, sétiman tomén Boh bé Jesuse, sani Tuluse. Been i niy funa Jesuse énda mémala no fédawété no betom do tuwaréyén. 12 Non wén i Ménsulate Kébéréhén mano, “Tulus, béréhé kuy fantage bé Beeme dob de tuwaréy gu. Atin dayéwé ku Beem dob kéluhanay de étéw sélimud féngadafé ro Beem.” 13 Atin bénréh Jesuse so mano, “Sémarigu dob Tuluse.” Atin bénréhén so mano, “Ay niwu, begey i de nga i Tuluse nirayén dob Begéne.”

14 Atin i de betom do nga i Tuluse, méléhu tom non kéilawan tom saén. Been i funa Jesuse ménwaléy so kéilawan loo bé betome. Rénigo noy ni inok méléhu, inok bé kéléhu ne, énggébinasana noy Satanase, sani tidéwoy kéléhue. 15 Atin rénigo noy ni inok géfukasa noy kéluhanay de étéw bé ménrugayén i kégilak ruwe méléhu. 16 Atin békén do télakiy tabanga nuwe. Yamula betom do séfu Abraham i tabanga nuwe. 17 Been i niy funa nuwe kailanga noy waléye ségilew bé betome do tuwaréyén, inok Beeney waléye toow fo mégédaw brab tintu fo gésarigon gérotor fadi tom dob adafay Tuluse, inok gékédana noy de sala tom do kéilawan. 18 Atin mélaw, gétabana noy de étéw téngkadé Satanase, non i Beene ténéngkad Satanase so brab toow fo fénrasayén.

3

1 Do dumo gu do munur bé Kristowe, sani de sénéngkat i Tuluse bati moso dob lawayo diyo, fégitung gom i fantage bé Jesuse. Been i no sénugu i Tuluse mangéy dob duniyae ni. Sénuguén inok waléy gérotor fadi bé kéféngintulus tome dob Beene. 2 I Jesuse ni, toow fo nodoro noy kéluhanay de fénrigoy Tuluse de, ségilew bé kéodoro Moisese bé kéluhanay de galbékén dob de étéw i Tuluse. 3 I étéwe rémigo lawi, mas na émbantug bé lawie. Ségilew so bé Jesuse, mas na émbantug bé Moisese. 4 I kéluhanay de lawi, wén i do réménigo bero. Atin Tulus i réménigowe bé kéluhanay éntingayéne. 5 I Moisese, fiyoy rénigo nuwe amun sugusuguén dob de étéw i Tuluse. Atin i rénigo nuwe ménwaléy maak anlung i rigonéy Tuluse moso. 6 Endob i Kristowe, Beeney Nga i Tuluse brab Been soy sarigone mégulew bé de étéw i Tuluse. Atin i betome do munur de, betom i de étéw i Tuluse, amuk

méégét i kéunur tome de brab amuk énda mékédan i késarig tome de bé kéongot-ongot tome de.
7 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Rémogor i Tuluse mano, “Amuk gélingoo kom i kébéréh i Tuluse béleewe ni, 8 kagom fétégasén i de ulév gom loo bé kétégas i ulév i de katufua kom amun ménika ro bé kétayay Tuluse dob gonone énda i étév de bati. Non ténéngkad ro diyo i kétingkél i Tuluse. 9 Fiyon fo ké énggito roy de mékégaif do rénigo gu bé ménfote folo gébélintuwa,” bang i Tuluse, “ténéngkad roy kétingkél guwe bé de tete adat ro. 10 Mélaw ménkéritu bero brab bénréh gu maku, ‘Démoyun ro mika bé kétaya kuwe brab énda fo modor ro bé de sugu gu.’ 11 Mélaw ménkéritu bero, brab fénasada ku bero maku, ‘Enda géahur ro dob gono kuwe inok gétérén ro moso séréngan Begén.’ ” Been i niy kébéréh i Tuluse.
12 Mélaw, do dumo gu, ingat gom inok énda i ségétév begom waléy tete i itunga nuwe brab énda munurén bé Tuluse. Non amuk loo bé ni, diguré noy méuyage Tulus. 13 Yamula, fatut séféfiyo tom fédév sénga fuweh lokut wén sénay gai tom inok énda i ségétév betom énggéfégakaran rémigo sala funa no waléy métégas i ulév ne. 14 Non amuk féégété tom i késarig tome bé Kristowe taman sa taman loo bé gétaho, toow fo gétaus tom sédumon bé Kristowe.
15 Been i niy bénréh i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Amuk gélingoo kom i kébéréh i Tuluse béleewe ni, kagom fétégasén i de ulév gom loo bé kétégas i ulév i de katufua kom amun ménika ro bé kétayay Tuluse.”
16 Ati de étév énggégélingo bé kébéréh i Tuluse, éndob natuho roy Tuluse? Beroy de étév do Judio do fénanangguwit Moisese tidév Egipto. 17 Ati de étév kénritoy Tuluse bé ménfote gébélintuwa? Bero soy de Judio do ménsala dob Tuluse funa ro ménléhu dob gonone énda i étév de bati. 18 Beroy de étév fénasaday Tuluse mano, “Enda fakayén ké mahur ro dob gono kuwe inok gétérén ro moso séréngan Begén.” Non énda modor ro bé kébéréh i Tuluse. 19 Mélaw gétiga tom énda énggéahur ro non énda ménunur ro bé Tuluse.

4

1 Fiyon fo ké énda géahur i de énggétah do étév, énda mékédan i fasad i Tuluse bé fakay géahur i de étév dob gonoy Tuluse témérén. Mélaw fatut mingat tom inok kéluhana tom géahur diyo. 2 Non énggélingoo tom i Fiyowe Uret ségilév bé kégégélingo i de katufua tom de. Endob fiyon fo ké énggélingoo ro, énda énggédot roy fiyowe non énda ménunur ro de. 3 Endob i betome do munur de, géahur tom dob gonoy Tuluse inok gétérén tom. Endob i de étév do énda munur, énda fakayén mahur ro. Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Ménwaléyu mékérit, atin réménigowu fasad bé énda géahur ro dob gono kuwe témérén.” Bénréh i Tulusey ni fiyon fo ké méntafayén i gono nuwe, non ménggilidén i galbék ne tidév bé kélimbag ne bé duniyae ni. 4 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse fantag bé géfitév ne gétérésangan mano, “Amun énggilid i Tuluse bé galbék ne, téménrén dob géfitév ne gétérésangan.” 5 Atin wén man i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Enda fakayén ké mahur ro dob gono kuwe témérén inok gétérén ro séréngan Begén.” 6 I de sungu étév énggégélingo bé Fiyowe Uret, énda énggéahur ro dob gonoy Tuluse, non énda ménahur ro. Mélaw wén i do ségiyo étév géahur dob gonoy Tuluse inok gétérén ro séréngan de. 7 Gétiga tom i ni non réménigo man ségiyo gaiy Tuluse inok géahur i de étév dob gono nuwe témérén. Non amun ménifus i ménrugaye nén gai tidév bé gaiwe énda ménunur i de sungu do étév, fénbéréh i Tulusey Datu Dabide mano, “Amuk gélingoo kom i kébéréh i Tuluse béleewe ni, kagom fétégasén i de ulév gom.” 8 Atin fantag man bé de ni do sungu étév, amuk énggéfanangguwito Josuehe bero mangéy dob tintuwe gonoy Tuluse inok tintu gétérén ro, éndaén damén ménbéréh i Tuluse fantag bé ségiyowe gai géahur i de étév dob gonoy Tuluse inok gétérén ro. 9 Mélaw gétiga tom géahur soy de étév i Tuluse dob gonoy Tuluse inok gétérén ro ségilév bé kétérév Tuluse dob géfitév ne gétérésangan amun énggilid léménimbag. 10 Non i kéluhanay de étév géahur dob gonoy Tuluse inok gétérén ro séréngan de, gétérén ro so dob de galbék ro ségilév bé kétérév

Tuluse bé kélimbag ne. 11 Mélaw toow tom
fo télamanén i mahure inok gétérén tom
séréngan bé Tuluse. Katom félisén i kébéréh
i Tuluse loo bé rénigoy de énggéétah do étéw
funa ro énda énggéahur.
12 I kébéréh i Tuluse toow fo barakatan
brab miray bé umule magufusa. Ségiléw
bé sundange toow fo murém. Non i
kébéréh i Tuluse maak diléké noy de itunga
tom brab de fédéw tom. I Nga i Tuluse
gétiga noy kéluhanane fantag bé betome.
Gétiga noy itunga tome brab fédéw tome.
13 I Tuluse gétiga noy kéluhanane, énda i
éntingayén mébunéy dob Beene. Gito noy
kéluhanane, fiyon i de rigoné tom. Mélaw
wén mosoy gai kailanga tom témindég dob
adafa nuwe brab béréhén dob Beeney fan-
tag bé kéluhanay de rénigo tom.
14 Mélaw fatut fo fétausé tom i kéégét
i kéunur tome bé Jesu Kristowe loo bé
fénayag tome. Non wén i toowe fo fiyo
gérotor fadi tom, sani Jesuse Nga i Tuluse,
déméniyat mangéy dob Tuluse. 15 Atin
i ni gérotor fadi, toow fo gésobuto noy
kélubay tome non kéilawan tom saén. Non
i Jesuse ménwaléy kéilawan brab ténukaw
Satanase bé séngae gékélasi kétukawan de
ségiléw bé betome, éndob énda fo énggésala i
Jesuse. 16 Mélaw, katom mégilak fégédét dob
mégédawe Tulus. Non méuray i na nuwe
betom brab mégédaw betom, atin tabanga
no betom dob de gai kérégénan tom.

5

1 I kéluhanay de gérotor do fadi, fénémilién
bero inok waléy ro do kéfédéway de étéw
mangéy dob Tuluse. I galbéke sénarig
dob berowe, témulak ro dob Tuluse inok
mékédan i sala i de étéw. 2 I de gérotor do
fadi, do kéilawan ro saén atin mélubay ro.
Mélaw gétingkélo roy de étéw ké gésala ro
atin méuray i na ruwe bé de étéw gésala non
énda gésobuto roy fatute. 3 Atin i de gérotor
fadi, kéilawan ro saén, mélaw énda démoyun
ro gérigo bé fatute. Mélaw kailanga roy
témulake inok kédanéy Tulusey de karo sala
ségiléw bé de sala i de ségiyo do étéw. 4 Atin
i galbék i gérotore fadi, toow fo fégadatay de
étéw. Atin énda i ségétéw étéw géfémili bé
kaane lowoh waléy gérotor fadi. Non Tulus
saén i émilie bé ati isuwe waléy gérotor
fadi loo bé kéfémili ne bé Aarone bé do
gétah.
5 Atin ségiléw so bé niy Kristowe, békén
Been i ménémilie bé lowoh ne inok waléy
gérotor fadi. Yamula Tuluse i ménémilie de,
sani ménbéréhe dob Beene mano, “Beemey
Nga guwe, béleewe ménwaléyu Bohém.”
6 Atin wén soy ségiyowe kébéréh i Tuluse
mano, “Beemey ségétéwe fadi taman sa
taman, ségiléw bé Melkisedeke.”
7 Amun ménbati sénay Jesuse dob
duniyae ni, déménasal brab kéménrew
ménfégédaw-gédaw dob Tuluse, sani
géfukase de bé kéléhue. Atin fénggélingo
i Tuluse non bénasana noy Tuluse brab
nodoro noy kétayay Tuluse. 8 Fiyon fo
ké Nga i Tulusey Jesuse, fénggánadén i
kéodore bé de sugu i Tuluse bé kérasaye
énggéagéwo no. 9 Atin amun énggilid non
i kéluhanay sénugu i Tuluse de, ménwaléy
Been i émukase bé kéluhanay de étéw
modor dob Beene inok gédoté roy umule
magufusa. 10 Atin tidéw béno, fénwaléy i
Tulusey Jesuse gérotor fadi ségiléw bé fadie
Melkisedek bé do gétah.
11 Médooy gébérého keye fantag bé ni.
Endob mérégén i kéfégésobute de dob be-
gome non métana gom gésobut. 12 Ménrugay
gomén ménunur bé Jesuse. Mélaw fatut
gomén damén do témoro. Endob énda
fakayén non taman so béleewe ni kailan-
gan gom séna toroén inok gésobuto kom i
de sungu kétoro fantag bé kébéréh i Tu-
luse. Fatut damén mama gomén bé de
métégas do amaén, sani ménaléme kétoro,
éndob taman so béleewe ni maak témutu
gom séna. 13 I de témutu séna, do nga ro
séna. Enda gésobuto roy kétoroe fantag bé
kétintuwe. 14 Endob i de lukés, mama ron
bé métégase do amaén. Atin gélolo ronén i
fiyowe brab tetee sabaf bé kéféganad ruwe
de.

6

1 Mélaw katomén séduli-dulién i de
sungu kétoro fantag bé Kristowe. Yamula
féganadé tom i de ménalém de. Endaén
kailanga tom démoyun féganadén i de
kétoro, loo bé fatut tagakéy de étéw i de
rigonén énda géfukasa no bero, brab fatut

munur ro bé Tuluse. 2 Endaén kailanga
tom féganadén i kétoroe fantag bé kébautise,
brab fantag bé kétégéne bé de bunbunan
bé lala i kédasalane de, brab fantag bé
kétébule i de étéw, brab fantag bé kékukum i
Tuluse taman sa taman. 3 Yamula féganadé
tom soy de ménalém do kétoro, amuk
tungkaséy Tuluse damén.

4 I de étéw téménrén ro munur, éndaén
gésénule ro man ségule. Bé do gétah,
énggésobuto ronén i toowe kétoro fantag bé
Jesuse. Brab énggédot ronén i niray i Tu-
luse fénagéw dob Kristowe brab énggédot
ronén i Rémogor i Tuluse. 5 Bé do gétah,
énggétiga ronén toow fo fiyoy kébéréh i Tu-
luse. Brab énggétérédama ronén i barakat
i Tuluse fégito no moso dob de mantu do
gai. 6 Gido loo, ténagak roy de ni. Mélaw
éndaén fakayén fégésénuleén ro man. Non
maak séguleé ro man féléhuén i Nga i Tu-
luse. Mélaw fémalané roy Nga i Tuluse dob
adafay de étéw.

7 Ufama, i betome tidéw dob fantade ni
do kéilawan ségiléw tom bé fantade démoyun
méranaan. Amuk témunoh i de fiyo ohokén
do amaén, féfiyonéy Tulusey no fantad.
8 Endob amuk féérukéy fantadey de suwar
brab de kéroon, énda i do lagaén. Mélaw
tuwégéy gefee de. Ségiléw so bé ni, i étéwe
miring bé fantade ni, kukuméy Tuluse.

9 Mélaw, do dumo gu, fiyon fo ké loo bé
niy kébéréh guwe dob begome, gétiga ku
taus gom rémigo fiyo loo bé fatute rigonéy
de étéw ménfukas dob de sala ro. 10 Toow
fo métintuy adat i Tuluse. Enda mélifotén
bé de fiyo rénigo gom brab kéimu gome bé
Tuluse fénggito gom bé kétabanga kome bé
de dumo gom munur bé Kristowe. Atin
taman so béleewe niy kétabanga kome bero.
11 Toow fo méuyot gey de ké fétausé kom
kéluhanan i kégéror gome taman bé késéfule
Kristowe, inok gédoté kom i kéluhanay in-
amé kome. 12 Mika gey de ké waléy gom
faukén. Yamula fatut iring gom i de étéw
do munur brab do témingkél. Beroy de étéw
gégédot bé fénasad i Tuluse.

13 Fégitung gom i katufua tome Abraham.
Amun fénasaday Tulusey Abrahame, énda
i ségiyo toow na fo gérotor bé Tuluse inok
usaré noy dawét ne fégésafaén. Mélaw
nusar i Tulusey kaane dawét fénggésafaén
bé ni fasad. 14 Ménbéréh i Tuluse mano,
“Fasada ku beem bé féfiyoné ku beem brab
iraya ku beem médoo do séfuém.” 15 Atin
téméningkél i Abrahame, mélaw énggédotén
i fénasad i Tuluse de. 16 Amuk sémafa i étéwe,
usaré noy dawét i ségétéwe étéw toow na
fo gérotor bé beene. Atin géunur mélaw i de
étéw gégélingo de. 17 Ségiléw so bé ni, i Tu-
luse toow fo fénbagérén i fasad ne bé kérigo
nuwe bé safa ne, inok i de étéw fénasada
no toow fo fégito no bero brab fégétiga
no beroy énda émfégalin i fasad ne brab
tintu fo tumané no. 18 Mélaw ruwo timan
éntingayén i éndae fégaliné no. I sébaane de,
been i fasad ne. Atin i géruwono nuwe, been
i safa ne. Mélaw gétiga tom énda témugi i
Tuluse. Mélaw i de betom do étéw fédiyaga
bé Tuluse, toow fo méégét i kéunur tome
dob Beene loo soy inam tome bé gédoté
tom i fénasad ne dob betome. 19-20 Toow fo
méégét i inam tome bé tumanéy Tulusey
fasad ne betom. Non sénarig tom i nan
dob Tuluse. Mélaw énda mékédan i kéunur
tome de. Atin i funa nuwe énda mékédan i
késarig tome de non wén i kéfédéwa tom dob
sékuloy Tuluse, sani Jesu Kristowe. Maak
ménahur dob sibéy i Tuluse mangéy fingé
bala bé rindunge dob lawi i Tuluse. Atin
diyo mélaw dob sékuloy Tuluse. Ménwaléy
gérotor fadi tom taman sa taman loo bé
fadie féndawét Melkisedek bé do gétah.

7

1 I Melkisedeke ni, beeney datu i ingéde
Salem bé do gétah. Atin been soy fadie
méngadaf bé toowe fo gérotor Tulus. Atin
wén i no gai, ménsétiboh i Abrahame
bé de ségiyo datu, sani de kéménéfo bé
samung ne, atin énggéféléhuo no bero. Atin
bé lala Abrahame mule, énggébalaka noy
Melkisedeke. Atin nongot Melkisedeke
dob Tuluse, bé féfiyoné noy Abrahame
damén. 2 Tidéw béno, niray Abrahame
dey géfoloe bé ténaba nuwe énggédotén
dob de datu fénléhuén. I atag i dawéte
Melkisedek, “Métintu Datu”. Atin non datu
i Melkisedeke dob Salem, i atag i dawét ne
so, “Datu Kémédan bé Késétibohe”. 3 Enda
ménsulatén ké ati boh Melkisedeke taloo no

ati idéng ne taloo no ati katufua nuwe. Atin énda so ménsulat i fantage bé kéumah ne taloo no fantag bé kéléhu ne. Mélaw maak Nga i Tuluse non énda gétigay de étéw de ké ati tidéwo nuwe de taloo no ati ténamana nuwe de. Mélaw i Melkisedeke fadi taman sa taman.

4 Mélaw gétiga tom toow fo gérotor i Melkisedeke. Non fiyon i Abrahame sani katufua tome do Judio, nirayén i géfoloe bé ténaba nuwe énggédotén bé késétiboh ne. 5 I de fadi i de Judio, sani de séfu Lébi, séfu ro soy Abrahame. Sénugu i kitabe bero médot bé géfoloe tidéw dob de Judio. Mélaw éndot ro tidéw dob de dumo ro do Judio, fiyon fo ké do séfu Abraham ro so kéluhanan. 6 Endob i Melkisedeke békén séfu Lebiwe. Gido loo, éndotén i géfoloe tidéw dob Abrahame, atin nongotén dob Tuluse bé féfiyoné noy Abrahame. Rénigo noy ni, fiyon fo ké Abraham i étéwe fénasaday Tuluse. 7 Atin gétiga tom, i étéwe ongoté no dob Tuluse bé féfiyoné noy ségétéwe étéw, toow na fo gérotor i nan étéw. 8 I de fadi i de Judio médot bé géfoloe tidéw dob de dumo ro Judio, méléhu ro. Endob i Melkisedeke, sani méndote bé géfoloe tidéw dob Abrahame, énda ménsulatén dob kébéréh i Tuluse fantag bé kéléhu ne. 9-10 Atin amun niray Abrahamey géfoloe dob Melkisedeke, maak Lebi soy méniraye. Non fiyon fo ké énda séna ménumah i Lebiwe de, maak diyo séna dob lowoh i katufua nuwe Abraham bé kégébalak ne bé Melkisedeke. Atin Lebiy katufuay de fadi médot bé géfoloe tidéw dob de Judio. Mélaw giton bé ni, mas gérotor i kéfadi Melkisedeke bé kéfadi i de séfu Lebi.

11 Amun niray i Tulusey kitabe dob de Judio, ménémili do fadi, sani de séfu Lebi, inok beroy de gémamak bé kitabe. Endob amuk fakay waléy métintuy kéilawane sabaf bé galbék i de fadi tidéw dob de séfu Lebi, éndaén damén kailangan i ségiyowe fadi loo bé Melkisedeke, békén loo bé kéfadi Aarone sani séfu Lebiwe. 12 Atin amuk fégalinén i fadie, fatut so fégalinén i kitabe. 13-14 Atin i Kadna tome Jesu Kristo, sani mantuwe fadi bénréh gu, békén séfu Lebiwe. Yamula, Beeney séfu Judahe, atin énda i ségiyo bé de séfu Judah do ménwaléy fadi. Mélaw bé kéluhanay de séfu Judah, Jesuse saén i ménwaléye de fadi. Non énda bénréh Moisese de ké waléy do fadi i de séfu Judah.

15 Atin ménggiton fo toow bé amuk wén i mantu fadi loo bé Melkisedeke baliwana no bé de séfu Lebi, wén soy mébaliwanan bé kitabe niray Moisese. 16 Atin i Jesuse énda ménwaléyén fadi sabaf bé kitabe sénugu bé i de séfu Lebi saén i waléye do fadi. Yamula ménwaléy fadi sabaf bé kébarakatay umul ne énda méléhuén taman sa taman. 17 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Waléy go fadi taman sa taman, loo bé fadie Melkisedek.” 18 Mélaw i de tafay sugu fantag bé de fadi ménkédanén non énda i laga ro brab énda gétabanga ro betom. 19 Non i kitabe niray Moisese, énda fakayén ké waléy tom métintu sabaf bé kéodor tome de. Mélaw niray i Tuluse betom i mantuwe aguwon toow na fo fiyo. Atin sabaf bé ni, géfégédét tom dob Tuluse.

20 Atin saliyu na bé ni, ay niy ségiyowe funan mas na fiyoy mantuwe ni agéwon. Amun rénigoy Tuluse fadi i Jesuse, réménigo so safa dob Beene. Endob énda rénigo noy ni safa bé kérigo nuwe bé de séfu Lebi do fadi. 21 Endob i Jesuse, ménwaléy fadi bé safa i Tuluse mano, “I Begéne Kadnan, rigoné kuy fasade bé waléy go fadi taman sa taman. Atin énda fégaliné kuy kétaya kuwe.” 22 Mélaw sabaf bé ni safa i Tuluse gétiga tom toow na fo fiyoy mantuwe aguwon rénigoy Tuluse inok tanggafé noy de étéw, sani kéunur tome bé Jesuse.

23 Atin ay ni ségiyowe funan mas na fiyoy mantuwe agéwon. I de fadi do séfu Lebi, kailangan médoo ro non méléhu ro, atin amuk méléhu i ségétéwe de, kailangan wén i baliwa no. 24 Endob i Jesuse, méuyag taman sa taman. Mélaw énda i baliwa no. 25 Mélaw fakay géfukasa noy de étéw tidéw dob de sala ro, sani de étéw modor de mangéy dob Tuluse. Gérigono noy ni sénga tékélid taman sa taman. Non méuyag taman sa taman, atin mélaw wén i kéfédéwa tom mongot dob Tuluse.

26 Mélaw Jesus i gérotore fadi kailanga tom. I Jesuse, mékétéfu brab énda i salaén. Enda ségiléwén betom do gésala. Atin amun déméniyat i Jesuse, rénigoy Tuluse toow fo

gérotor. 27 Ségiyo foy Jesuse bé de ségiyo
do fadi. Enda kailanga noy témulake dob
Tuluse sénga fuweh inok mékédan i kaane
sala, atin tidéw béno témulak man inok
mékédan i de sala i de ségiyo étéw. Non
nirayén i sébaane tulakén, sani lowoh ne.
Mélaw éndaén kailanga noy témulake. 28 I
kitabe niray Moisese, mémili do gésala étéw
inok waléy ro do gérotor fadi. Endob
ménrugay tidéw béno, ménwaléy gérotor fadi
i Nga i Tuluse non fénémili i Tuluse sabaf bé
fasad ne bé safa ne. Atin i Jesuse ni, énda
i salaén taloo no udenén kulang de. Atin
ménwaléy gérotor fadi taman sa taman.

8

1 Ay niy atag i kéluhanay de uret gey
begom dob ni sulat. Wén i gérotor fadi
tom loo bé nan nuret gu, Been i Jesu Kris-
towe. Diyo dob lawayo mésar fingé dob
kuwonoy barakatane Tulus. 2 Mélaw diyo
i Jesuse rigoné noy galbék i fadie dob tin-
tuwe lawi i Tuluse dob lawayo. Békén étéw
i réménigowe bé ni lawi, yamula Kadnan i
réménigowe de.
3 I kéluhanay de gérotor do fadi, fénwaléyén
bero do fadi inok miray ro do ayam tu-
lakén dob Tuluse. Mélaw ségiléw so bé ni,
i katome gérotor fadi, fatut wén i tulakén
irayén dob Tuluse. 4 Amuk diniy Jesuse dob
fantade ni, énda fakayén waléy fadi. Non
wénén i do fadi do miray tulak loo bé fatute
dob kitabe niray Moisese. 5 Endob i toowe,
i galbéke rigonéy de fadi dob fantade ni,
maak anlung i toowe galbék rigoné Jesuse
dob lawayo diyo. Ségiléw so bé rénigo Moi-
sese. Non amun gédétén rigoné noy safute
lawi i Tuluse, bénréh i Tuluse de mano,
“Rigo mo loo bé falas i tintuwe simbaan
dob lawayo fénggito gu beem dob tuduke.”
6 Atin i galbék Jesu Kristowe bé kéfadi ne
toow na fo fiyo bé galbék i de fadi do séfu
Lebiwe. Atin ségiléw so bé ni, i mantuwe
aguwon rénigoy Tuluse inok tanggafé noy
de étéw toow na fo fiyo dob tafaye aguwon.
Non toow na fo fiyoy fasade fégérigo bé
mantuwe aguwon.
7 Amuk énda i kulang bé sunguwe agu-
won, éndaén kailangan i mantuwe de.
8 Endob i Tuluse énda ménsuwatén bé de
étéw modor bé sunguwe aguwon. Non
wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano,
“Gégumah i gaiwe, bang i Kadnane, rigoné
kuy mantuwe aguwon inok tayakufé kuy
de étéw do séfu Israel. 9 Békén loo bé sun-
guwe aguwon rénigo gu kay de katufua ro
bé gaiwe fénanangguwit gu bero mésut tidéw
Egipto. Non énda ménodor ro bé no agu-
won rénigo gu bero. Atin féndaya gu mélaw
bero, bang i Kadnane. 10 Ay niy mantuwe
aguwon rigoné ku kay de séfu Israel dob de
gai moso, bang i Kadnane: Sulaté kuy de
kitab gu dob de itunga ro brab dob de fédéw
ro. Atin Begéney Tulus ruwe, brab beroy de
étéw gu. 11 Atin mélaw, éndaén kailanga no
moso toroé ro dob de dumo roy fantage bé
Begéne maro, ‘Fatut gétiga kom i Kadnane.’
Non i kéluhanay de étéw, do gérotor brab do
gérifantad, gétiga ron Begén. 12 Atin fésagadé
kuy de sala ro, brab éndaén tédémé kuy de
tete rénigo ro.” Been i niy kébéréh i Tuluse.
13 Atin mélaw gétiga tom i sunguwe aguwon
tafayén brab éndaén i lagaén, non bénréh i
Tuluse bé wén i mantu de. Mélaw gétiga tom
éndaén méusar i tafaye de non ménkédanén.

9

1 I sunguwe aguwon rénigoy Tuluse inok
tanggafé noy de étéw, wén i do suguén
fantag bé kéfénngadafe brab fantag bé fatute
lawi féngadafan rigonéy de étéw. 2 Rénigo
roy safute lawi féngadafan. Atin wén
i ruwo timan sibéyén. I sunguwe de,
féndawét “Mékétéfu gonon”, atin wén i solo
de brab ahayan brab fan tulakén dob Tu-
luse féndiyo dob ahayane. 3 Dob béngaway
ni lawi wén i rindunge de. Atin wén soy
rindung fégétéléb bé béngaway géruwonoy
sibéy ne. Atin i ni sibéy féndawét “Toow
fo Mékétéfu Sibéy”. 4 Diyo wén i bélowone
ahayan gonon témuwég bé dukahe. Diyo
soy baule méntéléb bé bélowone. Atin
i baule ni, been i niy tandae bé fasad
i Tuluse. Dob ni baul wén i bélowone
binangga nahuron bé amaéne féndawét
“mana”. Atin diyo so dob baule niy
tugé Aarone déménaun. Atin diyo soy de
lumfayfay do batéw sénulatay Tuluse bé
kitab ne. 5 Dob rotor i baule ni, diyo
féntindég i de kéninontow i de barakatan do
télaki émfégétigan bé diyo i Tuluse. Atin
ménbékah i de fafak ro dob rotor i gonone

firikon bé darae fégékédan bé de sala. Endob énda kailangan fégétiga key begom i kéluhanay de fantag bé ni gonon béleewe ni.

6 Atin amun ménlosoén i kéluhanane loo
bé ni, mahur i de fadi dob sunguwe sibéy
féndawét “Mékétéfu gonon” sénga fuweh
inok rigoné roy galbék ruwe. 7 Endob
gérotor fadi saén i géahure dob géruwowe
sibéy féndawét “Toow fo Mékétéfu Sibéy”.
Atin ségule saén mahur sénga ségébélintuwa.
Atin amuk mahur diyo, muwit dara tulaké
no dob Tuluse inok mékédan i de salaén
rénigo no do énda énggétiga no de, brab de
sala rénigoy de dumo no do Judio sani de
sala énda énggétiga ro rénigo ro. 8 I kéluhanay
rigonéy de fadi ni, ténoro i Rémogor i Tuluse
de betom bé amuk wén sénay sungu sibéy,
énda séna fakayén géahur i de étéw dob
géruwowe sibéy féndawét “Toow fo Mékétéfu
Sibéy”. 9 I de ni maak do anlung i de
gai saén béleewe ni. Fégétiga no betom
bé i kéluhanay de iray dob Tuluse brab de
ayam do tulakén, énda gékédana roy de sala.
10 Non i ni kéféngingtulus, fantag saén bé de
sugu bé atiy géamaay de étéw brab géinémo
ruwe, brab fantag so bé de kéurah ro bé de
lowoh ro. Endob i de ni do sugu kay de
lowoh ro saén, énda gékédana noy de sala
ro. Tafayén i de ni do sugu, mélaw usarén
saén taman dob gaiwe fégalinéy Tulusey
aguwone.

11 Endob i Kristowe, énggumahén brab
ménwaléyén gérotor fadi i mantuwe agu-
won toow na fo fiyo bé tafaye de. Atin
i lawie féngadafan galbéko no, toow na fo
fiyo bé tafaye de. Békén rénigoy de étéw
brab énda dini no dob fantade ni. 12 Atin
ménahur i Kristowe dob Toowe fo Mékétéfu
Sibéy ségule saén non éndaén kailanga noy
mahure man. Atin békén do dara kambing
taloo no do dara nati safi i uwité nuwe
fégétulakén dob Tuluse. Yamula nuwitén i
kaane dara fégétulakén dob Tuluse. Atin
mélaw ménfukas tom tidéw dob de sala tom
taman sa taman. 13 Bé do gétah, dara
kambing brab dara safi brab awéw i natiwe
safi i firikéne dob de étéw do mékérésik
dob kéféngintulus i de Judio. Atin tidéw
béno, éndaén mékérésik ro. 14 Atin amuk
waléy malinis i ségétéwe étéw bé dara i de
ayam, toow na fo fiyoy gérigonoy dara Jesu
Kristowe. Non sabaf bé kétabang i Rémogor
i Tuluse énda i tamana no, nirayén i lowoh
ne fégétulak dob Tuluse. Non énda i tete
dob Kristowe, fiyon kloh. Atin i dara ne,
linisé noy de fédéw tom dob de sala tom
atin kédané noy késarig tome bé adate énda
i lagaén. Atin mélaw gérigono tom i galbék i
méuyage Tuluse.

15 Atin been i niy funa Kristowe
ménwaléy kéféduwa tom inok rigoné noy
ni mantu agéwon inok tanggaféy Tulusey
de étéw. Mélaw i kéluhana tome do fénémili
i Tuluse, gédoté tom i kéfiyonone taman sa
taman loo bé fénasad i Tuluse. Fakay i ni
mérigo non wén i kéléhu, sani kéléhu Jesu
Kristowe, kémédan bé de sala tom rénigo
tom bé lala tome séna ménodor bé tafaye
agéwon.

16 Ufama, wén i ségétéw étéw rémigo
sulat bé lala ne séna méuyag. Sénulatén
ké ati gégédote bé de tamukén féledé no
ké méléhu. Atin amuk ménléhuén i ni
étéw, kailangan wén foy émféféngintoow de
ménléhuén. Tidéw béno, i étéwe gégédot
bé tamuk ne, gédoté no loo bé kébéréh i
sulate. 17 Endob amuk méuyag sénay ni
étéw réménigo sulat, énda i laga i ni sulat.
Non wén saén i atagén ké méléhuén. 18 Atin
ségilév so bé niy tafaye ni aguwon rénigoy
Tuluse. Non kailangan wén i dara inok
mékédan i de sala. 19 Dob sunguwe de,
bénréh Moisese dob de étéw i kéluhanay
de sugu tidéw dob kitabe. Tidéw béno,
éndotén i dara i de nati safi brab kambing
atin sénlawékén bé wayége. Tidéw béno,
fénreén i bubul i bili-biliwe fénfuro no, brab
fénreén soy klohe fongoy kayéwe féndawét
isob. Atin tidéw béno, fénirikén dob de étéw
brab fénirikén so dob librowe sénulatan bé
kitabe. 20 Atin bé lala Moisese mémirik,
ménbéréh mano, “Ay niy darae tanda i
aguwone rénigoy Tuluse inok tayakufé no
betom. Atin fatut odoro tom i ni agéwon
non sénugu i Tuluse.” 21 Atin fénirik Moi-
sese soy darae dob safute lawi féngadafan,
loo so dob kéluhanay de gamit usarén
bé kéféngintuluse. 22 Géfédéw kéluhanay
éntingayéne ténoro i kitabe fatut firikon bé
dara i ténulake inok waléy ro malinis dob
adafay Tuluse. Atin amuk énda i dara
ténulak, énda méfésagad i de étéw bé de sala

ro.

23 I kéluhanay de éntingayén ni dob lawie féngadafan kailangan firikon bé darae. Endob i de ni maak do anlung i toowe gamit i féngadafane dob lawayo saén. Mélaw fatut toow na fo fiyoy tulakéne dob tintuwe gamit i féngadafane dob lawayo. 24 Mélaw ténulak Kristowey kaane dara. Atin énda ménahurén dob mékétéfuwe sibéy dob fantade ni non maak anlung i tintuwe féngadafan dob lawayo saén. Atin diyo béniy Kristowe rigoné noy galbék i kéféduwa tome dob adafay Tuluse. 25 I gérotore fadi i de Judio mahur dob Toowe Fo Mékétéfu Sibéy sénga bélintuwa, muwit bé dara i ayame fégétulakén. Endob i Kristowe, énda kailanga noy mahure médoo gule témulak bé lowoh ne. 26 Non amuk kailangan rigoné noy ni sénga bélintuwa, kailangan so mérasay médoo gule tidéw bé gaiy kélimbage bé duniyae ni. Endob kailanga no saén i mahure ségule amun gédétén i tamfaday de gai. Atin méntéfégito inok kédané noy sala i de étéw sabaf bé kétulak ne bé lowoh ne. 27 I kéluhanay de étéw kailanga roy méléhue, tidéw béno kukuméy Tuluse bero. 28 Atin loo so bé ni, téménulak i Kristowe ségule inok mékédan i sala i de medoo étéw. Atin séfule mangéy dob duniyae ni. Endob énda séfuleén inok kédané noy sala i de étéw. Yamula séfule mangéy dini inok fégilidé noy kéfukas ne bé de étéw mongot-mongot bé késéfule ne.

10

1 I kitabe niray Moisese, maak anlung i de tintu fo fiyo iray Kristowe saén moso. Mélaw kulang i kitabe sémugu bé fatut témulak i étéwe sénga bélintuwa taman sa taman. Non i kitabe énda géféwaléyo no métintuy étéwe fégédét dob Tuluse. 2 Mélaw i de étéw ménéngintulus loo bé sénugu i kitabe, amuk tintu ménwaléy ro damén malinis dob adafay Tuluse, éndaén tete i de fédéw ro fantag bé de sala ro, atin éndaén kailanga roy témulake man ségule. 3 Endob i toowe, gétédémo ro énda séna ménkédan i de sala ro, non kailanga roy témulake sénga bélintuwa. 4 Non i dara i de safi taloo no do kambing, énda fakayén kémédan bé de sala.

5 Mélaw amun gédétén gégumah i Kristowe dob duniyae ni, bénréhén dob Tuluse mano, “Enda méuyot go bé de ayam do tulakén dob Beeme. Yamula rénigo moy kagéne lowoh inok been i niy fatute tulakén dob Beeme. 6 Non énda mésuwat go bé de ayam tulakén do tuwégén dob ahayane féngadafan brab de tulak fégékédan bé sala i de étéw. 7 Mélaw, béréhé ku dob Beeme, Tulus, ay niwu inok rigoné kuy kétaya muwe loo bé ménsulate fantag bé begéne dob libro muwe.” 8 Ay niy sunguwe bénréh Jesuse, “Enda méuyot go taloo no mésuwat go bé de tulak taloo no do ayam tuwégén dob ahayane féngadafan taloo no do tulak fégékédan bé de sala.” Bénréhén i de ni fiyon fo ké been i de niy sénugu i kitabe. 9 Tidéw béno, bénréh Kristowe mano, “Tulus, ay niwu inok rigoné kuy kétaya muwe.” Mélaw gétiga tom kénday Tulusey tafaye aguwon tulakay de étéw. Atin bénaliwana no bé tulak Kristowe. 10 Rénigo Kristowey kétayay Tuluse rigoné no. Mélaw i kéluhana tome ménwaléy tom malinis dob adafay Tuluse non ménkédanén i de sala tom sabaf bé tulak Jesu Kristowe, sani kaane lowoh. Mélaw éndaén kailangan i ségiyowe tulak.

11 Dob tafaye aguwon, i de Judio do fadi témindég ro dob lawie féngadafan sénga fuweh inok rigoné roy galbék ruwe témulak médoo gule. Gido loo, i de fégétulak ro énda fakayén kémédan bé de sala ro. 12 Endob i Kristowe, téménulak saén ségule inok mékédan i de sala. Atin éndaén kailangan i ségiyowe tulak taman sa taman. Tidéw béno, ménsar i Jesuse fingé dob kuwonoy Tuluse inok mégulew. 13 Diyo so béni ongot-ongoté noy gaiwe fétabanéy Tuluse bé de sébanil de. 14 Mélaw sabaf bé sébaane saén tulak, ménlinis tom tidéw dob de sala tom, atin ménwaléy tom métintu taman sa taman.

15 Atin wén soy kétoro i Rémogor i Tuluse fantag bé ni. Non bénréhén dob Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, 16 “Begéney Kadnane, atin ay niy mantuwe aguwon rigoné ku inok gétayakufo kuy de étéw moso. Sulaté kuy de kitab gu dob de fédéw ro brab dob de itunga ro.” 17 Atin bénréhén man mano, “Endaén fégétédémé kuy de sala ro taloo noy de tete rigoné ro.” 18 Mélaw amuk

ménfésagadan i de ni, éndaén kailangan i ségiyowe tulak fégékédan bé de sala.

19 Mélaw, do dumo gu, sabaf bé kéléhu
Jesu Kristowe, éndaén kailanga tom i
mégilake ké mahur tom dob Toowe fo
Mékétéfu Sibéy gonoy Tuluse. 20 Rénigo noy
mantuwe aguwon bé kétulak ne bé lowoh
ne. Atin i de étéw modor bé ni aguwon,
méuyag ro taman sa taman. Amun
ménbinasay lowoh ne maak rindung i
béngaway Toowe fo Mékétéfu Sibéy ménkusi
inok géahur i de étéw. 21 Atin wén i toowe
fo gérotor fadi tom, sani Jesu Kristowe.
Beeney ulév tome do étéw i Tuluse.
22 Mélaw fatut fégédét tom dob Tuluse énda
ubo-ubo i kéféngadaf tome de, brab énda
ruwo-ruwoy de fédéw tom bé kéunur tome
de. Fakay i ni non maak ménfirikon tomén
bé dara Kristowe fégékédan bé de sala
tom inok éndaén fégitungé tom i de sala
tom. Atin malinisén i de lowoh tom non
bé kébautise betom. 23 Enda ruwo-ruwoy
fédéw tome de. Yamula fatut féégété tom
i késarig tome bé nan ongot-ongoté tom,
sani fayagé tome dob de étéw sani kétumay
Tuluse bé fasad ne. Non gésarig tom bé
tumané noy fasad ne. 24 Atin fatut fétausé
tom i késégédaw tome, brab késétabang
tome, brab kérigo tome bé fiyowe. 25 Atin
katom térénon i késélimud tome méngintulus
loo bé adat tome. Katom iringén i de étéw
témérén ron sélimud méngintulus. Yamula,
fatut séfébagéré tom i de fédéw tom. Fatut
fo rigoné tom i ni non éndaén mérugayén
tidéw béleewe niy késéfule i Kadnane.

26 Endob amuk fétausé tom i kérigo tome
sala fiyon fo ké gétiga tom i toowe kétoro,
ménsinggula i kétulak Kristowe atin énda i
tulak fégékédan bé de sala tom. 27 Amuk
wén i ségétéw réménigo bé ni, fatut mégilak
bé kékukum i Tuluse. Non wén i gonone
aféy fégébinasa bé de étéw sébanil bé Tuluse.
28 Bé gétahe, i étéwe géfélis bé kitabe niray
Moisese, énda méuray i nay de kémukum
de amuk wén i ruwo taloo no télév gétéw
témbo de. Mélaw féléhuén i ni étéw ménsala.
29 Amuk loo bé ni, ati keey i mérigowe
dob étéwe mika bé Nga i Tuluse? Toow
fo gétimal i kékukume de non fénggito noy
kékarang ne bé énda i laga i dara Kristowe
kémédan bé de salaén, sani tandae bé man-
tuwe aguwon kay de étéw inok waléy ro
malinis dob adafay Tuluse. I étéwe mika bé
Nga i Tuluse, maak féngirasén i Rémogor
i Tuluse fiyon fo ké ménggédaw i Rémogor
i Tuluse de. Mélaw i ni étéw médait fo
ké gétimal i kékukume de. 30 Non gétiga
tom ménbéréh i Tuluse mano, “Begéney
sémulie, Begéney kémukume.” Atin wén soy
ségiyowe Ménsulat Kébéréh i Tuluse mano,
“Kukuméy Kadnaney de étéwén.” 31 Toow
fo mékaid ké kukuméy Tulusey ségétéwe
étéw. 32 Fégétédém gom i de énggétah do
gai, amun mantu séna énggésobuto kom i
toowe kétoro fantag bé Tuluse. Fiyon fo ké
ménrasay gom, énda téménrén gom munur.
33 Wén i do no do gai, i de énda munur
fénéngiras ro begom dob adafay médoowe
do étéw atin fénrasay ro begom. Atin wén
i no gai fénrasay roy de dumo gom, brab
ménamung gom bero non ménuray i na
gome bero. 34 Atin ménuray i na gome bé
de étéw do ménférisu sabaf bé kéunur ruwe.
Atin amun éndot roy de tamuk gom, énda
ménkérit gom de. Yamula moror gom non
gétiga kom wén i toow na fo fiyo tamuk
gom gédoté kom moso, atin énda mékédano
taman sa taman. 35 Mélaw, kagom térénon
i késarig gome bé Kadnane. Yamula féégét
gom i késarig gome de inok gédoté kom i
dakéle baras. 36 Atin fatut fétingkél gom
inok gérigono kom i kétayay Tuluse brab
inok gédoté kom i fénasad ne. 37 Non wén
i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “En-
daén mérugayén, gégumahén i nan ongot-
ongoté kom. Enda mélisén. 38 Atin i
de métintu do étéw gu, gédoté roy umule
magufusa non ménunur ro Begén. Endob
amuk wén i ségétéw bero ménbaleng i fédéw
ne sabaf mégilak atin éndaén munurén, énda
mésuwatu de.” 39 Endob i de betom, do
dumo gu, békén betom i de ménbaleng do
fédéwén brab do téménrén do munur do
mékukum ro mélaw. Békén loo bé nan i de
rigoné tom, non ménunur tom atin mélaw
méfukas tom tidéw dob de sala tom.

11

1 Ati kéunure? Wén i kéunur tom amuk
tintu gétiga tom gédoté tom i de ongot-
ongoté tom, sani de éntingayén énda séna

gito tom de. 2 I de énggéétah do étéw,
fénsuwat roy Tuluse sabaf bé kéunur
ruwe. 3 Sabaf bé kéunur tome bé Tuluse,
énggésobuto tom i kélimbag ne bé duniyae
ni dob kébéréh ne saén. Lénimbagén i
kéluhanay de énggiton tidéw dob de énda do
giton.

4 I Abele bé do gétah, sabaf bé kéunur ne,
nirayén i toowe na fo fiyo tulak dob Tuluse
bé tulake niray i ofo ne Kain. Sabaf bé
kéunur ne, kénarang i Tuluse métintu, non
ténayakufén i tulak ne. Atin sabaf bé kéunur
ne, wén soy kétoroén dob betome fiyon fo
ké ménléhuén.

5 Atin i Enoke, sabaf bé kéunur ne, énda
ménléhuén. Yamula féndiyat i Tuluse atin
éndaén énggitoy de étéw de non diyoén dob
lawayo. Wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse
fantag bé Enoke bé ménsuwat i Tuluse de
bé énda séna déméniyatén de. 6 Atin amuk
énda munur i ségétéwe étéw bé Tuluse, énda
géfésuwata noy Tuluse. Non i étéwe fégédét
dob Tuluse, kailangan munur bé wén i
Tulus brab barasay Tulusey kéluhanay de
séméléd de.

7 Atin i Noehe bé do gétah sabaf bé kéunur
ne, réménigo barko. Non amun bénréh i
Tuluse dob beene bé wén i gégumah dakél
dunuk, ménunur de. Mélaw nodoro noy
sugu i Tuluse rémigo barko. Atin énda
mélaw ménléné i Noehe brab de samungén
fiyon fo ké kénukum i Tulusey de ségiyo étéw
dob duniyae ni. Atin mélaw sabaf bé kéunur
ne, fénggito Noehe bé tete i de kéilawan. Atin
fénwaléy i Tuluse métintuy Noehe sabaf bé
kéunur ne.

8 Atin i Abrahame so, sabaf bé kéunur
ne, nodoro noy kébéréh i Tuluse bé kétawag
i Tuluse de brab sénuguén mangéy dob
ségiyowe ingéd inok gédoté noy fantade
fénasad i Tuluse irayén de. Mélaw ténagakén
i kaane ingéd sabaf bé kéunur ne, fiyon fo
ké énda gétiga noy ayo nuwe de. 9 Atin sabaf
bé kéunur ne, ménbati i Abrahame diyo dob
fantado no, sani fénasad i Tuluse irayén
de. Ménbati diyo maak ségétéw miloh saén
fiyon fo ké been i niy fantade fénasad i
Tuluse irayén de. Ménbati dob safute lawi
rénigo no loo so bé nga ne Isak brab bebe né
Jakob. Bero soy fénasaday Tuluse de irayén
i fantade ni. 10 I Abrahame ni, nongot-
nongotén i ingéde dob lawayo, sani ingéde
bénantak i Tuluse brab rigoné no brab énda
mékédano taman sa taman.

11 Atin sabaf bé kéunur ne, i Abrahame
ménwaléy boh, fiyon fo ké toowén fo lukés
loo soy bawag ne Sarah. Endob fiyon fo
ké lukés ron fo toow, séménarig ro dob
Tuluse bé tumané noy fasad ne. 12 Atin
mélaw fiyon fo ké toow fo lukésén i Abra-
hame ni brab éndaén géféoboro noy bawag
ne, ménwaléy so katufuay médoowe étéw.
Ségiléw ro bé kédooy de gitoon dob lawayo
brab de farék dob dénsaane.

13 I de ni do étéw ménunur bé Tuluse,
ménléhu ro bé gaiwe énda séna énggédot
roy fantade fénasad i Tuluse irayén bero.
Gido loo, énda téménrén ro ménunur, non
gétiga roy wén i gaiwe moso gédoté roy nan
ongot-ongoté ro, sani fénasad i Tuluse bero.
Atin fénggito ro bé békén tintu ingéd roy
duniyae ni, yamula i tintuwe ingéd ro dob
lawayo diyo. 14 Atin i de étéw béleewe ni
loo bé niy kébéréh ruwe, fégito ro békén dob
fantade niy tintuwe ingéd ro, yamula dob
lawayo diyo. 15 Non i ro Abrahame, énda
ménggundoy ro bé ingéde fénled ro. Amuk
ménggundoy ro de, wén soy gai géséfule ro
mangéy diyo. 16 Yamula, ménuyot ro fo
mangéy bati dob ségiyowe ingéd, sani toowe
na fo fiyo ingéd dob lawayo diyo. Atin i
Tuluse énda mélaw mémala no ké fédawétén
Tulus ro. Non ténafayén i ingéde batioy de
ni étéw.

17-18 Atin sabaf bé kéunur Abrahame
bé Tuluse, irayén damén i nga ne Isak
fégétulakén dob Tuluse. Toow fo fédéwén
miray bé buntunge ngaén fégétulakén fiyon
fo ké wén i fasad i Tuluse de mano, “Bé nga
me Isak, waléy go katufuay médoowe étéw.”
Atin fiyon fo ké fénasaday Tulusey Abra-
hame loo bé ni, ténéngkadén soy Abrahame
féléhué noy nga ne. Atin ménodor i Abra-
hame bé sugu i Tuluse. 19 Non gétiga Abra-
hame gétébuleoy Tuluse soy Isake. Atin
maak ténébule i Tuluse so non amuk énda
génlé i Tulusey Abrahame, féléhué noy nga
ne Isak.

20 Atin i Isake amun lukésén, sabaf bé
kéunur ne bé Tuluse, nongotén dob Tuluse

bé féfiyoné no mosoy de ngaén, ro Jakob brab Isaw.

21 Atin i Jakobe, sabaf bé kéunur ne bé Tuluse, amun gédétén méléhu, nongotén dob Tuluse bé féfiyoné noy séngae bebeén, sani de nga i nga ne Jose. Rénigo noy ni bé lala ne séménanday dob tugé ne fénéngadafén i Tuluse.

22 Atin i Josehe so, sabaf bé kéunur ne bé Tuluse, amun gédétén méléhu, bénréhén i fantage bé kéésut i de séfuén, sani de Judio, tidéw Egipto. Atin bénréhén so bé fatut uwité roy bangkay ne ké mésut ro.

23 Atin i de lukés Moises, sabaf bé kéunur ruwe, bénunéy roy nga ruwe Moises taman télew gétérésang kélungonon i idad ne. Non i datue dob Egipto, sénuguén bé féléhuén i kéluhanay de nga lagéy i de Judio. Endob i de lukés Moisese énda ménggilak ro mémélis bé ni sugu, non ménunur ro bé Tuluse. Atin énggito ro toow fo fiyoy nga ruwe.

24 Atin i Moisese ni so, sabaf bé kéunur ne bé Tuluse, amun métuwanén étéw, ménika de ké fédawétén nga i libune nga i Datue dob Egipto. Rénigo noy ni fiyon fo ké toow fo fiyoy goho nuwe dob lawi i datue gono no ménruk. 25 Endob sabaf bé kéunur ne, mas ménuyot mérasay séréngan bé de dumo no do étéw i Tuluse bé singkowe saén kéféguyaya muwit sala. 26 Fénggitungén, mas fiyo ké mérarék i de étéw de sabaf bé kéunur ne bé Kristowe gégumah moso bé kéluhanay de ungangén dob Egipto gédoté no. Non gétiga no toow na fo fiyoy baras ne gédoté no tidéw dob Tuluse moso.

27 Atin sabaf bé kéunur ne, méntékédan i Moisese dob Egipto fiyon fo ké mékérit i Datue de, non énda mégilakén. Atin ménfédayday dob de gai do mérégén non maak gito noy éndae giton Tulus manangguwit de. 28 Atin sabaf bé kéunur ne, rénigo noy kandulie féndawét "Témara". Mélaw sénuguén i de Judio mémirik bé dara i bilibiliwe dob de fintu i de lawi ro inok i télakiwe méméléhu taraa no saén i lawi i de Judio atin énda féléhué noy de ofo nga dob séngae lawi loo bé rénigo nuwe dob de étéw dob Egipto.

29 Atin sabaf bé kéunur ruwe bé Tuluse, amun ménsut i de Judio tidéw Egipto énggéifar ro dob dogote féndawét "Furo Dogot" maak ménagéw ro dob tikare fantad. Endob amun ténundug i de sundalo tidéw Egipto bero atin téménlama ro mifar, ménléné ro kéluhanan non ménséfule i wayége.

30 Atin sabaf bé kéunur i de Judio, ménrundas i émbagére diding géliwét bé ingéd i de sébanil bero féndawét Jeriko. Non ménodor ro bé sugu i Tuluse bé agéwé ro liwétén sénga fuweh taman fitéw gétérésangan. Tidéw béno, rénundas i Tuluse. 31 Endob bati diyo so dob Jerikoy sundale libun féndawét Rahab. Atin sabaf so bé kéunur ne, énda ménléhuén séréngan bé de étéw dob ingéd ne do mémélis bé de sugu i Tuluse. Non ténayakufén i de sénarigoy odoroy de Judio, sani de sénugu ro témulik bé kébagér i no ingéd. Endob sénékém ro saén i kétulik ruwe de.

32 Témérénun muret fantag bé de énggéétah do étéw ménunur bé Tuluse, loo bé ro Gideone, ro Barak, Samson, Jeffe, Dabid, Samuel brab sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne. Non kulang i gai guwe muret fantag bé kéluhana ruwe. 33 I de dumo bero, sabaf bé kéunur ruwe, ménsétiboh ro bé de ségiyo do dakél ingéd atin téménaban ro. Ménggulew ro métintu, atin énggédot roy fénasad i Tuluse. Atin i de dumo bero énggétigémo roy ba i de mérayar brab do émbaraw dakél binatang féndawét leon inok énda gékekeo ro bero. 34 Atin i de dumo bero sabaf bé kéunur ruwe, énda méntuwég ro dob de toow fo dakél do afév. Atin i de dumo bero énda ménléhu ro bé de sundang i de sébanil bero. Fiyon fo ké mélubay ro, ménwaléy ro émbagér sabaf bé kéunur ruwe inok gétabana roy de sundalo sébanil bero tidéw dob de ségiyo ingéd. 35 Atin wén soy de libun bero méntébule i de nga ro sabaf bé kéunur ruwe.

Atin i de dumo bero, ménléhu ro bé kéférasaye bero, non ménika ro tangéyén. Mas ménuyot ro mérasay brab méléhu inok tébule ro brab gédoté roy toowe na fo fiyo kéfaguyag. Rénigo roy ni sabaf bé kéunur ruwe bé Tuluse. 36 I de dumo bé de munur, déniyangka ro bero brab bénadas ro bero. Atin i de dumo bero, nikét ro brab fénrisu ro bero. 37 I de dumo bero, ménléhu ro

bé kéibérone bero batéw. Atin i de dumo bero, sénufak ro bero bé ragarie. Atin i de dumo bero, téniboh ro bero bé sundange atin ménléhu ro. Atin i de dumo bero, énda i do kégal ro saliyu bé kulit i de bili-bili brab do kulit kambing. Toow ro fo méskinan brab toow ro fo ménrasay. 38 Atin i de dumo bé de munur ni, énggétagaka roy de lawi ro brab ménangéy ro bati dob de gonon énda i do étéw de bati brab dob de tuduk, brab dob de takub brab dob de tosong fantad non férasayén ro. Enggiton énda fo médait i de tete étéw sétifon dob duniyae ni bé de ni do fiyo étéw munur bé Tuluse.

39 Toow fo ménsuwat i Tuluse bé de ni do étéw sabaf bé kéunur ruwe. Gido loo, énda séna énggédot roy fénasad i Tuluse irayén bero. 40 Non bénantak i Tuluse betom i toowe na fo fiyo aguwon. Mélaw kailanga ro ongot-ongot betom do étéw béleewe, inok tumané noy fasad ne bero séréngan betom.

12

1 Mélaw gétédémo tom i de médoo do énggéétah étéw do méégét ro munur bé Tuluse. Atin maak téngténgé ro betom béleewe ni. Atin i betome, maak sékuya tom bé lala ruwe téméngténg. Mélaw fatut tagaké tom i de éntingayén funa tom métana léméntu. I atag i ni kébéréh gu, fatut tagaké tom i de sala funa tom énda gérigo bé kétayay Tuluse. Atin fatut mégéror tom rémigo bé galbék i Tuluse. 2 Atin fatut féégété tom i kéfégitung tome fantag bé Jesuse, sani émféunure betom brab émféégéte bé kéunur tome. I Jesuse, féndayaén i de étéw kémélabo de dob kruse. Atin fiyon fo ké mékémalay kéléhu ne dob kruse, énda fégitungé no de. Yamula fénggitungén i kéoror ne ké gilid i kérasay ne. Atin béleewe ni diyo ménsar fingé dob kuwonoy Tuluse mégulew.

3 Fétuntay gom i ménrigowe dob Beene. Féndayaén i de tete étéw émférasay de. Mélaw i begome, fatut fébagér gom i de fédéw gom brab kagom témérén munur, fiyon fo ké wén i émférasay begom. 4 Non fiyon fo ké atuho kom i salae, énda séna féléhuén gom sabaf bé kéunur gome. 5 Aw énggélifoto komén i kébéréh i Tuluse dob begome do ngaén, sani kébéréhe émféfiyo bé de fédéw gom? Bang i Tuluse, “Nga gu, fétuntay go ké fifité ku beem sabaf bé de salaém. Atin kago tete i fédéw me de ké fifité ku beem. 6 Non i de étéw fifité ku ké mésala ro, beroy de étéw kégédawa ku. Atin i de étéw fifité ku ké rémigo ro tete, beroy de étéw ténayakuf gu maak do nga gu.” 7 Mélaw amuk mérasay tom, tingkél gom atin fégitung gom maak fifitéy boh gome begom sabaf bé de sala gom. Non amuk kérasayan gom, gétiga kom i Tuluse ténayakufén begom maak do ngaén. Non i kéluhanay de boh, fifité roy de nga ro amuk rigoné roy tetee. 8 Atin amuk énda fifitéy Tuluse begom ké mésala gom, békén gom do tintu ngaén, éndob do ngaén saén dob liyuwe. 9 I de katom boh dob fantade ni, fifité ro betom ké rémigo tom tete. Atin mélaw basana tom bero. Mélaw, toow fo fatut ké fédayaé tom i Tuluse mégulew betom. Non Beeney Abay tome dob lawayo atin irayén betom i umule magufusa ké rigoné tom i ni. 10 I de katom do boh dob fantade ni, fifité ro betom ké nga tom séna, loo bé gékaranga ruwe fiyo. Endob i Tuluse fifité no betom inok tabanga no betom minut métintu loo bé kétintu nuwe. 11 Amuk fifitéy Tuluse betom, mika tom de bé no gai brab tete i de fédéw tom de. Endob sabaf bé ni moror tom de moso ké gégumah i gaiwe waléy tom métintu brab métanék i de fédéw tom.

12 Mélaw, do dumo gu, amuk maak lugotén gom rémigo bé kétayay Tuluse féégét gom i kéunur gome. 13 Taus gom agéw dob métintuwe aguwon inok i de étéw énda séna méégét i kéunur ruwe, amuk gito ro begom énda minut ro mélubay, yamula minut méégét i kéunur ruwe.

14 Rigo gom i kéluhanay de gérigono kom dob kéluhanay de étéw inok énda gésékérit gom. Atin fétintu gom sénga tékélid, non amuk énda métintu gom, énda gito gom i Kadnane moso. 15 Atin ingat gom inok énda i ségétéw begom témérén témayakuf bé kégédaw i Tuluse. Non i étéwe loo bé ni ségilew bé nohoke féla brab bisay onok ne, non mégukét i de munur. Atin been i niy funay de dumo no munur waléy so gésala. 16 Atin ingat gom inok énda i ségétéw begom waléy mékérésik i adat ne taloo no diguré noy Tuluse, loo bé rénigo Esawe bé do gétah.

Non énda génulaa noy kuwagib ne tidéw dob Tuluse. I kuwagibe ni kaan, non been i ofo. Endob fénbéléyén i kuwagib ne dob tuwaréy ne inok géama saén ségule. 17 Gétiga kom, tidéw béno ménuyot de ké ongotéy boh ne dob Tulusey féfiyoné no. Endob éndaén fakayén, non fiyon fo ké kémérew, éndaén méfégalin i rénigo nuwe bé kéféluluk ne bé kuwagib ne inok gédoté no saén i kaamae.

18 I aguwo tome mangéy dob Tuluse, énda ségiléwén bé aguwoy de katufua tom do Judio. Non fénfégédét ro dob sébaane tuduk gito ro, sani tuduke féndawét Sinai gonoy mérinoe aféy. Délémon diyo non bé mégéfole rawén brab émbagére réfuruh. 19 Atin bé béno, ménbéréh métanug i témburiwe brab méntanug i kébéréh i Tuluse. Atin i de étéw diyo, amun énggélingoo roy ni émbéréh, nongot roy éndaén damén émbéréhén ségule, 20 non toow ro de fo ménggilak. Non ménbéréh mano, “Amuk wén i kémuwah bé tuduke ni, fiyon ayam, kailangan féléhuén ibéron batéw.” 21 Atin toow fo mékégilak i no gonon gito ro. Mélaw ménbéréh i Moisese mano, “Lémukubu bé kégilak guwe.”

22 Endob i betome, békén loo bé nan i kéfégédét tome dob Tuluse. Non maak magéw tom dob tuduke Sion gonoy ingéd i méuyage Tulus. I ni ingéd féndawét Jerusalem diyo dob lawayo, gonoy firoye ngibu télaki. 23 Maak fégédét tom dob de sungu nga i Tuluse, sani de étéw ménsulat i de dawét ro dob lawayo. Diyo ro ménlimud toow fo moror. Atin fégédét tom dob Tuluse, sani kémukume bé kéluhanay de étéw. Atin ménfégédét tom so dob de rémogor i de ménléhu do métintu étéw, sani de fénwaléyén do toow fo métintu dob lawayo. 24 Atin ménfégédét tom so dob Jesuse, sani réménigowe bé mantuwe aguwon inok gétanggafay Tulusey de étéw. Atin ménfégédét tom so dob dara Jesuse fénirik. Toow na fo fiyoy dara Jesuse bé dara Abele. Non i dara Jesuse been i tanda i kégédaw i Tuluse. Endob i dara Abele, been i tanda i kékukum i Tuluse.

25 Mélaw ingat gom inok énda mika gom mégélingo bé kébéréh i Tuluse. Non ménkukum i de énggéétah do étéw ménika mégélingo bé Moisese sani sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne dob duniyae ni. Mélaw i betome so, amuk énda munur tom bé kébéréh i Tuluse tidéw dob lawayo, toow na fo énda géséliyah tom bé kékukum i Tuluse. 26 Bé do gétah, ménkuyung i duniyae non ménbéréh i Tuluse. Endob béleewe ni, wén i fasadén mano, “Kuyungé ku man ségule i duniyae brab lawaye so.” 27 Ay niy atag i ni kébéréh: Mékédan i de éntingayén do mékuyung, sani de lénimbag i Tuluse. Mélaw i de éntingayén énda mékuyung ro énda mékédan ro.

28 Mélaw fatut fésalamat tom dob Tuluse, non géahur tom dob kéféguléw i Tuluse énda mékuyungén taloo no mékédan. Fatut féngadafé tom i Tuluse loo bé kétaya nuwe de. Atin fatut basana tom i Tuluse brab mégilak tom mémélis bé de suguén. 29 Non aféy i fégékukum i Tuluse.

13

1 I betome do sédumon munur bé Kristowe, fatut fétausé tom i késégédaw tome. 2 Katom lifotén i témayakufe bé de étéw énda séna gélolo tom de dob de lawi tom. Wén i de étéw ténayakuf roy de étéw énda séna gélolo ro bero, éndob i toowe, ténayakuf roy de télaki, éndob énda gétiga ro de. 3 Atin kagom lifotén i de férisu. Fatut méuray i na gome bero maak begom soy de ménférisu diyo dob berowe. Ségiléw so bé de mérasay, fatut méuray i na gome bero maak begom soy kérasayan, brab fatut fagifat gom bero.

4 Atin fatut basana kom kéluhanan i késébawage. I de sébawag fatut énda sétayan ro bé de ségiyo. Non kukuméy Tulusey de étéw sétayan ro saliyu bé bawag ruwe brab de bigaén.

5 Atin kagom fésubranén i kétaya kome bé kurtae. Fatut kasukudan gomén bé wéne dob begome. Non bénréh i Tuluse mano, “Enda tagaké ku begom, taloo no fédayaé ku begom.” 6 Mélaw sabaf bé késarig tome bé Tuluse, fatut béréhé tom matom, “Kadnan i témabangane begén. Mélaw énda mégilaku bé de étéw brab kérigo ruwe begén.”

7 Fégétédém gom i de énggéétah do odoron, sani de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne dob begome. Fégitung gom i de fiyo adat ro brab de rigoné ro taman

kéléhu ro. Iring gom i kéunur ruwe. 8 Non
i Jesu Kristowe, énda émfégalino. Yamula
ségilέw so tidέw féganay taman béleewe ni,
brab taman sa taman. 9 Atin kagom munur
bé de ségiyo-giyo kétoro funa kom témérén
munur bé toowe kétoro. I kégédaw i Tuluse
féégété noy kéunur tome. Endob i kéodorone
bé de sugu bé atiy de amaén énda géamaa
tom de, énda fo féégété noy kéunur tome.
I de étέw odoro roy de ni do sugu, énda
gétabanga no bero.

10 I betome do munur bé Kristowe, wén
i tulak tom, sani Jesu Kristowe. En-
dob i de fadi i de Judio, sani de témulak
séna dob lawie féngadafan dob Jerusalem,
énda i kuwagib ro mama bé katome tu-
lak. 11 Gétiga tom amuk témulak i de Ju-
dio, i gérotore fadi i de Judio, muwit bé
dara i ayame ténulak mangéy dob Toowe fo
Mékétéfu Sibéy inok irayén dob Tuluse inok
kédané noy de sala. Endob i de lowoh i de
ayam do fénléhu, métuwég dob liyuy ingéde.
12 Been i niy funa Jesuse ménléhu dob liyuy
ingéde Jerusalem, inok kédané noy de sala
i de étέw bé dara ne inok mélinis ro dob
adafay Tuluse. 13 Mélaw fatut mangéy tom
dob liyuy ingéde inok géfégédét tom dob
Beene. I atag i ni, fatut tagaké tom i adat
i de Judio inok sémarig tom saén bé Jesuse.
Fatut rigoné tom i ni fiyon fo ké fémalané ro
betom séréngan bé Kristowe. 14 Non énda i
ingéd dob fantade ni gono tom bati taman
sa taman. Yamula ongot-ongoté tom i tin-
tuwe ingéd tom batio tom moso. 15 Mélaw
fatut dayéwé tom démoyun i Tuluse, atin
fayagé tom i kéunur tome bé Jesuse. Non
been i nan i maake kétulak tom bé Jesu
Kristowe, sani fadi tome. 16 Atin kagom
lifotén i rémigowe fiyo brab sétabang gom,
non i ni adat maak tulak so émfésuwat bé
Tuluse.

17 Fatut odor gom bé de sugu i de odoro
kom do munur bé Kristowe. Non beroy
de démoyun témulama bé kéunur gome inok
minut mégét. Non wén moso i gai susinéy
Tulusey de galbék ro ké fiyo taloo no énda.
Atin amuk modor gom bé de sugu ro, mo-
ror ro gémalbék. Atin amuk énda modor
gom bé de sugu ro, waléy tete i de fédέw ro
atin énda tabanga ro begom.

18 Fétaus gom i kédasala kome begey.
Gétiga key énda i rénigo gey tete non
téménlama gey rémigo fiyo sénga tékélid.
19 Atin ongoté ku dob begome dasala kom
begén dob Tuluse inok géséfuleu magad
mangéy dob begome.

20 Ténébule i Tulusey Kadna tome Jesu
Kristo. Atin amun ménléhu i Jesuse, i
dara ne ménwaléy tanda i mantuwe agu-
won rénigoy Tuluse inok tanggafé noy de
étέw. I ni aguwon énda mékédano taman sa
taman. Atin sabaf bé kéléhu Jesuse maak
Beeney toowe fo fiyo témalima begom do
maak bili-bili. 21 I Tuluse fétanéké noy de
fédέw, irayén damén begom i kéluhanay de
kailanga kom inok gérigono kom i kétaya
nuwe. Atin tabanga Jesuse damén betom
inok gérigono tom i funay Tuluse mésuwat.
Médayέw damén i Jesu Kristowe taman sa
taman. Amen!

22 Do dumo gu, ongoté ku begom bé
fétingkél gom mégélingo bé ni sénulat gu
funay de fédέw gom émbagér. Non énda
métaah i sulat guwe ni begom. 23 Méuyotu
de ké gétiga kom i fantage bé dumo
tome Timoteo. Méntangéyén tidέw dob
férisunone. Amuk magad damén i kégumah
ne dini, géodor begén ké angéyé ku begom
tukawén.
24 Ségifa gom begey i kéluhanay de odoro
kom do étέw i Tuluse. Atin i de dumo gom
munur bati dob ingéde ni Italiya, ségifaé ro
begom.
25 Mégédaw damén i Tuluse begom
kéluhanan.

I Sulat Santiagowe

Santiagoy dawét i lagéye séménulat bé ni sulat. Been i tuwaréy Jesu Kristowe. Sénulatén i ni sulat dob de kéluhanay de munur bé Jesuse.

Dob ni sulat, ténoro Santiagowe bé fatut féténgténg i de étéw i kéunur ruwe inok giton tintu ro fo munur. Ténoroén bé fatut ro rémigo fiyo brab métintu émféténgténg bé kéunur ruwe. Ténoroén bé amuk énda fiyoy de rigoné ro, énda i atag i kéunur ruwe.

1 Begéney Santiagowe, sani sugu-suguéy Tuluse brab Kadnane Jesu Kristo. Sulata kuy kéluhanay de étéw i Tuluse do ménbéragar dob de séségiyo-giyo do ingéd dob duniyae ni. Ségifaé ku begom kéluhanan.

2 Do dumo gu munur bé Jesuse, oror gom amuk kérasayan gom bé médoowe do kéténgkad begom. 3 Non gétiga kom amuk fédayday gom munur ké téngkadén i kéunur gome, waléy mélaw témingkél i fédéw gome. 4 Atin fatut fo fétingkél gom inok waléy gom toow fo métintu brab énda i kulang dob kétintu gome. 5 Endob amuk wén i ségétéw begom kulang sénay kégétiga nuwe bé fatute, ongot gom de dob Tuluse. Atin iraya no begom bé kégétigane non toow fo mégédaw i Tuluse brab méuyot fo témantu miray dob kéluhanane. 6 Atin amuk démasal gom mongot, fatut toow gom de fo munur bé gédoté kom i ongoté kome, kagom féruwo-ruwonén i de fédéw gom. Non i étéwe ruwo-ruwoy fédéw ne, démoyun émfarin i itunga nuwe, ségiléw bé bagéle dob dogote magéw sabaf bé kéfanir i réfuruhe de. 7 I étéwe loo bé ni, békénén fatut kémarang bé iray i Kadnane dob beeney no ongoté no. 8 Non ruwo-ruwoy fédéw ne, énda sémarigén bé Tuluse. Brab énda fo gétiga no de ké atiy toowe fo kéuyoto no rigoné no.

9 I de méskinan do munur bé Kristowe, fatut ro moror non fégérotoréy Tuluse bero. 10 Atin i de kawasa do munur bé Kristowe, fatut ro so moror non fégérifantadéy Tuluse bero. Non amuk méléhu i kawasawe, ségiléw saén bé kéléhu i de flores, non mékédan i tamuk ne dob beene. 11 Non i de flores, amuk sémbang i térésange, toow fo méduf atin méléhu i de flores. Mégangu ro brab éndaén fiyoy falas ruwe. Loo bé niy kébinasay kawasawe étéw bé lala ne fégéror gémalbék kémurta.

12 Moror i étéwe fédayday témingkél brab sémarig bé Tuluse dob gaiwe téngkadén. Non amuk gilid i kéténgkade de, gédoté noy umule magufusa sani barase fénasad i Tuluse irayén dob de étéw méimu bé Tuluse. 13 Atin amuk wén i ségétéw ménsala sabaf bé kéténgkade de, békén fatut béréhé no mano, “Tulus i téméngkade begén inok rigoné kuy salae.” Non i Tuluse énda téngkadé noy de étéw inok rémigo ro sala, atin énda i géténgkad bé Tuluse. 14 Endob i toowe, kéluhanay étéwe météngkad ro amuk féfanangguwit ro bé de tete kétaya ro. 15 Tidéw béno, amuk modor ro bé de tete kétaya ro, mésala ro. Brab amuk démayday ro rémigo sala, méléhu ro. 16 Mélaw do gulaané ku do dumo gu, kagom fégitungén de ké fésalaéy Tulusey étéwe, non békén toow i nan.

17 I kéluhanay iray i Tuluse, fiyo. Brab i kéluhanay toowe fiyo, tidéw dob Abaye Tulus, sani léménimbage bé kéluhanay réméndawe dob lawayo. I de ni do éntingayén, émfarin i kéréndaw ruwe. Endob i Tuluse, énda émfarino. 18 Non been i niy kétaya nuwe, fénwaléyén betom do ngaén bé toowe kébéréhén, inok waléy tom do toow fo gérotor bé kéluhanay de éntingayén do lénimbagén.

19 Do dumo gu, fégétédém gom i ni, kagom magad mékérit. Yamula fégélingo gom na métah, tidéw béno, been nay no béréh gom. 20 Kétayay Tuluse ké rémigo gom fiyo, éndob énda gérigo gom fiyo ké mékérit gom. 21 Mélaw tagak gom i de mékérésik do adat gom brab kagomén rémigo tete. Unuro kom i Tuluse brab rigo gom i kétaya nuwe. Enggélingoo komén i kébéréh i Tuluse. Atin béleewe ni, fatut munur gom bé kébéréh i Tuluse sani mémukase begom bé de sala gom.

22 Mélaw odoro kom i kébéréh i Tuluse. Buluk fégélingoé kom saén i kébéréh

i Tuluse éndob énda rigoné kom de, fagakara kom saén i kagome lowoh. 23 I étéwe mégélingo saén bé kébéréh i Tuluse éndob énda odoro no de, ségilew bé étéwe téméngténg dob féngalungone, atin gito noy falas ne. 24 Endob amuk énggilid gito noy falas ne atin magéw, atin tékédan, sonom so béno mélifot bé falas ne. 25 Endob i étéwe toow fo féganadé no brab odoro noy kébéréh i Tuluse, békén saén fégélingoé no brab magad gélifoto no, gédoté noy de kéfiyonon tidéw dob Tuluse bé kéluhanay de rigoné no. Atin i kébéréh i Tuluse, been i niy tintuwe kukuman énda i kulang de, mémukas bé de étéw dob de sala ro.

26 Amuk émbéréh i ségétéwe étéw méngintulus kun, éndob énda fo démilaén tuko ké émbéréh, énda i atag i kéféngintulus ne, atin tugio noy kaane so lowoh. 27 Dob karang i Tuluse, i toowe méngintulus do étéw, tabangé roy de kérégénan libun do balew, brab tabangé roy de kérégénan nga énda i do lukés ro. Atin i de étéw do tintu fo méngintulus énda odoro roy de éntingayén do tete dob duniyae ni, inok énda waléy ro tete.

2

1 Do dumo gu munur, séménarig gomén bé Jesu Kristowe barakatan Kadna tom. Mélaw énda fatutén ké wén i isu ramigo kom. 2 Ufama, amuk sélimud gom méngadaf bé Tuluse atin wén i ruwo gétéw étéw gégumah. I ségétéwe de fiyoy kégal ne brab téménising bélowon. Atin i ségétéwe de méskinan brab ménkusi i kégal ne. 3 Atin amuk toow fo fégadata kom saén i kawasawe de brab féésaré kom dob toowe fo fiyo ésaran, brab énda féésaré kom i miskinane de taloo no féésaré kom saén dob suduwe, énda fo fiyoy adat gome. 4 Amuk rénigo gom i ni, ménsala gom bé kéramig gome, atin tidéw dob de tete kéfégitung gom i de ni kékukum gom.

5 Fégélingo gom do gulaané ku do dumo gu. Fénémili i Tulusey étéwe méskinan inok waléy ro maak kawasa sabaf bé kéunur ruwe. Non i kéunur ruwe, been i kékawasa ruwe. Atin waléy ro so do kaan étéw féguléwo no. Féguléwo no bero non been i niy fasad i Tuluse dob kéluhanay méimue bé Tuluse. 6 Endob i begome, siyawé kom i de méskinan. Ati de étéw do énda mégédaw ro begom brab fégésé ro begom uwitén mangéy sékukum dob de kéfédéwan? Békén i de méskinan, yamula i de kawasa. 7 Been soy de niy de étéw béréhé roy tetee fantag bé fiyowe dawét Jesuse sani gefee betom.

8 Wén i toowe fo gérotor sugu gébasana tom dob Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Féimu go bé dumo muwe loo so bé kéféimu me bé kaame lowoh.” Amuk unuro kom, gérigono kom i fatute. 9 Endob amuk wén i isu ramigo kom atin basana kom saén i de étéw bé de fiyo kégal ro, taloo no bé kédooy de kurta ro, ménsala gom. Non fénlis gom i kukumane niray Moisese. 10 Atin amuk énda odoro kom i sébaane sugu dob kukumane, maak énda so nodoro kom i kéluhanay de kukuman. 11 Ufama, békén saén bénréh i Tuluse mano, “Kagom sétayan bé ségiyowe saliyu bé bawag gome.” Bénréhén so mano, “Kagom méméléhu.” Mélaw fiyon fo ké énda dufangé kom i bawag gome, éndob ménméléhu gom étéw, énda so nunuro kom i kukumay Tuluse. 12 Ingata kom i de rigoné kom brab de béréhé kom, non i Tuluse kukumé no begom bé kukuma nuwe fégéfukas bé de étéw dob de sala ro. 13 Non énda méuray i nay Tuluse bé de étéw énda méuray i na ruwe bé de dumo ro. Endob i de étéw méuray i na ruwe bé de dumo ro, éndaén kailanga roy mégilake bé kékukum i Tuluse.

I kéunure brab fiyowe galbék

14 Do dumo gu munur bé Jesuse énda i lantékén ké émbéréh i ségétéwe étéw mano, “Munuru,” éndob énda giton i kéunur ne dob de rigoné no. Enda toow i kéunur ne, mélaw énda séna mékédan i de salaén. 15 Ufama, amuk wén i ségétéw munur, brab énggumah i de dumo no munur dob beene. Atin toow ro fo méskinan, kulang i de kégal ro brab énda i amaé ro. 16 Amuk béréhé no saén dob berowe mano, “Fiyo damén i de fédéw gom. Brab gégédot gom damén do kégal gom brab amaé kom,” éndob énda fo niraya no bero tabang, énda i lanték i de kébéréhén. 17 Ségilew bé nan i étéwe béréhé no munur kun bé Jesuse, éndob énda fiyoy

rigoné nuwe. Mélaw giton i énda toow i kéunur ne.
18 Amuk wén i émbéréh mano, “Fakay méfukas i étéwe sabaf bé kéunur ne. Atin fakay so méfukas i étéwe sabaf bé de fiyo rigoné no.” Endob ay niy késumbulo kuwe de. Enda fakay méfukas i étéwe ké munur saén bé Jesuse atin énda fo fiyoy rigoné nuwe. Non i begéne, fégito guy kéunur guwe dob fiyowe rigoné ku. 19 Amuk wén i étéw munur bé sébaan saén i Tuluse, fiyo, éndob kulang i nan kéunur. Non fiyon i de saitan, munur ro so loo bé nan, atin lémukub ro bé kégilak ruwe de. 20 Toow fo dufang i étéwe loo bé nan, mégitung kailangan saén i munure. Toroé ku begom bé énda foy lanték i kéunur i étéwe ké énda so giton i de fiyo rigoné no. 21 I katufua tome Abraham, ati funa nuwe ménwaléy métintu dob adafay Tuluse? Ménwaléy métintu dob adafay Tuluse sabaf bé rénigo nuwe, amun ménodor bé sugu i Tuluse tulaké no damén i nga ne Isak dob ahayane féngadafan. 22 Mélaw gésobuto tom énggéodor bé sugu i Tuluse sabaf bé kéunur ne. Mélaw fénggito no toow i kéunur ne bé rénigo nuwe. 23 Mélaw gétiga tom toow i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I Abrahame ménunur bé Tuluse. Atin i Tuluse kénarangén i Abrahame métintu sabaf bé kéunur ne.” Mélaw i Abrahame féndawétén “Dumoy Tuluse”. 24 Mélaw gétiga tom, i étéwe waléy métintu dob adafay Tuluse sabaf so bé de rigoné no, békén saén sabaf bé kéunur ne.
25 Ségilév so bé niy libune sundal féndawét Rahab. Non ménwaléy métintu dob adafay Tuluse sabaf bé fiyowe rénigo no. Non ténayakufén i de Judio do sénugu, tidéw béno ténabanga no bero inok géférarév ro mangéy bé ségiyowe aguwon.
26 I lowohe, amuk éndaén bati diyo i rémogor ne, ménléhu i nan lowoh. Ségilév so bé ni, i kéunur i étéwe énda gitono dob de fiyo rigoné no, maak ménléhu i kéunur ne non békén toow.

3

I dilae

1 Do dumo gu, fiyo ké énda médoo gom waléy témoro. Non i begeye do témoro, toow na fo méégét i kéfénginsaay Tuluse begey dob gaiwe kémukum moso. 2 I kéluhana tome do kéilawan, énda démoyun katabuwan i de rigoné tom. Amuk wén i étéw gébéréh katabuwan sénga tékélid, énda i gétébo de. Fakay géfégulévo noy lowoh ne non falan fiyoy de kébéréhén. 3 Ufama, i gefee bé kudae, amuk rigono no kakang i ba i kuda ne, gébalengo no fiyon udenén féayo no de. 4 Loo so bé niy dakéle barko féagéwéy émbagére réfuruh. I suwil i barkowe toow fo kloh, éndob been i niy usaréy kafitane bé barkowe fégéfanangguwitén de dob kétaya nuwe ayo no. 5 Atin ségilév so bé niy dilae. Non fiyon fo ké toow fo kloh, géusaran fégéfébantug-bantug.

Ufama, i bukae talun métuwég bé klohe saén aféy ké mélégéb. 6 Atin i dilae, mésut i médoowe gékélasi do tete, funay de itunga tom brab de fédéw tom waléy so tete. I dila i étéwe gétuwégo noy fédéw ne, non i aféy i dilae tidéw dob uleone emferno. 7 I kéilawane, géfégulévo noy kéluhanay de binatang, do kloh manok, do sédo, brab do ulé. Non gélayamay kéilawaney de ni. 8 Endob énda i étéw gélayama noy dila ne. I de dila tom toow fo gérigono roy tetee brab énda méfégulévo no. Ségilév bé bisawe non mékébinasa. 9 Usaré tom fégéfésalamat dob Kadna tome brab dob Abaye Tulus. Endob usaré tom so fégéfémula bé de dumo tom étéw, sani de lénimbag miring bé Tuluse. 10 I fiyowe kéfésalamat brab i tetee kéfémula, ségilév ro tidéw dob ba i étéwe. Do dumo gu, énda fatut mérigoy ni. 11 Enda i fiyo wayég brab féla wayég ké sébaan saén i séfute ésuto ro. 12 Atin do dumo gu, i sébaane kayéw énda géfégonokén saliyu saén bé kaane onok. Enda géfégonokén ruwo gékélasi onok, i sébaane de fiyo brab i sébaane de tete. Atin i séfute miray bé métimuse wayég énda géirayén bé fiyowe wayég énda métimusén.

13 Amuk wén i ségétéw begom toow fo gétigan brab dakél i kégésobut ne fatut fégito no dob de fiyo rigoné no ula-ula. Atin fatut térifantad bé lala ne rémigo fiyo inok féténgténgén i kégétiga nuwe. 14 Endob amuk médalév, taloo no méitung énda

fatutén félangka-langka taloo no béréhé noy tugie fantag bé toowe kétoro. 15 I kégétigane loo bé nan békén tidéw dob lawayo. Yamula tidéw saén dob duniyae ni. Békén tidéw dob Rémogor i Tuluse, yamula tidéw dob Satanase. 16 Non i étéwe médaléw brab méitung rigoné no soy médoowe gékélasi do tete brab fébukué noy de étéw. 17 Endob i étéwe wén i kégétiga no tidéw dob Tuluse, toow fo fiyoy adat ne. Atin mika sétiboh. Brab mégédaw bé de dumo no, énda kérito no bero. Tintu fo méuray i na nuwe bé de dumo no brab rigoné noy fiyowe dob berowe. Atin énda i isu ramigo no bé de étéw brab énda ubo-ubo saén i de rigoné no. 18 I étéwe kédané noy késétibohe, uwité noy de fiyo rigonén.

4

1 Ati tidéwoy de késétiboh gom brab de késéédél gom? Tidéw dob de tete kétaya kom démoyun sétiboh bé de fiyo kétaya kom dob de fédéw gom. 2 Wén i do kétaya kom, éndob énda gédoté kom de. Mélaw méuyot gom mémélehu. Wén i do kéingara kom, éndob énda gédoté kom de. Mélaw méuyot gom séédél brab sétiboh. Atin i funa kome énda gégédot bé de kétaya kom, non énda ongoté kom de dob Tuluse. 3 Atin amuk mongot gom, énda gédoté kom de, non tete i funa kom de mongot. Non ménongot gom inok gédoté kom i de éntingayén fégérigo gom bé de tete kétaya kom. 4 Ségiléw gom bé ségétéwe libun wén i ségiyo tayané no saliyu bé bawag ne. Aw énda fo gésobuto kom de ké amuk séloyuk gom bé de tete éntingayén dob duniyae ni, sébanil gom bé Tuluse? Non i étéwe méuyot rémigo tete, waléy sébanil bé Tuluse. 5 Kagom fégitungén de ké énda i lanték i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I Rémogor i Tuluse bati dob betome toow fo médaléw.” Mélaw mika de fo ké wén i ségiyo kétaya tom saliyu bé Tuluse. 6 Endob toow fo mégédaw i Tuluse betom. Non wén soy Ménsulate Kébéréhén mano, “I Tuluse sébanil bé de étéw félangka-langka, éndob mégédaw bé de étéw térifantad.”

7 Mélaw odor gom bé kétayay Tuluse. Atin atuho kom i Satanase, atin mélaw méraréy tidéw dob begome. 8 Fégédét gom dob Tuluse, atin i Tuluse fégédét so dob begome. I de begom do ménsala do étéw, tagak gom i de tete adat gom. I de begom do ubo-ubo saén do munur, félinis gom i de fédéw gom inok waléy gom tintu fo munur. 9 Fatut tete i de fédéw gom brab kérew gom non bé de tete adat gom. Térén gom oror, fatut gom émbuku. 10 Fatut térifantad gom dob adafay Tuluse, atin fégérotoré no begom.

11 Do dumo gu munur bé Jesuse, kagom sédowoy. I étéwe dowoyé noy dumo nuwe brab kukumé noy dumo nuwe, maak dowoyé no brab kukumé no soy kitabe. Atin amuk kukumé noy kitabe, maak téfégérotor bé Tuluse, atin mélaw éndaén modorén bé kitabe. 12 Endob Tulus saén i miraye bé kitabe brab Been saén i kémukume. Been saén i gébinasawe bé étéwe brab Been soy gétabange de inok énda mébinasa no. Endob i betome, énda i kuwagib tom kémukum bé de dumo tom, non kéilawan tom saén.

13 Fégélingo gom begén, sani de begom do émbéréh makom, “Béleewe ni taloo no démo mangéy gey dob sébaane ingéd. Atin diyo bati gey ségébélintuwa inok émfébéléy gey brab gégédot gey médoo kurta.” 14 Kagom émbéréh loo bé nan. Non énda gétiga kom i mérigowe dob begome bé démoe. Non i de kéilawan, ségiléw saén bé ménifise rawén giton brab magad méalfa. 15 Ay niy fatute béréhé kom, “Amuk kétayay Kadnane, taus tom méuyag brab rigoné tom i ni taloo no rigoné tom i nan.” 16 Endob béleewe ni, félangka-langka gom brab fébantug-bantug gom. Enda fiyoy nan.

17 Amuk wén i étéw gétiga noy fatute rigoné no, éndob énda rigoné no de, ménsala.

5

Fantag bé de kawasa

1 I begome do kawasa étéw, fégélingo gom begén. Fatut kérew gom brab ruung gom sabaf bé de kérasay gom gégumah moso. 2 Non i de balilaga do tamuk gom waléy do mérénah. Brab i de médoo do kégal gom amaéy de ifés. 3 Atin i de bélowon brab do filak do nitong gom, waléy do tangisén. Brab i kétangisé ruwe fégito roy énda nusar gom i de kurta gom fégétabang

bé de méskinan. Mélaw toow fo gétimal i kékukume begom. Non nitong gom i de médoo kurta gom taman dob tamfaday de gai. 4 Enda bénayada kom i de gémén albék dob fantad gome. Atin i de kurta énda fénggébayad gom de, been i de niy usaréne fégétébo begom dob adafay Tuluse. Atin i de kétébo i de étéw gémén albék dob fantad gome, énggélingooy toowe fo barakatan Kadnan Tulus. 5 Toow gom fo kawasa brab fiyoy goho kome dob duniyae ni. Endob ségilew gom bé de ayam do fénbobo inok sumbalién. Atin i begome fénbobo gom i lowoh gome. 6 Non kénukum gom brab fénléhu gom i de métintu do étéw énda natuho ro begom.

7 Endob i begome do dumo gu, tingkél gom taman dob gaiwe séfule i Kadnane. Iring gom bé mohoke toow fo témingkél ongot-ongot bé gaiwe rémana inok témunoh i nohok ne atin gékétéwo no. 8 Ségilew so bé begome non fatut tingkél gom. Fatut féégét gom i késarig gome non gédétén i gaiwe séfule i Kadnane.

9 Do dumo gu, kagom séséndit, inok énda kukuméy Tuluse begom. Enda mérayu i kémukume, éndaén mérugay i kégumah ne. 10 Do dumo gu, iring gom i de sénarigoy Kadnane muret bé kébéréh ne bé do gétah, non toow ro fo témingkél démayday munur fiyon fo ké fénrasay ro. 11 Kénarang tom bero do toow fo moror non énggétingkél ro dob de gai do mérégén. Atin gétiga kom i fantage bé ségétéwe étéw féndawét Job bé do gétah. Toow fo téméningkél démayday munur fiyon fo ké toow fo ménrasay. Atin gétiga kom soy toowe fo kéféfiyoy Kadnane de amun énggilid ménrasay. Non i Kadnane toow de fo mégédaw brab méuray i na nuwe de.

12 Atin do dumo gu, ay niy toowe fo balilaga sugu gu begom. Amuk rémigo gom fasad, kagom sémafa. Kagom béréhén de makom, “Gitoy lawayo” taloo no “Gitoy fantade”, taloo no udenén béréhé kom fégésafa gom. Sugatén i kébéréh gome, “Hoo” taloo no “Enda”, inok énda kukuméy Tuluse begom sabaf bé ni kébéréh gom.

13 Amuk wén i ségétéw émbuku begom, fatut démasal. Amuk wén i ségétéw moror begom, fatut kémanta dayéwé noy Tuluse. 14 Amuk wén i ségétéw déméruun begom, fatut fétawagén i de odoroy de munur dob gono kome, inok dasala ro brab lulawa ro nor bé lala ruwe mongot dob Kadnane. 15 Non amuk tintu ro fo munur, i Kadnane féadi-adiné noy déméruune ni sabaf bé kédasal ruwe. Atin fésagaday Kadnaney de salaén. 16 Mélaw, fatut séfayag gom i de sala gom, brab sédasal gom dob Tuluse, inok adi-adi gom. Non toow fo barakatan i kédasal i métintuwe étéw. 17 I Eliase bé do gétah, kéilawan so ségilew bé betome. Atin amun ménbagér i kédasal ne mongot ké énda férana i Tuluse de, énda i rana bé méntéléwe gébélintuwa brab ném gétérésang kélungonon. 18 Tidéw béno, amun déménasal man mongot rana, fénrana i Tuluse brab i de nohok téménunoh ro dob fantade.

19 Do dumo gu, amuk wén i ségétéw begom ténagakén i toowe kétoro, atin wén i ménféséfule de, 20 ay niy fatute fégétédémé kom: I étéwe énggébalengo noy fédéw i étéwe ménsala inok tagaké noy tetee aguwo no, toow fo ténabanga no inok énda mékukumén méléhu. Yamula fésagaday Tulusey de médoo do salaén.

Santiago

I Sunguwe Sulat Pedrowe

Ay niy sunguwe bé de sénulat Pedro, sani ségétéwe bé de kuyug Jesus brab dumo no amun dini séna dob duniyae niy Jesuse. Sénulat Pedrowey ni sulat dob kéluhanay de munur bé Jesuse.

Amun sénulat Pedrowey ni, ménrasay i de munur sabaf bé kéunur ruwe. Mélaw sénulat Pedrowey ni émfébagér bé de fédéw ro. Ténoroén bero bé barasay Tuluse bero dob lawayo amuk énda témérén ro munur. Mélaw ulanden ké mérasay ro dob duniyae ni.

1 Begéney Pedrowe, sani séménulate bé ni. Begéney ségétéwe apostol Jesu Kristowe. Sémulatu mangéy dob de begom do fénémili i Tuluse, sani de begom do ménbéragar dob de ingéd Ponto, Galasia, Kapadosia, Asia, brab Bitinia. Maak do iloh-iloh gom dob duniyae ni non i tintuwe ingéd gom diyo dob lawayo. 2 Fénémili i Abaye Tulus begom sabaf bé kaane kétayan. Atin i Rémogor i Tuluse fénwaléyén begom do métintu inok modor gom bé de kétoro Jesu Kristo brab méfésagad gom sabaf bé kéléhu ne. Non maak ménfirikon gom bé dara ne funa kom mélinis.

Mégédaw i Tuluse damén begom brab irayén damén begom i métanéke fédéw.

3 Fatut fésalamat tom bé Tuluse sani Tuluse brab Abay i Kadna tome Jesu Kristo. Non sabaf bé kégédaw ne betom, nirayén betom i mantuwe umul bé kétébule ne bé Jesu Kristowe. Mélaw wén soy inam tom tébule inok méuyag tom taman sa taman. 4 Atin ongot-ongoté tom mélaw i kégégédot tome bé de kéfiyonon nitong i Tuluse betom dob lawayo énda mékédano taman sa taman, taloo no mébinasa taloo no mérénah taloo no mérénég. 5 Non bé kéunur tome, diyaganéy barakatane Tulus betom inok géfégilido noy kéfukas ne betom moso dob géfuraye gai.

6 Mélaw fatut moror gom de, non fiyon fo ké tete i de fédéw gom singkow saén sabaf bé de kérasay gom, 7 kailanga kom soy mérasaye béleewe ni inok métukawan i kébagér i kéunur gome dob de ni do gai. Ufama, i kéunur gome ségiléw bé bélowone. Non i bélowone métukawan dob aféye inok giton ké tintu fo bélowon taloo no békén. Ségiléw so bé niy kéunur gome. Non i kéunur gome métukawan bé de mérégén géagéwon inok giton ké tintu gom fo munur taloo no énda. Atin toow na fo balilaga i kéunur gome bé de bélowon non do mébinasa ro. Atin amuk tintu gom fo munur, médayéw gom de, brab mébantug gom de, brab mébasanan gom de moso bé gaiwe séfule i Jesu Kristowe. 8 Fiyon fo ké énda énggito gom i Jesuse, féimu gom de. Atin fiyon fo ké énda gito gom de béleewe ni, unur gom de. Atin sabaf bé ni, moror gom fo toow atin énda i fiyo kébéréh de émfégétigan bé kédakél i kéoror gome de. 9 I funa kome toow de fo moror loo bé ni non kédanéy Tulusey de sala gom inok gédoté kom i umule magufusa sani ongot-ongoté kome sabaf bé kéunur gome.

10 I de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne bé do gétah, féngganad ro fo toow i kéfukas i Tuluse bé étéwe. Atin nuret ro mélaw i fantage bé ni iray i Tuluse begom. 11 Toow fo féngganad ro ké ati kédiron i gaiwe mérigoy ni kéfukas i Tuluse brab ati kétuma nuwe de. Non fénémanduoy Rémogor Kristowe bero brab fénggétiga no bero bé férasayén i Kristowe, atin tidéw béno médayéw i Kristowe fo toow. 12 Atin i kéuret i de ni do sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne, fénggésobutén bero bé i funa ruwe muret inok métabangan gom, békén bero. Non i kéuret ruwe fantag bé Kristowe, been i ni énggélingoo komén béleewe ni tidéw dob de témoro bé Fiyowe Uret. Atin i Rémogor i Tuluse, sani sénugue tidéw dob lawayo, fénémanduo noy de ni témoro. Atin fiyon foy de télaki, méuyot ro de ké gésobuto roy ni kéuret ro.

13 Mélaw fatut fébagéré tom i kéfégitung tome atin féfiyoné tom i kéfégitung tome. Atin fatut ongot-ongoté tom i de kéfiyonon gédoté tom dob gaiwe séfule i Jesu Kristowe. 14 Atin non betom i de nga i Tuluse, fatut odoro tom i de suguén. Atin fatut so diguré tom i de tete adat tom loo bé de rénigo tom bé do gétah amun énda séna gétiga tom i toowe kétoro. 15 Bé kéluhanay

de rigoné tom fatut métintu tom, miring bé kétintuy Tuluse sani ménémilie betom.
16 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Fatut toow fo métintu gom non toowu fo métintu.”
17 Atin amuk démasal tom dob Tuluse, tawagé tom “Abay tom”, mélaw fatut basana tom fo toow i Tuluse bé lala tome méuyag dob duniyae ni. Non Beeney kémukume bé kéluhanay étéwe sabaf bé de rigoné ro, non énda i isu ramigoy Tuluse.
18 Gétiga kom ké atiy fénggébayade niray i Tuluse inok kédané noy de tete adat gom énggédot gom tidéw dob de katufua kom. Non i fénggéfukas ne betom énda loo no bé de bélowon taloo no do filak do fakay mébinasa.
19 Yamula Kristoy fénggéfukas ne betom. Beeney maake toow fo fiyo nati bili-bili fénléhu ténulak inok mékédan i de sala tom. Toow fo balilaga i ni kétulak.
20 Amun énda séna lénimbag i Tulusey duniyae ni, fénémilién i Kristowe inok mérigoy ni. Atin dob de ni énggéfuray do gai ménangéy i Kristowe dini inok fukasé no betom dob de sala tom.
21 Atin sabaf bé Kristowe, ménwaléy tom do munur bé Tuluse, sani téménébulee bé Kristowe brab ménfédayéwe de so. Atin mélaw Tulusey sarigo tome brab wén i inam tom bé kétébule i Tuluse betom moso.
22 Atin sabaf bé kéunur tome bé toowe kétoro, ménwaléy tom malinis dob adafay Tuluse atin ménwaléy tom tintu mégédaw bé de dumo tom munur bé Kristowe. Gido loo, fatut fo féégété tom i késégédaw tome.
23 Non ménumah tom man ségule inok waléy tom do nga i Tuluse sabaf bé kébéréh ne. I ni kébéréh i Tuluse énda mékédan no taman sa taman brab miray umul magufusa.
24 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I kéluhanay de kéilawan ségilew ro bé de kéroon, non méuyag ro singkow saén. I kéfiyoy de kéilawan magad mékédan ségilew bé de ulak i de kéroon magad mélaay brab mélawu.
25 Endob i kébéréh i Kadnane, énda mékédan no taman sa taman.” Atin i kébéréh i Kadnane, been i niy Fiyowe Uret nuretén dob begome.

2

1 Mélaw non ménumah tom man ségule, fatut tagaké tom i kéluhanay de tete rigoné tom. Katom témugi taloo no ubo-ubo saén i kéféngintulus tome, taloo no médalew, taloo no féngirasé tom i de étéw.
2 Fatut iringé tom i de kloh nga do témutu séna, non betom i de étéw do ménumah man ségule. Fatut méuyot tom mégélingo bé fiyowe kébéréh i Tuluse ségilew bé klohe nga térumén témutu. Amuk rigoné tom i ni, i kéunur tome waléy dakél ségilew bé kééruk i klohe nga taman waléy tom do gétuwan bé kéunur tome.
3 Non énggédot tom i kégédaw i Tuluse betom.
4 Odor gom bé Kadnane Jesus sani méuyage taman sa taman. I Jesuse ségilew bé batéwe nikaay de rémigo lawi. Endob fiyon fo ké ménika i de étéw de, fénémili i Tuluse fénggérigo no bé lawi ne non kénarang i Tuluse toow fo balilaga.
5 Atin i betome, méuyag tom so taman sa taman. Fatut modor tom bé Kristowe inok waléy tom so maak do batéw usaréy Tuluse fégérigo no bé maake lawién féngadafay de étéw de. Atin dob lawi ne ni, maak rigoné tom i galbék i fadi i Tuluse miray do tulak tayakuféy Tuluse. Atin i tulake iray tom, been i niy kéféngintulus tome. Atin i Jesu Kristowe, tabanga no betom méngintulus loo bé ni.
6 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Ménémiliu ségétéw waléy mégulew ségilew bé toowe fo balilaga batéw. Non maak rémigowu lawi dob ingéde Sion, atin Beeney maake toow fo fiyo balilaga batéw fégérigo gu bé ni lawi. Atin i kéluhanay de munur dob Beene, énda gésénule ro bé késarig ruwe de.”
7 I ni mégulew, sani ni maak batéw, toow fo gulaané tom do munur de. Endob wén soy de étéw énda munur ro de. Atin énggétumana roy ni Ménsulat Kébéréh i Tuluse mano, “I batéwe nikaay de rémigo lawi, ménwaléy na fo toow balilaga.”
8 Atin wén soy ni Ménsulat Kébéréh i Tuluse mano, “Been i niy batéwe émfébangkud bé de étéw inok mélawu ro.” Atin i atag i ni, énggébangkud ro non énda ménunur ro bé kébéréh i Tuluse, non been i niy bénantak i Tuluse mérigo.
9 Endob i de betom, betom i de étéw fénémili i Tuluse. Betomey de fadi i Datue Kristo. Betomey de étéw i Tuluse. Been i mégulewe betom. Betomey de étéw fénémili

i Tuluse inok muret tom fantag bé de fiyo rigonéy Tuluse. Sénéngkat i Tuluse betom tidéw dob délémone mangéy dob kaane géfékaya toow fo fiyo. 10 Non bé do gétah, békén tom do étéw i Tuluse, éndob béleewe ni ménwaléy tom do étéwén. Bé do gétah, énda gétiga tom i fantage bé kégédaw i Tuluse, éndob béleewe ni énggédot tom fo toow i gédaw ne.

11 Do gulaané ku do dumo gu, i duniyae ni békén tintu ingéd tom. Maak do ilohiloh tom saén dini. Mélaw ongoté ku dob begome, kagom modor bé de tete kétayay de lowoh gom. I de ni do tete kétayay de lowoh tom maak sétiboh bé de rémogor tom méuyot modor dob Tuluse. 12 Fatut toow fo métintuy de adat gom inok fiyon i de békén méngintulus do étéw gito ro. Atin amuk téboé ro begom, i toowe, gétiga ro toow fo métintuy de adat gom. Atin mélaw gédayéwo roy Tuluse dob gaiy kégumah ne dini.

13 Fatut odoro tom i de sugu i de gémamak kukuman fiyon i toowe fo gérotor méguléw. Fatut rigoné tom i ni non been i niy kétayay Kadnane. 14 Fatut so odoro tom i de sugu i de gobernador. Non i toowe fo gérotor méguléw i sémugue bero inok kukumé roy de rémigo tete atin inok dayéwé roy de rémigo fiyo. 15 Non méuyot i Tuluse de ké féantésén i de dufang do étéw témbo betom, sani de émbéréh énda i lantékén. Non amuk gito roy de métintu rigoné tom, témérén ro démowoy betom. 16 Ménfukas tom dob kéodore bé kitabe tidéw dob Moisese. Mélaw fakay gérigono tom i kétaya tome. Gido loo, katom usarén i kéfukas tome fégéséliyah tom rémigo tete. Yamula fatut odoro tom i kétayay Tuluse non betom i de sugu-sugué no. 17 Atin fatut fégadata tom i kéluhanay étéwe. Atin fatut mégédaw tom bé kéluhanay de dumo tom munur bé Jesuse. Fatut féngadafé tom i Tuluse. Atin fatut fégadata tom soy toowe fo méguléw.

18 I begome do sugu-suguén, fatut odoro kom i de sugu i de amu gom, atin fatut fo fégadata kom bero toow. Atin békén saén dob de fiyo amu gom mégédaw begom. Yamula fégadata kom i kéluhanay de amu gom, fiyon fo ké dusa ro. 19 Non féfiyonéy Tulusey kéluhanay de étéw témingkél bé kédusawe bero fiyon fo ké énda i rénigo ro tete, amuk témingkél ro sabaf bé késarig ruwe bé Tuluse. 20 Endob amuk rémigo gom tete, fiyon fo ké tingkélo kom i de amu gom ké dusané ro begom sabaf bé kérigo gome tete, énda so médait gom gégédot bé barase. Endob amuk fédayaé kom bero ké dusané ro begom fiyon fo ké énda i rénigo gom tete, féfiyonéy Tuluse begom. 21 I Kristowe féndayaén soy kédusay de étéw de inok kédané noy de sala tom. Atin fatut iringé tom. Non i funay Tuluse ménféunur betom inok iringé tom i Kristowe. 22 Non énda i sala rénigo Kristowe, atin énda soy sébaan tugi bénréhén. 23 Atin amun fénéngiras i de étéw i Kristowe, énda séménulién méngiras. Amun fénrasay ro, énda fénémulaén bero. Yamula sénarigén saén dob Tuluse, sani métintuwe kémukum. 24 Ménkukum i Kristowe dob kruse noboén i de sala tom, inok tagaké tom i de tete rigoné tom atin inok gérigo tom métintu. Mélaw ménwaléy tom métintu sabaf bé kékukume bé Kristowe. 25 Bé do gétah, ségilév tom bé de méntadin do bili-bili. Atin i Kadnane Jesus, ségilév bé témalimae bé de bili-bili. Maak sénlédén betom atin amun énggito no betom, nuwitén betom mule mangéy dob Beene, sani magifate betom.

3

1 Atin i de begom so do libun do bawagan, fatut odoro kom i de sugu i de bawag gom inok amuk wén sénay do énda munur bero bé kébéréh i Tuluse, waléy ro géunur sabaf bé fiyowe adat gom. Enda kailanga kom ureton bero, 2 non gito roy fiyowe adat gom brab kéféngintulus gome funa ro waléy munur. 3 Atin kagom saén féfiyonén i de falas gom loo bé de kéféfiyo gom bé de buk gom, taloo no de ono gom, taloo no de kégal gom. 4 Yamula fatut féfiyo gom i de kébéréh gom brab de rigoné kom inok métanék i de adat gom. Been i niy funay Tuluse mésuwat begom. Atin énda mérénég i métintuwe adat loo bé kérénég i fiyowe falas. 5 I de énggétah do fiyo libun séménarig ro dob Tuluse, fénfiyo roy de lowoh ro bé kéodor ruwe bé de sugu i de bawag ro. 6 Loo bé Sarahe, nodoro noy de sugu i bawag ne Abraham brab féndawétén “Amu”. Atin i

de begom do libun béleewe ni, maak begom i de nga Sarah amuk iringé kom i de fiyo rénigo no brab énda mégilakén bé de udenén éntingayén.

7 Loo so bé begome do lagéy do bawagan, fatut talima gom i de bawag gom bé lala gome sétifon bero dob duniyae ni. Non gétiga kom i de karo lowoh toow na fo mélubay bé de katom de. Gido loo, ségilew so bé betome, non nirayay Tuluse so bero bé umule magufusa. Mélaw fatut basana kom bero inok fégélingoéy Tulusey de kédasal gom.

8 Mélaw ay niy géfuraye béréhé ku begom. Fatut féwaléy gom sébaan i de itunga kom brab fésétima kom i de fédéw gom. Fatut ségédaw gom non maak do sétuwaréy gom. Atin fatut séuray gom na brab térifantad gom. 9 Atin amuk wén i réménigo tete dob begome, kagom sémuli rémigo tete dob berowe. Amuk wén i ménémula begom, kagom sémuli mémula. Yamula ongot gom dob Tuluse féfiyoné no bero. Non amun fénunurén begom, fénasad i Tuluse féfiyoné no begom. 10 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I de étéw méuyot ro ké fiyoy de goho ro brab méuyot ro moror, fatut béréhé ro saén i fiyowe atin témérén ro témugi. 11 Fatut tagaké roy de tete do adat ro atin méganay ro rémigo bé fiyowe. Atin fatut rigoné roy kéluhanay gagané ruwe inok énda mékérit i de étéw de. 12 Non bantayay Kadnaney de métintu do étéw atin fégélingoé noy de kédasal ro. Endob diguré noy de rémigo tete.”

13 Amuk mégéror gom rémigo bé fiyowe, énda i gésug-sug begom. 14 Gido loo, amuk mérasay gom sabaf bé kétintuy de adat gom, fatut moror gom de. Kagom mégilak bé de kéilawan saén. Atin kagom émbuku. 15 Yamula, féngadaf gom i Kristowe dob de fédéw gom, atin unur gom Beeney Kadnane. Atin fatut démoyun gom témafay sénga tékélid inok amuk wén i ménginsaan begom fantag bé késarig gome bé Tuluse, gétiga kom i késumbulo kome bero. 16 Endob amuk sémumbul gom, fatut félanat gom i kébéréh gome atin basana kom i de étéw mégélingo. Atin sabaf bé begom i de kuyug Kristo, fatut fétintu gom i de adat gom inok énda waléy tete i de fédéw gom. Fatut rigo gom i ni inok amuk wén i émbéréh tete fantag bé begome, mémala ro mélaw. 17 Amuk kétayay Tuluse ké mérasay gom sabaf bé de fiyo rigoné kom, fakay so. Békén saén mérasay gom sabaf bé de tete rigoné kom. 18 Non i Kristowe ménléhu inok fukasé no betom. Ménléhu ségule saén inok mékédan i de sala tom. Métintuy Kristowe, éndob ménléhu génantino no betom do tete étéw inok féwaléyé no betom do étéw i Tuluse. Fénléhu roy lowoh Jesuse, éndob énda énggéféléhuo roy Rémogor ne. 19 Atin non méuyag sénay Rémogor ne, ménangéy dob de rémogor do ménférisu atin nureto no bero. 20 Been i de niy de rémogor i de énggétah do étéw énda ménodor ro bé Tuluse bé gaiwe téningkélo no bero bé de tete rigoné ro bé lala Noehe rémigo bé dakéle barko. Tidéw béno, waléw gétéw saén i éndae ménléné non énggéahur ro dob barkowe. Mélaw ténabangay Tuluse bero inok énda ménléné ro dob wayégo no. 21 Atin i wayége ni, maak anlung i wayége fégébautis betom funa tom méfukas dob de sala tom. I atag i kébautise ni, békén kéurah bé lowohe inok mékédan i luwéde. Yamula been i niy kéongot tome bé Tuluse bé kédané noy de sala tom inok malinis i de fédéw tom. Fakay i ni sabaf bé kétébule Jesu Kristowe. 22 Atin ménule i Jesuse mangéy dob lawayo inok diyo dob kuwonoy Tuluse, sani gonone toow fo basanan, atin mégulew bé kéluhanay de télaki brab kéluhanay de étéw do barakatan diyo brab de wén atura ro.

4

1 Gétiga tom, amun dini sénay Kristowe dob duniyae ni, ménrasay bé kékédawéta nuwe. Mélaw fatut tom témafay bé kéférasay i de étéw so betom. Non i de étéw do mérasay éndaén méuyot ro mésala. 2 Mélaw, tidéw béni, taman méuyag gom séna dob duniyae ni, fatut odoro kom saén i kétayay Tuluse atin kagomén odoron i de tete kétayay de lowoh gom. 3 Non bé gétahe, ménrugayén i kétete i de adat gom ségilew bé de tete rigonéy de békén méngintulus. Non toow fo mékérésik i de rénigo gom, brab tete i de kétayay de lowoh gom, brab ménolon gom, brab mékémala-malay de rénigo gom

dob de mékéolon do karagiyaa kom, brab fénéngadaf gom i de kéninontow funay Tuluse mérume. 4 Endob béleewe ni, ménggaif i de énda méngintulus non éndaén mamung gom bé de toow fo tete do mékérésik rigoné ro. Atin mélaw féngirasé ro begom. 5 Endob fétindégéy Tulusey séngae étéw dob adafa nuwe inok ureté roy kéluhanay de rénigo ro. Non i Tuluse, Been i kémukume bé de méuyag étéw brab de ménléhuén. Atin tafayén kémukum béni. 6 I de étéw do ménléhuén, mén-uret soy Fiyowe Uret dob berowe, inok fiyon fo ké ménkukum ro bé kéléhu ruwe ségilév bé kéluhanay de kéilawan, géunur ro so, atin méuyag mélaw i rémogor ruwe ségilév bé kéuyag i Tuluse.

7 Gédétén i tamfaday duniyae. Mélaw fatut féfiyo gom i kéfégitung gome fo toow inok fiyoy kédasal gome. 8 Atin ay niy toowe fo mélaga féginau gu begom: Ségédaw gom fo toow. Non amuk ségédaw tom, magad saén i kéfésagada tome bé de énggésala dob betome. 9 Atin fatut moror gom sétayakuf dob de lawi gom. 10 Atin i kéluhana kome, fatut usar gom i de kéfurungon niray i Tuluse begom. Fatut usar gom fégétabang gom bé de dumo gom munur. Non i funay Tuluse de méniray dob begome inok gétabanga kom i de ségiyo. 11 Atin i de begom do muret, fatut uret gom i kébéréh i Tuluse. Atin i de begom do témabang, fatut usar gom i bagére niray i Tuluse begom inok démoyun médayéw i Tuluse de fénagéw dob Jesu Kristowe sabaf bé de tabang rigoné kom. Been damén i médayéwe brab méguléwe taman sa taman. Amen!

12 Do gulaané ku do dumo gu, kagom mégaif sabaf bé ni toow fo démawét téméngkad begom béleewe ni. Non been i niy kailangane mérigo dob betome kéluhanan do munur bé Jesuse. 13 Kagom mégaif de, yamula oror gom de non gétukidon gom bé kérasay Kristowe. Oror gom inok toow fo moror gom bé gaiwe séfule brab médayéw moso. 14 Oror gom amuk wén i méngiras begom sabaf do begom i de kuyug Kristo. Non amuk mérigoy ni, gétiga kom fénémanduoy barakatane Rémogor begom, sani Rémogor i Tuluse. 15 Enda damén mérigo no ké wén i mérasay begom sabaf bé de tete rigoné no loo bé méméléhue étéw, taloo no ménakaw, taloo no rémigo bé de ségiyo tete rigonén, taloo no furaya fédéwén i rigonéy de dumo no. 16 Endob amuk mérasay gom sabaf bé kéunur gome bé Kristowe, kagom mémala de. Yamula fatut fésalamat gom dob Tuluse sabaf féndawét gom do munur bé Kristowe.

17 Enggumahén i gaiwe méganayén kémukum i Tuluse. Atin kukumé noy de kaan do étéw sani de betom. Atin amuk betom do étéwén i sunguwe kukumé no, toow na fo gétimal i géfuraye kékukumén bé de étéw énda munur ro bé Fiyowe Uret tidéw dob Beene. 18 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Amuk mérégén i kéfukase bé de métintu do étéw dob de sala ro, ati keey i mérigowe dob de tete étéw énda méngintulus ro?” 19 Mélaw amuk mérasay gom sabaf been i niy kétayay Tuluse, sarig gom fo toow bé Tuluse, sani mésarigone léménimbag begom, atin rigo gom saén i fiyowe.

5

1 I de begom do odoroy de munur, wén i ongoté kuwe dob begome, non i begéne ségétéw so odoron. Enggito guy kérasay Kristowe, atin médayéwu so séréngan de dob gaiwe séfule moso. 2 Mélaw, ongoté ku dob begome, toow gom fo talima i de kuyug Jesus sénarig i Tuluse begom. Begom i de maak do témalima bé de bili-biliy Tuluse. Fatut méuyot gom témalima bero non méuyot gom modor bé kétayay Tuluse. Kagom rigonén de ké maak méfégés gom de saén. Yamula rigo gom i galbék gome tidéw fo dob kéfiyoy fédéw gome. Enda fiyo no ké been i sahud gomey funa kome rémigo bé ni galbék. 3 Kagom féguléwon i de ni do munur sénarigén dob begome. Yamula fanangguwit gom bero inok iringé roy adat gome. 4 Atin mélaw, amuk séfule i Kristowe, sani maake gérotor témalima bé de bili-biliy Tuluse, gédoté kom i toowe fo fiyo baras gom énda mékédano taman sa taman.

5 Atin loo so bé ni, i begome do ménguwéd séna, fatut odoro kom i de sugu i de lukés. Atin fatut térifantad gom kéluhanan, inok gésétabang gom. Non wén i Ménsulate

Kébéréh i Tuluse mano, “Sébanil i Tuluse bé de félangka-langka do étéw, éndob mégédaw bé de térifantad.” 6 Mélaw fatut térifantad gom dob adafay barakatane Tulus inok Beeney émfégérotore begom dob gaiwe kétaya no. 7 Atin kagom émbuku, yamula sarig gom i kéluhanay de bukué kom dob Tuluse, non fagifaté no begom.

8 Atin ingat gom brab féfiyo gom i de kéfégitung gom. Non i Satanase, sani sébanile betom, démoyun sémugud ségilów bé mérayare binatang sélédé noy ati géafasa nuwe betom inok amaé no. 9 Fatut féégét gom i de kéunur gom inok géatuho kom i Satanase. Non gétiga kom i de dumo tom munur bé Kristowe do bati dob de séségiyo-giyo ingéd dob duniyae ni, fénrasayén so bero ségilów bé begome. 10 Endob amuk mérasay gom singkow, féégétéy Tulusey kéunur gome dob Beene. Atin fébagéré noy de fédéw gom brab tabanga no begom bé kéluhanay de kailanga kom. I kéluhanay tabange begom, tidéw dob Beene non mégédaw fo betom. Beeney émféunure betom bé Kristowe inok gédoté tom i umule magufusa. Bé no gai, séréngan tom moso médayéw bé Jesuse. 11 Médayéw i Kadnane taman sa taman. Amen!

12 Silbanoy téménabangane begén séménulat bé ni foko sulat mangéy dob begome. Beeney maake gésarigo ku tuwaréy gu sabaf bé Kristowe. I funa kuwe séménulat dob begome inok méégét i kéunur gome. Atin méuyotu de so émfégétigan begom bé toow i kétoro guwe fantag bé kégédaw i Tuluse. Mélaw kagom térénon i témayakufe de.

13 I de munur bati dob Babilonia ségifaé ro begom. Fénémili i Tuluse so bero ségilów bé begome. Atin i Markose ségifaé no so begom. Been i maake nga gu. 14 Fatut fégito gom i késégédaw gome ké séségifa gom.

I Tuluse irayén damén dob begome kéluhanan do munur bé Kristowey métanéke fédéw.

Pedro

I Géruwowe Sulat Pedrowe

Ay niy géruwowe sénulat Pedrowe, sani ségétéwe bé de kuyug Jesus brab dumo no amun dini séna dob duniyae niy Jesuse. Sénulat Pedrowey ni sulat dob kéluhanay de munur bé Jesuse.

Dob ni sulat, féningat Pedrowey de munur fantag bé de tugién témoro. Atin ténoroén so bé tintu fo séfule i Jesuse, fiyon fo ké mérugay séna.

1 I séménulate bé ni, been i begéne sani Simon Pedrowe ségétéw sugu-sugué Jesu Kristowe brab apostolén. Sémulatu mangéy dob begome do munur bé Jesu Kristowe. Beeney Tulus tome sani ménémukase betom dob de sala tom. Sabaf bé énda i ramigo no bé étéwe, fénwaléyén begom do munur dob Beene ségiléw bé kéféwaléy ne begey do munur dob Beene.

2 Toow fo damén mégédaw i Tuluse begom brab irayén damén begom i métanéke fédéw sabaf bé kégélolo gome bé Tuluse brab Kadna tome Jesus.

3 I barakatane Tulus nirayén dob betomey kéluhanay kailanga tome inok fiyoy kéfengintulus tome bé lala tome séna méuyag dob duniyae ni. Fakay gérigono tom i de ni non gétiga tom i Jesu Kristowe, sani séménéngkate betom mangéy dob Beene inok géamung tom bé kéfiyono nuwe brab kégérotor ne. 4 Bé ni, nirayén betom i kéluhanay fiyowe do gérotor éntingayén fénasadén irayén, inok sabaf bé de ni, géséliyaha tom i de tete kétayay de lowoh tom fégébinasa bé de étéw. Atin waléy i adat tome ségiléw bé adat i Tuluse. 5 Atin mélaw fatut rigoné tom taman gagané tom inok méégét i kéunur tome sabaf bé de fiyo rigoné tom. Atin i de ni do fiyo rigoné tom, fatut féégété tom bé kégésobut tome bé kétintuwe. 6 Atin i kégésobut tome de, fatut féégété tom bé de kéika tom bé de tete kétaya tom. Atin fatut féégété tom i ni bé kéfédayday tome. Atin i kéfédayday tome, fatut féégété tom bé kéodor tome bé Tuluse. 7 Atin i kéodor tome bé Tuluse, fatut féégété tom bé késégédaw tome. Atin i késégédaw tome, fatut féégété tom bé kéimu tome bé de dumo tom. 8 Amuk tintu gérigono kom i de ni, minut fo médooy de rigoné kom sabaf bé kéunur gome bé Kadna tome Jesu Kristo. 9 Endob amuk wén i ségétéw munur békén loo bé niy adat ne, maak langafén i kéfégitung ne non énda gésobuto noy toowe, atin énggélifoto noy kékéday de salaén funa no malinis i fédéw ne.

10 Mélaw do dumo gu, fatut toow tom fo télamanén fégitoy kéfémili i Tuluse betom brab kéféunur ne betom. Amuk rigoné tom i ni, énda fo fakayén ké tagaké tom i kéunur tome dob Beene. 11 Atin moror mélaw i Tuluse témayakuf betom dob kéfégulew i Kadna tome Jesu Kristo, sani ménémukase betom dob de sala tom. Enda mékédan i kéfégulew ne taman sa taman.

12 Mélaw démoyun fo féfégétédém gu begom i de ni fiyon fo ké énggésobuto komén brab méégétén i kéunur gome bé toowe kétoro. 13 Non dob karang guwe de, fiyo fo ké féfégétédém gu begom i fantage bé de ni bé lala guwe séna méuyag dob duniyae ni. 14 Gétiga ku éndaén mérugay i kéuyag guwe dob duniyae ni, loo bé fénggétigay Kadna tome Jesu Kristo begén. 15 Mélaw rigoné kuy kéluhanay gagané kuwe béleewe ni inok énda gélifoto kom i de ni kétoro gu, fiyon fo ké éndaén diniwu dob duniyae ni.

16 Toow foy kétoro geye begom fantag bé kégumah i Kadna tome Jesu Kristo. Békén do tutul saén nuret gey begom tidéw dob de kagey saén kéfégitung, non énggito gey i kéréndaw ne. 17 Diyo gey de bé gaiwe fénggitoy toowe fo barakatan Abay Tulus i kéréndaw Kristowe brab kégérotor ne brab ménbéréh mano, “Ay niy Nga guwe toow fo méimuu de, brab toow fo mésuwatu de.” 18 Enggélingoo key i ni kébéréh tidéw dob lawayo amun diyo gey dob Beene dob uruk i mékétéfuwe tuduk.

19 Mélaw tintu fo gétiga key toow i kéuret i de énggéétah do sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne. Atin fatut fo unur gom de so, non i kéuret ruwe maak solo réméndaw dob délémone taman géfuwén. Atin amuk gumah i géfuwéne, réméndaw i solo mubode dob betome. Non i Kristowe maak Beeney solo mubode atin séfule mangéy dini moso. 20 Atin ay niy toowe na fo gérotor féginau gu begom: I toowe, énda i ségétéw étéw gétoroo

noy atag i de kébéréh i de sénarigoy Tuluse dob Ménsulate Kébéréh i Tuluse, amuk énda témabang i Tuluse de. 21 Non i kéuret i de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne békén tidéw dob kéfégitung i kéilawane saén. Yamula fénbéréh i Tuluse bero dob kéfémandu i Rémogor ne.

2

1 Bé do gétah, wén i do étéw do tugién do ubo-ubo sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne. Atin ségilém so bé béleewe ni, wén soy tugién do témoro do gumah séko dob begome. Toroé roy de tugi fégébinasa bé kéunur gome. Toroé roy békén kun Kadnan i Jesuse fiyon fo ké ménléhu i Jesuse inok kédané noy de sala ro. Mélaw métékow ro mékukum. 2 Gido loo, médooy modore bé de mékérésik do adat ro. Atin sabaf mélaw bé ni, médooy méraréke bé toowe kétoro. Non i de étéw, marok do dumo tom i de ni tugién témoro. 3 I de ni do tugién do témoro, ureté ro dob begomey de tugi do tutul tidéw dob de karo saén itungan. Rigoné roy ni inok gégédot ro saén kurta, non do arumén ro fo toow. Endob ménrugayén i kétafayay Tuluse bé kékukum ne bero.

4 Non i Tuluse, énda féndayaén i de télaki do ménsala, yamula nibérén bero dob emfernowo. Diyo ronén béni dob délémone nikét ro dob de sangkali, ongot-ongot ro taman dob gaiwe tintunén fo kémukum i Tuluse. 5 Atin énda so féndaya i Tulusey de énggéétah do étéw do ménsala. Yamula fénléhuén i kéluhanay de étéw do énda méngintulus fénagéwén dob dakéle dunuk. Enda i ségétéw ténabangén bero saliyu bé Noehe, sani téménoroe bé tintuwe, brab de fitéw gétéw do dumo no. I kéluhanay de ségiyo étéw ménléné ro. 6 Atin kénukum i Tuluse soy de étéw ménbati dob de ingéd féndawét Sodom brab Gomora. Fénléhuén bero bé aféye taman métuwég ro. Rénigo noy ni inok fégito noy kérigo nuwe bé de étéw do énda méngintulus ro. 7 Atin i ségétéwe lagéy féndawét Lot saén i ténabang i Tuluse inok énda méléhuén bé béno. Enda kénukum i Tuluse de non métintu étéw brab ménika mamung bé de mékérésik rigonéy de étéw do énda modor bé de sugu i Tuluse. I de tete rigoné ro ménwaléy tete i fédéw Lote de. 8 Non ménsétifon beroy Lote dob no ingéd atin énggito noy de tete rénigo ro sénga fuweh brab énggélingoo noy de tete kébéréh ro. Mélaw méntete i fédéw ne bé de tete adat ro, non métintuy beene. 9 Mélaw gétigay Kadnaney ati kétabang ne bé de étéw do méngintulus inok énda mésala ro ké téngkadén ro. Atin gétiga no soy ati kédusawe bé de tete étéw taman dob gaiwe tintu mékukum ro. 10 Atin toow na fo gétimal i kékukum i Tuluse bé de étéw odoro roy de mékérésik do kétayay de lowoh ro atin mika ro bé aturay Tuluse.

I de ni do tugién do témoro do énggélabito ku, do félangka-langka ro fo brab do émbaraw. Enda fégadata roy de barakatan do étéw dob lawayo diyo. Yamula féngirasé ro bero. 11 Atin fiyon i de télakiy Tuluse, do toow na fo barakatan bé de ni do tugién do témoro, énda fo ménéngiras ro témébo bé de ni do barakatan do étéw dob lawayo dob adafay Kadnane. 12 Endob i de ni do tugién do témoro, énda mégilak ro rémigo tete non been i niy de adat ro, maak do mérayar ro binatang fatut fo kéfoén brab féléhuén. I de ni do étéw féngirasé roy éndae gésobuto ro. Tintu fo féléhuén ro non ségilém ro bé de mérayar do binatang. 13 Atin médusa ro fo toow non déménusa ro bé de ségiyo étéw. Méuyot ro fo rémigo bé de tete do mékérésik kétayay de lowoh ro fiyon ké fuweh. Fatut fo mémala gom séréngan bero mama non mékérésik foy de rigoné ro brab tugio ro begom bé lala ruwe séréngan begom mama. Been i funa kome médowoy. 14 I de ni do tugién do témoro, amuk gégito ro do udenén do libun, méuyot ro de fo lémamfa. Atin énda fo témérén ro rémigo sala. Fagakara roy de étéw énda séna méégét i kéunur ruwe inok gésala ro. Atin i de ni do tugién do témoro, toow ro fo do arumén. Mélaw toow fo kukuméy Tuluse bero. 15 Ténagak roy tintuwe aguwon atin maak do méntadin ro mélaw béleewe ni. Niring roy Balaame sani nga Basore. I Balaame ni, toow fo génulaa noy kurtae énggédotén bé de tete rénigo no. 16 Mélaw fénbéréh i Tulusey kuda Balaame maak ségétéw étéw gémélé de sabaf bé de salaen. Atin téménrén mélaw i Balaame rémigo bé de kédufanga no.

17 I de ni do tugién do témoro, ségilév ro
bé de ménirot do séfut. Ségilév ro bé de
rawén faniréy réfuruhe inok énda rémana
ro dob de nohok. Ténafayay Tuluse bero
gono ro toow fo délémon dob emfernowo.
18 Toow fo do félangka-langka. Maak do
ménalém i de kébéréh ro, éndob énda foy
atag i de kéuret ro. Médoo damén i de étév
géfédév tagaké roy de tete adat ro brab
sésuway ro damén bé de tete étév. Endob
i de ni do tugién do témoro, fénsala ro bero
bé de tete kétayay de lowoh ro. 19 I de ni
do tugién do témoro, fasada roy de étév bé
fakay ro kun méfukas dob kitabe ké modor
ro bero non toroé roy fakay kun rigonén
i kéluhanane. Endob i toowe, i de ni do
tugién do témoro maak rifév de tete adat
bero funa ro mébinasa. Non i étéwe, maak
rifév de udenén éntingayén méguléwon de.
20 Amuk wén i do étév géloloy Kadna tome
Jesu Kristo, sani mémukase betom, gétagaka
roy de tete adat i de étév dob duniyae
ni fégébinasa bé de étév. Endob amuk
séfuleo ro man ségule i de ni do tete adat
atin waléy ro man maak do rifév salae,
toow na fo gétimal i goho ruwe bé sunguwe
de. 21 Toow na fo fiyo ké énda damén
séna énggétiga roy métintuwe aguwon bé
gétiga ronén atin tagaké roy sugu i Tuluse
fénggétiga no bero. 22 Mélaw dob de ni do
rigoné ro, giton toow i kébéréh i Tuluse
mano, “I itue, séfuleo noy suwah ne atin
amaé no man. Atin i babuye féndiyoh séfule
so man mangéy témuna.”

3

1 Do gulaané ku do dumo gu, been i niy
géruwowe sulat gu begom. Dob ni géruwo
sulat gu, toow fo ténlama gu fénfégétédém
begom i toowe inok fiyoy kéfégitung gome.
2 Non méuyotu de ké démoyun gétédémo
kom i kébéréh i de énggétah do sénarigoy
Tuluse muret bé kébéréh ne. Atin méuyotu
de ké gétédémo kom i sugu i Kadna tome
mémukas betom sani sugue niray gey do
apostol dob begome. 3 Dob sunguwe, fatut
gétiga kom i ni: Dob de géfuray do gai, wén i
do tete étév odoro ro saén i de tete kétaya
ro, brab diyangkaé ro begom. 4 Béréhé
ro begom maro, “Hon i gono Kristowe
de? Aw békén ba fénasadén i séfule kun
mangéy dob duniyae ni? Enda fo munur
gey bé nan, non i de sungu do munur
bé Kristowe, ménléhu ro nén. Tidéw bé
kélimbage bé duniyae ni taman so béleewe
ni, énda so ménfégalino.” 5 Endob i de ni
do étév, lénifot roy kélimbag i Tuluse bé
fantade brab lawayo bé kébéréh ne saén.
Atin lénimbag i Tulusey duniyae tidéw dob
wayége brab tidéw dob kérara i wayége.
6 Atin béninasay Tuluse soy de étév méuyag
bé gétahe bé wayége non féndunukén. 7 Atin
féntaus i Tuluse soy duniyae ni bé kébéréh
ne inok amuk gégumah i gaiy kékukum i
Tuluse, binasané no bé aféyey ni duniya
brab de békén do méngintulus do étév.

8 Endob i de begom do gulaané ku
do dumo gu, kagom lifotén i ni: Dob
antaf fédéw i Tuluse, i ségétérésangane
maak séngibu gébélintuwa, atin i séngibuwe
gébélintuwa maak ségétérésangan saén.
9 Mélaw énda toow i kéfégitung i de étév bé
métana kun i kétumay Kadnane bé fasad
ne séfule mangéy dini. Yamula tingkéloy
Kadnane saén begom, non énda damén
méuyotén kémukum fiyon ségétév. Yamula
méuyot de ké tagakéy kéluhanay de étév i de
sala ro.

10 Gido loo, i kégumah i gaiwe séfule i Kad-
nane ségilév bé kégumah i ménakawe non
métékow i kégumah ne énda gétigay de étév
de. Atin bé béno gai, tékow méalfa i lawaye
bé lalae wén i toow fo mékégilak dégu. Atin
i kéluhanay de éntingayén dob lawayo diyo,
métuwég brab mébinasa. Atin méalfa soy
duniyae ni brab kéluhanay de éntingayén
de. 11 Atin non mébinasay kéluhanay de
ni moso loo bé ni, fatut métintu tom atin
modor tom bé kétayay Tuluse. 12 Non
ongot-ongoté tom i gaiwe kémukum i Tu-
luse. Mélaw fatut rigoné tom i tamay
gagané tome inok magad gégumah. Bé béno
gai, métuwég brab mébinasay lawayo diyo,
atin mélagang i kéluhanay éntingayéne sabaf
bé kéédu f ne. 13 Endob i betome, ongot-
ongoté tom i fénasad i Tuluse betom, sani
mantuwe laway brab mantuwe duniya.
Diyo bati i de métintu do étév.

14 Mélaw do dumo gu, i lala tome ongot-
ongot bé nan gai, fatut fo rémigo tom saén

fiyo inok énda i téboéy Tuluse betom, atin énda mélaw mékéritén betom. 15 Kagom
lifotén i funay Tuluse témingkélon betom,
non iraya no betom gai inok méfukas tom
dob de sala tom. Been soy niy atag i sulat
i gulaané tome dumo tom Pablo dob be-
gome. Fénggétigay Tuluse de. 16 Been i niy
démoyune fégétiga no begom dob kéluhanay
de sulatén fantag bé kékukum i Tuluse. Atin
wén soy do dumo bé de kétoro dob de su-
latén toow fo mérégén gésobuton. Atin i de
dumo do étéw énda i gétiga-tiga ro, toroé roy
békéne katabuwan atag i de sulat Pablo.
Loo so bé niy rénigo ruwe bé de ségiyo do
Ménsulat Kébéréh i Tuluse. Mélaw been i niy
funa ruwe mébinasa.
17 Endob i de begom do dumo gu, gétiga
komén i de ni. Mélaw ingat gom inok énda
géunur gom bé de békén katabuwan do
kétoro i de étéw do énda modor ro bé de
sugu i Tuluse. Non amuk énda mingat gom,
gésésuway gom bé toowe kétoro nunuro
kom. 18 Fatut fo minut waléy méégét i
kéunur gome sabaf bé kétayakuf gome bé
kégédaw i Tuluse brab kégétiga kome bé
Kadna tome Jesu Kristo, sani mémukase be-
tom dob de sala tom. Médayéw fo damén
béleewe ni taman sa taman. Amen!
Pedro

I Sunguwe Sulat Juane

Ay niy sébaane bé de sénulat Juan, sani ségétéwe bé de kuyug Jesus brab dumo no amun dini séna dob duniyae niy Jesuse. Sénulat Juaney ni sulat dob de kéluhanay de munur bé Kristowe.

Dob ni sulat, ténoro Juane bé fatut ségédaw i de munur bé Kristowe.

1 Sulata key begom fantag bé Kristowe, sani miraye bé umule magufusa. Wénén i Kristowe tidéw féganay. I Beene tintu énggito gey, brab énggélingoo key i kébéréh ne, atin énggékuwaha key i lowoh ne. 2 Amun méntéfégitoy Jesu Kristowe dob duniyae ni, énggito gey. Mélaw ureté key dob begomey fantage bé Beene. Been i fédawéténe "Umul Magufusa". Been i dumoy Abaye Tulus atin ménwaléy kéilawan méntéfégito dob begeye. 3 Ureté key dob begomey fantage bé énggito geye brab énggélingoo keye inok géunur gom de so inok waléy tom sédumon sabaf bé késédumo tome bé Abaye Tulus brab Nga ne Jesu Kristo. 4 Sulaté key i ni inok toow fo méégét i kéoror tome de.

5 Ay niy kéurete bénréh i Nga i Tuluse begey atin béréhé key dob begome: I Tuluse maak Solo réméndaw, atin énda i délémon dob Beene. Non toow fo fiyoy Tuluse, énda i tete dob Beene. 6 Mélaw amuk béréhé tom dumo tom i Tuluse, éndob tete sénay de adat tom, témugi tom. Témugi tom dob de kébéréh tom brab dob de rigoné tom so. 7 Endob amuk fiyoy adat tome ségilew bé kéfiyoy Tuluse, sédumon tom brab malinis tom dob adafay Tuluse non mékédan i séngae sala tom sabaf bé kéléhu Jesuse Nga i Tuluse dob kruse.

8 Amuk béréhé tom énda i sala tom, tugio tom saén i de lowoh tom, énda munur tom bé toowe kétoro. 9 Endob amuk fayagé tom i de sala tom dob Tuluse, fésagadé no betom bé de sala tom atin linisé no betom dob kéluhanay de tete adat tom. Rigoné noy ni non i Beene métintu brab tumané noy fasad ne betom bé fésagadé no betom. 10 Endob amuk béréhé tom énda i sala tom, maak fédawété tom i Tuluse ségétéw témugi, atin énda munur tom bé kébéréh ne.

2

1 I begome maak do gulaané ku do nga gu, sulaté kuy ni dob begome inok énda rémigo gom sala. Endob amuk wén i gésala betom, wén i métintuwe kéfédéwa tom dob adafay Tuluse, sani Jesu Kristowe. 2 Atin i Jesu Kristowe ni, Beeney tulake fégékédan bé de sala tom. Atin békén saén i de katom do sala, éndob loo soy de sala i kéluhanay de kéilawan.

3 Amuk modor tom bé de sugu i Tuluse, gétiga tom betom i de dumoy Tuluse. 4 Endob amuk wén i ségétéw émbéréh mano, "Begéney dumoy Tuluse", éndob énda modorén bé de suguén, toow fo tugién i ni étéw brab énda munurén bé toowe kétoro. 5-6 Endob i étéwe modor bé kébéréh i Tuluse, tintu fo méégét i kéféimu ne bé Tuluse. Non i étéwe béréhé no dumo noy Tuluse, fatut iringé noy adat Jesu Kristowe. Amuk rigoné tom i ni, gétiga tom dumoy Tuluse betom.

7 Do gulaané ku do dumo gu, békén mantu sugu i ni sulaté ku dob begome. Yamula tafayén i ni sugu énggélingoo kom tidéw féganay. Been i niy sugue ténoroén betom bé fatut tom ségédaw. 8 Gido loo, maak mantu séna niray Jesusey ni sugu dob betome. Atin i Kristowe brab begome modor gom bé ni sugu. Gétiga kuy ni non béleewe ni minutén mékédan i délémone atin réméndaw i tintuwe solo, sani Jesu Kristowe.

9 Amuk wén i ségétéw étéw émbéréh munur kun bé Jesu Kristowe, éndob mérarék bé dumo nuwe, bati séna dob délémone, non énda tintu no munur. 10 Endob i étéwe mégédaw bé dumo nuwe munur, beeney tintuwe munur bé Kristowe. Atin énda i rigoné no funay dumo nuwe gésala. 11 Endob i étéwe mérarék bé dumo nuwe, énda toow i kéunur ne bé Jesu Kristowe atin maak magéw dob délémone. Enda gétiga noy ayo nuwe non maak langafén non énda munurén bé Jesu Kristowe.

12 Do nga gu, sulata ku begom non ménfésagadén i de sala gom sabaf bé Kristowe. 13 I de begom do lukés, sulata

ku begom non énggélolo gomén i Kristowe ménwénén tidéw féganay. I de begom do ménguwéd séna, sulata ku begom non ténabana komén i Satanase.

14 I de begom do nga, sulata ku begom non ménwaléy gom sédumon bé Abaye Tulus. I de begom do lukés, sulata ku begom non ménwaléy gom sédumon bé Kristowe, sani ménwéne nén tidéw féganay. I begome do ménguwéd do étéw, sulata ku begom non émbagér i kéunur gome, atin énda mékédan i kébéréh i Tuluse tidéw dob itunga kome, atin ténabana komén i Satanase.

15 Kagom féimuén i de tete do éntingayén taloo no do tete adat dob duniyae ni. Non amuk féimué kom i de tete do éntingayén dob fantade ni, énda féimué kom i Abaye Tuluse. 16 I kéluhanay de tete dob duniyae ni, békén tidéw dob Abaye Tulus. Yamula tidéw dob fantade niy tetee loo bé de tete kétayay de lowoh i de étéw, brab de kéingar, brab de kéfélangka-langka. 17 Endob i duniyae ni, méalfa moso, loo soy de tete do éntingayén kétayay de étéw. Endob i de étéw rigoné roy kétayay Tuluse, méuyag ro taman sa taman.

18 Do nga gu, gédétén i tamfadane. Enggélingoo komén i kégumah i ségétéwe étéw moso féndawét “Sébanil bé Kristowe”. Atin béleewe ni wénén i do énggumah do étéw do sébanil bé Kristowe. Mélaw gétiga tomén gédétén i tamfadane. 19 I de ni do étéw sébanil bé Kristowe, békén ro do tintu dumo tom munur bé Kristowe. Atin been i niy funa ruwe téménagak betom. Amuk do tintu ro do dumo tom, énda damén ténagak ro betom. Endob sabaf bé kétagak ruwe betom, énggétiga tom békén ro do tintu dumo tom munur bé Kristowe.

20 Endob i de begom, fénémanduo Kristowe begom bé Rémogor i Tuluse. Atin mélaw gétiga kom kéluhanan i toowe kétoro. 21 Mélaw i funa kuwe sémulatan begom békén sabaf bé énda gétiga kom i toowe kétoro. Yamula sabaf bé kégétiga kome de, atin gétiga kom soy énda i tugi dob toowe kétoro.

22 Ati mélaw i témugie? I témugie, beeney émbéréhe bé békén kun Kristoy Jesuse. Been i niy étéwe tintu fo sébanil bé Kristowe non mika bé Abaye Tulus loo so bé Nga ne Jesus. 23 I étéwe mika bé Nga i Tuluse, mika so bé Abaye Tulus. Endob i étéwe munur bé Nga i Tuluse, munur so bé Abaye Tulus.

24 Mélaw, kagom témérén munur bé Urete énggélingoo komén bé do gétah. Non amuk énda témérén gom munur bé ni kétoro énggélingoo komén bé do gétah, gétaus gom sédumon bé Abaye Tulus brab Nga ne Jesu Kristo taman sa taman. 25 Non been i niy umule magufusa fénasad Kristowe irayén betom.

26 Sulata ku begom inok géingata kom i de étéw télamané ro begom féunurén bé békéne toow kétoro. 27 Endob i de begom, iraya Jesu Kristowe begom témantu bé Rémogor ne. Atin amuk bati i Rémogor ne dob de fédéw gom, énda mélaw kailanga kom i témoroe begom. Non i Rémogor ney témoroe begom bé kéluhanane. Atin toroe noy toowe, békén i tugie. Mélaw odoro kom i kétoro i Rémogor ne, atin kagom tagakén i Kristowe.

28 Mélaw do nga gu, kagom tagakén i Kristowe inok énda mégilak gom taloo no mémala gom de dob gaiwe séfule moso. 29 Gétiga tomén métintuy Kristowe. Mélaw fatut gétiga kom soy kéluhanay de rémigo bé métintuwe, beroy de nga i Tuluse.

3

1 Fégitung gom, i Abaye Tulus toow fo gulaané no betom! Non féndawétén betom do ngaén. Atin i toowe, ménwaléy tom mon do ngaén. I funay de étéw sébanil bé Tuluse énda gélolo ro betom do nga i Tuluse, non énda so gélolo roy Tuluse. 2 Do gulaané ku do dumo gu, ménwaléy tomén do nga i Tuluse. Endob énda séna gétiga tom de ké ati moso i kéwaléyo tome. Endob gétiga tom i ni: Amuk séfule i Kristowe, waléy tom loo bé Beene, non gito tom moso i tintuwe fo falasén. 3 Mélaw, i kéluhanay de ongot-ongot bé késéfule Kristowe, fatut démoyun ro rémigo fiyo loo bé kéfiyo Kristowe.

4 Amuk wén i ségétéw réménigo sala, fénlisén i kukumay Tuluse, non i atag i salae, been i kéfélise bé kukumay Tuluse. 5 Gétiga komén ménwaléy kéilawan i Kristowe inok kédané noy de sala i de kéilawan. Atin énggétiga kom soy énda i sala Kristowe, fiyon sébaan. 6 Mélaw i kéluhanay de dumo

Kristo, énda fakayén ké taus ro rémigo sala. Endob i étéwe démoyun rémigo sala énda séna gélolo noy Kristowe brab énda séna munurén de.

7 Do nga gu, kagom fédayaén i de étéw émféunur begom bé tugie kétoro. Ay niy toowe kétoro: I de étéw rémigo ro fiyo, beroy de métintu do étéw ségiléw bé kétintu Kristowe. 8 Endob i de étéw démoyun rémigo sala, beroy de kuyug Satanas. Non i Satanase tidéwén féganay i kérigo nuwe sala. Atin i Nga i Tuluse ménangéy dob duniyae ni inok kédané noy tetee galbék Satanase.

9 I de étéw ménwaléy do nga i Tuluse, énda démoyun ro rémigo sala non ménwaléy ro miring bé adat i Tuluse. Enda fakayén démoyun ro rémigo sala non Tulus i Abay ruwe. 10 Endob i de étéw énda mégédaw ro bé dumo ruwe, békén beroy de nga i Tuluse. Been i niy fégélolonone bé de nga i Tuluse brab de nga Satanas.

11 Fatut tom ségédaw. Been i niy kétoroe énggélingoo komén tidéw féganay. 12 Enda fatutén iringé tom i étéwe féndawét Kain. Non beeney ségétéwe kuyug Satanase, atin fénléhuén i tuwaréy ne Abel. Atin i funa nuwe ménméléhu bé tuwaréy ne non métintuy rigonéy tuwaréy ne, éndob i beene tete i kaane rigonén.

13 Mélaw do dumo gu, kagom mégaif de amuk mérarék begom i do étéw sébanil bé Tuluse. 14 Gétiga tom i ni: I de kéilawan méuyag ro taman gégumah i gaiwe méléhu ro. Endob békénén loo bé niy betome, non énggédot tomén i umule magufusa. Mélaw fiyon fo ké méléhu tom dob duniyae ni, méuyag tom so dob lawayo. I funa tome gétigan bé ni non mégédaw tom bé dumo tome. Endob i de étéw do énda mégédaw ro, méléhu ro fo toow. 15 Amuk wén i étéw mérarék bé dumo nuwe, i ni étéw ségétéw ménméléhu étéw dob kéfégitung i Tuluse de. Atin gétiga tom i de méméléhu do étéw énda séna énggédot roy umule magufusa. 16 I funa tome gétigan bé atag i “kégédawe” non féndaya Kristowey de étéw ménméléhu de bé kégantino nuwe betom inok kédané noy de sala tom. Mélaw fatut iringé tom soy rénigo nuwe. Iray tom soy férénawa tome fégétabang tom bé de dumo tom. 17 Ufama, wén i ségétéwe kawasa, atin gito noy dumo nuwe méskinan médoo foy kailanga nuwe. Endob amuk énda méuray i na nuwe de atin énda tabanga no de, giton énda tintu no méimu bé Tuluse. 18 Do nga gu, énda fatutén ké mégédaw tom saén dob de kébéréh tom saén. Non fatut fégito tom i kégédaw tome dob de fiyo rigoné tom. Been i niy tintuwe kégédaw.

19 Mélaw amuk rigoné tom i ni, gétiga tom bé betom i de étéw i tintuwe Tulus. Atin éndaén mélaw mégilak tom bé Tuluse ké diyo tom dob adafa nuwe. 20 Fiyon fo ké fégitungé tom médait tom mékukum, gétiga tom mas na fo gétigan i Tuluse bé betome, non gétiga noy kéluhanane. 21 Mélaw, do gulaané ku do dumo gu, gétiga tom énda i funa tom mégilak, atin mélaw géfébaraw tom démasal dob beene. 22 Fiyon atiy ongoté tome dob Tuluse, irayén dob betome. Non odoro tom i de suguén, atin rigoné tom i késuwata nuwe. 23 Atin ay niy sugu ne betom: Fatut munur tom bé Nga ne Jesu Kristo atin ségédaw tom loo bé sénugu Kristowe betom bé gétaho. 24 I de étéw modor bé de sugu i Tuluse, bati ro dob Tuluse, atin i Tuluse bati so dob de fédéw ro. Atin gétiga tom bati i Tuluse dob de fédéw tom non nirayén betom i Rémogor ne.

4

1 Do gulaané ku do dumo gu, kagom munur bé kéluhanay de étéw émbéréh ro fénémanduoy Rémogor i Tuluse kun bero. Yamula téngkad gom bero inok gétiga kom ké tidéw dob Tulusey rémogore taloo no békén. Non wén i médoo do étéw ubo-ubo sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne, atin ménangéy ro dob de médoo do ingéd dob duniyae ni. 2 Atin wén i fégélolonon de inok gétiga kom i tidéwoy rémogore de. Amuk fayagéy ségétéwe étéw i Jesu Kristowe ménwaléy kéilawan, Rémogor i Tuluse bé bénoy ménémanduone de. 3 Endob i de étéw béréhé ro énda kun ménwaléy kéilawan i Jesuse, énda bati i Rémogor i Tuluse dob berowe. Yamula fénémanduoy rémogor i Ségétéwe étéw Sébanil bé Kristowe. Enggélingoo komén i kégumah ne, atin

bérého ku begom énggumahén dob duniyae ni béleewe ni.
4 Endob i de begom, do nga gu, begom
i de étéw i Tuluse. Atin ténabana kom i de
ubo-ubo sénarigoy Tuluse. Non i Rémogor
i Tuluse bati dob de fédéw gom mas na
barakatan bé Satanase bati dob de fédéw
i de tete étéw. 5 I de ubo-ubo sénarigoy Tu-
luse, toroé roy tetee. Atin i de tete étéw dob
duniyae ni fégélingoé ro bero non sébanil ro
so bé Tuluse. 6 Endob i de betom, do étéw
i Tuluse betom. Atin i de étéw gélolo roy
Tuluse, fégélingoé roy kétoro tome. Endob
i de békén do étéw i Tuluse, énda fégélingoé
ro betom. Mélaw been i niy fégélolonone bé
de étéw fémanduoy Rémogor i Tuluse sani
témoroe bé toowe, brab i de étéw fémanduo
Satanase sani de témoro bé tugie.

7 Do gulaané ku do dumo gu, fatut
ségédaw tom non i kégédawe tidéw dob Tu-
luse. I de étéw mégédaw ro bé dumo ruwe,
beroy de étéw do ménwaléy do nga i Tu-
luse brab dumoy Tuluse bero. 8 Atin i
de étéw énda mégédaw ro, beroy de énda
séna gégélolo bé Tuluse, non mégédaw foy
Tuluse. 9 Atin fénggitoy Tulusey kégédaw
ne betom bé késugu ne bé buntunge Ngaén
dob duniyae ni inok gédoté tom i umule
magufusa sabaf bé Beene. 10 Mélaw ay
niy tintuwe kégédaw: Békén ké betom i
ménggédawe bé Tuluse. Yamula, Tulus i
ménggédawe betom. Been i niy funa nuwe
séménugu bé Nga ne dob duniyae ni inok
féléhuén fégétulak inok émfésagad i de sala
tom.
11 Do gulaané ku do dumo gu, amuk loo
bé nan i kédakél i kégédaw i Tuluse betom,
fatut fo ségédaw tom so. 12 Enda i ségétéw
énggégito bé Tuluse. Endob amuk ségédaw
tom, bati i Tuluse dob de fédéw tom, atin i
kégédaw tome waléy toow fo dakél miring
bé kaane kégédaw.
13 Atin i Tuluse nirayén i Rémogor ne dob
betome. Been i niy funa tome gétiga tom
bati tom dob Tuluse atin i Tuluse bati dob
de fédéw tom. 14 Atin i begeye do apostol,
énggito gey i Nga i Tuluse brab de rénigo no.
Mélaw ureté key i fantage bé késugu i Tuluse
bé Nga ne dob duniyae ni inok fukasé noy
de kéilawan dob de sala ro. 15 I de étéw
fayagé roy Jesuse Nga i Tuluse, bati i Tuluse
dob de fédéw ro, atin bati ro dob Tuluse.
16 Atin gétiga tom mélaw toow fo mégédaw
i Tuluse betom. Mélaw gésarig tom de.

Non i Tuluse toow fo mégédaw. Atin i de
étéw do mégédaw, bati ro dob Tuluse atin
i Tuluse bati dob de fédéw ro. 17 I Tuluse
féwaléyé no tintu fo dakél i kégédaw tome
inok énda mégilak tom bé gaiwe kémukum
i Tuluse. Mélaw éndaén mégilak tom bé no
gai, non ménwaléyén ségilév i adat tome bé
Kristowe. 18 Enda i funa tom mégilak non
mégédaw i Tuluse betom. Amuk toow fo
mégédaw i Tuluse betom, mékédanén i funa
tome mégilak. Non i funay de étéw mégilak,
been i kékukum i Tuluse. Mélaw i de étéw
mégilak, énda séna méégét i késarig ruwe bé
kégédaw i Tuluse.
19 I funa tome méimu bé Tuluse non
fénimu i Tuluse betom sungu. 20 Amuk wén
i étéw émbéréh mano, “Féimué kuy Tuluse”,
éndob mérarék bé dumo nuwe, témugi. Non
amuk énda féimué noy dumo nuwe gito no,
ati kéfingé-fingé i kéféimu ne bé Tuluse énda
gito no de? 21 Mélaw ay niy sugue niray
Kristowe betom: I de étéw féimué roy Tu-
luse, fatut féimu ro so bé de dumo ro étéw.

5

1 I de étéw munur bé Jesuse Beeney Kris-
towe, sani fénémili i Tuluse méguléw, beroy
de ménwaléy do nga i Tuluse. Atin i de
étéw féimué roy Abaye Tulus, féimué ro soy
de dumo ro nga i Tuluse. 2 Atin amuk
féimué tom i Tuluse brab odoro tom i de
suguén, gétiga tom féimué tom soy de dumo
tom do nga i Tuluse. 3 Non amuk féimué
tom i Tuluse, odoro tom i de suguén. Atin
énda mérégén i kéodoro tome bé de suguén.
4 Non kéluhana tomén do ménwaléyén do
nga i Tuluse, gétabana tom i Satanase, sani
méguléwe bé duniyae ni. Atin i funa tome
gétabana tom i Satanase non bé kéunur tome
bé Jesuse. 5 Ati de étéw gétabana roy Sa-
tanase? I de étéw saén munur bé Jesuse
Nga i Tuluse.
6 I Jesu Kristowe sénugu i Tuluse mangéy
dob duniyae ni. Gétiga tom i ni sabaf
bé wayége brab dara ne. Non énda
saén ménbautisén dob wayége, yamula
réménanas soy dara ne amun ménkélabo
dob kruse. Atin i Rémogor i Tuluse fégétiga

no betom toow i de ni, non i Rémogor i Tuluse démoyun béréhé noy toowe saén.
7 Mélaw wén i téléw émféféngintoow fantag bé Jesu Kristowe: 8 I sébaane de, been i Rémogor i Tuluse. Atin i sébaane de, been i kébautise bé Jesu Kristowe. Atin i sébaane de, been i kéranas i dara Jesuse bé kéléhu ne. Atin falan séfagayun i de ni do téléw.
9 Munur tom bé kéuret i de étéw saén, éndob mas na gérotor i kéuret i Tuluse funa tom tintu fo fatut munur. Atin nuret i Tulusey Jesuse Ngaén. 10 Mélaw i de étéw munur ro bé Nga i Tuluse, ménunur ro bé toow i kéuret i Tuluse. Endob i de étéw énda munur ro bé Tuluse, maak fédawét roy Tuluse ségétéw tugién. Non énda ménunur ro bé kébéréh i Tuluse fantag bé Nga ne.
11 Atin ay niy toowe kétoro fantag bé Nga ne. Niray i Tuluse betom i umule magufusa tidéw dob Nga ne. 12 I de étéw ménwaléy do dumoy Nga i Tuluse, wén i umul ro magufusa. Endob i de étéw énda ménwaléy ro do dumoy Nga i Tuluse, énda énggédot roy umule magufusa.

13 Sulaté kuy ni dob begome do munur bé Jesuse Nga i Tuluse inok gétiga kom wénén i kagom bé umule magufusa.
14 Enda mégilak tom démasal dob Tuluse non gétiga tom fégélingoé no betom amuk mongot tom bé ati kétaya nuwe irayén.
15 Gétiga tom démoyun fégélingoé no betom ké démasal tom mongot dob Beene. Atin mélaw gétiga tom irayén betom fiyon fo ké ati ongoté tome dob Beene.

16 Amuk wén i ségétéw begom gito noy dumo nuwe énggésala, atin énda ménléhuén bé nan sala, fatut dasal gom dob Tuluse inok irayén i umule magufusa dob nan dumo gom. Béréhé ku begom i fantage bé de sala békén fégéléhu i étéwe. Endob wén soy do sala funay de étéw méléhu. Atin énda féginaunéku begom démasal fantag bé de ni.
17 I kéluhanay de tete rigonén, sala. Gido loo, wén i do sala énda méléhu i de étéw de.
18 Gétiga tom i de étéw do ménwaléy nga i Tuluse énda démoyun ro rémigo sala. Non i Jesuse Nga i Tuluse, diyagané no bero inok énda géférigono Satanase bero tete.
19 Gétiga tom betom i de étéw i Tuluse fiyon fo ké Satanas i méguléwe bé kéluhanay de étéw sébanil bé Tuluse dob duniyae ni.
20 Gétiga tom ménangéy i Nga i Tuluse dob duniyae ni, atin fénggésobutén betom inok gétiga tom i toowe Tulus. Ménwaléy tom do dumoy toowe Tulus brab Nga ne Jesu Kristo. Been i niy tintuwe Tulus atin tidéw dob Beeney umule magufusa.
21 Do nga gu, kagom féngadafén i de kéninontow.

I Géruwowe Sulat Juane

Ay niy sébaane bé de sénulat Juan, sani ségétéwe kuyug Jesuse brab dumo no amun dini séna dob duniyae niy Jesuse.

Dob ni sulat, féningat Juaney kéluhanay de munur fantag bé de tugién témoro.

1 Begéney lukése odoroy de munur bé
Kristowe. Sémulatu mangéy dob beeme,
sani libune fénémili i Tuluse brab dob de
ngaém. Toow fo gulaané ku begom. Atin
békén saén i begéney gémulaane begom, non
i kéluhanay gétigane bé toowe kétoro gu-
laané ro so begom. 2 I funa keye gémulaan
begom non munur gey bé toowe kétoro,
atin énda mékédan i kéunur geye de taman
sa taman.
3 I Abaye Tulus brab Nga ne Jesu Kristo,
mégédaw ro damén betom, atin méuray
damén i na ruwe betom, atin iray ro damén
i métanéke fédéw dob betome. Mérigoy
ni dob betome non munur tom bé toowe
kétoro brab ségédaw tom fo toow.
4 Toowu fo moror non énggétiga kuy de
dumo bé de ngaém munur ro bé toowe
kétoro loo bé sénugu i Abaye Tulus betom.
5 Mélaw, Di, ongoté ku dob beeme bé fatut
tom ségédaw. Békén mantuy ni sugu labité
ku dob ni sulat. Yamula tafayén i ni sugu
niray dob betome tidéw féganay. 6 Non
amuk ségédaw tom, modor tom bé de sugu
i Tuluse. Atin ay niy sugue nirayén betom
bé féganaye: Fatut tom ségédaw.
7 Médooy de mégakar do témoro ménangéy
dob de séségiyo-giyo do ingéd dob duniyae
ni. Ténoro roy békén kun toow i Jesu
Kristowe ménwaléy kéilawan. I de ni do
étéw téménoro bé ni, tintu ro fo tugién
brab sébanil ro bé Kristowe. 8 Mélaw in-
gat gom inok énda mésinggula i kélugoté
kome gémalbék. Atin mélaw gédoté kom i
kéluhanay baras gome tidéw dob Tuluse.
9 I de étéw téménagak bé toowe kétoro
Jesu Kristowe atin ménunur bé ségiyowe
kétoro, békén ro dumoy Tuluse. Endob
i de taus munur bé toowe kétoro, beroy
do dumoy Abaye Tulus brab Nga ne so.
10 Mélaw amuk wén i gégumah dob begome
atin témoro bé ségiyowe kétoro bé kétoro
Kristowe, kagom tayakufén de dob de lawi
gom taloo no ségifaé kom. 11 Non amuk
ségifaé kom i nan étéw, géamung gom bé de
tete galbékén.
12 Médoo na damén i de kétaya ku béréhén
dob begome, éndob énda méuyotu de
sémulat. Yamula méuyotu damén mangéy
témukaw begom inok géséténgaang tom
séuret-uret brab géséoror tom fo toow.
13 I de nga i dumo muwe sétiman idéng
libun fénémili i Tuluse, ségifaé ro so begom.

I Gétéléwe Sulat Juane

Ay niy sébaane bé de sénulat Juan, sani ségétéwe bé de kuyug Jesus brab dumo no amun dini séna dob duniyae niy Jesuse.

Sénulat Juaney ni sulat dob ségétéwe féndawét Gayo, sani ségétéwe so munur bé Jesuse.

1 Begéney lukése odoroy de munur bé Kristowe. Sémulatu mangéy dob beeme, Gayo. Beemey toowe fo gulaané ku dumo gu.

2 Adih, démasalu dob Tuluse bé féfiyoné no beem brab iraya no beem fiyo kégélowohon loo bé kéiray ne beem bé mégéte kéunur. 3 Toowu fo moror amun énggumah i de dumo to munur bé Kristowe atin nuret roy fantage bé kéfédayday me munur bé toowe kétoro, loo soy adate nodoro mo bé ni toow kétoro. 4 Toow fo dakél i kéoror guwe bé gélingoo kuy fantage bé kéodoroy de nga gu bé toowe kétoro. Been i funa kuwe moror béni, non énggélingoo kuy fantage bé beeme.

5 Adih, i kétabanga muwe bé de dumo tom munur ménawet diyaan i fégélolonone bé toow i kéunur me. Non fiyon fo ké énda séna gélolo mo bero, ténayakufém bero. 6 I de begey do munur bati dini, amun ménlimud gey méngintulus, nuret i de ni do étéw i kégédaw me bero. Atin amuk géawét ro man diyaan, fiyo ké tabanga mo man bero loo bé fatute mésuwat i Tuluse de inok gétaus ro magéw. 7 Non i funa ruwe magéw inok légébé roy kétoro Kristowe. Atin énda tayakufé roy tabang i de étéw do békén munur bé Kristowe. 8 Mélaw i betome do munur, fatut tabanga tom i de ni do étéw inok géamung tom bé galbék ruwe lémégéb bé toowe kétoro.

9 Séménulatu sébaan foko sulat mangéy dob de munur diyaan, éndob énda fénggélingo Deotrefesey kéféginau guwe. Méuyot de ké been saén i méguléwe bé de munur diyaan. 10 Atin amuk géangéyu diyaan, ureté ku beem i kéluhanay de rénigo no, brab kéluhanay de tete tugi bénréhén fantag bé begeye. Atin békén saén i ni, non amuk géawét diyaan i de dumo tom munur, énda fo tayakufé no bero. Atin géléé noy de fiyo étéw méuyot témayakuf bero, atin énda féahuré no dob lawie féngadafan i de étéw témayakuf bero.

11 Adih, kago iringén i tetee adatén. Yamula iringém i fiyowe adat. I de étéw rémigo fiyo, beroy de étéw i Tuluse. Endob i de étéw rémigo tete, beroy de énda séna gégélolo bé Tuluse.

12 I kéluhanay de étéw émbéréh ro fiyo fantag bé Demetriowe. I métintuwe adatén i émféféngintoowe bé i beene, fiyo fo étéw. Been soy niy funa keye de démayéw. Atin gétiga mo toow i kéuret geye.

13 Médoo fo damén i kéuyoto kuwe uretén beem, éndob mikau de sémulat. 14 Méuyotu damén ké géségito to bé magade ni inok géséténgaang to séuret-uret.

15 Métanék damén i fédéw me. I kéluhanay de dumo to dini ségifaé ro beem. Ségifaém so begén i kéluhanay de dumo to diyaan.

I Sulat Judase

Judas i dawét i séménulate bé ni sulat, sani tuwarey Jesu Kristowe. Sénulat Judasey ni sulat dob kéluhanay de munur bé Kristowe.

Dob ni sulat, féningat Judasey kéluhanay de munur fantag bé de tugién témoro.

1 Begéney Judase, sani dumo Santiagowe sétiman idéng, brab sugu-sugué Jesu Kristowe.

Sémulatu mangéy dob begome do étéw fén-unur i Tuluse bé Jesuse. Begomey de étéw kégédaway Abaye Tulus brab do diyagané Jesu Kristowe.

2 Mégédaw damén i Tuluse begom, brab méuray damén i na nuwe begom, brab irayén damén begom i métanéke fédéw.

3 Do gulaané ku do dumo gu, bé gétahe, i toowe fo kéuyotu ku sulaté ku dob begome, been i niy fantage bé kéfukas Jesuse betom dob de sala tom. Endob kailangan fo sulaté ku na métah i kéféginau guwe begom bé fatut fo fétaus gom i kéatuho kome bé de étéw méuyot mégalin bé toowe kétoro niray i Tuluse. Non sénarig i Tulusey kétoro ne dob betome do étéwén. Atin kailangan énda fo méfégalino. 4 Kailangan fo féginauné ku begom lee non wén i do étéw do békén méngintulus énggésélawék betom, éndob sékémé ro saén. Fégaliné roy toowe kétoro fantag bé kégédaw i Tulus tome. Non toroé roy fakay kun i de étéw do rémigo bé de mékérésik do adat loo bé de rigoné ro, non énda kémukum i Tuluse kun non toow saén mégédaw. Atin béréhé ro békén kun Kadna tom i Jesu Kristowe brab békén kun Jesus i méguléwe betom. Endob ménrugayén ménbéréh dob Ménsulate Kébéréh i Tulusey fantage bé kékukume bero.

5 Gétiga komén i kéluhanay de ni béréhé ku begom. Gido loo, féfégétédém gu begom i ni: Bé do gétah, ténangéy i Kadnaney de Judio mésut tidéw Egipto, sani ingéde gono ro ménrifén. Endob amun énggésut ron, fénléhu i Kadnaney de dumo bero sani do énda munur dob Beene. 6 Fégétédém gom i de télaki bé do gétah. Amun méntéfégérotor ro brab ténagak roy fatute gono ro, fén-angéy i Tuluse bero dob délémone brab nikétén bero bé sangkalie énda mékédano taman sa taman. Atin diyo béleewe ni fénongot-ongot i Tuluse beroy gaiwe mékukum ro fo toow. 7 Fégétédém gom i de étéw ménbati dob Sodoma brab dob Gomorah brab dob de ingéd gédét diyo. Ségiléw i rénigo ruwe bé de ni do télaki, non tete i de adat ro atin ménwaléy ro bakla. Mélaw kénukum i Tuluse bero bé kéfédiyo ne bero dob gonoy aféye taman sa taman inok émféingat bé de ségiyo étéw ké atiy mérigowe dob berowe ké ségiléw i de rigoné ro.

8 Atin ségiléw so bé niy de tugién do témoro. Rigoné roy de toow fo mékérésik dob de karo do lowoh, atin béréhé roy odoro ro saén i kéfémandu i de téginéf ro. Endob mika ro modor bé de sugu i Tuluse atin féngirasé roy de barakatan do étéw dob lawayo. 9 Fiyon foy toowe fo gérotor télakiy Tuluse féndawét Miguel, énda rénigo noy loowe bé ni. Bé do gétah amun ménléhu i Moisese, ménséédél i ro Miguele bero Satanase fantag bé ati isuwe bero gégédot bé bangkay Moisese. Endob énda fo ménfébaraw i Miguele méngiras bé Satanase. Yamula ménbéréh saén mano, “Kadnan i gémélée beem.” 10 Endob i de ni do tugién do témoro, féngirasé roy éndae gésobuto ro. Ségiléw ro bé de mérayar do binatang non énda i gétiga-tiga ro saliyu bé de tete adat ro funa ro mébinasa. 11 Mékukum ro fo toow, non méniring ro bé adat Kaine, sani sunguwe ménméléhu bé gétaho. Atin méniring ro so bé adat Balaame, sani réménigowe bé békéne katabuwan. Non i de ni do tete témoro, rémigo ro tete inok gégédot ro kurta. Niring ro soy adat Korehe non rénigo noy sébanile bé Tuluse funa ro ménbinasa. 12 Amuk sélimud gom inok mama gom brab méngintulus gom, mamung ro begom. Maak do mékérésik bérétik, non rigone roy tetee do kétaya ro saén atin énda mon mémala ro de. Rigoné ro saén i de karo kétayan. Ségiléw ro bé de rawén énda muwit ro rana, atin faniréy réfuruhe saén. Atin ségiléw ro so bé de kayéw énda mégonok ro ké gai ro damén mégonok. Maak do ménrandutén do kayéw

do mégangu. 13 I de ni do tugién do témoro,
ségilów ro bé de dakél do bagél dob dogote
ké wén i défuk, non i de tete do mékémala
do rigoné ro, maak do mékérésik buro-buro
dob rotor i wayége. Ségilów ro bé de gitoon
énda modor ro dob fatute aguwo ro, non
tagaké roy toowe kétoro. Mélaw ténafay i
Tulusey toowe fo délémon gono ro méférisu
taman sa taman.
14 Atin i Enoke, sani géénéme katufuan
tidéw dob Adame, nuretén i kébéréh i Tu-
luse sénarigén dob beene fantag bé de ni do
étéw mano, “Téngténg gom! Gégumah moso
i Kadnane beroy firoye ngibu do télaki no,
15 inok susiné noy de rénigoy kéluhanay
de étéw. Atin kukumé noy de békén
méngintulus do étéw do ménsala non bé
kéluhanay de tete rénigo ro brab kéluhanay
de tete kébéréh ro bénréh ro sébanil bé Tu-
luse.”
16 I de ni do tugién do témoro, démoyun ro
butédbutéd brab démowoy. Modor ro saén
bé de tete kétaya ro. Atin do fébantug-bantug
ro brab kémuwéy bé de étéw inok mérigo
saén i de karo kétayan.
17 Endob do dumo gu, fégétédém gom
i bénréh i de apostol i Kadna tome Jesu
Kristo begom fantag bé ati mérigowe dob
de gai moso. 18 Bénréh ro begom maro,
“Amuk gégumahén i tamfaday de gai, wén
i do étéw démiyangka begom. Been i niy de
étéw odoro roy de tete kétaya ro sébanil bé
Tuluse.” 19 Been i niy de étéw émfésébanil
begom. Odoro ro saén i de tete kétaya ro.
Atin i Rémogor i Tuluse énda batién dob
berowe. 20 Endob i de begom do dumo gu,
fétaus gom i késétabang gome inok méégét i
kéunur gome bé kétoroe tidéw dob Tuluse.
Atin fédaya gom i barakatane Rémogor i
Tuluse témabangan begom démasal. 21 Atin
fétaus gom i kétanggaf gome bé kégédaw i Tu-
luse bé lala gome ongot-ongot bé kéirayay
Kadna tome Jesu Kristo betom bé umule
magufusa sabaf bé kéuray i na nuwe be-
tom.
22 Atin fatut mégédaw gom bé de
étéw ruwo-ruwoy fédéw ruwe munur.
23 Tabanga kom i de ségiyo étéw inok
énda mékukum ro, maak fégayasé kom
bero fégawitén tidéw dob aféye. Atin fatut
mégédaw gom bé de ségiyo étéw. Endob
fatut mérarék gom bé de mékérésik do adat
ro atin ingat gom inok énda géiring gom
bero.
24 Toow tom fo fésalamat bé Tuluse.
Beeney gétabange betom inok énda gésala
tom, atin Been soy géuwite betom dob
adafa nuwe. Atin bé béno, mékédan i de
sala tom brab moror tom bé lala tome
gégito bé réndaw ne. 25 Dayéwé tom fo
toow i Tuluse fénagéw dob Kadna tome
Jesu Kristo. Tulusey mémukase betom dob
de sala tom. Beeney barakatane mégulów
atin kaan i kéluhanay aturane tidéw féganay
taman sa taman. Amen.
Judas

I Kéfégétiga Jesu Kristowe bé Juane

Ay niy sébaane bé de sénulat Juan, sani ségétéwe bé de kuyug Jesus brab dumo no amun dini séna dob duniyae niy Jesuse.

Sénulat Juaney ni sulat dob de fitéw timan simbaan dob dakéle ingéd Asia. Dob ni sulat, nuret Juaney fantage bé ati fénténgténg i Tuluse dob beene dob téginéfe. Binuwaya i kédoonoy ni sulat atin fantag so bé ati mérigowe moso. Fénggétigay Tuluse bé Juane bé tabanay Tulusey Satanase moso atin rigoné noy mantuwe duniya brab laway gonoy de munur bé Kristowe bati sétifon bé Tuluse.

1 Been i niy librowe fantag bé kéfégétiga Jesu Kristowe. I Tuluse sénarigén dob Beeney ni inok fégétiga no dob de sugu-suguéy Tuluse ké atiy mérigowe énda mérugayén tidéw béni. Fénggétiga Kristowey ni bé késugu ne bé de télaki no mangéy dob begéne, sani sugu-sugué nuwe féndawét Juan. 2 Atin i begéne, sulaté kuy kéluhanay de énggito gu. Mélaw i ni libro, been i niy kébéréh i Tuluse brab toowe kétoro Jesu Kristowe. 3 Toow fo moror i étéwe masa bé ni libro, atin moror soy de mégélingo bé ni uret tidéw dob Tuluse atin modor bé ni kébéréh. Non éndaén mérugayén métuman i ni uret.

4-5 Begéney Juane, atin sulaté ku dob begomey de fitéw lumfuk do munur dob de fitéw timan ingéd dob sakuf i dakéle ingéd féndawét Asia.

I Tuluse brab Rémogor ne brab Jesu Kristowe, mégédaw ro damén begom atin irayén damén begom i métanéke fédéw. I Tuluse, ménwénén tidéw féganay, atin wén so béleewe ni, atin énda mékédano taman sa taman. Atin i Rémogor i Tuluse bati dob adafay Tuluse atin wén i fitéw fiman barakatén. Atin i Jesu Kristowe, mésarigon i kébéréh ne. Beeney Nga i Tuluse loo soy sunguwe méntébule inok méuyag taman sa taman. Been soy méguléw bé kéluhanay de méguléw dob duniyae ni.

Mégédaw foy Jesuse betom. Atin fénukasén betom dob de sala tom bé kéléhu ne dob kruse. 6 Atin fénwaléyén betom do fadi, atin Been i méguléwe betom. Rigoné tom i galbék i fadie méngadaf bé Abay ne Tulus. Mégédaw damén i Jesu Kristowe atin mégulew damén taman sa taman. Amen!

7 Séfule moso i Jesu Kristowe giton gégumah dob de rawén. Atin gitoy kéluhanay de kéilawan, fiyon i de étéw ménméléhu de bé do gétah. Atin i kéluhanay de étéw dob duniyae ni, kémérew ro sabaf bé Beene. Mérigo damén. Amen.

8 I toowe fo barakatan Kadnan Tulus, wénén tidéw féganay, atin wén so béleewe ni, atin énda mékédano taman sa taman. Bénréh i Tuluse mano, “I Begéne Alfa brab Omega, sani féganayane brab tamanane.”

9 Begéney Juane, sani ségétéwe dumo gom munur bé Jesu Kristowe. Téméningkélu bé kéférasaye begén ségilew bé kéluhanay de étéw féguléwo Jesu Kristowe. I Begéne, sabaf bé kéuret guwe bé kébéréh i Tuluse brab kétoro guwe bé kéuret Jesuse, fén-angéyén begén fénbati maak férisu dob ni bungéd féndawét Patmos. 10 Wén i no sébaan gai kéféngadaf bé Kadnane, fénémanduoy Rémogor i Tuluse begén. Atin énggélingoo kuy métanuge béréh maak témburi tidéw dob ségang guwe. 11 Ménbéréh mano, “Sulatém i énggito muwe, atin féuwitém mangéy dob de ni do fitéw lumfuk do munur Begén do bati dob Efeso, Esmirna, Pergamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, brab Laodisia.”

12 Tidéw béno méntékélidu inok téngténgé kuy ni émbéréh dob begéne. Atin énggito guy fitéwe timan bélowon solo. 13 Atin wén i ségétéwe téménindég dob kérara i de fitéw ni timan solo. I falas ne maak kéilawane. Métaah i kégal ne taman dob de sékéyén. Atin lénégétén i bélowone dob kuméng ne. 14 Toow fo fute i buk ne maak fute safut, atin i de moto no maak rino afév. 15 Atin i de sékéyén sémélinang maak galang métunag dob aféye. Atin i béréh ne maak érok samfaw. 16 Atin wén i fitéw timan gitoon génamak i kuwonone kémérén. Atin wén i sundang mésut dob ba ne maak dila. Atin i ni sundang, murém i de baén sébala-bala.

Atin toow fo géfékaya i rangih ne maak térésang ké géutuh. 17 Amun énggito guy ni étéw, méntélengkébu dob adafa nuwe maak ménléhuun. Endob nahayén i kuwonone kémérén dob begéne atin ménbéréh mano, “Kago mégilak. Begéney féganayane brab tamanane. 18 Begéney méuyage. Ménléhuu, éndob méntébuleu, atin méuyagu taman sa taman. Wén i atura ku mégulew bé kéléhue brab gonoy de ménléhu. 19 Mélaw sulatém i de énggito mo, sani de mérigo béleewe ni brab de mérigo moso. 20 Béréhé ku beem i atag i de fitéw timan gitoon gito mo dob kuwonone kémér gu brab atag i de fitéw timan do bélowon solo. I de fitéw timan do gitoon, beroy de maak télaki bantaya roy de fitéw lumfuk do munur. Atin i de fitéw timan do solo, beroy de maak do fitéw lumfuk do munur.”

2

Efeso

1 Atin féntaus Kristowey kébéréh ne mano, “Sulatém dob télakiy Tuluse démiyaga bé de munur bati dob ingéde Efeso mamo, ‘Ay niy kébéréh Jesuse. Begéney gémamake bé de fitéw timan gitoon dob kuwonone kémér gu brab magéwe dob kérara i de fitéw timan bélowon solo. 2 Gétiga kuy de rigoné kom, atin gétiga ku mégéror gom gémalbék brab gétiga kuy kétingkél gome. Atin gétiga ku so mika gom sélawék bé de tete étéw. Atin ténéngkad gom i de étéw béréhé ro do apostol ro kun funa kom énggétigan bé békén ro do tintu apostol. Atin gétiga kom tugién i kétoro ruwe. 3 Atin gétiga ku so témingkél gom bé kéférasay i de étéw begom sabaf bé kéunur gome Begén. Atin fiyon fo ké mérasay gom, énda mékédan i kéunur gome. 4 Gido loo, wén i téboé ku begom. Béleewe ni, éndaén féimué kom Begén loo bé do gétah. 5 Fégétédém gom i sunguwe kéimu gom Begén. Fatut gésénule gom brab tagak gom i de sala gom atin rigo gom fiyo loo bé do gétah. Non amuk énda rigoné kom i ni, mangéyu dob begome brab kédané kuy soloe tidéw dob gono nuwe. 6 Endob wén soy fiyo rénigo gom kétaya ku. Non ménkérit gom bé de tete rigonéy de Nikolaita ségilew bé kékérito kuwe bero.

7 “ ‘Kéluhana kom, fégélingo gom i kébéréh i Rémogor i Tuluse dob begome do munur.

“ ‘I de étéw gétabana roy Satanase, iraya ku bero kuwagib mama bé onok i kayéwe miray bé umule magufusa, sani kayéwe dob bélowone fantad i Tuluse.’ ”

Esmirna

8 Atin féntaus Kristowey kébéréh ne mano, “Sulatém dob télakiwe démiyaga bé de munur bati dob ingéde Esmirna mamo, ‘Ay niy kébéréh guwe. Begéney féganayane brab tamanane. Ménléhuu éndob méntébuleu. 9 Gétiga ku kérégénan gom. Gétiga ku méskinan gom. Gido loo, kawasa gom dob lawayo. Gétiga kuy de tete kébéréh fantag bé begome bénréh i de étéw béréhé ro do Judio ro. Endob békén ro do tintu Judio, yamula do étéw Satanas ro. 10 Kagom mégilak bé kéférasaye begom énda mérugayén tidéw béni. I Satanase, téngkadé no begom bé kéféférisu nuwe bé de dumo gom. Atin kérégénan gom bé foloe gétérésangan. Endob fatut fédayday gom bé kéunur gome Begén, fiyon fo ké féléhué ro begom. Atin iraya ku mélaw begom lakay, sani umule magufusa.

11 “ ‘I kéluhana kome, fatut fégélingo gom i kébéréh i Rémogor i Tuluse begom do munur.

“ ‘I de étéw gétabana roy Satanase, énda mékukum ro bé géruwowe kéléhu.’ ”

Pergamo

12 Atin féntaus Kristowey kébéréh ne mano, “Sulatém dob télakiwe démiyaga bé de munur bati dob Pergamo mamo, ‘Ay niy kébéréh guwe, sani wéne sundangén murém i de baén sébala-bala. 13 Gétiga kuy Satanas i mégulewe bé ingéd gome, gido loo ménfédayday gom munur dob Begéne. Atin énda ténagak gom i kéunur gome fiyon fo ké fénléhu roy Antipase sani mésarigone muret fantag bé Begéne. Fénléhu ro diyaan dob ingéde fénggulewo Satanase. 14 Gido loo, wén i de téboé ku begom. Non wén i do dumo begom modor bé kétoro Balaame bé do getah. Non i Balaame, ténoroén i Balake émfésala bé de Judio bé kéféama ne bero bé amaéne ténulak dob de kéninontow. Brab ténoroén bero bigaén. 15 Atin loo so bé ni, wén i do dumo begom modor bé kétoro i de

Nikolaita. 16 Fatut gésénule gom brab tagak
gom i de sala gom. Amuk énda, mangéyu
dob begome énda mérugayén tidéw béni
brab tibohé ku begom bé sundange mésut
dob ba guwe maak dila.
17 “ ‘I kéluhana kome, fatut fégélingo gom i
kébéréh i Rémogor i Tuluse dob de munur.
“ ‘Dob de étéw gétabana roy Satanase, iray
gu beroy amaéne féndawét mana nitong
dob lawayo diyo. Atin iraya ku soy séngae
ségétéw bero bé futee batéw. Atin dob
séngae sébaan batéw wén i ménsulate de
mantu dawét énda i gégélolo de saliyu bé
étéwe gégédot bé ni batéw. Bero saén i de
gégélolo de.’ ”

Tiatira

18 Atin féntaus Kristowey kébéréh
ne mano, “Sulatém dob télakiy Tuluse
démiyaga bé de munur bati dob Tiatira
mamo, ‘Ay niy kébéréh guwe, sani Nga
i Tuluse. Mérino i de moto gu maak
afév atin séméLinang i de sékéy gu maak
galang métunag dob aféye. 19 Gétiga kuy
de rigoné kom, brab kégédaw gome, brab
kéunur gome, brab de galbék gom, brab de
kétingkél gom. Atin gétiga ku so toow na fo
fiyoy de rigoné kom béleewe ni bé do gétah.
20 Gido loo, wén i téboé ku begom. Wén
i libune féndawét Jesebel, sani ménbéréhe
been kun i sarigoy Tuluse muret. Atin
féndaya gom i ni libun témoro bé bigae dob
de kuyug gu brab fénamaén bero bé de
amaén ténulak dob adafay de kéninontow.
21 Téningkélo ku, brab niraya ku gai inok
gésénule brab tagaké noy ni tete rigoné
no. Endob mika fo témagak bé de ni do
tete rigoné no. 22 Mélaw fédéruuné ku inok
énda géétekén tidéw dob iroo nuwe, loo
soy de dumo no ménsébiga. Rigoné kuy
ni béleewe ni, amuk énda tagaké roy de
tete rigoné ro. 23 Atin féléhué ku soy de
kuyugén. Tidéw béno, i de munur dob
kéluhanay de ingéd, gétiga ro mélaw i Begéne,
gétiga kuy kéfégitung i kéluhanay de étéw
brab de kétaya ro. Atin iray gu moso i fatute
dob séngae ségétéw étéw sabaf bé de rigoné
no.
24 “ ‘Endob médoo gom dob Tiatira, énda
ménodor gom bé ni tete kétoro. Atin
énda gétiga kom i de féndawét do ménalém
kétoro Satanase. Atin mélaw énda umana
kuy kékérégéna kome. 25 Endob fatut
féégét gom i kéunur gome taman séfuleu.
26 Atin dob de étéw gétabana roy Satanase
atin modor ro bé kétaya kuwe taman dob
tamanane, iray gu beroy aturane mégulév
bé de ingéd dob duniyae ni. 27 Iray guy ni
aturan non i Abay guwe Tulus nirayén so
dob Begéne. Atin émbagér i kéfégulév ruwe,
atin énda i géatuh bero. 28 Atin iray gu so
dob berowey solo mubode.
29 “ ‘I kéluhana kome fatut fégélingo gom i
kébéréh i Rémogor i Tuluse dob de munur.’
”

3

Sardis

1 Atin féntaus Kristowey kébéréh ne
mano, “Sulatém dob télakiwe démiyaga bé
de munur bati dob Sardis mamo, ‘Ay niy
kébéréh guwe, sani gémamake bé Rémogor i
Tuluse wén i fitéw timan barakatén brab
do fitéw timan gitoon. Gétiga kuy de
rigoné kom. Atin gétiga ku so médooy
étéwe émbéréh bé wén kun i umul gom
magufusa. Endob énda toowén, non énda
gitono dob de rigoné kom. 2 Mélaw, tékénal
gom! Atin fébagér gom i kéunur gome, non
amuk énda, mékédan. Non gétiga ku kulang
sénay adat gome funay Tulus guwe énda
mésuwatén. 3 Fégétédém gom i ténoroe nén
begom brab nunuro kome nén bé do gétah.
Odor gom de brab fatut gésénule gom atin
tagak gom i de sala gom. Non amuk énda
gésénule gom, mangéyu dob begome bé
gaiwe énda karangé kom de, loo bé kégumah
i ménakawe. 4 Endob wén soy do dumo
begom dob Sardis, énda dénungiso roy de
kégal ro, sani de énda ménamung dob de tete
adat. Mélaw géodor gom Begén kémégal fute
non médait gom de. 5 I kéluhanay de gétaban
bé Satanase, fékégalé ku bero fute loo bé ni,
atin énda kédané kuy de dawét ro tidéw dob
librowe sénulata ku bé de dawét i de étéw
gégédot bé umule magufusa. Atin béréhé
ku dob téngaangay Abay guwe Tulus brab
de télaki no, bé beroy de kuyug gu.
6 “ ‘Kéluhana kom, fatut fégélingo gom i
kébéréh i Rémogor i Tuluse dob de munur.’
”

Filadelfia

7 Atin féntaus Kristowey kébéréh ne
mano, “Sulatém dob télakiwe démiyaga
bé de munur bati dob Filadelfia mamo,
‘Ay niy kébéréh guwe, sani mékétéfuwe
brab toowe. Wén i atura ku mégulew loo
bé kéfégulew Datu Dabide bé do gétah.
Atin amuk féahuré kuy ségétéwe étéw
dob kéfégulew guwe, énda i géalang de.
Atin amuk énda féahuré kuy ségétéwe
étéw, énda i géféahur de. 8 Gétiga kuy de
rigoné kom. Atin fiyon fo ké énda médoo
gom, ménfédayday gom munur Begén brab
ménodor gom bé kétoro guwe. Mélaw
ungkaé kuy béngawane fingé dob begome
inok géahur gom, atin énda i géfintu de.
9 I de étéw do émbéréh do Judio ro kun,
tugién ro non beroy de kuyug Satanas.
Félingkuwédé ku bero dob adafa kome, atin
gétiga ro mélaw mégédawu begom. 10 Sabaf
téméningkél gom loo bé sénugu guwe,
diyagané ku begom inok énda gésugsug
gom dob de mérégén do gai gégumah moso
dob duniyae ni fégéténgkad bé kéluhanay
kéilawane. 11 Séfuleu énda mérugayén tidéw
béni. Lékafit gom dob toowe kétoro unuro
kom inok énda métadin i barase iray gu
begom. 12 I de étéw gétaban bé Satanase,
féwaléyé ku bero do maak liléy i lawi i
Tuluse atin éndaén tagaké ro de. Atin sulaté
ku dob berowey dawét i Tulus guwe, brab
dawét i ingéd i Tuluse, sani mantuwe ingéd
féndawét Jerusalem mélus moso tidéw dob
Tuluso dob lawayo. Atin sulaté ku so dob
berowey mantuwe dawét gu.

13 “ ‘I kéluhana kome, fatut fégélingo gom i
kébéréh i Rémogor i Tuluse dob de munur.’
”

Laodisea

14 Atin féntaus Kristowey kébéréh ne
mano, “Sulatém dob télakiwe démiyaga bé
de munur bati dob Laodisea mamo, ‘Ay
niy kébéréh guwe, sani féndawéte “Amen”
non toow i kéuret guwe funay de étéw
gésarig. I Tuluse fénlimbagén Begén i
kéluhanane. 15 Gétiga kuy de rigoné kom.
Enda mon méduf gom brab énda mon
mélégénéy gom, sani de békén kuyug gu
taloo no sébanil Begén. Endob toow fo
damén méuyotu de ké méduf gom taloo
no mélégénéy gom. 16 Atin sabaf bé énda
mon méduf gom taloo no mélégénéy gom,
duraé ku begom tidéw dob ba guwe.
17 Béréhé kom makom, “Kawasa gey, wén
gey bé kéluhanay kailanga keye.” Endob i
toowe, mékégédaw-gédaw gom, éndob énda
gétiga kom de. Non sabaf bé kékulang i
kéunur gome, maak do méskinan gom brab
do félawas brab do langafén. 18 Mélaw
féginauné ku begom, béléy gom bé fiyowe
bélowon, sani tintuwe kéunur dob Begéne,
inok waléy gom kawasa. Atin béléy gom so
bé futee kégal sani métintuwe rigonén inok
éndaén maak félawas gom mémala. Atin
béléy gom so bé uwa motowe inok gégito
gom. 19 I de étéw kégédawa ku, géléé ku
brab fifité ku bero ké mésala ro. Mélaw fatut
gésénule gom atin tagak gom i de sala gom.
20 Fégélingo gom, diyou dob béngaway lawi
gome témawag. Amuk wén i gégélingo bé
béréh guwe atin ungkaé noy fintue inok
géahuru, mahuru atin séréngganu de mama.
21 Dob de étéw gétabana roy Satanase, iray
gu beroy kuwagibé mésar dob sékulo kuwe
amuk mésaru nén mégulew, ségilew bé
kétaba kuwe brab kéésar guwe dob sékuloy
Abay guwe Tulus bé lala ne mégulew.

22 “ ‘I kéluhana kome, fatut fégélingo gom i
kébéréh i Rémogor i Tuluse dob de munur.’
” Been i niy bénréh Kristowe.

4

1 Tidéw béno, wén man i fénggitoy
Kadnane begén. Atin énggito guy fintue
ménungka dob lawayo. Atin ménbéréh man
i étéwe ménbéréh dob begéne bé gétahe de.
Atin ménbéréh man maak béréh témburi
mano, “Enggon, nik go angéy dini, atin
fégito gu beem i kailangane mérigo moso.”
2 Sonom béno, fénagéw i Rémogor i Tuluse
begén mangéy diyo. Atin diyo dob lawayo,
wén i saray datue. Atin wén i étéw de
ménsar diyo. 3 Sémélinang i rangih ne loo bé
de balilaga do batéw féndawét haspe brab
kornalina. Atin wén i mélunéwe béluntu
loo bé falas i balilagae batéw féndawét
esmeralda géliwet dob sarane ni. 4 Atin wén
soy ruwo folo bra fot sara datu géliwét bé
ni saran. Atin diyo ménsar i ruwowe folo
bra fot do lukés odoron. Kéménégal ro fute
brab wén soy do bélowon do lakay diyo dob
de ulew ro. 5 Atin tidéw dob sarane dob

kérarae, mésut i kilote brab déguwe brab létee. Atin diyo dob adafay sarane ni, wén i do fitéw timan mérino solo. Beroy de fitéw rémogor i Tuluse. 6 Dob adafay sarane ni, wén i maake dogot maak féngalungon non toow fo métiyéw.

Atin wén i fot gétéw barakatan étéw géliwét bé sarane ni. Atin ménféno motoy de lowoh ro dob de saréwo ro brab dob de ségang ro. 7 I sunguwe de loo bé falas i binatange féndawét leon. Atin i géruwowe de maak falas i tuduwe safi. Atin i gételéw ruwe maak falas i lagéye kéilawan i ulew ne, atin i géefot ruwe maak falas banug lémayang. 8 I séngae ségétéw bé de ni fot gétéw étéw barakatan, wén i do ném timan do fafak ro, atin i de lowoh ro ménféno do moto fiyon i fantad i de fafak ro. Atin fuweh na kélungonon, énda témérén ro kémanta maro, "Mékétéfu, mékétéfu, mékétéfuy barakatane Kadnan Tulus. Wénén i Tulus tidéw féganay, wén so béleewe, atin énda so mékédano taman sa taman."

9 Atin i de ni do fot gétéw do barakatan étéw, kémanta ro dayéwé ro brab bantugé ro brab fésalamat ro bé ménsare dob sarané ni, sani Tuluse méuyag taman sa taman. I lala ruwe rémigo bé ni, 10 i de ruwo folo bra fot gétéw do lukés odoron méntédunsum ro dob adafay Tuluse, féngadafé roy Tuluse méuyag taman sa taman. Atin fédiyoé roy de lakay ro dob adafay saray Tuluse ni, atin émbéréh ro maro, 11 "Kadna key Tulus, Beem i médaite dayéwén brab bantugén. Atin Beem i médaite mégulew brab bantugén. Non Beem i léménimbage bé kéluhanane, atin ménwén i kéluhanane béleewe ni sabaf saén bé kétaya muwe."

5

1 Tidéw man béno, énggito guy déniline sulat dob kuwonone kémér i ménsare dob saray Tuluse ni. Atin méntéléb bé sulate sébala-bala. Atin wén i fitéw timan tandaén inok énda i géungka de. 2 Tidéw béno, énggito guy barakatane télaki. Atin méntanug fo toow i kébéréh ne mano, "Ati médaite kémédan bé de ni do tanda atin ungkaé noy ni sulat inok basané no?" 3 Endob énda i ségétéw étéw médait géungka de taloo no géténgténg dob bukag ne, fiyon dob lawayo diyo taloo no dob fantade ni taloo no dob fantad i fantade. 4 Atin kéménrewu fo toow non énda i ségétéw étéw giton géungka bé ni sulat taloo no géténgténg dob bukag ne. 5 Tidéw béno, i ségétéwe bé de lukés odoron ménbéréh dob begéne mano, "Kago kémérew. Téngténgém. I Jesuse, sani fédawéténe 'leon' séfu Judah, séfu Datu Dabid so. Beeney téménabanane bé Satanase atin wén mélaw i kuwagibén kémédan bé de fitéw tanda atin ungkaé noy ni sulat."

6 Tidéw béno, énggito guy Natiwe Bili-bili téménindég dob kérara i saray Tuluse ni. Atin sénliwétoy fote gétéw étéw barakatan brab do lukés odoron. Atin i Natiwe ni Bili-bili, énggito guy de falién fénggéléhuén bé do gétah. Atin wén i fitéwe sidungén brab fitéw timan moto no, sani fitéwe rémogor i Tuluse fénuwitén dob kéluhanay de ingéd dob duniyae ni. 7 Atin i Natiwe ni Bili-bili, ménangéy fégédét brab éndotén i sulate ni dob kuwonone kémér i ménsare dob sarane ni. 8 Bé lala ne rémigo bé ni, i de fot ni gétéw do barakatan étéw brab de ruwo folo bra fot gétéw do lukés odoron, méntédunsum ro dob adafay Natiwe ni Bili-bili. Atin i séngae ségétéw bero, wén i génamakén baatén féndawét alpa, brab génamakén soy bélowone bilew ménféno dukah, sani kédasal i de étéw i Tuluse. 9 Atin kéménanta ro mantu kanta maro, "Beem i médaite médot bé sulate ni atin médait go kémédan bé de tanda. Non fénléhuén Beem, atin daraém i fégébéléye bé de étéw inok méfukas ro atin géséfule ro mangéy dob Tuluse tidéw dob séngae tribo, dob séngae késébéréh, brab dob séngae kélasi étéw, brab dob séngae ingéd. 10 Féguléwo mo bero brab fénwaléyém bero do fadi inok féngadafé roy Tulus geye. Atin féféguléwé mo bero moso dob duniyae ni."

11 Tidéw béno, ténéngténg gu man ségule atin énggélingoo kuy béréh i de laksaén do télaki. Téménindég ro géliwét bé sarane ni brab de fot gétéw do barakatan étéw brab de lukés odoron. 12 Atin kéménanta ro toow fo métanug maro, "I Natiwe Bili-bili fénléhuén médait fo dayéwén brab bantugén. Atin toow fo barakatan, brab toow

fo gétigan, brab toow fo kawasa, brab toow fo émbagér." 13 Atin énggélingoo kuy kantay kéluhanay de étéw dob lawayo brab dob fantade brab dob fantad i fantade brab dob dogote, brab kéluhanay de étéw dob kéluhanay de gonon. Kémanta ro maro, "I Beene mésar dob saray Tuluse ni brab i Natiwe ni Bili-bili, médayéw ro damén brab émbantug ro fo toow taman sa taman. Atin mégulew ro so taman sa taman." 14 Atin bang i de fot ni gétéw do barakatan étéw, "Amen!" Atin i de lukés odoron méntédunsum ro méngintulus.

6

I de tanda

1 Tidéw béno, énggito guy Natiwe Bili-bili kédané noy sunguwe bé de fitéw timan do tanda. Atin énggélingoo kuy ségétéwe bé de fot gétéw do barakatan étéw ménbéréh maak léte mano, "Enggon!" 2 Atin amun ténéngténg gu, énggito guy futee kuda. Atin i étéwe de kéménuda, géménamak bohor. Atin wén i ménirayan de lakay. Atin ménagéw ménangéy sétiboh inok tabané noy de kéilawan.

3 Tidéw béno, kénday Natiwe Bili-biliy géruwowe bé de tanda dob sulate ni. Atin énggélingoo kuy béréh i géruwowe bé de barakatan do étéw mano, "Enggon!" 4 Tidéw béno, ménsut i furowe kuda. Atin i étéwe de kéménuda, nirayan kuwagib méganay bé késégirawe dob duniyae ni inok sétiboh i de étéw brab séféléhu ro. Atin niray de soy dakéle sundang.

5 Tidéw béno, kénday Natiwe Bili-biliy gétéléwe bé de tanda dob sulate ni. Atin énggélingoo kuy gétéléwe bé de barakatan do étéw mano, "Enggon!" Atin amun ténéngténg gu, énggito guy mitame kuda. Atin i étéwe de kéménuda, géménamak timbangan. 6 Atin wén i énggélingoo ku maak béréh étéw tidéw dob kérara i de fot ni barakatan do étéw mano, "Gétéléw saén baad bé ségantange arinah i mébéléye bé ségétérésangane sahud, atin ségantang farey féndawét 'barley' saén i mébéléye bé ségétérésangane sahud. Atin kagom singgulaén i nore taloo no arak."

7 Tidéw béno, i Natiwe Bili-bili kénda noy géfote tanda tidéw dob sulate ni. Atin énggélingoo kuy géfote barakatan étéw mano, "Enggon!" 8 Atin amun ténéngténg gu, énggito guy mérégunire kuda. Atin i dawét i étéwe de kéménuda "Kéléhu". Atin wén soy ségétéwe étéw énggétundug de féndawét "Emferno". Niray beroy aturane méméléhu bé géfote baad bé de kéilawan dob duniyae ni. Féléhué ro bero dob késégirawe brab dob lénggobe brab dob déruune brab dob de mérayar binatang.

9 Tidéw béno, i Natiwe Bili-bili kénda noy gélimowe bé de tanda tidéw dob sulate ni. Atin énggito guy de rémogor i de étéw fénléhuén sabaf bé kéunur ruwe bé kébéréh i Tuluse brab kéuret ruwe fantag bé ni. Diyo ro dob fantad i ahayane tulakan. 10 Ménkes ro métanug maro, "Barakatan Kadnan, i Beeme mékétéfu go brab toow i kébéréh me. Kédiron nay kékukum me sémuli dob de tete étéw dob duniyae ni sabaf bé kéféléhu ruwe begey?" 11 Atin i séngae ségétéw bero nirayan fute kégal. Atin wén i ménbérébe dob berowe bé fatut témérén ro na singkow saén taman féléhuén nay kéluhanay de dumo ro do sugu-suguéy Tuluse kailangan féléhuén so loo bé berowe.

12 Atin énggito guy Natiwe Bili-bili kédané noy géném bé de tanda. Tidéw béno, wén i toow fo ménbagér luba, atin i térésange ménwaléy mitam maak mitam safut. Atin i térésang kélungonone ménwaléy furo maak dara. 13 Atin i de gitoon ménlawu tidéw dob lawayo mangéy dob fantade maak do mata onok kayéw ménlawu bé kégérumfak i émbagére de réfuruh. 14 Atin i lawaye ménalfa maak sulat méndilin. Atin i kéluhanay de tuduk brab de bungéd méntéfégalin ro tidéw dob de gono ro. 15 Tidéw béno, i de datu dob duniyae ni, brab de mégulew, brab de odoroy de sundalo, brab de kawasa, brab de mégatur, brab kéluhanay de étéw fiyon fo ké do rifén taloo no do békén rifén, ménrékunéy ro dob de takub brab dob fantad i de batéw dob de tuduk. 16 Atin ménkes ro dob de tuduk brab dob de batéw maro, "Tamfurén gey inok énda gitoy étéwe ménsar dob saray datue dob lawayo begey atin inok énda gégumah dob begeyey kékérit i Natiwe Bili-bili. 17 Non énggumahén i gaiwe kémukum ro, atin énda i géatuh bero."

7

1 Tidéw béno, énggito guy fote télaki téménindég dob fote sugud i duniyae ni. Atin nalang roy fote réfuruh dob duniyae ni inok énda géiyuf ro dob fantade taloo no dob dogote taloo no dob de kayéw. 2 Atin énggito guy ségiyowe télaki énggumah tidéw sébangan nuwitén i tanda i méuyage Tulus. Atin ténawagén métanug i de fot ni télaki sénarigoy Tuluse minasa bé fantade brab dogote. 3 Ménbéréh i ni télaki dob de dumo no télaki mano, “Kagom binasanén i fantade brab dogote brab de kayéw taman énda gétandaa tom i de rangih i de sugusuguéy Tuluse.” 4 Atin énggélingoo kuy kédooy de méntandaan, mératuh bra fot folo bra fot ngibu gétéw. Atin falan ro tidéw dob kéluhanay triboy de Judio. 5 Atin folo bra ruwo ngibuy méntandaane tidéw dob de séfu Judah. Atin folo bra ruwo ngibuy tidéwe de dob de séfu Ruben. Atin folo bra ruwo ngibuy tidéwe de dob de séfu Gad. 6 Atin folo bra ruwo ngibuy tidéwe de dob de séfu Aser. Atin folo bra ruwo ngibuy tidéwe de dob de séfu Naftali. Atin folo bra ruwo ngibuy tidéwe de dob de séfu Manase. 7 Atin folo bra ruwo ngibuy tidéwe de dob de séfu Simeon. Atin folo bra ruwo ngibuy tidéwe de dob de séfu Lebi. Atin folo bra ruwo ngibuy tidéwe de dob de séfu Isakar. 8 Atin folo bra ruwo ngibuy tidéwe de dob de séfu Sabulon. Atin folo bra ruwo ngibuy tidéwe de dob de séfu Jose. Atin folo bra ruwo ngibuy tidéwe de dob de séfu Benjamen.

9 Tidéw béno, énggito guy toowe fo dakél ménlimud do étéw. Enda gébilangan ro non toow ro fo médoo. Tidéw ro dob kéluhanay de séségiyo-giyo gékélasi do étéw, brab do tribo, brab do ingéd, brab do késébéréh. Atin téménindég ro dob adafay saray Tuluse ni brab dob adafay Natiwe ni Bili-bili. Atin kéménégal ro fute brab géménamak ro do dau bongo. 10 Atin ménbéréh ro métanug maro, “Dayéwé tom i Tulus tome ménsar dob sara nuwe, brab dayéwé tom i Natiwe ni Bili-bili non fukasé ro betom dob de sala tom.” 11 Atin i kéluhanay de télaki téménindég ro lémiwét bé saray Tuluse brab de lukés odoron brab de fot gétéw do barakatan étéw. Tidéw béno, méntédunsum ro dob adafay sarane méngadaf bé Tuluse. 12 Ménbéréh ro maro, “Hoo, féngadafé tom i Tuluse non médait dayéwén brab bantugén brab basanan brab fésalamatan. Beeney tintuwe gétigan brab barakatan, brab Beeney méguléwe. Médayéw damén taman sa taman. Amen!”

13 Tidéw béno, i ségétéwe bé de lukés odoron fénénginsaa no begén mano, “Ati de ni do étéw kéménégal fute, ati tidéwo ruwe de?”

14 Atin séménumbulu maku, “Idih. Endob i beeme, gétiga mo.”

Atin ménbéréh mano, “Beroy de étéw tidéw dob dakéle kérégénon dob duniyae. Ténumak roy de kégal ro dob dara i Natiwe Bili-bili inok fute, sani kémédane bé de sala ro. 15 Been i niy funa ruwe téménindég dob adafay saray Tuluse brab diyo ro dob lawi i Tuluse fuweh na kélungonon rémigo bé kétayay Tuluse. Atin i Tuluse, sani ménsare dob sara nuwe, diyagané no bero, non diyo dob berowe. 16 Atin éndaén mélayaf ro taloo no térumén ro. Atin éndaén kéédufan ro bé térésange taloo no do ségiyo na méduf. 17 Non i Natiwe Bili-bili dob kérara i saray Tuluse, Beeney maake mantayan bero brab magifat bero. Atin fananguwité no bero dob de séfut i wayége miray bé umule magufusa. Atin kédanéy Tulusey de kétete i de fédéw ro inok éndaén kémérew ro.”

8

1 Atin amun kénday Natiwe Bili-biliy géfitéwe bé de tanda tidéw dob sulate ni méntanék fo toow i lawayo bé rugay i ségéréfae uras. 2 Tidéw béno, énggito guy de fitéw gétéw télaki, sani de démoyun témindég dob adafay Tuluse. Atin wén i ménirayan bero fitéw timan témburi.

3 Atin wén man i ségiyowe télaki énggumah ménuwit bélowon fédéngon dukah. Atin ménangéy dob ahayane tulakan brab téménindég dob sékulo nuwe. Atin niray dob beeney médoowe dukah inok sélawéké no bé de kédasal i de munur. Atin tulaké no diyo dob bélowone tulakan dob adafay saray Tuluse. 4 Atin i bél i dukahe ni ménsélawék bé kédasal i de munur, ménangéy rotor tidéw dob fégonone de génamak i télakiwe ni téménindég dob adafay

Tuluse. 5 Tidéw béno, i télakiwe ni, éndotén
i fégonone bé dukahe atin fénénoén bé
barawe tidéw dob ahayane tulakan, atin
nibérén dob duniyae. Atin léménéte brab
déménégu brab kéménilot brab léménuba.

I de fitéw témburi

6 Tidéw béno, i de fitéw ni gétéw télaki
do wén i do témburi ro, téménafay ron inok
iyufé roy de témburi ro.

7 Atin amun iyufév sunguwe télakiy
témburi nuwe, réménana yelo brab afév
ménsélawék bé darae. Atin i gétéléwe baad
bé duniyae méntuwég, loo soy gétéléwe
baad bé de kayéw, loo soy kéluhanay de
mélunéw do kéroon.

8 Tidéw béno, niyuf i géruwowe télakiy
kaane témburi. Atin ménlawu dob dogotey
maake dakél tuduk ménrino bé aféye. Atin
waléy dara i gétéléwe baad bé dogote. 9 Atin
i gétéléwe baad bé de sédo brab do binatang
dob dogote ménléhu ro. Atin ménbinasa soy
gétéléwe baad bé de barko.

10 Tidéw béno, niyuf i gétéléwe télakiy
kaane témburi. Atin i dakéle gitoon ménrino
maak félatut ménlawu tidéw dob lawayo
mangéy dob gétéléwe baad i fulangiwe
brab de séfut. 11 I dawét i ni gitoon, “Féla”.
Atin i gétéléwe baad bé de wayég ménwaléy
féla. Atin médooy de étéw ménléhu non
énggéiném ro bé ni wayég féla.

12 Tidéw béno, niyuf i géfote télakiy kaane
témburi. Atin télév baad bé térésange
brab térésang kélungonone brab de gitoon
i ménbinasawe de. Mélaw télév baad i
ménkédane bé kégéfékaya ruwe. Atin
déménlémon i gétéléwe baad bé fuwehe loo
soy kélungone de.

13 Tidéw béno, bé lala guwe de séna
téméngténg, énggélingoo kuy métanuge
béréh i banuge lémayang dob kérara fuwehe
mano, “Toow fo mékégédaw-gédaw i de étéw
dob duniyae ni amuk émbéréh sékoy téléwe
timan témburi iyufév de ménsama télév
gétéw télaki!”

9

1 Tidéw béno, niyuf i gélimowe télakiy
kaane témburi. Atin énggito guy gitoone,
sani télakiwe ménlawu mangéy dob duniyae
ni tidéw dob lawayo. Atin niray dob
beeney gunsie fégéungka bé toowe fo
ménalém liyung. 2 Atin nungkaén i liyunge
ni. Sonom béno, ménsut i béle loo bé bél
i dakéle aféy. Atin déménlémon i duniyae
non nalang i ébéley réndaw i térésange.
3 Atin ménsut i de kasuk tidéw dob béle
ni, atin méntébéragar ro dob fantade.
Atin nirayén beroy toowe fo démawét
kékeke maak sifitan. 4 Sénugu ro bé békén
binasané roy de kéroon taloo no do kayéw
taloo no do udenén do nohok. Géfédawéto
ro saén i de étéw énda méntandaan i de
rangih ro bé tanda i Tuluse. 5 Endob i de
kasuk ni énda ténungkasén bero ké féléhué
roy de ni do étéw. Yamula, fédawéto ro
saén bero taman méifus i limowe gétérésang
kélungonon. Atin i kédawét i kékérasaya ruwe
loo bé kédawét i kékeke i de sifitan. 6 Atin
bé no limo gétérésang kélungonon i de ni
do étéw toow fo mérasay, toow ron méuyot
damén méléhu, éndob énda fo méléhu ro de.

7 I falas i de kasuk ni, maak do kuda
kudaay de sundalo inok sétiboh. Atin wén i
do maak do bélowon do lakay dob de ulév
ro. Atin i de falas i de ulév ro maak do
lagéy kéilawan. 8 I de buk ro maak do buk
libun. Atin i de kifé ro loo bé kifév de
mérayar binatang féndawét do leon. 9 Atin
i de kuméng ro méntélèb bé maake futow.
Atin i béréh i de fafak ro maak béréh i
da médoo kalesa magayas mangéy sétiboh.
10 Atin i de igor ro maak igor i da sifitan
non kémeke ro. Atin been i ni de igor roy
émfédawétone bé de étéw bé rugay i limowe
gétérésang kélungonon. 11 Atin i datue
mégulév bero, beeney télakiwe mungka bé
ménaléme liyung. I dawét ne dob Hebre-
owe “Abadon”, atin dob Griegowe “Apo-
lion”, I atag ne, “Beeney Minasawe”.

12 I sunguwe kékérasayan ménggilidén.
Atin wén sénay ruwo de énda séna ménrigo
no.

13 Tidéw béno, niyuf i géénéme télakiy
kaane témburi. Atin énggélingoo kuy
émbérého tidéw dob fote sugud i bélowone
ahayan tulakan dob adafay Tuluse.
14 Ménbéréh dob géénéme ni télaki wén i
témburi no mano, “Tangéyém i de fot gétéw
télaki nikét dob dakéle wayég féndawét
Eufrates.” 15 Tidéw béno, ténangéyén i
de fot ni gétéw télaki. I de ni do télaki

ténafay non bero bé gétahe inok féléhué roy gétéléwe baad bé kéilawane béleewe ni dob tintuwe ni gai. 16 Atin wén i ménbéréhe dob begéne bé i kédooy de sundalo kéménuda ruwo ratuh laksa. 17 Atin dob ni fénggiton dob begéne, énggito guy de kuda brab de kéménuda de. I de ni do sundalo, wén i de futow fénggétéléb bé de kuméng ro. Furoy de falasén maak afév brab gadung maak safiro, brab mérégunir maak asupre. Atin i de uléw i de ni do kuda maak do uléw leon. Atin mésut tidéw dob de ba roy aféye brab béle brab asuprewe. 18 Atin fénléhu roy gétéléwe baad bé kéluhanay de kéilawan bé aféye brab béle brab asuprewe mésut tidéw dob de ba ro. 19 I de ni do kuda, dob de ba ro brab dob de igor roy bagér ruwe méméléhu. Non i de igor ro maak do ulé wén i do uléw ro émfédawéton bé de étéw.

20 Atin i de étéw énda méléhu ro, énda gésénule ro bé kéféngadaf ruwe bé de bélowon, do filak, do galang, do batéw, brab do kayéw do rénigo ro do kéninontow. I de ni do éntingayén énda do gégito ro taloo no do gégélingo taloo no do géagéw. Atin i de ni étéw énda so gésénule ro bé de kéféngadaf ro bé de saitan. 21 Enda so gésénule ro bé de kéféléhu ro, loo soy de kébéliya ro, loo soy de kébigaé ro, loo soy de kéfénakaw ro.

10

1 Tidéw béno, énggito guy ségiyowe barakatan télaki ménlus tidéw dob lawayo. Kéménégal bé rawéne atin léniwét i béluntuwey uléw ne. Atin i rangih ne maak térésang, atin i de sékéyén maak liléy aféy. 2 Atin wén i klohe sulat méndilin dob kémér ne. Atin féndiyoén i kuwonone sékéyén dob dogote, atin i biwonge de dob fantade. 3 Atin téménawag toow fo métanug maak béréh i de leon. Amun téménrén témawag, sénumbuloy fitéwe do métanug léte. 4 Amun téménrén ro, géfédéw sulaté ku damén i de énggélingoo ku. Endob énggélingoo kuy émbéréhe tidéw dob lawayo mano, “Kago sulatén i kébéréh i de fitéw timan léte, non fatut sékémén saén.”

5 Tidéw béno, i télakiwe ni, sani énggito guwe téménindég dob dogote brab dob fantade, ténunggulén i kuwonone kémérén sarév dob lawayo. 6 Atin séménafa dob dawét i Tuluse méuyag taman sa taman, sani léménimbage bé lawaye brab kéluhanay de éntingayén de brab fantade brab kéluhanay de éntingayén de so brab dogote brab kéluhanay de éntingayén de so. Atin ménbéréh i télakiwe ni mano, “Endaén i anggaén! 7 Endob amuk iyufév géfitéwe télakiy témburi nuwe, féagéwév Tulusey nékém ne bantakén, loo bé bénréh ne dob de sugu-suguén do sénarigo no muret bé gétaho.”

8 Tidéw béno, ménsébéréh man begén i émbéréhe tidéw dob lawayo bé gétahe de mano, “Fégédét go dob télakiwe téménindég dob dogote brab dob fantade atin dotém i méndiline sulat dob kémér ne.”

9 Mélaw ménfégédétu dob télakiwe ni atin nongot gu dob beene ké irayén begén i klohe ni sulat. Atin ménbéréh dob begéne mano, “Dotém atin amaém. Amuk amaé mo toow fo meh dob ba me maak téné, éndob waléy mélétis dob sur me.”

10 Tidéw béno, éndot guy klohe ni sulat dob kémér ne, atin nama gu. Amun diyoén dob ba guwe, toow fo meh maak téné. Endob amun énggélinuo kun, ménwaléy mélétis dob sur guwe. 11 Tidéw béno, wén i ménbéréhe dob begéne mano, “Kailangan ureté mo man ségule i kébéréh i Tuluse fantag bé de médoo do ingéd, brab de médoo do kélasi étéw, brab de klasi-klasi késébéréh, brab de datu.”

11

1 Tidéw béno, wén i niraye begén fégétémbu maak tugé. Atin wén i ménbéréhe dob begéne mano, “Tindég go atin témbu moy lawi i Tuluse brab ahayane tulakan. Atin bilangém i de étéw diyo dob lawi i Tuluse méngadaf. 2 Endob kago témbunén i de fésayawan non nirayén dob de békén Judio. Gédaa roy mékétéfuwe ingéd Jerusalem taman méifus i fote folo bra ruwo gétérésang kélungonon. 3 Atin sugué ku mangéy diyo muret i de ruwo gétéw sénarigo ku. Kémégal ro do saku atin ureté roy kébéréh i Tuluse diyo taman méifus i séngibuwe bra ruwo ratuh bra ném folo gétérésangan.”

4 Atin i de ni ruwo gétéw muret, beroy de maak do ruwo timan kayéw féndawét Olibo,

atin maak do ruwo ro timan solo diyo dob adafay Kadnay fantade. 5 Atin amuk wén i témulama émfédawéton bero, mésut i aféye tidéw dob de ba ro brab binasané roy de sébanil bero. Mélaw atiy témulamawe bero minasa, féléhuén. 6 Wén i kuwagib ro malang bé ranae bé gaiwe muret ro bé kébéréh i Tuluse. Wén soy kuwagib ro émféwaléy dara bé wayége. Wén soy kuwagib ro kémukum bé de étéw bé de udenén do gékélasi fégédusa dob de udenén do gai kétaya ro. 7 Atin amuk gilidén muret i de ruwo ni gétéw, sétiboh i nagawe bero, sani mésute tidéw dob liyunge. Atin tabana no bero brab géféléhuo no bero. 8 Atin i de bangkay ro fédiyoén dob kalsaday dakéle ingéd, sani ingéd i Kadna ruwe ménléhu dob kruse. I ménaléme dawét i nan ingéd “Sodoma” taloo no “Egipto”. 9 Atin bé rugay i téléwe gétérésangan bra géraraan, i de étéw tidéw dob kéluhanay de ingéd brab do tribo brab do kélasi-kélasi késébéréh i de étéw, tuliké roy de ruwo ni timan bangkay, atin énda tungkasé ro de ké lébéngén. 10 Atin i de étéw dob duniyae ni, toow ro fo moror sabaf bé kéléhu i de ruwo ni gétéw. Atin rémigo ro do karagiya atin séiray ro do éntingayén sabaf bé kéoror ruwe de. Non i de ni do ruwo gétéw sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne ménférasay ro fo toow bé de étéw dob duniyae ni. 11 Endob amun ménifus i téléwe gétérésangan bra géraraan, fénférénaway Tuluse bero inok tébule ro. Atin téménindég ro. Atin i kéluhanay de énggégito bero, toow ro fo ménggilak. 12 Tidéw béno, i de ni do ruwo gétéw sénarigoy Tuluse, énggélingoo roy métanuge émbéréh dob berowe tidéw dob lawayo mano, “Enggomén, nik gom mangéy dob lawaye ni.” Atin bé lala i kéténgténg i de sébanil ni bero, déméniyat ro mangéy dob lawayo dob rawéne. 13 Sonom béno, léménuba toow fo émbagér. Atin i géfoloe baad bé no ingéd ménbinasa. Atin ménléhu i fitéwe ngibu étéw bé lubae ni. Atin i de ségiyo do étéw toow ro fo ménggilak, atin dénayéw roy barakatane Tulus dob lawayo.

14 I géruwowe mékégédaw-gédaw gérigonon ménggilidén. Endob gégumah sékoy gétéléwe de.

15 Tidéw béno, i géfitéwe télaki niyufén i témburi nuwe. Atin wén i de métanug do émbéréh tidéw dob lawayo maro, “I Kadna tome brab Kristo nuwe ménwaléy méguléw bé duniyae. Atin féguléwo no taman sa taman.” 16 Tidéw béno, i de ruwo folo bra fot gétéw lukés odoron sani de ménsar dob de saray de datu dob adafay Tuluse, méntédunsum ro méngadaf bé Tuluse. 17 Atin ménbéréh ro maro, “Toow fo barakatan Kadnan Tulus, Beem i Tuluse bé féganayo atin Tulus go so béni. Fésalamat gey dob Beeme non nusarém i barakat me atin féngganaya moy méguléwe bé duniyae. 18 I de étéw do békén méngintulus, ménkérit ro toow non énggumahén i gaiwe kukumé mo bero. Atin kukumé moy de ménléhu do étéw. Atin been soy niy gaiwe binasané moy de étéw minasa bé duniyae ni.”

19 Tidéw béno, i lawi i Tuluse dob lawayo, ménungka. Atin i baule fégonon bé de ménsulat fasad i Tuluse énggiton diyo. Tidéw béno, kéménilot brab léménéte brab déménégu brab léménuba brab réménana do dakél yelo.

12

1 Tidéw béno, méntéfégitoy maake anlung i mérigowe moso mérigo dob lawayo. Wén i libune kéménégal térésang, atin ménutuh dob térésang kélungonone. Atin wén i lakay dob uléw ne fitéw i de gitoon de. 2 Obor i ni libun brab gédétén kéumahan. Atin mélaw ménkes sabaf bé kédawét i kéfégénga ne.

3 Tidéw béno, wén man i ségiyowe ménrigo méntéfégito dob lawayo maak anlung. Wén i dakéle diwat-wat furoy falas ne. Fitéw timan i uléw ne brab folo timan i sidung ne. Atin wén i lakay dob séngae uléwén. 4 Atin i igor ne génuyudén i gétéléwe baad bé de gitoon brab nibérén dob duniyae. Atin diyo téménindég dob adafay libune ni gédét kéumahan inok amaé noy nga ne ké mumahén. 5 Tidéw béno, i libune ni énggéfégénga nga lagéy. Beeney méguléwe bé kéluhanay de ingéd atin énda i géatuh bé kéféguléw ne. Endob wén i ménafas bé ngae ni brab nuwitén mangéy dob Tuluso dob lawayo dob sara nuwe. 6 Atin i libune ni

ménrarév mangéy dob gonone énda i étéw de bati, dob sébaane gonon ténafay i Tuluse de. Diyo fagifatéy Tulusey ni libun bé séngibuwe brab ruwo ratuh bra ném folo gétérésangan.

7 Tidéw béno, wén i gira dob lawayo. Atin i ségétéwe bé de télakiy Tuluse féndawét Miguel brab de kuyugén do télaki, ménsétiboh ro sébanil bé diwat-wate. Atin i diwat-wate ni brab de kaan télaki, ménatuh ro. 8 Endob ténabanan i diwat-wate ni brab de télaki no. Mélaw éndaén ténungkasén bero bati dob lawayo. 9 Atin i dakéle ni diwat-wat brab de télaki no nibérén bero tidéw dob lawayo. Beeney Satanase, sani saitane fénggakara noy kéluhanay de kéilawan bé kétéféwaléy ne ulé bé gétaho. Atin nibérén mangéy dob duniyae beroy de tete télaki no.

10 Tidéw béno, énggélingoo kuy métanuge béréh dob lawayo mano, “Béleewe ni métumanén i kéfukas i Tuluse bé kéilawane. Béleewe ni fénggitoy Tulusey atura nuwe mégulév. Béleewe ni, i Kristoy Tuluse fénggito noy atura nuwe mégulév. Non i témboe bé de dumo gey fuweh na kélungonon, dénédélén tidéw dob lawayo. 11 I de dumo gey ni, ténabana roy Satanase bé dara i Natiwe Bili-bili, atin sabaf bé toowe kétoro nuret ro. Atin énda gulaané roy de karo do férénawa, yamula féndaya roy de étéw méméléhu bero sabaf bé kéunur ruwe. 12 Mélaw, i de begom do bati dob lawayo, oror gom. Endob i de begom do bati dob fantade brab dob dogote, mékégédaw-gédaw gom. Non i Satanase ménlus mangéy dob begome. Atin toow fo mékérit, non gétiga no éndaén mérugay i gai nuwe rémigo tete.”

13 Atin i diwat-wate ni, amun énggétiga no nibérén mangéy dob duniyae, ménségéta i libune ni ménggénga nga lagéy. 14 Endob nirayén dob libune niy ruwowe fafak i dakéle banug inok lémayang mangéy dob gonone énda i étéw de bati. Diyo fégifatéy Tuluse bé rugay i téléwe bra géraraan gébélintuwa. Atin énda gésugsugén bé Satanase sani diwat-wate. 15 Tidéw béno, i diwat-wate ni fénésutén tidéw dob ba ney médoowe wayég inok anuré noy libune ni dob dunuke. 16 Endob ténabangay fantadey ni libun atin kéménla brab néséfén i wayége. Mélaw énda ménggésug-sug i libune ni. 17 Tidéw béno, toow fo ménkérit i diwat-wate ni bé libune ni. Atin ménagéw brab ménangéy sétiboh dob de ségiyo nga i libune ni brab kéluhanay de modor bé de sugu i Tuluse brab de énda témérén munur bé toowe kétoro Jesuse. 18 Atin i diwat-wate ni téménindég dob dénsaane.

13

1 Tidéw béno, énggito guy nagawe géménaun tidéw dob dogote. Folo i sidung ne brab fitéw i uléw ne. Atin wén i lakay dob séngae sidungén. Atin dob séngae uléwén wén i ménsulate de mékémurka dawét. 2 I nagawe ni énggito gu maak falas i mérayare binatang féndawét leopardo. Atin i de sékéyén maak sékéy i mérayare binatang féndawét oso. Atin i ba ne maak ba i mérayare binatang féndawét leon. Atin i diwat-wate nirayén dob beeney barakat ne brab atura nuwe mégulév. 3 Atin i sébaane bé de uléw i nagawe ni maak ménléhuén, éndob ménadi-adiy fali ne funa no damén méléhu. Atin i kéluhanay de étéw ménggaif ro de atin ménfuray ro bé nagawe ni. 4 Atin i kéluhanay de étéw féngadaf roy diwat-wate ni non nirayén dob nagawe niy atura nuwe mégulév. Atin féngadaf ro soy nagawe maro, “Enda i ségiyo gérotor bé nagawe. Atin énda i géatuh de.”

5 Atin i nagawe ni, féndaya i Tuluse ménfédayday émbéréh do toow fo tete brab do fégéfélangka-langka, méngiras bé Tuluse. Atin ténungkasén mégulév taman méifus i fote folo bra ruwo gétérésang kélungonon. 6 Atin fénémulaén i Tuluse brab dawét ne brab gonoy Tuluse bati brab kéluhanay de étéw bati diyo dob lawayo. 7 Atin féndayaén so sétiboh sébanil bé de étéw i Tuluse, atin féndayaén so ténabana no bero. Atin nirayén dob beeney aturane mégulév bé kéluhanay de étéw tidéw dob de séségiyo-giyo do tribo brab do ingéd brab do késébéréh brab do étéw. 8 Atin féngadafév kéluhanay de étéw bati dob duniyae ni, sani de étéw énda ménsulat i de dawét ro dob librowe lénistanan bé de étéw gégédot bé umule magufusa. Sénulatén i de dawét ro bé énda

séna ménlimbag i duniyae de. Atin i fénléhue Nati Bili-bili, Been i gefee bé ni libro.

9 Fatut fégélingo gom kéluhanan i ni:
10 I de étéw kailangan férisunén, waléy ro
man méférisu. Atin i de étéw kailangan
féléhuén bé sundange, féléhuén ro bé sun-
dange. Mélaw i de begom do étéw i Tuluse,
fatut fédayday gom sémarig bé Tuluse atin
fétingkél gom dob gaiwe kérégénan gom.

11 Tidéw béno, énggito guy géruwowe
naga ménsut tidéw dob fantade. Ruwo
timan i sidung ne maak do sidung bili-
bili atin i kébéréh ne maak béréh diwat-
wat. 12 Atin i géruwowe ni naga, nusarén
i aturay sunguwe naga mégulév dob adafa
nuwe. Atin fénégésén i kéluhanay de étéw
dob duniyae méngadaf bé sunguwe naga,
sani wéne falién géfédéwén damén méléhu
éndob ménadi-adi. 13 Atin i géruwowe ni
naga, réménigo do médoo do mékégaif.
Léménawu afév dob duniyae ni tidéw dob
lawayo dob téngaangay kéluhanay de étéw.
14 Atin énggéfégakara noy kéluhanay de
étéw dob duniyae ni sabaf bé de mékégaif
ténungkasén rigoné no dob adafay sunguwe
naga. Tidéw béno, sénuguén i kéluhanay
de étéw dob duniyae ni rémigo kéninontow
fégébantug bé sunguwe naga, sani ténibohe
bé sundange éndob énda ménléhuén de.
15 Atin i géruwowe naga, ténungkas dob
beeney mirayane férénawa bé kéninontowe
inok gébéréh i kéninontow i sunguwe ni
naga brab inok géféléhuo roy kéluhanay de
étéw énda féngadafé ro de. 16 Atin i géruwowe
ni naga, fénégésén i kéluhanay de étéw, fiyon
i de gérotor loo soy de gérifantad, brab de
kawasa loo soy de méskinan, brab de rifén
loo soy de békén do rifén, fénégésén bero
férigo tanda dob de kuwonon do kémér ro
taloo no dob de rangih ro. 17 Amuk énda
méntandaan i ségétéwe, énda gébéléyén brab
énda so géfébéléyén. Atin i ni tanda, been
i dawét i sunguwe naga taloo no rumeroy
dawét ne. 18 I de étéw gésobut bé ni, bero
saén i de féntilédtéd i Tuluse. Mélaw i de
métilédtéd do étéw, fakay gétiga roy atag
i ni rumero non tanda i dawét i ségétéwe
étéw. Ném ratuh bra ném folo bra ném i ni
rumero.

14

1 Tidéw béno, énggito guy Natiwe Bili-bili
téménindég dob tuduke féndawét Sion. Atin
diyo dob Beeney mératuhe bra fot folo bra
fot ngibu étéw. I de ni do étéw, ménsulat
dob rangih ruwey dawét i Natiwe ni Bili-
bili brab Abay ne Tulus. 2 Atin énggélingoo
kuy émbéréhe tidéw dob lawayo maak érok
dakél samfaw atin maak métanug léte. Atin
i kébéréh ne maak béréh i de baat féndawét
do alpa. 3 Atin i de mératuh bra fot folo
bra fot ngibu do étéw, téménindég ro dob
adafay saray Tuluse bra de fot gétéw do
barakatan étéw brab de lukés odoron. Atin
kéménanta ro sébaan mantu kanta, sani
kantawe énggétigay de ni do étéw saén do
mén-aun tidéw dob duniyae. 4 Beroy de
lagéy do énda ménsala bé késétaya ruwe bé
de ségiyo do libun saliyu bé de bawag ro,
non malinis i de adat ro. Atin furay ro bé
Natiwe Bili-bili dob séngae ayo no. Beroy
de mén-aun tidéw dob de ségiyo do kéilawan
inok beroy de sungu do niray dob Tuluse
brab dob Natiwe Bili-bili. 5 Enda téménugi
ro fiyon ségule. Enda i rénigo ro tete.

6 Tidéw béno, énggito guy ségiyowe télaki
lémayang dob toowe fo gérotor. Atin bé béno
so, nuretén i Fiyowe Uret énda mékédano
taman sa taman. Nuretén dob séségiyo-
giyowe gékélasi do étéw brab do tribo brab
do késébéréh brab do ingéd. 7 Ménbéréh
métanug mano, “Basana kom i Tuluse brab
dayéw gom. Non énggumahén i gaiwe
kukumé noy de kéilawan. Féngadaf gom i
Tuluse, sani réménigowe bé lawaye brab
fantade brab dogote brab de séfut.”

8 Atin ménfuray i géruwowe télaki
brab ménbéréh mano, “Ménbinasa nén.
Ménbinasa nén i dakéle ingéd Babilonia.
Fénolo noy kéluhanay de étéw bé arak ne.
Atin i ni arak, been i niy mékérésike adatén
émfésala bé de ségiyo étéw.”

9 Tidéw béno, ménfuray i gétéléwe télaki.
Ménbéréh mano, “I de étéw méngadaf bé na-
gawe brab kéninontow ne, brab méntandaan
i de rangih ro taloo no do kémér ro bé
tanda i nagawe, 10 mékukum ro fo toow.
Non mékérit fo toow i Tuluse bero. I de
rémigo bé ni, férasayé no bero bé aféye

brab asuprewe dob adafay de télakiy Tuluse brab Natiwe Bili-bili. 11 I aféye fégédusa bero, mégébél taman sa taman. Fuweh na kélungonon, énda téméré no démusa bé de étéw méngadaf bé nagawe brab kéninontow ne, sani de étéw méntandaan bé dawét ne."
12 Mélaw i de étéw i Tuluse, sani de modor bé sugu i Tuluse brab de énda témérén munur bé Jesuse, fatut témingkél ro.
13 Tidéw béno, énggélingoo kuy émbéréhe tidéw dob lawayo mano, "Sulatém i ni: Moror i de munur bé Kadnane ké méléhu ro tidéw béleewe ni." "Non témérén ron gémalbék atin gédoté roy barase sabaf bé de rénigo ro."

14 Tidéw béno, énggito guy futee rawén. Atin wén i ménsar de maak falas kéilawan. Wén i bélowon lakay dob ulév ne atin wén i génamakén murém sanggut. 15 Tidéw béno, wén i ségiyowe télaki ménsut tidéw dob lawi i Tuluse dob lawayo. Atin téménawag toow fo métanug dob étéwe ni ménsar dob rawéne mano, "Usarém i sanggute fégékétéwém. Non énggumahén i gaiwe kémétéw, togohén i duniyae." 16 Tidéw béno, i étéwe ni ménsar dob rawéne, sénayugén i sanggute dob duniyae. Atin kéntéwén i duniyae.
17 Tidéw béno, énggito guy ségiyowe télaki ménsut tidéw dob lawi i Tuluse dob lawayo. Wén soy murém sanggut génamakén.
18 Tidéw béno, i ségiyowe télaki, sani méguléwe bé aféye, ménagéw tidéw dob ahayane tulakan. Ménkes métanug dob télakiwe géménamak murém sanggut mano, "Usarém i sanggut ma nan fégékéléngém bé onok i nohoke féndawét ubas dob safade dob duniyae. Non togoh ron." 19 Mélaw i télakiwe ni, sénayugén i sanggut ne dob duniyae, atin kénléngén i de ubas tidéw dob safade atin nibérén dob kalute gonoy Tuluse kémérés bero non mékérit bé de ni do tete étéw. 20 Atin ménkérés i de ni do tete étéw dob kalute dob liyuy ingéde. Atin ménsut i de dara ro maak dunuk gédét ruwo gémitroy kénalém ne atin télév ratuh bra ruwo folo gékilomitroy kérayu ne.

15

1 Tidéw béno, énggito guy ségiyowe mékégaif ménrigo dob lawayo maak anlung. Wén i do fitéw gétéw do télaki ménuwit fitéw timan fégédusa bé de kéilawan. Been i niy de géfuray fégédusa non fégéfégilid bé kékérit i Tuluse.
2 Atin énggito guy maake dogot maak féngalungon ménsélawék bé aféye. Atin énggito guy de étéw ténabana roy nagawe brab kéninontow ne. Beroy de énda méntandaan bé rumeroy dawét ne. Téménindég ro dob doror i dogote maak féngalungon. Génamak roy de baat féndawét alpa niray i Tuluse bero. 3 Kénanta roy kanta Moisese, sani ségétéwe sugu-sugué Tuluse bé do gétah, sani kantay Natiwe Bili-bili maro, "Barakatan Kadnan Tulus, toow fo fiyo brab dakél i rénigo muwe! Beem i méguléwe bé kéluhanay de ingéd. Toow fo métintuy adat me brab toow. 4 I kéluhanay de étéw basana ro Beem, Kadnan. Atin i kéluhanay de étéw fayagé roy kégérotor me. Beem saén i mékétéfuwe. I kéluhanay de étéw tidéw dob séngae ingéd, mangéy ro méngadaf dob Beeme. Non i kéluhanay de étéw gétiga roy de métintu do rénigo mo."
5 Tidéw béno, énggito guy lawi i Tuluse dob lawayo ménungka. Atin diyo dob bukagey mékétéfuwe sibéy gonoy tanda i Tuluse. 6 Tidéw béno, i de fitéw gétéw do télaki ménuwit bé de fitéw timan fégédusa, ménsut ro tidéw dob lawi i Tuluse ni. Kéménégal ro bé toowe fo malinis fute safut. Atin lénibéo ro bélowon i de kuméng ro. 7 Tidéw béno, i ségétéwe bé de barakatan do étéw nirayén dob de fitéw gétéw do télakiy fitéwe timan bélowon biléw ménféno bé kékérit i Tuluse méuyag taman sa taman. 8 Atin i lawi i Tuluse ni ménféno bé béle tidéw dob kéréndaw i barakat i Tuluse, atin mélaw énda i géahur dob lawie taman gilid i de fitéw timan fégédusa nuwit i de fitéw gétéw télaki.

16

I de fitéw timan biléw

1 Tidéw béno, énggélingoo kuy métanuge émbéréh tidéw dob lawi i Tuluse dob de fitéw gétéw do télaki mano, "Agéw gom atin luka gom dob duniyaey de fitéw timan do biléw ménféno bé kékérit i Tuluse."
2 Atin i sunguwe télaki ménagéw brab lénukaén i biléw ne dob duniyae. Atin i toowe fo féde brab mékérésik do kélaing

téménunoh dob kéluhanay de étéw do méntandaan bé nagawe brab de méngadaf bé kéninontow ne.
3 Atin i géruwowe télaki lénukaén soy kaane biléw dob dogote, atin i wayége ménwaléy maak dara i ménléhue étéw. Atin ménléhu i kéluhanay de sédo brab de binatang dob dogote.
4 Tidéw béno, i gétéléwe télaki lénukaén i kaane biléw dob de séfut brab dob de wayég, atin ménwaléy ro dara. 5 Atin énggélingoo kuy béréh i télakiwe méguléw bé de wayég mano, “O mékétéfuwe Tulus, i Beeme ménwén gon tidéw féganay atin wén so béleewe ni, métintuy kékukum me. 6 I de tete ni étéw, fénléhu roy de étéwém brab de sénarigo mo muret. Mélaw féninémo mo bero dara. Médait ro mékukum loo bé ni.” 7 Tidéw béno, énggélingoo kuy émbéréhe tidéw dob ahayane tulakan mano, “Barakatan Kadnan Tulus, métintuy kékukum me brab toow.”
8 Tidéw béno, i géfote télaki lénukaén i kaane biléw dob térésange. Atin féntuwégén bé térésangey de étéw sabaf bé kéédufne. 9 Atin méntuwég i de étéw sabaf bé kéédufne. Atin fénémula roy dawét i Tuluse, sani wéne aturan bé de ni fégédusa. Endob énda gésénule ro bé de sala ro brab énda dayéwé roy Tuluse.
10 Tidéw béno, i gélimowe télaki lénukaén i kaane biléw dob saray datue kay nagawe. Atin ménwaléy délémon i kéféguléw i nagawe. Atin toow fo ménrasay i de étéw atin gékekeo roy de dila ro bé kékédawéta ruwe. 11 Atin fénémula roy Tuluse dob lawayo sabaf bé kékédawéta ruwe brab de kélaing ro. Endob énda gésénule ro bé de tete adat ro.
12 Tidéw béno, i géénéme télaki lénukaén i kaane biléw dob dakéle wayég féndawét Eufrates. Atin méntikar i dakéle ni wayég inok wén i aguwoy de datu tidéw sébangan. 13 Tidéw béno, énggito guy téléwe gétéw tete rémogor maak do falas fak ménsut tidéw dob ba i diwat-wate brab dob ba i nagawe brab dob ba i ségétéwe ubo-ubo sénarigoy Tuluse muret. 14 Beroy de rémogor i de saitan do rémigo do mékégaif. Atin i de télém ni gétéw do saitan ménangéy ro dob kéluhanay de datu dob duniyae ni inok limudé ro bero atin inok rémigo ro gira dob gaiwe kémukum i barakatane Tulus.
15-16 Bé béno gai, i de saitan limudé roy de datu dob gonone féndawét Armagedon dob késébéréhe Hebreo. Atin bang i Kadnane Jesus, “Fégélingo gom! Séfuleu bé gaiwe énda gékaranga kom de loo bé kégumah i ménakawe. Moror i de étéw mingat brab téménafay ro kémégal bé kéongot-ongot ruwe bé késéfule guwe. Non énda félawas ro bé késéfule guwe funa ro mémala.”
17 Tidéw béno, i géfitéwe télaki lénukaén i kaane biléw dob kérara fuwehe. Atin wén i émbéréh métanug tidéw dob saray méguléwe dob lawi i Tuluse mano, “Enggilidén.”
18 Atin kéménilot brab déménégu brab léménéte brab léménuba émbagér. Enda i ségiyo émbagér luba loo bé ni tidéw bé kélimbage bé kéilawane, non toow na fo gétimal i kébagér i ni luba. 19 Atin i dakéle ingéd Babilonia ménséfarak télém baad. Atin ménbinasay kéluhanay de ingéd dob duniyae ni. Non gétédémoy Tulusey ingéde Babilonia atin kukumé no sabaf bé kékérit ne de. 20 Atin i kéluhanay de bungéd brab de tuduk ménalfa. 21 Atin ménlawu i de dakél do yelo dob de étéw. Atin limo folo gékiloy kébégat i de yelo. Atin i de étéw fénémula roy Tuluse sabaf bé de yelo non toow fo gétimal i kékérit ne.

17

1 Tidéw béno, i ségétéwe bé de télaki ménuwit bé de fitéw timan do bilém, ménangéy dob begéne brab ménbéréh mano, “Enggon, fégito gu beem i kékukume bé ménbantuge sundal, sani ingéde gédét dob médoowe do wayég. 2 I de datu dob duniyae ni ménsétayan de. Atin i de étéw dob duniyae ni, fénsalaén bero bé mékérésike adatén.”
3 Tidéw béno, i Rémogor i Tuluse toow fo fénémanduo no begén, atin nuwit i télakiwe begén mangéy dob gonone énda i étéw de bati. Diyo énggito guy libune kéménuda dob furowe naga. Wén i de mékémurka dawét ménsulat dob kéluhanay lowoh i nagawe ni. Atin fitéw timan i ulém ne brab folo timan i sidung ne. 4 Atin i libune ni kéménégal furo brab rambayung. Atin ménggono do bélowon brab do perlas brab do ségiyo

balilaga batéw. Atin génamakén i bélowone tabu ménféno bé de mékérésik brab do mékémurka do éntingayén, sani galbék i sundale. 5 Atin ménsulat dob rangih ney kébéréhe wén i ménbunéy atagén. I sulate ni mano, “I ménbantuge Babilonia, idéng i kéluhanay de sundal brab de mékérésik do étéw dob duniyae ni.” 6 Atin énggito guy ni libun ménolon sabaf bé kéiném ne bé dara i de ménléhuén do munur bé Jesuse do ménléhu sabaf bé kéuret ruwe fantag bé kéunur ruwe.

Amun énggito guy ni, toow fo ménggaifu de. 7 Atin i télakiwe ni ménénginsa dob begéne mano, “Sedek mégaif go? Fégétiga ku beem i ménbunéye atag i libune ni brab nagawe kénudaa no fitéw i uléw ne brab folo i sidung ne. 8 I nagawe énggito mo méuyag bé gétaho, éndob ménléhuén béleewe ni. Gido loo, mésut moso tidéw dob toowe fo ménalém liyung brab mébinasa. Atin i de étéw dob duniyae ni, sani de étéw énda ménsulat i de dawét ro dob librowe listanan bé de étéw gégédot bé umule magufusa, mégaif ro ké gito roy nagawe ni. I ni libro ménsulatén bé énda séna lénimbag i Tulusey duniyae de. Atin i nagawe ni méuyag bé gétaho, ménléhuén béni. Endob téfégito man moso.”

9 Atin féntaus i télakiwey kébéréh ne mano, “Do gétigan saén do étéw i gésobute bé ni: I atag i de fitéw timan uléw, been i de niy de fitéw timan burur gonoy ni libun mésar, sani de burur ténindégoy ménbantuge ingéd. Atin i atag ne do fitéw gétéw datu. 10 Atin i limowe bé de datu ni ménléhu ron. Atin i ségétéwe de méuyag méguléw béni. Atin i ségétéwe de énda séna méguléwén. Amuk méguléw i géfitéwe ni datu, méguléw saén singkow. 11 Atin i nagawe ni, sani méuyage bé gétaho éndob ménléhuén béni, beeney géwaléwe datu gétundug bé de sungu do fitéw datu atin mébinasa moso.

12 “Atin i de folo do sidung énggito mo, beroy de folo gétéw do datu énda séna méguléw ro. Endob irayén beroy aturane méguléw bé rugay i ségéurase saén beroy nagawe. 13 Atin i de folo ni gétéw do datu, ségiléw i kétaya ruwe, atin iray roy bagér ruwe brab atura ruwe méguléw dob nagawe ni. 14 Atin sétiboh ro sébanil bé Natiwe Bili-bili. Endob i Natiwe Bili-bili brab de fénémilién do kuyugén sani de fénunurén dob Beene brab de rémigo bé kétaya nuwe, tabana roy de ni do folo gétéw do tete datu. Témaban i Natiwe Bili-bili non Beeney Kadnay de méguléw brab Beeney Datu i de datu.”

15 Atin ménbéréh man i télakiwe ni dob begéne mano, “I de wayég énggito mo, sani gonoy sundale ménsar, beroy de étéw dob de séségiyo-giyo do ingéd brab do kélasi-klasi do étéw brab do késébéréh. 16 Atin i de folo timan do sidung do énggito mo, brab nagawe, mérarék ro bé sundale ni. Atin nafas roy kéluhanay de éntingayé no. Atin tagaké roy sundale ni félawas. Atin amaé roy ungé ne brab tuwégé ro dob aféyey sama ruwe de. 17 Rigoné roy ni non fékéntayéy Tuluse beroy rémigowe de inok métuman i bantak ne. Mélaw sébaan saén i kéfégitung ruwe, atin iray roy atura ruwe méguléw dob nagawe taman métuman i kébéréh i Tuluse.

18 “Atin i énggito muwe libun, beeney ménbantuge ingéd méguléw bé de datu dob duniyae ni.”

18

1 Tidéw béno, énggito guy ségiyowe télaki ménlus tidéw dob lawayo. Wén i dakél atura no. Atin ménggéfékaya i kéluhanay sugud i duniyae bé késélinang ne. 2 Atin ménkes i télakiwe ni toow fo métanug mano, “Ménbinasa! Ménbinasay ménbantuge ingéd Babilonia. Ménwaléy béni batioy de saitan brab do tete do rémogor. Atin médoo do gékélasi do tete brab mékérésik do kloh manok bati diyo. 3 Non fénsalaén i kéluhanay de étéw bé mékérésike adatén, sani tetee kétayay lowoh ne. Atin i de datu dob duniyae ni ménamung ro bé de tete rigoné ro. Atin i de démagang ménwaléy ro kawasa sabaf bé de tete kétayay libune ni.”

4 Tidéw béno, énggélingoo kuy émbéréhe tidéw dob lawayo mano, “Enggomén do étéw gu. Sut gom tidéw dob tete anan ingéd inok énda géamung gom bé de salaén. Mélaw énda mékukum gom séréngan de. 5 Non toow fo médooy de salaén maak mén-untud mangéy dob lawayo. Atin i Tuluse énggétédémo noy tetee adatén. 6 I kéférasay ne begom, fatut sulio kom ruwo

takéf kéférasay de so. Féno gom i tabu ne ruwo gule bé inéméne toow fo féla loo bé fénineém ne begom. 7 I kédooy kébantug ne bé lowoh ne brab kéfé fiyo nuwe bé lowoh ne bé gétahe, iring gom bé kéférasay gome de brab kéfébuku gome de. Non énda téméré no félangka-langka mano, 'Begéney baiwe, békénu balév. Enda fakayén ké tete i fédéw guwe.' 8 Sabaf bé ni kébéréhén, wén i gai moso tékow mérasay. Non mékukum bé déruune brab kébukue brab lénggobe. Atin métuwég fo toow bé aféye non toow fo barakatan i Kadnane Tulus kémukum de."

9 Atin i de datu dob duniyae ménamung bé de mékérésik rigoné no brab kékawasawe kétaya ro, kémérew ro, brab rémuung ro sabaf bé kébinasay ni ingéd amuk gito roy bél i aféye témuwég de. 10 Ténulik ro tidéw dob mérayue non mégilak ro méamung bé kérasay ne. Atin béréhé ro maro, "Mékégédaw-gédaw i ménbantuge ingéd Babilonia. Ségéuras saén i kékukume de."

11 Atin i de démagang kémérew ro so brab rémuung ro sabaf bé kébinasay ni ingéd non énda i méléy bé de daganga ro. 12 Endaén i méléy bé de bélowon do fébéléy ro brab do filak, brab do balilaga do batéw, brab do perlas, brab de fiyo fute brab do furo brab rambayung safut, brab do balilaga do mamut kayéw, brab do éntingayén do rénigo garing, brab do balilaga do kayéw, brab do galang, brab do futow, brab do marmol, 13 brab do kanela brab do ségiyo fégéfaninu, brab do dukah, brab do fégéféamut, brab do uwa, brab do arak, brab do nor, brab do arinah, brab do safi, brab do bili-bili, brab do kuda, brab do kalesa, brab do rifén, brab fiyon i de rémogor i de étéw. 14 Atin ménbéréh i de démagang dob ingéde ni maro, "Endaén i kéluhanay de fiyo do éntingayén do kétaya mo. Atin ménkédanén i bantuga muwe brab kékawasa muwe. Atin éndaén géséfuleén mangéy dob beeme." 15 Atin i de démagang do ménwaléy kawasa sabaf bé de kédagang ro, dob nan ingéd, tuliké roy de tidéw mérayu non mégilak ro méamung bé kérasay ne. Kémérew ro rémuung. 16 Atin béréhé ro maro, "Mékégédaw-gédaw i ménbantuge ni ingéd. Bé gétaho i de étéw de kéménégal ro fiyo safut fute brab furo brab rambayung. Atin ménggono do bélowon brab balilaga do batéw brab do perlas. 17 Endob bé ségéurase saén méntékow ménkédan i kékawasa nuwe."

Atin i kéluhanay de kafitan bé de barko brab de étéw de ménda brab kéluhanay de gémalbék dob de barko, ténulik roy de tidéw mérayu. 18 Atin ménkes ro bé lala ruwe téménggténg bé bél i aféye témuwég bé ingéde ni maro, "Tidéw féganay, énda i ségiyo ménbantug ingéd loo bé ni!" 19 Atin rénigono ro réhuk i de ulév ro brab rémuung ro maro, "Mékégédaw-gédaw i ni ménbantug ingéd! Non sabaf bé kékawasa nuwe, waléy so kawasay de gefe barko. Endob bé ségéurase saén méntékow ménbinasay kéluhanane."

20 I de begom do étéw bati dob lawayo, oror gom sabaf bé kébinasay ni ingéd. I de begom do munur bé Jesuse, brab begom do apostol brab do sénarigoy Tuluse muret, oror gom. Non kénukum i Tulusey nan ingéd sabaf bé de tete rénigo no dob begome.

21 Tidéw béno, i barakatane télaki fénurutén i dakéle batéw brab nibérén dob dogote. Atin ménbéréh mano, "Loo bé niy kéibére bé ménbantuge ingéd Babilonia inok mébinasa. Endaén gito no non toowén fo ménbinasa. 22 Atin éndaén gélingoo no dob ni ingéd i béréh i de baat do alpa, do suling, brab do témburi. Atin éndaén giton i de fanday gémalbék dob ni ingéd fiyon udenén klasi fanday, atin éndaén gélingoon i béréh i gilingane. 23 Endaén réméndaw i soloe dob ni ingéd. Atin éndaén i uyot dob ni ingéd. Bé do gétah, toow fo ménbantug i de démagang do étéw. Atin i de béliyan bati diyo, énggéfégakara roy de étéw dob séngae ingéd dob duniyae."

24 I funay ingéde Babilonia ménkukum, non fénléhuén i de étéw sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne brab fénléhuén i de munur bé Jesuse. Atin i kéluhanay de étéw fénléhuén dob duniyae ni ménléhu ro sabaf bé ni ingéd.

19

1 Tidéw béno, énggélingoo kuy métanuge béréh i maake médoo étéw ménlimud dob lawayo maro, "Dayéwé tom i Tuluse! Been i mémukase bé de étéw, Beeney barakatane,

Beeney ménbantuge. 2 Métintu brab toow i kékukum ne. Kénukumén i ménbantuge sundal non fénsalaén i kéluhanay de étéw dob duniyae bé mékérésike adatén. Kénukum i Tuluse non fénléhuén i de sugu-sugué no." 3 Atin ménkes ro man maro, "Dayéwé tom i Tuluse! Mégébél i aféye témuwég bé ni ingéd taman sa taman." 4 Atin i de ruwo folo bra fot gétéw lukés odoron brab de fot gétéw do barakatan étéw méntédunsum ro méngadaf bé Tuluse ménsar dob sara nuwe. Atin ménbéréh ro maro, "Amen! Dayéwé tom i Tuluse."

5 Tidéw béno, wén i ménbéréhe tidéw dob saray Tuluse mano, "I kéluhana kome do sugu-suguéy Tuluse brab begome do masanan de, fiyon gérotor taloo no do gérifantad, fatut dayéwé kom."

6 Tidéw béno, énggélingoo kuy béréh i maake dakél ménlimud do étéw brab maake érok dakél samfaw brab maake métanug léte maro, "Dayéwé tom i Tuluse non Been saén i barakatane Kadnan Tulus méguléw betom. 7 Fatut moror tom. Fatut dayéwé tom i Tuluse sabaf bé kégérotor ne. Non énggumahén i gaiy uyot i Natiwe Bili-bili béleewe ni. Atin méntafayén i mawage bé Natiwe ni Bili-bili. 8 Kéménégal sémélinang malinis fute safut." I atag i ni, been i niy de métintu rigonéy de munur bé Jesuse.

9 Tidéw béno, i télakiwe ni ménbéréh dob begéne mano, "Sulatém i ni: Toow fo moror i de étéw ménséngkat dob uyot i Natiwe Bili-bili." Atin ménbéréh man mano, "Been i niy toowe kébéréh i Tuluse."

10 Atin méntédunsumu dob adafa nuwe inok féngadafé kuy télakiwe ni. Endob ménbéréh mano, "Kago féngadafén begén. Non dumo mo so begén sugu-suguéy Tuluse brab dumoy kéluhanay de munur bé kétoro Jesuse. Fatut Tulus saén i féngadafé muwe." I funa nuwe ménbéréh bé ni non ségiléw i kétoro Jesuse bé de sénarigoy Tuluse muret.

11 Tidéw béno, énggito guy lawaye ménungka. Atin énggito guy futee kuda. Atin i dawét i étéwe de kéménuda, "Sarigon" brab "Toow". Métintuy kékukum ne, atin métintu soy késétiboh ne. 12 I de moto no maak mérino aféy, atin médooy de lakay dob uléw ne. Atin wén i dawéte ménsulat dob Beene, éndob énda i gétigan de saliyu saén bé Beene. 13 Atin i kégal ne maak nérém dob darae. Atin i dawét i ni étéw, "Kébéréh i Tuluse." 14 Atin i de médoo do sundalo tidéw dob lawayo ménfuray ro bé ni étéw. Kéménuda ro dob de fute kuda, atin kéménégal ro bé toowe fo malinis fute safut. 15 Atin i sunguwe ni étéw, wén i muréme sundang mésut tidéw dob ba ne fégétaba no bé kéluhanay de ingéd dob duniyae ni. Atin féguléwo no bero atin énda i géatuh de. Atin fégito no beroy kékérit i barakatane Tulus non binasané no bero loo bé kékérés i ségétéwe étéw bé de ubas. 16 Atin wén i ménsulate dob kégal i étéwe ni brab dob foo ne mano, "Datu i de datu, Kadnay de méguléw."

17 Tidéw béno, énggito guy télakiwe téménindég dob kérara i térésange. Atin ménkes métanug dob kéluhanay de kloh manok lémayang dob fuwehe mano, "Enggomén. Sétimu gom inok géama gom bé kanduli i Tuluse. 18 Enggomén, ama gom bé ungé i de datu, brab de odoroy de sundalo, brab de sundalo de so, brab de kuda, brab de kéménuda de so, brab kéluhanay de étéw fiyon do rifén loo soy de békén de, brab de gérotor de so, loo soy de gérifantad de."

19 Tidéw béno, énggito guy nagawe brab de datu dob duniyae ni brab de sundalo so. Ménsélimud ro inok sétiboh ro sébanil bé étéwe ni kéménuda fute brab de sundalo no tidéw dob lawayo. 20 Atin kénéfo roy nagawe beroy ubo-uboe sénarigoy Tuluse, sani rémigowe do mékégaif dob adafay nagawe ni. I de rénigo no do mékégaif, been i niy funay de étéw ménfégakaran méntandaan bé tanda i nagawe, sani de étéw méngadaf bé kéninontow i nagawe ni. Atin i nagawe brab ubo-uboe sénarigoy Tuluse, ménibér ro méuyag séna dob ranawe aféy mérino bé asuprewe. 21 Atin i de sundalo ro, fénléhu ro bero bé sundange mésut tidéw dob ba i kéménudae fute. Tidéw béno, i de kloh manok, nama roy de ungé ro taman ménbésor ro.

20

I séngibu gébélintuwa

1 Tidéw béno, énggito guy ségétéwe télaki
ménlus tidéw dob lawayo. Atin génamakén
i dakéle sangkali brab susie bé ménaléme
liyung. 2 Atin kénéfoén i diwat-wate,
sani ulée bé gétaho sani saitane féndawét
Satanas. Atin nikétén inok férisuné no
bé séngibuwe gébélintuwa. 3 Atin i télakiwe
ni nibérén i Satanase dob liyunge atin
kénandado no, atin ténlébén bé tandae.
Mélaw éndaén géfagakara Satanasey de étéw
dob duniyae ni taman méifus i séngibuwe
gébélintuwa. Tidéw béno, kailangan
tangéyén man singkow.

4 Tidéw béno, énggito guy saray de
mégulév, brab de étéw de so ménsar. Atin
niray dob berowey kuwagibe kémukum.
Atin énggito gu soy de rémogor i de étéw
fénléhuén sabaf bé kéuret ruwe bé toowe
tidéw dob Jesuse brab kébéréh i Tuluse.
Enda fénéngadaf roy nagawe taloo no
kéninontow ne. Atin énda méntandaan i de
rangih ro taloo no do kémér ro bé tanda i
nagawe. Atin méntébule ro brab mégulév
ro séréngan bé Kristowe taman méifus i
séngibuwe gébélintuwa. 5 Been i niy sunguwe
kétébule. I de dumo ro énda tébule ro taman
énda gilid i séngibuwe gébélintuwa. 6 Toow
fo moror i de étéw tébule dob sunguwe
kétébule, atin féfiyonéy Tuluse bero. Enda
géamung ro bé géruwowe kéléhu. Atin beroy
de waléy do fadi i Tuluse brab Kristowe.
Atin mégulév ro bero ro Kristo bé ni séngibu
gébélintuwa.

7 Amuk gilid i ni séngibu gébélintuwa,
tangéyén i Satanase tidéw dob kaane
férisunon. 8 Atin mangéy dob kéluhanay
de ingéd dob duniyae inok géfagakara no
bero, sani de ingéd féndawét Gog brab
Magog. Atin i Satanase, limudé no bero
inok sétiboh ro sébanil bé Tuluse. Atin toow
ro fo médoo loo bé kédooy de farék dob
dénsaane. 9 Atin ménbéragar ro dob duniyae
atin lénangkat roy ingéde gulaanéy Tuluse
gonoy de étéwén bati. Endob ménlawu i
aféye tidéw dob lawayo funa ro ménbinasa
kéluhanan. 10 Tidéw béno, i Satanase, sani
magakarane bero, nibérén dob ranawe
aféy brab asuprewe sani gonone nibéron
bé nagawe brab ubo-uboe sénarigoy Tuluse
bé gétahe. Atin dusanén ro fuweh na
kélungonon taman sa taman.

11 Tidéw béno, énggito guy dakéle brab
futee saray mégulévwe. Atin énggito gu
soy ménsare de diyo. Atin i fantade brab
lawaye ménalfa ro dob téngaanga nuwe
atin éndaén giton ro. 12 Atin énggito guy
kéluhanay de ménléhu, do gérotor brab
do gérifantad. Téménindég ro dob adafay
sarane ni. Ménungka i de libro atin
ménungka soy librowe lénistanan bé de étéw
gégédot bé umule magufusa. Atin i de
ménléhu ménkukum ro loo bé de rénigo ro,
sani ménsulate dob de libro. 13 Tidéw béno,
i de ménléhu do étéw tidéw dob dogote
ménsut ro, atin ménsut soy de ménléhu
tidéw dob fantade brab tidéw dob gonoy
de ménléhu. Atin kéluhana ro ménkukum
sabaf bé de rénigo ro bé kéuyag ruwe séna.
14 Tidéw béno, i kéléhue brab gonoy de
ménléhu, nibérén bero dob ranawe aféy,
sani géruwowe kéléhu. 15 Atin i kéluhanay
de étéw énda ménsulat i de dawét ro dob
librowe listanan bé de étéw gégédot bé
umule magufusa nibérén so bero dob
ranawe aféy.

21

I de mantu

1 Tidéw béno, énggito guy mantuwe
laway brab mantuwe fantad. Ménalfa i
tafaye de loo soy dogote. 2 Atin énggito
guy mékétéfuwe ingéd, sani mantuwe
Jerusalem, ménlus tidéw dob lawayo tidéw
dob Tuluse. Téménafay maak témérima
libun kéménégal fiyo inok balaké noy
témérimawe lagéy. 3 Atin énggélingoo kuy
métanuge béréh tidéw dob saray mégulévwe
ni mano, “Béleewe ni bati i Tuluse sétifon
bé de kéilawan. Bati dob berowe atin
beroy de étéwén. Beeney dumo ruwe atin
méngintulus ro dob Beene. 4 Atin kédané
noy de tete dob de fédéw ro inok éndaén
kémérew ro. Atin éndaén i méléhu taloo no
rémuung taloo no démawét non ménkédanén
i de éntingayén do tafayén.”

5 Tidéw béno, ménbéréh i ménsare dob
saray Tuluse mano, “Béleewe ni, féantuné
kuy kéluhanane.” Atin ménbéréh dob begéne
mano, “Sulatém i ni non toow i ni kébéréh
brab gésarigon.” 6 Atin ménbéréh man
mano, “Méntumanén. I Begéne Alfa brab
Omega, sani féganayane brab tamanane.

Iray gu dob de térumén do étéw i wayége énda i bayadén tidéw dob séfute wayég miray bé umule magufusa. 7 I de étéw ténabana roy Satanase, waléyu Tulus ro atin waléy ro do nga gu. 8 Endob i de étéw do talaw brab do ménwaléy sébanil Begén brab de réménigo do mékérésik brab do ménmélého brab do béliyan brab do ménéngadaf do kéninontow brab do téménugi, géangéy ro dob ranawe aféy brab asuprewe, sani géruwowe kélého."

9 Atin i ségétéwe bé de fitéw gétéw do télaki ménuwit do fitéw timan do biléw bé de géfuray do fégédusa, ménangéy dob begéne brab ménbéréh mano, "Enggon, fégito gu beem i témérimawe libun, sani mawage bé Natiwe Bili-bili." 10 Tidéw béno, i Rémogor i Tuluse fénémanduo no begén atin nuwit i télakiwe ni begén mangéy dob uruk i gérotore tuduk. Atin fénténgténgén begén i ingéde Jerusalem, sani mékétéfuwe ingéd, bé lala ne mélus tidéw dob lawayo tidéw dob Tuluse. 11 Sémélinang i ni ingéd non diyo i barakatane Tulus. Sémélinang loo bé balilagae batéw féndawét haspe toow fo métiyéw maak féngalungon. 12 Atin wén i gérotore diding fénggélangkat bé ni ingéd. Atin folo bra ruwo timan i béngawa nuwe. Atin folo bra ruwo gétéw i télakiwe mantay bé de béngawa no. Atin ménsulat dob de fintuén i dawét i de folo bra ruwo triboy de Judio. 13 Atin téléw timan i fintue dob séngae sébaan bé de fot timan diding. Téléw i fingée de sébangan, atin téléw soy fingée de déligdigan. Atin téléw soy fingée de tégénon, brab téléw soy fingée de élédon. 14 Atin i de diding i ni ingéd rénigo dob rotor i foloe bra ruwo batéw. Atin diyo ménsulat i dawét i foloe bra ruwo do apostol i Natiwe Bili-bili.

15 Atin i télakiwe, sani ménbéréhe dob begéne, wén i bélowone fégétémbu no inok témbuné noy ni ingéd brab de béngawa no, brab de didingén fénggélangkat de. 16 Atin i ni ingéd ségiléw foy kédakél i kébuka ne bé kédakél i kétaaha nuwe. Non i télakiwe ni ténémbu noy ingéde ni bé bélowone fégétémbu no. Atin ruwo ngibu bra fot ratuh gékilometroy kétaah ne loo soy kébuka ne loo soy kégérotor ne. 17 Atin ténémbuy télakiwe ni soy didinge, atin ném folo gémitroy kégérotor ne dob kétémbuy kéilawane de, been i niy nusar i télakiwe ni. 18 Bélowon i ni ingéd toow fo métiyéw maak féngalungon, atin déniding haspe. 19 Atin wén i de toow fo balilaga do batéw fénfiyo bé de batéw féntindégon bé de diding ni. I sunguwe de fénfiyo bé haspewe, atin i géruwowe de bé safirowe, atin i gétéléwe de bé kalsedoniawe, atin i géefote de bé esmeraldawe. 20 I gélimowe de bé onise, i généme de bé kornalinawe, i géfitéwe de bé krisolitowe, i géwaléwe de bé berile, i gésiyowe de bé topasyowe, i géfoloe de bé krisaprasowe, i géfoloe de bra sébaan bé hasintowe, atin i géfoloe de bra ruwo bé amatistawe. 21 Folo bra ruwo timan do perlas i fénggérigowe bé de ni do folo bra ruwo timan fintu. Sénga sébaan fintu, sébaan so perlas i fénggérigowe de. Atin bélowon i aguwone dob ni ingéd métiyéw maak féngalungon.

22 Enda gito guy lawi i Tuluse dob ni ingéd non dob séngae gonon, i kéluhanay de étéw féngadafé roy barakatane Kadnan Tulus brab Natiwe Bili-bili. 23 Atin i ni ingéd, éndaén kailanga noy réndaw i térésange taloo no térésang kélungonon. Non réméndaw i barakatane Tuluse funa no géfékaya. Atin i Natiwe Bili-bili maak solo. 24 Atin i de étéw dob duniyae ni, gégito ro sabaf bé ni réndaw. Atin i de datu dob duniyae ni, uwité roy kékawasa ruwe mahur dob ni ingéd. 25 Atin i de béngawan dob ni ingéd, méungka ro sénga tékélid. Enda méfintuén non énda i kélungonon diyo. 26 Atin i de fiyo do éntingayén brab kékawasay kéluhanay de ingéd, féahurén dob ni ingéd. 27 Endob énda i tete géahur de, taloo no do tugién do étéw taloo no do étéw do mékémalay de rigoné ro. I de géahur saén dob ni ingéd, beroy de étéw ménlistay de dawét ro dob libroy Natiwe Bili-bili listanan bé de étéw gégédot bé umule magufusa.

22

1 Atin i télakiwe ni, fénggito no begén i dakéle wayég miray bé umule magufusa. Sémélinang maak kristal. Tidéw i ni wayég dob saray Tuluse brab Natiwe

Bili-bili. 2 Atin mangéy dob kérara i aguwone dob ni ingéd. Atin wén i dakéle kayéw miray umul dob doror i wayége ni sébala-bala. Mégonok folo bra ruwo gule sénga ségébélintuwa. Ségule mégonok sénga ségétérésang kélungonon. Atin i de dau ro fégéuwa bé de étéw dob duniyae. 3 Atin énda i éntingayén mémula bé Tuluse dob ni ingéd.

Atin i de saray Tuluse brab Natiwe Bili-bili diyo dob ni ingéd. 4 Atin gito roy falas ne atin dob de rangih ro ménsulat i dawét ne. 5 Atin éndaén i kélungonon, mélaw éndaén kailanga roy soloe taloo no térésang non i Kadnane Tulus, Beeney solo ruwe. Atin mégulew ro taman sa taman.

6 Tidéw béno, ménbéréh i télakiwe dob begéne mano, "Toow i ni kébéréh énggélingoo mo brab gésarigon. Atin i Kadnane Tulus, sani miraye bé Rémogor ne dob de étéw sénarigo no muret bé kébéréh ne, sénuguén i télakiwe ni inok fégito no dob de sugu-sugué noy atiy mérigowe énda mérugayén tidéw béni."

7 Atin bang Jesuse, "Séfuleu énda mérugayén tidéw béni! Moror i de étéw modor bé de kébéréh fénggétiga ku begom dob ni libro."

8 Atin i begéne Juan. Enggélingoo ku brab énggito guy de ni. Atin amun énggilid énggélingoo ku brab énggito gu, méntédunsumu dob adafay télakiwe ni ménféténgténg begén bé de ni, inok féngadafé ku. 9 Endob ménbéréh dob begéne mano, "Kago féngadafén begén. Non i begéne dumo mo so sugu-sugué Tuluse, beroy kéluhanay de dumo mo sénarigoy Tuluse muret, brab de modor bé de kébéréh dob ni libro. Féngadafém saén i Tuluse." 10 Atin ménbéréh man dob begéne mano, "Kago bunéyén i de ni kébéréh fénggétiga ku beem dob ni libro. Non gédétén métuman i kéluhanay de ni. 11 I de tete étéw, kailangan fétausé roy de tete rigoné ro. I de mékérésik do étéw, kailangan fétausé roy de mékérésik do rigoné ro. Atin i de fiyo do étéw, kailangan fétausé roy de fiyo rigoné ro. Atin i de étéw rémigo bé kétayay Tuluse, kailangan fétausé ro."

12 Atin bang Jesuse, "Séfuleu énda mérugayén tidéw béni! Atin uwité kuy de baras inok iray gu dob de étéw médait gégédot de sabaf bé de rénigo ro. 13 I Begéne, Alfa brab Omega, sani féganayane brab tamanane."

14 Moror i de étéw ténumak i de kégal ro inok malinis, sani de étéw ménkédanén i de sala ro, non wén i kuwagib ro mama bé onok i kayéwe miray bé umule magufusa, atin géahur ron dob mantuwe ingéd. 15 Endob dob liyuy ingéde ni, diyo i de rémigo do mékérésik brab de béliyan brab de rémigo bé de tete kétayay de lowoh ro, brab de méméléhu, brab de méngadaf bé de kéninontow, brab de tugién, brab de rémigo bé békéne toow.

16 Atin ménbéréh i Jesuse mano, "Begéney Jesuse, atin fénuwit guy télaki guwe mangéy dob begome inok fégétiga noy de ni dob de munur. Begéney séfu datu Dabide. Begéney géfékayae solo mubod."

17 I Rémogor i Tuluse brab i mawage bé Natiwe Bili-bili, ménbéréh ro maro, "Enggon!"

I kéluhanay de mégélingo bé ni, fatut émbéréh gom "Enggon!"

I kéluhanay de étéw térumén, brab méuyot ro miném, fatut doté roy wayége énda i bayadén miray bé umule magufusa.

18 I begéne, Juan, féégété kuy kébéréh guwe dob begome do mégélingo bé ni libro fénggétiga ku begom. Amuk wén i mumanan bé de kébéréh dob ni libro, umanay Tulusey kékérit ne de bé de kékérit ménsulat dob ni libro. 19 Atin amuk wén i kémédan bé dumoy de kébéréh dob ni libro fénggétiga ku begom, kédanéy Tulusey de kaan baad bé de onok tidéw dob kayéwe miray umul, brab kaane kuwagib bati dob mékétéfuwe ingéd sani de ménsulat dob ni libro.

20 Atin i Jesuse, sani ménbéréhe toow i de ni, ménbéréh mano, "Hoo ba, séfuleu énda mérugayén tidéw béni."

Amen. Enggon, Kadnan Jesus!

21 Mégédaw fo toow i Kadnane Jesus begom. Amen.